

סֵפֶר

לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן

עִם פֵּרוּשׁ

שִׂפַת הַנַּחַל

ג

וְנִלְוֶה אֵלָיו סֵפֶר

לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת

מְסֻדָּר עַל־פִּי סֵדֶר הַתּוֹרוֹת

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תובב״א

אֶת סִפְרֵי רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זִי"ע וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים כּוֹלֵל סִפְרֵי מוֹהֲרָא"שׁ, "הַצַּדִּיק מִיַּבְנְאֵל" נִיתָן לְהַשִּׂיג בַּמְּקוֹמוֹת הַבָּאִים:

חֲפָצָה רִאשִׁית – קֶרֶן "וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ" חָדָשׁ!!! אֶפְשָׁרוּת מְשֻׁלּוּחִים לְכֹל רַחֲבֵי הָאָרֶץ וְהָעוֹלָם

055-678-3366

יַבְנְאֵל:

(אֶפְשָׁרוּת לְמְשֻׁלּוּחִים לְכֹל רַחֲבֵי הָאָרֶץ)

חֲנוּת נִצְנֵי הַקּוֹדֶשׁ: 054-228-7882

קֶרֶן נֵר לְהַצַּדִּיק: 058-588-8148

יְרוּשָׁלַיִם:

סַנְהֶדְרִיָה / פִּסְגַּת זְאֵב / רָמַת שְׁלֹמֹה / בַּר אִילָן:

053-4158646

גִּבְעַת שָׁאוּל: 058-691-3315

צֹמֶת בַּר אִילָן חֲנוּת "סֵפֶר הַסְּפָרִים"

הַר נוֹף: 058-326-0155

רָמוֹת: 054-586-3486

מֵאָה שְׁעָרִים: 055-678-3366

חֲנוּת בְּרֶסְלֶב מִתַּחַת לַ"שּׁוּל"

חֲנוּת עֵין יַעֲקֹב

תֵּל אָבִיב: 053-311-1711

פֶּתַח תִּקְוָה: 055-678-3366

בֵּיתָר עִלִּית:

גִּבְעָה א': 052-766-7226

גִּבְעָה ב': 053-316-8148

בְּנֵי בְּרַק: 054-847-1400

פַּרְדֵּס כַּ"ץ: 058-320-4865

אֶלְעָד: 055-678-3366

אַשְׁקְלוֹן: 054-743-4456

נְתִיבוֹת: 052-735-4403

אַשְׁדּוֹד: 052-761-8316

קִרְיַת גַּת: 054-848-2279

רָמַת הַשָּׁרוֹן: 058-691-3314

שְׁדֵרוֹת: 055-938-5500

בֵּית-אֵל: 052-786-5978

מִצְפֵּה יְרִיחוֹ: 052-786-5978

יָד בִּנְיָמִין (מָחוֹז דָּרוֹם): 050-868-4153

מִגְדַּל הָעֵמֶק: 058-477-9804

שָׁבֵי שׁוֹמְרוֹן: 052-956-7899

מִי שֶׁמְּעוֹנְיָן לְהָפִיץ סִפְרֵי בְּרֶסְלֶב וּנְפַרְסֵם אֶת פִּרְטָיו בַּסְּפָרִים הַבָּאִים יִצֹּר אִתָּנוּ קֶשֶׁר בְּפֶלְאפוֹן:

055-678-3366

זֶה הַשַּׁעַר לַה׳ צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ

סֵפֶר

לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן

הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא, מִי כָּמוֹהוּ מוֹרֶה, הַיּוֹצֵא בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, מִפִּי קְדֹשִׁים, נְבוֹן לַחַשׁ וַחֲכַם חַרָשִׁים. הֲלֹא הוּא כְּבוֹד אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, הָרַב הָאֱמֶת, הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הָאֲמִתִּי, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, אוֹר יִשְׂרָאֵל וּקְדוֹשׁוֹ, הַמְפֻרְסָם בְּכָל קְצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים. שְׁמוֹ קֹדֶשׁ. מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, הָרַב רַבִּי **נַחְמָן** זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, מִקְּהִלַּת **בְּרֶסְלֶב**, בְּהָרַב הַגָּאוֹן וְחָסִיד, מוֹרֵנוּ הָרַב שִׂמְחָה זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, בֶּן לְאוֹתוֹ צַדִּיק, הָרַב הַקָּדוֹשׁ הַמְפֻרְסָם, מוֹרֵנוּ הָרַב נַחְמָן הָאוּמַנְקִיר זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה. וּמִצַּד אִמּוֹ הַצַּדֶּקֶת הַמְפֻרְסֶמֶת בְּשֵׁם טוֹב, מָרַת פֵּיגֶא זצ״ל. הוּא נִין וָנֶכֶד לְהָרַב הַקָּדוֹשׁ, רַבָּן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, קָדוֹשׁ שְׁמוֹ, מוֹרֵנוּ הָרַב **יִשְׂרָאֵל בַּעַל־שֵׁם־טוֹב** זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה. יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ. עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים. בִּזְכוּתָם יָאִיר עָלֵינוּ חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים. וְנִזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה׳ פָּנִים אֶל פָּנִים. חִישׁ קַל מְהֵרָה נָשׁוּב לְצִיּוֹן בְּרִנָּנִים. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה כְּבָר נִדְפַּס פְּעָמִים רַבּוֹת
וְעַתָּה נִתְחַדֵּשׁ אוֹרוֹ וְנִדְפַּס בְּתַכְלִית הַהֲדוּר וְהַיֹּפִי
וְהוֹסַפְנוּ עַל זֶה פֵּרוּשׁ נִפְלָא כְּמַעַט עַל כָּל תֵּבָה
כַּאֲשֶׁר עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַסֵּפֶר הַזֶּה

א) רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, שֶׁהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, שֶׁיָּצָא בָּעוֹלָם, הוּא אַתְחַלְתָּא דִּגְאֻלָּה. וְאָמַר, מֵאַחַר שֶׁיָּצָא בָּעוֹלָם, אֲנִי חָפֵץ מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּלְמְדוּ אוֹתוֹ, כִּי צְרִיכִים לִלְמֹד אוֹתוֹ הַרְבֵּה, עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁגוּר בְּעַל פֶּה, כִּי הוּא מָלֵא מוּסָר וְהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין עֵרֶךְ אֵלָיו וְכוּ׳. וְאָמַר, שֶׁטּוֹב לִקְבֹּעַ לְעַצְמוֹ ב׳ שִׁעוּרִים לִלְמֹד בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה: שִׁעוּר אֶחָד פָּשׁוּט, לִלְמֹד בְּמְהִירוּת הַרְבֵּה מְאֹד, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁגוּר בְּעַל־פֶּה. וְשִׁעוּר אֶחָד לִלְמֹד בְּעִיּוּן גָּדוֹל, כִּי יֵשׁ עֲמָקוּת גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד בְּסִפְרוֹ.

ב) פַּעַם אַחַת הָיָה רַבֵּנוּ זַ״ל מְזָרֵז אֶת אֶחָד לִלְמֹד אֶת סִפְרוֹ. וְאָמַר, שֶׁהוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה לִלְמֹד סִפְרוֹ הַרְבֵּה. וְאָמַר לוֹ, שֶׁיְּכוֹלִין לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה בַּעַל מֹחַ גָּדוֹל עַל־יְדֵי סִפְרוֹ, כִּי יֵשׁ בּוֹ שֵׂכֶל גָּדוֹל וַעֲמָקוּת נִפְלָא מְאֹד עַל־פִּי פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, וְגַם אִם יַתְמִידוּ בְּסִפָּרָיו, יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת. וְאָז יִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי יֵשׁ בָּהֶם פְּנִימִיּוּת הַרְבֵּה מַה שֶּׁאֵין נִרְאֶה עַל־פִּי פְּשׁוּטוֹ כְּלָל. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִלְמֹד וּלְהַתְמִיד בָּהֶם הַרְבֵּה!

ג) וְאָמַר, שֶׁבְּהַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ יֵשׁ עֲמָקוּת גָּדוֹל עַד מְאֹד, וּמַה שֶּׁנִּכְתַּב בִּלְשׁוֹנוֹ, צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בּוֹ כְּמוֹ בַּמִּקְרָא, כִּי אַף שֶׁהוּא חוֹזֵר בְּכָל פַּעַם דְּבָרָיו, שֶׁנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה שִׁפַּת יֶתֶר, אַף צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁהוּא בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וּצְרִיכִין לְדַקְדֵּק בּוֹ כְּמוֹ בַּמִּקְרָא (וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם, וְיָשִׂים דַּעְתּוֹ וְלִבּוֹ הֵיטֵב לְדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, יָבִין מְעַט מִזְּעִיר מֵעֹצֶם הָעֲמָקוּת הַנִּפְלָא שֶׁיֵּשׁ בְּסִפְרוֹ, אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא דִּגְמָתָם בְּשׁוּם סֵפֶר, שֶׁיִּהְיֶה שָׁם עֲמָקוּת נִפְלָא וְנָעִים כְּמוֹ בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ. וּבְכָל דִּבּוּר יוֹצֵא כְּלָלִים וּפְרָטִים וְכוּ׳).

ד) וּפַעַם אַחַת הָיָה רַבֵּנוּ זַ״ל מְשַׁבֵּחַ אֶת הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ מְאֹד. וְאָמַר, שֶׁיְּכוֹלִין לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר עַל־יְדֵי לִמּוּד הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ. וְהָיָה חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד, שֶׁיֵּדְפְּסוּ עוֹד כַּמָּה פְּעָמִים וְיִתְפַּשְּׁטוּ בָּעוֹלָם. וְאָמַר, שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיִּלְמְדוּ וְיִתְפַּלְּלוּ עַל־יְדֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה. וְאָמַר, שֶׁמִּי שֶׁיֵּשֵׁב וְיַעֲסֹק בְּסִפָּרָיו רַק בְּלִי קִנְטוּר וְנִצָּחוֹן, וְיִסְתַּכֵּל בָּהֶם בֶּאֱמֶת, אָז בְּוַדַּאי יִהְיוּ נִבְקָעִין אֶצְלוֹ כָּל גִּידֵי קַשְׁיוּת לִבּוֹ. וְאָמַר בִּזּוֹ הַלָּשׁוֹן: ״סַע וְוועט אִיהֶם אַלַע אָדְערִין

טְרֵעִנִין״. וְאָמַר, שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לִקְנוֹת הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בַּמֶּה לִקְנוֹת, יִמְכּוֹר סְפָרָיו שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִקְנֶה בָּזֶה סִפְרוֹ, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ סְפָרִים, יִמְכּוֹר כַּר מִתַּחַת רֹאשׁוֹ, וְיִקְנֶה הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ. וְאָמַר, שֶׁהַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ יִהְיֶה חָשׁוּב מְאֹד, וִיבַקְשׁוּהוּ וְיַחְפְּשׂוּהוּ מְאֹד, וְיִדְפַּס וְיַחֲזֹר וְיִדְפַּס כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, וְיִהְיֶה חָשׁוּב מְאֹד. רַק נִכְסַפְתִּי לִרְאוֹת זֹאת, וְאֶהְיֶה אֲנִי עוֹמֵד וּמִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד, אֵיךְ שֶׁנִּדְפָּס וְנִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

ה) וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ, שֶׁבְּכָל שִׂיחָה וְשִׂיחָה שֶׁהָיָה מֵשִׂיחַ וּמְדַבֵּר עִמָּנוּ, יְכוֹלִים לִהְיוֹת עַל יָדָהּ אִישׁ כָּשֵׁר, וַאֲפִלּוּ צַדִּיק גָּמוּר כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה, 'אֲזוֹי וְוִי אִיךְ מַיִן אַיִן גוּטֶער יוּד', אִם יַרְבֶּה לֵילֵךְ עִמָּהּ לְקַיֵּם כְּפִי שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וּמִי שֶׁזָּכָה לִשְׁמֹעַ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, הוּא יוֹדֵעַ זֹאת בֶּאֱמֶת וּבְבֵרוּר. וְגַם אֲפִלּוּ עַכְשָׁו כְּשֶׁלּוֹמְדִין דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, יֵשׁ לָהֶם גַּם־כֵּן כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לְדַרְכֵי ה' בֶּאֱמֶת, לְמִי שֶׁיָּשִׂים לִבּוֹ הֵיטֵב לִדְבָרָיו וּלְשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, הַנֶּאֱמָרוֹת בְּזֶה הַסֵּפֶר וּבִשְׁאָר סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי כָּל שִׂיחָה שֶׁלּוֹ, הִיא הִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, וְדֶרֶךְ יְשָׁרָה וּנְכוֹנָה מְאֹד לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, יִהְיֶה בְּאֵיזוֹ מַדְרֵגָה שֶׁיִּהְיֶה. אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, יָכוֹל לְקַבֵּל דֶּרֶךְ יְשָׁרָה וְעֵצוֹת נִפְלָאוֹת מִכָּל שִׂיחָה וְשִׂיחָה שֶׁלּוֹ. וְכֵן לְהֵפֶךְ — מִי שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁהוּא, יָכוֹל לְקַבֵּל דֶּרֶךְ יְשָׁרָה וְעֵצוֹת נְכוֹנוֹת מִכָּל שִׂיחָה וְשִׂיחָה שֶׁלּוֹ, לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, וְלָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת, אִם יָשִׂים לִבּוֹ לִדְבָרָיו הַיטֵב, וִיקַיֵּם אוֹתָם בֶּאֱמֶת וּבִתְמִימוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת. אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאחַז בָּהֶם!

ו) סִפֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל לְאֶחָד, שֶׁהָיָה מְשַׁבֵּחַ מְאֹד אֶת תּוֹרָתוֹ לְפָנָיו, וְהִפְלִיג מְאֹד בִּגְדֻלַּת נִפְלְאוֹת תּוֹרָתוֹ. וְאָמַר, שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לִקְנוֹת סְפָרָיו, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמְדִין בְּתֹכָהּ וּמִגְדָּל, הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה; כִּי סְפָרָיו הֵם שְׁמִירָה גְּדוֹלָה בַּבַּיִת, לִשְׁמֹר גַּם הָעֲשִׁירוּת וּמָמוֹן הָאָדָם מִכָּל הַהֶזֵּקוֹת. וְהִזְכִּיר אָז עָשִׁיר שֶׁהָיָה יוֹדְעוֹ וּמַכִּירוֹ, וְאָמַר, שֶׁגַּם אֵלָיו הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה, שֶׁיִּהְיֶה הַסֵּפֶר שֶׁלִּי בְּבֵיתוֹ, כִּי יִהְיֶה לוֹ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה לְכָל דָּבָר וְשֶׁתִּתְקַיֵּם עֲשִׁירוּתוֹ. וְהִזְהִיר אֶת הָאִישׁ שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ מִזֶּה, שֶׁיְּזָרֵז אֶת הֶעָשִׁיר הַנַּ״ל, שֶׁיִּרְאֶה לִקְנוֹת סִפְרוֹ.

ז) וְאָמַר: הַבַּעַל־דָּבָר יָכוֹל לְחַפּוֹת וּלְכַסּוֹת אֶת הָעֵינַיִם מְאֹד, אֲבָל בִּלְאו זֶה,

הָיָה הַסֵּפֶר עוֹשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה מְאֹד בָּעוֹלָם. וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "דֶער בַּעַל־דָּבָר קֶען זַייעֶר פַארְשְׁטֶעלְן, אויב נִישְׁט, וֶואלְט דָאס סֵפֶר מְחַיֵּב גִיוֶוען אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ צוּ טָאהן אוֹיף דֶער וֶועלְט".

ח) וְאָמַר: אֵינִי אוֹמֵר לָכֶם מִתּוֹרָתִי, כִּי אִם הַפְּסֹלֶת, וְהֵיא נְמוֹכָה אַלְפֵי אַלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת מַדְרֵגוֹת מִכְּפִי מַה שֶּׁאֲנִי מַשִּׂיגָהּ, וְאֵינִי יָכוֹל לוֹמַר נָמֵךְ יוֹתֵר.

ט) וְאָמַר, שֶׁכָּל הַהַשָּׂגוֹת הַגְּבוֹהוֹת שֶׁהוּא מַשִּׂיג אֵינָם חֲשׁוּבִים אֶצְלוֹ כָּל־כָּךְ, רַק הָעִקָּר הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַכְנִיס אֵיזֶה דִּבּוּר בְּתוֹךְ הָעוֹלָם; כִּי בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהוּא מְדַבֵּר בִּפְנֵי הָעוֹלָם, תְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

י) וְאָמַר, שֶׁגַּם בְּנֵי־אָדָם הַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאֵינָם מְבִינִים אוֹתָהּ, לֶעָתִיד, בָּעוֹלָם הַבָּא — יָבִינוּ; כִּי הָעִקָּר הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ הִיא לְהַנְשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁכְּשֶׁנָּבוֹא לָעוֹלָם הַבָּא, יִהְיוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּנוּ בְּקִיאִים בְּאוֹתָן הַתּוֹרוֹת הַגְּבוֹהִים מְאֹד. גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה צָרִיךְ לְקַיְּמָם בִּפְשִׁיטוּת, עַל־כָּל־פָּנִים לַיְלָךְ בָּהֶם, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁצְּרִיכִין לֵילֶךְ עִם אוֹתָם הַתּוֹרוֹת, דְּהַיְנוּ לֵילֶךְ אֵיזֶה זְמַן עִם זֹאת הַתּוֹרָה, וְכָל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁלּוֹ מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב יִהְיוּ עִם הִלּוּךְ שֶׁל אוֹתָהּ הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בָּהּ בָּעֵת הַהוּא. וְאַחַר־כָּךְ לֵילֶךְ אֵיזֶה זְמַן עִם תּוֹרָה וּמַאֲמָר אַחֵר, וְכֵן יִתְנַהֵג תָּמִיד, עַד אֲשֶׁר יַעֲבֹר וְיֵלֵךְ עִם כָּל הַתּוֹרוֹת שֶׁאָמַר, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לָזֶה. וְהָעִקָּר — לְבַל יִהְיֶה מִבֹּהָל וּמְבֻלְבָּל, שֶׁלֹּא יִרְצֶה לַחֲטֹף הַכֹּל בְּבַת אַחַת, וְרַק צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּנַחַת וּבְהַדְרָגָה מְעַט מְעַט וְכוּ', וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לִזְכּוֹת לְמַה שֶּׁיִּזְכֶּה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם הַכֹּל.

סֵפֶר

שִׂפַת הַנַּחַל

חִדּוּשִׁים וּבֵאוּרִים, עֲנָיָנִים נִפְלָאִים, צִיצִים וּפְרָחִים. עַל־פִּי פְּסוּקֵי תַּנַ"ךְ וּמַאֲמְרֵי חַזַ"ל בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאַר"י זַ"ל, בְּנוּיִים וּמְיֻסָּדִים. לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ הַמַּאֲמָרִים הַנּוֹרָאִים, פִּלְאֵי פְּלָאִים, שֶׁבַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן", שֶׁהֵם אוֹרַיְיתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, הָעֲתִידָה לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהִתְפָּרֵשׁ בִּשְׁלֵמוּת בִּבְיאַת יְנוֹן.

וְתַכְלִית כַּוָּנַת הַחִבּוּר הַזֶּה הוּא, לְהוֹצִיא לְעַצְמֵנוּ עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת אֵיךְ לַעֲמֹד עַל עָמְדֵנוּ, וּלְקַיֵּם עֲצוֹת רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכָל הַדְּקְדּוּקִים, בְּתִמִּימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, וּלְהוֹצִיא סָתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ בְּגִלּוּיִים חֲדָשִׁים, לְהָאִיר נַפְשֵׁנוּ בְּהֶאָרַת נֹעַם עֲרֵבוּת זִיו שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

גַּם הוֹצֵאתִי בְּדֶרֶךְ נִפְלָא עֲנָיָנִים וּבֵאוּרִים נִפְלָאִים מִסִּפְרֵי "לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת" מִתַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ, הַשַּׁיָכִים לְכָל מַאֲמָר וּמַאֲמָר. גַּם הֵבֵאתִי סְמוּכִים לִדְבָרָיו מִדִּבְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר עַל־פִּי דְּבָרָיו יִתְפָּרֵשׁ וְיוּבַן כַּחֹמֶר. וְהַמְעַיֵּן בְּחִבּוּר זֶה, יָבִין מֵעַצְמוֹ הַתּוֹעֶלֶת הָרַבָּה הַנִּמְצֵאת בּוֹ. וּבִפְרָט בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, אֲשֶׁר הַמִּחוֹת נִתְקַטְּנוּ וְהַצָּרוֹת נִתְרַבּוּ, עַד שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד לַעֲמֹד אֲפִלּוּ עַל פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרָיו, וּבִפְרָט לִבְנֵי הַנְּעוּרִים וְכוּ'.

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מַעֲלַת הַמְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה עַל סֵפֶר זֶה

א) רַבֵּנוּ זַ״ל הִזְהִיר מְאֹד אֶת אֲנָשָׁיו, שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְעַיֵּן בְּתוֹרָתוֹ, וְלִרְאוֹת לְחַדֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה דָּבָר. וְאָמַר פַּעַם לְאֶחָד מֵאֲנָשָׁיו: אִם תִּזְכֶּה לְכַוֵּן אֶל תֹּכֶן כַּוָּנָתִי — מַה טּוֹב, וַאֲפִלּוּ אִם לֹא תוּכַל לְכַוֵּן כַּוָּנָתִי, אַף־עַל־פִּי־כֵן טוֹב מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר בַּתּוֹרָה, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לְהָרְהוּרִים; כִּי כָּל הַהָרְהוּרִים בָּאִים עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּחַדְּשִׁין אֵיזֶה דָּבָר בַּתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מְדַמֶּה מִילְתָא לְמִילְתָא, עַל־יְדֵי־זֶה מְתַקְּנִין פְּגַם הַהָרְהוּרִים שֶׁבָּאִין עַל־יְדֵי הַמְדַמֶּה. וּלְרַבִּי נָתָן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁין בְּתוֹרָתוֹ, הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד עַל הֶעָבָר. וְאָמַר, שֶׁאֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד לְבַד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ, הוּא גַּם־כֵּן טוֹב מְאֹד, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד. גַּם אָמַר, שֶׁהוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לִנְשְׁמַת אֲבוֹתָיו שֶׁכְּבָר נִסְתַּלְּקוּ.

ב) וְאָמַר, שֶׁאֲפִלּוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל מֻתָּר לְחַדֵּשׁ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא אֵיזֶה דִּין חָדָשׁ. וְאָמַר: כְּבָר נָתַתִּי לָכֶם כֹּחַ הַמְדַמֶּה כָּשֵׁר וְטוֹב, וְאַתֶּם רַשָּׁאִים לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה. וְאָמַר: אַתֶּם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה שֶׁלָּכֶם מַה שֶּׁאֲנִי יָכוֹל לְהַשִּׂיג בַּשֵּׂכֶל. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְעַמֵּק בְּתוֹךְ סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, עַד שֶׁיְּחַדֵּשׁ בּוֹ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא.

ג) בְּעֵת שֶׁיָּצָא ה״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״ בָּעוֹלָם, הִפְלִיג רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד מְאֹד בִּלְמוּד סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּבִפְרָט מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה דָּבָר. וְאָז בָּא אֵלָיו אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהִצִּיעַ לִפְנֵי רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת חִדּוּשׁוֹ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לוֹ בְּה״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, וְחִיֵּךְ רַבֵּנוּ זַ״ל וְעָנָה וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: ״אִיר מֶעגְט קְנֵייטְשִׁין מַיִן סֵפֶר וּוי אִיר וּוילְנְט, נָאר פּוּן אַיין סְעִיף קָטָן פּוּן שֻׁלְחָן עָרוּךְ נִישְׁט אָפְּטְרֶעטְן״.

ד) וְאָז בְּאוֹתָהּ הָעֵת נִכְנַס פַּעַם אַחַת אֶצֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הָרַב הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי אַהֲרֹן, הָרַב מֵעִיר בְּרֶסְלֶב, וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל (קָצַת בִּלְשׁוֹן תּוֹכָחָה): לָמָּה לֹא תִּקַּח אֶת סְפָרַי, וּתְעַיֵּן בּוֹ הֵיטֵב, עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ אֵיזֶה קֻשְׁיָה, וְאַחַר־כָּךְ תּוֹסִיף וּתְעַיֵּן בּוֹ, עַד תָּבִין וְתֵדַע אֶת הַתֵּרוּץ שֶׁעַל זֶה. וְכִשְׁמוֹעַ הָרַב אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, חָזַר לְבֵיתוֹ, וּפָתַח אֶת הַסֵּפֶר ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״ לְעַיֵּן בּוֹ. וְהִתְחִיל לְעַיֵּן בּוֹ, עַד שֶׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ קֻשְׁיָה וּפְלִיאָה בִּדְבָרָיו, וְאַחַר־כָּךְ הוֹסִיף לִלְמֹד וּלְעַיֵּן בּוֹ, עַד שֶׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ הַתֵּרוּץ וְהַתְּשׁוּבָה עַל הַקֻּשְׁיָה הַזֹּאת, וְחָזַר אַחַר־כָּךְ לְרַבֵּנוּ זַ״ל, וְאָמַר לְפָנָיו אֶת הַקֻּשְׁיָה וְהַתֵּרוּץ, וְהוּטְבוּ דְּבָרָיו בְּעֵינֵי רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד. וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: אֲנִי יוֹדֵעַ מֵאֶחָד שֶׁחִבֵּר פֵּרוּשׁ עַל הַזֹּהַר, וְלֹא בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּוַן אֶל הָאֱמֶת.

ה) וְאָמַר: מִי שֶׁבָּקִי הֵיטֵב בְּתוֹרוֹתָיו הַכְּתוּבוֹת בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ, רָאוּי לוֹ לִמְצֹא כָּל שִׂיחוֹת

הָעוֹלָם בְּתוֹךְ תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְאֵין שׁוּם שִׂיחָה וְעִנְיָן בָּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יוּכַל הַשָּׁלֵם לִמְצֹא בְּתוֹךְ תּוֹרָתוֹ. הֵינוּ כִּי בְּוַדַּאי בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּהֶם תּוֹרָה בְּהֶעְלֵם, אֲבָל אֵין מִי שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁנֶּעֱלָם בְּשִׂיחוֹת בְּנֵי־אָדָם, כִּי אִם אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, אֲבָל עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁלּוֹ, מִי שֶׁבָּקִי בְּסִפְרוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב, וְיֵשׁ לוֹ שֵׂכֶל קָצָת, יוּכַל לִמְצֹא בְּכָל שִׂיחוֹת הָעוֹלָם רְמָזִים בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲפִלּוּ אִם לֹא יִהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּיוֹתֵר.

ו) וְאָמַר, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים שֶׁהֵם גְּדוֹלִים בַּתּוֹרָה, וּבְקִיאִים בַּסְּפָרִים הַרְבֵּה וּבְדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וּמֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא אֵינָם יְכוֹלִים לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, מֵחֲמַת שֶׁהֵם בְּקִיאִים מְאֹד. כִּי כְּשֶׁמַּתְחִיל לוֹמַר תּוֹרָה, וְרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר, מְבַלְבֵּל אוֹתָם בְּקִיאוּתָם הַגְּדוֹלָה, וּמַתְחִילִים לוֹמַר מִיָּד הַקְּדָמוֹת הָרְבֵּה וּדְבָרִים הָרְבֵּה מַה שֶּׁיּוֹדְעִים מִסְּפָרִים, וּמֵחֲמַת זֶה נִתְבַּלְבֵּל דִּבְרֵיהֶם, וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהוֹצִיא לָאוֹר אֵיזֶה חִדּוּשׁ נָאֶה. וְתָפַס רַבֵּנוּ זַ״ל לְדֻגְמָא, גָּדוֹל אֶחָד בְּדוֹרוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לוֹמַר תּוֹרָה מֵחֲמַת זֶה, וְהַמּוּבָן מִדְּבָרָיו הָיָה, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין צְרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת מֹחָם, לִבְלִי לָרוּץ מִיָּד לְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בְּרִבּוּי הַקְּדָמוֹת שֶׁאֵינָם מֻכְרָחִים לְחִדּוּשָׁיו, וְיַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ יוֹדֵעַ, וְאָז יָכוֹל לְהוֹצִיא לָאוֹר לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים הַרְבֵּה בְּהַדְרָגָה כְּסֵדֶר. וְעוֹד דִּבֵּר מִזֶּה, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר דָּבָר כָּזֶה, וְהֶחָכָם יָבִין מִדַּעְתּוֹ.

ז) וְסִפֵּר רַבֵּנוּ זַ״ל לִרְ׳ נָתָן לְעִנְיַן חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר בַּתּוֹרָה, אָמַר בִּלְשׁוֹן תִּמַהּ וְחִדּוּשׁ, מֵהֵיכָן לוֹקְחִין הַחִדּוּשׁ?! כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיַן חִדּוּשִׁין, מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ, הוּא דָּבָר נִפְלָא וְנֶעֱלָם מְאֹד מְאֹד, כִּי מֵהֵיכָן לוֹקְחִין זֹאת?! וְהַמּוּבָן מִדְּבָרָיו הָיָה, שֶׁבָּזֶה שֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ, בָּזֶה רוֹאִין הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַמְצִיא מֵאַיִן לְיֵשׁ; כִּי בִּתְחִלָּה לֹא הָיָה יוֹדֵעַ כְּלָל זֹאת הַחִדּוּשׁ, רַק עַכְשָׁו הוּא לוֹקֵחַ וְשׁוֹאֵב מִמְּקוֹר הַחָכְמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיִן, הֵינוּ מֵאַיִן סוֹף, וּבָזֶה אָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל הִתְגַּלּוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל זֶה אָמַר ר׳ נָתָן לְרַבֵּנוּ זַ״ל: הֲלֹא רוֹאִין זֹאת, כִּי לִפְעָמִים אֲנִי מְתַיֵּגֵעַ קֹדֶם שֶׁאֲנִי מוֹצִיא דִּבּוּר אֶחָד בְּדַחַק גָּדוֹל, וְלִפְעָמִים נִפְתָּח הַלֵּב וְנוֹבְעִין חִדּוּשִׁים רַבִּים. הֵשִׁיב רַבֵּנוּ זַ״ל: גַּם זֶה פֶּלֶא וְחִדּוּשׁ גָּדוֹל; הֵינוּ כְּשֶׁאֲפִלּוּ אֵין מוֹצִיאִין אֶלָּא דִּבּוּר אֶחָד בְּדַחַק גָּדוֹל, גַּם זֶה פְּלָאוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵהֵיכָן לוֹקְחִין אֲפִלּוּ זֶה הַדִּבּוּר?! וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב לְהָבִין וְחָפֵץ בָּאֱמֶת, יוּכַל לִרְאוֹת מִזֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַיִן בְּעַיִן, לֹא מִבַּעְיָא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ, הוּא בְּוַדַּאי רוֹאֶה וּמֵבִין בְּדַעְתּוֹ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ אֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי לְחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ, גַּם הוּא יָכוֹל לִרְאוֹת אֲמִתָּתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנִּפְלָאִים שֶׁרוֹאֶה בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים, וְעַל־כֵּן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא עֵדוּת נֶאֱמָנָה עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט): ״עֵדוּת ה׳ נֶאֱמָנָה״.

ח) וְאָמַר, שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים, כְּעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ

הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת מט:), שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין נָבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, לִנְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהָיָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְאִירָה, וְעַל־כֵּן שְׁאָר הַנְּבִיאִים הִתְנַבְּאוּ בְּ"כֹה אָמַר ה'" שֶׁהוּא בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, אֲבָל מֹשֶׁה אָמַר: "זֶה הַדָּבָר", שֶׁהוּא דָּבָר בָּרוּר, בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְאִירָה, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י פָּרָשַׁת מַטּוֹת. וּכְמוֹ־כֵן יֵשׁ בְּחִינַת חִלּוּק הַזֶּה בֵּין הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים; כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁאוֹמְרִים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, וּמַכְנִיסִים אוֹתָם בְּאֵיזֶה פָּסוּק אוֹ מַאֲמָר חַז"ל, אֲבָל אֵין מְכֻוָּנִים וְנִכְנָסִים הֵיטֵב בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַמִּקְרָא וְכוּ', רַק בְּאֵיזֶה רֶמֶז וְסִמְיכוּת בְּעָלְמָא, וְזֶה בְּחִינַת נָבִיא בְּאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁאֵינוֹ מִתְנַבֵּא רַק בִּבְחִינַת: "כֹּה אָמַר ה'" וְכוּ', אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים נוֹרָאִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁחִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם הֵם בְּרוּרִים וְזַכִּים כַּשֶּׁמֶשׁ, וּמְבֹאָרִים וּמְפֹרָשִׁים הֵיטֵב בְּהַפָּסוּק אוֹ מַאֲמַר חַז"ל שֶׁהֵם מַכְנִיסִים אוֹתָם בָּהֶם, וְזֶה בְּחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְאִירָה, בְּחִינַת: "זֶה הַדָּבָר", כִּי דִּבְרֵיהֶם מְבֹאָרִים וּמְפֹרָשִׁים הֵיטֵב בְּהַמִּקְרָא וְכוּ' שֶׁהֵם מְפָרְשִׁים כְּפִי דַּרְכָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: "זֶה הַדָּבָר".

ט) וְאָמַר: כְּשֶׁחוֹשְׁבִין תּוֹרָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת חוֹשֵׁב הַדִּבּוּר־תּוֹרָה שֶׁרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ בָּהּ, לַחֲשֹׁב וְלַחֲזֹר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אוֹתוֹ הַפָּסוּק אוֹ אוֹתוֹ הָעִנְיָן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְלִהְיוֹת נוֹקֵשׁ וְדוֹפֵק עַל הַפֶּתַח, עַד שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ. וְאָמַר אָז: יֵשׁ דָּבָר שֶׁפּוֹרֵחַ בְּמַחֲשָׁבָה כְּמוֹ זְרִיקָה, וְאַחַר־כָּךְ פּוֹרֵחַ מֵהַמַּחֲשָׁבָה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָזֶה בְּרִיָּה וְאִישׁ חַיִל לִרְדֹּף וְלָרוּץ אַחֲרֶיהָ לְהַשִּׂיגָהּ.

י) הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר שֶׁל הַתּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ הוּא כְּעֵין בְּנָיָן וַאֲרִיגָה מַמָּשׁ, שֶׁבְּתְחִלָּה מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר שְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ יַחַד, וְאַחַר־כָּךְ קוֹשֵׁר וּמְחַבֵּר דָּבָר שְׁלִישִׁי לְהַשְּׁנֵי בְּכַמָּה קְשָׁרִים חֲזָקִים וְכֵן מִשְּׁלִישִׁי לִרְבִיעִי וְכֵן לְהַלָּן וְכוּ'. אַף עַל־פִּי־רֹב חוֹזֵר בְּכָל פַּעַם לַחֲזֹר וּלְקַשֵּׁר אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים יַחַד. כִּי מִתְּחִלָּה אֵין הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶם יַחַד, רַק מִזֶּה לָזֶה, דְּהַיְנוּ מֵהָרִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי וּמֵהַשֵּׁנִי לַשְּׁלִישִׁי וּמִשְּׁלִישִׁי לִרְבִיעִי, אֲבָל עֲדַיִן אֵין קֶשֶׁר לָרְבִיעִי בְּהָרִאשׁוֹן, אֲבָל אַחַר־כָּךְ מֵבִיא פָּסוּק אוֹ מַאֲמַר חַז"ל, אוֹ שְׁאָר רְאָיָה אַחֶרֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְקַשְּׁרָם יַחַד, עַד שֶׁמְּחַבֵּר בְּקֶשֶׁר הָדֵק הֵיטֵב כָּל הָאַרְבָּעָה דְּבָרִים יַחַד, וְאַחַר־כָּךְ חוֹזֵר וּמְקַשֵּׁר עוֹד כַּמָּה דְּבָרִים זֶה לָזֶה, וְיַחַד כֻּלָּם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַחִבּוּר וְהַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן. וּבִתְחִלָּה אֵין קֶשֶׁר לִשְׁתֵּי הַחֲבִילוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָאֵלּוּ, כִּי אִם עַל־יְדֵי אֵיזֶה קֶשֶׁר שֶׁיֵּשׁ בֵּין דָּבָר אֶחָד מֵהַחֲבִילָה הַשְּׁנִיָּה לְדָבָר אֶחָד מֵהַחֲבִילָה הָרִאשׁוֹנָה, אֲבָל אַחַר־כָּךְ הוּא חוֹזֵר לְקַשְּׁרָם בִּרְאָיוֹת וּדְרָכִים נִפְלָאִים שֶׁמַּמְשִׁיךְ קוֹרוֹת לְקַשֵּׁר הַבִּנְיָן מִשְּׁלִישִׁי שֶׁבָּרִאשׁוֹן לִרְבִיעִי שֶׁבַּשֵּׁנִי, וּמִשָּׁם לַשֵּׁנִי שֶׁבַּשְּׁלִישִׁי, וְאַחַר־כָּךְ מֵחֲבִילָה שְׁנִיָּה לִשְׁלִישִׁית גַּם־כֵּן כָּךְ וְכֵן לְהַלָּן, וְאַחַר־כָּךְ מְקַשְּׁרָם כֻּלָּם יַחַד בְּדֶרֶךְ נִפְלָא.

לא

אָמְרוּ לֵהּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא אֶל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, אִית לָךְ בֵּירָא בְּדַבְרָא — יֵשׁ לָנוּ בּוֹר בַּשָּׂדֶה, עַיְילִי לְמָתָא — תַּכְנִיס לָנוּ אֶת זֶה לָעִיר, אַיְתִי פָּארֵי — הֵבִיא לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, לְסָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא סֵבִין, שְׂדֶה לְהוּ — שָׂם אֶת זֶה לִפְנֵיהֶם. אָמַר לְהוּ — אָמַר לָהֶם: אִפְשְׁלֵי לִי חַבְלֵי דְּפָארֵי — עֲשׂוּ לִי חֲבָלִים שֶׁל סֵבִין וַאֲעַיְלֵהּ — וְאָז אַכְנִיס אֶת הַבּוֹר מֵהַשָּׂדֶה אֶל הָעִיר. אָמְרוּ לֵהּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא: וּמִי אִיכָּא דִּמְפִשַּׁל חַבְלֵי מִפָּארֵי — וְכִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת חֲבָלִים מִסֵּבִין? אָמַר לְהוּ — עָנָה לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא לְסָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא: וּמִי אִיכָּא דְּמַיְתֵי בֵּירָא מִדַּבְרָא לְמָתָא — וְכִי יְכוֹלִים לְהָבִיא בּוֹר מֵהַשָּׂדֶה אֶל הָעִיר?!

רַשׁ״י:

דְּפָארֵי סֵבִין. עֲשׂוּ לִי חֶבֶל מִסֵּבִין, וְאִם אֵין אַתֶּם עוֹשִׂים שְׁאֵלָתִי, אַף אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה שְׁאֵלַתְכֶם:

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

א. צְדָקָה הִיא בְּחִינוֹת הַגַּלְגַּלִּים, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַבָּאוֹת לָעוֹלָם נִמְשָׁכוֹת דֶּרֶךְ הַכּוֹכָבִים הַקְּבוּעִים בְּגַלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה י׳, סִימָן ו׳): אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וָעֵשֶׂב, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב וּמַזָּל בָּרָקִיעַ, שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל; וְדַרְכָּם בָּאוֹת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת לָעוֹלָם, כְּמוֹ־כֵן אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד עִם הַזּוּלַת, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן וּמְפַרְנֵס אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קלו, כה): ״נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ״, כְּמוֹ־כֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד עִם הַזּוּלַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יֻשְׁפַּע עָלָיו גַּם־כֵּן צְדָקָה וָחֶסֶד לְמַעְלָה דֶּרֶךְ הַגַּלְגַּלִּים, שֶׁבָּהֶם קְבוּעִים הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת. כְּמַאֲמָר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:): כִּי בְּגִלַּל הַדָּבָר הַזֶּה, גַּלְגַּל הוּא הַחוֹזֵר בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל צְדָקָה, [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: אָמַר לָהּ רַבִּי חִיָּא לִדְבִיתְהוּ, כִּי אָתֵי עַנְיָא אַקְדִּימִי לֵיהּ רֵיפְתָּא, כִּי הֵיכִי דְּלֶקְדְּמוּ לְבָנַיִךְ. אָמְרָה לֵיהּ: מֵילַט קָא לַיְטַת לְהוּ? אָמַר לָהּ: קְרָא קָא כָּתִיב: ״כִּי בְּגִלַּל הַדָּבָר הַזֶּה״, וְתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם]. נִמְצָא, שֶׁצְּדָקָה וְהַגַּלְגַּלִּים קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, וּבִשְׁבִיל זֶה יֵשׁ בָּהּ בַּצְּדָקָה שֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְאַחַת־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ט׳): הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לֶעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת,

לא

אָמְרוּ לֵהּ, אִית לָךְ בֵּירָא בְּדַבְרָא, עַיְילִי לְמָתָא. אַיְתִי פָּארֵי, שְׂדָא לְהוּ. אָמַר לְהוּ, אִפְשְׁלֵי לִי חַבְלֵי דְּפָארֵי, וַאֲעַיְלֵהּ. אָמְרוּ לֵהּ, וּמִי אִיכָּא דְּמַיְתֵי בֵּירָא מִדַּבְרָא לְמָתָא. אָמַר לְהוּ, וּמִי אִיכָּא דְּמַיְתֵי בֵּירָא מִדַּבְרָא לְמָתָא:

רַשׁ״י:

דְּפָארֵי. סֵבִין. עֲשׂוּ לִי חֶבֶל מִסֵּבִין, וְאִם אֵין אַתֶּם עוֹשִׂים שְׁאֵלָתִי, אַף אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה שְׁאֵלַתְכֶם:

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

א צְדָקָה הִיא בְּחִינוֹת הַגַּלְגַּלִּים, כְּמַאֲמַר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:): **כִּי בְּגִלַּל הַדָּבָר הַזֶּה, גַּלְגַּל הוּא הַחוֹזֵר בָּעוֹלָם. וּבִשְׁבִיל זֶה יֵשׁ בָּהּ שֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְאַחַת־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת,** (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּבָבָא בַּתְרָא ט׳: ׳הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת,

וְהַמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים מִתְבָּרֵךְ בְּאַחַת־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת), כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת; כִּי יֵשׁ תִּשְׁעָה גַּלְגַּלִּים בָּרָקִיעַ, וּבָהֶם קְבוּעִים הַשִּׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת וְהַכּוֹכָבִים שֶׁמִּתְאַסְּפִים יַחַד בִּשְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת, נִמְצָא, שֶׁהַצְּדָקָה וְהַגַּלְגַּלִּים קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה. כִּי הַצְּדָקָה מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, בִּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי ל, יט): ״דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם״, כַּמּוּבָא (זֹהַר יִתְרוֹ פּ:) נֶשֶׁר דָּא רַחֲמֵי; כִּי דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר לְרַחֵם עַל בָּנָיו, שֶׁזּוֹ בְּחִינַת צְדָקָה, [עַיֵּן שָׁם בַּזֹּהַר, ״דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם״, מַאי בַּשָּׁמַיִם? בְּרַחֲמֵי. מַה נֶּשֶׁר אִשְׁתַּכַּח בְּרַחֲמֵי עַל בְּנוֹי, וְדִינָא לְגַבֵּי אַחֲרָנִין, כָּךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּרַחֲמֵי לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, וְדִינָא לְגַבֵּי עַמִּין עוֹבְדֵי עַכּוּ״ם]. הַיְנוּ צְדָקָה שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ רַק לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא בַּתְרָא י:): צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי — אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל־ב׳ ז, כג): ״וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ״, ״וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת״, כָּל צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁאֻמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עוֹשִׂין, חֵטְא הוּא לָהֶן, שֶׁאֵינָם עוֹשִׂין אֶלָּא לְהִתְגַּדֵּל בּוֹ. וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל (בְּרָכוֹת נח:): נְהִירִין לִי שְׁבִילִין דִּרְקִיעַ כִּשְׁבִילִין דִּנְהַרְדָּעֵי, הַיְנוּ כִּשְׁבִילִין דִּנְהוֹרֵי דֵּעָה, [נְהַרְדָּעֵי הֵן שְׁתֵּי תֵּבוֹת: נְהוֹרֵי דֵּעָה, כִּי שְׁמוּאֵל הָיָה חָכָם גָּדוֹל בִּידִיעַת הִלּוּךְ הַכּוֹכָבִים]. בְּחִינוֹת צְדָקָה רַחֲמֵי, וְעִקַּר הָרַחֲמִים עַל־יְדֵי הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר צְדָקָה עִם גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, כִּי עִקַּר הַצְּדָקָה הוּא עַל־יְדֵי הָרַחֲמָנוּת שֶׁמְּרַחֵם עַל הַזּוּלַת, וְרַחֲמָנוּת בָּאָה עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, וְלָכֵן הִתְפָּאֵר שְׁמוּאֵל, שֶׁפִּתּוּחִים לְפָנָיו גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ כִּשְׁבִילֵי הַמִּחְיִן, נְהוֹרֵי דֵּעָה, כִּי צְדָקָה וְגַלְגַּלֵּי רָקִיעַ קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁעַל־יְדֵי גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּיעַ לַתַּחְתּוֹנִים, כְּמוֹ־כֵן הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת הוּא מַשְׁפִּיעַ לַזּוּלַת.

וְהַמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים מִתְבָּרֵךְ בְּאַחַת־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת), כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת. כִּי הַצְּדָקָה מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, בִּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי ל׳): **״דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם״. נֶשֶׁר דָּא רַחֲמֵי** (זֹהַר יִתְרוֹ פּ:), **הַיְנוּ צְדָקָה** (בָּבָא־בַּתְרָא י׳, זֹהַר נָשֹׂא קמח.): **וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל** (בְּרָכוֹת נח:) **נְהִירִין לִי שְׁבִילִין דִּרְקִיעַ כִּשְׁבִילִין דִּנְהַרְדָּעֵי, הַיְנוּ כִּשְׁבִילִין דִּנְהוֹרֵי דֵּעָה, בְּחִינוֹת צְדָקָה רַחֲמֵי, וְעִקַּר הָרַחֲמִים עַל־יְדֵי הַדַּעַת:**

**ב וּמַה שֶּׁחָסֵר מֵהַבְּרָכוֹת, הֲלֹא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת שִׁבְעָה בְּרָכוֹת, וּשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת. וּלְפִי הַגְּמָרָא, מֵהַנּוֹתֵן וְהַמְפַיֵּס אֵין כָּאן רַק שִׁבְעָה בְּרָכוֹת, הַיְנוּ הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לָעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, וְהַמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים מִתְבָּרֵךְ בְּאַחַת־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבְיַחַד הֵן שִׁבְעָה־עֶשְׂרֵה, וְאִם נֹאמַר שֶׁהֵן נֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת, הֲרֵי הֵן תִּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת; דַּע, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַגַּלְגַּלִּים, שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה, אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (כַּמּוּבָא זֹהַר יִתְרוֹ פח:): מַהוּ שַׁבָּת? שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי; כִּי יֵשׁ שִׁלְשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, וְיֵשׁ שִׁלְשָׁה יָמִים אַחַר הַשַּׁבָּת, וְהַשִּׁשָּׁה יָמִים הָאֵלּוּ יוֹנְקִים מִנְּקֻדַּת

ב. וּמַה שֶּׁחָסֵר מֵהַבְּרָכוֹת, הֲלֹא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת שֶׁבַע בְּרָכוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, כְּנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת, וּבְיַחַד הֵן תִּשַׁע־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּלְפִי הַגְּמָרָא, מֵהַנּוֹתֵן וְהַמְפַיֵּס אֵין כָּאן רַק שִׁבְעָה בְּרָכוֹת, הַיְנוּ הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לָעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, וְהַמְפַיְּסוֹ בִּדְבָרִים מִתְבָּרֵךְ בְּאַחַת־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבְיַחַד הֵן שִׁבְעָה־עֶשְׂרֵה, וְאִם נֹאמַר שֶׁהֵן נֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת, הֲרֵי הֵן תִּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת; דַּע, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַגַּלְגַּלִּים, שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה, אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת. כִּי שַׁבָּת שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (כַּמּוּבָא זֹהַר יִתְרוֹ פח:): מַהוּ שַׁבָּת? שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי; כִּי יֵשׁ שִׁלְשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, וְיֵשׁ שִׁלְשָׁה יָמִים אַחַר הַשַּׁבָּת, וְהַשִּׁשָּׁה יָמִים הָאֵלּוּ יוֹנְקִים מִנְּקֻדַּת

הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נְקֻדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה, שַׁבָּת מַלְכְּתָא, וְזֶה (תַּעֲנִית ח׃): ״שֶׁמֶשׁ **בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים**״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: צְדָקָה לָעֲנִיִּים, שֶׁמִּתְעַדְּנִין בָּהּ, וְנוֹחַ לָהֶן יוֹם בָּרוּר, וּמִתְחַמְּמִין בָּהּ בְּיוֹם הַצִּנָּה; הֵינוּ הַצְּדָקָה אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת אוֹר, אֶלָּא עַל־יְדֵי שַׁבָּת, הֵינוּ שֶׁרוֹאִים גַּם בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁהַצְּדָקָה הֲכִי נִצְרֶכֶת לָעָנִי, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְשַׁבָּת — יַיִן, לֶחֶם מִשְׁנֶה, בָּשָׂר וְדָגִים, כִּי בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, הֶעָנִי יָכוֹל לְהִסְתַּפֵּק גַּם בְּלֶחֶם וּמַיִם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת, אָז מִצְוָה לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת, וּצְרִיכִים לֶחֶם מִשְׁנֶה וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה, וּצְרִיכִים לְהִתְעַנֵּג בְּעֹנֶג שַׁבָּת בְּדָגִים וּבָשָׂר, וְלָכֵן שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הִיא לָתֵת לָעֲנִיִּים עַל צָרְכֵי שַׁבָּת. כִּי עַל־יְדֵי שַׁבָּת מְאִירָה הַצְּדָקָה כַּשֶּׁמֶשׁ. [וּמֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק, שֶׁשֶּׁמֶשׁ מְרַפֵּאת אֶת הָאָדָם כְּמוֹ הַצְּדָקָה, שֶׁמְּרַפֵּאת אֶת הֶעָנִי]. **בִּבְחִינוֹת** (מַלְאָכִי ג, כ): ״שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ״, וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ תְּהִלִּים מא, ד): מַהוּ ״שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא״? אוֹתָהּ צְדָקָה שֶׁעֲשִׂיתֶם עִם עֲנִיִּים, עוֹמֶדֶת וְזוֹרַחַת לָכֶם, וּמְרַפְּאָה אֶתְכֶם בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְשַׁעְיָה נח, ד״י): ״הֲלֹא פָרוֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת״ וְגוֹ׳.

(**עַכְשָׁו** יַסְבִּיר אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁל צְדָקָה אֶל שַׁבָּת):

וְזֶה שֶׁמַּסְמִיךְ הַתַּנָּא (רֵישׁ שַׁבָּת): **יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע, וּסְמִיךְ לֵהּ: פָּשַׁט הֶעָנִי. כִּי עִקַּר הַתְנוֹצְצוּת אוֹר הַצְּדָקָה וּשְׁלֵמוּתָהּ, אֵינָהּ אֶלָּא בְּשַׁבָּת. כִּי עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת הַצְּדָקָה הִיא הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית טו): ״וְהֶאֱמִין בַּה׳״ וְכוּ׳. **וְשַׁבָּת הִיא אֱמוּנָה, שֶׁמַּאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּבִיחוּדוֹ. וֶאֱמוּנָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, בִּבְחִינוֹת** (מִשְׁלֵי כח): ״אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת״, הֶעָנִי׳; הֵינוּ שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת, כְּשֶׁמְּדַבֵּר מֵעִנְיַן אִסּוּר הוֹצָאָה וְהַכְנָסָה מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּלְהֵפֶךְ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, הוּא נוֹקֵט דֻּגְמָא שֶׁל עָנִי, כִּי עִקַּר הַתְנוֹצְצוּת אוֹר הַצְּדָקָה וּשְׁלֵמוּתָהּ, אֵינָהּ אֶלָּא בְּשַׁבָּת, שֶׁאָז הִיא שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה, כְּשֶׁאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה לֶעָנִי עַל שַׁבָּת, זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַצְּדָקָה הִיא הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית טו, ו): ״וְהֶאֱמִן בַּה׳׳ה וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה״ וְגוֹ׳, הֵינוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר אֱמוּנָה בִּצְדָקָה; כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, בָּזֶה הוּא מְגַלֶּה אֶת הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, כִּי בְּלִי אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ אָדָם יִתֵּן צְדָקָה, כִּי הוּא חוֹשֵׁשׁ שֶׁיֶּחְסַר מִמֶּנּוּ, וּבָזֶה שֶׁאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, הוּא מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן וּמְפַרְנֵס הַכֹּל, וּבָזֶה שֶׁיִּתֵּן לֶעָנִי, לֹא יֶחְסַר לוֹ כְּלָל, אַדְרַבָּה יִהְיֶה לוֹ כָּפוּל. וְשַׁבָּת הִיא אֱמוּנָה, שֶׁמַּאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וּבִיחוּדוֹ, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ, וְזוֹ אֱמוּנָה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁכָּל יוֹם מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, הוּא בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, וּבְשַׁבָּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹבֵת, שֶׁאָז מֵאִיר הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים. וֶאֱמוּנָה הִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, **בִּבְחִינוֹת** (מִשְׁלֵי כח, כ): ״אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת״, שֶׁזּוֹ בִּרְכַּת

הַשַּׁבָּת, בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית ב, ג): ״וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי״, וְאֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרָכוֹת, אֶלָּא עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת, שֶׁהוּא שַׁבָּת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יא, סִימָן א׳) עַל הַפָּסוּק (מִשְׁלֵי י, כב): ״בִּרְכַּת ה׳ הִיא תַעֲשִׁיר״ — זוֹ הַשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי״, בִּשְׁבִיל זֶה כְּתִיב בָּהֶם שֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְאַחַת־עֶשְׂרֵה, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת, כִּי חֲסֵרוֹת שְׁתֵּי בְּרָכוֹת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד.): בָּא דָּוִד וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת־עֶשְׂרֵה, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן עַל שֵׁשׁ, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְהַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, וְאֵין שְׁלֵמוּת לַגַּלְגַּלִּים, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה; הַיְנוּ כִּי חֲסֵרוֹת שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהִיא שַׁבָּת, שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדַּעַת, כִּי עִקַּר מַהֲלַךְ הַגַּלְגַּלִּים הוּא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לג, כה): ״אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי״, וְהַתּוֹרָה הִיא הַדַּעַת, כִּי הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַדַּעַת הִיא הָרַחֲמָנוּת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַצְּדָקָה, כִּי כַּעַס בָּא מִפְּגַם הַדַּעַת, וּלְהֶפֶךְ רַחֲמָנוּת בָּאָה מִשְּׁלֵמוּת הַדַּעַת. [וּבָזֶה יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו לְהַלָּן, שֶׁבְּרִית וֶאֱמוּנָה תְּלוּיוֹת זוֹ בָּזוֹ, כִּי תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, וְאֵלּוּ שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת, בְּרִית שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת, וֶאֱמוּנָה, מַשְׁלִימוֹת אֶת הַתְּשַׁע־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שֶׁבַע בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת].

בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית ב׳): **״וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי״. וְאֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרָכוֹת אֶלָּא עַד שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת, בְּשִׁבְיל זֶה כְּתִיב בָּהֶם שֵׁשׁ בְּרָכוֹת וְאַחַד־עָשָׂר, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד) **׳בָּא דָּוִד וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַד־עָשָׂר, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן עַל שֵׁשׁ, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אֱמוּנָה׳. לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת לְהַדַּעַת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, וְאֵין שְׁלֵמוּת לַגַּלְגַּלִּים, אֶלָּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה:**

גַּם שֶׁמָּה שֶׁמָּצִינוּ גַּבֵּי גַּלְגַּלִּים שֶׁעִקַּר הֲלִיכָתָם מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וְגַלְגַּל הַיּוֹמִי מַכְרִיחַ אוֹתָם מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, זֶה הַדָּבָר מָצִינוּ גַּבֵּי צְדָקָה. מִזְרָח, זֶה בְּחִינוֹת הַנּוֹתֵן צְדָקָה. בִּבְחִינוֹת (יְשַׁעְיָה מג): **״מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ״, בִּבְחִינוֹת**

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה סוֹד ח״י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא וּבִרְכַת הַמִּינִים הֵם י״ט בְּרָכוֹת, כִּי ח״י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא הִיא סוֹד צַדִּיק חַי עָלְמִין, שֶׁהוּא בְּרִית, וּבִרְכַת הַמִּינִים הִיא בִּנְיַן הָאֱמוּנָה, כִּי מִתְפַּלְּלִים שֶׁיְּעַקֵּר אֶת הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים, שֶׁתִּתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בָּעוֹלָם, וְדוֹ״ק]. (עַכְשָׁו יְקַשֵּׁר צְדָקָה אֶל הַגַּלְגַּלִּים) גַּם שֶׁמָּה שֶׁמָּצִינוּ גַּבֵּי גַּלְגַּלִּים, שֶׁעִקַּר הֲלִיכָתָם מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וְגַלְגַּל הַיּוֹמִי מַכְרִיחַ אוֹתָם מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, כִּי כָּךְ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת טֶבַע הַבְּרִיאָה, שֶׁהַגַּלְגַּלִּים יֵשׁ שֶׁסּוֹבְבִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וְגַלְגַּל הַיּוֹמִי סוֹבֵב מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, הַיְנוּ שְׁנֵי הַפָּכִים, [זֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם, פֶּרֶק י׳, מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ב׳, מֵהֶן גַּלְגַּלִּים סוֹבְבִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וּמֵהֶן סוֹבְבִים מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, כְּמוֹ הַגַּלְגַּל הַתְּשִׁיעִי הַחוֹזֵר מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב]. זֶה הַדָּבָר מָצִינוּ גַּבֵּי צְדָקָה. מִזְרָח זֶה בְּחִינוֹת הַנּוֹתֵן צְדָקָה, **בִּבְחִינוֹת** (יְשַׁעְיָה מג, ה): **״מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ״**, הַיְנוּ מִמִּזְרָח עוֹלָה הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהִיא

בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג, כ): ״שֶׁמֶשׁ צְדָקָה״, וְזֶרַע הוּא צְדָקָה, בְּבְחִינוֹת (הוֹשֵׁעַ י, יב): ״זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה״, נִמְצָא, שֶׁמִּמְּזָרַח שֶׁשָּׁם זוֹרֵחַ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהִיא צְדָקָה לָעֲנִיִּים, וְלָכֵן מִזְּרַח זֶה נֶגֶד הַמַּשְׁפִּיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, וּמַעֲרָב, זֶה מְקַבֵּץ הַצְּדָקָה, הַיְנוּ הֶעָנִי, שֶׁאֶצְלוֹ חֹשֶׁךְ וְעַרְבִית, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בֵּיצָה לב:): כָּל הַמְצַפֶּה עַל שֻׁלְחָן אֲחֵרִים, עוֹלָם חֹשֶׁךְ בַּעֲדוֹ, שֶׁזֶּה מַעֲרָב. וְלָכֵן הֶעָנִי הַמְקַבֵּץ וּמְקַבֵּל צְדָקָה — נִקְרָא מַעֲרָב. בְּבְחִינוֹת: ״וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ״, וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רוּת, פָּרָשָׁה ד׳): ״יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל־הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל־הַבַּיִת״; [וְזֶה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ: יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל־הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל־הַבַּיִת, שֶׁכֵּן אָמְרָה רוּת לְנָעֳמִי: שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם, וְלֹא אָמְרָה: אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי, אֶלָּא אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ, הַרְבֵּה פְּעָלוֹת וְהַרְבֵּה טוֹבוֹת עָשִׂיתִי עִמּוֹ, בִּשְׁבִיל שֶׁהֶאֱכִילַנִי פְּרוֹסָה אַחַת]. כִּי עִקַּר הַתְּנוּעָה מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, שֶׁכָּל הַגַּלְגַּלִּים הוֹלְכִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, כִּי הֵם בִּבְחִינַת מְקַבְּלִים, הַיְנוּ עִקַּר הֲעָשָׂיָה הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל־הַבַּיִת, כִּי כָּל הַגַּלְגַּלִּים הֵם נֶגֶד הַגַּלְגַּל הַיּוֹמִי, שֶׁהוֹלֵךְ מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב. נִמְצָא, שֶׁגַּם אֶצֶל הַגַּלְגַּלִּים אֲנַחְנוּ מוֹצְאִים מְקַבֵּל וּמַשְׁפִּיעַ, עָנִי וּמְקַבֵּל מִבַּעַל־הַבַּיִת הֶעָשִׁיר, שֶׁזֶּה גַּלְגַּל הַיּוֹמִי שֶׁבָּא מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וּמַשְׁפִּיעַ לַגַּלְגַּלִּים שֶׁבָּאִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח.

״זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה״. וּמַעֲרָב, זֶה הַמְקַבֵּץ הַצְּדָקָה, הַיְנוּ הֶעָנִי, בִּבְחִינוֹת: ״וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ״. וְזֶה: יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת׳ (מִדְרָשׁ רוּת פָּרָשָׁה ד׳). **כִּי עִקַּר הַתְּנוּעָה מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, הַיְנוּ עִקַּר הֲעָשָׂיָה הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת:**

ג וְדַע שֶׁאֵין קִיּוּם אֱמוּנָה אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינוֹת בְּרִית, בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים פט): **״וּבָרִיתִי נֶאֱמָנָת לוֹ״. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרִית בְּשַׂבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שְׁמוֹת לא): **״בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ וְכוּ׳. וְזֶה** (יִרְמְיָה לג): **״אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי״, כִּי ״חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ״, הַיְנוּ הַגַּלְגַּלִּים, תְּלוּיִים בַּבְּרִית:**

ג. וְדַע, שֶׁאֵין קִיּוּם אֱמוּנָה אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת בְּרִית, בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים פט, כט): ״וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ״, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרִית בְּשַׂבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לא, טז): ״בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ וְגוֹ׳, וְזֶה (יִרְמְיָה לג, כה): ״אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי״, כִּי ״חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ״, הַיְנוּ הַגַּלְגַּלִּים, תְּלוּיִים בַּבְּרִית. כָּאן מְקֻשָּׁר הַכֹּל יַחַד, כִּי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁאָדָם מַאֲמִין בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּה הַכְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּלְיֵת לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, מְקַבֶּלֶת הַשְׁפָּעָתָהּ מֵהַיְסוֹד שֶׁהוּא בְּרִית, כִּי זֶה מַשְׁלִים אֶת זֶה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עָנִי — ״מַלְכוּת״, מְקַבֶּלֶת מִבְּחִינַת עָשִׁיר — ״יְסוֹד״, הַיְנוּ מְקַבֵּל וּמַשְׁפִּיעַ, מַעֲרָב וּמִזְרָח, וְלָכֵן בְּשַׂבָּת נֶאֱמַר בְּרִית, כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה, אֵינָהּ אֶלָּא בְּשַׂבָּת, שֶׁאָז מִתְחַדֵּשׁ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי שַׁבָּת מוֹרָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ. וְלָכֵן עַל שַׁבָּת נֶאֱמַר: ״בְּרִית עוֹלָם בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ וְגוֹ׳, וְכֵן בַּבְּרִית תְּלוּיִים הַגַּלְגַּלִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: ״אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי״, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם הַגַּלְגַּלִּים הַתְּלוּיִים בַּבְּרִית.

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מַעֲלַת בַּר יִשְׂרָאֵל הַזּוֹכֶה לִשְׁמֹר אֶת בְּרִיתוֹ, שֶׁזּוֹ הִיא שְׁלֵמוּת הַמִּחִין, בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִבְנֵית אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת מְקַבֵּל, אֶלָּא נוֹתֵן וּמַשְׁפִּיעַ, וְהַשְׁפָּעָתוֹ בָּאָה אֵלָיו בְּנָקֵל; כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁפִּיעַ עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וּלְהִסְתּוֹבֵב בַּדְּרָכִים, וּלְסַבֵּן אֶת עַצְמוֹ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ, כִּי פַּרְנָסָתוֹ בָּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, בְּלִי שׁוּם טִרְחָה וִיגִיעָה כְּלָל, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה נִבְרְאָה רַק בִּשְׁבִילוֹ, כִּי מִי שֶׁבָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ עוֹמֶדֶת עָלָיו, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חַגִּיגָה יב:): כָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל עַמּוּד אֶחָד וְצַדִּיק שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי י, כה): ״וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״, כִּי הוּא מוֹלִיךְ וּמֵבִיא אֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּצַּדִּיק, וְלָכֵן יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְשַׁדֵּד אֶת הַמַּעֲרָכָה, וּלְשַׁדֵּד אֶת הַטֶּבַע, וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כִּי כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ קְשׁוּרִים וּתְלוּיִים בּוֹ].

ד. וְדַע, שֶׁהַיְסוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים, כִּי מִי שֶׁהֻכְרַח לוֹ לְטַלְטֵל בַּדֶּרֶךְ — סוֹבֵל יְסוּרִים, עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, כִּי לֹא מַכִּירִים אוֹתוֹ, וְלָכֵן מְאַבֵּד אֶת הַשֵּׁם וְהַמָּמוֹן, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט, סִימָן יא): לְפִי שֶׁהַדֶּרֶךְ גּוֹרֶמֶת לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: מַמְעֶטֶת פִּרְיָה וּרְבִיָּה, וּמַמְעֶטֶת אֶת הַיְצִיאָה, וּמַמְעֶטֶת אֶת הַשֵּׁם, הֵיא בְּסִבַּת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, כִּי אַף שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּחִירָה, עִם כָּל זֹאת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַבֵּב סִבּוֹת, שֶׁאָדָם יִצְטָרֵךְ לָלֶכֶת וּלְהִסְתַּלְטֵל בַּדֶּרֶךְ, כִּי כָּל דָּבָר מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְנִתְלַבֵּשׁ בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, כִּי אֵין לְךָ דָּבָר מִלְמַטָּה, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב מִלְמַעְלָה, יֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁהֵם מְגַדְּלִים מִינֵי עֲשָׂבִים בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים, וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה דֶּרֶךְ בְּנֵי־אָדָם בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים, וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה מִדְבָּר, וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה יְשׁוּב בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים. וּלְפִי הִתְנוֹצְצוּת הַכּוֹכָבִים עַל הַמָּקוֹם, כֵּן הַמָּקוֹם מִתְנַהֵג: וְעַל הַכּוֹכָבִים יֵשׁ סְפִירוֹת וְעוֹלָמוֹת, לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אֶלְקוּת גָּמוּר, וּכְשֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה, מְחַיֵּב אֶת הָאָדָם לֵילֵךְ אֶת הַדְּרָכִים, וְהוּא סוֹבֵל מַה שֶּׁסּוֹבֵל. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת (אֵיכָה א, ד): ״דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד״, ״מוֹעֵד״ — זֶה בְּחִינוֹת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, שֶׁעַל יָדָם נֶחְשָׁב הַזְּמַן, כִּי הַחֲכָמִים קוֹבְעִים אֶת הַמּוֹעֲדִים כְּפִי גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, הַיְנוּ מְנָיַן גַּלְגַּל הַלְּבָנָה וְהַחַמָּה, [וְזֶה ״דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד״, הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁמִּשָּׁם נוֹבַעַת הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז אֵין מוֹעֵד, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ בַּטִּלְטוּל הַקָּשֶׁה, שֶׁזֶּה ״דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת״, שֶׁצְּרִיכִים לָלֶכֶת נָע וָנָד, וְסוֹבְלִים יְסוּרִים בַּדְּרָכִים], וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי ד, יט): ״דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה״, שֶׁאֵין כּוֹכָבִים

ד וְדַע שֶׁהַיְסוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים, הֵיא בְּסִבַּת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ. כִּי אֵין לְךָ דָּבָר מִלְמַטָּה, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב מִלְמַעְלָה. יֵשׁ כּוֹכָבִים שֶׁהֵם מְגַדְּלִים מִינֵי עֲשָׂבִים בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים, וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה מִדְבָּר, וְיֵשׁ שֶׁהֵם מְחַיְּבִים שֶׁיִּהְיֶה יְשׁוּב בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵם מְאִירִים. וּלְפִי הִתְנוֹצְצוּת הַכּוֹכָבִים עַל הַמָּקוֹם, כֵּן הַמָּקוֹם מִתְנַהֵג: וְזֶהוּ בְּחִינוֹת (אֵיכָה א׳): **״דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד״, זֶה בְּחִינוֹת גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ שֶׁעַל יָדָם נֶחְשָׁב הַזְּמַן: וְזֶהוּ** (מִשְׁלֵי

וּמַזָּלוֹת מְאִירִין לָהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְשָׁלִים וְנוֹפְלִים, וְסוֹבְלִים יִסּוּרִים בַּדֶּרֶךְ חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, כִּי בַּדֶּרֶךְ מְאַבֵּד אֶת הַשֵּׁם וְאֶת הַמָּמוֹן, כִּי עִקַּר הַיִּפּי — כְּשֶׁזּוֹכֶה לָשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מד, יג): ״כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת״; וְהַכֹּל תָּלוּי בַּבְּרִית, כִּי אִם הָאָדָם זוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמֹּחִין, הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם טִלְטוּל קָשֶׁה, וְהַכֹּל בָּא לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, בִּבְחִינוֹת: ״אִם לֹא בְּרִיתִי״ וְגוֹ׳, הַיְנוּ כִּי גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, שֶׁהֵם חֻקּוֹת הַשָּׁמַיִם וָאָרֶץ, תְּלוּיִים בַּבְּרִית, וְזֶהוּ: ״כָּל הַדְּרָכִים בְּחֻזַּקַת סַכָּנָה״ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פ״ד), וְסַכָּנָה הִיא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית, בְּחִינוֹת (בַּמִּדְבָּר כב, ל): ״הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי״ [עַיֵּן סַנְהֶדְרִין קה: שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוּת]. הַיְנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי אִם שׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה שָׁמוּר מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן, וְלֹא יִסְבֹּל שׁוּם סֵבֶל בַּדֶּרֶךְ, אֲפִלּוּ שֶׁיִּצְטָרֵךְ כְּבָר לְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ. וּבְשָׁבִיל זֶה חַיָּב אָדָם לִפְקֹד אֶת אִשְׁתּוֹ קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ (יְבָמוֹת סב:), כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּרִיתוֹ שָׁמוּר מִכָּל חֵטְא (בְּרֵאשִׁית ו, יב): ״כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ״, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית לֹא יִהְיֶה לוֹ צַעַר בַּדֶּרֶךְ. וְזֶה כָּל עִנְיַן תְּפִלַּת־הַדֶּרֶךְ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים קֹדֶם שֶׁיּוֹצְאִים לַדֶּרֶךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁכִּינָה מְלַוָּה אוֹתוֹ, כִּי כְּשֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ — אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, וּכְשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ — הַשְׁכִּינָה מְסַבֶּבֶת אוֹתוֹ, וּמְשַׁמֶּרֶת אוֹתוֹ מִכָּל רַע.

ד׳): **״דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כַּאֲפֵלָה״, שֶׁאֵין כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מְאִירִין לָהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְשָׁלִים. וְהַכֹּל תָּלוּי בַּבְּרִית, בִּבְחִינוֹת: ״אִם לֹא בְּרִיתִי״ וְכוּ׳:**

וְזֶהוּ ׳כָּל הַדְּרָכִים בְּחֻזַּקַת סַכָּנָה׳ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פד, מִדְרָשׁ רַבָּה קֹהֶלֶת), **בְּחִינוֹת** (בַּמִּדְבָּר כב): **״הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי״. הַיְנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית. וּבִשְׁבִיל זֶה חַיָּב אָדָם לִפְקֹד אֶת אִשְׁתּוֹ קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ** (יְבָמוֹת סב:), **כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית ו׳): **״כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ״, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית לֹא יִהְיֶה לוֹ צַעַר בַּדֶּרֶךְ:**

ה **וְיֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית, בְּחִינוֹת אַבְרָהָם, וּבְחִינוֹת אֶלְיעֶזֶר. אַבְרָהָם, הוּא בְּרִית עִלָּאָה, שֶׁהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְמַיִן תַּתָּאִין. וְהוּא בְּחִינוֹת בֶּן חוֹרִין, בִּבְחִינוֹת** (קֹהֶלֶת י׳): **״אַשְׁרַיִךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן**

ה. וְיֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית, [מֵאַחַר שֶׁאָמַר שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בַּבְּרִית, הָאֱמוּנָה וְהַגַּלְגַּלִּים וְהַצְּדָקָה וְהַשַּׁבָּת, וְלָכֵן מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת בְּרִית], בְּחִינוֹת אַבְרָהָם וּבְחִינוֹת אֱלִיעֶזֶר. אַבְרָהָם הוּא בְּרִית עִלָּאָה, שֶׁהוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֵין לְפָנָיו עֵינָיו כְּלוּם רַק אֱלֹקוּת, שֶׁהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְמַיִן תַּתָּאִין, כִּי הוּא עוֹמֵד כְּבָר בְּמַדְרֵגָה כָּזוֹ לְמַעְלָה מֵהָרָקִיעַ, הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן עִלָּאִין לְמַיִן תַּתָּאִין, כִּי הוּא כְּבָר אוֹחֵז בְּהַשָּׂגָתוֹ בִּדְבֵקוּת וּבִיחוּדִים בְּמַיִן עִלָּאִין, לְמַעְלָה מִכָּל הַשָּׂגוֹת אֱנוֹשִׁיּוֹת, וְהוּא בְּחִינוֹת בֶּן חוֹרִין, כִּי מִי שֶׁמַּגִּיעַ לְשָׁם, הוּא בֶּן חוֹרִין לְגַמְרֵי מֵהַיְצֶר הָרָע, כִּי אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם חִיּוּ דְּהַאי עָלְמָא כְּלָל, **בְּחִינַת** (קֹהֶלֶת י׳, יז): **״אַשְׁרַיִךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין״**, אֲשֶׁר מִשָּׁם נִשְׁפָּע עָלָיו אוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, כַּמּוּבָא (זֹהַר לֶךְ־לְךָ צה:), ״שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים״, דָּא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא,

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת ד, כב): ״בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל״. ״בֶּן חוֹרִים״, מַהוּ בֶּן חוֹרִים? כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (וַיִּקְרָא כה, יב): ״יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם״. וּכְתִיב (שָׁם): ״וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ״, דְּהָא כָּל חֵירוּ מִיּוֹבְלָא קָא אָתֵי בְּגִין כָּךְ בֶּן חוֹרִין. **וְהוּא עָבֵד תּוֹלָדִין, כִּי מִי שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לְשָׁם, הוּא זוֹכֶה לְדַעַת עֶלְיוֹן, לְקָרֵב רְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי הֶאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא שֶׁמֵּאִיר בּוֹ, בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית יב, ה): **״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן״**, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט, סִימָן יד) אֵלּוּ הַגֵּרִים שֶׁגִּירוּ, וְאִם כֵּן שֶׁגִּירוּ, לָמָּה אָמַר ׳עָשׂוּ׳? אֶלָּא לְלַמֵּדְךָ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא מְקָרֵב אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַגִּירוֹ כְּאִלּוּ בְּרָאוֹ, כִּי הַחֵרוּת תְּלוּיָה בַּבְּרִית, **בִּבְחִינוֹת** (זְכַרְיָה ט, יא): **״בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר״**, כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְקְדֻשַּׁת הַמֹּחִין, לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹאֶה לְפָנָיו מַרְאֵה עֵינָיו שׁוּם חִיּוּי דְּהַאי עָלְמָא כְּלָל, אֶלָּא רַק רוֹאֶה אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁל הַגּוּף, וְנִכְלָל בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְלָל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר כָּזֶה, שֶׁיָּכוֹל לְקָרֵב אֶת כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא יָכוֹל לְגַיֵּר.

וְאֶלְיֹעֶזֶר, הוּא בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא כח:), שֶׁדּוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבּוֹ לַאֲחֵרִים; כִּי מַה שֶּׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ אַבְרָהָם — מָסַר לַאֲחֵרִים, וְלָכֵן הוּא בְּרִית תַּתָּאָה, כִּי הוּא נִמְצָא לְמַטָּה, **בִּבְחִינוֹת** (שְׁמוֹת כג, כא): **״כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ״**, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא מִשְׁפָּטִים יח): שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשֻׁתָּף עִם כָּל מַלְאָךְ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ״, וְהַמַּלְאָךְ הַזֶּה נִקְרָא מטטרו״ן, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): וּקְרָאנִי הֲוָיָ״ה הַקָּטָן בְּפְנֵי כָּל מַפְלִיא שֶׁבַּמָּרוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ״. וְכֵן מוּבָא (תִּקּוּנֵי זֹהַר דַּף טו.) בְּגִין דמטטרו״ן אִיהוּ שְׁנֵי לַמֶּלֶךְ, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין לח:): זֶהוּ מטטרו״ן, שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, שֶׁהוּא חֲנוֹךְ, מַטַּ״ט [עַיֵּן תִּקּוּנִים, תִּקּוּן סט: חֲנוֹךְ דְּנָפַק מֵאֱנוֹשׁ אִיהוּ מטטרו״ן דְּנָהֲפָךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ וְכוּ׳]. דִּכְתִיב (שְׁמוֹת כג, כא): ״כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ״, כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, כִּי הוּא מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַמַּלְאָכִים לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתָם, **בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית יד, יד): ״וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: זֶה אֱלִיעֶזֶר שֶׁחִנְּכוֹ לְמִצְוֹת, שֶׁזֶּה **בִּבְחִינוֹת** (מִשְׁלֵי כב, ו): ״חֲנוֹךְ לַנַּעַר״, **בִּבְחִינוֹת** (קֹהֶלֶת י, טז): ״אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר״, הַיְנוּ שֶׁמֵּבִיא רְאָיָה, שֶׁאֱלִיעֶזֶר הוּא בְּחִינַת בְּרִית תַּתָּאָה, שֶׁיּוֹנֵק מִמַּלְאָךְ מַטַּ״ט שֶׁנִּקְרָא נַעַר, שֶׁזֶּה ״חֲנוֹךְ לַנַּעַר״, שֶׁזֶּה ״אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר״, כִּי חֲנוֹךְ שֶׁהוּא מַטַּ״ט, נִקְרָא נַעַר, וְאֶצֶל אֱלִיעֶזֶר כְּתִיב: ״וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו״, וַחֲנִיכָיו זֶה בְּחִינַת חֲנוֹךְ שֶׁהוּא נַעַר, וְהוּא תַּחַת בְּרִית עַלְאָה, **בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית כד, ב): ״שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי״, שֶׁנֶּאֱמַר אֶצֶל אַבְרָהָם, שֶׁאָמַר

חוֹרִין״. וְהוּא עָבֵד תּוֹלָדִין, בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית יב): **״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן״. כִּי הַחֵרוּת תְּלוּיָה בַּבְּרִית, בִּבְחִינוֹת** (זְכַרְיָה ט): **״בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר״:**

וֶאֱלִיעֶזֶר, הוּא בְּרִית תַּתָּאָה. בִּבְחִינוֹת (שְׁמוֹת כג): **״כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ״ ׳שְׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ׳, שֶׁהוּא חֲנוֹךְ, מַטַּ״ט. בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית יד): **״וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו״. בִּבְחִינוֹת** (מִשְׁלֵי כב): **״חֲנוֹךְ לַנַּעַר״. בִּבְחִינוֹת** (קֹהֶלֶת שָׁם): **״אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר״. וְהוּא תַּחַת בְּרִית עַלְאָה, בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית כד): **״שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי״: וְהוּא**

לֶאֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ. נִמְצָא, שֶׁאֱלִיעֶזֶר הוּא בְּרִית תַּתָּאָה, שֶׁהוּא נַעַר, וְהוּא רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן דַּכַּיִן לְמַיִן מְסָאֲבִין, בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, וּבֵין כָּשֵׁר וּפָסוּל, וּבֵין טָמֵא וְטָהוֹר. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת: ״חָנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ״, ״עַל־פִּי״ דַּיְקָא, הַיְנוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה. רָצָה לוֹמַר: שֶׁמַּטַּ״ט הוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁכְּלוּל מֵאִסּוּר וּמֶתֶּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, שֶׁאִלּוּ הֵן דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, וְעָלֵינוּ לְהִתְנַהֵג רַק כְּפִי הַתּוֹרָה. וְזֶה הַהֶפְרֵשׁ בֵּין אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר; אַבְרָהָם זֶה בְּרִית עִלָּאָה, שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מַיִן דַּכַּיִן, וּבְאֶמְצַע יֵשׁ רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן דַּכַּיִן לְמַיִן מְסָאֲבִין, שֶׁזֶּה אֱלִיעֶזֶר, בְּחִינַת ״חָנוֹךְ לַנַּעַר״, שֶׁשָּׁם צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג רַק עַל־פִּי הַתּוֹרָה, לְבָרֵר לְעַצְמוֹ אֶת הַהֲלָכָה, מֵאִסּוּר לְמֶתֶּר, מִכָּשֵׁר לְפָסוּל, וּמִטָּמֵא לְטָהוֹר, וְאִם לֹא מִתְנַהֲגִים עַל־פִּי הַהֲלָכָה, חַס וְשָׁלוֹם, מִשָּׁם יוֹצְאִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, כו): ״אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם הַוָ״ה״, שֶׁמִּשָּׁם טָעוּ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁעָשׂוּ מֵחֲנוֹךְ שֶׁהוּא מַטַּ״ט, שֶׁיָּצָא מֵאֱנוֹשׁ, מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כִּי בּוֹ בָּרַע שֶׁאָדָם עוֹזֵב אֶת הַתּוֹרָה, בָּא לִידֵי טָעֻיּוֹת רַבּוֹת. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהַחֲזִיק מְאֹד בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וְזֶה אֲשֶׁר יַצִּילוֹ מִכָּל רַע.

וּבְרִית עִלָּאָה הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ. וּבְרִית תַּתָּאָה הוּא שְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ׳ וְצָרִיךְ לָאָדָם לִהְיוֹת לוֹ אֵלּוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן. כִּי ׳לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד׳ (אָבוֹת פֶּרֶק ב׳). **צַדִּיק, נִקְרָא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ. וְלַמְדָן, עַל־יְדֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר:**

וְצָרִיךְ לָאָדָם לִהְיוֹת לוֹ אֵלּוּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן, כִּי ׳לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד׳ (אָבוֹת פֶּרֶק ב׳). צַדִּיק נִקְרָא עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ, וְלַמְדָן — עַל־יְדֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר. וְלָכֵן צְרִיכִים אֶת שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא, שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וְיִהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל צָרִיךְ גַּם שֶׁיִּהְיֶה לַמְדָן, שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, מַה מֶּתָּר וּמָה אָסוּר, כִּי צַדִּיק לְבַד יָכוֹל לִפֹּל לְטָעֻיּוֹת רַבּוֹת, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֲלָכָה, הוּא יָכוֹל לְהִכָּשֵׁל לְגַמְרֵי, כִּי מֵרִבּוּי אוֹר יָכוֹל לָבוֹא לְרִבּוּי חֹשֶׁךְ, כִּי ׳לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד׳. וְלַמְדָן לְבַד גַּם־כֵּן לֹא טוֹב, כִּי הוּא יָכוֹל לִלְמֹד תּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת טָעֻיּוֹת, כִּי יָכוֹל לַהֲפֹךְ אֶת הַהֲלָכָה מֵהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, וּלְהַטְהִיר אֶת הָאָסוּר, וְלֶאֱסֹר אֶת הַמֻּתָּר, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְלָכֵן צְרִיכִים אֶת שְׁנֵיהֶם; מִצַּד אֶחָד, שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, יָרֵא וְחָרֵד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמִצַּד שֵׁנִי צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם לַמְדָן, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְבָרֵר אֶת הַהֲלָכָה בֵּין אִסּוּר לְהֶתֵּר, מַה מֶּתָּר וּמָה אָסוּר. וְזֶה שֶׁמּוּבָא (תִּקּוּנִים, תִּקּוּן סט): חָנוֹךְ דְּנָפַק מֵאֱנוֹשׁ אִיהוּ מטטרו״ן דְּנֶהְפָּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ וְאִיהוּ נוּרְיֵא״ל, וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִיתְמַר: ׳וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב׳, רָצוֹא דָּא נוּרְיֵא״ל, וָשׁוֹב דָּא מטטרו״ן, הַיְנוּ מִצַּד אֶחָד הוּא בּוֹעֵר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בִּבְחִינַת צַדִּיק רָצוֹא דָּא נוּרְיֵא״ל, שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמֵאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ,

רָקִיעַ הַמַּבְדִּיל בֵּין מַיִן דַּכַּיִן לְמַיִן מְסָאֲבִין, בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, וּבֵין כָּשֵׁר וּפָסוּל, וּבֵין טָמֵא וְטָהוֹר. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת: ״חָנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ״, ״עַל פִּי״ דַּיְקָא, הַיְנוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה:

וּמִצַּד שֶׁנִּי דָּא מטטרו״ן, שֶׁהוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁכָּלוּל מֵאָסוּר וּמֵתָּר, כָּשֵׁר וּפָסוּל, טָמֵא וְטָהוֹר, כַּמּוּבָא (רַעְיָא מְהֵימָנָא צו כט:): מטטרו״ן כָּלִיל שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְאִיהִי שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וכו׳, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן צְרִיכִים לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן דַּיְקָא.

וְזֶהוּ (מוֹעֵד קָטָן יז.): ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳ וכו׳, [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: אִם דּוֹמֶה הָרַב לְמַלְאַךְ הַוָ״ה, יְבַקְּשׁוּ תּוֹרָה מִפִּיו, וְאִם לָאו — אַל יְבַקְּשׁוּ תּוֹרָה מִפִּיו; וְלִכְאוֹרָה אֵיךְ יוֹדְעִים אִם הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאָךְ, מִי רָאָה מַלְאָךְ, שֶׁיָּכוֹל לְהַגִּיד שֶׁהָרַב דּוֹמֶה לוֹ?] אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן. מַלְאָךְ זֶה בְּחִינוֹת לַמְדָן, בְּחִינוֹת מַטַּ״ט כַּנַּ״ל, שֶׁהוּא כָּלוּל מִשֵּׁשׁ סְפִירוֹת כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁשָּׁם הוּא אִסּוּר וְהֶתֵּר, כָּשֵׁר פָּסוּל, טָמֵא טָהוֹר. צְבָאוֹת — מוּבָא (רַעְיָא מְהֵימָנָא, פִּנְחָס רלו:): אוֹת הוּא בַּצָּבָא דִּילֵהּ, כָּלִיל פְּרָקִין דְּתֹרִין שׁוֹקִין, דְּכְתִיב בְּהוֹ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, טו): ״שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ״, וְדָא צַדִּיק אוֹת בְּרִית ו׳ עִלָּאָה תִּפְאֶרֶת בֵּין שִׁית פְּרָקִין דְּתֹרִין דְּרוֹעִין וּבְגִין דָּא ו׳ ו׳ גּוּפָּ וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד. בְּחִינוֹת צַדִּיק אוֹת בְּרִית, שֶׁזֶּה הַיְסוֹד, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמְּזֻכָּר צַדִּיק, גַּם בְּרִית תַּתָּאָה נִכְלַל בּוֹ, כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן, בְּבְחִינַת יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי; וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּרִית, אֲזַי (אִדְּרָא נָשָׂא קמב.): ׳חֶסֶד מִתְגַּלֶּה בְּפֶמָּא דְּאַמָּה׳ (תְּהִלִּים פט): ״לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ״. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים:

וְזֶהוּ (מוֹעֵד קָטָן יז): **׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳ וכו׳, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן. מַלְאָךְ, זֶה בְּחִינוֹת לַמְדָן, בְּחִינוֹת מַטַּ״ט כַּנַּ״ל. צְבָאוֹת, אוֹת הוּא בַּצָּבָא דִּילֵהּ, בְּחִינוֹת צַדִּיק אוֹת בְּרִית. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמְּזֻכָּר צַדִּיק, גַּם בְּרִית תַּתָּאָה נִכְלָל בּוֹ, כִּי הַתַּחְתּוֹן נִכְלָל בָּעֶלְיוֹן, בְּבְחִינַת יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי:**

ו וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּרִית, אֲזַי (אִדְּרָא נָשָׂא קמב.): **׳חֶסֶד מִתְגַּלֶּה בְּפֶמָּא דְּאַמָּה׳, בְּבְחִינַת** (תְּהִלִּים פט): **״לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ״. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים:**

הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא לַמְדָן בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר. וְאִם יֵשׁ רַב כָּזֶה, שֶׁכָּלוּל מִשְּׁתֵּי הַבְּחִינוֹת: הֵן שֶׁהוּא לַמְדָן בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְהֵן שֶׁהוּא נוֹטֵר הַבְּרִית, אָז ״תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״.

ו. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בְּרִית, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְקִדֻּשַּׁת וְטָהֳרַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמּחַ, אֲזַי נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ (אִדְּרָא רַבָּה נָשָׂא קמב:): ׳חֶסֶד מִתְגַּלֶּה בְּפֶמָּא דְּאַמָּה׳, הַיְנוּ מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא אַמָּה, שֶׁמָּה מִתְגַּלֶּה חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא סוֹד י׳, כִּי הַיְסוֹד עַצְמוֹ שֶׁהוּא הָאַמָּה, הוּא סוֹד אוֹת ו׳, וְהָעַטָרָה הִיא סוֹד י׳, וּכְשֶׁנִּמּוֹלִים אָז בְּעֵת הַפְּרִיעָה נִתְגַּלֶּה הַי״ד, שֶׁהוּא סוֹד נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת, שֶׁבָּהּ תָּלוּי הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פט, כט): ״לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ״, [מְקַשֵּׁר אֶת שְׁלָשְׁתָּם יַחַד: חֶסֶד, בְּרִית, אֱמוּנָה, הַתְּלוּיִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ]. וּבִשְׁבִיל זֶה נִתְּנָה מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז, כ): ״חֶסֶד לְאַבְרָהָם״, וְהוּא עָסַק כָּל יָמָיו רַק לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם בְּנֵי־אָדָם [עַיֵּן סֵפֶר הַבָּהִיר: אָמְרָה מִדַּת הַחֶסֶד, כָּל יְמֵי הֱיוֹת אַבְרָהָם בָּעוֹלָם, לֹא הֻצְרַכְתִּי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מִלַּאכְתִּי, שֶׁהָרֵי אַבְרָהָם עָמַד שָׁם בִּמְקוֹמִי]; כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים [עַיֵּן סוֹטָה י: שֶׁהִקְרִיא אַבְרָהָם אָבִינוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּפֶה כָּל עוֹבֵר וָשָׁב], וְרֹאשׁ לַנִּמּוֹלִים, כִּי הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּמּוֹל [עַיֵּן מִדְרָשׁ אַבָּא גּוּרְיוֹן א׳, סִימָן ב׳: אַבְרָהָם רֹאשׁ

לַנְּמוּלִים]. **וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחֶסֶד אֵצֶל הָאָדָם, הַיְנוּ הָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, בִּבְחִינוֹת** (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ה): ״כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי״, הַיְנוּ מֵרֹב אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, זֶה בְּעַצְמוֹ חֶסֶד גָּדוֹל מְאֹד, כִּי הוּא מִשְׁתּוֹקֵק רַק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה חוֹלֶה מֵרֹב אַהֲבָתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמֵרֹב הַתְּשׁוּקָה הַזּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת, וְזֶה שַׁיָּךְ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם הוּא מִשְׁתּוֹקֵק בְּכִסּוּפִים עֲצוּמִים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי גּוֹרֵם שֶׁבְּנֵי־אָדָם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, בִּבְחִינוֹת (בְּרֵאשִׁית יב, ה): ״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ״, שֶׁעָשָׂה גֵּרִים, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט, סִימָן יד): אֵלּוּ הַגֵּרִים שֶׁגִּיְּרוּ, וְאִם־כֵּן שֶׁגִּיְּרוּ, לָמָּה אָמַר ׳עָשׂוּ׳? אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא מְקָרֵב אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כְּאִלּוּ בְּרָאוֹ.

וְכֵן הַנְּפָשׁוֹת נִקְרָאוֹת אוֹתִיּוֹת, כִּי כָּל נֶפֶשׁ הִיא אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה, כִּי יֵשׁ שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת לַתּוֹרָה, כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזֶה ״אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ״, הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת, כְּגוּף בְּלֹא נֶפֶשׁ, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וּפְעֻלָּה בְּלֹא נֶפֶשׁ. כֵּן הִצְטָרְפוּת וְזִוּוּגָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בִּרְל״א שְׁעָרִים, לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה, אֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְפִי הַנְּקֻדּוֹת. וְהַנְּקֻדּוֹת הֵן הָאַהֲבָה וְהַכְּסוּפִין, בִּבְחִינוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים א׳): ״נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף״, וְהַכְּסוּפִין הֵן הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינוֹת (תְּהִלִּים פד): מְאִירִים אֶת נַפְשׁוֹ עִם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל כְּמוֹ שֶׁאוֹת צְרִיכָה נְקֻדָּה, כִּי בְּלִי נְקֻדָּה תַּחַת הָאוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְקָרְאָהּ, כָּךְ צָרִיךְ לְהַכְנִיס בַּנְּפָשׁוֹת אַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזִוּוּגָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בִּרְל״א שְׁעָרִים, לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה [עַיֵּן בַּסֵּפֶר ״פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים״, שַׁעַר ל׳, שַׁעַר הַצֵּרוּף, פֶּרֶק ה׳; וְכֵן בַּסֵּפֶר ״עֵמֶק הַמֶּלֶךְ״, פֶּרֶק ה׳, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁמּוּבָא בְּסֵפֶר יְצִירָה, פֶּרֶק ב׳, מִשְׁנָה ב׳: עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חָקָקָן, חָצָבָן, שְׁקָלָן וְהֵמִירָן, צָרְפָן וְצָר בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל הַיְצוּר, וְנֶפֶשׁ כָּל הֶעָתִיד לָצוּר; הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ כָּל מִינֵי צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְעוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל בְּדֶרֶךְ צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, וְאִם תְּצָרֵף אֶת הָאוֹתִיּוֹת מֵאָלֶ״ף עַד תָּ״ו, יֵצֵא לְךָ רל״א אוֹתִיּוֹת, וּמִמֵּ״ם עַד תָּ״ו יֵצֵא לְךָ רל״א אוֹתִיּוֹת, וְעִם הַצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ נִצְטָרְפִין הֵיכָלוֹת חֲדָשִׁים. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ — בֵּין בְּתוֹרָה וּבֵין בִּתְפִלָּה, שֶׁמֵּהָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ נִצְטָרְפִין צֵרוּפִים לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת]. אֲבָל אֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְפִי הַנְּקֻדּוֹת, כִּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת הֵן כְּגוּף בְּלֹא נְשָׁמָה, וְהַנְּקֻדּוֹת הֵן הָאַהֲבָה וְהַכְּסוּפִין, בִּבְחִינוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יא): ״נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף״, הַיְנוּ הַכְּסוּפִין שֶׁאָדָם כּוֹסֵף אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵן נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת. וְהַכְּסוּפִין הֵן הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינוֹת

וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחֶסֶד, הַיְנוּ הָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, בִּבְחִינוֹת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב): **״כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי״. אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת, בִּבְחִינוֹת** (בְּרֵאשִׁית יב): **״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ״, הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. כִּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת, כְּגוּף בְּלֹא נֶפֶשׁ, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וּפְעֻלָּה בְּלֹא נֶפֶשׁ. כֵּן הִצְטָרְפוּת וְזִוּוּגָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בִּרְל״א שְׁעָרִים, לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה פְּעֻלָּה, אֵין לָהֶם כֹּחַ אֶלָּא לְפִי הַנְּקֻדּוֹת. וְהַנְּקֻדּוֹת הֵן הָאַהֲבָה וְהַכְּסוּפִין, בִּבְחִינוֹת** (שִׁיר הַשִּׁירִים א׳): **״נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף״, וְהַכְּסוּפִין הֵן הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינוֹת** (תְּהִלִּים פד):

[וּמֵאַחַר שְׁגִלָּה קֹדֶם, שֶׁהָרַב צָרִיךְ לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן, הוּא מְקַשֵּׁר עַכְשָׁו חֶסֶד, בְּרִית וֶאֱמוּנָה אֶל הַתּוֹרָה, וּבָזֶה מְחֻבָּרִים דְּבָרָיו].

(תְּהִלִּים פד, ג): "נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי", כִּי הַכְּסוּפִין הֵם בְּחִינַת כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהוּא כָּל־כָּךְ כּוֹסֵף אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהוּא מוּכָן וּמְזֻמָּן לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם מֵרֹב אַהֲבָה. וּלְפִי הַכְּסוּפִין כֵּן הַנְּקֻדּוֹת, אִם כּוֹסֵף לְרַע, עוֹשֶׂה הַנְּקֻדּוֹת רָעִים, וַאֲזַי נִצְטָרְפִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִין לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת רָעוֹת, וְאִם כּוֹסֵף לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, נַעֲשֶׂה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, הַיְנוּ נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת, וּמִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה וְלוֹמֵד תּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, שֶׁהוּא צַדִּיק וְלַמְדָן דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר וּמֵשִׂיחַ אֶת כָּל לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין עֲצוּמִים, וְרוֹצֶה רַק לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בִּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ מַמָּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה נִצְטָרְפוֹת הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹבָה, וְגוֹרְמוֹת לוֹ פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וְהַמְשָׁכַת חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים. וּלְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אִם יֵשׁ לוֹ פְּנִיּוֹת בֵּין בְּתוֹרָה וּבֵין בִּתְפִלָּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל אֶל תַּכְלִית הַיְרִידָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְיֵשׁ לוֹ רַק כִּסּוּפִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ פְּעֻלּוֹת רָעוֹת, וְנִמְשָׁכִים עָלָיו דִּינִים וְעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן.

"נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי". וּלְפִי הַכְּסוּפִין כֵּן הַנְּקֻדּוֹת, אִם כּוֹסֵף לְרַע עוֹשֶׂה הַנְּקֻדּוֹת רָעִים, וַאֲזַי נִצְטָרְפִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת רָעוֹת, וְאִם כּוֹסֵף לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, נַעֲשֶׂה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, הַיְנוּ נְפָשׁוֹת טוֹבוֹת, וּמִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת וְנִזְדַּוְּגִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת, וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים שָׁם): **"תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ", כְּדְאִיתָא בַּזֹּהַר** (וַיֵּשֶׁב דַּף קפו:): **'אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגָא מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן', "וּמִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה"** (אִיּוֹב לז). **וְזֶהוּ: "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ", הַיְנוּ אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגִין וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, לִפְעֹל אֵיזֶהוּ פְּעֻלָּה, אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, אֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה אֶלָּא עַל־יְדֵי נְקֻדּוֹת, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין:**

וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים שָׁם): "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ", כְּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (וַיֵּשֶׁב דַּף קפו:): 'אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגָא מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן', "וּמִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה" (אִיּוֹב לז, כב), וְזֶהוּ: "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ", הַיְנוּ אִתְעָרוּתָא דִּזְווּגִין וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, לִפְעֹל אֵיזֶהוּ פְּעֻלָּה, אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי "נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף", אֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה אֶלָּא עַל־יְדֵי נְקֻדּוֹת, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין; הַיְנוּ בְּזֹהַר מוּבָא, שֶׁהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַזִּווּג בָּא מִצַּד הַצָּפוֹן, שֶׁזֶּה הַשְּׂמֹאל, בְּחִינַת אִשָּׁה, אִתְעוֹרְרוּתָא דִּלְתַתָּא, כִּי תָּמִיד מַתְחִיל מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּמִצָּפוֹן בָּא הַזָּהָב, וּמְקֻשָּׁר "וּמִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה", אֶל "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ". וּמוּבָא (אִדְרָא רַבָּא, נשא קמג:): "תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף", דְּאִתְבַּסְּמוּ דִּינָא בְּרַחֲמֵי, וְלֵית דִּינָא דְּלָא הַוּוּ בֵּיהּ רַחֲמֵי. וְזֶה כְּשֶׁבָּר יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמוֹצִיא אֶת הַכְּסוּפִים מִפִּיו, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשֶׂה זִווּג עֶלְיוֹן בֵּין חֶסֶד לִגְבוּרָה; כִּי הָאוֹתִיּוֹת בְּלֹא נְקֻדּוֹת אֵינָן כְּלוּם. וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק בְּכִסּוּפִים עֲצוּמִים אֲחָרָיו יִתְבָּרַךְ, וּמוֹצִיא מִפִּיו אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת, שֶׁבָּזֶה מִתְקַשְּׁרִים כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד, בֵּין חֶסֶד לְדִין, וְנַעֲשֶׂה יִחוּד הַשָּׁלֵם, וְנִמְשָׁכוֹת עָלָיו יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק) וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים

וְזֶהוּ: ״אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת״ כַּנַּ״ל, אֲזַי בְּוַדַּאי חֶסֶד וְאַהֲבָה מִתְגַּלֶּה, וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִתְגַּלֶּה, שֶׁהֵם הַנְּקֻדּוֹת, אֲזַי ״תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״, אֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָן מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיְּדַבֵּר אוֹתָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם נְקֻדּוֹת וּנְקֻדּוֹת; הַיְנוּ אִם הָרַב זוֹכֶה שֶׁהוּא צַדִּיק וְלַמְדָן, קָדוֹשׁ בְּקִדֻּשַׁת הַבְּרִית, וְלַמְדָן בְּהִלְכוֹת הַתּוֹרָה, וְנַפְשׁוֹ נִכְסֶפֶת אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא מוֹצִיא אֶת הַכְּסוּפִים וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת מִפִּיו, אֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָן מְבַקְּשׁוֹת מִמֶּנּוּ שֶׁיְּדַבֵּר אוֹתָם, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהוּא לוֹמֵד בְּדִבְקוּת אֱמֶת בָּטֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָם מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיּוֹצִיאֵם מִפִּיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה נְקֻדּוֹת, וְגוֹרֵם שֶׁנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְזוֹ הַמַּעֲלָה לִהְיוֹת מְקָרָב אֶל רַב כָּזֶה שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ — הֵן עַל־יְדֵי קִדֻּשַׁת הַבְּרִית וְהֵן עַל־יְדֵי קִיּוּם הַהֲלָכָה, הַיְנוּ שֶׁהוּא צַדִּיק וְלַמְדָן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא עוֹשֶׂה הִתְעוֹרְרוּת גַּם בְּשֶׁאָר נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו, גַּם בּוֹ נִכְנֶסֶת תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ: ״אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ
ה׳ צְבָאוֹת״ כַּנַּ״ל, אֲזַי
בְּוַדַּאי חֶסֶד וְאַהֲבָה מִתְגַּלֶּה,
וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִתְגַּלֶּה, שֶׁהֵם
הַנְּקֻדּוֹת, אֲזַי ״תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ
מִפִּיהוּ״, אֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה
בְּעַצְמָן מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיְּדַבֵּר
אוֹתָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם נְקוּדּוֹת
וּנְקֻדּוֹת:

ז וְדַע שֶׁלֹּא דַּי לָאָדָם בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת בַּלֵּב בִּלְבַד, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהוֹצִיא בְּשִׂפְתָיו כְּסוּפָיו, וְעַל זֶה נִסְדַּר סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת. כִּי עַל־יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת בַּלֵּב, נַעֲשֶׂה נְפָשׁ וּנְקֻדּוֹת בְּכֹחַ. וּכְשֶׁמּוֹצִיא אֶת תְּשׁוּקָתוֹ בְּפִיו, אֲזַי נַעֲשֶׂה הַנְּפָשׁ בְּפֹעַל. כִּי עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ הִיא מִפִּיו, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה׳): ״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״. וּבִשְׁבִיל זֶה ״תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״, ״מִפִּיהוּ״ דַּיְקָא. וְגַם תַּרְגּוּמוֹ שֶׁל (בְּרֵאשִׁית ב׳): ״וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה״, תַּרְגּוּמוֹ: ״לְרוּחַ מְמַלְלָא״, כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ מֵהַדִּבּוּר:

וּבִרְצוֹנוֹת עֲצוּמִים, אֶלָּא גַּם שֶׁיּוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים מִפִּיו, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו כְּסוּפָיו, כָּל מַה שֶּׁרַק כּוֹסֵף אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עָלָיו לְהוֹצִיאוֹ מִפִּיו דַּיְקָא. וְעַל זֶה נִסְדַּר סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת, כִּי עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת בַּלֵּב נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ וּנְקֻדּוֹת בְּכֹחַ, וּכְשֶׁמּוֹצִיא אֶת תְּשׁוּקָתוֹ בְּפִיו, אֲזַי נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּפֹעַל, כִּי עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ הִיא מִפִּיו, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה׳, ו׳): ״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״; הַיְנוּ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כְּסוּפִים עֲצוּמִים אֲחָרָיו יִתְבָּרַךְ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, וְהִיא תָּמִיד נִכְסֶפֶת בְּתוֹךְ הַנֶּפֶשׁ אֲחָרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּדֵי לְהוֹצִיאָהּ מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עָלָיו לְהוֹצִיא אֶת הַכְּסוּפִים מִפִּיו דַּיְקָא, וְיֹאמַר בְּפֶה מָלֵא כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה וְכוֹסֵף. וּבִשְׁבִיל זֶה ״תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״, ״מִפִּיהוּ״ דַּיְקָא, כִּי מֵאַחַר שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים שֶׁלּוֹ מִפִּיו דַּיְקָא, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ כֵּלִים לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וּמַמְשִׁיךְ אֵלָיו אֶת הַתּוֹרָה, וְיָכוֹל לְמְסֹר אֶת זֶה גַּם לְהַזּוּלַת. וְגַם תַּרְגּוּמוֹ שֶׁל (בְּרֵאשִׁית ב׳, ז׳): ״וַיְהִי

ז. וְדַע, שֶׁלֹּא דַּי לָאָדָם בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת בַּלֵּב בִּלְבַד, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁתּוֹקֵק אֲחָרָיו יִתְבָּרַךְ בְּכְסוּפִים

הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה״, תַּרְגּוּמוֹ: ״לְרוּחַ מְמַלְלָא״, כִּי עִקַּר הַנֶּפֶשׁ מֵהַדִּבּוּר, כִּי יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ בְּפַעַל, זֶה רַק עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר. וְלָכֵן צַדִּיק הַדּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, שֶׁהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וּמִתְנַהֵג כְּפִי הַהֲלָכָה, וּמוֹצִיא מִפִּיו אֶת הָרְצוֹנוֹת וְאֶת הַכְּסוּפִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לְכָל אֵלּוּ שֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו, וְעַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ יְכוֹלִים הַרְבֵּה לִלְמֹד וּלְקַבֵּל רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת. וְזוֹ הָיְתָה מַדְרֵגָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהָיָה עוֹד קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עִם כָּל זֹאת הָיָה חָזָק בִּרְצוֹנוֹת, בְּכִסּוּפִים וּבְהִשְׁתּוֹקְקוּת גְּדוֹלָה אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַנְּמוֹלִים, שֶׁזֶּה צַדִּיק וְלַמְדָן; צַדִּיק — מִצַּד הַבְּרִית, שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַנְּמוֹלִים, וְלַמְדָן — מִצַּד אֱמוּנָה, שֶׁהָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים, שֶׁמִּתְקָף אֱמוּנָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְגָדֵל הַכְּסוּפִים וְהַהִתְלַהֲבוּת שֶׁהָיְתָה לוֹ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, זֶה הֵבִיאוֹ לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא לֶךְ־לְךָ): עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, צָפַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַתּוֹרָה לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כו, ה): ״עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי״; מְלַמֵּד, שֶׁשָּׁמַר אַבְרָהָם כָּל הַמִּצְוֹות וְכָל הַתּוֹרוֹת. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: אַף עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין קִיֵּם אַבְרָהָם אָבִינוּ; וְדַיְקָא עַל־יְדֵי גְּדֶל כְּסוּפָיו אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ וְהוֹצִיאָם מִפִּיו, זָכָה לְהַכְנִיס כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

ח וְזֶהוּ (קֹהֶלֶת ח׳): ״יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ״ וְכוּ׳, זֶהוּ בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי נְפָשׁוֹת, כְּשֶׁאָדָם מְשִׁתּוֹקֵק לְאֵיזֶה דָּבָר, וּמוֹצִיא הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ אַחַר־כָּךְ בְּהֶבֶל פִּיו כַּנַּ״ל, אֲזַי נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ. וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת הַיְנוּ הָרוּחַ מְמַלְלָא, הוֹלֶכֶת בָּאֲוִיר, וּמַגִּיעַ לְאָדָם אַחֵר, וּמְעוֹרֶרֶת אֶת הָאָדָם אַחֵר לִתְשׁוּקָה. וּלְפִי הַתְּשׁוּקָה, לְפִי הַנֶּפֶשׁ, לְפִי הָרוּחַ מְמַלְלָא, כֵּן נִתְעוֹרֵר הָאָדָם. אִם הַתְּשׁוּקָה בָּא מִצַּדִּיק לְרָשָׁע, אֲזַי נִתְעוֹרֵר הָרָשָׁע בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, בִּבְחִינוֹת: ״יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים״. וְאִם לְהֶפֶךְ, לְהֶפֶךְ. וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַהֶבֶל פִּיו שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל, שֶׁעִקַּר הַדִּבּוּר הוּא, שֶׁכְּלֵי הַדִּבּוּר מִכִּין בָּאֲוִיר, וַאֲוִיר הַזֶּה פּוֹגֵעַ בָּאֲוִיר הַסָּמוּךְ לוֹ, וְהַסָּמוּךְ בַּסָּמוּךְ, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַחֲבֵרוֹ, וְשׁוֹמֵעַ חֲבֵרוֹ הָאוֹתִיּוֹת, וּכְשֶׁהוּא מְקַבֵּל דִּבּוּרוֹ, הוּא

ח. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק) וְזֶהוּ (קֹהֶלֶת ח, יד): ״יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים, אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל״. זֶהוּ בְּחִינַת גִּלְגּוּלֵי נְפָשׁוֹת, כְּשֶׁאָדָם מְשִׁתּוֹקֵק לְאֵיזֶה דָּבָר, וּמוֹצִיא הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ אַחַר־כָּךְ בְּהֶבֶל פִּיו כַּנַּ״ל, אֲזַי נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת הַיְנוּ הָרוּחַ מְמַלְלָא, הוֹלֶכֶת בָּאֲוִיר, וּמַגִּיעַ לְאָדָם אַחֵר, וּמְעוֹרֶרֶת אֶת הָאָדָם אַחֵר לִתְשׁוּקָה. וּלְפִי הַתְּשׁוּקָה, לְפִי הַנֶּפֶשׁ, לְפִי הָרוּחַ מְמַלְלָא, כֵּן נִתְעוֹרֵר הָאָדָם. אִם הַתְּשׁוּקָה בָּא מִצַּדִּיק לְרָשָׁע, אֲזַי נִתְעוֹרֵר הָרָשָׁע בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, בִּבְחִינוֹת: ״יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים״, וְאִם לְהֶפֶךְ, לְהֶפֶךְ. וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַהֶבֶל פִּיו שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, כִּי זֶה יָדוּעַ לַכֹּל, שֶׁעִקַּר הַדִּבּוּר הוּא, שֶׁכְּלֵי הַדִּבּוּר מִכִּין בָּאֲוִיר, וַאֲוִיר הַזֶּה פּוֹגֵעַ בָּאֲוִיר הַסָּמוּךְ לוֹ, וְהַסָּמוּךְ בַּסָּמוּךְ, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַחֲבֵרוֹ, וְשׁוֹמֵעַ חֲבֵרוֹ הָאוֹתִיּוֹת, וּכְשֶׁהוּא מְקַבֵּל דִּבּוּרוֹ, הוּא

מְקַבֵּל נַפְשׁוֹ וְנִתְעוֹרֵר לַדָּבָר הַזֶּה. [פֹּה מְגַלֶּה סוֹד נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, מִמַּה בָּא אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ לָהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְזֶה דָּבָר פֶּלֶא מְאֹד, הִנֵּה הוּא צַדִּיק גָּדוֹל, וְהִנֵּה, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְהַפֵּךְ וְנִמְשָׁךְ אַחַר הָרָע, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּלְהֵפֶךְ — יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים; וְזֶה בָּא מֵהַהֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִבְּנֵי־אָדָם, שֶׁהֵם בְּסוֹד גִּלְגּוּל נְפָשׁוֹת. רָשָׁע מוֹצִיא הֲבָלִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הַיְנוּ רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים גְּרוּעִים מִפִּיו, וְזֶה נוֹפֵל אַחַר־כָּךְ עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיקִים, וְנִכְנָס בָּהֶם הַהֶבֶל הָרָע הַזֶּה, וּמִזֶּה הֵם נַעֲשִׂים רְשָׁעִים, אֲשֶׁר זֶה ״יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ לָהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים״. וּלְהֵפֶךְ — הַהֲבָלִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, שֶׁמּוֹצִיאִים הֶבֶל פֶּה מִפִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה, רְצוֹנוֹת קְדוֹשִׁים, וְזֶה נִכְנָס אֵצֶל הָרְשָׁעִים, ״אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הֶבֶל״, הַיְנוּ שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה מֵהַהֲבָלִים שֶׁל בְּנֵי־אָדָם, וְלָכֵן עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, שֶׁלֹּא יַגִּיעַ אֲלֵיו כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, הַיְנוּ הַהֲבָלִים שֶׁל הָרְשָׁעִים לֹא יִכָּנְסוּ בּוֹ. וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה מְקֻשָּׁר אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן; צַדִּיק — מִצַּד הַכִּסּוּפִים וְהָרְצוֹנוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלּוֹ, לְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהוֹצִיא מִשְּׁפָתָיו אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים שֶׁלּוֹ, וְאָז יִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ מַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין ח׃): אַיְידֵי דְּטָרִידִי סִימָנִין לַאֲפוּקֵי דָּם לָא בַּלְעֵי; כִּי בָּרֵגַע שֶׁהוּא מוֹצִיא מִפִּיו רַק רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים דִּקְדֻשָּׁה, לֹא יוּכְלוּ לְהִכָּנֵס בּוֹ כִּסּוּפִים וּרְצוֹנוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁל הָרְשָׁעִים. וְלַמְדָן — מִצַּד הַהֲלָכָה, שֶׁלֹּא יִטֶּה מֵהַהֲלָכָה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן. וְאָז אִם הוּא צַדִּיק וְלַמְדָן, לֹא יוּכְלוּ הַהֲבָלִים שֶׁל הָרְשָׁעִים לְהִכָּנֵס בּוֹ, וְזֶה דָּבָר מְסֻכָּן מְאֹד, נְפִלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, שֶׁרוֹאִים אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְהֵם לֹא יוֹדְעִים מֵהֵיכָן זֶה בָּא. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁכְּשֶׁהוֹלֵךְ בַּדְּרָכִים, מַרְבֶּה לְהוֹצִיא מִפִּיו כִּסּוּפִים וּרְצוֹנוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה, וְזֶה יִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִכָּל רַע].

הָאוֹתִיּוֹת. וּכְשֶׁהוּא מְקַבֵּל דִּבּוּרוֹ, הוּא מְקַבֵּל נַפְשׁוֹ וְנִתְעוֹרֵר לַדָּבָר הַזֶּה:

ט וּמִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אַבְרָהָם, הַיְנוּ בְּחִינוֹת בַּעַל נֶפֶשׁ, אֲזַי בְּוַדַּאי כָּל אֲכִילוֹתָיו וּסְעֻדוֹתָיו בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית יז): **״הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי״, ״הִתְהַלֵּךְ״, זֶה בְּחִינַת רַגְלִין, בְּחִינַת פַּרְנָסָתוֹ. בְּחִינַת** (דְּבָרִים יא): **״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״, (וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, סַנְהֶדְרִין ק״י וְזֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו). ״הִתְהַלֵּךְ**

ט. **וּמִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגַת אַבְרָהָם, הַיְנוּ בְּחִינוֹת בַּעַל נֶפֶשׁ**, רָצָה לוֹמַר: שֶׁעַל־יְדֵי בְּחִינַת אַבְרָהָם, שֶׁזָּכָה לֶאֱמוּנָה וּשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי הוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים וְרֹאשׁ לַנְּמוּלִים, עַל־יְדֵי־זֶה עָבִיד תּוֹלָדִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יב, ה): ״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן״, וּמֵרֹב כִּסּוּפִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהָיוּ בּוֹ, זָכָה לַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת, הַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל מוֹצִיא חַיִּים, אֲזַי **בְּוַדַּאי כָּל אֲכִילוֹתָיו וּסְעֻדוֹתָיו בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים**, שֶׁמְּאִירָה אֶצְלוֹ פְּנִימִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, כִּי מֵאִיר בְּפַרְנָסָתוֹ אוֹר הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ אוֹר הַפָּנִים, אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, **בִּבְחִינַת** (בְּרֵאשִׁית יז, א): **״הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי״**, הַיְנוּ אַף שֶׁהָיָה צָרִיךְ לָלֶכֶת בִּבְחִינַת **״הִתְהַלֵּךְ״**, שֶׁזֶּה **בְּחִינַת רַגְלִין**, אֲשֶׁר **רַגְלִין זֶה בְּחִינַת פַּרְנָסָתוֹ**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, ו): **״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״, (וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (סַנְהֶדְרִין קי׃): **זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל**

רַגְלָיו), וְזֶה "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי" דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם בְּחִינַת פָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל־א׳ כא, ז): "לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ", הַיְנוּ לֶחֶם הַפָּנִים הֵם לֶחֶם חֹם, דַּרְגִּין דְּאַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית יח, א): "כְּחֹם הַיּוֹם", אַף שֶׁאַבְרָהָם הָיָה צָרִיךְ לָלֶכֶת, שֶׁזּוֹ טִרְחַת הַפַּרְנָסָה, עִם כָּל זֹאת הָיְתָה אֶצְלוֹ בְּחִינַת פָּנִים, הַיְנוּ הִתְגַּלּוּת אוֹר הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מַדְרֵגָתוֹ הָיְתָה שֶׁהֵאִיר עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁזֶּה "כְּחֹם הַיּוֹם"; וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא פו:), שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חַמָּה מְנַרְתִּיקָהּ, וְזֶה הָיָה אַחַר שֶׁנִּמּוֹל, שֶׁזָּכָה לְתִקּוּן הַבְּרִית, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא הָיָה צָרִיךְ לִטְרֹחַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ, כִּי נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ: "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי", אֲפִלּוּ הַהֲלוּךְ שֶׁלּוֹ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָה, נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת אוֹר הַפָּנִים, גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָז כָּל הָעַפּוּ"ם וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁהֵם תַּחְתֵּיהֶם, כֻּלָּם הֵן טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל זֶה הָאִישׁ, שֶׁהוּכָה לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְרוֹאֶה רַק אֶת אוֹר הַפָּנִים עַל פְּנֵי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי, א): "שֵׁב לִימִינִי", בְּחִינַת אַבְרָהָם, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא וַיֵּרָא): אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַל תִּצְטַעֵר

לְפָנַי", שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת פָּנִים. וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל־א כ"א): **"לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ", הַיְנוּ לֶחֶם הַפָּנִים, הֵם לֶחֶם חֹם, דַּרְגִּין דְּאַבְרָהָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת** (בְּרֵאשִׁית יח): **"כְּחֹם הַיּוֹם":**

וְאָז כָּל הָעַפּוּ"ם וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁהֵם תַּחְתֵּיהֶם, כֻּלָּם הֵן טוֹרְחִין בִּשְׁבִיל זֶה הָאִישׁ. בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי): **"שֵׁב לִימִינִי", בְּחִינַת אַבְרָהָם, "עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ", שֶׁהֵם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתְךָ. בִּבְחִינַת** (בַּמִּדְבָּר יד): **"לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם", 'כִּי מַרְאֵה חַמָּה עַמְקָה מִן הַצֵּל'** (בָּבָא בַּתְרָא פד.), **'חַמָּה' בְּחִינַת "כְּחֹם הַיּוֹם", בְּחִינַת "לֶחֶם חֹם". אֲבָל כְּשֶׁסָּר צִלָּם, אֲזַי נִתְעַלֶּה וְנִתְרָאֶה מַרְאֵה חַמָּה, דַּרְגֵּהּ דְּאַבְרָהָם. וְהֵם נִשְׁפָּלִים תַּחְתָּיו, בִּבְחִינַת: "עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם" וְכוּ'. וְזֶהוּ: "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים" בִּבְחִינַת** (דְּבָרִים יח): **"תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ" —** לַעֲמֹד, שֵׁב לְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "נְאֻם הַוָי"ה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי". וְזֶה הָיָה בְּעֵת הַבְּרִית, שֶׁאָז זָכָה לְשִׁלֻּמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה לֹא צְרִיכִים לִטְרֹחַ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָה, וְזֶה "עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ", שֶׁהֵם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתְךָ, בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר יד, ט): "לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם", 'כִּי מַרְאֵה חַמָּה עַמְקָה מִן הַצֵּל' (בָּבָא בַּתְרָא פד.), 'חַמָּה' בְּחִינַת "כְּחֹם הַיּוֹם", בְּחִינַת "לֶחֶם חֹם", אֲבָל כְּשֶׁסָּר צִלָּם, אֲזַי נִתְעַלֶּה וְנִתְרָאֶה מַרְאֵה חַמָּה, דַּרְגֵּהּ דְּאַבְרָהָם, וְהֵם נִשְׁפָּלִים תַּחְתָּיו: "עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם" וְגוֹ', כִּי הַצֵּל הוּא בְּחִינַת טֶבַע וּמַזָּל, שֶׁמַּסְתִּיר אוֹר הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם הַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ מִתְנַהֵג בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא צֵל שֶׁמַּסְתִּיר אֶת הַחַמָּה, שֶׁהוּא דַּרְגֵּהּ דְּאַבְרָהָם, בְּחִינַת "כְּחֹם הַיּוֹם", שֶׁזּוֹ בְּחִינַת פַּרְנָסָה — "לֶחֶם חֹם". וְזֶהוּ "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים", הַיְנוּ הַהֲלוּךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְהַלֵּךְ בַּעֲבוּר פַּרְנָסָתוֹ, נַעֲשֶׂה לְפָנַי, שֶׁהוּא גִּלּוּי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית. וְכָל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי "וֶהְיֵה תָמִים", שֶׁזֶּה בִּבְחִינַת (דְּבָרִים יח, יג): "תָּמִים תִּהְיֶה עִם הַוָי"ה אֱלֹקֶיךָ", שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לִדְרֹשׁ אַחַר כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת (פְּסָחִים קיג:),

הַיְנוּ שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לַחֲקֹר אַחַר הָעֲתִידוֹת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, כִּי תִּהְיֶה לְמַעְלָה מֵהֶם.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק) וְזֶהוּ (שָׁם טז, טז): ״וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי הֲוָי״ה רֵיקָם״, הַיְנוּ בָּרְגָלִים: פֶּסַח, שָׁבוּעוֹת, סֻכּוֹת, שֶׁאָז נִתְגַּלִּין פְּנֵי ה׳, בְּחִינַת פָּנִים, שֶׁזֶּה גִּלּוּי הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, שֶׁנִּתְגַּלָּה בְּעֵת הָרְגָלִים דַּיְקָא; כִּי בְּפֶסַח הָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁדּוּד הַטָּבַע, וּבְשָׁבוּעוֹת הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְסֻכּוֹת הוּא זֵכֶר לְעַנְנֵי הַכָּבוֹד, שֶׁהָיוּ מְסֻבָּבִין בָּהֶם, שֶׁזֶּה גַּם־כֵּן גִּלּוּי הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, שֶׁשּׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם בְּקִבְיעוּת. וּבָזֶה שֶׁכָּל אֶחָד מֵבִיא עוֹלַת רְאִיָּה מִגִּיעָתוֹ שֶׁמִּתְיַגֵּעַ כָּל הַשָּׁנָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְעַלֶּה כָּל לַחְמוֹ וּפַרְנָסָתוֹ, בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁנִּתְגַּלָּה הַפְּנִימִיּוּת, שֶׁהִיא אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם.

וְזֶהוּ שֶׁהֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה אַחַר שֶׁחָטְאוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל, וּפָעַל מֹשֶׁה שֶׁיִּמְחֹל לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שְׁמוֹת לג, יד): ״פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִיחוֹתִי לָךְ״, כִּי מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ כַּפָּרָה, וְהֵשִׁיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: ״פָּנַי יֵלֵכוּ״, שֶׁיִּתְקְנוּ בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁזֶּה ״יֵלֵכוּ״, בְּחִינַת פָּנִים, שֶׁנִּתְגַּלֶּה בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁהוּא הַשֶּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה׳״, בְּחִינַת פָּנִים, וַאֲזַי מְכַפֵּר: וְלָעֲתִיד יִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָה ל׳): ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ״, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה בְּחִינַת

שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לִדְרֹשׁ אַחַר כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. כִּי תִּהְיֶה לְמַעְלָה מֵהֶם:

וְזֶהוּ (שָׁם טז): **״וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי ה׳ רֵיקָם״ — בָּרְגָלִים, שֶׁאָז נִתְגַּלִּין פְּנֵי ה׳, בְּחִינַת פָּנִים. וּבָזֶה שֶׁכָּל אֶחָד מֵבִיא עוֹלַת רְאִיָּה מִגִּיעָתוֹ שֶׁמִּתְיַגֵּעַ כָּל הַשָּׁנָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְעַלֶּה כָּל לַחְמוֹ וּפַרְנָסָתוֹ, בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים:**

וְזֶהוּ שֶׁהֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת לג): **״פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִיחוֹתִי לָךְ״, כִּי מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ כַּפָּרָה, וְהֵשִׁיב לוֹ: ״פָּנַי יֵלֵכוּ״, שֶׁיִּתְקְנוּ בְּחִינַת רַגְלִין, בִּבְחִינַת פָּנִים, אֲזַי יְכַפֵּר לָהֶם, ׳כִּי שֻׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ שֶׁמְּכַפֵּר׳** (חֲגִיגָה כז). **וְזֶהוּ** (שָׁם): **פָּתַח בְּ״מִזְבֵּחַ״ וְסִיֵּם ״זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה׳״, ״לִפְנֵי״ דַּיְקָא, שֶׁיִּהְיֶה דַּיְקָא בִּבְחִינַת פָּנִים, אֲזַי מְכַפֵּר:**

וְלָעֲתִיד יִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָה ל׳): **״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ**

כָּל דָּבָר, אֲזַי יְכַפֵּר לָהֶם, כִּי שֻׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ שֶׁמְּכַפֵּר (חֲגִיגָה כז.). וְזֶהוּ: פָּתַח בְּ״מִזְבֵּחַ״ וְסִיֵּם ״זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי הֲוָי״ה״, [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: שַׁאֲנִי שֻׁלְחָן דְּרַחֲמָנָא קְרֵיהּ עֵץ, דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מא, כב): ״הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלוֹשׁ אַמּוֹת גָּבְהוֹ וְאָרְכּוֹ שְׁתַּיִם אַמּוֹת וּמִקְצוֹעֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ וְקִירֹתָיו עֵץ, וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי הֲוָי״ה״, פָּתַח בְּמִזְבֵּחַ וְסִיֵּם בְּשֻׁלְחָן? רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: בִּזְמַן שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם מִזְבֵּחַ מְכַפֵּר עַל אָדָם, עַכְשָׁו שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר עָלָיו]. הַיְנוּ מָתַי הַשֻּׁלְחָן מְכַפֵּר? כְּשֶׁהוּא ״לִפְנֵי״ דַּיְקָא, שֶׁיִּהְיֶה דַּיְקָא בִּבְחִינַת פָּנִים, הַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַפְּנִימִיּוּת בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, שֶׁיֵּדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, וַאֲזַי מְכַפֵּר, כִּי הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי גַּם בַּלֶּחֶם שֶׁהוּא אוֹכֵל יֵשׁ אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים ח, ג): ״כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי הֲוָי״ה יִחְיֶה הָאָדָם״; כִּי רוֹאִים אֶת חִיּוּת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, וְאָז דַּיְקָא הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהוּא הַשֻּׁלְחָן, מְכַפֵּר לוֹ. וְלָעֲתִיד בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, יִתְקַיֵּם (יְשַׁעְיָה ל, כ): ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ״, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה בְּחִינַת

(שְׁמוֹת לג, יד): ״פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִיחוֹתִי לָךְ״, כִּי מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ כַּפָּרָה, וְהֵשִׁיב לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: ״פָּנַי יֵלֵכוּ״, שֶׁיִּתְקְנוּ בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁזֶּה ״יֵלֵכוּ״, בִּבְחִינַת פָּנִים, הַיְנוּ בְּתוֹךְ הַהֲלִיכוֹת שֶׁלָּהֶם יְרַגִּישׁוּ אֶת הַפְּנִימִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְחַיֶּה אֶת

פָּנִים, כִּי יִהְיֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת כָּזֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לא, לג): ״וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר, דְּעוּ אֶת הַוָּיָ״ה, כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם נְאֻם הַוָּיָ״ה כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכָּר עוֹד״; כִּי עַל־יְדֵי תִּקּוּף גִּלּוּי אֱלֹקוּת, תִּהְיֶה מְחִילַת עֲוֹונוֹת. כִּי עַכְשָׁו פְּנֵי הַוָּיָ״ה מֻסְתָּר בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, בְּהַנְהָגַת הַמַּזָּלוֹת, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא, יז): ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לֶאֱכֹל״, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, וְעַכְשָׁו מַרְאֶה הַחַמָּה עֲמֻקָּה מִן צִלָּם, כִּי הַצֵּל מְכַסֶּה אֶת הַחַמָּה. וְזֶה בִּחִינַת (יְשַׁעְיָה יח, א): ״צִלְצַל כְּנָפָיִם״, שֶׁהַכְּנָפַיִם וְהַסְתָּרָה, שֶׁהַנְהָגָתוֹ מְכֻנָּף וּמֻסְתָּר בָּהֶם, וְזֶהוּ הַצֵּל שֶׁמַּסְתִּיר אוֹר הַחַמָּה. וְאֵין זֶה, אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַחַמָּה אֵין מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת, וְאֵין זֶה אֶלָּא מַרְאֵה הַחַמָּה, מַרְאֶה דַּיְקָא, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהַשְׁגָּחָה מְלֻבָּשׁ בְּטֶבַע, הָאוֹר בַּחשֶׁךְ וְכוּ׳, אֲבָל לֶעָתִיד, שֶׁאָז יִתְקַיֵּם (מַלְאָכִי ג, כ): ״וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ״, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אוֹר פְּנֵי הַוָּיָ״ה וְיִתְבַּטֵּל הַצֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יד, ט): ״סָר צִלָּם״, שֶׁהַחַמָּה

עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ״, שֶׁאָזַי יִתְגַּלֶּה בְּחִינַת פָּנִים. כִּי עַכְשָׁו פְּנֵי ה׳ מֻסְתָּר בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, בְּהַנְהָגַת הַמַּזָּלוֹת, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא): **״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיוּ לֶאֱכֹל״, וְעַכְשָׁו מַרְאֵה הַחַמָּה עֲמֻקָּה מִן צִלָּם. וְזֶה בִּחִינַת** (יְשַׁעְיָה יח): **״צִלְצַל כְּנָפָיִם״, שֶׁהַכְּנָפַיִם וְהַסְתָּרָה שֶׁהַנְהָגָתוֹ מְכֻנָּף וּמֻסְתָּר בָּהֶם, וְזֶהוּ הַצֵּל שֶׁמַּסְתִּיר אוֹר הַחַמָּה. וְאֵין זֶה אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁאוֹר הַחַמָּה, אֵין מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת, וְאֵין זֶה אֶלָּא מַרְאֵה הַחַמָּה, מַרְאֶה דַּיְקָא. אֲבָל לֶעָתִיד שֶׁאָז יִתְקַיֵּם: ״וְזָרְחָה לָכֶם שֶׁמֶשׁ״, שֶׁהַחַמָּה בְּתָקְפָּהּ יִתְגַּלֶּה, בִּבְחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהוֹצִיא חַמָּה מְנֻרְתִּיקָהּ׳. אָזַי יִתְקַיֵּם: ״וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ״** (מַלְאָכִי ג׳), **הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ כַּנַּ״ל:**

בְּתָקְפָּהּ יִתְגַּלֶּה, בִּבְחִינַת עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהוֹצִיא חַמָּה מְנֻרְתִּיקָהּ׳, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (נְדָרִים ח:): אֵין גֵּיהִנּוֹם לָעוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹצִיא חַמָּה מְנֻרְתִּיקָהּ, צַדִּיקִים מִתְרַפְּאִין בָּהּ, וּרְשָׁעִים נִדּוֹנִין בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר ״וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ״ וְגוֹ׳, אָזַי יִתְקַיֵּם: ״וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ״ (מַלְאָכִי ג, כ), הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ כַּנַּ״ל, כִּי יִהְיֶה תִּקֻּף גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁכֻּלָּם יִרְאוּ אֶת הַנִּסִּים שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל אֶחָד יַרְגִּישׁ אֶת הַפַּרְנָסָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁהָיָה לֶחֶם חַם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ, שֶׁזֶּה הָיָה מַעֲשֶׂה נִסִּים, שֶׁזֶּה ״כְּחֹם הַיּוֹם״ דְּאַבְרָהָם, שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חַמָּה מְנֻרְתִּיקָהּ, הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה מֵהַטֶּבַע, שֶׁזֶּה הֶאָרַת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּלִי שׁוּם נַרְתִּיק.

[וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁמּוּבָא בַּזֹּהַר (קְדוֹשִׁים פ:): רַבִּי יִצְחָק פָּתַח (יְשַׁעְיָה יח, א): ״הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם״ וְגוֹ׳; וְכִי בְּגִין דְּהִיא ״אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם״ קְנָטוֹרָא בֵּיהּ אִשְׁתַּכַּח דִּכְתִיב ״הוֹי אֶרֶץ״, אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: בְּשַׁעֲתָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרָא עָלְמָא וּבָעָא לְגַלָּאָה עֲמִיקְתָא מִגּוֹ מִסְתַּרְתָּא וּנְהוֹרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא הֲוּוּ כְּלִילָן

דָּא בְּדָא. וּבְגִין כָּךְ מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא נָפַק נְהוֹרָא וּמִגּוֹ מְסַתַּרְתָּא נָפַק וְאִתְגַּלְיָא עַמִּיקָא, וְדָא נָפְקָא מִן דָּא, דְּמִגּוֹ טַב נָפִיק בִּישׁ וּמִגּוֹ רַחֲמֵי נָפִיק דִּינָא. וְכֻלָּא אִתְכַּלִּיל דָּא בְּדָא יַצֵּר טוֹב וְיֵצֶר רַע יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, יִשְׂרָאֵל וּשְׁאָר עַמִּין, חוֹר וְאוּכָּם, וְכֻלָּא חַד בְּחַד תַּלְיָא. וְעַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל הַנַּ״ל יוּבַן כַּחֹמֶר, וְדוֹ״ק.]

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָרָם שֶׁל הַסָּבָא דְּבֵי אַתּוּנָא): וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָלוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא: אִית לָן בִּירָא בְּדַבְרָא, עַיְלֵהּ לֵהּ לְמָתָא, בִּירָא — זֶה בְּחִינַת בַּר וּמָזוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא, מט): ״וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר כְּחוֹל הַיָּם״ וְגוֹ׳, (שָׁם מה, מג): ״וְעָשֹׂר אֲתֹנֹת נֹשְׂאֹת בָּר וָלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו״ וְגוֹ׳, שֶׁהוּא בַּחוֹץ וְלַאֲחוֹרֵי הַקְּדֵשָׁה, כִּי עַכְשָׁו לֹא רוֹאִים בְּחוּשׁ אֶת פְּנִימִיּוּת רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, בִּבְחִינַת: ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם״ וְכוּ׳, אֲשֶׁר כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּהִסְתָּרַת פָּנִים, עַיְלֵהּ לֵהּ לְמָתָא — לַפָּנִים, שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ״ל, הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִים לְגַלּוֹת אֶת פְּנִימִיּוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, שֶׁיִּהְיֶה לֶחֶם הַפָּנִים, הַיְנוּ פְּנִימִיּוּת הַלֶּחֶם, אַיְתָא פָּארֵי וְשָׁדֵי לְהוּ, וְאָמַר לוֹן, אַפְשִׁילוּ לִי חַבְלִי. פָּארֵי — זֶה שַׁבָּת אֱמוּנָה. כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (דְּבָרִים כו, יז): ״אֶת ה׳ הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם״ — לְשׁוֹן פְּאֵרִי וְשֶׁבַח שֶׁאָנוּ מְפָאֲרִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ וְאוֹמְרִים: ״ה׳ אֶחָד״. וְשָׁדֵי לְהוּ — זֶה בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת שַׁדַּי כַּנַּ״ל. וְחַבְלִי — זֶה בְּחִינַת אַהֲבָה חֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלִּים בְּפוֹמָא דְּאַמָּה כַּנַּ״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יא, ד): ״בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שַׁבָּת וּבְרִית, נִתְגַּלֶּה אַהֲבָה כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי הָאַהֲבָה, בָּאִים לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ״ל [עַיֵּן זֹהַר נָשֹׂא קמב. וְתָא חֲזִי דְּלָא אִתְקְרֵי אַבְרָהָם שָׁלִים בְּהַאי חֶסֶד, עַד דְּאִתְגַּלְיָא יו״ד דְּאַמָּה. וְכֵינָן דְּאִתְגַּלֵּי אִקְרֵי שָׁלִים, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יז, א): ״הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים״, אַבְרָהָם לֹא נִקְרָא שָׁלֵם בְּזֶה הַחֶסֶד, עַד שֶׁנִּתְגַּלְתָּה אוֹת יו״ד שֶׁל הָאַמָּה שֶׁהוּא הַיְסוֹד, הַיְנוּ הַיּוּ״ד שֶׁל הָעַטָרָה, הַמִּתְגַּלִּית עַל־יְדֵי הַפְּרִיעָה כַּיָּדוּעַ, וְכֵינָן שֶׁנִּתְגַּלָּה הַיּוּ״ד, נִקְרָא אַבְרָהָם שָׁלֵם וְתָמִים, כִּי נִשְׁלָם הַחֶסֶד]. הַיְנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּדִבְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, וּמְגַלֶּה אֵיךְ לוֹן, אַפְשִׁילוּ לִי חַבְלִי. פָּארֵי — זֶה שַׁבָּת, אֱמוּנָה, כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (דְּבָרִים כו, יז): ״אֶת הַיּוֹם״ הֶאֱמַרְתָּ וַהַיּוֹם״ הֶאֱמִירְךָ״, לְשׁוֹן פְּאֵר וְשֶׁבַח שֶׁאָנוּ מְפָאֲרִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ וְאוֹמְרִים: ״הַיּוֹם״ אֶחָד״. וְשָׁדֵי לְהוּ — זֶה בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת שַׁדַּי כַּנַּ״ל, הַיְנוּ שֶׁם שַׁדַּ״י חָקוּק עַל הַבְּרִית. וְחַבְלִי — זֶה בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלִּים בְּפוֹמָא דְּאַמָּה כַּנַּ״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יא, ד): ״בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שַׁבָּת וּבְרִית, נִתְגַּלֶּה אַהֲבָה כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי הָאַהֲבָה, בָּאִים לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ״ל

וְזֶהוּ מַה שֶּׁשָּׁאֲלוּ סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא: אִית לָן בִּירָא בְּדַבְרָא, עַיְלֵהּ לֵהּ לְמָתָא. בִּירָא — זֶה בְּחִינַת בַּר וּמָזוֹן, שֶׁהוּא בַּחוּץ וְלַאֲחוֹרֵי הַקְּדֵשָׁה, בִּבְחִינַת: ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם״ וְכוּ׳. עַיְלֵהּ לֵהּ לְמָתָא — לַפָּנִים, שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ״ל. אַיְתָא פָּארֵי וְשָׁדֵי לְהוּ, וְאָמַר לוֹן, אַפְשִׁילוּ לִי חַבְלִי. פָּארֵי — זֶה שַׁבָּת אֱמוּנָה. כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (דְּבָרִים כו): **״אֶת ה׳ הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם״ — לְשׁוֹן פְּאֵרִי וְשֶׁבַח, שֶׁאָנוּ מְפָאֲרִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ, וְאוֹמְרִים: ״ה׳ אֶחָד״. וְשָׁדֵי לְהוּ — זֶה בְּחִינַת בְּרִית, בְּחִינַת שַׁדַּי כַּנַּ״ל. וְחַבְלִי — זֶה בְּחִינַת אַהֲבַת חֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלִּים בְּפוֹמָא דְּאַמָּה כַּנַּ״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (הוֹשֵׁעַ יא): **״בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה״. הַיְנוּ עַל־יְדֵי שַׁבָּת וּבְרִית, נִתְגַּלֶּה אַהֲבָה כַּנַּ״ל. וְעַל־יְדֵי הָאַהֲבָה, בָּאִים לִבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים כַּנַּ״ל:**

(עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

זוֹכִים לְמְצֹא אֶת פְּנִימִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִטְרֹחַ אַחַר פַּרְנָסָתוֹ, וְתִתְגַּלֶּה אֵלָיו הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְמַעְלָה מִגַּלְגֵּלֵי הָרָקִיעַ, שֶׁהוּא הַטֶּבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַיִּסּוּרִים? זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ, אֶלָּא עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, בְּרִית עֹלָה וּבְרִית תַּתָּאָה, שֶׁהֵן בְּחִינוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה אֶצְלוֹ הַחֶסֶד, שֶׁזֶּה ׳חֶסֶד מִתְגַּלֶּה בְּפוּמָא דְּאַמָּה׳, שֶׁהוּא הַיו״ד, צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן עִם ה״י אֶצְבְּעוֹתָיו, וּמַמְשִׁיךְ אֶת זְרוֹעוֹ שֶׁהִיא וָי״ו אֶל ה״י אֶצְבְּעוֹת הֶעָנִי, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם שֵׁם הֲוָי״ה, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה, שֶׁמּוֹלִיכָה כָּל גַּלְגֵּלֵי הָרָקִיעַ. וְזֶה מַה שֶּׁעָנָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא לְסָבָא דְּבֵי אַתּוּנָא: עַל־יְדֵי שֶׁאָנוּ מְפָאֲרִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָנוּ עוֹשִׂים חֶסֶד וּצְדָקָה, עַל־יְדֵי שֶׁנִּשְׁלֶמֶת דַּעְתֵּנוּ בְּתִקּוּן הַבְּרִית וּבֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל גַּלְגֵּלֵי הָרָקִיעַ הֵם תַּחְתֵּנוּ, עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלֵינוּ עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁאָז הָאַהֲבָה וְהַכְּסוּפִים שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִים עַד אֵין סוֹף, עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיסִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֶל תּוֹךְ הַלֶּחֶם, שֶׁזֶּה ״אִית לָן בִּירָא בְּדַבְרָא״, יֵשׁ לָנוּ בַּר וּמָזוֹן בַּחוּץ, ״עַיְלִי לְמָתָא״, תַּכְנִיס אֶת זֶה בְּפְנִים, שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הַמַּאֲכָל, שֶׁזֶּה סוֹד לֶחֶם הַפָּנִים. עָנָה וְאָמַר לָהֶם: ״אִפְשְׁלִי לִי חַבְרֵי דְּפָארֵי וְאַעֲיְלֵה״, הֵינוּ לְפָאֵר וּלְשַׁבֵּחַ תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּלְהוֹצִיא אֶת הַכְּסוּפִים מִפִּיו דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּוְּגוֹת הָאוֹתִיּוֹת יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מֵהַבְלִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְהֵם לֹא הֵבִינוּ אֶת זֶה, וְלָכֵן שָׁאֲלוּ: ״וּמִי אִיכָּא דְּמִפְשַׁל חַבְרֵי מִפָּארֵי״, אֵיךְ יְכוֹלִים לְפָאֵר לְשַׁבֵּחַ אֶת אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא?! שֶׁזֶּה גּוֹי עָרֵל לֹא יָכוֹל לְהָבִין, וְלָכֵן הַכְּסוּפִים וְהַהַבְלִים שֶׁלּוֹ הֵם הַבְלִים שֶׁל רְשָׁעִים שֶׁמַּזִּיקִים מְאֹד. וְעַל־יְדֵי־זֶה אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא: ״וּמִי אִיכָּא דְּמַיְתֵי בִּירָא מִדַּבְרָא לְמָתָא״, מִי שֶׁאֵין בּוֹ הַהֲבָלִים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים לְכֶסֶף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא לֹא יָכוֹל לְהַכְנִיס אֶת פְּנִימִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֶל תּוֹךְ הַמַּאֲכָל, שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ בְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהִתְיַגֵּעַ כָּל־כָּךְ עַל פַּרְנָסָתוֹ.

(עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

זֹאת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה עַל פָּסוּק: ״וַיַּסֵּב אֱלֹקִים״ אֵין הַסְּבָּה אֶלָּא סְעֻדָּה, כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת פָּרָשָׁה כ׳) **הֵינוּ בְּחִינַת פַּרְנָסָה, בְּחִינַת בַּר וּמָזוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת ׳בִּירָא׳, כַּמְבֹאָר לָעִיל.** וְכָתַב מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, אוּמָנִין, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כא), וְהַנִּרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְפָרֵשׁ, כִּי הָאֲכִילָה וְהַפַּרְנָסָה צְרִיכִים לְהַכְנִיס אוֹתָם מִבַּחוּץ לִפְנִים, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי (שְׁמוֹת יג, ח) ״דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף״, הַמִּדְבָּר זֶה אֱמוּנָה, שֶׁתְּלוּיָה בַּדִּבּוּר, שֶׁצְּרִיכִים לְדַבֵּר הַרְבֵּה אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה מָלֵא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מד): הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, ב): ״אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי״, עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים אֱמוּנָה בְּפֶה, זֶה בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה, וְגַם עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה, וְזֶה ״יַם סוּף״, כִּי אֱמוּנָה שֶׁהִיא הַדִּבּוּר, הִיא בְּסוֹד מַלְכוּת, יָם שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ, שֶׁזֶּה ״סוּף״, כִּי הוּא אַחֲרִית וְסוֹף שְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת וְשֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי הָאֱמוּנָה הַבְּרוּרָה וְהַמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ,

הִיא תַּכְלִית הַכֹּל, ״וַחֲמֵשִׁים״ פֵּרֵשׁ רַשִׁ״י: מְזַיְנִים, שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי הַבְּרִית נִקְרָא כְּלֵי זַיִן, בְּסוֹד (תְּהִלִּים מה, ד) ״חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ״, וְעַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לֶאֱמוּנָה, שֶׁהִיא שַׁבָּת, הוֹד וְהָדָר שֶׁל הָאָדָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיס אֶת הַפַּרְנָסָה מִבַּחוּץ לִפְנִים, כִּי ׳מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת׳ (עֲבוֹדָה זָרָה ג.); שֶׁזֶּה ״וַיְסֵב אֱלֹקִים״, אֵין הֶסְבֵּה אֶלָּא סְעֻדָּה. [וְזֶה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה כ׳, סִימָן יח): ״וַיְסֵב אֱלֹהִים אֶת הָעָם״, מִכָּאן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אַפִלּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיָּסֵב, שֶׁכָּךְ עָשָׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר ״וַיְסֵב אֱלֹהִים״]. לְהַכְנִיס אֶת הַפַּרְנָסָה מִבַּחוּץ לִפְנִים, זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז יוֹצֵא מֵהַגַּלְגַּלִּים וְהַמַּזָּלוֹת. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא שַׁבָּת.

וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל עַל הַפָּסוּק (שְׁמוֹת לא, טז) ״וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת״ רָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּ״אָה״, שֶׁאָז הוּא זְמַן הַזִּוּוּג וְהַיִּחוּד.

וּגְמַר בְּאוֹר הַפָּסוּק עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל, הַיְנוּ כָּל הַפָּסוּק וַיְסֵב וְגוֹ׳.

(זֶה כָּתַב מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל) עִנְיַן מַעֲלַת הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה וְכוּ׳ הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַזֹּאת, שֶׁמַּעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ תְּחִלָּה בְּבֵאוּר יוֹתֵר עִם עוֹד כַּמָּה חִדּוּשִׁים שֶׁלֹּא נִזְכְּרוּ כָּאן כְּלָל, וְכֵן בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה וּשְׁאָר הַבְּחִינוֹת שֶׁנִּזְכְּרוּ כָּאן שֶׁמַּעְתִּי גַּם כֵּן מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ תְּחִלָּה, פִּסְקָא פִּסְקָא, בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת, עַל כֵּן אַעְתִּיקֵם הֵנָּה. וְזֶהוּ) זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הוּא עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, כִּי הַנְּקֻדּוֹת הֵם הַחִיּוֹת וְהַתְנוּעָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת. וּבְלִי הַנְּקֻדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת הֵם כְּגֶלֶם, וְאֵין בָּהֶם שׁוּם תְּנוּעָה. וְעַל כֵּן הַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַנֶּפֶשׁ הוּא חִיּוּת הָאָדָם, וְכָל תְּנוּעָה שֶׁאָדָם מִתְנוֹעֵעַ, הַכֹּל הוּא עַל־יְדֵי הַנֶּפֶשׁ

עִם עוֹד כַּמָּה חִדּוּשִׁים שֶׁלֹּא נִזְכְּרוּ כָּאן כְּלָל, וְכֵן בְּעִנְיַן הָאֱמוּנָה וּשְׁאָר הַבְּחִינוֹת שֶׁנִּזְכְּרוּ כָּאן, שֶׁמַּעְתִּי גַּם־כֵּן מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ תְּחִלָּה פִּסְקָא פִּסְקָא, בְּסִגְנוֹן אַחֵר קְצָת, [כִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִיא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, רָצָה לוֹמַר, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, וּמוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל כָּתַב, אֲבָל גַּם דִּבֵּר מִזֶּה בְּעַל־פֶּה פִּסְקָא פִּסְקָא עִם מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל, וְלָכֵן כָּתַב]: עַל־כֵּן אַעְתִּיקֵם הֵנָּה. וְזֶהוּ) זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, הוּא עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, כִּי הַנְּקֻדּוֹת הֵם הַחִיּוֹת וְהַתְנוּעָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וּבְלִי הַנְּקֻדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת הֵם כְּגֶלֶם, וְאֵין בָּהֶם שׁוּם תְּנוּעָה, כִּי בְּלִי נְקֻדּוֹת אִי אֶפְשָׁר לִקְרֹא אֶת הָאוֹתִיּוֹת, וְעַל־כֵּן הַנְּקֻדּוֹת הֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ לָהָאוֹתִיּוֹת, כִּי כְּמוֹ שֶׁהַנֶּפֶשׁ הוּא חִיּוּת הָאָדָם, כִּי הַנֶּפֶשׁ מְחַיָּה אֶת הָאָדָם, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף, הוּא נִכְלֶה וְנִתְבַּלֶּה לְגַמְרֵי, וְכָל תְּנוּעָה שֶׁאָדָם מִתְנוֹעֵעַ, הַכֹּל הוּא עַל־יְדֵי הַנֶּפֶשׁ הַמְחַיָּה אוֹתוֹ, כִּי בְּכָל אֵבֶר וָגִיד, יֵשׁ נֶפֶשׁ הַמְחַיֵּהוּ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ג׳): רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אֵין אָדָם שַׁלִּיט בְּנַפְשׁוֹ לְכַלּוֹת אוֹתָהּ, לָמָּה? שֶׁבְּלָלָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל הַגּוּף, שֶׁאִלּוּ בְּלָלָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּאֵבֶר אֶחָד, כְּשֶׁהָיָה מַגִּיעַ לָאָדָם צָרָה, הָיָה חוֹתֵךְ אוֹתוֹ אֵבֶר וָמֵת, לְפִיכָךְ הִיא בְּכָל הַגּוּף, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא יָכוֹל לְכַלּוֹתָהּ.

וּבִלְתִּי הַנֶּפֶשׁ הוּא כְּגֹלֶם, כִּי כְּשֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת מִגּוּף הָאָדָם, הָאָדָם נִשְׁאָר גֹּלֶם, כְּמוֹ־כֵן הַנְּקֻדּוֹת הֵם הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וּבְלִי הַנְּקֻדּוֹת הֵם כְּגֹלֶם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת, רַק עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת הֵם מִתְנוֹעֲעִין, וְעַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת; כִּי בָּרֵעַ שֶׁשָּׁם נְקֻדּוֹת תַּחַת הָאוֹתִיּוֹת, יְכוֹלִים לִקְרֹא אֶת הָאוֹתִיּוֹת וּלְבַשֵּׁא אוֹתָן, כְּמוֹ־כֵן הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֶל קִיּוּם וַעֲשִׂיַּת הַדְּבָרִים זֶה מַה שֶּׁמּוֹלִיךְ אֶת הָאָדָם. וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, כִּי עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין אֵלּוּ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פד, ג): ״נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי״, הַיְנוּ מַה שֶּׁאֲנִי נִכְסָף וְכָלֶה אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה נַפְשִׁי, כִּי גַּם בְּרוּחָנִיּוּת הַנְּשָׁמָה מְשִׁתּוֹקֶקֶת מְאֹד לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְכָל שֶׁאָדָם מְשִׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כֵּן נַפְשׁוֹ מְחַיָּה יוֹתֵר אֶת גּוּפוֹ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּיצָה טז.) ״וַיִּנָּפַשׁ״ — ׳כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַת יָי אָבְדָה נֶפֶשׁ׳. הַיְנוּ שֶׁבְּתְחִלַּת הַשַּׁבָּת שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל נֶפֶשׁ יְתֵרָה, אָנוּ זוֹכְרִין מְאֲבֵדַת הַנֶּפֶשׁ בְּחֹל, וְאוֹמְרִים: ״וַיִּנָּפַשׁ״ — יָי אָבְדָה נֶפֶשׁ, וּמַתְחִילִין לְהִתְגַּעְגֵּעַ אַחֲרֶיהָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְגַּעְגְּעִין אַחַר הַנֶּפֶשׁ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה; הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁקֹּדֶם הַשַּׁבָּת יֵשׁ לָאָדָם רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁמֵּרֹב הָרְצוֹנוֹת, הוּא מַרְגִּישׁ אַחַר־כָּךְ אֶת נַעֲם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ־כֵן כְּבָר מִצְטַעֵר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אַךְ שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת תֵּצֵא מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה. וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת הַזּוֹ שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק וְחוֹשֵׁק מֵהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, זֶה בְּעַצְמוֹ מֵבִיא לוֹ נְשָׁמָה יְתֵרָה. נִמְצָא, שֶׁהַכְּסוּפִים וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת עוֹזְרִים לָאָדָם.

הוּא כְּגֹלֶם, כֵּן הַנְּקֻדּוֹת הֵם הַחִיּוּת וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וּבְלִי הַנְּקֻדּוֹת הֵם כְּגֹלֶם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת. רַק עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת הֵם מִתְנוֹעֲעִין, וְעַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין הָאוֹתִיּוֹת:

וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַנֶּפֶשׁ, הוּא עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין אֵלּוּ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פד): **״נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי״, הַיְנוּ מַה שֶּׁאֲנִי נִכְסָף וְכָלֶה אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה נַפְשִׁי. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּיצָה טז.): **״וַיִּנָּפַשׁ״ — ׳כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַת יָי אָבְדָה נֶפֶשׁ׳. הַיְנוּ שֶׁבְּתְחִלַּת הַשַּׁבָּת שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל נֶפֶשׁ יְתֵרָה אָנוּ זוֹכְרִין מְאֲבֵדַת הַנֶּפֶשׁ בְּחֹל, וְאוֹמְרִים: ״וַיִּנָּפַשׁ״, יָי אָבְדָה נֶפֶשׁ, וּמַתְחִילִין לְהִתְגַּעְגֵּעַ אַחֲרֶיהָ. וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְגַּעְגְּעִין אַחַר הַנֶּפֶשׁ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה:**

וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א׳): **״נִקְדוֹת הַכָּסֶף״**, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי

וְזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יא): ״נְקֻדוֹת הַכֶּסֶף״, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדָבָר, אִם לְטוֹב אוֹ לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי לְפִי הַכְּסוּפִין נַעֲשׂוּ נְקֻדּוֹת, וְנִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁהוּא נִכְסָף. כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ אוֹתִיּוֹת, אַךְ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם כְּגֶלֶם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר בְּלִי נְקֻדּוֹת, וּלְפִי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל הָאָדָם, כָּךְ נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁמְּקַבְּלִין עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין; הַיְנוּ אִם הוּא נִכְסָף לְדָבָר טוֹב, נַעֲשֶׂה מֵהַכְּסוּפִין נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה וְנַעֲשִׂים נְקֻדּוֹת, בְּחִינַת ״נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף״, וַאֲזַי נִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ כְּגֶלֶם, וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב. וְכֵן לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אִם נִכְסָף לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם, נַעֲשִׂים מֵהַכְּסוּפִין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת, וְנִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל רַע, חַס וְשָׁלוֹם. כִּי ״מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב״ (אֵיכָה ג׳); רַק כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא מְצַיֵּר וְעוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב אוֹ רַע, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נְקֻדּוֹת. וְעַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת מִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת, וְנִצְטַיְּרוּ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם.

אַךְ כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, צָרִיךְ לְדַבֵּר בַּפֶּה הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ה׳): ״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״, שֶׁעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ בְּכֹחַ, וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּפִיו הַהִשְׁתּוֹקְקוּת, נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל:

הַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ. הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדָבָר, אִם לְטוֹב אוֹ לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי לְפִי הַכְּסוּפִין נַעֲשׂוּ נְקֻדּוֹת, וְנִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּבָר שֶׁהוּא נִכְסָף. כִּי כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ אוֹתִיּוֹת, אַךְ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם כְּגֶלֶם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר בְּלִי נְקֻדּוֹת. וּלְפִי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל הָאָדָם, כָּךְ נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁמְּקַבְּלִין עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין; הַיְנוּ אִם הוּא נִכְסָף לְדָבָר טוֹב, נַעֲשֶׂה מֵהַכְּסוּפִין נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה וְנַעֲשִׂים נְקֻדּוֹת, בְּחִינַת ״נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף״, וַאֲזַי נִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ כְּגֶלֶם, וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב. וְכֵן לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אִם נִכְסָף לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם, נַעֲשִׂים מֵהַכְּסוּפִין נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נְקֻדּוֹת, וְנִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל רַע, חַס וְשָׁלוֹם. כִּי (אֵיכָה ג, לח): ״מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב״, רַק כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא מְצַיֵּר וְעוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב אוֹ רַע, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נְקֻדּוֹת. וְעַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת מִתְנוֹעֲעִים הָאוֹתִיּוֹת, וְנִצְטַיְּרוּ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם:

אַךְ כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, צָרִיךְ לְדַבֵּר בַּפֶּה הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ה׳): ״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״, שֶׁעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת נִתְהַוֶּה הַנֶּפֶשׁ בְּכֹחַ, וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּפִיו הַהִשְׁתּוֹקְקוּת, נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל:

שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּפִיו הַהִשְׁתּוֹקְקוּת, נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצְאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְהַכְּלָל, שֶׁהָעִקָּר הוּא הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים, שֶׁאָדָם כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּמוֹצִיא מִפִּיו אֶת הַכְּסוּפִים הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּעַצְמוֹ מְצַיֵּר לוֹ אֶת הַכֵּלִים שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת, וּמְקַבֵּל בָּהֶם הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, לְהוֹצִיא מִפִּיו תָּמִיד אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים הַחֲזָקִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה יַעֲזֹר לוֹ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, כִּי הָעִקָּר הוּא הַכְּסוּפִים וְהָרְצוֹנוֹת הַחֲזָקִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהֵפֶךְ — אִם, חַס וְשָׁלוֹם, כּוֹסֵף אַחַר הָרָע, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁמּוֹצִיא מִפִּיו, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ צָרוֹת וְרָעוֹת רַבּוֹת, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ מוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ אֶל הָרָע, וּמַכְרִיחַ אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת רַע, חַס וְשָׁלוֹם. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹר לֹא לְהוֹצִיא מִפִּיו אֶת הַכְּסוּפִין הָרָעִים.

[(עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת אוּמְנִין, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כט): וְהַכְּלָל הַיּוֹצֵא לְמַעֲשֶׂה, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד מִכְּסוּפִין רָעִים, וְיַרְגִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד לֹא לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁב בִּכְסוּפִין רָעִים, וְיַרְגִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁב רַק כְּסוּפִין טוֹבִים, שֶׁיִּתְגַּעְגֵּעַ וְיַחֲשֹׁב וְיִכְסֹף תָּמִיד לְהִתְקָרֵב לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם, יַרְגִּיל עַצְמוֹ לֶאֱחֹז מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַטּוֹתָהּ מִכְּסוּפִין אֵלּוּ, וּלְהַמְשִׁיכָהּ לְכְסוּפִין טוֹבִים, שֶׁהֵם עִקַּר הַטּוֹב בֶּאֱמֶת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁרוֹצֶה. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדִּבּוּר, שֶׁשָּׁם עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְטוֹב אוֹ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לְבִלְתִּי לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר רַע, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים לֹא יוֹצִיא מִפִּיו הַתַּאֲוֹת וְהַכְּסוּפִין שֶׁל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁבָּאִים עַל לִבּוֹ, רַק יַהֲפֹךְ הַדָּבָר וְיוֹצִיא בְּפִיו כְּסוּפִין טוֹבִים, כִּי עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וּמְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת, וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים הוֹלְכִים בָּעוֹלָם, וּמְעוֹרְרִים כָּל הָעוֹלָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. וּלְהֵפֶךְ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים יז, ג): ״בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי״; הֵינוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ מִתְוַדֶּה בַּעֲבוּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמֵר: הָאֱמֶת יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא עָמַדְתִּי בַּנִּסָּיוֹן כְּשֶׁבָּחַנְתָּ אוֹתִי וְכוּ׳, כִּי ״צְרַפְתַּנִי בַל תִּמְצָא״, וְעַל־כֵּן מֵאָז וָהָלְאָה אֲנִי שׁוֹמֵר עַצְמִי כְּשֶׁבָּאוֹת עָלַי מַחֲשָׁבוֹת וּמְזִימוֹת שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים לֹא אוֹצִיאָן בְּפִי, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ ״זַמֹּתִי בַל יַעֲבָר פִּי״, הֵינוּ כְּשֶׁבָּאוֹת עָלַי מַחֲשָׁבוֹת וּמְזִימוֹת לֹא טוֹבוֹת, אֲנִי שׁוֹמֵר עַצְמִי מְאֹד בַּל יַעֲבֹר פִּי, שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ וְיֵצְאוּ מִפִּי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת לֹא טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, חַס וְשָׁלוֹם, רַק אֲנִי מַרְגִּיל עַצְמִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים, לִקְרוֹת תָּמִיד אֵלֶיךָ, שֶׁתְּשִׁיבֵנִי אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יוֹצְאִים נְפָשׁוֹת טוֹבִים, שֶׁהֵם מְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָמוֹת כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת לְטוֹבָה. כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה פּוֹעֲלוֹת, וּכְפִי מַה שֶּׁמְצַיְּרִין אוֹתָן עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין שֶׁמּוֹצִיאִין בַּפֶּה, כֵּן פּוֹעֲלִין בָּעוֹלָם, וְזֶהוּ ״לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ״, שֶׁכָּל פְּעֻלּוֹת הָאָדָם, הֵינוּ כָּל הַפְּעֻלּוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִפְעֹל וְלַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲנִי נִשְׁמָר מֵעַתָּה שֶׁיִּהְיֶה ״בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ״, שֶׁהֵם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם דְּבַר שְׂפָתֶיךָ, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיוּ נִגְמָרִין כָּל פְּעֻלּוֹת אָדָם לְטוֹבָה; כִּי כָּל פְּעֻלּוֹת אָדָם נַעֲשִׂין כְּפִי מַה שֶּׁמְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַל־יְדֵי דִּבּוּרָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ״, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל, וְעַל־יְדֵי שֶׁשָּׁמַרְתִּי עַצְמִי מִלְּדַבֵּר דִּבּוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין רָעִים, רַק הִרְגַּלְתִּי לְשׁוֹנִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים

שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים, עַל־יְדֵי־זֶה ״אֲנִי שָׂמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ״, שֶׁזָּכִיתִי לְהִשָּׁמֵר וּלְהִנָּצֵל מֵאָרְחוֹת פָּרִיץ, שֶׁהֵם דְּרָכִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק ״תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ״, שֶׁעַל־יְדֵי הַדִּבּוּרִים טוֹבִים, עַל־יְדֵי־זֶה ״תָּמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמָי״, כִּי הֵם תּוֹמְכִים וְסוֹעֲדִים אוֹתִי לֵילֵךְ בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ, וּבַל נָמוֹטוּ פְּעָמַי מֵהֶם, אַף־עַל־פִּי שֶׁרָצוּ לִדְחוֹתִי מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁרָצוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲזָרָנִי בְּכֹחַ הַדִּבּוּרִים הַטּוֹבִים ״לְתָמֹךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטוּ פְּעָמָי״, וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם ״אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל״, כִּי אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי עָמַדְתִּי וּקְרָאתִיךָ תָּמִיד, שֶׁתְּזַכֵּנִי לֵילֵךְ בִּדְרָכֶיךָ, וְאַתָּה עֲנִיתָנִי תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכִיתִי שֶׁאַתָּה תּוֹמֵךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ, כִּי כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הַרְבֵּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִכְסֹף וְלַחְשֹׁק תָּמִיד כְּסוּפִין טוֹבִים — מָתַי יִזְכֶּה לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וּלְהוֹצִיא הַכְּסוּפִין בְּפִיו בְּכָל יוֹם, וְעַל יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵאָרְחוֹת פָּרִיץ, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתְמֹךְ אֲשׁוּרָיו בְּמַעְגְּלוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְהוֹצִיא מִפִּיו רַק דְּבָרִים טוֹבִים, אֲפִלּוּ שֶׁנִּסְתַּבֵּךְ בְּסִבּוּכִים קָשִׁים וּמָרִים וְנִמְצָא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, עִם כָּל זֹאת אַף פַּעַם שֶׁלֹּא יוֹצִיא מִפִּיו דִּבּוּרִים שֶׁל יֵאוּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, אֶלָּא תָּמִיד יוֹצִיא מִפִּיו דִּבּוּרִים שֶׁל בִּטָּחוֹן וְכִסּוּפִים וּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, וְיַעֲשֶׂה עִמּוֹ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה בֶּאֱמֶת יִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת, וְיוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל יְשׁוּעָתוֹ, וְיִרְאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת רַבִּים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא].

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן יז): **׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ׳, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים, כִּי הֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ׳וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׳, וְ׳אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה׳** (בְּרָכוֹת ה.), **כִּי הֵם מַנְהִיגִין אֶת כָּל הָעוֹלָם. אַךְ הָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם כְּגֹלֶם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת, וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁנֵי כֹּחוֹת, ׳זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים׳** (יוֹמָא עב:), **כִּי**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן יז.): ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ׳, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם פּוֹעֲלִים, כִּי הֵם הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (בְּתִפִלַּת יוֹצֵר): ״וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית״, וְ׳אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה׳ (בְּרָכוֹת ה.), כִּי הֵם מַנְהִיגִין אֶת כָּל הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁין בְּכָל יוֹם, וּמְאִירִים אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הַחִדּוּשִׁים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁמְּחַדְּשִׁים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְחַדְּשִׁים עוֹלָמוֹת חֲדָשִׁים, כַּמּוּבָא (זֹהַר בְּהַקְדָּמָה ה.): וְכָל אִינּוּן שְׁאָר מִלִּין דְּאוֹרַיְתָא דְּמִתְחַדְּשִׁין, קַיָּמִין קַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסַלְקִין וְאִתְעֲבִידוּ אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְנָחְתִין וּמִתְעַטְּרִין לְגַבֵּי אֶרֶץ חַד, וְאִתְחַדַּשׁ וְאִתְעֲבִיד כֹּלָּא אֶרֶץ חֲדָשָׁה, מֵהַהִיא מִלָּה דְּאִתְחַדַּשׁ בְּאוֹרַיְתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (יְשַׁעְיָה סו, כב): ״כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי״ וְגוֹ׳; עָשִׂיתִי לֹא כְּתִיב אֶלָּא עֹשֶׂה, דְּעָבִיד תָּדִיר מֵאִינּוּן חִדּוּשִׁין וְרָזִין דְּאוֹרַיְתָא. אַךְ הָאוֹתִיּוֹת בְּעַצְמָן הֵם כְּגֹלֶם, וְאֵין לָהֶם שׁוּם תְּנוּעָה וְחִיּוּת, וְאֵין לָהֶם שׁוּם צִיּוּר. וְעַל־כֵּן יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁנֵי כֹּחוֹת, ׳זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים׳ (יוֹמָא עב:), כִּי

כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף, כָּךְ הוּא מְצַיֵּר וּמְפָרֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בְּהַתּוֹרָה כָּלוּל אַחִיזַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד, י): ״וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם״, הַיְנוּ כָּל אֶחָד לְפִי הַכְּסוּפִין שֶׁלּוֹ שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְנִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנִתְפָּרְשׁוּ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וּלְפִי מַה שֶּׁנִּצְטַיְּרִין, כָּךְ הֵם פּוֹעֲלִים בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁים לְהִצְטַיֵּר מִפִּי צַדִּיק, שֶׁהוּא מְדַבֵּר הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְקַבְּלִין הָאוֹתִיּוֹת נְקֻדּוֹת וְנִצְטַיְּרִין לְטוֹב. וְזֶהוּ ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳, שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא אוֹחֵז בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת: צַדִּיק — בְּרִית עֶלְיוֹנָה, וְלַמְּדָן — בְּרִית תַּחְתּוֹנָה, עַל־יְדֵי־זֶה ׳תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ׳, כִּי בְּוַדַּאי הוּא מְצַיֵּר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה לְטוֹב. כִּי הָרַב צָרִיךְ גַּם־כֵּן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה — סַם חַיִּים וְסַם הַמָּוֶת, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַמְתָּקְרֵב אֵלָיו לְקַבֵּל כִּרְצוֹנוֹ, ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ, וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ״, אִם הוּא מִשְׁתּוֹקֵק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹכַל לְקַבֵּל מֵהָרַב דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לַעֲבֹד אֶת ה׳ וְאִם לָאו וְטִינָא יֵשׁ בְּלִבּוֹ, יוֹכַל גַּם־כֵּן לִמְצֹא בְּהָרַב דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְיַכְפֹּר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם; הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ לוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת, שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְּדָן, צַדִּיק בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וְלַמְּדָן בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹכַל לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם, לְהָאִיר אֶת הָעוֹלָם עִם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁיּוּכַל עַל יָדָם לְהָאִיר בְּכָל הַיְרוּדִים וְהַנְּפוּלִים גַּם־כֵּן אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כֵּן זֶה לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ רַב דְּקְלִפָּה, הַמְחַדֵּשׁ גַּם־כֵּן חִדּוּשִׁים, אֲבָל הוּא עוֹקֵר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִשָּׁרְשָׁם, וְכַמּוּבָא (זֹהַר בְּהַקְדָּמָה ה.): תָּא חֲזֵי, הַהוּא דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, וְחַדַּשׁ מִלִּין דְּלָא יָדַע עַל בּוּרְיֵיהוֹן כִּדְקָא יָאוֹת, הַהִיא מִלָּה סַלְקָא, וְנָפִיק לְגַבֵּי הַהִיא מִלָּה ״אִישׁ תַּהְפּוּכוֹת כִּחוֹת, ׳זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים׳ (יוֹמָא עב: וְעַיֵּן תַּעֲנִית ז׳) וְכוּ׳. כִּי כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף, כָּךְ הוּא מְצַיֵּר וּמְפָרֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. כִּי בְּהַתּוֹרָה כָּלוּל אַחִיזַת טוֹב וָרָע, ״וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם״ (הוֹשֵׁעַ יד). הַיְנוּ כָּל אֶחָד לְפִי הַכְּסוּפִין שֶׁלּוֹ שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים נְפָשׁוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה נְקֻדּוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְנִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנִתְפָּרְשׁוּ לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם. וּלְפִי מַה שֶּׁנִּצְטַיְּרִין, כָּךְ הֵם פּוֹעֲלִים בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁים לְהִצְטַיֵּר מִפִּי צַדִּיק, שֶׁהוּא מְדַבֵּר הַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְקַבְּלִין הָאוֹתִיּוֹת נְקֻדּוֹת וְנִצְטַיְּרִין לְטוֹב. וְזֶהוּ: ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳, כִּי הָרַב צָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה סַם חַיִּים וְסַם וְכוּ׳, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַמְתָּקְרֵב אֵלָיו לְקַבֵּל כִּרְצוֹנוֹ, ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ, וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ״. אִם הוּא מִשְׁתּוֹקֵק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹכַל לְקַבֵּל מֵהָרַב דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לַעֲבֹד אֶת ה׳. וְאִם לָאו וְטִינָא יֵשׁ בְּלִבּוֹ, יוֹכַל גַּם כֵּן לִמְצֹא בְּהָרַב דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בְּנְטִיעוֹת וְיִכְפֹּר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם:

לְשׁוֹן שָׁקֵר״, מִגּוֹ נוּקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא וְכוּ׳, וְעַל דָּא (מִשְׁלֵי ז, כו): ״כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה״, מַאן הִפִּילָה? דָּא הַהִיא חַטָּאָה דְּקַטְלַת בְּנֵי נָשָׁא. מַאן גָּרִים דָּא? תַּלְמִיד חָכָם דְּלָא מָטֵי לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְלָכֵן דַּיְקָא ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת תּוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ׳, כִּי הוּא מְצַיֵּר אֶת הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹבָה, וְכָל הַחִדּוּשִׁים שֶׁלּוֹ בּוֹנִים עוֹלָמוֹת חֲדָשִׁים, שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחָם לְקָרֵב אֶת כָּל הַשּׁוֹמְעִים דְּבָרָיו אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּכְמוֹ־כֵן בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, בַּצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי כֹּחוֹת: ׳זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים׳, ׳לֹא זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת׳; מִי שֶׁזּוֹכֶה וְגַם לוֹ יֵשׁ כְּסוּפִים עֲצוּמִים וַחֲזָקִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְרוֹצֶה בֶּאֱמֶת לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּסוֹד ׳סַם חַיִּים׳, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין לוֹ רְצוֹנוֹת חֲדָשִׁים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הוּא מוֹצֵא בַּצַּדִּיק סַם הַמָּוֶת, וְנִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר) **וְזֶה בְּחִינַת** (חַגִּיגָה יד:): **׳אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, בֶּן עַזַּאי הֵצִיץ וְנִפְגַּע, בֶּן זוֹמָא הֵצִיץ וָמֵת, אַחֵר קִצֵּץ בִּנְטִיעוֹת׳. וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם בְּחִינוֹת צַדִּיק וְרָשָׁע עוֹבֵד אֱלֹקִים וְלֹא עֲבָדוֹ, הָאֲמוּרִים בַּפָּסוּק** (מַלְאָכִי ג׳): **״וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק״ וְכוּ׳ וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם נִמְצָאִים בְּכָל בְּנֵי־אָדָם הָרוֹצִים לִכָּנֵס לַעֲבוֹדַת ה׳, וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁהוּא נִכְנָס וְנִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לַעֲבוֹדַת ה׳ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְעֶרְכּוֹ, וְהוּא בְּחִינוֹת צַדִּיק, בְּחִינוֹת רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הֵצִיץ וָמֵת, הֵצִיץ וְנִפְגַּע, הַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב לִבּוֹ מְאֹד מִגֹּדֶל הָאוֹר וְהַהִתְלַהֲבוּת, שֶׁהֵאִיר בּוֹ הַצַּדִּיק בְּיֶתֶר שְׁאֵת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹכֵל לָמוּת. וְזֶה בְּחִינַת הֵצִיץ וָמֵת, בְּחִינוֹת עוֹבֵד אֱלֹקִים. וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹצֵא מִדַּעְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְהוּא בְּחִינוֹת הֵצִיץ וְנִפְגַּע, בְּחִינוֹת לֹא עֲבָדוֹ. אַךְ עַל כָּל פָּנִים**

׳אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לְפַרְדֵּס, רַבִּי עֲקִיבָא — נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם, בֶּן עַזַּאי — הֵצִיץ וְנִפְגַּע, בֶּן זוֹמָא — הֵצִיץ וָמֵת, אַחֵר — קִצֵּץ בִּנְטִיעוֹת׳; וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם בְּחִינוֹת צַדִּיק וְרָשָׁע, עוֹבֵד אֱלֹקִים וְלֹא עֲבָדוֹ, הָאֲמוּרִים בַּפָּסוּק (מַלְאָכִי ג, יח): ״וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, בֵּין עֹבֵד אֱלֹקִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ״. וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הֵם נִמְצָאִים בְּכָל בְּנֵי־אָדָם הָרוֹצִים לִכָּנֵס לַעֲבוֹדַת ה׳, וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר; כִּי יֵשׁ מִי שֶׁהוּא נִכְנָס וְנִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לַעֲבוֹדַת ה׳ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְעֶרְכּוֹ, וְהוּא בְּחִינוֹת צַדִּיק, בְּחִינוֹת רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הֵצִיץ וָמֵת, הֵצִיץ וְנִפְגַּע, הַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב לִבּוֹ מְאֹד מִגֹּדֶל הָאוֹר וְהַהִתְלַהֲבוּת, שֶׁהֵאִיר בּוֹ הַצַּדִּיק בְּיֶתֶר שְׁאֵת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹכֵל לָמוּת. וְזֶה בְּחִינַת הֵצִיץ וָמֵת, בְּחִינוֹת עוֹבֵד אֱלֹקִים. וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹצֵא מִדַּעְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְהוּא בְּחִינוֹת הֵצִיץ וְנִפְגַּע,

בְּחִינוֹת לֹא עָבָדוֹ. אַךְ עַל־כָּל־פָּנִים אֲפִלּוּ הַצִּיץ וָמֵת, הַצִּיץ וְנִפְגַּע — שְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינוֹת צַדִּיק, וַעֲלֵיהֶם גַּם־כֵּן נֶאֱמַר: ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״, רַק שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא. וְיֵשׁ מִי שֶׁמִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וּמְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְכוֹפֵר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא נִקְרָא רָשָׁע, וְזֶה בְּחִינוֹת אַחֵר. וְזֶה בְּוַדַּאי ׳טִינָא הָיְתָה בְּלִבּוֹ׳, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם טו:) עַל אַחֵר. וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּמְצָא בְּהַצַּדִּיק אֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁיִּמְצָא דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת עַל יָדוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: ״וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם״, כִּי הָרַב בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי הַכֹּחוֹת אֵלּוּ כַּנַּ״ל; הַיְנוּ הַצַּדִּיק הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, יֵשׁ בְּכֹחוֹ לַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהַחֲזִירָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עָלָיו עוֹמֵד כָּל הָעוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יוֹמָא לח:) אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל צַדִּיק אֶחָד עוֹלָם נִבְרָא, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיִּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב״, וְאֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ ג, י): ״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״, כִּי הַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת טוּבוֹ יִתְבָּרַךְ אֶל בְּרִיּוֹתָיו. וְכֵן אָמְרוּ (חֲגִיגָה יב:): הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּד אֶחָד וְצַדִּיק שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי י, כה): ״וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״, כִּי הוּא מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָרוֹצֶה לְקַבֵּל. אֲבָל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, יֵשׁ אֶצְלוֹ סוֹד ׳אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לְפַרְדֵּס׳, כִּי הַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים, וּמְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד בְּאֹפֶן אַחֵר, וּמְלַהֵב אֶת לִבּוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה מְאֹד. אֲבָל לֹא כָּל אֶחָד זוֹכֶה לְהַגִּיעַ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק אֶל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְהַגִּיעַ, כִּי עַל זֶה יֵשׁ בְּחִירָה, ׳רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם׳ — שֶׁזּוֹ הַשְׁלֵמוּת, לָדַעַת שֶׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁים, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן צְרִיכִים זְכוּת מְיֻחֶדֶת לָדַעַת אֶת כָּל זֹאת; כִּי הִנֵּה הַצַּדִּיק אָדָם פָּשׁוּט, שֶׁמּוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאָדָם, כִּי אַחֶרֶת לֹא הָיָה מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהִנֵּה הוּא מַגְבִּיהַּ אֶת עַצְמוֹ, וּכְבָר חָזַר אֶל דְּבֵקוּתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁכְּבָר קָשֶׁה לְהַכִּירוֹ לְגַמְרֵי. אֲזַי רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְלָכֵן ׳נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם׳, כִּי הֵבִין שֶׁכָּךְ צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהִתְנַהֵג; הִנֵּה הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מְגַלֶּה גְּלוּיִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם, וְהִנֵּה הוּא יוֹרֵד וּמִתְלַבֵּשׁ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים, כְּדֵי שֶׁגַּם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים וִירוּדִים וּנְפוּלִים יוּכְלוּ לְהַשִּׂיגוֹ, אֲבָל ׳בֶּן עַזַּאי הֵצִיץ וְנִפְגַּע׳, שֶׁהָאוֹר הָיָה יוֹתֵר מִדַּי בִּשְׁבִילוֹ, וְכֵן ׳בֶּן זוֹמָא הֵצִיץ וָמֵת׳, כִּי מֵרֹב אוֹר נִתְבַּטֵּל, וְ׳אַחֵר׳ פָּרַק עֹל לְגַמְרֵי, כִּי בְּוַדַּאי טִינָא הָיְתָה לוֹ. [וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, אוֹת צַדִּיק, סִימָן קנג): מִי שֶׁמְּקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק, וְקִרְבָתוֹ אֵינוֹ בְּתָמִימוּת, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַפֵּךְ אַחַר־כָּךְ לְרוֹדֵף]. נִמְצָא, שֶׁבְּהִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא,

אֲפִלּוּ הַצִּיץ וָמֵת הַצִּיץ וְנִפְגַּע, שְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינוֹת צַדִּיק, וַעֲלֵיהֶם גַּם כֵּן נֶאֱמַר: ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״, רַק שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ בְּשָׁלוֹם כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא. וְיֵשׁ מִי שֶׁמִּתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק וּמְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְכוֹפֵר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא נִקְרָא רָשָׁע, וְזֶה בְּחִינוֹת אַחֵר. וְזֶה בְּוַדַּאי ׳טִינָא הָיְתָה בְּלִבּוֹ׳, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם טו:) עַל אַחֵר. וְעַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּמְצָא בְּהַצַּדִּיק אֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁיִּמְצָא דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת עַל יָדוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: ״וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם״. כִּי הָרַב בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי הַכֹּחוֹת אֵלּוּ כַּנַּ״ל:

גַּם אֶצְלוֹ יֵשׁ הָאַרְבַּע בְּחִינוֹת הָאֵלּוּ. וְלָכֵן עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת ׳נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם׳, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת: ״מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת״, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חַגִּיגָה טו.) עַל אַחַר, מַאי חֲזָא, חֲזָא מַטַּ״ט דְּקָא יָתֵב וְכוּ׳, אָמַר שְׁמַע מִנָּהּ וְכוּ׳, [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: אַחַר קְצִיץ בַּנְּטִיעוֹת, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (קֹהֶלֶת ה, ה): ״אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ״, מַאי הִיא? חֲזָא מטטרו״ן דְּאִתְיְהִיבָא לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמֵיתָב לְמִכְתָּב זַכְוָתָא דְּיִשְׂרָאֵל, אָמַר: גְּמִירָא דִּלְמַעְלָה לָא הֲווֹי לָא יְשִׁיבָה וְלָא תַּחֲרוּת וְלָא עֹרֶף וְלָא עֵיפוּי, שֶׁמָּא, חַס וְשָׁלוֹם, שְׁתֵּי רָשֵׁיוֹת הֵן], הַיְנוּ שֶׁהַפְרִיד בֵּין צַדִּיק לְלַמְּדָן, וְעָשָׂה מִמַּטַּ״ט מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה כָּפַר בָּעִקָּר, רַחֲמָנָא לִצְלָן. רַבִּי עֲקִיבָא דָּרַשׁ עַל מַטַּ״ט: הֲוָיָ״ה צְבָאוֹת שְׁמוֹ, הַיְנוּ אוֹת הוּא בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ לֹא שֶׁמַּלְאָךְ מַטַּ״ט מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֶלָּא צְבָאוֹת הוּא נוֹטָרִיקוֹן: אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד שׁוּם דָּבָר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ חִבּוּר בֵּין צַדִּיק לְלַמְּדָן. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ הָרַב שֶׁיִּהְיוּ לוֹ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, בְּחִינוֹת מַלְאָךְ, הַיְנוּ מַטַּ״ט, כִּי מַטַּ״ט הוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, לַמְּדָן, פַּעַם כָּשֵׁר פַּעַם פָּסוּל, פַּעַם אָסוּר פַּעַם מֻתָּר, פַּעַם טָמֵא פַּעַם טָהוֹר.

וְזֶה בְּחִינַת: ״מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת״, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם א.): **עַל אַחַר, מַאי חֲזָא, חֲזָא מַטַּ״ט דְּקָא יָתֵב וְכוּ׳, אָמַר שְׁמַע מִנָּהּ וְכוּ׳, רַבִּי עֲקִיבָא דָּרַשׁ: ה׳ צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אוֹת הוּא בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָרַב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ, בְּחִינוֹת מַלְאָךְ, הַיְנוּ מַטַּ״ט, וּבְחִינוֹת ה׳ צְבָאוֹת, וְזֶהוּ: דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת. וַאֲזַי אֶפְשָׁר לְהַנִּכְנָס וְנִתְקָרֵב אֵלָיו לְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת מַלְאָךְ, כְּמוֹ אַחַר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל־יְדֵי שֶׁרָאָה מַטַּ״ט שֶׁהוּא מַלְאָךְ, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְכוּ׳, שֶׁעַל יְדֵי זֶה טָעָה וְאָמַר שֶׁהוּא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ״ל. אוֹ לְכָנֵס וְלֵיצֵא בְּשָׁלוֹם, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת ה׳ צְבָאוֹת, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא. כִּי כָּל**

וּבְחִינוֹת הֲוָיָ״ה צְבָאוֹת, זֶה שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְזֶהוּ: דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ הֲוָיָ״ה צְבָאוֹת, וַאֲזַי אֶפְשָׁר לְהַנִּכְנָס וְנִתְקָרֵב אֵלָיו לְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת מַלְאָךְ, כְּמוֹ אַחַר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁרָאָה מַטַּ״ט שֶׁהוּא מַלְאָךְ, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְכוּ׳, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה טָעָה וְאָמַר שֶׁהוּא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ״ל, שֶׁזֶּה מִי שֶׁמַּפְרִיד בֵּין לַמְּדָן לְצַדִּיק, וְלָכֵן אַחַר שֶׁעָשָׂה מְצִיאוּת מִלַּמְּדָן לְבַד בְּלִי צַדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה פָּרַק עֹל לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְזוֹ הַבְּחִירָה — הָאָם לְהַפְרִיד בֵּין לַמְּדָן לְצַדִּיק, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין בְּלִעְדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד אֶת הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אוֹרַיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד הוּא, אֲבָל אֶל זֶה זוֹכִים רַק עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בַּבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא מַפְרִיד בֵּין צַדִּיק לְלַמְּדָן, שֶׁזֶּה מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהַתּוֹרָה הִיא דָּבָר נִפְרָד מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת הַתּוֹרָה מֻטְבַּעַת בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, בְּתוֹךְ דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה הָיָה אַחַר, שֶׁהִפְרִיד בֵּין צַדִּיק לְלַמְּדָן, וְעַל־יְדֵי־זֶה קִצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת. וְרַבִּי עֲקִיבָא זָכָה לְהִכָּנֵס בְּשָׁלוֹם וְלֵיצֵא בְּשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת הֲוָיָ״ה צְבָאוֹת,

כִּי קָשֶׁר בֵּין צַדִּיק לְתַלְמִידָן, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ עַל רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְשִׁלֻּמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, הוּא מוּכָן בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, בְּכָל דַּקָּה וּשְׁנִיָּה, לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמֻּבְחָרִים בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה, כִּי כָּל צַדִּיק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְּדָן בַּתּוֹרָה, וְחָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי אִם אֵינוֹ לַמְּדָן, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת, פֶּרֶק ב׳): ׳וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד׳. וְלַמְּדָן בִּלְבָד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר, וְלֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְּדָן וְחָסִיד. וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ: צַדִּיק וְלַמְּדָן בְּיַחַד, הֵם בְּחִינוֹת ׳מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳, כִּי מַה שֶּׁהוּא לַמְּדָן בַּתּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁהוּא מַטַּ״ט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּתִּקּוּנִים, תִּקּוּן ל׳, דַּף ד׳): ״וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רָקִיעַ וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם״, דָּא מַטַּ״ט, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מִשְׁנָה, הַמַּבְדִּיל וּמַפְרִישׁ בֵּין מַיִן דְּכִין וּבֵין מַיִן מְסָאֲבִין, בֵּין טָמֵא לְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ׳. וְצָרִיךְ לְהַדְּמוֹת לְקוֹנוֹ לִהְיוֹת חָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְזֶה בְּחִינוֹת ה׳ צְבָאוֹת. אַךְ מִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר שֶׁבְּחִינוֹת לַמְּדָן לְבַד הוּא הָעִקָּר הוּא בְּחִינוֹת: אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁסָּבַר שֶׁמַּלְאָךְ מַטַּ״ט בְּעַצְמוֹ הוּא רְשׁוּת, חַס וְשָׁלוֹם. אַךְ בֶּאֱמֶת מַטַּ״ט בְּעַצְמוֹ בְּלִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ כְּלוּם, וְאֵין לוֹ שׁוּם רְשׁוּת. כָּךְ הַתּוֹרָה בְּלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינָהּ כְּלוּם, אַדְרַבָּא לֹא זָכָה נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת. וּמֻחְלָט שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת לְהַצַּדִּיק, לַמְּדָן וְחָסִיד, וְהֵם בְּחִינַת מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְצָא בְּהַצַּדִּיק שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה: סַם חַיִּים וְסַם מָוֶת. וְאֶפְשָׁר לְהַמִּתְקָרֵב אֵלָיו, לְמָצֹא בּוֹ דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, אוֹ לְהַכְנִס וְלָצֵאת בְּשָׁלוֹם.

צַדִּיק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְּדָן בַּתּוֹרָה, וְחָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים. כִּי אִם אֵינוֹ לַמְּדָן, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ׳וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד׳. וְלַמְּדָן בִּלְבָד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר. וְלֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם מָוֶת, עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְּדָן וְחָסִיד. וּשְׁתֵּי בְּחִינוֹת אֵלּוּ: הֵם בְּחִינוֹת ׳מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳. כִּי מַה שֶּׁהוּא לַמְּדָן בַּתּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת מַלְאָךְ שֶׁהוּא מַטַּ״ט. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ל׳ דַּף עב): ״וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רָקִיעַ וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמָיִם, דָּא מַטַּ״ט. שֶׁהוּא בְּחִינוֹת מִשְׁנָה, הַמַּבְדִּיל וּמַפְרִישׁ בֵּין מַיִן דְּכִין וּבֵין מַיִן מְסָאֲבִין, בֵּין טָמֵא לְטָהוֹר, אָסוּר וּמֻתָּר וְכוּ׳. וְצָרִיךְ לְהַדְּמוֹת לְקוֹנוֹ לִהְיוֹת חָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְזֶה בְּחִינוֹת ה׳ צְבָאוֹת. אַךְ מִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר שֶׁבְּחִינוֹת לַמְּדָן לְבַד הוּא הָעִקָּר הוּא בְּחִינוֹת: אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁסָּבַר שֶׁמַּלְאָךְ מַטַּ״ט בְּעַצְמוֹ הוּא רְשׁוּת, חַס וְשָׁלוֹם. אַךְ בֶּאֱמֶת מַטַּ״ט בְּעַצְמוֹ בְּלִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ כְּלוּם, וְאֵין לוֹ שׁוּם רְשׁוּת. כָּךְ הַתּוֹרָה בְּלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינָהּ כְּלוּם, אַדְרַבָּא לֹא זָכָה כוּ׳. וּמֻחְלָט שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת לְהַצַּדִּיק, לַמְּדָן וְחָסִיד, וְהֵם בְּחִינַת מַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת. עַל־יְדֵי־זֶה נִמְצָא בְּהַצַּדִּיק שְׁנֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה, סַם חַיִּים וְסַם מָוֶת. וְאֶפְשָׁר לְהַמִּתְקָרֵב אֵלָיו, לְמָצֹא בּוֹ דָּבָר שֶׁיְּקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, אוֹ לְהַכְנִס וְלָצֵאת בְּשָׁלוֹם:

וְזֶהוּ ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳, הַיְנוּ שֶׁהוּא לַמְדָן בַּתּוֹרָה, וְעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ אֲמִתִּית, כִּי הוּא מוּכָן וּמְזֻמָּן בְּכָל עֵת וָרֶגַע לְמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן הוּא מוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מִפִּיו דַּיְקָא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, אֲזַי ׳תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ׳, שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁין לְקַבֵּל נְקֻדּוֹת וּלְהִצְטַיֵּר מִפִּיו, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁפִּיו יְדַבֵּר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִגְמָרִין וְיוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת, וְנַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וְנִצְטַיְּרוּ וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב כִּי עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, נִזְדַּוְּגוּ וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת כַּנַּ״ל. וְזוֹ מַדְרֵגַת גְּדוֹלֵי מְפָרְסָמֵי הַצַּדִּיקִים וְהַלַּמְדָנִים, אֲנָשִׁים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, שֶׁמּוֹסְרִים נַפְשָׁם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בַּגְּלָה, וְהֵם גַּם קְדוֹשִׁים בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִדְבָרִים עֶלְיוֹנִים, כִּי צְרִיכִים אֶת שְׁנֵיהֶם דַּיְקָא: צַדִּיק וְלַמְדָן.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה שֶׁכָּתוּב: ״תּוֹרִי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף״, כִּי זָהָב הוּא בְּחִינוֹת זִוּוּג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לז) ״מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה״. וְאִתְעָרוּתָא דְּזִוּוּגָא מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא, שֶׁהוּא צָפוֹן (זֹהַר וַיֵּשֶׁב דף קפו:): וְזֶהוּ: ״תּוֹרִי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ״, שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. כִּי זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיא עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוִּין הַנְּפָשׁוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֻדּוֹת. כִּי עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשֶׂה זִוּוּג. כִּי עַל יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף אֶל הַדָּבָר, נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ.

וְזֶהוּ: ׳אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת׳, הַיְנוּ שֶׁהוּא לַמְדָן בַּתּוֹרָה, וְעוֹבֵד אֶת ה׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה לְטוֹב. אֲזַי ׳תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ׳, שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְבַקְּשִׁין לְקַבֵּל נְקֻדּוֹת וּלְהִצְטַיֵּר מִפִּיו, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁפִּיו יְדַבֵּר הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִגְמָרִין וְיוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת, וְנַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וְנִצְטַיְּרוּ וְנַעֲשִׂין כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב. כִּי עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, נִזְדַּוְּגוּ וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת כַּנַּ״ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב: ״תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף״, כִּי זָהָב הוּא בְּחִינוֹת זִוּוּג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לז): ״מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה״. וְאִתְעָרוּתָא דְּזִוּוּגָא מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא, שֶׁהוּא צָפוֹן (זֹהַר וַיֵּשֶׁב דף קפו:): וְזֶהוּ: ״תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ״, שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין עַל יְדֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. כִּי זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיא עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוִּין הַנְּפָשׁוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֻדּוֹת. כִּי עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשֶׂה זִוּוּג. כִּי עַל יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף אֶל הַדָּבָר, נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ.

וְזֶהוּ (אִיּוֹב לז, כב) ״מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה״, וְאִתְעָרוּתָא דְּזִוּוּגָא מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא, שֶׁהוּא צָפוֹן (זֹהַר וַיֵּשֶׁב קפו:): [תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, הָעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאָת, הָעִירוֹתִי — דָּא אִתְעָרוּתָא דְּזִוּוּגָא דְּבַר נַשׁ בְּהַאי עָלְמָא, דְּאִיהוּ אִתְעָרוּתָא מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן, וַיֵּאָת — דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאַתְיָא מִלְּעֵילָּא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁדַּר לָהּ מִלְּעֵילָּא. אַתְיָא בְּהַאי עָלְמָא וְעָאלַת בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא וְכוּ׳, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת יוֹרְדוֹת מִלְּמַעְלָה דֶּרֶךְ צָפוֹן, עַד שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹךְ בֶּן אָדָם, וְכָךְ הֵם יוֹצְאִים לָזֶה הָעוֹלָם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. וְזֶהוּ: ״תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ״, שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִזְדַּוְּגִין וְנִצְטָרְפִין עַל־יְדֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, כִּי זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיא עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁעַל יָדָם נִתְהַוִּין הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֻדּוֹת, כִּי עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשֶׂה זִוּוּג, כִּי עַל־יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף אֶל הַדָּבָר, נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ,

וְעַל־יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף לַדָּבָר, חוֹזֵר הַדָּבָר וְכוֹסֵף אֵלָיו. וּמִזֶּה נִתְהַוֶּה גַּם־כֵּן נֶפֶשׁ. וְהַנְּפָשׁוֹת מִזְדַּוְּגִין, וְאַחַר־כָּךְ בָּאִים לִבְחִינוֹת עִבּוּר וְלֵדָה. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּלֵדָה גַּשְׁמִית, שֶׁיֵּשׁ כִּסּוּפִים שֶׁל הַזָּכָר אֶל הַנְּקֵבָה, וְהַנְּקֵבָה אֶל הַזָּכָר, וְכָךְ מִזְדַּוְּגִים יַחַד וְנוֹלָדוֹת נְפָשׁוֹת, כְּמוֹ־כֵן בְּרוּחָנִיּוּת, כְּכָל שֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק בְּכִסּוּפִים עֲצוּמִים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה, וְרוֹצֶה לְהַכְלִל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבִפְרָט כְּשֶׁמּוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים מִפִּיו, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְיַחֲדוֹת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה יַחַד בְּצֵרוּפִים נִפְלָאִים, וְנִתְגַּלִּים לוֹ סוֹדוֹת וְרָזִין עִלָּאִין. וְזֶהוּ עִנְיַן הַכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ־לְךָ פה:): תִּיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא עָבֵד נַפְשׁ נוּקְבָא, שֶׁהַנְּקֵבָה מִשְׁתּוֹקֶקֶת אֶל הַזָּכָר, וּמֵהַהִשְׁתּוֹקְקוּת הַזּוֹ כְּבָר נַעֲשָׂה נֶפֶשׁ נוּקְבָא, וְתִיאוּבְתָּא דְּדְכַר עָבֵד נַפְשׁ דְּכַר, כְּשֶׁהַזָּכָר מִשְׁתּוֹקֵק לַנְּקֵבָה, מֵהַהִשְׁתּוֹקְקוּת הַזּוֹ כְּבָר נַעֲשָׂה נֶפֶשׁ, כִּי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף הוּא בְּחִינוֹת תִּיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא, וְהוּא עָבֵד נַפְשׁ נוּקְבָא, שֶׁזֶּה אִתְעוֹרְרוּתָא דִּלְתַתָּא, מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּמַה שֶּׁהַדָּבָר חוֹזֵר וְנִכְסָף אֵלָיו, הוּא בְּחִינוֹת תִּיאוּבְתָּא דְּדְכַר, שֶׁזֶּה אִתְעוֹרְרוּתָא דִּלְעֵילָּא, מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְעָבֵד נַפְשׁ דְּכַר, שֶׁזֶּה (וַיִּקְרָא יב, ב): ״אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר״, אִם יֵשׁ אִתְעוֹרְרוּתָא דִּלְתַתָּא קֹדֶם, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹלָד זָכָר, הַיְנוּ שֶׁיּוֹרֶדֶת נְשָׁמָה בִּבְחִינַת דּוּכְרָא. וְאַחַר־כָּךְ בָּאִים לִבְחִינוֹת עִבּוּר וְלֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שָׁם, [תָּא חֲזֵי כָּל נִשְׁמָתִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן אִיבָּא דְּעוֹבָדוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֻּלְּהוּ חַד בְּרָזָא חַד, וְכַד נַחְתֵּי לְעָלְמָא כֻּלְּהוּ מִתְפָּרְשִׁין בְּגַוְונִין דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא מְחֻבָּרִין כְּחַדָּא, וְתָא חֲזֵי תִּיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא עָבֵד נַפְשׁ, וְתִיאוּבְתָּא דְּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא עָבֵד נַפְשׁ, וּרְעוּתָא דְּתִיאוּבְתָּא דְּדְכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, וְאִתְדַּבְּקוּתָא דִּלֵּיהּ בָּהּ אָפִיק נֶפֶשׁ. וְכָלִיל תִּיאוּבְתָּא דְּנוּקְבָא וְנָטִיל לָהּ, וְאִתְכַּלִּיל תִּיאוּבְתָּא תַּתָּאָה בְּתִיאוּבְתָּא דִּלְעֵילָּא, וְאִתְעֲבִידוּ רְעוּתָא חַדָּא בְּלָא פֵּרוּדָא, וּכְדֵין כָּלִיל כֻּלָּא נוּקְבָא וְאִתְעַבְּרַת מִן דְּכוּרָא, וְתִיאוּבְתִּין דְּתַרְוַויְהוּ מִתְדַּבְּקָן כְּחַדָּא, וְעַל דָּא כֻּלָּא כָּלִיל דָּא בְּדָא, וְכַד נְשָׁמָתִין נַפְקִין דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחַדָּא נַפְקִין, לְבָתַר כֵּיוָן דְּנַחְתֵּי, מִתְפָּרְשָׁן דָּא לְסִטְרָא דָּא וְדָא לְסִטְרָא דָּא, וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּג לוֹן לְבָתַר, וְלָא אִתְיַהִיב זִווּגָא לְאַחֲרָא אֶלָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִיהוּ יָדַע זִווּגָא דִּלְהוֹן, לְחַבְּרָא לוֹן כִּדְקָא יָאוֹת, זַכָּאָה הוּא בַּר נַשׁ דְּזָכֵי בְּעוֹבָדוֹי וְאָזִיל בְּאֹרַח קְשׁוֹט, בְּגִין דְּאִתְחַבַּר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ כְּמָה דְּהָווּ מֵעִקָּרָא, דְּהָא אִי זָכֵי בְּעוֹבָדוֹי, דָּא הוּא בַּר נַשׁ שְׁלִים כִּדְקָא יָאוֹת].

וְעַל־יְדֵי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף לַדָּבָר, חוֹזֵר הַדָּבָר וְכוֹסֵף אֵלָיו. וּמִזֶּה נִתְהַוֶּה גַּם כֵּן נֶפֶשׁ. וְהַנְּפָשׁוֹת מִזְדַּוְּגִין, וְאַחַר־כָּךְ בָּאִים לִבְחִינוֹת עִבּוּר וְלֵדָה. וְזֶהוּ עִנְיַן הַכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ־לְךָ פה:): **׳תִּיאֲבוּתֵהּ דְּנוּקְבָא עָבֵד נַפְשׁ נוּקְבָא, וְתִיאֲבוּתֵהּ דְּדְכַר עָבֵד נַפְשׁ דְּכַר׳. כִּי מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף הוּא בְּחִינוֹת תִּיאֲבוּתֵהּ דְּנוּקְבָא, וְהוּא עָבֵד נַפְשׁ נוּקְבָא. וּמַה שֶּׁהַדָּבָר חוֹזֵר וְנִכְסָף אֵלָיו, הוּא בְּחִינוֹת תִּיאֲבוּתֵהּ דְּדְכַר, וְעָבֵד נַפְשׁ דְּכַר. וְאַחַר־כָּךְ בָּאִים לִבְחִינוֹת עִבּוּר וְלֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שָׁם:**

וְזֶה בְּחִינוֹת גִּלְגּוּלֵי הַנְּפָשׁוֹת, כִּי וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעִנְיַן הַזִּווּגִים וְהוֹלָדַת הַנְּפָשׁוֹת בְּנִשְׁמִיּוּת, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת הִשְׁתּוֹקְקוּת בֵּין

הַזָּכָר לַנְּקֵבָה וּבֵין הַנְּקֵבָה לְהַזָּכָר, כְּמוֹ־כֵן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת, כְּשֶׁצַּדִּיק יְשָׂרָאֵל מִשְׁתּוֹקֵק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁזֶּה סוֹד צַדִּיק וְלַמְדָן, שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר הַתּוֹרָה עִם רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁאֵינוֹ מַפְרִיד מַטַּ״ט, שֶׁהוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, כְּלַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, לְבֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ו): ״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״, שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת מֵהַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ הוּא עִנְיָן רוּחָנִי, וּכְשֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, נַעֲשֶׂה מֵהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ יִחוּד עֶלְיוֹן, בְּסוֹד קוֹל וְדִבּוּר, וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לְהִזָּהֵר עַל הַדִּבּוּר, כִּי עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר מוֹרִידִין אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, כִּי נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת בַּאֲוִיר, הֵינוּ כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר אוֹתִיּוֹת, הַדִּבּוּרִים חוֹתְכִים אֶת אֲוִיר הָעוֹלָם, וְנַעֲשִׂים כֵּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם אֶת אוֹר הָעֶלְיוֹן הַשּׁוֹפֵעַ תָּמִיד. כִּי הַמּוֹצָאוֹת מַפִּים זֶה בָּזֶה, וְחוֹתְכִים הָאוֹתִיּוֹת בַּאֲוִיר, וְהָאֲוִירִים מַפִּים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְאׇזֶן הַשּׁוֹמֵעַ. וְעַל־יְדֵי חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת, כִּי הָאֲוִיר הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, וּבְלִי אֲוִיר אִי אֶפְשָׁר לְחִיּוֹת. וְהוּא בְּחִינוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְהַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִים וּמִתְגַּלְגְּלִים. וְזֶה סוֹד הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר דִּבּוּרוֹ, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ זֶה אֱלֹקוּת, וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת חֲזָקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר־כָּךְ מַתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת וְאֶת הַכִּסּוּפִים, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הַדִּבּוּרִים חוֹתְכִים בַּאֲוִיר הָעוֹלָם, שֶׁהוּא אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָאֲוִירִים מַפִּים זֶה בָּזֶה, שֶׁזֶּה הַדִּבּוּר שֶׁל הָאָדָם, הַמִּשְׁתּוֹקֵק בִּרְצוֹנוֹת וּבְכִסּוּפִים עֲצוּמִים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁמּוֹצִיא מִפִּיו, יוֹרֵד חֲזָרָה הַקּוֹל אֵלָיו, וְהוּא שׁוֹמֵעַ כִּרְוִזִין עִלָּאִין, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בַּמִּדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יד, סִימָן כ׳): קוֹל לוֹ קוֹל אֵלָיו מֹשֶׁה הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל וְאֵין כָּל אֵלּוּ שׁוֹמְעִין אֶת הַקּוֹל.

הַדִּבּוּר שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת, נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר. כִּי הַמּוֹצָאוֹת מַפִּים זֶה בָּזֶה, וְחוֹתְכִים הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר. וְהָאֲוִירִים מַפִּים זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְאׇזֶן הַשּׁוֹמֵעַ. וְעַל יְדֵי חִתּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת בָּאֲוִיר נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִין הַנְּפָשׁוֹת. כִּי הָאֲוִיר הוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, וּבְלִי אֲוִיר אִי אֶפְשָׁר לְחִיּוֹת. וְהוּא בְּחִינוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְהַנְּפָשׁוֹת יוֹצְאִים וּמִתְגַּלְגְּלִים:

וּכְלַל הַדָּבָר, שֶׁמְּאֹד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה נֶפֶשׁ, וְנִגְמָר עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ״ל, וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלְגֵּל. וְלִפְעָמִים מִתְגַּלְגֵּל וּבָא הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הָרָשָׁע, וְנוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, וְתוֹכֵל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כַּמָּה רָעוֹת גּוֹרְמִים הַכְּסוּפִין לְדָבָר רַע, חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְהַוָּה עַל־יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים, מִתְגַּלְגֵּל

(וְעַכְשָׁו יַלְבִּישׁ רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפֹעַל מַמָּשׁ אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל): וּכְלַל הַדָּבָר, שֶׁמְּאֹד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה נֶפֶשׁ, וְנִגְמָר עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ״ל, וְיוֹצֵא וּמִתְגַּלְגֵּל. וְלִפְעָמִים מִתְגַּלְגֵּל וּבָא הַנֶּפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הָרָשָׁע, וְנוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, וְתוֹכֵל לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כַּמָּה רָעוֹת גּוֹרְמִים הַכְּסוּפִין לְדָבָר רַע, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְהַוָּה עַל־יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים, מִתְגַּלְגֵּל

לִפְעָמִים לְתוֹךְ הַצַּדִּיק, וְתוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְלָכֵן צְרִיכִים תָּמִיד רַק לְהִשְׁתּוֹקֵק אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּרְצוֹנוֹת וּבְכִסּוּפִים חֲזָקִים, וּלְהוֹצִיא אֶת הָרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים מִפִּיו, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יוּכְלוּ הַהֲבָלִים שֶׁל הַכִּסּוּפִים וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים לְהַזִּיק לוֹ, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם הָאָדָם מְאֹד מְסֻכָּן, כִּי נִמְצָא בְּתְמִידוּת בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַכִּסּוּפִים וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים, וְלֹא יֶחֱטָא, חַס וְשָׁלוֹם.

וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח, יד): ״יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ״, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל״, ״הֶבֶל״, הוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים״, עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין רָעִים. וְיֵשׁ רְשָׁעִים, שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין טוֹבִים. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לְהַזְהֵר תָּמִיד לְהוֹצִיא אֶת הַכִּסּוּפִים הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַכִּסּוּפִים הָרָעִים שֶׁל הָרְשָׁעִים, וַיַּחֲטִיאוּ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְלִפְעָמִים הַצַּדִּיק מְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ רָעָה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל אֵלָיו, וְכֵן הָרָשָׁע מְקַלְקֵל הַנֶּפֶשׁ קְדוֹשָׁה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בְּתוֹכוֹ, אַךְ בִּתְחִלָּה בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ הַנֶּפֶשׁ, עַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב: ״יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים״ וְכוּ׳, כִּי בְּוַדַּאי נוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבֵרָה בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ אֵלָיו נֶפֶשׁ רָעָה מִכְּסוּפִין רָעִים. אַךְ אַחַר־כָּךְ אֶפְשָׁר שֶׁתַּחֲטִיאוֹ, וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ. וְכֵן יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים וְכוּ׳, שֶׁנּוֹפְלִים לוֹ בְּוַדַּאי הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, בְּעֵת שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה מִכְּסוּפִין קְדוֹשִׁים, אַךְ אַחַר־כָּךְ אֶפְשָׁר שֶׁהוּא יְקַלְקֵל הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, אוֹ שֶׁתַּחֲזִירוֹ לְמוּטָב.

וְזֶה סוֹד ׳נְפִילַת אַפַּיִם׳, שֶׁאָז נוֹפְלִים וְיוֹרְדִים לְמָקוֹם שֶׁיּוֹרְדִים, וּמְכַוְּנִים לְמָסֹר אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ הַמַּדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה בְּמַדְרֵגַת הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, שֶׁאָדָם מוּכָן לְמָסֹר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז מוֹחֵל

הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְהַוָּה עַל יְדֵי כִּסּוּפִין רָעִים, מִתְגַּלְגֵּל לְפְעָמִים לְתוֹךְ הַצַּדִּיק, וְתוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ, חַס וְשָׁלוֹם:

וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח׳): **״יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ״ וְכוּ׳, ״הֶבֶל״, הוּא בְּחִינַת הֶבֶל פֶּה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת. וְעַל־יְדֵי־זֶה ״יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים״, עַל יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין רָעִים. וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל לְתוֹכָן נֶפֶשׁ מִכְּסוּפִין טוֹבִים: וְלִפְעָמִים הַצַּדִּיק מְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ רָעָה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל אֵלָיו, וְכֵן הָרָשָׁע מְקַלְקֵל הַנֶּפֶשׁ קְדוֹשָׁה שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בְּתוֹכוֹ. אַךְ בַּתְּחִלָּה בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ הַנֶּפֶשׁ, עַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב: ״יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ״ וְכוּ׳. כִּי בְּוַדַּאי נוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבֵרָה בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ אֵלָיו נֶפֶשׁ רָעָה מִכְּסוּפִין רָעִים. אַךְ אַחַר־כָּךְ אֶפְשָׁר שֶׁתַּחֲטִיאוֹ, וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַנֶּפֶשׁ: וְכֵן יֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ וְכוּ׳, שֶׁנּוֹפְלִים לוֹ בְּוַדַּאי הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, בְּעֵת שֶׁהִגִּיעַ אֲלֵיו נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה מִכְּסוּפִין קְדוֹשִׁים. אַךְ אַחַר כָּךְ אֶפְשָׁר שֶׁהוּא יְקַלְקֵל הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, אוֹ שֶׁתַּחֲזִירוֹ לְמוּטָב:**

לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוונוֹתָיו, הַיְנוּ שֶׁכְּוָנָתוֹ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינוֹת הַעֲלָאוֹת מִיִּן נוּקְבִין, וְלַעֲשׂוֹת יִחוּד עֶלְיוֹן גָּבֹהַּ מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁאָדָם כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין כַּיָּדוּעַ, כִּי הַכְּסוּפִים זֶה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אֲשֶׁר מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ, וְנִתְעַלֶּה וְנַעֲשֶׂה יִחוּד וְזִוּוּג כַּנַּ״ל: עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֵדוֹת, וְנִזְדַּוְּגוּ הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ׳. וְזֶה בְּחִינוֹת זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הַנְּקֵדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת זִוּוּגֵי הַנְּפָשׁוֹת: וְעַל־יְדֵי הַנְּקֵדוֹת נִזְדַּוְּגוּ וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת, זֶה בְּחִינוֹת זִוּוּגֵי הַגּוּפוֹת; הַיְנוּ כְּמוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכְסוּפִים חֲזָקִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָדָם נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה, וְנִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע אֱלֹקִי, שֶׁזֶּה זִוּוּג וְיִחוּד עֶלְיוֹן, וּכְמוֹ־כֵן יֵשׁ זִוּוּג גּוּפָנִי וְכוּ׳, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק רַק אַחַר הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי רִבּוּי הַכְּסוּפִים נַעֲשֶׂה הַנְּקֵדוֹת, שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִים לִקְרֹא אֶת הָאוֹתִיּוֹת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כג, כא):

וְזֶה סוֹד ׳נְפִילַת אַפַּיִם׳, שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינוֹת הַעֲלָאוֹת מַיִן נוּקְבִין וְלַעֲשׂוֹת יִחוּד. כִּי עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת הַעֲלָאַת מַיִן נוּקְבִין כַּיָּדוּעַ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ וְנִתְעַלֶּה וְנַעֲשֶׂה יִחוּד וְזִוּוּג כַּנַּ״ל: עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין נַעֲשִׂין הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת נְקֵדוֹת, וְנִזְדַּוְּגוּ הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ׳. וְזֶה בְּחִינוֹת זִוּוּגָן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הַנְּקֵדוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת זִוּוּגֵי הַנְּפָשׁוֹת: וְעַל יְדֵי הַנְּקֵדוֹת נִזְדַּוְּגוּ וְנִצְטָרְפוּ הָאוֹתִיּוֹת, זֶה בְּחִינוֹת זִוּוּגֵי הַגּוּפוֹת:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כג): **״לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב״, עַל דֶּרֶךְ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, ׳מַחֲשָׁבָה רָעָה אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה׳** (קִדּוּשִׁין מ׳; וְעַיֵּן יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה פֶּרֶק א׳). **וְזֶהוּ: ״לֹא הִבִּיט אָוֶן״, רָאשֵׁי־תֵבוֹת יַי אָבְדָה נֶפֶשׁ** (בְּיצָה טז), **שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הִשְׁתּוֹקְקוּת וּכְסוּפִין כַּנַּ״ל. הַיְנוּ שֶׁהִשְׁתּוֹקְקוּת וּכְסוּפִין רָעִים אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצָרֵף, וְזֶה ״לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב״; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק רַק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, כִּי זֶה הַחֶסֶד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק מַחֲשָׁבָה וּכְסוּפִים טוֹבִים הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה.**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, יט): ״רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם״, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין שְׁתֵּי הַבְּחִינוֹת רָצוֹן וְדִבּוּר

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה): **״רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם״, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת רָצוֹן**

כַּנַּ״ל, שֶׁזֶּה ״רְצוֹן יְרֵאָיו״ — שֶׁזֶּה רָצוֹן, ״וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע״ — שֶׁזֶּה דִּבּוּר, כִּי הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין פּוֹעֵל, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכִסֵּחַ, וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכִּסֵּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְאָז נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכוּ׳ וְכַנַּ״ל. וְזֶהוּ: ״רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה״, כִּי עַל־יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין, נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכִסֵּחַ, וְאָז נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכִסֵּחַ, בְּחִינוֹת: ״רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה״, וְאַחַר־כָּךְ ״וְאֶת שַׁוְעָתָם״, שֶׁמְּדַבְּרִים בְּפִיהֶם הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין שֶׁלָּהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה ״יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם״, כִּי עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצֵא מִכִּסֵּחַ אֶל הַפֹּעַל, וַאֲזַי נִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב, וְנִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ בְּפֹעַל כַּנַּ״ל. כִּי כְּפִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה בְּכִסֵּחַ אוֹ בְּפֹעַל, כֵּן נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וְכֵן נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת, וְכָךְ הֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים בַּקָּשָׁתוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּנַּ״ל.

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים, סִימָן צח, סָעִיף א׳): הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן בְּלִבּוֹ פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁמּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ, וְיָסִיר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וּמִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלַּמְּדָן לְבַד הוּא הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ, עַד שֶׁתִּשָּׁאֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ וְכַוָּנָתוֹ זַכָּה בִּתְפִלָּתוֹ, וְיַחְשֹׁב כְּאִלּוּ הָיָה מְדַבֵּר לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, הָיָה מְסַדֵּר דְּבָרָיו, וּמְכַוֵּן בָּהֶם יָפֶה לְבַל יִכָּשֵׁל, חַס וְשָׁלוֹם. קַל וָחֹמֶר לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא חוֹקֵר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת, וְכָךְ הָיוּ עוֹשִׂים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, שֶׁהָיוּ מִתְבּוֹדְדִים וּמְכַוְּנִין בִּתְפִלָּתָם, עַד שֶׁהָיוּ מַגִּיעִים לְהִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת וּלְהִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַשִּׂכְלִי, עַד שֶׁהָיוּ מַגִּיעִים קָרוֹב לְמַעֲלַת הַנְּבוּאָה, וְאִם תָּבוֹא לוֹ מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה — יִשְׁתֹּק, עַד שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַמַּחֲשָׁבָה. וְצָרִיךְ שֶׁיַּחְשֹׁב בִּדְבָרִים הַמַּכְנִיעִים הַלֵּב, וּמְכַוְּנִים אוֹתוֹ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלֹא יַחְשֹׁב בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ, הַגָּה: וְיַחְשֹׁב קֹדֶם הַתְּפִלָּה מֵרוֹמְמוּת הָאֵל יִתְעַלֶּה וּבְשִׁפְלוּת הָאָדָם, וְיָסִיר כָּל תַּעֲנוּגֵי הָאָדָם מִלִּבּוֹ, עַיֵּן שָׁם. שֶׁכָּל זֶה בִּכְלַל שֶׁמַּגְבִּירִים קֹדֶם אֶת הָרָצוֹן לְהִתְחַזֵּק בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר־כָּךְ מוֹצִיאִים מֵהַפֶּה אֶת הַתְּפִלּוֹת, וְדוֹ״ק].

שַׁיָּךְ לְעֵיל, לְמַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁשַּׁלְמָדָן בִּלְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם וְכוּ׳, וּמִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלַּמְּדָן לְבַד הוּא וְדִבּוּר כַּנַּ״ל. כִּי הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין פּוֹעֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכִסֵּחַ, וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר יוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכִּסֵּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְאָז נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹתִיּוֹת לְטוֹב וְכוּ׳ וְכַנַּ״ל. וְזֶהוּ: ״רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה״, כִּי עַל יְדֵי הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּכִסֵּחַ, וְאָז נַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכִסֵּחַ, בְּחִינוֹת: ״רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה״. וְאַחַר־כָּךְ, ״וְאֶת שַׁוְעָתָם״, שֶׁמְּדַבְּרִים בְּפִיהֶם הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין שֶׁלָּהֶם, עַל יְדֵי זֶה, ״יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם״. כִּי עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר נִגְמָר הַנֶּפֶשׁ וְיוֹצֵא מִכִּסֵּחַ אֶל הַפֹּעַל, וַאֲזַי נִצְטַיְּרוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל טוֹב, וְנִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ בְּפֹעַל כַּנַּ״ל. כִּי כְּפִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹשֶׂה בְּכִסֵּחַ אוֹ בְּפֹעַל, כֵּן נַעֲשִׂין נְקֻדּוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וְכֵן נִצְטַיְּרִין הָאוֹתִיּוֹת, וְכָךְ הֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים בַּקָּשָׁתוֹ וּרְצוֹנוֹ כַּנַּ״ל:

שַׁיָּךְ לְעֵיל, לְמַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שֶׁשַּׁלְמָדָן בִּלְבַד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם וְכוּ׳, וּמִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלַּמְּדָן לְבַד הוּא

הוּא הָעִקָּר, הוּא בְּחִינוֹת אַחַר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר וְכוּ׳, כַּמְבֹאָר לְעֵיל; כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, הוּא מַפְרִיד אֶת הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְלָכֵן יָכוֹל לִהְיוֹת לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר, וְכֵן אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק לִפְעָמִים כְּשֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, כַּיָּדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד תָּמִיד בְּקְבִיעוּת עַל מַדְרֵגָה אַחַת, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לְהַטְעִים לַצַּדִּיק בְּכָל פַּעַם אוֹר חָדָשׁ, וְלָכֵן קֹדֶם קַבָּלַת הָאוֹר הַהֶכְרֵחַ שֶׁיֶּחֱשַׁךְ לוֹ, וְהַחֹשֶׁךְ נִקְרָא נְפִילָה, כִּי נֶחֱשָׁךְ מִמֶּנּוּ הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי עַכְשָׁו הוּא צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה, וְלָכֵן לְגַבֵּי הָאוֹר שֶׁהוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל מֻחְדָּשׁ, נִקְרָא קֹדֶם נְפִילָה, אֲזַי בְּעֵת שֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, אִם יִרְצֶה לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּמַדְרֵגַת לַמְּדָן שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ, הוּא לֹא טוֹב, כִּי הוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּטָעֻיּוֹת גְּדוֹלוֹת, רַק צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ מִקֹּדֶם, הַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בִּנְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וְזֶה יַחֲזִיק אוֹתוֹ בְּעֵת שֶׁתָּבוֹא עָלָיו חַשְׁכוּת גְּדוֹלָה, עַיֵּן בַּתִּקּוּנִים, ס״ט דַּף ק״ב: אֲמַר לֵהּ: ״כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ״ כְּתִיב, אֲמַר לֵהּ: בְּהַהוּא יוֹמָא הֵצִיץ וָמֵת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּגִין דָּא כְּתִיב: יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן. [וְזֶה לְשׁוֹן הַתִּקּוּנִים שָׁם: אָמַר לֵיהּ, ״כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ״ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ: בְּהַהוּא יוֹם הֵצִיץ וָמֵת, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִין דָּא כְּתִיב: ״יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים״ וְגוֹ׳, וְהָכָא אִתְרְמִז ׳צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ׳, צַדִּיק וְרַע לוֹ הָכָא אִתְרְמִז: ״יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים״, וְדָא רָזָא דְּצַדִּיק דְּאַרַע לֵיהּ כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, לָאו דְּאִיהוּ רָשָׁע וְלָאו בֶּן רָשָׁע, אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים דְּחָב בְּעֲבָדָא דְּחַיָּבְיָא דְּאִינּוּן סַמָּאֵ״ל וְנָחָשׁ, אַרַע לֵיהּ עֲבָדָא דִּלְהוֹן, וְהַאי אִיהוּ רָזָא ״פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים״ בְּגִין דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, דָּא גָּרִים לְהֶבֶל מִיתָה וּמֵת בְּלֹא בֵּן, וּבְגִין דָּא אָזִיל בְּגִלְגּוּלָא. הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר מַה שֶּׁכָּתוּב בְּתִקּוּנֵי זֹהַר אֶל הַתּוֹרָה הַזֹּאת, אֲשֶׁר שָׁם מְדַבֵּר מֵהֶבֶל, בְּנוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּהֱרַג עַל־יְדֵי קַיִן, כִּי אָצְלוֹ הָיָה עִנְיָן שֶׁל ׳הֵצִיץ וָמֵת׳, כִּי הִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְכֵן הַהֶבֶל רַע שֶׁל קַיִן, זֶה הֵבִיא אוֹתוֹ שֶׁיֵּעָנֵשׁ. וּכְמוֹ־כֵן עִנְיַן ׳צַדִּיק וְרַע לוֹ׳, זֶה בָּא מֵהַכְּסוּפִים רָעִים שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁנּוֹפְלִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן ׳רָשָׁע וְטוֹב לוֹ׳, זֶה בָּא מֵהַכְּסוּפִים טוֹבִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁנּוֹפְלִים עֲלֵיהֶם, וְדוֹ״ק].

הָעִקָּר, הוּא בְּחִינוֹת אַחַר שֶׁקִּצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר וְכוּ׳ כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וְכֵן אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק לִפְעָמִים כְּשֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, כַּיָּדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד תָּמִיד בְּקְבִיעוּת עַל מַדְרֵגָה אַחַת. אֲזַי בְּעֵת שֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, אִם יִרְצֶה לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּמַדְרֵגַת לַמְּדָן שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ, הוּא לֹא טוֹב, רַק צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן מֵהָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ. עַיֵּן בַּתִּקּוּנִים, ס״ט דַּף ק״ב: אֲמַר לֵהּ: ״כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ״ כְּתִיב אֲמַר לֵהּ: בְּהַהוּא יוֹמָא הֵצִיץ וָמֵת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּגִין דָּא כְּתִיב: יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן.

שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הִיא הָאֱמוּנָה, וּבִלְתִּי הָאֱמוּנָה

שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הִיא הָאֱמוּנָה, וּבִלְתִּי הָאֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים, כְּמוֹ

שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא ט.) לְעִנְיַן צְדָקָה: ״הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ, וְהַמְפַיְּסוֹ — בְּאַחַד־עָשָׂר״, וּבֵין בְּנוֹתֵן צְדָקָה וּבֵין בְּמְפַיֵּס הֶעָנִי הַנַּ״ל, חָסֵר א׳, כִּי רָאוּי לִהְיוֹת שֶׁבַע וּשְׁתַּיִם־עֶשְׂרֵה, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת, כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינוֹת גַּלְגַּלִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:): ״כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ״, גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם; כִּי בֶּאֱמֶת אָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה יִּקָּרֶה אִתּוֹ מָחָר, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לא, סִימָן ג׳) עַל הַפָּסוּק (קֹהֶלֶת ה, יג): ״וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיָן רָע״, שֶׁעֵינוֹ רָעָה כְּנֶגֶד גַּבַּאי צְדָקָה לָמָּה שֶׁגַּלְגַּל הוּא בָּעוֹלָם, לֹא מִי שֶׁהוּא עָשִׁיר הַיּוֹם עָשִׁיר לְמָחָר, וּמִי שֶׁהוּא עָנִי הַיּוֹם עָנִי לְמָחָר, אֶלָּא לְזֶה מוֹרִיד וּלְזֶה מַעֲלֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים עה, ח): ״כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט, זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים״, וּכְמוֹ שֶׁהַגַּלְגַּל יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי תְּנוּעוֹת, אַחַת תְּנוּעָה הַטִּבְעִית מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וְאַחַת תְּנוּעָה הַהֶכְרֵחִית מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, מַה שֶּׁהַגַּלְגַּל הַיּוֹמִי חוֹזֵר וּמִתְגַּלְגֵּל מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וּמַכְרִיחַ עִמּוֹ כָּל הַגַּלְגַּלִּים. כֵּן לְעִנְיַן צְדָקָה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ״יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל־הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל־הַבַּיִת״, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת שְׁנֵי תְּנוּעוֹת, מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח וּמִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, דְּהַיְנוּ מֵהֶעָנִי לְבַעַל־הַבַּיִת וּמִבַּעַל־הַבַּיִת לְהֶעָנִי. (וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בִּלְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). כִּי כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכוֹת בָּאִים עַל יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים, כִּי עַל יָדָם מַנְהִיג הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הָעוֹלָם. כִּי כֵן הִטְבִּיעַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת טֶבַע הָעוֹלָם, אֲשֶׁר הַגַּלְגַּלִּים הוֹלְכִים שְׁנֵי הֲפָכִים, זֶה מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וְזֶה מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וְכָךְ נִשְׁלָם הַיּוֹם. כֵּן לְעִנְיַן צְדָקָה, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בָּבָא־בַּתְרָא ט׳): לְעִנְיַן צְדָקָה, ׳הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ, וְהַמְפַיְּסוֹ בְּאַחַד־עָשָׂר׳. וּבֵין בְּנוֹתֵן צְדָקָה וּבֵין בְּמְפַיֵּס הֶעָנִי הַנַּ״ל, חָסֵר א׳. כִּי רָאוּי לִהְיוֹת שֶׁבַע וּשְׁתַּיִם־עֶשְׂרֵה, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וּכְנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת. כִּי צְדָקָה הוּא בְּחִינוֹת גַּלְגַּלִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:): ״כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ״ — גַּלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁהַגַּלְגַּל יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי תְּנוּעוֹת, אַחַת תְּנוּעָה הַטִּבְעִית מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וְאַחַת תְּנוּעָה הַהֶכְרֵחִית מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, מַה שֶּׁהַגַּלְגַּל הַיּוֹמִי חוֹזֵר וּמִתְגַּלְגֵּל מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וּמַכְרִיחַ עִמּוֹ כָּל הַגַּלְגַּלִּים. כֵּן לְעִנְיַן צְדָקָה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ׳יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁבַּעַל־הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם הַבַּעַל־הַבַּיִת׳, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת שְׁנֵי תְּנוּעוֹת, מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח וּמִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, דְּהַיְנוּ מֵהֶעָנִי לְבַעַל־הַבַּיִת וּמִבַּעַל־הַבַּיִת לְהֶעָנִי. (וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בִּלְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה). כִּי כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכוֹת בָּאִים עַל יְדֵי הַגַּלְגַּלִּים, כִּי עַל יָדָם מַנְהִיג הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הָעוֹלָם

אֶת טֶבַע הָאָדָם, שֶׁהָעוֹלָמוֹת אֱלֹקוּת יִתְלַבְּשׁוּ בַּגַּלְגַּלִּים שֶׁבָּהֶם קְבוּעִים הַמַּזָּלוֹת וְהַכּוֹכָבִים, וְדַרְכָּם נִשְׁפָּעוֹת לְמַטָּה כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן ו'): אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וָעֵשֶׂב, שֶׁאֵין לוֹ מַזָּל בָּרָקִיעַ שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל. וְעַל־כֵּן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיוּ הַבְּרָכוֹת הָאֲמוּרִים אֶצֶל צְדָקָה שֶׁבַע וּשְׁתַּיִם־עֶשְׂרֵה, כְּנֶגֶד הַגַּלְגַּלִּים וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת. אַךְ בָּזֶה הוֹרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַצְּדָקָה חֲסֵרָה וְאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת, וַעֲדַיִן חָסֵר אַחַת, הֵן בַּנּוֹתֵן וְהֵן בַּמְפַיֵּס. הַיְנוּ שֶׁחָסֵר הָאֱמוּנָה שֶׁבִּלְעָדֶיהָ הַצְּדָקָה חֲסֵרָה עֲדַיִן, וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁלָם וּמְאִירָה בְּחִינוֹת הַצְּדָקָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית טו, ו): "וְהֶאֱמִין בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נֶחְשֶׁבֶת הַצְּדָקָה, כִּי בִּלְתִּי הָאֱמוּנָה הִיא חֲסֵרָה. כִּי אָדָם צָרִיךְ לָתֵת צְדָקָה לֹא מֵחֲמַת רַחֲמָנוּת, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִוָּה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ח:): 'שִׂמְּשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים', כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעִיד עַל יְחוּדוֹ וְעַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעִיד עַל יְחוּדוֹ וְעַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים [שְׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ מַסֶּכֶת שַׁבָּת, פֶּרֶק תּוֹרָה אוֹר י"ג: הַשַּׁבָּת מוֹרָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, הַמּוֹרֶה עַל שֹׁרֶשׁ הָאֱמוּנָה, וְכֵן הוּא מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת, פֶּרֶק תּוֹרָה אוֹר י"ד: כִּי שַׁבָּת מוֹרָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וְחִדּוּשׁ עוֹלָם מוֹרֶה עַל מְצִיאוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְהַוֶּה כָּל הַנִּבְרָאִים, וְכֵן הוּא שָׁם ל"ז: שַׁבָּת מוֹרָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאַיִן, וּמְמֵילָא הַיְכֹלֶת בְּיָדוֹ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁדֵּד הַמַּעֲרָכוֹת וְאֵין מַזָּל מוֹשֵׁל, עַיֵּן שָׁם]. וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת, מְאִירָה הַצְּדָקָה. וְזֶה "שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה", שֶׁמֶשׁ לְשׁוֹן אוֹר, הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה, מְאִירָה הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל, כִּי עֶצֶם הַשַּׁבָּת הוּא אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁמַּזְמִינִים עָנִי לְשַׁבָּת, אוֹ כְּשֶׁנּוֹתְנִים לֶעָנִי עַל שַׁבָּת, בָּזֶה נִשְׁלָם הָאֱמוּנָה. וְכֵן הַתּוֹרָה גַּם־כֵּן חֲסֵרָה בִּלְי אֱמוּנָה, כִּי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה הוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ תּוֹרָה. וְעַל־כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד.): בָּא דָּוִד וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַד־עָשָׂר, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן עַל **כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיוּ הַבְּרָכוֹת הָאֲמוּרִים אֶצֶל צְדָקָה שֶׁבַע וּשְׁתַּיִם־עֶשְׂרֵה, כְּנֶגֶד הַגַּלְגַּלִּים. אַךְ בָּזֶה הוֹרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהַצְּדָקָה חֲסֵרָה וְאֵין לָהּ שְׁלֵמוּת, וַעֲדַיִן חָסֵר אַחַת, הֵן בַּנּוֹתֵן וְהֵן בַּמְפַיֵּס. הַיְנוּ שֶׁחָסֵר הָאֱמוּנָה שֶׁבִּלְעָדֶיהָ הַצְּדָקָה חֲסֵרָה עֲדַיִן, וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁלָם וּמְאִירָה בְּחִינוֹת הַצְּדָקָה: וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "וְהֶאֱמִין בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה נֶחְשֶׁבֶת הַצְּדָקָה, כִּי בִּלְתִּי הָאֱמוּנָה הִיא חֲסֵרָה:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'שִׂמְּשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים', כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה, כִּי שַׁבָּת הוּא מֵעִיד עַל יְחוּדוֹ וְעַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שַׁבָּת, מְאִירָה הַצְּדָקָה. וְזֶה: "שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה", שֶׁמֶשׁ לְשׁוֹן אוֹר, הַיְנוּ שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה, מְאִירָה הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל: וְכֵן הַתּוֹרָה גַּם כֵּן חֲסֵרָה בִּלְי אֱמוּנָה, וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מַכּוֹת כד.) **בָּא דָּוִד וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַד־עָשָׂר, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן**

אַחַד־עָשָׂר, בָּא יְשַׁעְיָה וְהֶעֱמִידָן עַל שֵׁשׁ, נִמְצָא, שֶׁחָסֵר גַּם בֵּן אֶחָד מִן הַמִּנְיָן, מְכֻוָּן מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אֵצֶל צְדָקָה שֵׁשׁ וְאַחַת־עֶשְׂרֵה, כִּי הַתּוֹרָה חֲסֵרָה בְּלִי אֱמוּנָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ: ׳עַד שֶׁבָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת ״וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה״, כִּי עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה, כִּי יוֹדְעִים אֲשֶׁר הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר):

וְזֶה כַּוָּנַת הַתָּנָא שֶׁהִתְחִיל בַּמִּשְׁנָה ׳יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע כֵּיצַד הֶעָנִי׳ וְכוּ׳ ׳פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים׳, שֶׁבְּתְחִלַּת שַׁבָּת הִתְחִיל תֵּכֶף בְּמִצְוַת צְדָקָה, לְרַמֵּז שֶׁבְּשַׁבָּת נִשְׁלָם וּמְאִירָה הַצְּדָקָה כַּנַּ״ל, ׳שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים׳. כִּי עַל־יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה, נִשְׁלָם וּמְאִירָה הַצְּדָקָה, וְעַל יְדֵיהֶם נִתְמַלְּאוּ הַבְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ חֲסֵרִים. כִּי אֱמוּנָה הוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כח, כ): ״אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת״, וְכֵן שַׁבָּת נֶאֱמַר בּוֹ: כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה, הַיְנוּ שֶׁנּוֹתֵן טַעַם, לָמָּה מַסֶּכֶת שַׁבָּת מַתְחִילָה: פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים וְכוּ׳, אֵיךְ בָּא הֶעָנִי לְשַׁבָּת וְכוּ׳, אֶלָּא כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הוּא עִנְיַן הָאֱמוּנָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (זֹהַר יִתְרוֹ פח:): וּמְשׁוּם דְּכָל מְהֵימְנוּתָא אִשְׁתַּכַּח בְּשַׁבְּתָא יְהָבִין לֵיהּ לְבַר נַשׁ נִשְׁמָתָא אַחְרָא נִשְׁמָתָא עִלָּאָה, נִשְׁמָתָא דְּכָל שְׁלִימוּ בֵּהּ כְּדְגְמָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וּבְגִינֵי כָּךְ אִקְרֵי שַׁבָּת. מַהוּ שַׁבָּת? שְׁמָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי. וְלָכֵן מַסֶּכֶת שַׁבָּת מַתְחִילָה מֵעִנְיַן ׳פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ׳ וְכוּ׳, שֶׁהוּא עִנְיַן שֶׁל צְדָקָה, כִּי שְׁלֵמוּת הַצְּדָקָה הוּא בְּשַׁבָּת כַּנַּ״ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פה, יד): ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״ וְכוּ׳, כִּי יֵשׁ דְּרָכִים רְחָבִים שֶׁהֵם דֶּרֶךְ הַכִּבּוּשָׁה לָרַבִּים, וְכֵן יֵשׁ שְׁבִילִים, וְזֶה הַדֶּרֶךְ וְהַשְׁבִּיל נִמְשָׁךְ לְכָאן, וְזֶה לְכָאן. וּלְכָל דֶּרֶךְ וּשְׁבִיל יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ בַּגַּלְגַּלִּים דֶּרֶךְ וּשְׁבִיל, וְכֵן בֵּין דֶּרֶךְ לְדֶרֶךְ גָּדֵל כָּאן עֲשָׂבִים, כֵּן יֵשׁ גַּם כֵּן נֶגֶד כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב**

עַל שֵׁשׁ, נִמְצָא שֶׁחָסֵר גַּם כֵּן אֶחָד מִן הַמִּנְיָן, מְכֻוָּן מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אֵצֶל צְדָקָה שֵׁשׁ וְאַחַת־עֶשְׂרֵה, כִּי הַתּוֹרָה חֲסֵרָה בְּלִי אֱמוּנָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ: ׳עַד שֶׁבָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה׳, כִּי עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה נִשְׁלָם הַתּוֹרָה:

וְזֶה כַּוָּנַת הַתָּנָא שֶׁהִתְחִיל בַּמִּשְׁנָה ׳יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע כֵּיצַד הֶעָנִי׳ וְכוּ׳ ׳פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים׳, שֶׁבְּתְחִלַּת שַׁבָּת הִתְחִיל תֵּכֶף בְּמִצְוַת צְדָקָה, לְרַמֵּז שֶׁבְּשַׁבָּת נִשְׁלָם וּמְאִירָה הַצְּדָקָה כַּנַּ״ל, ׳שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים׳. כִּי עַל־יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמוּנָה, נִשְׁלָם וּמְאִירָה הַצְּדָקָה, וְעַל יְדֵיהֶם נִתְמַלְּאוּ הַבְּרָכוֹת שֶׁהָיוּ חֲסֵרִים. כִּי אֱמוּנָה הוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כח, כ): ״אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת״. וְכֵן שַׁבָּת נֶאֱמַר בּוֹ, ׳כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה׳ (בְּהַזְּמֵר ״לְכָה דוֹדִי״):

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פה): ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״ וְכוּ׳, כִּי יֵשׁ דְּרָכִים רְחָבִים שֶׁהֵם דֶּרֶךְ הַכִּבּוּשָׁה לָרַבִּים, וְכֵן יֵשׁ שְׁבִילִים, וְזֶה הַדֶּרֶךְ וְהַשְׁבִּיל נִמְשָׁךְ לְכָאן, וְזֶה לְכָאן. וּלְכָל דֶּרֶךְ וּשְׁבִיל יֵשׁ כְּנֶגְדּוֹ בַּגַּלְגַּלִּים דֶּרֶךְ וּשְׁבִיל. וְכֵן בֵּין דֶּרֶךְ לְדֶרֶךְ גָּדֵל כָּאן עֲשָׂבִים, כֵּן יֵשׁ גַּם כֵּן נֶגֶד כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב

גַּם־כֵּן נֶגֶד כָּל עֶשֶׂב וָעֶשֶׂב כּוֹכָב שֶׁהוּא כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהָעֵשֶׂב גָּדֵל מִכֹּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית, פָּרָשָׁה י׳): ׳אֵין לְךָ כָּל עֶשֶׂב וָעֶשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב, וְאֵין לוֹ מַזָּל בָּרָקִיעַ, שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל׳ וְכוּ׳; וְלִפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם יֵשׁ לוֹ עִכּוּב וְצַעַר בַּדֶּרֶךְ, הוּא מֵחֲמַת שֶׁכְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה, יֵשׁ שָׁם עִכּוּב בְּהַכּוֹכָב, שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל־כֵּן הַתַּקָּנָה לָזֶה — לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ, כְּמָה שֶׁכָּתוּב: ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ״ וְכוּ׳, כִּי עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה יָאִיר הַכּוֹכָב, כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה מְאִירִין הַגַּלְגַּלִּים כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שְׁנוֹתֵן, יְבַטֵּל עִכּוּבוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַדֶּרֶךְ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָעִכּוּב שֶׁיֵּשׁ בְּהַגַּלְגַּלִּים וְהַכּוֹכָבִים כַּנַּ״ל. וְזוֹ עֵצָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ — שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לָעֲנִיִּים, וְהַצְּדָקָה מוֹלֶכֶת אֶת כָּל הַגַּלְגַּלִּים, וְעַל־יְדֵי־זֶה אַף פַּעַם לֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עִכּוּב בַּדֶּרֶךְ, כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה, הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמַּזָּלוֹת וְהַכּוֹכָבִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רוּת רַבָּה, פָּרָשָׁה ה׳, סִימָן ד׳): בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָן שֶׁל צַדִּיקִים, וְכַמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל צְדָקָה, וְכַמָּה גָּדוֹל כֹּחָן שֶׁל גּוֹמְלֵי חֲסָדִים, שֶׁאֵין חָסִין — לֹא בְּצֵל שַׁחַר, וְלֹא בְּצֵל כַּנְפֵי אֶרֶץ, וְלֹא בְּצֵל כַּנְפֵי שֶׁמֶשׁ, וְלֹא בְּצֵל כַּנְפֵי חַיּוֹת, וְלֹא בְּצֵל כַּנְפֵי כְּרוּבִים, וְלֹא בְּצֵל כַּנְפֵי שְׂרָפִים, אֶלָּא בְּצֵל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם; כִּי זוֹ מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנוֹתְנִים תָּמִיד צְדָקָה, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֵּל מֵהֶם הַטֶּבַע וְהַמִּקְרֶה וְהַמַּזָּל, וְהֵם חָסִים רַק תַּחַת צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ.

כּוֹכָב שֶׁהוּא כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהָעֵשֶׂב גָּדֵל מִכֹּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה י׳): ׳אֵין לְךָ כָּל עֶשֶׂב וְעֶשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב׳ וְכוּ׳. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם יֵשׁ לוֹ עִכּוּב וְצַעַר בַּדֶּרֶךְ, הוּא מֵחֲמַת שֶׁכְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה יֵשׁ שָׁם עִכּוּב בְּהַכּוֹכָב, שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל כֵּן הַתַּקָּנָה לָזֶה לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ, כְּמָה שֶׁכָּתוּב: ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ״ וְכוּ׳. כִּי עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה יָאִיר הַכּוֹכָב, כִּי עַל יְדֵי צְדָקָה מְאִירִין הַגַּלְגַּלִּים כַּנַּ״ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שְׁנוֹתֵן, יְבַטֵּל עִכּוּבוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַדֶּרֶךְ, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָעִכּוּב שֶׁיֵּשׁ בְּהַגַּלְגַּלִּים וְהַכּוֹכָבִים כַּנַּ״ל: וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הוֹרָיוֹת י׳): ׳כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ שֶׁמַּתְעֶה אֶת הַסְּפִינוֹת׳, הַיְנוּ כְּשֶׁהַסְּפִינָה מַגִּיעָה תַּחַת אוֹתוֹ כּוֹכָב אֲזַי הַסְּפִינָה תּוֹעָה בַּדֶּרֶךְ, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַכּוֹכָב אֵינוֹ מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת; כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִטְבִּיעַ אֶת טֶבַע הָעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ, שֶׁהַכֹּל יִתְנַהֵג תַּחַת הַכּוֹכָבִים, וַעֲלֵיהֶם הַמַּזָּלוֹת, וַעֲלֵיהֶם הַמַּלְאָכִים, וַעֲלֵיהֶם עוֹלָמוֹת גְּלוּיֵי אֱלֹקוּת, וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה לִפְנֵי שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, הוּא מְבַטֵּל אֶת כָּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי.

שֶׁמֶשׁ הוּא בְּחִינוֹת בְּרִית, [בַּמּוּבָא בַּזֹּהַר, שְׁמוֹת ג׳: עַל הַפָּסוּק וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הוֹרָיוֹת י׳.): ׳כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ שֶׁמַּתְעֶה אֶת הַסְּפִינוֹת׳, הַיְנוּ כְּשֶׁהַסְּפִינָה מַגִּיעָה תַּחַת אוֹתוֹ כּוֹכָב, אֲזַי הַסְּפִינָה תּוֹעָה בַּדֶּרֶךְ, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הַכּוֹכָב אֵינוֹ מֵאִיר בִּשְׁלֵמוּת: וְעַל יְדֵי

שֶׁמֶשׁ הוּא בְּחִינוֹת בְּרִית. וְעַל יְדֵי הַכּוֹכָבִים. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר כה, ד): ״וְהוֹקַע אוֹתָם לַהֹוָי״ה נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ״ וְגוֹ׳, מַהוּ נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ? נֶגֶד הַבְּרִית

דְּאִקְרֵי שֶׁמֶשׁ, וְעָלֵיהּ אִתְמַר (תְּהִלִּים פד, יב): ״כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן הַוָי״ה אֱלֹהִים״, שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן דָּא בְּרִית קַדִּישָׁא, מַה שֶּׁמֶשׁ זָרַח וְאַנְהִיר עַל עָלְמָא, אוֹף הָכִי בְּרִית קַדִּישָׁא זָרַח וְאַנְהִיר גּוּפָא דְּבַר נַשׁ, מָגֵן — מַה מָּגֵן אִיהוּ לְאַגָּנָא עָלֵיהּ דְּבַר נַשׁ, אוֹף הָכִי בְּרִית קַדִּישָׁא מָגֵן עָלֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וּמַאן דְּנָטִיר לֵיהּ לֵית נִזְקָא בְּעַלְמָא, וְיָכִיל לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ, וְדָא הוּא נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ]. וְעַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית אֵין לָנוּ מְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי עָשָׂה לְעַצְמוֹ צֵל, וְלָכֵן לֹא מַגִּיעַ אֵלָיו אוֹר אֱלֹקִי הַנִּקְרָא שֶׁמֶשׁ, כִּי אִם מַרְאֶה חַמָּה כְּעֵין דְּמוּת וְדִמְיוֹן, וְעַפּוּ״ם נִקְרָאִים, צֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יח, א): ״הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם״, וְהֵם מְכַסִּים אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, הַיְנוּ כְּמוֹ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, הַמַּעֲלִימוֹת וּמְכַסּוֹת וּמַסְתִּירוֹת אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּמוֹ הַצֵּל הַמְכַסֶּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת ׳צִלְצַל כְּנָפַיִם׳, מִלְּשׁוֹן ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ״. הַיְנוּ כִּי בְּעֵת הַגְּאֻלָּה נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה ל, כ): ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ״, כִּי יִרְאוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי נִפְלָא מְאֹד, אֲבָל עַכְשָׁו בַּגָּלוּת אֻמּוֹת הָעוֹלָם אֱלֻקוּת בְּהִתְגַּלּוּת מְכַסִּים וּמַסְתִּירִים עָלֵינוּ. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת ׳מַרְאֶה חַמָּה מִן הַצֵּל׳, כִּי אַף שֶׁיִּשְׂרָאֵל עִקָּר [כְּעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ג:): כִּשֵּׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלֹא רוּחוֹת, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלֹא יִשְׂרָאֵל], עַל כָּל זֶה הָעַפּוּ״ם מְכַסִּין עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם, וּמְכַסִּין הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, כְּאִלּוּ הֵם אֲשֶׁר שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר הַגָּלוּת, שֶׁתּוֹלִים הַכֹּל בְּטֶבַע, מִקָּרֶה וּמַזָּל, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל דְּמְיוֹן גָּדוֹל; כִּי בֶּאֱמֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג הָעוֹלָם, וְהֵם מְכַסִּים הַנְהָגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּאִלּוּ מִתְנַהֵג, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּעַצְמָן, וְזֶה עִכְּשָׁו בַּגָּלוּת, אַךְ לֶעָתִיד לָבוֹא יַעֲבִיר אוֹתָם, וְאָז יִקַּיֵּם (בְּמִדְבַּר יד, ט): ״סָר צִלָּם״, וַאֲזַי יִתְגַּלֶּה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, בִּבְחִינוֹת (מַלְאָכִי ג, כ): ״וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ״, הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ: ״וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ״, הַיְנוּ בְּחִינַת: ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ״, וְאָז יִקַּיֵּם: ״עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ״, הַיְנוּ שֶׁהֵם יִהְיוּ לְמַטָּה, לֹא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם מַרְאֶה חַמָּה עַמְקָה, כִּי יִהְיֶה גִּלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא כָּזֶה, עַד

פְּגַם הַבְּרִית אֵין לָנוּ מְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי אִם מַרְאֶה חַמָּה. וְעַפּוּ״ם נִקְרָאִים צֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יח): ״הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם״, וְהֵם מְכַסִּים אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת ׳צִלְצַל כְּנָפַיִם׳, מִלְּשׁוֹן ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ״. וְזֶהוּ בְּחִינוֹת ׳מַרְאֶה חַמָּה עַמְקָה מִן הַצֵּל׳, כִּי אַף שֶׁיִּשְׂרָאֵל עִקָּר, עַל כָּל זֶה הָעַפּוּ״ם מְכַסִּין עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁלָּהֶם, וּמְכַסִּין הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. כִּי בֶּאֱמֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג הָעוֹלָם, וְהֵם מְכַסִּים הַנְהָגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ מִתְנַהֵג, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּעַצְמָן. אַךְ לֶעָתִיד לָבוֹא יַעֲבִיר אוֹתָם, וְאָז יִקַּיֵּם: ״סָר צִלָּם״, וַאֲזַי יִתְגַּלֶּה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. בִּבְחִינוֹת: ״וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ״, הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶהוּ: ״וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ״, הַיְנוּ בְּחִינַת: ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ״. וְאָז יִקַּיֵּם: ״עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ״, הַיְנוּ שֶׁהֵם יִהְיוּ לְמַטָּה, לֹא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם מַרְאֶה חַמָּה

שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא יוּכְלוּ לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר מַאֲמָרִים שֶׁל הַסָּבֵי דִּבֵי אַתּוּנָא, לֹא זָכִינוּ וּלְכַסּוֹת אֶת הַהַשְׁגָּחָה. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין לִשְׁמֹעַ עֲלֵיהֶם תּוֹרָה, אֲבָל מִכְּלַל דְּבָרָיו וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק, אֵיךְ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל רוֹצֶה שָׁמַעְתִּי, שֶׁרְצוֹנוֹ לְגַלּוֹת תּוֹרוֹת עַל כָּל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ גַּם עַכְשָׁו בְּעֵת הַגָּלוּת אֶת הַמַּאֲמָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם. וְגַם גִּלָּה דַּעְתּוֹ, הַיְדִיעוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁנִּזְקָּה לִרְאוֹת אֶת הַפְּנִימִיּוּת מִכָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אֱמוּנָה וּצְדָקָה, וּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי צַדִּיק וְלַמְדָן, בִּבְחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה, קְדֻשַּׁת שְׁמִירַת הַבְּרִית].

בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יח, א): ״כְּחֹם הַיּוֹם״, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, עַל־יְדֵי שֶׁמָּל וְנִתְגַּלָּה הַבְּרִית: הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת בְּחִינַת רֶגֶל (עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן נ״ה, וּלְעֵיל סִימָן ט׳). כָּל זֶה הָעִנְיָן שָׁמַעְנוּ תְּחִלָּה בְּלִי בְּאוּר וְקֻשָּׁר, וּכְבָר מְבֹאָרִים הַדְּבָרִים הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה ׳אִית לָן בְּיַרְאָ׳ הַנַּ״ל; כִּי אַבְרָהָם הוּא בְּרִית עִלָּאָה, כִּי זָכָה לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל־יְדֵי שֶׁמָּל אֶת עָצְמוֹ, וְהוּא הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים, וְלָכֵן תָּמִיד הִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יח, כג): ״וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם״, שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּפִלָּה, שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל כֻּלָּם, וְרָצָה לְהַצִּיל אֶת כֻּלָּם.

עַמֶּקָה: בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר כְּחֹם הַיּוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, עַל־יְדֵי שֶׁמָּל וְנִתְגַּלָּה הַבְּרִית: הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת בְּחִינַת רֶגֶל:

כָּל זֶה הָעִנְיָן שָׁמַעְנוּ תְּחִלָּה בְּלִי בְּאוּר וְקֻשָּׁר, וּכְבָר מְבֹאָרִים הַדְּבָרִים הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה אִית לָן בְּיַרְאָ הַנַּ״ל: גַּבְרָא דְּאוֹזִיף, וְרִיחַיָּא דְּתִבְירָא, לֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ עֲלֵיהֶם תּוֹרָה. אֲבָל מִכְּלַל דְּבָרָיו שָׁמַעְתִּי, שֶׁרְצוֹנוֹ לְגַלּוֹת תּוֹרוֹת עַל כָּל הַמַּאֲמָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם. וְגַם גִּלָּה דַּעְתּוֹ, שֶׁרְצוֹנוֹ הָיָה לְגַלּוֹת תּוֹרָה גַּם עַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּעִנְיַן הַסָּבֵי דִּבֵי אַתּוּנָא בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף, אֵיךְ הִתְנַהֵג רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה עִמָּם, אֵיךְ בָּא אֲלֵיהֶם וְכוּ׳, וְאֵיךְ הִתְנַהֵג עִמָּהֶם אַחַר־כָּךְ. וְדִבֵּר עִמִּי קְצָת מֵעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּגִמָּרָא בְּעִנְיַן זֶה, וְהֵבַנְתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה עַל כָּל זֶה. אַךְ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בָּא הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם, וְלֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ, כִּי אִם מַה שֶּׁנִּדְפַּס, תְּהִלָּה לְאֵל חַי.

[מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל בִּלְקוּטֵי־הֲלָכוֹת, שַׁבָּת, הֲלָכָה ו׳, אוֹת ח׳, זָכָה לְחַדֵּשׁ בְּכָל אֵלּוּ הַמַּאֲמָרִים, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל לֹא גִּלָּה לָנוּ, וְעַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל פֵּרְשָׁם יָפֶה מְאֹד בְּדֶרֶךְ נוֹרָא וְנִפְלָא, אֵיךְ שֶׁבְּכָל אֵלּוּ הַסְּפוּרִים, יֵשׁ בָּהֶם סוֹדוֹת עֲמֻקִּים אֵיךְ שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא הִמְשִׁיךְ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנִפֵּץ אֶת הַדֵּעוֹת הַנִּפְסָדוֹת שֶׁל הַמִּינִים וְהַזְּדִים הַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, שֶׁיָּנְקוּ מֵהַסָּבֵי דִּבֵי אַתּוּנָא, שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאוֹת וְנִשְׁתַּלְשְׁלוֹת כָּל

גַּבְרָא דְּאוֹזִיף, וְרִיחַיָּא דְּתִבְירָא, הֵם הֶמְשֵׁךְ דִּבֵי אַתּוּנָא, שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאוֹת וְנִשְׁתַּלְשְׁלוֹת כָּל

שֶׁרְצוֹנוֹ הָיָה לְגַלּוֹת תּוֹרָה גַּם עַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּעִנְיַן הַסָּבֵי דִּבֵי אַתּוּנָא בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף, אֵיךְ הִתְנַהֵג רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה עִמָּם, אֵיךְ בָּא אֲלֵיהֶם וְכוּ׳, וְאֵיךְ הִתְנַהֵג עִמָּהֶם אַחַר־כָּךְ. וְדִבֵּר עִמִּי קְצָת מֵעִנְיַן הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּגִמָּרָא בְּעִנְיַן זֶה, וְהֵבַנְתִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה עַל כָּל זֶה. אַךְ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בָּא הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם, וְלֹא זָכִינוּ לִשְׁמֹעַ כִּי אִם מַה שֶּׁנִּדְפַּס, תְּהִלָּה לְאֵל חַי:

הַדֵּעוֹת נִפְסָדוֹת לְמִינֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְעַל יְדֵי הַגִּלּוּיִים שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה בְּגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מְנַפֵּץ וְשׁוֹבֵר אֶת כָּל הַקְּלִפָּה שֶׁל הַמְחַקְּרִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים עַד סוֹף הַדּוֹרוֹת, עַיֵּן שָׁם].

הַפַּעַם נוֹדֶה אֶת ה׳ בִּגְלָלָה בְּרָנָּה, אֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַיֵּם סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא, דִּבְרִים הַסְּתוּמִים וַחֲתוּמִים בְּאֶלֶף עִזְקָאִין, אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה, וְגַם אִם יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכַל לִמְצֹא נִלְעָג לָשׁוֹן אֵין בִּינָה, נָתִיב לֹא יָדָעוֹ עַיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵינָא, מָה אֲדַבֵּר וְהוּא אָמַר וְעָשָׂה אָזְנַיִם לַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה, עַתָּה כַּפֵּינוּ פְּרוּשׂוֹת אֶל ה׳ בְּבַקָּשָׁה וּתְפִלָּה וּתְחִנָּה. ה׳ יִגְמֹר בַּעֲדֵינוּ לְהַדְפִּיס יֶתֶר הַמַּאֲמָרִים הַנּוֹרָאִים, אֲשֶׁר גִּלָּה בָּהֶם דַּרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים, עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז עַל כָּל פְּסוּקֵי תַּנַ״ךְ וְעַל כָּל דִּבְרֵי הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים, גְּלִילֵי זָהָב בְּתַרְשִׁישׁ מְמֻלָּאִים, מִפְנִינִים יְקָרִים וּמִפַּז מְסֻלָּאִים, בִּזְכוּתָם נִזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ אֲשֶׁר קִבַּלְנוּ מִפִּי אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, וְיֵקַיִם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְעָלוּ בְהַר צִיּוֹן מוֹשִׁיעִים. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

לב

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

״אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״ (תְּהִלִּים נא), **וְהוּא בְּחִינַת רְקוּדִין שֶׁל חֲתֻנָּה. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתּוֹנָה לְזִווּג, הִיא אִתְקְרִיאַת נַעַר בִּלֹּא ה׳** (זֹהַר בֹּא דַּף לח:)

לב

״אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״ (תְּהִלִּים נא, יז), וְהוּא בְּחִינַת רְקוּדִין שֶׁל חֲתֻנָּה; הַיְנוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה מְרֻמָּזִים רְקוּדִים שֶׁל חֲתֻנָּה, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַבַּת לֹא נִתּוֹנָה לְזִווּג, הַיְנוּ קֹדֶם הַחֲתֻנָּה, הִיא אִתְקְרִיאַת נַעֲרָ בִּלֹּא ה׳ (זֹהַר בֹּא דַּף לח:) [זֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר: כְּתִיב (דִּבְרִים כב, כג): ״כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה״, נַעֲרָ כְּתִיב בִּלֹּא ה׳, מַאי טַעְמָא? בְּגִין דְּלָא אִתְחַבְּרַת בִּדְכוּרָא, וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, ה״א לָא אִשְׁתְּכַח וְסַלְקָא מִתַּמָּן, וְאִיקְרֵי נַעַר]. וְתֵבֵת נַעַר גִּימַטְרִיָּה שַׁ״ךְ דִּינִים [עַיֵּן שַׁעַר מַאֲמְרֵי חַזַ״ל לְהָאֲרִיזַ״ל, עַל מַה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ

הַפַּעַם נוֹדֶה אֶת ה׳ בִּגְלָלָה בְּרָנָּה, אֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַיֵּם סָבֵי דְּבֵי אַתּוּנָא, דִּבְרִים הַסְּתוּמִים וַחֲתוּמִים בְּאֶלֶף עִזְקָאִין, אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה, וְגַם אִם יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכַל לִמְצֹא נִלְעָג לָשׁוֹן אֵין בִּינָה, נָתִיב לֹא יָדָעוֹ עַיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵינָא, מָה אֲדַבֵּר וְהוּא אָמַר וְעָשָׂה אָזְנַיִם לַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה, עַתָּה כַּפֵּינוּ פְּרוּשׂוֹת אֶל ה׳ בְּבַקָּשָׁה וּתְפִלָּה וּתְחִנָּה. ה׳ יִגְמֹר בַּעֲדֵינוּ לְהַדְפִּיס יֶתֶר הַמַּאֲמָרִים הַנּוֹרָאִים, אֲשֶׁר גִּלָּה בָּהֶם דַּרְכֵי עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְרָכִים נִפְלָאִים, עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז, עַל כָּל פְּסוּקֵי תַּנַ״ךְ, וְעַל כָּל דִּבְרֵי הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים, גְּלִילֵי זָהָב בְּתַרְשִׁישׁ מְמֻלָּאִים, מִפְנִינִים יְקָרִים וּמִפַּז מְסֻלָּאִים, בִּזְכוּתָם נִזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ, אֲשֶׁר קִבַּלְנוּ מִפִּי אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, וְיֵקַיִם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: וְעָלוּ בְהַר צִיּוֹן מוֹשִׁיעִים. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

לב

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

״אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״ (תְּהִלִּים נא), **וְהוּא בְּחִינַת רְקוּדִין שֶׁל חֲתֻנָּה. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתּוֹנָה לְזִווּג, הִיא אִתְקְרִיאַת נַעַר בִּלֹּא ה׳** (זֹהַר בֹּא דַּף לח:) **גִּימַטְרִיָּא שַׁ״ךְ דִּינִים.**

הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כב, סִימָן ב׳): אַכִּין וְרַקִּין מְעוּטִין הַוָּיָן, הַיְנוּ אֵיפֹה שֶׁכָּתוּב אַ״ךְ אוֹ ר״ק — זֶה מְעוּט שֶׁבָּא לְמַעֵט, וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי אַ״ךְ וְר״ק הֵם בְּגִימַטְרִיָּה שַׁ״ךְ נִצּוֹצִין הַנּוֹדָעִים, שֶׁהֵם דִּינִים, וְלָכֵן בִּהְיוֹתָם אֵלּוּ תְּרֵין נוּקְבִין לֵאָה וְרָחֵל, נִקְרָאִין אַ״ךְ וְר״ק, מוֹרֶה עַל הֱיוֹתָם מְעוּטֵי הַהֶאָרָה, וְאֵין לָהֶם רַק הֶאָרוֹת הַדִּינִים בְּסוֹד נַע״ר וְנַעֲרָה, הַיְנוּ שֶׁקֻּדֶּם שֶׁמִּתְמַלֵּאת עִם אוֹר — הִיא ד׳, דְּלִית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, וְלָכֵן הִיא נִקְרֵאת נַעַר בְּלֹא ה׳, וּכְשֶׁמְּזַדַּוֶּגֶת, אֲזַי נִתְחַבֵּר אֵלֶיהָ ה׳, וְנַעֲשֶׂה נַעֲרָה, כִּי יַעֲקֹב לָקַח אֶת לֵאָה וְאֶת רָחֵל לְנָשִׁים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בִּינָה וּמַלְכוּת. וְהִנֵּה בְּסִפְרַת הַחָכְמָה, שֶׁהוּא סוֹד אַבָּא, יוֹצֵא ל״ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה, וּמֵאִיר בְּתוֹךְ אִמָּא עִלָּאָה, שֶׁהִיא בִּינָה, שֶׁמִּשָּׁם דִּינִים מִתְעָרִין. רָצָה לוֹמַר עַל דֶּרֶךְ מַה שֶּׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, יח): ״יוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב״; כִּי מֹרֶב אוֹר הַהִתְבּוֹנְנוּת בָּאִין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁעוֹבֵר דֶּרֶךְ ל״ב שְׁבִילֵי הַחָכְמָה, וְנִכְנָסִים אֶל תּוֹךְ הַבִּינָה, מִשָּׁם יוֹצְאִים גַּם דִּינִים, שֶׁזֶּה עֶשֶׂר פְּעָמִים ל״ב — עוֹלֶה שַׁ״ךְ, כִּי עֲשִׂירִית מִל״ב שְׁבִילֵי הַחָכְמָה — מִשָּׁם יוֹרְדִים הַדִּינִים, וְלָכֵן קֹדֶם שֶׁנִּזְדַּוְּגָה לֵאָה אוֹ רָחֵל נִקְרָאוּ נַעֲרָ בְּלֹא ה׳, וְכֵיוָן שֶׁזִּעֵיר אַנְפִּין — שֶׁהוּא יַעֲקֹב, לָקַח אוֹתָן, נִשְׁפַּע עֲלֵיהֶן ה׳ — בְּסוֹד נַעֲרָה. וְהִנֵּה מוּבָא מֵהָאֲרִיזַ״ל (לִקּוּטֵי־תּוֹרָה, פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח), כִּי יֵשׁ ב׳ פְּעָמִים שַׁ״ךְ דִּינִים, אֶחָד בְּזִעֵיר אַנְפִּין, וְאֶחָד בְּנוּקְבָא, וּב׳ פְּעָמִים שַׁ״ךְ גִּימַטְרִיָּה תמ״ר, וְזֶהוּ מָרָתָ״ה, וְהִנֵּה ״לֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם כִּי מָרִים הֵמָּה״, כִּי ב׳ פְּעָמִים ק״ך צְרוּפֵי אֶלְקִים גִּימַטְרִיָּה מָ״ר, שֶׁזֶּה כְּלַל הַמְּרִירוּת שֶׁעוֹבֶרֶת עַל כָּל אֶחָד, כְּשֶׁהוּא עֲדַיִן פְּלַג גּוּף, שֶׁאָז הִיא בִּבְחִינַת נַעֲרָ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְחַתֵּן נִשְׁלָם הַדַּעַת, שֶׁהוּא אוֹת ה׳, וְזוֹהִי שְׁלֵמוּתָהּ]. וְכַד אִתְתַּקַּנַת לְזִוּוּג אִתְקְרִיאַת נַעֲרָה בְּהֵ״א, שֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִין עַל־יְדֵי ה׳ אַלְפִין שֶׁל אֱהֶיֶה שֶׁבִּבִינָה, כְּמוּבָא בְּ״פְּרִי עֵץ חַיִּים״ שַׁעַר עֲמִידָה [פֶּרֶק א׳, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: וְהָעִנְיָן כִּי אֵלּוּ הֵם סוֹד ל״ב אֱלֹהִים שֶׁיֵּשׁ בִּבִינָה, שֶׁבָּאוּ אֵלֶיהָ מִן ל״ב נְתִיבוֹת חָכְמָה, וְשָׁם אֱלֹהִים יֵשׁ בּוֹ ה׳ אוֹתִיּוֹת, וְשָׁם זֶה הוּא בִּבִינָה, שֶׁהוּא גַּם־כֵּן אוֹת ה׳ רִאשׁוֹנָה שֶׁבָּשֵׁם, וּבְחִינוֹת אֵלּוּ כֻּלָּם נִקְרָאִים שַׁ״ךְ נִצּוֹצִין, נֶחֱלָקִים לְה׳ פְּעָמִים דִּין.

וְכַד אִתְתַּקַּנַת לְזִוּוּג אִתְקְרִיאַת נַעֲרָה בְּהֵ״א, שֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִין עַל־יְדֵי ה׳ אַלְפִין שֶׁל אֱהֶיֶה שֶׁבִּבִינָה, כְּמוּבָא בְּ״פְּרִי־עֵץ־חַיִּים״ שַׁעַר עֲמִידָה. נִמְצָא הַכֹּלָּה עֲדַיִן בִּבְחִינוֹת נַעֲרָ, בִּבְחִינוֹת שַׁ״ךְ דִּינִים, וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיקָהּ וּלְתַקְּנָהּ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי רְקוּדִין. כִּי הָרַגְלִין הֵם בִּבְחִינוֹת נֶצַח

לָכֵן תִּכֶּנֶן עַתָּה לְהַמְתִּיק ה׳ דִּין אֵלּוּ, עַל־יְדֵי שָׁרְשָׁם שֶׁהוּא הַבִּינָה. לָכֵן תִּכֶּנֶן לְהוֹרִיד ה׳ אַלְפִין מִן ה׳ שְׁמוֹת אֶהְיֶ״ה שֶׁבִּבִינָה, וְנִמְשָׁכִין אֶל ה׳ פַּעַם דִּין, וְנַעֲשֶׂה ה׳ פַּעַם אדנ״י בְּנוּקְבָא דְּזִעֵיר אַנְפִּין מְמֻתָּקִין. וְלָכֵן הַכַּוָּנָה הִיא, כִּי תְּחִלָּה הָיְתָה הַנּוּקְבָא נַעַר, בְּסוֹד שַׁ״ךְ נִצּוֹצִין, שֶׁלֹּא הָיְתָה רְאוּיָה לְזִוּוּג, וְעַתָּה נַעֲשֵׂית נַעֲרָה גִּימַטְרִיָּה שכ״ה, הָרְאוּיָה לְזִוּוּג וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. נִמְצָא קֹדֶם תִּקּוּנָהּ הַכַּלָּה הִיא עֲדַיִן בִּבְחִינוֹת נַעַר, חָסֵר ה׳, שֶׁהִיא בִּבְחִינוֹת שַׁ״ךְ דִּינִים, וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיקָהּ וּלְתַקְּנָהּ וּלְמַלְּאוֹתָהּ בְּסוֹד ה׳.

וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי רְקוּדִין; בָּזֶה שֶׁאָדָם רוֹקֵד בְּעֵת הַחֲתֻנָּה, וּמְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, מֵבִיא אֶת הַה׳ לְהַשְׁלִימָהּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ו׃): כָּל הַנֶּהֱנֶה מִסְּעֻדַּת חָתָן, וְאֵינוֹ מְשַׂמְּחוֹ, עוֹבֵר בַּחֲמִשָּׁה קוֹלוֹת; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׂמְּחִים חָתָן וְכַלָּה, מַשְׁלִימִים אֶת הַה׳ שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו רַק בִּבְחִינַת נַעַר, וּבָזֶה שֶׁמְּשַׂמְּחִין אוֹתָן, וּבְפָרָט עַל־יְדֵי רְקוּדִין, נִשְׁלָם הַה׳ שֶׁהֵם הַה׳ קוֹלוֹת. כִּי הָרַגְלִין הֵם בִּבְחִינוֹת נֶצַח וְהוֹד [כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר

בַּהַקְדָּמָה יז.): נָצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין], וְהֵם נִתְנַשְּׂאִים עַל־יְדֵי הַלֵּב, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב מְרַקְּדִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כט, א): ״וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב [אֶת] רַגְלָיו״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: ׳לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו׳; וְלֵב הוּא בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תִּקּוּנֵי־זֹהַר בַּהַקְדָּמָה יז.) בִּינָה לִיבָּא וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין; הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בַּשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ, אֲזַי רַגְלָיו נִגְבָּהִין וְרוֹקְדִים. [וְעַיֵּן מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת (פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא), כִּי ע״ב קס״א בְּגִימְטְרִיָּה רֶגֶ״ל, זֶה סוֹד ״וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת רַגְלָיו״, מִלּוּי ע״ב הוּא מ״ו, מִלּוּי אהי״ה בְּיוּדִין הוּא קס״א, הֲרֵי הַנֶּעֱלָם עוֹלֶה ק״ס, צֵרוּף שְׁנֵיהֶם יַחַד מָקוֹם זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קכא, כ): ״אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ״; כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, זוֹכֶה לְהׄ׳ בְּרָכוֹת, וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם, כִּי מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיֶה עִמּוֹ תָּמִיד, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הֲוָיָ״ה בְּהַכָּאָה עוֹלֶה מָקוֹ״ם, י׳ פַּעַם י׳, ה׳ פַּעַם ה׳, ו׳ פַּעַם ו׳, ה׳ פַּעַם ה׳ — בְּיַחַד עוֹלִים כְּמִסְפַּר מָקוֹ״ם. וְעַיֵּן בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ מְאוֹר עֵינַיִם (פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית) עַל מַאֲמָרָם זַ״ל (כְּתֻבּוֹת טז:): כֵּיצַד מְרַקְּדִין לִפְנֵי הַכַּלָּה; רָצָה לוֹמַר מִלְּשׁוֹן רִקּוּד, פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ הָאֹכֶל, שֶׁעַל־יְדֵי רִקּוּדִין לִפְנֵי הַכַּלָּה, נִתְבַּטֵּל הַפְּסֹלֶת, וְנִשְׁאֶרֶת רַק הַפְּנִימִיּוּת, שֶׁהִיא הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הַיְנוּ הַזִּוּוּג וְהַיִּחוּד בֵּין הֶחָתָן וְהַכַּלָּה]. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּרִקּוּדִים [לְהַמְשִׁיךְ] הָאַלְפִין שֶׁבַּלֵּב עַל־יְדֵי הָרַגְלִין, לְהַכַּלָּה — שֶׁהִיא בְּחִינַת חָמֵשׁ פְּעָמִים דִּין, גִּימַטְרִיָּה שַׁ״ךְ, גִּימַטְרִיָּה נַעַ״ר. וְעַל־יְדֵי אוֹר הַלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהּ, נַעֲשֵׂית נַעֲרָה בְּהֶ״א, וְנַעֲשֵׂית ה׳ פְּעָמִים ״אֲדָנָי״. וְזֶה בְּחִינַת: ״אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, שֶׁעַל־יְדֵי הַשְׂפָתַיִם שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד נִפְתָּח וְנִמְתָּק הַכַּלָּה בִּבְחִינַת זִוּוּג, וְנַעֲשֵׂית בְּחִינַת אֲדָנָי, שֶׁהִיא נַעֲרָה, שֶׁהִיא רְאוּיָה לְזִוּוּג.

נָצַח וְהוֹד. וְהֵם נִתְנַשְּׂאִים עַל־יְדֵי הַלֵּב, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב. כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁעַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב מְרַקְּדִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כט): **״וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב אֶת רַגְלָיו״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: ׳לִבּוֹ נָשָׂא אֶת רַגְלָיו׳. וְלֵב הוּא בִּינָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּינָה לִבָּא וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין. עַל כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּרִקּוּדִים [לְהַמְשִׁיךְ] הָאַלְפִין שֶׁבַּלֵּב עַל־יְדֵי הָרַגְלִין, לְהַכַּלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חָמֵשׁ פְּעָמִים דִּין, גִּימַטְרִיָּא שַׁ״ךְ, גִּימַטְרִיָּא נַעַ״ר. וְעַל־יְדֵי אוֹר הַלֵּב שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהּ, נַעֲשֵׂית נַעֲרָה בְּהֶ״א, וְנַעֲשֵׂית ה׳ פְּעָמִים ״אֲדָנָי״. וְזֶה בְּחִינַת: ״אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, שֶׁעַל־יְדֵי הַשְׂפָתַיִם שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד נִפְתָּח וְנִמְתָּק הַכַּלָּה בִּבְחִינַת זִוּוּג, וְנַעֲשֵׂית בְּחִינַת אֲדָנָי, שֶׁהִיא נַעֲרָה, שֶׁהִיא רְאוּיָה לְזִוּוּג.**

וְנַעֲשֵׂית נַעֲרָה בְּהֶ״א, וְנַעֲשֵׂית ה׳ פְּעָמִים ״אֲדָנָי״. וְזֶה בְּחִינַת: ״אֲדָנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, כִּי בְּתוֹךְ הַלֵּב נִטְמָן אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּה סוֹד הָאַלְפִין שֶׁבַּבִּינָה, וּבִינָה לִיבָּא, וּצְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר הַזֶּה לְתוֹךְ הַכַּלָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים הַדִּינִים, וְנַעֲשֶׂה בִּבְחִינַת נַעַ״ר, שֶׁהוּא שַׁ״ךְ דִּינִים, כֻּלָּה חֲסָדִים, שֶׁעַל־יְדֵי הַשְׂפָתַיִם, שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד, וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ: כַּלָּה נָאָה וַחֲסוּדָה, כַּלָּה כְּמוֹ שֶׁהִיא [עַיֵּן תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף (פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית): שָׁמַעְתִּי מִמּוֹרִי, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמֵר: כַּלָּה כְּמוֹ שֶׁהִיא, כִּי מְדַבֵּר בִּכְלָל, שֶׁיֵּדַע שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר בְּכָל מָקוֹם, וּבֵית הִלֵּל אוֹמֵר: כַּלָּה נָאָה וַחֲסוּדָה, מְדַבֵּר בְּדֶרֶךְ פְּרָט, שֶׁיֵּדַע דֶּרֶךְ פְּרָט אֵיךְ שֶׁנִּפְלוּ אוֹר נִצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ שֵׁישׁ רָזִין וְרָזֵי דְּרָזִין בְּרִקּוּדִין לִפְנֵי הַכַּלָּה, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל מְאֹד, וְיוֹרֵד לְמַטָּה], וְעַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּח וְנִמְתָּק הַכַּלָּה בִּבְחִינַת זִוּוּג, וְנַעֲשֵׂית בְּחִינַת אֲדָנָי, שֶׁהִיא נַעֲרָה, שֶׁהִיא רְאוּיָה לְזִוּוּג; שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד בְּעִנְיַן הָרִקּוּדִין לִפְנֵי הַכַּלָּה, שֶׁהַכֹּל הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ צְרוּפִים וְשֵׁמוֹת

וְיִחוּדִים, וְאֵינָם דָּבָר פָּשׁוּט כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים הַפְּתָאִים, כִּי עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַיּוֹדְעִים סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים, וְרוֹקְדִים לִפְנֵי הַכַּלָּה, הֵם מַמְשִׁיכִים לָהּ ה׳, שֶׁתַּשְׁלִים עַצְמָהּ מִבְּחִינַת נַעַר אֶל נַעֲרָה, שֶׁהַה׳ הַזֶּה הוּא סוֹד (בְּרֵאשִׁית מז, כג): ״הֵא לָכֶם זֶרַע״, כִּי עַל־יְדֵי הָרַקּוּדִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַמְשִׁיכִים בְּעֵת רִקּוּדָם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִן הַזּוּג הַזֶּה, בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית לה, יא): ״אֵל שַׁדַּי פְּרֵה וּרְבֵה גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָּ וּמְלָכִים מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ״. וְכֵן (שָׁם כח, ג): ״וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים״, כִּי הַשֵּׁם א״ל שַׁדַּ״י מְסֻגָּל לְהוֹלָדָה. וְלָכֵן יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁרוֹקְדִים בְּצוּרַת א״ל שַׁדַּ״י, וְלִפְעָמִים רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ דִּינִים וּצְרִיכִים לְהַמְתִּיקָם, אֲזַי הֵם רוֹקְדִים א״ל שַׁדַּ״י בְּמִלּוּאוֹ: אל״ף, למ״ד, שי״ן, דל״ת, יו״ד, וְלִפְעָמִים מִלּוּי דְּמִלּוּי, וְהַכֹּל כְּפִי הָעִנְיָן, אַשְׁרֵי הַבָּאִים בְּסוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים.

וְזֶה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ע׳): **כְּשֶׁנָּשָׂא יַעֲקֹב אֶת לֵאָה, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מְרַקְּדִין הָיוּ מְזַמְּרִין הַיְא לַיְא, לְרָמוֹז לְיַעֲקֹב הָא לֵאָה. הַיְנוּ כִּי לֵאָה הִיא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא** (זֹהַר וַיֵּצֵא קנד), **שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קיט): **״בִּלְבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ״. וּמִשָּׁם הַמְּתוֹק שֶׁל הַדִּינִים, כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין ה״א מֵהַלֵּב. וְזֶה הָא לֵאָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מִלֵּאָה הָאַלְפִין, כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן אֶת הַכַּלָּה: גַּם הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁהַכַּלָּה שְׁמָהּ לֵאָה, שֶׁעַל־יְדֵי בְּחִינוֹת עַצְמָהּ נִמְתֶּקֶת:**

לג

מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב (תְּהִלִּים לד):

וְזֶה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה ע׳): כְּשֶׁנָּשָׂא יַעֲקֹב אֶת לֵאָה, בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מְרַקְּדִין, הָיוּ מְזַמְּרִין הַיְא לַיְא [שֶׁזֶּה הָיָה הַשִּׁיר שֶׁשָּׁרוּ אָז בְּבֵית לָבָן הַיְא לַיְא], לְרָמוֹז לְיַעֲקֹב הָא לֵאָה, הִנֵּה לְפָנֶיךָ לֵאָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ה׳, הַיְנוּ כִּי לֵאָה הִיא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, כַּמּוּבָא (זֹהַר וַיֵּצֵא קנד), אֲשֶׁר לֵאָה בָּאָה מִסּוֹד הַבִּינָה, שֶׁהִיא עָלְמָא דְּאִיתְכַּסְיָא, בְּסוֹד (דְּבָרִים כט, כח): ״הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוָ״ה אֱ׳לֹקֵינוּ״ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת לֵאָ״ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב, שֶׁהִיא הַבִּינָה, כִּי בִּינָה לִיבָּא, וְשָׁם הַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, יא): ״בִּלְבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ״; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים נד:): וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה בְּלִבּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ; וּמִשָּׁם הַמְּתוֹק שֶׁל הַדִּינִים, כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין ה״א מֵהַלֵּב. וְזֶה הָא לֵאָה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מִלֵּאָה הָאַלְפִין, כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְתַקֵּן אֶת הַכַּלָּה: גַּם הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁהַכַּלָּה שְׁמָהּ לֵאָה, שֶׁעַל־יְדֵי בְּחִינוֹת עַצְמָהּ נִמְתֶּקֶת [וְהַכְּלָל הוּא, שֶׁהָרַקּוּדִים שֶׁרוֹקְדִים לִפְנֵי הַכַּלָּה, יֵשׁ בָּזֶה סוֹדוֹת, רָזֵי דְּרָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן. וְאַף שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל מְפָרֵשׁ הַכֹּל עַל־פִּי קַבָּלָה וְסוֹדוֹת, עִם כָּל זֹאת כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא לְעַצְמוֹ רְמָזִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר, כִּי דְּבָרָיו הֵם כְּלָלִיּוּת וְכוֹלֵל הַכֹּל. וּבָזֶה רוֹאִים אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִים לְהַקְפִּיד מְאֹד עַל מִנְהַג יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא תּוֹרָה, לְהַזְמִין צַדִּיק הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבָטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ לְכַוֵּן בְּסוֹדָן שֶׁל דְּבָרִים, שֶׁהוּא יִרְקֹד לִפְנֵי הַכַּלָּה, כִּי אֵין זֶה דָּבָר רֵיק, אֶלָּא כָּל הֶעָתִיד שֶׁל הַזּוּג תָּלוּי בָּזֶה, וּבִפְרָט הֱלֶדֶת הַיְלָדִים, וְדוֹ״ק].

לג

״מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב״

(תְּהִלִּים לד, יג)

א. **הַכְּלָל הוּא, שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם.** כִּי (עֵקֶצִין פֶּרֶק

ג׳): לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כט, יא): ״יְהוָ״ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָ״ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם״. וּכְשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שָׁלוֹם, אָז יֵשׁ לוֹ הַכֹּל, כִּי (שַׁבָּת י׳.): שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שָׁלוֹם; וְשָׁלוֹם נֶחֱלָק בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים: א. שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ שֶׁאֶחָד יָגוּר עִם הַשֵּׁנִי בְּשָׁלוֹם, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, סִימָן א׳): לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָעוֹלָם, אֶלָּא עַל מְנַת שֶׁיִּהְא שָׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת. וּבָזֶה שֶׁאָדָם בְּשָׁלוֹם עִם זוּלָתוֹ, מַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ בָּעוֹלָם. כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא צְנוֹר הַמַּמְשִׁיךְ אֶת הַשְׁכִינָה לְמַטָּה, וּבְיַחַד כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם הַשְׁכִינָה, וְלָכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי הַשְׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְאָז שׁוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן לֹא יְכוֹלָה לָהֶם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק כח): אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בָּנַי, אַהוּבַי, מָה אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם? אֶלָּא שֶׁתִּהְיוּ אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, וְתִהְיוּ מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה. ב. וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו; הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַאֲרָעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוּ וּבֵין בְּעָקְבוּ, תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם עִם עַצְמוֹ, כִּי עַל כָּל מַה שֶּׁאָדָם סוֹבֵל, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מַשְׁלִים עִם מַצָּבוֹ, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, שׁוֹבֵר אוֹתוֹ וּמְעַקֵּם אֶת לִבּוֹ בְּקֻשְׁיוֹת וּבִסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל כָּל אֶחָד עוֹבְרִים כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, וְאָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוּת, לֵידַע שֶׁבְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד מְאֹד, הַיְנוּ (שָׁם נו, יא): ״בַּה׳ אֲהַלֵּל דָּבָר, בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר״; הַוָּי״ה זֶה שֵׁם שֶׁל רַחֲמִים, אֱלֹקִים זֶה שֵׁם שֶׁל דִּין. וְלָכֵן הָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת כָּל מְאֹרָעוֹתָיו וְאֶת כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְיֵדַע, שֶׁהֵן בְּמִדַּת הָרַחֲמִים וְהֵן בְּמִדַּת הַדִּין צְרִיכִים לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה זֶה לְטוֹבָתוֹ, וְלָכֵן עָלָיו לְהַשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוּת, וְלִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֲצָלוֹ תָּמִיד בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעִיקְּבוּ, וְזֶה נִקְרָא שָׁלוֹם עִם עַצְמוֹ. וְעַל־יְדֵי מַה יִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוּ? עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַנִּקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מִשְׁלֵי ג, יז): ״וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כַּמּוּבָא (זֹהַר אַחֲרֵי עג.): אוֹרַיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד הוּא. וְאָמְרוּ (זֹהַר וַיַּקְהֵל ר.): כָּל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְתָא כְּאִלּוּ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּהֵיכְלֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהֵיכְלֵיהּ עִלָּאָה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְתָא הִיא. וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יִמְצָא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֲצָלוֹ תָּמִיד, בֵּין בְּטִיבוּ וּבֵין בְּעָקְבוּ. וְכֵן אָמְרוּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ו׳): אִם רָאִיתָ שֶׁיִּסּוּרִין מְמַשְׁמְשִׁין וּבָאִים עָלֶיךָ, רוּץ לְחַדְרֵי תוֹרָה, וּמִיָּד הַיִּסּוּרִין בּוֹרְחִין מִמְּךָ; כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. וְעַל־יְדֵי צַדִּיקִים, שֶׁנִּקְרְאוּ גַּם־כֵּן בְּרִית

א הַכְּלָל הוּא, שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם. שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו. הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַאֲרָעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוּ תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ (שָׁם נו): ״בַּה׳ אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר״: וְעַל־יְדֵי מָה יִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוּ, עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַנִּקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מִשְׁלֵי ג׳): ״וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״: וְעַל־יְדֵי צַדִּיקִים שֶׁנִּקְרְאוּ גַּם כֵּן בְּרִית

שָׁלוֹם. כִּי צַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, וְהוּא עוֹסֵק בְּהַשְׁכָּנַת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְלָכֵן זֶה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל צַדִּיק, שֶׁהוּא יְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַחְדִּיר בּוֹ אֶת אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, שֶׁיְּקַבֵּל אֶת כָּל הַבָּא עָלָיו בְּשִׂמְחָה וּבְהַרְחָבַת הַדַּעַת, וְאוֹר זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ יָאִיר עָלָיו תָּמִיד. וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁיִּלְמַד תּוֹרָה וְיִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיקִים, יָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת הַשָּׁלוֹם בְּכָל מָקוֹם — הֵן בְּטִיבוֹ וְהֵן בְּעִיקּוֹ, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְלֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה. אֲשֶׁר זוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרֶיהָ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ט׳) גָּדוֹל שָׁלוֹם, שֶׁכְּשֶׁמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בָּא, אֵינוֹ פּוֹתֵחַ אֶלָּא בְּשָׁלוֹם.

כ. וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁ״מְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ״, וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִינֵהּ, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין. וּבִידִיעוֹת אֵלּוּ יָכוֹל לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְיִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם עַצְמוֹ, וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ אֶצְלוֹ בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, כִּי יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר רַק הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא. וְכֵן יִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כֻּלָּם, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו אֲפִלּוּ מִבַּעַל בְּחִירָה, זֶה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּעַכּוּ״ם, וְהוּא מֻכְרָח לִהְיוֹת בֵּינֵיהֶם, וְכַמּוּבָן הֵם מְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ מֵהַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עִם כָּל זֹאת לֹא יָכוֹל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר, אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עֲבִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל תָּמִיד עָלָיו, מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם. כִּי כְּבָר גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ, שֶׁבְּכָל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֱלֹקוּת. כִּי בְּלֹא אֱלֹקוּתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט׳): ״וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם״. כִּי אֵין מִלְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְלָכֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּמְצָא בַּמְּקוֹמוֹת הַמְרֻחָקִים לְגַמְרֵי, עָלָיו לֵידַע שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין לַדָּבָר וְהַמָּקוֹם קִיּוּם כְּלָל, רַק צְרִיכִים לֵידַע, כִּי לִבַּד שֶׁהַחִיּוּת הָרוּחָנִי וֶאֱלֹקוּת הַזֶּה, שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּמָקוֹם הָעַכּוּ״ם וּבְעֹסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שָׁם הָאֱלֹקוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּבִמְעוּט, רַק כְּדֵי חִיּוּנוֹ לְהַחֲיוֹתוֹ וְלֹא יוֹתֵר. כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִמְצֵם אֶת אֱלֹקוּתוֹ בְּצִמְצוּמִים רַבִּים וְשׁוֹנִים, מֵרֹאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי, שֶׁשָּׁם מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת:

שָׁלוֹם. וּמֵחֲמַת זֶה יָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת הַשָּׁלוֹם בְּכָל מָקוֹם הֵן בְּטִיבוֹ וְכוּ׳, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְלֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה:

ב וְצָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁ״מְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ״. וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִינֵהּ. וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּעַכּוּ״ם, לֹא יָכוֹל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר, אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עֲבִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל תָּמִיד עָלָיו, מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם. כִּי כְּבָר גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁבְּכָל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֱלֹקוּת. כִּי בְּלֹא אֱלֹקוּתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט׳): ״וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם״. לְבַד שֶׁהַחִיּוּת וֶאֱלֹקוּת הַזֶּה שָׁם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּבִמְעוּט, רַק כְּדֵי חִיּוּנוֹ לְהַחֲיוֹתוֹ וְלֹא יוֹתֵר. כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִמְצֵם אֶת אֱלֹקוּתוֹ בְּצִמְצוּמִים רַבִּים וְשׁוֹנִים, מֵרֹאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי, שֶׁשָּׁם מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת:

מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת: כִּי גַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין לָהֶם שׁוּם קִיּוּם כְּלָל. אַךְ צָרִיךְ לָדַעַת, אֲשֶׁר בְּכָל מַה שֶּׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל יוֹתֵר וּמִצְטַמְצֵם יוֹתֵר לְמַטָּה, בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֻבָּשׁ שָׁם בְּמַלְבּוּשִׁים רַבִּים יוֹתֵר. כִּי הוּא יְסוֹד מוּסָד לָאָדָם, לָדַעַת תָּמִיד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל אוֹר אֱלֹקִי, הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וּמַה שֶּׁלֹּא רוֹאִים בְּחוּשׁ אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּתוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מִתּוֹךְ עִסְקֵי הָעַכּוּ״ם שֶׁאָדָם מְעֹרָב בֵּינֵיהֶם, וְעוֹשֶׂה עִמָּהֶם מַשָּׂא וּמַתָּן, אוֹ שֶׁצָּרִיךְ לֵילֵךְ בֵּינֵיהֶם, זֶה הַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁנִּצְטַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּמִים רַבִּים, כִּי בְּוַדַּאי גַּם בְּמָקוֹמוֹת אֵלּוּ נִמְצֵאת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לַבְּרִיאָה בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבִידִיעוֹת אֵלּוּ הוּא מַשְׁלִים עִם עַצְמוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלוֹם בְּמִדּוֹתָיו וּבְמֹאזְנָיו, וּכְבָר לֹא אִכְפַּת לוֹ מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעִיקּוֹ. וְכֵן הוּא בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו מֵהַזּוּלַת, זֶה הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁגִּלּוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּפָתְחוּ לָנוּ פֶּתַח, שֶׁהַמַּשְׂכִּיל יֵדַע וְיָבִין, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ וְחִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת לד:): ״טַט בְּכַתְפֵי שְׁתַּיִם, פַּת בְּאַפְרִיקֵי שְׁתַּיִם׳, לְהוֹדִיעַ שֶׁבְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּתוֹ הַמְחַיָּה אוֹתָהּ:

וּבְכָל מַה שֶּׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל יוֹתֵר וּמִתְצַמְצֵם יוֹתֵר לְמַטָּה, אֱלֹקוּתוֹ מְלֻבָּשׁ שָׁם בְּמַלְבּוּשִׁים רַבִּים יוֹתֵר. וְזֶה שֶׁגִּלּוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּפָתְחוּ לָנוּ פֶּתַח, שֶׁהַמַּשְׂכִּיל יֵדַע וְיָבִין שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ וְחִיּוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת לד:): ״טַט בְּכַתְפֵי שְׁתַּיִם, פַּת בְּאַפְרִיקֵי שְׁתַּיִם׳, לְהוֹדִיעַ שֶׁבְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּתוֹ הַמְחַיָּה אוֹתָהּ:

וְזֶה שֶׁמֵּבִיא בִּירוּשַׁלְמִי (תַּעֲנִית פא): ׳אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, תֹּאמַר לוֹ: בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁבְּרוֹמִי׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אֵלַי קְרָא מִשֵּׂעִיר״. נִמְצָא שֶׁזֶּה הָאָדָם שֶׁשָּׁאַל הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, בְּוַדַּאי הוּא מְשֻׁקָּע בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת. כִּי הוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל וְכָפַר בָּעִקָּר, שֶׁאָמַר: הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, וְנִדְמֶה לוֹ בִּכְתֵפֵי שְׁתַּיִם, פַּת בְּאַפְרִיקֵי שְׁתַּיִם׳, לְהוֹדִיעַ שֶׁבְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּתוֹ הַמְחַיָּה אוֹתָהּ [שֶׁלּוֹמְדִים שֶׁצְּרִיכִים ד׳ פָּרָשִׁיוֹת מִתֵּבַת לְטַטָפֹת, כִּי בִּמְדִינַת כַּתְפֵי קוֹרִין לִשְׁתַּיִם טַט, וּבִמְדִינַת אַפְרִיקָה קוֹרִין לִשְׁתַּיִם פַּת, שֶׁזּוֹ תֵּבַת טְטָפוֹת. רוֹאִים מִזֶּה, אֲשֶׁר הַד׳ פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶן (שְׁמוֹת יג, ט): ״לְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ״, שֶׁתָּמִיד תִּזְכֹּר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וַאֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית־עֲבָדִים; לוֹמְדִים מִזֶּה, אֲשֶׁר מִלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם, שֶׁל מְדִינוֹת כָּל־כָּךְ רְחוֹקוֹת, דַּיְקָא מִשָּׁם נִצְטָרְפוֹת שְׁתֵּי תֵּבוֹת טַט פַּת, כְּדֵי שֶׁנֵּדַע שֶׁצְּרִיכִים ד׳ פָּרָשִׁיוֹת בִּתְפִלִּין, שֶׁהִיא מִצְוָה לִזְכֹּר תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר גַּם בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם יְכוֹלִים לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן אָסוּר לְהִשָּׁבֵר, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּמָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה, גַּם שָׁם יִמְצָא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ]. וְזֶה שֶׁמֵּבִיא בִּירוּשַׁלְמִי (תַּעֲנִית, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה א׳): ׳אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, תֹּאמַר לוֹ: בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁבְּרוֹמִי׳, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כא, יא): ״אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר״; נִמְצָא, שֶׁזֶּה הָאָדָם שֶׁשָּׁאַל הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, בְּוַדַּאי הוּא מְשֻׁקָּע בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת. כִּי הוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל וְכָפַר בָּעִקָּר, שֶׁאָמַר: הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, וְנִדְמֶה לוֹ, שֶׁבִּמְקוֹמוֹ אֵין שָׁם

אֱלֹקִים. בְּכֵן תֹּאמַר לוֹ: אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמְךָ שֶׁאַתָּה מְשֻׁקָּע בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, גַּם־כֵּן שָׁם תּוּכַל לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ. כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט, ו): ״וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם״. וּמִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי לֹא רְחוֹקָה הִיא מִמְּךָ. אֶלָּא שֶׁבִּמְקוֹמְךָ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים. וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁל הָאָדָם הוּא לְהוֹרִיד אֶת הַלְּבוּשִׁים, כִּבְיָכוֹל, מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת נְקֻדַּת עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל [וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה א׳): תָּנֵי ר׳ שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, גָּלְתָה שְׁכִינָה עִמָּהֶן, גָּלוּ לְמִצְרַיִם וְגָלְתָה שְׁכִינָה עִמָּהֶן וְכוּ׳, גָּלוּ לְבָבֶל וְגָלְתָה שְׁכִינָה עִמָּהֶן וְכוּ׳, גָּלוּ לְמָדַי וְגָלְתָה הַשְּׁכִינָה עִמָּהֶן וְכוּ׳, גָּלוּ לְיָוָן וְגָלְתָה שְׁכִינָה עִמָּהֶן וְכוּ׳; הֵינוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁרַק גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַכּוּ״ם, שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ עִמָּהֶם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְחַמֵּק וְלוֹמַר, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּמְקוֹמוֹ הֵיכָן שֶׁהוּא נִמְצָא בַּגָּלוּת, בֵּין אֻמָּה מְסֻיֶּמֶת, כִּי גַּם שָׁם הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת].

וְכָל מַה שֶּׁאָדָם הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֵידַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּהֲבָנָה יְתֵרָה. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, נִתְמַעֵט הַלְּבוּשִׁים, וְנִתְמַעֵט הַצִּמְצוּם, וְאָז הוּא מִקָּרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יְתֵרָה;

שֶׁבִּמְקוֹמוֹ אֵין שָׁם אֱלֹקִים. בְּכֵן תֹּאמַר לוֹ: אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמְךָ שֶׁאַתָּה מְשֻׁקָּע בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, גַּם כֵּן שָׁם תּוּכַל לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ. כִּי הוּא מְחַיֶּה אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם״. וּמִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. כִּי לֹא רְחוֹקָה הִיא מִמְּךָ. אֶלָּא שֶׁבִּמְקוֹמְךָ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים:

וְכָל מַה שֶּׁאָדָם הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֵידַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּהֲבָנָה יְתֵרָה. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, נִתְמַעֵט הַלְּבוּשִׁים, וְנִתְמַעֵט הַצִּמְצוּם, וְאָז הוּא מִקָּרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יְתֵרָה:

ג **וְהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יָמִים, יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (קֹהֶלֶת ז׳): **״בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְּטוֹב, וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה״. הֵינוּ** אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּהֲבָנָה יְתֵרָה. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, נִתְמַעֵט הַלְּבוּשִׁים, וְנִתְמַעֵט הַצִּמְצוּם, וְאָז הוּא מִקָּרֵב יוֹתֵר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יְתֵרָה; הֵינוּ מַה נִּקְרָא שֶׁעוֹלֶה מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, הֲלֹא הַכֹּל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא? אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁמּוֹרִיד מִמֶּנּוּ אֶת הַלְּבוּשִׁים וְהַהַעֲלָמוֹת וְהַהַסְתָּרוֹת וְהַצִּמְצוּמִים, וּמַגִּיעַ אֶל נְקֻדַּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּוָּדַע שֶׁהוּא לְבַדּוֹ נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה וּבְתִשׁוּקָה אֲמִתִּית, וְהוּא מוֹכֵן וּמְזֻמָּן לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל רֶגַע אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת גְּדוֹלֵי וּמֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים.

ג. וְהִנֵּה עַל הָאָדָם לָדַעַת אֲשֶׁר יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יָמִים, הֵינוּ שֶׁלְּכָל אֶחָד יֵשׁ יוֹם, אֲבָל הַיּוֹם כָּלוּל מִשְּׁנֵי יָמִים: יְמֵי טוֹב וִימֵי רַע; הֵינוּ לְאֶחָד הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּטוֹב, שֶׁהוּא מַשִּׂיג אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַיּוֹם, שֶׁזֶּה נִקְרָא יוֹם טוֹב, וּלְאֶחָד הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּרַע, שֶׁהוּא אֵינוֹ מַשִּׂיג אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַיּוֹם, וְזֶה נִקְרָא יוֹם רָע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, יד): **״בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב, וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה״**; הֵינוּ בְּיוֹם טוֹבָה, כַּאֲשֶׁר מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוֹרִיד מִמֶּנּוּ

יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, אֶת הַלְּבוּשִׁים — הֱיֵה בְּטוּב, וְתִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהֵפֶךְ וּבְיוֹם רָעָה, שֶׁאַתָּה לֹא מַרְגִּישׁ אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה מְסֻבָּב בִּלְבוּשִׁים רַבִּים וּבְצִמְצוּמִים גְּדוֹלִים, רְאֵה גַּם שָׁם לִמְצֹא אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב, בְּוַדַּאי יִמְצָא שָׁם יְמֵי טוֹב, שֶׁהוּא אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ תּוֹרָה; שֶׁגַּם בִּימֵי רָעָה, שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מְקֻיָּם גַּם אָז מְצִוָּתָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לוֹמֵד תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה רְאֵה אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז בְּתוֹךְ הָרָע, כִּי גַּם הָרָע כְּסֵא לַטּוֹב, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְהַיָּמִים הַיְנוּ כָּל יוֹם וָיוֹם נִקְרָאִים מִדּוֹת, לְשׁוֹן צְמָצוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט, ה): ״וּמִדַּת יָמַי״, שֶׁכָּל יוֹם הוּא מִדָּה מְיֻחֶדֶת לְהַשִּׂיג בּוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם מ״ה הוּא בְּכָל יוֹם, וְלָכֵן יְכוֹלִים לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי כָּל יוֹם הוּא מִדָּה וּסְפִירָה אַחֶרֶת, לְהַשִּׂיג בּוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַמִּדּוֹת הֵם הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרַיְתָא כֻּלָּהּ הֵם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה וּשְׁאָר הַמִּדּוֹת. וּבָהּ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עָלְמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח׳): ״וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן״. אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אָמָן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א׳ זֹהַר שְׁמִינִי לה:). וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הַמְחַיִּין אֶת כָּל דָּבָר וְדָבָר, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁהַמַּדְרֵגָה הִיא לְמַטָּה, שָׁם הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּצִמְצוּם יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיוּ בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, וְאֵינָם מְאִירִים כָּל כָּךְ כְּמוֹ לְמַעְלָה בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ אוֹר וְחִיּוּתָהּ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי; כִּי בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה יֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַמְחַיּוֹת אֶת הַבְּרִיאָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): ״בִּדְבַר יְהוָ״ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ״, וּכְתִיב (תְּהִלִּים קיט, פט): ״לְעוֹלָם יְהוָ״ה דְּבָרְךָ נִצָּב אוֹמֶרֶת אֲנִי הָיִיתִי כְּלִי אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בְּנֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם בּוֹנֶה פָּלָטִין, אֵינוֹ בּוֹנֶה אוֹתָהּ מִדַּעַת עַצְמוֹ, אֶלָּא מִדַּעַת הָאֻמָּן, וְהָאֻמָּן אֵינוֹ בּוֹנֶה אוֹתָהּ מִדַּעַת עַצְמוֹ, אֶלָּא דִּפְתְּרָאוֹת וּפִנְקְסָאוֹת, יֵשׁ לוֹ לָדַעַת הֵיאַךְ הוּא עוֹשֶׂה חֲדָרִים, הֵיאַךְ הוּא עוֹשֶׂה פִּשְׁפְּשִׁין, כָּךְ הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַבִּיט בַּתּוֹרָה וּבוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה: ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים״, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא תּוֹרָה, הֵיאַךְ? כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (מִשְׁלֵי ח, כב): ״יְהוָ״ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ״, עַיֵּן שָׁם; וְעַיֵּן זֹהַר (שְׁמִינִי לה:): וּבְאוֹרַיְתָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, דִּכְתִיב (שָׁם): ״וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן״, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אוּמָן. וּבְאוֹרַיְתָא אִתְבְּרֵי בַּר נַשׁ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, כו): ״וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי״ם נַעֲשֶׂה אָדָם״, אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹרַיְתָא, בְּעִינָא לְמִבְרֵי אָדָם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הַמְחַיִּין אֶת כָּל דָּבָר וְדָבָר, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁהַמַּדְרֵגָה הִיא לְמַטָּה, שָׁם הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּצִמְצוּם יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיוּ בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, וְאֵינָם מְאִירִים כָּל־כָּךְ כְּמוֹ לְמַעְלָה בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ אוֹר וְחִיּוּת יוֹתֵר מֵהָרָאוּי; כִּי בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה יֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַמְחַיּוֹת אֶת הַבְּרִיאָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): ״בִּדְבַר יְהוָ״ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ״, וּכְתִיב (תְּהִלִּים קיט, פט): ״לְעוֹלָם יְהוָ״ה דְּבָרְךָ נִצָּב

שֶׁצָּרִיךְ לָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל שָׁם הֵיטֵב הֵיטֵב, בְּוַדַּאי יִמְצָא שָׁם יְמֵי טוֹב, הַיְנוּ תּוֹרָה; וְהַיָּמִים נִקְרָאִים מִדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט): ״וּמִדַּת יָמַי״. **וְהַמִּדּוֹת הֵם הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרַיְתָא כֻּלָּהּ הֵם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה וּשְׁאָר הַמִּדּוֹת. וּבָהּ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עָלְמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי ח׳): ״וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן״. **אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אָמָן** (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א׳ זֹהַר שְׁמִינִי לה:). **וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הַמְחַיִּין אֶת כָּל דָּבָר וְדָבָר, אֶלָּא כָּל מַה שֶׁהַמַּדְרֵגָה הִיא לְמַטָּה, שָׁם הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּצִמְצוּם יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָיוּ בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, וְאֵינָם מְאִירִים כָּל כָּךְ כְּמוֹ לְמַעְלָה בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ אוֹר וְחִיּוּת יוֹתֵר מֵהָרָאוּי**

בַּשָּׁמַיִם״, הַיְנוּ עִם הָאוֹתִיּוֹת נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם, וַעֲדַיִן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם עִם הָאוֹתִיּוֹת. נִמְצָא, אֲפִלּוּ בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ בִּימֵי רַע, אִם יֵשׁ בְּתוֹךְ הַיּוֹם שֶׁנּוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רַע, צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁזֶּה מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם מִדּוֹת רָעוֹת וּלְשׁוֹנוֹת עַפּוּ״ם, כִּי הֲרֵי אֵין מִלְּבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאִם לוֹ יֵשׁ יוֹם רַע, מֻכְרָח לִהְיוֹת שֶׁסְּבִיבוֹ שׁוֹרוֹת הַקְּלִפּוֹת וְהַמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, עִם כָּל זֹאת [גַּם] שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי הֲרֵי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְכָל חֶלְקֵי הַבְּרִיאָה יֵשׁ אוֹתִיּוֹת רוּחָנִיּוֹת הַמְחַיּוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, אֲבָל מֵחֲמַת רִבּוּי הַלְּבוּשִׁים וְגֹדֶל הַצִּמְצוּם, אֵינָם נִתְרָאִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ יְמֵי טוֹב, עַל־יְדֵי יְמֵי רַע וְהַחֹשֶׁךְ הַשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם, כִּי הָרַע מְכַסֶּה אֶת הַטּוֹב, הַחֹשֶׁךְ מְכַסֶּה אֶת הָאוֹר, אֲבָל מִי שֶׁפּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הָרָע, שֶׁרוֹצֶה לְהַסְתִּיר מִמֶּנּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּמְצָא אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הָרַע, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, הַיְנוּ הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת עָלָיו, וְהוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר גַּם בְּתוֹךְ הָרַע וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא נִמְצָא עַכְשָׁו בָּהֶם, גַּם שָׁם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאִיר, כִּי בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲזַי הָרַע נִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי נֶגֶד יְמֵי הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה הָאוֹר, אֲזַי הַחֹשֶׁךְ מִתְבַּטֵּל, וַאֲזַי אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וְנִתְרָאִים וּמְאִירִים בְּיוֹתֵר, כִּי רוֹאִים אֵיךְ שֶׁאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל חֵלֶק מֵחֶלְקֵי הַבְּרִיאָה. כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיוּ מְאִירִין כָּל־כָּךְ, כִּי לֹא קִבְּלוּ אוֹר מִלְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ הַיְמֵי רַע יוֹתֵר מִכְּדֵי חִיּוּנוֹ. וְעַכְשָׁו שֶׁנִּתְבַּטֵּל הָרַע, וְנִשְׁאָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְבַד, אֲזַי מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְמַעְלָה: וּבָזֶה אָדָם יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁרַק נִמְצָא, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם עִם עַצְמוֹ, הַיְנוּ שֶׁמַּשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוּת שֶׁעוֹבֶרֶת עָלָיו, וְכֵן עוֹשֶׂה שָׁלוֹם עִם הַדּוּלַת, כִּי יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר גַּם הוּא שָׁלִיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְהָצִיקוֹ וּלְצַעֲרוֹ, לְהַכְאִיבוֹ, וּלְהַכּוֹתוֹ, וְלִשְׁבֹּר אוֹתוֹ.

נִמְצָא, זֶה שֶׁפּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְמֵי רַע. כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם הָעַכּוּ״ם אוֹ שֶׁרוֹאֶה מִדּוֹתֵיהֶם, אֲזַי תֻּכַּף הָרַע שֶׁשּׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, נִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל, וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין, אֲזַי הוּא יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר: מֵהָרָאוּי: נִמְצָא אֲפִלּוּ בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת, הַיְנוּ בִּימֵי רַע, שֶׁהֵם מִדּוֹת רָעוֹת וּלְשׁוֹנוֹת עַפּוּ״ם, [גַּם] שָׁם יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. אֲבָל מֵחֲמַת רִבּוּי הַלְּבוּשִׁים וְגֹדֶל הַצִּמְצוּם, אֵינָם נִתְרָאִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ יְמֵי טוֹב, עַל־יְדֵי יְמֵי רַע וְהַחֹשֶׁךְ הַשּׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם. אֲבָל מִי שֶׁפּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הָרָע, הַיְנוּ מִי שֶׁהַיְמֵי רַע יוֹתֵר מִכְּדֵי חִיּוּנוֹ, וְעַכְשָׁו שֶׁנִּתְבַּטֵּל הָרַע, וְנִשְׁאָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְבַד, אֲזַי מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְמַעְלָה:

נִמְצָא, זֶה שֶׁפּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְמֵי רַע. כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם הָעַכּוּ״ם אוֹ שֶׁרוֹאֶה מִדּוֹתֵיהֶם, אֲזַי תֻּכַּף הָרַע שֶׁשּׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, נִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל, וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין, אֲזַי הוּא יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר:

נִמְצָא, זֶה שֶׁפּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְמֵי רַע, כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם הָעַכּוּ״ם אוֹ שֶׁרוֹאֶה מִדּוֹתֵיהֶם, אֲזַי תֻּכַּף הָרַע שֶׁשּׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב, הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת

הַתּוֹרָה, נִתְבַּטֵּל וְנוֹפֵל, וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין, אֲזַי הוּא יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר; שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּבוּאָה, שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ, אִם רַק יְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא מִקֵּץ): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּעוֹלָם הַזֶּה הָיְתָה הַנְּבוּאָה בִּיחִידִים, אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא עַל כָּל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (יוֹאֵל ג, א): ״וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפֹּךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם, זְקֵנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן, בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ״; כִּי מֵרֹב גִּלּוּי אֱלֹקוּת שֶׁיִּהְיֶה בְּכָל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם יִזְכּוּ לְהַכְלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתָמִיד יִרְאוּ אֶת עֶצֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה תִּשְׁפַּע עֲלֵיהֶם נְבוּאָה, שֶׁיִּרְאוּ אֶת הָאוֹתִיּוֹת בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, הַמְחַיּוֹת וּמְהַוּוֹת אֶת כָּל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמַר זֹהַר): וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ צ.): ״בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ״, ׳אֵלּוּ אִינּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצִרִיהוֹן, אִינּוּן דָּמְיָן לְמַלְאָכִין מַמָּשׁ. ״עֹשֵׂי דְבָרוֹ״ — ׳דְּעָבְדִין לְהַאי דָּבָר׳, ״לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״ — ׳אִינּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצִרִיהוֹן, אִינּוּן זַכִּין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָּא׳; כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קה): ״דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר״. וְכָל מַה שֶּׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִתְצַמְצְמוּ וְנִתְלַבְּשׁוּ בְּצִמְצוּמִים וּבִלְבּוּשִׁים יְתֵרִים, הַתּוֹרָה הִיא בְּהֶעְלֵם וּבְאִתְכַּסְיָא יוֹתֵר. וּמִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הָאוֹתִיּוֹת מֵהַלְּבוּשִׁים, הוּא דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁבּוֹנֶה אֶת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, הוּא מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי יוֹדֵעַ וְעֵד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה מְאִירוֹת לְפָנָיו הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁעַל יָדָן נִבְרְאוּ חֶלְקֵי הָעוֹלָם. לְמָשָׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מֵהֶם, מֵחֲמַת הַיְמֵי רַע שֶׁהֶחֱשִׁיךְ עֲלֵיהֶם וְהִלְבִּישׁ אוֹתָם. וּכְשֶׁבָּא זֶה הָאָדָם, שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְצָרוֹ, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, אֲזַי הָרָע הַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת מַלְאָכִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יַלְקוּט תְּהִלִּים, רֶמֶז תת״ס):

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ־לְךָ דַּף צ׳.): **״בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ״ — ׳אִלֵּין אִינּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצִרִיהוֹן, אִינּוּן דָּמְיָן לְמַלְאָכִין מַמָּשׁ׳. ״עֹשֵׂי דְבָרוֹ״ — ׳דְּעָבְדִין לְהַאי דָּבָר׳, ״לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״ — ׳אִינּוּן זַכִּין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָּא׳. כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קה): **״דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר״. וְכָל מַה שֶּׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִתְצַמְצְמוּ וְנִתְלַבְּשׁוּ בְּצִמְצוּמִים וּבִלְבּוּשִׁים יְתֵרִים, הַתּוֹרָה הִיא בְּהֶעְלֵם וּבְאִתְכַּסְיָא יוֹתֵר. וּמִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מֵהַלְּבוּשִׁים, הוּא דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁבּוֹנֶה אֶת הַתּוֹרָה. לְמָשָׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מֵהֶם, מֵחֲמַת הַיְמֵי רַע שֶׁהֶחֱשִׁיךְ עֲלֵיהֶם וְהִלְבִּישׁ אוֹתָם. וּכְשֶׁבָּא זֶה הָאָדָם, שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְצָרוֹ, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, אֲזַי הָרָע הַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת**

״בָּרְכוּ הֲוָיָ״ה מַלְאָכָיו״, אֵלּוּ הַנְּבִיאִים שֶׁנִּקְרָאִים מַלְאָכִים, וְלָכֵן מֵרֹב דְּבֵקוּתָם וְהִתְכַּלְלוּתָם בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הֵם מוֹצְאִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם הַדִּבּוּרִים וְהַמַּאֲמָרוֹת, שֶׁבָּהֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַבְּרִיאָה. כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קה, ח): ״דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר״, שֶׁזֶּה (תְּהִלִּים קיט, פט): ״לְעוֹלָם הֲוָיָ״ה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם״, שֶׁכְּבָיכוֹל הַדִּבּוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁבּוֹ נִבְרָא כָּל הַבְּרִיאָה, נִמְצָא בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, וְאֵלּוּ הֵן אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְכָל מַה שֶּׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִצְטַמְצֵם וְנִתְלַבְּשִׁים בְּצִמְצוּמִים וּבִלְבּוּשִׁים יְתֵרִים, הַתּוֹרָה הוּא בְּהֶעְלֵם וּבְאִתְכַּסְיָא יוֹתֵר. וּמִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הָאוֹתִיּוֹת מֵהַלְּבוּשִׁים, הוּא דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁבּוֹנֶה אֶת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, הוּא מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי יוֹדֵעַ וְעֵד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה מְאִירוֹת לְפָנָיו הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁעַל יָדָן נִבְרְאוּ חֶלְקֵי הָעוֹלָם. לְמָשָׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, וְלֹא הָיָה שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מֵהֶם, מֵחֲמַת הַיְמֵי רַע שֶׁהֶחֱשִׁיךְ עֲלֵיהֶם וְהִלְבִּישׁ אוֹתָם. וּכְשֶׁבָּא זֶה הָאָדָם, שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת יְצָרוֹ, הַיְנוּ הַיְמֵי רַע, אֲזַי הָרָע הַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת

הָעַכּוּ״ם נִכְפָּפִין וְנִתְבַּטְּלִין כְּנֶגְדּוֹ, וְאָז נִשְׁאָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין. וּכְשֶׁנִּפְשָׁטִין מֵהַלְּבוּשִׁים הַגַּשְׁמִיִּים, הַיְנוּ מִלְּשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, הַיְנוּ מִמִּדּוֹת רָעוֹת, הַיְנוּ מִימֵי רַע, אֲזַי מְקַבְּלִין אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אוֹר רַב יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיוּ מְקַבְּלִין מִתְּחִלָּה. כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיוּ מְקַבְּלִין אֶלָּא כְּדֵי חִיּוּת הָרָאוּי לְאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לָהֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאַר״י: עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי, הַיְנוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְהַקְלִפּוֹת כְּדֵי חִיּוּנוֹ וְלֹא יוֹתֵר. (עַיֵּן בְּ״פְּרִי עֵץ חַיִּים״ בְּכַוָּנוֹת פּוּרִים, פֶּרֶק ו׳, מְבֹאָר שָׁם, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְהַקְּדֵשָׁה הַנַּעֲלֶמֶת בְּתוֹךְ הַקְלִפּוֹת. אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנוֹת הַשְּׁכְרוּת שֶׁל פּוּרִים, עַיֵּן שָׁם). אֲבָל כְּשֶׁנִּפְשָׁטִין הָאוֹתִיּוֹת מֵהַקְלִפּוֹת, אֲזַי מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְּעֵילָא. הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמְּאִירִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְשָׁטִים כָּל הַהַעֲלָמוֹת וְהַהֶסְתָּרוֹת וְהַלְּבוּשִׁים, וּמִתְגַּלֶּה הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְאַף שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהַהֶכְרֵחַ לְצַמְצֵם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּקוּ הַקְלִפּוֹת אֵיזֶה שֶׁפַע בִּשְׁבִילָם, זֶה רַק כְּדֵי שֶׁלֹּא לָתֵת לָהֶם שׁוּם חִיּוּת, אֲבָל כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁרַק הוֹלֵךְ, מוֹצֵא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְגַּלֶּה לְפָנָיו הָאוֹתִיּוֹת הַמְחַיּוֹת אֶת הַבְּרִיאָה, אָז בּוֹנֶה לְעַצְמוֹ כֵּלִים מֵהָאוֹתִיּוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמַע אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ הַקּוֹרֵא אוֹתוֹ אֵלָיו, וְנִתְגַּלִּים לוֹ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ: ״עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״, כְּשֶׁעוֹשִׂין וּבוֹנִין לְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם וּבְמִדּוֹת רָעוֹת וּבִימֵי רַע, אֲזַי ״לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״, וְזוֹכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵילָא. הַיְנוּ שֶׁהַדָּבָר, הַיְנוּ הַתּוֹרָה, מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְּמַעְלָה, וְזֶה שְׁמִיעַת הַתּוֹרָה, שֶׁזּוֹכִים לִשְׁמֹעַ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה סוֹדוֹת וְרָזֵי עִלָּאִין כְּרוּזִין מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת

הַיְנוּ הַיְמֵי רַע. אֲזַי הָרָע הַיְנוּ לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם נִכְפָּפִין וְנִתְבַּטְּלִין כְּנֶגְדּוֹ, וְאָז נִשְׁאָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין. וּכְשֶׁנִּפְשָׁטִין מֵהַלְּבוּשִׁים הַגַּשְׁמִיִּים, הַיְנוּ מִלְּשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם הַיְנוּ מִמִּדּוֹת רָעוֹת, הַיְנוּ מִימֵי רַע, אֲזַי מְקַבְּלִין אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אוֹר רַב יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיוּ מְקַבְּלִין מִתְּחִלָּה. כִּי מִתְּחִלָּה לֹא הָיוּ מְקַבְּלִין אֶלָּא כְּדֵי חִיּוּת הָרָאוּי לְאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ יוֹתֵר מֵהָרָאוּי לָהֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכִתְבֵי הָאַר״י עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי, הַיְנוּ שֶׁיַּמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְהַקְלִפּוֹת כְּדֵי חִיּוּנוֹ וְלֹא יוֹתֵר. (עַיֵּן בְּ״פְּרִי־עֵץ־חַיִּים״ בְּכַוָּנוֹת פּוּרִים פֶּרֶק ו׳, מְבֹאָר שָׁם שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ חִיּוּת לְהַקְּדֵשָׁה הַנַּעֲלֶמֶת בְּתוֹךְ הַקְלִפּוֹת. אֲבָל צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַחִיּוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל, שֶׁזֶּהוּ סוֹד כַּוָּנוֹת הַשְּׁכְרוּת שֶׁל פּוּרִים עַיֵּן שָׁם). אֲבָל כְּשֶׁנִּפְשָׁטִין הָאוֹתִיּוֹת מֵהַקְלִפּוֹת, אֲזַי מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְּעֵילָא. וְזֶהוּ: ״עֹשֵׂי דְּבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״, כְּשֶׁעוֹשִׂין וּבוֹנִין לְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה מְפֻזָּרִין וּמְפֹרָדִין בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם וּבְמִדּוֹת רָעוֹת וּבִימֵי רַע, אֲזַי ״לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״, וְזוֹכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵילָא. הַיְנוּ שֶׁהַדָּבָר, הַיְנוּ הַתּוֹרָה, מְקַבְּלִין אוֹר רַב מִלְּמַעְלָה, וְזֶה שְׁמִיעַת הַתּוֹרָה:

הַצַּדִּיקִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁכָּל־כָּךְ דְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁשּׁוֹמְעִים כְּרוּזִין מִלְמַעְלָה, וְנִתְגַּלֶּה לָהֶם עֲתִידוֹת.

וְזֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁמִּתְחִלָּה עוֹשִׂין וּבוֹנִין לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁיִּהְיֶא אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּמִצְטָרְפוֹת (יוֹמָא עג:). **וְאַחַר־כָּךְ נִשְׁמַע, זָכִין לִמְשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָּא. הַיְנוּ שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְקַבְּלִין חִיּוּת וְאוֹר רַב יוֹתֵר מִמַּה שֶׁקִּבְּלוּ מִתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיוּ מְלֻבָּשִׁין בִּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבִימֵי רַע:**

ד **וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁהַתּוֹרָה הַיְנוּ הַמִּדּוֹת, הַיְנוּ הַיָּמִים, שׁוֹרָה בָּהֶם אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (בְּלָק קצא:, בְּרֵאשִׁית מו.) **״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״, שֶׁהַחֶסֶד הַיְנוּ הָאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יִרְמְיָה לא): **״אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ״ [עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד] וְכוּ׳, הוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין, הַיְנוּ הַמִּדּוֹת. כִּי הַמִּדּוֹת הֵם צְמְצוּמִים לֶאֱלְקוּתוֹ, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל־יְדֵי**

וְזֶה בְּחִינַת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, שֶׁמִּתְחִלָּה עוֹשִׂין וּבוֹנִין לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁיִּהְיֶא אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּמִצְטָרְפוֹת (יוֹמָא עג:). **וְאַחַר־כָּךְ נִשְׁמַע, זָכִין לִמְשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָּא. הַיְנוּ שֶׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מְקַבְּלִין חִיּוּת וְאוֹר רַב יוֹתֵר מִמַּה שֶׁקִּבְּלוּ מִתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיוּ מְלֻבָּשִׁין בִּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבִימֵי רַע:**

הֵיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁם מְדַבֵּר מִמִּדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּלַל סְפוּרֵי הַתּוֹרָה הֵם גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, שֶׁמֵּאִיר מֵרוֹם גְּבֹהֵי מְרוֹמִים, מֵעֶצֶם הָאֲצִילוּת, עַד גַּשְׁמִיּוּת עוֹלָם הַזֶּה, וְכֵן הַמִּצְוֹות — רַמַ״ח מִצְוֹות עֲשֵׂה וְשָׁסָ״ה לֹא תַעֲשֶׂה, כֻּלָּן בִּכְלַל מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁיּוֹרְדִין לָעוֹלָם הַזֶּה, מִתְלַבְּשִׁים בִּלְבוּשׁ וּבְצִמְצוּם, כְּדֵי שֶׁגַּם לְקַטַנֵּי עֵרֶךְ כָּמוֹנוּ, תִּהְיֶה הַשָּׂגָה בָּהֶם, הַיְנוּ הַיָּמִים; כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל לַכֹּל אֵין סוֹף, וְגַם הַתּוֹרָה הַשָּׂגָתָהּ בְּלִי תַּכְלִית וָסוֹף, אַךְ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ צִמְצוּמִים שֶׁהֵם הַיָּמִים, כִּי כָּל יוֹם הוּא צִמְצוּם, שֶׁשּׁוֹרָה בָּהֶם אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; כִּי כְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי כָּל יוֹם הוּא בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, שֶׁכְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בּוֹ, וְאַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצֵאת בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּלָק קצא: בְּרֵאשִׁית מו.): ״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״, שֶׁהַחֶסֶד הַיְנוּ הָאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לא, ב): ״אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ״ [עַל־כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד] וְכוּ׳, הוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין [יוֹם שֶׁהוֹלֵךְ עִם כָּל הַיָּמִים], הַיְנוּ הַמִּדּוֹת. כִּי הַמִּדּוֹת הֵם צְמְצוּמִים לֶאֱלְקוּתוֹ, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל־יְדֵי מִדּוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר

בָּא שֶׁהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת מִכָּל דָּבָר גַּשְׁמִי תּוֹרָה, כִּי מְצָרְפִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁגְּנוּזוֹת וּטְמוּנוֹת בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, עַד שֶׁהֵם בּוֹנִים מִזֶּה תּוֹרָה שְׁלֵמָה.

ד. וְזֶה יָדוּעַ, שֶׁהַתּוֹרָה הַיְנוּ הַמִּדּוֹת, כִּי הַתּוֹרָה

הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בֹּא מב:): ׳בִּגְיַן דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ׳ [כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ], כִּי בְּלֹא מִדּוֹתָיו אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ. וּמְחַמַּת הָאַהֲבָה שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה שֶׁיִּדְבְּקוּ בּוֹ וְיֹאהֲבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, הִלְבִּישׁ אֶת אֱלְקוּתוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה; כִּי בְּכָל יוֹם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַוֶּה חַסְדּוֹ שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם, וְחֶסֶד זֶה אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לא, ב): ״אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ, עַל־כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד״, הַיְנוּ אַהֲבָה שְׁלוּבָה עִם חֶסֶד, וְכָל יוֹם כָּלוּל מִכָּל הַיָּמִים, שֶׁזֶּה ״יוֹמָם״, שֶׁהַיָּמִים נִכְלָלִים בְּיוֹם אֶחָד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם בְּכָל יוֹם, שֶׁכָּל יוֹם הוּא מִדָּה אַחֶרֶת, וְעַל־יְדֵי הַמִּדָּה הַזֹּאת מַכִּירִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי כָּל יוֹם הוּא מִדָּה וְצִמְצוּם, שֶׁבּוֹ מְצֻמְצָמֶת, כִּבְיָכוֹל, אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַשִּׂיגוֹ וְלֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי מִי שֶׁמִּדְבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַמֵּאִיר בְּכָל יוֹם, נִכְנֶסֶת בּוֹ אַהֲבָה גְּדוֹלָה, שֶׁאוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵרֹב הִתְכַּלְלוּתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

(עַכְשָׁו יַסְבִּיר סוֹד הַתַּרְי״ג מִצְוֹת): וְזֶה בְּחִינוֹת שֶׁל תַּרְי״ג מִצְוֹת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת נוֹכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה צִמְצֵם אֶת אֱלְקוּתוֹ דַּוְקָא בְּאֵלּוּ הַתַּרְי״ג מִצְוֹת; כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא צִנּוֹר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא כְּדֶגֶמֶת אָדָם דִּלְעֵילָא, בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית א, כו): ״נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ״, כִּי יֵשׁ רְמַ״ח מִצְוֹת עֲשֵׂה כְּנֶגֶד רְמַ״ח אֵיבָרִים, וְיֵשׁ שָׁסָ״ה לֹא תַּעֲשֶׂה כְּנֶגֶד שָׁסָ״ה גִּידִים, וְכָךְ הִיא צוּרַת הָעוֹלָמוֹת. וְלָכֵן בְּקִיּוּם אָדָם אֵיזוֹ מִצְוָה מִמִּצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת מֵאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. לְמָשָׁל שֶׁשֹּׁעֵר בְּדַעְתּוֹ מִצְוַת תְּפִלִּין, שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּךְ, הַיְנוּ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וְאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל עוֹר כְּתוּבִים וּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר. כִּי כָּךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם הַזֶּה נוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וּלְעָבְדוֹ, וְלָכֵן לֹא צָוָה שֶׁיִּהְיֶה אַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב, כִּי כֵּן שֹׁעֵר וּמָדַד עַל־יְדֵי אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַשִּׂיגוֹ דֶּרֶךְ מִצְוַת תְּפִלִּין, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּדִיּוּק אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וְאַרְבָּעָה בָּתִּים שֶׁל עוֹר דַּיְקָא, כִּי כָּךְ צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא דֶּרֶךְ מִצְוַת תְּפִלִּין. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי אַהֲבָתוֹ שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל, הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי כָּל פָּרָשָׁה וּפָרָשָׁה מִפָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה אֱלְקוּתוֹ דַּוְקָא בְּאֵלּוּ הַתַּרְי״ג מִצְוֹת; כִּי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא צִנּוֹר לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא כְּדֶגֶמֶת אָדָם דִּלְעֵילָא, בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית א, כו): ״נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ״, כִּי יֵשׁ רְמַ״ח מִצְוֹת עֲשֵׂה כְּנֶגֶד רְמַ״ח אֵיבָרִים, וְיֵשׁ שָׁסָ״ה לֹא תַּעֲשֶׂה כְּנֶגֶד שָׁסָ״ה גִּידִים, וְכָךְ הִיא צוּרַת הָעוֹלָמוֹת. וְלָכֵן בְּקִיּוּם אָדָם אֵיזוֹ מִצְוָה מִמִּצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת מֵאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. לְמָשָׁל שֶׁשֹּׁעֵר בְּדַעְתּוֹ מִצְוַת תְּפִלִּין, שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּךְ, הַיְנוּ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וְאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל עוֹר כְּתוּבִים וּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר. כִּי כָּךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם הַזֶּה נוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וּלְעָבְדוֹ, וְלָכֵן לֹא צָוָה שֶׁיִּהְיֶה אַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב, כִּי כֵּן שֹׁעֵר וּמָדַד עַל־יְדֵי אַהֲבָתוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַשִּׂיגוֹ דֶּרֶךְ מִצְוַת תְּפִלִּין, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּדִיּוּק אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וְאַרְבָּעָה בָּתִּים שֶׁל עוֹר דַּיְקָא, כִּי כָּךְ צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא דֶּרֶךְ מִצְוַת תְּפִלִּין. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי אַהֲבָתוֹ שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל, הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי כָּל פָּרָשָׁה וּפָרָשָׁה מִפָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה

מִדּוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בֹּא מב:): ׳בִּגְיַן דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵהּ׳, כִּי בְּלֹא מִדּוֹתָיו אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ. וּמְחַמַּת הָאַהֲבָה שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה שֶׁיִּדְבְּקוּ בּוֹ וְיֹאהֲבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, הִלְבִּישׁ אֶת אֱלְקוּתוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה.

וְזֶה בְּחִינוֹת שֶׁל תַּרְי״ג מִצְוֹת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת נוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה צִמְצֵם אֶת אֱלְקוּתוֹ דַּוְקָא בְּאֵלּוּ הַתַּרְי״ג מִצְוֹת. לְמָשָׁל שֶׁשֹּׁעֵר בְּדַעְתּוֹ מִצְוַת תְּפִלִּין, שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּךְ, הַיְנוּ אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וְאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל עוֹר כְּתוּבִים וּרְצוּעוֹת שֶׁל עוֹר. כִּי כָּךְ שֹׁעֵר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁעַל יְדֵי הַצִּמְצוּם הַזֶּה נוּכַל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וּלְעָבְדוֹ, וְלָכֵן לֹא צָוָה שֶׁיִּהְיֶה אַרְבַּע בָּתִּים שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב, כִּי כֵּן שֹׁעֵר וּמָדַד עַל יְדֵי אַהֲבָתוֹ שֶׁאָהַב אֶת יִשְׂרָאֵל, הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה. נִמְצָא

וּבְאוֹרְיָהּ מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, אֵיךְ הַמִּצְוָה צְרִיכָה לִהְיוֹת, כִּי הַכֹּל בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁצִּמְצֵם אֶת עַצְמוֹ כְּפִי חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוּכְלוּ לְהַשִּׂיגוֹ. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה יֵשׁ שָׁם אַהֲבָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל; כִּי עַל־יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה זוֹכִים לְהַדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמַרְגִּישִׁים עֲרֵבוּת וְנְעִימוּת זִיו חִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמַּחְדִּיר בָּאָדָם אַהֲבָה גְּדוֹלָה לֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. נִמְצָא, מִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַתּוֹרָה מִלְּבוּשֵׁי הַקְּלִפּוֹת, עַל־יְדֵי כְּפִית הַיֵּצֶר, שֶׁהוּא הָרָע וְהַחֹשֶׁךְ הַמַּחְשִׁיךְ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם, וְאֶת הָאֱלְקוּת שֶׁבְּתוֹךְ כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, וּבְכָל הֲלָכָה וַהֲלָכָה מֵהַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז הוּא מִקָּרֵב אֶל הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג, יז): ״וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״; כִּי הַתּוֹרָה מַמְשֶׁכֶת עַל הָאָדָם אֶת הַשָּׁלוֹם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם (שַׁבָּת י.), וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא אוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ, וּמַשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוּת מִמַּה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי הוּא מוֹצֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ עַצְמוֹ — בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, וְכֵן אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל כְּנַפְשׁוֹ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד הוּא חֵלֶק אֱלֹקַי מִמַּעַל. **וְהַתּוֹרָה, יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת. בְּחִינוֹת נִגְלֶה —**

שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה יֵשׁ שָׁם אַהֲבָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל: נִמְצָא מִי שֶׁמַּפְשִׁיט אֶת הַתּוֹרָה מִלְּבוּשֵׁי הַקְּלִפּוֹת, עַל יְדֵי כְּפִית הַיֵּצֶר, אָזַי הוּא מְקָרֵב אֶל הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״: וְהַתּוֹרָה, יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי בְּחִינוֹת. בְּחִינוֹת נִגְלֶה, וּבְחִינוֹת נִסְתָּר. וְהַנִּסְתָּר הַזֶּה, הוּא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא. וְאָז כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, אָזַי יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם נִפְלָא בָּעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא): **״וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְכוּ׳, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה׳״, כִּי אָזַי יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ:**

זֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ לוֹמְדִים, כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת כְּפִשׁוּטוֹ, בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, וּבְחִינוֹת נִסְתָּר — זֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ לוֹמְדִים, כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֶת רָזֵי וְסִתְרֵי הַמִּצְוָה, כְּדֵי לְהָבִין אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ מֹחִין וְאוֹר אֱלֹקִי עַל־יְדֵי כָּל מִצְוָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִשְׁמַע. וְהַנִּסְתָּר הַזֶּה הוּא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא; כִּי בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, אָז יִתְגַּלּוּ רָזֵי וְסִתְרֵי תּוֹרָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁכָּל אֶחָד בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּבָר יַשִּׂיג אֶת הָרוּחָנִיּוּת, וְאָז כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, אָזַי יִהְיֶה הַשָּׁלוֹם נִפְלָא בָּעוֹלָם; כִּי מֵרֹב גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֵת קִיּוּם הַמִּצְוֹת וְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִתְגַּלֶּה הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ו): ״וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ, וְנָמֵר עִם גְּדִי וגו׳, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה׳״, הַיְנוּ מֵרֹב גִּלּוּי אֱלֹקוּת, אָזַי שְׁנֵי הַפָּכִים לְגַמְרֵי יוּכְלוּ לָגוּר בְּיַחַד בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִתְפַּשֵּׁט הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא בָּעוֹלָם, כִּי אָזַי יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ, שֶׁזּוֹ הִיא אַהֲבָה אֲמִתִּית, שֶׁאָדָם אוֹהֵב, כִּבְיָכוֹל, אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם דַּעַת, וְהוּא דָּבוּק בְּתַכְלִית הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמֵאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד.

ה. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אַהֲבוֹת, אַחַת שֶׁהִיא אַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים, שֶׁזּוֹ אַהֲבָה שֶׁמִּגְבֶּלֶת בִּצְמָצוּם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל: ״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״ — יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין, שֶׁבְּכָל יוֹם, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, יֵשׁ שָׁם אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁזּוֹ הִיא אַהֲבָה, שֶׁכְּבָר נִצְטַמְצְמָה בְּתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, וְזֶה שֶׁבְּפֹעַל, שֶׁיֵּשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל כֹּחַ לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד מְסִירוּת נֶפֶשׁ, כִּי אַהֲבָה נִכְנֶסֶת אֶצְלוֹ בְּפֹעַל, בְּתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, וְיָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּכֹחַ, שֶׁהוּא אַהֲבָה קֹדֶם שֶׁנִּצְטַמְצְמָה בְּיָמִים וּבְמִדּוֹת, הַיְנוּ הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן בְּדַעְתּוֹ וּבְמֹחוֹ; הַיְנוּ קֹדֶם הִתְלַבְּשׁוּת הָעוֹלָמוֹת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן א׳): יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרֵאוֹת תְּחִלָּה.

לְמָשָׁל, יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהָאָב אוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג זֹאת הָאַהֲבָה. וְהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַבֵּן וּבֵין הָאָב כְּשֶׁעֲדַיִן הַבֵּן בְּמֹחַ הָאָב קֹדֶם הִוָּלְדָה, זֶה הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו. כִּי אֵין מַשִּׂיגִין עַכְשָׁו כִּי אִם בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת, וְאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ וּבְמֹחוֹ הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת, וְאֵינוֹ מִלֶּבֶשׁ בְּשׁוּם לְבוּשׁ, זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי הוּא בִּלְתִּי מֻגְבָּל, וְהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וּמֵהַזְּמַן וּמֵהַמִּדּוֹת. וּלְעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁאָז תִּתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵי כֹּל, עַד שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז יִתְקַיֵּם מַאֲמַר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית לא.): עֲתִידִים צַדִּיקִים לְהַרְאוֹת בְּאֶצְבַּע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כה, ט): ״זֶה ה׳ קִוִּינוּ לוֹ״. כִּי אָז יִפְשֹׁט הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת לְבוּשָׁיו, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (עֲדֵיוֹת, פֶּרֶק ב׳): הָאָב זוֹכֶה לְבֵן, בְּנוֹי, וּבְכֹחַ, וּבְעֹשֶׁר, וּבְחָכְמָה, וּבְשָׁנִים. וְאַהֲבָה זוֹ כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, כִּי זֶה טֶבַע הַבְּרִיא. וְהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַבֵּן וּבֵין הָאָב, כְּשֶׁעֲדַיִן הַבֵּן בְּמֹחַ הָאָב קֹדֶם הַהוֹלָדָה, זֶה הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו, כִּי מַה שֶּׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדַּעַת וּלְמַעְלָה מֵהַצְמָצוּם אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי אֵין מַשִּׂיגִין עַכְשָׁו כִּי אִם בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת, וְאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ וּבְמֹחוֹ הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת, וְאֵינוֹ מִלֶּבֶשׁ בְּשׁוּם לְבוּשׁ, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי הוּא בִּלְתִּי מֻגְבָּל, וְהוּא לְמַעְלָה מֵהַיָּמִים וּמֵהַזְּמַן וּמֵהַמִּדּוֹת. וּלְעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁאָז תִּתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעֵינֵי כֹּל, עַד שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז יִתְקַיֵּם מַאֲמַר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית לא.): עֲתִידִים צַדִּיקִים לְהַרְאוֹת בְּאֶצְבַּע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״זֶה ה׳ קִוִּינוּ לוֹ״. כִּי אָז יִפְשֹׁט הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת לְבוּשָׁיו,

ה כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אַהֲבוֹת, אַחַת שֶׁהִיא אַהֲבָה שֶׁבְּיָמִים, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל ״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״ — יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין. שֶׁבְּכָל יוֹם, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, יֵשׁ שָׁם אַהֲבָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם יִשְׂרָאֵל, וְזֶה שֶׁבְּפֹעַל. וְיֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּכֹחַ, הַיְנוּ הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עֲדַיִן בְּדַעְתּוֹ וּבְמֹחוֹ.

לְמָשָׁל, יֵשׁ אַהֲבָה שֶׁהָאָב אוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג זֹאת הָאַהֲבָה. וְהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַבֵּן וּבֵין הָאָב כְּשֶׁעֲדַיִן הַבֵּן בְּמֹחַ הָאָב קֹדֶם הַהוֹלָדָה, זֶה הַהִתְקַשְּׁרוּת וְהָאַהֲבָה אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג עַכְשָׁו. כִּי אֵין מַשִּׂיגִין עַכְשָׁו כִּי אִם בִּזְמַן וּבְמִדּוֹת, וְאַהֲבָה שֶׁבְּדַעְתּוֹ וּבְמֹחוֹ הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת, וְאֵינוֹ מִלֶּבֶשׁ בְּשׁוּם לְבוּשׁ. וּלְעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וְאָז יִתְקַיֵּם מַאֲמַר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית לא.): עֲתִידִים צַדִּיקִים לְהַרְאוֹת בְּאֶצְבַּע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״זֶה ה׳ קִוִּינוּ לוֹ״. כִּי אָז יִפְשֹׁט הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת לְבוּשָׁיו,

וּמִדּוֹתָיו אֶל הַבֵּן,

לְבוּשָׁיו, (שָׁם יא, ט): "וְיִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", וְיִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁהִיא בְּדַעַת, הַיְנוּ אַהֲבָה בְּלִי לְבוּשִׁים, שֶׁיְּרַגִּישׁוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם צְמְצוּמִים וּלְבוּשִׁים כְּלָל, שֶׁהִיא פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ סִתְרֵי וְרָזֵי תּוֹרָה, הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֵן בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּדּוֹת. כִּי זוֹ הִיא הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, כְּבְיָכוֹל, גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, וּבְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו נֶעְלָם וְנִסְתָּר לָאָדָם, כִּי עַכְשָׁו הַלְּבוּשׁ הַזֶּה הוּא מְכַסֶּה עַל אֱלֹקוּתוֹ, הַיְנוּ עַל פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא רוֹאִים רַק אֶת הַחִיצוֹנִיּוּת, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזָּכָה לִדְבֵקוּת אֱמֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזָכָה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, וְגַם זָכָה לְאַהֲבָה, כָּל זֶה הוּא רַק מֵהַחִיצוֹנִיּוּת, אַף שֶׁזּוֹ מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד, שֶׁאָדָם מַשִּׂיג אַהֲבָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְגִלּוּי אֱלֹקוּת מִצַּד חִיצוֹנִיּוּת, שֶׁזֶּה הַלְּבוּשׁ, שֶׁכְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בּוֹ. עִם כָּל זֹאת וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַפְּנִימִיּוּת, הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ, בִּגְלוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד בְּלִי שׁוּם צְמְצוּמִים וּלְבוּשִׁים, אֲזַי יִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ט): "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". וְיִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁהִיא בְּדַעַת, שֶׁהִיא פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֵן בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּדּוֹת. כִּי עַכְשָׁו הַלְּבוּשׁ הַזֶּה הוּא מְכַסֶּה עַל אֱלֹקוּתוֹ, הַיְנוּ עַל פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַפְּנִימִיּוּת, הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ, אֲזַי יִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה", שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת:

וְזֶהוּ (זְכַרְיָה יד): "וְהָיָה יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה'", שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה הַנִּקְרָא יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ". הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהָיְתָה צְפוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, ד): "וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה יב.): "כִּי טוֹב לִגְנֹז", הַיְנוּ מַה שֶּׁלֹּא הָיָה רָאוּי עַד עַכְשָׁו לְהִתְגַּלּוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנוּ הָרְשָׁעִים מֵהָאוֹר, כִּי אוֹר הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, שֶׁלֹּא יֵהָנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא צְרִיכִים לֵהָנוֹת. וְלָכֵן עַכְשָׁו קָשֶׁה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין רָזֵי וְסִתְרֵי תּוֹרָה, וְהִיא מְלֻבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים, אֲבָל בֶּאֱמֶת וְהַתּוֹרָה נִקְרָא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ד, ב): "כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם" (עֲבוֹדָה זָרָה יט:), וְנִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ו, כג): "וְתוֹרָה אוֹר"; וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁהִיא אַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַיָּמִים וּמֵהַמִּדּוֹת, אָז יִתְגַּלֶּה הַטּוֹב שֶׁבַּתּוֹרָה וְהָאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה, עַד שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ נִכְלָלִים בְּהַטּוֹב וּבְהָאוֹר

"וְיִמָּלֵא הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". וְיִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁהִיא בְּדַעַת, שֶׁהִיא פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ הַשּׁוֹכֵן בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּדּוֹת. כִּי עַכְשָׁו הַלְּבוּשׁ הַזֶּה הוּא מְכַסֶּה עַל אֱלֹקוּתוֹ, הַיְנוּ עַל פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַפְּנִימִיּוּת, הַיְנוּ אֱלֹקוּתוֹ, אֲזַי יִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה", שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת:

וְזֶהוּ (זְכַרְיָה יד): **"וְהָיָה יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה'", שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה הַנִּקְרָא יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ". הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַפְּנִימִיּוּת שֶׁהָיְתָה צְפוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית א, ד): **"וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (חֲגִיגָה יב.): **"כִּי טוֹב לִגְנֹז", כִּי אוֹר הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. וְהַתּוֹרָה נִקְרָא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר** (מִשְׁלֵי ד): **"כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם"** (עֲבוֹדָה זָרָה יט:). **וְנִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי ו): **"וְתוֹרָה אוֹר":**

הַזֶּה, וְיִתְגַּלֶּה הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא — הֵן שֶׁיֹּאהַב אֶת עַצְמוֹ, וְהֵן שֶׁיֹּאהַב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי תִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה, שֶׁכְּבָיְכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְיִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז כִּי טוֹב, שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַבְּרִיאָה — לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ פָּנִים אֶל פָּנִים בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד.

**וְיֵשׁ גַּם־כֵּן צַדִּיקִים, שֶׁהֵם צְפוּנִים וּמְסְתָּרִים, שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, כִּי הֵם נִכְלָלִים לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה לֹא יְכִילֻהוּ הָרְעָיוֹן, וְאֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה תְּפִיסָה בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה תְּפִיסָה בָּאֵין סוֹף, כִּי בְּרוּחָנִיּוּת אֵין לְשׁוּם בְּרִיָּה הַשָּׂגָה כְּלָל, כִּי דָּבָר רוּחָנִי הוּא מְשֻׁלָּל מֵהַשָּׂגָה, כִּי דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ צְמִצוּם וּגְבוּל, אֲזַי בַּעַל גְּבוּל וְצִמְצוּם לֹא יָכוֹל לְהַשִּׂיגוֹ, כְּמוֹ־כֵן צַדִּיק שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שׁוּם אָדָם שֶׁהוּא בַּעַל גְּבוּל וְצִמְצוּם, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַסְּפֵקוֹת עָלָיו. וְצַדִּיק נִקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג, י): ״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״ (חֲגִיגָה שָׁם), וְנִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צז, יא): ״אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק״. וְלָכֵן עַכְשָׁו בִּגְבוּל וּזְמַן וְצִמְצוּם, אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְהַשִּׂיג מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מֵהַצִּמְצוּם וְהַגְּבוּל וְהַזְּמַן, וּכְשֶׁיִּתְגַּלּוּ הַצַּדִּיקִים הַצְּפוּנִים, שֶׁהָיוּ עַד עַכְשָׁו מִסְתּוֹבְבִים בֵּינֵינוּ, וְלֹא רָאִינוּ וְלֹא הִשַּׂגְנוּ עִצָּם גְּדֻלָּתָם וְהַשָּׂגָתָם, וְהַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה, הֵינוּ סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה לִפְנֵי עֵינֵינוּ, וַאֲנַחְנוּ אֵינֶנּוּ זוֹכִים לִרְאוֹת אֶת זֶה, וְאָז כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְשֶׁל הַתּוֹרָה, אֲזַי יִתְגַּלֶּה שָׁלוֹם רַב בָּעוֹלָם, שֶׁיִּתְחַבְּרוּ כָּל הַפָּכִים יַחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ו): ״וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ״, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁזֶּה לְמַעְלָה מֵהַצִּמְצוּם וְהַהַשָּׂגָה הַנִּקְרָא ״יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה׳״, הֵינוּ הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, ״אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה״, הֵינוּ שֶׁהָאַהֲבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת, כִּנְבוּאַת הַנָּבִיא (זְכַרְיָה יד, ו): ״וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן, וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדֵעַ לַה׳״, לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה, וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר״, הֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּטוּל הַזְּמַנִּים לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, וְהָעֶרֶב יִהְיֶה אוֹר, כִּי תִּתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַדַּעַת וּמֵהַצִּמְצוּם.

וְיֵשׁ גַּם כֵּן צַדִּיקִים שֶׁהֵם צְפוּנִים וּמְסְתָּרִים, שֶׁאֵין הָעוֹלָם כְּדַאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. וְצַדִּיק נִקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג): **״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״** (חֲגִיגָה שָׁם). **וְנִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים צז): **״אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק״. וּכְשֶׁיִּתְגַּלּוּ הַצַּדִּיקִים הַצְּפוּנִים, וְהַתּוֹרָה הַצְּפוּנָה, אֲזַי יִתְגַּלֶּה שָׁלוֹם רַב בָּעוֹלָם. שֶׁיִּתְחַבְּרוּ כָּל הַפָּכִים יַחַד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ״. כִּי אָז יִתְגַּלֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, הַנִּקְרָא ״יוֹם אֶחָד יְוֻדַּע לַה׳״. הֵינוּ הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, ״אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה״, הֵינוּ שֶׁהָאַהֲבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וּלְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת:**

ו. (עַכְשָׁו יָגְלֶה, שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל עוֹד עַכְשָׁו בְּעֵת הַהַעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה וְהַצִּמְצוּם וְהַמִּדּוֹת, לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ): **וַאֲפִלּוּ בְּמִדּוֹת עַצְמָן, שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ**, כִּי אֵין בְּנֵי־אָדָם שָׁוִין כְּלָל, **הוּא בְּחִינַת דַּעַת, לַבְּחִינָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ.** כִּי כָּל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה הוּא

ו וַאֲפִלּוּ בְּמִדּוֹת עַצְמָן, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, הוּא בְּחִינַת מִדּוֹת:

לְמַטָּה לַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ׳מַה שֶּׁעָשְׂתָה חָכְמָה עֲטָרָה לְרֹאשָׁהּ, עָשְׂתָה עֲנָוָה עָקֵב לְסִלּוּתָא׳, שֶׁהַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹנָה הִיא הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, נִמְצָא, שֶׁהַמַּדְרֵגָה הַפְּחוּתָה שֶׁל עוֹלָם הַיְצִירָה, הוּא בְּחִינַת דַּעַת לְעוֹלַם הָעַשִׂיָּה שֶׁתַּחְתָּיו. וְכֵן הוּא בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, וּבֵין כָּל אָדָם וְאָדָם, כִּי אֵין הַדְּרָגוֹת וּבְנֵי־אָדָם שָׁוִין זֶה לָזֶה. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ אָדָם שֶׁאַהֲבָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִדּוֹתָיו וּבְזִמַּן, הוּא בְּחִינוֹת אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְהָאָדָם שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנּוּ; הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים שֶׁהֵם עֲדַיִן בִּזְמַן וּבְמָקוֹם וּבִגְבוּל וּבְצִמְצוּם, וּמַשִּׂיגִין אֶת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וְאַהֲבָה לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת שֶׁרַק יִתְגַּלֶּה לֶעָתִיד לָבוֹא, וְזֶה בְּנֵי־אָדָם אֵינָם יְכוֹלִים לְהָבִין, כִּי הֵם עֲדַיִן בִּגְבוּל וּבִזְמַן וּבְצִמְצוּם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן יז.): ״כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״ (מַלְאָכִי ב, ז), אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, אֶת הָרָע וְהַחֹשֶׁךְ וְהַעַלְמָה וְהַסִּתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת וְהַצְּמִצוּמִים, אֲזַי הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, כִּי אֲפִלּוּ שֶׁמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא בְּלִי גְּבוּל וְצִמְצוּם, וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים מַלְאָכִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא שְׁלַח): הַנְּבִיאִים נִמְשְׁלוּ לְמַלְאָכִים, שֶׁכָּךְ הוּא אוֹמֵר בְּמֹשֶׁה (בְּמִדְבַּר כ, טז): ״וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיּוֹצִאֵנוּ״, וְכִי מַלְאָךְ הָיָה, וַהֲלֹא מֹשֶׁה הָיָה? אֶלָּא מִכָּאן, שֶׁהַנְּבִיאִים נִקְרְאוּ מַלְאָכִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים ב, א): ״וַיַּעַל מַלְאַךְ הַוְיָ״ה מִן הַגִּלְגָּל אֶל הַבֹּכִים, וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם״ וְגוֹ׳, וַהֲלֹא פִּנְחָס הָיָה? אֶלָּא מִכָּאן, שֶׁנִּקְרְאוּ הַנְּבִיאִים מַלְאָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר: ״בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ״, ׳אִלֵּין אִינּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצִרֵיהוֹן׳ וְכוּ׳. הַיְנוּ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְכוֹפִין אֶת הָרָע שֶׁהוּא הַחֹשֶׁךְ וְהַצְּמִצוּם, הֵם נִקְרָאִים מַלְאָכִים גִּבּוֹרֵי כֹחַ, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, אֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין וּמִצְטָרְפִין, וְרוֹאֶה אֶת הָאֱלֹקוּת מִכָּל פִּרְטֵי מִפְרְטֵי הַבְּרִיאָה, אֲזַי הוּא בְּחִינוֹת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי עוֹשֶׂה וּבוֹנֶה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְזוֹכֶה לִמְשְׁמַע קוֹל הַתּוֹרָה מִלְּעֵילָא; הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹעַ כְּרוּזִים עִלָּאִין

דַּעַת, לַבְּחִינָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, ׳מַה שֶּׁעָשְׂתָה חָכְמָה עֲטָרָה לְרֹאשָׁהּ, עָשְׂתָה עֲנָוָה עָקֵב לְסִלּוּתָא׳ (מִדְרָשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת יְבָמוֹת קג: דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הַמְסַלְּקִים). **נִמְצָא שֶׁהַמַּדְרֵגָה הַפְּחוּתָה שֶׁל עוֹלַם הַיְצִירָה הוּא בְּחִינַת דַּעַת לְעוֹלַם הָעַשִׂיָּה שֶׁתַּחְתָּיו. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ אָדָם שֶׁאַהֲבָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִדּוֹתָיו וּבַזְּמַן, הוּא בְּחִינוֹת אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַזְּמַן, לְהָאָדָם שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנּוּ:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן י״ז): **״כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״ — אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, הַיְנוּ שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, אֲזַי הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה׳ צְבָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר: ״בָּרְכוּ ה׳ מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ״ — ׳אִלֵּין אִינּוּן דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצִרֵיהוֹן׳ וְכוּ׳. כִּי עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁכּוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ, אֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין וּמִצְטָרְפִין. אֲזַי הוּא בְּחִינוֹת נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, כִּי עוֹשֶׂה וּבוֹנֶה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְזוֹכֶה לִמְשְׁמַע קוֹל**

שֶׁמַּכְרִיזִין מִלְּמַעְלָה, בְּוַדַּאי מִזֶּה הָרַב, ״תּוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ״. כִּי בְּוַדַּאי יוֹדֵעַ הוּא אֶת הַתּוֹרָה, אֲפִלּוּ מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל בָּאִין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי רוֹאֶה אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּבָר הַגַּשְׁמִי, וְלָכֵן הוּא מְלַקֵּט אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אַחַת אֶל אַחַת, וְעוֹשֶׂה מִזֶּה צֵרוּפִים, וְהוּא מַשִּׂיג סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, רָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת. וְזֶה כִּי ״שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת״, כֹּהֵן — הוּא בְּחִינוֹת חֶסֶד, שֶׁמּוֹצְאִין חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְהַצְמָצוּם מוֹצְאִים אֶת הַחֶסֶד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִשְׁמְרוּ דַּעַת, הַיְנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי הָרַב הַזֶּה הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהוּא לְפִי מַדְרֵגָתְךָ אַהֲבָה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד יְוָדַע לַה׳ וְכוּ׳; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּצַדִּיק כָּזֶה, שֶׁזָּכָה לְהַגִּיעַ לְכָל זֶה, אָז נִפְתַּח לוֹ הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם, וּמֵאִיר לוֹ אַהֲבָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַדַּעַת כְּפִי בְּחִינָתוֹ.

ז. וְיָכוֹל כָּל אָדָם לִטְעֹם טַעַם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, אֲפִלּוּ עַכְשָׁו בְּתוֹךְ הַיָּמִים, הַיְנוּ כְּשֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים בִּכְלָל, אֲבָל הָרְשָׁעִים הֵם בִּרְשׁוּת לְבָן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה נחַ פָּרָשָׁה לד). וְהַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים הֵם נִכְלָלִין בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר תְּרוּמָה קסב: וְעַיֵּן סַנְהֶדְרִין קו:): ׳רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי׳, וּבְלֵבָד שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם (בְּרָכוֹת ה׳:), כִּי עִקָּרָן שֶׁל הַמִּדּוֹת הוּא הַלֵּב. נִמְצָא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים (יוֹדֵעַ) בִּכְלָל, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְיוֹדֵעַ בִּידִיעוֹת הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁכּוֹפֶה אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ הַזֶּה, הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, אֲזַי נִכְלָלִין גַּם כֵּן הַמִּדּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ לְדַעְתּוֹ. וַאֲזַי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, אֶת הַלֵּב אֶל הַדַּעַת, שֶׁתִּהְיֶה הַדַּעַת שׁוֹלֶטֶת עַל הַלֵּב, לְהַשִּׂיג תָּמִיד אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הָרְשָׁעִים הֵם בִּרְשׁוּת לְבָן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה נחַ, פָּרָשָׁה לד), וְלָכֵן הֵם לֹא יְכוֹלִים לְקַשֵּׁר לִבָּן אֶל דַּעְתָּן, כִּי הַלֵּב שׁוֹלֵט עַל הַדַּעַת, וְהַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים הֵם נִכְלָלִין בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר תְּרוּמָה קסב: וְעַיֵּן סַנְהֶדְרִין קו:): ׳רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי׳, וּבְלֵבָד שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם (בְּרָכוֹת ה׳:), כִּי עִקָּרָן שֶׁל הַמִּדּוֹת הוּא הַלֵּב. נִמְצָא כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים (יוֹדֵעַ) בִּכְלָל, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְיוֹדֵעַ בִּידִיעוֹת הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁכּוֹפֶה אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ הַזֶּה, הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, אֲזַי נִכְלָלִין גַּם כֵּן הַמִּדּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ לְדַעְתּוֹ. וַאֲזַי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת,

הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אוֹר הַגָּנוּז לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי־אָדָם שָׁוִין, אֶלָּא כָּל אֶחָד כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ וַהֲכָנָתוֹ לִהְיוֹת כְּלִי לְהַשִּׂיג הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כֵּן הוּא רוֹאֶה וּמַשִּׂיג אֶת הָאוֹר כְּפִי בְּחִינָתוֹ, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה גָּנוּז וְצָפוּן עַד עַתָּה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁכּוֹפֵף אֶת לִבּוֹ לְהַדַּעַת, אֲזַי מְקַבֵּל הַלֵּב שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ לְכָל הַמִּדּוֹת, וּמְקַבֵּל אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, הוּא הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בְּכֹחַ בֵּין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם הַבְּרִיאָה: מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת הַשֵּׁם, גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים, שֶׁזּוֹכִים עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתָם לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ כָּל הַשָּׂגָתוֹ בְּהַפָּסוּק שֶׁהִתְחִיל עִמּוֹ): וְזֶה ״מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים״, ׳חָפֵץ׳ — הוּא בְּחִינַת לֵב, שֶׁהַחֵפֶץ הוּא בַּלֵּב, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָאָדָם, זֶה רַק בְּלִבּוֹ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה שֶׁלּוֹ. ׳חַיִּים׳ הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי טז, כב): ״מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו״, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת הַלֵּב לְהַדַּעַת, שֶׁלִּבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, שֶׁכּוֹפֵף אֶת יִצְרוֹ, וְיוֹדֵעַ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, שֶׁהַכֹּל זֶה אֱלֹקוּת וֶאֱלֹקוּת זֶה הַכֹּל, וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, אֲזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ ׳אוֹהֵב יָמִים׳, כִּי הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הָאַהֲבָה מִדַּעַת, לְתוֹךְ הַיָּמִים וּלְתוֹךְ הַמִּדּוֹת. ׳לִרְאוֹת טוֹב׳ הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן, וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וְגָנוּז, שֶׁמַּשִּׂיג הָאוֹר, הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה, וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא, כִּי הוּא זוֹכֶה לְהַכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא חַי חַיִּים טוֹבִים, אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֶגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא, אַשְׁרֵי לוֹ!

וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אוֹר הַגָּנוּז לְפִי בְּחִינָתוֹ. הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה שֶׁהָיָה גָּנוּז וְצָפוּן עַד עַתָּה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁכּוֹפֵף אֶת לִבּוֹ לְהַדַּעַת, אֲזַי מְקַבֵּל הַלֵּב שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ לְכָל הַמִּדּוֹת, וּמְקַבֵּל אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, הוּא הָאַהֲבָה שֶׁהָיָה בְּכֹחַ בֵּין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם הַבְּרִיאָה:

וְזֶה מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, חָפֵץ, הוּא בְּחִינַת לֵב, שֶׁהַחֵפֶץ הוּא בַּלֵּב. חַיִּים, הוּא בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי טז): **״מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו״. הַיְנוּ כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת הַלֵּב לְהַדַּעַת, שֶׁלִּבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, שֶׁכּוֹפֵף אֶת יִצְרוֹ. אֲזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ, אוֹהֵב יָמִים, הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הָאַהֲבָה מִדַּעַת, לְתוֹךְ הַיָּמִים וּלְתוֹךְ הַמִּדּוֹת. לִרְאוֹת טוֹב, וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וְגָנוּז. שֶׁמַּשִּׂיג הָאוֹר, הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה, וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים:**

[וְשָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ, שֶׁאָמַר שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּלוּלִים הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב. וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ בְּאוּר הָעִנְיָן, אַךְ עֵינָתִי וּמָצְאתִי קְצָת. כִּי עִקַּר הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב הוּא, לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַחֲסָדִים עַד הֶחָזֶה, לְהָאִירָם אֶל הַמַּלְכוּת. וּצְרִיכִין לְנַעְנֵעַ הַנַּעֲנוּעִים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר מִשֹּׂרֶשׁ הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת, אֶל

(וְשָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ, (לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ מוֹהַרַ״נ תִּ זַ״ל), שֶׁאָמַר, שֶׁבְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כְּלוּלִים הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב. וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמֹעַ בְּאוּר הָעִנְיָן, אַךְ עֵינָתִי וּמָצָאתִי קְצָת. כִּי עִקַּר הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב הוּא, לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַחֲסָדִים עַד הֶחָזֶה, לְהָאִירָם אֶל הַמַּלְכוּת. וּצְרִיכִין לְנַעְנֵעַ הַנַּעֲנוּעִים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר מִשֹּׂרֶשׁ הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת, אֶל

הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת, אֶל הַחֲסָדִים הַמִּתְפַּשְׁטִים בַּגּוּף, לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מִשָּׁרְשָׁם שֶׁבְּדַעַת וְכוּ׳, עַיִן שָׁם בַּ״פְּרִי עֵץ חַיִּים״, בְּשַׁעַר הַלּוּלָב (פֶּרֶק ג׳); וְגַם מְבאָר שָׁם, שֶׁהַכַּוָּנָה בְּעִנְיַן הַכָּתוּב: ״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״, וְלֹא אָמַר יוֹם אֶלָּא יוֹמָם, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עִם כֻּלָּם, עַיִן שָׁם. וְזֶה יְצַוֶּה, וְהוּא עַל־פִּי מַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ו׳): כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לְזֶה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן חִבּוּר, שֶׁמְּחַבֵּר הַחֶסֶד וּמְצַוֶּה לְכֻלָּם, לָכֵן אָנוּ מְנַעְנְעִים בְּכָל יוֹם מִימֵי חַג הַסֻּכּוֹת ע״ב נַעֲנוּעִין בְּהַלֵּל, לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַחֶסֶד עִם כֻּלָּם. וְכָל זֶה מְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ״ל, עַל־פִּי דַּרְכּוֹ הַנּוֹרָא שֶׁל רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הַשָּׂגַת רַבֵּנוּ זַ״ל הוּא מִמָּקוֹם גָּבֹהַּ וְעֶלְיוֹן מְאֹד (עַיִן חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן שנג), רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה, וְיכוֹלִים לְהַלְבִּישׁ אֶת זֶה בְּתוֹךְ הַזֹּהַר וְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ״ל (עַיִן חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן שסה); כִּי מְבאָר שָׁם, שֶׁעַל־יְדֵי כְּפִיַּת הַיֵּצֶר, שֶׁאָדָם שׁוֹלֵט עַל עַצְמוֹ וּמַכְנִיעַ אֶת הָרָע שֶׁבְּכָל יוֹם, אֲזַי זוֹכֶה לְגִלּוּת הָאַהֲבָה, שֶׁהוּא הַחֶסֶד, שֶׁהוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאַהֲבָה שֶׁהוּא הַחֶסֶד מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַמִּדּוֹת וְכוּ׳, בְּתוֹךְ הַלְּבוּשִׁים וְהַצִּמְצוּמִים, מוֹצֵא גַּם־כֵּן אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמְבאָר שָׁם, שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת. וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁלִּבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ וְכוּ׳, אֲזַי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת, אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת וְכוּ׳ כַּנַּ״ל: וְכָל זֶה הוּא סוֹד כַּוָּנוֹת לוּלָב הַנַּ״ל, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, לְתוֹךְ הַחֲסָדִים שֶׁבְּגוּף, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמִּדּוֹת, שֶׁבְּכֻלָּם מְלֻבָּשִׁים חֲסָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה כַּנַּ״ל; שֶׁזֶּה הַלּוּלָב, שֶׁהוּא סוֹד הַצַּדִּיק, בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁמִּסְתַּיֵּם עִם הַיְסוֹד צַדִּיק, וְהוּא צָרִיךְ לָקַחַת אֶת הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, וּלְהַכְנִיס אֶת זֶה לְתוֹךְ הַחֲסָדִים שֶׁבְּגוּף, וְכָל זֶה כְּדֵי לְהָאִיר אֶל הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא הָאֶתְרוֹג. הַיְנוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, הַיְנוּ לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, וּבְכָל

הַחֲסָדִים הַמִּתְפַּשְׁטִים בַּגּוּף, לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם אוֹר גָּדוֹל מִשָּׁרְשָׁם שֶׁבְּדַעַת וְכוּ׳. עַיִן שָׁם בַּ״פְּרִי־עֵץ־חַיִּים״ בְּשַׁעַר הַלּוּלָב. וְגַם מְבאָר שָׁם שֶׁהַכַּוָּנָה בְּעִנְיַן הַכָּתוּב: ״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״, וְלֹא אָמַר יוֹם אֶלָּא יוֹמָם, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עִם כֻּלָּם עַיִן שָׁם. וְכָל זֶה מְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ״ל, עַל־פִּי דַּרְכּוֹ הַנּוֹרָא שֶׁל רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. כִּי מְבאָר שָׁם שֶׁעַל־יְדֵי כְּפִיַּת הַיֵּצֶר, זוֹכֶה לְגִלּוּת הָאַהֲבָה, שֶׁהוּא הַחֶסֶד, שֶׁהוּא יוֹמָא דְּאָזֵל עִם כֻּלְּהוֹ יוֹמִין. דְּהַיְנוּ שֶׁהָאַהֲבָה שֶׁהוּא הַחֶסֶד מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַמִּדּוֹת וְכוּ׳. וּמְבאָר שָׁם שֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת. וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁלִּבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ וְכוּ׳, אֲזַי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת וְכוּ׳ כַּנַּ״ל.

וְכָל זֶה הוּא סוֹד כַּוָּנוֹת לוּלָב הַנַּ״ל, שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, לְתוֹךְ הַחֲסָדִים שֶׁבְּגוּף, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמִּדּוֹת, שֶׁבְּכֻלָּם מְלֻבָּשִׁים חֲסָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה כַּנַּ״ל: וְכָל זֶה כְּדֵי לְהָאִיר אֶל הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא הָאֶתְרוֹג. הַיְנוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, הַיְנוּ לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם,

הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, וּבְכָל מִדּוֹרֵי הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינוֹת "וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה"; הַיְנוּ שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת תָּאִיר אַהֲבָה שֶׁבְּדַעַת, דֶּרֶךְ הַזְּעֵיר אַנְפִּין. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת נז.): הָרוֹאֶה לוּלָב בַּחֲלוֹם, אֵין לוֹ אֶלָּא לֵב אֶחָד לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כִּי זוֹ בְּחִינַת הַזְּעֵיר אַנְפִּין הַמְקַבֵּל מֵהַדַּעַת, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁכּוֹפֶה יִצְרוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּלָב, שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא לֵב אֶחָד לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת לוּלָב — אוֹתִיּוֹת "לוֹ לֵב", שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּיָּדוּעַ, כִּי הַזְּעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהֵם הַסְּפִירוֹת מֵחֶסֶד עַד הַיְסוֹד, וְכָל הַמִּדּוֹת עוֹבְרִים דֶּרֶךְ הַיְסוֹד אֶל הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח". וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ל'): כַּפּוֹת תְּמָרִים אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁכּוֹפִין אֶת עַצְמָן לִלְמֹד תּוֹרָה זֶה מִזֶּה, שֶׁמְּגַלִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הָעוֹלָם. כִּי בְּסֻכּוֹת אָנוּ עוֹסְקִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וַאֲפִלּוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁמַּקְרִיבִין בִּשְׁבִילָם בְּסֻכּוֹת. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אַחַר נְטִילַת לוּלָב וְהַקָּפוֹתָיו: "לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד"; כִּי כָּל עִנְיַן הַלּוּלָב — לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַחֲסָדִים שֶׁבְּדַעַת לְתוֹךְ הַזְּעֵיר אַנְפִּין, וּמִשָּׁם יֶשְׁפַּע אֶל הַמַּלְכוּת. וְכָל זֶה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כַּמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת: וַעֲדַיִן צְרִיכִין עִיּוּנָא רַבָּא, לְבָאֵר כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאֹר הֵיטֵב. וַה' יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין דְּבָרָיו וּרְמִיזוֹתָיו הַנּוֹרָאִים וְהַנִּפְלָאִים, כִּי עַל־פִּי הַקְּדָמוֹתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, יְכוֹלִים לְפָרֵשׁ כָּל כְּתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל וְכָל הַכַּוָּנוֹת:

וּבְכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, וּבְכָל מִדּוֹרֵי הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינוֹת: "וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה".

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁכּוֹפֶה יִצְרוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלּוּלָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת: "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח". כִּי בְּסֻכּוֹת אָנוּ עוֹסְקִין לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וַאֲפִלּוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַשִּׁבְעִים פָּרִים שֶׁמַּקְרִיבִין בִּשְׁבִילָם בְּסֻכּוֹת. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אַחַר נְטִילַת לוּלָב וְהַקָּפוֹתָיו: "לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד". וְכָל זֶה מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כַּמְבֹאָר לְעֵיל בַּאֲרִיכוּת: וַעֲדַיִן צְרִיכִין עִיּוּנָא רַבָּא, לְבָאֵר כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל לוּלָב עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּאֹר הֵיטֵב. וַה' יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁנִּזְכֶּה לְהָבִין דְּבָרָיו וּרְמִיזוֹתָיו הַנּוֹרָאִים וְהַנִּפְלָאִים]:

לד

"וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שְׁמוֹת יט, ו).

א. **כְּתִיב** (תְּהִלִּים סט, כא): "חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי", הַיְנוּ הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת

שֶׁבְּאִין לָאָדָם עַל־יְדֵי חַטֹּאתָיו וַעֲוונוֹתָיו הַמְגֻנִּים הֵם שׁוֹבְרִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם; כִּי אֵין לְךָ עוֹד שִׁבָּרוֹן לֵב לָאָדָם כְּמוֹ חֲטָאִים וַעֲוונוֹת, שֶׁהֵם מַכְנִיסִים בּוֹ שִׁבָּרוֹן לֵב, כִּי הוּא מְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ אָז מִמְּנוּ יִתְבָּרֵךְ. וְהַתִּקּוּן לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה הוּא, עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת; הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁמֹּחוֹ יִהְיֶה מְקֻשָּׁר אֶל לִבּוֹ, הַיְנוּ שֶׁהַמֹּחַ יִהְיֶה שַׁלִּיט עַל הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל הַחֶרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לִבּוֹ; כִּי בֶּאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י׳, סִימָן ג׳): הָרְשָׁעִים בִּרְשׁוּת לִבָּם, (בְּרֵאשִׁית כו, מא): וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ; (תְּהִלִּים יד, א): ״אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ״; (מְלָכִים־א׳ יב, כו): ״וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם בְּלִבּוֹ״, (אֶסְתֵּר ו, ו): ״וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ״, אֲבָל הַצַּדִּיקִים לִבָּם בִּרְשׁוּתָם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל־א׳ א, יג): ״וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ״; (דָּנִיֵּאל א, ח): ״וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ״; (שְׁמוּאֵל־א׳ כז, א): ״וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל לִבּוֹ״, וְדוֹמִין לְבוֹרְאָן (בְּרֵאשִׁית ח, כא): ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל לִבּוֹ״; כִּי הַלֵּב שֶׁל אָדָם מָלֵא חֲרָפוֹת וּבְזָיונוֹת מֵרֹב חַטֹּאתָיו וַעֲוונוֹתָיו הַמְרֻבִּים, וְכָל זֶה מִפְּנֵי שֶׁמְּנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵהַדַּעַת הָאֱמֶת, שֶׁהִיא (דְּבָרִים ד, לה): ״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, כִּי יְהוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ״; כִּי אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאָז הַמֹּחַ שַׁלִּיט עַל הַלֵּב, שֶׁזֶּהוּ כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ אֶל הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וּכְשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יוֹרִיד מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַחֲרָפוֹת הַשּׁוֹרוֹת עַל לִבּוֹ, וְיִהְיֶה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הַנִּקְרָא זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא טז, ג): ״בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ״; וּמוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן יט): תָּא חֲזֵי, אֵין אָדָם מֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵהַהֲוָיָ״ה אֶלָּא בְּזֹאת וְכוּ׳, וְכַד שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְקְרִיאַת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (וַיִּקְרָא כו, מד): ״וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם״ וְגוֹ׳, מַאי אִינוֹן אָמְרִין לָהּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, א): ״אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ״, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּצְלוֹתִין, בְּצִיצִית וּבִתְפִלִּין, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיוֹמִין טָבִין, דַּעֲלַיְהוּ אִתְמַר (שְׁמוֹת לא, יז): ״בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם״, אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וְאוֹת דִּתְפִלִּין וְכוּ׳; וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד (תְּהִלִּים לב, ו): ״עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד״, ׳עַל זֹאת׳ וַדַּאי, לְשֵׁם ה׳ שֶׁהוּא עַל זֹאת. לָמָּה תִּקְּנוּ בְּשַׁחֲרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה? אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר ׳עַל זֹאת׳, הוּא מוֹרֶה שֶׁהַוָיָ״ה הוּא עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־א׳ כט, יא): ״לְךָ ה׳ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה״ וְגוֹ׳, וְאֵין לְךָ פְּעֻלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא עַל־יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תְּהִלִּים קג, יט): ״וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה״; הַיְנוּ הָאָדָם מִשְׁתַּנֶּה בְּכָל פַּעַם, וְעוֹבְרִים עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע נִסְיונוֹת אֲחֵרִים, וְהוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ אֶל הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת אֵל לִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַנִּקְרֵאת ׳זֹאת׳, שֶׁבְּכָל הַמְצָרִים שֶׁלּוֹ יִהְיֶה דָּבוּק רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְבַּטֵּל כָּל הַחֲרָפוֹת הַשּׁוֹרוֹת עַל לִבּוֹ.

וּבְזָיונוֹת שׁוֹבְרִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם. וְהַתִּקּוּן הוּא, עַל יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל הַחֶרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לִבּוֹ:

ב כִּי הִנֵּה הַכֹּל, שֶׁהַמַּמְשָׁלָה בְּיַד הַצַּדִּיק לִפְעֹל פְּעֻלּוֹת כִּרְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם

ב. כִּי הִנֵּה הַכֹּל, שֶׁהַמַּמְשָׁלָה בְּיַד הַצַּדִּיק לִפְעֹל פְּעֻלּוֹת כִּרְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם

לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן טז:): **״צַדִּיק מוֹשֵׁל״ וְכוּ׳, מִי מוֹשֵׁל בִּי? צַדִּיק.** [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: (שְׁמוּאֵל־ב׳ כג): ״אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים״, מַאי קָאָמַר, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ הָכִי קָאָמַר, אָמַר אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל, אֲנִי מוֹשֵׁל בָּאָדָם, מִי מוֹשֵׁל בִּי? צַדִּיק, שֶׁאֲנִי גּוֹזֵר גְּזֵרָה וּמְבַטְּלָהּ]. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ הַמֶּמְשָׁלָה לִמְשֹׁל עַל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּכְפִי שֶׁהוּא גּוֹזֵר — כָּךְ מִתְקַיֵּם. (וּמֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק): וְזֶהוּ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מב, ו): ״וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״; הַיְנוּ שֶׁיּוֹסֵף שֶׁהוּא הַשַּׁלִּיט, הָיָה שַׁלִּיט עַל כֻּלָּם, וְהִשְׁפִּיעַ שֶׁפַע עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁזֶּה ״וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ״, הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ״, שֶׁכָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בָּאוֹת מִמֶּנּוּ, וְהוּא שֹׁרֶשׁ כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הָעַנָּפִים שֶׁלּוֹ הַמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (יוֹמָא לח:): בְּשְׁבִיל צַדִּיק אֶחָד הָעוֹלָם נִבְרָא; וְכֵן אָמְרוּ (שָׁם): אֲפִלּוּ בְּשְׁבִיל צַדִּיק אֶחָד הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם; וְכֵן אָמְרוּ (מוֹעֵד קָטָן יח.): הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּד אֶחָד וְצַדִּיק שְׁמוֹ. וְעִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק, הוּא רַק בְּשְׁבִיל לְהָאִיר וּלְהִתְעוֹרֵר לְבָּם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; כִּי רַק בְּשְׁבִיל זֶה בָּחַר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת לב.): מַאי ״לֵךְ רֵד״, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה רֵד מִגְּדֻלָּתְךָ, כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה — אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וַעֲכְשָׁו יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, אַתָּה לָמָּה לִי. (וּמֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק): כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג): ״שְׁמַע ה׳ קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ״, הַיְנוּ לְהָאִיר הָאָרַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יְהוּדָה בַּעֲנָפִים, הַיְנוּ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ: ״וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ״; הַיְנוּ לְהָבִיא אֶת קוֹל יְהוּדָה — שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, אֶל הָעָם — שֶׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן טז:): **״צַדִּיק מוֹשֵׁל״ וְכוּ׳ — מִי מוֹשֵׁל בִּי צַדִּיק, וְזֶהוּ בְּחִינַת** (בְּרֵאשִׁית מב): **״וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״. וְהוּא שֹׁרֶשׁ כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הָעַנָּפִים שֶׁלּוֹ הַמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ: וְעִקַּר הַמֶּמְשָׁלָה, לְהָאִיר וּלְהִתְעוֹרֵר לְבָּם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים לג): **״שְׁמַע ה׳ קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ״, הַיְנוּ לְהָאִיר הָאָרַת הַצַּדִּיק בַּעֲנָפִים, הַיְנוּ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ: ״וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ״:**

ג וּבְחִינָה הַזֹּאת, הַיְנוּ ״וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״, הוּא בְּחִינַת מְלֹאפוּם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּכָל סִפְרֵי קַבָּלָה וּמוּבָא בְּ״שַׁעֲרֵי צִיּוֹן״ בְּשַׁעַר תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ) **בְּרִית מֻרְכָּבָה לַיְסוֹד, אֲשֶׁר הַוָיו״ה שֶׁלּוֹ בְּנִקּוּד מְלֹאפוּם. כִּי הַמְּלֹאפוּם הוּא הָאוֹתִיּוֹת מְלֹא פוּם, לְהוֹרוֹת, שֶׁכְּלֵי הַשֶּׁפַע, הַיְנוּ הַפֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק, הוּא מָלֵא מֵאֲלְקוּת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; כִּי צַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטַר בְּרִית, כַּמּוּבָא** (זֹהַר נֹחַ נט:): כָּל מָאן דְּנָטִיר הַאי בְּרִית דְּעַלְמָא אִתְקַיֵּם עָלֵיהּ, אִקְרֵי צַדִּיק, מְנָא לָן? מִיּוֹסֵף, בְּגִין דְּנָטַר לֵיהּ לַבְּרִית

עָלְמָא זָכָה דְּאִקְרֵי צַדִּיק. וּמֵאַחַר שֶׁהוּא נוֹטֵר הַבְּרִית, פִּיו תָּמִיד מְדַבֵּר מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכֵן מְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי לְכְאוֹרָה קָשֶׁה, לָמָּה אָנוּ צְרִיכִין לִתְפִלָּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת? אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהַדִּבּוּר הוּא כְּלֵי הַשֶּׁפַע, שֶׁבָּהֶם מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים א, יא): ״וְיָבֶרֶךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם״, הַיְנוּ לְפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַשֶּׁפַע; אִם הַדִּבּוּר הַיְנוּ הַכְּלֵי הַשֶּׁפַע הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאָהּ, אֲזַי יְכוֹלִין לְקַבֵּל בָּהֶם רֹב שֶׁפַע, וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיק, בְּוַדַּאי הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאָהּ, לָכֵן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִקְרָא בְּחִינַת מְלֹא פּוּם, לְהוֹרוֹת שֶׁהַפֶּה שֶׁלּוֹ בִּמְלוֹאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת; כִּי הַצַּדִּיק דָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעַת לְרֶגַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן הוּא מְדַבֵּר תָּמִיד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מְדַבֵּר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן כְּשֶׁהַצַּדִּיק דָּבוּק כָּל־כָּךְ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף, הוּא מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ, כִּי הַדִּבּוּר זֶה כְּלֵי הַשֶּׁפַע.

לְכְאוֹרָה קָשֶׁה, לָמָּה אָנוּ צְרִיכִין לִתְפִלָּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁהַדִּבּוּר הוּא כְּלֵי הַשֶּׁפַע, שֶׁבָּהֶם מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים א׳): ״וְיָבֶרֶךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם״, הַיְנוּ לְפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַשֶּׁפַע. אִם הַדִּבּוּר הַיְנוּ הַכְּלֵי הַשֶּׁפַע הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאָהּ, אֲזַי יְכוֹלִין לְקַבֵּל בָּהֶם רֹב שֶׁפַע. וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיק, בְּוַדַּאי הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאָהּ, לָכֵן יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִקְרָא בְּחִינַת מְלֹא פּוּם, לְהוֹרוֹת שֶׁהַפֶּה שֶׁלּוֹ בִּמְלוֹאָהּ וּבִשְׁלֵמוּת:

ד. וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת ״צַדִּיק מוֹשֵׁל״ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא פּוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, כא): ״וְעַמֵּךְ (יִשְׂרָאֵל) כֻּלָּם צַדִּיקִים״; הַיְנוּ שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל גַּם־כֵּן נִקְרָא צַדִּיק עַל שֵׁם שְׁנִמּוֹל, וְלָכֵן יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נְקֻדַּת הַצַּדִּיק, וְהוּא יָכוֹל לִפְעֹל אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, וְהוּא צָרִיךְ רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֵידַע, שֶׁגַּם לוֹ יֵשׁ בְּכֹחוֹ לִפְעֹל כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ. וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים קיד, ב): ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״; הַיְנוּ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעֹל אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה לְמַעְלָה, שֶׁזֶּה: ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״.

וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת ״צַדִּיק מוֹשֵׁל״ שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא פּוּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס׳): ״וְעַמֵּךְ (יִשְׂרָאֵל) כֻּלָּם צַדִּיקִים״. וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים קיד): ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״, הַיְנוּ ׳מִי מוֹשֵׁל בִּי

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, מַה שֶּׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צח, סִימָן ו׳) עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית מט, ח): ״יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ״; כָּל אַחֶיךָ נִקְרָאִים עַל שִׁמְךָ — יְהוּדִי אֲנִי, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים עו): בָּא יְהוּדָה וְהִשְׁלִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְקִדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ, וְיָרַד לַיָּם, וּבִזְכוּת זֶה זָכָה לְמַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיד, ב): ״הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ״; לְפִיכָךְ ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״ שֶׁל יְהוּדָה, כִּי נְקֻדַּת הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרֵאת יְהוּדָה, נִכְנָסָה בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים יְהוּדִים. וּנְקֻדַּת הַצַּדִּיק שֶׁהִיא בְּחִינַת יְהוּדָה, מְאִירָה בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה, וְיָכוֹל לִפְעֹל אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, בְּחִינַת: ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״].

הֵינוּ ׳מִי מוֹשֵׁל בִּי? צַדִּיק׳, כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל דָּבָר יָקָר, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵבָה, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ; כִּי אֵצֶל כָּל אֶחָד יֵשׁ נְקֵבַת יַהֲדוּת, נְקֵבַת הָאֱמוּנָה, נְקֵבָה יְקָרָה, אֲשֶׁר אֵין בַּזּוּלַת, כִּי אַחֶרֶת לֹא הָיָה נִבְרָא, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי־אָדָם שָׁוִין. כְּמַעֲשֶׂה דְּאַבָּיֵי וְאַבָּא אוּמָנָא (תַּעֲנִית כא:), שֶׁהֵשִׁיבוּ לוֹ: לָא מָצִית לְמֶעֱבַד כְּעִבְדָּא דְּאַבָּא אוּמָנָא וְכוּ׳. [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: אַבָּא אוּמָנָא הֲוָה אָתֵי לֵיהּ שְׁלָמָא מִמְּתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא כָּל יוֹמָא, וּלְאַבָּיֵי כָּל מְעַלֵּי יוֹמָא דְּשַׁבָּתָא, לְרָבָא כָּל מְעַלֵּי יוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, הֲוָה קָא חָלְשָׁא דַּעְתֵּיהּ דְּאַבָּיֵי מִשּׁוּם דְּאַבָּא אוּמָנָא, אָמְרוּ לֵיהּ לָא מָצִית לְמֶעֱבַד כְּעִבְדֵּיהּ, וּמַאי הַוּוּ עֲבְדֵיהּ דְּאַבָּא אוּמָנָא, דְּכִי הֲוָה עָבִיד מִילְתָא, הֲוָה מָחֵית גַּבְרֵי לְחוּד וְנָשֵׁי לְחוּד, וְאִית לֵיהּ לְבוּשָׁא דְּאִית בֵּיהּ קַרְנָא דַּהֲוָת בְּזִיעָא כִּי כּוּסֵילְתָּא, כִּי הֲוָת אַתְיָא לֵיהּ אִיתְתָא הֲוָה מַלְבֵּישׁ לָהּ, כִּי הֵיכִי דְּלָא נִסְתַּכֵּל בָּהּ, וְאִית לֵיהּ דּוּכְתָּא דְּצָנְיָא דְּשָׁדֵי בֵּיהּ פִּשִׁיטֵי דְּשָׁקִיל דְּאִית לֵיהּ שָׁדֵי בֵּיהּ דְּלִית לֵיהּ לָא מִיכְסֵיף, כִּי הֲוָה אִתְרָמֵי לֵיהּ צוּרְבָא מֵרַבָּנָן אַגְרָא מְנִיהּ לָא שָׁקִיל וּבָתַר דְּקָאֵי יָהֵיב לֵיהּ פִּשִׁיטֵי, וְאָמַר לֵיהּ זִיל בְּרִיא נַפְשָׁךְ; הֵינוּ אַבָּא אוּמָנָא הָיָה רוֹפֵא, וְהָיָה מִתְנַהֵג בְּצִנְיעוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְכֵן מִי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כֶּסֶף, לֹא לָקַח מִמֶּנּוּ, וְדָבָר זֶה לֹא יָכוֹל הָיָה לְהֵרָאוֹת — לֹא אַבָּיֵי וְלֹא רָבָא, וְאַף שֶׁכָּל הַשַּׁ״ס מָלֵא מֵאַבָּיֵי וְרָבָא, עִם כָּל זֹאת הָיְתָה לְאַבָּא אוּמָנָא נְקֵבָה אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה בָּהֶם, וְגַם אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם, כִּי אַבָּא אוּמָנָא הָיָה רוֹפֵא וְלֹא הֵם. נִמְצָא, שֶׁלְּכָל אֶחָד יֵשׁ נְקֵבָה אֲשֶׁר אֵין בַּחֲבֵרוֹ]. וּבְחִינָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ, הוּא מַשְׁפִּיעַ וּמֵאִיר וּמְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת וּבְחִינָה הַזֹּאת מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין; הֵינוּ שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ נְקֵבָה אֲשֶׁר אֵין בַּחֲבֵרוֹ, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת נְקֵבַת חֲבֵרוֹ. וְהַנְּקֵבָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, זוֹ נְקֵבַת חִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְצוּיָה אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד הוּא צִנּוֹר הַמּוֹרִיד אֶת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּזֶה הָעוֹלָם בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי. וְלָכֵן צְרִיכִים לְקַבֵּל אֶת כָּל הַנְּקֵדוֹת מִכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל.

צַדִּיק׳. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, דָּבָר יָקָר שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֵבָה, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ. כְּמַעֲשֶׂה דְּאַבָּיֵי וְאַבָּא אֻמָּנָא (תַּעֲנִית כא:), שֶׁהֵשִׁיבוּ לוֹ, לָא מָצִית לְמֶעֱבַד כְּעִבְדָּא דְּאַבָּא אֻמָּנָא וְכוּ׳. וּבְחִינָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ, הוּא מַשְׁפִּיעַ וּמֵאִיר וּמְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת וּבְחִינָה הַזֹּאת מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין:

כִּי קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַמֶּמְשָׁלָה בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה נָתַן הַמֶּמְשָׁלָה לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הִתְלַבְּשׁוּת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי רְצוֹנוֹ

כִּי קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַמֶּמְשָׁלָה בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; כִּי הַתּוֹרָה הִיא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הוּא מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן א׳): הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת אֲנִי הָיִיתִי כְּלִי אֻמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהָיָה מַבִּיט בַּתּוֹרָה וּבוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם. וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה נָתַן הַמֶּמְשָׁלָה לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְלָכֵן הַמֶּמְשָׁלָה בְּיָדָם. וּכְפִי שֶׁפּוֹסְקִים וְדוֹרְשִׁים אֶת הַתּוֹרָה — כָּךְ נַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ; הֵינוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דִּבְקוּתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְפִי בְּטוּלוֹ אֶל הַתּוֹרָה, כָּךְ מַכְנִיס כֹּחַ בָּעוֹלָם, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, הֵם הִתְלַבְּשׁוּת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל אוֹת

וַאוֹת הוּא אוֹר מְיֻחָד מֵהָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כִּפְי הַסְּפִירָה וּכְפִי הָעוֹלָם הַשַּׁיָּךְ אֵלֶיהָ, וּמֵהִצְטָרְפוּת וְיִחוּדֵי הָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, כִּי רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַמִּצְווֹת יִהְיוּ כָּךְ, לְמָשָׁל מִצְוַת תְּפִלִּין, הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּבָתִּים שֶׁל עוֹר, וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף, כִּי כֵן רְצוֹנוֹ, נִמְצָא שֶׁרְצוֹנוֹ מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא מְלֵאָה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַכְשָׁו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ, כִּי קִבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, גַּם הָרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ, שֶׁאָנוּ מוּשְׁלִין כְּבְיָכוֹל לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ כְּפִי רְצוֹנֵנוּ, וְזֶה בְּחִינַת ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״ כַּנַּ״ל: וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פא): ״רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה ה׳ אֱלֹקַי״, קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה, נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ. הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל בְּיָדֵינוּ: וְזֶהוּ (תְּהִלִּים פא): ״אָנֹכִי ה׳ אֱלֹקֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם״, הַיְנוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, הָיָה הַכֹּל אָנֹכִי. וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה, ״הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ״, זֶה בְּחִינַת מְלָאפוּם. שֶׁהוּא בְּחִינַת ״יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״, הַיְנוּ מִי מוֹשֵׁל בִּי, הַיְנוּ שֶׁהַשֶּׁפַע הוּא לְפִי הַרְחָבַת הַפֶּה, וּלְפִי כְּלֵי הַדִּבּוּר, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ; הַיְנוּ שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, וּמְגַלֶּה לוֹ תּוֹרָה וְגִלּוּי אֱלֹקוּת, וְכֵן מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְקַשֵּׁר אֶת הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, בָּזֶה הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת פִּיו, שֶׁיִּהְיֶה אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אַחַר קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּמְסְרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, אָז נִמְסָר גַּם הַכֹּחַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לִפְעֹל וּלְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם, כִּי הַתּוֹרָה הִיא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְפִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת וּמִתְפַּלֵּל, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה, וְיכוֹלִים לִפְעֹל אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים, כִּי הַמֶּמְשָׁלָה נִמְסְרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל, שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הַתּוֹרָה.

שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהַמִּצְווֹת יִהְיוּ כָּךְ. לְמָשָׁל מִצְוַת תְּפִלִּין, הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת וּבָתִּים שֶׁל עוֹר וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף, כִּי כֵן רְצוֹנוֹ, נִמְצָא שֶׁרְצוֹנוֹ מְלֻבָּשׁ בְּכָל הַתּוֹרָה. וְעַכְשָׁו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ, גַּם הָרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיָדֵינוּ. שֶׁאָנוּ מוּשְׁלִין כְּבְיָכוֹל לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ כְּפִי רְצוֹנֵנוּ, וְזֶה בְּחִינַת ״יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו״ כַּנַּ״ל: וְזֶהוּ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פא): ״רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה ה׳ אֱלֹקַי״, קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה. וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה, נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ. הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל בְּיָדֵינוּ: וְזֶהוּ (תְּהִלִּים פא): ״אָנֹכִי ה׳ אֱלֹקֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם״, הַיְנוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, הָיָה הַכֹּל אָנֹכִי. וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה, ״הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ״, זֶה בְּחִינַת מְלָאפוּם. שֶׁהוּא בְּחִינַת ״יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״, הַיְנוּ מִי מוֹשֵׁל בִּי, הַיְנוּ שֶׁהַשֶּׁפַע הוּא לְפִי הַרְחָבַת הַפֶּה, וּלְפִי כְּלֵי הַדִּבּוּר, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ:

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים פא, יא): ״אָנֹכִי ה׳ אֱלֹקֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם״, הַיְנוּ קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה הַכֹּל אָנֹכִי, שֶׁהָיָה שַׁיָּךְ רַק אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל, וְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה ״הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ״, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁיְּגַלֶּה לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מְלָאפוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת ״יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״, הַיְנוּ מִי מוֹשֵׁל בִּי, הַיְנוּ שֶׁהַשֶּׁפַע הוּא לְפִי הַרְחָבַת הַפֶּה, וּלְפִי כְּלֵי הַדִּבּוּר, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ; הַיְנוּ שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, וּמְגַלֶּה לוֹ תּוֹרָה וְגִלּוּי אֱלֹקוּת, וְכֵן מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְקַשֵּׁר אֶת הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיֶּכֶת לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, בָּזֶה הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת פִּיו, שֶׁיִּהְיֶה בְּחִינַת: ״יוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״.

[וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק אֶת מַעֲלַת קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר, שֶׁכְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרוֹ, וּמְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי תּוֹרָה לְזוּלָתוֹ, וּמְגַלֶּה לוֹ אֶת נְקֻדָּתוֹ, וְכֵן מְדַבֵּר תָּמִיד אֲלֵיהוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֲלוּ הֵם כְּלֵי הַשֶּׁפַע, עַל־יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ עָלָיו וְעַל הַדּוֹמֵת אוֹר אֱלֹקִי, וְזוֹכֶה לְגַדְלוּת הַמֹּחִין, שֶׁיָּאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד].

ה. **וּמְלָאפוּם**, שֶׁהוּא הַנְּקוּד שֶׁל הַיְסוֹד, **הַיְנוּ בְּחִינַת**: ״**וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט**״, הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה עִם וָאו, שֶׁזֶּה סוֹד הַבְּרִית שֶׁהוּא ה׳וָאו׳, וְעָלָיו שׁוֹרָה הַנְּקֻדָּה, שֶׁהִיא בְּסוֹד צַדִּיק, כִּי בְּחִינַת יוֹסֵף נִמְשָׁךְ מֵחָכְמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם הַמֹּחִין בְּסוֹד י״ה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא, לא): ״אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ״, הַיְנוּ חָכְמָה וּבִינָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה ״וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט״; כִּי בְּהִתְחַבְּרוּת חָכְמָה וּבִינָה יַחַד, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא, מִשָּׁם יוֹצֵאת הַנְּקֻדָּה דֶּרֶךְ הַיְסוֹד. וְחָכְמָה הִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה, הַיְנוּ יוּד, מַעְיָן. וּבִינָה הוּא נַחַל הַנִּמְשָׁךְ מִן הַמַּעְיָן; כִּי יוֹצֵא דֶּרֶךְ יְסוֹד הַחָכְמָה אֶל תּוֹךְ הַבִּינָה, וּמִשָּׁם נוֹלֶדֶת נְקֻדַּת צַדִּיק שֶׁהוּא הַיּוּ״ד, וְעַל שֵׁם הַמַּשְׁכוֹת הוּא וָאו, נִקְרָא נַחַל הַנִּמְשָׁךְ מִן הַמַּעְיָן, שֶׁהוּא יוּ״ד: נִמְצָא, שֶׁהַבְּרִית הוּא וָאו וְעָלֶיהָ יוּ״ד, שֶׁזֶּה בּוֹנֶה אֶת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא חָכְמָה וּבִינָה.

[וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק, אִם אָדָם הוּא נוֹטֵר אֶת הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זֶה מֹחָיו נְקִיִּים, וְדָבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ בְּכֹחַ תְּפִלָּתוֹ לִפְעֹל כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ].

ו. **וּבְחִינַת מְלָאפוּם יֵשׁ בְּכָלָלוּת וּבִפְרָטוּת**; הַיְנוּ בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת מְלֹא פּוּם, כִּבְיָכוֹל הַדִּבּוּר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): ״בִּדְבַר ה׳ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ״, וּכְתִיב (שָׁם קיט, פט): ״לְעוֹלָם ה׳ דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם״, וְכֵן בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא צַדִּיק, אִם הוּא רַק שׁוֹמֵר הֵיטֵב עַל דִּבּוּרוֹ, אֲזַי זוֹכֶה, שֶׁפִּיו מָלֵא מֵאֲלֻקוּת, בְּחִינַת מְלָאפוּם.

(עַכְשָׁו יְקַשֵּׁר אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת הַצַּדִּיקִים וְאֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ יַחַד): כִּי עַשֶּׂרֶת הַדִּבְּרוֹת עִם הַלּוּחוֹת, הוּא בְּחִינַת מְלָאפוּם, שֶׁהוּא יוּד, הַיְנוּ עַשֶּׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלָה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בַּמִּדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יח, סִימָן כא): הַלּוּחוֹת הָיוּ בָּהֶן תַּרַ״ג מִצְווֹת כְּנֶגֶד אוֹתִיּוֹת מִן ״אָנֹכִי״ עַד ״אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ״ — לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, וְכֻלָּן נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, שֶׁבָּהֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים, תּוֹרָה וּמִשְׁנָה, תַּלְמוּד וְאַגָּדָה, הֵם בְּחִינַת יוּ״ד, וְהַלּוּחוֹת בְּעַצְמָן הֵם וָא״ו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא יד.):

וְהַלּוּחוֹת אָרְכָּן שִׁשָּׁה וְרָחְבָּן שִׁשָּׁה; נִמְצָא, שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ בָּהּ יוּ״ד וְיֵשׁ בָּהּ וָא״ו. וְהַתּוֹרָה עִם הָעוֹלָם גַּם־כֵּן יוּ״ד וָוָא״ו, כִּי הַתּוֹרָה הִיא יוּ״ד, שֶׁנִּקְרֵאת (תְּהִלִּים קיא, י): ״רֵאשִׁית חָכְמָה״, וְיוּ״ד עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר, וְהָעוֹלָם הוּא וָא״ו, שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם הֵם מְחֻבָּרִים יַחַד, כִּי בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ נִמְצֵאת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה חִבּוּר בֵּין יוּ״ד לְבֵין וָא״ו. וְצַדִּיק עִם יִשְׂרָאֵל, הֵם גַּם־כֵּן יוּ״ד וָא״ו, כִּי צַדִּיק הוּא יוּ״ד, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם נִקְרָאִים חַכְמֵי הָעֵדָה, שֶׁהֵם יוּ״ד, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרַשׁ תְּהִלִּים כט, ו): מִפְּנֵי מַה נִּבְרָא הָעוֹלָם הַבָּא בְּיוּ״ד? מִפְּנֵי שֶׁצַּדִּיקִים שֶׁבּוֹ מוּעָטִים; וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת וָא״ו, שֶׁהֵם תְּמֻכֵי אוֹרַיְתָא, כִּי הַמּוֹן־עָם תּוֹמְכִים בְּהַצַּדִּיקִים, וְלָכֵן הֵם נִקְרָאִים ״וָוֵי הָעַמּוּדִים״, שֶׁמַּחֲזִיקִים אֶת הַבִּנְיָן. וְאֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּפְנֵי עַצְמוֹ, יֵשׁ גַּם־כֵּן בְּחִינַת יוּ״ד וָא״ו. יוּ״ד עַל שֵׁם הַפֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מט, ד): ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, וְהַיּוּ״ד עַל שֵׁם הַחָכְמָה נֶאֱמַר. וָא״ו עַל שֵׁם ״וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת״, שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת, שֶׁהֵם וָאו כַּנַּ״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג): ״קָשְׁרֵם עַל גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ״;

אָרְכָּן שִׁשָּׁה וְרָחְבָּן שִׁשָּׁה. וְהַתּוֹרָה עִם הָעוֹלָם גַּם כֵּן יוּד וָוָאו. כִּי הַתּוֹרָה הִיא יוּד, שֶׁנִּקְרֵאת (תְּהִלִּים קיא): **״רֵאשִׁית חָכְמָה״. וְהָעוֹלָם הוּא וָאו, שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְצַדִּיק עִם יִשְׂרָאֵל, הֵם גַּם כֵּן יוּד וָאו. כִּי צַדִּיק הוּא יוּד, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם נִקְרָאִים חַכְמֵי הָעֵדָה. וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת וָאו, שֶׁהֵם תָּמְכֵי אוֹרַיְתָא. וְנִקְרָאִים. וָוֵי הָעַמּוּדִים. וְאֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּפְנֵי עַצְמוֹ, יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת יוּד וָאו. יוּד, עַל־שֵׁם הַפֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים מט): **״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״. וָאו, עַל שֵׁם ״וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת״, שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת, שֶׁהֵם וָאו כַּנַּ״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי ג): **״קָשְׁרֵם עַל גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ״:**

ז **וּכְשֶׁהַלֵּב, הֵינוּ בְּחִינַת וָאו, בְּחִינַת לוּחוֹת, הוּא מְשֻׁקָּע בְּאַהֲבוֹת רָעוֹת. הֵינוּ חֲרָפוֹת וּבְזְיוֹנוֹת, הַנִּקְרָא עָרְלַת לֵב. אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שִׁבְרֵי**

נִמְצָא שֶׁהַלֵּב נִקְרָא לוּחַ, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ ׳הַלּוּחוֹת אָרְכָּן וָא״ו וְרָחְבָּן וָא״ו׳. [נִמְצָא, שֶׁיּוּ״ד וָא״ו שֶׁהֵם הַפֶּה וְהַלֵּב, כְּלוּלִים בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּקֻדָּה שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶל לִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, הֵינוּ לִמְצֹא אֶת נְקֻדַּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ כָּל הַבְּרִיאָה, וּבְתוֹךְ הַתּוֹרָה, וּבְתוֹךְ הַצַּדִּיקִים, וּבְתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד; כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלִמְצֹא אֶת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְאִירָה בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת שֶׁשּׁוֹבְרִים אֶת לִבּוֹ. כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מוֹצֵא אֶת נְקֻדַּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְחַיֶּה אֶת הַבְּרִיאָה, וּמוֹצֵא אֶת נְקֻדַּת אֱלֹקוּתוֹ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, וְכֵן בְּתוֹךְ הַצַּדִּיקִים, וְכֵן בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַל־יְדֵי־זֶה מְקֻשָּׁר אֶצְלוֹ הַיּוּ״ד וְהַוָּא״ו וּפִיו וְלִבּוֹ שָׁוִין, וְדוֹ״ק].

ז. **וּכְשֶׁהַלֵּב, הֵינוּ בְּחִינַת וָאו, בְּחִינַת לוּחוֹת, הוּא מְשֻׁקָּע בְּאַהֲבוֹת רָעוֹת. הֵינוּ חֲרָפוֹת וּבְזְיוֹנוֹת, הַנִּקְרָא עָרְלַת לֵב**; כִּי כָּל הָרָעוֹת הַבָּאוֹת עַל הָאָדָם זֶה מִלִּבּוֹ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי תְּרוּמוֹת, פֶּרֶק ח׳): כָּל הָאֵיבָרִים תְּלוּיִים בַּלֵּב; וְאָמְרוּ (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן ט׳): וְלָמָּה כּוֹתְשִׁין עַל הַלֵּב, מִימַר דְּכֻלָּא תַּמָּן, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, כְּמוֹ

שֶׁשָּׁבְרוּ אֶת הַלּוּחוֹת בְּעֵת חֶטְא הָעֵגֶל, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, אֲזַי לִבּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לוּחוֹת נִשְׁבָּרִים, שֶׁזֶּה (דְּבָרִים י, טז): ״וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם״, וְתַרְגּוּמוֹ: ״וְתֵעָדוּן יָת טַפְשׁוּת לִבְכוֹן״, כִּי (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם חוֹטֵא נִטְמְטֵם לִבּוֹ, וְשׁוֹרָה עָלָיו חֶרְפָּה, וְחֶרְפָּה הוּא בְּחִינַת עָרְלָה. (וּמֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק, שֶׁעָרְלָה וְחֶרְפָּה הֵן תְּלוּיוֹת זוֹ בָּזוֹ): כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לד, יד): ״לֹא נוּכַל לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ, אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה, כִּי חֶרְפָּה הוּא לָנוּ״; וְהָעָרְלָה הִיא הַטֻּמְאָה הַכִּי גְּדוֹלָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יַלְקוּט בְּרֵאשִׁית, פֶּרֶק טז, רֶמֶז פ׳): וְהָעָרְלָה הִיא טֻמְאָה מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נב, א): ״כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֹא בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא״, וְהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה נְפוּלָה וּשְׁבוּרָה; כִּי בֶּאֱמֶת אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֶאֱהֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּאַהֲבָה עַזָּה וּגְדוֹלָה מְאֹד, כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל מַמָּשׁ, וְהִיא תָּמִיד מִשְׁתּוֹקֶקֶת לַחֲזֹר אֶל שָׁרְשָׁהּ בְּאַהֲבָה וּבִתְשׁוּקָה עֲצוּמָה, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁהַהֶכְרֵחַ הָיָה שֶׁיִּהְיֶה צִמְצוּם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קִיּוּם לַבְּרִיאָה, אַךְ מֵרֹב אוֹר נַעֲשָׂה שְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁהַכֵּלִים לֹא יָכְלוּ לְהַחֲזִיק אֶת הָאוֹר, וּמִזֶּה נִתְהַוָּה הַיֵּצֶר הָרָע; כִּי יָדוּעַ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת נִתְהַוִּים מִן שְׁבִירַת כֵּלִים. וּמוּבָא בְּ״עֵץ חַיִּים״ (בְּהֵיכַל הַנְּקֻדִּים, שַׁעַר שְׁבִירַת הַכֵּלִים, פֶּרֶק ג׳), כִּי שְׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד נָפְלוּ אֶל בְּינָה דִּבְרִיאָה, הַיְנוּ בְּינָה לְבָא, נִמְצָא, שֶׁבְּתוֹךְ הַלֵּב שֶׁל הַבְּינָה, שָׁם הָיְתָה הַשְּׁבִירָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁאָדָם מְסֻכָּן מְאֹד, שֶׁלִּבּוֹ לֹא יִבְעַר אֶל הָרָע וְאֶל הַטֻּמְאָה, וְהָאוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י, כה): ״צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״, וְלֹא יוּכַל לְהַכְנִס אֶל תּוֹךְ הַבְּינָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִגְרָם מַה שֶּׁנִּגְרָם, וּמִשָּׁם בָּאוֹת לָאָדָם כָּל הַצָּרוֹת, כִּי אִם אֵינוֹ מִתְבּוֹנֵן בַּאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִיסוֹד דַּאֲצִילוּת, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבָּר לִבּוֹ. נִמְצָא, שֶׁאַהֲבוֹת רָעוֹת בָּאִים מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד, שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהַכְנִס בִּבְינָה, כִּי לֹא הָיוּ הַכֵּלִים הָרְאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר. וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם אֻנְקְלוֹס: ״כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ״, ׳אֲרֵי חִסּוּדָא הִיא לָנָא׳, חִסּוּדָא דַּיְקָא מִלְּשׁוֹן חֶסֶד, כִּי הַחֶרְפָּה, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת, נַעֲשָׂה מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד; כִּי אַהֲבָה בָּאָה מִמִּדַּת הַחֶסֶד, מֵחֲמַת שֶׁאוֹהֵב אֶת מִישֶׁהוּ, הוּא יַעֲשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד, וּבָרֵגַע שֶׁנִּתְבַּטֶּלֶת הָאַהֲבָה נִשְׁבָּר הַחֶסֶד, כִּי זֶה נִרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁ״עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה״ (מִשְׁלֵי י׳, יב), אֲפִלּוּ אִם אֶחָד פּוֹשֵׁעַ נֶגֶד חֲבֵרוֹ, אֲזַי אֵינוֹ מְחָרְפֵהוּ, כִּי

לוּחוֹת. וְחֶרְפָּה הוּא בְּחִינַת עָרְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לד): **״לֹא נוּכַל לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֶרְפָּה הוּא לָנוּ״. וְהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה נְפוּלָה וּשְׁבוּרָה, כִּי יָדוּעַ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת נִתְהַוִּים מִן שְׁבִירַת כֵּלִים. וּמוּבָא בְּ״עֵץ־חַיִּים״** (בְּהֵיכַל הַנְּקֻדִּים שַׁעַר שְׁבִירַת הַכֵּלִים פֶּרֶק ג׳): **כִּי שְׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד נָפְלוּ אֶל בִּינָה דִּבְרִיאָה, הַיְנוּ בִּינָה לְבָא. וְהָאוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת** (מִשְׁלֵי י׳): **״צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״. נִמְצָא שֶׁאַהֲבוֹת רָעוֹת בָּאִים מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד, וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם אֻנְקְלוֹס: ״כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ״, ׳אֲרֵי חִסּוּדָא הִיא לָנָא׳. כִּי הַחֶרְפָּה, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת, נַעֲשָׂה מִשְּׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד. כִּי זֶה נִרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁ״עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה״** (מִשְׁלֵי י׳). **אֲפִלּוּ אִם אֶחָד פּוֹשֵׁעַ נֶגֶד חֲבֵרוֹ,**

הָאַהֲבָה מְכַסָּה עַל כָּל פְּשָׁעִים. וּכְשֶׁמִּתְקַלְקֵל בְּרִית הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד, אֲזַי מְחָרְפֵהוּ, כִּי הַחֶרְפָּה הוּא מִשְׁבִּירַת כְּלֵי הַחֶסֶד כַּנַּ״ל: וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּגַשְׁמִיּוּת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ־כֵן בְּרוּחָנִיּוּת, כְּשֶׁנִּשְׁבָּרִים אֶצְלוֹ כְּלֵי הַחֶסֶד, הַבָּאִים מִיסוֹד דַּאֲצִילוּת, עַל־יְדֵי־זֶה מְאַבֵּד אֶת הָאַהֲבָה רַבָּה שֶׁבּוֹעֶרֶת בּוֹ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִכְנָסוֹת בּוֹ אֲהָבוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי אִם אָדָם הָיָה בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹהֵב רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָיָה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר מִיסוֹד דַּאֲצִילוּת, וּכְשֶׁהַלֵּב הוּא מְשֻׁקָּע בְּחֶרְפָּה, הַיְנוּ בְּעֶרְלַת לֵב, בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, הַיְנוּ ״חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי״, אָז מָר לוֹ מְאֹד, וּמִשָּׁם סוֹבֵל אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְּרִירוּת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו. וּכְשֶׁמְּקַשֵּׁר הַלֵּב, הַיְנוּ בְּחִינַת וָא״ו כַּנַּ״ל, לְהַיּו״ד, הַיְנוּ נְקֵבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, שֶׁשָּׁם הָאוֹר הָאֲהָבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרֶה, כִּי אוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת, אֲזַי נִתְבַּטֵּל הָאֲהָבוֹת רָעוֹת, הַיְנוּ הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב. כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֵבָה, שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה, יָאִיר לְהָוָאו שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב. וְנִתְבַּטֵּל הַחֶרְפָּה, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב. כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה, כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה: הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, וּמְקַשֵּׁר אֶת פִּיו אֶל לִבּוֹ שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים, וּמְדַבֵּר בֶּאֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מְגַלֶּה לְזוּלָתוֹ אֶת נְקֻדָּתוֹ שֶׁמְּאִירָה בּוֹ מֵאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַחֲרָפוֹת מֵעַל לִבּוֹ.

אֲזַי אֵינוֹ מְחָרְפֵהוּ, כִּי הָאַהֲבָה מְכַסָּה עַל כָּל פְּשָׁעִים. וּכְשֶׁמִּתְקַלְקֵל בְּרִית הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁבִירַת כְּלֵי הַחֶסֶד, אֲזַי מְחָרְפֵהוּ, כִּי הַחֶרְפָּה הוּא מִשְׁבִּירַת כְּלֵי הַחֶסֶד כַּנַּ״ל.

וּכְשֶׁהַלֵּב הוּא מְשֻׁקָּע בְּחֶרְפָּה, הַיְנוּ בְּעֶרְלַת לֵב, בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, הַיְנוּ ״חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי״. וּכְשֶׁמְּקַשֵּׁר הַלֵּב, הַיְנוּ בְּחִינַת וָאו כַּנַּ״ל, לְהַיּוּד, הַיְנוּ נְקֵבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק. שֶׁשָּׁם הָאוֹר הָאֲהָבָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרֶה, כִּי אוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת. אֲזַי נִתְבַּטֵּל הָאֲהָבוֹת רָעוֹת, הַיְנוּ הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב. כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֵבָה, שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה, יָאִיר לְהָוָאו שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב. וְנִתְבַּטֵּל הַחֶרְפָּה, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב. כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה, כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה:

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים לב:): **בְּקֵשׁ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהוֹצִיא כְּהֲנָה מִשֵּׁם, וּבִשְׁבִיל שֶׁהַקְּדִים בִּרְכַּת אַבְרָהָם לִבְרַכַּת הַמָּקוֹם, נִטְלָה מִשֵּׁם וְנִתְנָה לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק״: וְזֶהוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא**

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים לב:): בְּקֵשׁ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהוֹצִיא כְּהֲנָה מִשָּׁם, וּבִשְׁבִיל שֶׁהִקְדִּים בִּרְכַּת אַבְרָהָם לִבְרַכַּת הַמָּקוֹם, נִטְלָה מִשָּׁם וְנִתְנָה לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק״: וְזֶהוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

הַחֲרָפָה, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, כִּי ״עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה״, כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה: הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם אוֹתוֹ בָּעֵת הַזֹּאת דַּיְקָא, וּמְקַשֵּׁר אֶת פִּיו אֶל לִבּוֹ שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים, וּמְדַבֵּר בֶּאֱמֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מְגַלֶּה לְזוּלָתוֹ אֶת נְקֻדָּתוֹ שֶׁמְּאִירָה בּוֹ מֵאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַחֲרָפוֹת מֵעַל לִבּוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים לב:): בְּקֵשׁ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהוֹצִיא כְּהֲנָה מִשָּׁם, וּבִשְׁבִיל שֶׁהִקְדִּים בִּרְכַּת אַבְרָהָם לִבְרַכַּת הַמָּקוֹם, נִטְלָה מִשָּׁם וְנִתְנָה לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק״: וְזֶהוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

[זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: אָמַר לוֹ אַבְרָהָם, וְכִי מַקְדִּימִין בִּרְכַּת עֶבֶד לִבְרַכַּת קוֹנוֹ? מִיָּד נִתְּנָה לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם פָּסוּק א׳): ״נְאֻם הַוָי״ה לַאדֹנָי,

שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ״, וּבַתּוֹרָה כְּתִיב (שָׁם פָּסוּק ד׳): ״נִשְׁבַּע ה׳ וְלֹא יִנָּחֵם, אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק״, עַל דִּבּוּרוֹ שֶׁל מַלְכִּי צֶדֶק, וְהַיְנוּ דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יד, יח): ״וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן״, הוּא כֹּהֵן וְאֵין זַרְעוֹ כֹּהֵן; הַיְנוּ כִּי אַבְרָהָם הָיְתָה מִדָּתוֹ אַהֲבָה, וְשֵׁם נוֹלָד מָהוּל (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק ב׳, סִימָן ה׳), וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְמַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יד, יח): ״וּמַלְכִּי צֶדֶק״, אַךְ הַקְּדִים בִּרְכַּת אַבְרָהָם לִבְרַכַת הַמָּקוֹם, זֶה הָיָה פְּגַם הַפֶּה וְהַדִּבּוּר, שֶׁהִיא הַנְּקֵבָה בְּחִינַת יו״ד, שֶׁלֹּא הָיָה בְּחִינַת מְלֹאפוּם — מָלֵא פּוּם, לְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְלָכֵן נִטְלָה מִמֶּנּוּ הַכְּהֻנָּה וְנִמְסְרָה לְאַבְרָהָם, שֶׁאָצְלוֹ נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קי, ד): ״אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק״, דִּבְּרָתִי דַּיְקָא, שֶׁהָיָה אָצְלוֹ פְּגַם הַדִּבּוּר, שֶׁשִּׁבַּח בֶּן־אָדָם לִפְנֵי שֶׁשִּׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא].

וְזֶהוּ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן הַכְּהֻנָּה לְפִנְחָס, אָמַר: ״הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם״ (בַּמִּדְבָּר כה, יב); כִּי הַכְּהֻנָּה הִיא בְּחִינַת אַהֲבָה, הוּא אַבְרָהָם, שׁוֹרָה בִּמְקוֹם בְּרִית שָׁלוֹם, הַיְנוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם: כִּי פִּנְחָס זָכָה לְקַשֵּׁר אֶת פִּיו וְלִבּוֹ, כִּי זָכָה לִבְרִית שָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְּנָה לוֹ הַכְּהֻנָּה, וְכֵן אָצְלוֹ הָיְתָה אַהֲבָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עִקַּר הַקִּנְאָה בָּאָה לָאָדָם מֵרֹב אַהֲבָה, כַּמּוּבָא (זֹהַר מִצְוָע נד:): לֵית קִנְאָה אֶלָּא בְּרַחִימוּתָא, וּמִגּוֹ רַחִימוּתָא אָתֵי קִנְאָה, וְלָכֵן מֵרֹב תַּבְעֶרֶת אַהֲבָה עָזָה שֶׁהָיְתָה לוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, קִנֵּא עַל פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם חֲרָפוֹת שֶׁל עָרְלַת לֵב, בִּשְׁבִיל זֶה זָכָה שֶׁנּוֹתְנָה לוֹ כְּהֻנָּה וּמַלְכוּת, וְהוּא יְבַשֵּׁר בְּשׂוֹרַת הַגְּאֻלָּה, כִּי פִּנְחָס זֶה אֵלְיָהוּ.

נָתַן הַכְּהֻנָּה לְפִינְחָס, אָמַר: ״הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם״ (בְּמִדְבַּר כה). **כִּי הַכְּהֻנָּה הִיא בְּחִינַת אַהֲבָה, הוּא אַבְרָהָם, שׁוֹרָה בִּמְקוֹם בְּרִית שָׁלוֹם, הַיְנוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם:**

ח נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בְּחִינַת נְקֻדָּה, בְּחִינַת: ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, לְהַוָּאוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת״. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל עָרְלַת לִבּוֹ, הַיְנוּ חֲרָפוֹת, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת: וְגַם צָרִיךְ כָּל אָדָם לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, כְּדֵי לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת בִּלְבּוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין״. כִּי בְּזֶה הַבְּחִינָה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה. וְשָׁם בְּהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, שׁוֹרָה הָאַהֲבָה הַנִּקְרָא כֹּהֵן. וְהַנְּקֻדָּה

ח. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר בּוֹ בְּחִינַת נְקֻדָּה שֶׁלּוֹ; כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד נְקֻדָּה אֲשֶׁר אֵין בַּחֲבֵרוֹ, וְלָכֵן לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁנִּצְרָךְ לָהֶן בָּעֵת הַזֹּאת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, שֶׁהוּא הַפֶּה לְהַוָּאוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת״, שֶׁהוּא הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל עָרְלַת לִבּוֹ, הַיְנוּ חֲרָפוֹת, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁאָדָם מְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מְקַשֵּׁר פִּיו וְלִבּוֹ שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִין, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלוֹת אַהֲבוֹת רָעוֹת שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּלִבּוֹ. וְגַם צָרִיךְ כָּל אָדָם לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, כְּדֵי לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת בִּלְבּוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב [(יְשַׁעְיָה ו, ג): ״וְקָרָא זֶה אֶל זֶה״ וְתַרְגּוּמוֹ]: ״וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין״; כִּי בְּזֶה הַבְּחִינָה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה, הַיְנוּ נְקֻדַּת הֶחָבֵר, וְשָׁם בְּהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, שׁוֹרָה הָאַהֲבָה הַנִּקְרָא כֹּהֵן; כִּי

אַהֲבָה שַׁיֶּכֶת רַק כְּשֶׁיֵּשׁ עוֹד אֶחָד. וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, הוּא בְּחִינַת צַדִּיק לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ, וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, מֵאִיר לְלֵב חֲבֵרוֹ, הַנִּקְרָא וָאו; הַיְנוּ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְבּוֹדֵד אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וִידַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִעוֹרֵר אֶת נְקֻדַּת עַצְמוֹ, וְשֶׁיִּהְיוּ פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִים, בְּחִינַת יו״ד עִם וָא״ו, אֶל זֶה צְרִיכִים נְקֻדַּת הֶחָבֵר, שֶׁחֲבֵרוֹ יְחַזְּקוֹ, כִּי מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא צָרִיךְ הַרְבֵּה הִתְחַזְּקוּת, כִּי מֻחָמֶת הַחֲרָפוֹת הַשּׁוֹרוֹת עַל לִבּוֹ, שׁוֹבְרִים אוֹתוֹ, וּמַכְנִיסִים בּוֹ חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִפְתֹּחַ אֶת פִּיו, וּבָזֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָבֵר טוֹב שֶׁמְּחַזְּקוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵרוֹ בְּחִינַת יו״ד עִם וָא״ו. וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה הַנִּקְרָא ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ, וְגַם הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, הַיְנוּ נְקֻדַּת עַצְמוֹ וּנְקֻדַּת חֲבֵרוֹ, הֵם עֲנָפִים לְהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נְקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל; כִּי הַצַּדִּיק הוּא כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא בַּתְרָא קנ:): שְׁקוּלָה הַנְּשָׁמָה שֶׁל צַדִּיק אֶחָד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ; שֶׁהַכֹּל צְרִיכִין לְקַבֵּל מִתְּחִלָּה מֵהַצַּדִּיק, כִּי הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הָעוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֲגִיגָה יב:): הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּד אֶחָד וְצַדִּיק שְׁמוֹ; וְאַחַר־כָּךְ יְקַבְּלוּ דִּין מִן דִּין, שֶׁאֶחָד צָרִיךְ לְקַבֵּל מְזוֹנָלְתּוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק כְּפִי הֲבָנָתוֹ וְהַשָּׂגָתוֹ מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, וְכָל אֶחָד יְקַבֵּל מִגִּיהִ וּבִיהִ; הַיְנוּ נְקֻדָּתוֹ שֶׁמְּאִירָה בּוֹ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק דֶּרֶךְ חֲבֵרוֹ, עַד שֶׁהוּא יוּכַל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ — נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת הַשּׁוֹרוֹת עַל הַלֵּב; הַיְנוּ קֹדֶם צְרִיכִים לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִית, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ מְקַבְּלִים אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאַחַר־כָּךְ צְרִיכִים לְקַבֵּל אֶת נְקֻדַּת הֶחָבֵר, כְּדֵי לַחֲזֹר אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, כִּי כָּל אֶחָד מְקַבֵּל בְּאֹפֶן אַחֵר, וּצְרִיכִים לְקַבֵּל מִכָּל אֶחָד אֵיךְ שֶׁהוּא קִבֵּל מֵהַצַּדִּיק, וְאָז יָאִיר בּוֹ נְקֻדַּת עַצְמוֹ, שֶׁיּוּכַל לַחֲזֹר לְעַצְמוֹ מַה שֶּׁקִּבֵּל מֵהַצַּדִּיק וּמַה שֶּׁקִּבֵּל מֵחֲבֵרָיו שֶׁקִּבְּלוּ מֵהַצַּדִּיק, וְעַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת אֵלּוּ דַּיְקָא, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת הַשְּׁרוּיִים עַל לִבּוֹ מֻחָמַת עֲוֹנוֹתָיו.

הַזֹּאת, הוּא בְּחִינַת צַדִּיק לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ. וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, מֵאִיר לְלֵב חֲבֵרוֹ, הַנִּקְרָא וָאו:

וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, הַיְנוּ הַנְּקֻדָּה הַנִּקְרָא ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, וְגַם הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ. הֵם עֲנָפִים לְהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא נְקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. שֶׁהַכֹּל צְרִיכִין לְקַבֵּל מִתְּחִלָּה מֵהַצַּדִּיק, וְאַחַר־כָּךְ יְקַבְּלוּ דִּין מִן דִּין, וְכָל אֶחָד יְקַבֵּל מִגִּיהִ וּבִיהִ. וְעַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ, נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת. וְזֶהוּ: ״עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה״, כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה:

וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי י, יב): **״וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה״, כִּי שָׁם שׁוֹרָה אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה**; הַיְנוּ אֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם פְּשָׁעִים, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים עָלָיו חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, וְנִשְׁבָּר לִבּוֹ, אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת הָאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי נְקֻדַּת הַצַּדִּיק, מִתְכַּסִּים וּמִתְבַּטְּלִים כָּל הַפְּשָׁעִים, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן א׳): ״וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה״, שֶׁאוֹהֵב הַמָּקוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי א, ב): ״אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָ״ה״, כִּי הָאַהֲבָה הָאֲמִתִּית, הִיא הָאַהֲבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהָאַהֲבָה הַזֹּאת נִמְצֵאת אֵצֶל הַצַּדִּיק, כִּי הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמַמְשִׁיךְ אֶת זֶה בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמִּקְרָבִים אֵלָיו.

וְזֶהוּ כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק, אָמְרָה רָחֵל: ״אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי״ (בְּרֵאשִׁית ל, כג); כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲזַי נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת; כִּי יוֹסֵף זָכָה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן, וְלָכֵן זָכָה לְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, וְכַמּוּבָא (זֹהַר יִתְרוֹ עד.): דְּכָל מָאן דְּחָמָא לֵיהּ הֲוָה רָחִים לֵיהּ בְּלִבּוֹ וּבִרְחִימוּ אִישְׁתְּלִים, מִי שֶׁרָאָה אוֹתוֹ הָיָה אוֹהֲבוֹ בְּלִבּוֹ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יוֹסֵף (שָׁם מה, יב): ״כִּי פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם״, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ״י: ׳כְּפִי כֵּן לִבִּי׳; הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵאִיר ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, בְּ״הָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת״; כִּי פִּיו וְלִבּוֹ הָיוּ שָׁוִין, וְלָכֵן דִּבֵּר תָּמִיד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יד, סִימָן ג׳): יוֹסֵף מְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה, וְהָיָה אֲדָנָיו רוֹאֶה אוֹתוֹ מְלַחֵשׁ בְּפִיו, וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ: מָה אַתָּה אוֹמֵר? וְהוּא מְשִׁיבוֹ וְאוֹמֵר: מְבָרֵךְ אֲנִי לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּכְתִיב בּוֹ (שָׁם נ): ״וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם״, פֵּרֵשׁ רַשְׁ״י: ׳דְּבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִין עַל הַלֵּב׳. הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁלּוֹ, בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל; שֶׁזֶּה מַה שֶּׁדִּבֵּר עִם אֶחָיו, וְהֵאִיר בָּהֶם אֶת נְקֻדָּתוֹ, וְהָיוּ פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין עֲלֵיהֶם. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ, הַיְנוּ הִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיקִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ אֵצֶל יוֹסֵף (סוֹטָה לו:): בָּאַתָּה דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו, וְנִרְאֲתָה לוֹ בַּחַלּוֹן וְכוּ׳, שֶׁהוּא קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא יַעֲקֹב, שֶׁהָיָה כָּלוּל מִכָּל הַשְּׁבָטִים הַצַּדִּיקִים, וְהֵם יָאִירוּ בּוֹ אֶת נְקֻדָּתָם, כִּי הֵם הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, כִּי יַעֲקֹב הָיָה כָּלוּל מִכָּל הַשְּׁבָטִים שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ, וְיעוֹרְרוּ אֶת לִבּוֹ; כִּי בָּזֶה שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְחַבְּרִים פִּיו וְלִבּוֹ לִהְיוֹת שָׁוִין. וְגַם עַל־יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ מִמַּה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵרַבּוֹ, יָכוֹל גַּם־כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ; כִּי אֶחָד תָּלוּי בַּשֵּׁנִי, כָּל אֶחָד מַה שֶּׁמְּקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק, צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיעַ גַּם בְּזוּלָתוֹ, וּמִפְּנֵי כָּךְ הוּא מְקַבֵּל נְקֻדָּתוֹ מֵהַצַּדִּיק, וְכֵן מוֹסֵר אֶת נְקֻדָּתוֹ שֶׁמְּקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק לְזוּלָתוֹ, וְגַם עַל־יְדֵי עַצְמוֹ, שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, יָכוֹל גַּם־כֵּן לְעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ, עַל־יְדֵי ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, וְיָסִיר מִמֶּנּוּ עָרְלַת לֵב; נִמְצָא, שֶׁשָּׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הָאֵלּוּ מְסֻגָּלוֹת מְאֹד מְאֹד לְבַטֵּל אֶת כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת הַשּׁוֹרִין עַל לִבּוֹ.

וְזֶהוּ כְּשֶׁנּוֹלַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק, אָמְרָה רָחֵל: ״אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי״ (בְּרֵאשִׁית ל׳). **כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה הַנְּקֻדָּה שֶׁשָּׁם אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲזַי נִתְבַּטֵּל הַחֲרָפוֹת, הַיְנוּ עָרְלַת לֵב, הַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת: וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יוֹסֵף** (שָׁם מה): **״כִּי פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם״, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ״י: ׳כְּפִי כֵּן לִבִּי׳. הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ, בַּוָּאוֹ שֶׁלּוֹ. שֶׁהֵאִיר פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת, בְּהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת. וּכְתִיב בּוֹ** (שָׁם נ): **״וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם״, פֵּרֵשׁ רַשְׁ״י: ׳דְּבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִין עַל הַלֵּב׳. הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת שֶׁלּוֹ, בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל: נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ, הַיְנוּ הִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיקִים, וְהֵם יָאִירוּ בּוֹ, כִּי הֵם הַנְּקֻדָּה כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, וְיעוֹרְרוּ אֶת לִבּוֹ. וְגַם עַל־יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, יָכוֹל גַּם כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ. וְגַם עַל־יְדֵי עַצְמוֹ, שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, יָכוֹל גַּם כֵּן לְעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ, עַל־יְדֵי ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, וְיָסִיר מִמֶּנּוּ עָרְלַת לֵב: נִמְצָא, שֶׁשָּׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הָאֵלּוּ מְסֻגָּלוֹת מְאֹד מְאֹד לְבַטֵּל אֶת כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת הַשּׁוֹרִין עַל לִבּוֹ.**

וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: ״וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים״, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ״ל; כִּי כֹּהֲנִים הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה, וְגוֹי קָדוֹשׁ, הַיְנוּ קָדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה, שֶׁהוּא הַפֶּה בְּחִינַת יו״ד, וְוָא״ו הוּא בְּחִינַת לֵב כַּנַּ״ל: עַל־יְדֵי מַה תָּבוֹא לִבְחִינַת אַהֲבָה, וְלִבְחִינַת קֹדֶשׁ וָא״ו? עַל־יְדֵי ״אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, כִּי מֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה כְּלָלִיוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּתְחִלָּה צְרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה כְּלָלִיוּת, וְאַחַר־כָּךְ [צָרִיךְ] כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְגַם יוּכַל לְהָאִיר מִגֹּה וּבֵהּ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁבּוֹ, שֶׁהוּא ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, לְהַוָּא״ו, שֶׁהוּא ״וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת״. וְאָז נִקְרָא גּוֹי קָדוֹשׁ, הַיְנוּ קֹדֶשׁ וָא״ו; כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב וָא״ו, הוּא תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, שֶׁהַנְּקֻדָּה מֵאִיר לְהַוָּאו, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים״, הַיְנוּ אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה; כִּי כְּשֶׁתִּתְקַבֵּל מִן כָּל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הֵן מִגֹּה וּבֵהּ, וְהֵן מֵהַנְּקֻדּוֹת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הֵן מִנְּקֻדָּה כְּלָלִיוּת, שֶׁשָּׁם אֵצֶל כָּל הַנְּקֻדּוֹת שׁוֹרָה אַהֲבָה קְדוֹשָׁה, הַנִּקְרָא כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם״; וְהַנְּקֻדָּה הוּא בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ״עֵץ חַיִּים״, שֶׁהָאוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת; כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי כָּל הַחֲרָפוֹת הֵם פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לד, יד): ״לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה, כִּי חֶרְפָּה הִוא לָנוּ״, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַפְּרוּדִים וְהַמַּחֲלֹקֶת, הֵפֶךְ ״הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם״, שֶׁאָז לֹא יְכוֹלִים לְהָאִיר אֶחָד בְּהַשֵּׁנִי אֶת נְקֻדָּתוֹ, וּמְמֵילָא רְחוֹקִים מֵהַצַּדִּיק, שֶׁיְּסוֹדוֹ הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית.

**וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים, הַיְנוּ בְּחִינַת אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ״ל. וְגוֹי קָדוֹשׁ, הַיְנוּ קֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה, וָאו הוּא בְּחִינַת לֵב כַּנַּ״ל: עַל־יְדֵי מַה תָּבוֹא לִבְחִינַת אַהֲבָה, וְלִבְחִינַת קֹדֶשׁ וָאו, עַל־יְדֵי אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי מֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה כְּלָלִיוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַּתְּחִלָּה צְרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה כְּלָלִיוּת, וְאַחַר־כָּךְ [צָרִיךְ] כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהָאִיר בַּחֲבֵרוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְגַם יוּכַל לְהָאִיר מִגֹּה וּבֵהּ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁבּוֹ, שֶׁהוּא ״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת״, לְהַוָּאו, שֶׁהוּא ״וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת״. וְאָז נִקְרָא גּוֹי קָדוֹשׁ, הַיְנוּ קֹדֶשׁ וָאו. שֶׁהַנְּקֻדָּה מֵאִיר לְהַוָּאו. וְעַל־יְדֵי־זֶה, ״וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים״, הַיְנוּ אַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי כְּשֶׁתִּתְקַבֵּל מִן כָּל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הֵן מִגֹּה וּבֵהּ, וְהֵן מֵהַנְּקֻדּוֹת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הֵן מִנְּקֻדָּה כְּלָלִיוּת. שֶׁשָּׁם אֵצֶל כָּל הַנְּקֻדּוֹת שׁוֹרָה אַהֲבָה קְדוֹשָׁה, הַנִּקְרָא כֹּהֵן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם״. וְהַנְּקֻדָּה הוּא בְּרִית שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ״עֵץ־חַיִּים״: שֶׁהָאוֹר הַחֶסֶד נִשְׁאָר בִּיסוֹד דַּאֲצִילוּת:

[וּכְשֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה שֶׁבְּלֵב חֲבֵרוֹ בְּלִי לְבוּשׁ. וְלִפְעָמִים מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה מֵחֲבֵרוֹ עַל־יְדֵי דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁמְּסַפֵּר עִמּוֹ, כִּי יֵשׁ לִפְעָמִים

[וּכְשֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה שֶׁבְּלֵב חֲבֵרוֹ בְּלִי לְבוּשׁ. וְלִפְעָמִים מְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה מֵחֲבֵרוֹ עַל־יְדֵי דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁמְּסַפֵּר עִמּוֹ, כִּי יֵשׁ לִפְעָמִים

שֶׁיְּכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר וְהִתְעוֹרְרוּת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁמְּדַבְּרִין עִמּוֹ, וְאָז מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה עַל־יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת; כִּי לִפְעָמִים צְרִיכָה הַנְּקֻדָּה לְהִתְלַבֵּשׁ, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנָּה]:

הַיְנוּ שֶׁזֶּה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְדַבֵּר תָּמִיד עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה מְקַבֵּל אֶת נְקֻדַּת חֲבֵרוֹ. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁמְּדַבֵּר אִתּוֹ בְּאוֹפֶן גָּלוּי מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, הוּא מְקַבֵּל אֶת הַנְּקֻדָּה בְּלִי הִתְלַבְּשׁוּת, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ בְּהִתְלַבְּשׁוּת סִפּוּרֵי דְּבָרִים, הוּא מְקַבֵּל אֶת הַנְּקֻדָּה בְּהִתְלַבְּשׁוּת, הַיְנוּ שֶׁמְּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר מִדִּבּוּרֵי חֲבֵרוֹ — עֵצוֹת לְעַצְמוֹ אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וְאֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד — לְדַבֵּר תָּמִיד עִם חֲבֵרוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָךְ מְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין.

לה

״אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן״ (תְּהִלִּים פט, טז):

א. דַּע, כִּי תְּשׁוּבָה הִיא לָשׁוּב אֶת הַדָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם: הַיְנוּ עֶצֶם פְּרוּשׁ מִלַּת תְּשׁוּבָה הוּא — לְהַחֲזִיר אֶת הַדָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם. וְהוּא

שֶׁיְּכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹר וְהִתְעוֹרְרוּת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. מֵהַנְּקֻדָּה שֶׁל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁמְּדַבְּרִין עִמּוֹ. וְאָז מְקַבְּלִין אוֹר הַנְּקֻדָּה עַל־יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת. כִּי לִפְעָמִים צְרִיכָה הַנְּקֻדָּה לְהִתְלַבֵּשׁ, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנָּה]:

לה

אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן (תְּהִלִּים פט):

א דַּע כִּי תְּשׁוּבָה הִיא לָשׁוּב אֶת הַדָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם. וְהוּא בְּחִינַת זַרְקָא הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, (תִּקּוּנִים תִּקּוּן כ״א דַּף מג: וּבְדַף ס. וְתִקּוּן ס״ד דַּף פו:, וּבַתִּקּוּנִים שֶׁבְּסוֹף הַזֹּהַר חָדָשׁ בְּדַף קט:): ׳דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן. וּמָאן הַהוּא אֲתַר, הוּא חָכְמָה׳. כִּי חָכְמָה הִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קד): ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״. לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם בַּת פַּרְעֹה. כִּי עִקַּר הַחָכְמָה לִקְנוֹת שִׂלֵּמוּת, אֵינָם רַק חָכְמוֹת אֱלֹקוּת. וּשְׁאָר הַחָכְמוֹת הֵם רַק חָכְמוֹת בְּטֵלוֹת, וְאֵינָם בְּחִינַת זַרְקָא הַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּקּוּנִים, תִּקּוּן כא, דַּף מג: וּבְדַף ס׳. וְתִקּוּן סד, דַּף פו: וּבַתִּקּוּנִים שֶׁבְּסוֹף הַזֹּהַר חָדָשׁ, בְּדַף קט:), הַיְנוּ שֶׁשָּׁם מְפָרֵשׁ אֶת טַעֲמֵי הַנִּגּוּנָה, מַה זֶּה ״זַרְקָא״? ׳דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן; הַיְנוּ שֶׁזּוֹרְקִים חֲזָרָה אֶל הַמָּקוֹם שֶׁנִּלְקַח מִשָּׁם, וּמַאן הַהוּא אֲתַר, וּמַה הוּא הַמָּקוֹם הַזֶּה? וּמֵאֵיפֹה נִלְקַח? הוּא חָכְמָה׳; כִּי חָכְמָה הִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קד, כד): ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״; הַיְנוּ כִּי כָּל הַבְּרִיאָה נִבְרְאָה בְּחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל לַכֹּל הוּא חָכְמָה אֱלֹקִית, שֶׁנִּמְצָא מֻטְבָּע בְּטֶבַע הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא. לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם ׳בַּת פַּרְעֹה׳, שֶׁהִיא חוּץ מֵהַקְּדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה לִקְנוֹת שִׂלֵּמוּת, אֵינָם רַק חָכְמוֹת אֱלֹקוּת, הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ תָּמִיד אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְצַיֵּר תָּמִיד בְּדַעְתּוֹ, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְזֶה עִקַּר הַחָכְמָה, וּשְׁאָר הַחָכְמוֹת הֵם רַק חָכְמוֹת בְּטֵלוֹת, וְאֵינָם

חָכְמוֹת כְּלָל; הַיְנוּ כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר מִבַּחוּץ בֶּאֱלֹקוּת, אֵין בּוֹ שׁוּם חָכְמָה כְּלָל. וּבַת הִיא מְרַמֶּזֶת עַל הַחָכְמָה שֶׁאֵינָהּ חָכְמָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת קי.): "הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק" וְכוּ', וּבְנוֹתַי — אֵלּוּ גֲּלֵיּוֹת שֶׁבְּשְׁאָר אַרְצוֹת, שֶׁדַּעְתָּן אֵינָן מְיֻשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶם כְּבָנוֹת"; נִמְצָא, שֶׁבַּת זֶה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב. פַּרְעֹה לְשׁוֹן בְּטוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ה, ד): "לָמָּה תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם"; הַיְנוּ בַּת פַּרְעֹה פֵּרוּשׁוֹ, "שֶׁכֹּל שֶׁאֵינוֹ מְיֻשָּׁב וְאֵינוֹ בָּטֵל אֶל אֱלֹקוּת", וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַיְנוּ חָכְמוֹת שֶׁהֵן חוּץ מִגְּלוּי אֱלֹקוּת, הֵם בְּחִינַת קָנֶה רָצוּץ, שֶׁאֵין עַל זֶה שׁוּם קִיּוּם, כִּי יֵשׁ קָנֶה בְּקִדֵּשָׁה, הֵם חָכְמוֹת קְדוּשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד, ה): "קְנֵה חָכְמָה", הַיְנוּ חָכְמָה אֱלֹקִית שֶׁאָדָם רַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָנֶה חָזָק, שֶׁיְּכוֹלִים לִסְמֹךְ עָלָיו, "וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים" (קֹהֶלֶת ז, יד), הַיְנוּ קָנֶה שֶׁבַּקְלִפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים סח, לא): "גְּעַר חַיַּת קָנֶה", וְהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הַיְנוּ חָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וָהֶבֶל, שֶׁהָאָדָם מַכְנִיס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הֶבְלֵי הַבְּלִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָנֶה רָצוּץ, שְׁאִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עָלָיו.

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֲשֶׁר אִם אָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ וּבְמֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ חִיּוּת אֱלֹקוּת, אֲזַי הוּא עוֹמֵד עַל קָנֶה שָׁלֵם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נו:): הָרוֹאֶה קָנֶה בַּחֲלוֹם יְצַפֶּה לְחָכְמָה, וְיוֹכַל לַעֲבֹר עַל הַכֹּל. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה — שֶׁמַּדְבִּיק מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וּלְהַפֵּךְ, כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ וּבְמֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הֶבֶל וְשֶׁל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, אֲזַי הוּא עוֹמֵד עַל מִשְׁעֶנֶת קָנֶה רָצוּץ, וְאֵין לוֹ קִיּוּם כְּלָל. וְזֶה עִקַּר הָרְחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁאָדָם נֶעְתָּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת. וְלָכֵן עִקַּר הַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה זֶה רַק עַל־יְדֵי שֶׁחוֹזֵר וּמַדְבִּיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מִקְרֶה וּמַזָּל וְטֶבַע כְּלָל, אֶלָּא בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם].

חָכְמוֹת כְּלָל. וּבַת, הִיא מְרַמֶּזֶת עַל הַחָכְמָה שֶׁאֵינָהּ חָכְמָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת קי): **"הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וְכוּ', וּבְנוֹתַי, אֵלּוּ גֲּלֵיּוֹת שֶׁבְּשְׁאָר אַרְצוֹת שֶׁדַּעְתָּן אֵינָם מְיֻשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶם כְּבָנוֹת". פַּרְעֹה לְשׁוֹן בְּטוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שְׁמוֹת ה'): **"לָמָּה תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם":**

וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם בְּחִינַת קָנֶה. כִּי יֵשׁ קָנֶה בְּקִדֵּשָׁה, הֵם חָכְמוֹת קְדוֹשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד'): **"קְנֵה חָכְמָה". "וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים". הַיְנוּ קָנֶה שֶׁבַּקְלִפּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים סח): **"גְּעַר חַיַּת קָנֶה", וְהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת: "יִשְׂרָאֵל הֵם עַם קָדוֹשׁ". וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קד): **"כֻּלָּם בְּחָכְמָה**

"גְּעַר חַיַּת קָנֶה", וְהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הַיְנוּ חָכְמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וָהֶבֶל, שֶׁהָאָדָם מַכְנִיס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הֶבְלֵי הַבְּלִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָנֶה רָצוּץ, שְׁאִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עָלָיו.

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֲשֶׁר אִם אָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ וּבְמֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ חִיּוּת אֱלֹקוּת, עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, הַיְנוּ שֶׁמֻּשָּׂם נִמְשָׁכֶת לָהֶם חָכְמָתָם יוֹתֵר מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, כד): "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ"; הַיְנוּ שֶׁכְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִים מֵעֶצֶם הָאֲצִילוּת שֶׁשָּׁם הַחָכְמָה, עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּמְצָאִים בְּתַכְלִית הָעֲשִׂיָּה, גַּם שָׁם

יְכוֹלִים לְהַדְבִּיק אֶת עַצְמָם בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזוֹ מַעֲלַת בַּר יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, ו): ״כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים״; וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים רֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ ב, ג): ״קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה׳ רֵאשִׁית״ וְגוֹ׳; כִּי בִּשְׁבִילָם נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהֵם רֵאשִׁית לַכֹּל. אֲבָל בִּשְׁעַת הוֹלָדָה, הַשֵּׂכֶל מְצֻמְצָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי בִּתְחִלַּת הַהוֹלָדָה עֲדַיִן הַשֵּׂכֶל בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מְאֹד, וּכְשֶׁמַּתְחִילִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִתְבּוֹנְנוּת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי שִׂכְלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים־א ה׳): ״וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה״; בְּכָל פַּעַם נִתְגַּדֶּלֶת וְנִתְרַבֶּה חָכְמָתוֹ, וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר (מִשְׁפָּטִים צד:): תָּא חֲזֵי, בַּר נַשׁ כַּד אִתְיְלִיד יַהֲבִין לֵיהּ נַפְשָׁא, מִסְטְרָא דִּבְעִירָא מִסְטְרָא דְּדַכְיוּ, מִסְטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְקְרוּן אוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ, זָכָה יַתִּיר — יְהָבִין לֵיהּ רוּחָא מִסְטְרָא דְּחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, זָכָה יַתִּיר — יְהָבִין לֵיהּ נִשְׁמְתָא מִסְטְרָא דְּכֻרְסְיָא, וּתְלַת אִלֵּין אִינּוּן, אָמָה עֶבֶד וְשִׁפְחָה דִּבְרָתָא דְּמַלְכָּא, זָכָה יַתִּיר — יַהֲבִין לֵיהּ נַפְשָׁא בְּאוֹרַח אֲצִילוּת, מִסְטְרָא דְּבַת יְחִידָה, וְאִתְקְרִיאַת אִיהִי בַּת מֶלֶךְ, זָכָה יַתִּיר — יַהֲבִין לֵיהּ רוּחָא דַּאֲצִילוּת מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִקְרֵי בֵּן לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים יד, א): ״בָּנִים אַתֶּם לַה׳ אֱלֹקֵיכֶם״, זָכָה יַתִּיר — יַהֲבִין לֵיהּ נִשְׁמְתָא מִסְטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, ז): ״וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים״, מַאי חַיִּים? אֶלָּא אִינּוּן י״ה, דַּעֲלַיְהוּ אִתְמַר (תְּהִלִּים קנ, ו): ״כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ״, וְאִשְׁתְּלִים בֵּיהּ יהו״ה. זָכָה יַתִּיר — יְהָבִין לֵיהּ יהו״ה בִּשְׁלִימוּ דְּאַתְוָן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, דְּאִיהוּ אָדָם בְּאוֹרַח אֲצִילוּת דְּעֵילָא, וְאִתְקְרֵי בִּדְיוֹקְנָא דְּמָאנֵיהּ, הֲרֵי שֶׁבְּכָל פַּעַם עוֹלִים דַּרְגָּא אַחַר דַּרְגָּא, וְנִתְגַּלֶּה אֵלָיו גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּבוֹהָה. וּכְשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ הַקֹּדֶשׁ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְהַרְהוּרִים רָעִים, הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כִּי נֶעְתָּק מִשָּׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ, כְּפִי תְּפִיסַת הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁכֻּלּוֹ חִיצוֹנִי, בְּתוֹךְ שֶׁכֻּלּוֹ הַקֹּדֶשׁ; כִּי מִקֹּדֶם הָיָה דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָיָה חוֹשֵׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהָיָה מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ מָלֵא מֵאֱלֹקוּת, וְעַכְשָׁו הִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַרְהוּרִים רָעִים, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וְהַחָכְמָה חִיצוֹנִי הִיא נָעוּץ בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל הַקֹּדֶשׁ כְּקָנֶה, וּמְחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה; כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַטֻּמְאָה וְהַהַרְהוּרִים רָעִים בְּתוֹךְ הַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְגָרְשִׁים אֶת הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל זֶה הַקָּנֶה, הֵינוּ זֶה הַשֵּׂכֶל, מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת: [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם,

עָשִׂיתָ״. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים רֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ב׳): **״קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה׳ רֵאשִׁית״ וְכוּ׳. אֲבָל בִּשְׁעַת הוֹלָדָה, הַשֵּׂכֶל מְצֻמְצָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּכְשֶׁמַּתְחִילִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִתְבּוֹנְנוּת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי שִׂכְלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מְלָכִים־א ה׳): **״וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה״. וּכְשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ הַקֹּדֶשׁ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֲזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ, כְּפִי תְּפִיסַת הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁכֻּלּוֹ חִיצוֹנִי, בְּתוֹךְ שֶׁכֻּלּוֹ הַקֹּדֶשׁ. וְהַחָכְמָה חִיצוֹנִי הִיא נָעוּץ בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל הַקֹּדֶשׁ כְּקָנֶה, וּמְחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל זֶה הַקָּנֶה, הֵינוּ זֶה הַשֵּׂכֶל, מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת:**

הֵן רַק כְּפִי שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהֶרְהוּרִים רָעִים, כִּי מִי שֶׁדָּבוּק תָּמִיד בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מַכְנִיס בְּמֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ רַק אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִשָּׁמֵר מִכָּל מִינֵי מִדּוֹת רָעוֹת, כִּי בָּזֶה שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה כְּדִגְמָא דִּלְעֵילָא, וְהוּא טוֹב לַכֹּל, וְיֵשׁ לוֹ רַק מִדּוֹת טוֹבוֹת].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר): **וְזֶהוּ** (סַנְהֶדְרִין כא:): **׳כְּשֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה, יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם׳. הַיְנוּ שֶׁגַּם לְמַעְלָה, מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַגְּבוּרוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יָרַד גַּבְרִיאֵל. נַעֲשָׂה סוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא, הַיְנוּ בְּחִינַת קְלִפּוֹת, שֶׁהֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הַנִּקְרָא גַּם כֵּן קָנֶה, וְנָעַץ בְּיַם הַחָכְמָה, שֶׁמְּחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה. וְהֶעֱלָה עָלָיו שִׁרְטוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת מִדּוֹת מְגֻנּוֹת. וְעָלָיו נִבְנָה כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי, הַיְנוּ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, הַכָּרוּךְ אַחַר קְדֻשָּׁה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא כְּרָךְ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (סַנְהֶדְרִין נב): **׳כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת׳. (שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם, שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מִתְגָּרֶה בְּיִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, וּבִגְדוּלִים דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: ׳וּבְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם׳. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַנָּחָשׁ וְהַיֵּצֶר הָרָע כְּרָךְ גָּדוֹל). שֶׁהוּא כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר גְּדוֹלֵי הַדּוֹר בְּיוֹתֵר מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים, שֶׁהוּא בּוֹנֶה בִּנְיָנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי:**

כֵּיוָן שֶׁאָדָם מַכְנִיס מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בְּיַם הַחָכְמָה, עַל זֶה נִבְנוֹת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְרַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז אֵין לַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא אֲחִיזָה בּוֹ. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁמְּנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מְחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה, וְעָלָיו נִבְנוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, וּכְמוֹ־כֵן בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעוֹלָמוֹת, אֵין שֶׁנִּבְרָאָה מִדַּת הַגְּבוּרָה, מִשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלָה פְּסֹלֶת הַזָּהָב, הַיְנוּ הַקְּלִפּוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. כִּי גְּבוּרָה בִּקְדֻשָּׁה הוּא הַצִּמְצוּם, שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט הַחֶסֶד יוֹתֵר מִדַּי, שֶׁזֶּה לְטוֹבָה, עִם כָּל זֹאת גַּם מִשָּׁם יוֹצֵא כֹּחַ הַגְּבוּרָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא סוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹנְקִים הַחִיצוֹנִים חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּרָךְ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין נב.): ׳כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת׳. (שֶׁדָּרְשׁוּ שָׁם, שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מִתְגָּרֶה בְּיִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, וּבִגְדוּלִים דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם: ׳וּבְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם׳. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַנָּחָשׁ וְהַיֵּצֶר הָרָע כְּרָךְ גָּדוֹל), שֶׁהוּא כָּרוּךְ תָּמִיד אַחַר גְּדוֹלֵי הַדּוֹר בְּיוֹתֵר מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים, שֶׁהוּא בּוֹנֶה בִּנְיָנוֹ עַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִי; הַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁהַכְנִיס אֶצְלוֹ בְּיָן שֶׁהַכְנִיס אֶת בַּת פַּרְעֹה, יָרַד גַּבְרִיאֵל, וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם, וְעָלָיו נִבְנָה כְּרָךְ גָּדוֹל שֶׁבְּרוֹמִי. כְּמוֹ־כֵן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת,

שֶׁשִּׂכְלוֹ שֶׁל הָאָדָם יוֹתֵר גָּדוֹל, וְהוּא דָּבוּק יוֹתֵר בַּחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, יַם הַחָכְמָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּת, דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל חַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁהוּא מַכְנִיס בְּמֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, הוּא גּוֹרֵם לְחֻרְבָּן יוֹתֵר גָּדוֹל, כִּי כְּפִי רִבּוּי הַקְּדֻשָּׁה, כְּשֶׁמְּחַסְּרָהּ גּוֹרֵם חֻרְבָּן יוֹתֵר גָּדוֹל.

ב. וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִים; הַיְנוּ שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, **לֹא זוֹ אַף זוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֶּׂכֶל בְּכָל עֵת**, כִּי צְרִיכִים לְהַשִּׂיג בְּכָל עֵת גִּלּוּי אוֹר אֱלֹקוּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי רַק בְּשִׂכְלִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹרוֹ הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת: **וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית**, כִּי חִדּוּשׁ בְּרֵאשִׁית הוּא חִדּוּשׁ הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״; כִּי חִדּוּשׁ הַשֶּׂכֶל הִיא חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, כִּי הַשֶּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לב, ח): ״נִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם״, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י.): ׳מַה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן אֶת הָעוֹלָם, אַף הַנְּשָׁמָה זָנָה אֶת גּוּפָהּ׳; נִמְצָא, שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא מְחַיָּה אֶת הַגּוּף, וְהִיא בְּעַצְמָהּ הַשֶּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, יב): ״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה״ וְכוּ׳; רָצָה לוֹמַר, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁבְּגוּף הָאָדָם מַמְשֶׁכֶת לְעַצְמָהּ חִיּוּת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, שֶׁזֶּה סוֹד: ׳עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָהּ׳, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (יַלְקוּט תְּהִלִּים, רֶמֶז תתפט): אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא דִּמִן יָפוֹ, הַנְּשָׁמָה שֶׁבָּאָדָם בְּכָל שָׁעָה שֶׁהִיא עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת לָצֵאת מִמֶּנּוּ, וְהֵיאַךְ הִיא עוֹמֶדֶת בְּגוּפוֹ? אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבוֹדוֹ מָלֵא כָּל הָעוֹלָם, וְהִיא בָּאָה לָצֵאת, וְרוֹאָה אֶת יוֹצְרָהּ וְחוֹזֶרֶת לַאֲחוֹרֶיהָ. לְכָךְ ״כָּל הַנְּשָׁמָה״ — כָּל זְמַן שֶׁהִיא עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, ״תְּהַלֵּל יָהּ״ — עַל הַפְּלָאִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ. רַבִּי לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה שֶׁהוּא נוֹשֵׁם, צָרִיךְ לְקַלֵּס לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קנ, ו): ״כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ״; וּכְמוֹ־כֵן הוּא בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אוֹתָהּ בְּכָל עֵת וָרֶגַע מַמָּשׁ, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה לְהַבְּרִיאָה שׁוּם קִיּוּם כְּלָל, וְלָכֵן כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְדָבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בָּזֶה הוּא מַמְשִׁיךְ, כִּבְיָכוֹל, אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהוּא רוֹאֶה וּמַרְגִּישׁ בְּחוּשׁ, אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל עֵת וָרֶגַע בְּאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה תַּכְלִית כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁיְּכוֹלָה לְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמָהּ וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּגִלּוּי אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל — עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת

ב וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִים, לֹא זוֹ אַף זוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֶּׂכֶל בְּכָל עֵת. וְזֶה בְּחִינַת: ׳וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׳, כִּי חִדּוּשׁ בְּרֵאשִׁית הוּא חִדּוּשׁ הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״. כִּי חִדּוּשׁ הַשֶּׂכֶל הִיא חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, כִּי הַשֶּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לב): **״נִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם״. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת י.): **׳מַה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן אֶת הָעוֹלָם אַף הַנְּשָׁמָה זָנָה אֶת גּוּפָהּ׳; נִמְצָא שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא מְחַיָּה אֶת הַגּוּף, וְהִיא בְּעַצְמָהּ הַשֶּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (קֹהֶלֶת ז׳): **״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה״ וְכוּ׳:**

עַצְמוֹ מִלְּהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ וּבְמֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְשִׂכְלִים חִיצוֹנִים, שֶׁמִּשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת. [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אִם בַּר יִשְׂרָאֵל אוֹ צַדִּיק, הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַכְנִיס בְּמֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְשִׂכְלִיּוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, הוּא גּוֹרֵם הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת בָּעוֹלָם, וְלָכֵן עָנְשׁוֹ קָשֶׁה, כִּי כְּפִי גֹּדֶל הַקְּדֻשָּׁה, וּכְשֶׁמַּכְנִיסִים שָׁם חָכְמוֹת וְשִׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם שֶׁנֶּחְסָר מְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה, וְשָׁם נִתְהַוִּים הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים, וְדו״ק].

ג. **וְחִדּוּשׁ הַשֵּׂכֶל, הַיְנוּ חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, הוּא עַל־יְדֵי שֶׁנָּה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (בְּרֵאשִׁית יט. וַיַּקְהֵל ריג:): **׳חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׳; כִּי כְּשֶׁהַמֹּחִין מִתְיַגְּעִים, אָז עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה הֵם מִתְחַדְּשִׁים, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. וְזֶהוּ שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין: ״הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ״, כִּי הָיוּ מִתְחִלָּה עֲיֵפִים וְעַכְשָׁו נִתְחַזְּקוּ. וּבִשְׁעַת הַשֵּׁנָה, הַמֹּחִין, הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה, בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, בְּחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״ וְכוּ׳ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (שָׁם):

ד וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינַת שֵׁנָה, כִּי יֵשׁ שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁהִיא נַיְחָא לַמֹּחִין. גַּם יֵשׁ בְּחִינַת לְמוּד, שֶׁהוּא נִקְרָא גַּם כֵּן שֵׁנָה, לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא וְהוּא לְמוּד פְּשָׁטָא

״הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ״, כִּי הָיוּ מִתְחִלָּה עֲיֵפִים וְעַכְשָׁו נִתְחַזְּקוּ. וּבִשְׁעַת הַשֵּׁנָה, הַמֹּחִין — הַיְנוּ הַנְּשָׁמָה, בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, בְּחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״ וְכוּ׳, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שָׁם); הַיְנוּ אֵיךְ זוֹכִים שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ אֵצֶל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם הַשֵּׂכֶל, שֶׁיּוּכָה לְהַשִּׂיג שִׂכְלִיּוֹת חֲדָשׁוֹת בְּגִלּוּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה שֶׁמִּתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע? זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה דַּיְקָא, כִּי כָּל עִנְיַן הַשֵּׁנָה, הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד לָאָדָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ז׳); ״וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד״ (בְּרֵאשִׁית א, לא), וְהִנֵּה טוֹבָה שֵׁנָה, וְכִי שֵׁנָה טוֹבָה מְאֹד — אֶתְמְהָא, לֹא כֵן תָּנִינָן: יַיִן וְשֵׁנָה לָרְשָׁעִים — נָאֶה לָהֶם וְנָאֶה לָעוֹלָם, אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁאָדָם יָשֵׁן קִמְעָא, הוּא עוֹמֵד וְיָגֵעַ בַּתּוֹרָה הָרְבֵּה, כִּי עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה נוֹתֵן נַיְחָא לְהַנְּשָׁמָה, וּכְשֶׁהִיא קָמָה, מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל פַּעַם בְּתוֹסְפוֹת אוֹר וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וּמוּבָא בַּזֹּהַר (שָׁם), שֶׁבְּכָל לַיְלָה הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה, וּמְקַבְּלִים אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וְיגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְקִיּוּם הַמִּצְוֹות. וְאַחַר־כָּךְ מַחֲזִירִים אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בִּדְבֵקוּת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנִּכְלָל בִּמָּקוֹם שֶׁנִּכְלָל — כָּל אֶחָד כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בַּעֲמָלוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ד. **וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֵׁנָה,** שֶׁאָדָם צָרִיךְ לָתֵת נַיְחָא לַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי מֵרֹב דְּבֵקוּתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן הוּא צָרִיךְ אֶל שֵׁנָה; כִּי יֵשׁ שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁהִיא נַיְחָא לַמֹּחִין, הַיְנוּ שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִישֹׁן בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְיַגֵּעַ מֹחוֹ, וּבְתוֹךְ הַשֵּׁנָה נָח, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל הַנַּ״ל. מִתּוֹךְ שֶׁאָדָם יָשֵׁן קִמְעָא, הוּא עוֹמֵד וְיָגֵעַ בַּתּוֹרָה הָרְבֵּה. גַּם יֵשׁ בְּחִינַת לְמוּד, שֶׁהוּא נִקְרָא גַּם־כֵּן שֵׁנָה, לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא, וְהוּא לְמוּד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלוֹמֵד

דְּבָרִים עֲמֻקִּים בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְנִכְלָל אָז בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עָלָיו לָתֵת אַחַר־כָּךְ נַיְחָא, וְיִלְמַד נְגִלֶּה שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כד.): ״בְּמַחֲשַׁפִּים הוֹשִׁיבַנִי״ — זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי; אַף שֶׁגַּם בּוֹ מְלֻבָּשׁ הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כַּמּוּבָא (זֹהַר פִּינְחָס רמז:): וְרַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין וְאַמּוֹרָאִין כָּל תַּלְמוּדָא דִּלְהוֹן עַל רָזִין דְּאוֹרַיְתָא סְדִרוּ לֵיהּ, עִם כָּל זֹאת הַכֹּל מְלֻבָּשׁ בְּעִנְיְנֵי עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה וְחַיֵּי יוֹם יוֹם, שֶׁצְּרִיכִים לְבָרֵר לְעַצְמוֹ אֶת הַהֲלָכָה, לֵידַע אֵיךְ לֵילֵךְ וּלְהִתְנַהֵג בָּזֶה הָעוֹלָם, וְלַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן הַבּוֹרֵא. עִם כָּל זֹאת הַלִּמּוּד הַזֶּה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי גִּלּוּי אוֹר אֵין סוֹף, וּכְשֶׁאָדָם לוֹמֵד הַרְבֵּה תַּלְמוּד בַּבְלִי, וּמִתְעַמֵּק לְהוֹצִיא לְעַצְמוֹ אֶת הַהֲלָכָה, בָּזֶה נוֹתֵן נַיְחָא לַמֹּחִין. וְאַחַר־כָּךְ חוֹזֵר אֶל הַדִּבְקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב, ג): ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, (בְּרֵאשִׁית א, ה): ״וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״; כִּי בַּלַּיְלָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, אָז הוּא נִכְנָס בָּאֱמוּנָה, וֶאֱמוּנָה הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, וְלָכֵן כְּשֶׁלּוֹמְדִים פַּשְׁטָא אוֹרַיְתָא, אֲזַי גַּם הַנְּשָׁמָה נִכְנֶסֶת אֶל תּוֹךְ הַהֲלָכוֹת הַמְלֻבָּשׁוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נוֹתֵן נַיְחָא לַמֹּחִין. וְאָדָם הַדָּבוּק תָּמִיד בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, וְנִכְלָל בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְיַגְּעִים הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ מֵחַמַת גֹּדֶל הַדְּבֵקוּת בָּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתֵּן אָז נַיְחָא לַמֹּחִין, כִּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל מֵחַמַת רִבּוּי אוֹר, אֲזַי יִלְמַד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁהוּא תַּלְמוּד בַּבְלִי, וּכְשֶׁלּוֹמֵד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, הֲלָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, אֲזַי הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, כִּי שָׁמָּה לֹא רוֹאִים תַּכְלִית־וּמְיָד אֶת הָאֱלְקוּת הַמְלֻבָּשֶׁת בָּהּ, רַק צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, שֶׁאֵלּוּ הַהֲלָכוֹת הֵן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי לִמּוּד זֶה, הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ נָחִין מִיגִיעָתָם בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאַחַר־כָּךְ מִתְחַדְּשִׁים, בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, שֶׁעַל־יְדֵי אֱמוּנָה הַמּוֹחִין מִתְחַדְּשִׁים, וּמִתְחַזְּקִים מֵעֲיפוּתָם: (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּטַעֲמֵי הַמִּקְרָא): וְזֶה בְּחִינַת ׳פַּשְׁטָא מָנַח זַרְקָא׳, שֶׁפְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, הֵם נַיְחָא לַמֹּחִין, וְהַמּוֹחִין נִתְחַדְּשׁוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ זַרְקָא, דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד פְּשָׁטָא דְּאוֹרַיְתָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נוֹתֵן נַיְחָא לְמֹחוֹ, וְאַחַר־כָּךְ חוֹזֵר וְזוֹרֵק אֶת עַצְמוֹ חֲזָרָה מִמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ, הַיְנוּ מֵחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד הַתְּשׁוּבָה. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּכָל יוֹם בְּרָזֵי וְסִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה אֶל

אוֹרַיְתָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה (זֹהַר פִּינְחָס רמד: עַיֵּן בְּרֵאשִׁית רַבָּה, וַיֵּצֵא, פָּרָשָׁה סט). **כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (סַנְהֶדְרִין כד): **״בְּמַחֲשַׁפִּים הוֹשִׁיבַנִי״ — זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי. וְזֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים צב): **״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, ״וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״** (בְּרֵאשִׁית א׳). **וְאָדָם הַדָּבוּק תָּמִיד בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, וְנִתְיַגְּעִים הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ מֵחַמַת גֹּדֶל הַדְּבֵקוּת, אֲזַי יִלְמַד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא. וּכְשֶׁלּוֹמֵד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, אֲזַי הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״, וּמִתְחַדְּשִׁים, וּמִתְחַזְּקִים מֵעֲיפוּתָם: (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּטַעֲמֵי הַמִּקְרָא): וְזֶה בְּחִינַת ׳פַּשְׁטָא מָנַח זַרְקָא׳, שֶׁפְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, הֵם נַיְחָא לַמֹּחִין, וְהַמּוֹחִין נִתְחַדְּשׁוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ זַרְקָא, דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן:**

הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְכֵן צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּלְמוּד נִגְלוֹת הַתּוֹרָה תַּלְמוּד בַּבְלִי, כִּי שְׁנֵיהֶם מְכָרְחִים כְּדֵי לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלִזְרֹק אֶת עַצְמוֹ חֲזָרָה מֵהֵיכָן שֶׁהוּא בָּא, הַיְנוּ לְהַדְבִּיק אֶת נִשְׁמָתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא].

ה. וְעִקַּר הַמּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה, אֵין מְקַבְּלִין אֶלָּא מֵאוֹר הַפָּנִים; הַיְנוּ שֶׁמִּלְמַעְלָה יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, שֶׁנִּתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, עַד שֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ, כִּבְיָכוֹל, אוֹר אֱלֹקִי, בִּבְחִינַת פָּנִים, אֲשֶׁר זֶה הַתַּעֲנוּג הֲכִי גָּדוֹל, שֶׁאָדָם מִשְׁתַּעְשֵׁעַ בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי טז, טו): ״בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים״, ״חַיִּים״, הֵם הַמּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה״, שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ הִיא מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת וְהַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל זֶה מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה אֵלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ דֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁמַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמְסַלֵּק לְגַמְרֵי אֶת דַּעְתּוֹ, הַנִּקְרֵאת מַלְכוּת, דְּלִית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, הַיְנוּ הַמַּלְכוּת נִקְרֵאת גַּם יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד, יח): ״וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֵם׳. שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם הִיא סוֹד הַמַּלְכוּת, וְהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א, כו): ״עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה״; הַיְנוּ עִיר יְרוּשָׁלַיִם הִיא קִרְיָה נֶאֱמָנָה, כִּי בִּירוּשָׁלַיִם נִתְאַחֲדוּ כֻּלָּם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי בָּבָא קַמָּא, פֶּרֶק ז׳, הֲלָכָה ז׳): ״יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו״, עִיר שֶׁמְּחַבֶּרֶת אֶת יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה; וְהִיא הַיְנוּ אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״; כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה זֶה רַק כְּשֶׁחֹשֶׁךְ לָאָדָם, וְהוּא אֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם אוֹר, אֶלָּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהִיא בְּחִינַת פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁשָּׁם אֵין רוֹאִים שׁוּם דָּבָר רַק לְבוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״ וְכוּ׳, וּכְתִיב: ״וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״. וְהוּא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ט׳): ״עִיר קְטַנָּה״. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א׳): ״אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה״:

ה וְעִקַּר הַמּחִין שֶׁמְּקַבְּלִין עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה, אֵין מְקַבְּלִין אֶלָּא מֵאוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי טז): ״בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים״. ״חַיִּים״, הֵם הַמּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה״. מְקַבְּלִין מֵאוֹר הַפָּנִים, דֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה, הַנִּקְרֵאת מַלְכוּת. שֶׁהוּא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד): ״וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֵם׳. וְהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א׳): ״עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה״. וְהִיא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״. וְהִיא בְּחִינַת פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״ וְכוּ׳, וּכְתִיב: ״וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״. וְהוּא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ט׳): ״עִיר קְטַנָּה״. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א׳): ״אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה״:

יְרוּשָׁלַיִם נִקְרֵאת מָאוֹר הַקָּטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ט, יד): ״עִיר קְטַנָּה״, וְהִיא מְאִירָה בַּלַּיְלָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, טז): ״אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה״; כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (תַּעֲנִית ה.): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא אָבוֹא

בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁאָבוֹא לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, וּמִי אֵיכָא יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה אֵין דִּכְתִיב, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו, כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה הִיא סוֹד הַבִּינָה, שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה הִיא סוֹד הַמַּלְכוּת, שֶׁאָדָם מְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וּמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר מִלְּמַעְלָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא עה:): לֹא כִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל עוֹלָם הַבָּא; יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, כָּל הָרוֹצֶה לַעֲלוֹת — עוֹלֶה, שֶׁל עוֹלָם הַבָּא — אֵין עוֹלִין, אֶלָּא הַמְזֻמָּנִין לָהּ. וְלָכֵן כָּל הַמֹּחִין שֶׁהֵם הַדְּבֵקוּת, שֶׁמְּקַבְּלִים מֵאוֹר הַפָּנִים, זֶה נִמְשָׁךְ דֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁנִּקְרֵאת מַלְכוּת, וִירוּשָׁלַיִם הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, זֶה פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁזֶּה נוֹתֵן נַיְחָא לַמֹּחִין, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל תָּמִיד לְהִתְחַדֵּשׁ בְּמֹחִין חֲדָשִׁים.

וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּאוֹר הַפָּנִים; כִּי יֵשׁ מְקַבְּלִים הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וְיֵשׁ מְקַבְּלִים מֵאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַסְבִּיר לוֹ פָּנִים. אֲזַי מְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ, וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה. כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ח׳): **״חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו״:**

וְגַם יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּשֵׂנָה, כִּי יֵשׁ שֵׂנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמוּד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא כְּפִי הַדְּבֵקוּת. וְיֵשׁ שֵׂנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן פְּשָׁטָא

וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּאוֹר הַפָּנִים; הַיְנוּ בְּעֶצֶם הַדָּבָר לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בִּבְחִינַת הִתְגַּלּוּת הַפָּנִים, גַּם בָּזֶה יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת. כִּי יֵשׁ מְקַבְּלִים הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם אוֹר הַתּוֹרָה, כִּי שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, וְאֵלּוּ הַדְּבֵקִים בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה מְקַבְּלִים אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, שֶׁמּוֹצְאִים בְּכָל חֶלְקֵי הַבְּרִיאָה, וּבְתוֹךְ כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, וְיֵשׁ מְקַבְּלִים מֵאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אֶל הַצַּדִּיק וּמִסְתַּכֵּל עָלָיו, אָז מְקַבֵּל אֶת שִׂכְלוֹ, וּמֵאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַסְבִּיר לוֹ פָּנִים, אֲזַי מְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה; כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל מֵאוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ח, א): ״חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו״; וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לָלֶכֶת תָּמִיד אֶל הַצַּדִּיקִים, וּלְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַצַּדִּיקִים בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאָדָם בַּר דַּעַת, וּמִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בִּפְנֵי הַצַּדִּיק, הוּא מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ גַּם־כֵּן הֶאָרָה מֵהֶאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

ו. (וּמֵאַחַר שֶׁגְּלָה שֶׁלִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ צְרִיכִים בְּחִינַת שֵׂנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל בַּמְּציאוּת, וְלָכֵן הוּא מְגַלֶּה): גַּם יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּשֵׂנָה; כִּי לֹא צְרִיכִין דַּוְקָא שֵׂנָה וּלְהַפְסִיק מֵהַדְּבֵקוּת, אֶלָּא כִּי יֵשׁ שֵׂנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמוּד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבִּנְגָלָה, שֶׁשָּׁם מְלֻבָּשׁ וְגָנוּז הָאֲלוֹקוּת, וְלָכֵן כְּפִי הַדְּבֵקוּת שֶׁהָאָדָם אוֹחֵז בָּהּ, אִם יִלְמַד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, וְהוּא מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַלִּמּוּד, עַל־יְדֵי־זֶה מְקָרֵר אֶת עַצְמוֹ מֵהַדְּבֵקוּת, כִּי אַחֶרֶת הוּא יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל מֵהַמְּציאוּת. וְיֵשׁ שֵׂנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְיֵשׁ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁהַהֶכְרֵחַ לָהֶם לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּפֹעַל מַמָּשׁ, שֶׁגַּם זֶה הוּא בְּחִינַת שֵׂנָה, כִּי בְּעֵת שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, הוּא מְבַטֵּל מֵהַדְּבֵקוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ קִיּוּם לְחַדֵּשׁ אַחַר־כָּךְ אֶת הַמֹּחִין בְּמֹחִין חֲדָשִׁים. וּמַה גַּם, שֶׁבֶּאֱמֶת בִּפְנִימִיּוּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, הוּא גַּם־כֵּן פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק

בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, אֲזַי הַמּוֹחִין, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בָּאָה לְתוֹךְ אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״, וְנִתְחַדְּשׁוּ שָׁם, וְנִתְחַזְּקוּ מְעַיְּפוּתָם; כִּי גַּם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת פִּשָּׁטָא אוֹרַיְתָא, כִּי צְרִיכִים לָתֵת וְלִשָּׂא בֶּאֱמוּנָה, כִּי בְּמַשָּׂא וּמַתָּן יֵשׁ הֶמּוֹן הֲלָכוֹת, כְּגוֹן: דִּינֵי מִשְׁקוֹלוֹת וְכוּ׳, וְשֶׁלֹּא יַגַּע בְּכֶסֶף זוּלָתוֹ וְכוּ׳, וּבַמֶּה מֻתָּר לַעֲסֹק וְלִמְכֹּר, וּבַמֶּה אָסוּר לַעֲסֹק וְלִמְכֹּר וְכוּ׳, נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בִּדְבֵקוּת עֶלְיוֹנָה, וְיַעַן שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בָּזֶה כָּל הַזְּמַן, הַהֶכְרֵחַ לְבַטֵּל, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לָתֵת נַיְחָא לַמּוֹחִין, אוֹ שֶׁיֵּלֵךְ לִישֹׁן, וְאָז נִשְׁמָתוֹ נִכְנֶסֶת בֶּאֱמוּנָה, אוֹ שֶׁיַּעֲסֹק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה פִּשָּׁטָא אוֹרַיְתָא, אוֹ שֶׁיַּעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נוֹתֵן נַיְחָא לַמּוֹחִין, וְיָכוֹל לַחֲזֹר עִם מוֹחִין חֲדָשִׁים בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר): וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא קעה:): ׳הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת׳; הַיְנוּ הָרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ אֶת שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה; כִּי הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הוּא בְּוַדַּאי עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת. כִּי כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת שַׁיָּךְ לְמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי אִם בָּקִי בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶם; הַיְנוּ אֲפִלּוּ שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְמִסְחָר, גַּם שָׁם נִמְצֵאת הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּבְדִינֵי מָמוֹנוֹת, אֶלָּא כְּשֶׁבָּקִי בַּהֲלָכוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּאִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל גְּנֵבָה וּגְזֵלָה, אוֹ הַטְעָיַת הַמִּשְׁקוֹלוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי לא, יד): ״הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, הַיְנוּ עַל־יְדֵי פִּשָּׁטָא אוֹרַיְתָא, אֲזַי ״מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ״, וּמַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל חָדָשׁ מֵאוֹר הַפָּנִים. כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא רָחוֹק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, כג): ״אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה״; הַיְנוּ כְּדַגְמַת הָאֳנִיָּה שֶׁהוֹלֶכֶת בְּלֵב יָם, אַלְמָלֵא הָיְתָה סְגוּרָה מִכָּל הַצְּדָדִים הָיְתָה נִטְבַּעַת, כֵּן הָאָדָם, הוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וּמֹחוֹ מְשׁוֹטֵט בְּיַם הַחָכְמָה, וְהַהֶכְרֵחַ לִתֵּן נַיְחָא לְמֹחוֹ, כִּי אִם לֹא — הוּא יִטְבַּע לְגַמְרֵי וְיִתְבַּטֵּל, כְּמוֹ־כֵן הַסּוֹחֵר שֶׁעוֹסֵק בְּמִסְחָר, זֶה בְּחִינַת נַיְחָא לַמּוֹחִין, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה אַחַר־כָּךְ מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֵׂכֶל וּמֹחִין חֲדָשִׁים, לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ מֵאוֹר הָאוֹרוֹת, מֵאוֹר הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים, דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי רַק בְּאֹפֶן כָּזֶה אָדָם יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַל

אוֹרַיְתָא. כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, אֲזַי הַמּוֹחִין, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בָּאָה לְתוֹךְ אֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״, וְנִתְחַדְּשׁוּ שָׁם, וְנִתְחַזְּקוּ מְעַיְּפוּתָם:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בָּבָא בַּתְרָא קעה:): ׳הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת׳, הַיְנוּ הָרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ אֶת שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ. יַעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. כִּי הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הוּא בְּוַדַּאי עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת. כִּי כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת שַׁיָּךְ לְמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כִּי אִם בָּקִי בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶם: וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי לא): ״הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן, הַיְנוּ עַל־יְדֵי פִּשָּׁטָא אוֹרַיְתָא. אֲזַי: ״מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ״, וּמַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל חָדָשׁ מֵאוֹר הַפָּנִים. כִּי הַשֵּׂכֶל נִקְרָא רָחוֹק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז׳): ״אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה״:

עַצְמוֹ תָּמִיד מֹחִין חֲדָשִׁים וְשֵׂכֶל חָדָשׁ — כְּשֶׁנּוֹתֵן נַיָחָא לַמֹּחִין, שֶׁיּוֹדֵעַ בְּכָל פַּעַם, שֶׁעַדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, שֶׁזֶּה סוֹד: ״אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה״ דַּיְקָא, שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ שֶׁהַחָכְמָה רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא צָרִיךְ לָתֵת נַיָחָא לַמֹּחִין, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר עָלָיו בְּכָל פַּעַם שֵׂכֶל חָדָשׁ.

ז. **אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, הַיְנוּ מַשָּׁא וּמַתָּן, בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״. אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִנָּקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים. כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים, בְּחִינַת** (יְחֶזְקֵאל ה׳): **״זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת״. וְיִרוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״קִרְיָה נֶאֱמָנָה״. וְהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״. וְהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״, ״וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״. וְהִיא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה״; כִּי דַּיְקָא בְּעֵת הַחֲשֵׁכוּת שֶׁחֹשֶׁךְ לָאָדָם, וְעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת, וְטוֹעֵם אֶלֶף טַעֲמֵי מִיתָה בְּעַצְמוֹ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְחַזֵּק אָז בְּתוֹךְ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁבְּעֵת הַחֹשֶׁךְ וְהַלַּיְלָה, יְכוֹלִים גַּם לִפֹּל אָז בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה שֶׁל כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ״ל מֵעוֹלַם הַבִּינָה, הַיְנוּ בִּינָה הִיא סוֹד כְּסֵא הַכָּבוֹד, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, בְּסוֹד אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, חַ״שׁ מַ״ל, שֶׁשָּׁם הוּא סוֹד הַשְׁתִּיקָה, בְּחִינַת חַ״שׁ, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה מְמַלֵּל וּמְפָרֵר אֶת הַקְּלִפּוֹת בְּחִינַת מַ״ל, וְלָכֵן סוֹד הַחַשְׁמַ״ל מֵעוֹלַם הַבִּינָה הוּא לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִנָּקוּ מִמֶּנָּה הָעַכּוּ״ם וְהָאֲרָצוֹת ״זֹאת יְרוּשָׁלַיִם [שַׂמְתִּיהָ] בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת״; וִירוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״קִרְיָה נֶאֱמָנָה״, וְהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, וְהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״, ״וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״. וְהִיא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה״; כִּי דַּיְקָא בְּעֵת הַחֲשֵׁכוּת שֶׁחֹשֶׁךְ לָאָדָם, וְעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת, וְטוֹעֵם אֶלֶף טַעֲמֵי מִיתָה בְּעַצְמוֹ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְחַזֵּק אָז בְּתוֹךְ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁבְּעֵת הַחֹשֶׁךְ וְהַלַּיְלָה, יְכוֹלִים גַּם לִפֹּל אָז בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה שֶׁל כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ״ל מֵעוֹלַם הַבִּינָה, הַיְנוּ בִּינָה הִיא סוֹד כְּסֵא הַכָּבוֹד, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, בְּסוֹד אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, חַ״שׁ מַ״ל, שֶׁשָּׁם הוּא סוֹד הַשְׁתִּיקָה, בְּחִינַת חַ״שׁ, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה מְמַלֵּל וּמְפָרֵר אֶת הַקְּלִפּוֹת בְּחִינַת מַ״ל, וְלָכֵן סוֹד הַחַשְׁמַ״ל מֵעוֹלַם הַבִּינָה הוּא לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִנָּקוּ מִמֶּנָּה הָעַכּוּ״ם וְהָאֲרָצוֹת

אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, הַיְנוּ מַשָּׁא וּמַתָּן, בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים״. אֲזַי צָרִיךְ לִשְׁמֹר הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִנָּקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים. כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים, בְּחִינַת (יְחֶזְקֵאל ה׳): **״זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שַׂמְתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת״. וִירוּשָׁלַיִם הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״קִרְיָה נֶאֱמָנָה״. וְהוּא בְּחִינַת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״. וְהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״, ״וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״. וְהִיא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה״. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חַשְׁמַ״ל מֵעוֹלַם הַבִּינָה, לְהַלְבִּישׁ אֶת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִנָּקוּ מִמֶּנָּה**

שֶׁסְּבִיבוֹתֶיהָ; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְבּוֹנֵן אֲשֶׁר גַּם בְּחֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה וְלַיְלָה, גַּם שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה, עִם אוֹר עֶלְיוֹן, וְאָז לֹא צָרִיךְ לִפְחֹד מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים שֶׁיִּתְאַחֲזוּ בּוֹ. **וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כָּל־כָּךְ בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ רַב סַפְרָא, וּמְקַיֵּם** (תְּהִלִּים טו, ב): **״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״** (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַכּוֹת כד.), זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא עַל הַפָּסוּק: ״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, כְּגוֹן רַב סַפְרָא, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י בִּשְׁאִלְתּוֹת דְּרַב אָחָא (פָּרָשַׁת וַיְחִי, שְׁאִילְתָּא לו): וְהָכִי הֲוָה עֲבֵדָא, דְּרַב סַפְרָא הֲיָה לוֹ חֵפֶץ אֶחָד לִמְכֹּר, וּבָא אָדָם אֶחָד לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, וְאָמַר לוֹ: תֵּן לִי הַחֵפֶץ בְּכָךְ וְכָךְ דָּמִים, וְלֹא עָנָהוּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּסָבוּר זֶה שֶׁלֹּא הָיָה רוֹצֶה לִתְּנוֹ בְּדָמִים הַלָּלוּ, וְהוֹסִיף וְאָמַר: תְּנֵהוּ לִי בְּכָךְ יוֹתֵר, לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם קְרִיאַת שְׁמַע, אָמַר לוֹ: טֹל הַחֵפֶץ בְּדָמִים שֶׁאָמַרְתָּ בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁבְּאוֹתָן דָּמִים הָיָה דַּעְתִּי לִתֶּנְךָ לְךָ); נִמְצָא, שֶׁרַב סַפְרָא אָחַז בִּשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא רָצָה לְשַׁנּוֹת כְּפִי שֶׁהֶחְלַט בְּדַעְתּוֹ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה. וְזֶה סוֹד בֵּרוּר וְזִכּוּךְ הָאֱמוּנָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמַּה שֶׁמַּחְלִיט בְּדַעְתּוֹ הוּא יְקַיֵּם, אֲשֶׁר זוֹ הַבְּחִינָה נַעֲשֶׂה חַשְׁמַ״ל, הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ סְבִיב הָאֱמוּנָה; כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לֹא לְשַׁנּוֹת אֶת דִּבּוּרוֹ, וַאֲפִלּוּ גַּם אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לֹא לְשַׁנּוֹת, מִזֶּה נַעֲשֶׂה אוֹר הַחַ״שׁ מַ״ל, שֶׁשּׁוֹרֵף אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וּמַלְבֵּשׁ אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בָּהּ זָרִים, הַיְנוּ אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת, דֵּעוֹת נִפְסָדוֹת, [חַשְׁמַ״ל עוֹלֶה כְּמִסְפַּר מַלְבּוּ״שׁ], וְאָז אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא; הַיְנוּ שֶׁהַבִּינָה מְסַכֶּכֶת עַל הַמַּלְכוּת, שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים, וְהִיא הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְבּוֹנֵן רַק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יוֹרֵד חַשְׁמַ״ל מֵהַבִּינָה, שֶׁזֶּה סוֹד: ״אִם לַבִּינָה תִּקְרָא״ (מִשְׁלֵי ב, ג), וּבִינָה לְבָּא (הַקְּדָמַת תִּקּוּנִים, דַּף יז.). וְזֶה שֶׁמְּקַיֵּם: ״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, אָז אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא. שֶׁהַלֵּב עוֹשֶׂה חַשְׁמַ״ל, הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ סְבִיב הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים; כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם אֵינוֹ מְשַׁנֶּה בְּדִבּוּרוֹ, וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁחָשַׁב וְהֶחְלִיט בְּדַעְתּוֹ אֵינוֹ מְשַׁנֶּה, כִּי יוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה מַלְבּוּשׁ סְבִיב הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים.

הָעַכּוּ״ם וְהָאֲרָצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹתֶיהָ. וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן כָּךְ בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ רַב סַפְרָא, וּמְקַיֵּם (תְּהִלִּים טו): **״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״** (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַכּוֹת כד), **זוֹ הַבְּחִינָה נַעֲשֶׂה חַשְׁמַ״ל, הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ, סְבִיב הָאֱמוּנָה. וְאָז אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא. שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנָּה. וְהִיא: ״אִם לַבִּינָה תִּקְרָא״** (מִשְׁלֵי ב׳), **וּבִינָה לְבָּא** (הַקְּדָמַת תִּקּוּנִים). **וְזֶה שֶׁמְּקַיֵּם: ״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, אָז אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא. שֶׁהַלֵּב עוֹשֶׂה חַשְׁמַ״ל, הַיְנוּ מַלְבּוּשׁ, סְבִיב הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם בְּבָבָא בַּתְרָא): **הָרוֹצֶה שֶׁיַּעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס. הַיְנוּ** (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר): וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם בְּבָבָא בַּתְרָא): הָרוֹצֶה שֶׁיַּעֲסֹק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת,

יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס; הַיְנוּ הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא. הַנִּקְרָא חשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״, וְנִקְרָא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״, אֲזַי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חַשְׁמַ״ל מֵהַלֵּב, הַיְנוּ שֵׂיכֶל: ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״. וְהַחַשְׁמַ״ל הַזֶּה, הוּא מַלְבִּישׁ אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ אֶת הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: ׳אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא׳. וְזֶהוּ: ״יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס׳, כִּי שְׁמִיעָה תַּלְיָא בִּלְבָּא. כִּי חַשְׁמַ״ל לֵב גִּמַטְרִיָא שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים־א ג׳): ״וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ״. וּבֶן נַנָּס, בְּחִינַת אֱמוּנָה, הִיא בְּחִינַת בֶּן נַנָּס, הַיְנוּ הַמָּאוֹר הַקָּטָן; הַיְנוּ לָמָּה דַּיְקָא יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת? אֶלָּא שִׁמְעוֹן הוּא בְּסוֹד הַשְׁמִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כט, לג): ״כִּי שָׁמַע ה׳ כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי״, וְתִקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן״, וְנַנָּס זֶה קָטָן, שֶׁזֶּה סוֹד הַמָּאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא אֱמוּנָה דִּלְית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, וּמַמְשִׁיךְ אוֹר הַחַשְׁמַ״ל מֵהַבִּינָה, וּמְקַיֵּם ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, שֶׁאֵינוֹ מְשַׁנֶּה אֶת דִּבּוּרוֹ, וְזֶה שׁוֹמֵר אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁהַקְלִפּוֹת לֹא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ.

ח. וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁנָה, שֶׁנּוֹתֵן נַיְחָא לַמֹּחִין, שֶׁלֹּא יִתְיַגְּעוּ מֵרֹב הַדִּבְקוּת, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, זֶהוּ בְּחִינַת הַקְרָבַת הַקְּרְבָּן תָּמִיד וְהַקְטָרַת הַקְּטֹרֶת; כִּי זֶה הָיָה בְּמַעֲשֶׂה, הַיְנוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן הַתָּמִיד וּלְהַקְטִיר קְטֹרֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַלֶּה הַנִּשְׁמִיּוּת לְרוּחָנִיּוּת, כִּי עַל־יְדֵי הַתָּמִיד עוֹלִים חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה, שֶׁהֵם הַמֹּחִין בִּיצִירָה, אֶל הַמַּדְרֵגָה הַיּוֹתֵר גְּבוֹהָה, וְכָל הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּקְלִפָּה, עוֹלִים בְּסוֹד אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, כִּי קָרְבַּן תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר כִּפֶּר עַל הָעֲוונוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, וְקָרְבַּן תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם כִּפֶּר עַל הָעֲוונוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְהַקְּטֹרֶת הֵם בְּסוֹד ו״ה, שֶׁהֵם י״א, שֶׁהֵם מְחַבְּרִים יַחַד אֶת הַזְּעֵיר אַנְפִּין בִּבְחִינַת מַלְכוּת, וְכָךְ עוֹלִים

הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא. הַנִּקְרָא חשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״. וְנִקְרָא אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״. אֲזַי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ חַשְׁמַ״ל מֵהַלֵּב, הַיְנוּ שֵׂיכֶל ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״. וְהַחַשְׁמַ״ל הַזֶּה, הוּא מַלְבִּישׁ אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ אֶת הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת: ׳אִמָּא מְסַכֶּכֶת עַל בְּנָהָא׳. וְזֶהוּ: ״יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס׳, כִּי שְׁמִיעָה תַּלְיָא בִּלְבָּא. כִּי חַשְׁמַ״ל לֵב גִּמַטְרִיָא שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים־א ג׳): ״וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שׁוֹמֵעַ״. וּבֶן נַנָּס, בְּחִינַת אֱמוּנָה, הִיא בְּחִינַת בֶּן נַנָּס, הַיְנוּ הַמָּאוֹר הַקָּטָן:

ח וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, זֶהוּ בְּחִינַת הַקְרָבַת הַקְּרְבָּן תָּמִיד, וְהַקְטָרַת הַקְּטֹרֶת. כִּי עַל־יְדֵי הַתָּמִיד עוֹלִים חָכְמָה בִּינָה דַּעַת דַּעֲשִׂיָּה בִּיצִירָה, וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּקְלִפָּה עוֹלִים בְּסוֹד אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, בִּבְחִינַת מַלְכוּת. וּכְשֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא

מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, עַל־יְדֵי הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּפַעַל מַמָּשׁ, וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת, כִּי בְּכָל עֵסֶק שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן, יֵשׁ בּוֹ דִּינִים הַשַּׁיָּכִים לְמָמוֹנוֹת, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁזֶּה לְמוּד פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּפִשּׁוּטָן, כִּי הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, אַף שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׂנָה, כִּי בְּעֵת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן קָשֶׁה לוֹ לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא עָסוּק בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, עִם כָּל זֹאת אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְהוּא מְקַיֵּם הֲלָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי אֵינוֹ עוֹבֵר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, נִמְצָא בְּשַׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עוֹסֵק בְּפְשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַטַּ״ט הַמְקַנֵּן בֵּיצִירָה; כִּי מַטַּ״ט הוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה: טָהוֹר טָמֵא, אָסוּר מֻתָּר, כָּשֵׁר פָּסוּל, נִמְצָא, שֶׁחָכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁלּוֹ בַּעֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁנִּמְצָא בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וְאִם אֵינוֹ עוֹבֵר עַל הִלְכוֹת הַתּוֹרָה, אֶלָּא מְקַיֵּם מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלִים הַמֹּחִין בִּיצִירָה, הַיְנוּ לְפְשָׁטָא אוֹרַיְתָא, כִּי כְּבָר נִתְעַלֶּה מַדְרֵגָה, וְכָל נִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָעַכּוּ״ם וְהָאַרְצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, עוֹלִים לִבְחִינַת אֱמוּנָה, הַנִּקְרָא יְרוּשָׁלַיִם וּמַלְכוּת; כִּי נִתְחַבְּרִים הָעוֹלָמוֹת, כִּי כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה, כָּךְ יֵשׁ יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּעֲנִית ה.): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא אָבוֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁאָבוֹא לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, אַף שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּעִסְקֵי עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, עִם כָּל זֹאת כָּל הַקְּלִפּוֹת נוֹפְלִים וּמִתְבַּטְּלִים מִלְּפָנָיו, ׳כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל׳, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ״י (פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת), עַל פָּסוּק: ״וְלֹאֹם מִלְּאֹם יֶאֱמָץ״; כִּי חֻרְבַּן אֱמוּנָה הוּא נִקְרָא חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיט:): ׳לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם, עַד שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי אֱמוּנָה׳ (עַיֵּן שָׁם מִבֹּאר דְּכַוָּנָתָם עַל מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה), וּכְשֶׁיְּרוּשָׁלַיִם, הַיְנוּ הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא — מִתְגַּבֶּרֶת, אֲזַי אֵלּוּ הָעַכּוּ״ם וְהָאַרְצוֹת נוֹפְלִים, וְעוֹלִים מִמֶּנָּה כָּל הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּתוֹכָם בְּסוֹד אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן עַל־פִּי הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְנִתְעַלֶּה בַּעֲלִיָּה

וּמַתָּן, וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת דִּינֵי מָמוֹנוֹת, הַיְנוּ פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא. נִמְצָא בְּשַׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עוֹסֵק בְּפְשָׁטָא אוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת מט״ט הַמְקַנֵּן בֵּיצִירָה. נִמְצָא שֶׁחָכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁלּוֹ בַּעֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עוֹלִים בִּיצִירָה, הַיְנוּ לְפְשָׁטָא אוֹרַיְתָא וְכָל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָעַכּוּ״ם וְהָאַרְצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, עוֹלִים לִבְחִינַת אֱמוּנָה, הַנִּקְרָא יְרוּשָׁלַיִם וּמַלְכוּת. ׳כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל׳. כִּי חֻרְבַּן אֱמוּנָה הוּא נִקְרָא חֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קיט:): **׳לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם עַד שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי אֱמוּנָה׳. (עַיֵּן שָׁם מִבֹּאר דְּכַוָּנָתָם עַל מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה) וּכְשֶׁיְּרוּשָׁלַיִם, הַיְנוּ הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, מִתְגַּבֶּרֶת. אֲזַי אֵלּוּ הָעַכּוּ״ם וְהָאַרְצוֹת נוֹפְלִים, וְעוֹלִים מִמֶּנָּה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּתוֹכָם בְּסוֹד אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת:**

גְּדוֹלָה מְאֹד, הֵינוּ אַף שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְהַסְתִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּרֶגַע, עִם כָּל זֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מֹחוֹ, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲסֹק בְּאֵיזֶה מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁאָז הוּא נִכְנָס בְּבְחִינַת שֵׁנָה, עִם כָּל זֹאת בְּדַקּוּת, הוּא גַּם־כֵּן עוֹשֶׂה אָז יְחוּדִים גְּדוֹלִים מְאֹד, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן עַל־פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד בְּפֹעַל מַמָּשׁ, כְּמוֹ הַקְּרָבַת הַתְּמִידִים וְהַקְּטֹרֶת הַקְּטֹרֶת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר):

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כ׳:): ״שָׁלֹשׁ מִצְוֹת נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ: הַעֲמָדַת הַמֶּלֶךְ, וּכְרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, וּבִנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהָא בְּהָא תַּלְיָא״; כִּי הַעֲמָדַת הַמֶּלֶךְ הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ״ל, כִּי הַמֶּלֶךְ שָׁרְשׁוֹ מִמִּדַּת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה, וּכְרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, הֵם הַנִּצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִים מִבֵּין הָעַכּו״ם וְהָאֲרָצוֹת, בִּבְחִינַת אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (רוּת פָּרָשָׁה א׳): ״לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת כְּרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לְפָרָשַׁת מִשְׁקוֹלוֹת? לוֹמַר שֶׁשְּׁבָעוֹן מִשְׁקוֹלוֹת הָיָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק״, וְהֵינוּ הַךְ בַּיְדוּעַ; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק כְּבְיָכוֹל הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בַּלְּבוּשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַרְאֶה עֵינֵינוּ. וְלָכֵן בְּכָל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, אָדָם צָרִיךְ לְבָרֵר אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַדָּבָר הַזֶּה, שֶׁזֶּה נִקְרָא בְּרוּר הַנִּצוֹצוֹת, כִּי בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, יֵשׁ שָׁם אֱלֹקוּת הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּמֶת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. וְאִם אָדָם בְּעֵת עִסְקוֹ בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, הָיָה מַאֲמִין שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָיָה מַעֲלֶה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וּמְתַקְּנוֹ בְּתִקּוּן נִפְלָא. כִּי זוֹ תַּכְלִית הַבְּרִיאָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה, שֶׁאֲנַחְנוּ נְשָׁמוֹת מְלֻבָּשׁוֹת בְּגוּף, נַכִּיר אוֹתוֹ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, וְלֵידַע שֶׁגַּם כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא נָשׂא טז): בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָעוֹלָם, נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּעֶלְיוֹנִים. וַעֲמָלֵק מַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): ״הֲיֵשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״; כִּי עֲמָל״ק בְּגִימַטְרִיָּה סָפֵ״ק וְכוֹפֵר בַּכֹּל, עַד שֶׁהוּא מַעֲלִים וּמַסְתִּיר אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי): כָּל זְמַן שֶׁזֶּרַע עֲמָלֵק קַיָּם, כִּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ הַפָּנִים מְכֻסּוֹת; וְלָכֵן נָקַט דַּיְקָא מִשְׁקוֹלוֹת, כִּי בָּזֶה עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁיְּכוֹלִים לְרַמּוֹת אֶת בְּנֵי־אָדָם, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כה, יז): ״וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: כָּל דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב, שֶׁאֵין מַכִּיר אֶלָּא מִי שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בִּלְבּוֹ, נֶאֱמַר בּוֹ: וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא סא:): יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּמִשְׁקוֹלוֹת, לָמָּה נֶאֱמַר? אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲנִי הוּא

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין כ׳:): **״שָׁלֹשׁ מִצְוֹת נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסָתָן לָאָרֶץ, הַעֲמָדַת הַמֶּלֶךְ, וּכְרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, וּבִנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. וְהָא בְּהָא תַּלְיָא׳, כִּי הַעֲמָדַת הַמֶּלֶךְ הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ״ל. וּכְרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, הֵם הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁעוֹלִים מִבֵּין הָעַכּו״ם וְהָאֲרָצוֹת, בִּבְחִינַת אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת. כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ** (רוּת פָּרָשָׁה א׳): **״לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת כְּרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לְפָרָשַׁת מִשְׁקוֹלוֹת, לוֹמַר שֶׁשְּׁבָעוֹן מִשְׁקוֹלוֹת הָיָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק׳, וְהֵינוּ הַךְ כַּיְדוּעַ. וּבִנְיַן**

שֶׁהִבְחַנְתִּי בֵּין טִפָּה שֶׁל בְּכוֹר לְטִפָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל בְּכוֹר, אֲנִי עָתִיד לְפָרֵעַ מִמִּי שֶׁטּוֹמֵן מִשְׁקוֹלוֹתָיו בַּמֶּלַח; כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט וְרוֹאֶה אֶת כָּל דָּבָר, הוּא לֹא יַטְעֶה אֶת חֲבֵרוֹ בְּמִשְׁקוֹלוֹת, וְלֹא יִגְנֹב וְלֹא יִגְזֹל אֶת חֲבֵרוֹ, וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבְּתִי) ״אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק״, וְסָמִיךְ לֵיהּ ״זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק״ — לְלַמֶּדְךָ, שֶׁאֵין הַשּׂוֹנֵא בָּא, אֶלָּא בַּעֲוֹן מִשְׁקוֹלוֹת וּמִדּוֹת, וְלָכֵן כְּשֶׁכּוֹרְתִין זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַכּוֹפֵר בַּאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, [וּמִזֶּה בָּא, שֶׁבְּנֵי־אָדָם אֵינָם מַשְׂגִּיחִים בְּמִשְׁקוֹלוֹת וּבְמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה], וְעַל־יְדֵי כְּרִיתוּת עֲמָלֵק מֵהָעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלִין אֶת כָּל הַנִּצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. וּבִנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג.): ׳מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו׳. וְכַנַּ״ל: בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג.): ׳מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו׳. וְכַנַּ״ל: נִמְצָא, מִי שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ תָּמִיד אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַזַּי אֲצָלוֹ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, וּמֵאִיר בּוֹ אוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ אוֹר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּמְצָא בִּפְנִימִיּוּת כָּל הַדְּבָרִים. וְזֶה אֲשֶׁר בִּזְמַן שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיְתָה מִצְוָה לַעֲלוֹת לָרֶגֶל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, כְּדֵי לְקַבֵּל אוֹר הַפָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כג, יז): ״שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶל פְּנֵי הָאָדוֹן הַוָ״ה״.

ט. וְזֶה הַחֶשְׁמַ״ל שֶׁהוּא גִּלּוּי הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הַנַּעֲשֶׂה מִבְּחִינַת: ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם אֵינוֹ מְשַׁנֶּה אֶת דִּבּוּרוֹ, וַאֲפִלּוּ שֶׁרַק נִסְכַּם בְּדַעְתּוֹ הוּא מְקַיֵּם, עַל־יְדֵי־זֶה וּמַלְבִּישׁ לְהָאֱמוּנָה; כִּי בָּזֶה מְגַלֶּה אֶת טַהַר לְבָבוֹ, כִּי בָּרֵגַע שֶׁהֶחְלִיט עַל דָּבָר אֶחָד וְהוּא מְקַיְּמוֹ, זוֹ שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, וְזֶה הוּא בְּחִינַת רְצוּעוֹת, כִּי רְצוּעוֹת הֵם מַקִּיפֵי מַלְכוּת, הַיְנוּ אֱמוּנָה; כִּי הָרְצוּעוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין מַמְשִׁיכִים הָאָרֶת הַמֹּחִין מֵהַתְּפִלִּין, עַד שֶׁאָדָם קָשׁוּר עִם הָאֱמוּנָה, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִנָּתֵק כְּבָר מֵהָאֱמוּנָה. וְזֶה שֶׁאָמַר רַב לְרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת (בָּבָא בַּתְרָא כא.): ׳כַּד תְּמְחֵי לְיַנּוּקָא, לָא תְּמְחֵי אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דְּמָסָאנֵי׳, כְּשֶׁתִּרְצֶה לְהַכּוֹת אֶת הַתִּינוֹק שֶׁיִּצְיַיֵּת, אַל תַּכֶּה אֶלָּא בִּרְצוּעָה קַלָּה, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: כְּלוֹמַר מַכָּה קַלָּה שֶׁלֹּא יָזֵק. תְּמְחֵי, לְשׁוֹן טָהֳרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מד, כב): ״מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ״, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֶה וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. ׳יַנּוּקָא׳, הִיא בְּחִינַת מָאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ שֶׁכָּל קָטָן, קְטַנּוּת הַמֹּחִין, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה, וְאִם תִּרְצֶה לְעוֹרֵר אֶת הַמֹּחִין מִבְּחִינַת קְטַנּוּת וְשֵׁנָה, ׳לָא תְּמְחֵי אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דְּמָסָאנֵי׳, הַיְנוּ

רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, כִּי רַק עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהִשָּׁמֵר לֹא לִפֹּל בְּקַטְנוּת הַמֹּחִין, עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה יז.): ׳בְּשָׂכָר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ הַנַּעַל, זָכוּ בָּנָיו לְשֶׁתֵּי מִצְוֹות: לְחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת, וְלִרְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין; כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ אָמַר לְמֶלֶךְ סְדוֹם (בְּרֵאשִׁית יד, כב): ״הֲרִימֹתִי יָדִי אֶל הַוָי״ה אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל, וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ, וְלֹא תֹאמַר, אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם״; כִּי הִגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְהֵרָאָה לוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָקַחַת מִמֶּנּוּ שׁוּם דָּבָר, שֶׁזֶּה מְגַלֶּה תֹּקֶף הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, ״וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם״, אֶלָּא כָּל עֲשִׁירוּתִי בָּאָה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱלוֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, אוֹר הַחָשְׁמַ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לִרְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁיִּשְׁמְרוּ לוֹ אֶת הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה וְעַד שְׂרוֹךְ הַנַּעַל, תַּרְגּוּמוֹ: ׳עַרְקְתָא דְּמְסָאנֵי׳, הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, כְּשֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁשָּׁם מְצִמְצֶמֶת הָאֱלֹקוּת, וְאֵין רוֹאִים אוֹתָהּ בְּגָלוּי, עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק גַּם אָז בֶּאֱמוּנָה, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים; כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם נִמְצָא בַּחוּץ, הוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, בִּכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְלוֹמַר: כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשׂוּ לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה; וְלָכֵן לֹא תּוּכַל לִשְׁמֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ מָאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ יַנּוּקִי, אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דְּמְסָאנֵי, הַיְנוּ רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ חָשְׁמַ״ל מְבִינָה לְבָא, לְהַלְבִּישׁ אֶת הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס כַּנַ״ל, הַיְנוּ שֶׁיִּקַּיֵּם ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּרַב סַפְרָא;

שֶׁל תְּפִלִּין. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה יז): **׳בְּשָׂכָר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ הַנַּעַל, זָכוּ בָּנָיו לִשְׁתֵּי מִצְוֹות, לְחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת, וְלִרְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. וְעַד שְׂרוֹךְ הַנַּעַל, תַּרְגּוּמוֹ: ׳עַרְקְתָא דְּמְסָאנֵי׳. הַיְנוּ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִשְׁמֹר אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים. לֹא תּוּכַל לִשְׁמֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ מָאוֹר הַקָּטָן, הַיְנוּ יַנּוּקִי, אֶלָּא בְּעַרְקְתָא דְּמְסָאנֵי, הַיְנוּ רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ חָשְׁמַ״ל מְבִינָה לְבָא, לְהַלְבִּישׁ אֶת הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס כַּנַ״ל, הַיְנוּ שֶׁיִּקַּיֵּם ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּרַב סַפְרָא:**

וּרְצוּעָה גִּמַּטְרִיָּא ש״ע, לִרְמֹז שֶׁעַל יְדֵי הַחָשְׁמַ״ל הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״דּוֹבֵר אֱמֶת

בִּלְבָבוֹ״, בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ חָשְׁמַ״ל מְבִינָה לְבָא, לְהַלְבִּישׁ אֶת הָאֱמוּנָה, הַיְנוּ בְּחִינַת יְשַׁמֵּשׁ אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס כַּנַ״ל, הַיְנוּ שֶׁיִּקַּיֵּם ״וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״, בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּרַב סַפְרָא;

וּרְצוּעָה גִּמַּטְרִיָּא ש״ע [עַיֵּן שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת דְּרוּשֵׁי תְּפִלִּין, דְּרוּשׁ ד׳: פַּעֲמַיִם א״ל בְּמִלּוּי כָּזֶה: אל״ף למ״ד — עוֹלֶה ש״ע; כִּי הָרְצוּעוֹת מַמְשִׁיכוֹת אוֹר הַחֶסֶד מֵהַמֹּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין], לִרְמֹז, שֶׁעַל־יְדֵי הַחָשְׁמַ״ל הַזֶּה [חָשְׁמַ״ל עוֹלֶה ש״ע עִם שְׁמוֹנָה פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּתְּפִלִּין, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עַל אָדָם חֶסֶ״ד רַחֲמִי״ם, שֶׁעוֹלֶה ש״ע], שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״דּוֹבֵר

אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״ כִּי עִקַּר הָאֱמֶת נִשְׁמָר רַק עַל־יְדֵי הַמּחִין, כִּי אִם יֵשׁ לוֹ מֹחִין נְקִיִּים, הוּא לֹא יְשַׁנֶּה אֶת דִּבּוּרוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת שֶׁנִּמְצֵאת בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְהַנְּשָׁמָה, הֵינוּ הַמּחִין שֶׁבְּתוֹכָהּ; כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא אַחַת עִם הָאֱמוּנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ בֵּינֵיהֶן, שֶׁזּוֹ נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל מִצַּד נִשְׁמָתוֹ שֶׁהוּא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל, וְעַל־יְדֵי־זֶה וּמְקַבֶּלֶת מֵאוֹר הַפָּנִים, הֵינוּ אוֹר אֱלֹקִי שֶׁמֵּאִיר בָּאָדָם, שֶׁהוּא ש״ע נְהוֹרִין שֶׁל פָּנִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁעוֹלֶה פַּעֲמַיִם הֶקֵּ״ף בְּגִימַטְרִיָּה ש״ע; כִּי הוּא מַקִּיף דְּמַקִּיף הַנִּמְשָׁכִין מִתִּקּוּן וֶאֱמֶת כַּיָּדוּעַ [(עֵץ פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַסְּלִיחוֹת, פֶּרֶק ט׳, תִּקּוּן הַז׳): ״וֶאֱמֶת״ הַפָּנִים עַצְמָן, ״וֶאֱמֶת״ חֶסֶד דְּחָכְמָה פְּנִימִי, וּגְבוּרָה דְּכֶתֶר מַקִּיף בְּיָמִין, וּגְבוּרָה דְּחָכְמָה מַקִּיף בִּשְׂמֹאל, לָכֵן הַפָּנִים אֲדֻמִּים וּמְטִילִים יִרְאָה, עַיֵּן שָׁם]; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֱמֶת סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מֹחִין עִלָּאִין וּמְדַבֵּר אֱמֶת, וְלֹא יְשַׁנֶּה דִּבּוּרוֹ עַל כָּל הוֹן דְּעָלְמָא כְּרַב סַפְּרָא, עַל־יְדֵי־זֶה מְאִירָה לוֹ הָאֱמוּנָה, וּמְחַדֵּשׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּכָל פַּעַם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (שָׁם רַב לְרַב שְׁמוּאֵל הַנַּ״ל): **׳דְּקָרֵי קָרֵי, וּדְלָא קָרֵי לֶהֱוֵי צַוְתָּא לַחֲבְרוֹ׳. כִּי הַדָּבָר קָשֶׁה, הָא תֵּינַח מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרְיָן, וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. אֲזַי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא טוֹבָה אֲצָלוֹ, שֶׁהַמּחִין שֶׁלּוֹ מִתְחַדְּשִׁין; כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דָּבוּק בְּקִבְיעוּת, וְהַהֶכְרֵחַ לְהִתְבַּטֵּל מֵהַדְּבֵקוּת, וְלָכֵן עוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׁנָה, וְגַם אָז אִם מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ הוּא בֶּאֱמוּנָה, עַל־פִּי הַתּוֹרָה, זֶה גַּם־כֵּן לְמוּד, אֲבָל מִי שֶׁהוּא אֵינוֹ בַּר אוֹרְיָן, הֵינוּ שֶׁאֵינוֹ בְּמַדְרֵגָה שֶׁל דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַה הֲנָאָה יֵשׁ לוֹ שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי הֲרֵי הוּא לֹא מִתְיַגֵּעַ מִצַּד הַדְּבֵקוּת. אַךְ דַּע, מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מְשָׁרְשׁוֹ, כִּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, שֶׁמֹּחִין שֶׁל חֲבֵרוֹ מִתְחַדְּשִׁין בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ שֶׁבֶּאֱמוּנָה, הֵינוּ הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מְחַדְּשִׁים לָהֶם הַמּחִין, עַל־יְדֵי שֶׁהַמּוֹן־עָם עוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְזֶהוּ דְּקָרֵי קָרֵי, מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרְיָן, וְדָבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי טוֹבָה לוֹ, שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי נוֹתֵן נַיָּחָא לַמּחִין שֶׁלּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְיִהְיֶה לוֹ מֹחִין חֲדָשִׁים לִלְמוּד וְלִדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא.

בִּלְבָבוֹ״, נִשְׁמָר הָאֱמוּנָה, וְהַנְּשָׁמָה, הֵינוּ הַמּחִין שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּמְקַבֶּלֶת מֵאוֹר הַפָּנִים, שֶׁהוּא ש״ע נְהוֹרִין שֶׁל פָּנִים עֶלְיוֹנִים, הַנִּמְשָׁכִין מִתִּקּוּן וֶאֱמֶת כַּיָּדוּעַ:

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (שָׁם רַב לְרַב שְׁמוּאֵל הַנַּ״ל): **׳דְּקָרֵי קָרֵי, וּדְלָא קָרֵי לֶהֱוֵי צַוְתָּא לַחֲבְרוֹ׳. כִּי הַדָּבָר קָשֶׁה, הָא תֵּינַח מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרְיָן, וְעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. אֲזַי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא טוֹבָה אֲצָלוֹ, שֶׁהַמּחִין שֶׁלּוֹ מִתְחַדְּשִׁין. אֲבָל מִי שֶׁהוּא אֵינוֹ בַּר אוֹרְיָן, מַה הֲנָאָה יֵשׁ לוֹ שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן. דַּע, מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מְשָׁרְשׁוֹ, כִּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, שֶׁמֹּחִין שֶׁל חֲבֵרוֹ מִתְחַדְּשִׁין בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ שֶׁבֶּאֱמוּנָה. וְזֶהוּ דְּקָרֵי קָרֵי, מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרְיָן, אֲזַי טוֹבָה לוֹ, שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְיִהְיֶה לוֹ מֹחִין חֲדָשִׁים לִלְמוּד וְלִדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא.**

וּדְלָא קָרֵי — וּמִי שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בָּזֶה שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, לִהְיוֹת צַוּתָא לַחֲבֵרוֹ, הַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁמִּשְׁתַּרְשׁוֹ; כִּי בָּזֶה שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, הוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא מְשֹׁרָשׁ נִשְׁמָתוֹ, [כִּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ שֹׁרֶשׁ עִם אֵיזֶה צַדִּיק, וְעַל־יְדֵי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּהַנֶּה אֶת הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא גּוֹרֵם נַחַת רוּחַ לְהַצַּדִּיק, וּמְחַדֵּשׁ לוֹ אֶת מְחוֹ בְּכָל פַּעַם].

וּדְלָא קָרֵי לֶהֱוֵי צַוְּתָא לַחֲבֵרוֹ, הַיְנוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁמִּשְׁתַּרְשׁוֹ:

י. וְזֶה בְּחִינַת תְּקִיעוֹת רֹאשׁ־הַשָּׁנָה כִּי רֹאשׁ־הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת שְׁנָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, בְּחִינַת פְּשָׁטָא אוֹרַיְתָא, בְּחִינַת עוֹסֵק בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת. וּתְקִיעוֹת הֵם הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה. שֶׁהוּא חִדּוּשׁ הַמּוֹחִין מֵאוֹר הַפָּנִים. וּמִזֶּה הוּא הִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ, שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ אוֹרוֹת מִפָּנִים עֶלְיוֹנִים:

וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ, אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, הוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, שֶׁבְּתוֹךְ הָעַפּוּ״ם וְהָאַרָצוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיבוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁנִּתְחַבְּרִים אֵלָיו הַנִּיצוֹצוֹת. וְזֶה: ״יוֹדְעֵי תְּרוּעָה״, יוֹדְעֵי, לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת. תְּרוּעָה, מִלְּשׁוֹן שְׁבִירָה, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הֵם מִשְׁבִּירַת כֵּלִים. ה׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים לג): ״שְׂמַח זְבוּלוּן בְּצֵאתֶךָ״; הַיְנוּ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה יְהַלֵּכוּן — בְּחִינַת צֵאתְךָ, כְּדֵי יוֹרֵד עָלָיו אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה, כִּי הֲרֵי הוּא מַפְסִיד הַרְבֵּה מִמָּמוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר־הָרָע וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְעוֹרֵר אוֹר גָּדוֹל מִלְּמַעְלָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְאַדְּמוּת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁבְּעֵת הַתְּקִיעוֹת פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ מִתְאַדְּמוֹת, וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵאַחַר שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ אוֹרוֹת מִפָּנִים עֶלְיוֹנִים עַד שֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בַּפָּסוּק שֶׁפָּתַח בּוֹ): וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, הוּא בְּחִינַת הַעֲלָאַת אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת, שֶׁבְּתוֹךְ הָעַפּוּ״ם וְהָאַרָצוֹת הַשּׁוֹכְנִים סְבִיבוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁנִּתְחַבְּרִים אֵלָיו הַנִּיצוֹצוֹת. וְזֶה: ״יוֹדְעֵי תְּרוּעָה״, יוֹדְעֵי — לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, כה): ״וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ״ וְגוֹ׳; תְּרוּעָה — מִלְּשׁוֹן שְׁבִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ב, ט): ״תְּרוֹעֲעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל״, כִּי הַנִּיצוֹצוֹת הֵם מִשְׁבִּירַת כֵּלִים, כִּי מֵרֹב אוֹר שֶׁיָּרַד, לֹא הָיוּ כֵּלִים לְקַבְּלוֹ, וְלָכֵן נִשְׁבְּרוּ וְנִתְפַּשְּׁטוּ כָּל הַנִּיצוֹצוֹת בְּכָל הָעוֹלָם. וַעֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים — לְלַקְּטָם וּלְחַבְּרָם וּלְיַחֲדָם חֲזָרָה אֶל שָׁרְשָׁם. ה׳ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, זֶה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים לג, יח): ״שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ״; הַיְנוּ כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן

לְהָבִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, כְּדֵי לְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, שֶׁזֶּה הַוַּ״ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁיּוֹצֵא בַּחוּץ לְמַשָּׂא וּמַתָּן — שֶׁזֶּה יְהַלֵּכוּן, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר פָּנֶיךָ, שֶׁהוּא אוֹר הַפָּנִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹלִים כָּל הַנִּצוֹצוֹת, עַל־יְדֵי אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת; שֶׁזֶּה סוֹד יִחוּד ו״ה, חִבּוּר בֵּין עוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם הַבָּא, בֵּין זְעֵיר אַנְפִּין לְנוּקְבָא, כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, וְהוּא דּוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַשֵּׁר אֶת עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מוֹצֵא אֶת הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִתּוֹךְ עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, וּמְגַלֶּה אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה.

לו

״בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי״ וְכוּ׳ (תְּהִלִּים כז, ב):

א. וְזֶהוּ כְּלָל, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, הוּא מֻשְׁרָשׁ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב; כִּי מֵהֶם הִתְחִיל כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מו, כז): ״כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים״; וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, מֻשְׁרָשִׁים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה [עַיֵּן תִּקּוּנִים (תִּקּוּן לב): אוֹרַיְתָא מִימִינָא דְּהִיא חֶסֶד וּמְשָׁמְאלָא דְּהִיא גְּבוּרָה, דְּאִית בֵּהּ שִׁבְעִין אַנְפִּין לְשֵׁזְבָא מִשִּׁבְעִין אִמִּין]. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים, שֶׁכְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, הֵם שִׁבְעִים לָשׁוֹן שֶׁל שִׁבְעִין אֻמּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כז, ח): ״וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּאֵר הֵיטֵב״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: בָּאֵר הֵיטֵב — בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן; שֶׁכָּל לָשׁוֹן וְלָשׁוֹן יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרְתָּהּ; כִּי הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, כָּל אֻמָּה דִּבּוּקָה בְּמִדָּה רָעָה אַחֶרֶת, וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לָתֵת אֶת הַתּוֹרָה, הָלַךְ קֹדֶם אֶל שִׁבְעִין אֻמּוֹת, וּבִקְשָׁם שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְכָל אֶחָד מָצָא בְּהַתּוֹרָה נֶגֶד מִדָּתוֹ, וְלָכֵן לֹא רָצָה לְקַבְּלָהּ, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתֻכַּךְ־וּמִיָּד קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כִּי יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, אֵין לָהֶם שׁוּם שַׂיְכוּת אֶל שׁוּם מִדָּה רָעָה שֶׁל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְהַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשִּׁבְעִים פָּנִים. וּמֵחֲמַת הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ הֵם מְרֻחָקִים מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה; הַיְנוּ אִם מְדַבֵּק אָדָם עַצְמוֹ לְאֵיזוֹ מִדָּה רָעָה שֶׁל אֵיזוֹ אֻמָּה מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּבָר נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ פָּנִים אֶחָד מֵהַתּוֹרָה, וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב

וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כְּדֵי לְהָבִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּבְחִינַת: ״חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״, כְּדֵי לְקַבֵּל מֵאוֹר הַפָּנִים, חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת עַל־יְדֵי אַחַד־עָשָׂר סַמְמָנֵי הַקְּטֹרֶת:

לו

בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי וְכוּ׳ (תְּהִלִּים כז):

א וְזֶהוּ כְּלָל, כִּי כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מֻשְׁרָשׁ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב. וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, מֻשְׁרָשִׁים בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים, שֶׁכְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, הֵם שִׁבְעִים לָשׁוֹן. שֶׁכָּל לָשׁוֹן וְלָשׁוֹן יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרְתָּהּ. וּמֵחֲמַת הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ הֵם מְרֻחָקִים מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב מְרֻחָקִים מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה; הַיְנוּ אִם מְדַבֵּק אָדָם עַצְמוֹ לְאֵיזוֹ מִדָּה רָעָה שֶׁל אֵיזוֹ אֻמָּה מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כְּבָר נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ פָּנִים אֶחָד מֵהַתּוֹרָה, וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב

בָּאָה בַּגָּלוּת תַּחַת יַד שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, הַיְנוּ בִּמְדוֹתֵיהֶם הָרָעִים, הַיְנוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל נוֹפֵל וְנִכְנָס בְּגָלוּת, אֲפִלּוּ תַּחַת לָשׁוֹן אֶחָת מִשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, הַיְנוּ בְּמִדָּה גְּרוּעָה אַחַת מִשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, אֲזַי כְּבָר הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קָלִין, הַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת קוֹלוֹת כַּיּוֹלֶדֶת שֶׁקֹּדֶם הַלֵּדָה הִיא צוֹעֶקֶת שִׁבְעִין קָלִין (זֹהַר פִּנְחָס רמט:), **כְּנֶגֶד שִׁבְעִין תֵּבִין שֶׁבְּמִזְמוֹר ״יַעַנְךָ״, שֶׁבְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִילֵד; הַיְנוּ כְּמוֹ יוֹלֶדֶת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לִילֵד, אֶלָּא כְּשֶׁצּוֹעֶקֶת קֹדֶם שִׁבְעִין קָלִין מֵרֹב צַעַר כְּאֵבָה, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַשִּׂיג בַּתּוֹרָה אֵיזוֹ הַשָּׂגָה, אִם הִיא נִכְנֶסֶת בְּאֵיזוֹ תַּאֲוָה שֶׁל שִׁבְעִין אֻמּוֹת. וְזַכֵּי הַנֶּפֶשׁ מַרְגִּישִׁים אֵיךְ שֶׁהַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת שִׁבְעִין קוֹלוֹת שֶׁל צַעַר הָעִבּוּר וְהַלֵּדָה.**

וְזֶהוּ כְּלָל, שֶׁכָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לָהּ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדָה, אֲזַי מְנַסִּין וּמְצָרְפִים אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן, הַיְנוּ בְּתַאֲוֹותֵיהֶן. וּכְשֶׁהִיא בָּאָה בְּמִדּוֹתֵיהֶן בַּגָּלוּת, אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קָלִין, כִּי הִתְגַּלּוּת הִיא לֵדָה, כִּי קֹדֶם הִתְגַּלּוּת שֶׁל תּוֹרָה, אֲזַי הִיא בְּבְחִינַת עִבּוּר. שֶׁהַתּוֹרָה הִיא נֶעְלָם מִמֶּנּוּ, כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה. בִּבְחִינַת (דִּבָּרִים לא) **: ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, הַיְנוּ בַּגָּלוּת בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן. כִּי הַקִּלְפָּה קָדְמָה לַפְּרִי, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם הַקְּלִפָּה; כִּי בֶּאֱמֶת זֶה שֶׁהַתּוֹרָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן, הוּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וַאֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, גַּם שָׁם נִמְצֵאת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְחַיָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם נִמְצְאִים סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה** (קֹהֶלֶת יא, ה)**; כִּי הַתּוֹרָה הִיא סָתִים וְגַלְיָא, כִּי הִיא עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לְבַר יִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לְהָבִין אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא כְּמוֹ אִשָּׁה כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ עֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה, דְּבָרִים הַנִּסְגָּרִים וְהַנֶּעֱצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁפּוֹלֶטֶת לַחוּץ אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה בִּבְטְנָהּ עַד שֶׁתֵּלֵד, כָּךְ אַף שֶׁהַתּוֹרָה לִפְנֵי עֵינֶיךָ, עִם כָּל זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת עִמְקֵי סוֹדוֹתֶיהָ כְּמוֹ תִּינוֹק הַנִּמְצָא בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה, עַד שֶׁתֵּלֵד. וְהַלֵּדָה הִיא הִתְגַּלּוּת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וְלָכֵן קֹדֶם שֶׁזּוֹכִים לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ, בִּבְחִינַת** (דִּבָּרִים לא, יח)**: ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, אַף שֶׁהַכֹּל לִפְנֵי עֵינָיו, אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל לְאֵיזוֹ מִדָּה רָעָה, הַיְנוּ בַּגָּלוּת, בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן, כְּבָר נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מֵעֵינָיו פְּנִימִיּוּת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, כִּי הַקְּלִפָּה קָדְמָה לַפְּרִי, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם הַקְּלִפָּה; כִּי בֶּאֱמֶת זֶה שֶׁהַתּוֹרָה מְלֻבֶּשֶׁת בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן, הוּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וַאֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ״ם, גַּם שָׁם נִמְצֵאת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְחַיָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם נִמְצְאִים סוֹדוֹת הַתּוֹרָה,**

בָּאָה בַּגָּלוּת תַּחַת יַד שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, הַיְנוּ בִּמְדוֹתֵיהֶם הָרָעִים. אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קָלִין, כַּיּוֹלֶדֶת שֶׁקֹּדֶם הַלֵּדָה הִיא צוֹעֶקֶת שִׁבְעִין קָלִין (זֹהַר פִּנְחָס רמט:)**, כְּנֶגֶד שִׁבְעִין תֵּבִין שֶׁבְּמִזְמוֹר ״יַעַנְךָ״, שֶׁבְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִילֵד:**

וְזֶהוּ כְּלָל, שֶׁכָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לָהּ הִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וּבַעֲבוֹדָה, אֲזַי מְנַסִּין וּמְצָרְפִים אֶת הַנֶּפֶשׁ, בְּגָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן, הַיְנוּ בְּתַאֲוֹותֵיהֶן. וּכְשֶׁהִיא בָּאָה בְּמִדּוֹתֵיהֶן בַּגָּלוּת, אֲזַי הִיא רָאמַת שִׁבְעִין קָלִין. כִּי הִתְגַּלּוּת הִיא לֵדָה, כִּי קֹדֶם הִתְגַּלּוּת שֶׁל תּוֹרָה, אֲזַי הִיא בְּבְחִינַת עִבּוּר. שֶׁהַתּוֹרָה הִיא נֶעְלָם מִמֶּנּוּ, כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה. בִּבְחִינַת (דִּבָּרִים לא) **: ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, הַיְנוּ בַּגָּלוּת בַּמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן. כִּי הַקְּלִפָּה קָדְמָה לַפְּרִי, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם**

הַמְחַיִּים וּמְקַיְּמִים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁשָּׁם מְפֻזָּרִים כָּל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת. אַךְ מֻחֲמַת שֶׁאָדָם מְלֻבָּשׁ עִם קְלִפָּה, שֶׁהֵן הַתַּאֲוֹוֹת רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ אֶל הַפְּרִי, שֶׁהוּא פְּנִימִיּוּת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. לָכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּלּוֹת לְפָנָיו סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה, מֻכְרָח הַנֶּפֶשׁ לָבוֹא בַּגָּלוּת, הַיְנוּ בִּמְדוֹתֵיהֶם, כְּדֵי לְשַׁבְּרָם, וְלָבוֹא אַחַר־כָּךְ לַהִתְגַּלּוּת:

[וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֶת גֹּדֶל הַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים וּמָרִים, שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל הַצַּדִּיקִים קֹדֶם שֶׁרוֹצִים לְהַשִּׂיג סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא (שַׁעַר רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ) בְּסוֹד מְצָלּוֹ״ת יָ״ם, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם קֹדֶם שֶׁרוֹצֶה לְהַשִּׂיג אֵיזוֹ הַשָּׂגָה].

ב. וְדַע, שֶׁכְּלָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן שֶׁל מִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת הַלָּלוּ, הִיא תַּאֲוַת נְאוּף; כִּי תַּאֲוַת נְאוּף הִיא הַתַּאֲוָה הַכִּי מְגֻנֶּה, וְכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שְׁקוּעוֹת בָּהּ, הַיְנוּ אַף שֶׁכָּל אֻמָּה וְאֻמָּה דְּבוּקָה וַחֲבוּקָה בְּאֵיזוֹ מִדָּה רָעָה מְסֻיֶּמֶת, עִם כָּל זֹאת בִּגְלוּי עֲרָיוֹת וְנְאוּף, כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת לְכוּדִים, וְכֵן כָּל הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן מְלֵאוֹת עִם נְבוּל פֶּה וְנְאוּף, וְהֵם כֻּלָּם שְׁקוּעִים בָּהֶם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (כְּתֻבּוֹת יג:): רֹב נָכְרִים פְּרוּצִים בַּעֲרָיוֹת הֵן. וְהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי, מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, אֲזַי בְּקַל יָכוֹל לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹוֹת; הַיְנוּ אִם מְתַקְּנִים אֶת הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית הַזֹּאת, שֶׁבָּהּ כְּלוּלוֹת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם שְׁקוּעִים בָּהֶן, אֲזַי בְּקַל יְכוֹלִים לְשַׁבֵּר אַחַר־כָּךְ אֶת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְפִי שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא ״רֵאשִׁית דַּעַת״ (מִשְׁלֵי א, ז), וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ דַּיְקָא הוֹרִיד לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְכֵן גַּם אִיתָא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ — עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּה תַּרְי״ג (״סֵפֶר הַקָּנֶה״ י״ב, ״רוֹקֵחַ״ סִימָן רצ״ו, ״מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת״ אֹפֶן קי״ג), שֶׁהוּא כְּלָלוּת כָּל הַתּוֹרָה; כִּי מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ הָיָה כָּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה, כח): ״וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי״, שֶׁיִּהְיֶה פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי מֵהָאִשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ — וּבִלְעָם שֶׁהָיָה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה בַּקְּלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד, טז): ״וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן״; גַּם אוֹתִיּוֹת בִּלְעָם מְרַמְּזִין שֶׁהוּא בַּקְּלִפָּה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, כִּי ב׳ הִיא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה, וְל׳ הִיא סוֹף הַתּוֹרָה, וְע׳ כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים, וּמ׳ כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁנִּתְּנָה

הַקְּלִפָּה. לָכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת, מֻכְרָח הַנֶּפֶשׁ לָבוֹא בַּגָּלוּת, הַיְנוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם, כְּדֵי לְשַׁבְּרָם, וְלָבוֹא אַחַר־כָּךְ לַהִתְגַּלּוּת:

ב וְדַע שֶׁכְּלָלוּת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן שֶׁל מִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת הַלָּלוּ, הִיא תַּאֲוַת נְאוּף. וְהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי, מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, אֲזַי בְּקַל יָכוֹל לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹוֹת. וּבִשְׁבִיל זֶה, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְפִי שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא רֵאשִׁית דַּעַת (מִשְׁלֵי א). **גַּם אִיתָא מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא תַּרְי״ג** (״סֵפֶר הַקָּנֶה״ י״ב, ״רוֹקֵחַ״ סִימָן רצו, ״מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת״ אֹפֶן קיג), **שֶׁהוּא כְּלָלוּת כָּל הַתּוֹרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים ה׳): **״וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי״. וּבִלְעָם שֶׁהָיָה כְּנֶגֶד מֹשֶׁה בַּקְּלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בַּמִּדְבָּר כד): **״וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן״. גַּם אוֹתִיּוֹת בִּלְעָם מְרַמְּזִין שֶׁהוּא בַּקְּלִפָּה כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, כִּי ב׳ הִיא הַתְחָלַת הַתּוֹרָה, וְל׳ הִיא סוֹף הַתּוֹרָה, וְע׳ כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים, וּמ׳ כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁנִּתְּנָה**

כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים, וּמ׳ כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה. וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא בַּקְלָפָה, לְפִיכָךְ הוּא מְשֻׁקָּע בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כב, ל): ״הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין קה:): שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אֵישׁוּת עִם אִתּוֹנוֹ, כִּי הָיָה מְזֹהָם מְאֹד בְּתַאֲוַת נְאוּף, וְלָכֵן הָיָה זֶה לְעֶמֶת זֶה מִמֹּשֶׁה, כִּי הוּא הָיָה שָׁקוּעַ מְאֹד בְּנֵאוּף, וְלָכֵן רָצָה לְהַמְשִׁיךְ אֶת טֻמְאָתוֹ עַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּלְהֵפֶךְ — מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה פָּרוּשׁ לְגַמְרֵי מִתַּאֲוָה זוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מָשַׁךְ עָלֵינוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ. גַּם יוֹסֵף קֹדֶם שֶׁהָיְתָה לוֹ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ חָכְמָה בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיא, י): ״רֵאשִׁית חָכְמָה״, כִּי ״אִם לַבִּינָה תִקְרָא״ (מִשְׁלֵי ב, ג). וְקֹדֶם שֶׁזָּכָה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הֵצַרְךָ לָבוֹא בְּנִסָּיוֹן בְּצִרּוּף בְּתוֹךְ הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן הַנ״ל. וְעַל־יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן, וְשִׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁקָּדְמָה לַפְּרִי — זָכָה לַפְּרִי, הַיְנוּ לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָה וּבִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא, לט): ״אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ: וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק לח): שֶׁרְתָה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ עַל יוֹסֵף הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בַּמֶּה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת; מִנְּעוּרָיו וְעַד יוֹם מוֹתוֹ, וְהָיְתָה מְנַהֶגֶת אוֹתוֹ בְּכָל דְּבַר חָכְמָה. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מַה שֶׁאָמְרוּ (שָׁם): וְכָל הַלְּשׁוֹנוֹת הָיוּ בָּאִים אֶל יוֹסֵף לִשְׁבֹּר אֹכֶל מִיוֹסֵף, וְהָיָה יוֹסֵף מְדַבֵּר לְכָל עָם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ מָה הֵם מְדַבְּרִים, לְפִיכָךְ נִקְרָא שְׁמוֹ יְהוֹסֵף; כִּי הוּא זִכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ מִתַּאֲוָה זוֹ, שֶׁהָיוּ לוֹ נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים בְּתַאֲוָה זוֹ, וְעָמַד בַּנִּסָּיוֹן, עַד שֶׁהֶעֱלָה אֶת כָּל הָע׳ לְשׁוֹנוֹת, אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה לו:): יוֹסֵף שֶׁקִּדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר, זָכָה וְהוֹסִיפוּ לוֹ אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פא, ו): ״עֵדוּת בִּיהוֹסֵף״].

וּבִשְׁבִיל זֶה דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יב:) **עַל פָּסוּק: ״אַחֲרֵי לְבַבְכֶם״ וְכוּ׳, (אַחֲרֵי לְבַבְכֶם — זֶהוּ מִינוּת. וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זוֹ נְאוּף). גַּם שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו** (שָׁם, וְסוֹטָה ט:), **גַּם בִּלְעָם נִקְרָא ״שְׁתוּם הָעַיִן״** (בַּמִּדְבָּר כד, ג), **מֵחֲמַת שֶׁהוּא כְּלָלִיּוֹת מִדָּה רָעָה שֶׁל מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן: כִּי תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל נְאוּף תְּלוּיָה בָּעֵינַיִם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין מה.): אֵין יֵצֶר**

תּוֹרָה. וּמֵחֲמַת שֶׁהוּא בַּקְלָפָה, לְפִיכָךְ הוּא מְשֻׁקָּע בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כב): **״הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי״. גַּם יוֹסֵף קֹדֶם שֶׁהָיְתָה לוֹ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ חָכְמָה בִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קיא): **״רֵאשִׁית חָכְמָה״, כִּי ״אִם לַבִּינָה תִקְרָא״** (מִשְׁלֵי ב׳). **וְקֹדֶם שֶׁזָּכָה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הֵצַרְךָ לָבוֹא בְּנִסָּיוֹן בְּצִרּוּף בְּתוֹךְ הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לָשׁוֹן הַנ״ל. וְעַל־יְדֵי שֶׁעָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְשִׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁקָּדְמָה לַפְּרִי, זָכָה לַפְּרִי. הַיְנוּ לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָה וּבִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית מא): **״אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ:**

וּבִשְׁבִיל זֶה דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יב:) **עַל פָּסוּק: ״אַחֲרֵי לְבַבְכֶם״ וְכוּ׳, (אַחֲרֵי לְבַבְכֶם — זֶהוּ מִינוּת. וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זוֹ נְאוּף). גַּם שִׁמְשׁוֹן הָלַךְ אַחַר עֵינָיו** (שָׁם, וְסוֹטָה ט:), **גַּם בִּלְעָם נִקְרָא ״שְׁתוּם הָעַיִן״** (בַּמִּדְבָּר כד) **מֵחֲמַת שֶׁהוּא כְּלָלִיּוֹת מִדָּה רָעָה שֶׁל מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הַשִּׁבְעִים לָשׁוֹן:**

וְכֵן אָמְרוּ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י׳, סִימָן ו׳): מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִשְׁאֹל מִיִּשְׂרָאֵל הַלֵּב וְהָעֵינַיִם שֶׁיִּהְיוּ אַחֲרָיו? לְפִי שֶׁהָעֵבֵרָה תְּלוּיָה בָּהֶם; הָעֵינַיִם רוֹאוֹת אֶת הַזּוֹנָה, וְהַלֵּב מְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ. וְכֵן אָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ה׳): לִיבָּא וְעֵינָא תְּרֵין סַרְסוּרֵי דַּחֲטָאָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אִי יְהָבִית לִי לִבָּא וְעֵינָא, אֲנָא יָדַע דְּאַתְּ לִי; וְהִסְתַּכְּלוּת עַל עֲרָיוֹת יוֹתֵר חָמוּר מֵעֲצֶם עֲרָיוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יוֹמָא עד:): טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם בְּאִשָּׁה יוֹתֵר מִגּוּפוֹ שֶׁל מַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת ו, ט): ״טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלַךְ נָפֶשׁ״; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִשְׁמֹר עַל עֵינָיו, אֲזַי זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל עַי״ן פָּנִים שֶׁבַּתּוֹרָה.

ג. **לְפִיכָךְ כְּשֶׁקּוֹרִין פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת־שְׁמַע: ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַוָ״ה אֱלֹקֵינוּ הַוָ״ה אֶחָד״, צָרִיךְ לְהַעֲצִים אֶת עֵינָיו, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בִּבְחִינַת: ׳עוֹלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין׳**; הַשְׁכִּינָה הַקְּדוֹשָׁה מִתְעַלֶּמֶת וּמִסְתַּתֶּרֶת בְּתוֹךְ כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, כִּי אֵין בִּלְעָדֶיהָ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, הִיא נִשְׁאֶרֶת בְּיָפְיָהּ לְגַבֵּי הַצַּדִּיקִים, שֶׁיּוֹדְעִים אֲשֶׁר אֵין שׁוּם דָּבָר וּמָסָךְ מַבְדִּיל בֵּינָם לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְגַבֵּי רְשָׁעִים הוּא מִתְעַלֵּם וּמִסְתַּתֵּר בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, אֲשֶׁר הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן הַשְׁכִּינָה נִקְרֵאת עוֹלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא, שֶׁלֹּא כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַשִּׂיגָהּ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִסְתַּתֵּר בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, וְהַצַּדִּיקִים מְעַיְּנִים וּמְגַלִּים מִתּוֹךְ הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתָּרָה אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָרְשָׁעִים נִשְׁאָרִים בַּחוּץ לְגַמְרֵי, וְנִדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ יֵשׁ כָּאן טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, תַּאֲוָה, כָּבוֹד, יֵשׁוּת, זֶהֱמָא וְכוּ׳, וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מְיַחֵד יְחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאוֹמֵר ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַוָ״ה אֱלֹקֵינוּ הַוָ״ה אֶחָד״, בּוֹ בָּרֶגַע מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה הַתִּקּוּן עַל הַכֹּל; כִּי תִּקּוּן שֶׁל הִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּא לָאָדָם, שֶׁיֹּאמַר ׳שְׁמַע׳ וּ׳בָרוּךְ שֵׁם׳; הַיְנוּ יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֶּלֶת קְלִפַּת תַּאֲוַת נְאוּף וְהִרְהוּרֵי זְנוּת, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים עַל הָאָדָם, וּמְטַמְטְמִים לוֹ אֶת מֹחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְעוֹקְרִים אוֹתוֹ מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ. כִּי תַּאֲוַת נְאוּף הִיא בָּאָה מֵעֲכִירַת דָּמִים, הַיְנוּ מִטְּחוֹל, שֶׁהִיא לֵילִית, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, אִמָּא דְּעֶרֶב־רַב, שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם נֶעְתָּק מֵהַקְּדֻשָּׁה, וְהוּא מַמְלִיךְ עַל עַצְמוֹ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁיֵּשׁ מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹרֶה בּוֹ עַצְבוּת וּמְרִירוּת, שֶׁהִיא קְלִפַּת לִילִי״ת, הַמְעַכֶּרֶת אֶת הַדָּם שֶׁל הָאָדָם, וְעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְנִתְאַחֵז בְּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁזּוֹ הִיא הַעֲלָמַת וְהִסְתָּרַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְהֵפֶךְ וּמַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא, שֶׁמְּגַלָּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא בִּבְחִינַת גְּבִירְתָּא, בְּסוֹד (מִשְׁלֵי לא, ל): ״אִשָּׁה יִרְאַת ה׳״, שֶׁהִיא

ג לְפִיכָךְ כְּשֶׁקּוֹרִין פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת־שְׁמַע, צָרִיךְ לְהַעֲצִים אֶת עֵינָיו, בִּבְחִינַת: ׳עוֹלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא דְּלֵית לָהּ עֵינִין׳ (סַבָּא מִשְׁפָּטִים דף צה. וְכַמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאַר״י, זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עַיֵּן בְּ״שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה״ סִימָן סא ס״ק ג). **כִּי תִּקּוּן שֶׁל הִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּא לָאָדָם, שֶׁיֹּאמַר ׳שְׁמַע׳ וּ׳בָרוּךְ שֵׁם׳. כִּי תַּאֲוַת נְאוּף הִיא בָּאָה מֵעֲכִירַת דָּמִים, הַיְנוּ מִטְּחוֹל, שֶׁהִיא לֵילִית, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, אִמָּא דְּעֶרֶב רַב. שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה. וּמַלְכוּתָא דִּשְׁמַיָּא, הוּא בִּבְחִינַת גְּבִירְתָּא, ״אִשָּׁה יִרְאַת ה׳״. שֶׁהִיא בִּבְחִינַת**

בִּבְחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה, הָעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים־עָשָׂר בָּקָר, [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (יוֹמָא נח:): יָם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה, עוֹמֵד עַל שְׁנֵים־עָשָׂר בָּקָר, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מִזְרָחָה, וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה, וְכָל אֲחוֹרֵיהֶם בַּיְתָה; הַיְנוּ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָשָׂה כִּיּוֹר גָּדוֹל שֶׁל נְחשֶׁת לִטְבִילַת הַכֹּהֲנִים בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהָיָה עוֹמֵד עַל שְׁנֵים־עָשָׂר עֲמוּדִים בְּצוּרַת בָּקָר, שֶׁנַּעֲשׂוּ גַּם הֵם מִנְּחשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּדִבְרֵי־הַיָּמִים־ב, ד)]. וּמָה הָעִנְיָן שֶׁהַכִּיּוֹר עָמַד עַל שְׁנֵים־עָשָׂר בָּקָר דַּיְקָא, שֶׁהֵם שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ״הּ [(עַיֵּן זֹהַר וַיְחִי רמ״א): תָּא חֲזִי, תְּרֵיסָר שִׁבְטִין בְּד׳ דִּגְלִין, בְּד׳ סִטְרִין, דִּשְׁלָשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מִזְרָחָה, וְהַיָּם עֲלֵיהֶם, וְהָכִי הוּא וַדַּאי, תְּלַת שִׁבְטִין לְכָל סְטַר לְד׳ רוּחֵי עַלְמָא, תְּלַת שִׁבְטִין לִדְרוֹעָא דִּימִינָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לִדְרוֹעָא דִּשְׂמָאלָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לְיַרְכָא יְמִינָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לְיַרְכָא שְׂמָאלָא, וְגוּפָא דִּשְׁכִינְתָּא עֲלַיְהוּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב: וְהַיָּם עֲלֵיהֶם. מַאי טַעְמָא תְּלַת שִׁבְטִין לִדְרוֹעָא, וּתְלַת שִׁבְטִין לְיַרְכָא, וְכֵן לְכֹלָּא, אֶלָּא רָזָא דִּמְלָה, תְּלַת קִשְׁרִין אִינּוּן בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת בִּשְׂמָאלָא, וּתְלַת בִּירְכָא יְמִינָא, וּתְלַת קִשְׁרִין בִּירְכָא שְׂמָאלָא, אִשְׁתַּכְחוּ תְּרֵיסָר קִשְׁרִין לְאַרְבָּעָה סִטְרִין, וְגוּפָא עֲלַיְהוּ, אִשְׁתַּכְחוּ תְּלֵיסַר עִם גּוּפָא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, מְנָא לָן? דִּכְתִיב: ״כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים־עָשָׂר״, וְזֹאת בְּגִין דְּבֵהּ אִשְׁתְּלִים חוּשְׁבָּנָא, כְּמָה דְּאִתְמַר: ״וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה״]. כִּי הַכִּיּוֹר

יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה הָעוֹמֶדֶת עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ (זֹהַר וַיְחִי רמא). **וּכְשֶׁאָדָם מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאִלּוּ הַפְּסוּקִים, שֶׁכּוֹלֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, וּמַפְרִישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֵרֶב־רַב, הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת** (בְּרֵאשִׁית טז): **״מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בוֹרַחַת״, שֶׁהַתַּאֲוָה בּוֹרַחַת וְנִפְרֶדֶת מִמֶּנָּה.**

נַעֲשָׂה מִמַּרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת, שֶׁעַל יָדָם נִצְּלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם מִפֻּגַם הַבְּרִית (כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ״י: שְׁמוֹת לח, ה). וּמוּבָא (פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים, שַׁעַר כג, פֶּרֶק יג), שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאוֹת מַרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַנְּבוּאָה לְהַנְּבִיאִים. וְהָעִנְיָן הוּא, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יַם הַחָכְמָה שֶׁיּוֹרֵד לְד׳ סִטְרֵי עָלְמָא, מִזְרָח, מַעֲרָב, צָפוֹן, דָּרוֹם, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ קוֹל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַנָּבִיא, שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַכֹּל עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית; כִּי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַל בְּרִיתוֹ, נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֶה לִרְאוֹת מַרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת אוֹת בְּצָבָא דִּילֵיהּ, כָּל אֶחָד כְּפִי שָׁרְשׁוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ. וְלָכֵן **וּכְשֶׁאָדָם מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאִלּוּ הַפְּסוּקִים:** ״שְׁמַ״ע יִשְׂרָא״ל יְהוָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ יְהוָ״ה אֶחָ״ד, בָּרו״ךְ שֵׁ״ם כְּבו״ד מַלְכוּת״וֹ לְעוֹלָ״ם וָע״ד, שָׂי״שׂ בָּהֶם שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, כְּנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ״הּ, הַיְנוּ **שֶׁכּוֹלֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ**, בָּזֶה שֶׁאוֹמְרָם, הוּא נִכְלָל בַּשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵם כְּלַל שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ״הּ, **וּמַפְרִישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֵרֶב־רַב, הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא**, שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁךְ כְּלַל הַזְּהֲמָא שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף, **שֶׁהִיא בִּבְחִינַת** (בְּרֵאשִׁית טז, ח): **״מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בוֹרַחַת״, שֶׁהַתַּאֲוָה בּוֹרַחַת וְנִפְרֶדֶת מִמֶּנָּה, עַל־יְדֵי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּה סוֹד קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא מְגַלֶּה אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַטֻּמְאָה בּוֹרַחַת מֵהַקְּדֻשָּׁה,

שֶׁהִיא הַשִּׁפְחָה בּוֹרַחַת מִפְּנֵי גְּבִרְתָּהּ. וְאִם אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְגָרֵשׁ אֶת הָאִשָּׁה זוֹנָה, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ל, כג): ״שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ״; וְעַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל יוֹתֵר לְתַאֲוַת נְאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. כִּי בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ: שְׁמַ״ע יִשְׂרָאֵ״ל הַוָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ הַוָ״ה אֶחָ״ד, בָּרוּ״ךְ שֵׁ״ם כְּבוֹ״ד מַלְכוּת״וֹ לְעוֹלָ״ם וָעֶ״ד, יֵ״שׁ שְׁתִּים־עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, נֶ״גֶד שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ״הּ. וְאַרְבָּעִים וָתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת, כְּנֶ״גֶד אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת שִׁבְטֵי יָ״הּ: רְאוּבֵ״ן שִׁמְעוֹ״ן לֵוִ״י יְהוּדָ״ה יִשָּׂשכָ״ר זְבוּלֵ״ן דָּ״ן נַפְתָּלִ״י גָּ״ד אָשֵׁ״ר יוֹסֵ״ף בִּנְיָמִ״ן, וּבְקַבָּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הוּא בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה, שֶׁזֶּה סוֹד הַכִּיּוֹר הַמְטַהֵר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְשָׁם מַשְׁקִים אֶת הַסּוּטָה שֶׁפָּגְמָה וְכוּ׳, וְעַל־יְדֵי הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בַּאֲמִירַת שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם יְחוּד הַוָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִפְרָד מִנִּשְׁמוֹתֵיהֶן דְּעֵרֶב־רַב, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, אִשָּׁה זוֹנָה, וְנִכְלָל בִּנְשָׁמוֹת שִׁבְטֵי יָ״הּ, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה׳, אֲזַי הוּא בְּחִינַת סְגִירַת עֵינַיִם בְּשָׁעַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, לְהוֹרוֹת שֶׁעַל־יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הוּא בִּבְחִינַת עוּלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא, דְּלֵית לָהּ עֵינִין, שֶׁכְּבָר אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם רַע, שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שְׁכוּלֶלֶת הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת. נִמְצָא, בָּזֶה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר אֶת שְׁנֵי הַפְּסוּקִים פְּסוּקֵי הַיִּחוּד: שְׁמַ״ע יִשְׂרָאֵ״ל הַוָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ הַוָ״ה אֶחָ״ד, בָּרוּ״ךְ שֵׁ״ם כְּבוֹ״ד מַלְכוּת״וֹ לְעוֹלָ״ם וָעֶ״ד, בִּסְתִימַת עֵינַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו רוּחַ טָהֳרָה מִלְמַעְלָה, וְנִצּוֹל מֵהַתַּאֲוָה הַזֹּאת, וְנִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע הַנְּבוּאָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּת מִד׳ סִטְרֵי עָלְמִין: מִזָּ״ח, מַעֲרָ״ב, צָפוֹ״ן, דָּרוֹ״ם.

וְאִם אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְגָרֵשׁ אֶת הָאִשָּׁה זוֹנָה, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ל׳): ״שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ״;

כִּי בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, יֵ״שׁ שְׁתִּים־עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, נֶ״גֶד שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטֵי יָ״הּ. וְאַרְבָּעִים וָתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת, כְּנֶ״גֶד אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת שִׁבְטֵי יָ״הּ. וּבְקַבָּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הוּא בְּחִינַת יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה. הוּא נִפְרָד מִנִּשְׁמוֹתֵיהֶן דְּעֵרֶב־רַב, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, אִשָּׁה זוֹנָה, וְנִכְלָל בִּנְשָׁמוֹת שִׁבְטֵי יָ״הּ, בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה׳, אֲזַי הוּא בְּחִינַת סְגִירַת עֵינַיִם בְּשָׁעַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, לְהוֹרוֹת שֶׁעַל־יְדֵי קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, הוּא בִּבְחִינַת עוּלִימְתָּא שַׁפִּירְתָּא, דְּלֵית לָהּ עֵינִין, שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שְׁכוּלֶלֶת הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת:

ד. וְכָל זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם הִרְהוּר בְּאַקְרַאי בְּעַלְמָא, אֲזַי דַּי לוֹ בַּאֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנַּ״ל. אֲבָל אִם הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, רָגִיל בְּהִרְהוּר שֶׁל הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִיד מִמֶּנָּה, כִּי הַקְּלִפָּה רָצָה אַחֲרָיו לְהַכְשִׁילוֹ בַּעֲבֵרוֹת

ד. וְכָל זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם הִרְהוּר בְּאַקְרַאי בְּעַלְמָא, אֲזַי דַּי לוֹ בַּאֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנַּ״ל. אֲבָל אִם הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, רָגִיל בְּהִרְהוּר שֶׁל הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִיד מִמֶּנָּה, כִּי הַקְּלִפָּה רָצָה אַחֲרָיו לְהַכְשִׁילוֹ בַּעֲבֵרוֹת

חֲמוּרוֹת, אֲזַי צָרִיךְ גַּם־כֵּן לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם. כִּי אִיתָא, שֶׁהַדְּמָעוֹת הֵם מְמוּתָּרוֹת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, כִּי כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת בָּאָדָם מָרָה שְׁחוֹרָה, אָז הוּא בּוֹכֶה, וְאִם הוּא בּוֹכֶה בִּתְפִלָּה — זֶה טוֹב מְאֹד, אֲבָל אִם הוּא בּוֹכֶה מֵחֲמַת יִסּוּרִים שֶׁסּוֹבֵל, וְנִכְנָס בְּמָרָה שְׁחוֹרָה, הֵם מוּתָּרוֹת. וּמָרָה שְׁחוֹרָה הִיא טְחוֹל (תִּקּוּן נו): [דָּא טְחוֹל לֵילִית דְּאִיהִי עֶרֶב־רַב], שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁמוֹתֵיהֶן דְּעֶרֶב־רַב. [עַיֵּן תִּקּוּן תְּלִיתָאָה (דַּף קמ): טְחוֹל דָּא לִילִי״ת אִימָא דְּעֶרֶב־רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל, מַאן כְּסִיל דָּא אֵל אַחֵר סַמָּא״ל]. וּכְשֶׁמּוֹרִיד דְּמָעוֹת בְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו הַהֶרְהוּרִים רָעִים, וּבָא וּבוֹכֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, אֲזַי נִדְחִין וְיוֹצְאִין לַחוּץ הַמּוֹתָּרוֹת, הַיְנוּ הַתַּאֲוֹת נְאוּף, הַבָּאִים מֵעֲכִירַת דָּמִים שֶׁל טְחוֹל וּמֵהַמּוֹתָּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמְגֻנּוֹת וְהַהֶרְהוּרִים רָעִים, וְכוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם, לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַרְגִּישׁ רַק אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁמְּחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ. וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן עַל פָּסוּק (בַּמִּדְבָּר כה, ו): ״וְהִנֵּה בְּכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד״ [בְּשָׁעָה שֶׁזִּמְרִי בֶּן סָלוּא הֵבִיא אֶת כָּזְבִּי בַּת צוּר, וְהִתְחַצֵּף נֶגֶד מֹשֶׁה, כִּי הוּא בָּא בְּעַזּוּת גְּדוֹלָה, וְהָיָה שָׁם נְאוּף גָּדוֹל בְּפַרְהֶסְיָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין פב.)]:

מִמֶּנָּה, אֲזַי צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם. כִּי אִיתָא, שֶׁהַדְּמָעוֹת הֵם מְמוּתָּרוֹת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, וּמָרָה שְׁחוֹרָה הִיא טְחוֹל (תִּקּוּן נו), שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁמוֹתֵיהֶן דְּעֶרֶב־רַב. וּכְשֶׁמּוֹרִיד דְּמָעוֹת, אֲזַי נִדְחִין וְיוֹצְאִין לַחוּץ הַמּוֹתָּרוֹת. הַיְנוּ הַתַּאֲוֹת נְאוּף, הַבָּאִים מֵעֲכִירַת דָּמִים שֶׁל טְחוֹל, וּמֵהַמּוֹתָּרוֹת, וְכוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם:

וְזֶה שֶׁתִּרְגֵּם יוֹנָתָן עַל פָּסוּק (בַּמִּדְבָּר כה): **״וְהִנֵּה בְּכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד״ — בָּכִין וְקוֹרִין אֶת שְׁמַע. וְזֶה לֹא עָשׂוּ אֶלָּא כְּדֵי לְהַנְצֵל מֵהֶרְהוּר שֶׁל אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, וְלָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה:**

בָּכִין וְקוֹרִין אֶת שְׁמַע; אֲשֶׁר מַה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַבְּכִיָּה לִקְרִיאַת שְׁמַע? אֶלָּא וְזֶה לֹא עָשׂוּ, אֶלָּא כְּדֵי לְהַנְצֵל מֵהֶרְהוּר שֶׁל אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, וְלָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה: [וּבָזֶה יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁיִּקְרָא שְׁמַ״ע יִשְׂרָא״ל הַוָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ הַוָ״ה אֶחָ״ד, בָּרוּ״ךְ שֵׁ״ם כְּבוֹ״ד מַלְכוּתִ״ו לְעוֹלָ״ם וָעֶ״ד — בִּבְכִיָּה דַּיְקָא]; כִּי רוֹאִים שֶׁאָז הָיְתָה הִתְגַּבְּרוּת נְאוּף גָּדוֹל מְאֹד, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת סד.): מִפְּנֵי מָה הֶצְרִכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כַּפָּרָה? מִפְּנֵי שֶׁזָּנוּ עֵינֵיהֶם מִן הָעֲרָוָה, וְלָכֵן בָּכוּ בַּאֲמִירַת קְרִיאַת־שְׁמַע, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִתַּאֲוַת נְאוּף. כִּי זֶה עִקַּר הָעֵצָה — בְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה עַל הָאָדָם הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁיֹּאמַר שְׁנֵי פְּסוּקֵי הַיִּחוּד בִּבְכִיָּה. [בְּעִנְיַן סְגֻלַּת הַבְּכִיָּה, עַיֵּן שַׁעֲרֵי אוֹרָה (הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן הַסְּפִירָה עֲשִׂירִית), שֶׁיֵּשׁ הֵיכָל הַנִּקְרָא מִדַּת אֵל חַ״י (שֶׁהוּא נֶגֶד הַיְסוֹד), שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁעָרִים הַנִּקְרָאִים שַׁעֲרֵי דִּמְעָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּעַצְמוֹ פּוֹתֵחַ אוֹתָם הַשְּׁעָרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, וְהֵם שְׁעָרִים נְכוֹנִים לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁהֵם חוֹזְרִים וּמִתְנַחֲמִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. וּכְשֶׁאוֹתוֹ בַּעַל תְּשׁוּבָה מִתְפַּלֵּל, וּבוֹכֶה וּמוֹרִיד דְּמָעוֹת בִּתְפִלָּתוֹ, נִכְנֶסֶת תְּפִלָּתוֹ וּבְכִיּוֹתָיו לְפָנָיו בְּשַׁעֲרֵי דִּמְעָה. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

(בְּרָכוֹת לב:): אַף־עַל־פִּי שֶׁשַּׁעֲרֵי תְּפִלָּה נִנְעָלוּ, שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נו, ט): ״שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְסִפְרָתֶךָ״; וְהָרֶמֶז — תְּפִלַּת חִזְקִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (יְשַׁעְיָהוּ לח, ג) ״וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל״, וְאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שָׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתֶךָ, רָאִיתִי אֶת דִּמְעָתֶךָ].

ה. וּכְשֶׁבָּא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בִּדְבֵקוּת עֶלְיוֹנָה, גִּלּוּי אֶלְקוּת, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַהִתְגַּלּוּת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת, הַיְנוּ אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמַּכְנִיסִים בְּעַצְמָם אֶת הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הָאֵלּוּ שֶׁחִדֵּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַדְּשׁוּ נִשְׁמָתָם, וּמְאִירִים עַל עַצְמָם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (בַּזְּמַר לְלֵיל שַׁבָּת מֵהָאֲרִיזַ״ל): ״לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין בְּתַרְתִּין וּתְלָתִין״, הֵיא הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַחָכְמָה. [עַיֵּן תִּקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן סט): וְלִבִּי עֵר בְּאוֹרַיְתָא, דְּאִתְמַר בַּהּ: ״הַתְאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ״, דְּאִנּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּל״ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בְּל״ב אֱלֹקִי״ם דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, בְּל״ב דְּאִיהוּ ב׳ מִבְּרֵאשִׁית ל׳ מִן לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא בְּסֵפֶר יְצִירָה (פֶּרֶק א׳, מִשְׁנָה א׳): בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה חָקַק י״ה יְהוָ״ה צְבָאוֹ״ת אֱלֹהֵ״י יִשְׂרָאֵ״ל אֱלֹקִי״ם חַיִּי״ם וּמֶלֶ״ךְ עוֹלָ״ם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. ״וּבְתַלְתָּא שְׁבִשִׁין״ הַיְנוּ ׳אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאי׳ (שַׁבָּת פח.); נִמְצָא, כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֵיזֶה דָּבָר תּוֹרָה בִּדְבֵקוּת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, אֲזַי מוֹרִיד נִשְׁמָתִין חַדְתִּין לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ וּתְפִיסָתוֹ. כִּי כָּל אֵלּוּ שֶׁבָּאִים אֶל הַצַּדִּיק, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם אֵיזוֹ שַׂיְכוּת אֵלָיו בְּרוּחָנִיּוּת; וְהַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בִּבְחִינַת אוֹר פָּשׁוּט, וְכָל אֶחָד מְקַבֵּל כְּפִי בְּחִינָתוֹ וּתְפִיסָתוֹ בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי לֹא כָּל אַפִּין שָׁוִין, כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שִׁבְעִים פָּנִים: לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: ״וְשַׂמְתֶּם״, זָכָה — נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה — נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מִיתָה (יוֹמָא עב: וְעַיֵּן תַּעֲנִית ז׳); וּכְתִיב (הוֹשֵׁעַ יד, י): ״יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה׳ צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם, וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם״; כָּךְ הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק לְכָל אֶחָד כְּפִי תְּפִיסָתוֹ; כִּי הַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת תּוֹרָתוֹ מֵרוֹם גָּבְהֵי מְרוֹמִים, מִמַּדְרֵגָה הַכִּי עֶלְיוֹנָה, כִּי הוּא נִכְלָל בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁמּוֹרִיד תּוֹרָה לַאֲנָשָׁיו, שֶׁשּׁוֹמְעִים אֶת תּוֹרָתוֹ, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּת מְלֻבָּשׁ בְּפִסּוּקֵי תַּנַ״ךְ וּבְמַאֲמְרֵי חַזַ״ל, יֵשׁ אָדָם שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ נִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, וְנִתְלַהֵב לְבָבוֹ גַּם־כֵּן אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֶת

ה וּכְשֶׁבָּא לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַהִתְגַּלּוּת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת: כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין בְּתַרְתִּין וּבְתָלְתִין״ — הֵיא הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת הַחָכְמָה. ״וּבְתָלְתָּא שְׁבִשִׁין״ — הַיְנוּ ׳אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאי׳ (שַׁבָּת פח). נִמְצָא כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֵיזֶה דָּבָר תּוֹרָה, אֲזַי מוֹרִיד נִשְׁמָתִין חַדְתִּין, לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ וּתְפִיסָתוֹ.

כִּי הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ שִׁבְעִים פָּנִים: לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: ״וְשַׂמְתֶּם״ — זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים וְכוּ׳ (יוֹמָא עב:, וְעַיֵּן תַּעֲנִית ז), **וּכְתִיב** (הוֹשֵׁעַ יד): **״יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה׳ צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״ וְכוּ׳. כָּךְ הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיק לְכָל אֶחָד כְּפִי תְּפִיסָתוֹ, יֵשׁ אָדָם שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ נִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה,**

הָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה כִּי טוֹב. וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפּוּךְ — שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, הוּא עוֹשֶׂה מִזֶּה לֵיצָנוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהוֹלֵךְ עוֹד כְּנֶגְדּוֹ דַּיְקָא מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁמַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״, שֶׁלּוֹקְחִים אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק כִּפְשׁוּטוֹ, וּמִתְלַהֲבִים עִם דְּבָרָיו אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְנִכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְהֶפֶךְ ״וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם״ — אֵלּוּ שֶׁהֵם פְּגוּמִים, עוֹשִׂים לֵיצֵי לֵיצָנוּת מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיק, וְחוֹלְקִים עָלָיו, הַכֹּל לְפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ כְּפִי תְּפִיסַת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, אֵיךְ שֶׁזָּכָה לְטַהֵר אוֹתָם.

דְּזֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, אִם לֹא שֶׁתִּקֵּן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי, וַאֲזַי יָכוֹל לְהָבִין וְלִתְפֹּס דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק. דְּאִיתָא בַּזֹּהַר: 'סִלּוּקָא דְּיסוֹדָא עַד אַבָּא וְאִמָּא'. שֶׁהֵם בְּחִינַת חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם י״ה, שֶׁהֵם מֹחִין. נִמְצָא כְּשֶׁתִּקֵּן אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי, אֲזַי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְיָכוֹל לְהָבִין דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק. כְּפִי הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד, כָּךְ הוּא הַשָּׂגָתוֹ:

**וְזֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל, ״כִּי מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא״. כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט. אַךְ לְפִי בְּחִינַת כְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ, אִם הַכְּלִי הוּא מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּיהּ כְּלָל, אַךְ לְפִי בְּחִינַת כְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ, אִם הַכְּלִי הוּא בְּשְׁלֵמוּת, שֶׁתִּקֵּן אֶת בְּרִיתוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת אוֹ סְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ גַּם־כֵּן אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁפָּגוּם בַּבְּרִית, הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ מְקֻלְקָלִים, וְהוּא מִתְלוֹצֵץ מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיק, וְעוֹד יוֹצֵא וְחוֹלֵק עָלָיו, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי שֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, כִּי הַבְּרִית וְהַמֹּחִין תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וְלָכֵן אִם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁאֶחָד מִתְלוֹצֵץ מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיק וְחוֹלֵק עָלָיו, תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא פָּגוּם בִּבְרִיתוֹ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּכְכָל שֶׁחוֹלֵק וּמִתְלוֹצֵץ יוֹתֵר מִדִּבְרֵי הַצַּדִּיק, כְּמוֹ־כֵן מְגַלֶּה אֵיךְ שֶׁהוּא פָּגוּם מְאֹד בִּפְגַם הַבְּרִית. וּלְהֶפֶךְ — כָּל מַה שֶּׁמְּקַבֵּל יוֹתֵר אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, מַרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחִין נְקִיִּים.

ו. וְזֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל, כִּי (אֵיכָה ג, לח): ״מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב״, כִּי אִם אוֹר פָּשׁוּט; כִּי בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין שׁוּם מֻשָּׂג, כִּי לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּיהּ כְּלָל, אַךְ לְפִי בְּחִינַת כְּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, כָּךְ נִצְטַיֵּר הָאוֹר בְּתוֹכוֹ, אִם הַכְּלִי הוּא בְּשְׁלֵמוּת, שֶׁתִּקֵּן אֶת בְּרִיתוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת אוֹ סְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא נִקְרָאת אַבָּא וְאִמָּא, וְהַיְסוֹד שֶׁהוּא הַבְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁדַּרְכּוֹ עוֹבֵר הַזֶּרַע שֶׁבָּא מֵהַמֹּחִין, תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. נִמְצָא, כְּשֶׁתִּקֵּן אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי, אֲזַי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְיָכוֹל לְהָבִין דִּבּוּרוֹ שֶׁל

בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בִּבְחִינַת מְאוֹרוֹת מָלֵא, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, הַכְּלִי אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, הַיְנוּ שֶׁהוּא פָּגוּם בַּבְּרִית, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְיֵשׁ לוֹ קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בִּבְחִינַת מְאוֹרֹת חָסֵר וָאוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג, לג): ״״מְאֵרַת ה׳ בְּבֵית רָשָׁע״; כִּי מְאוֹרוֹת הוּא מָלֵא וָא״ו, שֶׁהֵיא אוֹת הַהַמְשָׁכָה [וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לח, יא): ״וָוֵי הָעַמּוּדִים״, שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַתִּפְאֶרֶת, כַּמּוּבָא (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר יג, פֶּרֶק ו׳): כִּי הַוָּוִי״ן הֵם לְעוֹלָם סוֹד נֶצַח וְהוֹד הַנִּקְרָא וָוֵי הָעַמּוּדִים, כִּי נֶצַח וְהוֹד הֵם סוֹד וָוִי״ן הַיּוֹצְאִים מִתִּפְאֶרֶת ו׳ הַגְּדוֹלָה. וְהִנֵּה בָּזֶה תָּבִין אֵיךְ י״ג נִימִין דְּשַׁעֲרֵי נַפְקֵי מִקְרוּמָא דַּאֲוִירָא, שֶׁהוּא הַתִּפְאֶרֶת, וְהֵם נֶצַח וְהוֹד עַצְמָן וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. וְזֶה הוּא ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״, כִּי הֵם מְשַׁתּוְקְקִים תָּמִיד לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְקַבֵּל מֵאָרִיךְ אַנְפִּין וּמֵעַתִּיק, שֶׁשָּׁם יוֹצֵא אוֹר פָּשׁוּט, שֶׁאֵין בָּזֶה שׁוּם צִיּוּר, כִּי אוֹר הַפָּשׁוּט הַבָּא מִלְּעֵיל, הוּא בְּחִינַת ׳קְמִיץ וּסְתִים׳ בְּלִי שׁוּם אוֹתִיּוֹת רַק אוֹר פָּשׁוּט, אַךְ לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבְּלִים, כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם וְכִסּוּפָם אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא בְּחִינַת צֵירֵי, שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי; אִם הַמַּעֲשִׂים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהַכִּסּוּפִים הֵם רַק אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, אָז מְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לְטוֹב, וְהוּא מֵבִין אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל אִם הַמַּעֲשִׂים הֵם מַעֲשִׂים מְקֻלְקָלִים, וְהַכִּסּוּפִים הֵם כִּסּוּפִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ מֵבִין אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא עוֹד מִתְלוֹצֵץ מִדְּבָרָיו וְחוֹלֵק עָלָיו.

בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בִּבְחִינַת מְאוֹרוֹת מָלֵא, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, הַכְּלִי אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בִּבְחִינַת מְאוֹרֹת חָסֵר וָאוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ג): **״מְאֵרַת ה׳ בְּבֵית רָשָׁע״. וְזֶה הוּא ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״ [וְכוּ׳]. כִּי אוֹר הַפָּשׁוּט הַבָּא מִלְּעֵיל, הוּא בְּחִינַת ׳קְמִיץ וּסְתִים׳. אַךְ לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי הַמְקַבְּלִים, הוּא בְּחִינַת צֵירֵי, שֶׁנִּצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי.**

וְעַל כֵּן כְּתִיב בִּבְלְעָם (בַּמִּדְבָּר כג): **״הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי, בֵּרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ״, בְּצֵירֵי. כִּי אַפְלוּ הַלְקִיחָה שֶׁהִיא אָז בִּבְחִינַת קְמִיץ וּסְתִים, הִיא בִּבְחִינַת בֵּרֵךְ. רְאָיָה לָזֶה, כִּי הוּא הָיָה רוֹצֶה לְהִצְטַיֵּר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלָלָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהָשִׁיב וּלְצָרֵף וּלְהִצְטַיֵּר כְּלָל לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְזֶה:**

וְעַל־כֵּן כְּתִיב בִּבְלְעָם (בַּמִּדְבָּר כג, כ): ״הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי״ — בְּקָמַץ, ״וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה״ — בְּצֵירֵי; הַיְנוּ בָּרֵךְ הָרִאשׁוֹן כָּתוּב עִם קָמַץ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן קָמִיץ וּסְתִים, כִּי הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד אוֹר פָּשׁוּט, קָמִיץ וּסְתִים מֵעֵינֵי כֹּל, וּבֵרֵךְ הַשֵּׁנִי כָּתוּב בְּצֵירֵי, זֶה כְּבָר כְּפִי שֶׁאָדָם מְצַיֵּר לְעַצְמוֹ אֶת הָאוֹר, כִּי אַפְלוּ הַלְקִיחָה, שֶׁהֵיא אָז בִּבְחִינַת קְמִיץ וּסְתִים, הֵיא בִּבְחִינַת בֵּרֵךְ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבָר הוֹרִיד אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אַף שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת אוֹר פָּשׁוּט קְמִיץ וּסְתִים מֵעֵין כֹּל, אֲבָל בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל יָרַד בִּבְחִינַת בָּרוּךְ — לְשׁוֹן בְּרָכָה, שֶׁבִּלְעָם הָרָשָׁע לֹא יוּכַל לְהַזִּיק אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. רְאָיָה לָזֶה, כִּי הוּא בִּלְעָם הָרָשָׁע, הָיָה רוֹצֶה לְהִצְטַיֵּר אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְלָלָה, וּלְקַלֵּל בָּזֶה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהָשִׁיב וּלְצָרֵף וּלְהִצְטַיֵּר כְּלָל לְפִי בְּחִינָתוֹ; כִּי הַצִּיּוּר כְּבָר יָצָא בִּבְחִינַת בְּרָכָה. וְזֶה: ״וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה״, שֶׁגַּם אַחַר הַצִּיּוּר

בְּחִינַת צִירִי, יָצָא בֵּרֵךְ, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת לְקִיחָה מֵהָאוֹר פָּשׁוּט שֶׁיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה, כְּבָר בָּרֵךְ, שֶׁגַּם הַקָּמִיץ וְהַסְּתִים בִּבְחִינַת בְּרָכָה, וְלָכֵן גַּם הַצִּיּוּר הוּא בְּחִינַת בֵּרֵךְ, וּמִפְּנֵי מָה, לְפִי שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ שִׁבְטֵי יָהּ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י זַ״ל עַל הַחֲנוֹכִי (בַּמִּדְבָּר כו, ה): ״שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם״, שֵׁם יָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּסוֹד אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים מִשָּׁרְשָׁם, וְלָכֵן לֹא יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בָּהֶם הַקְּלָלָה שֶׁל בִּלְעָם, שֶׁהָיָה פָּגוּם מְאֹד בְּמַעֲשֵׂי נְאוּף עִם אֶתוֹנוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הֵעִיד עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, וְנוֹלְדוּ בִּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים קכב): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שְׁמִי מֵעִיד עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ בְּמִצְרַיִם בִּזְנוּת. כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא שֶׁהָעַפּוּ״ם הָיוּ אוֹמְרִים, אִם בְּגוּפָם הָיוּ מוֹשְׁלִים וְכוּ׳, לְפִיכָךְ הֵעִיד הַכָּתוּב עֲלֵיהֶם [עַיֵּן רַשׁ״י (בַּמִּדְבָּר כו, פָּסוּק ה׳), מִשְׁפָּחַת הַחֲנוֹכִי: לְפִי שֶׁהָיוּ הָאֻמּוֹת מְבַזִּין אוֹתָם, מָה אֵלּוּ מִתְיַחֲסִין עַל שִׁבְטֵיהֶם, סְבוּרִין הֵם שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ הַמִּצְרִים בְּאִמּוֹתֵיהֶם, אִם בְּגוּפָם הָיוּ מוֹשְׁלִים, קַל וָחֹמֶר בְּנִשּׁוֹתֵיהֶם, לְפִיכָךְ הֵטִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם — ה״א מִצַּד זֶה וְיו״ד מִצַּד זֶה, לוֹמַר: מֵעִיד אֲנִי עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּנֵי אֲבוֹתֵיהֶם, וְזֶהוּ שֶׁמְּפֹרָשׁ עַל־יְדֵי דָּוִד (תְּהִלִּים קכב, ד): ״שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל״, הַשֵּׁם הַזֶּה מֵעִיד עֲלֵיהֶם לְשִׁבְטֵיהֶם, לְפִיכָךְ בְּכֻלָּם כְּתִיב הַחֲנוֹכִי, הַפְלוּאִי, עַיֵּן שָׁם]. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, כו): ״רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם״ דַּיְקָא, כִּי לְמַעְלָה [הוּא] בִּבְחִינַת קָמַץ, שֶׁקָּמַץ וּסְתָם. אֲבָל לִפְנֵיכֶם לְמַטָּה, נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי; שֶׁזֶּה ״הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה״, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם יוֹרֵד הָאוֹר, אוֹר פָּשׁוּט, וְאָדָם מְצַיֵּר אֶת הָאוֹר כְּפִי הַכְּלִי שֶׁלּוֹ — אוֹ ״בְּרָכָה״ אוֹ ״קְלָלָה״, וּבִשְׁבִיל זֶה יָצָץ בִּלְעָם לְבָלָק לְהַכְשִׁילָם בִּדְבַר עֶרְוָה, [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד, יד): ״לְכָה אִיעָצְךָ״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: לְכָה אִיעָצְךָ מַה לְּךָ לַעֲשׂוֹת, וּמָה הִיא הֶעֱצָה? אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׂוֹנֵא זִמָּה הוּא, (סַנְהֶדְרִין צג.): תֵּדַע, שֶׁבִּלְעָם הִשִּׁיא עֵצָה זוֹ לְהַכְשִׁילָם בְּזִמָּה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לא, טז): ״הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם״], כְּדֵי לְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם; וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יוּכְלוּ לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם מֵאִיר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחָדָשׁ, אוֹר פָּשׁוּט לְגַמְרֵי, וְהָאָדָם הוּא הַצַּיָּר, אִם זוֹכֶה לִכְלֵי הַמֹּחִין נְקִיִּים בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לְטוֹב, וְכָל הַיּוֹם יֵשׁ לוֹ רַק בְּרָכָה, וְהוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ וּמְשַׂמֵּחַ אֶת הָאֲחֵרִים, וּמְחַפֵּשׂ רַק אֶת הַשָּׁלוֹם וְאֶת הָאַהֲבָה אֲצֶל כֻּלָּם, אֲבָל אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לִכְלֵי הַמֹּחִין

״וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנּוּ״, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת לְקִיחָה, הוּא בְּחִינַת בֵּרֵךְ. וּמִפְּנֵי מָה, לְפִי שֶׁהֵעִיד עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ שִׁבְטֵי יָהּ, כְּמוֹ (שֶׁפֵּרְשׁוּ) (שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י) **זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה: עַל הַחֲנוֹכִי** (בַּמִּדְבָּר כו): **״שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם״, שֵׁם יָהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא** (בַּגְּמָרָא) [בַּמִּדְרָשׁ]. **שֶׁהָעַפּוּ״ם הָיוּ אוֹמְרִים אִם בְּגוּפָם הָיוּ מוֹשְׁלִים וְכוּ׳, לְפִיכָךְ הֵעִיד הַכָּתוּב עֲלֵיהֶם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים יא): **״רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם״ דַּיְקָא, כִּי לְמַעְלָה [הוּא] בִּבְחִינַת קָמַץ, שֶׁקָּמַץ וּסְתָם. אֲבָל לִפְנֵיכֶם לְמַטָּה, נִצְטַיֵּר הָאוֹר לְפִי בְּחִינַת הַכְּלִי. וּבִשְׁבִיל זֶה יָצָץ בִּלְעָם לְבָלָק לְהַכְשִׁילָם בִּדְבַר עֶרְוָה, כְּדֵי לְקַלְקֵל כְּלֵיהֶם: וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ חַכְמֵי**

שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים בְּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לְקִלְלָה, וְכָל הַיּוֹם הוּא רַק מְקֻלָּל, וְרָעִים וּמָרִים לוֹ הַחַיִּים, וְהוּא שׁוֹרֶה בְּעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת, וְשׁוֹנֵא אֶת הַבְּרִיּוֹת, וְהוּא רָב עִם כֻּלָּם, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי צִיּוּר הָאוֹר, וְדוֹ״ק].

וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ חַכְמֵי הָרְפוּאוֹת, שֶׁהַסֵּרוּס רְפוּאָה לְמְשֻׁגָּע, וְזֶה הוּא ׳סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא עַד אַבָּא וְאִמָּא׳, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם: הַיְנוּ מִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִתְקַלְקֵל מֹחוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִשְׁתַּגֵּעַ לְגַמְרֵי, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת; וְכֵן אָמְרוּ (תַּנְחוּמָא נָשֹׂא): אֵין הַמְנָאֲפִים נוֹאֲפִים, עַד שֶׁתִּכָּנֵס בָּהֶם רוּחַ שְׁטוּת, וְלָכֵן אֵין לָהֶם תַּקָּנָה רַק סֵרוּס, וְעַם יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, וּמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם? הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵעִיד עֲלֵיהֶם, שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹתָם שֵׁם י״ה. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק שֶׁהִתְחִיל בּוֹ): וְזֶה בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים, הַיְנוּ כְּשֶׁאֲנִי מְקֻרָב עָלַי ׳תְּרִין רְעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין׳ (זֹהַר וַיִּקְרָא ד.), שֶׁזֶּה מְרֵעִים, הַיְנוּ הַמּוֹחִין, שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה, וַאֲכִילָתָם שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, א): ״אִכְלוּ רֵעִים״, הַיְנוּ הִתְחַזְּקוּתָם יַחַד, הוּא עַל־יְדֵי בְּשַׂר קֹדֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ מִלְּפָגֹם, וְאָז מִתְחַבְּרִים הַמּוֹחִין יַחַד, הַיְנוּ חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁזֶּה לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי, שֶׁנִּכְלָלִים יַחַד, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא, הַיְנוּ תִּקּוּנוֹ מַגִּיעַ עַד הַמּוֹחִין, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא, וְהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁעַל יָדוֹ צָרַי וְאוֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, וּכְשֶׁיְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, מִמֵּילָא נוֹפְלִים כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת; וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הָאוֹיְבִים, כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ, וְלֹא יְכוֹלִים לְהַזִּיק וּלְהָרִיעַ לִי.

הָרְפוּאוֹת, שֶׁהַסֵּרוּס רְפוּאָה לְמְשֻׁגָּע. וְזֶה הוּא ׳סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא עַד אַבָּא וְאִמָּא׳, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׁמִי מֵעִיד עֲלֵיהֶם:

וְזֶה בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים, ׳תְּרִין רְעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין׳ (זֹהַר וַיִּקְרָא ד.), **הַיְנוּ הַמּוֹחִין. וַאֲכִילָתָם, שֶׁנֶּאֱמַר** (שִׁיר הַשִּׁירִים ה): **״אִכְלוּ רֵעִים״, הַיְנוּ הִתְחַזְּקוּתָם, הוּא בְּשַׂר קֹדֶשׁ, הַיְנוּ לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי. שֶׁהוּא בְּחִינַת סִלּוּקָא דִּיסוֹדָא, הַיְנוּ תִּקּוּנוֹ מַגִּיעַ עַד הַמּוֹחִין, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא. וְהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי, שֶׁעַל יָדוֹ צָרַי וְאוֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת. וּכְשֶׁיְּשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, מִמֵּילָא נוֹפְלִים כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת:**

(זֹאת הַתּוֹרָה הִיא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְאָמַר: שֶׁהִיא סוֹד כַּוָּנוֹת קְדוּשׁ, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם.

עוֹד מָצָאתִי מִכְּתַב יַד קֹדֶשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵעִנְיַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בְּשִׁנּוּי לָשׁוֹן קְצָת. וְהַנִּיר הָיָה קָרוּעַ חֶצְיוֹ, וּמַה שֶּׁנִּמְצָא כָּתוּב עַל הַנִּשְׁאָר

וְכֵן אֵין לְהַזִּיק וּלְהָרִיעַ לִי. (זֹאת הַתּוֹרָה הִיא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְאָמַר: שֶׁהִיא סוֹד כַּוָּנוֹת קְדוּשׁ, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. [עַיֵּן בַּסֵּפֶר חַיֵּי־מוֹהַר״ן (סִימָן שפז), שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים, שֶׁאָמַר זֹאת עַל מַאֲמָר ״בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים״ בְּלִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, סִימָן קא].

זֶה לְשׁוֹן מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל:

עוֹד מָצָאתִי מִכְּתַב יַד קֹדֶשׁ שֶׁל אַדְמוֹ״ר זַ״ל, מֵעִנְיַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בְּשִׁנּוּי לָשׁוֹן קְצָת. וְהַנִּיר הָיָה קָרוּעַ חֶצְיוֹ, וּמַה שֶּׁנִּמְצָא כָּתוּב עַל הַנִּשְׁאָר

— הֶעְתֵּקְתִּי, וְזֶהוּ). (צָפְנַת פַּעְנֵחַ דְּמִגַּלְיָן) עַל תֵּבֵת צָפְנַת פַּעְנֵחַ אוֹמֵר הַתַּרְגּוּם: דְּמִסְתַּמְרָן גַּלְיָן לֵיהּ (שִׁבְעִים פָּנִים), כִּי יוֹסֵף יָדַע שִׁבְעִים לְשׁוֹן, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (סוֹטָה לג.): בָּא גַּבְרִיאֵל וְלִמְּדוֹ שִׁבְעִים לְשׁוֹן (תּוֹרָה) (דְּבָרִים כז, ח): "וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּאֵר הֵיטֵב", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: בַּאֵר הֵיטֵב בִּשִׁבְעִים לְשׁוֹן. (סוֹד אַחֵר, מָה הַהֶפְרֵשׁ בֵּין אַחֵר לְבֵין אֶחָד), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כה, ט): "וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל", כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (הוּא בַּתִּקּוּנִים, תִּקּוּן ל"ד, נ"ו, ס"ט): כְּשֶׁמַּפְסִיק הַנְּקֻדָּה מֵהַדָּלֶ"ת שֶׁל אֶחָד, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי חֵטְא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, נִפְרֶדֶת הַנְּקֻדָּה שֶׁל אוֹת דָּלֶ"ת, וְנַעֲשֵׂית רֵי"שׁ, וְהַנְּקֻדָּה הִיא אוֹת בְּרִית, אֲזַי נַעֲשֶׂה אַחֵר; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם נוֹטֵר הַבְּרִית, אָז אֱמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה, וְהוּא דָּבוּק בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בַּבְּרִית, אָז נִפְגֶּמֶת אֱמוּנָתוֹ, וְנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ בִּמְקוֹם אֶחָד — אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַחֵר — אֱלֹהִים אֲחֵרִים, הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּרִיתוֹ בְּזוֹנָה, הַנִּקְרֵאת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַנִּקְרָא אֵל אַחֵר, אֲזַי נִפְגֶּמֶת אֶצְלוֹ לְגַמְרֵי הָאֱמוּנָה, וְנִתְבַּלְבְּלֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְצַיֵּר אֶת הוּא מַמְלִיךְ עַל עַצְמוֹ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, עֲבוֹדָה הָאוֹר לְטוֹב, אֲבָל מִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מִזֹּאת הַתַּאֲוָה, וְשׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, אֲזַי הוּא נִתְקַשֵּׁר בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם הַנִּקְרָא אֲנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא יט, ב): "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ, כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי", כִּי מִדַּת הַמַּלְכוּת נִקְרֵאת אֲנִי", וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, אָז מֵאִיר בּוֹ אֲנִי", שֶׁהִיא מַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי מַה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל הָאָדָם אֲנִי — זֶה נִשְׁמָתוֹ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֻּדֶּר עֶרְוָה, תִּמְצָא קְדֻשָּׁה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה כד, סִימָן ו'), שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא בּוֹ גֻּדֶּר עֶרְוָה, אַתָּה מוֹצֵא קְדֻשָּׁה. אֲבָל וּמוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן נו): 'מָאן דְּגָלֵי עֶרְיִין, הָכִי אִיהוּ אִתְגָּלֵי בֵּיהּ אִנּוּן עֶרְיִין, דְּאִנּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים', מִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְיוֹת, מִתְגַּלֶּה בּוֹ הָעֶרְיוֹת הָאֵלּוּ, וְהוּא מִתְאַחֵד בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים, הַיְנוּ עֲבוֹדָה זָרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה מוּבָא בַּזֹּהַר (קְדוֹשִׁים פד): כַּד חָזֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן נָשֵׁי שַׁפִּירִין, אָמַר: "אַל תִּפְנוּ אֶל אֱלִילִים"; וּבֶאֱמֶת מַה הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא כִּי נָאוֹף הִיא עֶרְיוֹת, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁעוֹשֶׂה מְצִיאוּת מֵהַתַּאֲוָה הַזּוֹ,

הַנִּשְׁאָר הֶעְתֵּקְתִּי. וְזֶהוּ). צָפְנַת פַּעְנֵחַ דְּמִגַּלְיָן) (שִׁבְעִים פָּנִים) (תּוֹרָה) (סוֹד אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כה): **"וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל" כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר** (בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן לד נו סט) **כְּשֶׁמַּפְסִיק הַנְּקֻדָּה מֵהַדָּלֶ"ת שֶׁל אֶחָד, וְהַנְּקֻדָּה הִיא אוֹת בְּרִית, אֲזַי נַעֲשֶׂה אַחֵר. הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּרִיתוֹ בְּזוֹנָה, הַנִּקְרֵאת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַנִּקְרָא אֵל אַחֵר, אֲבָל מִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מִזֹּאת הַתַּאֲוָה, אֲזַי הוּא נִתְקַשֵּׁר בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם הַנִּקְרָא אֲנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (וַיִּקְרָא יט): **"קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי", וּבְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גֻּדֶּר עֶרְוָה תִּמְצָא קְדֻשָּׁה** (זֹהַר מִקֵּץ רד:): **'אֲבָל מָאן דְּגָלֵי עֶרְיִין, הָכִי אִיהוּ אִתְגַּלֵּי בֵּין אִנּוּן עֶרְיִין, דְּאִנּוּן אֱלֹקִים אֲחֵרִים', תִּקּוּנִים** (תִּקּוּן נו) **דַּף צ"ג:**

וּבִשְׁבִיל [זֶה] מוּבָא בַּזֹּהַר (קְדוֹשִׁים פד): **כַּד חָזֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן נָשֵׁי שַׁפִּירִין, אָמַר: "אַל תִּפְנוּ אֶל אֱלִילִים". כִּי נָאוֹף הִיא עֶרְיוֹת, אֱלֹקִים אֲחֵרִים, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה. וּבִשְׁבִיל זֶה, סִגְּלָה לְבַטֵּל הִרְהוּרֵי**

זָרָה. וּבִשְׁבִיל זֶה סִגְלָה לְבַטֵּל הִרְהוּרֵי נְאוּף — לִקְרֹא ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״ וּ״בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד״ וְכוּ׳, שֶׁשְּׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ מְגַלִּים אֶת הָאֱמוּנָה, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק (בַּמִּדְבָּר כה, ו) ״וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו (אֶת) הַמִּדְיָנִית״ וְגוֹ׳, וְתַרְגּוּם יוֹנָתָן תִּרְגֵּם: ״בָּכִין וְקָרִין אֶת שְׁמַע״; נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁמְּנַסִּין לָאָדָם, אֵין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא בִּנְאוּף, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִסּוֹד אַחֵר, אֶל אַחֵר; כִּי אֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדִים לְאֵל אַחֵר, כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֱלִיל אַחֵר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַם יִשְׂרָאֵל, מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם עַל יִחוּד הַוַּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, וּכְשֶׁצּוֹעֵק לֵאלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מב, ב): ״כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ״, וְצוֹעֵק שִׁבְעִין קָלִין לֹא פָּחוֹת, אֲזַי נִפְתָּחִין לוֹ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, דְּמִטַּמְּרִין מְגַלִּין לֵהּ, וּמוֹלִיד נַפְשִׁין חַדְתִּין. כִּי מוֹלִיד תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְגַלֶּה הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה; כִּי עַד עַכְשָׁו הָיְתָה סְתוּמָה בְּקִלְפָּה, כִּי הַקְּלִפָּה קָדְמָה לַפְּרִי; כִּי בָּזֶה שֶׁצּוֹעֵק לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא ע׳ קָלִין — נִטְהָר מֹחוֹ, וְיָכוֹל הַצַּדִּיק לְהוֹרִישׁ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁמְּחַדֵּשׁ נִשְׁמָתִין חַדְתִּין, לְכָל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי מִקְרָבָיו הַמְקֻשָּׁרִים בְּתוֹרָתוֹ; כִּי בָּזֶה שֶׁהַתַּלְמִידִים לוֹמְדִים אֶת תּוֹרַת הַצַּדִּיק, כְּבָר מְקַבְּלִים נְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵהַצַּדִּיק. [מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֵיךְ שֶׁגַּם עַכְשָׁו כְּשֶׁאָדָם רַק לוֹמֵד אֶת סִפְרֵי הַצַּדִּיק, וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹרַת הַצַּדִּיק, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הַצַּדִּיק מוֹרִישׁ לוֹ נְשָׁמָה חֲדָשָׁה]. כַּמּוּבָא בְּהַזֹּהַר (שֶׁל לֵיל שַׁבָּת) ׳לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין חַדְתִּין בְּתַרְתִּין וּבְתָלָתִין׳, הַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת בְּבֵי״ת וּמְסַיֶּמֶת בְּלָמֶ״ד, ׳וּבְתָלָתָא שִׁבְשִׁין׳, הַיְנוּ אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאָה, הוּא ׳עָבֵד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין׳. וְהַתּוֹרָה זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, וְלֹא זָכָה וְכוּ׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְשַׂמְתֶּם״ וְכוּ׳, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״ וְכוּ׳, לְכָל אֶחָד כְּפִי שֶׁמְּקַבֵּל, אֲבָל מֵאִתּוֹ לֹא תֵּצֵא הָרָעוֹת,

נְאוּף, לִקְרֹא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וְכוּ׳, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק: ״וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו הַמִּדְיָנִית״ וְכוּ׳

דַּף א:

נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁמְּנַסִּין לָאָדָם, אֵין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּנִאוּף, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִסּוֹד אַחֵר, אֶל אַחֵר. וּכְשֶׁצּוֹעֵק לֵאלֹקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים מב): **״כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ״, וְצוֹעֵק שִׁבְעִין קָלִין לֹא פָּחוֹת, אֲזַי נִפְתָּחִין לוֹ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, דְּמִטַּמְּרִין מְגַלִּין לֵהּ, וּמוֹלִיד נַפְשִׁין חַדְתִּין. כִּי מוֹלִיד תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא כְּלוּלָה מִנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְגַלֶּה הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה; כִּי עַד עַכְשָׁו הָיְתָה סְתוּמָה בְּקִלְפָּה, כִּי הַקְּלִפָּה קָדְמָה לַפְּרִי. וְיָכוֹל הַצַּדִּיק לְהוֹרִישׁ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁמְּחַדֵּשׁ נִשְׁמָתִין חַדְתִּין, לְכָל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי מִקְרָבָיו הַמְקֻשָּׁרִים בְּתוֹרָתוֹ. כַּמּוּבָא בְּהַזֹּהַר: ׳לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין חַדְתִּין בְּתַרְתִּין וּבְתָלָתִין׳, הַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת בְּבֵית וּמְסַיֶּמֶת בְּלָמֶד, ׳וּבְתָלָתָא שִׁבְשִׁין׳, הַיְנוּ אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאָה, הוּא ׳עָבֵד נִשְׁמָתִין וְרוּחִין חַדְתִּין׳. וְהַתּוֹרָה זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים וְלֹא זָכָה וְכוּ׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְשַׂמְתֶּם וְכוּ׳, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם״ וְכוּ׳, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שֶׁמְּקַבֵּל. אֲבָל מֵאִתּוֹ לֹא תֵּצֵא**

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג, לח): ״מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת״, הַיְנוּ שֶׁזֶּה שַׂיָּךְ גַּם עַכְשָׁו, מִי שֶׁלּוֹמֵד אֶת תּוֹרַת הַצַּדִּיק, אִם הוּא מְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֻשָּׁר אֶל הַצַּדִּיק, וְהוּא מַכְנִיס בּוֹ נְשָׁמָה חֲדָשָׁה. וְהַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה נַעֲשֶׂה אֵצֶל הָאָדָם, כְּפִי הַכְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, כו): ״רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם בְּרָכָה וּקְלָלָה״, ״לִפְנֵיכֶם״ דַּיְקָא. כִּי מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹצֵא אוֹר פָּשׁוּט, הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת פְּשׁוּטִים, וּלְפִי הָאָדָם כֵּן נַעֲשֶׂה הַצֵּרוּף; אִם הוּא אָדָם טוֹב, נַעֲשֶׂה צֵרוּף שֶׁל בְּרָכָה. וְאִם לָאו — לְהֶפֶךְ.

וְזֶה: ״לִפְנֵיכֶם בְּרָכָה וּקְלָלָה״ דַּיְקָא, כִּי לִפְנֵי ה׳ עֲדַיִן אֵין צִיּוּר לַצֵּרוּף הַזֶּה, אִם הוּא בְּרָכָה אִם לָאו. וְזֶה שֶׁהִתְמִיהַ אֶת עַצְמוֹ בִּלְעָם עַל זֶה, הִנֵּה בָּרֵךְ לָקַחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה, בָּרֵךְ בְּקָמַץ, גַּם לָקַחְתִּי מַשְׁמַע בִּרְצוֹנוֹ לָקַח. [וְכָל זֶה שַׂיָּךְ גַּם עַכְשָׁו, כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמְּזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ, כֵּן מְקַבֵּל וּמֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, כִּי נִשְׁמָתוֹ נִמְצֵאת בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, וְלָכֵן כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמְּזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ מִתְּאֵוַת נְאוּף, כֵּן מֵבִין וּמַשִּׂיג רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, מִתּוֹרָתוֹ, וּלְהֶפֶךְ — מִי שֶׁמְּזֹהָם בְּפֻגַּם הַבְּרִית, הוּא אֵינוֹ תּוֹפֵס כְּלוּם, וְאַדְרַבָּה רוֹאֶה בְּדִיּוּק הַהֶפֶךְ, כִּי זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים, לֹא זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אוֹרוֹת בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיק, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם בְּפֻגַּם הַבְּרִית, וּמֹחוֹ מְזֹהָם מִתַּאֲוַת נְאוּף, וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לְטוֹב].

הָרָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ג): **״מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת״.**

וְהַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה נַעֲשֶׂה אֵצֶל הָאָדָם, כְּפִי הַכְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״רְאֵה אָנֹכִי נוֹתֵן לִפְנֵיכֶם בְּרָכָה וּקְלָלָה״, ״לִפְנֵיכֶם״ דַּיְקָא. כִּי מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹצֵא אוֹר פָּשׁוּט, הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת פְּשׁוּטִים, וּלְפִי הָאָדָם כֵּן נַעֲשֶׂה הַצֵּרוּף. אִם הוּא אָדָם טוֹב, נַעֲשֶׂה צֵרוּף שֶׁל בְּרָכָה. וְאִם לָאו, לְהֶפֶךְ.

וְזֶה: ״לִפְנֵיכֶם בְּרָכָה וּקְלָלָה״ דַּיְקָא, כִּי לִפְנֵי ה׳ עֲדַיִן אֵין צִיּוּר לַצֵּרוּף הַזֶּה, אִם הוּא בְּרָכָה אִם לָאו. וְזֶה שֶׁהִתְמִיהַ אֶת עַצְמוֹ בִּלְעָם עַל זֶה, הִנֵּה בָּרֵךְ לָקַחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה, בָּרֵךְ בְּקָמַץ, גַּם לָקַחְתִּי מַשְׁמַע בִּרְצוֹנוֹ לָקַח):

לז

דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד

(תְּהִלִּים קה).

א כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הִיא, בִּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵהּ, (זֹהַר בְּא מב.) **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה מג): **״לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו:**

לז

״דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד״ (תְּהִלִּים קה, ד)

א. כִּי עִקַּר הַבְּרִיאָה הִיא בִּגִין דְּיִשְׁתְּמוֹדָעִין לֵהּ (זֹהַר בְּא מב.), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מג, ז): ״לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו: תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הָיְתָה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְאֶת הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, אֲשֶׁר כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם כָּלוּל מֵאַלְפֵי אַלָפִים וְרֹב רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת בְּלִי מִסְפָּר וּבְלִי סוֹף וָחֵקֶר כְּלָל, אֲשֶׁר לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, וְהַכֹּל בָּרָא, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּירוֹ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה.

ב. [וְהִנֵּה כְּדֵי לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא תַּכְלִית כָּל הַנִּבְרָאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, כו): ״וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ״, בְּשָׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּפָשׁוֹן]. וְהָאָדָם הַזֶּה כָּלוּל מִשְּׁנֵי דְּבָרִים: וְגוּף וָנֶפֶשׁ, הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה, הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁמַּחֲצַבְתָּהּ מֵעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים מְלֵבֶשֶׁת בְּגוּף גַּשְׁמִי וְחָמְרִי מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁמִּצַּד הַנֶּפֶשׁ הוּא נִקְרָא אָדָם, לְשׁוֹן (יְשַׁעְיָה יד, יד): ״אֶדַּמֶּה לְעֶלְיוֹן״, וּמִצַּד הַגּוּף הוּא נִקְרָא בְּהֵמָה, כִּי כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְכֵן הָאָדָם כָּלוּל מִשְּׁנֵי דְּבָרִים: חֹמֶר מִצַּד הַגּוּף, וְצוּרָה מִצַּד הַנֶּפֶשׁ, וְכֵן חָכְמָה מִצַּד הַנֶּפֶשׁ, וְסִכְלוּת מִצַּד הַגּוּף, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת אוֹר וָחֹשֶׁךְ, הַיְנוּ מִצַּד הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה וְהַחָכְמָה שֶׁבּוֹ, מֵאִיר בּוֹ הָאוֹר אֵין סוֹף, וּמִצַּד הַגּוּף וְהַחֹמֶר וְהַסִּכְלוּת חֹשֶׁךְ בַּעֲדוֹ וְלֹא אוֹר, וְעַל זֶה אָמַר הֶחָכָם מִכָּל הָאָדָם (קֹהֶלֶת ב, יג): ״וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ״; כִּי הַתַּכְלִית הִיא, שֶׁיָּאִירוּ בָּאָדָם הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה וְהַחָכְמָה, שֶׁיִּהְיֶה דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַיַּכִּירוֹ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. (עַכְשָׁו יָבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו): וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ

ב וְגוּף וָנֶפֶשׁ, הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה, חֹמֶר וְצוּרָה, חָכְמָה וְסִכְלוּת, בְּחִינַת אוֹר וָחֹשֶׁךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ב׳): **״כִּיתְרוֹן אוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ״ וְכוּ׳, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ** (רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּרָכוֹת לג): **׳גְּדוֹלָה דֵּעָה שֶׁנִּתְּנָה בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי אֶל דֵּעוֹת ה׳״. וּכְתִיב** (תְּהִלִּים קיח): **״אֵל ה׳ וַיָּאֶר לָנוּ״, וּכְתִיב** (שָׁם פב): **״וְלֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ״: וְהֵם בְּחִינַת חַיִּים וּמִיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (קֹהֶלֶת ז): **״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה״ וְכוּ׳, וּכְתִיב** (אִיּוֹב ד׳): **״יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה״. וּכְתִיב** (אֵיכָה ג׳): **״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״ וְכוּ׳:**

וְהֵם בְּחִינוֹת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לא): **״נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב״, וּכְתִיב** (שָׁם צח): **״זָכַר חַסְדּוֹ״. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת לג.): **׳גְּדוֹלָה דֵּעָה שֶׁנִּתְּנָה בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת׳, שֶׁנֶּאֱמַר** (שְׁמוּאֵל־א׳ ב, ג): **״כִּי אֵל דֵּעוֹת ה״; וּכְתִיב** (תְּהִלִּים קיח): **״אֵל ה״ וַיָּאֶר לָנוּ״**, מִזֶּה רוֹאִים, שֶׁמִּצַּד הַנֶּפֶשׁ מֵאִיר בּוֹ שֵׁם ה״, שֶׁהוּא בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַדַּעַת, שֶׁמִּשָּׁם הַחַיִּים וְהַחָכְמָה, וּכְתִיב (שָׁם פב, ה): **״לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ״**; מִצַּד הַגּוּף וְהַחֹמֶר וְהַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ, לֹא יוֹדְעִים כְּלוּם, וְהֵם הַיְנוּ הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת חַיִּים וּמִיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, יב): **״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה״ וּכְתִיב** (אִיּוֹב ד, כא): **״יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה״**; הַיְנוּ מִצַּד הַנֶּפֶשׁ הוּא בְּחִינַת חַיִּים, שֶׁדָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִצַּד הַגּוּף הוּא בְּחִינַת מִיתָה, שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלוּם, כִּי הַכֹּל חֹשֶׁךְ לוֹ. וּכְתִיב (אֵיכָה ג, ו): **״בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי״**; מִצַּד הַחֹמֶר וְהַגּוּף הַגַּשְׁמִי הָאָדָם מַרְגִּישׁ רַק חֹשֶׁךְ וּמִיתָה. וְהֵם הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, בְּחִינוֹת שִׂכְחָה וְזִכָּרוֹן, הַיְנוּ מִצַּד הַנֶּפֶשׁ הוּא זִכָּרוֹן, שֶׁתָּמִיד זוֹכֵר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וּמִצַּד הַגּוּף הוּא שִׂכְחָה, שֶׁשּׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי מֵרוּחָנִיּוּת אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לא, יג): **״נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב״**, הַשִּׂכְחָה הִיא בְּחִינַת מִיתָה, וּכְתִיב (שָׁם צח, ג): **״זָכַר חַסְדּוֹ״**, וְהַזִּכָּרוֹן הוּא מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁהוּא שֵׁם א״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נב, ג): ״חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם״. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): ׳הַשּׁוֹכֵחַ

דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ, כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, כִּי שִׂכְחָה הוּא אִבּוּד הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד, ט): ״רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר [אֶת] נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח״, וְהֵם הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ הִיא בְּחִינַת חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, וּלְהֵפֶךְ הַגּוּף הוּא נֶגֶד חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הַיְנוּ שֶׁחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם חֹמֶר וְסִכְלוּת, וּבְחִינַת בְּהֵמָה, כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אוֹר אֱלֹקִי, זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

ג. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר שֶׁל הַגּוּף, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מִיתָה, שֶׁמַּכְנִיס בָּאָדָם הַרְגָּשָׁה שֶׁל מִיתָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם נִקְרָאִין מֵתִים; בְּחִינַת סִכְלוּת שֶׁל הַגּוּף שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת; הַיְנוּ כִּי כָּל אָדָם כָּלוּל מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכוֹת לָאָדָם כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת, אִם הוּא אֵינוֹ מְזַכֵּךְ אוֹתָן, כִּי הַמִּיתָה וְהַשִּׁכְחָה וְכֹחַ הַבְּהֵמִיּוּת וְהַכְּסִילוּת שֶׁנִּמְצָאִים בָּאָדָם, בָּאִים מֵהָרַע שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת. וְאָדָם צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, עַד שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַשֵּׁם הַוָ״ה לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֹהַר (בְּרֵאשִׁית כז.): ״וַיַּקַּח ה׳ אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם״, ׳מֵאַן נְטַל לֵהּ? מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵהּ, דְּאַפְרִישׁ לֵהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן׳; הַיְנוּ אֵצֶל אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, טו): ״וַיִּקַּח הַוָ״ה אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם, וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ״; וְעַל זֶה שׁוֹאֵל הַזֹּהַר: מֵהֵיכָן הוּא לָקַח אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּשֵׁב בְּגַן־עֵדֶן, לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וּבְפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה? וְעַל זֶה הוּא עוֹנֶה, שֶׁלָּקַח אוֹתוֹ מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ, הַיְנוּ שֶׁהִפְרִישׁ אוֹתוֹ מֵהַתַּאֲוֹת הָרָעוֹת, שֶׁבָּאוֹת מֵהָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר; וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מַחֲלִישִׁין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, וְנִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר, בְּחִינַת הַחֹמֶר, סִכְלוּת, חשֶׁךְ, שִׂכְחָה, בְּהֵמָה, וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלֶּה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, וְהַצּוּרָה, הָאוֹר, וְהַזִּכָּרוֹן, אָדָם; כִּי בָּרֵגַע שֶׁמַּחֲלִישִׁים אֶת גַּשְׁמִיּוּת וְחָמְרִיּוּת וּבַהֲמִיּוּת הַגּוּף, כְּבָר נִתְעַלֶּה הַשֵּׂכֶל וְהַצּוּרָה, וּמֵאִיר בּוֹ הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֵר תָּמִיד רַק אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:): ׳אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צִדְקָתָא׳, כִּי צְדָקָה רֶמֶז לְאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג, כ):

זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ג): **׳הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר אֶת נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח״: וְהֵם בְּחִינַת חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם חֹמֶר וְסִכְלוּת, וּבְחִינַת בְּהֵמָה, כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה:**

ג וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מִיתָה, בְּחִינַת סִכְלוּת שֶׁל הַגּוּף שֶׁל הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית כז): **״וַיִּקַּח ה׳ אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם״, ׳מֵאַן נְטַל לֵהּ, מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵהּ, דְּאַפְרִישׁ לֵהּ מִתַּאֲוָה דִּילְהוֹן׳. וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁעַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מַחֲלִישִׁין הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת. וְנִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר, בְּחִינַת הַחֹמֶר, סִכְלוּת, חשֶׁךְ, שִׂכְחָה, בְּהֵמָה. וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלֶּה בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל, וְהַצּוּרָה, הָאוֹר, וְהַזִּכָּרוֹן, אָדָם:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו:) **׳אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צִדְקָתָא׳, כִּי צְדָקָה רֶמֶז לְאוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מַלְאָכִי ג׳):

״וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה״; נִמְצָא, שֶׁהַצְּדָקָה הִיא בְּדֶרֶגְמַת שֶׁמֶשׁ שֶׁמְּאִירָה, וְהוּא הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁהַצְּדָקָה הַמְּאִירָה לָאָדָם כְּמוֹ שֶׁמֶשׁ, זֶה בְּעַצְמוֹ הַתּוֹרָה, חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (לֶךְ־לְךָ עו:): ״שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה״, ׳דְּאִנּוּן רְחִיקִין מֵאוֹרַיְתָא׳; [שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִן הַתּוֹרָה] רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁצְּדָקָה הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה, וְהוּא הַיְנוּ הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יט, יד): ״זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם״; הַיְנוּ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ זֶה הַתּוֹרָה, כִּי הוּא כָּלוּל מֵרַמ״ח אֵיבָרִים וּמִשְׁסָ״ה גִּידִים, כְּנֶגֶד רַמ״ח מִצְווֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ״ה לֹא תַּעֲשֶׂה. וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָם: מ״ם סְתוּמָה הוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, דְּלִית בֵּהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה (תִּקּוּן כא); הַיְנוּ כִּי הַמ״ם סְתוּמָה, שֶׁהִיא סְגוּרָה וּסְתוּמָה מִכָּל הַצְּדָדִים, מְרַמֶּזֶת עַל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם דָּבָר, רַק אוֹר אֵין סוֹף. וְדָלֶת הוּא רֶמֶז לְאַרְבָּעָה יְסוֹדִין, שֶׁנִּשְׁפָּלִים עַל־יְדֵי תַּעֲנִית, כִּי עַל־יְדֵי תַּעֲנִית מַכְנִיעִים אֶת הָרַע שֶׁבַּד׳ יְסוֹדוֹת, כִּי נֶחֱלָשִׁים הָאֵשׁ וְהָרוּחַ וְהַמַּיִם וְהֶעָפָר שֶׁבָּאָדָם, וְנִתְעַלֶּה הַשֵּׂכֶל הָרָמוּז בְּאָלֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לג, לג): ״וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה״; הַיְנוּ אָלֶ״ף זֶה סוֹד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. נִמְצָא, שֶׁבְּחִבַּת אָדָם כְּבָר מְרֻמָּז אֵיךְ אָדָם יָכוֹל לְהַגִּיעַ לַשְּׁלֵמוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁיַּכְנִיעַ אֶת גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם, הַחָמְרִי וְהַגַּס, וְכֹחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְהַסִּכְלוּת וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁלּוֹ.

״וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה״. וְהוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (לֶךְ־לְךָ עו:): **״שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה״ — ׳דְּאִנּוּן רְחִיקִין מֵאוֹרַיְתָא׳. וְהוּא בְּחִינַת אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בַּמִּדְבָּר יט): **״זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם״. וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָם, מ״ם סְתוּמָה הוּא בְּחִינַת תַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, דְּלִית בֵּהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה** (תִּקּוּן כא). **וְדָלֶת, הוּא רֶמֶז לְאַרְבַּע יְסוֹדִין שֶׁנִּשְׁפָּלִים עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית. וְנִתְעַלֶּה הַשֵּׂכֶל הָרָמוּז בְּאָלֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (אִיּוֹב לג): **״וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה״:**

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בַּהַקְדָּמָה יג:) **״נַעֲשֶׂה אָדָם״, עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית נִתְהַוֶּה בְּחִינַת אָדָם. כְּתִיב הָכָא נַעֲשֶׂה, וּכְתִיב הָתָם ״וְשֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ״, מָה הָתָם צְדָקָה, אַף כָּאן צְדָקָה. [פֵּרוּשׁ: כִּי בַּזֹּהַר מְפָרֵשׁ שָׁם, שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה הוּא בְּדִיוּקְנָא [בִּדְמוּת] דְּאָדָם, וְלָמַד שָׁם מִמִּקְרָא זֶה: ״נַעֲשֶׂה אָדָם״, כְּתִיב הָכָא עֲשֵׂיָה, וּכְתִיב הָתָם ״וְשֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ״ וְכוּ׳, לְעִנְיַן צְדָקָה וְכוּ׳. וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵבִיא רְאָיָה מִזֶּה לְעִנְיַן תַּעֲנִית, כִּי צְדָקָה וְתַעֲנִית הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי ׳אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא צְדָקָתָא׳ כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן מִבֹּאר מִזֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי צְדָקָה הוּא בְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם, וְלָמַד שָׁם מִמִּקְרָא זֶה, ״נַעֲשֶׂה אָדָם״, כְּתִיב הָכָא עֲשֵׂיָה, וּכְתִיב הָתָם ״וְשֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ״ וְכוּ׳, לְעִנְיַן צְדָקָה וְכוּ׳. וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵבִיא רְאָיָה מִזֶּה לְעִנְיַן תַּעֲנִית, כִּי צְדָקָה וְתַעֲנִית הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי ׳אַגְרָא דְּתַעֲנִיתָא — צְדָקָתָא׳**

שֶׁעַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, נַעֲשִׂין בְּגֶדֶר אָדָם, שֶׁהוּא הַדַּעַת הָאֲמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר וָנֶפֶשׁ וְכוּ׳, כִּי הַכְנָעַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ׳, לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם, הוּא עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ״ל]: כִּי גַּם עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהָאָדָם מִתְעַנֶּה, הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה לְגוּפוֹ, כִּי הוּא מַכְנִיעַ אֶת הַחֹמֶר וְהַבַּהֲמִיּוּת שֶׁנִּדְבָּקוּ בּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ״, כִּי נִתְגַּלֶּה אֶצְלוֹ בְּחִינַת אָדָם, שֶׁהוּא ״אֱדַמֶּה לְעֶלְיוֹן״, וּמֵאִיר בּוֹ אוֹר הָאֱלֹקִי, וְזוֹכֶה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי נִתְבַּטֵּלֶת הַסְּכָלוּת וְנִתְגַּלֵּית הַחָכְמָה, שֶׁהוּא הַזְּכָרוֹן לִזְכֹּר תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ד. אֲבָל יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת צְדָקָה, כִּי יֵשׁ צְדָקָה בְּחוּץ לָאָרֶץ, וְיֵשׁ צְדָקָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְצִדְקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא גְּדוֹלָה וּלְמַעְלָה מִצִּדְקַת חוּץ לָאָרֶץ [עַיֵּן שֻׁלְחָן עָרוּךְ, יוֹרֶה דֵּעָה, הִלְכוֹת צְדָקָה, סִימָן רנ״א, סָעִיף ג׳; וְיוֹשְׁבֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קוֹדְמִין לְיוֹשְׁבֵי חוּצָה לָאָרֶץ]; וְכֵן יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת תּוֹרָה, כִּי אֵין דּוֹמֶה הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא, לְהַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא (שַׁבָּת קיט:), כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק, וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים, אֶלָּא עַל הֶבֶל פֶּה שֶׁל תִּינוֹקוֹת׳ (שָׁם). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּהַקְדָּמָה דַּף א:): ״הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ״ אִלֵּין אֲבוֹת הָעוֹלָם. ״עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ״ — כַּד אָתָא עִדָּן לְקַצָּצָא חַיָּבַיָּא מִן עָלְמָא [כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַזְּמַן לְקַצֵּץ אֶת הַחוֹטְאִים מִן הָעוֹלָם]. ״וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמָע״ — דָּא קָלָא דִּינּוּקָא דְּרַבְיָא דִּלְעֵי בְּאוֹרַיְתָא [זֶה הַקּוֹל שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יא): ״תּוֹרֵי זָהָב״, וּכְתִיב (שְׁמוֹת כה, יח): ״וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב״.

כַּנַּ״ל. וְעַל כֵּן מְבֹאָר מִזֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה, נַעֲשִׂין בְּגֶדֶר אָדָם, שֶׁהוּא הַדַּעַת הָאֲמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר וָנֶפֶשׁ וְכוּ׳. כִּי הַכְנָעַת הַחֹמֶר וְהַגּוּף בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ׳, לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם, הוּא עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדָקָה כַּנַּ״ל]:

ד אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת צְדָקָה, כִּי יֵשׁ צְדָקָה בְּחוּץ לָאָרֶץ, וְיֵשׁ צְדָקָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְצִדְקַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, הִיא גְּדוֹלָה וּלְמַעְלָה מִצִּדְקַת חוּץ לָאָרֶץ. וְכֵן יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תּוֹרָה, כִּי אֵין דּוֹמֶה הַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵטְא, לְהַתּוֹרָה הַיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא (שַׁבָּת קיט:) כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק, וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים, אֶלָּא עַל הֶבֶל פֶּה שֶׁל תִּינוֹקוֹת׳ (שָׁם). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּהַקְדָּמָה דַּף א:): ״הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ״ — אִלֵּין אֲבוֹת הָעוֹלָם. ״עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ״ — כַּד אָתָא עִדָּן לְקַצָּצָא חַיָּבַיָּא מִן עָלְמָא. ״וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע״ — דָּא קָלָא דִּינּוּקָא דְּרַבְיָא דִּלְעֵי בְּאוֹרַיְתָא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א): ״תּוֹרֵי זָהָב״, וּכְתִיב (שְׁמוֹת כה): ״וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב״.

שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא (שַׁבָּת קיט:), כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק, וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּמִים, אֶלָּא עַל הֶבֶל פֶּה שֶׁל תִּינוֹקוֹת׳ (שָׁם) [רָצָה לוֹמַר, שֶׁגַּם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁמְּחֻיָּבִים לְתַמֵּךְ בָּעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, יֵשׁ גַּם הֶפְרֵשׁ, כִּי עָדִיף לְהַקְדִּים לָתֵת לְתִינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בָּהֶם חֵטְא, וְאַחַר־כָּךְ לְמִי שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְלוֹמֵד תּוֹרָה, שֶׁגַּם לוֹ צְרִיכִים לַעֲזֹר].

(עַכְשָׁו יְקַשֵּׁר בֵּין צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבֵין לוֹמְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל): כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּהַקְדָּמָה דַּף א:) עַל הַפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, יב): ״הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ״ אִלֵּין אֲבוֹת הָעוֹלָם. ״עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ״ — כַּד אָתָא עִדָּן לְקַצָּצָא חַיָּבַיָּא מִן עָלְמָא [כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַזְּמַן לְקַצֵּץ אֶת הַחוֹטְאִים מִן הָעוֹלָם]. ״וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע״ — דָּא קָלָא דִּינּוּקָא דְּרַבְיָא דִּלְעֵי בְּאוֹרַיְתָא [זֶה הַקּוֹל שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יא): ״תּוֹרֵי זָהָב״, וּכְתִיב (שְׁמוֹת כה, יח): ״וְעָשִׂיתָ

שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב״, עַל־יְדֵי קָלָא דִּינוּקָא דְּרַבְיָא, נִתְגַּלּוּ הָאָבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן. נִמְצָא, כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלּוּ עַל יָדְךָ הָאָבוֹת בָּעוֹלָם, כְּדֵי לִדְחוֹת הַדִּין, וְהַחשֶׁךְ, שִׁכְחָה, וְסִכְלוּת מִן הָעוֹלָם, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּכְלֹל עַצְמְךָ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא; הֵינוּ מָתַי נִכְרְתִין הַדִּינִים מִן הָעוֹלָם? עַל־יְדֵי הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, שֶׁאָז נִתְגַּלֶּה זְכוּת הָאָבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן, וְלָכֵן כְּשֶׁנּוֹתְנִים צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט צְדָקָה לְתִינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַצְּדָקָה נֶחֱשֶׁבֶת כְּמוֹ תַּעֲנִית, וּמַכְנִיעָה אֶת גַּשְׁמִיּוּת גּוּפוֹ, שֶׁהוּא הַחשֶׁךְ שֶׁמַּחֲשִׁיךְ עֵינָיו מִלְּרְאוֹת בְּנֹעַם זִיו הַשְּׁכִינָה, וּמַשְׁכִּיחַ מִמֶּנּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פִּרוּשׁ (וַיִּקְרָא כו, מב): ״וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר״; פִּרוּשׁ, הַחֹמֶר הַסִּכְלוּת, הַחשֶׁךְ, הַשִּׁכְחָה וְהַבַּהֲמִיּוּת, אֵימָתַי יִתְגַּלּוּן הָאָבוֹת בָּעוֹלָם, כַּד ״הָאָרֶץ וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלֶּה הַשֵּׂכֶל וְהַצּוּרָה, הָאוֹר וְהַזִּכָּרוֹן. אֶזְכֹּר״. עַל־יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת. כִּי כֵן נִתְבָּרְכוּ תִּינוֹקוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מח, טז): ״[הוּא] יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי״, שֶׁעַל־יְדֵי הַתִּינוֹקוֹת נִתְגַּלּוּ הָאָבוֹת לְהָגֵן. עַל־יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יִכְלְלוּ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא; כִּי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים גִּלּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ הֲכִי גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם, וְהֵם הִכְנִיעוּ אֶת הַבַּהֲמִיּוּת וְהַחָמְרִיּוּת וְהַסִּכְלוּת וְהַחשֶׁךְ מֵהָעוֹלָם, כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ; אַבְרָהָם בְּמִדַּת הַחֶסֶד, יִצְחָק בְּמִדַּת הַגְּבוּרָה, יַעֲקֹב בְּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִמְשִׁיכוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵאִיר הָאוֹר הַחָכְמָה וְהַצּוּרָה [וּבָזֶה יִהְיֶה מְקֻשָּׁר אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו]. וְלָכֵן כְּשֶׁנּוֹתְנִים צְדָקָה וּבִפְרָט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בַּעֲבוּר תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, עַל־יְדֵי־זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הִתְעַנּוּ, וּבָזֶה מַכְנִיעִים וּמְבַטְּלִים אֶת

עַל־יְדֵי קָלָא דִּינוּקָא דְּרַבְיָא, נִתְגַּלּוּ הָאָבוֹת בָּעוֹלָם לְהָגֵן. נִמְצָא כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלּוּ עַל יָדְךָ הָאָבוֹת בָּעוֹלָם, כְּדֵי לִדְחוֹת הַדִּין, וְהַחשֶׁךְ, שִׁכְחָה, וְסִכְלוּת, מִן הָעוֹלָם. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, וְעַל־יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל תִּכְלֹל עַצְמְךָ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא:

וְזֶה פִּרוּשׁ (וַיִּקְרָא כו): ״וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב״ וְכוּ׳, פִּרוּשׁ, אֵימָתַי יִתְגַּלּוּן הָאָבוֹת בָּעוֹלָם, כַּד ״הָאָרֶץ אֶזְכֹּר״. עַל־יְדֵי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת. כִּי כֵן נִתְבָּרְכוּ תִּינוֹקוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מח): ״הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי״, שֶׁעַל־יְדֵי הַתִּינוֹקוֹת נִתְגַּלּוּ הָאָבוֹת לְהָגֵן. עַל־יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, יִכְלְלוּ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא:

כִּי אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד חֲשׁוּבָה צְדָקָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ זוּטָא): גְּדוֹלָה צְדָקָה, שֶׁמְּיוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד עַכְשָׁו, הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל צְדָקָה, וְכָל הַנּוֹתֵן צְדָקָה הַרְבֵּה, הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, וּמְמַלֵּט אֶת עַצְמוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית יא:): ״הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חָסִיד״, שֶׁנֶּאֱמַר: ״גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד״; כִּי הַתַּעֲנִית הוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים לְנַפְשׁוֹ, הַיְנוּ לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט, ח): ״תּוֹרַת ה׳ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ״; גְּלַל כֵּן נִקְרָא אִישׁ חָסִיד, כִּי מְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֶשְׁךְ, וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים בָּעוֹלָם; כִּי עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא מַכְנִיעַ וּמַחֲלִישׁ אֶת הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת וְנִתְבַּטֵּל הַחֹמֶר, שֶׁהוּא הַסְּכָלוּת וְהַחֶשְׁךְ וְהַשִּׁכְחָה וְהַבַּהֲמִיּוּת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרוּבִין יח:): אָדָם הָרִאשׁוֹן חָסִיד גָּדוֹל הָיָה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁנִּקְנְסָה מִיתָה עַל יָדוֹ, יָשַׁב בְּתַעֲנִית ק״ל שָׁנָה וְכַנַּ״ל, כִּי הַתַּעֲנִית הוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים לְנַפְשׁוֹ.

ה. (עַכְשָׁו יָלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר): **וְזֶה פֵּרוּשׁ** (סַנְהֶדְרִין צו.): **שְׁלֹשָׁה הַזְּהָרוֹת שֶׁהִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא מִנְּצִיבִין, ׳הִזָּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֵחֲמַת אָנְסוֹ׳, ׳וְהִזָּהֲרוּ בּוּרְיִדִין כִּרְבִּי יְהוּדָה׳, ׳וְהִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה׳; כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת, הֵם כֻּלָּם רוֹמְזִים לְהִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, וְהַשֵּׂכֶל, וְהַתּוֹרָה, וְהַזִּכָּרוֹן [כַּאֲשֶׁר יְבָאֵר אַחַת לְאַחַת]: זָקֵן זֶה שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֵחֲמַת אָנְסוֹ׳, הוּא בְּחִינַת מִיתָה, וְסִכְלוּת, מֵחֲמַת שִׁכְחָה, אֲבָל אַף רַחֲמָנָא פּוֹטְרוֹ** (נְדָרִים כז.); הַיְנוּ רַק מֵחֲמַת אֹנֶס שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): כָּל הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד, ט): ״רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד, פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ״. יָכוֹל אֲפִלּוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): ״וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ״, הָא אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁיֵּשֵׁב וִיסִירֵם מִלִּבּוֹ. אֲבָל אִם מֵחֲמַת אֹנֶס שֶׁתָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּבְּרָה עָלָיו הַחֲמִרִיּוּת וְהָעֲבִיוּת, הַחֹשֶׁךְ וְהַסִּכְלוּת, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל. וְעַל זֶה ׳הִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה לְכַבְּדוֹ׳, שֶׁעַל־יְדֵי הַכָּבוֹד יִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַשִּׁכְחָה.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית יא:): ״הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חָסִיד״, שֶׁנֶּאֱמַר: ״גּוֹמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד״. כִּי הַתַּעֲנִית הוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים לְנַפְשׁוֹ, הַיְנוּ לַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט): ״תּוֹרַת ה׳ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ״. גְּלַל כֵּן נִקְרָא אִישׁ חָסִיד, כִּי מְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֶשְׁךְ, וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים בָּעוֹלָם:

ה **וְזֶה פֵּרוּשׁ** (סַנְהֶדְרִין צו.): **שְׁלֹשָׁה הַזְּהָרוֹת שֶׁהִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא מִנְּצִיבִין, ׳הִזָּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֵחֲמַת אָנְסוֹ׳, ׳וְהִזָּהֲרוּ בּוּרְיִדִין כִּרְבִּי יְהוּדָה׳, ׳וְהִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ שֶׁמֵּהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה׳. כִּי אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּחִינוֹת, הֵם כֻּלָּם רוֹמְזִים לְהִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, וְהַשֵּׂכֶל, וְהַתּוֹרָה, וְהַזִּכָּרוֹן: ׳זָקֵן זֶה שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֵחֲמַת אָנְסוֹ׳, הוּא בְּחִינַת מִיתָה, וְסִכְלוּת, מֵחֲמַת שִׁכְחָה. אֲבָל אַף רַחֲמָנָא פּוֹטְרוֹ; ׳וְהִזְהִיר רַבִּי יְהוּדָה לְכַבְּדוֹ׳, שֶׁעַל־יְדֵי הַכָּבוֹד יִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַשִּׁכְחָה. וְיִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ זִכְרוֹן הַתּוֹרָה. כִּי שֹׁרֶשׁ

הַתּוֹרָה הִיא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מג): ״וְלִכְבוֹדִי בְרָאתִיו״ וְכוּ׳, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת, פֶּרֶק ו): ׳אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה׳; הַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִים לְהַזָּקֵן שֶׁשָּׂכַח תַּלְמוּדוֹ כָּבוֹד, שֶׁזֶּה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מג, ב): ״וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ״, וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ו, ג): ״מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ״, חוֹזֶרֶת אֶצְלוֹ נַפְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּא לְזִכָּרוֹן, וּמֵאִיר לוֹ תָּמִיד אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְכַבֵּד אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַחֲזִירִים לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, וּמֵאִיר בּוֹ הַצּוּרָה הַחָכְמָה, וְזוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל.

ו. וְזֶהוּ: ׳הִזָּהֲרוּ בִּוְרִידִין כִּרְבִי יְהוּדָה׳, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל; הַיְנוּ אִם אָדָם לֹא זָכָה בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ לְהַכְנִיעַ אֶת הַחֹמֶר שֶׁבּוֹ, שֶׁהוּא הַבַּהֲמִיּוּת וְהַסִּכְלוּת וְהַחֹשֶׁךְ, וְעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, נַפְשׁוֹ צְרִיכָה לַחֲזֹר בְּגִלְגּוּל לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי לְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל. וְהַנֶּפֶשׁ נִכְנָס לְתוֹךְ הַדָּם, וְצָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּדָּם, וְאִם אֵינוֹ מְכַוֵּן, אֲזַי אוֹי וַאֲבוֹי לְהַנֶּפֶשׁ הַזֶּה, שֶׁלֹּא רַק שֶׁאֵין לוֹ תִּקּוּן, אֶלָּא יָכוֹל לְקַלְקֵל אוֹתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְלָכֵן זוֹ אַחֲרָיוּת גְּדוֹלָה לִהְיוֹת שׁוֹחֵט. וּמִלְּבַד זֹאת גַּם עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּתְמַעֵט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יְדֵי הַשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים.

כִּי שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הִיא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״לִכְבוֹדִי בְרָאתִיו״ וְכוּ׳, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת, פֶּרֶק ו): **׳אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה׳:**

ו וְזֶהוּ: ׳הִזָּהֲרוּ בִּוְרִידִין כִּרְבִי יְהוּדָה׳, כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל, וְצָרִיךְ הַשּׁוֹחֵט לְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּדָּם. גַּם עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּתְמַעֵט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יְדֵי הַשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים. וְזֶה (אָבוֹת פֶּרֶק ג): **׳אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח׳, ׳תּוֹרָה׳ הִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ״ל. עַל־יְדֵי־זֶה אֵין קֶמַח, הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֵט: וּבִשְׁבִיל זֶה הַחֻלִּיף נִקְרָא מַאֲכֶלֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית כב): **״וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת״. כִּי יֵשׁ שׁוֹחֵט הָגוּן מַאֲכִיל וּמְפַרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל, כִּי הַשּׁוֹחֵט הָגוּן הוּא מַלְבִּישׁ אֶת**

[דָּבָר זֶה יָדוּעַ מֵהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, שֶׁהַסָּמ״ךְ־מ״ם לָקַח עַל עַצְמוֹ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוֹחֲטִים, וּלְהַכְשִׁיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בַּאֲכִילַת נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת, כְּדֵי לְקָרֵר אֶת הָאֱמוּנָה מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (עַיֵּן זֹהַר צַו כט.): וְכָל מָאן דְּשָׁחִיט בְּסַכִּין פָּגוּם, נְבֵלָה אִיהוּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שְׁמוֹת כב, ל): ״לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אֹתוֹ״, דְּאִיהוּ סַמָּא״ל. וְלָכֵן צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד מִשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, שֶׁהֵם הַגּוֹרְמִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְעַם יִשְׂרָאֵל פַּרְנָסָה].

(וּמֵבִיא רְאָיָה לָזֶה): וְזֶה (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): **׳אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח׳, ׳תּוֹרָה׳ הִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כַּנַּ״ל; כִּי זִכְרוֹן הַתּוֹרָה הוּא כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהִיא בְּחִינַת נֶפֶשׁ רוּחָנִי, וְעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא נֶפֶשׁ רוּחָנִי, בָּאָה לוֹ פַּרְנָסָה בְּנָקֵל, וּלְהֵפֶךְ — כְּשֶׁאֵין אָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין קֶמַח, הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֵט, כִּי מְמַעֵט אֶת הַנֶּפֶשׁ. וּבִשְׁבִיל זֶה הַחֻלִּיף** (הַסַּכִּין) **שֶׁהַשּׁוֹחֵט שׁוֹחֵט עִמָּהּ נִקְרָא מַאֲכֶלֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית כב, י): **״וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת״, כִּי יֵשׁ שׁוֹחֵט הָגוּן מַאֲכִיל וּמְפַרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כִּי הַשּׁוֹחֵט כְּשֶׁשּׁוֹחֵט, הוּא מֵבִיא אֶת הַפַּרְנָסָה, כִּי הַשּׁוֹחֵט הָגוּן הוּא מַלְבִּישׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי בִּמְדַבֵּר, הַיְנוּ**

בְּדִבּוּר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא מְבָרֵךְ. וְהַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת שְׁכִינָה, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר דַּף יז.) מַלְכוּת פֶּה; כִּי הַשּׁוֹחֵט כְּשֶׁשּׁוֹחֵט, הֲרֵי הוּא מְקַיֵּם אֶת מְצַוַּת הַבּוֹרֵא, וְיֵשׁ הֲלָכוֹת מְרֻבּוֹת בִּהְלִכוֹת שְׁחִיטָה, וּכְשֶׁשּׁוֹחֵט כַּדִּין וְכַהֲלָכָה, וְאוֹמֵר אֶת הַבְּרָכָה בְּכַוָּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגֶּלֶת בְּתוֹךְ הַחַי, וּכְשֶׁהַמְדַבֵּר אוֹכֵל אֶת הַחַי שֶׁשָּׁחַט, אֲזַי יֵשׁ עֲלֵיהָ לַנֶּפֶשׁ, וּמִזֶּה בָּאָה פַּרְנָסָה בְּנָקֵל. וְזֶה פֵּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה לד, ו): ״חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם״, כִּי הַשְׁכִינָה נִקְרֵאת חֶרֶב לַה׳ (כַּמּוּבָא בְּשַׁעֲרֵי אוֹרָה, שַׁעַר א׳), וְהִיא בְּחִינַת דִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, לְשׁוֹן פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמט, ו): ״רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת״ וְכוּ׳. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה בְּתוֹךְ חֶרֶב לַה׳, בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, אֲזַי הַשְׁכִינָה מִזְדַּוֶּגֶת עַל־יְדֵי הַמַּיִן נוּקְבִין שֶׁיֵּשׁ לָהּ, בִּבְחִינַת: ׳חֲזִי בַּמֶּה בְּרָא קָאָתֵינָא׳ [רְאֵה בְּאֵיזֶה בֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ] (זֹהַר וַיִּקְרָא יג.); וְזֶה: ״חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם״, מִנְּפָשׁוֹת הָעוֹלוֹת בָּהּ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. וְעַל־יְדֵי הַזִּוּוּג, הִיא מְקַבֶּלֶת פַּרְנָסָה לְיִשְׂרָאֵל: נִמְצָא, כְּשֶׁהַשּׁוֹחֵט מְכַוֵּן הֵיטֵב בְּעֵת הַשְׁחִיטָה, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר בַּבַּעַל חַיִּים הַזֶּה מְגֻלְגֶּלֶת נֶפֶשׁ, וְהוּא מְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְשׁוֹחֵט כְּפִי הַהֲלָכָה, וּמְכַוֵּן הֵיטֵב בַּבְּרָכָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ לְתִקּוּנָהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת פַּרְנָסָה לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזֶה בְּעַצְמוֹ ׳אִם אֵין תּוֹרָה — אֵין קֶמַח׳, אִם הַשּׁוֹחֵט אֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּפִי דִּינֵי הַתּוֹרָה, אֶלָּא שׁוֹחֵט עִם חֲלִיף פָּגוּם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְכֵן אֵינוֹ יוֹדֵעַ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא רָחוֹק מֵהַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה ׳אֵין קֶמַח׳ — אֵין פַּרְנָסָה. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר אֵיזֶה שׁוֹחֵט לוֹקְחִים. וּבִפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁהַשּׁוֹחֲטִים הֵם קַלִּים וְרֵיקִים וּפוֹחֲזִים, וְהֵם הַגּוֹרְמִים שֶׁלֹּא תִּהְיֶה פַּרְנָסָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, כִּי מַאֲכִילִים טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבַן.

הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי בִּמְדַבֵּר, הַיְנוּ בְּדִבּוּר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא מְבָרֵךְ. וְהַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: מַלְכוּת פֶּה. וְזֶה פֵּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה לד): **״חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם״, כִּי הַשְׁכִינָה נִקְרֵאת חֶרֶב לַה׳** (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְפַרְדֵּס), **וְהִיא בְּחִינַת דִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, לְשׁוֹן פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קמט): **״רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת״ וְכוּ׳. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה בְּתוֹךְ חֶרֶב לַה׳, בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. אֲזַי הַשְׁכִינָה מִזְדַּוֶּגֶת עַל־יְדֵי הַמַּיִן נוּקְבִין שֶׁיֵּשׁ לָהּ, בִּבְחִינַת: ״חֲזִי בַּמֶּה בְּרָא קָאָתֵינָא״** (זֹהַר וַיִּקְרָא יג.). **וְזֶה: ״חֶרֶב לַה׳ מָלְאָה דָם״, מִנְּפָשׁוֹת הָעוֹלוֹת בָּהּ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. וְעַל־יְדֵי הַזִּוּוּג, הִיא מְקַבֶּלֶת פַּרְנָסָה לְיִשְׂרָאֵל:**

וְזֶה פֵּרוּשׁ (אֵיכָה ה): **״בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר״, הַיְנוּ כְּשֶׁהַשּׁוֹחֵט אֵינוֹ הָגוּן, וְאֵינוֹ מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. וּכְשֶׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לִשְׁחֹט אֶת הַחַי, הוּא עוֹמֵד כְּרוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת. וְהַחֲלִיף שֶׁלּוֹ** (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פֵּרוּשׁ (אֵיכָה ה, ט): ״בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר״, הַיְנוּ כְּשֶׁהַשּׁוֹחֵט אֵינוֹ הָגוּן, וְאֵינוֹ מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וּכְשֶׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לִשְׁחֹט אֶת הַחַי, הוּא עוֹמֵד כְּרוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת. וְהַחֲלִיף שֶׁלּוֹ הוּא חֶרֶב לַה׳, וְאֵינוֹ חֶרֶב לַה׳,

שֶׁהוּא חֶרֶב הַמְדַבֵּר. וְיֵשׁ צַעַר לְהַנֶּפֶשׁ הַחַי, שֶׁצּוֹעֶקֶת בְּקוֹל מָר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ו): ״נַפְשִׁי יָצְאָה״ — כְּשֶׁיָּצְאת בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיס ״בְּדַבְּרוֹ״ שֶׁל הַבְּרָכָה, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. וּכְשֶׁיָּצָאתִי, ״בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי״ — כִּי אֵינוֹ שָׁם בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְחוֹשֵׁב מַחֲשֶׁבֶת פְּגוּל. עַל־יְדֵי־זֶה, ״מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר, הִכּוּנִי פְצָעוּנִי, נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלָי״, הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלָה שֶׁהָיָה לְהַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת חַי, גַּם זֶה לָקַח מִמֶּנָּה, כִּי עַכְשָׁו אֵין לָהּ מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. אוֹי לוֹ לְהַשּׁוֹחֵט הַזֶּה! אוֹי לְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֶיהָ, וְאֵין לְהַשְׁכִּינָה מַיִן נוּקְבִין, לְהַמְשִׁיךְ טֶרֶף לְבֵיתָהּ. וְעַל־יְדֵי־זֶה: ״בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ״ — בִּיגִיעָה וְטִרְחָא גְּדוֹלָה; הַיְנוּ שֶׁמְּפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק: ״בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר״, הַפַּרְנָסָה שֶׁהִיא הַלֶּחֶם, בָּאָה עַל־יְדֵי חֶרֶב, שֶׁהוּא הַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה. הַמִּדְבָּר — זֶה הַדִּבּוּר שֶׁל הַבְּרָכָה, שֶׁהַשּׁוֹחֵט מְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגֶּלֶת בַּחַי אֶל שָׁרְשָׁהּ, וְאִם הַשּׁוֹחֵט הוּא קַל וָרֵיק וּפוֹחֵז, וְאֵינוֹ מְכַוֵּן לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּבִפְרָט כְּהַיּוֹם שֶׁהַשּׁוֹחֲטִים קַלִּים וְרֵיקִים וּפוֹחֲזִים, וּבַעֲלֵי עֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִשְׁזְבָן, עַל־יְדֵי־זֶה הַחֲלִיף שֶׁל הַשְׁחִיטָה הוּא חֶרֶב ״הַמִּדְבָּר״ שֶׁל פְּרָאִים, הַמִּסְתּוֹבְבִים בַּמִּדְבָּר, וְאֵינוֹ חֶרֶב לְהַשֵּׁם, שֶׁהוּא ״הַמְדַבֵּר״ עַל־יְדֵי הַבְּרָכָה, וְזֶה גּוֹרֵם שֶׁיֵּשׁ צַעַר גָּדוֹל לְהַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגֶּלֶת בְּתוֹךְ הַחַי. וּכְשֶׁעוֹמֵד הַשּׁוֹחֵט לִשְׁחֹט, הוּא כְּמוֹ רוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת, וְיֵשׁ לְהַנֶּפֶשׁ צַעַר גָּדוֹל מְאֹד, הַמְגֻלְגֶּלֶת בַּחַי, וְהִיא צוֹעֶקֶת בְּקוֹל מָר, הֲרֵי ״נַפְשִׁי יָצְאָה בְּדַבְּרוֹ״, הַנֶּפֶשׁ שֶׁלִּי צְרִיכָה לָצֵאת עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁל הַבְּרָכָה בְּכַוָּנָה שֶׁל הַשּׁוֹחֵט, אֲבָל יַעַן שֶׁלֹּא כִּוֵּן הַשּׁוֹחֵט, וְלָכֵן כְּשֶׁיָּצָאתִי, ״בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ״, כִּי אֵינוֹ שָׁם בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת פְּגוּל, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר, הִכּוּנִי פְצָעוּנִי, נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלָי״ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ז), הַיְנוּ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁתִּהְיֶה עֲלִיָּה לְהַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגֶּלֶת בַּחַי, הִיא צְרִיכָה עוֹד לָרֶדֶת מַטָּה מַטָּה, וְלִסְבֹּל לְהִסְתּוֹבֵב בְּכַף הַקֶּלַע עַל יָדוֹ. אוֹי לוֹ לְהַשּׁוֹחֵט הַזֶּה, וְאוֹי לְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֶיהָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה צְרִיכוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְטָרַח בְּפַרְנָסָה. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד, וּלְהַקְפִּיד עַל שׁוֹחֵט יְרֵא שָׁמַיִם דַּיְקָא, וּבִפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁמַּכְשִׁילִים אֶת הָרַבִּים בְּשׁוֹחֲטִים

הוּא חֶרֶב הַמִּדְבָּר, וְאֵינוֹ חֶרֶב לַה׳, שֶׁהוּא חֶרֶב הַמְדַבֵּר. וְיֵשׁ צַעַר לְהַנֶּפֶשׁ הַחַי, שֶׁצּוֹעֶקֶת בְּקוֹל מַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה): ״נַפְשִׁי יָצְאָה — כְּשֶׁיָּצָאת בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיס בְּדַבְּרוֹ שֶׁל הַבְּרָכָה, בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. וּכְשֶׁיָּצָאתִי, בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו, קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי — כִּי אֵינוֹ שָׁם בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְחוֹשֵׁב מַחֲשֶׁבֶת פְּגוּל. עַל־יְדֵי־זֶה, מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר, הִכּוּנִי פְצָעוּנִי, נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי — הַיְנוּ שֶׁמַּעֲלָה שֶׁהָיָה לְהַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת חַי, גַּם זֶה לָקַח מִמֶּנָּה, כִּי עַכְשָׁו אֵין לָהּ מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. אוֹי לוֹ לְהַשּׁוֹחֵט הַזֶּה! אוֹי לְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֶיהָ, וְאֵין לְהַשְׁכִּינָה מַיִן נוּקְבִין, לְהַמְשִׁיךְ טֶרֶף לְבֵיתָהּ. וְעַל־יְדֵי־זֶה: ״בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ״ — בִּיגִיעָה וְטִרְחָא גְּדוֹלָה:

שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה נֶחֱסֶרֶת הַפַּרְנָסָה מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר): וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קיח.): **'קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף', כִּי יַם סוּף נִקְרָע לִשְׁנֵים־עָשָׂר קְרָעִים** (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מ״ב וּבְתִקּוּן כ״א), **כְּנֶגֶד שִׁתִּים־עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת הַסַּכִּין** [עַיֵּן בָּרֹא״שׁ (חֻלִּין פֶּרֶק א', סִימָן כד), שֶׁהַבְּדִיקוֹת הֵן שְׁנֵים־עָשָׂר בֵּין הַכֹּל. וְאַסְמַכְתָּא: ״וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה״, כְּלוֹמַר כְּמִנְיַן בְּדִיקוֹת זַ״ה שֶׁהֵם י״ב. וְכֵן מוּבָא (מְאִירֵי חֻלִּין יח.): רָאוּי לְחַזֵּר אַחַר הַסַּכִּין הַיָּפֶה מִכֹּל וָכֹל. וְכֵיצַד בּוֹדְקוֹ? בִּבְשַׂר אֶצְבָּעוֹ וּבַצִּפָּרֶן שֶׁבָּהּ בְּהוֹלָכָה וְהוֹבָאָה, שֶׁאִם יֵשׁ שָׁם פְּגִימָה מְסַכְסֶכֶת יְמָצֶאנָּה אוֹ בְּהוֹלָכָה אוֹ בְּהוֹבָאָה, וּבוֹדֵק בְּדֶרֶךְ זֶה בְּחַדָּה שֶׁל סַכִּין וּבִשְׁנֵי צְדָדֶיהָ, וְנִמְצָא מַעֲבִיר אֶצְבָּעוֹ עָלֶיהָ שֵׁשׁ פְּעָמִים וְצִפָּרְנוֹ שֵׁשׁ פְּעָמִים, וַהֲרֵי הֵם שְׁתִּים־עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת כְּמִנְיַן זַ״ה, רֶמֶז לַדָּבָר: ״וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם״, עַיֵּן שָׁם. וּמְקוֹרוֹ (חֻלִּין יז:): אָמַר רַב חִסְדָּא, מְנַיִן לִבְדִיקַת סַכִּין מִן הַתּוֹרָה? שֶׁנֶּאֱמַר: ״וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם״; נִמְצָא, שֶׁבְּדִיקַת הַסַּכִּין שֶׁל הַשְׁחִיטָה, הוּא גַּם־כֵּן י״ב. וְרַבֵּנוּ זַ״ל מְקַשְּׁרָם אֶל מַאֲמָרָם זַ״ל, שֶׁקְּשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף, וְאֵיתָא שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף נִקְרַע לִשְׁנֵים־עָשָׂר קְרָעִים], **שֶׁעַל יְדֵיהֶם קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם וְכוּ'; וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (פְּסָחִים קיח): **'קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף', כִּי יַם סוּף נִקְרַע לִשְׁנֵים־עָשָׂר קְרָעִים** (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פֶּרֶק מב וּבְתִקּוּן כא), **כְּנֶגֶד שִׁתִּים־עֶשְׂרֵה בְּדִיקוֹת הַסַּכִּין. שֶׁעַל יְדֵיהֶם קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם וְכוּ': וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת נה): **'שֻׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ', כִּי שְׁעוּר פְּגִימוֹת הַחָלִיף, כְּשְׁעוּר פְּגִימוֹת הַמִּזְבֵּחַ** (חֻלִּין יז:): **גַּם עַל הַשְׁחִיטָה גִּימַטְרִיָּא תל״ז, וּבְזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם** (בְּרֵאשִׁית ג') **— רָאשֵׁי־תֵבוֹת גִּימַטְרִיָּא תל״ז** (עִם הָאַרְבַּע תֵּבוֹת), **לְרָמֵז חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה עַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים: וְזֶה פֵּרוּשׁ** (תְּהִלִּים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם וְכוּ'; הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַשּׁוֹחֵט, שֶׁשּׁוֹחֵט בְּסַכִּין שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק בִּי״ב בְּדִיקוֹת, שֶׁאָז סַכִּינוֹ פָּגוּם, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה קָשֶׁה מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁפַּרְנָסָה קָשָׁה כִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁאָז הָיוּ י״ב קְרָעִים, כְּמוֹ־כֵן בְּדִיקַת הַסַּכִּין הִיא בִּי״ב בְּדִיקוֹת, וְכַמּוּבָא (רַעְיָא מְהֵימָנָא מִשְׁפָּטִים קיט.) כְּגַוְנָא דְּשִׁחְיטַת בְּהֵמָה בְּתַרְיסָר בְּדִיקוֹת דְּסַכִּין.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת נה.): **'שֻׁלְחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ', כִּי שְׁעוּר פְּגִימוֹת הַחָלִיף, כְּשְׁעוּר פְּגִימוֹת הַמִּזְבֵּחַ** (חֻלִּין יז:); נִמְצָא, שֶׁהַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה בְּהַשּׁוֹחֵט, שֶׁצָּרִיךְ לִבְדֹּק אֶת הַסַּכִּין, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּזֶה שׁוּם פְּגִימוֹת, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים הִשְׁוּוּ שְׁעוּר פְּגִימַת הַסַּכִּין לִשְׁעוּר פְּגִימַת הַמִּזְבֵּחַ, וְהַמִּזְבֵּחַ הוּא נֶגֶד הַשֻּׁלְחָן שֶׁהוּא פַּרְנָסָה.

גַּם עַל הַשְׁחִיטָה גִּימַטְרִיָּה תל״ז [הַיְנוּ תֵּבֶת ״עַל הַשְׁחִיטָה״ שֶׁל הַבְּרָכָה — עוֹלֶה תל״ז], וְכֵן **וּבְזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם** (בְּרֵאשִׁית ג, יט) **— רָאשֵׁי־תֵבוֹת גִּימַטְרִיָּה תל״ז** (עִם הָאַרְבַּע תֵּבוֹת), **לְרָמֵז חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה עַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים**; כִּי הֵם אֲשֶׁר גּוֹרְמִים שֶׁלֹּא תִּהְיֶה פַּרְנָסָה לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לְהַקְפִּיד אֵיזֶה שׁוֹחֵט לוֹקְחִים, כִּי אֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, לֹא דַּי שֶׁמְּטַמְטֶמֶת אֶת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, וּמַגְבִּירָה אֶת הַחֲמְרִיּוּת וְהַבַּהֲמִיּוּת וְהַסִּכְלוּת וְהַחֹשֶׁךְ עַל

הָאָדָם, אֶלָּא גַּם גּוֹרֵם שֶׁיֶּחְסַר פַּרְנָסָה. [וּבָזֶה יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו לְהַתְחָלַת הַתּוֹרָה].

וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים קיא, ה): **״טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו״, כִּי טֶרֶף יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוּת: לְשׁוֹן טְרֵפָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר** (מִשְׁפָּטִים קכא:) [טֶרֶף כִּטְרֵפָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם] **וּלְשׁוֹן מָזוֹן** [עַיֵּן מִדְרָשׁ מִשְׁלֵי (פְּרָשָׁה לא): וְאֵין טֶרֶף אֶלָּא מְזוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיא, ה): ״טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו״], **לִרְמֹז, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִטְּרֵפָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה, שֶׁזֶּה טֶרֶף — לְשׁוֹן פַּרְנָסָה, נָתַן לִירֵאָיו — שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִלֶּאֱכֹל טְרֵפוֹת.**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר):

וְזֶה פֵּרוּשׁ (שַׁבָּת קד): **׳מַנְצְפַךְ צוֹפִים אָמְרוּ׳, מַנְצְפַךְ הוּא בְּחִינַת וְרִידִין, בְּחִינַת רי״ו דִּין. [רָצָה לוֹמַר, כִּי אוֹתִיּוֹת וְרִידִי״ן הֵם רי״ו — שֶׁעוֹלֶה כְּמִסְפַּר גְּבוּרָ״ה שֶׁהוּא דִּי״ן, וְהִנֵּה אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַ״ךְ הֵן אוֹתִיּוֹת סוֹפִיּוֹת שֶׁהֵן דִּי״ן, כִּי מִכָּל אוֹת יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה תֵּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא הַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן, אוֹתִיּוֹת סוֹפִיּוֹת הֵן עוֹצְרוֹת אֶת הַתֵּבָה, כְּגוֹן: ם׳ ן׳ ץ׳ ף׳ ך׳, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ יוֹתֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דִּין, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִמָּשֵׁךְ]. וְצוֹפִים — אֵלּוּ נְבִיאִים; כִּי נְבִיאִים נִקְרָאִים עַל שֵׁם שֶׁצּוֹפִים וְרוֹאִים לְמֶרְחוֹק מַה יִּקָּרֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְרְמְיָהוּ ו, יז): ״וַהֲקֵמֹתִי עֲלֵיכֶם צֹפִים״, וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל ג, יז): ״בֶּן אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל, וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי״; שֶׁיְּנִיקָתָם שֶׁל הַנְּבִיאִים הִיא מִבְּחִינַת כְּרוּבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ז, פט): ״וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל אֲרֹן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו״; וּכְרוּבִים הֵם בְּחִינַת תִּינוֹקוֹת, כִּי הַכְּרוּבִים הָיוּ לָהֶם פְּנֵי תִּינוֹק, שֶׁזֶּה תִּינוֹקוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִין רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר** (לֶךְ־לְךָ פה.): **״וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה״; כִּי לָמָּה בָּרַח יוֹנָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? כִּי לֹא רָצָה שֶׁיִּשְׁפַּע עָלָיו רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ וּנְבוּאָה. וְאֵלּוּ הַצּוֹפִים, הַיְנוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, הֵם נְהִירִין בִּ״וְרִידִין״, רי״ו דִּי״ן, בְּמַנְצַפַּ״ךְ. וּמַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע; הַיְנוּ אֵלּוּ אֲשֶׁר דְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִכְלָלִים לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַצּוֹפִים — הַנְּבִיאִים, שֶׁעָקְרוּ אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי מֵחָמְרָם וּמֵהַסְּכָלוּת וְהַחֹשֶׁךְ וְהַבַּהֲמִיּוּת שֶׁנִּדְבְּקָה בָּהֶם, וְזָכוּ לְהִזְדַּכֵּךְ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶל הָאוֹר וְהַחָכְמָה וְהַצּוּרָה, שֶׁמְּדַמִּים צוּרָה לְיוֹצְרָהּ, שֶׁזֶּה סוֹד**

כִּי טֶרֶף יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוּת: לְשׁוֹן טְרֵפָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (מִשְׁפָּטִים קכא:) [טֶרֶף כִּטְרֵפָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם] **וּלְשׁוֹן מָזוֹן** [עַיֵּן מִדְרָשׁ מִשְׁלֵי (פְּרָשָׁה לא): וְאֵין טֶרֶף אֶלָּא מְזוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיא, ה): ״טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו״], **לִרְמֹז, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִטְּרֵפָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה, שֶׁזֶּה טֶרֶף — לְשׁוֹן פַּרְנָסָה, נָתַן לִירֵאָיו — שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִלֶּאֱכֹל טְרֵפוֹת.**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר):

וְזֶה פֵּרוּשׁ (שַׁבָּת קד): **׳מַנְצְפַךְ צוֹפִים אָמְרוּ׳, מַנְצְפַךְ הוּא בְּחִינַת וְרִידִין, בְּחִינַת רי״ו דִּין. [רָצָה לוֹמַר, כִּי אוֹתִיּוֹת וְרִידִי״ן הֵם רי״ו — שֶׁעוֹלֶה כְּמִסְפַּר גְּבוּרָ״ה שֶׁהוּא דִּי״ן, וְהִנֵּה אוֹתִיּוֹת מַנְצְפַ״ךְ הֵן אוֹתִיּוֹת סוֹפִיּוֹת שֶׁהֵן דִּי״ן, כִּי מִכָּל אוֹת יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה תֵּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא הַמְשָׁכַת הַחֲסָדִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן, אוֹתִיּוֹת סוֹפִיּוֹת הֵן עוֹצְרוֹת אֶת הַתֵּבָה, כְּגוֹן: ם׳ ן׳ ץ׳ ף׳ ך׳, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ יוֹתֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דִּין, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהִמָּשֵׁךְ]. וְצוֹפִים — אֵלּוּ נְבִיאִים; כִּי נְבִיאִים נִקְרָאִים עַל שֵׁם שֶׁצּוֹפִים וְרוֹאִים לְמֶרְחוֹק מַה יִּקָּרֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְרְמְיָהוּ ו, יז): ״וַהֲקֵמֹתִי עֲלֵיכֶם צֹפִים״, וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל ג, יז): ״בֶּן אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל, וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי״; שֶׁיְּנִיקָתָם שֶׁל הַנְּבִיאִים הִיא מִבְּחִינַת כְּרוּבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ז, פט): ״וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל אֲרֹן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו״; וּכְרוּבִים הֵם בְּחִינַת תִּינוֹקוֹת, כִּי הַכְּרוּבִים הָיוּ לָהֶם פְּנֵי תִּינוֹק, שֶׁזֶּה תִּינוֹקוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִין רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר** (לֶךְ־לְךָ פה.): **״וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה״; כִּי לָמָּה בָּרַח יוֹנָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? כִּי לֹא רָצָה שֶׁיִּשְׁפַּע עָלָיו רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ וּנְבוּאָה. וְאֵלּוּ הַצּוֹפִים, הַיְנוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, הֵם נְהִירִין בִּ״וְרִידִין״, רי״ו דִּי״ן, בְּמַנְצַפַּ״ךְ. וּמַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע; הַיְנוּ אֵלּוּ אֲשֶׁר דְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִכְלָלִים לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַצּוֹפִים — הַנְּבִיאִים, שֶׁעָקְרוּ אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי מֵחָמְרָם וּמֵהַסְּכָלוּת וְהַחֹשֶׁךְ וְהַבַּהֲמִיּוּת שֶׁנִּדְבְּקָה בָּהֶם, וְזָכוּ לְהִזְדַּכֵּךְ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶל הָאוֹר וְהַחָכְמָה וְהַצּוּרָה, שֶׁמְּדַמִּים צוּרָה לְיוֹצְרָהּ, שֶׁזֶּה סוֹד**

קיא): ״טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו״, כִּי טֶרֶף יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי מַשְׁמָעוּת, לְשׁוֹן טְרֵפָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר סוֹף מִשְׁפָּטִים (דַּף קכא:): **וּלְשׁוֹן מָזוֹן. לִרְמֹז, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת עַצְמָם מִטְּרֵפָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה:**

וְזֶה פֵּרוּשׁ (שַׁבָּת קד): **׳מַנְצְפַךְ צוֹפִים אָמְרוּ׳, מַנְצְפַךְ הוּא בְּחִינַת וְרִידִין, בְּחִינַת רי״ו דִּין. וְצוֹפִים, אֵלּוּ נְבִיאִים, שֶׁיְּנִיקָתָם מִבְּחִינַת כְּרֻבִים, בְּחִינַת תִּינוֹקוֹת, בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִין רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר** (לֶךְ־לְךָ פה.): **״וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה״. וְאֵלּוּ הַצּוֹפִים, הַיְנוּ אֵלּוּ שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, הֵם נְהִירִין בִּ״וְרִידִין״, רי״ו דִּי״ן, בְּמַנְצַפַּ״ךְ. וּמַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, וּמַמְשִׁיכִין שֶׁפַע. וְהַשֶּׁפַע מְכֻנֶּה**

הַנִּבוּאָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כז, סִימָן א׳): גָּדוֹל כֹּחָן שֶׁל נְבִיאִים שֶׁמְּדַמִּין צוּרָה לְיוֹצְרָהּ, וְהֵם מַמְשִׁיכִים אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְזֶה הָעוֹלָם, וּמַמְתִּיקִים אֶת הַדִּינִים, שֶׁהֵם מְאִירִים אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּתוֹךְ הַוִּירִידִין, שֶׁהֵם סוֹד רי״ו דִּי״ן, שֶׁמְּהַפְּכִים הַכֹּל לְחֶסֶד וְרַחֲמִים, וּמְשָׁם נִשְׁפָּע שֶׁפַע. וְהַשֶּׁפַע מְכֻנֶּה בְּשֵׁם א׳מ׳ר, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: א׳וֹר מַ׳יִם רָ׳קִיעַ, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה אוֹר, וְאַחַר־כָּךְ נַעֲשָׂה מַיִם, וְאַחַר־כָּךְ רָקִיעַ; כִּי אוֹר הוּא רוֹחֲנִי וְדַק מְאֹד, וְאַחַר־כָּךְ מִתְעַבֶּה וְנַעֲשָׂה מַיִם, וְאַחַר־כָּךְ נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ רָקִיעַ. וּכְשֶׁמַּמְתִּיקִים אֶת הַמַּנְצַפַּ״ךְ, וְעוֹשִׂים מִמַּנְצַפַּ״ךְ אֲדנ״י, כִּי מֵרִי״ו נַעֲשָׂה צוּרַת אָלֶף, וְנַעֲשָׂה אֲדנ״י [עַיֵּן פְּרִי עֵץ חַיִּים (שַׁעַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, פֶּרֶק ג׳): אוֹת א׳ צוּרַת יו״ר שֶׁהוּא רִי״ו, רָצָה לוֹמַר כְּשֶׁכּוֹתְבִים אוֹת א׳, נִתְחַלֵּק לְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת: רֶגֶל מַטָּה זֶה ר׳, הָעֵקֶץ לְמַעְלָה זֶה י׳, וְהַקָּו בָּאֶמְצַע זֶה ו׳, הֲרֵי לְךָ שֶׁמֵּאוֹת א׳ נַעֲשָׂה רי״ו, וְשֵׁם אֲדנ״י הוּא אוֹתִיּוֹת רי״ו דִּי״ן, כִּי א׳ שֶׁל אֲדנ״י זֶה רי״ו, וְנִשְׁאֲרוּ אוֹתִיּוֹת דִּי״ן, וּבְיַחַד זֶה אדנ״י, וְלָכֵן מַנְצַפַּ״ךְ שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה רי״ו דִּי״ן, שֶׁהוּא אֲדנ״י], וַאֲדנ״י הוּא דִּבּוּר, וְהַדִּבּוּר הוּא בְּסוֹד הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא): ״אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, כִּי מֵהַשְּׂפָתַיִם יוֹצֵא הַדִּבּוּר, שֶׁשְּׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ, וּמַה גַּם שֶׁמִּתּוֹךְ הַדִּבּוּר יוֹצֵא הֶבֶל, וּמֵהֶבֶל הַזֶּה, הַיְנוּ אֲדנָי, יוֹצֵא הַשֶּׁפַע, כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע הוּא עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, שֶׁאָדָם מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי דִּבּוּרוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹרֵד שֶׁפַע בָּעוֹלָם, וְנִתְחַלֵּק לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, לְפִי הַכְּלִי וּלְפִי הַהַכָנָה שֶׁמֵּכִין אֶת עַצְמוֹ. וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים סח, יב): ״אֲדנָי יִתֵּן א׳מ׳ר, הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב״, לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ; הַיְנוּ שֵׁם אֲדנ״י הוּא הַדִּבּוּר, יִתֵּן א׳וֹר מַ׳יִם רָ׳קִיעַ, וְדָרְשׁוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת פח:): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מַאי דִּכְתִיב (תְּהִלִּים סח): ״אֲדנָי יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב״, כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַגְּבוּרָה נֶחֱלָק לְשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, תָּנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: וּכְפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע, מַה פַּטִּישׁ זֶה נֶחֱלָק לְכַמָּה נִצּוֹצוֹת, אַף כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נֶחֱלָק לְשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת, שֶׁהַדִּבּוּר נֶחֱלָק לְנִצּוֹצוֹת, שֶׁזֶּה צָבָא רָב, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְקַבֵּל כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי מִדִּבּוּר אֶחָד מִתְחַלֵּק לְאֵין סְפֹר נִצּוֹצוֹת. וְהַכֹּל כְּפִי שֶׁאָדָם מֵכִין אֶת עַצְמוֹ לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי, שֶׁנִּשְׁפָּע מִלְּמַעְלָה, עַל־יְדֵי הַמְתָּקַת הַדִּינִים.

בְּשֵׁם א׳מ׳ר, כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה אוֹר, וְאַחַר־כָּךְ נַעֲשָׂה מַיִם, וְאַחַר־כָּךְ רָקִיעַ. וּכְשֶׁמַּמְתִּיקִים אֶת הַמַּנְצַפַּ״ךְ, וְעוֹשִׂים מִמַּנְצַפַּ״ךְ אֲדנָ״י. כִּי מֵרִיו נַעֲשָׂה צוּרַת אלף, וְנַעֲשָׂה אֲדנָי. וַאֲדנָי הוּא דִּבּוּר, הוּא הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא): **״אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״. וּמֵהֶבֶל הַזֶּה, הַיְנוּ אֲדנָי, יוֹצֵא הַשֶּׁפַע, וְנִתְחַלֵּק לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ. וְזֶה פֵּרוּשׁ** (תְּהִלִּים סח): **אֲדנָי יִתֵּן א׳מ׳ר, הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב, לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין קד:): **״אִכְּלִי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֲדנָי לֹא קָרָאוּ״, ׳רַב אָמַר אֵלּוּ הַדַּיָּנִים, וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת. מַר** (עַכְשָׁו יַמְתִּיק אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר): **וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (סַנְהֶדְרִין קד:): **״אִכְּלִי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֲדנָי לֹא קָרָאוּ״, ׳רַב אָמַר אֵלּוּ הַדַּיָּנִים, וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֵלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת. מַר אָמַר חָדָא, וּמַר אָמַר**

חֲדָא וְלָא פְּלִיגִי׳. ׳רַב אָמַר אִלּוּ הַדַּיָּנִין׳, הַיְנוּ רי״ו דִּין, שֶׁאֵינָם מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵרי״ו דִּין, אֲדָנָי. וְרֶמֶז לְשׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, שֶׁמְּקַלְקְלִים הַדִּינִים. הַיְנוּ רי״ו דִּין, מַנְצַפַּ״ךְ; רָצָה לוֹמַר, שֶׁהַשּׁוֹחֲטִים הֵם בִּכְלַל דַּיָּנִים, כִּי הֵם צְרִיכִים לָדַעַת אֶת דִּינֵי הִלְכוֹת שְׁחִיטָה, וּמַה גַּם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין ט׃): כָּל טַבָּח שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה, אָסוּר לֶאֱכֹל מִשְּׁחִיטָתוֹ; וְאֵלּוּ הֵן הִלְכוֹת שְׁחִיטָה: שְׁהִיָּה, דְּרָסָה, חֲלָדָה, הַגְרָמָה וְעִקּוּר, וְכֵן (חֻלִּין יח.): הַאי טַבָּחָא דְּלָא סָר סַכִּינָא קָמֵי חָכָם מְשַׁמְּתִינַן לֵיהּ, וְרָבָא אָמַר מַעֲבְרִינַן לֵיהּ וּמַכְרְזִינַן אַבִּשְׁרֵיהּ דִּטְרֵפָה הִיא; נִמְצָא, שֶׁגַּם הַשּׁוֹחֵט הוּא בִּבְחִינַת דַּיָּן, שֶׁהוּא צָרִיךְ לָדַעַת אֶת דִּינֵי הַשְּׁחִיטָה, הַדָּמִים שֶׁיּוֹצְאִים מִבֵּית הַשְּׁחִיטָה שֶׁהֵם הַנֶּפֶשׁ הֵם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה דָּמִים כַּיָּדוּעַ. [עַיֵּן נִדָּה יט. חֲמִשָּׁה דָּמִים טְמֵאִים בְּאִשָּׁה: הָאָדֹם, וְהַשָּׁחֹר, וּכְקֶרֶן כַּרְכֹּם, וּכְמֵימֵי אֲדָמָה, וּכְמָזוּג]. וְרֶמֶז לְחָמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י.): הָנֵי חֲמִשָּׁה בָּרְכֵי נַפְשִׁי, כְּנֶגֶד מִי אֲמָרָן דָּוִד? לֹא אֲמָרָן אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּכְנֶגֶד נְשָׁמָה, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלֵא כָּל הָעוֹלָם, אַף נְשָׁמָה מְלֵאָה אֶת כָּל הַגּוּף, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, אַף נְשָׁמָה רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אַף נְשָׁמָה זָנָה אֶת כָּל הַגּוּף, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא טָהוֹר, אַף נְשָׁמָה טְהוֹרָה, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, אַף נְשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, יָבוֹא מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ, וְיִשַּׁבַּח לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ: [וְזֶה עִנְיַן חָמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה (עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה, סִימָן כג, סָעִיף א׳): שְׁהִיָּה, דְּרָסָה, חֲלָדָה, הַגְרָמָה וְעִקּוּר, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חָמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַנֶּפֶשׁ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שְׁחִיטָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת א׳), שֶׁכָּל זֶה צְרִיכִים לְתַקֵּן עַל־יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלִים אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לְמִדַּבֵּר. ׳וּשְׁמוּאֵל אָמַר אִלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, שֶׁמְּקַלְקְלִין אֶת הַהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא׳. כְּשֶׁדִּבּוּרוֹ וְהֶבְלוֹ שֶׁל הַשּׁוֹחֵט, אֵינוֹ בִּבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה ״אוֹכְלֵי עַמִּי״, הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֵט. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַשּׁוֹחֵט בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת חֶרֶב לַה׳, בְּחִינַת צְדָקָה דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַ״ל, גַּם הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹלָה

אָמַר חֲדָא, וּמַר אָמַר חֲדָא וְלָא פְּלִיגִי׳. ׳רַב אָמַר אִלּוּ הַדַּיָּנִין׳, הַיְנוּ רי״ו דִּין. שֶׁאֵינָם מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵרי״ו דִּין, אֲדָנָי. וְרֶמֶז לְשׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, שֶׁמְּקַלְקְלִים הַדִּינִים. הַיְנוּ רי״ו דִּין, מַנְצַפַּ״ךְ. הַדָּמִים שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת, הֵם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה דָּמִים כַּיָּדוּעַ. וְרֶמֶז לְחָמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת י׃): הָנֵי חֲמִשָּׁה בָּרְכֵי נַפְשִׁי, כְּנֶגֶד מִי אֲמָרָן דָּוִד? לֹא אֲמָרָן אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּכְנֶגֶד נְשָׁמָה, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלֵא כָּל הָעוֹלָם, אַף נְשָׁמָה מְלֵאָה אֶת כָּל הַגּוּף, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, אַף נְשָׁמָה רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אַף נְשָׁמָה זָנָה אֶת כָּל הַגּוּף, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא טָהוֹר, אַף נְשָׁמָה טְהוֹרָה, מָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, אַף נְשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, יָבוֹא מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ, וְיִשַּׁבַּח לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ: [וְזֶה עִנְיַן חָמֵשׁ הִלְכוֹת שְׁחִיטָה (עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה, סִימָן כג, סָעִיף א׳): שְׁהִיָּה, דְּרָסָה, חֲלָדָה, הַגְרָמָה וְעִקּוּר, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חָמֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַנֶּפֶשׁ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שְׁחִיטָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת א׳), שֶׁכָּל זֶה צְרִיכִים לְתַקֵּן עַל־יְדֵי הַשְּׁחִיטָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלִים אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּחַי לְמִדַּבֵּר. ׳וּשְׁמוּאֵל אָמַר אִלּוּ מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, שֶׁמְּקַלְקְלִין אֶת הַהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא׳. כְּשֶׁדִּבּוּרוֹ וְהֶבְלוֹ שֶׁל הַשּׁוֹחֵט, אֵינוֹ בִּבְחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה ״אוֹכְלֵי עַמִּי״, הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֵט. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַשּׁוֹחֵט בְּחִינַת הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּחִינַת חֶרֶב לַה׳, בְּחִינַת צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַ״ל, גַּם הַנֶּפֶשׁ שֶׁעוֹלָה

מֵהַחַי לְהַמְדַבֵּר שֶׁלּוֹ, גַּם כֵּן נִתְעַלֶּה בִּבְחִינוֹת מַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנִּזְכָּר [הֵינוּ שֶׁמִּפְסוּק זֶה: ״אֹכְלִי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם, אֲדָנָי לֹא קָרָאוּ״, לוֹמְדִים שְׁנֵי דְּבָרִים, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל הַדַּיָּנִים וְעַל הַמְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת. וּמְגַלֶּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה; כִּי הַשּׁוֹחֵט הוּא בִּכְלַל הַדַּיָּנִים, שֶׁהוּא צָרִיךְ לָדַעַת דִּינֵי שְׁחִיטָה, וְכֵן לְהַרְאוֹת אֶת סַכִּינוֹ לְהֶחָכָם וְהַבֵּית־דִּין, שֶׁהֵם הַדַּיָּנִים, שֶׁיִּתְּירוּ לוֹ לִשְׁחֹט, וְכֵן מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, שֶׁלּוֹמְדִים עִם תִּינוֹקוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם הֶבֶל חֵטְא, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט בְּעַצְמוֹ, צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה דִּבּוּרוֹ וְהֶבְלוֹ בְּחִינַת ׳הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא׳, שֶׁהוּא אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ מִבְּחִינַת חַי לִבְחִינַת אָדָם].

ז. וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: ׳הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַם הָאָרֶץ׳; כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁהַנְּפָשׁוֹת הַנִּכְבָּדוֹת [הַנֶּעֱשָׁקוֹת] בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה, הָאָמוּר בַּזֹּהַר (סַבָּא מִשְׁפָּטִים, דַּף קיג), שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁנֶּעֱשָׁקוּ בִּידֵי הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְלֹא יְכוֹלִים לָצֵאת מֵהֶם, וּמִסְתּוֹבְבִים כְּגַלְגַּל הַחוֹזֵר, וְהֵם צְרִיכִים לַחֲזֹר לְגִלְגּוּל, וְגָדֵל צַעֲרָם — אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, עַיִן שָׁם, כְּשֶׁיּוֹצְאִים לַאֲוִיר הָעוֹלָם כְּדֵי לְקַבֵּל תִּקּוּנָם, הֵם נִכְנָסִים בְּקְלִפּוֹת נֹגַהּ, שֶׁהִיא קְלִפָּה עֲצוּמָה, שֶׁהַנֶּפֶשׁ מִתְהַפֶּכֶת שָׁם: פַּעַם טוֹב פַּעַם רַע, פַּעַם אָסוּר פַּעַם מֻתָּר, פַּעַם טָמֵא וּפַעַם טָהוֹר. וּקְלִפּוֹת נֹגַהּ רוֹצָה שֶׁיִּשְׁתַּקַּע שָׁם הַנֶּפֶשׁ, כִּי אֵין הַקְּלִפּוֹת רוֹצִים שֶׁיִּהְיֶה לְהַנֶּפֶשׁ תִּקּוּן, אֲזַי הִיא נוֹתֶנֶת אוֹתָן בְּתוֹךְ טִפַּת זִוּוּגוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַנֵּף הַנֶּפֶשׁ הַהִיא בְּיוֹתֵר. נִמְצָא, שֶׁבְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, הֵם נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת, אֶלָּא שֶׁהֵם ״כַּצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפַּח כָּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם״ (קֹהֶלֶת ט, יב). [וְדָבָר זֶה הוּא צַעַר גָּדוֹל לְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בְּמָקוֹם נָמוּךְ כָּזֶה, בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים הַיּוֹם נְפָשׁוֹת כָּאֵלּוּ בִּרְבִבוֹתָם, שֶׁהֵן נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת מִבְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם כְּלַל הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁזּוֹכוֹת עַכְשָׁו לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנוֹלְדוּ אֵצֶל עַמֵּי הָאָרֶץ, אֲנָשִׁים פְּחוּתֵי עֵרֶךְ, וּרְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵהַקְּדֻשָּׁה], וּמֵאַיִן אָנוּ יוֹדְעִים הַדַּר תִּפְאַרְתָּם שֶׁל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵן בֶּאֱמֶת נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת? אֶלָּא עַל־יְדֵי תּוֹרָתָם. כְּשֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ יְקָרָה. [שֶׁאֵלּוּ הֵם הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁחוֹזְרִים עַכְשָׁו בִּרְבִבוֹתֵיהֶם בִּתְשׁוּבָה, וְרוֹאִים שֶׁכֻּלָּם בַּעֲלֵי תּוֹרָה, רַק נוֹלְדוּ אֵצֶל פְּחוּתֵי עֵרֶךְ וַעֲמֵי הָאָרֶץ]. וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים, הוּא הַכֹּל גִּלּוּי לְהַשּׁוֹחֵט. כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא [בְּחִינַת

שֶׁעוֹלָה מֵהַחַי לְהַמְדַבֵּר שֶׁלּוֹ, גַּם כֵּן נִתְעַלֶּה בִּבְחִינוֹת מַעֲלוֹת אֵלּוּ הַנִּזְכָּר:

ז וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ: ׳הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַם־הָאָרֶץ׳; כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁהַנְּפָשׁוֹת הַנִּכְבָּדוֹת [הַנֶּעֱשָׁקוֹת] בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה, הָאָמוּר בַּזֹּהַר (סַבָּא מִשְׁפָּטִים דַּף קיג, וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת), בְּקְלִפּוֹת נֹגַהּ. וּקְלִפּוֹת נֹגַהּ רוֹצָה שֶׁיִּשְׁתַּקַּע שָׁם הַנֶּפֶשׁ, אֲזַי הִיא נוֹתֶנֶת אוֹתָן בְּתוֹךְ טִפַּת זִוּוּגוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַנֵּף הַנֶּפֶשׁ הַהִיא בְּיוֹתֵר. נִמְצָא שֶׁבְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ הֵם נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת, אֶלָּא שֶׁהֵם כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח. מֵאַיִן אָנוּ יוֹדְעִים הַדַּר תִּפְאַרְתָּם, אֶלָּא עַל־יְדֵי תּוֹרָתָם. כְּשֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ יְקָרָה. וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים, הוּא הַכֹּל גִּלּוּי לְהַשּׁוֹחֵט. כִּי הַנֶּפֶשׁ הִיא

תּוֹרָה] כַּנַּ״ל. וְהַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים בְּנֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ, הֵם בְּחִינַת נִצּוֹצוֹת, וְעוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, בִּבְחִינַת: ׳חֲזִי בְּמַאי בְּרָא קָאָתֵינָא׳; [הַיְנוּ אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁזּוֹכוֹת לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּמְגַלִּים תּוֹרָה, תּוֹרָתָם עוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה, וְהִיא מִתְפָּאֶרֶת עִמָּהֶם], וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְכַבְּדָם [וּלְקָרְבָם לְכָל אֵלּוּ שֶׁזָּכוּ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה], כִּי עַל־יְדֵי הַכָּבוֹד, יִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַתּוֹרָה מֵהִתְעַלְּמוּתָהּ, הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ; כִּי שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מג, ז): ״לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו״ וְכוּ׳, וְהַנֶּפֶשׁ מִשְׁתּוֹקֶקֶת לְהִכָּלֵל בּוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה: ׳הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ לְכַבְּדָם׳, כִּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַכָּבוֹד. וְעַל־יְדֵי־זֶה, ׳מֵהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה׳: [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַשּׁוֹחֵט, שֶׁהוּא עוֹסֵק לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ מֵהַחַי אֶל הַמְדַבֵּר, אֶל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהָיוּ מֻחְבָּאוֹת בְּטִפּוֹת עַמֵּי־הָאָרֶץ, כִּי הֵם אוֹכְלִים טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, כָּל מִינֵי שֶׁקֶץ וָשֶׁרֶץ וְכוּ׳, וְזֶה מַשְׁפִּיעַ עַל הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת. וְזֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ עֲדִים, אֵיךְ לָכְדוּ הָעֲרֵב־רַב בִּרְשָׁתָם רִבְבוֹת רִבְבוֹת נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת? עַל־יְדֵי שֶׁפִּטְמוּ אוֹתָם עִם בְּשַׂר פְּגוּלִים, טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשְּׁפַנִּים, הַחֲמוֹר וְהַגְּמַלִּים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַשּׁוֹחֵט, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ מִבְּחִינַת חַי לִמְדַבֵּר, וְהֵם עוֹד הוֹרִידוּ אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, עַל־יְדֵי שֶׁהֶאֱכִילוּ אוֹתָם בְּשַׂר פְּגוּלִים, וְעוֹד הִטְעוּ אוֹתָם, אֲשֶׁר זֶה בָּשָׂר כָּשֵׁר בְּהֶכְשֵׁר טוֹב, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּל הָיָה נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְעַל־יְדֵי כָּךְ הִצְלִיחוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים לִלְקֹט נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּלְהַפִּילָן בְּפַח יָקוּשׁ, עַד שֶׁעַכְשָׁו הֵן זוֹכוֹת לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְהִתְעַלּוֹת, וּלְהָכִיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַחֹמֶר וְהַסִּכְלוּת, הַחֹשֶׁךְ וְהַבַּהֲמִיּוּת, אֶל חָכְמָה וְאוֹר וְצוּרָה, שֶׁתָּאִיר עֲלֵיהֶן נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה. וְלָכֵן צְרִיכִים לְכַבְּדָם וּלְיַקְּרָם מְאֹד מְאֹד, כְּדֵי שֶׁיִּתְעַלּוּ בְּיוֹתֵר מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה. (וּבָזֶה יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו אֶל מַה שֶּׁהִתְחִיל, וְכֵן עִם הַשּׁוֹחֵט שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְדוֹ״ק)].

[בְּחִינַת תּוֹרָה] כַּנַּ״ל. וְהַתּוֹרָה שֶׁהֵם מְגַלִּים בְּנֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ, הֵם בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת. וְעוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין, בִּבְחִינַת: ׳חֲזִי בְּמַאי בְּרָא קָאָתֵינָא׳. וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְכַבְּדָם, כִּי עַל־יְדֵי הַכָּבוֹד יִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַתּוֹרָה מֵהִתְעַלְּמוּתָהּ, הַיְנוּ הַנֶּפֶשׁ. כִּי שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הוּא הַכָּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו״ וְכוּ׳, וְהַנֶּפֶשׁ מִשְׁתּוֹקֶקֶת לְהִכָּלֵל בּוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה: ׳הִזָּהֲרוּ בִּבְנֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ לְכַבְּדָם׳, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַכָּבוֹד. וְעַל־יְדֵי־זֶה, ׳מֵהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה׳:

וְזֶה פֵּרוּשׁ: דָּרְשׁוּ ה׳ עַל־יְדֵי אֵיזֶה חָכְמָה תּוּכַל לִדְרשׁ אוֹתוֹ, הָדַר מְפָרֵשׁ, וְעָזּוֹ. הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, וְלֹא עַל־יְדֵי חָכְמוֹת אֲחֵרִים. שֶׁהֵם סִכְלוּת

וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״דִּרְשׁוּ הַוָּיָ״ה״, עַל־יְדֵי אֵיזֶה חָכְמָה תּוּכַל לִדְרשׁ אוֹתוֹ? הָדַר מְפָרֵשׁ: ״וְעָזּוֹ״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה [עַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן כג): וְאֵין עֹז אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כט, יא): ״הַוָּיָ״ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן״ וְגוֹ׳]. וְלֹא עַל־יְדֵי חָכְמוֹת אֲחֵרִים, שֶׁהֵם סִכְלוּת וָחשֶׁךְ, כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא

מְאִירָה וּמַשְׂכִּילָה [עַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ (פְּתִיחְתָא אֵיכָה רַבָּתִי, סִימָן ב׳): הַמָּאוֹר שֶׁבָּהּ הָיָה מַחֲזִירָן לְמוּטָב, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית טז.): נְהִירוּ דְּאוֹרַיְתָא נָהִיר תָּדִיר, וְלָא פְּסִיק]. וְעַל־יְדֵי מַה תִּזְכֶּה לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה? ״בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד״, עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי ׳אֵין בַּקָּשַׁת פָּנִים אֶלָּא צְדָקָה׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פה, יד): ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁיִּתֵּן יְהַלֵּךְ לְפָנָיו, שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ, [עַיֵּן (בָּבָא בַּתְרָא י׳.): אָדָם נוֹתֵן פְּרוּטָה לְעָנִי, זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים יז, טו): ״אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ, אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ״]. וְכֵן מוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מד, סִימָן יב) [זֶה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ: רַבִּי יוּדָן בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אָמַר: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מְבַטְּלִים גְּזֵרוֹת רָעוֹת, וְאֵלּוּ הֵם: תְּפִלָּה וּצְדָקָה וּתְשׁוּבָה, וּשְׁלָשְׁתָּן נֶאֶמְרוּ בְּפָסוּק אֶחָד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־ב׳ ז, יד): ״וְיִכָּנְעוּ עַמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ״ — זוֹ תְּפִלָּה, ״וִיבַקְּשׁוּ פָנַי״ — הֲרֵי צְדָקָה, כְּמוֹ דְּאָמְרוּ (תְּהִלִּים יז, טו): ״אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ״, ״וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם הָרָעִים״ — זוֹ תְּשׁוּבָה, וְאַחַר־כָּךְ (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־ב׳ ז, יד): ״וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא אֶת אַרְצָם״]; וְאֵין תָּמִיד אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״: [עַיֵּן (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים צב): שֶׁבַע אַרְצוֹת בָּרָאתִי, וּמִכֻּלָּם לֹא בָּחַרְתִּי אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״].

וָחֹשֶׁךְ, כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל־יְדֵי מָה תִּזְכֶּה לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד, עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה מד; קְהֶלֶת רַבָּה סֵדֶר א׳): **׳אֵין בַּקָּשַׁת פָּנִים אֶלָּא צְדָקָה׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים פה): **״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״. וְאֵין תָּמִיד אֶלָּא אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל** (״שׁוֹחֵר טוֹב״ תְּהִלִּים קה וְעַיֵּן ״רֵאשִׁית־חָכְמָה״ שַׁעַר הַתְּשׁוּבָה פֶּרֶק ו׳), **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דִּבְרִים יא): **״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״:**

לח

מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וְכוּ׳ (שְׁמוֹת טו):

א כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת, אִם הוּא דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַסִּימָן שֶׁל דְּבֵקוּת הוּא תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם סִימָן עַל הַדְּבֵקוּת:

לח

״מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִישָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם סוּף״ (שְׁמוֹת טו, ד):

א. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת, אִם הוּא דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא תָּמִיד לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁיְּצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ, אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּרֶגַע, וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ וּמַרְגִּישׁ, יֵדַע שֶׁשָּׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא וּמַשְׁמִיעַ לוֹ, וְלֹא יָסִיר מַחֲשַׁבְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבָזֶה הוּא מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל (דְּבָרִים י, כ): ״וּבוֹ תִּדְבָּק״; כִּי אָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַד שֶׁתָּמִיד לֹא יַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְהַסִּימָן שֶׁל דְּבֵקוּת הוּא תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם סִימָן עַל הַדְּבֵקוּת; כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת יב.): חַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלִּין כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה, קַל וָחֹמֶר מִצִּיץ, מַה צִּיץ שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא אַזְכָּרָה אַחַת, אָמְרָה תּוֹרָה: ״וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד״, שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ,

תְּפִלִּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אַזְכָּרוֹת הַרְבֵּה — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. כִּי מִצְוַת תְּפִלִּין הִיא, כְּדֵי לִזְכֹּר תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יח): ״וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם, וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֵיכֶם״; שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל תְּפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ, שֶׁתָּמִיד יַזְכִּיר לְעַצְמוֹ, אֲשֶׁר ״הַוָיְ״ה אֱלֹקֵינוּ הַוָיְ״ה אֶחָד״, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ לְרֶגַע, שֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה לְבַד, אֶלָּא יֵדַע, שֶׁדָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְזוֹ שְׁלֵמוּת הַדְּבֵקוּת שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ, וּכְמוֹ שֶׁמְּמַשְׁמְשִׁים בְּכָל שָׁעָה עִם הַתְּפִלִּין שֶׁעָלָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּפִלִּין, כְּמוֹ־כֵן הָאָדָם צָרִיךְ לְפַשְׁפֵּשׁ בְּעַצְמוֹ אִם הוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ.

ב וְאִי־אֶפְשָׁר לָבוֹא לִבְחִינַת תְּפִלִּין, אֶלָּא שֶׁיַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר וְיַתְקְנֵהוּ. כִּי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה. הוּא בְּחִינַת יָם, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א): **כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהוּא בְּחִינַת אֲדֹנָי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים נא): **״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״. וּכְשֶׁשּׁוֹפְגִמִין**

ב. וְאִי אֶפְשָׁר לָבֹא לִבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת, לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא לְהַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כְּרֶגַע, אֶלָּא שֶׁיַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר וְיתַקְּנֵהוּ, כִּי עַל זֶה צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד עַל דִּבּוּר פִּיו, כִּי הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה, הַיְנוּ כְּבְיָכוֹל מִדַּת הַמַּלְכוּת נִקְרֵאת פֶּה [כַּמּוּבָא בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים (דף יז.), מַלְכוּת פֶּה], כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי הַפֶּה מִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אִם מְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ז): ״וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה״; וְתַרְגּוּמוֹ: וּבְרָא יְהוָ״ה אֱלֹהִים יַת אָדָם עַפְרָא מִן אַדְמְתָא, וּנְפַח בְּאַפּוֹהִי נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי, וַהֲוַת בָּאָדָם לְרוּחַ מְמַלְלָא. נִמְצָא, שֶׁכֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם, זֶה כְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר, וְהַדִּבּוּר הוּא הַכֹּל, כִּי בּוֹ הוּא מַשִּׂיג אֶת כָּל הָאָרֶץ, כְּדִי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדִּבּוּר, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי): אֵין בֵּין הַמֵּתִים לְחַיִּים אֶלָּא הַדִּבּוּר לְבַד, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁמִּשָּׁם מַכִּירִים אֶת כָּל הָאָדָם, כַּמּוּבָא (זֹהַר בְּלָק קצג:), דְּלֵית מִלָּה בְּעָלְמָא דְּיִשְׁתְּמוֹדָעוּן לֵיהּ לְבַר נַשׁ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאָפְתַּח פּוּמֵיהּ. פּוּמֵיהּ הוֹדַע לִבְנֵי נָשָׁא מָאן הוּא; וְלָכֵן יָם הוּא שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, ז): ״כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם״ [(עַיֵּן קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן טז): כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, כָּל חָכְמָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵינָהּ אֶלָּא בַּלֵּב, וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא, וְהַלֵּב אֵינוֹ מִתְמַלֵּא לְעוֹלָם, תֹּאמַר שֶׁמִּשָּׁעָה שֶׁאָדָם מוֹצִיא חָכְמָתוֹ מִלִּבּוֹ, שׁוּב אֵינָהּ חוֹזֶרֶת עָלָיו לְעוֹלָם, תַּלְמוּד לוֹמַר שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת]; וְהוּא הַיְנוּ הַדִּבּוּר שֶׁנִּקְרָא יָם, הוּא בְּחִינַת אֲדֹנָי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא, יז): ״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״; שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת הַפּוֹתַחַת אֶת שְׂפָתֶיהָ בְּדִבּוּר [עַיֵּן תִּקּוּנֵי זֹהַר (מִתִּקּוּנִים אַחֲרוֹנִים תִּקּוּן י״א): כָּל הַנְּחָלִים דְּאִנּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וּבָעִאן לְאַעֲלָא לִשְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי לָא מְקַבְּלָא לוֹן בְּגַוָּהּ, אֶלָּא לְאִלֵּין דְּמָנֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲלָא לְגַבָּהּ, עַיֵּן שָׁם; כִּי מִי שֶׁמְּחַבֵּר אֶת הַדִּבּוּר, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה — הַמַּלְכוּת, אֶל

הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה נִקְרָא עֲלִיַּת הַדִּבּוּר, וְאָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַדְּבֵקוּת, סוֹד הַתְּפִלִּין, וְדוֹ״ק]. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין הַדִּבּוּר שֶׁהוּא אֲדָנָי, כִּי הַדִּבּוּר הִיא הַמַּלְכוּת, וּצְרִיכִים לְחַבֵּר תָּמִיד אֶת הַמַּלְכוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר, וּלְדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים טוֹבִים, אֲבָל אִם מַפְקִירִים אֶת הַדִּבּוּר, וּמְדַבְּרִים כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, אָז עַל־יְדֵי הַפֶּגֶם, נַעֲשֶׂה מֵרוּחַ פִּיו — רוּחַ סְעָרָה. כִּי כ״ז אוֹתִיּוֹת, כָּל אֶחָד כְּלוּל מֵעֲשָׂרָה, גִּימַטְרִיָּא ר״ע; הַיְנוּ יֵשׁ כ״ב אוֹתִיּוֹת מֵאָל״ף עַד תָּי״ו, וְאַחַר כָּךְ יֵשׁ אוֹתִיּוֹת מַנְצַפ״ךְ, וּבְיַחַד הֵם כ״ז אוֹתִיּוֹת, וְכָל אוֹת יֵשׁ לָהּ עֲשָׂרָה מִבְטָאִים, שֶׁהֵם: קָמַ״ץ פַּתַ״ח חִירִי״ק שְׁוָ״א צֵירֵ״י סֶגו״ל חוֹלָ״ם שׁוּרֵ״ק מְלָאפו״ם רָחֲטַ״ךְ, נִמְצָא שֶׁעֶשֶׂר פְּעָמִים כ״ז — הֵם גִּימַטְרִיָּה ר״ע, וְנַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת הַדִּבּוּר, הַיְנוּ מִבְּחִינַת אֲדָנָי, כִּי הַדִּבּוּר הוּא אֲדָנָ״י, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת שֶׁדָּנָה אֶת הָאָדָם, וְלָכֵן אֲדָנָ״י אוֹתִיּוֹת אָדִי״ן, כִּי דָּנִים אֶת הָאָדָם כְּפִי דִּבּוּרוֹ, וְלָכֵן אִם הוּא פּוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ, מִזֶּה נַעֲשֶׂה רוּחַ סְעָרָה, הַיְנוּ שֶׁתֵּיבַת סְעָרָ״ה הִיא ר״ע ס״ה, ר״ע אוֹתִיּוֹת, זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים כ״ז ס״ה עוֹלֶה כְּמִסְפַּר אֲדָנָ״י, וְר״ע אוֹתִיּוֹת, וּבְיַחַד הֵם סְעָרָ״ה, וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמח, ח): ״רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ״, שֶׁכָּל הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁנִּגְרָם לָאָדָם בְּמוֹחוֹ, מְבַלְבְּלוֹ וּמְנַתְּקוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִפְגָּם הַתְּפִלִּין, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר, שֶׁזֶּה רוּ״חַ הַיּוֹצֵא מֵהַדִּבּוּר, שֶׁגּוֹרֵם סְעָרָ״ה, זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי דִּבּוּרוֹ, עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁפּוֹגֵם, וְלָכֵן רוֹאִים שֶׁבְּנֵי־אָדָם סוֹבְלִים סֵבֶל גָּדוֹל רַק מֵהַדִּבּוּר, שֶׁגּוֹרְמִים לְעַצְמָם רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחָם, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂים וּמְתַקְּנִים אֶת הַדִּבּוּר, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִדְבָּק מֹחוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֶה שֶׁמֵּאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, שֶׁאָסוּר לְהַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ כְּרֶגַע, כְּמוֹ־כֵן אָסוּר לְהַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת דָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהֵפֶךְ — כָּל הָרוּחַ סְעָרָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּמֹחוֹ, הַכֹּל בָּא מִפֶּגֶם הַדִּבּוּר.

הַדִּבּוּר שֶׁהוּא אֲדָנָי, אָז עַל־יְדֵי הַפֶּגֶם, נַעֲשֶׂה מֵרוּחַ פִּיו, רוּחַ סְעָרָה. כִּי כ״ז אוֹתִיּוֹת כָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֲשָׂרָה, גִּימַטְרִיָּא ר״ע. וְנַעֲשֶׂה מִבְּחִינַת הַדִּבּוּר, הַיְנוּ מִבְּחִינַת אֲדָנָי, ר״ע אוֹתִיּוֹת, סְעָרָה. ס״ה הוּא אֲדָנָי, וְר״ע אוֹתִיּוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמח): **״רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְּבָרוֹ״, שֶׁעוֹשִׂים וּמְתַקְּנִים אֶת הַדִּבּוּר, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה:**

וְרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה, הוּא מְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאִים כָּל הַקְּטְרוּגִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת. וְהוּא אַחַר הַדְּבָרִים, שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהַדִּבּוּר, כְּשֶׁמּוֹצֵא פֶּתַח לִינֹק. הַיְנוּ ״לַפֶּתַח

וְרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה, שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי הָאָדָם, הוּא מְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאִים כָּל הַקְּטְרוּגִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת; כִּי מֵהַדִּבּוּרִים הָרָעִים שֶׁמְּדַבֵּר עַל הַזּוּלַת וּמְקַטְרֵג עָלָיו, מִשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים לָאָדָם, וְהוּא אַחַר הַדְּבָרִים, הַיְנוּ אֵלּוּ הַקְּטְרוּגִים שֶׁאָדָם מְקַטְרֵג עַל הַזּוּלַת, מְבִיאִים אוֹתוֹ שֶׁיִּתְרַחֵק מֵהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא רוּחַ אֱלֹקִי, וּמְחַבֵּר אֶת עַצְמוֹ אֶל הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהַדִּבּוּר, כְּשֶׁמּוֹצֵא פֶּתַח לִינֹק, הַיְנוּ ״לַפֶּתַח חַטָּאת״ (בְּרֵאשִׁית ד, ז), שֶׁבִּפְתִיחַ פֶּה הָאָדָם, כְּבָר רוֹבֵץ הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְלָכְדוֹ בִּרְשָׁתוֹ, וּכְתִיב (מִיכָה ז, ה): ״שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ״ [מוֹסִיף

פָּסוּק כְּדֵי לְהַסְבִּיר, אֲשֶׁר ״לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ״, זֶה סוֹבֵב עַל פֶּתַח הַפֶּה, כִּי כָּתוּב ״שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ״] וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (וַיֵּרָא קיט:): ״וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים וְהָאֱלֹקִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם״. [זֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר שָׁם: וַיְהִי אַחַר, בָּתַר דַּרְגָּא תַּתָּאָה דְּכָל דַּרְגִּין עִלָּאִין, וּמָאן אִיהוּ דְּבָרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת ד, י): ״לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי״, וּמָאן הֲוָה בָּתַר דַּרְגָּא דָּא, וְהָאֱלֹהִי״ם נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, דְּאַתְיָא יְצֶר הָרָע לְקַטְרְגָא קָמֵי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא].

וְהוּא מְסַעֵר גּוּפֵהּ דְּבַר־נַשׁ, בָּזֶה שֶׁאָדָם מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, גּוֹרֵם לְרוּחַ סְעָרָה שֶׁמְּסַעֵר אֶת גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם. כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל, הֵן רַק מֵרִבּוּי הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם נִצְרָכִים, הַגּוֹרְמִים לָאָדָם אֶת כָּל הַצָּרוֹת, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הֶחָכָם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי כא, כג): ״שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ״; כִּי עַל־יְדֵי הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם צְרִיכִים שֶׁמְּדַבֵּר, גּוֹרֵם סִלּוּק הַשְּׁכִינָה, וְרוּחַ סְעָרָה שׁוֹרָה אֲצְלוֹ [וְעַיֵּן תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן י״ח: וְאִם שְׁכִינְתָּא לָאו תַּמָּן, רוּחַ סְעָרָה תַּמָּן, דְּאַסְעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יוֹנָה א, ד): ״וַהֲאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר״, דְּאִיהִי גּוּפָא דִּסְפִינָה, כַּד לֵית שְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לֵהּ, רוּחַ סְעָרָה מְהַפֵּךְ לֵהּ וּתְבַר לֵהּ]. **וְכָל הַמַּלְשִׁינוּת וְהָרָעוֹת שֶׁדּוֹבְרִים עַל אָדָם, בָּא מֵרוּחַ סְעָרָה, מֵאַחַר הַדְּבָרִים הַזֶּה. כִּי הוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר** (בְּרֵאשִׁית ו׳) **שֶׁעוֹשֶׂה קֵץ וְסוֹף לְכָל בָּשָׂר: וּבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם דָּנִים אֶת כָּל אָדָם לְכַף חוֹבָה, וְחוֹקְרִים תָּמִיד עַל חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם, הֵם מִבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (אִיּוֹב כח): ״קֵץ שָׂם לַחשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר״, (עַיֵּן בַּזֹּהַר מִקֵּץ קצג.), **שֶׁהוּא חוֹקֵר תָּמִיד לַעֲשׂוֹת תַּכְלִית וְכִלָּיוֹן לְכָל דָּבָר, וּלְעוֹרֵר דִּין וּלְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה נז): ״וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל״:

מֵרוּחַ סְעָרָה, מֵאַחַר הַדְּבָרִים הַזֶּה. כִּי הוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר (בְּרֵאשִׁית ו, יג), שֶׁעוֹשֶׂה קֵץ וְסוֹף לְכָל בָּשָׂר; הַיְנוּ יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רִשְׁעוּת וְרָעוּת, שֶׁמְּכָרְחִים לְדַבֵּר רַע עַל כָּל אֶחָד, וְהֵם מוֹסְרִים וּמַלְשִׁינִים, הֵם רְשָׁעִים אֲרוּרִים, הֵם בָּאִים מִדּוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: ״קֵץ כָּל בָּשָׂר״, שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת קֵץ וְסוֹף לְכָל בָּשָׂר. וּבְנֵי־אָדָם שֶׁהֵם דָּנִים אֶת כָּל אָדָם לְכַף חוֹבָה, וְחוֹקְרִים תָּמִיד עַל חוֹבוֹת בְּנֵי־אָדָם, הֵם מִבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כח, ג): ״קֵץ שָׂם לַחשֶׁךְ, וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר״, הַיְנוּ יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁהֵם תָּמִיד דָּנִים אֶת הַזּוּלַת לְכַף חוֹב, וּמְחַפְּשִׂים רַק אַחַר חוֹבוֹת שֶׁל בְּנֵי־אָדָם, וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת סוֹף וָקֵץ מִכֻּלָּם, וּמִדָּה זוֹ גְּרוּעָה מְאֹד, שֶׁהוּא חוֹקֵר תָּמִיד לַעֲשׂוֹת תַּכְלִית וְכִלָּיוֹן לְכָל דָּבָר, וּלְעוֹרֵר דִּין וּלְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נז, כ): ״וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל״; כִּי אֵלּוּ הָרְשָׁעִים אֵינָם יוֹדְעִים מָתַי לְהַפְסִיק. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁהָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַדּוֹבְרִים עַל צַדִּיק בְּגַאֲוָה וָבוּז, הָרְשָׁעוּת שֶׁלָּהֶם מַעֲבִירָה אוֹתָם עַל דַּעְתָּם, וְאֵינָם יְכוֹלִים לֵישֵׁב בְּשֶׁקֶט, אֶלָּא כְּמוֹ יָם סוֹעֵר, שֶׁאֵינוֹ נָח כְּרֶגַע, כְּמוֹ־כֵן אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, שֶׁמַּעֲמִידִים עַצְמָם עַל הַצַּדִּיקִים

הָאֲמִתִּיִּים, הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְרוֹדְפִים אוֹתָם, וּמַלְשִׁינִים וּמְקַטְרְגִים עֲלֵיהֶם.

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת, לְאַכְפְּיָא סִטְרָא דְּקֶרִי כָּל בָּשָׂר, תַּחַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה; הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת הַדִּבּוּר הָרָע, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לַעֲשׂוֹת קֶרִי מִכָּל בָּשָׂר, דְּהַיְנוּ לְהַפְסִיק לְדַבֵּר מֵאֲחֵרִים וְעַל אֲחֵרִים, וְרַק שֶׁיִּהְיוּ לוֹ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים. (וּמֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו): **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר** (וַיְחִי רלח. וּבְזֹהַר בָּלָק רז.): **״אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה״, וְעַל זֶה אָמְרוּ** (שָׁם בְּזֹהַר): **׳גֶּפֶן׳ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל**; (וּמוֹסִיף רַבֵּנוּ זַ״ל רְאָיָה, שֶׁגֶּפֶן זוֹ הַשְּׁכִינָה), **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים פ, טו): **״וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת״, וְזֹאת הִיא הַשְּׁכִינָה, כַּמּוּבָא** (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן יט): **וְכַד שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת זֹאת עַם יִשְׂרָאֵל וְכוּ׳, עַיִן שָׁם.** (עַכְשָׁו יְחַבֵּר אֶת הַשְּׁכִינָה עִם הַדִּבּוּר): **וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית מט, כח) **״וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר״**; נִמְצָא, שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל — זוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, **וּכְשֶׁהוּא כּוֹפֵף אֶת רוּחוֹ סְעָרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכוֹ, אָז ״יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה״** (תְּהִלִּים קז, כט); הַיְנוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל שׁוֹמֵר עַל הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מוֹצִיא אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהַגָּלוּת, וְהוּא כּוֹפֵף אֶת הָרוּחַ סְעָרָה, וְנִתְקַיֵּם: ״יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה״, וְזוֹכֶה לְמַחִין נְקִיִּים הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא סִימָן לְהַדְּבֵקוּת. [מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק אֶת מַעֲלַת הַדִּבּוּר, אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד עַל דִּבּוּר פִּיו, לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם לוֹ רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ, וּמַפְרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה מִקְּדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא סוֹבֵל מַה שֶּׁסּוֹבֵל, כִּי לְהֶפֶךְ — אִם אָדָם שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּר פִּיו, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְדִבֵּקוּת עֶלְיוֹנָה, וּמְחַבֵּר אֶת הַדִּבּוּר לְמֹחוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כִּי הַדִּבּוּר זֶה הַשְּׁכִינָה, וְהַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה הוּא לְבוּשׁ לְנִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל, וְדוֹ״ק].

וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ; הַיְנוּ כִּי הַדִּבּוּר בָּא מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן קָדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד, שֶׁהוּא הַזְּרוֹעַ, שֶׁהֵם חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה; כִּי מֵאוֹר הַבִּינָה, שֶׁשָּׁם מִתְבּוֹנְנִים בְּאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, יוֹצֵא זְרוֹעַ יָמִין, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין בְּיַד יָמִין, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה חֲסָדִים, וְכֵן זְרוֹעַ שְׂמֹאל יֵשׁ בּוֹ חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין בְּיַד שְׂמֹאל, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת, וְהַדִּבּוּר יוֹצֵא מֵהַגְּבוּרוֹת; כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר עַל־יְדֵי חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה, כַּמּוּבָא (סֵפֶר יְצִירָה, פֶּרֶק ב׳, מִשְׁנָה ג׳): עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת יְסוֹד חֲקוּקוֹת בְּקוֹל חֲצוּבוֹת בְּרוּחַ קְבוּעוֹת בַּפֶּה בַּחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת: אחה״ע, בומ״ף, גיכ״ק, דטלנ״ת, זסשר״ץ; הַיְנוּ כִּי הַדִּבּוּר יוֹצֵא עַל־יְדֵי כ״ב

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת, לְאַכְפְּיָא סִטְרָא דְּקֶרִי כָּל בָּשָׂר, תַּחַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר (וַיְחִי רלח. וּבְזֹהַר בָּלָק רז.): **״אִסְרִי לַגֶּפֶן עִירָה״, ׳גֶּפֶן׳ דָּא כְּנֶסֶת־יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים פ׳): **״וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית מט): **״וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר״. וּכְשֶׁהוּא כּוֹפֵף אֶת רוּחוֹ סְעָרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכוֹ, אָז ״יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה״** (תְּהִלִּים קז): **ג וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַזְּרוֹעַ. שֶׁהֵם חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה. כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר עַל־יְדֵי חֲמֵשֶׁת מוֹצָאוֹת הַפֶּה, שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב**

אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת, אוֹרוֹת עֶלְיוֹנוֹת, הַיּוֹצְאִים דֶּרֶךְ הַבִּינָה, אֲבָל נִתְחַלֵּק בַּפֶּה בַּחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת: בַּגָּרוֹן, בַּלָּשׁוֹן, בַּחֵךְ, בַּשִּׁנַּיִם, בַּשְּׂפָתַיִם, הַיְנוּ כִּי הָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת מֵחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת הָאֵלּוּ, וְהַדִּבּוּר הֵם הַגְּבוּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קו, ב): ״מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳״, שֶׁעַל־יְדֵי גְּבוּרוֹת נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם קמה, יא): ״וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כג, כט): ״הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה׳״; הַיְנוּ הַדִּבּוּר יוֹצֵא מֵהָאָדָם בְּכֹחַ גָּדוֹל מְאֹד, לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, אִם אָדָם מְדַבֵּר רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאִם הוּא רַק מְדַבֵּר דִּבּוּר אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, עַל־יְדֵי־זֶה מֵהַגְּבוּרוֹת נַעֲשִׂים חֲסָדִים, שֶׁזֶּה זְרוֹעַ יָמִין, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֲסָדִים, כִּי כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְכֵן מְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁכִים עָלָיו רַחֲמִים גְּמוּרִים, וְכֵן מַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים בָּעוֹלָם, וּלְהֶפֶךְ — אִם אָדָם פּוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ גְּבוּרוֹת וְדִינִים עַל עַצְמוֹ וְעַל אֲחֵרִים. וְלָכֵן תִּקּוּן הַדִּבּוּר לְהַעֲלוֹתוֹ אֶל שָׂרְשׁוֹ, אַף שֶׁיְּדַבֵּר בִּגְבוּרוֹת, עִם כָּל זֹאת יְנַצֵּל אֶת הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ בְּתַקִּיפוּת בְּגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיַחֲזֵק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְיַגֶּלֶה אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָלִים הַגְּבוּרוֹת בַּחֲסָדִים, שֶׁזֶּה סוֹד (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ו): ״שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי״; כִּי שֹׁרֶשׁ הַדִּבּוּר בָּא מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְלָכֵן רוֹאִים שֶׁבְּנֵי־אָדָם שֶׁאֵינָם זוֹכִים לְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרָם, אַזַּי הֵם מַפְקִירִים אֶת דִּבּוּרָם לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחָם, וּלְבַסּוֹף מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם רוּחַ סְעָרָה, אֲבָל אִם מְגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכֵן מְדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים.

וְהַתְחָלַת עֲלִיּוֹת שֶׁל הַדִּבּוּר, הַיְנוּ מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, הוּא מֵרֹאשׁוֹ, הַיְנוּ מֵהַמַּחֲשָׁבָה הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא נִקְרָא רֹאשׁ; כִּי יֵשׁ כַּמָּה אֱמֶת, שֶׁבְּנֵי־אָדָם טוֹעִין, וְכָל אֶחָד חוֹשֵׁב שֶׁאֶצְלוֹ הוּא הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין צז.): ׳אֱמֶת נַעֲשֶׂה עַדָּרִים׳, [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: מַאי ״וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת״? אָמְרִי דְּבֵי רַב: מְלַמֵּד שֶׁנַּעֲשֵׂית עֲדָרִים עֲדָרִים וְהוֹלֶכֶת לָהּ. וּפֵרֵשׁ מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ט׳), שֶׁכָּל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הָאֱמֶת]. אֲבָל הָאֱמֶת הוּא אֶחָד, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ י, י): ״וַה׳ אֱלֹקִים אֱמֶת, הוּא אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם״; וְלָכֵן הַדִּבּוּר צָרִיךְ לִהְיוֹת דִּבּוּר אֱמֶת, מֵהַהַתְחָלָה — שֶׁהִיא רֹאשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, קס): ״רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת״; כִּי צְרִיכִים לְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם אֱמֶת, כִּי קֹדֶם תִּקּוּנוֹ, קֹדֶם שֶׁתִּקֵּן אֶת הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, אַזַּי אֵין דִּבּוּרוֹ דִּבּוּר אֱמֶת, כִּי אָז הָיָה הַדִּבּוּר בִּבְחִינוֹת (דָּנִיֵּאל ח, יב): ״וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה״, וְלֹא הָיָה יָכוֹל

(שָׁם קו): **״מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳״, שֶׁעַל יְדֵי גְּבוּרוֹת נַעֲשֶׂה הַדִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם קמה): **״וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יִרְמְיָה כג): **״הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה׳״:**

וְהַתְחָלַת עֲלִיּוֹת שֶׁל הַדִּבּוּר, הוּא מֵרֹאשׁוֹ. הַיְנוּ מֵהַמַּחֲשָׁבָה הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר, שֶׁהוּא נִקְרָא רֹאשׁ. כִּי יֵשׁ כַּמָּה אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין צז): **׳אֱמֶת נַעֲשֶׂה עַדָּרִים׳, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קיט): **״רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת״. כִּי קֹדֶם תִּקּוּנוֹ, הָיָה בִּבְחִינוֹת** (דָּנִיֵּאל ח׳): **״וַתַּשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה״. וְלֹא הָיָה**

יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דְּבַר אֱמֶת, מֵחֲמַת שְׁרוּחַ סְעָרָה בִּלְבֵּל אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קז): **״יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת״; וְכִשְׁמִתְקְנוֹ, אֲזַי אֵין לוֹ בִּלְבּוּל. וְזֶה בְּחִינוֹת** (פְּסָחִים ג׳): **׳עִקֵּם הַכָּתוּב תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא דָּבָר מְגֻנֶּה מִפִּיו׳. זֶה רֶמֶז, כְּשֶׁרוּחַ סְעָרָה שׁוֹלֶטֶת, אֲזַי אֵין בְּיכֹלֶת לְדַבֵּר בְּדֶרֶךְ יֹשֶׁר, כִּי הָרוּחַ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, וְצָרִיךְ לְעַקֵּם אֶת הַדֶּרֶךְ:**

ד וְתִקּוּן הַדִּבּוּר, הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בַּצַּר לָאָדָם, בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה* שֶׁאָז שֶׁלְּטָנוּתָא דְּקֻרְדְּמָנָא כָּל בָּשָׂר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ״, וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א׳): **״וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמְרוּ** (חֲגִיגָה יב:): **׳הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בַּלַּיְלָה, מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם׳. ׳חֶסֶד׳, הוּא בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר** (מִקֵּץ רג.): **״הַבֹּקֶר**

לְדַבֵּר שׁוּם דְּבַר אֱמֶת, מֵחֲמַת שְׁרוּחַ סְעָרָה בִּלְבֵּל אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קז, כ): ״יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת״; הִנֵּה הוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה, וְהִנֵּה הוּא נוֹפֵל לְמַטָּה, כִּי אֵינוֹ מְיֻשָּׁב בְּכָלָל בְּדַעְתּוֹ, כִּי מִי שֶׁפָּגַם בְּדִבּוּרוֹ, נִפְגָּם מֹחוֹ וְנִתְבַּלְבֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי מֵהָרוּחַ סְעָרָה. וּכְשֶׁמִּתְקְנוֹ, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַדִּבּוּר, אֲזַי אֵין לוֹ בִּלְבּוּל, וְזוֹכֶה לְיִשּׁוּב הַדַּעַת. וְזֶה בְּחִינוֹת (פְּסָחִים ג׳): ׳עִקֵּם הַכָּתוּב תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא דָּבָר מְגֻנֶּה מִפִּיו׳; זֶה רֶמֶז, כְּשֶׁרוּחַ סְעָרָה שׁוֹלֶטֶת, אֲזַי אֵין בְּיכֹלֶת לְדַבֵּר בְּדֶרֶךְ יֹשֶׁר, כִּי הָרוּחַ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, וְצָרִיךְ לְעַקֵּם אֶת הַדֶּרֶךְ; כִּי בְּתַחְבּוּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה. [מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, כְּשֶׁאָדָם פָּגַם עַד עַכְשָׁו בְּדִבּוּרוֹ, וְרוֹצֶה לְתַקְּנוֹ, וַעֲדַיִן נִמְצָא בֵּין בְּנֵי־אָדָם, וְקָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְשַׁנּוֹת אֶת טִבְעוֹ, עָלָיו לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת, אֲפִלּוּ לְעַקֵּם אֶת הַדֶּרֶךְ וּלְהִתְחַמֵּק מֵהֶם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת אֶת הַדִּבּוּר. כִּי כְּשֶׁאָדָם פָּגַם עַד עַכְשָׁו בְּדִבּוּרוֹ, קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מִבְּנֵי־אָדָם, וְעַל זֶה נוֹתֵן עֵצָה לְעַקֵּם אֶת הַדֶּרֶךְ, וּבְתַחְבּוּלוֹת יִתְחַמֵּק מֵהֶם, וְדוֹ״ק].

ד. וְתִקּוּן הַדִּבּוּר, הוּא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בַּצַּר לָאָדָם, בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה שֶׁאָז שֶׁלְּטָנוּתָא דְּקֻרְדְּמָנָא כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ״, וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א׳): ״וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה״; הַיְנוּ דַּיְקָא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם מְרִירוּת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְחֹשֶׁךְ לוֹ וְלֹא אוֹר בַּעֲדוֹ, וְהוּא מְסֻבָּב עִם כָּל מִינֵי חַשְׁכוּת, וְשׁוֹרֶה עָלָיו קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁאֲנָשִׁים רוֹצִים לְבַטֵּל אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְלַעֲשׂוֹת סוֹף וָקֵץ מִמֶּנּוּ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְחַזֵּק, וְדַיְקָא אָז הוּא לוֹמֵד תּוֹרָה, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בִּלְבּוּל כְּלָל, זֶה עִקַּר מַעֲלָתוֹ. וַחֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אָמְרוּ (חֲגִיגָה יב:): ׳הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בַּלַּיְלָה, מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם׳, שֶׁזֶּה לַאו דַּוְקָא רַק בַּלַּיְלָה, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, שֶׁזֶּה חַשְׁכוּת הַמֹּחִין, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ סוֹפוֹ הִגִּיעַ מֵרֹב צָרוֹתָיו, אָז דַּיְקָא, אִם הוּא לֹא מִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא בּוֹרֵחַ אֶל הַתּוֹרָה, מִתּוֹךְ עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, אֲזַי מִתְגַּלֶּה אֵלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, הַיְנוּ שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. ׳חֶסֶד׳ הוּא בְּחִינַת בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, כִּי אַבְרָהָם הָיְתָה מִדָּתוֹ חֶסֶד, וְאַף שֶׁנִּסּוּ אוֹתוֹ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת, פֶּרֶק ה׳): עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (מִקֵּץ רג.): ״הַבֹּקֶר

אוֹר״ — ׳דָּא בִּקֵּר דְּאַבְרָהָם׳. [כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן ג׳): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַד מָתַי יִהְיֶה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג בַּאֲפֵלָה, תָּבוֹא הָאוֹרָה, ״וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר״ — זֶה אַבְרָהָם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה מא, ב): ״מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק״ וְגוֹ׳, אַל תִּקְרֵא הֵעִיר אֶלָּא הֵאִיר, כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ הֵאִיר אֶת הָעוֹלָם עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יט, כז): ״וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת כו:): אַבְרָהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, כִּי אֵיךְ שֶׁרַק הֵאִיר הַשַּׁחַר, כְּבָר תִּקֵּן אַבְרָהָם תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר אֱלֹקִי]. **״וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ״, ׳אִנּוּן מָארֵי דְּדִינִין׳,** אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַדִּינִים, הַיְנוּ כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה אוֹר, וּמֵאִיר הַחֶסֶד בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְפָּרְדִים מָארֵי דְּדִינִין, וּמַתְחִיל לְהָאִיר הַחֶסֶד בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַחֲקוֹת וּמִתְבַּטְּלוֹת הַגְּבוּרוֹת, שֶׁזֶּה **״הֵמָּה וַחֲמוֹרֵיהֶם״, ׳אִנּוּן וְכָל סְטָר מְסָאֲבָא׳,** אֵלּוּ וְכָל צַד הַטֻּמְאָה, הַיְנוּ הַחֲמְרִיּוּת וּמִדּוֹת הַטֻּמְאָה נִתְבַּטְּלוֹת, **וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (רוּת ג, יג): **״שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר״, אֲזַי נוֹפְלִים כָּל הַמְקַטְרְגִים הַשּׁוֹלְטִים עַל הַדִּבּוּר, וְאָז הַדִּבּוּר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים פג): **״אֱלֹקִים אַל דֳּמִי לָךְ; וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים ל׳): **״לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם״, וְאָז: ״בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר״ וְכוּ׳** (אִיּוֹב לח):

הָרָע שֶׁמְּדַבְּרִים עַל כָּל אֶחָד, זֶה בְּעַצְמוֹ מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת בְּיוֹתֵר בַּלַּיְלָה, [וַאֲפִלּוּ בַּיּוֹם לְמִי שֶׁחָשׁךְ לוֹ בְּמֹחוֹ, שֶׁאָז מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּפוֹגֵם בְּדִבּוּר פִּיו, וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת סוֹף וָקֵץ לְכָל בָּשָׂר, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ שֶׁל אָדָם, וְהוּא מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל מְאֹד], אֲבָל כֵּיוָן שֶׁבָּא אוֹר יוֹם, וְכֵן כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהָאָדָם לְהָאִיר הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, חֶסֶד דְּאַבְרָהָם, עַל־יְדֵי־זֶה הַדִּבּוּר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזּוֹ הַשְׁלֵמוּת — לַהַפֵּךְ אֶת הַדִּין לְחֶסֶד. וּמֵבִיא רְאָיָה: ״אֱלֹקִים״ שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין, ״אַל דֳּמִי לָךְ״ — אַל תִּדֹּם וְתִשְׁתֹּק, אֶלָּא תְּזַמֵּר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּמֵבִיא רְאָיָה: ״לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם״, כֵּיוָן שֶׁנִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה מִדַּת הַחֶסֶד, בְּסוֹד (תְּהִלִּים נב, ג): ״חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם״, אֲזַי ״לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם״ הַכָּבוֹד אֱלֹקִי, שֶׁזֶּהוּ הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר לָאָדָם, בְּסוֹד (יְחֶזְקֵאל מג, ב): ״וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ״, וְהָאוֹר הַזֶּה מְעוֹרֵר אוֹתְךָ, שֶׁלְּבַל תִּדֹּם וְתִשְׁתֹּק, אֶלָּא תְּזַמֵּר עִם הַדִּבּוּר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲזַי נִתְקַיֵּם: ״בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹקִים״, כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, שֶׁהוּא מִדַּת הַחֶסֶד, אֲזַי ״וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹקִים״, שֶׁמִּדַּת הַדִּין נִסְתַּלֶּקֶת, וְנִמְשָׁךְ רַק חֶסֶד בָּעוֹלָם, וְהַדִּבּוּר מִתְעַלֶּה, וּמְדַבֵּר וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קכב, ב): ״עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם״, כִּי הַדִּבּוּר נִקְרָא רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מא, ב): ״צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ״, וּמֵבִיא רְאָיָה, שֶׁצֶּדֶק זֶה דִּבּוּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נח, ב): ״צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן״, הַיְנוּ כִּדֵי שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת רֶגֶל, יַעֲמֹד חָזָק וְלֹא יִקָּטֵרֵג, עַל זֶה צְרִיכִים לִלְמֹד תּוֹרָה אֲפִלּוּ בְּדַחֲקוּת, שֶׁזֶּה בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם, עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (וְהוּא מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מכות י.) [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מַאי דִּכְתִיב: ״עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם״, מִי גָּרַם לְרַגְלֵינוּ שֶׁיַּעַמְדוּ בַּמִּלְחָמָה? שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁבְּתֹקֶף הַמִּלְחָמָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם בְּמֹחוֹ וּבְמַחֲשַׁבְתּוֹ, בִּבְחִינַת: ״רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְּבָרוֹ״, אִם לוֹמֵד תּוֹרָה בְּצַעַר וּבְדַחֲקוּת, שֶׁאָז הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ יַעֲמֹד חָזָק, וְינַצֵּחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, וְיִמְשַׁךְ עָלָיו חֶסֶד וְרַחֲמִים].

[זֶה שַׁיָּךְ אֶל מַה שֶּׁאָמַר, שֶׁתִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִים בַּצַּר לָאָדָם, בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה]. * כַּמּוּבָא בִּ״פְּרִי־עֵץ־חַיִּים״, שַׁעַר הַתְּפִלִּין, פֶּרֶק ז׳, עַל פָּסוּק: ״שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ״, הַיְנוּ תְּפִלָּה שֶׁל יָד הַמֻּנַּחַת בַּזְּרוֹעַ כְּנֶגֶד הַלֵּב, וּבַלַּיְלָה נִסְתַּלֵּק גַּם הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁל זְעֵיר וְנוּקְבָא, וְאָז כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לָקוּם וְלוֹמֵד תּוֹרָה, עַל־יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, אֲזַי כְּאוֹר הַבֹּקֶר עוֹלֶה רֹאשׁ הַמַּלְכוּת (שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ״ל), וְיוֹשֶׁבֶת בִּזְרוֹעַ דִּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמְקַבֶּלֶת הָרְשִׁימוּ שֶׁבְּחָזֶה דִּזְעֵיר אַנְפִּין; כִּי כָּל הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר בְּהֶחָזֶה שֶׁל הַזְּעֵיר אַנְפִּין, מִשָּׁם מֵאִיר לִנּוּקְבָא, וְזֶה שֶׁאוֹמֶרֶת הַנּוּקְבָא אֶל הַזָּכָר: ״שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ״. וּזְעֵיר אַנְפִּין מְקַבֵּל הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ אִתְעָרוּתָא מִצַּד הַנּוּקְבָא לְקַבֵּל אֶת אוֹר הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר בִּזְעֵיר אַנְפִּין, עַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִיל לְהָאִיר בּוֹ בִּזְעֵיר אַנְפִּין יוֹתֵר הָרְשִׁימוּ, שֶׁזֶּה עַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד בַּלַּיְלָה בְּשָׁעָה שֶׁדָּחוּק לוֹ, אָז מִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצוֹת לְהִתְאַחֵז בּוֹ, וְעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בַּבֹּקֶר, נִכְנָסִין מֹחִין חֲדָשִׁים, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין גִּלּוּי אֱלֹקוּת, וְהָרְשִׁימוּ יוֹצְאִין בִּבְחִינַת תְּפִלִּין, הַיְנוּ כִּי הַתְּפִלִּין אֵינָם נַעֲשִׂים אֶלָּא מֵאוֹתוֹ הָרְשִׁימוּ לְבַד הַנִּשְׁאָר מִן הַמֹּחִין שֶׁעָבְרוּ בָּרֹאשׁוֹנָה וְנִסְתַּלְּקִין, אֶלָּא אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, אָז בָּאִים מֹחִין חֲדָשִׁים, וְנִתָּנִים מֹחִין אֲחֵרִים חֲדָשִׁים בְּרֵישָׁא דִּזְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא מַמָּשׁ, וְאוֹתָהּ הָרְשִׁימוּ יוֹצֵאת בִּבְחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל הַמֵּצַח. (וּמִכָּל זֶה רוֹאִים, אֵיךְ כְּשֶׁאָדָם בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ בִּבְחִינַת לַיְלָה, שֶׁאָז שֵׁלְטָנוּתָא דְּקִטְנָא כָּל בָּשָׂר שׁוֹרָה בָּעוֹלָם, וְהוּא מִתְגַּבֵּר וְלוֹמֵד תּוֹרָה, בַּצַּר לוֹ מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַמֹּחִין שֶׁנִּשְׁאָר בֶּהֶחָזֶה שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין, נִתְעוֹרֶרֶת בַּבֹּקֶר,

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קכב): **״עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ״, כִּי הַדִּבּוּר נִקְרָא רֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה מא): **״צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים נח): **״צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן״. בְּשַׁעֲרַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם, עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י (וְהוּא מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (מכות י׳):

* כַּמּוּבָא בִּ״פְּרִי־עֵץ־חַיִּים״ שַׁעַר הַתְּפִלִּין פֶּרֶק ז׳, עַל פָּסוּק: ״שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ״, שֶׁעַל־יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, אֲזַי כְּאוֹר הַבֹּקֶר עוֹלֶה רֹאשׁ הַמַּלְכוּת (שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַדִּבּוּר כַּנַּ״ל), וְיוֹשֶׁבֶת בִּזְרוֹעַ דִּזְעֵיר אַנְפִּין, וּמְקַבֶּלֶת הָרְשִׁימוּ שֶׁבְּחָזֶה דִּזְעֵיר אַנְפִּין. וּזְעֵיר אַנְפִּין מְקַבֵּל הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ. וְעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה נִכְנָסִין מֹחִין חֲדָשִׁים, וְהָרְשִׁימוּ יוֹצְאִין בִּבְחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ׳:

וְיוֹצְאִים מִזֶּה מֹחִין חֲדָשִׁים, עַל־יְדֵי הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ).

ה. וּכְשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לִגְבוּרוֹת, כִּי עֶצֶם הַדִּבּוּר בָּא מִגְּבוּרוֹת, וְאִם הוּא מְהַפֵּךְ אֶת הַדִּבּוּר מִגְּבוּרוֹת, וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשַׂלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת, הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס אֶת כָּל הַגְּבוּרוֹת בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר, שֶׁמְּדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכֹחַ וּבִגְבוּרָה גְּדוֹלָה, וְכֵן וּמְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר עִם עַצְמוֹ מֵהַתַּכְלִית הַנִּצְחִית, אֲזַי נִכְנָס אוֹר שֹׂרֶשׁ שֶׁל הַגְּבוּרוֹת, הַיְנוּ חֲמִימוּת הַלֵּב, כִּי שֹׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת הֵם בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט, ד): ״חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי״ וְכוּ׳, וְשָׁם שֹׂרֶשׁ אֲמִתִּי שֶׁל הָאֱמֶת שֶׁל הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם טו, ב): ״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּכֹחַ וּבִגְבוּרָה גְּדוֹלָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב, דְּבַר אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב. [זֶה שַׁיָּךְ אֶל מַה שֶּׁאָמַר, שֶׁנִּכְנָס אוֹר שֹׂרֶשׁ שֶׁל הַגְּבוּרוֹת, הַיְנוּ חֲמִימוּת הַלֵּב, כִּי שֹׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת הֵם בַּלֵּב. וְזֶה בְּחִינַת רְשִׁימוּ שֶׁבַּלֵּב זְעֵיר אַנְפִּין, אַף שֶׁנִּתְלַהֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת וּגְבוּרוֹת הַלֵּב, וְזֶה עֲדַיִן בְּקַטְנוּת גְּדוֹלָה, עִם כָּל זֹאת נִשְׁאָר רְשִׁימוּ בַּלֵּב, שֶׁנִּכְנָס בְּרֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, הַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַמַּלְכוּת, כִּי מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא אֱמֶת, כְּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּזְרוֹעַ שְׂמָאלִי, הַיְנוּ הָרְשִׁימוּ שֶׁל הִתְעוֹרְרוּת לִבּוֹ כְּשֶׁעֲדַיִן בִּזְרוֹעַ שְׂמָאלִי, עִם כָּל זֹאת זֶה עוֹשֶׂה רֹשֶׁם אֶצְלוֹ].

ה וּכְשֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, הַיְנוּ לִגְבוּרוֹת, וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשַׂלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת, וּמְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֲזַי נִכְנָס אוֹר שֹׂרֶשׁ שֶׁל הַגְּבוּרוֹת, הַיְנוּ חֲמִימוּת הַלֵּב

*וְזֶה בְּחִינַת רְשִׁימוּ שֶׁבַּלֵּב זְעֵיר אַנְפִּין. שֶׁנִּכְנָס בְּרֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, הַיְנוּ בְּרֹאשׁ הַמַּלְכוּת כְּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּזְרוֹעַ שְׂמָאלִי: **כִּי שֹׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת הֵם בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים לט): **״חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי״ וְכוּ׳. וְשָׁם שֹׂרֶשׁ אֲמִתִּי שֶׁל הָאֱמֶת שֶׁל הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם טו): **״וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ״. וּמַתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב, דְּבַר אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב. וּכְשֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבְּלִבּוֹ, בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה, וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתָיו וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא. כִּי עַד עַכְשָׁו הִשְׁלִיךְ חַטֹּאתָיו אַחַר כְּתֵפָיו וְלֹא עַיִן בָּהֶם, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם, אֲזַי וּכְשֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבְּלִבּוֹ בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם שֶׁנִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ מְאֹד, וְעַל־יְדֵי הַגְּבוּרָה שֶׁמִּתְרַכֵּז בְּלִבּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה רוֹאֶה פְּחִיתוּתָיו וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא, כִּי עַד עַכְשָׁו לִפְנֵי שֶׁדִּבֵּר בִּגְבוּרוֹת וּבְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הִשְׁלִיךְ חַטֹּאתָיו אַחַר כְּתֵפָיו, וְלֹא עַיִן בָּהֶם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּגְבוּרוֹת הַדִּבּוּר לְדַבֵּר דִּבְרֵי רִיב וּמַחֲלֹקֶת, וְקִטְרֵג עַל בְּנֵי־אָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה הִשְׁלִיךְ חַטֹּאתָיו אַחַר כְּתֵפָיו, וְלֹא עַיִן בָּהֶם כְּלָל, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין צַדִּיק כָּמֹהוּ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם בָּא לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּהִתְלַהֲבוּת וּבִגְבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה, וְהוּא מַמְתִּיק אֶת הַגְּבוּרָה שֶׁבְּדִבּוּרוֹ, עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, נִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן וְעַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁדִּבֵּר בִּגְבוּרוֹת וּבְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִיל לִרְאוֹת אֶת גְּרוּעוֹת מַעֲשָׂיו, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר בִּגְבוּרוֹת שֶׁבַּלֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלָּה הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב, אֲזַי נִכְנָס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה

עַל גַּדֶּל פִּשָּׁעָיו, כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין; כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ מְאֹד, וְנִדְמֶה לוֹ כִּי אֵין צַדִּיק כְּמוֹתוֹ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת וּבְגִבּוֹרוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ, נוֹפֶלֶת עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה, שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי עוֹלֶה בְּדַעְתּוֹ מֶה עָשָׂה עַד עַכְשָׁו, וְאֵיךְ עָבְרוּ עָלָיו יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת עֲדַיִן אֵינֶנָּה בְּפֹעַל, הַיְנוּ שֶׁהַבּוּשָׁה הִיא בַּפְּנִימִיּוּת, וְאֵין מִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים סט, ח): ״כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי״; הַיְנוּ שֶׁהַבּוּשָׁה בְּתוֹךְ פָּנָיו בְּכִסּוּי, שֶׁלֹּא רוֹאִים אֶת זֶה עֲדַיִן מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כִּי זֹאת הַבּוּשָׁה הִיא קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, אֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּגְבוּרוֹת וּבַחֲמִימוּת הַלֵּב, עֲדַיִן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, כִּי צְרִיכִים לְדַבֵּר הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּגְבוּרוֹת וּבְתַכְעֶרֶת הַלֵּב, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶת הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו. וְזֶה יָדוּעַ אֵין דּוֹמֶה בֵּן כְּפֹר לְבֶן כְּרָךְ, הַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁמְּקָרֵב בְּיוֹתֵר אֶל הַמֶּלֶךְ בָּשְׁתּוֹ גָּדוֹל, וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּיוֹתֵר בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, הוּא בּוּשׁ יוֹתֵר מֵהַמֶּלֶךְ, כִּי מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל עָלָיו, אֲשֶׁר עַד עַכְשָׁיו לֹא זָכָה לָזֶה, כִּי וְקֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, עֲדַיִן יְדִיעָתוֹ בְּקַטְנוּת, כִּי אֲפִלּוּ שֶׁמְּדַבֵּר בַּחֲמִימוּת וּבְגִבּוֹרוֹת הַלֵּב, עִם כָּל זֹאת יְדִיעָתוֹ עֲדַיִן בְּקַטְנוּת וּבְצִמְצוּם, שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּשְׁתּוֹ אֵינוֹ בְּפֹעַל עַל פָּנָיו, כִּי חַטֹּאתָיו מְטַמְטְמִין שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ, עַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה ג.): ׳אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת; נִמְצָא, כְּפִי הָעֲבֵרוֹת שֶׁבּוֹ, כָּךְ רוּחַ שְׁטוּת נִמְצָא בּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת הַקְּדֻשָּׁה בְּפֹעַל עַל פָּנָיו.

נִכְנַס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל גֹּדֶל פִּשָּׁעָיו, כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין. (יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּכָאן צְרִיכִין לְהַעְתִּיק הַהַגָּה הַשְּׁלִישִׁית, וְכֵן הוּא בִּכְתַב־יָד, וְהַכֹּל עוֹלֶה בְּקֶנֶה אֶחָד, וְעַיֵּן ״פְּרִי־עֵץ־חַיִּים״): **וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת עֲדַיִן אֵינֶנָּה בְּפֹעַל, הַיְנוּ שֶׁהַבּוּשָׁה הִיא בַּפְּנִימִיּוּת, וְאֵין מִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים סט): **״כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי״. כִּי זֹאת הַבּוּשָׁה הִיא קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, וְזֶה יָדוּעַ אֵין דּוֹמֶה בֵּן כְּפֹר לְבֶן כְּרָךְ. כָּל מַה שֶּׁמְּקָרֵב בְּיוֹתֵר אֶל הַמֶּלֶךְ בָּשְׁתּוֹ גָּדוֹל. וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּיוֹתֵר בִּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ, הוּא בּוּשׁ יוֹתֵר מֵהַמֶּלֶךְ. וְקֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, עֲדַיִן יְדִיעָתוֹ בְּקַטְנוּת. עַל־יְדֵי־זֶה בָּשְׁתּוֹ אֵינוֹ בְּפֹעַל עַל פָּנָיו, כִּי חַטֹּאתָיו מְטַמְטְמִין שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ, עַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ** (סוֹטָה ג׳): **׳אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה׳ וְכוּ׳**

* וְזֶה בְּחִינַת שֶׁזְּעִיר אַנְפִּין מִתְקַנְּא בְּמַלְכוּת, וְלוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ.

אֲבָל אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, [זֶה שַׁיָּךְ אֶל מַה שֶּׁאָמַר, שֶׁקֹּדֶם הַתְּשׁוּבָה יְדִיעָתוֹ בְּקַטְנוּת, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁזְּעִיר אַנְפִּין מִתְקַנְּא בְּמַלְכוּת, וְלוֹקֵחַ לְעַצְמוֹ הָרְשִׁימוּ שֶׁלּוֹ, כִּי הוּא רוֹאֶה, שֶׁאַף בְּקַטְנוּתוֹ הוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר בְּתַכְעֶרֶת הַלֵּב, אָזַי מִתְקַנְּא וְלוֹקֵחַ אֶת הָרְשִׁימוּ, עַד שֶׁמְּדַבֵּר בַּחֲמִימוּת כָּזוֹ, שֶׁזּוֹכֶה לְגַדְלוּת הַמֹּחִין, עַד שֶׁנִּתְרָאֶה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו].

אֲבָל אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, וּבָא לִידֵי גַּדְלוּת הַמֹּחִין, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה מֵסִיר מִמֶּנּוּ

הַטְּפִּשׁוּת שֶׁנִּדְבְּקָה בּוֹ, עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו הַמְרֻבִּים, וְנִתּוֹסֵף בּוֹ שִׁכְלוֹ, כִּי עַל־יְדֵי הָרִבּוּי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְהִתְלַהֲבוּת וְתַבְעֶרֶת הַלֵּב, אֲזַי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר, כִּי חֲרֵי הוּא מִתְקָרֵב עַל־יְדֵי־זֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ [כְּדֶגְמַת אָדָם שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מֵחֲבֵרוֹ שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת כח:), שֶׁאָמְרוּ תַּלְמִידֵי רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: רַבֵּנוּ, בָּרְכֵנוּ. אָמַר לָהֶם: יְהִי רָצוֹן, שֶׁיְּהֵא מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם כְּמוֹרָא בָּשָׂר וָדָם. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: עַד כָּאן?! אָמַר לָהֶם: וּלְוַאי תִּדְעוּ, כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אוֹמֵר שֶׁלֹּא יִרְאֻנִי אָדָם; כִּי מִבָּשָׂר וָדָם הוּא מִתְבַּיֵּשׁ לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה. וְלָכֵן אָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לְמִדַּת הַבּוּשָׁה, שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ כָּל־כָּךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּישׁוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּמְצָא אֶצְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָדָם רוֹאֶה אָדָם שֶׁעוֹמֵד עַל יָדוֹ, כָּךְ הוּא צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ].

וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין,

שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו בְּמִצְחוֹ; כִּי הַתְּפִלִּין הֵם מֹחִין, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת יְחוּדוֹ וּמְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה נִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו בְּמִצְחוֹ, עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עָלָיו נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה. [שֶׁזּוֹ מַעֲלַת הָאָדָם הַמִּסְתַּכֵּל עַל פְּנֵי הַצַּדִּיק, שֶׁנּוֹפֶלֶת גַּם עָלָיו בּוּשָׁה]. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַבּוּשָׁה הִיא בַּמֵּצַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָהוּ ג, ג): ״וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם״: [וּפֵרֵשׁ הַמְצֻדּוֹת: יֵשׁ לָךְ מֵצַח מְגֻלָּה כְּדֶרֶךְ אִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁאֵינָהּ מְכַסֶּית מִצָּחָהּ בַּעֲבוּר בּוּשָׁה, שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַצְּנוּעוֹת, שֶׁמְּכַסּוֹת מִצָּחָן אִם יִקְרֶה לָהֶן דָּבָר בּוּשָׁה. מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם: אַתָּה מֻמָּאן לִהְיוֹת נִכְלָם וּבוֹשׁ מִמַּעֲשֶׂיךָ, הַיְנוּ שֶׁהַבּוּשָׁה מִתְגַּלֵּית עַל מֵצַח הָאָדָם, אִם אָדָם מַכְנִיס תָּמִיד בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, אָז נוֹפֶלֶת עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה, שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה אוֹר הַתְּפִלִּין].

וּמֵסִיר מִמֶּנּוּ הַטְּפִּשׁוּת, וְנִתּוֹסֵף בּוֹ שִׂכְלוֹ. אֲזַי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר, וְנִתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו. וְהַבּוּשָׁה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו בְּמִצְחוֹ. וְעִקַּר הִתְגַּלּוּת הַבּוּשָׁה הִיא בַּמֵּצַח, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ג׳): **״וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם״:**

וְזֶה פֵּרוּשׁ (מִשְׁלֵי ב׳): **״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים דַּף ט׃): **׳תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת אִמָּא עַל בְּרָא׳,**

בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁכִים עָלָיו מֹחִין חֲדָשִׁים בְּהַכָּרַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁאֵין לוֹ אַף אֶחָד בָּזֶה הָעוֹלָם, רַק הוּא יִתְבָּרַךְ, וְאָז יוֹצֵא הָרְשִׁימוּ שֶׁמַּרְגִּישׁ מֵהַדְּבֵקוּת, **בִּבְחִינוֹת תְּפִלִּין**. וְהַתְּפִלִּין הֵם עַל הַמֵּצַח, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מַרְגִּישׁ בַּמְּצִיאוּת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פֹּה, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, שֶׁזּוֹהִי הֶאָרַת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה, הוּא מִתְפַּלֵּל וּמְבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל עֲוֹונוֹתָיו; כִּי אִם לֹא הָיְתָה לוֹ בּוּשָׁה, לֹא הָיָה מִתְפַּלֵּל, וְלֹא הָיָה מְבַקֵּשׁ עַל עֲוֹונוֹתָיו, אֶלָּא הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּבָר מְתֻקָּן, אֲבָל עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה, נִכְנֶסֶת בּוֹ הַבּוּשָׁה, שֶׁהוּא סוֹד תְּפִלִּין, וּמַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם מֹחִין חֲדָשִׁים בְּהַכָּרַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פֵּרוּשׁ

(מִשְׁלֵי ב, ה): ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים, דַּף ט:): ׳תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת אִמָּא עַל בְּרָא׳, [תְּפִלִּין, וּמִסְטָרָא דְּשִׂמָאלָא ה׳ תְּפִלִּין עַל ו׳, אִמָּא עַל בְּרָא; הַיְנוּ ה׳ זֶה הַבִּינָה, ו׳ זֶה זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵחִין שֶׁל הַבִּינָה אֶל תּוֹךְ הַזְּעֵיר אַנְפִּין, שֶׁזֶּה סוֹד הַמְשָׁכַת מֹחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין, לְהִתְבּוֹנֵן בְּיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ], שֶׁזֶּה ״וְאִם לַבִּינָה תִּקְרָא״ (מִשְׁלֵי ב, ג); [הַבִּינָה נִקְרֵאת אֵם], וְזֶה פְּרוּשׁ ״אָז תָּבִין״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי בִּינָה יִתֵּרָה שֶׁיִּהְיֶה בְּהַכָּרַת הַבּוֹרֵא, הַיְנוּ שֶׁיַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הִתְבּוֹנְנוּת אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה תֵּמְשַׁךְ עָלָיו ״יִרְאַת ה׳״, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרֵאת יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו.): ״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ, כִּי שֵׁם ה׳ נִקְרָא עָלֶיךָ, וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ״ — אֵלּוּ תְּפִלִּין; כִּי הַיִּרְאָה הִוא הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדָּרִים כ.) ״יִרְאַת ה׳ עַל פְּנֵיכֶם״ — ׳זֶה הַבּוּשָׁה׳, שֶׁהִיא עַל הַפָּנִים, הַיְנוּ שֶׁאֶת הַבּוּשָׁה מַרְגִּישִׁים עַל הַפָּנִים, שֶׁהָאָדָם מִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמַרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁאָז מַרְגִּישׁ אֶת הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין עַל־יְדֵי בִּינָה, שֶׁהִיא אִמָּא עַל בְּרָא; רָצָה לוֹמַר, שֶׁסּוֹד הַתְּפִלִּין, הוּא הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין שֶׁל הַבִּינָה, הִתְבּוֹנְנוּת בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ עַל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא בֵּן לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יד, א): ״בָּנִים אַתֶּם לַהֲוָי״ה אֱלֹקֵיכֶם״.

״וְאִם לַבִּינָה תִּקְרָא״ (מִשְׁלֵי ב׳). **וְזֶה פְּרוּשׁ ״אָז תָּבִין״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי בִּינָה יִתֵּרָה שֶׁיִּהְיֶה בְּהַכָּרַת הַבּוֹרֵא, עַל־יְדֵי־זֶה ״יִרְאַת ה׳״, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת ו׳): **״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה׳ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ״, אֵלּוּ תְּפִלִּין. כִּי הַיִּרְאָה הִוא הַבּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (נְדָרִים כ׳): **״יִרְאַת ה׳ עַל פְּנֵיכֶם״ — ׳זֶה הַבּוּשָׁה׳, שֶׁהִיא עַל הַפָּנִים. הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין עַל־יְדֵי בִּינָה, שֶׁהִיא אִמָּא עַל בְּרָא:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יא): **תְּפִלִּין נִקְרָאִין פְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ״. וּפְאֵר הוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי הַתְּפָאֲרוֹת עַל־יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה מט): **״יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר״. כִּי הֵם כְּלוּלִין מִגְּוָנִין סַגִּיאִין. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, כְּשֶׁאָדָם מִתְבַּיֵּשׁ**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ

בְּמַאֲמָר): וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יא.): תְּפִלִּין נִקְרָאִין פְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ״; וּפְאֵר הוּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי הַתְּפָאֲרוֹת עַל־יְדֵי כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מט, ג): ״יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר״ [זֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר (יִתְרוֹ צ:): גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֶךָ, גָּדוֹל אַתָּה הַיְנוּ לִי הַכֶּסֶף, וְגָדוֹל שְׁמֶךָ בִּגְבוּרָה, הַיְנוּ וְלִי הַזָּהָב, אֵלּוּ תְּרֵין גַּוְונִין לָא מִתְחַזְּיָן וְלָא מִתְפָּאֲרָן בַּר כַּד אִינּוּן גְּלִיפִין בַּאֲתַר חַד, בְּאָן אֲתַר אִתְגְּלִיפוּ, בְּיִשְׂרָאֵל, כָּאן אִתְחַזְּוִן גַּוְונִין לְאִתְפָּאֲרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יְשַׁעְיָה מט, ג): ״יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ״, כִּי יִשְׂרָאֵל הוּא מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁכְּלוּלָה מִשְּׁנֵי גְּוָנִין: לָבָן וְאָדֹם, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה]. וְלָכֵן מֵאַחַר שֶׁתְּפִלִּין נִקְרָאִים פְּאֵר, שֶׁהוּא לְשׁוֹן תִּפְאֶרֶת, כִּי הֵם כְּלוּלִין מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, כִּי הַתִּפְאֶרֶת כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי צְבָעִין. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, כְּשֶׁאָדָם מִתְבַּיֵּשׁ, נַעֲשֶׂה כַּמָּה

גְּוָנִין, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא מְצִיעָא נח:): הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים, כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, מִשּׁוּם דְּאָזִיל סוֹמְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא; רוֹאִים מִזֶּה, כְּשֶׁאֶחָד מִתְבַּיֵּשׁ — נִשְׁתַּנּוֹת פָּנָיו, שֶׁהוֹלֵךְ הָאָדֹם וּבָא הַלָּבָן. וּבָזֶה יְכוֹלִים אָנוּ לְהָבִין, אִם יֵשׁ לָאָדָם יִרְאַת שָׁמַיִם, הַיְנוּ בּוּשָׁה, כִּי מִי שֶׁהוּא יָרֵא שָׁמַיִם אֲמִתִּי, מִתְבַּיֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מַרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְהוּא יָרֵא וּמִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (נְדָרִים כ.): בַּעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם — זוֹ הַבּוּשָׁה, מְלַמֵּד שֶׁהַבּוּשָׁה מְבִיאָה לִידֵי יִרְאַת חֵטְא, הַיְנוּ לְאַחַר תִּקּוּן הַחֵטְא, שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן מַה שֶּׁחָטָאנוּ, עַל־יְדֵי־זֶה כְּשֶׁאָנוּ מִסְתַּכְּלִין עַל פָּנָיו שֶׁל הַיָּרֵא שָׁמַיִם, וְנוֹפֶל עָלֵינוּ יִרְאָה וּבוּשָׁה גַּם־כֵּן, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ דַּעַת בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ מַתְחִילִים לְהַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ, זֶה סִימָן שֶׁהִתְקָרְבְנוּ אֶל יְרֵא שָׁמַיִם אֲמִתִּי. וְזֶה פֵּירוּשׁ: ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״, פֵּרוּשׁ בָּזֶה תָּבִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאַת ה׳, וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא. הַיְנוּ כְּשֶׁיִּמְצָא גַּם לְךָ, דֵּעָה בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא, הַיְנוּ בּוּשָׁה וְיִרְאָה; כִּי זֶה סִימָן שֶׁאָדָם מִקָּרֹב אֶל יְרֵא שָׁמַיִם אֲמִתִּי — כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת עָלָיו יִרְאָה וּבוּשָׁה, שֶׁגַּם הוּא מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל פָּנָיו. וְזֶה בְּחִינַת: ״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם הַוָ״ה נִקְרָא עָלֶיךָ, וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ״, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם גַּם־כֵּן יִרְאָה; כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יְדִיעָה בִּידִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֶלֶת עַל פָּנָיו בּוּשָׁה, כִּי הוּא מַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנִּמְצָא פֹּה אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְהוּא יָרֵא מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ־כֵן כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל פָּנָיו, נוֹפֶלֶת גַּם עָלָיו יִרְאָה וּבוּשָׁה [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מִי הוּא יָרֵא שָׁמַיִם אֲמִתִּי, אִם נִכְנָס גַּם בְּךָ עַל יָדוֹ יְדִיעָה בִּידִיעוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה מַרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה אִתְּךָ, וְעִמְּךָ, וְאֶצְלְךָ, וְגַם אַתָּה מַתְחִיל לְהִתְבַּיֵּשׁ וְלִירָא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, לֹא לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת, כִּי אַתָּה מַרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה אוֹתְךָ, סִימָן שֶׁהִתְקָרַבְתָּ אֶל יְרֵא שָׁמַיִם אֲמִתִּי, אֲבָל אִם אֵין נוֹפֶלֶת עַל פָּנֶיךָ יִרְאָה וּבוּשָׁה, סִימָן שֶׁרָחוֹק אַתָּה מִירֵא שָׁמַיִם אֲמִתִּי].

נַעֲשֶׂה כַּמָּה גְּוָנִין. וּבָזֶה יְכוֹלִים אָנוּ לְהָבִין, אִם יֵשׁ לָאָדָם יִרְאַת שָׁמַיִם, הַיְנוּ בּוּשָׁה, לְאַחַר תִּקּוּן הַחֵטְא. כְּשֶׁאָנוּ מִסְתַּכְּלִין עַל פָּנָיו, וְנוֹפֶל עָלֵינוּ יִרְאָה וּבוּשָׁה, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֵינוּ דַּעַת בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״, פֵּרוּשׁ בָּזֶה תָּבִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאַת ה׳, וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא. הַיְנוּ כְּשֶׁיִּמְצָא גַּם לְךָ, דֵּעָה בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא, הַיְנוּ בּוּשָׁה וְיִרְאָה. וְזֶה בְּחִינַת: ״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ וְכוּ׳ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ״, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם גַּם כֵּן יִרְאָה:

ו וּמֹשֶׁה זָכָה לְאוֹר הַתְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּהַשְׁמָטוֹת בְּרֵאשִׁית רסב): **״וַיִּתְנַצְּלוּ אֶת עֶדְיָם״ — דָּא תְּפִלִּין. ״וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת**

ו. וּמֹשֶׁה זָכָה לְאוֹר הַתְּפִלִּין, כִּי הוּא הָיָה בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזָכָה שֶׁנִּתְקַיֵּם אֶצְלוֹ (דְּבָרִים לד, י) ״אֲשֶׁר יְדָעוֹ הַוָ״ה פָּנִים אֶל פָּנִים״, וְתַרְגּוּמוֹ: דִּי אִתְגַּלֵּי לֵיהּ הַוָ״ה אַפִּין בְּאַפִּין, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּהַשְׁמָטוֹת בְּרֵאשִׁית רסב): ״וַיִּתְנַצְּלוּ אֶת עֶדְיָם״ — דָּא תְּפִלִּין; הַיְנוּ כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְקִצְּצוּ בַּנְּטִיעוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הֶעֱבִירוּ מֵעֲצָמָם אֶת אוֹר הַתְּפִלִּין, וּבְשָׁכְבִיל זֶה הִתְרַחֵק מֵהֶם מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל״,

שְׁלָקַח אוֹתָן הָאוֹרוֹת [כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת פח.): וְכֻלָּן זָכָה מֹשֶׁה וּנְטָלָן, דְּסָמִיךְ לֵיהּ וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל], מִלְּשׁוֹן (אִיּוֹב כט, ג) ״בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי״. [מֵבִיא רְאָיָה מֵהַפָּסוּק, שֶׁהָאוֹרוֹת הֵם כְּמוֹ אֹהֶל, שֶׁמְּכַסֶּה וּמְסַבֵּב אוֹתוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (נִדָּה ל:): וְגֵר דָּלוּק לוֹ עַל רֹאשׁוֹ, וְצוֹפֶה וּמַבִּיט מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי״]. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר אֵצֶל מֹשֶׁה (שְׁמוֹת לד, כט): ״כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו״, הַיְנוּ קָרַן עַל שֵׁם קֶרֶן אַחַת הָיָה לוֹ בְּמִצְחוֹ (חֻלִּין ס׳), זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בַּמֵּצַח, שֶׁהָאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אוֹר הַתְּפִלִּין, הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״וַיִּרְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו״, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יָרְאוּ מִמֶּנּוּ, כִּי הָאִיר עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״ וְכוּ׳; כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה בְּכֹחוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יִרְאָה וּבוּשָׁה, עַד שֶׁכֻּלָּם יִירְאוּ וְיִתְבַּיְּשׁוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֶחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ בְּגִלּוּי כָּזֶה, שֶׁכָּל אֶחָד הִרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל פָּנָיו.

הָאֹהֶל״ — שֶׁלָּקַח אוֹתָן הָאוֹרוֹת, מִלְּשׁוֹן (אִיּוֹב כט): **״בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי״.** (עַיֵּן בַּזֹּהַר בְּרֵאשִׁית נב: כִּי תִּשָּׂא קצד.). **וְזֶהוּ** (שְׁמוֹת לד): **״כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו״, עַל שֵׁם קֶרֶן אַחַת הָיָה לוֹ בְּמִצְחוֹ** (חֻלִּין ס׳). **זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בַּמֵּצַח. וְעַל־יְדֵי־זֶה ״וַיִּרְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו״, כִּי הֵאִיר עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״ וְכוּ׳:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יב:): **׳הָעוֹבֵר עֲבֵרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד׳, כִּי הָעֲבֵרָה מַכְנִיס בָּאָדָם רוּחַ שְׁטוּת, וְעַל־יְדֵי בּוּשָׁה מַחֲזִיר הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳״ כַּנַּ״ל: וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (נְדָרִים כ׳): **׳מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי׳, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בִּבְחִינַת**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמַר): וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת יב:): ׳הָעוֹבֵר עֲבֵירָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ, מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד׳, כִּי הָעֲבֵרָה מַכְנִיס בָּאָדָם רוּחַ שְׁטוּת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, וְעַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת נִטַּפֵּשׁ מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת. וְעַל־יְדֵי בּוּשָׁה, שֶׁאָדָם מַתְחִיל לְהִתְבַּיֵּשׁ מֶה עָשָׂה, וְלִפְנֵי מִי חָטָא וּפָגַם, עַל־יְדֵי־זֶה מַחֲזִיר הַמֹּחִין, שֶׁנִּמְשָׁכִים עָלָיו מֹחִין בִּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי כְּשֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ בָּזֶה, הוּא חוֹזֵר וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֶת הַמֹּחִין, כִּי הָרֵי מִתְבּוֹנֵן לִפְנֵי מִי הוּא חָטָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אָז תָּבִין יִרְאַת הַוָּיָ״ה״ כַּנַּ״ל; הַיְנוּ שֶׁהַבּוּשָׁה מְבִיאָה לִידֵי יִרְאָה, וְהַיִּרְאָה מְבִיאָה לִידֵי הִתְבּוֹנְנוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה חוֹזְרִים אֵלָיו הַמֹּחִין, וְנִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים כ׳): ׳מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי׳; כִּי לְהֵפֶךְ מִי שֶׁהוּא עַז פָּנִים, סִימָן שֶׁאֵין לוֹ בּוּשָׁה, כִּי מִי שֶׁעָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, פָּסְקָה הַזֹּהֲמָה מִמֶּנּוּ, הַיְנוּ זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קמו.), שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה הִטִּיל בָּהּ זֹהֲמָא, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי — פָּסְקָה זֹהֲמָתָן. וְאֶת הַזֹּהֲמָה הַזּוֹ הִכְנִיסָה חַוָּה בָּאָדָם, כִּי אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּגַם בִּבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא,

שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז הוּא אוֹחֵז בְּעֵץ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה לח, טז): ״אֲדֹנָ״י עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִנְחוֹת מד.): כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין — מַאֲרִיךְ יָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: ״הָאָדָ״ם עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵינִי״, וּמֵאַחַר שֶׁהָאֳרֶס שֶׁנִּכְנָס מֵהַנָּחָשׁ לְחַוָּה נִכְנָס בּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה וְדָבֵק אֶת עַצְמוֹ בְּאִילָנָא דְּמוֹתָא, שֶׁזֶּה הִפּוּךְ הַדְּבֵקוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה וַיִּגָּרֶשׁ אוֹתוֹ מִגַּן־עֵדֶן (בְּרֵאשִׁית ג, כד), כִּי נִתְגָּרֵשׁ מֵחַי הַחַיִּים, הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה הַגַּן־עֵדֶן, וַיָּצָא לְגֵיהִנּוֹם, שֶׁזּוֹ הָעַזּוּת שֶׁנִּכְנֶסֶת בְּאָדָם שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה סוֹבֵל יִסּוּרֵי גֵיהִנּוֹם, ׳כִּי עַזּוּת פָּנִים לְגֵיהִנּוֹם׳ (אָבוֹת, פֶּרֶק ה׳), וְכַד תָּב בִּתְיוּבְתָּא, כְּשֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן חָזַר בִּתְשׁוּבָה, כְּתִיב בּוֹ (שָׁם כא): ״וַיַּעַשׂ [לָהֶם] כָּתְנוֹת עוֹר״, וּמוּבָא (בַּתִּקּוּנִים, תִּקּוּן סט) דָּא תְּפִלִּין; כִּי הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂים מֵעוֹר שֶׁל בְּהֵמָה, וּמֵאַחַר שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִצְוַת תְּפִלִּין, שֶׁזֶּה הַכָּתְנוֹת עוֹר, שֶׁמְּבִיא אֶת הָאָדָם לִדְבֵקוּת [וּבָזֶה מְקֻשָּׁר אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁאָמַר, שֶׁסִּימָן לְהַדְּבֵקוּת הוּא תְּפִלִּין, וְדוֹ״ק].

וְזֶה פֵּרוּשׁ (חֻלִּין ס.): ׳שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, כִּי עַל־יְדֵי הַקָּרְבָּן, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, זָכָה לִבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶרֶן עוֹר הַפָּנִים:

וְקַיִן שֶׁהָיָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. כְּתִיב בֵּהּ (בְּרֵאשִׁית ד׳): ״לָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ״, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא קֶרֶן עוֹר הַפָּנִים. וְקַיִן שֶׁהָיָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי מִשָּׁם נִמְשְׁכָה עָלָיו הָאֲרַת הַתְּפִלִּין, שֶׁזּוֹ הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמַּמְשִׁיכָה עָלָיו בּוּשָׁה. וְקַיִן שֶׁהָיָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי מִשָּׁם נִמְשְׁכָה עָלָיו הָאֲרַת הַתְּפִלִּין, שֶׁזּוֹ הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמַּמְשִׁיכָה עָלָיו בּוּשָׁה.

וְזֶה פֵּרוּשׁ (חֻלִּין ס.): ׳שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן, קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, כִּי עַל־יְדֵי הַקָּרְבָּן, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, זָכָה לִבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֶרֶן עוֹר הַפָּנִים; הַיְנוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן אַחַר שֶׁחָטָא הֵבִיא קָרְבָּן, שֶׁזֶּה תְּשׁוּבָה, כִּי הַקָּרְבָּן הוּא לְמַעַן תְּשׁוּבָה, שֶׁהִתְחָרֵט עַל שֶׁחָטָא וְהִתְחַבֵּא מִפְּנֵי יִתְבָּרַךְ, כְּאִלּוּ אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה אוֹתוֹ, כִּי מַה שַּׁיָּךְ לְהִתְחַבֵּא מִפְּנֵי יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֶצְלוֹ נֶאֱמַר (יִרְמְיָהוּ כג, כד): ״אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים, וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם הָוָ״ה, הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם הָוָ״ה״, וְעַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה זָכָה, שֶׁנִּמְשְׁכוּ עָלָיו מֹחִין וּדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁקִּבֵּל אָז. וְזֶה שֶׁעַל־יְדֵי הַקָּרְבָּן זָכָה, אֲשֶׁר קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁהוּא סוֹד קֶרֶן עוֹר פָּנָיו, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי הַקָּרְבָּן, נִמְשְׁכָה עָלָיו הָאֲרַת הַתְּפִלִּין, שֶׁזּוֹ הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמַּמְשִׁיכָה עָלָיו בּוּשָׁה.

וְקַיִן שֶׁהָיָה מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ. כְּתִיב בֵּהּ (בְּרֵאשִׁית ד׳): ״לָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ״, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא קֶרֶן עוֹר הַפָּנִים; הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בָּא מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה נָפְלוּ פָּנָיו, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן כָּפַר בָּעִקָּר, וְעָנָה בְּחֻצְפָּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ (שָׁם, פָּסוּק ט׳): ״אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי, הֲשֹׁמֵר אָחִי

אָנֹכִי״?! וְכֵן אָנוּ מוֹצְאִים, אֲשֶׁר קַיִן הֵבִיא מִפְּסֹלֶת, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁרָאָה חוֹב לְכָל אֶחָד, [וְדָבָר זֶה סוֹבֵב עַל כָּל אֶחָד, שֶׁרַק מְחַפֵּשׂ וּמוֹצֵא חוֹבוֹת אֵצֶל הַזּוּלַת, זֶה סִימָן שֶׁבָּא מִסִּטְרָא דְּקַיִן, שֶׁגַּם־כֵּן הֵבִיא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קָרְבָּן מִפְּסֹלֶת]. וְאֵיתָא (בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית): ״וַיָּשֶׂם לְקַיִן אוֹת״, שֶׁזָּרַח לוֹ קֶרֶן, הַיְנוּ כַּנַּ״ל; כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָמַל עָלָיו בְּשָׁעָה שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּתִיב (שָׁם, פָּסוּק טו): ״וַיָּשֶׂם ה׳ לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ״, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, הַיְנוּ שֶׁזָּרַח לוֹ קֶרֶן, בְּחִינַת ״קֶרֶן עוֹר פָּנָיו״, שֶׁיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ מִכָּל מַה שֶּׁרַק יַעֲבֹר עָלָיו, וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּקַיִן (שָׁם, פָּסוּק טז): ״וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן״, הַיְנוּ קֹדֶם שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה יָשַׁב קִדְמַת עֵדֶן, שֶׁעַדַיִן לֹא זָכָה לְהִתְעַנֵּג בְּעֵדֶן אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה קִדְמַת עֵדֶן, פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא זָכָה לְעֵדֶן, עַל־יְדֵי שֶׁכָּפַם בְּאוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהָיָה רָחוֹק מֵהַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה ק׳ד׳מַ׳ת רַ״אשֵׁי־תֵּבוֹת ק׳רְקַפְתָּא דְּלָא מַ׳נַּח תְּ׳פִלִּין, כִּי קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה לֹא הָיָה לוֹ אֶת הַתְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן הָיְתָה בּוֹ עַזּוּת, וְהָרַג אֶת הֶבֶל אָחִיו.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ז:): **מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁנּוֹכְשַׁל בְּאֵשֶׁת אִישׁ, כִּי קַיִן עָמַד עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ד, ח): ״וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה״, וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית לו:): אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַאי דִּכְתִיב: ״וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה״, מַאי בַּשָּׂדֶה? דָּא אִיתְתָא, וְעַל דָּא קָם וְקָטַל לֵיהּ, וְלָכֵן עָנָה בְּעַזּוּת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: ״לֹא יָדַעְתִּי, הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי״.

הֵבִיא מִפְּסֹלֶת. שֶׁרָאָה חוֹב לְכָל אֶחָד, וְאֵיתָא (בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית): **״וַיָּשֶׂם לְקַיִן אוֹת״ — שֶׁזָּרַח לוֹ קֶרֶן, הַיְנוּ כַּנַּ״ל: וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּקַיִן** (שָׁם): **״וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן״, פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא זָכָה לְעֵדֶן, עַל־יְדֵי שֶׁכָּפַם בְּאוֹר הַתְּפִלִּין. וְזֶה ק׳ד׳מַ׳ת רַ״אשֵׁי־תֵּבוֹת ק׳רְקַפְתָּא דְּלָא מַ׳נַּח תְּ׳פִלִּין.**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ז:): **מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁנּוֹכְשַׁל בְּאֵשֶׁת אִישׁ, כִּי קַיִן עָמַד עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם): **״וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה״. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, פָּסְקָה זִוְּהַמָּתָן, הַיְנוּ זִוְּהַמַּת הַנָּחָשׁ. וְעַכּוּ״ם שֶׁלֹּא עָמְדוּ, לֹא פָּסְקָה זִוְּהַמָּתָן** (שַׁבָּת קמו.). **וְזֶה בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו, רַגְלֵי דַּיְקָא, כִּי אֵין לָהֶם רַגְלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ג׳): **״עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ״. וְזֶה שֶׁכָּתוּב** (בַּזֹּהַר): **״וַיָּשֶׂם כִּי אֵין לָהֶם רַגְלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ג, יד): ״עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ״, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַנָּחָשׁ, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת, סִימָן שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ זִוְּהַמַּת הַנָּחָשׁ, וְרַגְלֵי אֲבוֹתָיו לֹא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, כִּי עַדַיִן לֹא פָּסְקָה מֵהֶם זִוְּהַמַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁעָלָיו

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית ז:): **מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁנּוֹכְשַׁל בְּאֵשֶׁת אִישׁ; כִּי קַיִן עָמַד עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ד, ח): ״וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה״, וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית לו:): אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַאי דִּכְתִיב: ״וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה״, מַאי בַּשָּׂדֶה? דָּא אִיתְתָא, וְעַל דָּא קָם וְקָטַל לֵיהּ, וְלָכֵן עָנָה בְּעַזּוּת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: ״לֹא יָדַעְתִּי, הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי״.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, פָּסְקָה זִוְּהַמָּתָן, הַיְנוּ זִוְּהַמַּת הַנָּחָשׁ. וְעַכּוּ״ם שֶׁלֹּא עָמְדוּ, לֹא פָּסְקָה זִוְּהַמָּתָן (שַׁבָּת קמו.); כִּי הַתּוֹרָה הִיא אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּהַר סִינַי, וְלָכֵן פָּסְקָה זִוְּהַמָּתָן, כִּי קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לִדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי הַתּוֹרָה הִיא כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן אֶחָד מֵהַסִּימָנִים שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא בַּיְשָׁן, שֶׁזֶּה סִימָן שֶׁרַגְלָיו עָמְדוּ עַל הַר סִינַי (יְבָמוֹת עט:), וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת, סִימָן שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, רַגְלֵי דַּיְקָא, וְלָמָּה אָמַר רַגְלֵי? כִּי אֵין לָהֶם רַגְלַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, יד): ״עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ״, שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הַנָּחָשׁ, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת, סִימָן שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ זִוְּהַמַּת הַנָּחָשׁ, וְרַגְלֵי אֲבוֹתָיו לֹא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, כִּי עַדַיִן לֹא פָּסְקָה מֵהֶם זִוְּהַמַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁעָלָיו

נֶאֱמַר: ״עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ״, כִּי קָצְצוּ אֶת רַגְלָיו. וְזֶה שֶׁכָּתוּב: ״וַיָּשֶׂם ה׳ לְקַיִן אוֹת״, [פֵּרוּשׁ רַשׁ״י]: הֶחֱזִיר מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל תְּפִלִּין, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לוֹ אוֹת תְּפִלִּין אַחַר שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, וּמוֹרָא סוֹבֵב עַל תְּפִלִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח, י): ״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ, כִּי שֵׁם ה״וַ״ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו.): אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ. וְלָכֵן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁחָזַר קַיִן בִּתְשׁוּבָה, קִבֵּל חֲזָרָה אֶת אוֹת תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא (תִּקּוּן ס״ט ק״ח:): ׳כַּד תָּב בְּתִיּוּבְתָּא׳, ״וַיָּשֶׂם ה׳ לְקַיִן אוֹת״ [מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אִם אָדָם זוֹכֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנוֹפֶלֶת עַל פָּנָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה, וּמִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ].

ז. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר): וְזֶה שֶׁסִּפֵּר הַתַּנָּא (בְּכוֹרוֹת נז:): ׳אֶרֶז נָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ, וְעָבְרוּ עָלָיו שִׁשָּׁה־עָשָׂר קְרָנוֹת עַל חֲדוֹ; כִּי יָדוּעַ, שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם בִּדְבֵקוּת גָּדוֹל, וּבְשֵׂכֶל גָּדוֹל, כְּשֶׁנּוֹפֵל לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנָּה; כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד בְּמַדְרֵגָה אַחַת, וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הֲכִי גָּדוֹל, שֶׁבָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בִּבְטוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ מְשׁוּם דָּבָר רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת הוּא צָרִיךְ לִפֹּל בְּכָל פַּעַם, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה, כִּי תַּעֲנוּג תְּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג, אַף־עַל־פִּי שֶׁזֹּאת הַמַּדְרֵגָה שֶׁהוּא עַכְשָׁו בָּהּ, הֵינוּ בְּשָׁעַת נְפִילָתוֹ וִירִידָתוֹ וְנֶחְשָׁךְ לוֹ, גַּם הִיא מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה לְעֶרֶךְ שְׁאָר הַצַּדִּיקִים; כִּי צַדִּיק אַחֵר שֶׁאֵינוֹ בְּאוֹתָהּ מַדְרֵגָה כְּמוֹ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, לָכֵן הֵירִידָהּ וְהַנְּפִילָה שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, נֶחְשֶׁבֶת לוֹ לַעֲלִיָּה וּמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה, כִּי מַה שֶּׁנִּקְרֵאת יְרִידָה לְהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בַּמַּעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה, נִקְרֵאת לְצַדִּיק אַחֵר עֲלִיָּה גְּדוֹלָה מְאֹד. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָרְכּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל חָוֵי לֵהּ נְפִילָה, הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּזֶה הַמַּדְרֵגָה, כְּאִלּוּ חָטָא אֵיזֶה חֵטְא, וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל זֶה, כְּאִלּוּ חָטָא; כִּי גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, אֲפִלּוּ שֶׁזּוֹכִים לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגוֹת גְּדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵם תָּמִיד עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה, וּמִתְבַּיְּשִׁים מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּעֵת שֶׁנֶּחְשָׁךְ לָהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, נִדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ עָבְרוּ עֲבֵרָה הֲכִי חֲמוּרָה, וּבָא עַל־יְדֵי־זֶה לְבוּשָׁה גְּדוֹלָה, הֵינוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי הַתְּפִלִּין הִיא הַדְּבֵקוּת, וּכְשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ עַל פָּנָיו, אָז הוּא מִתְיָרֵא וּמִתְבַּיֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט מִי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עָלָיו נוֹפֶלֶת בּוּשָׁה וְיִרְאָה גְּדוֹלָה, בְּחִינַת: ״אָז

ה׳ לְקַיִן אוֹת״, [פֵּרוּשׁ רַשׁ״י]: הֶחֱזִיר מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ״, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּהַר): **׳כַּד תָּב בְּתִיּוּבְתָּא׳, ״וַיָּשֶׂם ה׳ לְקַיִן אוֹת״,**

(תִּקּוּן סט קח:):

ז **וְזֶה שֶׁסִּפֵּר הַתַּנָּא** (בְּכוֹרוֹת נז:): **אֶרֶז נָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ, וְעָבְרוּ עָלָיו שִׁשָּׁה־עָשָׂר קְרָנוֹת עַל חֲדוֹ. כִּי יָדוּעַ שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם בִּדְבֵקוּת גָּדוֹל, וּבְשֵׂכֶל גָּדוֹל, כְּשֶׁנּוֹפֵל לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנָּה. אַף־עַל־פִּי שֶׁזֹּאת הַמַּדְרֵגָה שֶׁהוּא עַכְשָׁו בָּהּ, גַּם הִיא מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה לְעֶרֶךְ שְׁאָר הַצַּדִּיקִים. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁלִּפְעָרְכּוֹ חָוֵי לֵהּ נְפִילָה, הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּזֶה הַמַּדְרֵגָה, כְּאִלּוּ חָטָא אֵיזֶה חֵטְא. וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל־זֶה, כְּאִלּוּ חָטָא. וּבָא עַל־יְדֵי־זֶה לְבוּשָׁה גְּדוֹלָה, הֵינוּ בְּחִינַת**

תָּבִין יִרְאַת ה״, וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתֵכֶף כַּאֲשֶׁר נֶחֱשָׁךְ לוֹ, נוֹפֶלֶת עָלָיו יִרְאָה וּבוּשָׁה גְּדוֹלָה, עַל־יְדֵי־זֶה וּבָא לִבְחִינַת יְדִיעָה חֲדָשָׁה וְהַכָּרָה בְּגֶדֶלֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעִקַּר הָאֲרַת הַתְּפִלִּין בָּאִים עַל־יְדֵי הַלּוּחוֹת, כַּמּוּבָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית נב:): בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי אִתְעַבַּר מִנַּיְהוּ זֻהֲמָא דְּהַאי חִיוָיָא, דְּהָא כְּדֵין בְּטוּל יֵצֶר הָרָע הֲוָה מֵעַלְמָא, וְדָחוּ לֵיהּ מִנַּיְהוּ, וּכְדֵין אִתְאַחִידוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְסָלְקוּ לְעֵילָא וְלָא נַחְתוּ לְתַתָּא כְּדֵין הֲווּ יָדְעִין וַחֲמָאן אַסְפַּקְלָרְיָאן עִלָּאִין וְאִתְנַהֲרִין עֵינֵיהוּ, וַחֲדָאן לְמִנְדַּע וּלְמִשְׁמַע, וּכְדֵין חָגַר לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲגוֹרִין דְּאַתְוָן דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, דְּלָא יָכוֹל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְהוּ הַאי חִיוָיָא, וְלָא יִסְאַב לוֹן כְּקַדְמֵיתָא, כֵּיוָן דְּחָטְאוּ בָּעֵגֶל, אִתְעַבַּר מִנַּיְהוּ כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין וּנְהוֹרִין עִלָּאִין, וְאִתְעַבְּרוּ מִנַּיְהוּ אִינּוּן חֲגִירוּ מְזַיְנִין, דְּאִתְעַטְּרוּ מִשְׁמָא עִלָּאָה קַדִּישָׁא, וְאַמְשִׁיכוּ עֲלַיְהוּ חִוְיָא בִּישָׁא וְכוּ׳, כִּי ׳כְּשֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע", זָכוּ לַחֲגִירַת זַיְנָא עִלָּאָה׳, הַיְנוּ שֶׁהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאוֹר אֵין סוֹף, וְהָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, וְהָיוּ חֲגוּרִים בְּאוֹתִיּוֹת מִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה רָאוּ וְשָׁמְעוּ גִּלּוּי אֱלֹקוּת, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל, לָקְחוּ אֶת זֶה מֵהֶם, וּמשֶׁה זָכָה לְקַרְוִין עוֹר פָּנִים, מֵאוֹר הַלּוּחוֹת; וְהַכֹּל עָבַר אֶל מֹשֶׁה, כִּי הוּא זָכָה לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַפָּנִים עַל־יְדֵי הַלּוּחוֹת, כִּי הֵם הַמַּחְזִין בְּעַצְמָן, הַיְנוּ גִּלּוּי אַמִּתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָדָם יַרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, זֶה עֶצֶם הַמּחִין שֶׁהֵם סוֹד הַתְּפִלִּין, הֶאָרַת הַמּחִין, כִּי עַל־יְדֵי חִדּוּד הַשֵּׂכֶל בַּתּוֹרָה, נִתְחַדְּדוּ הַמּחִין, וְנִתּוֹסֵף בּוֹ הַכָּרָה, וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּכָל שֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וּמּחִין וְחַיּוּת וּדְבֵקוּת, וְהַלּוּחוֹת הֵם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, כִּי לוּחוֹת הַבְּרִית, בָּהֶן כְּלוּלָה כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ה:): מַאי דִּכְתִיב (שְׁמוֹת כד, יב): "וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחֹת הָאֶבֶן, וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם"; לוּחוֹת — אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, תּוֹרָה — זֶה מִקְרָא, וְהַמִּצְוָה — זוֹ מִשְׁנָה, אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי — אֵלּוּ נְבִיאִים וּכְתוּבִים, לְהוֹרֹתָם — זֶה גְּמָרָא, מְלַמֵּד שֶׁכֻּלָּם נִתְּנוּ לְמשֶׁה מִסִּינַי; **וְנִקְרָאִים י״ו, עַל שֵׁם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְאָרְכָּן וָאו וְרָחְבָּן וָאו** (בָּבָא בַּתְרָא יד.); הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם י״ו [שֶׁזֶּה חָכְמָה תִּפְאֶרֶת כַּיָּדוּעַ], **וְהַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן,** כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב, יג): "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה"; [כִּי דֶּרֶךְ שֶׁל תָּמָר, שֶׁהָעוֹמְדִים קָרוֹב אֵלָיו אֵינָם רוֹאִים כְּלוּם, כִּי הַתָּמָר הוּא בְּגָבְהוֹ עֵץ בְּלִי עֲנָפִים, רַק לְמַעְלָה לְמַעְלָה יֵשׁ הָעֲנָפִים וְהַתְּמָרִים, וְלָכֵן כְּשֶׁעוֹמְדִים מֵרָחוֹק, יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת הַפֵּרוֹת וְהֶעָלִין; כִּי כָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁמִּי שֶׁקָּרוֹב אֵלָיו, אֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם דָּבָר, רַק מִי שֶׁעוֹמֵד מֵרָחוֹק, יֵשׁ

תְּפִלִּין, בְּחִינַת: "אָז תָּבִין יִרְאַת ה״, וּבָא לִבְחִינַת יְדִיעָה חֲדָשָׁה וְהַכָּרָה. וְעִקַּר הָאֲרַת הַתְּפִלִּין בָּאִים עַל־יְדֵי הַלּוּחוֹת, כַּמּוּבָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית וְכִי תִּשָּׂא הַנ״ל): **׳כְּשֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע", זָכוּ לַחֲגִירַת זַיְנָא עִלָּאָה׳. וּמשֶׁה זָכָה לְקֶרֶן עוֹר פָּנִים, מֵאוֹר הַלּוּחוֹת. כִּי הֵם הַמַּחְזִין בְּעַצְמָן, כִּי עַל־יְדֵי חִדּוּד הַשֵּׂכֶל בַּתּוֹרָה, נִתְחַדְּדוּ הַמּחִין, וְנִתּוֹסֵף בּוֹ הַכָּרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר. וְהַלּוּחוֹת הֵם שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָאִים י״ו, עַל־שֵׁם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְאָרְכָּן וָאו וְרָחְבָּן וָאו** (בָּבָא בַּתְרָא יד), **וְהַצַּדִּיק נִקְרָא אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן.**

לוֹ קָצָת הַשָּׂגָה בְּהַצַּדִּיק. כְּמוֹ־כֵן אֶרֶז הוּא עֵץ יָשָׁר מְאֹד, בְּלִי עֲנָפִים, אֲבָל הוּא מֻשְׁרָשׁ הֵיטֵב הֵיטֵב בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה, שֶׁשּׁוּם רוּחַ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲקֹר אוֹתוֹ, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיק, אַף שֶׁהוּא יָשָׁר, וְאֵין בּוֹ הַרְבֵּה עֲנָפִים, לֹא יְכוֹלִים לַעֲקֹר אוֹתוֹ, כִּי הוּא מֻשְׁרָשׁ הֵיטֵב בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל גֹּדֶל שְׁפָלוּתוֹ, שֶׁהוּא שָׁכֵן לְעָפָר בְּחַיָּיו (סוֹטָה ה.).

וְזֶה שֶׁסִּפֵּר הַתַּנָּא בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהָיָה צַדִּיק בְּדוֹרוֹ, וְנָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ. כִּי בְּוַדַּאי מַדְרֵגַת הַתַּנָּא הָיְתָה גַּם כֵּן גְּדוֹלָה, אֲבָל לְפִי עֶרֶךְ הַצַּדִּיק הָיְתָה נְפִילָה. וְעָבְרוּ, לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב): **״וְעָבַר ה׳ לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם״, וְתִרְגֵּם אֶנְקְלוֹס: ׳וְאִתְגְּלִי׳, י״ו קְרָנוֹת עַל חַדּוֹ, הַיְנוּ עַל־יְדֵי חִדּוּד שִׂכְלוֹ, וְחִדּוּשׁ שִׂכְלוֹ, שֶׁקִּבֵּל עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא י״ו כַּנַּ״ל, נִתְגַּלֶּה קֶרֶן עוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ בּוּשָׁה, בְּחִינַת תְּפִלִּין. גַּם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִקְרָא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְזֶה פֵּרוּשׁ: ׳נָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ׳, שֶׁנָּפַל לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְפִי הַשָּׂגָתֵנוּ. הֲגַם שֶׁגַּם הַשָּׂגָתֵנוּ גְּדוֹלָה, אֲבָל לְפִי עֶרְכּוֹ הָוֵי לֵיהּ נְפִילָה, שֶׁשָּׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּהַשָּׂגָתֵנוּ:**

לַעֲמֹד בְּמַדְרֵגָה אַחַת, כִּי תַּעֲנוּג תָּמִידִי אֵינוֹ תַּעֲנוּג, וְלָכֵן בְּכָל פַּעַם אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, נִכְבָּה מִמֶּנּוּ בְּכָל פַּעַם הָאוֹר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְפִילָה אֶצְלוֹ, כְּדֵי שֶׁיַּתְחִיל מֵחָדָשׁ, וְיָאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמַה שֶּׁנִּקְרָא אֵצֶל צַדִּיק אֶחָד נְפִילָה, עַדַיִן הִיא עֲלִיָּה גְּדוֹלָה אֵצֶל צַדִּיק אַחֵר, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי־אָדָם שָׁוִין בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וַאֲפִלּוּ בֵּין צַדִּיקִים גְּדוֹלִים יֵשׁ הֶפְרֵשׁ גָּדוֹל. וְעָבְרוּ — לְשׁוֹן הִתְגַּלּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב, כג): ״וְעָבַר ה׳ לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם״, וְתִרְגֵּם אֶנְקְלוֹס: ׳וְאִתְגְּלִי׳, י״ו קְרָנוֹת עַל חַדּוֹ, הַיְנוּ עַל־יְדֵי חִדּוּד שִׂכְלוֹ, וְחִדּוּשׁ שִׂכְלוֹ, שֶׁקִּבֵּל עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא י״ו כַּנַּ״ל, נִתְגַּלֶּה קֶרֶן עוֹר הַפָּנִים, הַיְנוּ בּוּשָׁה, בְּחִינַת תְּפִלִּין; כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהָיְתָה לוֹ יְרִידָה, וְחָזַר לְחַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּסוֹד י״ו, הֶאָרַת הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה הֵאִיר עָלָיו אוֹר הַפָּנִים, וְכָל מִי שֶׁהִסְתַּכֵּל עָלָיו, נָפְלָה עָלָיו בּוּשָׁה מִדְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, גַּם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִקְרָא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה סח, סִימָן ט׳): מִפְּנֵי מַה מְכַנִּין שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקוֹרְאִין אוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין עוֹלָמוֹ מְקוֹמוֹ, מִן מַה דִּכְתִיב (שְׁמוֹת לג, כא): ״הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי״, הֱוֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין עוֹלָמוֹ מְקוֹמוֹ; **וְזֶה פֵּרוּשׁ: ׳נָפַל בִּמְקוֹמֵנוּ׳, הַיְנוּ שֶׁהַתַּנָּא אוֹמֵר עַל הַצַּדִּיק, שֶׁנָּפַל לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְפִי הַשָּׂגָתֵנוּ שֶׁזֶּה מְקוֹמֵנוּ,** שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹחֲזִים שָׁמָּה אֶת עַצְמֵנוּ כְּפִי בְּחִינָתֵנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, **הֲגַם שֶׁגַּם הַשָּׂגָתֵנוּ גְּדוֹלָה, כִּי בְּוַדַּאי הַתַּנָּא זָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה,** כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (עֲבוֹדָה זָרָה י׳): יְדַעְנָא זוּטֵי דְּאִית בְּכוּ מְחַיֶּה מֵתִים; **אֲבָל לְפִי עֶרְכּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁהָעוֹלָם**

עוֹמֵד עָלָיו, הֲוֵי לֵהּ נְפִילָה, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, וּמִתְבַּיֵּשׁ בְּהַשָּׁגָתְנוּ; כִּי זֶה עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק, שֶׁתָּמִיד עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וּבְכָל פַּעַם כְּשֶׁמַּשִּׂיג הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת, הוּא מִתְבַּיֵּשׁ יוֹתֵר, וְהוּא מִסְתַּכֵּל אֵיךְ שֶׁעַד עַכְשָׁו הָיָה בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה, וְכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁעוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה. וְהַבּוּשָׁה הַזּוֹ נִתְגַּלִּית עַל פָּנָיו, וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עָלָיו, נוֹפֶלֶת גַּם עָלָיו בּוּשָׁה, שֶׁהוּא סוֹד הַתְּפִלִּין, הַדְּבֵקוּת בָּאִין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

וְזֶה פְּרוּשׁ ״בְּרֵאשִׁית״, רָא בּשֶׁת. כִּי הַיִּרְאָה הוּא הַבּוּשָׁה. תַּמָּן רָאשֵׁי תַּמָּן בַּת, ״אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם״ (שְׁמוֹת ו), **הַיְנוּ תְּלָת גְּוָנִין דְּעֵינָא בַּת עַיִן. רָמַז מְקוֹם הַתְּפִלִּין, ״וְלִטּוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ״** (שָׁם יג), **וּתְלָת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, הֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת:**

וְזֶה פְּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה נח): **אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי, כִּי שַׁבָּת, בְּחִינַת בּוּשָׁה. רַגְלֶךָ, בַּתְּחִלָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן הַדִּבּוּר, הַנִּקְרָא רֶגֶל. וְאֵיךְ תְּתַקֵּן הַדִּבּוּר, עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי. כִּי זֵהַמַּת הַנָּחָשׁ גָּרַם** הוּא מַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בְּעֵין שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁזֶּה רָמַז מְקוֹם הַתְּפִלִּין שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (שְׁמוֹת יג, טז): ״וְלִטְטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ״, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי סִימָן הַדְּבֵקוּת הוּא תְּפִלִּין, כִּי אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַדְּבֵקוּת, שֶׁמִּסְתַּכֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהַתְּפִלִּין הֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, כְּנֶגֶד הָעַיִן, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תְּלַת גְּוָנִין דְּעֵינָא וּבַת עַיִן, הַיְנוּ בְּכָל עַיִן יֵשׁ שְׁלֹשָׁה צְבָעִים, וְאִישׁוֹן הָעַיִן הוּא בָּאֶמְצַע, וְזֶה מְרַמֵּז נֶגֶד הָאַרְבָּעָה עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וּכְנֶגֶד הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב. ״בֵּית אֲבוֹתָם״, וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים — שָׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא בַּת עַיִן, אִישׁוֹן הָעַיִן, שֶׁכָּל זֶה הֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת (וּבָזֶה מְחֻבָּרִים דִּבְרֵי הַקְּדוֹשִׁים אֶל הַתְּחָלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ, אֲשֶׁר הַתְּפִלִּין הוּא סִימָן לַדְּבֵקוּת).

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): **וְזֶה פְּרוּשׁ** (יְשַׁעְיָה נח, יג): **״אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי״, כִּי שַׁבָּת — בְּחִינַת בּוּשָׁה.** [עַיֵּן (תִּקּוּנֵי־זֹהַר בַּהַקְדָּמָה ה:): וַהֲפֹךְ בֹּשֶׁ״ת וְתִשְׁכַּח שַׁבָּ״ת], **רַגְלֶךָ** — סוֹבֵב עַל הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים טו, ג): ״לֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ״, **הַיְנוּ כִּי בְּתַחְלָה צָרִיךְ לְתַקֵּן הַדִּבּוּר, הַנִּקְרָא רֶגֶל. וְאֵיךְ תְּתַקֵּן הַדִּבּוּר?** עַל־יְדֵי ״עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי״; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר, כְּמַאֲמָרָם

זַ״ל (שַׁבָּת קיג:): ״וְדַבֵּר דָּבָר״ — שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל, דִּבּוּר אָסוּר וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. כִּי זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ גָּרַם שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע קְלָלוֹת, שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת. [עַיֵּן תִּקּוּנֵי־זֹהַר (בַּהַקְדָּמָה יב.): בְּרֵאשִׁית — יָ״א שַׁבָּ״ת, אַזְהָרָה דְּלֵיהּ דְּלָא לְחַלְּלָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּטַ״ל מְלָאכוֹת, דְּאִנּוּן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר א׳, לְקַבֵּל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד רְצוּעָה לְאַלְקָאָה אֵיהִי שִׁפְחָה בִּישָׁא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן תִּקּוּן מ״ח: אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חַד אִינּוּן לָקַבֵּל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם].

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל, כְּדַאיְתָא בִּמְכִילְתָּא (יִתְרוֹ): ״זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת״ — ׳זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת׳; הַיְנוּ שֶׁכְּבָר מִיּוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל שַׁבָּת, עָלָיו לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ אֶת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת. [וְזֶה אֲשֶׁר תִּקְנוּ לְסִפּוֹר בְּכָל יוֹם אֶת הַיָּמִים: ״הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת״ וְכוּ׳, לְפִי הַמְּזֻמּוֹרִים שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים מְזַמְּרִים בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ עַל הַדּוּכָן]. וּלְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל, עַל־יְדֵי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִקְדֻּשַּׁת שַׁבָּת, וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּכִסּוּפִים וּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים אֶל שַׁבָּת, כֵּן נִדְחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁגָּרַם כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת לָאָדָם וְחַוָּה וּלְכָל הַדּוֹרוֹת, וְהוּא קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת קֵץ וָסוֹף לְכָל בָּשָׂר, כִּי מְדַבֵּר רָע עַל כֻּלָּם, שֶׁזֶּה בָּא מֵהַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וּמֵהַדִּבּוּרִים הָרָעִים שֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַזּוּלַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, זֶה גּוֹרֵם רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ שֶׁל אָדָם, אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, שֶׁאָז מִתְקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלֶה הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה פֵּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה נח, יג): ״עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ״ — כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה חֲפָצְךָ, הַיְנוּ בִּימֵי הַחֹל, ״בְּיוֹם קָדְשִׁי״ — יִדְמֶה כְּאִלּוּ עַכְשָׁו יוֹם קָדְשִׁי; הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ מִקְדֻּשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל, וְתַקְדִּישֵׁם מִשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת; הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם אַפְלוּ כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה חֲפָצֶיךָ, שֶׁאָז מֻתָּר לְךָ לַעֲבֹד, עִם כָּל זֹאת תִּזְכֹּר בְּכָל יוֹם ״בְּיוֹם קָדְשִׁי״, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה הוּא גַּם כֵּן קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָאִיר עָלֶיךָ ט״ל אוֹרוֹת, שֶׁתַּרְגִּישׁ עֲרֵבוּת נְעִימוּת זִיו חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא תִּצְטָרֵךְ לַעֲמֹל כָּל־כָּךְ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתְךָ, כִּי בְּמָקוֹם ט״ל מַלְקוֹת, שֶׁזֶּה קְלָלַת הַנָּחָשׁ (בְּרֵאשִׁית ג, א): ״בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה״, תִּזְכֶּה אֶל ט״ל אוֹרוֹת, שֶׁהֵם ל״ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְיָאִיר עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁל שַׁבָּת.

שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע קְלָלוֹת. שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל. כְּדַאיְתָא בִּמְכִילְתָּא: ״זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת״ — ׳זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת׳. וּלְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל, כֵּן נִדְחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹלֶה הַדִּבּוּר. וְזֶה פֵּרוּשׁ: עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ, כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה חֲפָצְךָ, הַיְנוּ בִּימֵי הַחֹל. בְּיוֹם קָדְשִׁי, יִדְמֶה כְּאִלּוּ עַכְשָׁו יוֹם קָדְשִׁי. הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ מִקְדֻּשַּׁת שַׁבָּת עַל יְמֵי הַחֹל, וְתַקְדִּישֵׁם מִשְּׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת:

וְזֶה (חֲגִיגָה יב:): **תַּנְיָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת, רוֹאִים וְאֵינָם יוֹדְעִים מָה רוֹאִים, הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל** בְּמָקוֹם ט״ל מַלְקוֹת, שֶׁזֶּה קְלָלַת הַנָּחָשׁ (בְּרֵאשִׁית ג, א): ״בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה״, תִּזְכֶּה אֶל ט״ל אוֹרוֹת, שֶׁהֵם ל״ט מְלָאכוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְיָאִיר עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁל שַׁבָּת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר) וְזֶה (חֲגִיגָה יב:): **תַּנְיָא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת, רוֹאִים וְאֵינָם יוֹדְעִים מָה רוֹאִים, הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּדִים, שֶׁנֶּאֱמַר** (אִיּוֹב ט, ו):

״הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וַעֲמוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן״, עַמּוּדִים עַל הַמַּיִם, וּמִי הֵם הָעַמּוּדִים? הַיְנוּ בִּינָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ אֶרֶץ הַחַיִּים, הַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּישׁ נַעַם עֲרֵבוּת חַי הַחַיִּים, אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמִּמֶּנָּה תּוֹצְאוֹת הַתְּפִלִּין כַּנַּ״ל, הַיְנוּ הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְהַתְּפִלָּה נִקְרָא עָמוּד, עַל שֵׁם (תְּהִלִּים קו, ל): ״וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס״, וַעֲמוּדִים בְּחִינַת תְּפִלָּה; נִמְצָא שֶׁהָעַמּוּדִים, שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ — זוֹ תְּפִלָּה, שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִבִּינָה, שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֶלְקוּת גָּמוּר הוּא. עַל הַמַּיִם, הַיְנוּ עַל הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב, יט): ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה׳״ [נִמְצָא בְּפָסוּק זֶה מְחֻבָּר תְּפִלָּה, לֵב, מַיִם, שֶׁמְּחֻבָּרִים זֶה לָזֶה]. וּמַיִם עַל הֶהָרִים — זוֹ בְּחִינַת תּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה עַל הַר סִינַי, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְעוֹרֵר חֶסֶד אַבְרָהָם, כִּי אַבְרָהָם הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים, וְקִיֵּם אַבְרָהָם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לִפְנֵי שֶׁנִּתְּנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וְשׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרוֹ, וְלוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חֶסֶד דְּאַבְרָהָם. גַּם כִּי הֶהָרִים זוֹ תּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח, טו): ״בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ״; וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין סב.), שֶׁאֵלּוּ שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה, נִקְרָאִים מְלָכִים. גַּם אַבְרָהָם נִקְרָא הַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יט, יז): ״הָהָרָה הִמָּלֵט״; [נִמְצָא, שְׁמְקֻשָּׁרִים יַחַד אַבְרָהָם, הַר, תּוֹרָה]. וְהָרִים עַל הָרוּחַ, הַיְנוּ רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ בְּחִינַת דִּבּוּר, שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל־יְדֵי הַתּוֹרַת חֶסֶד, נִתְעַלֶּה הַדִּבּוּר כַּנַּ״ל; כִּי עִקַּר תּוֹרַת חֶסֶד זֶה, שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנַת לְלַמְּדָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רוּת ג, יג): ״שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר״. [וְעִקַּר זְמַן הַלִּמּוּד וְכֵן הַתְּפִלָּה הוּא בַּלַּיְלָה (עֵין תִּקּוּנִים, תִּקּוּן כ״א): חַי ה׳ שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אוֹמָאָה בְּח״י, דְּאִיהוּ כָּלִיל חַ״י בְּרָכָאן דְּצִלּוֹתָא, שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד הַהוּא נַהֲרָא, דְּבַהַהוּא זִמְנָא צְלוֹתָא תְּהֵא נַהֲרָא בְּלִבָּא וּבְעֵינִין, וּבְגִין דִּבְח״י בְּרָכָאן דְּצִלּוֹתָא תַּלְיָא פּוּרְקָנָא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא, דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ״י עַלְמִין]. וְרוּחַ עַל סְעָרָה, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים; כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה קֵץ וְסוֹף מִכָּל בָּשָׂר, הַיְנוּ שֶׁמְּדַבֵּר עַל כָּל אֶחָד, נִמְצָא שֶׁפּוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ, כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁלּוֹ הֵם בְּחִינַת אַחַר הַדִּבּוּר, הַיְנוּ אֲחוֹרֵי הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהַדִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן, רַק מֵאַחַר הַדִּבּוּר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ״ל; וּמִזֶּה סוֹבְלִים אֶת כָּל הַסֵּבֶל שֶׁבְּנֵי אָדָם סוֹבְלִים;

עַמּוּדִים, הַיְנוּ בִּינָה, אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁמִּמֶּנָּה תּוֹצְאוֹת הַתְּפִלִּין כַּנַּ״ל. וְהַתְּפִלָּה נִקְרָא עָמוּד, עַל־שֵׁם (תְּהִלִּים קו): ״וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס״: וַעֲמוּדִים, בְּחִינַת תְּפִלָּה, עַל הַמַּיִם. הַיְנוּ עַל הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב׳): ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה׳״: וּמַיִם עַל הֶהָרִים, זוֹ בְּחִינַת תּוֹרָה, שֶׁעַל־יָדָהּ נִתְעוֹרֵר חֶסֶד אַבְרָהָם. כִּי הֶהָרִים זוֹ תּוֹרָה, שֶׁהוּא מְרוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח׳): ״בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ״. גַּם אַבְרָהָם נִקְרָא הַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יט): ״הָהָרָה הִמָּלֵט״, וְהָרִים עַל הָרוּחַ, הַיְנוּ רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ בְּחִינַת דִּבּוּר. שֶׁעַל־יְדֵי הַתּוֹרַת חֶסֶד, נִתְעַלֶּה הַדִּבּוּר כַּנַּ״ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר״. וְרוּחַ עַל סְעָרָה, הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַדְּבָרִים, הוּא יוֹנֵק מֵהַדִּבּוּר, וְנַעֲשֶׂה רוּחַ סְעָרָה כַּנַּ״ל: וּסְעָרָה עַל זְרוֹעוֹ

כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁל אִסּוּר שֶׁמְּדַבֵּר עַל זוּלָתוֹ, גּוֹרְמִים לוֹ רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ, וְנִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי, וְנֶעֱקָר מֵהַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וּסְעָרָה עַל זְרוֹעוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; וּבֶאֱמֶת כְּבָיְכוֹל מִזְּרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מִשָּׁם יוֹרֶדֶת מִדַּת הַגְּבוּרָה, כִּי זְרוֹעַ שְׂמאל יֵשׁ בָּהּ חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וְהַהֶכְרֵחַ בִּשְׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁתִּהְיֶה מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁהוּא הַצִּמְצוּם, כִּי בִּלְעֲדֵי זֹאת לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע מִמִּדַּת הַחֶסֶד, וְלָכֵן הַהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה בָּעוֹלָם מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת הַסְּעָרָה, כִּי הַבְּרִיּוֹת צְרִיכִין לְקֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, לא): ״וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן י׳): ׳דָּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת׳; כִּי הוּא מַחֲזִיר אֶת הַנְּשָׁמוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּיוֹם שֶׁנִּקְרָאִים לְמַעְלָה. אֲבָל כָּל זֶה כְּשֶׁאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, וְאָז טוֹב מְאֹד הַמַּלְאָךְ הַמָּוֶת, אַף שֶׁמּוֹצִיא אֶת נִשְׁמַת הָאָדָם, אֲבָל זֶה בָּא מֵרֹב דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם מִגְּבוּרוֹת עִלָּאִין, כִּי הוּא טוֹב מְאֹד; כִּי הַחֶסֶד נִשְׁפָּע עַל הָאָדָם בְּלִי גְּבוּל, וּצְרִיכִים אֶת מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ גְּבוּל וְצִמְצוּם. וְזֶהוּ שֶׁסְּעָרָה בִּזְרוֹעַ, הַיְנוּ זְרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר זְרוֹעַ, אֵלּוּ חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתוֹ, עַד זְמַן בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח (יְשַׁעְיָה כה, ח); הַיְנוּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְבַּטֵּל הַמָּוֶת, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הֶחָמֵשׁ גְּבוּרוֹת, שֶׁהֵם הַצִּמְצוּם. וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי מִלְּמַעְלָה תָּמִיד שׁוֹפֵעַ שֶׁפַע אֱלֹקִי, הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה אוֹתִיּוֹת א׳ ב׳ עַד ת׳, שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת הוֹלְכִים בְּיֹשֶׁר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אוֹתִיּוֹת מַנְצַפַּ״ךְ, הֵן חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה, כִּי אַחַר כָּל אוֹת יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁזֶּה הַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע, אֲבָל אַחַר אוֹתִיּוֹת מַנְצַפַּ״ךְ כְּבָר לֹא יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹתִיּוֹת, כִּי אֵלּוּ הֶחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, הֵן אוֹתִיּוֹת סוֹפִיּוֹת, שֶׁעוֹצְרוֹת אֶת הַתֵּבָה, כִּי אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת כּוֹתְבִים בַּסּוֹף שֶׁל הַתֵּבָה, וְזֶה הַצִּמְצוּם שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת הָאוֹתִיּוֹת. וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לָדַעַת, שֶׁאִם כֹּחַ הַדִּבּוּר מוֹצִיא רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו שֶׁפַע, אוֹר אֱלֹקִי, דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל אִם פּוֹגְמִים בַּדִּבּוּר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא מַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, וְהוּא מְדַבֵּר אֶת כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה רוּחַ סְעָרָה בְּמֹחוֹ וְנִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי, וְזוֹ גְּבוּרָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁמְּצַמְצֵם אֶת דִּבּוּרוֹ, זוֹ גְּבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לָאָדָם צִמְצוּם בַּדִּבּוּר, וְלֹא יְדַבֵּר מַה שֶּׁאֵינוֹ נִצְרָךְ.

שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַבְּרִיּוֹת צְרִיכִין לְקֵץ כָּל בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד״ — ׳דָּא מַלְאָךְ־הַמָּוֶת׳ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ט׳), **וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם מִגְּבוּרוֹת עִלָּאִין, כִּי הוּא טוֹב מְאֹד. וְזֶהוּ שֶׁסְּעָרָה בִּזְרוֹעַ, זְרוֹעַ, אֵלּוּ חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתוֹ עַד זְמַן בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח** (יְשַׁעְיָה כה):

וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּגַּשׁ רי׳): **שֶׁפַּרְעֹה הִיא אִמָּא דְּכָל נְהִירִין אִתְפַּרְעָן וְאִתְגַּלְיָן מִנַּהּ. וּתְפִלִּין נִקְרָא מֶרְכָּבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים לג):

(עַכְשָׁו יְפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק שֶׁהִתְחִיל בּוֹ אֶת הַתּוֹרָה): וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּגַּשׁ רי׳), **שֶׁפַּרְעֹה הִיא אִמָּא דְּכָל נְהִירִין אִתְפַּרְעָן וְאִתְגַּלְיָן מִנַּהּ**; כִּי תֵּבֶת פַּרְעֹה הוּא לְשׁוֹן פְּרִיעָה, כִּי כָּל הָאוֹרוֹת בָּאִים מִבִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵאַבָּא, וּתְפִלִּין נִקְרָא מֶרְכָּבוֹת, כְּנֶגֶד

יְדַבֵּר מַה שֶּׁאֵינוֹ נִצְרָךְ.

הַד׳ פָּרָשִׁיוֹת שֶׁבָּהֶם, שֶׁשָּׁרְשָׁן בְּמֶרְכָּבָה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים לג, כו): ״רֹכֵב שָׁמַיִם״; רוֹכֵב זֶה בְּחִינַת מֶרְכָּבָה, וְשָׁמַיִם הֵם צָרוּף שְׁתֵּי תֵּבוֹת: אֵשׁ וּמַיִם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֲגִיגָה יב:): מַאי שָׁמַיִם? אֵשׁ וּמַיִם; שֶׁזֶּה בְּחִינַת גְּוָנִין, הַיְנוּ שְׁנֵי צְבָעִים, כִּי תְּפִלִּין הֵם נֶהֱרִין מֵאמָּא עִלָּאָה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁהוּא סוֹד אֵשׁ וּמַיִם. וְעַל־יְדֵי מַה תִּזְכֶּה לִבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא הַמְשָׁכַת מֹחִין מֵאמָּא עִלָּאָה? עַל־יְדֵי ״יָרָה בַּיָּם״. יָרָה — הֵם הַגְּבוּרוֹת (פֵּרוּשׁ יָ״ה עִם הַכּוֹלֵל — גִּימַטְרִיָּא גְּבוּרָה). בַּיָּם — הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, ז): ״כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם״, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפֶּה כַּנַּ״ל, כְּשֶׁתְּקַשֵּׁר וְתַעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשָׁהּ, עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְדִבֵּקוּת עֶלְיוֹנָה, לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין. וְעַל־יְדֵי מַה תּוּכַל לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשָׁהּ? עַל־יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם קְטָנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, צָרוֹת וְיִסּוּרִים שׁוֹנִים, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְחַזֵּק וְלוֹמֵד תּוֹרָה בְּצַעַר, וּמָר לוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה, נִמְשָׁךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד עָלָיו, וְאָז הַבַּקָּר אוֹר וְכוּ׳, שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר הַחֶסֶד, וְאָז הַדִּבּוּר עוֹלֶה לְשָׁרְשׁוֹ, וְנַעֲשָׂה בַּת אַבְרָהָם, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, צִמְצוּם דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בָּבָא בַּתְרָא טז:): ׳בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ׳; בַּיָּם גִּימַטְרִיָּה בַּכֹּל; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְצִמְצוּם דִּקְדֻשָּׁה, וְהַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הַדִּבּוּר, עוֹלָה עַד הַבִּינָה, וְזוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה: ״וּמִבְחָר שָׁלְשָׁיו טֻבְּעוּ בְיָם״, הַתּוֹרָה נִקְרָא אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאֵי (שַׁבָּת פח.), שֶׁזֶּה שָׁלְשָׁיו, כִּי הִיא כְּלוּלָה מִמִּקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא. וּמִבְחָר דָּא אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט, ז): ״אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם״. פֵּרוּשׁ, עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְעוֹרֵר מִדַּת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא הַחֶסֶד, וְעַל יָדָהּ נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, אֲפִלּוּ שֶׁצָּר וּמָר לוֹ, וְהוּא מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר וְלוֹמֵד תּוֹרָה בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת, וְשׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרֵי פִּיו, אָז זוֹכֶה לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, וְזוֹכֶה לִדְבֵקוּת אֱמֶת, לִהְיוֹת דָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד יַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאָז וְקֵץ כָּל בָּשָׂר יִטְבַּע בִּנוּקְבָא

״רֹכֵב שָׁמַיִם״. וְשָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, בְּחִינַת גְּוָנִין, כִּי תְּפִלִּין הֵם נֶהֱרִין מֵאמָּא עִלָּאָה. וְעַל־יְדֵי מַה תִּזְכֶּה לִבְחִינַת תְּפִלִּין, יָרָה בַּיָּם. יָרָה, הֵם הַגְּבוּרוֹת (פֵּרוּשׁ יָ״ה עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא גְּבוּרָה). בַּיָּם, הוּא בְּחִינַת דִּבּוּר, כְּשֶׁתְּקַשֵּׁר וְתַעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשָׁהּ. וְעַל־יְדֵי מָה תּוּכַל לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשָׁהּ, עַל־יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה. שֶׁעַל־יְדֵי לְמוּד הַזֶּה, נִמְשָׁךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד, וְאָז הַבַּקָּר אוֹר וְכוּ׳, וְאָז הַדִּבּוּר עוֹלֶה, וְנַעֲשָׂה בַּת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בָּבָא בַּתְרָא טז:): ׳בַּת הָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם וּבַכֹּל שְׁמָהּ׳, בַּיָּם גִּימַטְרִיָּא בַּכֹּל. וְזֶה: וּמִבְחָר שָׁלְשָׁיו טֻבְּעוּ בְיָם, הַתּוֹרָה נִקְרָא אוֹרַיְתָא תְּלִיתָאֵי (שַׁבָּת פח). וּמִבְחָר דָּא אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט׳): ״אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם״. פֵּרוּשׁ, עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְעוֹרֵר מִדַּת אַבְרָהָם, עַל־יָדָהּ נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר, וְקֵץ כָּל בָּשָׂר יִטְבַּע בִּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְזוֹ טֻבְּעוּ בְיָם סוּף, הוּא בְּחִינַת קֵץ

לְמוּד הַזֶּה, נִמְשָׁךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד עָלָיו, וְאָז דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְזוֹ ״טֻבְּעוּ בְיָם סוּף״. סוּף —

הוּא בְּחִינַת קֶרֶן כָּל בָּשָׂר, שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת סוֹף וָקֵץ לְכָל בָּשָׂר, וְעַל־יְדֵי שֶׁהוּא דָּבוּק בְּיַם הַדִּבּוּר, וְשׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרֵי פִּיו, שֶׁזֶּה יְסוֹד כָּל הָאָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה יִטְבַּע הָרָע שֶׁבַּדִּבּוּר בִּנּוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, עַל־יְדֵי בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ״ל; רָצָה לוֹמַר, כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, אַף שֶׁצָּר וּמָר לוֹ, וְיֵשׁ לוֹ נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים וְכוּ׳, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ עִם דִּבּוּרוֹ רַק לְדִבּוּרֵי תּוֹרָה וְדִבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁאֵלּוּ הֵם דִּבּוּרֵי אַבְרָהָם, שֶׁהוּא גִּלָּה וּפָרַסֵּם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מג): אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, אֲנִי לֹא הָיָה שְׁמִי נִקְרָא לִבְרִיּוֹתַי, וְהִכַּרְתָּ אוֹתִי לִבְרִיּוֹתַי, מַעֲלֶה אֲנִי עָלֶיךָ כְּאִלּוּ אַתָּה שֻׁתָּף עִמִּי בִּבְרִיאָתוֹ שֶׁל עוֹלָם; וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרִי הַאֲזִינוּ) עַד שֶׁלֹּא בָּא אָבִינוּ אַבְרָהָם לָעוֹלָם, כִּבְיָכוֹל לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֶלֶךְ אֶלָּא עַל הַשָּׁמַיִם, אָבִינוּ אַבְרָהָם הִמְלִיכוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ. וְעַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלֶה אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, וְזוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, שֶׁאָסוּר לְהָסִיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ כְּרֶגַע.

(זֹאת הַתּוֹרָה הִיא סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְכַנִּרְשָׁם מִן הַצַּד בַּהַגָּ״ה אֵיךְ כָּל כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין כְּלוּלִין שָׁם, וְהַדְּבָרִים מוּבָנִים לַמַּשְׂכִּילִים וַעֲדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר רָחָב לְבָאֵר הַדָּבָר הֵיטֵב, וְאִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי, יִתְבָּאֵר הַדָּבָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

וְדַע שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁחִשּׁוּב כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת. וְאָמַר: שֶׁכֻּלָּם הֵם סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה "בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר", וְ"אָנֹכִי ה׳ אֱלֹקֶיךָ", וּ"קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" וְכוּ׳, וְהַתּוֹרָה "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים", "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים", "אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא", וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת "מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה" וְכוּ׳. וְעוֹד כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁאֵינִי זוֹכֵר עַתָּה לְפָרְטָם. וְאָמַר שֶׁכֻּלָּם הֵם סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַשִּׂיגָם):

כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, כַּמְבֹאָר שָׁם בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְכַנִּרְשָׁם מִן הַצַּד בַּהַגָּ״ה אֵיךְ כָּל כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין כְּלוּלִין שָׁם, וְהַדְּבָרִים מוּבָנִים לַמַּשְׂכִּילִים, וַעֲדַיִן צְרִיכִין בֵּאוּר רָחָב לְבָאֵר הַדָּבָר הֵיטֵב, וְאִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי, יִתְבָּאֵר הַדָּבָר בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: [וּכְבָר בֵּאֵר מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת סוֹד כַּוָּנַת הַתְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין מִבִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, שֶׁאָדָם תָּמִיד יִזְכֹּר מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא].

וְדַע שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ (לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל), שֶׁחִשּׁוּב כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת, וְאָמַר: שֶׁכֻּלָּם הֵם סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה: "בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר" (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), וְ"אָנֹכִי ה׳ אֱלֹקֶיךָ" (שָׁם, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳), וּ"קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" וְכוּ׳ (שָׁם, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), וְהַתּוֹרָה "מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים" (שָׁם, חֵלֶק א׳, סִימָן לג), "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים" (שָׁם, חֵלֶק א׳, סִימָן לד), "אַשְׁרֵי הָעָם זַרְקָא" (שָׁם, חֵלֶק א׳, סִימָן לה), וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת "מַרְכֶּבֶת פַּרְעֹה" וְכוּ׳, וְעוֹד כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁאֵינִי זוֹכֵר עַתָּה לְפָרְטָם. וְאָמַר, שֶׁכֻּלָּם הֵם סוֹד כַּוָּנוֹת תְּפִלִּין, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַשִּׂיגָם).

לט

״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״ (דְּבָרִים יא, טו) (מְפָרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת הַפָּסוּק): ׳עֵשֶׂב׳ רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: ע׳וֹשֶׂה שָׁ׳לוֹם בִּ׳מְרוֹמָיו. ׳בְּשָׂדְךָ׳ — לְשׁוֹן שְׁדוּד וּשְׁבִירָה, כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ אֵיזֶה רְעָבוֹן, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוַת אֲכִילָה, יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים. כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה [עַיֵּן בָּבָא מְצִיעָא נט. אָמַר רַב יְהוּדָה, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁאֵין מְרִיבָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא עַל עִסְקֵי תְּבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קמז, יד): ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״, אָמַר רַב פַּפָּא, הַיְנוּ דְּאָמְרֵי אִינָשֵׁי כְּמִשְׁלָם שַׁעֲרֵי מִכְּדָא נָקִישׁ וְאָתֵי תִּיגְרָא בְּבֵיתָא], הַיְנוּ (שָׁם): ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״, אִם יֵשׁ אֶצְלוֹ שָׁלוֹם, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, וְיֵשׁ לוֹ שָׂבַע, וְאֵינוֹ מִתְאַוֶּה לַאֲכִילָה, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹכֶל מָצוּי, אֵינוֹ מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל, וְאֵין לוֹ תַּאֲוָה לָזֶה, כִּי יֵשׁ לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, אָז הוּא נַעֲשֶׂה רָעֵב, וּמִזֶּה מִתְהַוֶּה מַחֲלֶקֶת בַּבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁמְּרַגֵּל בְּפִי בְּנֵי־אָדָם: כְּשֶׁנִּשְׁלָמִים [מִתְרוֹקְנִים] הַשְּׁעוֹרִים מֵהַכַּד, מַתְחִילָה לָבוֹא הַמַּחֲלֶקֶת בַּבַּיִת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָשִׁים מִלְמַטָּה, הַיְנוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲלֶקֶת וּמְקַטְרְגִים כָּאן לְמַטָּה, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָשִׁים מִלְמַעְלָה, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲלֶקֶת וּמְקַטְרְגִים שָׁם לְמַעְלָה [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין קג:): כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשֶׂה אָדָם רָשׁ מִלְמַטָּה — נַעֲשֶׂה רָשׁ מִלְמַעְלָה. וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: ״שֶׁנַּעֲשֶׂה אָדָם רָשׁ מִלְמַטָּה״ — שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִין, וְאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ, ״נַעֲשֶׂה רָשׁ מִלְמַעְלָה״ — בְּיָדוּעַ שֶׁשּׁוֹנְאִין אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה]; כִּי הָאָדָם כָּלוּל מִשְּׁנֵי דְּבָרִים: מֵחֹמֶר שֶׁהוּא הַגּוּף, הַחֲמְרִיּוּת שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עָלָיו שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱכֹל, וְהַצּוֹרָה שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לֶאֱכֹל, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חִבְּרָם יַחַד, הַיְנוּ הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה, שֶׁהַגּוּף צָרִיךְ לֶאֱכֹל, וְהַנְּשָׁמָה מִתְעַנֶּגֶת מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. בִּכְן צָרִיךְ לְשַׁדֵּד וּלְשַׁבֵּר הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ הַמִּתְאַוָּה לֶאֱכֹל, כִּי עִקַּר הָרָעָבוֹן הוּא לְבַהֲמִיּוּת, הַיְנוּ לַגּוּף, כִּי הַנְּשָׁמָה אֵינָהּ צְרִיכָה מַאֲכָל גַּשְׁמִי, וְלָכֵן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשַׁדֵּד וּלְשַׁבֵּר אֶת הַגּוּף, וּמֵאִיר בּוֹ גַּם־כֵּן אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אָזַי הַגּוּף נִתְהַפֵּךְ לְחֵלֶק הַנְּשָׁמָה, וְאָז הוּא אֵינוֹ מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל, וְנִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ (אִיּוֹב יט, כו): ״וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ״, שֶׁגַּם מִבְּשַׂר הַגּוּף יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֱלֹקוּת, וְאָז כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה מְחֻבֶּרֶת בְּיַחַד עִם הַגּוּף, בְּחִבּוּר אֶחָד, וּשְׁנֵיהֶם מִתְעַנְּגִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אָזַי אֵין לוֹ רָשִׁים וּמְקַטְרְגִים — לֹא לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר, רַק לְהַשִּׂיג אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה הַשָּׁלוֹם הָאֲמִתִּי, שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַגּוּף לְבֵין הַנְּשָׁמָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם מַפְרִיד אֶת הַגּוּף מֵהַנְּשָׁמָה, אָז

לט

״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״ (דְּבָרִים יא): עֵשֶׂב רָאשֵׁי־תֵּבוֹת עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. ׳בְּשָׂדְךָ׳, לְשׁוֹן שְׁדוּד וּשְׁבִירָה. כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ אֵיזֶה רְעָבוֹן, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוַת אֲכִילָה, יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים. כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם״ (תְּהִלִּים קמז), וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָשִׁים מִלְמַטָּה, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָשִׁים מִלְמַעְלָה (סַנְהֶדְרִין קג:). בִּכְן צָרִיךְ לְשַׁדֵּד וּלְשַׁבֵּר הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ הַמִּתְאַוָּה לֶאֱכֹל, כִּי עִקַּר הָרָעָבוֹן הוּא לְבַהֲמִיּוּת. גַּם אָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ

מִתְגַּבֶּרֶת עָלָיו מַחֲלֹקֶת. גַּם אָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה סג, סִימָן יד): ״בָּא זָדוֹן וְיָבוֹא קָלוֹן, דָּא קְלוֹנוֹ שֶׁל רָעָב״, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל לו, ל): ״אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם״. נִמְצָא הַמַּחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּחָרְפִין לָאָדָם, בָּא עַל־יְדֵי־זֶה בְּחִינַת רָעָב; כִּי אִם אָדָם הָיָה דָּבוּק לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָיָה מַרְגִּישׁ רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא הָיָה שָׁם לֵב כְּלָל לְמַה שֶּׁמְּחָרְפִין וּמְבַזִּין אוֹתוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֶצְלוֹ אֵין שׁוּם בְּרִיָּה נִמְצֵאת בָּעוֹלָם, רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּעַצְמוֹ, כִּי הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְבַזּוֹת אוֹתוֹ, כִּי אֵינוֹ מַרְגִּישׁ רַק רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וְלָכֵן אֵין לוֹ גַּם חֶרְפַּת רָעָב, כִּי הוּא מִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַשֹּׂבַע הַכִּי גָּדוֹל, שֶׁהוּא שָׂבֵעַ מֵרוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וּלְהֵפֶךְ — אִם הוּא רָחוֹק מִכָּל זֶה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַרְגִּישׁ רְעָבוֹן, וְרָעָב הַזֶּה שֶׁמַּרְגִּישׁ, הַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, זוֹ הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין הַגּוּף לְהַנְּשָׁמָה, כִּי גּוּפוֹ נִמְשָׁךְ אַחַר הַגַּשְׁמִיּוּת, וּמַה גַּם כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת — כּוֹאֵב לוֹ, מֵאַחַר שֶׁעָקַר אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן שַׂיָּכוֹת אֶצְלוֹ חֲרָפוֹת, שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁמְּחָרְפִין אוֹתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת חֶרְפָּה, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמַּרְגִּישׁ הַחֶרְפָּה, שֶׁמְּחָרְפִין וּמְבַזִּפִין אוֹתוֹ, הוּא בְּחִינַת עָרְלָה, שֶׁלִּבּוֹ אָטוּם וְסָגוּר, שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לד, יד): ״לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה, כִּי חֶרְפָּה הִוא לָנוּ״; כִּי זֶה עִקַּר הַחֶרְפָּה, שֶׁעַדַיִן הוּא מְסֻבָּב עִם הָעָרְלָה. וְהָעָרְלָה הֵם שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, הַמְסַבְּבִים הַבְּרִית שָׁלוֹם; כִּי סְבִיב הַבְּרִית יֵשׁ שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, שֶׁהֵן: רוּחַ סְעָרָה, וְעָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, שֶׁמַּעֲלִימִים וּמְכַסִּים אֶת נְקֻדַּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, שֶׁחֲקוּקָה עַל בְּרִיתוֹ, בְּסוֹד (דְּבָרִים ל, יב): מִ״י יַ״עֲלֶה׳ לָ׳נוּ׳ הַ״שָּׁמַיְמָה׳, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְסוֹפֵי־תֵּבוֹת מִילָ״ה הַוָ״יָ״ה (עַיִן תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן ע׳), וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הָעָרְלָה, אֲזַי נִתְגַּלֶּה בְּרִית שָׁלוֹם; כִּי בָּרֵגַע שֶׁמָּלִים אֶת הָאָדָם, וּמוֹרִידִים מִמֶּנּוּ אֶת הַחֲרָפָה שֶׁהִיא הָעָרְלָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה שֵׁם הַוָ״יָ״ה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא חָקוּק בַּמִּילָה, וְאָז נִקְרָא שָׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י׳.); וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַטָּה, יֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם לְמַעְלָה בִּמְרוֹמוֹ. וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַעְלָה, אֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְרַבֶּה שֹׂבַע גָּדוֹל בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית מז, יט): ״וְתֶן זֶרַע וְנִחְיֶה״; כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹסֵף הֶחֱזִיק בִּשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי לֹא נִכְשָׁל לְעוֹלָם בְּפֶגַם־הַבְּרִית, וְהֵאִיר בּוֹ שֵׁם הַוָ״יָ״ה בְּתוֹךְ הַמִּילָה, וְלָכֵן הָיָה יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ שֹׂבַע בָּעוֹלָם, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כְּפִי הַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּאָדָם, כֵּן נִמְשֶׁכֶת לוֹ פַּרְנָסָה. [וְזֶה כְּשֶׁהִשְׁלִים יוֹסֵף עִם אֶחָיו, הָיָה דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהֵרְאָה לָהֶם אֶת בְּרִיתוֹ שֶׁהוּא

(בְּרֵאשִׁית פָּרָשָׁה סג): ״בָּא זָדוֹן וְיָבוֹא קָלוֹן, דָּא קְלוֹנוֹ שֶׁל רָעָב״, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל לו): ״אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם״. נִמְצָא הַמַּחֲלֹקֶת, הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּחָרְפִין לָאָדָם, בָּא עַל־יְדֵי־זֶה בְּחִינַת רָעָב. וְרָעָב הַזֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, בְּחִינַת חֶרְפָּה, הוּא בְּחִינַת עָרְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לד): ״כִּי חֶרְפָּה הִיא לָנוּ״. וְהָעָרְלָה הֵם שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת, הַמְסַבְּבִים הַבְּרִית שָׁלוֹם. וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת הָעָרְלָה, אֲזַי נִתְגַּלֶּה בְּרִית שָׁלוֹם. וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַטָּה, יֵשׁ לוֹ שָׁלוֹם לְמַעְלָה בִּמְרוֹמוֹ. וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַעְלָה, אֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְרַבֶּה שֹׂבַע גָּדוֹל בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב גַּבֵּי יוֹסֵף (שָׁם מז): ״וְתֶן זֶרַע וְנִחְיֶה״:

מָהוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מה, ד): ״וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו, גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ״ וְגוֹ׳, וּפֵרֵשׁ רַשְׁ״י, שֶׁהוּא מֵהַמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צג, סִימָן ח׳), שֶׁהֵרְאָה לָהֶם שֶׁהוּא מָהוּל, כִּי עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם, וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם — יֵשׁ פַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמז, יד): ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״, בָּרֵגַע שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, יֵשׁ כְּבָר פַּרְנָסָה, כִּי אֵין הָאָדָם נִצְרָךְ לְהַזּוֹלַת].

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ט׳): מָה אִם הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאֵין לָהֶם — לֹא קִנְאָה, וְלֹא שִׂנְאָה, וְלֹא תַּחֲרוּת, וְלֹא מַצּוּת וְרִיבוֹת, וְלֹא מַחֲלֹקֶת, וְלֹא עַיִן רָעָה — צְרִיכִין שָׁלוֹם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (אִיּוֹב כה, ב): ״עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו״, הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כָּל הַמִּדּוֹת הַלָּלוּ — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה; וּבָזֶה יִתְחַבְּרוּ דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁהִתְחִיל: עֹ״שֶׂ״ה רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: ע׳וֹשֶׂה שָׁ׳לוֹם בִּ׳מְרוֹמָיו, כִּי מָה הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם נְשָׁמָה בְּלֹא גּוּף, וְעִם כָּל זֶה צְרִיכִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה הַגּוּף, שֶׁהוּא מָלֵא חֲמָרִיּוּת, וּמִתְאַוֶּה רַק לְגַשְׁמִיּוּת, וְרוֹצֶה לְמַלְאוֹת תַּאֲוָתוֹ בַּאֲכִילָה, בְּוַדַּאי צָרִיךְ שָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין גּוּפוֹ לְנִשְׁמָתוֹ. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מַעֲלַת גְּדוֹלֵי וּמֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֲצָלָם נִתְקַיֵּם (מִשְׁלֵי יג, כה): ״צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ״, כִּי מְקַשְּׁרִים אֶת גַּשְׁמִיּוּת הַמַּאֲכָל אֶל רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה סוֹד (דְּבָרִים ה): ״כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה׳ יִחְיֶה הָאָדָם״; הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם יְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ עִם הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, וְזֶה צָ׳דִּיק א׳וֹכֵל לְ׳שׂבַע נַ׳פְשׁוֹ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: נֶ״צַ״ל, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁבָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהִשִּׂיג אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת, עַל־יְדֵי־זֶה אַף שֶׁצָּרִיךְ לָרֶדֶת אֶל גַּשְׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה, וְלֶאֱכֹל גַּשְׁמִיּוּת הַמַּאֲכָל, הוּא מְחַבֵּר וּמְיַחֵד אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָאֹכֶל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה אֲצִילוּת הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, וּמְבַטֵּל מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וַאֲפִלּוּ שֶׁקָּמִים עָלָיו רְשָׁעִים אֲרוּרִים, שֶׁמְּחָרְפִין וּמְגַדְּפִין וּמְבַזִּין אוֹתוֹ, אֵין זֶה עוֹשֶׂה אֲצִילוּ שׁוּם רֹשֶׁם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא נִתְחַבֶּרֶת אֲצִילוּ גַּשְׁמִיּוּת הַגּוּף אֶל רוּחָנִיּוּת הַנְּשָׁמָה. וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם לְמַטָּה — יֵשׁ שָׁלוֹם לְמַעְלָה,

וְנִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל מְאֹד, וְדוֹ״ק].

פְּרוֹשׁ אַחֵר עַל פָּסוּק: ״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב״, שֶׁזֶּה רֶמֶז **לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (אִיּוֹב ה, כה): ״וְיָדַעְתָּ כִּי רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ״; הַיְנוּ כִּי יִהְיוּ לְךָ כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה יְלָדִים כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ [עַיֵּן תַּרְגּוּם יוֹנָתָן: וְתִנְדַּע אֲרוּם סַגִּיעִין בְּנָךְ וּבְנֵי בְנָךְ הֵיךְ עִסְבָּא דְּחַקְלָא]. ״בְּשָׁדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״, הַיְנוּ אִימָתַי יִהְיֶה לְךָ **בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, כְּשֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגְךָ בִּקְדֻשָּׁה, וּתְשַׁבֵּר נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה שֶׁלְּךָ, הַיְנוּ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, וְיִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ כְּפָאַךְ שֵׁד** (נְדָרִים כ׳:); [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: שָׁאֲלוּ אֶת אִימָּא שָׁלוֹם מִפְּנֵי מָה בָּנַיִךְ יְפֵפִין בְּיוֹתֵר? אָמְרָה לָהֶן: אֵינוֹ מְסַפֵּר עִמִּי — לֹא בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, וְלֹא בְּסוֹף הַלַּיְלָה, אֶלָּא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וּכְשֶׁהוּא מְסַפֵּר מְגַלֶּה טַפַּח וּמְכַסֶּה טֶפַח, וְדוֹמֶה עָלַיּוֹ כְּמִי שֶׁכְּפָאוֹ שֵׁד, וְאָמַרְתִּי לוֹ: מַה טַּעַם? וְאָמַר

פְּרוֹשׁ אַחֵר. ״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב״, רֶמֶז לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ה׳): **״וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ״. ״בְּשָׁדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״, הַיְנוּ אִימָתַי יִהְיֶה לְךָ בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, כְּשֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגְךָ בִּקְדֻשָּׁה, וּתְשַׁבֵּר נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה שֶׁלְּךָ, הַיְנוּ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, וְיִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ כְּפָאַךְ שֵׁד** (נְדָרִים כ׳:). **וְזֶה ״בְּשָׁדְךָ״, לְשׁוֹן**

לִי: כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶתֵּן אֶת עֵינַי בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְנִמְצְאוּ בָּנָיו בָּאִין לִידֵי מַמְזֵרוּת, עַיֵּן שָׁם]. וְזֶה ״בְּשָׁדְךָ״, לְשׁוֹן שֵׁד. [וּפֵרֵשׁ הָרַ״ן: כְּמִי שֶׁכָּפָאוֹ שֵׁד, שֶׁהָיָה מְמַהֵר כְּאָדָם הַנִּטְרָד מֵחֲמַת שֵׁד שֶׁכּוֹפֵהוּ], עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיוּ לְךָ בְּנֵי קַיָּמָא; כִּי מִיתַת הַבָּנִים בְּעֵת קָטְנוּתָם, זֶה בָּא מֵחֲמַת נְשָׁמוֹת הָעֲשׁוּקִים בְּטִקְלָא, כַּיָּדוּעַ [עַיֵּן זֹהַר מִשְׁפָּטִים קיג. שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁנֶּעֱשָׁקִים מִן הָעוֹלָם, מֵחֲמַת חֵטְא אֲבִיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ, ה): ״פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל בָּנִים, עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים״, הֵיךְ הֲוָה עָשִׁיק, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָוַח וְאָמַר (מִשְׁלֵי כח, יז): ״אָדָם עָשֻׁק בְּדַם נָפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּס אַל יִתְמְכוּ בוֹ״, כֵּיוָן דְּהוּא עָשׁוּק בְּדַם נָפֶשׁ, הוּא אוֹ בְּנוֹ אוֹ בֶּן בְּנוֹ יִהְיוּן עֲשׁוּקִין בְּטִקְלָא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. כִּי הַטִּקְלָא, זֶה לְשׁוֹן גַּלְגַּל, הַיְנוּ קְלִפּוֹת נֹגַהּ, הִיא קְרוֹבָה אֶל הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִיוּת, כַּמּוּבָא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים בְּמַסֶּכֶת הַהַרְכָּבָה [הַיְנוּ כִּי כָּל דָּבָר מְחֻבָּר אֶחָד בְּהַשֵּׁנִי, דּוֹמֵם אֶל צוֹמֵחַ, צוֹמֵחַ אֶל חַי, וְחַי אֶל מְדַבֵּר, עָפָר אֶל מַיִם, וּמַיִם אֶל רוּחַ, וְרוּחַ אֶל אֵשׁ, וְלָכֵן אָדָם הוּא כָּלוּל מֵרוּחָנִי וְגַשְׁמִי, הַגַּשְׁמִי הוּא קָרוֹב לְהַבַּהֲמִיוּת, וְאִם אָדָם אֵינוֹ מִתְנַהֵג בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, אֲזַי הוּא מִתְנַהֵג כְּמוֹ בְּהֵמָה וְחַיָּה, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם תַּכְלִית, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא הָרוּחָנִיוּת, נִתְעַלֶּה וְנַעֲשֶׂה אָדָם — מִלְּשׁוֹן ״אֲדַמֶּה לְעֶלְיוֹן״, שֶׁהוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. גַּם צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא עִקַּר זִוּוּגְךָ בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁאָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כִּי בְּלֵיל־שַׁבָּת יוֹרֵד אוֹר רוּחָנִי עַל כָּל הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן אָז הוּא הַזְּמַן שֶׁל הַזִּוּוּג, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל (שַׁעַר הַפְּסוּקִים כִּי תִשָּׂא) עַל פָּסוּק (שְׁמוֹת לא, טז): ״וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת״ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת בִּיאָ״ה, שֶׁאָז הוּא הַזְּמַן לָזֶה, שֶׁאָז נִכְלֶלֶת הַנְּשָׁמָה בִּקְדֻשָּׁה, וְיִתְפָּרְדוּ מִמֶּנָּה כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, שֶׁנִּדְבְּקוּ בָּהּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, וְזֶה: ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ״, זֶה רֶמֶז עַל שַׁבָּת, שֶׁאָז הַשְּׂבִיעָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְבָּרְכִין שֵׁשֶׁת יָמִים; כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיַּקְהֵל פח.): כָּל בִּרְכָאן דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּלְיָין וְכוּ׳, מִשּׁוּם דְּהַהוּא יוֹמָא מִתְבָּרְכָאן מִנֵּיהּ כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין עִלָּאִין, וְכָל חַד וְחַד יָהִיב מְזוֹנֵיהּ לְתַתָּא כָּל חַד בְּיוֹמוֹי, מֵהַהִיא בִּרְכָה דְּמִתְבָּרְכָאן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

שֵׁד. עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיוּ לְךָ בְּנֵי קַיָּמָא. כִּי מִיתַת הַבָּנִים, זֶה מֵחֲמַת נְשָׁמוֹת הָעֲשׁוּקִים בְּטִקְלָא כַּיָּדוּעַ. כִּי הַטִּקְלָא, הַיְנוּ קְלִפּוֹת נֹגַהּ, הִיא קְרוֹבָה אֶל הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִיוּת, כַּמּוּבָא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים בְּמַסֶּכֶת הַהַרְכָּבָה: גַּם צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא עִקַּר זִוּוּגְךָ בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁאָז נִכְלֶלֶת בִּקְדֻשָּׁה, וְיִתְפָּרְדוּ מִמֶּנָּה כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן. וְזֶה: ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ״, זֶה רֶמֶז עַל שַׁבָּת, שֶׁאָז הַשְּׂבִיעָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְבָּרְכִין שֵׁשֶׁת יָמִים:

מ

אִיתָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת: ״אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בִּשְׁבִיל

מ׳

אִיתָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת [עַיֵּן יַלְקוּט רְאוּבֵנִי, שֶׁמֵּבִיא מִסֵּפֶר ״עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת״ מֵהָרַמַ״ע מִפַּאנוֹ זַ״ל עַל הַפָּסוּק (בַּמִּדְבָּר לג, א) ״אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, אֲלוּלֵי חָטָאנוּ בָּעֵגֶל, הָיוּ כָּל ד׳ מַלְכֻיּוֹת נִכְלָלִים בְּתוֹךְ גָּלוּת מִצְרַיִם, וְרָזָא דְּמִלָּה: אֵ״לֶּה מַ׳סְעֵי בְּ׳נֵי יִ׳שְׂרָאֵל, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: אֱ׳דוֹם, מַ׳דַּי, בָּ׳בֶל, יָ׳וָן, זֶהוּ ״אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל״ גָּרַם — ״מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״];

הֵינוּ בְּשִׁבְיל שֶׁחָטְאוּ בְּ״אֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל״, שֶׁזֶּה חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעָשׂוּ, בְּשִׁבְיל זֶה ״יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, צְרִיכִים לִנְסֹעַ נְסִיעוֹת, שֶׁזֶּה כְּלַל הַגָּלוּת, שֶׁבְּנֵי־אָדָם גּוֹלִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מג, סִימָן ג׳): אֵין דּוֹר וָדוֹר שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל אוֹקְיָא מִמַּעֲשֵׂה הָעֵגֶל; וְכֵן אָמְרוּ (אֵיכָה רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן כט): אֵין לְךָ דּוֹר וָדוֹר, שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל מֵחֶטְאוֹ שֶׁל עֵגֶל; נִמְצָא כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא צָרִיךְ לִנְסֹעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְלִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ, הוּא בִּשְׁבִיל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה, הֵינוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁיָּכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַזְמִין לוֹ כָּל צָרְכּוֹ בִּמְקוֹמוֹ, לֹא הָיָה נוֹסֵעַ שׁוּם נְסִיעָה, אֶלָּא הָיָה נִשְׁאָר בְּבֵיתוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו, וּמִשְׁתַּטֵּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וּמְיַחֵד יִחוּדִים, אָז הָיְתָה נִשְׁפַּעַת פַּרְנָסָתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לָלֶכֶת בִּשְׁבִיל זֶה נָע וָנָד, וּלְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. נִמְצָא, כִּי הַנְּסִיעָה שֶׁאָדָם נוֹסֵעַ, הִיא מֵחֲמַת קִלְקוּל אֱמוּנָה, הֵינוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה; כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ, וּפוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא כְּבָר עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּעֲבוֹדָה זָרָה (יְשַׁעְיָה ל, כב): ״צֵא תֹּאמַר לוֹ״, ׳צֵא׳ — זֶה בְּחִינַת נְסִיעָה וְטִלְטוּל; כִּי בִּשְׁבִיל עֲבוֹדָה זָרָה הוּא צָרִיךְ לָצֵאת וְלָלֶכֶת בַּדְּרָכִים, [עַיֵּן (שַׁבָּת פב.): מִנַּיִן לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמִּטַּמְּאָה בְּמַשָּׂא כְּנֵדָה? שֶׁנֶּאֱמַר: ״תִּזְרֶם כְּמוֹ דָּוָה, צֵא תֹּאמַר לוֹ״, מַה נִּדָּה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, אַף עֲבוֹדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא]. וְאִם כְּבָר הָאָדָם צָרִיךְ לְהִסְתַּלְטֵל וּלְהִתְיַגֵּעַ בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁנֶּפֶל מֵאֱמוּנָתוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא לֵידַע, אֲשֶׁר גַּם עַל־יְדֵי טִלְטוּל, מְתַקֵּן אֶת הַטִּלְטוּל שֶׁגָּרַם, כִּבְיָכוֹל, לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כח, כ): ״וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס״; וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין קג.), שֶׁהִכְנִיסוּ אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה לְבֵית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְעַל־יְדֵי־זֶה גָּרְמוּ פֵּרוּד לְמַטָּה וּלְמַעְלָה, כִּי הַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ בְּקֹדֶשׁ קָדָשִׁים, הָיוּ פָּנִים אֶל פָּנִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יוֹמָא נד.): בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹלִין לָרֶגֶל, מְגַלִּין לָהֶם אֶת הַפָּרֹכֶת, וּמַרְאִים לָהֶם שֶׁהָיוּ מְעוּרִים זֶה בָּזֶה, וְאוֹמְרִין לָהֶן: רְאוּ חִבָּתְכֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּחִבַּת זָכָר וּנְקֵבָה. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא צט.): ״פְּנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו״ — בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, כִּי שָׁם הָיָה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיַּקְהֵל): כֹּסֶא הַכָּבוֹד הָיָה מְכֻוָּן כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, וְלָכֵן כֵּיוָן שֶׁהִכְנִיסוּ אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה לִפְנֵי וְלִפְנִים, גָּרְמוּ כִּבְיָכוֹל טִלְטוּל לְמַעְלָה, כִּי גַּם שָׁם נִפְרְדוּ שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם בִּינָה וּמַלְכוּת, עַד שֶׁהַפְּרוּד יָרַד לְמַטָּה, עַל־יְדֵי־זֶה הֵצִרְכוּ לָלֶכֶת בְּגָלוּת, כִּי

שֶׁחָטְאוּ בְּאֵלֶּה אֱלֹקֶיךָ יִשְׂרָאֵל. בְּשִׁבְיל זֶה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״. נִמְצָא כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל אָדָם, הוּא בִּשְׁבִיל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה, הֵינוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. כִּי אִם הָיָה מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁיָּכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַזְמִין לוֹ כָּל צָרְכּוֹ, לֹא הָיָה נוֹסֵעַ שׁוּם נְסִיעָה. נִמְצָא כִּי הַנְּסִיעָה הִיא קִלְקוּל אֱמוּנָה, הֵינוּ בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּעֲבוֹדָה זָרָה (יְשַׁעְיָה ל): ״צֵא תֹּאמַר לוֹ״, ׳צֵא׳, זֶה בְּחִינַת נְסִיעָה וְטִלְטוּל:

גַּם עַל־יְדֵי טִלְטוּל, מְתַקֵּן אֶת הַטִּלְטוּל שֶׁגָּרַם כִּבְיָכוֹל לְמַעְלָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כח): ״וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס״:

מֵאַחַר שֶׁהִכְנִיסוּ אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה לִפְנֵי וְלִפְנִים, גָּרְמוּ שֶׁצְּרִיכִים לְטַלְטֵל אֶת עַצְמָם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, שֶׁזֶּה כְּלַל הַגָּלוּת, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הוֹלְכִין בְּגָלוּת, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל כְּבָר צָרִיךְ לְטַלְטֵל אֶת עַצְמוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּמְכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר קִלְקֵל, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל הַדֶּרֶךְ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי יוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר גַּם עַל הַדֶּרֶךְ נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר קִלְקֵל בַּעֲבוֹדָה זָרָה, הַיְנוּ בִּפְגַם אֱמוּנָה, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ תִּקּוּנוֹ, כְּשֶׁהוֹלֵךְ בַּדְּרָכִים, הוּא מְכַוֵּן לְהִצְטָרֵף אֶל הַשְּׁכִינָה הַהוֹלֶכֶת בַּגָּלוּת, מִדּוּךְ לְדוּךְ, מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ מוֹצְאִים, שֶׁהַצַּדִּיקִים הָיוּ מְגָרְשִׁים אֶת עַצְמָם וְהָלְכוּ בְּגָלוּת, הַכֹּל כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר הִפְרִידוּ הָרְשָׁעִים, וְגָרְמוּ לְהַכְנִיס עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא פִּגַם הָאֱמוּנָה לִפְנֵי וְלִפְנִים, וְלָכֵן עַל־יְדֵי הַטִּלְטוּל, מְתַקֵּן אֶת הַטִּלְטוּל שֶׁגָּרַם כִּבְיָכוֹל לְמַעְלָה [עַיֵּן בְּמִדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא): ״כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר״ וְגוֹ׳, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּטְמְאוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ל, כב): ״תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה, צֵא תֹאמַר לוֹ״, ״וְיָצָא מִחוּץ לַמַּחֲנֶה״ — שֶׁגּוֹלִים לְבָבֶל, ״וְהָיָה לִפְנוֹת עֶרֶב״ — שֶׁל מַלְכֻיּוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְטַהֲרָן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״יִרְחַץ בַּמַּיִם״, וּכְתִיב (שָׁם ד, ד): ״אִם רָחַץ ה׳ אֶת צֹאַת בְּנוֹת צִיּוֹן״, ״וּכְבָא הַשֶּׁמֶשׁ״ — כְּשֶׁיָּבוֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תְּהִלִּים פט, לז): ״וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי״, ״יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה״ — אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנָסִים לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ].

גַּם עַל־יְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, נִמְנָע הַמָּטָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא): **״וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ׳ וְלֹא יִהְיֶה מָטָר״. וּכְשֶׁאֵין מָטָר, אֵין שֹׂבַע. וּכְשֶׁאֵין שֹׂבַע, אֵין שָׁלוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים עב): **״יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם״, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י. וּכְשֶׁאֵין שָׁלוֹם, אֲזַי אֵין אִישׁ עוֹזֵר לַחֲבֵרוֹ. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לִנְסַּע וְלִטַּלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, בִּשְׁבִיל פִּרְנָסָתוֹ: גַּם הַגָּלוּת בָּא עַל בְּטוּל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה ה׳): **״גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת״. וְעַל־יְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, בָּא עֲצִירַת**

גַּם עַל־יְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא פְּגַם אֱמוּנָה — נִמְנָע הַמָּטָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, טז): ״וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגוֹ׳ וְלֹא יִהְיֶה מָטָר״; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בֶּאֱמוּנָה, הוּא עוֹצֵר אֶת הַגְּשָׁמִים לֵירֵד לָעוֹלָם. וּכְשֶׁאֵין מָטָר — אֵין שֹׂבַע, כִּי אֵין צוֹמֵחַ שׁוּם דָּבָר, וּכְשֶׁאֵין שֹׂבַע — אֵין שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עב, ג): ״יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם״, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י [יִשְׂאוּ הָרִים: בְּיָמָיו. שָׁלוֹם לָעָם: וּמַהוּ הַשָּׁלוֹם שֶׁהֶהָרִים נוֹשְׂאִין — כְּשֶׁהֵן עוֹשִׂין פֵּרוֹת, אֵין עֵין הַבְּרִיּוֹת צָרָה, וְקוֹרֵא אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת תְּאֵנָה. וּגְבָעוֹת בְּצִדְקָה: וּגְבָעוֹת יִשְׂאוּ לָהֶם שָׁלוֹם, עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁיַּעֲשׂוּ]. וּכְשֶׁאֵין שָׁלוֹם, אֲזַי אֵין אִישׁ עוֹזֵר לַחֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְפַרְנְסוֹ, וְלָכֵן כָּל אֶחָד צָרִיךְ לִנְסַּע וְלִטַּלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ; כִּי אִם הָיָה שָׁלוֹם בֵּין בְּנֵי־אָדָם, עַל־יְדֵי־זֶה הָיוּ עוֹזְרִים אֶחָד לְהַשֵּׁנִי, וְהָיָה נִשְׁפָּע עֲלֵיהֶם שֶׁפַע גָּדוֹל מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמז, יד): ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״. גַּם הַגָּלוּת בָּא עַל בְּטוּל תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה, יג): ״גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת״; וְהַתּוֹרָה הִיא הַדַּעַת, הַיְנוּ חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ לוֹמֵד תּוֹרָה, וְהוּא נִתְרַחֵק מֵהַדַּעַת הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה הוֹלֵךְ בְּגָלוּת, כִּי כְּשֶׁפּוֹרְשִׁין מִן הַתּוֹרָה — פּוֹרְשִׁין מִן הַחַיִּים, וְשׁוֹרָה בּוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל־יְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, בָּא עֲצִירַת

גְּשָׁמִים; כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, טז): ״וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם, וְחָרָה אַף ה׳ בָּכֶם, וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם, וְלֹא יִהְיֶה מָטָר״; וּכְשֶׁאֵין קֶמַח — שֶׁהִיא פַּרְנָסָה, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין תּוֹרָה (אָבוֹת, פֶּרֶק ג׳); וְלָכֵן אִם אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, אַף פַּעַם לֹא יִצְטָרֵךְ לָלֶכֶת בְּגָלוּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ פג:): דְּכָל מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְתָא, אִשְׁתְּזִיב מֵאֶשָּׁא אָחֳרָא דְּגֵיהִנָּם, וּמֵחַשׁוֹכָא דְּמְחַשְׁכִין כָּל שְׁאָר עַמִּין לְיִשְׂרָאֵל, דְּבִזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אִשְׁתַּזִּיבוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, דְּתַנְיָא אָמַר לֵיהּ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם: כָּל זְמָנָא דְּבָנֶיךָ יִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְתָא יִשְׁתֵּזְבוּן מֵאִלֵּין וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן אָמְרוּ בַּזֹּהַר (קֹרַח קעו.): אִלּוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִין בְּאוֹרַיְתָא, יִשְׁתֵּזְבוּ מִכֹּלָּא וְלָא יִשְׁתַּכְּחוּ בְּגָלוּתָא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.

גְּשָׁמִים. וּכְשֶׁאֵין קֶמַח, אֵין תּוֹרָה

(אָבוֹת פֶּרֶק ג׳):

מא

**רְקוּדִין, הִנֵּה אִיתָא בְּ״עֵץ־חַיִּים״ דַּף כ״ב הַבְּרֵכִים הַיְנוּ הָרַגְלַיִן, הֵם נֶצַח הוֹד, וְהֵם עוֹקְבִין. וְעָקַ״ב גִּימַטְרִיָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִי״ם, שֶׁהֵם דִּינִים, שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזָה לַחִיצוֹנִים כַּיָּדוּעַ. וְהַפְּעָלָה לְהַבְרִיחַ הַחִיצוֹנִים מִשָּׁם, שֶׁיַּמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַבְּרֵכִים, הַגְּבוּרוֹת מִשֹּׁרֶשׁ הַבִּינָה. וּכְשֶׁמַּמְשִׁיךְ שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת מִבִּינָה, אָז הַחִיצוֹנִים בּוֹרְחִים מִשָּׁם, וְהוּא לוֹקֵחַ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרֵכַיִם, וְשֹׁרֶשׁ הַבְּכוֹרוֹת, נִקְרָא יַיִן כַּיָּדוּעַ, וְזֶה יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. וְזֶה נִמְצָאִים תָּמִיד עַל גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ, וְלָכֵן בְּקַלּוּת הָאָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר הַחִיצוֹנִים. וְהַפְּעָלָה לְהַבְרִיחַ הַחִיצוֹנִים מִשָּׁם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת רַגְלַיִן, שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתוֹךְ הָרַגְלַיִן, שֶׁהֵיכָן שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, הוּא הוֹלֵךְ רַק עַל אֶלְקוּת, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, הָעֵצָה לָזֶה שֶׁיַּמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַבְּרֵכַיִם הַגְּבוּרוֹת מִשֹּׁרֶשׁ הַבִּינָה, כִּי שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת נִמְשָׁכִין מֵהַבִּינָה, כְּשֶׁמִּתְבּוֹנְנִין הֵיטֵב אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הִיא רַק אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מְעוֹרֵר מִדַּת הַגְּבוּרָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרוֹ שֶׁרוֹצֶה לְהַכְשִׁילוֹ בַּעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּכְשֶׁמַּמְשִׁיךְ שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת מִבִּינָה, אָז הַחִיצוֹנִים בּוֹרְחִים מִשָּׁם, כִּי עַל־יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הֵיטֵב בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְחַיֶּה וְהַמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַחִיצוֹנִים בּוֹרְחִים מִשָּׁם, כִּי מֹרֶב אוֹר שֶׁמֵּאִיר בּוֹ עַל־יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הַחִיצוֹנִים בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא לוֹקֵחַ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בִּרְכַיִם; כִּי בְּכוֹרָה וּבְרָכָה בָּאִים מֵהַבִּרְכַיִם, [וְהוּא בְּסוֹד לָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן, הַיְנוּ בְּכֹ״ה בְּרָכ״ה נִמְשָׁכִין מֵהַבִּרְכַיִ״ם, שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים בְּכֹ״ה בְּרָכ״ה]. וְשֹׁרֶשׁ הַבְּכוֹרוֹת נִקְרָא יַיִן כַּיָּדוּעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, טו): ״וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב״, שֶׁהִיא בִּינָה לִיבָא, וְהַיַּיִן הוּא סוֹד הַבִּינָה שֹׁרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת [עַיֵּן עֵץ חַיִּים (שַׁעַר ל״ח, פֶּרֶק ד׳): חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה, שֶׁחָוָה סָחֲטָה עֲנָבִי״ם, וְנָתְנָה

רְקוּדִין, הִנֵּה אִיתָא בְּ״עֵץ חַיִּים״, הַבְּרֵכַיִם הַיְנוּ הָרַגְלַיִן, הֵם נֶצַח הוֹד [עַיֵּן תִּקּוּנֵי זֹהַר (בְּהַקְדָּמָה): נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, עַיֵּן שָׁם.] **וְהֵם עוֹקְבִין, הַיְנוּ שְׁתֵּי הַבְּרֵכַיִם שֶׁהֵן הָרַגְלַיִן, יֵשׁ לָהֶם עֲקֵבִים, וְעָקַ״ב גִּימַטְרִיָּה שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִי״ם, שֶׁהֵם דִּינִים, שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזָה לַחִיצוֹנִים כַּיָּדוּעַ, בְּסוֹד** (מִשְׁלֵי ה׳, ה): ״רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת״, כִּי אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים מִתְאַחֲזִים רַק בָּרַגְלַיִן שֶׁהֵם לְמַטָּה, שֶׁהָאָדָם דּוֹרֵךְ עֲלֵיהֶם, וְהֵם

לוֹ. וְהִנֵּה עֲנָבִים עוֹלֶה פַּעֲמַיִם אֱלֹהִי״ם, שֶׁהוּא שֹׂרֶשׁ הַדִּינִים, וְהַיַּיִן שֶׁבַּעֲנָבִים הֵם סוֹד דִּינִין שֶׁבַּעֲקֵבִים הָאֵלּוּ, וְיָדוּעַ אֲשֶׁר אֵין הַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים וְנִזּוֹנִים אֶלָּא מִפְּסֹלֶת הַיַּיִן, מִן הַשְּׁמָרִים שֶׁבּוֹ, וְהַשֶּׁפַע הַזֶּה שֶׁהֵם יוֹנְקִים הַחִיצוֹנִים הוּא דִּין קָשֶׁה, וְהוּא יַיִן עָכוּר מָלֵא שְׁמָרִים, וְהוּא בָּלוּעַ בְּתוֹךְ עֲקֵבִים, וּמֵהֶם שָׁתוּ אָדָם וְחַוָּה, שֶׁהוּא כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, חֵלֶק הַחִיצוֹנִים הַנִּקְרָא סִטְרָא דְּמוֹצָא, וְלָכֵן נֶעֱנְשׁוּ בְּמִיתָה, עַיֵּן שָׁם]. וְזֶה יַיִן הַמְשַׁמֵּחַ; הַיְנוּ כִּי בְּיַיִן יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין ע.): רַב כַּהֲנָא רָמֵי כְּתִיב: תִּירַשׁ וְקָרִינָן תִּירוֹשׁ, זָכָה — נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה — נַעֲשֶׂה רָשׁ, רַבָּא רָמֵי כְּתִיב: יְשַׂמַּח וְקָרִינָן יְשַׂמַּח, זָכָה — מְשַׂמְּחוֹ, לֹא זָכָה — מְשַׂמְּמֵהוּ, כִּי אִם מַדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה רֹאשׁ וּמְשַׂמְּחוֹ, אֲבָל אִם, חַס וְשָׁלוֹם, הַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, אֲזַי נַעֲשֶׂה רָשׁ וּמְשַׂמְּמֵהוּ. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִכַיִם בִּמְקוֹם דִּין, [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כט, ב) ״וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: מִשֶּׁנִּתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרָה טוֹבָה, שֶׁהֻבְטַח בִּשְׁמִירָה, נָשָׂא לִבּוֹ אֶת רַגְלָיו, וְנַעֲשָׂה קַל לָלֶכֶת. הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁבָּרַח יַעֲקֹב מֵעֵשָׂו שֶׁרָצָה לְהָרְגוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָ״ה, וְקִבֵּל אֶת הַבְּרָכָ״ה, אָז כְּשֶׁהֻבְטַח בִּשְׁמִירָה, נָשָׂא לִבּוֹ דַּיְקָא אֶת רַגְלָיו, וְהָיָה יָכוֹל לָרוּץ]. כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִים עִם עֵשָׂו אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יַעֲקֹב, [הַיְנוּ פַּעֲמַיִם אֱלֹהִי״ם שֶׁהֵם הַדִּינִים הַמְּנָחִים בִּשְׁתֵּי הָרַגְלַי״ן, עוֹלֶה בְּיַחַד עָק״ב, וְעֵשָׂו אוֹתִיּוֹת שֶׁל פַּעֲמַיִם אֱלֹקִים, כְּשֶׁתְּחַבֵּר אֶל עָק״ב — נַעֲשֶׂה תֵּבַת יַעַ״ק ב], אֲזַי הִמְשִׁיךְ יַעֲקֹב שֹׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כז, כה) ״וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ״, שֶׁהֵבִיא יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק, שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, יַיִן — שֶׁהוּא דִּין, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו שֹׂרֶשׁ שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרְכוֹ יִצְחָק, וְזֶה מַה שֶּׁהִכְנִיס בּוֹ אֶת הַשִּׂמְחָה, שֶׁנִּצּוֹל מֵעֵשָׂו, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכִים כָּל הַחִיצוֹנִים. נִמְצָא עַל־יְדֵי רְקוּדִין, שֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, שֶׁהֵם שׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבַּבִּינָה, וְנִמְשָׁכִין לְמַטָּה בְּתוֹךְ הָרַגְלִין, הַיְנוּ שֶׁמְּרַקֵּד, בָּזֶה מְגָרֵשׁ הַחִיצוֹנִים מִשָּׁם, [הַיְנוּ עֵצָה לָאָדָם לְהַמְתִּיק מִמֶּנּוּ אֶת הַדִּינִים, וּלְגָרֵשׁ מִמֶּנּוּ אֶת הַחִיצוֹנִים שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בּוֹ, שֶׁיִּשְׁתֶּה יַיִן, וְיִכָּוֵן לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַמוּ אָדָם וְחַוָּה, עַל־יְדֵי שְׁתִיַּת הַשְּׁמָרִים שֶׁל הַיַּיִן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם מָוֶת שֶׁהֵם הַחִיצוֹנִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אֲצִילוּ יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, וְיוּכַל לִרְקֹד, כִּי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה קַל בְּרַגְלָיו, הֵפֶךְ הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וַעֲצָבוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַחִיצוֹנִים, שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְהַגְבִּיהַּ אֶת הָרַגְלַיִם, וְעַל־יְדֵי הָרְקוּדִים יִמְתְּקוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, וְיִגָּרֵשׁ מֵעַצְמוֹ אֶת הַחִיצוֹנִים]. **וְזֹאת הִתְלַהֲבוּת שֶׁל הָרְקוּד**, שֶׁהוּא רוֹקֵד מֵרֹב שִׂמְחָה בִּדְבֵקוּת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִמְשִׁיךְ הִתְלַהֲבוּת מֵהַלֵּב, שֶׁהוּא בְּסוֹד (תְּהִלִּים קד, טו): ״וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב״, כִּי רוֹקֵד מִסּוֹד הַגְּבוּרָה שֶׁבְּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַחִיצוֹנִים וּמְבַטְּלָם, וְהוּא ״אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה׳״ (בַּמִּדְבָּר כח, ח); הַיְנוּ זֶה הַתַּעֲנוּג הַכִּי גָּדוֹל

שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרִכַיִם בִּמְקוֹם דִּין, כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִים עִם עֵשָׂו אוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יַעֲקֹב, אֲזַי הִמְשִׁיךְ שֹׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת, בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כז): **״וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ״, שֹׂרֶשׁ שֶׁל הַבְּרָכָה. נִמְצָא עַל־יְדֵי רְקוּדִין, שֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, שֶׁהֵם שׂרֶשׁ הַגְּבוּרוֹת שֶׁבַּבִּינָה. וְנִמְשָׁכִין לְמַטָּה בְּתוֹךְ הָרַגְלִין, הַיְנוּ שֶׁמְּרַקֵּד, בָּזֶה מְגָרֵשׁ הַחִיצוֹנִים מִשָּׁם, וְזֹאת הִתְלַהֲבוּת שֶׁל הָרְקוּד, וְהוּא ״אִשֶּׁה רֵיחַ**

שֶׁעוֹשֶׂה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י עַל ״רֵיחַ נִיחוֹחַ״, נַחַת רוּחַ לְפָנַי שֶׁאָמַרְתִּי וְנַעֲשָׂה רְצוֹנִי; שֶׁזּוֹכֶה לִרְקֹד מֵרֹב שִׂמְחָה, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְבַטֵּל וּמְגָרֵשׁ מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַחִיצוֹנִים שֶׁרוֹצִים לְהִתְאַחֵז בּוֹ. אֲבָל מִי שֶׁמְּרַקֵּד בְּהִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר, שֶׁבּוֹעֵר בּוֹ יְצָרוֹ, וְזוֹ שִׂמְחָה שֶׁל הוֹלְלוּת, זֶה נִקְרָא חֵטְא שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁפָּתוּב בָּהֶם (וַיִּקְרָא י, א) ״וַיַּקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה, אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם״; כִּי הָיְתָה לָהֶם הִתְלַהֲבוּת כָּזוֹ, שֶׁלֹּא צִוָּה אוֹתָם, שֶׁזֶּה בָּא מֵהִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר. כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מִתְלַהֵב יוֹתֵר מִמַּה שֶׁצִּוּוּ אוֹתוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה, זֶה כְּבָר פִּגֻּם גָּדוֹל מְאֹד, וְזֶה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר אֶצְלָם (שְׁמוֹת כד, יא): ״וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹקִים״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: הָיוּ מִסְתַּכְּלִים בּוֹ בְּלֵב גַּס. כִּי נָדָב וַאֲבִיהוּא, הֵם נֶצַח וְהוֹד, וְלָכֵן הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁרָקְדוּ וְדִלְגוּ יוֹתֵר מִמַּדְרֵגָתָם, זֶה כְּבָר לֹא בָּא מֵהַקְּדֻשָּׁה, וְלָכֵן הַחִיצוֹנִים הִתְאַחֲזוּ בָּם עַד שֶׁמֵּתוּ. וּלְהֵפֶךְ וְהִתְלַהֲבוּת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאָדָם מִתְלַהֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּם, נִקְרָא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּקִים הַבְּכוּרוֹת, וְזוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי הוּא מַעֲלֶה אֶת הַבְּרָכִים, וְרוֹקֵד בְּהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה לְבַעֵר אֶת כָּל הַחִיצוֹנִים. וּלְהֵפֶךְ וְאֵשׁ זָרָה נִקְרָא יַיִן הַמְשַׂכֵּר, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ אֵצֶל נָדָב וַאֲבִיהוּא (תַּנְחוּמָא אַחֲרֵי), שֶׁנִּכְנְסוּ שְׁתוּיֵי יַיִן, שֶׁזּוֹ הִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר, כְּשֶׁעוֹשִׂים דָּבָר שֶׁלֹּא צִוָּה אוֹתוֹ, זֶה בָּא מֵהִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר, וְשָׁם יֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים, כִּי עִקַּר כֹּחָם הוּא כְּשֶׁעוֹשִׂים דָּבָר נֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַדְרַבָּה עוֹשִׂים דָּבָר אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם בִּכְלָל. [וְדָבָר זֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לְשָׁקֵל בְּעַצְמוֹ, אִם בָּא לוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁלֹּא מוּטָּב בַּתּוֹרָה, וְעוֹשֶׂה אֶת זֶה בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה, סִימָן שֶׁזֶּה בָּא מֵהַחִיצוֹנִים, כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל רוֹאִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אֲשֶׁר צִוְּתָה הַתּוֹרָה, בָּא לָאָדָם מְאֹד קָשֶׁה לְקַיֵּם, כִּי הַחִיצוֹנִים מִתְאַחֲזִים בּוֹ שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב כָּל־כָּךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וְדוֹ״ק].

נִיחוֹחַ לַה׳״ (בַּמִּדְבָּר כח). **אֲבָל מִי שֶׁמְּרַקֵּד בְּהִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר, זֶה נִקְרָא חֵטְא שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁפָּתוּב בָּהֶם** (וַיִּקְרָא י): **״וַיַּקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה״. נָדָב וַאֲבִיהוּא, הֵם נֶצַח וְהוֹד. וְהִתְלַהֲבוּת שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, נִקְרָא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, שֶׁעַל־יָדוֹ נִמְתָּקִים הַבְּכוּרוֹת. וְאֵשׁ זָרָה, נִקְרָא יַיִן הַמְשַׂכֵּר, הִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר. וְשָׁם יֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, אֲחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים, אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם:**

וְזֶה גַּם כֵּן פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ, כִּי הַמָּמוֹן נִקְרָא עַמּוּדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא): **״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״** (פְּסָחִים קיט). **וּכְשֶׁהַצַּדִּיק הָעוֹשֶׂה הַפִּדְיוֹן מַנִּיחַ יָדָיו עַל הַמָּמוֹן, יְכַוֵּן כִּי יֵשׁ יָד הַגְּדוֹלָה וְכוּ׳, וְהֵינוּ שָׁלֹשׁ יָדוֹת, וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים י״ד גִּימַטְרִיָּא מ״ב. וְשָׁם** (פְּסָחִים קיט.): זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו; וּכְשֶׁהַצַּדִּיק הָעוֹשֶׂה הַפִּדְיוֹן מַנִּיחַ יָדָיו עַל הַמָּמוֹן, יְכַוֵּן כִּי יֵשׁ יָד הַגְּדוֹלָה וְכוּ׳, וְהֵינוּ שָׁלֹשׁ יָדוֹת, וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים י״ד גִּימַטְרִיָּה מ״ב. [עַיֵּן (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר ל״ג, פֶּרֶק א׳), לְפִי שֶׁהַת״ת כָּלוּל מִג׳ יָדוֹת, שֶׁהֵם יָד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא, יָד הַחֲזָקָה מִשְּׂמָאלָא, יָד רָמָה בְּאֶמְצָעִית, וְהַיָּד הָאֶמְצָעִית כּוֹלֶלֶת עִמּוֹ הַיָּד הַיְמִין וְהַשְּׂמֹאל. וּמִן ג׳ פְּעָמִים י״ד נַעֲשֶׂה מ״ב וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר

וְזֶה גַּם־כֵּן פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ, שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹשִׂים לִבְנֵי אָדָם, כִּי הַמָּמוֹן נִקְרָא עַמּוּדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, ו): ״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים

מ״ו, פֶּרֶק ז׳), כִּי הִנֵּה סוֹד מ״ב הוּא ג׳ פְּעָמִים י״ד, וְג׳ פְּעָמִים י״ד גִּימַטְרִיָּה מ״ב, וְהֵם סוֹד ג׳ יָדַיִם, שֶׁהֵם: י״ד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא, יָד הַחֲזָקָה מִשְּׂמָאלָא, יָד הָרָמָה בְּאֶמְצָעוֹתָא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם].

וְשָׁם מ״ב יֵשׁ בּוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, וְכָל שֵׁם יֵשׁ בּוֹ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת. [עַיֵּן זֹהַר בְּהַר ק״ח: שֶׁבַע שְׁמָהן אינון אב״ג ית״ץ, וּבְהוֹן מ״ב אֶתְוָן, כְּלַל אֶתְוָן וְתֵבִין הֵם תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִין וְכוּ׳, כָּל סְפִירָה מֵאִלֵּין שֶׁבַע, שִׁית גַּדְפִין, דְּאִנּוּן שִׁית אֶתְוָן לְכָל חַד וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן ע׳): שִׁבְעָה שְׁמָהן דְּרֵישָׁא דְּסַלְקִין לְמ״ב, שֶׁאֵלּוּ הֵם הַשֶּׁבַע שֵׁמוֹת אבגית״ץ קרעשט״ן נגדיכ״ש בטרצת״ג חקבטנ״ע יגלפז״ק שקוצי״ת], וְיכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו הַוָּוִין, הַיְנוּ הַשִּׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁזֶּה וָוִין, כִּי בְּכָל שֵׁם יֵשׁ בָּזֶה שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָן לְתוֹךְ הַמָּמוֹן הַנִּקְרָא עַמּוּדִים, שֶׁהֵם מַעֲמִידִים אֶת הָאָדָם עַל רַגְלָיו, וְאָז נִקְרָא וָוֵי הָעַמּוּדִים; הַיְנוּ הַוָּוִין שֶׁבְּתוֹךְ הָעַמּוּדִים, שֶׁהֵם הַמָּמוֹן שֶׁנָּתְנוּ לוֹ עַל פִּדְיוֹן, וְאֵלּוּ עַמּוּדִים, הַיְנוּ רַגְלִין, שֶׁמַּעֲמִידִים אֶת הָאָדָם עַל רַגְלָיו, הַיְנוּ עֲקֵבִים, כִּי עִקַּר הָרַגְלִין עוֹמְדִים עַל הָעֲקֵבִים, אֲשֶׁר הֵם בְּחִינַת דִּין, כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִים, גִּימַטְרִיָּא עָקֵב, כְּנֶגֶד שְׁנֵי הָעֲקֵבִים, כִּי כְּשֶׁאָדָם דּוֹרֵךְ, הוּא דּוֹרֵךְ עַל הָעֲקֵבִים, וְיֵשׁ שָׁם אֲחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים; כִּי הַחִיצוֹנִים הֵם עַל הָאָרֶץ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּמַלְכוּת שֶׁל הַדּוֹמֶם, שֶׁשָּׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה נִדְמֶה לָאָדָם, שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדִּין, עַד שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁעָשָׂה, זֶה מֵחָכְמָתוֹ וּמִכֹּחוֹ, בְּחִינַת (דְּבָרִים ח, יז): ״וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, וְאֵין דִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ; כִּי אִם רוֹצִים לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין, צְרִיכִים לְהַעֲלוֹת אֶל הַשֹּׁרֶשׁ מֵהֵיכָן הַדִּין נִמְשָׁךְ, (כְּמוֹ כְּשֶׁרוֹצִים לְרַפֵּא אֶת הָאָדָם מִמַּחֲלָתוֹ, צְרִיכִים לֵילֵךְ וְלִמְצֹא מֵהֵיכָן מַתְחִיל שֹׁרֶשׁ הַמַּחֲלָה). וְשֹׁרֶשׁ הַדִּינִים בַּבִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּזֹּהַר וַיִּקְרָא י׳): ׳בִּינָה דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ח׳): ״אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה״; הַיְנוּ מִבִּינָה בָּא הַגְּבוּרָה, וְשָׁם מ״ב בַּבִּינָה. [עַיֵּן עֵץ חַיִּים (שַׁעַר מ״ד, פֶּרֶק ז׳): וְאוֹר הַמַּקִּיף לַבִּינָה שֶׁלָּהּ הוּא שָׁם מ״ב, הַנִּקְרָא אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם]. נִמְצָא, כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ שֵׁם מ״ב לְתוֹךְ עַמּוּדִים שֶׁהֵם הַמָּמוֹן, אָזַי הַדִּינִין נִמְתָּקִין בְּשָׁרְשָׁם; כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁהַמָּמוֹן הוּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָזַי נִמְתָּק מִמֶּנּוּ הַדִּין, כִּי חָשַׁב עַד עַכְשָׁו, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדִּין שֶׁעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְחוֹשֵׁב שֶׁ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּגִּיעַ אֶל סְפִירַת הַבִּינָה, שֶׁמִּתְבּוֹנֵן עַצְמוֹ שֶׁהַכֹּל רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, כִּי יוֹדֵעַ

מ״ב יֵשׁ בּוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, וְכָל שֵׁם יֵשׁ בּוֹ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת. וְיכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ אֵלָיו הַוָּוִין, הַיְנוּ הַשִּׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת. לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָן לְתוֹךְ הַמָּמוֹן הַנִּקְרָא עַמּוּדִים, וְאָז נִקְרָא וָוֵי הָעַמּוּדִים. וְאֵלּוּ עַמּוּדִים, הַיְנוּ רַגְלִין, הַיְנוּ עֲקֵבִים, הֵם בְּחִינַת דִּין. כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹקִים, גִּימַטְרִיָּא עָקֵב, וְיֵשׁ שָׁם אֲחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים. וְאֵין דִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְשֹׁרֶשׁ הַדִּינִים בַּבִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּזֹּהַר וַיִּקְרָא י׳): **׳בִּינָה דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ׳, ״אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה״** (מִשְׁלֵי ח׳). **וְשָׁם מ״ב בַּבִּינָה. נִמְצָא כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ שֵׁם מ״ב לְתוֹךְ עַמּוּדִים, אָזַי הַדִּינִין נִמְתָּקִין**

וָעֵד, אֲשֶׁר הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה פֵּרוּשׁ (שְׁמוֹת כז, י): ״וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף״, פֵּרוּשׁ: עַל־יְדֵי חֻשְׁקָה וְהִתְחַבְּרוּת וָוֵי עִם עַמּוּדִים, נַעֲשֶׂה כֶּסֶף, שֶׁהוּא חֶסֶד, הַיְנוּ שֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִין; כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים. [נִמְצָא, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל צַדִּיק וְנוֹתֵן לוֹ מָמוֹן, כְּדֵי שֶׁיַּמְתִּיק מִמֶּנּוּ אֶת הַדִּינִים, וְהַצַּדִּיק שָׂם אֶת יָדָיו הַקְּדוֹשׁוֹת עַל־הַמָּמוֹן, הוּא מַמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי־זֶה אֶת הַג׳ יָדִין: יָד הַגְּדוֹלָה, יָד הַחֲזָקָה, יָד הָרָמָה, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלֶּה סוֹד הַחֶסֶד וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהֵם הַג׳ יָדִין הַשַּׁיְכִים רַק לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יד, לא): ״וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ״ה בְּמִצְרַיִם״ וְגוֹ׳. (דְּבָרִים ג, כד): ״וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה״, (שְׁמוֹת יד, ח): ״וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה״. וְג׳ פְּעָמִים יָד עוֹלֶה מ״ב, שֶׁהוּא שֵׁם מ״ב שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁיֵּשׁ לְבַר יִשְׂרָאֵל דִּינִים, וְהוּא מֵבִיא פִּדְיוֹן עִם מָמוֹן לְהַצַּדִּיק, וְהוּא מַנִּיחַ אֶת יָדָיו הַקְּדוֹשׁוֹת עֲלֵיהֶם, שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֶת הַוָּוִין, הַיְנוּ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל שֵׁם מִשֵּׁמוֹת שֶׁל מ״ב אוֹתִיּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה הַכֹּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמַכְנִיס בְּדַעַת הָאָדָם, שֶׁיֵּדַע שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְבּוֹנֵן שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, כִּי הַדִּין שַׁיָּךְ רַק כְּשֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהוּא דָּבָר נִפְרָד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְדוֹ״ק].

(עַכְשָׁו יַסְבִּיר מַה הוּא שֵׁם מ״ב (עַיֵּן ״עֵץ חַיִּים״, פֶּרֶק י״ג (הֵיכָל הַפְּתָרִים, שַׁעַר א״א): **שֵׁם מ״ב בַּבְּיָנָה, וְאֵלּוּ הַמ״ב הֵם ש״ע נְהוֹרִין הַמְּאִירִין. וְעִם ח׳ חִוָּרְתָּא גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹם**; כִּי הֲרֵי שֵׁם מ״ב עִם הַז׳ שֵׁמוֹת בְּכְלָלִיּוּת הֵם מ״ט, וּבַבְּיָנָה יֵשׁ נ׳ שְׁעָרִים, הַיְנוּ כִּי שַׁעַר הַנּוּ״ן כּוֹלֵל כָּל הַמ״ט, וְהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁבָּהֶם נוּ״ן שַׁעֲרֵי בִּינָה. וְהִנֵּה כָּל אוֹת מֵאֵלּוּ מ״ב הָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלָה מִט׳ סְפִירוֹת, רַק אוֹת מ״ב מִשֶּׁם מ״ב כָּלוּל מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, כִּי הוּא סוֹד הַכֶּתֶר שֶׁבָּהּ, וְלָכֵן ט׳ פְּעָמִים מ״א הֵם שס״ט, וְהָאוֹת הַמ״ב הוּא הַכֶּתֶר, שֶׁכּוֹלֵל אֶת הַכֹּל, וּבְיַחַד הֵם ש״ע, כִּי הֵם נֶגֶד ש״ע נְהוֹרִין הַמְּאִירִין, וְעִם ח׳ הֵם הַחִוָּרְתָּא, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַוָּיָ״ה, וּבְיַחַד הֵם גִּימַטְרִיָּה בְּשָׁלוֹ״ם. כִּי בֶּאֱמֶת מַהִי מִדַּת הַדִּין? שֶׁאֵין לָאָדָם שָׁלוֹם, וְאֵינוֹ מְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ, שֶׁזֶּה בָּא מֵחֲטָאָיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לח, ד): ״אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי״, וּמִשָּׁם בָּא שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת וּמַכְאוֹבִים, וְהַכֹּל הֵם בִּכְלָל דִּינִים. אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק, וְנוֹתֵן לוֹ עַל פִּדְיוֹן, וְהַצַּדִּיק מַנִּיחַ יָדָיו עַל הַמָּמוֹן, הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו אֶת הַשָּׁלֹשׁ יָדִין: יָד הַגְּדוֹלָה, יָד הַחֲזָקָה, יָד הָרָמָה, וּמְחַזְּקוֹ וּמְאַמְּצוֹ וּמְעוֹדְדוֹ וּמְשַׂמְּחוֹ, וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו גִּלּוּי אֱלֹקוּת מֵאוֹר הַבִּינָה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרֵד אוֹר אֱלֹקִי, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים. וְזוֹ מַעֲלַת הָאָדָם, שֶׁבָּא בְּכָל פַּעַם אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנוֹתֵן לוֹ עַל פִּדְיוֹן, וְהוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו דַּעַת בְּהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, וְיֵשׁ לָאָדָם שָׁלוֹם עִם כֻּלָּם: שָׁלוֹם בְּעַצְמוֹתָיו, שָׁלוֹם בִּמְאֹרָעוֹתָיו, וְאֵין

בְּשָׁרְשָׁם. וְזֶה פֵּרוּשׁ (שְׁמוֹת כז): **״וָוֵי עַמּוּדִים וַחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף״, פֵּרוּשׁ: עַל־יְדֵי חֻשְׁקָה וְהִתְחַבְּרוּת וָוֵי עִם עַמּוּדִים, נַעֲשֶׂה כֶּסֶף, חֶסֶד, שֶׁנִּמְתָּקִין הַדִּינִין:**

״עֵץ חַיִּים״ פֶּרֶק י״ג (הֵיכָל הַפְּתָרִים שַׁעַר א״א): **שֵׁם מ״ב בַּבְּיָנָה, וְאֵלּוּ הַמ״ב הֵם ש״ע נְהוֹרִין הַמְּאִירִין. וְעִם ח׳ חִוָּרְתָּא גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹם. שָׁם בְּפֶרֶק י״ד**

לוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ; וְזֶה מַה שֶּׁמּוּבָא (שָׁם בְּפֶרֶק יד) גִּימַטְרִיָּה חַשְׁמַ״ל מַלְבּוּ״שׁ, שֶׁזֶּה הַחַשְׁמַל שׁוֹמֵר בְּגָדִים עֶלְיוֹנִים מֵעָ״שׁ שֶׁל קְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נא, ח): ״כַּבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ״; הַיְנוּ זֶה לְעֻמַּת זֶה מִשׁ״ע נְהוֹרִין עִלָּאִין שֶׁהֵם ט׳ פְּעָמִים מ״א, שֶׁעוֹלֶה שס״ט וְהָאוֹת הַמ״ב שֶׁהוּא הַכֶּתֶר, אֵלּוּ הֵם הַשׁ״ע נְהוֹרִין שֶׁל שֵׁם מ״ב, שֶׁמִּשָּׁם יוֹרֵד אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד מֵאוֹר הַבִּינָה, הַמְכַלֶּה אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמֵּאִיר עַל הָאָדָם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב, נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מֵאוֹר הַחַשְׁמַ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְלַבֵּשׁ עִם מַלְבּוּ״שׁ שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ מִכָּל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם נִקְרָאִין עָ״שׁ, שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים רַק בִּלְבוּשׁ הָאָדָם, וְרוֹצִים לְכַלּוֹת אֶת זֶה, בִּבְחִינַת (שָׁם): ״כַּבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָ״שׁ״; וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו.): הָנֵי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ מֵחוּפְיָא דִּידְהוּ, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ: בִּגְדֵי הַתַּלְמִידִים שֶׁבָּלִים מַהֵר, וְהֵם אֵינָם בְּנֵי מְלָאכָה שֶׁיִּבָּלוּ בִּגְדֵיהֶם. מֵחוּפְיָא דִּידְהוּ: בָּאִין הַמַּזִּיקִים וְיוֹשְׁבִין אֶצְלָם וּמִתְחַכְּכִים בָּהֶם, חוּפְיָא לְשׁוֹן חוֹפֶף וּמְפַסְפֵּס. וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל הָאָדָם הַשׁ״ע נְהוֹרִין עִלָּאִין, עַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק שָׁם יָדָיו עַל הַמָּמוֹן בְּעֵת שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ עַל פִּדְיוֹן, מַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם אֶת שֵׁם מ״ב, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַשׁ״ע נְהוֹרִין מִבִּינָה, וְנִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, כִּי הוּא בָּא לְהִתְבּוֹנְנוּת כָּזוֹ, שֶׁמַּתְחִיל לְהָבִין וּלְהִתְבּוֹנֵן שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ [עַיֵּן שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים (הַקְדָּמָה כג): כִּי שׁ״ע נְהוֹרִין הֵם בְּקְדֻשָּׁה, וּכְשֶׁנַּעֲשִׂים שע״ח נְהוֹרִין, אָז הֵם בְּגִימַטְרִיָּה חַשְׁמַ״ל וּמַלְבּוּ״שׁ, כִּי הוּא נַעֲשָׂה כְּמִין מַלְבּוּשׁ וְכִסּוּי מַקִּיף עַל ד׳ עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, מֵאֵלּוּ הַשׁע״ח נְהוֹרִין. וְעַל־יְדֵי כֵּן אֵין הַחִיצוֹנִים שׁוֹלְטִים בְּאוֹתָם הָאוֹרוֹת. וְנוֹדַע הוּא, כִּי ד׳ מַלְבּוּשִׁים הֵם לְד׳ מַלְבּוּשֵׁי עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה, וְכָל אֶחָד עַב מֵחֲבֵרוֹ, וְשֶׁל הָעֲשִׂיָּה עַב מִכֻּלָּם, לְפִי שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַב בְּיוֹתֵר מֵהַשְּׁאָר. וְהִנֵּה כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שׁ״ע נְהוֹרִין בִּקְדֻשָּׁה, יֶשְׁנוֹ בַּחִיצוֹנִים, וְנִקְרָאִים בְּהִפּוּךְ עָ״שׁ, וְזֶה סוֹד הַפָּסוּק (יְשַׁעְיָה נא, ח): ״כִּי כַּבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ״, עָשׁ יֹאכְלֵם, וְהוּא הָאוֹכֵל וּמַרְקִיב עַצְמוֹת הַמֵּת, עַיֵּן שָׁם; וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶן קְרוּיִין מֵתִים; כִּי הַחִיצוֹנִים מִתְלַבְּשִׁים בְּאֵלּוּ שֶׁרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִים לְהַצַּדִּיק מָמוֹן עַל פִּדְיוֹן, וְהוּא שָׁם אֶת יָדָיו עֲלֵיהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם אוֹר זִיו וְדַעַת וּדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִתְבַּטְּלִים הָעָ״שׁ מֵהַלְּבוּשִׁים שֶׁרוֹצִים לְכַלּוֹת אוֹתָם, וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם שׁ״ע נְהוֹרִין עִלָּאִין הַמְכַלִּין אֶת הַקְּלִפּוֹת].

גִּימַטְרִיָּא חַשְׁמַל מַלְבּוּשׁ, שֶׁזֶּה הַחַשְׁמַל שׁוֹמֵר בְּגָדִים עֶלְיוֹנִים מֵעָ״שׁ שֶׁל קְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נא): ״כַּבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ״:

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר): וְזֶה (יוֹמָא עא.): **׳הָרוֹצֶה לְנַסֵּךְ יַיִן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, יְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים׳. ׳לְנַסֵּךְ׳, הַיְנוּ מְלוּכָה וּמֶמְשָׁלָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים ב, ו): ״וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי״ וְגוֹ׳, הַיְנוּ מֶלֶךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶסֶךְ שֶׁמְּנַסְּכִין אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים ב׳): מַהוּ נָסַכְתִּי — מְשַׁחְתִּיהּ, כְּמַה דְּאָמַר (דָּנִיֵּאל י, ג) ״וְסוּךְ לֹא סָכְתִּי״; יַיִן, זֶה בְּחִינַת בִּינָה, שֹׁרֶשׁ הַבְּכוֹרָה, יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, הַיְנוּ יַיִן הוּא סוֹד בִּינָה, שֶׁמְּקַבֶּלֶת

מֵהַחָכְמָה שֶׁהִיא הַבְּכוֹרָה, וּכְשֶׁמִּתְיַחֲדִים יַחַד אַבָּא וְאִמָּא, חָכְמָה וּבִינָה, מִשָּׁם יוֹצֵא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, שֶׁהוּא סוֹד הַשִּׂמְחָה. ׳מְזַבֵּחַ׳ זֶה בְּחִינַת דִּינִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ה׃): יִסּוּרִין אֵינָם אֶלָּא מְזַבֵּחַ כַּפָּרָה, וְיִסּוּרִין הֵם בְּחִינַת דִּינִים. ׳תַּלְמִידֵי חֲכָמִים׳, הֵם בְּחִינַת נֶצַח הוֹד; [עַיֵּן קְהִלּוֹת יַעֲקֹב (עֶרֶךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים): הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִקְרָאִין לְמוּדֵי הַוָּי״ה, שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד, וְזֶה (יְשַׁעְיָה נד, יג): ״וְכָל בָּנַיִךְ לְמוּדֵי הַוָּי״ה״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סד.): אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ, שֶׁהֵם בּוֹנִים אֶת פַּרְצוּף הַנּוּקְבָא, עַל־יְדֵי הַיְסוֹד שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, וְהַיְסוֹד מְקַבֵּל מִנֶּצַח וְהוֹד, שֶׁשָּׁם מִתְבַּשֵּׁל הַזֶּרַע אֶל תּוֹךְ הַיְסוֹד, וְהוּא בּוֹנֶה אֶת הַנּוּקְבָא לִהְיוֹת כְּלִי, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סא.): כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת, שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד], וְזֶהוּ פֵּרוּשׁוֹ: הָרוֹצֶה לְהַמְלִיךְ וּלְהַמְשִׁיל וּלְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַל־יְדֵי שָׂרְשָׁם, שֶׁהוּא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, מַה יֵּעָשֶׂה עֵצָה (טוֹבָה) עַל זֶה — יְמַלֵּא גְּרוֹנָם [עַיֵּן קְהִלּוֹת יַעֲקֹב (עֶרֶךְ גָּרוֹן), אֲשֶׁר גָּרוֹן הוּא סוֹד הַגְּבוּרָה, שֶׁיּוֹנֶקֶת מֵהַבִּינָה], הַיְנוּ עֵצָה לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהַבִּינָה — הוּא עַל־יְדֵי רְקוּדִין, אוֹ עַל־יְדֵי פִּדְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל: גַּם עַל־יְדֵי מִלּוּי גְּרוֹנָם, נִמְתָּק הַדִּינִין. וְזֶה פֵּרוּשׁ (סוֹף בְּרָכוֹת): תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֵׁם שֶׁל מ״ב, שֶׁהֵם ש״ע נְהוֹרִין, וְעִם ח׳ חִוְרְתָּא, גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹ״ם. וְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים נִקְרָאִים נֶצַח הוֹד, רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ: ״שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ״ הֵם תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים. וְגַם מִזְבֵּחַ נִקְרָא רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד׳): ״זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם כ): ״יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ״, וְאִימָתַי, גְּרוֹנָם בְּיַיִן הַמְשַׂמֵּחַ — נִמְתָּק הַדִּינִין. וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּרָכוֹת סד.): תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁעַל יָדָם עַל־יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּקִבְיעוּת, וְאֵינָם נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, נִמְשָׁךְ שֵׁם שֶׁל מ״ב, שֶׁהֵם ש״ע נְהוֹרִין, וְעִם ח׳ חִוְרְתָּא, גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹ״ם; כִּי הֵם מְגַלִּים לְכֻלָּם אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל הוּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים. וְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים נִקְרָאִים נֶצַח הוֹד, שֶׁהֵם רַגְלִין, שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (מִדְרָשׁ אַגָּדָה) עַל הַפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ה): ״שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ״, הֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים; כִּי כְּמוֹ שׁוֹקָיו, שֶׁהֵם הָרַגְלַיִם, עוֹמְדוֹת חֲזָקוֹת וּמַעֲמִידוֹת אֶת כָּל הָאָדָם, כָּךְ הֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁמַּחֲזִיקִים אֶת הָעוֹלָם בִּזְכוּת תּוֹרָתָם. וְגַם מִזְבֵּחַ נִקְרָא רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד, ו) ״זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פה, יד) ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״: [הַיְנוּ כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: ״זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק״, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁשָּׁם זוֹבְחִים זְבָחִים, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״, נִמְצָא שְׁמִלַּת ״צֶדֶק״ נִדְרֶשֶׁת הֵן לְמִזְבֵּחַ וְהֵן לְרַגְלִין]. וְזֶה פֵּרוּשׁ (שָׁם כ): ״יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ״, וְאֵימָתַי? כַּאֲשֶׁר ״וְכָל

הַבְּכוֹרָה, יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, ׳מְזַבֵּחַ׳ זֶה בְּחִינַת דִּינִים. ׳תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים׳, הֵם בְּחִינַת נֶצַח הוֹד: וְזֶהוּ פֵּרוּשׁוֹ: הָרוֹצֶה לְהַמְלִיךְ וּלְהַמְשִׁיל וּלְהַמְתִּיק הַדִּינִים, עַל־יְדֵי שָׂרְשָׁם, שֶׁהוּא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. מַה יֵּעָשֶׂה, עֵצָה (טוֹבָה): עַל־זֶה. יְמַלֵּא גְּרוֹנָם, עַל־יְדֵי רְקוּדִין, אוֹ עַל־יְדֵי פִּדְיוֹן, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל: גַּם עַל־יְדֵי מִלּוּי גְּרוֹנָם, נִמְתָּק הַדִּינִין. וְזֶה פֵּרוּשׁ (סוֹף בְּרָכוֹת): תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ שֵׁם שֶׁל מ״ב, שֶׁהֵם ש״ע נְהוֹרִין, וְעִם ח׳ חִוְרְתָּא, גִּימַטְרִיָּא בַּשָּׁלוֹ״ם. וְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים נִקְרָאִים נֶצַח הוֹד, רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ: ״שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ״ הֵם תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים. וְגַם מִזְבֵּחַ נִקְרָא רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד׳): ״זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פה): ״צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ״: וְזֶה פֵּרוּשׁ (שָׁם כ): ״יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ״, וְאֵימָתַי,

עֲצָתְךָ יִמַּלֵּא״, עַל־יְדֵי מִלּוּי גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. כִּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִקְרָאִים עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ו): ׳וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה׳, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, יא): ״עֲצַת ה׳ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד״, שֶׁהֵם עַמּוּדֵי עוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יד, כז): ״ה׳ צְבָאוֹת יָעָץ״, ה׳ צְבָאוֹת הֵם נֶצַח וְהוֹד; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁאָדָם נוֹתֵן עַל פִּדְיוֹן לְצַדִּיק חָכָם שֶׁבַּדּוֹר, וְעוֹזֵר לָהֶם לִלְמֹד תּוֹרָה בְּלִי שׁוּם הַפְרָעָה, עַל־יְדֵי־זֶה הַצַּדִּיקִים מַמְתִּיקִים אֶת הַדִּינִים מִמֶּנּוּ, וּמַמְשִׁיכִים עָלָיו עֵצוֹת אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה שֶׁנָּפַל לְשָׁם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, וְנִמְשָׁכִים עַל הָאָדָם רַק רַחֲמִים וַחֲסָדִים, שֶׁהֵם גִּלּוּי אֶלְקוּת שֶׁמְּגַלִּים הַצַּדִּיקִים לְכֻלָּם.

מב

״וַיִּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם״ (תְּהִלִּים קו, מד). [וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י ״וַיִּרְא בַּצַּר״ מִתּוֹךְ תְּפִלָּה, ״בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם״ מִתּוֹךְ זְכוּת אָבוֹת].

כַּאֲשֶׁר ״וְכָל עֲצָתְךָ יִמַּלֵּא״, עַל־יְדֵי מִלּוּי גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים. כִּי תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים נִקְרָאִים עֵצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ו): **׳וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה׳, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם לג): **״עֲצַת ה׳ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד״, שֶׁהֵם עַמּוּדֵי עוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה יד): **״ה׳ צְבָאוֹת יָעָץ״, ה׳ צְבָאוֹת, הֵם נֶצַח וְהוֹד:**

וַיִּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם וְכוּ׳ (תְּהִלִּים קו). **הִנֵּה עַל־יְדֵי נְגִינָה, נִמְתָּקִין הַדִּינִין. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ** (פִּינְחָס רטו): **הַקֶּשֶׁת הִיא הַשְׁכִּינָה, וּתְלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, הֵם הָאָבוֹת, וְהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא. וּכְשֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, אֲזַי ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, אֲזַי ׳וַחֲמַת**

הִנֵּה עַל־יְדֵי נְגִינָה נִמְתָּקִין הַדִּינִין; הַיְנוּ אִם אָדָם מְנַגֵּן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְפִלָּתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים מֵעַצְמוֹ. כִּי עִקַּר הַדִּינִים שֶׁנִּמְשָׁכִים עַל הָאָדָם, זֶה רַק עַל־יְדֵי עֲצֵבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם תִּקְוָה בַּחַיִּים, וְאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמַע אוֹתוֹ. אֲבָל תֵּיכֶף כְּשֶׁאָדָם שָׂר וּמְנַגֵּן אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא בָּא לְשִׂמְחָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין מִמֶּנּוּ הַדִּינִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פִּינְחָס רטו): הַקֶּשֶׁת הִיא הַשְׁכִּינָה, שֶׁנִּתְגַּלִּית בְּעֵת שֶׁיֵּשׁ מִדַּת הַדִּין בָּעוֹלָם, כִּי בְּעֵת גִּלּוּי הַקֶּשֶׁת, סִימָן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מַבּוּל בָּעוֹלָם, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט, יב־טו): ״וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם״ וְגוֹ׳, ״אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ״ וְגוֹ׳, ״וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה״ וְגוֹ׳, נִמְצָא כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה הַקֶּשֶׁת בָּעוֹלָם, זֶה מַרְאֶה עַל מְתוּק הַדִּין. וּתְלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, וְהַקֶּשֶׁת יֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה צְבָעִים — הֵם הָאָבוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאָבוֹת: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָס עַל הָעוֹלָם בִּזְכוּתָם, וְלָכֵן בַּקֶּשֶׁת יֵשׁ שְׁלֹשָׁה צְבָעִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא; וְהַשְּׁלֹשָׁה צְבָעִים הֵם הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַקֶּשֶׁת, שֶׁהֵם יָרֹק סֹמֶק וְחָוָר, וּכְשֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, אֲזַי ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זוֹכֵר אֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע, שֶׁלֹּא יָבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם, אֲזַי ׳וַחֲמַת

הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה׳, נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁכָּעַס עַל בְּנוֹ, וְרוֹצֶה לְהַלְקוֹת אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה אֶת הַמַּלְקָה בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, אֲזַי מְרַחֵם עַל בְּנוֹ; כִּי בִּזְכוּת הַמַּלְקָה, נִתְעוֹרֶרֶת בּוֹ רַחֲמָנוּת עַל בְּנוֹ, וּמוֹחֵל לוֹ.

(עַכְשָׁו יַסְבִּיר מַהוּ הַקֶּשֶׁת שֶׁהִיא סוֹד הַשְׁכִינָה): וְאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה הִיא הַשְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא, יז): ״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, שֶׁהַדִּבּוּר הוּא שֵׁם אֲדֹנָי, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה [עַיֵּן זֹהַר (וַיֵּרָא צט:): וּלְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא אָמַר בִּשְׁמָא אֲדֹנָ״י, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן תִּקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן נא): צְלוֹתָא, דְּאִיהִי פּוּלְחָנָא דִּשְׁכִינְתָּא, עַיֵּן שָׁם]. וְנִקְרָא הַתְּפִלָּה גַּם קֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י (בְּרֵאשִׁית מח, כב): ״בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי״ — ׳לְשׁוֹן תְּפִלָּה׳. נִמְצָא שֶׁהַדִּבּוּר, וְאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וְהַקֶּשֶׁת, נִקְרָאִים שְׁכִינָה. וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם תֵּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, שֶׁיֵּשׁ בַּקּוֹל: אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, הַיְנוּ בַּקּוֹל שֶׁאָדָם מוֹצִיא מִפִּיו, יֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה כֹּחוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ. הַקּוֹל בְּעַצְמוֹ זֶה הָרוּחַ, וְיוֹצֵאת מִשָּׁם חֲמִימוּת שֶׁהִיא הָאֵשׁ, וְהַלַּחוּת שֶׁבּוֹ הֵם מַיִם, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר, יוֹצֵא מֵהַדִּבּוּר בִּבְהִירוּת וּבְזַכּוּת גָּדוֹל. כִּי הַתֵּלַת גְּוָנִין הֵם שֶׁבְּפִיו הַשְּׁלֹשָׁה כֹּחוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה הָאָבוֹת כַּנַ״ל, וְהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא.

הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה׳. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁכָּעַס עַל בְּנוֹ, וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה הַמַּלְקָה בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, אֲזַי מְרַחֵם עַל בְּנוֹ. וְאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה הִיא הַשְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא): **״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, שֶׁהַדִּבּוּר הוּא שֵׁם אֲדֹנָי. וְנִקְרָא קֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י** (בְּרֵאשִׁית מח): **״בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי״ — ׳לְשׁוֹן תְּפִלָּה׳. וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם תֵּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, שֶׁיֵּשׁ בַּקּוֹל אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהָאָבוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִין דִּנְהִירִין, שֶׁבָּהֶם וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר וְכוּ׳. נִמְצָא מִי שֶׁמְּנַגֵּן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם בְּזַכּוּת וּבִבְהִירוּת גָּדוֹל. אֲזַי מַלְבִּישׁ אֶת הַשְׁכִינָה, הַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת, בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתָהּ, אֲזַי ׳וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה׳:**

וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י: ״בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם״ — בִּזְכוּת אָבוֹת. הַיְנוּ כְּשֶׁהַנְּגִינָה, שֶׁהֵם תֵּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת כַּנַ״ל, בִּבְהִירוּת וּבְזַכּוּת גָּדוֹל. כִּי הַתֵּלַת גְּוָנִין הֵם הָאָבוֹת כַּנַ״ל, וְהֵם לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא.

וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י: ״בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם״ — בִּזְכוּת אָבוֹת, שֶׁמְּרַמְּזִים נֶגֶד הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, שֶׁהָאָבוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִין דִּנְהִירִין, שֶׁבָּהֶם וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, שֶׁבִּזְכוּתָם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְתִּיק אֶת הַדִּין, וְאֵינוֹ מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל לָעוֹלָם. נִמְצָא, מִי שֶׁמְּנַגֵּן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם הַשְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י, כא): ״הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹקֶיךָ״, וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם בְּזַכּוּת וּבִבְהִירוּת גָּדוֹל, הַיְנוּ אִם אָדָם מִתְפַּלֵּל בְּקוֹל נְגִינָה וּבְשִׂמְחָה בְּזַכּוּת וּבִבְהִירוּת גְּדוֹלָה, אֲזַי מַלְבִּישׁ אֶת הַשְׁכִינָה, הַיְנוּ הָאוֹתִיּוֹת, בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתָהּ, אֲזַי ׳וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה׳; כִּי נִכְנָס בָּאָדָם בִּשְׂחוֹק חָזָק בְּעֵת שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה וּבְנְגִינָה, בְּזַכּוּת וּבִבְהִירוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַלְבִּישׁ אֶת הַשְׁכִינָה בִּלְבוּשִׁין נְהוֹרִין, וְנִכְנֶסֶת בָּאָדָם שִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיק מֵעַצְמוֹ אֶת הַדִּין. וְזֶהוּ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י: ״בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם״ — בִּזְכוּת אָבוֹת, הַיְנוּ כְּשֶׁהַנְּגִינָה שֶׁל קוֹל הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם תֵּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת כַּנַ״ל, שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו בְּאֵשׁ, מַיִם, רוּחַ,

וּכְשֶׁהַלְּבוּשִׁין נְהִירִין בִּזְכוּת וּבִבְהִירוּת, נִקְרָא זְכוּת הָאָבוֹת. אֲזַי: ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, אֲזַי: ״וַיִּנָּחֵם כִּרֹב חֲסָדָיו״. הַיְנוּ: ׳וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׳, וְנִמְתָּק הַדִּינִין: וְלָכֵן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּבְקוֹל נְגִינָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, וּמֵאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד.

גַּם עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט, וְיֵשׁ בָּהֶם רָזִין, עַל־יְדֵי כֵן מַלְבִּישׁ אֶת הַקֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, אֲזַי: ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״. כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הַנִּרְאָה קֶשֶׁת בְּיָמֶיךָ וְכוּ׳ (כְּתֻבּוֹת עז:) כִּי רָצָה לְנַסּוֹת אוֹתוֹ, אִם הוּא בֶּאֱמֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, וְלָכֵן שָׁאַל אוֹתוֹ: הַנִּרְאָה קֶשֶׁת בְּיָמֶיךָ, שֶׁתָּגֵן עַל הַדּוֹר; כִּי כָּל זְמַן שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָיָה חַי, לֹא נִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בְּיָמָיו, [כַּמּוּבָא (מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם בְּרֵאשִׁית): אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁלֹּא נִרְאֲתָה קֶשֶׁת בְּיָמָיו, דְּהָא הוּא סִימָנָא בְּעָלְמָא הֲוָה]. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ צַדִּיק הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מֵגֵן עַל כָּל הַדּוֹר, וְלָכֵן לֹא נִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בְּיָמָיו, כִּי אֵין צָרִיךְ לִהְיוֹת מַבּוּל בָּעוֹלָם, כִּי הַצַּדִּיק מֵגֵן עַל הַדּוֹר. נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק נִקְרָא קֶשֶׁת. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת פִּנְחָס, דַּף רטו) ׳מִי שֶׁעוֹבְדוֹי לְאַנְהָרָא בְּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא, מִי שֶׁמַּעֲשָׂיו הֵם לְהָאִיר עִמָּהֶם אֶת הַשְּׁכִינָה, וּלְמִפְשַׁט מִנָּהּ לְבוּשִׁין דְּקַדְרוּנִיתָא דְּפָשְׁטִין, וּלְהוֹרִיד מִמֶּנָּהּ אֶת הַלְּבוּשִׁים הַחֲשׁוּכִים שֶׁמַּחֲשִׁיכִים וּמַעֲלִימִים אֶת הַשְּׁכִינָה, וּלְקַשְׁטָא בִּלְבוּשִׁין דְּגַוְנִין נְהִירִין דְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, וְעוֹסֵק לְקַשֵּׁט אֶת הַשְּׁכִינָה בִּלְבוּשִׁין לְבָנִים וּמְאִירִים בְּרָזֵי וְסִתְרֵי תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלֶּה אֶת יְפִי הַשְּׁכִינָה, מַה כְּתִיב בָּהּ: ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, דְּאוֹר רָז אִתְקְרִי, וּבְהַהִיא זִמְנָא סָלֵק מִנָּהּ רֵגְזָא דְּבָרְיֵהּ, ׳וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׳: הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְקָרֵב בְּנֵי־אָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵם מוֹרִידִים אֶת הַלְּבוּשִׁים הַחֲשׁוּכִים הַמְכַסִּים וּמַעֲלִימִים אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִרְאוֹת בִּגְלוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַלְבִּישִׁים אֶת הַשְּׁכִינָה בִּלְבוּשִׁים לְבָנִים וּמְאִירִים, עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁיהֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, כָּאֵלּוּ, אֲשֶׁר

וּכְשֶׁהַלְּבוּשִׁין נְהִירִין בִּזְכוּת וּבִבְהִירוּת, נִקְרָא זְכוּת הָאָבוֹת. אֲזַי: ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, אֲזַי: ״וַיִּנָּחֵם כִּרֹב חֲסָדָיו״. הַיְנוּ: ׳וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׳, וְנִמְתָּק הַדִּינִין:

גַּם עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט, וְיֵשׁ בָּהֶם רָזִין. עַל־יְדֵי־כֵן מַלְבִּישׁ אֶת הַקֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, אֲזַי: ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״. כִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת קֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הַנִּרְאָה קֶשֶׁת בְּיָמֶיךָ וְכוּ׳ (כְּתֻבּוֹת עז:). וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת פִּינְחָס דַּף רטו): ׳מִי שֶׁעוֹבְדוֹי לְאַנְהָרָא בְּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא, וּלְמִפְשַׁט מִנָּהּ לְבוּשִׁין דְּקַדְרוּנִיתָא דְּפָשְׁטִין, וּלְקַשְׁטָא בִּלְבוּשִׁין דִּגְוָנִין נְהִירִין דְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, מָה כְּתִיב בָּהּ: ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, דְּאוֹר רָז אִתְקְרִי, וּבְהַהִיא זִמְנָא סָלֵק מִנָּהּ רֵגְזָא דְּבָרְיֵהּ, ׳וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׳:

עַל יָדָם יְכוֹלִים לְקָרֵב בְּנֵי־אָדָם אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן צְרִיכִים אֱמוּנַת חֲכָמִים, לְהַאֲמִין שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם וְדִבּוּרֵיהֶם אֵינָם פְּשׁוּטִים, כִּי מַה שֶּׁהֵם מְדַבְּרִים וְעוֹסְקִים עִמָּנוּ קָטַנְּיֵי עֵרֶךְ, הַכֹּל לְסַבֵּב עִמָּנוּ סִבּוּבִים כָּאֵלּוּ, לְהוֹרִיד מֵאִתָּנוּ אֶת הַלְּבוּשִׁים שֶׁמַּלְבִּישִׁים וּמְכַסִּים אֶת גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּלְבוּשִׁים חֲשׁוּכִים, שֶׁאָדָם נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַכֹּל חָשׁוּךְ וְשָׁחֹר לוֹ, וְאַף פַּעַם כְּבָר לֹא יִרְאֶה שׁוּם אוֹר. וּבָאִים הַצַּדִּיקִים וּמַלְבִּישִׁים אֶת הַשְּׂכִינָה עִם לְבוּשִׁין נְהוֹרִין, עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם מְחַדְּשִׁין, וּמְקָרְבִין אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי־זֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֲבָל לָזֶה צְרִיכִים אֱמוּנַת חֲכָמִים, לָדַעַת וּלְהַאֲמִין, שְׁדִבּוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט, כִּי הַכֹּל עוֹשִׂים כְּדֵי לְקָרְבֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

[וְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֲזָקַת מִטַּלְטְלִין, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ב׳), כִּי בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל אֱמוּנַת חֲכָמִים תָּלוּי קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקִיּוּם הַתּוֹרָה, וּלְהַכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁכְּבָר שָׁבְרוּ אֶת יִצְרָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁזָּכוּ לְהַשִּׂיג רָזֵי עוֹלָם, לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ מָלֵא רָזִין וְסוֹדוֹת נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים מְאֹד. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ צַדִּיק, רַק הוּא בַּר דַּעַת אֲמִתִּי, וּמַאֲמִין בֶּאֱמֶת, יוֹכַל לְהָבִין מֵרָחוֹק נִפְלְאוֹת הַבּוֹרֵא וְנוֹרְאוֹתָיו, שֶׁהֵם מְלֵאִים כָּל הָעוֹלָם, כִּי בְּכָל הַבְּרִיאָה בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּבְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, בְּכֻלָּם יֵשׁ חָכְמָה עֲמֻקָּה וְנִפְלָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, כד): ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״ וְגוֹ׳, דְּהַיְנוּ חָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחָכְמָה. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר חָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְהַתּוֹרָה מְלֵאָה רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין עַד אֵין קֵץ, וְהִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט, יֵשׁ רָזִין נִשְׂגָּבִין מְאֹד מְאֹד, וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּא דָּוִד וְאָמַר (תְּהִלִּים צב, ו): ״מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ״ה, מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ״. וּכְתִיב (תְּהִלִּים קד, כד): ״מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ״ה, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״ וְגוֹ׳, וְעִקַּר הַכַּוָּנָה עַל חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁמְּלֵאָה רָזִין עִלָּאִין (לֹא כְּמוֹ שֶׁטּוֹעִים הַמְחַקְּרִים שֶׁנֶּאֱמַר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל חָכְמוֹתֵיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ כָּל הַחָכְמוֹת יֵשׁ פְּנִימִיּוּת וּפְנִימִיּוּת דִּפְנִימִיּוּת, וְעַל־כֵּן נִקְרָאוֹת חָכְמוֹתֵיהֶם, אַפִלּוּ מַה שֶּׁמַּשִּׂיגִין לִפְעָמִים אֵיזוֹ אֱמֶת — הַכֹּל נִקְרָא חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כְּמוֹ לְמָשָׁל: כְּשֶׁמַּשִּׂיג בְּחָכְמָתוֹ שֶׁהָעוֹלָם הוּא כַּדּוּרִי, אוֹ טֶבַע הָאֲוִיר, שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וּבוֹרֵחַ עַל־יְדֵי חֹם הָאֵשׁ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, אֵינוֹ מַשִּׂיג, כִּי אִם הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא, שֶׁנּוֹדָע לוֹ הָאֱמֶת, שֶׁהָאֲוִיר בּוֹרֵחַ וּמִתְפַּשֵּׁט מִפְּנֵי הָאֵשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה כַּמָּה כֵּלִים וְתַחְבּוּלוֹת נִפְלָאוֹת, אֲבָל טַעַם הַדָּבָר מַדּוּעַ הַטֶּבַע כָּךְ בַּאֲוִיר, זֶה נֶעֱלָם מִכָּל הַחֲכָמִים מְאֹד, כִּי טַעֲמֵי הַטֶּבַע נֶעֱלָמִים מִכָּל הַחֲכָמִים, וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת כָּל חָכְמָתָם 'חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת', כִּי בִּפְנִימִיּוּת אֵין יוֹדְעִין דָּבָר, וּמֵרֹב טָעוּתָם הֵם רוֹצִים לְהַטְעוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת, כְּאִלּוּ גַּם כָּל סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה כְּלוּלָה בְּחָכְמוֹתֵיהֶם הַחִיצוֹנִיּוֹת הַמֻּטְעוֹת עַל־פִּי־רֹב, כַּיָּדוּעַ לָהֶם בְּעַצְמָן, שֶׁעַדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ שׁוּם דָּבָר בִּבְרוּר, כִּי אִם חָכְמַת הַהַנְדָּסָה וְהַמִּסְפָּר וְכוּ׳, וְכַאֲשֶׁר הֵם בְּעַצְמָם מֻכְרָחִים לְהוֹדוֹת עַל זֶה, אוֹי לְטוֹעִים כָּאֵלֶּה. וְאֵין צְרִיכִין לְסִתֹּר שְׁטִיּוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל), כִּי אָנוּ מַאֲמִינִים בִּפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁבְּכָל מִצְוָה וּבְכָל אוֹת וָאוֹת מֵהַתּוֹרָה, יֵשׁ רָזִין וְרָזִין דְּרָזִין נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים עַד אֵין קֵץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, צו): ״לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד״. וּכְתִיב (שָׁם): ״פְּלָאוֹת עֵדוֹתֶיךָ״ וְגוֹ׳, וּכְתִיב (אִיּוֹב יא, ט): ״אָרְכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה״ וְגוֹ׳. וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם רָזִין נִפְלָאִים, כִּי כָּל דָּבָר מְקֻבָּל חִיּוּת מֵחָכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁמְּלֵאָה רָזִין, כִּי הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, שֶׁהֵם בְּחִינַת: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁהֵם כְּלַל הַבְּרִיאָה, הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַוְיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, בְּחִינַת טְעָמִים, נְקֻדּוֹת, תַּגִּים, אוֹתִיּוֹת. וְיֵשׁ טַעַם נִפְלָא וְכָמוּס לְכָל דָּבָר וְדָבָר מִפְּרָטֵי הַטֶּבַע, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם טֶבַע

כְּלָל, כִּי הַטֶּבַע מִתְנַהֵג בְּחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלָאָה, רַק שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֶעֱלִים זֹאת מִדַּעַת הַבְּרִיּוֹת בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. כִּי עִקַּר הַבְּחִירָה תָּלוּי בָּזֶה מַה שֶּׁאֵין רוֹאִין הַהַשְׁגָּחָה בְּאִתְגַּלְיָא, וְיָכוֹל הַטּוֹעֶה לִטְעוֹת שֶׁיֵּשׁ טֶבַע, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמִצְוֹתָיו, וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים, וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי צַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁפֵּרְשׁוּ לָנוּ הַתּוֹרָה כְּפִי קַבָּלָתֵנוּ מֵחַכְמֵי הַמִּשְׁנָה וְהַתַּלְמוּד, לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּמַנְהִיגוֹ בְּכָל עֵת בְּחָכְמָה נִפְלָאָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, עַל־יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁבָּהֶם בָּרָא וּמַנְהִיג הַכֹּל בְּנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאוֹת, עַל־כֵּן בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט, יֵשׁ בּוֹ רָזִין עִלָּאִין, אַךְ מֵחֲמַת שֶׁכָּל זֶה נֶעֱלָם מֵהָעוֹלָם מְאֹד, מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת עֲכִירוּת מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַבֵּר הַשֵּׂכֶל, עַל־כֵּן אֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ מַה נַּעֲשֶׂה בָּעוֹלָם בְּכָל עֵת, עַל־כֵּן הָעִקָּר הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם צַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁשָּׁבְרוּ אֶת גּוּפָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁזָּכוּ לְהַשִּׂיג רָזֵי עוֹלָם, עַד שֶׁבְּכָל מַעֲשֵׂיהֶם וְדִבּוּרֵיהֶם יֵשׁ רָזִין נִפְלָאִים, אֵינָם פְּשׁוּטִים כְּלָל, כִּי הֵם יוֹדְעִים מַה שֶּׁעוֹשִׂים וּמְדַבְּרִים וְאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל פְּנִימִיּוּת מַעֲשֵׂיהֶם וְדִבּוּרֵיהֶם עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים. עַל־כֵּן עַל־יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בָּהֶם, שֶׁכָּל דִּבּוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינָם פְּשׁוּטִים, אֶלָּא יֵשׁ בָּהֶם רָזִין, עַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וּמְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים, כִּי בָּזֶה תָּלוּי קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה מַאֲמִין, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, יֵשׁ רָזִין, רַק שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים אוֹתָם מֵחֲמַת גַּשְׁמִיּוּת גּוּפֵנוּ, כִּי הֲלֹא זֶה הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁבַר אֶת גּוּפוֹ, יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וּמְדַבֵּר, כִּי בְּכֻלָּם יֵשׁ רָזִין וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם].

גַּם מִי שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּק הַדִּינִים; כִּי הַצַּדִּיק זוֹכֶה אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁרוֹאֶה תָּמִיד אֶת הַשְׁכִינָה, כִּי נִשְׁמָתוֹ כָּל־כָּךְ מְזֻכֶּכֶת, עַד שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּם לְבוּשׁ, כִּי הִלְבִּישׁ אֶת הַשְׁכִינָה בִּלְבוּשִׁין נְהוֹרִין.

גַּם מִי שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּק הַדִּינִים:

[וְכָתַב עַל זֶה מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, חֻזְקַת מַטְלְטְלִין, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ד׳); כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּפְשִׁיט מֵהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁכִינָה, לְבוּשִׁין גַּסִּין וּמְקֻלְקָלִין, וּמַלְבִּישׁוֹ בִּלְבוּשִׁים נָאִים, זֶה בְּעַצְמוֹ סוֹד שֶׁמַּפְשִׁיט מֵהַשְׁכִינָה לְבוּשִׁין דְּקַדְרוּנִיתָא, וּמַלְבִּישָׁהּ בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, דְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִין רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְזָכֹר בְּרִית עוֹלָם. כִּי עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַלְּבוּשִׁין, כִּי, כִּבְיָכוֹל, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ, אֶלָּא עַל־יְדֵי לְבוּשִׁין, שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁין וְסִפּוּרִים, שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק הַמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁין, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְכֻלָּם הַשָּׂגָה בּוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים לוֹ לְבוּשׁ נָאֶה, בְּנֵי־אָדָם מִתְקָרְבִים אֵלָיו, וּמְקַבְּלִים אֶת דְּבָרָיו, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קיג.): דְּרַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי לְמָאנֵי מְכַבְּדוּתָא; וְלָכֵן עַל־יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים הַדִּינִים, כִּי עִקַּר הַדִּינִים — כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁמְּגַלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז לְפִי בְּחִינָתוֹ הַשְׁכִינָה מְלֻבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים גַּסִּים, וְנֶעֱלָם וְנִסְתָּר הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל אִם זוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק, הוּא מְגַלֶּה לוֹ אֶת הַשְׁכִינָה כְּמוֹ שֶׁהוּא, בִּלְבוּשִׁים נְהוֹרִין, וְלָכֵן עַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה

מִתְקָרְבִים אֵלָיו בְּנֵי־אָדָם, וּמְקַבְּלִים אֶת דְּבָרָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים מֵהָאָדָם הַזֶּה, כִּי גַּם אֵלָיו נִתְגַּלָּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ].

גַּם זֶה שֶׁעַל־יְדֵי נְגִינָה נִמְתָּקִין הַדִּינִים, זֶה בְּחִינוֹת תְּקִיעוֹת, כִּי תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, הֵם הָאָבוֹת: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, וְסִימָנָךְ: קֶשֶׁ״ת, הַיְנוּ תְּקִיעָה וְכוּ׳ (זֹהַר פָּרָשַׁת פִּינְחָס רל׃) [זֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר שָׁם: קֶשֶׁת סִימָן תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, וְאִינּוּן סִימָן מֶרְכָּבָה דַּאֲבָהָן, תְּקִיעָה דְּאַבְרָהָם, שְׁבָרִים דְּיִצְחָק, תְּרוּעָה דְּיַעֲקֹב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שָׁם כג, כא): ״וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ״, וּתְלַת גְּוָנִין אִתְחַזְיָן בֵּיהּ: חִוָּר וְסוֹמֶק וְיָרֹק, וּמִסְטָרָא דִּגְבוּרָה אִיתְקְרֵי (שְׁמוּאֵל־א׳ ב, ד): ״קֶשֶׁת גִּבּוֹרִים חַתִּים״, וּמִסְטָרָא דִּימִינָא (יְחֶזְקֵאל א, כח): ״כְּמַרְאֶה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם״, כַּד אִתְחֲזֵי בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם אֶחֱזֵי רַחֲמֵי, וְכַד אִתְחֲזֵי בְּלָא מִטְרָא אֶחֱזֵי דִּינָא, מְעָרָב בֵּין מִטְרָא וְשִׁמְשָׁא, אֶחֱזֵי דִּינָא וְרַחֲמֵי כָּלִיל. וְהַאי אִיהוּ ש׳ מִן שַׁדַּ״י, תְּלַת עַנְפֵי אֲבָהָן, דְּאִנּוּן הֲוָיָ״ה אֱלֹהֵינ״וּ הֲוָיָ״ה, תְּלַת שְׁמָהָן לָקְבֵל תְּלַת עַנְפֵי אֲבָהָן, וּבְהוֹן י״ד אַתְוָן, בְּחוּשְׁבָּן ד״י מִן שַׁדַּ״י, וּלְבוּשׁ דְּשַׁדַּ״י מִטְטְרוֹ״ן, דְּהָכִי סָלִיק בְּחוּשְׁבָּן שַׁדַּ״י]. הַיְנוּ שֶׁסּוֹד הַקֶּשֶׁ״ת הֵם אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, שֶׁהֵם תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, וְקוֹל הַשּׁוֹפָר הוּא סוֹד הַנְּגִינָה שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים. וְלָכֵן רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, אָנוּ מְצֻוִּים לִתְקֹעַ בַּשּׁוֹפָר אֶת הַתְּקִיעוֹת, שֶׁהֵן סוֹד קֶשֶׁ״ת: תְּקִ״יעָה, שְׁ״בָרִים, תְּ״רוּעָה, שֶׁהֵם סוֹד הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת. וְזֶהוּ פְּרוּשׁ (אִיּוֹב כב, כה): ״וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ״;

גַּם זֶה בְּחִינוֹת תְּקִיעוֹת, כִּי תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, הֵם הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, וְסִימָנָךְ קֶשֶׁ״ת הַיְנוּ תְּקִיעָה וְכוּ׳ (זֹהַר פָּרָשַׁת פִּינְחָס רל׃). **וְזֶהוּ פְּרוּשׁ:** (אִיּוֹב כב): **״וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ״. כִּי שֵׁם שַׁדַּי הֵם הָאָבוֹת** (שָׁם רלא), **כִּי שׁ׳ תְּלַת עַנְפֵי הָאִילָן, שֶׁהֵם הָאָבוֹת. וְהֵם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הַיִּחוּד, ה׳ אֱלֹקֵינוּ ה׳, שֶׁהֵם י״ד אוֹתִיּוֹת, וְהֵם י״ד שֶׁל שַׁדַּי. וְרַאשֵׁי־תֵבוֹת שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, הֵם הָרַאשֵׁי־תֵבוֹת שֶׁל יְ״יָ אֱלֹקֵינוּ יְ״יָ:**

״אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם״ (תְּהִלִּים יט), **זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁת, וְקוֹל, תְּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת:**

שֶׁהֵם תְּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת. וְזֶהוּ פְּרוּשׁ (אִיּוֹב כב, כה): ״וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ״; כִּי שֵׁם שַׁדַּי הֵם הָאָבוֹת, כִּי ש׳ תְּלַת עַנְפֵי הָאִילָן, הַיְנוּ בְּאוֹת ש׳ יֵשׁ שְׁלֹשָׁה קָוִים שֶׁהֵם הָאָבוֹת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הַיִּחוּד: הֲוָיָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ הֲוָיָ״ה, שֶׁהֵם י״ד אוֹתִיּוֹת, וְהֵם י״ד שֶׁל שַׁדַּ״י, הַיְנוּ אַחַר הַשׁ׳ שֶׁהִיא שְׁלֹשָׁה קָוִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, נִשְׁאָר י״ד, שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד י״ד אוֹתִיּוֹת שֶׁל הֲוָיָ״ה אֱלֹקֵינ״וּ הֲוָיָ״ה, וְרַאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, הֵם הָרַאשֵׁי־תֵּבוֹת שֶׁל יְ״יָ אֱלֹקֵינוּ יְ״יָ [עַיֵּן בִּדְבָרֵי הָרְמַ״ע מִפַּאנוֹ (מַאֲמַר מַעְיַן גַּנִּים, חֵלֶק ב׳, סוֹד הַתְּקִיעוֹת), כִּי תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, הֵם בְּסוֹד הַמִּלּוּי שֶׁל ע״ב י׳, מ״ה א׳, ס״ג י׳, שֶׁהֵם יא״י שֶׁמְּשָׁם יוֹצֵא קוֹל הַשּׁוֹפָר וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שְׁלָ״ה (מַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה) סוֹד שׁוֹפָר, כְּשֶׁתִּכְתֹּב בְּמִלּוּי כָּזֶה: ׳שִׁין׳ ׳וָאו׳ ׳פֵּא׳ ׳רֵישׁ׳, בְּאוֹתִיּוֹת אֶמְצָעִיּוֹת שֶׁל שׁוֹפָר, שֶׁהֵם ׳יאי׳, עוֹלֶה כְּמִנְיַן אֶהְיֶה, גַּם ׳יאי׳ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: ידוד אלהינו ידוד, הֲרֵי לְךָ סוֹד שֵׁם שׁוֹפָר וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): ״אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם״ (תְּהִלִּים יט, ד), זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁת, וְקוֹל תְּלַת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת; הַיְנוּ שֶׁבְּפָסוּק זֶה מְרֻמָּזֶת כָּל הַתּוֹרָה, א׳מ׳ר׳ רָאשֵׁי

תֵּבוֹת: אֵ״שׁ מַ״ים ר״וּחַ, שֶׁמֵּהֶם כָּלוּל הַקּוֹל, שֶׁזֶּה סוֹד הַקֶּשֶׁת, שֶׁכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה גְּוָנִין, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אֵ״שׁ מַ״ים ר״וּחַ, וְלָכֵן אִם אֵין א״מ״ר, שֶׁהֵם: אֵ״שׁ מַ״ים ר״וּחַ, אֲזַי אֵין הַקֶּשֶׁת, וְאֵין הַקּוֹל, וְאִם אֵין קוֹל וְדִבּוּר, אֲזַי אֵין תְּפִלָּה, [וְכָזֶה מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו].

מג

דַּע כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁהוּא בַּר דַּעַת; הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, וְהִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ דַּעַת דְּקִלְפָּה, שֶׁהוּא אָדוּק בְּהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, בְּקֻשְׁיוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, מָלֵא סְפֵקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ. [עַיֵּן עֵץ חַיִּים, שַׁעַר ח׳, פֶּרֶק ד׳, מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא, בְּסוֹד: בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר, שֶׁהוּא בִּלְעָם, שֶׁהָיָה דַּעַת דְּקִלְפָּה, כְּנֶגֶד משֶׁה, שֶׁהָיָה דַּעַת עֶלְיוֹן דְּאַבָּא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. וְלָכֵן מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֲפִלּוּ דִּבּוּרִים שֶׁל רָשָׁע כָּזֶה, שֶׁהוּא מָלֵא סְפֵקוֹת וְעַקְמוּמִיּוּת וְקֻשְׁיוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, הַקּוֹל שֶׁלּוֹ מוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ, כִּי דִּבּוּרָיו שֶׁל הָרָשָׁע בְּעַצְמוֹ כְּבָר מַכְנִיסִים הִרְהוּרֵי נְאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו. כִּי הַזִּוּוּגִים נִמְשָׁכִים מֵהַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, א): ״וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ״, וּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר לא, יז): ״כָּל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ״; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מַדְבִּיק אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ וְעַד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, זוֹ שְׁלֵמוּת הַיְדִיעָה, שֶׁמֹּחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ יוֹדֵעַ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד זִוּוּג וְהִתְחַבְּרוּת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ אֶל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַךְ יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי זִוּוּגִים, הַיְנוּ זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, הוּא הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים, וְאֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּהִתְקַשְּׁרוּת אֲמִתִּית אֶל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְכֵן מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ כָּל כֻּלּוֹ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵן מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כָּל זֶה נִקְרָא זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מִתְחַבֵּר וּמִזְדַּוֵּג אָז עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעִם הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְהֵפֶךְ זִוּוּגִים שֶׁל עֲבֵרָה, הַיְנוּ שֶׁמַּכְנִיס אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּתוֹךְ נְאוּף, שְׁקוּץ, תּוֹעֵבָה, עֶרֶם וְזִהוּם, כָּל זֶה נִמְשָׁכִים מִדַּעַת דִּקְלִפָּה; כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁמִּהַרְהֵר הִרְהוּרִים רָעִים, וּמַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הִרְהוּרֵי עֲבֵרָה, הוּא מִזְדַּוֵּג עַצְמוֹ אָז עִם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְהַדִּבּוּר שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר, הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כִּי אֵין יוֹדְעִים מַה שֶּׁבְּדַעַת הָאָדָם אֶלָּא עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, כִּי כְּשֶׁמְּדַבֵּר אָז מְגַלֶּה מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּפְנִימִיּוּת דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט, ג): ״וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת״. יְחַוֶּה׳ מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר, [עַיֵּן פֵּרוּשׁ רַשְׁ״י: ״יְחַוֶּה״ לְשׁוֹן הַגָּדָה. וְעַיֵּן מְצֻדַּת צִיּוֹן, ״יְחַוֶּה״ — יַגִּיד; וְעַיֵּן פֵּרוּשׁ מַלְבִּי״ם: ״יְחַוֶּה דַּעַת״,

מג

דַּע כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרָשָׁע שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, מוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ. כִּי הַזִּוּוּגִים נִמְשָׁכִים מֵהַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד): **״וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ״, וּכְתִיב** (בַּמִּדְבָּר לא): **״כָּל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ״. אַךְ יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי זִוּוּגִים, הַיְנוּ זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, הוּא הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים, וְאֶל הַתּוֹרָה, וְאֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה. וְזִוּוּגִים שֶׁל עֲבֵרָה, נִמְשָׁכִים מִדַּעַת דִּקְלִפָּה. וְהַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כִּי אֵין יוֹדְעִים מַה שֶּׁבְּדַעַת, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים יט): **״וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת״. יְחַוֶּה׳ מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר,**

וְהוּא הַמְגַלֶּה דָּבָר נֶעֱלָם, כְּמוֹ (אִיּוֹב לב, י): ״אֲחַוֶּה דֵּעִי״, שֶׁהַדֵּעָה דָּבָר נֶעֱלָם סָתוּם, וּכְשֶׁמְדַבֵּר מְגַלֶּה מַה שֶּׁנֶּעֱלָם בְּדַעְתּוֹ], שֶׁהַדִּבּוּר מְדַבֵּר מַה שֶּׁבַּדַּעַת; כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם מְדַבֵּר, הַהֶכְרֵחַ שֶׁעָבַר קֹדֶם דֶּרֶךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלָכֵן וּכְשֶׁרָשָׁע מְדַבֵּר וּמוֹצִיא מִפִּיו הֲבָלִים, מוֹלִיד אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נָאוּף, וְהַשּׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ הַדִּבּוּרִים, וְנוֹשֵׁם נְשִׁימוֹת, מַכְנִיס בְּגוּפוֹ אֵלּוּ הָאֲוִירִים. וְזֶה מְאֹד מְאֹד מְסֻכָּן אָדָם שֶׁמְּדַבֵּר עִם רָשָׁע, כִּי לֹא יִמָּלֵט, אֲשֶׁר הָאֲוִירִים אַרְסִיִּים, שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו הַטָּמֵא שֶׁל הָרָשָׁע, שֶׁיִּכָּנְסוּ בּוֹ וְיִטַּמְּאוּ אוֹתוֹ, וְקָשֶׁה מְאֹד לְהַזָּהֵר מִזֶּה.

**וּלְפִיכָךְ בִּבְלְעָם, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דַּעַת דְּקְלִפָּה, כִּי הוּא זֶה לְעֻמַּת זֶה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, [עַיִן עֵץ חַיִּים, (שַׁעַר ח׳, פֶּרֶק ד׳): בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר זֶה בִּלְעָם, שֶׁהוּא דַּעַת דְּקְלִפָּה, הָיָה שָׁקוֹל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, לְפִי שֶׁמֹּשֶׁה בְּחִינַת דַּעַת עֶלְיוֹן דְּאַבָּא וְכוּ׳, עַיִן שָׁם]. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרִי פָּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה; וּבְזֹהַר שְׁמוֹת כא: בְּלָק קצג:) עַל פָּסוּק: ״לֹא קָם כְּמֹשֶׁה״ וְכוּ׳, ׳בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בָּאֻמּוֹת קָם, וּמָנוּ בִּלְעָם׳. [וְעַיִן בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י״ד, סִימָן י״ט): תָּנֵי (דִּבְרִים לד, י): ״וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה״, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם קָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לוֹמַר: אִלּוּ הָיָה לָנוּ נָבִיא כְּמֹשֶׁה, הָיִינוּ עוֹבְדִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵיזֶה נָבִיא הָיָה לָהֶם כְּמֹשֶׁה? זֶה בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר, עַיִן שָׁם; וְאַף שֶׁנָּתַן לָהֶם אֶת בִּלְעָם, לֹא דַּי שֶׁלֹּא קֵרֵב אוֹתָם אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא הִכְנִיס בָּהֶם נְאוּף וְשִׁקּוּץ וְתִעוּב]; כִּי מֹשֶׁה הוּא דַּעַת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהָיָה דָּבוּק תָּמִיד בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא הִפְסִיק דְּבֵקוּתוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּרֶגַע, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, קמג.): בְּגִין רַעְיָא מְהֵימָנָא דְּלָא זָז מִשְׁכִּינְתָּא בְּכָל אֲתַר, וְאִיהוּ עָאל שָׁלֵם בֵּינְךְ וּבֵינָהּ זִמְנִין סַגִּיאִין, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה בְּגִינָהּ וּבְגִין בְּנָהָא, וְלָזֶה נִקְרָא דּוֹרוֹ ״דּוֹר דֵּעָה״ (וַיִּקְרָא רַבָּה (פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן א׳), דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁכֻּלּוֹ דֵּעָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא חֻקַּת): דּוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁהָיָה בָּהֶן דֵּעָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן (מִדְרָשׁ מִשְׁלֵי א׳): דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁהָיוּ בְּנֵי דֵּעָה בְּיוֹתֵר, עַיִן שָׁם); וּלְכָךְ כְּשֶׁנִּטְלוּ מוֹאָב עֵצָה מִמִּדְיָן, אָמְרוּ לָהֶם: אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיהוּ, כִּי הַפֶּה הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ לָאָדָם טָמוּן בְּדַעְתּוֹ, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיּוֹצִיא אֶת זֶה דֶּרֶךְ הַפֶּה. אָמַר מוֹאָב: אַף אָנוּ נָבוֹא אֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיהוּ, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י, פָּרָשַׁת בָּלָק [דִּבּוּר הַמַּתְחִיל: אֶל זִקְנֵי מִדְיָן; וּמָה רָאָה מוֹאָב לִטֹּל עֵצָה מִמִּדְיָן? כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל נוֹצְחִים שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, אָמְרוּ: מַנְהִיגָם שֶׁל אֵלּוּ בְּמִדְיָן נִתְגַּדֵּל, נִשְׁאַל מֵהֶם מַה מִּדָּתוֹ, אָמְרוּ לוֹ:

שֶׁהַדִּבּוּר מְדַבֵּר מַה שֶּׁבַּדַּעַת. וּכְשֶׁרָשָׁע מְדַבֵּר וּמוֹצִיא מִפִּיו הֲבָלִים, מוֹלִיד אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נָאוּף. וְהַשּׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ הַדִּבּוּרִים, וְנוֹשֵׁם נְשִׁימוֹת, מַכְנִיס בְּגוּפוֹ אֵלּוּ הָאֲוִירִים.

וּלְפִיכָךְ בִּבְלְעָם שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דַּעַת דְּקְלִפָּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי פָּרָשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּבְזֹהַר שְׁמוֹת כא:, בָּלָק קצג:): **עַל פָּסוּק: ״לֹא קָם כְּמֹשֶׁה״ וְכוּ׳, ׳בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בָּאֻמּוֹת קָם, וּמָנוּ בִּלְעָם׳. כִּי מֹשֶׁה הוּא דַּעַת, וְלָזֶה נִקְרָא דּוֹרוֹ ״דּוֹר דֵּעָה״** (וַיִּקְרָא רַבָּה פט): **וּלְכָךְ כְּשֶׁנִּטְלוּ מוֹאָב עֵצָה מִמִּדְיָן, אָמְרוּ לָהֶם: אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיהוּ, כִּי הַפֶּה הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, וְלָזֶה נִקְרָא דּוֹרוֹ ״דּוֹר דֵּעָה״** (וַיִּקְרָא רַבָּה (פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן א׳), דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁכֻּלּוֹ דֵּעָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא חֻקַּת): דּוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁהָיָה בָּהֶן דֵּעָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן (מִדְרָשׁ מִשְׁלֵי א׳): דּוֹר הַמִּדְבָּר שֶׁהָיוּ בְּנֵי דֵּעָה בְּיוֹתֵר, עַיִן שָׁם); וּלְכָךְ כְּשֶׁנִּטְלוּ מוֹאָב עֵצָה מִמִּדְיָן, אָמְרוּ לָהֶם: אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיהוּ, כִּי הַפֶּה הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ לָאָדָם טָמוּן בְּדַעְתּוֹ, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיּוֹצִיא אֶת זֶה דֶּרֶךְ הַפֶּה. אָמַר מוֹאָב: אַף אָנוּ נָבוֹא אֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיהוּ, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י, פָּרָשַׁת בָּלָק [דִּבּוּר הַמַּתְחִיל: אֶל זִקְנֵי מִדְיָן; וּמָה רָאָה מוֹאָב לִטֹּל עֵצָה מִמִּדְיָן? כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל נוֹצְחִים שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, אָמְרוּ: מַנְהִיגָם שֶׁל אֵלּוּ בְּמִדְיָן נִתְגַּדֵּל, נִשְׁאַל מֵהֶם מַה מִּדָּתוֹ, אָמְרוּ לוֹ:

אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו, אָמְרוּ: אַף אָנוּ נָבוֹא אֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכֹּחוֹ בְּפִיו]. כִּי הוּא גַּם־כֵּן דַּעַת דִּקְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, יד): ״אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים״; כִּי כְּמוֹ שֶׁנִּכְלֶלֶת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ דַּעַת דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא מָלֵא טִנֹּפֶת וְנִאוּף, וְזֶה שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כד, טו): ״וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן״, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ז.), ׳שֶׁיָּדַע מָתַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹעֵס׳; כִּי כְּשֶׁהַדַּעַת אֵינוֹ בִּישׁוּב, אֲזַי יֵשׁ כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סו:): ׳כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ׳; וְלָכֵן הָיָה בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹדֵעַ לְכַוֵּן אֶת הַשָּׁעָה שֶׁשּׁוֹרָה אָז מִדַּת הַגְּבוּרָה, וְרָצָה לְקַלְלָם. וְלָכֵן מֵאַחַר שֶׁאָחַז בְּמִדַּת כַּעַס, שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִמִּדַּת הַגְּבוּרָה, לָכֵן לֹא הָיָה מְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁפָּעַס מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל אַנְשֵׁי הַצָּבָא כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּדְיָן, [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר לא, יד): ״וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה״ וְגוֹ׳], נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְמְסֹר אֶת הַהֲלָכָה, וְהֶצְרַךְ אֶלְעָזָר לוֹמַר הִלְכוֹת טְבִילוֹת כֵּלִים. וּכְשֶׁהַדַּעַת שָׁלֵם, אֲזַי אֵין כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא): ״לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה״. וּבִלְעָם הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּדַעַת דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא מוֹתָרוֹת שֶׁל דַּעַת עֶלְיוֹן. וּכְשֶׁמִּשְׁתַּנֶּה, יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכַעַס. נִמְצָא שֶׁבִּלְעָם הוּא דַּעַת דִּקְלִפָּה, וְעַל־יְדֵי דִּבּוּרָיו הוֹלִיד אַוִּירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף. לָזֶה כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּלְחֶמֶת מִדְיָן, נֶאֱמַר (בְּמִדְבַּר לא, יד): ״וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל, וַיֹּאמֶר הַחִיִּתֶם כָּל נְקֵבָה, הֵן הֵנָּה הָיוּ בִּדְבַר בִּלְעָם״. ׳בִּדְבַר׳ דַּיְקָא, כִּי עַל־יְדֵי דְּבָרָיו שֶׁדִּבֵּר, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, הוֹלִיד נְאוּף בְּמִדְיָן; כִּי עֶצֶם הַדִּבּוּרִים שֶׁלּוֹ הִכְנִיסוּ נְאוּף בְּמִדְיָן, שֶׁהִפְקִירוּ אֶת בְּנוֹתֵיהֶם

בַּפֶּה. כִּי הוּא גַּם כֵּן דַּעַת דִּקְלִפָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז׳): **״אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים״. וְזֶה שֶׁכָּתוּב** (בְּמִדְבַּר כד): **״וְיוֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן״, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת ז׳): **׳שֶׁיָּדַע מָתַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹעֵס׳. כִּי כְּשֶׁהַדַּעַת אֵינוֹ בִּישׁוּב, אֲזַי יֵשׁ כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (פְּסָחִים סו:): **׳כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ׳.**

וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁכָּעַס מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַל אַנְשֵׁי הַצָּבָא כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּדְיָן, נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, וְהֶצְרַךְ אֶלְעָזָר לוֹמַר הִלְכוֹת טְבִילוֹת כֵּלִים. וּכְשֶׁהַדַּעַת שָׁלֵם, אֲזַי אֵין כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא): **״לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה״. וּבִלְעָם הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּדַעַת דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא מוֹתָרוֹת שֶׁל דַּעַת עֶלְיוֹן. וּכְשֶׁמִּשְׁתַּנֶּה, יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכַעַס. נִמְצָא שֶׁבִּלְעָם הוּא דַּעַת דִּקְלִפָּה, וְעַל־יְדֵי דִּבּוּרָיו הוֹלִיד אַוִּירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף. לָזֶה כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּלְחֶמֶת מִדְיָן, נֶאֱמַר** (בְּמִדְבַּר לא): **״וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל, וַיֹּאמֶר הַחִיִּתֶם כָּל נְקֵבָה, הֵן הֵנָּה הָיוּ בִּדְבַר בִּלְעָם״. ׳בִּדְבַר׳ דַּיְקָא, כִּי עַל־יְדֵי דְּבָרָיו, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, הוֹלִיד נְאוּף**

לְהַכְשִׁיל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּלְחֲמוֹת מִדְיָן, כְּתִיב (שָׁם): ״וַיִּקְרְבוּ אֶל מֹשֶׁה רָאשֵׁי הָאֲלָפִים וְגוֹ׳, וַיֹּאמְרוּ נִנָּקֵרֵב אֶת קָרְבַּן ה׳ וְגוֹ׳, לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ לִפְנֵי ה׳״. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת סד.), ׳שֶׁכָּךְ אָמְרוּ: אַף־עַל־פִּי שֶׁמִּידֵי עֲבֵרָה נֶעֱנָשִׁין, מִידֵי הִרְהוּר לֹא נֶעֱנָשִׁין; כִּי הַטֻּמְאָה שֶׁיֹּצְאָה מִפִּיו הַטָּמֵא שֶׁל בִּלְעָם, גָּרְמָה לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִכָּשֵׁל בִּנְאוּף, וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁלֹּא נִכְשְׁלוּ בְּפֹעַל, נִכְנַס בָּהֶם הִרְהוּר. [מִכָּל זֶה רוֹאִים, אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד לֹא לִשְׁמֹעַ שׁוּם דִּבּוּר מֻרְשָׁע, כִּי הָאֲוִיר הַמְזֻהָם הַיּוֹצֵא מִפִּיו מַכְנִיס הִרְהוּר בְּהַשּׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו, וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהַרְבּוֹת בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ שׁוּם דִּבּוּר מְשׁוּם בֶּן אָדָם, כִּי לֹא יְכוֹלִים לָדַעַת מִי הוּא הָרָשָׁע, אֲשֶׁר הָאֲוִיר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו, הֵם אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף, וְהַשּׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ הַדִּבּוּרִים וְנוֹשֵׁם נְשִׁימוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיס בְּגוּפוֹ אֵלּוּ הָאֲוִירִים, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה, אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד שֶׁיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ.

בְּמִדְיָן. וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁבָּאוּ מִמִּלְחֲמוֹת מִדְיָן, כְּתִיב (שָׁם): **״וַיִּקְרְבוּ אֶל מֹשֶׁה רָאשֵׁי הָאֲלָפִים וְכוּ׳, וַיֹּאמְרוּ נִנָּקֵרֵב אֶת קָרְבָּן ה׳ וְכוּ׳, לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ לִפְנֵי ה׳״. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (שַׁבָּת סד): **׳שֶׁכָּךְ אָמְרוּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁמִּידֵי עֲבֵרָה נֶעֱנָשִׁין, מִידֵי הִרְהוּר לֹא נֶעֱנָשִׁין׳:**

מד

מַה שֶּׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה א׳): **׳לָמָּה הַתְּחִילָה הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית, כִּי הָעַכּוּ״ם יֹאמְרוּ לָנוּ גַּזְלָנִים אַתֶּם, שֶׁכִּבַּשְׁתֶּם אֶרֶץ שִׁבְעָה עַמָּמִין. בִּשְׁבִיל זֶה, כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, שֶׁהִגִּיד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הַכֹּל מַעֲשֵׂי יָדָיו, וּלְמִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה הוּא נוֹתֵן. וְזֶה, לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם, כִּי בְיָדוֹ הַכֹּל׳. וְכָל הַדְּבָרִים**

מד

(בְּמַאֲמָרִים אֵלּוּ: מ״ד מ״ה מ״ו, מְגַלֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת מַעֲלַת מְחִיאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְאֶל מַה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי־זֶה, לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּלְבַטֵּל מֵעַצְמוֹ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הָעוֹלִים בְּמֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם בְּעֵת הַתְּפִלָּה. וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד מְאֹד עַל עִנְיַן שֶׁל מְחִיאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְהוֹכִיחַ אֶת אֲנָשָׁיו שֶׁאֵינָם מִתְפַּלְּלִים כָּרָאוּי, שֶׁאֵין שׁוֹמְעִים מֵאַף אֶחָד מֵהַמִּתְפַּלְּלִים הַמְּחִיאַת כַּף אֶל כַּף בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה. וּכְשֶׁשָּׁמַע פַּעַם מֵחֲסִידִים חֲשׁוּבִים שֶׁהִתְלוֹצְצוּ מִמְּחִיאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, הִקְפִּיד עֲלֵיהֶם מְאֹד. וְגִלָּה לִפְנֵי אֲנָשָׁיו אֶת מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לְהַכּוֹת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה. הַמַּאֲמָרִים הָאֵלּוּ הֵם דְּרוּשִׁים מְחֻלָּקִים כְּפִי שֶׁמְּסָרָם רַבֵּנוּ זַ״ל לְמוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל בִּכְתִיבַת יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה, אַף בַּאֲמִירָתוֹ אֲמָרָם בִּדְרוּשׁ אֶחָד).

מַה שֶּׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳): ׳לָמָּה הַתְּחִילָה הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית, כִּי הָעַכּוּ״ם יֹאמְרוּ לָנוּ גַּזְלָנִים אַתֶּם, שֶׁכִּבַּשְׁתֶּם אֶרֶץ שִׁבְעָה עַמָּמִין. בִּשְׁבִיל זֶה ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ״, שֶׁהִגִּיד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הַכֹּל מַעֲשֵׂי יָדָיו, וּלְמִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה הוּא נוֹתֵן. וְזֶה ״לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״, כִּי בְיָדוֹ הַכֹּל׳. וְכָל הַדְּבָרִים

נִקְרָאִים כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּנֶגֶד כ״ח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, כְּנֶגֶד כ״ח פְּרִקִין דְּיָדַיִם. [זֶה לְשׁוֹן רַשְׁ״י בְּהַתְחָלַת הַתּוֹרָה: אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל, וּמַה טַּעַם פָּתַח בִּבְרֵאשִׁית? מִשּׁוּם (תְּהִלִּים קיא, ו): ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״, שֶׁאִם יֹאמְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל: לִיסְטִים אַתֶּם, שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אַרְצוֹת שִׁבְעָה גּוֹיִים, הֵם אוֹמְרִים לָהֶם: כָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִיא, הוּא בְּרָאָהּ, וּנְתָנָהּ לַאֲשֶׁר יָשָׁר בְּעֵינָיו, בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם, וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ (עַיֵּן יַלְקוּט שְׁמוֹת, רֶמֶז קפז); נִמְצָא לְפִי זֶה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם, כָּל הַדְּבָרִים עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו״, שֶׁהַכֹּל בָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל כֹּחוֹ וּמַאֲמָרוֹ נִמְצָא בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא וְיָצַר וְעָשָׂה, שֶׁזֶּה פ״ח מַעֲשָׂיו דַּיְקָא, כְּנֶגֶד כ״ח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, הַיְנוּ פְּסוּק רִאשׁוֹן: ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ״, יֵשׁ בּוֹ כ״ח אוֹתִיּוֹת, כִּי בְּפָסוּק זֶה כְּלוּלָה כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁבָּרָא וְיָצַר וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהַכ״ח אוֹתִיּוֹת הֵן כְּנֶגֶד כ״ח פְּרִקִין דְּיָדַיִם, הַיְנוּ בְּכָל יָד יֵשׁ חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת י״ד פְּרָקִין, (הַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלִים לְכוֹפֵף אֶת הָאֶצְבָּעוֹת, וְיֵשׁ י״ד עֲצָמוֹת בְּכַף הַיָּד בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלִים לְכוֹפֵף), וּפַעֲמַיִם י״ד הַיְנוּ בִּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם, יוֹצֵא שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם כ״ח פְּרָקִין, וְהֵם כְּנֶגֶד הַכ״ח אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן מַתְחִילָה הַתּוֹרָה ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ״. [עַיֵּן זֹהַר פִּנְחָס רמ״ה. שֶׁמְּדַבֵּר מִמְּצוֹת נְטִילַת יָדַיִם, שֶׁהִיא דְּרַבָּנָן, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו לִפְנֵי אֲכִילַת פַּת, שֶׁעוֹרֶא דְּגָזְרוּ רַבָּנָן דְּאִנּוּן חֲמִשָּׁה קְשָׁרִין, דְּבְהוֹן י״ד פְּרִקִין, וְאוֹף הָכִי י״ד פְּרִקִין אִינּוּן דְּיַד שְׁמָאלָא, וְאִינּוּן כ״ח פְּרִקִין, לְקַבְּלַיְהוּ כ״ח הֲוָיָ״ה, דְּאִינּוּן כ״ח אַתְוָן דִּקְרָא קַדְמָאָה דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בַּמִּדְבָּר יד, יז): ״וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ הֲוָיָ״ה״, וְעֶשֶׂר אֶצְבָּעָן רְמִיזֵי לְעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית; כִּי (אָבוֹת פֶּרֶק ה׳): בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם; ״בְּרֵאשִׁית״ כָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי הוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁזֶּה כְּלַל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁכְּבְיָכוֹל הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ סוֹד הַיָּדַיִם. כִּי בְּפָסוּק רִאשׁוֹן יֵשׁ כ״ח אוֹתִיּוֹת **כְּנֶגֶד כ״ח פְּרִקִין דְּיָדַיִם**, י״ד בְּיָד יָמִין וי״ד בְּיַד שְׂמֹאל, וְלָכֵן כְּמוֹ קֹדֶם שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל פַּת, עָלָיו לִטֹּל יָדָיו בְּמַיִם, שֶׁמְּרַמֵּז עַל אֲלָקוּת, כִּי קֹדֶם הָיָה הַכֹּל מַיִם, לְהַרְאוֹת לוֹ שֶׁלֹּא בְּכֹחוֹ הִשִּׂיג אֶת הַפַּת שֶׁהוֹלֵךְ לֶאֱכֹל, אֶלָּא עַל־יְדֵי כ״ח מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁאָדָם מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, הוּא מְגַלֶּה שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְדוֹ״ק].

וְזֶה יָדוּעַ, כִּי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ עַמְּמִין הִיא טְמֵאָה

[עַיֵּן (שַׁבָּת טו.): פ׳ שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת, גָּזְרוּ טֻמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים]. **וַאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, כִּי הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתַּחַת יַד הָעַכּוּ״ם וְנָתַן לָנוּ.** [עַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כ״ג, סִימָן ז׳), לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁאֵין חֲבִיבָה כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה: הֵן הָאָרֶץ חֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יא, יב): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר הֲוָיָ״ה אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד״, וְיִשְׂרָאֵל חֲבִיבִין עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ז, ח): ״כִּי מֵאַהֲבַת הֲוָיָ״ה אֶתְכֶם״, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֲנִי אַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן חֲבִיבִין עָלַי לָאָרֶץ שֶׁחֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר

נִקְרָאִים כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּנֶגֶד כ״ח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, כְּנֶגֶד כ״ח פְּרִקִין דְּיָדַיִם.

וְזֶה יָדוּעַ כִּי אֲוִירָא דְּאֶרֶץ עַמְּמִין הִיא טְמֵאָה. וַאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, כִּי הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתַּחַת יַד הָעַכּוּ״ם וְנָתַן לָנוּ. אֲבָל אֶרֶץ

(בַּמִּדְבָּר לד, ב): ״כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנָעַן״. וְעַיִן (זֹהַר וַיִּקְרָא כה:): בְּגִין דְּאַרְעָא הִיא קַדִּישָׁא, וְרוּחַ מְסַאֲבָא לָא יִשְׁתַּכַּח אַתְרָא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא לְמִשְׁרֵי עָלוֹי, עַיִן שָׁם; וְעַיִן (זֹהַר תְּרוּמָה קמא:): אַרְצִי דְּלָא שָׁלְטָא עֲלֵהּ רוּחַ מְסַאֲבוֹ, עַיִן שָׁם]. אֲבָל אֶרֶץ עַמִּים, שֶׁהִיא חוּץ לָאָרֶץ, שָׁם אֲוִיר טָמֵא; כִּי שָׁם אֵינָהּ מְאִירָה הַהַשְׁגָּחָה כְּמוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פָּנִים אֶל פָּנִים, בְּסוֹד (דְּבָרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי הַוָ״ה בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״, אֶלָּא בִּבְחִינַת אֲחוֹרַיִם, אֲחוֹרֵי כְּתֵפֵי. כִּי כָּל הָעוֹלָם שׁוֹתִים מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּעֲנִית י:): אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִבְרֵאת תְּחִלָּה, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִבְרָא לְבַסּוֹף, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ח, כו): ״עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת״ וְגוֹ׳, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַשְׁקֶה אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל־יְדֵי שָׁלִיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב ה, י): ״הַנּוֹתֵן מָטָר עַל פְּנֵי אָרֶץ, וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת״; אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה מִי גְּשָׁמִים, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִתַּמְצִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״הַנּוֹתֵן מָטָר עַל פְּנֵי אָרֶץ״ וְגוֹ׳, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְבַסּוֹף, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״הַנּוֹתֵן מָטָר עַל פְּנֵי אָרֶץ״ וְגוֹ׳. וּכְשֶׁאָנוּ מָחְאָן כַּף אֶל כַּף, בָּזֶה נִתְעוֹרֵר כ״ח אַתְוָן דִּבְרֵאשִׁית, הַיְנוּ כִּי בְּכָל יָד יֵשׁ י״ד פְּרָקִין, וּבְיַחַד הֵם כ״ח פְּרָקִין, וּכְשֶׁמּוֹחֲאִין כַּף אֶל כַּף, בָּזֶה נִתְעוֹרֵר כ״ח אַתְוָן דְּעֻבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה בִּפְנֵי הָאָדָם, אֲשֶׁר כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הִיא מֻשְׁגַּחַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, בְּרֵאשִׁי״ת בָּרָ״א אֱלֹקִי״ם אֵ״ת הַשָּׁמַיִ״ם וְאֵ״ת הָאָרֶ״ץ, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כ״ח אוֹתִיּוֹת כְּנֶגֶד כֹּחַ מַעֲשָׂיו. הַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּין שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, הִיא כֹּחַ מַעֲשָׂיו יִתְבָּרַךְ. וְנִמְצָא, שֶׁבְּיָדוֹ לָתֵת לָנוּ נַחֲלַת גּוֹיִם, כִּי הַכֹּל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן כְּשֶׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף מַמְשִׁיכִין אֶת הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית עָלֵינוּ, לֵידַע שֶׁהַכֹּל לַכֹּל הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה שֶׁאֲנַחְנוּ מַכִּין כַּף אֶל כַּף יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לְטַהֵר אֲוִיר אֶרֶץ הָעַמִּים, כִּי נֶחֱזָר אֶרֶץ הָעַמִּים תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הֲרֵי אָנוּ מְגַלִּין אֲשֶׁר בְּכֹחַ מַעֲשָׂיו לְבַד נַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּבָזֶה מְטַהֲרִין אֶת הָאֲוִיר, כִּי מַמְשִׁיכִין אֶת הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, וְיוֹדְעִים בִּידִיעָה בְּרוּרָה, אֲשֶׁר וּבְיָדוֹ לָתֵת לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמִי שֶׁרוֹצֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לְעַם יִשְׂרָאֵל הֵיכָן שֶׁהֵם רַק נִמְצָאִים אֶת הַמָּקוֹם שֶׁיּוֹשְׁבִים שָׁם, כִּי בָּזֶה שֶׁמּוֹחֲאִין כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין בִּמְקוֹמוֹ הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, לֵידַע שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאָז נִטְהָר אֲוִיר הַמָּקוֹם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְפַּלֵּל, וְשׁוֹאֵב אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁהֵיכָן שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד בְּכָל הָעוֹלָם, וּמַכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ שָׁם אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

עַמִּים, שֶׁהִיא חוּץ לָאָרֶץ, שָׁם אֲוִיר טָמֵא. וּכְשֶׁאָנוּ מָחְאָן כַּף אֶל כַּף, בָּזֶה נִתְעוֹרֵר כ״ח אַתְוָן דִּבְרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁבְּיָדוֹ לָתֵת לָנוּ נַחֲלַת גּוֹיִם, כִּי הַכֹּל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּבָזֶה יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדֵינוּ לְטַהֵר אֲוִיר אֶרֶץ הָעַמִּים, כִּי נֶחֱזָר אֶרֶץ הָעַמִּים תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְיָדוֹ לָתֵת לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״. וְאָז נִטְהָר אֲוִיר הַמָּקוֹם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְפַּלֵּל, וְשׁוֹאֵב אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

גַּם עַל יְדֵי מְחָאַת כַּף, נִתְגָּרֵשׁ

גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, שֶׁאָדָם מַכֶּה כַּף אֶל כַּף,

עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגָּרֵשׁ אֲוִיר הַטָּמֵא, שֶׁהוּא הַטֶּבַע וְהַמִּקְרֶה וְהַמַּזָּל, כִּי עַל־יְדֵי [מְחִיאַת] כַּפַּיִם נִשְׁמָע קוֹל, כִּי מַכֶּה אֶת שְׁתֵּי יָדָיו בְּיַחַד, וְהַקּוֹל הַזֶּה הוּא אֲוִיר קָדוֹשׁ מִכ״ח אַתְוָן דְּאֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, שֶׁיּוֹצֵא מִכ״ח פְּרִקִין דְּיָדַיִם. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ הָאֲוִיר עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם. נִמְצָא, כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ שָׁם אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, גִּלּוּי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, וְנַעֲשֶׂה הַמָּקוֹם הֵיכָן שֶׁהוּא עוֹמֵד אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְקַבֵּעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ

כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ו׃): [כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ וְכוּ׳]; וְהָעִנְיָן הוּא כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁבְּנֵי־אָדָם הַבָּאִים לִמְדִינָה שֶׁאֵינָם מֻרְגָּלִים בַּאֲוִירָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם נֶחֱלָשִׁים וּמֵתִים, כִּי לֹא יְכוֹלִים לִסְבֹּל אֶת הָאֲוִיר שֶׁאֵינָם רְגִילִים שָׁם, אֲפִלּוּ מְנֻוָּה הָרָעָה לְנֻוֵּה הַיָּפָה, כִּי לֹא כָּל אֶחָד רָגִיל לִסְבֹּל אֶת הָאֲוִיר שֶׁבִּמְדִינָה אַחֶרֶת, כִּי כָּל אֶחָד הִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לָאֲוִיר שֶׁשָּׁם נוֹלַד וְנִתְגַּדֵּל, כְּמוֹ־כֵן הַדָּבָר בִּתְפִלָּה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהִתְפַּלֵּל צַדִּיק, אַף־עַל־פִּי־כֵן קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, כִּי אֵינוֹ מֻרְגָּל בַּאֲוִירָא שֶׁל מָקוֹם, כָּל שֶׁכֵּן מְנֻוָּה הַיָּפָה לְנֻוֵּה הָרָעָה; כִּי כָּל אֶחָד מַרְגִּישׁ אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ וַהֲכָנָתוֹ, שֶׁמְּכִין עַצְמוֹ לְקַבֵּל אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

אֲוִיר הַטָּמֵא. כִּי עַל־יְדֵי [מְחָאַת] כַּפַּיִם נִשְׁמָע קוֹל, וְקוֹל הַזֶּה הוּא אֲוִיר קָדוֹשׁ, מִכ״ח אַתְוָן דְּאֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, מִכ״ח פְּרִקִין דְּיָדַיִם. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ הָאֲוִיר עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם:

וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְקַבֵּעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ (בְּרָכוֹת ו׃), **כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁבְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לִמְדִינָה שֶׁאֵינָם מֻרְגָּלִים בַּאֲוִירָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם נֶחֱלָשִׁים וּמֵתִים, אֲפִלּוּ מְנֻוָּה הָרָעָה לְנֻוֵּה הַיָּפָה. כֵּן הַדָּבָר בִּתְפִלָּה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהִתְפַּלֵּל צַדִּיק, אַף־עַל־פִּי־כֵן קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, כִּי אֵינוֹ מֻרְגָּל בַּאֲוִירָא שֶׁל מָקוֹם, כָּל שֶׁכֵּן מְנֻוָּה הַיָּפָה לְנֻוֵּה הָרָעָה:**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם): **׳כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם וְכוּ׳, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ׳. כִּי עַל יָדוֹ נִבְנֶה עוֹלָם מֻחְדָּשׁ, וּבִנְיַן עוֹלָם עַל יְדֵי אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים פט): **״עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה״:**

וְזֶה דְּאִיתָא בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין (דַּף סו.): **וּבְהַאי**

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם): ׳כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם וְכוּ׳, אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ׳; כִּי עַל יָדוֹ הַיְנוּ עַל־יְדֵי אַבְרָהָם, נִבְנֶה עוֹלָם מֻחְדָּשׁ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מג, סִימָן ז׳): אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, אֲנִי לֹא הָיָה שְׁמִי נִקָּר לִבְרִיּוֹתַי, וְהִכַּרְתָּ אוֹתִי בִּבְרִיּוֹתַי, מַעֲלֶה אֲנִי עָלֶיךָ כְּאִלּוּ אַתָּה שֻׁתָּף עִמִּי בִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם; וּבִנְיַן עוֹלָם עַל־יְדֵי אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, ג): ״עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה״; כִּי הוּא הַמְשִׁיךְ חֶסֶד בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — זֶה לְטוֹבָתוֹ.

וְזֶה דְּאִיתָא בַּתִּקּוּנִים, תִּקּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין (דַּף סו.): **וּבְהַאי יִשְׂרָאֵל מִתְתַּקְפִין עַל**

אֱדוֹם; הַיְנוּ שֶׁבְּהַכֹּחַ הַזֶּה שֶׁהוּא מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, וּמַמְשִׁיךְ אֶת הַשִּׁגְחָתוֹ הַפְּרָטִית בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל אֱדוֹם, שֶׁהוּא כּוֹפֵר בַּכֹּל. וְעוֹד (שָׁם): צָרִיךְ לְסַלְקָא לְהַאי כֹּחַ לְגַבֵּי חָכְמָה, וְאֶת הַכֹּחַ הַזֶּה לֵידַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁקּוֹרֶה אִתּוֹ בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת — הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמַּגְבִּיהַּ אֶת הַכ״ח, הַיְנוּ כ״ח פְּרָקִין דְּיָדִין אֶל הַחָכְמָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת ׳כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ׳. וְלָמָּה דַּיְקָא אַבְרָהָם? כִּי אַבְרָהָם הוּא יָמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא כה:): ׳הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים׳, וְדָרוֹם הוּא תָּמִיד בְּיָמִין, כְּשֶׁעוֹמֵד עִם פָּנָיו נֶגֶד מִזְרָח. וְעוֹד ׳אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ׳, לָמָּה נָקַט שֵׁמִי שֶׁקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ דַּיְקָא אֱלֹקֵי אַבְרָהָם יִהְיֶה בְּעֶזְרוֹ? כִּי אַבְרָהָם הוּא הָיָה רִאשׁוֹן לְהַשָּׂגַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (לֶךְ־לְךָ עח.): ׳תָּקֵל בְּתִקְלָא עַד דְּאִתְגַּלְיָא לֵיהּ׳; הַיְנוּ שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ חָתַר וְחִפֵּשׂ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ. כִּי הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּלָּה וּפִרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

כֹּחַ יִשְׂרָאֵל מִתְתַּקְפִין עַל אֱדוֹם:

וְעוֹד, (שָׁם): **צָרִיךְ לְסָלְקָא לְהַאי כֹּחַ לְגַבֵּי חָכְמָה, וְזֶה בְּחִינַת: ׳כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ׳. כִּי אַבְרָהָם הוּא יָמִין, ׳הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים׳** (בָּבָא בַּתְרָא כה:). **וְעוֹד, ׳אֱלֹקֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ׳, כִּי אַבְרָהָם הוּא רִאשׁוֹן לְהַשָּׂגַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר** (לֶךְ־לְךָ עח.): **׳תָּקֵל בְּתִקְלָא עַד דְּאִתְגַּלְיָא לֵיהּ׳:**

וְזֶה פֵּרוּשׁ, (בְּרָכוֹת כו:): **׳תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקָּנוּם׳. ׳תָּמִיד׳, זֶה בְּחִינוֹת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים יא): **״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״. הַיְנוּ צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. הַיְנוּ תִּקּוּן מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד כַּנַּ״ל. תִּקּוּנָם עַל־יְדֵי תָּמִיד, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל:**

וְזֶה פֵּרוּשׁ, (הוֹשֵׁעַ יב): **״וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה״. עַל־יְדֵי הַיָּדַיִם, עַל־יְדֵי מֻחָאַת כַּף, הַדִּבּוּרִים נִדְבָּרִים בְּ״אַדְמַת קֹדֶשׁ״** (זְכַרְיָה ב׳). **נְבִיאִים, לְשׁוֹן דִּבּוּר.**

וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּרָכוֹת כו:): **׳תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקָּנוּם׳**; הַיְנוּ **׳תָּמִיד׳, זֶה בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים יא, יב): **״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״**; הַיְנוּ שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; הַיְנוּ תִּקּוּן מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, שֶׁהֵם בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד כַּנַּ״ל. תִּקּוּנָם עַל־יְדֵי תָּמִיד, עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; רָצָה לוֹמַר כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹתָיו, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד, כִּי בָּאוֹת לוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עַד שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה אִתּוֹ עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, שֶׁזֶּה ׳תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד׳, הַיְנוּ כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְךָ כָּל הַתְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד, בְּחִינַת הִתְנַגְּדוּת, שֶׁאַתָּה לֹא מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הָעֵצָה לָזֶה — ׳תְּמִידִין תִּקָּנוּם׳, שֶׁתִּתְקַן בִּמְקוֹמְךָ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרֵאת תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְקַן אֶצְלְךָ הַכֹּל, וְיִתְבַּטְּלוּ מִמְּךָ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְתַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּגְלוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד.

וְזֶה פֵּרוּשׁ (הוֹשֵׁעַ יב, יא): **״וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה״, עַל־יְדֵי הַיָּדַיִם,**

הַיְנוּ עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף אֶל כַּף, הַדְּבּוּרִים בְּ״אַדְמַת קֹדֶשׁ״, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ב, טז): ״וְנָחַל הֲוָיָ״ה אֶת יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ״; נְבִיאִים הוּא לְשׁוֹן דִּבּוּר, [עַיֵּן רַשׁ״י שְׁמוֹת ו׳, עַל: ״וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ״; וְכֵן כָּל לְשׁוֹן נְבוּאָה אָדָם הַמַּכְרִיז וּמַשְׁמִיעַ לָעָם דִּבְרֵי תוֹכָחוֹת, וְהוּא מִגְּזֶרֶת (יְשַׁעְיָה נז, יט): נִיב שְׂפָתָיִם, (מִשְׁלֵי י׳, לא): יָנוּב חָכְמָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. הַיְנוּ הַנְּבִיאִים עַל־יְדֵי שֶׁהָיוּ מַכִּין כַּף אֶל כַּף בִּידֵיהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה הָיוּ עַל אַדְמַת קֹדֶשׁ, שֶׁזֶּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְכֹחַ הַזֶּה הָיוּ יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ לְעַם יִשְׂרָאֵל.

גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף אֶל כַּף **נִתְבַּטֵּל הָרֶגֶ** וַאֲבָדוֹן מֵעוֹלָם, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינוֹת: ״יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר״, זֶה נֶגֶד יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, כִּי כְּשֶׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל הַיָּמִין בִּשְׂמֹאל וְהַשְּׂמֹאל בַּיָּמִין, וְנִמְתָּקִין הַדִּינִים, וְנִתְגַּלֶּה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, **וּכְתִיב** (בְּרֵאשִׁית א, ד): ״וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר וְגוֹ׳, וַיַּבְדֵּל בֵּין הָאוֹר״ — דָּא אַהֲרֹן. ״וּבֵין הַחֹשֶׁךְ״ — דָּא קָרַח (תִּקּוּנִים, תִּקּוּן ל׳); הַיְנוּ כִּי קָרַח כָּפַר בָּעִקָּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִמְשִׁיךְ דִּינִים בָּעוֹלָם, כִּי רָצָה לְהַפֵּךְ אֶת הַיָּמִין לִשְׂמֹאל, עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁגָּרַם בָּעוֹלָם, אֲבָל לֹא־כֵן אַהֲרֹן, הוּא עָסַק תָּמִיד לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא יִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כָּל אֶחָד. וְזֶה בְּחִינוֹת (וַיִּקְרָא כו, ו): ״וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ, וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם״; מָתַי יִהְיֶה שָׁלוֹם, וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר? כְּשֶׁיִּהְיֶה בָּאָרֶץ, הַיְנוּ בְּאַרְצְכֶם, שֶׁתַּמְשִׁיכוּ אֶת בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית — אֶצְלְכֶם.

גַּם נִתְבַּטֵּל הָרֶגֶ וַאֲבָדוֹן מֵעוֹלָם, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינוֹת: ״יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר״, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א): **״וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר וְגוֹ׳, וַיַּבְדֵּל בֵּין הָאוֹר״ — דָּא אַהֲרֹן. ״וּבֵין הַחֹשֶׁךְ״ — דָּא קָרַח** (תִּקּוּנִים תִּקּוּן ל׳ עא): **וְזֶה בְּחִינוֹת** (וַיִּקְרָא כו): **״וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם״:**

״אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם״ (דְּבָרִים כט): **— ׳אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה׳** (בְּרָכוֹת ו׳). **״לִפְנֵי ה׳ אֱלֹקֵיכֶם״ — זֶה בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (כְּתֻבּוֹת קי׳): **׳כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקִי׳. הַיְנוּ עַל־יְדֵי מָה תִּזְכּוּ שֶׁתְּהֵא תְּפִלַּתְכֶם בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רָאשֵׁיכֶם שְׁבָטֵיכֶם וְכוּ׳, וּמוֹנֶה עֶשֶׂר בְּחִינוֹת, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מְחָאַת כַּף. עַל יְדֵי מְחִיאַת כַּפַּיִם, הַתְּפִלָּה הִיא בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ״ל:**

״אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם״ (דְּבָרִים כט, ט): נִצָּבִים פֵּרוּשׁוֹ עֲמִידָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו׳): ׳אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה׳, הַיְנוּ אַתֶּם עוֹמְדִים בִּתְפִלָּה הַיּוֹם, ״לִפְנֵי ה׳ אֱלֹקֵיכֶם״ — זֶה בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (כְּתֻבּוֹת קי׳): ׳כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקִי׳; הַיְנוּ עַל־יְדֵי מַה תִּזְכּוּ שֶׁתְּהֵא תְּפִלַּתְכֶם בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁתַּרְגִּישׁוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא אִתְּכֶם, וּתְפִלַּתְכֶם הִיא בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ, שֶׁתַּרְגִּישׁוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְכוּ׳, וּמוֹנֶה עֶשֶׂר בְּחִינוֹת, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מְחָאַת כַּף, עַל־יְדֵי מְחִיאַת כַּפַּיִם, הַתְּפִלָּה הִיא בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ״ל; כִּי

בִּשְׁתֵּי יָדַיִן יֵשׁ עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ״רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם, כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, טַפְּכֶם, נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ, מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ״ [עַיֵּן זֹהַר (יִתְרוֹ פב.): חָמֵשׁ דַּרְגִּין לִימִינָא, וְחָמֵשׁ דַּרְגִּין לִשְׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים כט, ט): ״אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי הֲוָיָ״ה אֱלֹהֵי״כֶם, רָאשֵׁיכֶם, שִׁבְטֵיכֶם, זִקְנֵיכֶם, וְשֹׁטְרֵיכֶם, כָּל אִישׁ״ וְגוֹ׳, הָא חָמֵשׁ דַּרְגִּין לִימִינָא, וְחָמֵשׁ דַּרְגִּין לִשְׂמָאלָא מָאן אִינּוּן, הַיְנוּ דִּכְתִיב (שָׁם י): ״טַפְּכֶם, נְשֵׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ, מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ״, הָא חָמֵשׁ דַּרְגִּין לִשְׂמָאלָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן (זֹהַר חָדָשׁ רוּת): ״רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם״, ׳רָאשֵׁיכֶם׳ זְרוֹעַ יָמִין, ׳שִׁבְטֵיכֶם׳ זְרוֹעַ שְׂמֹאל, עַיֵּן שָׁם]; הַיְנוּ כְּשֶׁאֶחָד מַכֶּה כַּף עַל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תְּפִלָּתוֹ בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין וְכוּ׳, הַיְנוּ בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי הֲוָיָ״ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם, נִתְבַּטֵּל מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם, כִּי כָּל הַדָּר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹקִי, וְכָל הַדָּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקִי. וְעַל יְדֵי מְחָאַת כַּף. אֲזַי הוּא דָּר בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ לוֹ אֱלוֹקִי. וְנִתְבַּטֵּל מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם. וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז): ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ״, וְתַרְגּוּמוֹ: ״פְּרִישָׁן בְּצִלּוֹ״. וְנֶגֶד אֱמוּנָה, הֵם הַכְּפִירוֹת מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם. וְתִקּוּנָם עַל־יְדֵי תְּמִידִין, עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי מְחָאַת כַּף: **וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ,** (יְשַׁעְיָה סב): ״וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד אֱלֹקַיִךְ״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִתְבַּטְּלוֹת מַחְשָׁבוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם, שֶׁהֵם כְּפִירוֹת. וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, יב): ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ״, וְתַרְגּוּמוֹ: ״פְּרִישָׁן בְּצִלּוֹ״; וְזוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לָזֶה, אֲשֶׁר בְּעֵת הַתְּפִלָּה יַרְגִּישׁ אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי תְּפִלָּה זוֹ אֱמוּנָה, כִּי לֹא יְדַבֵּר אָדָם אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא אִם הוּא מַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר וְנֶגֶד אֱמוּנָה, הֵם הַכְּפִירוֹת, מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם, שֶׁבָּאוֹת בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל. וְתִקּוּנָם — עַל־יְדֵי תְּמִידִין, הַיְנוּ עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּמְשִׁיכִים עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה סב, ג): ״וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד אֱלֹקַיִךְ״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ לוֹ אֱלוֹקִי, וְנִתְבַּטֵּל מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם; הַיְנוּ כְּשֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל הֵן בְּחִינַת כְּנֶגֶד, שֶׁנִּכְנָסוֹת לְךָ מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם, מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת, שֶׁאַתָּה לֹא מַרְגִּישׁ אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְצָא פֹּה, עֵצָה עַל זֶה — תְּמִידִין, הַיְנוּ שֶׁתַּמְשִׁיךְ בְּחִינַת תָּמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל — אֵלֶיךָ, וְזֶה זוֹכִים עַל יְדֵי מְחִיאַת כַּף אֶל כַּף, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִתְבַּטְּלוֹת מַחְשָׁבוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם, שֶׁהֵם כְּפִירוֹת. וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, יב): ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ״, וְתַרְגּוּמוֹ: ״פְּרִישָׁן בְּצִלּוֹ״; וְזוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לָזֶה, אֲשֶׁר בְּעֵת הַתְּפִלָּה יַרְגִּישׁ אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי תְּפִלָּה זוֹ אֱמוּנָה, כִּי לֹא יְדַבֵּר אָדָם אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא אִם הוּא מַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר וְנֶגֶד אֱמוּנָה, הֵם הַכְּפִירוֹת, מַחְשָׁבוֹת עַכּוּ״ם, שֶׁבָּאוֹת בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל. וְתִקּוּנָם — עַל־יְדֵי תְּמִידִין, הַיְנוּ עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּמְשִׁיכִים עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ (יְשַׁעְיָה סב, ג): ״וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד

ה׳״, פֵּרוּשׁ: עַל־יְדֵי יַד ה׳, הַיְנוּ עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, שֶׁנִּתְעוֹרֵר אָז כְּבָיְכוֹל יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּנַּ״ל, כִּי עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף אֶל כַּף, הוּא מַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ בְּחִינַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן הִרְהוּרֵי עֲבוֹ״ם; הַיְנוּ שֶׁנִּתְבַּטְּלוֹת מִמֶּנּוּ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת, כִּי לְהֵפֶךְ — עַל־יְדֵי עֲבוֹ״ם פּוֹגֵם בְּתִפְאֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מד, יג): ״כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת״; כְּשֶׁמִּתַּקֵּן הִרְהוּרָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, שֶׁנִּתְעַטֵּר תִּפְאֶרֶת בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, יא); הַיְנוּ תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְבַּטְּלוֹת מִמֶּנּוּ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא כְּמוֹ שֶׁיּוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בַּיִת מְסֻבָּב עִם אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה עִקַּר הַתִּפְאֶרֶת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהוּא מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, שֶׁהִיא הַבִּינָה, שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּמְצָא אִתּוֹ עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ.

פֵּרוּשׁ אַחֵר: תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין, פֵּרוּשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, הַנִּקְרָאִים כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כַּבְּשִׁי דְּרַחֲמָנָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כז): **״וּכְבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ״.** (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל עַל פָּסוּק זֶה בַּחֲגִיגָה י״ג, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ׳) **וּתְמִידִין הֵם כְּבָשִׂים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בַּמִּדְבָּר כח): **״אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר״** וְכוּ׳. הַיְנוּ אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַשִּׂיג סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַעֲדַיִן נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמְּךָ, וְאַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלֶיךָ, עֲצָה עַל זֶה — תְּפִלָּה, שֶׁזֶּה תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין, הַיְנוּ תְּמִידִין שֶׁהִקְרִיבוּ בְּכָל יוֹם הָיָה כְּבָשִׂים, וְעַל כְּבָשִׂים דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְלָכֵן אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלּוּ אֵלֶיךָ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהָיוּ כְּבוּשִׁים וְנִסְתָּרִים מִמְּךָ, עֲצָה עַל זֶה — תְּפִלָּה. וְעַל־יְדֵי תְּפִלּוֹת נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא [עַיֵּן לְקַמָּן, סִימָן עג] עַל פָּסוּק: ״כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי״; אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּתְגַּלּוּ אֵלֶיךָ סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ, הָעֲצָה עַל זֶה הוּא תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם.

פֵּרוּשׁ אַחֵר: תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד, הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאָדָם, הַיְנוּ שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין תְּפִלָּתוֹ. וְנִקְרָאִים מַבּוּל, הַיְנוּ מִלְּשׁוֹן בִּלְבּוּל, שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ, שֶׁיַּרְגִּישׁ

ה׳״. פֵּרוּשׁ: עַל־יְדֵי יַד ה׳, עַל יְדֵי מְחָאַת כַּף, שֶׁנִּתְעוֹרֵר יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַּקֵּן הִרְהוּרֵי עֲבוֹ״ם. כִּי עַל־יְדֵי עֲבוֹ״ם פּוֹגֵם בְּתִפְאֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מד): **״כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת״. כְּשֶׁמִּתַּקֵּן הִרְהוּרָיו, עַל יְדֵי זֶה, נַעֲשֶׂה עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, שֶׁנִּתְעַטֵּר תִּפְאֶרֶת בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ** (שִׁיר הַשִּׁירִים ג׳):

פֵּרוּשׁ אַחֵר. תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין, פֵּרוּשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, הַנִּקְרָאִים כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כַּבְּשִׁי דְּרַחֲמָנָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כז׳): **״וּכְבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ״.** (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל עַל פָּסוּק זֶה בַּחֲגִיגָה י״ג, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ׳) **וּתְמִידִין הֵם כְּבָשִׂים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בַּמִּדְבָּר כח): **״אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר״ וְכוּ׳. וְעַל־יְדֵי תְּפִלּוֹת נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא עַל פָּסוּק: ״כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי״:**

פֵּרוּשׁ אַחֵר. תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד, הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד, שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין

שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא. אֲזַי וְתִקּוּנוֹ, שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִכְלָל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עָלֶיהָ נֶאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כב, כד): ״אֶרֶץ לֹא גֶשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם״ (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל זְבָחִים קיג), שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה הַמַּבּוּל, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה, הוּא נִצּוֹל מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וְזֶה ׳תְּמִידִין תִּקָּנוּם׳, תִּקּוּנָם עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: ״אֶרֶץ אֲשֶׁר וְכוּ׳, תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״; וְתָמִיד זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת י׃): כָּל הַמְאָרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמְהַנֵּהוּ מִנְּכָסָיו, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מַקְרִיב תְּמִידִין; נִמְצָא שֶׁתְּמִידִין זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, וְכֵן תָּמִיד הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר: ״תָּמִיד עֵינֵי הַוָ״ה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ״. גַּם ׳אַוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים׳ (בָּבָא בַּתְרָא קנח׃), וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, הַיְנוּ מַחֲשַׁבְתּוֹ. רָצָה לוֹמַר, אִם מַמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ אַוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל — מַחְכִּים, שֶׁנִּמְשָׁךְ בּוֹ חָכְמָה, שֶׁמַּשִּׂיג אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְרוֹאֶה בְּעֵינֵי שִׂכְלוֹ רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

תְּפִלָּתוֹ. וְנִקְרָאִים מַבּוּל, שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִין אֶת תְּפִלָּתוֹ. וְתִקּוּנוֹ, שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עָלֶיהָ נֶאֱמַר: ״אֶרֶץ לֹא גֶשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם״ (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל זְבָחִים קיג), **וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִצּוֹל מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. וְזֶה ׳תְּמִידִין תִּקָּנוּם׳, תִּקּוּנָם עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: ״אֶרֶץ אֲשֶׁר וְכוּ׳ תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״:**

גַּם ׳אַוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים׳ (בָּבָא בַּתְרָא קנח׃), **וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, הַיְנוּ מַחֲשַׁבְתּוֹ. וְזֶה פֶּרוּשׁ** (בְּרֵאשִׁית ט׳): **״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, ׳וּרְאִיתִיהָ׳, עַל יְדֵי בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרֵר וְנִתְתַּקֵּן בְּרִית עוֹלָם, בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, ח״י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, צַדִּיק חַי עָלְמִין: [כָּל זֶה הָעִנְיָן מִתְּחִלַּת סִימָן מ״ד עַד כָּאן, מְחֻבָּר יַחַד. וְכֵן שָׁמַעְנוּ רֹב דְּבָרִים אֵלּוּ מִפִּי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּדֶרוּשׁ אֶחָד. אַךְ בִּכְתִיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, חִלְּקָם קְצָת. כִּי נִרְאֶה לְפוּם רְהִיטָא שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְכֵן הָיָה דַּרְכּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, וְלֹא יָדַעְתִּי טַעְמוֹ]:**

וְזֶה פֶּרוּשׁ (בְּרֵאשִׁית ט, טז): ״וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם״, ׳וּרְאִיתִיהָ׳, עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה רְאִיָּה, שֶׁרוֹאֶה כְּבָיכוֹל שָׁם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמֹחִין נְקִיִּים, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרֵר וְנִתְתַּקֵּן בְּרִית עוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, הַיְנוּ הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת בְּרִית, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת חַ״י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה זֶה הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד צַדִּיק חַי עָלְמִין, שֶׁזֶּה סוֹד הַבְּרִית. [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֲשֶׁר עִקַּר הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּאוֹת לָאָדָם לְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ, זֶה בָּא עַל־יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית, שֶׁאָז עוֹלִים הַמּוֹתָרוֹת בְּמֹחוֹ וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ, שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא]. [כָּל זֶה הָעִנְיָן מִתְּחִלַּת סִימָן מ״ד עַד כָּאן, מְחֻבָּר יַחַד. וְכֵן שָׁמַעְנוּ רֹב דְּבָרִים אֵלּוּ מִפִּי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּדֶרוּשׁ אֶחָד. אַךְ בִּכְתִיבָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, חִלְּקָם קְצָת. כִּי נִרְאֶה לְפוּם רְהִיטָא שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְכֵן הָיָה דַּרְכּוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, וְלֹא יָדַעְתִּי טַעְמוֹ].

מה

מְחָאַת כַּפַּיִם בַּתְּפִלָּה, זֶה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִים בְּחִינַת כְּנָפַיִם

עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִים בְּחִינַת כְּנָפַיִם שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה, שֶׁהֵם אַהֲבָה וְיִרְאָה, הַנִּקְרָאִים גַּדְפִּין — כְּנָפַיִם, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַדִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י׳, כ): ״וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר״, [עַיֵּן הַקְּדָמַת תִּקּוּנֵי זֹהַר (דף ב׃): ״וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר״, דָּא צְלוֹתָא, דְּמָטֵי לֵהּ עַד צַדִּיק חַי עָלְמִין, כְּלִיל חַ״י בִּרְכָאן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן ״וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים״; וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל י׳, ט): ״וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם״; הַיְנוּ יְדֵי אָדָם הֵם תַּחַת הַכְּנָפַיִם שֶׁהֵם הַדִּבּוּר. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם נִתְעוֹרֵר בַּיָּדַיִם שֶׁלּוֹ, לְהַכּוֹת כַּף אֶל כַּף, אֲזַי [הַכְּנָפַיִם] נִתְעוֹרְרִים, הַיְנוּ כַּנְפֵי רֵאָה, שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוֶּה הַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר בָּא מֵהֲרֵאָה, כַּמּוּבָא (זֹהַר נָשׂא קכא׃): לְאַפְקָא בֵּיהּ קָלָא בְּשִׁית כַּנְפֵי רֵאָה עִם וַרְדָא, בְּשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֵה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל, אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְהָכִין וּלְתַקֵּן פֶּה, לְקַבֵּל אֶת הַדִּבּוּר בְּתוֹכוֹ, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַוֶּה הַפֶּה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַדִּבּוּר. כִּי בְּכָל יָד יֵשׁ חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וְהַכָּאוֹת הָאוֹרוֹת יַד יָמִין בְּיַד שְׂמֹאל, הַיְנוּ חָמֵשׁ פְּעָמִים חָמֵשׁ, גִּימַטְרִיָּא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ, וְהַכָּאוֹת יַד שְׂמֹאל בְּיַד יָמִין חָמֵשׁ פְּעָמִים חָמֵשׁ, גִּימַטְרִיָּה גַּם־כֵּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ, [הַיְנוּ שֶׁמּוּבָא בְּסֵפֶר יְצִירָה: כָּרַת לוֹ בְּרִית בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת יָדָיו, וְזֶה הוּא בְּרִית לָשׁוֹן וְכוּ׳, בְּסוֹד אחה״ע בום״ף גיכ״ק דטלנ״ת זסשר״ץ. אחה״ע — בַּגָּרוֹן. בום״ף — בַּשְּׂפָתַיִם. גיכ״ק — בַּחֵךְ. דטלנ״ת — בַּלָּשׁוֹן. זסשר״ץ — בַּשִּׁנַּיִם; הַיְנוּ שֶׁאוֹתִיּוֹת הָאָלֶ״ף־בֵּי״ת נֶחֱלָקוֹת לַחֲמִשָּׁה חֲלָקִים, כְּנֶגֶד חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת. וּפַעֲמַיִם חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיְנוּ יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַדִּבּוּר, כִּי כָּרַת לוֹ בְּרִית בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת יָדָיו, שֶׁזֶּה בְּרִית הַלָּשׁוֹן, שֶׁהַדִּבּוּר יוֹצֵא מִשָּׁם, הַיְנוּ מֵאוֹתִיּוֹת אָלֶ״ף־בֵּי״ת, וּכְשֶׁמַּכֶּה יַד יָמִין בְּיַד שְׂמֹאל, אֲזַי כָּל אֶצְבַּע כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה חֶלְקֵי הַדִּבּוּר, וְחָמֵשׁ פְּעָמִים חָמֵשׁ זֶה עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ]. שְׁתֵּי פְּעָמִים עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ מִשְּׁתֵּי הַיָּדַיִם יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל גִּימַטְרִיָּה חֲמִשִּׁים, זֶה בְּחִינוֹת חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁנִּזְכַּר בַּתּוֹרָה, כִּי ׳עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת יוֹבֵל שֶׁהוּא שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים יָצְאוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם׳, כַּמּוּבָא (זֹהַר יִתְרוֹ

מה

מְחָאַת כַּפַּיִם בַּתְּפִלָּה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִים בְּחִינַת כְּנָפַיִם, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַדִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י׳): **״וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר״**, וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל י׳): **״וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם״. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם נִתְעוֹרֵר בַּיָּדַיִם שֶׁלּוֹ, אֲזַי [הַכְּנָפַיִם] נִתְעוֹרְרִים. הַיְנוּ כַּנְפֵי רֵאָה, שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוֶּה הַדִּבּוּר. אֲבָל עֲדַיִן צְרִיכִין לְהָכִין וּלְתַקֵּן פֶּה, לְקַבֵּל אֶת הַדִּבּוּר בְּתוֹכוֹ. וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַוֶּה הַפֶּה. כִּי בְּכָל יָד חֲמִשָּׁה אֶצְבָּעוֹת. וְהַכָּאוֹת הָאוֹרוֹת, יַד יָמִין בְּיַד שְׂמֹאל, הַיְנוּ חֲמִשָּׁה פְּעָמִים חֲמִשָּׁה, גִּימַטְרִיָּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה. וְהַכָּאוֹת יַד שְׂמֹאל בְּיַד יָמִין חֲמִשָּׁה פְּעָמִים חֲמִשָּׁה, גִּימַטְרִיָּא גַּם כֵּן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה, שְׁנֵי פְּעָמִים עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה, גִּימַטְרִיָּא חֲמִשִּׁים. זֶה בְּחִינוֹת חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם**

פה:); מִסִּטְרָא דְּיוֹבְלָא נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וּבְגִין כָּךְ חֲמִשִּׁין זִמְנִין אֶדְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרַיְתָא.

וְעִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה הַדִּבּוּר בְּגָלוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה מֹשֶׁה כְּבַד פֶּה. וְעַל־יְדֵי גְּאֻלָּה נִתְהַוָּה בְּחִינַת פֶּה; כִּי זוֹ הָיְתָה הַגְּאֻלָּה, שֶׁנַּעֲשָׂה פֶּה־סָח, שֶׁהִתְחִילוּ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב, כג): ״וַיֶּאֱנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹקִים״, **נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי חֲמִשִּׁין שַׁעֲרֵי בִינָה נִתְהַוָּה הַפֶּה, שֶׁעַל יָדוֹ יָצְאוּ לְחֵרוּת. וְזֶה בְּחִינַת** (שְׁמוֹת ד, יא): ״מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם״, מִי דַּיְקָא, הַיְנוּ מ״י הוּא סוֹד נ׳ שַׁעֲרֵי בִינָה, נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת יָמִין בְּחָמֵשׁ שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל, וְחָמֵשׁ שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל בְּחָמֵשׁ שֶׁבְּיַד יָמִין, נִתְהַוֶּה בְּחִינַת מִי, שֶׁזֶּה שַׁעַר נ׳, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְהַוֶּה פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם״; הַיְנוּ עַל־יְדֵי מ״י שֶׁהוּא חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, מִשָּׁם נִתְהַוֶּה פֶּה לָאָדָם, וְהַפֶּה מְקַבֵּל הַדִּבּוּרִים מֵהַבְּנָפֵי רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר״. וּכְנָפַיִם נִתְעוֹרְרִים בְּהִתְעוֹרְרוּת יְדֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם״. וְכָל זֶה אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁהַיָּדַיִם הֵם כְּנֶגֶד כַּנְפֵי רֵאָה. וּבִשְׁבִיל זֶה אָמְרוּ הַפּוֹסְקִים: ׳נִשְׁבָּר הַגַּף סָמוּךְ לַגּוּף טְרֵפָה׳** (יוֹרֶה דֵּעָה, סִימָן נג), **כִּי בְּוַדַּאי נִקֵּב עַל־יְדֵי־זֶה הָרֵאָה;** נִמְצָא, שֶׁהָרֵאָה קְרוֹבָה לְכַנְפֵי הַיָּד, וּמִשָּׁם יוֹצֵא הַדִּבּוּר דֶּרֶךְ הַפֶּה, וְלָכֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו בִּינָה, לְהִתְבּוֹנֵן בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוֶּה הַפֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

שֶׁנִּזְכַּר בַּתּוֹרָה, כִּי ׳עַל־יְדֵי בְּחִינוֹת יוֹבֵל יָצְאוּ מִגָּלוּת מִצְרַיִם׳ (זֹהַר שְׁמוֹת מו).

וְעִקַּר גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה הַדִּבּוּר בְּגָלוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה מֹשֶׁה כְּבַד פֶּה. וְעַל־יְדֵי גְּאֻלָּה נִתְהַוָּה בְּחִינַת פֶּה, נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי חֲמִשִּׁין שַׁעֲרֵי בִינָה נִתְהַוָּה הַפֶּה. וְזֶה בְּחִינַת, (שְׁמוֹת ד): **״מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם״. מִי דַּיְקָא, נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת יָמִין בְּחָמֵשׁ שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל וַחֲמֵשׁ שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל בַּחֲמֵשׁ שֶׁבְּיַד יָמִין, נִתְהַוֶּה בְּחִינַת מִי, שֶׁעַל־יָדָהּ נִתְהַוֶּה פֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב ״מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם״. וְהַפֶּה מְקַבֵּל הַדִּבּוּרִים מֵהַבְּנָפֵי רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר״. וּכְנָפַיִם נִתְעוֹרְרִים בְּהִתְעוֹרְרוּת יְדֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם״. וְכָל זֶה אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁהַיָּדַיִם הֵם כְּנֶגֶד כַּנְפֵי רֵאָה. וּבִשְׁבִיל זֶה אָמְרוּ הַפּוֹסְקִים ׳נִשְׁבָּר הַגַּף סָמוּךְ לַגּוּף טְרֵפָה׳** (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן נג), **כִּי בְּוַדַּאי נִקֵּב עַל־יְדֵי־זֶה הָרֵאָה:**

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה סוֹד בִּינָה וּמַלְכוּת, בִּינָה הוּא סוֹד הַהִתְבּוֹנְנוּת, שֶׁאָדָם מִתְבּוֹנֵן בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַמַּלְכוּת הִיא הַדִּבּוּר, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹנְנִים בַּאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּח פִּיו לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכָּאַת כַּף אֶל כַּף, יַד יָמִין בְּיַד שְׂמֹאל, וְיַד שְׂמֹאל בְּיַד יָמִין, כִּי אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ״ף־בֵּי״ת שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַדִּבּוּר, נֶחֱלָקוֹת לַחֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַדִּבּוּר, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַחֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת. מִכָּל זֶה רוֹאִים אֶת מַעֲלַת בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁזּוֹכֶה לְהַכּוֹת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַדִּבּוּר, וְנִתְחַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ].

מו

מְחָאַת כַּף בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה, זֶה בְּחִינוֹת נְתִינַת הַמְּטָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, כִּי מִטָּה הַיְנוּ בְּחִינוֹת זִוּוּג, בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, וְצָפוֹן וְדָרוֹם, זֶה בְּחִינוֹת יָדַיִם. וְזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל אַבָּא בְּנְיָמִין (בְּרָכוֹת ה׃): **׳שֶׁיְּהֵא תְּפִלָּתוֹ סָמוּךְ לְמִטָּתוֹ׳, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין הַתְּפִלָּה לַזִּוּוּג; הַיְנוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מַכֶּה כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, זֶה סוֹד מַה שֶּׁבְּקֵשׁ אַבָּא בְּנְיָמִין, שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ סָמוּךְ לְמִטָּתוֹ, כִּי מִטָּה הִיא סוֹד הַזִּוּוּג, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִתְדַּבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים י׳, כא): **״הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ״, שֶׁזֶּה סוֹד** (בְּרֵאשִׁית ב, כד): **״וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד״, שֶׁנֶּאֱמַר בְּזִוּוּג, וְגַם הִתְפַּלֵּל שֶׁתִּהְיֶה מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, שֶׁהֵן שְׁתֵּי הַיָּדַיִם, [עַיֵּן זֹהַר** (וַיְחִי רנ׃): **כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בָּעֵי לְקַבְּלָא לֵיהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, דָּא צָפוֹן וְדָרוֹם]; הַיְנוּ עַל־יְדֵי מְחִיאַת כַּף בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה עִם שְׁתֵּי הַיָּדַיִם — יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם צָפוֹן וְדָרוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַזִּוּוּג וְהַיִּחוּד, שֶׁנִּתְחַבֵּר וְנִזְדַּוֵּג בּוֹ יִתְבָּרַךְ.**

גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, נִמְתָּקִים הַדִּינִים; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף נִמְתָּקִין הַדִּינִים, כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ הַוָיוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת שָׁלֹשׁ יָדַיִם: יָד הַגְּדוֹלָה, יָד הַחֲזָקָה, יָד הָרָמָה (עַיֵּן שַׁעַר הַבְּחִינוֹת, דְּרוּשֵׁי בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר); **יַד יָמִין הֵם סוֹד חֲצִי הָרִאשׁוֹן שֶׁל שֵׁם הַוָיָ״ה, שֶׁהוּא י״ה כָּזֶה: יו״ד וא״ו דל״ת, ה״א אל״ף, וְיַד שְׂמֹאל הוּא חֲצִי הַשֵּׁם הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא ו״ה כָּזֶה: וא״ו אל״ף וא״ו, ה״א אל״ף, וְיָד אֶמְצָעִית הִיא שׁוֹרֶשׁ הַשֵּׁם בְּעַצְמוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְפַּשְּׁטוּ אֵלּוּ הַיָּדַיִם, וְלָכֵן הוּא בְּאֶמְצַע, שֶׁזֶּה י״ה ו״ה. וְיַד יָמִין זֶה יָד הַגְּדוֹלָה, וְיַד שְׂמֹאל, זֶה יָד הַחֲזָקָה. וּבִשְׁעַת הַמָּאָה שֶׁנִּתְחַבְּרִים יַחַד, זֶה בְּחִינַת יָד רָמָה** (עַיֵּן עֵץ חַיִּים, שַׁעַר לג, פֶּרֶק א׳): **לְפִי שֶׁהַתְּפִאֶרֶת כְּלוּלָה מִג׳ יָדוֹת, שֶׁהֵם: יָד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא, יָד הַחֲזָקָה מִשְּׂמֹאלָא, יָד רָמָה בְּאֶמְצָעִית, וְהַיָּד הָאֶמְצָעִית כּוֹלֶלֶת עִמּוֹ הַיָּד הַיְמָנִית וְהַשְּׂמֹאלִית; וְכֵן הוּא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר** (בַּהַקְדָּמָה דַּף ט.): **הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא דְּחֶסֶד, דְּתַמָּן חָכְמָה, יָד הַחֲזָקָה מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה, יָד רָמָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מְעַטָּר בְּכֶתֶר עַל רֵישֵׁיהּ, וְהַדְּבוּרִים הַיּוֹצְאִים מִפִּיו שֶׁל אָדָם בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, הֵם יוֹצְאִים מֵהַגָּרוֹן, שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים [עִם הַכּוֹלֵל],**

מו

מְחָאַת כַּף בְּשִׁעַת הַתְּפִלָּה, זֶה בְּחִינוֹת נְתִינַת הַמְּטָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. כִּי מִטָּה הַיְנוּ בְּחִינוֹת זִוּוּג. בְּחִינוֹת תְּפִלָּה (תִּקּוּן י׳ וְעַיֵּן תִּקּוּן נח). **וְצָפוֹן וְדָרוֹם, זֶה בְּחִינוֹת יָדַיִם. וְזֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל אַבָּא בְּנְיָמִין** (בְּרָכוֹת ה׃): **׳שֶׁיְּהֵא תְּפִלָּתוֹ סָמוּךְ לְמִטָּתוֹ׳, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין הַתְּפִלָּה לַזִּוּוּג:**

גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, נִמְתָּקִים הַדִּינִים. כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ הַוָיוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ יָדַיִם. יָד הַגְּדוֹלָה. יָד הַחֲזָקָה, יָד הָרָמָה. וְיַד יָמִין זֶה יָד הַגְּדוֹלָה. וְיַד שְׂמֹאל, זֶה יָד הַחֲזָקָה. וּבִשְׁעַת הַכָּאָה שֶׁנִּתְחַבְּרִים יַחַד, זֶה בְּחִינַת יָד רָמָה. וְהַדְּבוּרִים הַיּוֹצְאִים, הֵם יוֹצְאִים מֵהַגָּרוֹן, גִּימַטְרִיָּא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים, וְהֵם נִמְתָּקִים עַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ הַוָיוֹת.

וְהֵם נִמְתָּקִים עַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת [עַיֵּן שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת, דְּרוּשֵׁי הַקְּדִישׁ, דְּרוּשׁ א׳, אֲשֶׁר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים הֵם מִחִּין דְּקַטְנוּת, וּכְשֶׁתִּצְטָרֵף עֲלֵיהֶם שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת, הַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֵׁם הֲוָי״ה, אֲזַי בְּיַחַד יִהְיוּ של״ו, שֶׁיּוֹצֵא מִסּוֹפֵי תֵּבוֹת: יִתְגַּדַּל׳ וְיִתְקַדַּשׁ׳ שְׁמֵיהּ׳ רַבָּא׳ — שֶׁהֵם של״ו; כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ מִחִּין דְּקַטְנוּת, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים גִּימַטְרִיָּה הַגָּרוֹ״ן, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת הַדִּבּוּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי צְרִיכִים לְצָרֵף אֵל זֶה שְׁלֹשָׁה צֵרוּפֵי הֲוָי״ה, אֲשֶׁר בְּיַחַד נַעֲשֶׂה מִסְפַּר של״ו (עִם הַכּוֹלֵל), שֶׁהוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת יִתְגַּדַּל׳ וְיִתְקַדַּשׁ׳ שְׁמֵיהּ׳ רַבָּא׳, כִּי הוּא מַגְדִּיל וּמְקַדֵּשׁ וּמְפָרְסֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ דִּבּוּרִים לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פְּרוּשׁ (תְּהִלִּים קיט, קט): **״נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד״ וְכוּ׳, ׳נֶפֶשׁ׳, זֶה בְּחִינוֹת דִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שִׁיר הַשִּׁירִים ה׳, ו׳): **״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (אִיּוֹב יח, ד): **״טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ״** [עַיֵּן בְּרָכוֹת ה: שֶׁמּוּבָא פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן תְּפִלָּה, וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: תַּנְיָא אַבָּא בְּנְיָמִין אוֹמֵר: שְׁנַיִם שֶׁנִּכְנְסוּ לְהִתְפַּלֵּל, וְקָדַם אֶחָד מֵהֶם לְהִתְפַּלֵּל, וְלֹא הִמְתִּין אֶת חֲבֵרוֹ וְיָצָא, טוֹרְפִין לוֹ תְּפִלָּתוֹ בְּפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: ״טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ, הַלְמַעַנְךָ תֵּעָזֵב אָרֶץ״, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁגּוֹרֵם

וְזֶה פְּרוּשׁ (תְּהִלִּים קיט): **״נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד״ וְכוּ׳, ׳נֶפֶשׁ׳, זֶה בְּחִינוֹת דִּבּוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שִׁיר הַשִּׁירִים ה׳): **״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינוֹת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (אִיּוֹב יח): **״טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ״. בְּכַפִּי, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מֻחָאַת הַכַּף. עַל־יְדֵי־זֶה, וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, רָאשֵׁי־תֵּבוֹת שָׁלֵו, גִּימַטְרִיָּא שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת וְשָׁלֹשׁ אֱלֹקִים, הַיְנוּ הַמְתָּקַת הַדִּינִים:**

גַּם עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא מִמִּחִין דְּקַטְנוּת, מִבְּחִינוֹת אֱלֹקִים. וּכְשֶׁמַּמְתִּיק אֶת אֱלֹקִים בְּכַפָּיו, עַל־יְדֵי־זֶה ״וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי״:

וְזֶה פְּרוּשׁ, (תְּהִלִּים צא): **״כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ״.**

לַשְּׁכִינָה שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. בְּכַפִּי, הַיְנוּ בְּחִינוֹת מֻחָאַת הַכַּף, עַל־יְדֵי־זֶה וְ׳תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שָׁלֵו״, גִּימַטְרִיָּה שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת וְשָׁלֹשׁ אֱלֹקִים, הַיְנוּ הַמְתָּקַת הַדִּינִים; הַיְנוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מַכֶּה כַּף אֶל כַּף בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין מִמֶּנּוּ הַדִּינִים, שֶׁזֶּה סוֹד שֵׁם של״ו, שֶׁיּוֹצֵא מִפָּסוּק וְ׳תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. וּמוּבָא (שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת, דְּרוּשׁ הַקְּדִישׁ, דְּרוּשׁ א׳); כִּי ג׳ מִחִּין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם ג׳ אֱלֹהִים, מִתְחַבְּרִים עִם שָׁלֹשׁ הֲוָיוֹת, וְסַךְ כֻּלָּם הֵם בְּגִימַטְרִיָּה של״ו, כְּמִנְיַן סוֹפֵי תֵּבוֹת: יִתְגַּדַּל׳ וְיִתְקַדַּשׁ׳ שְׁמֵיהּ׳ רַבָּא׳; גַּם עִקַּר הַשִּׁכְחָה הוּא מִמִּחִין דְּקַטְנוּת, מִבְּחִינוֹת אֱלֹקִים, וּכְשֶׁמַּמְתִּיק אֶת אֱלֹקִים בְּכַפָּיו, עַל־יְדֵי־זֶה ״וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי״, שֶׁנִּתְבַּטֵּל עִנְיַן הַשִּׁכְחָה, [וְכֵן הוּא בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה כְּשֶׁאָדָם מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ זִכָּרוֹן, שֶׁזּוֹכֶה לִזְכֹּר שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי עִקַּר הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הֵן כְּדֵי לְהַשְׁכִּיחַ מִמֶּנּוּ שֶׁעוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר לִפְנֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף, נִמְשָׁךְ עָלָיו הַמְתָּקַת הַדִּינִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂכְחָה, וְזוֹכֶה לִזְכָּרוֹן, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְדַבֵּר אֵלָיו.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פְּרוּשׁ (תְּהִלִּים צא, יד): **״כִּי בִי חָשַׁק**

וַאֲפַלְטֵהוּ״; כ״י ב״י גִּימַטְרִיָּה מ״ב, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן ע׳, דַּף קכו:): כִּי ב״י רָזָא דִּשְׁמָא דְּמ״ב; [הַיְנוּ כִּי תֵּיבַת כ״י ב״י עוֹלֶה כְּמִסְפַּר מ״ב], הַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יָד גִּימַטְרִיָּה מ״ב, שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחֹשֶׁק שֶׁבַּלֵּב [עַיֵּן בְּהַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים (דַּף ז:): חֹשֶׁ״ק רָאשֵׁי תֵּבוֹת: חִירֵ״ק שְׁוָ״א קָמֵ״ץ]. בַּיָּדַיִם הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מִתְלַהֵב אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּחֹשֶׁק גָּדוֹל עַד מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר בּוֹ הַשָּׁלֹשׁ יָדוֹת: יָד הַגְּדוֹלָה, יָד הַחֲזָקָה, יָד הָרָמָה, וְזֶה בְּחִינוֹת מְחָאַת כַּפַּיִם. כִּי יַד יָמִין הִיא יָד הַגְּדוֹלָה, וְיַד שְׂמֹאל הִיא יָד הַחֲזָקָה, וּבְשָׁעַת הַכָּאָה הֵם מִתְחַבְּרוֹת יַחַד, שֶׁזּוֹ יָד הָרָמָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״וַאֲפַלְטֵהוּ״, בְּחִינוֹת הַמְתָּקַת הַדִּינִים; הַיְנוּ שֶׁיּוֹצֵא מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, [רָצָה לוֹמַר, אִם אָדָם נִתְעוֹרֵר בְּחֹשֶׁק חָזָק לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים אֶצְלוֹ כָּל הַדִּינִים, וְנִפְלָט מִכָּל הַצָּרוֹת, שֶׁזֶּה ״וַאֲפַלְטֵהוּ״]. גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף מְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת; כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת קֹרַח עַל אַהֲרֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמָאלָא וִימִינָא; כִּי קֹרַח רָצָה לְהַגְבִּיר אֶת הַשְּׂמֹאל עַל הַיָּמִין, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּקְרָא בָּרָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ט, יד):

כִּי בִי גִּימַטְרִיָּא מ״ב (הַקְדָּמַת הַתִּקּוּנִים ז:), **הַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים יָד גִּימַטְרִיָּא מ״ב. שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחֹשֶׁק שֶׁבַּלֵּב, בַּיָּדַיִם, וְזֶה בְּחִינוֹת מְחָאַת כַּפַּיִם. עַל־יְדֵי־זֶה ״וַאֲפַלְטֵהוּ״, בְּחִינוֹת הַמְתָּקַת הַדִּינִים:**

גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, מְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת. כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת קֹרַח עַל אַהֲרֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמָאלָא וִימִינָא. וְעַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, נִכְלָלִים שְׂמֹאל בִּימִין, וְיָמִין בִּשְׂמֹאל וְנַעֲשִׂים אַחְדוּת. וְזֶה פֵּרוּשׁ, (תְּהִלִּים צז): **״הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה״. תֵּבֵל, זֶה בְּחִינוֹת מְחָאַת כַּפַּיִם. כִּי יָמִין זֶה ע״ב, וּשְׂמֹאל זֶה רי״ו. וְעַל— יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה, נַעֲשֶׂה שְׁנֵי פְּעָמִים רי״ו, גִּימַטְרִיָּא תֵּבֵל. כִּי גַּם ע״ב שֶׁהוּא יָמִין, יֵשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ע״ב, גִּימַטְרִיָּא רי״ו. וּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים ע״ב, זֶה בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל וְכֹהֵן הֶדְיוֹט, וּסְגַן הַכֹּהֵן. וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְרָאֶה תֵּבֵל, הַיְנוּ מְחָאַת הַכַּפַּיִם, עַל־יְדֵי־זֶה ״הֵאִירוּ בְרָקָיו״, נִתְתַּקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּקְרָא בָּרָק. כְּמוֹ**

(קֹרַח קעו.): תָּא חֲזִי, אַהֲרֹן יְמִינָא, לֵיוָאֵי שְׂמָאלָא, קֹרַח בָּעֵי לְמֶעְבַּד חִלּוּפָא דִּימִינָא לִשְׂמָאלָא, בְּגִין כָּךְ אִתְעֲנַשׁ; וְעַל־יְדֵי מְחָאַת כַּף, נִכְלָלִים שְׂמֹאל בִּימִין וְיָמִין בִּשְׂמֹאל, וְנַעֲשִׂים אַחְדוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, כִּי נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין וְיָמִין בִּשְׂמֹאל, וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד. וְזֶה פֵּרוּשׁ, (תְּהִלִּים צז, ד): ״הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה״; תֵּבֵל, זֶה בְּחִינוֹת מְחָאַת כַּפַּיִם, כִּי יָמִין זֶה ע״ב — מִצַּד חֶסֶ״ד שֶׁעוֹלֶה ע״ב, וּשְׂמֹאל זֶה רי״ו — מִצַּד גְּבוּרָ״ה שֶׁעוֹלֶה רי״ו, וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה, נַעֲשֶׂה שְׁנֵי פְּעָמִים רי״ו, גִּימַטְרִיָּה תֵּבֵ״ל. כִּי גַּם ע״ב שֶׁהוּא יָמִין, יֵשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ע״ב, שֶׁהֵם גִּימַטְרִיָּה רי״ו, וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים ע״ב, זֶה בְּחִינַת כֹּהֵן גָּדוֹל, וְכֹהֵן הֶדְיוֹט, וּסְגַן הַכֹּהֵן, שֶׁכֻּלָּם מְרַמְּזִין עַל חֶסֶד, כִּי הַכֹּהֵן יֵשׁ בּוֹ מִדַּת הַחֶסֶד, וְלָכֵן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ע״ב, שֶׁהוּא כְּמִסְפַּר חֶסֶ״ד — עוֹלֶה רי״ו, כִּי הַשְּׁלֹשָׁה כֹּהֲנִים, מַמְתִּיקִים עַל־יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁבָּהֶם אֶת הַגְּבוּרָה שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְרָאָה תֵּבֵל, הַיְנוּ מְחָאַת הַכַּפַּיִם, עַל־יְדֵי־זֶה ״הֵאִירוּ בְרָקָיו״, נִתְתַּקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת הַנִּקְרָא בָּרָק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ט, יד):

״וְיָצָא כַּבָּרָק חִצּוֹ״, וְחֵץ לְשׁוֹן מַחֲלֶקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מט, כג): ״וַיִּשְׁטְמֻהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳בַּעֲלֵי פַלְגּוּתָא׳; כִּי בָּזֶה שֶׁהָאָדָם מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, הוּא כּוֹלֵל יָמִין בִּשְׂמֹאל וּשְׂמֹאל בִּימִין, הַיְנוּ חֶסֶד בִּגְבוּרָה וּגְבוּרָה בְּחֶסֶד, שֶׁזֶּה הִתְבַּלְּלוּת שֵׁמוֹת ע״ב, שֶׁהוּא עוֹלֶה חֶס״ד, רי״ו שֶׁהוּא עוֹלֶה גְּבוּרָ״ה. וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים מז, ב): ״כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף״, לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת, כִּי שְׁתֵּי פְּעָמִים ע״ב רי״ו — גִּימַטְרִיָּה תִּקְעוּ; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁכֻּלָּם מַכִּים כַּף אֶל כַּף נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, וְאֵין יוֹתֵר מַחֲלֶקֶת. וְלָכֵן בְּעֵת הַגְּאֻלָּה יִתְקַיֵּם: ״כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף״, כִּי יִתְקַיֵּם אָז (יְשַׁעְיָה ב, ד): ״וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים, וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת, לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב, וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה״; וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים סו): לָמָּה? ״כִּי הַוָ״ה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ״, אוֹתָהּ הַשָּׁעָה (זְכַרְיָה יד, ט): ״וְהָיָה הַוָ״ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה הַוָ״ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד״, כִּי בִּמְקוֹם שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם יַחֲרְגוּ זֶה אֶת זֶה בְּמִלְחָמוֹת וַחֲרָבוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה יִכּוּ כַּף אֶל כַּף וְיִהְיוּ נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים

שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה ט׳): **״וְיָצָא כַּבָּרָק חִצּוֹ״, וְחֵץ לְשׁוֹן מַחֲלֶקֶת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית מט): **״וַיִּשְׁטְמֻהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳בַּעֲלֵי פַלְגּוּתָא׳: וְזֶה פֵּרוּשׁ,** (תְּהִלִּים מז): **״כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף״, לְשׁוֹן הִתְחַבְּרוּת. כִּי שְׁנֵי פְּעָמִים ע״ב רי״ו, גִּימַטְרִיָּא תִּקְעוּ:**

לִהְיוֹת קֹדֶם שֶׁהֶעְתַּקְתִּי תּוֹרָה זֹאת מִכְּתִיבַת יָדוֹ הַקָּדוֹשׁ, כָּתַבְתִּי מִתְּחִלָּה קְצָת מֵעִנְיָן זֶה בְּעַצְמִי. כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּיו. וְלִהְיוֹת קְצָת דְּבָרִים מְבֹאָרִים שָׁם קְצָת יוֹתֵר. עַל כֵּן הֶעְתַּקְתִּיו גַּם כֵּן. וּשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים. וְזֶהוּ:

עִנְיַן הַכָּאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה. כָּתוּב בִּ״פְרִי־עֵץ־חַיִּים״ (בְּשַׁעַר חֲזָרַת עֲמִידָה פֶּרֶק ז׳ בְּסוֹפוֹ), **״שָׁלֵ״ו הָיִיתִי וַיְפָרְפְּרֵנִי״** (אִיּוֹב טז), **שָׁלֵ״ו בְּגִימַטְרִיָּא ג׳ הַוָיוֹת וְג׳ אֱלֹהִים. וְרָאשֵׁי־תֵבוֹת שֶׁל ״וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם״, גִּימַטְרִיָּא שָׁלֵ״ו. דְּהַיְנוּ שֶׁג׳ פְּעָמִים הַוָ״ה, מַמְתִּיק ג׳ אֱלֹקִים. כִּי יֵשׁ ג׳ יָדַיִם, יָד הַגְּדוֹלָה, וְיָד הַחֲזָקָה, וְיָד הָרָמָה. וְהֵן יַד יָמִין, הוּא יָד הַגְּדוֹלָה. יַד הַשְּׂמֹאל, יָד הַחֲזָקָה. וְעַל־יְדֵי חֲבוּקַת הַיָּדַיִם, נַעֲשֶׂה יָד הָרָמָה.**

שֶׁבָּעוֹלָם, וְלֹא יִשָּׁפֵךְ עוֹד דָּם נָקִי. (זֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל) לִהְיוֹת קֹדֶם שֶׁהֶעְתַּקְתִּי תּוֹרָה זֹאת מִכְּתִיבַת יָדוֹ הַקָּדוֹשׁ, כָּתַבְתִּי מִתְּחִלָּה קְצָת מֵעִנְיָן זֶה בְּעַצְמִי, כְּפִי מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּיו. וְלִהְיוֹת קְצָת דְּבָרִים מְבֹאָרִים שָׁם קְצָת יוֹתֵר, עַל־כֵּן הֶעְתַּקְתִּיו גַּם־כֵּן, וּשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים, וְזֶהוּ:

עִנְיַן הַכָּאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה. כָּתוּב בִּ״פְרִי עֵץ חַיִּים״ (בְּשַׁעַר חֲזָרַת עֲמִידָה, פֶּרֶק ז׳ בְּסוֹפוֹ) **עַל הַפָּסוּק** (אִיּוֹב טז, יב): **״שָׁלֵ״ו הָיִיתִי וַיְפָרְפְּרֵנִי״, שָׁלֵ״ו בְּגִימַטְרִיָּה ג׳ הַוָיוֹת וְג׳ אֱלֹהִים,** הַיְנוּ ג׳ פְּעָמִים שֵׁם הַוָ״ה וְג׳ פְּעָמִים שֵׁם אֱלֹהִי״ם עוֹלֶה כְּמִסְפַּר של״ו, שֶׁהוּא גַּם רָאשֵׁי תֵבוֹת שֶׁל ״וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם״, שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּה שָׁלֵ״ו; דְּהַיְנוּ שֶׁג׳ פְּעָמִים הַוָ״ה, מַמְתִּיק ג׳ אֱלֹקִים. וְהַפֵּרוּשׁ הוּא, כִּי יֵשׁ ג׳ יָדַיִם: יָד הַגְּדוֹלָה, וְיָד הַחֲזָקָה, וְיָד הָרָמָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֶסֶד — יַד יָמִין, שֶׁהִיא יָד הַגְּדוֹלָה, גְּבוּרָה — יַד שְׂמֹאל, שֶׁהִיא יָד הַחֲזָקָה, וְתִפְאֶרֶת שֶׁמְּחַבֶּרֶת אֶת חֶסֶד וּגְבוּרָה, נִקְרֵאת יָד הָרָמָה, הַיְנוּ הֵן יַד יָמִין, הוּא יָד הַגְּדוֹלָה, יַד הַשְּׂמֹאל, יָד הַחֲזָקָה. וְעַל־יְדֵי חֲבוּקַת הַיָּדַיִם, נַעֲשֶׂה יָד הָרָמָה, כִּי מְחַבֵּר יַחַד

חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּפְאֶרֶת; וְעַל־כֵּן כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף, וּמְחַבֵּר הַיָּדַיִם בַּתְּפִלָּה, כִּי מַכֵּה כַּף אֶל כַּף, יַד יָמִין בְּיַד שְׂמֹאל, שֶׁמִּשָּׁם נִמְתָּקִין הַדִּינִין, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּפְאֶרֶת יָד רָמָה, שֶׁאֵין כְּבָר דִּינִים, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים, שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַגָּרוֹן; כִּי יָד הוּא בְּחִינַת הַוָּ״ו, יוּד אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַוָּ״ה בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: יו״ד ה״א וא״ו ה״א (שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת), וְד׳ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַוָּ״ה פְּשׁוּט, וְעַל־יְדֵי ג׳ הַיָּדַיִם, שֶׁהוּא ג׳ הַוָּיוֹת (הָעוֹלֶה ע״ח), נִמְתָּקִין הַג׳ אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַדִּינִין הַיּוֹצְאִין מֵהַגָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּה ג׳ אֱלֹקִים; (הַיְנוּ ג׳ פְּעָמִים אֱלֹהִי״ם עִם הַכּוֹלֵל עוֹלֶה כְּמִסְפַּר גָּרוֹן״), וְקוֹל הַתְּפִלָּה יוֹצֵא מִן הַגָּרוֹן, וְלָכֵן כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ סוֹד הַהַשְׁגָּחָה, אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא שֵׁם הַוָּ״ה: הָיָה, הֹוֶה וְיִהְיֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים הַיּוֹצְאִים מֵהַגָּרוֹן״, שֶׁהוּא כְּמִסְפַּר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹהִי״ם. כִּי הֲרֵי עִקַּר הַדִּינִים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרֵי פִּיו, וּמְדַבֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹלֶה עַל רוּחוֹ, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹצְאִים כָּל הַדִּינִים, וְלָכֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מַכֶּה כַּף אֶל כַּף, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ סוֹד הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁיּוֹדֵעַ אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרָיו, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַדִּינִים, וְעוֹסֵק רַק עִם הַדִּבּוּר בַּתְּפִלָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, כִּי מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַגָּרוֹן, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַקּוֹל, רַק בִּתְפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד וְיָשֻׂם לְךָ שָׁלוֹם — רָאשֵׁי תֵבוֹת: שָׁלֵ״ו, שֶׁהוּא מִסְפַּר ע״ח — שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הַוָּ״ה, וּמִסְפַּר רנ״ח שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֱלֹקִים, וּבְיַחַד עוֹלֶה של״ו — שֶׁיּוֹצֵא מֵהָרָאשֵׁי תֵבוֹת: וְיָשֻׂם לְךָ שָׁלוֹם; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַכֶּה כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא פֹּה אִתּוֹ עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, וְאֵינוֹ מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, אֶלָּא מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מֵהַגָּרוֹ״ן בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו שָׁלוֹם; כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי מַחֲלֹקֶת עִם אַף אֶחָד.

וְעַל כֵּן כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף וּמְחַבֵּר הַיָּדַיִם בַּתְּפִלָּה, נִמְתָּקִין הַדִּינִין. כִּי יָד הוּא בְּחִינַת הַוָּיָה, יוּד אוֹתִיּוֹת וְד׳ אוֹתִיּוֹת. וְעַל־יְדֵי ג׳ הַיָּדַיִם, שֶׁהוּא ג׳ הַוָּיוֹת, נִמְתָּקִין הַג׳ אֱלֹקִים, שֶׁהֵם הַדִּינִין הַיּוֹצְאִין מֵהַגָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא ג׳ אֱלֹקִים:

וְהוּא סְגֻלָּה לְזָכְרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט): **״נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד״. ׳נַפְשִׁי׳, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שִׁיר הַשִּׁירִים ה׳): **״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״. ״בְכַפִּי תָמִיד״, הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. עַל יְדֵי זֶה, וְהוּא הַמְחָאַת כַּף אֶל כַּף בְּעֵת הַתְּפִלָּה, גַּם סְגֻלָּה לְזָכְרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קיט, קט): **״נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד״. ׳נַפְשִׁי׳, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ו): **״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״**; הַיְנוּ נֶפֶשׁ סוֹבֵב עַל תְּפִלָּה, כִּי הַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת בְּעֵת הַדִּבּוּר. **״בְּכַפִּי תָמִיד״, הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכֶּה כַּף אֶל כַּף בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, וְיוֹדֵעַ וָעֶד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי מִתְחַבְּרוֹת יָד הַגְּדוֹלָה וְיָד הַחֲזָקָה וְיָד הָרָמָה, שֶׁהֵם ג׳ שְׁמוֹת הַוָּ״ה הָעוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּה ע״ח, הַמַּמְתִּיקִים אֶת סוֹד גָּרוֹ״ן, שֶׁהוּא ג׳ פְּעָמִים אֱלֹהִי״ם, הָעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּה גָּרוֹ״ן, עַל־יְדֵי־זֶה ״וְ׳תּוֹרָתְךָ׳ לֹ״א**

שָׁ׳כַּחְתִּי״, רָאשֵׁי תֵּבוֹת שָׁלֵ״ו, הַיְנוּ כִּי הַשִּׂכְחָה הוּא מִחִּין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת אֱלֹקִים דִּינִים, שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר וְשׂוֹכֵחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַדִּינִים, כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, לֹא שַׂיָּךְ בִּכְלָל בְּחִינַת דִּין, וּכְשֶׁמַּמְתִּיק הַדִּינִים כַּנַּ״ל, אֲזַי הוּא בְּמִחִּין דְּגַדְלוּת, כִּי מַרְגִּישׁ רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁנִּמְצָא כָּאן אִתּוֹ עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה וְ׳אֵין לוֹ שִׂ׳כְחָה. וְעַל־כֵּן וְ׳תוֹרָתְךָ לֹ׳א שָׁ׳כַּחְתִּי — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שָׁלֵ״ו, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְתִּיק ג׳ אֱלֹקִים בְּג׳ חֲיָוֹת כַּנַּ״ל, שֶׁהֵם מִסְפַּר ע״ח בְּמִסְפַּר גָּרוֹ״ן (רנ״ח עִם הַכּוֹלֵל), אֲזַי אֵין לוֹ שִׂכְחָה; כִּי זֶה סוֹד שָׁלֵ״ו שֶׁיּוֹצֵא מִפָּסוּק: ״וְ׳תוֹרָתְךָ לֹ׳א שָׁ׳כַּחְתִּי״, כִּי נִתְבַּטֵּל הַשִּׂכְחָה, וְתָמִיד זוֹכֵר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי אָז יוֹדֵעַ אִם הוּא בְּמִחִּין דְּקַטְנוּת אוֹ דְּגַדְלוּת. כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב, ו): ״מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה״; וְלָכֵן אִם הוּא תָּמִיד זוֹכֵר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי שׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרוֹ, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַדִּינִים, וְעוֹסֵק רַק בִּתְפִלָּה, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם, הוּא מְדַבֵּר אָז עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זוֹכֵר בְּזִכָּרוֹן נִפְלָא, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְאָז יוֹצֵא מִקַּטְנוּת הַמֹּחִין, וּבָא אֶל גַּדְלוּת הַמֹּחִין, וְאָז אֵין לוֹ שִׂכְחָה, כִּי תָּמִיד זוֹכֵר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת לד:): אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלִים וְאוֹמֵר: זֶה חַי וְזֶה מֵת. אָמְרוּ לוֹ: מִנַּיִן אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לָהֶם: אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל, וְאִם לָאו, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטֻרָּף; וְלָכֵן דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, אָז הוּא יוֹדֵעַ אִם הוּא בְּמִחִּין דְּקַטְנוּת אוֹ בְּמִחִּין דְּגַדְלוּת, כִּי אִם תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא בְּמִחִּין דְּגַדְלוּת, וְדוֹ״ק.

״וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי״. כִּי הַשִּׂכְחָה הוּא מִחִּין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת אֱלֹקִים. וּכְשֶׁמַּמְתִּיק הַדִּינִים כַּנַּ״ל, אֲזַי הוּא בְּמִחִּין דְּגַדְלוּת, וְאֵין לוֹ שִׂכְחָה. וְעַל כֵּן וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, רָאשֵׁי־תֵּבוֹת שָׁלֵ״ו. דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְתִּיק ג׳ אֱלֹקִים, בְּג׳ חֲיָוֹת כַּנַּ״ל, אֵין לוֹ שִׂכְחָה. וְזֶה דַּיְקָא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי אָז יוֹדֵעַ אִם הוּא בְּמִחִּין דְּקַטְנוּת, אוֹ דְּגַדְלוּת. כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַמֹּחִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב): **״מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה״:**

מז

וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ׳. (יוֹאֵל ב). מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹת אֲכִילָה בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת, וּבְיָדוּעַ שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו, גַּם זֶה סִימָן עַל דַּלּוּת, גַּם יָבוֹא לִידֵי בְּזִיּוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יב): **״כְּרֵם זָלֻת לִבְנֵי אָדָם״, ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו כִּכְרוּם׳** (בְּרָכוֹת ו:):

מז

וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם וְכוּ׳ (יוֹאֵל ב, כו); מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹת אֲכִילָה, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת, וּבְיָדוּעַ שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו, גַּם זֶה סִימָן עַל דַּלּוּת, גַּם יָבוֹא לִידֵי בְּזִיּוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יב, ט): ״כְּרֵם זָלֻת לִבְנֵי אָדָם״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל זֶה (בְּרָכוֹת ו:): ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת, נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו כִּכְרוּם׳;

הֵינוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וּלְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל מֵשִׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְלָמָּה אוֹכֵל עַכְשָׁו אֶת הַמַּאֲכָל הַזֶּה? כִּי יֵשׁ בּוֹ נִצּוֹצֵי חִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁשַּׁיָּכִים לְנִשְׁמָתוֹ, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם, הֵינוּ כָּל מַה שֶּׁאָדָם אוֹכֵל, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה אֱלֹקוּת, וְעַל־יְדֵי הָאֲכִילָה הוּא מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת, כִּי אִם הָיָה תָּמִיד מִתְבּוֹנֵן בְּעֵת הָאֲכִילָה בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, לֹא הָיָה מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, וְהָיָה אוֹכֵל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּבִדְבֵקוּת גְּדוֹלָה, כִּי הַדִּי בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָיְתָה שׂוֹרָה בּוֹ אֱמֶת. וְלָכֵן אִם אֶחָד כָּל־כָּךְ שָׁקוּעַ בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶה סִימָן שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהָאֱמֶת, וּבְיָדוּעַ שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו, מֵאַחַר שֶׁעָקַר עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר הַדִּין. כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁעוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי דִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו, גַּם זֶה סִימָן עַל דַּלּוּת, כִּי מִי שֶׁכָּל־כָּךְ לָהוּט אַחַר הָאֹכֶל, הוּא דּוֹמֶה לְכֶלֶב, שֶׁתָּמִיד מְחַפֵּשׂ אֹכֶל בָּאַשְׁפָּתוֹת. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קנה:): לֵית דְּעַנְיָא מִכַּלְבָּא; וְכֵן אָמְרוּ (קִדּוּשִׁין מ:): הָאוֹכֵל בַּשּׁוּק, הֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְכֶלֶב; וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: הָאוֹכֵל בַּשּׁוּק, הוֹאִיל וְאֵין מַקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ, אֵינוֹ בּוּשׁ לְזַלְזֵל בְּעַצְמוֹ, וְלָכֵן גַּם יָבוֹא לִידֵי בְּזָיוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת, כִּי מִי שֶׁמְּשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, וְאוֹכֵל כְּזוֹלֵל וְסוֹבֵא, מִתְבַּזֶּה בְּעַצְמוֹ [וּלְמָדוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל מִפָּסוּק] (תְּהִלִּים יב, יב): ״כְּרֻם זָלֻת לִבְנֵי אָדָם״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל זֶה (בְּרָכוֹת ו:): ׳כִּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת, נִשְׁתַּנָּה פָּנָיו כִּכְרוּם׳, בָּרֵגַע שֶׁאָדָם נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת שֶׁיְּפַרְנְסוּ אוֹתוֹ, הֲרֵי הוּא סוֹבֵל בְּזָיוֹנוֹת, כִּי פָּנָיו נִשְׁתַּנִּים לְכַמָּה גְּוָנִין, מֵאַחַר שֶׁהוּא נִצְרָךְ לַזּוּלַת.

וְדַע מִי שֶׁהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עַל יָדוֹ מוֹפְתִים. כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כ:): **כְּתִיב: ״אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים״, וּכְתִיב: ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״. ׳אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֵיךְ לֹא אֶשָּׂא לָהֶם פָּנִים, אֲנִי אָמַרְתִּי וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ, וְהֵם מְדַקְדְּקִין עַל עַצְמָן בִּכְזַיִת וּבְכַבֵּיצָה׳. נִמְצָא שְׁנִּשְׁיאוּת פָּנִים, הוּא עַל־יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוַת אֲכִילָה. וְזֶה פֵּרוּשׁ** (דְּבָרִים לא): **״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל״, פֵּרוּשׁ עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא מַסְתִּיר פָּנִים:**

וְדַע, מִי שֶׁהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכֵל, מַרְגִּישׁ שֶׁאוֹכֵל אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עַל יָדוֹ מוֹפְתִים. כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כ:) כְּתִיב (דְּבָרִים י, יז): ״אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים״, וּכְתִיב (בְּמִדְבַּר ו, כו): ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״; ׳אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֵיךְ לֹא אֶשָּׂא לָהֶם פָּנִים, אֲנִי אָמַרְתִּי ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ״, וְהֵם מְדַקְדְּקִין עַל עַצְמָן בִּכְזַיִת וּבְכַבֵּיצָה׳, שֶׁכְּבָר בָּזֶה הֵם מְבָרְכִין אוֹתִי, וְלָכֵן הוּא נוֹשֵׂא פָּנִים לָהֶם. נִמְצָא, שְׁנִּשְׁיאוּת פָּנִים הוּא עַל־יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי מְדַקְדְּקִין עַל עַצְמָן אֲפִלּוּ בִּכְזַיִת וּבְכַבֵּיצָה לְבָרֵךְ. וְזֶה פֵּרוּשׁ (דְּבָרִים לא, יז): ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל״, פֵּרוּשׁ עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא

מַסְתִּיר פָּנִים, כִּי אִם הָאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹכֶל הַגַּשְׁמִי, עַל־יְדֵי־זֶה ״וְהַסְתַּרְתִּי פָנַי״, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְתִּיר פָּנִים מֵהָאָדָם שֶׁאוֹכֵל בְּלִי כַּוָּנָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל.

וְהָאָרַת פָּנִים הוּא תִּקּוּן וְאֶמֶת, [הַיְנוּ הַמִּדָּה הַנִּ״ג תִּקּוּנֵי דִיקְנָא הִיא ״וֶאֱמֶת״, וְהִיא כְּנֶגֶד הָאָרַת פָּנִים, עַיִן פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַסְּלִיחוֹת, פֶּרֶק ט׳, תִּקּוּן הַז׳ וֶאֱמֶת, הַפָּנִים עַצְמָן, עַיִן שָׁם]. שֶׁזֶּה **בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִיכָה ז, כ): ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״, כִּי יַעֲקֹב נִקְרָא אֱמֶת, וְהוּא סוֹד **בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי יַעֲקֹב הוּא תִּפְאֶרֶת,** [אַבְרָהָם הוּא בְּסוֹד חֶסֶד, יִצְחָק הוּא בְּסוֹד גְּבוּרָה, וְיַעֲקֹב הוּא בְּסוֹד תִּפְאֶרֶת], וּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת הִיא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי חֶסֶד הוּא לָבָן, וּגְבוּרָה הוּא אָדֹם אוֹ שָׁחֹר, וּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת הִיא מְעֹרֶבֶת מִכָּל הַגְּוָנִין, שֶׁזֶּה עִקַּר הַיְפִי, וְזֶה **בְּחִינַת תְּפִלִּין הַנִּקְרָאִים פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְחֶזְקֵאל כד, יז): ״פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ״, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל תְּפִלִּין, [עַיֵּן בְּרָכוֹת יא. אָבֵל חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה חוּץ מִן הַתְּפִלִּין, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בָּהֶם: פְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ״], וּפְאֵר זֶה **בְּחִינַת** תִּ׳פְאֶרֶ׳ת, **וְעִקַּר עֲשִׂירוּת בָּא מֵאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (שַׁבָּת קד:): ׳קֶשְׁטָא קָאֵי׳. **וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (פְּסָחִים קיט): ״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״ — זֶה מָמוֹנוֹ, שֶׁעָלָיו קָאֵי: **וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת כד): ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים״ — זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו. **גַּם אָמְרוּ,** (מְנָחוֹת קג:): ׳זֶה הַקּוֹנֶה תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק׳. הַיְנוּ **שֶׁהַדַּלּוּת בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלִּין, עַל־יְדֵי פְּגַם שֶׁל אֱמֶת:**

וְהָאָרַת פָּנִים, הוּא תִּקּוּן וְאֶמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז): ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״. **וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי יַעֲקֹב הוּא תִּפְאֶרֶת, כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, בְּחִינַת תְּפִלִּין הַנִּקְרָאִים פְּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְחֶזְקֵאל כד): ״פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ״. **וְעִקַּר עֲשִׂירוּת בָּא מֵאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (שַׁבָּת קד): ׳קֶשְׁטָא קָאֵי׳. **וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (פְּסָחִים קיט): ״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״ — זֶה מָמוֹנוֹ, שֶׁעָלָיו קָאֵי:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כד): ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים״ — זֶה הַתּוֹלֶה **תְּפִלָּיו. גַּם אָמְרוּ,** (מְנָחוֹת קג:): ׳זֶה הַקּוֹנֶה תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק׳. הַיְנוּ **שֶׁהַדַּלּוּת בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַתְּפִלִּין, עַל־יְדֵי פְּגַם שֶׁל אֱמֶת:**

וּבָזֶה קָשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי הָאָרַת פָּנִים נִמְשֶׁכֶת עַל הָאָדָם עֲשִׁירוּת, הֵפֶךְ הַדַּלּוּת, וְדוֹ״ק].

(עַכְשָׁו יְקַשֵּׁר אֶת הַשָּׁגָתוֹ בִּשְׁנֵי מַאֲמָרִים): וְזֶה **שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת כד.): ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים״ — זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו. גַּם אָמְרוּ (מְנָחוֹת קג:): ׳זֶה הַקּוֹנֶה תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק׳. הַיְנוּ שֶׁהַדַּלּוּת בָּאָה עַל־יְדֵי פְּגַם קיט.): ״וְאֶת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״ — זֶה מָמוֹנוֹ, שֶׁעָלָיו קָאֵי, [נִמְצָא, אֵצֶל מִי שֶׁמְּאִירוֹת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁזֶּה סוֹד תִּקּוּן הַז׳ מִי״ג תִּקּוּנֵי דִיקְנָא, שֶׁנִּקְרָא ׳וֶאֱמֶת׳, אֲזַי הוּא אוֹחֵז בְּמִדַּת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָא פְּאֵר, וְיַעֲקֹב אָחוּז בְּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת עָלָיו עֲשִׁירוּת, כִּי אֱמֶת עוֹמֶדֶת לָעַד, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קד.): וֶאֱמֶת מְלַבֵּן לִבּוֹנֵיהּ קֻשְׁטָא קָאֵי; וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: אֱמֶת מְלַבֵּן לִבּוֹנַי, מֵשְׁכָּבִין תַּחְתֵּיהּ אוֹתִיּוֹתֵיהּ כְּמִין לְבֵנָה, דְּאָלֵ״ף הֲרֵי יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי רַגְלַיִם וּמוֹשָׁבָהּ טוֹב, וְרֵגֶל הַשְּׁנִיָּה רְחָבָה (וְכֵן תָּיו יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי רַגְלַיִם) וְלָכֵן תֵּבַת אֱמֶ״ת עוֹמֶדֶת, וּבַעֲשִׁירוּת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קיט.): ״וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם״, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר — זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו;

הַתְּפִלִּין, עַל־יְדֵי פְּגַם שֶׁל אֱמֶת; [הַיְנוּ עַל פָּסוּק (דְּבָרִים כח, סו): ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד״, דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שְׁתֵּי דְּרָשׁוֹת: א. (בְּרָכוֹת כד.): הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו — יִתְּלוּ לוֹ חַיָּיו, דּוֹרְשֵׁי חֲמוּרוֹת אָמְרוּ: וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד — זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו; ב. (מְנָחוֹת קג:): וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, זֶה הַלּוֹקֵחַ תְּבוּאָה מִשָּׁנָה לְשָׁנָה, וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם — זֶה הַלּוֹקֵחַ תְּבוּאָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת, וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ — זֶה הַסּוֹמֵךְ עַל הַפַּלְטֵר; וּבֶאֱמֶת מַה שַּׁיָּכוּת בֵּין תְּפִלִּין לַאֲכִילָה? אֶלָּא עַל־פִּי הַנַּ״ל מוּבָן הֵיטֵב, כִּי תְּפִלִּין הוּא הֶאָרַת פָּנִים, וְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, וְלָכֵן מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בַּתְּפִלִּין שֶׁהוּא הֶאָרַת הָאֱמֶת, הֶאָרַת פָּנִים, הַיְנוּ הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹבֶרֶת עָלָיו עֲנִיּוּת, וְאַל תַּאֲמִין בְּחַיֶּיךָ — זֶה הַסּוֹמֵךְ עַל הַפַּלְטֵר, וְדוֹ״ק].

וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר קַבָּלָתָהּ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לז, א): ״וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ״, כִּי יַעֲקֹב מִדָּתוֹ הִיא תִּפְאֶרֶת, וּכְלָלְיוּת תִּפְאֶרֶת הִיא זְעִיר אַנְפִּין הַמַּשְׁפִּיעַ לַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת נוּקְבָא דְּזְעִיר אַנְפִּין מְקַבֶּלֶת מֵהַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהִיא יַעֲקֹב זְעִיר אַנְפִּין, בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ הַחַיִּים, כַּמּוּבָא (זֹהַר וַיִּקְרָא מה:): אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי אֶרֶץ הַחַיִּים, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה לח, טז) ״אֲדָנָ״י עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״ [עַיֵּן מְנָחוֹת מד. כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין — מַאֲרִיךְ יָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״אֲדָנָ״י עֲלֵיהֶם יִחְיוּ, וּלְכָל בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵינִי].

וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעִקַּר קַבָּלָתָהּ מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לז): ״וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ״. **בִּשְׁבִיל זֶה, נִקְרֵאת אֶרֶץ הַחַיִּים** (זֹהַר וַיִּקְרָא מה:). **כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה לח): **״ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״. וְזֶה שִׁבְחָהּ, ״אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״** (דְּבָרִים ח׳). **כִּי לִפְעָמִים אָדָם אוֹכֵל לֶחֶם מֵחֲמַת עֲנִיּוּת, וְלֹא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן תַּאֲוָה לְתַעֲנוּגִים אֲחֵרִים. אֲבָל אִם הָיָה לוֹ שְׁאָר מַאֲכָלִים, לֹא הָיָה אוֹכֵל לֶחֶם לְבַד. וְזֶה שֶׁבַח אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא מֵחֲמַת עֲנִיּוּת תֹּאכַל לֶחֶם, אֶלָּא מֵחֲמַת שִׁבּוּר וּבְטוּל תַּאֲוַת אֲכִילָה. כִּי הִיא מְקַבֶּלֶת הֶאָרָה וְהַשְׁפָּעָה, מִבְּחִינַת תְּפִלִּין, מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, מִבְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁמִּשָּׁם בָּא עֲשִׁירוּת. נִמְצָא מַה שֶּׁתֹּאכַל לֶחֶם לְבַד, לֹא מֵחֲמַת מִסְכֵּנוּת, אֶלָּא מֵחֲמַת שִׁבּוּר תַּאֲוַת אֲכִילָה:**

וְזֶה שִׁבְחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, ״אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״ (דְּבָרִים ח, ט); כִּי לִפְעָמִים אָדָם אוֹכֵל לֶחֶם מֵחֲמַת עֲנִיּוּת, וְלֹא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן תַּאֲוָה לְתַעֲנוּגִים אֲחֵרִים. אֲבָל אִם הָיָה לוֹ שְׁאָר מַאֲכָלִים, לֹא הָיָה אוֹכֵל לֶחֶם לְבַד. וְזֶה שֶׁבַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא מֵחֲמַת עֲנִיּוּת תֹּאכַל לֶחֶם, אֶלָּא מֵחֲמַת שִׁבּוּר וּבְטוּל תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי הִיא מְקַבֶּלֶת אֶת הַשְׁפָּעָתָהּ מֵאֱמֶת, וְשָׁם יֵשׁ גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יב): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר הַוָ״ה אֱלֹקֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד, עֵינֵי הַוָ״ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״, וְלָכֵן טוֹעֲמִים בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם כָּל מִינֵי תַּעֲנוּגִים, וְאוֹכְלִים לֶחֶם לֹא מֵחֲמַת עֲנִיּוּת, שֶׁאֵין

לוֹ בַּמֶּה לְלַפֵּת אֶת הַפַּת, אֶלָּא מַרְגִּישִׁים כָּל מִינֵי נַעַם בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פְּרוּשׁ (בַּמִּדְבָּר יג, לב): ״אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ״, פֵּרוּשׁ שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת שִׁפְעָה מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לז, א): ״וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ״, הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶמֶת — ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״, אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם יָשַׁב, וְעַל־יָדָהּ הִמְשִׁיךְ אֶת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, כִּי כָּל הַשֶּׁפַע בָּא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה ״אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ״, הַיְנוּ שֶׁאוֹכְלִים אֶת הַהַשְׁפָּעָה מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם יוֹשֵׁב יַעֲקֹב. וְזֶה פֵּרוּשׁ, כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, דָּא עוֹר שֶׁל תְּפִלִּין (תִּקּוּנִים תִּקּוּן סט, דַּף צא:), שֶׁבָּהּ נִכְנָס בְּחִינַת תְּפִלִּין: [לְכְאוֹרָה אֵין לָזֶה פֵּרוּשׁ, מַה חִבּוּר יֵשׁ לְעִנְיָן זֶה לְמַה שֶּׁכָּתוּב לְמַעְלָה? אַךְ נִרְאֶה כַּוָּנָתוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי לְמַעְלָה מִבְּאָר שֶׁעַל־יְדֵי תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי־זֶה שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹלִין מִדַּלּוּת וַעֲנִיּוּת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ מַה שֶּׁהֵבִיא מִקְרָא זֶה, ״כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ״ וְכוּ׳, לְעִנְיָן זֶה. פֵּרוּשׁ: כִּי מִקְרָא זֶה נֶאֱמַר עַל הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן, ״כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ״. וּמְרַמֵּז עַל עֲנִיּוּת הַשְׁכִינָה בְּגָלוּתָא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים (שָׁם). וְזֶהוּ: ״כִּי הִיא כְּסוּתָהּ וְכוּ׳ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ״, ׳דָּא תְּפִלִּין׳; הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עִקַּר הַשִּׂמְלָה הַמַּגֶּנֶת עַל עֲנִיּוּת הַשְׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי תְּפִלִּין מְבַטְּלִין הַדַּלּוּת; כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תְּפִלִּין. כָּךְ נִרְאֶה לִי לְפָרֵשׁ (זוֹ לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל): כִּי הַתְּפִלִּין הִיא הָאֱמֶת, וְהִיא סוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּמָקוֹם אַחֵר (עַיֵּן שִׁבְחֵי־הָר״ן, סִימָן לא), וְהִיא הַמַּחְיִן שֶׁמַּמְשִׁיכִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם; כִּי הַתְּפִלִּין הֵם הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁמַּנִּיחִים אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶה עִקַּר הַגָּלוּת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר

וְזֶה פֵּרוּשׁ (בַּמִּדְבָּר יג): ״אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ״, פֵּרוּשׁ שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת שִׁפְעָה מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ״: וְזֶה פֵּרוּשׁ, כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, דָּא עוֹר שֶׁל תְּפִלִּין (תִּקּוּנִים תִּקּוּן ס״ט דַּף צא:). שֶׁבָּהּ נִכְנָס בְּחִינַת תְּפִלִּין: [לְכְאוֹרָה אֵין לָזֶה פֵּרוּשׁ, מַה חִבּוּר יֵשׁ לְעִנְיָן זֶה לְמַה שֶּׁכָּתוּב לְמַעְלָה. אַךְ נִרְאֶה כַּוָּנָתוֹ הַקָּדוֹשׁ, כִּי לְמַעְלָה מִבְּאָר שֶׁעַל־יְדֵי תְּפִלִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי שְׁבִירַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹלִין מִדַּלּוּת וַעֲנִיּוּת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ מַה שֶּׁהֵבִיא מִקְרָא זֶה: ״כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ״ וְכוּ׳, לְעִנְיָן זֶה. פֵּרוּשׁ: כִּי מִקְרָא זֶה נֶאֱמַר עַל הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן, ״כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ״. וּמְרַמֵּז עַל עֲנִיּוּת הַשְׁכִינָה בְּגָלוּתָא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הָעֲנִיּוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, כַּמְבֹאָר בַּתִּקּוּנִים (שָׁם). וְזֶהוּ: ״כִּי הִיא כְּסוּתָהּ וְכוּ׳ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ״, ׳דָּא תְּפִלִּין׳. הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלִּין הֵם עִקַּר הַשִּׂמְלָה הַמַּגֶּנֶת עַל עֲנִיּוּת הַשְׁכִינָה וּכְנֶסֶת־יִשְׂרָאֵל, כִּי תְּפִלִּין מְבַטְּלִין הַדַּלּוּת. כִּי עִקַּר הַשֶּׁפַע וְהָעֲשִׁירוּת נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, בְּחִינַת תְּפִלִּין. כָּךְ נִרְאֶה לִי לְפָרֵשׁ]:

תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁאָז נִכְנָס בּוֹ הַשֶּׁקֶר, כִּי הוּא מַפְרִיד אֶת הָאֹכֶל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת כְּתִיב (דִּבְרִים ח, ג): ״כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה׳ יִחְיֶה הָאָדָם״; כִּי אָדָם צָרִיךְ לִמְצֹא אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ, וְכֵינָן שֶׁאָדָם נִמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוַת אֲכִילָה, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל בְּגָלוּת, וְעִקַּר הַגָּלוּת הִיא גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה כָּל הָעֲנִיּוּת לְעַם יִשְׂרָאֵל — עֲנִיּוּת גַּשְׁמִית וַעֲנִיּוּת רוּחָנִית, וְכֵינָן שֶׁאָדָם מַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַמֹּחִין שֶׁהוּא סוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, סוֹד הָאֱמֶת, וּמַעֲלֶה אֶת הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּתָא, וְזוֹכֶה לִרְאוֹת פְּלָאוֹת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פִּרוּשׁ (דִּבְרִים יא, טו): ״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב״, דָּא ע״ב שִׁין (תִּקּוּן נא, וְזֹהַר בְּרֵאשִׁית כה:) [עַיִן שָׁם בִּפְנִים: מַאי עֵשֶׂב, ע״ב ש׳, וְאִינּוּן ע״ב שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְע״ב שְׁמָהָן עִלָּאִין, כְּגַוְנָא דְּעֵשֶׂב דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא דְּחִטָּה], הַיְנוּ שֶׁמְּפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק: ״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב״ב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״, תֵּבַת עֵשֶׂב״ב זֶה צֵרוּף שֶׁל שְׁתֵּי מִלִּים, ע״ב זֶה שֵׁם ע״ב, שֶׁהוּא הֶאָרָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת — יו״ד, ה״י, וי״ו, ה״י, ש׳ זֶה שְׁלשָׁה קַוִּין נֶגֶד הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, דָּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁהוּא הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁכְּלוּלִים בָּהּ חֶסֶד וּגְבוּרָה, כִּי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים הוֹרִידוּ אֶת רוּחָנִיּוּת עוֹלָם אֲצִילוּת אֶל זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם, וְזֶה ״בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״, כְּשֶׁתְּשַׁדֵּד אֶת הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּךָ, וּבִכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם, אָז יִתְגַּלֶּה כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, הַיְנוּ הַשׁ׳ שֶׁהִיא שְׁלשָׁה קַוִּין: חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, וְיָאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבַשְּׁמִיּוּת הָעֲשִׂיָּה, שֶׁזֶּה עֶצֶם הָאֱמֶת, בְּסוֹד: ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״, וְהוּא כְּלוּל בְּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁאָז מֵאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְשַׁדֵּד אֶת הַבְּהֵמִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, עַל־יְדֵי שׁ׳ תֹּלֶת גְּוָנִין, עַל־יְדֵי־זֶה רוֹאֶה כְּבָיְכוֹל אֶת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה ע״ב, הֶאָרַת עוֹלָם אֲצִילוּת בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֲשֶׁר תֵּבַת בְּשָׂדְךָ הִיא עוֹלֶה ש׳ כ״ו, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁהֵם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמָּסְרוּ אֶת נַפְשָׁם לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה מְשַׁדֵּד אֶת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וּבְכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, וְנִתְגַּלָּה לְפָנָיו תָּמִיד שֵׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, בְּסוֹד (תְּהִלִּים טז, ח): ״שִׁוִּיתִי הַוָּיָ״ה לְנֶגְדִּי תָּמִיד״, שֶׁתָּמִיד מֵאִיר לְפָנָיו שֵׁם הַוָּיָ״ה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, שֶׁהוּא: ע״ב — יו״ד, ה״י, וי״ו, ה״י], שֶׁזֶּה עֶצֶם הָאֱמֶת. **וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמֶת, בִּכְלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, הַיְנוּ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת זֶה, אָז נַעֲשֶׂה מִכְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בּוּשָׁה,** כִּי מִשְׁתַּנֶּה אֶצְלוֹ הַגְּוָנִין, אָז סוֹמְקָא וְאָתֵי חִיוָרָא, **וּבָא עָלָיו בּוּשָׁה,** שֶׁזּוֹ הַבּוּשָׁה כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת הֶאָרַת הָאֱמֶת, הֶאָרַת הָעוֹלָם הַבָּא מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, לְשַׁדֵּד אֶת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה בָּאָה עָלָיו בּוּשָׁה, הַיְנוּ עֲנִיּוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

וְזֶה פִּרוּשׁ (דִּבְרִים יא): ״וְנָתַתִּי עֵשֶׂב״, דָּא ע״ב שִׁין (תִּקּוּן נ״א וְזֹהַר בְּרֵאשִׁית כה:), דָּא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. ״בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ״, כְּשֶׁתְּשַׁדֵּד אֶת הַבַּהֲמִיּוּת אָז יִתְגַּלֶּה כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״:

וּכְשֶׁפּוֹגֵם בָּאֱמֶת, בִּכְלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, אֲזַי נַעֲשֶׂה מִכְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בּוּשָׁה. וּבָא עָלָיו בּוּשָׁה. הַיְנוּ עֲנִיּוּת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"כְּרֶם זֵלֶת לִבְנֵי אָדָם", שֶׁדָּרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו:): כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ אָדָם לַבְּרִיּוֹת, נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְוָנִין כַּכְּרוּם הַזֶּה, שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה לְהַרְבֵּה גְּוָנִין [וְאוֹי לוֹ לְמִי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת נִצְרָךְ אֶל הַבְּרִיּוֹת, כִּי אָז הוּא רָחוֹק מֵהָאֱמֶת, וְרַק סוֹבֵל בּוּשׁוֹת, וּלְבַסּוֹף נִשְׁאָר עִם הָעֲנִיּוּת, כִּי אֵין בְּיָדוֹ כְּלוּם, מֵאַחַר שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ].

וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מְקַבְּלִין הַשְׁפָּעַ דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל;

כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יוֹרְדוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל — לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּמִשָּׁם נִתְפַּשֵּׁט לְכָל הָעוֹלָם וּלְכָל הָאֻמּוֹת. **וְשֶׁפַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִיא הָאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב,** שֶׁהִיא הָאָרַת הָאֱמֶת, שֶׁזּוֹ הָאָרַת הַתְּפִלִּין, הַמְשָׁכַת הַמֹּחִין. [כִּי הַשֶּׁפַע שֶׁיּוֹרֵד דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֶה מֹחִין עֶלְיוֹנִים, הָאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָז (נְדָרִים מא.): אִם דַּעַת קָנִיתָ — מֶה חָסַרְתָּ; שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַשֶּׁפַע, שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז כְּבָר לֹא חָסֵר לוֹ שׁוּם דָּבָר, וְיֵשׁ לוֹ כְּבָר אֶת הַכֹּל, **וּבִשְׁבִיל זֶה כְּתִיב בָּהּ** [בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל] (בְּרֵאשִׁית מט, כא): "הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל חֶלְקוֹ שֶׁל נַפְתָּלִי, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיְחִי): לְפִי שֶׁאַרְצוֹ מְבֹרֶכֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, כג): "נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַּת הַשֵּׁם", וְכֵן כִּי שֶׁפֶר, זֶה בְּחִינַת פְּאֵר, עַל שֵׁם שֶׁמְּשַׁפֵּר וּמְפָאֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים פְּאֵר, הַיְנוּ שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לָנוּ אוֹתִיּוֹת הָאָרָה שֶׁקִּבְּלָה מִתְּפִלִּין: **וְזֶה פֶּרוּשׁ, "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה". הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר רָאשֵׁי־תֵבוֹת אִשָּׁה, וְזֶה: "רְאֵה חַיִּים" דַּיְקָא, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים חַיִּים. וְזֶה: "נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה" וְכוּ', נַפְתָּלִ"י אוֹתִיּוֹת תְּפִלִּי"ן;** הַיְנוּ אִם אָדָם רוֹצֶה לִרְאוֹת חַיִּים, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְנָחוֹת מד.): כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין — מַאֲרִיךְ יָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה לח, טז): "הַשֵּׁם עֲלֵיהֶם יִחְיוּ", אֲזַי יְקַבֵּל אֶת כָּל הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מִדַּת הָאֱמֶת, בְּסוֹד הַ"נּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵבוֹת: אִ"שָׁ"ה, שֶׁזֶּה סוֹד הַפָּסוּק (קֹהֶלֶת ט, ט): "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ, אֲשֶׁר נָתַן לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כָּל יְמֵי הֶבְלֶךָ, כִּי הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים, וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ", כִּי יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, וְאִם אָדָם רוֹצֶה שֶׁיְּמֵי חַיָּיו יַעַבְרוּ בְּאַהֲבָה, וְיִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים וּנְעִימִים, אֲזַי יְקַבֵּל אֶת הַשְׁפָּעָתוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא סוֹד הָאֱמֶת, סוֹד הַתְּפִלִּין מֹחִין, דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

"כְּרֶם זֵלֶת לִבְנֵי אָדָם", נִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו לְכַמָּה גְוָנִין, כִּכְרוּם:

וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מְקַבְּלִין הַשְׁפָּעַ דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְשֶׁפַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִיא הָאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב, הָאָרַת הַתְּפִלִּין. וּבִשְׁבִיל זֶה כְּתִיב בָּהּ, (בְּרֵאשִׁית מט): **"הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר". כִּי שֶׁפֶר, זֶה בְּחִינַת פְּאֵר, בְּחִינַת תְּפִלִּין. הַיְנוּ, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לָנוּ אוֹתִיּוֹת הָאָרָה שֶׁקִּבְּלָה מִתְּפִלִּין: וְזֶה פֶּרוּשׁ,** (קֹהֶלֶת ט'): **"רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה". הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר רָאשֵׁי־תֵבוֹת אִשָּׁה, וְזֶה: "רְאֵה חַיִּים" דַּיְקָא, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִים חַיִּים. וְזֶה: "נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלוּחָה" וְכוּ', נַפְתָּלִ"י אוֹתִיּוֹת תְּפִלִּי"ן:**

[וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל דָּבָר נֶעְלָם, שֶׁמֻּחְלָט שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁו בְּגָלוּת תַּחַת יְדֵי הָעַכּוּ"ם, עַל־כֵּן דַּיְקָא אַנְשֵׁי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רֻבָּם כְּכֻלָּם צְרִיכִים לַבְּרִיּוֹת, וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא בְּמִכְוָן גָּדוֹל לְטוֹבָה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי

עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁרֹב פַּרְנָסַת יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁו הִיא מִחוּץ לָאָרֶץ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַדֵּשׁ גַּם הַשֶּׁפַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ, בְּסוֹד שֶׁפַע אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַיֵּן זֹהַר תְּרוּמָה קנז: וּבְגִין כָּךְ אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל הַשְׁתָּא לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, עִם כָּל דָּא מֵחֵילָא וּזְכוּתָא דְּאַרְעָא אִשְׁתַּכַּח מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא לְכָל עָלְמָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים ח, י): ״וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָ״ה אֱלֹהֶי״ךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ״, עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה דַּאי, דְּהָא בְּגִינֵיהּ מְזוֹנָא וְסִפּוּקָא אִשְׁתַּכַּח בְּעָלְמָא. מָאן דְּאִתְעַדַּן עַל פְּתוֹרֵיהּ וּמִתְעַנֵּג בְּאִינּוּן מֵיכְלִין, אִית לֵיהּ לְאַדְכָּרָא וּלְדַאֲגָא עַל קֻדְשָׁה דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְעַל הֵיכָלָא דְּמַלְכָּא דְּקָא אִתְחָרִיב וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם (פְּרִפְרָאוֹת לַחָכְמָה)].

וּכְשֶׁאָנוּ אוֹכְלִים שֶׁפַע אֵמֶת הַבָּא דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ אָנוּ מְדַבְּרִים הִלּוּלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּזֶה הַכֹּחַ, אֲזַי נַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשָׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ה.): **״לֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה״, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, בְּשֶׁתָּפְנִי וְכוּ׳. כִּי שָׁמַיִם הֶחָדָשׁ נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הָאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב, וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹלֶכֶת הַשֶּׁפַע דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נִמְצָא שֶׁבָּרָא עַכְשָׁו שָׁמַיִם וּמַזָּלוֹת אֲחֵרִים. נִמְצָא שֶׁמְּשַׁנֶּה הַטֶּבַע שֶׁהָיָה מֻטְבָּע בַּמַּזָּלוֹת הָרִאשׁוֹנִים, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשֶׂה מַזָּלוֹת חֲדָשִׁים. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה, נַעֲשֶׂה מוֹפְתִים וּפְלָאוֹת:**

וּכְשֶׁאָנוּ אוֹכְלִים שֶׁפַע אֵמֶת הַבָּא דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר־כָּךְ אָנוּ מְדַבְּרִים הִלּוּלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּזֶה הַכֹּחַ, אֲזַי נַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשָׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ה.): ״לֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אַתָּה״, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, בְּשֶׁתָּפְנִי וְכוּ׳ [עִמִּי אַתָּה, לְמִהֱוֵי שֻׁתָּפָא עִמִּי, מָה אֲנָא בְּמִלּוֹלָא דִּילִי עֲבָדִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים לג, ו): ״בִּדְבַר יְהוָ״ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ״, אוֹף הָכֵי אַתְּ], כִּי שָׁמַיִם הֶחָדָשׁ נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הָאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהִיא מִדַּת הָאֱמֶת, וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹלֶכֶת הַשֶּׁפַע דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁאוֹכֵל בְּכַוָּנָה שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּת, וְאַחַר־כָּךְ בַּכֹּחַ הַזֶּה הוּא מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ נִבְרָאִים שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, שֶׁהוּא רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, כִּי עַל־יְדֵי הַשֶּׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מִזֶּה נַעֲשֶׂה שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, וּכְשֶׁאוֹכֵל בְּכַוָּנָה זוֹ שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בּוֹרֵא אֶרֶץ חֲדָשָׁה, שֶׁמְּגַלֶּה שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הָאַרְצִיּוּת יֵשׁ אֱלֹקוּת, נִמְצָא, שֶׁבָּרָא עַכְשָׁו שָׁמַיִם וּמַזָּלוֹת אֲחֵרִים, עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּק עַצְמוֹ תָּמִיד בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְחַבֵּר שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַחַד, כִּי הוּא מְגַלֶּה שֶׁהַכֹּל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה בּוֹרֵא בְּכָל פַּעַם שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים, נִמְצָא, שֶׁמְּשַׁנֶּה הַטֶּבַע שֶׁהָיָה מֻטְבָּע בַּמַּזָּלוֹת הָרִאשׁוֹנִים, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשֶׂה מַזָּלוֹת חֲדָשִׁים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנִּבְרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשָׁה, מִמֵּילָא בּוֹרֵא מַזָּלוֹת חֲדָשִׁים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְשַׁנֶּה אֶת הַטֶּבַע שֶׁהָיָה עַד עַכְשָׁו, נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי שִׁבּוּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה, נַעֲשֶׂה מוֹפְתִים וּפְלָאוֹת; כִּי כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל אוֹכֵל בְּדְבֵקוּת אֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁיּוֹדֵעַ, שֶׁגַּם בַּמַּאֲכָל הַגַּשְׁמִי שֶׁאוֹכֵל, יֵשׁ אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה שֶׁפַע שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מְאִירָה מִדַּת

הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים וְנִפְלָאוֹת, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי גַּם בְּשָׁעָה שֶׁאוֹכְלִים, הֵם מְדַבְּקִים אֶת עַצְמָם בְּתוֹךְ פְּנִימִיּוּת הָאֲכִילָה, שֶׁזֶּה הֶאֱלְקוּת הַמְחַיֶּה אֶת הַמַּאֲכָל, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן הָאֱמֶת, שֶׁפַּע שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֶאָרַת פְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהִיא הֶאָרַת הַתְּפִלִּין, סוֹד הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים נְסִים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כִּי הֵם בּוֹרְאִים בְּכָל פַּעַם שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים, עַל־יְדֵי הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁים בְּכֹחַ הָאֲכִילָה שֶׁאוֹכְלִים בִּקְדֻשָּׁה.

(זֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל): [גַּם זֹאת הַתּוֹרָה כָּתַבְתִּי מִתְּחִלָּה בְּעַצְמִי, וְנִמְצְאוּ בָהּ כַּמָּה דְּבָרִים מְבֹאָרִים יוֹתֵר. גַּם סִיּוּם פְּרוּשׁ הַמִּקְרָא ״וַאֲכַלְתֶּם״, נֶחְסָר כָּאן בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּמַה שֶּׁחִסֵּר זֶה גִּלָּה זֶה וְכוּ׳, עַל כֵּן הֶעְתַּקְתִּי גַּם נֶסְחָא זֹאת שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעַצְמִי וְזֶהוּ: ״וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹקֵיכֶם״ וְכוּ׳, כִּי מִי שֶׁיָּצָא מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, יָכוֹל לִהְיוֹת אִישׁ מוֹפֵת. וּמִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, סִימָן שֶׁהוּא שַׁקְרָן. וְכֵן אַפִלּוּ אִישׁ צַדִּיק, שֶׁכְּבָר יָצָא מֵהַתַּאֲוָה וְנָפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְנָפַל לְתַאֲוַת אֲכִילָה, סִימָן שֶׁיָּצָא שֶׁקֶר מִפִּיו. וְכֵן מוֹרֶה גַּם כֵּן שֶׁיֵּשׁ דִּין עָלָיו לְמַעְלָה, וְגַם הוּא סִימָן עֲנִיּוּת; כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּבָר אֵין לוֹ שׁוּם תַּאֲוַת אֲכִילָה, כִּי מַה שֶּׁאוֹכֵל, הוּא תָּמִיד מְכֻוָּן שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ הָאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח, ג): ״כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי הַוָי״ה יִחְיֶה הָאָדָם״; כִּי בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל יֵשׁ רַק אֱלֹקוּת, הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת הַמַּאֲכָל הַזֶּה, וּכְשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל אוֹכֵל בָּאֹפֶן הַזֶּה אֶת הַמַּאֲכָל, עַל־יְדֵי־זֶה אוֹחֵז בָּאֱמֶת, וְאֵין בּוֹ שׁוּם תַּאֲוַת אֲכִילָה, מֵאַחַר שֶׁאוֹכֵל אֱלֹקוּת, וּמַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם נָפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ וְנָפַל לְתַאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁאוֹכֵל אֶת הַמַּאֲכָל לְשֵׁם תַּאֲוָה, זֶה סִימָן שֶׁיָּצָא שֶׁקֶר מִפִּיו, וְשׁוֹרִים עָלָיו דִּינִים, וְהוּא נִצְרָךְ אֶל הַבְּרִיּוֹת, שֶׁזּוֹ הֲעֲנִיּוּת.

וְהָעִנְיָן, דְּהִנֵּה כְּתִיב (דְּבָרִים ח׳): ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ״, וְלִכְאוֹרָה מִזֶּה טַעֲנַת הַיֵּצֶר הָרָע לֶאֱכֹל וְלִשְׂבֹּעַ לְמַלְאוֹת נַפְשׁוֹ, וְאַחַר־כָּךְ לְבָרֵךְ אֶת ה׳. אַךְ בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם

גַּם זֹאת הַתּוֹרָה כָּתַבְתִּי מִתְּחִלָּה בְּעַצְמִי, וְנִמְצְאוּ בָהּ כַּמָּה דְּבָרִים מְבֹאָרִים יוֹתֵר. גַּם סִיּוּם פְּרוּשׁ הַמִּקְרָא ״וַאֲכַלְתֶּם״, נֶחְסָר כָּאן בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּמַה שֶּׁחִסֵּר זֶה גִּלָּה זֶה וְכוּ׳, עַל כֵּן הֶעְתַּקְתִּי גַּם נֶסְחָא זֹאת שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעַצְמִי וְזֶהוּ: ״וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹקֵיכֶם״ וְכוּ׳, כִּי מִי שֶׁיָּצָא מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, יָכוֹל לִהְיוֹת אִישׁ מוֹפֵת. וּמִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, סִימָן שֶׁהוּא שַׁקְרָן. וְכֵן אַפִלּוּ אִישׁ צַדִּיק, שֶׁכְּבָר יָצָא מֵהַתַּאֲוָה וְנָפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ וְנָפַל לְתַאֲוַת אֲכִילָה, סִימָן שֶׁיָּצָא שֶׁקֶר מִפִּיו. וְכֵן מוֹרֶה גַּם כֵּן שֶׁיֵּשׁ דִּין עָלָיו לְמַעְלָה, וְגַם הוּא סִימָן עֲנִיּוּת:

וְהָעִנְיָן, דְּהִנֵּה כְּתִיב (דְּבָרִים ח׳): ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ״, וְלִכְאוֹרָה מִזֶּה טַעֲנַת הַיֵּצֶר הָרָע לֶאֱכֹל וְלִשְׂבֹּעַ לְמַלְאוֹת נַפְשׁוֹ, וְאַחַר־כָּךְ לְבָרֵךְ אֶת ה׳. אַךְ בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם

(דְּבָרִים ח׳, י): ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ״, וְלִכְאוֹרָה מִזֶּה טַעֲנַת הַיֵּצֶר הָרָע לֶאֱכֹל וְלִשְׂבֹּעַ לְמַלְאוֹת נַפְשׁוֹ, וְאַחַר־כָּךְ לְבָרֵךְ אֶת ה׳. אַךְ בֶּאֱמֶת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ,

הַמַּאֲמָר לְעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַע וְהֵבִין] וְזֶהוּ: ״וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹקֵיכֶם״ וְכוּ׳; כִּי מִי שֶׁיָּצָא

זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כ:) כְּתִיב (דְּבָרִים י, יז): ״אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים״, וּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ו, כו): ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״ וְכוּ׳, וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָנִים וְכוּ׳, שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי: ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ״, וְהֵן מְדַקְדְּקִין עַל עִצְמָן מִכְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה, וּכְבָר מְבָרְכִין, שֶׁהֵם מוֹדִים שֶׁהַכֹּל אֱלָקוּת. וְזֶהוּ רֶמֶז נִפְלָא, אִם יִשְׂרָאֵל מְדַקְדְּקִין לִבְלִי לֶאֱכֹל הַרְבֵּה, רַק מִכְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה, וּכְבָר מְבָרְכִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ עַל דָּבָר מִיעוּט כָּזֶה, אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת: ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו״, וְאָז יֵשׁ נְשִׂיאוּת פָּנִים. הַיְנוּ שֶׁרוֹאִים גִּלּוּי אֱלָקוּת פָּנִים אֶל פָּנִים, בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, אַךְ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מִכְּלַל הֵן וְכוּ׳ שׁוֹמְעִים לָאו, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ הַסְתָּרַת פָּנִים שֶׁלֹּא רוֹאִים כְּלָל אֶת אֱלָקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר לְגַמְרֵי, כִּי כַּאֲשֶׁר הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, אֲזַי יֵשׁ הַסְתָּרַת פָּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא רוֹאִים בִּכְלָל אֱלָקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, וְזֶהוּ (דְּבָרִים לא, יז): ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל״; כְּלוֹמַר, אִם הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, אֲזַי ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי״, חַס וְשָׁלוֹם; אִם אָדָם נִמְצָא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת אֱלָקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ פָּנִים אֶל פָּנִים, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל לְתַאֲוַת אֲכִילָה, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, אִם אָדָם מִסְתַּכֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי דַּיְקָא בְּעֵת הָאֲכֹל יָכוֹל לָבוֹא לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וּלְיִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּלְהֵפֶךְ אִם אָדָם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל זֶה, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל אֶל תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁאוֹכֵל מַאֲכָל גַּשְׁמִי, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

כְּתִיב: ״אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים״, וּכְתִיב: ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״ וְכוּ׳, וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָנִים וְכוּ׳, שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי: ״וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ״, וְהֵן מְדַקְדְּקִין עַל עִצְמָן מִכְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה. וְזֶהוּ רֶמֶז נִפְלָא, אִם יִשְׂרָאֵל מְדַקְדְּקִין לִבְלִי לֶאֱכֹל הַרְבֵּה, רַק מִכְּזַיִת וְעַד כְּבֵיצָה, אֲזַי הֵם בִּבְחִינַת: ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו״, וְאָז יֵשׁ נְשִׂיאוּת פָּנִים. אַךְ לְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, מִכְּלַל הֵן וְכוּ׳. כִּי כַּאֲשֶׁר הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, אֲזַי הִסְתַּרְתִּי פָנַי, חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ, (דְּבָרִים לא): ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל״. כְּלוֹמַר, אִם הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, אֲזַי ״וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי״ חַס וְשָׁלוֹם:

וְהֶנֵּה נְשִׂיאוּת פָּנִים הוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת, כַּמְבֹאָר בַּכַּוָּנוֹת עַל שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, תִּקּוּן אֱמֶת הוּא הֶאָרַת פָּנִים, וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, כִּי הַמְשֻׁקָּע בַּאֲכִילָה הוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת, כִּי הַסְתָּרַת פָּנִים הוּא בְּהַסְתָּרַת אֱמֶת כַּנַּ״ל:

וְהֶנֵּה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, נִזּוֹן מִשֶּׁפַע שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. [עַיֵּן תַּעֲנִית י׳. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַשְׁקָה אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל־יְדֵי שָׁלִיחַ

וְכוּ', אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה מִי גְּשָׁמִים, וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִתַּמְצִית וְכוּ', אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה תְּחִלָּה וְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְבַסּוֹף], וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ מְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִן אֱמֶת, כַּנַּ"ל (מִיכָה ז, כ): "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב", וְהוּא מִדַּת תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין. וְהוּא בְּחִינוֹת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁהוּא גַּם־כֵּן כְּלָלוּת הַגְּוָנִין; הַיְנוּ שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְקַבֶּלֶת אֶת הַשֶּׁפַע מִן הַזְּעִיר אַנְפִּין, שֶׁהִיא סְפִירַת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁכְּלוּלָה מֵהַשֵּׁשׁ סְפִירוֹת, וְנִקְרֵאת יַעֲקֹב, וְכֵן נִקְרֵאת שָׁמַיִם, כִּי שָׁם נִכְלָלִין יַחַד חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁזֶּה אֵשׁ וּמַיִם — שְׁנֵי הַפָּכִים, וְכֵן נֶצַח וְהוֹד, הַכְּלוּלִין בְּיסוֹד, שֶׁהוּא הַצִּנּוֹר הַמַּשְׁפִּיעַ שֶׁפַע אֶל הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה מְרֻמָּז בַּתּוֹרָה (בְּמִדְבַּר יג, לב): "אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ". דְּקָשֶׁה, הֵן אֱמֶת שֶׁהַמְרַגְּלִים הוֹצִיאוּ שֶׁקֶר מִפִּיהֶם, אַךְ אֵיךְ נִכְתַּב שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמֶת. וּבְהֶכְרֵחַ, שֶׁבַּדְּבָרִים הַלָּלוּ נִרְמַז בָּהֶם דְּבַר אֱמֶת, כִּי אַחֶרֶת לֹא הָיוּ כְּתוּבִים בַּתּוֹרָה דִּבְרֵיהֶם. וְיֵשׁ לְרַמֵּז הַנַּ"ל: "אֶרֶץ אֹכֶלֶת", כְּלוֹמַר שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲכִילָתָהּ וְהַשְׁפָּעָתָהּ הוּא מִבְּחִינוֹת יוֹשְׁבֶיהָ, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב", שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְהוּא גַּם־כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים פְּאֵר, שֶׁהוּא מִדַּת יַעֲקֹב; הַיְנוּ שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹכֶלֶת מִבְּחִינַת יוֹשְׁבֶיהָ, שֶׁהִיא סוֹד: "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב", שֶׁמִּדָּתוֹ הִיא תִּפְאֶרֶת, כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, שֶׁזּוֹ הִיא הָאֱמֶת, שֶׁיְּכוֹלָה לְקַבֵּל בָּהּ אֶת כָּל הַהֲפָכִים, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים, וְכֵן נֶצַח וְהוֹד, וְהַכֹּל עוֹבֵר דֶּרֶךְ הַיְסוֹד, לְהַשְׁפִּיעַ אֶל הַמַּלְכוּת, וְלָכֵן נִקְרָא גַּם תְּפִלִּין שֶׁהוּא פְּאֵר, שֶׁהוּא סוֹד תִּפְאֶרֶ"ת, כִּי אֵין עוֹד פְּאֵר וְתִפְאֶרֶת כְּמוֹ שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְאַחֵד יַחַד שְׁנֵי הַפָּכִים, שֶׁזֶּה יְסוֹד יַעֲקֹב, שֶׁבּוֹ נִכְלָלִים כָּל הַשְּׁבָטִים שֶׁהָיוּ הַפָּכִים זֶה מִזֶּה, וְנִתְאַחֲדִים יַחַד עַל־יְדֵי הַדְּבֵקוּת, שֶׁהוּא הַתְּפִלִּין, שֶׁהוּא פְּאֵר.

וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ, מְקַבֵּל הַשֶּׁפַע מִן אֱמֶת, שֶׁהוּא מִדַּת יַעֲקֹב, כַּנַּ"ל (מִיכָה ז): **"תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב". וְהוּא מִדַּת תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין. וְהוּא בְּחִינוֹת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁהוּא גַּם כֵּן כְּלָלוּת הַגְּוָנִין.**

וְזֶה מְרֻמָּז בַּתּוֹרָה, (בְּמִדְבַּר יג): **"אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ". דְּקָשֶׁה, הֵן אֱמֶת שֶׁהַמְרַגְּלִים הוֹצִיאוּ שֶׁקֶר מִפִּיהֶם, אַךְ אֵיךְ נִכְתַּב שֶׁקֶר שֶׁלָּהֶם בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמֶת. וּבְהֶכְרֵחַ, שֶׁבַּדְּבָרִים הַלָּלוּ נִרְמַז בָּהֶם דְּבַר אֱמֶת. וְיֵשׁ לְרַמֵּז הַנַּ"ל, "אֶרֶץ אֹכֶלֶת", כְּלוֹמַר שֶׁאֲכִילָתָהּ וְהַשְׁפָּעָתָהּ, הוּא מִבְּחִינוֹת יוֹשְׁבֶיהָ, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב", שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים פְּאֵר, שֶׁהוּא מִדַּת יַעֲקֹב.**

וְעַל כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, "אַיָּלָה שְׁלוּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה [עַיֵּן כְּתֻבּוֹת קִיב. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַאי דִּכְתִיב (יִרְמְיָה ג, יט): "וְאֶתֵּן לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי", לָמָּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלָה לִצְבִי? לוֹמַר לְךָ, מַה צְּבִי זֶה אֵין עוֹרוֹ מַחֲזִיק בְּשָׂרוֹ, אַף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ מַחֲזֶקֶת פֵּרוֹתֶיהָ, דָּבָר אַחֵר: מַה צְּבִי זֶה קַל מִכָּל הַחַיּוֹת, אַף אֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל קַלָּה מִכָּל הָאֲרָצוֹת לְבַשֵּׁל אֶת פֵּרוֹתֶיהָ]. כְּלוֹמַר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אַיָּלָה שְׁלוּחָה לְבַשֵּׁל פֵּרוֹתֶיהָ, וְהַשְׁפָּעָתָהּ הוּא מִמִּדַּת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת תִּפְאֶרֶת, בְּחִינוֹת תְּפִלִּין. וְהַיְנוּ ״הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״, כִּי שֶׁפֶר הוּא לְשׁוֹן פְּאֵר [עַיֵּן סוֹטָה יא: וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ שִׁפְרָה? שֶׁמְּשַׁפֶּרֶת אֶת הַוָּלָד], שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כִּי הַתְּפִלִּין נִקְרָאִים פְּאֵר, [עַיֵּן בְּרָכוֹת טז: אָבֵל חַיָּב בְּכָל מִצְוֹות הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, חוּץ מִן הַתְּפִלִּין, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בָּהֶן: ׳פְּאֵר׳, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כד, יז): ״פְּאֵרְךָ חָבוֹשׁ עָלֶיךָ״]. וְיֵשׁ לְרַמֵּז, נַפְתָּלִי הוּא אוֹתִיּוֹת תְּפִלִּין, כִּי עַל נַפְתָּלִי נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מט, כא): ״נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה, הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״.

וְעַל זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז גַּם־כֵּן (קֹהֶלֶת ט, ט): **״רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה״; כִּי אִשָּׁ״ה רָאשֵׁי־תֵבוֹת: הַ׳נּוֹתֵן א׳מְרֵי שָׁ׳פֶר, וְהַיְנוּ ״רְאֵה חַיִּים״, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (מְנָחוֹת מד.): **״ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״, דְּדָרְשׁוּ עַל תְּפִלִּין, כִּי בִּתְפִלִּין נֶאֱמַר** (דְּבָרִים כח, י): **״וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה׳ נִקְרָא עָלֶיךָ״ וְכוּ׳** (בְּרָכוֹת ו.), **וְהַיְנוּ ״רְאֵה חַיִּים״, שֶׁהוּא תְּפִלִּין, ״עִם אִשָּׁ״ה״, רָאשֵׁי־תֵבוֹת: הַ׳נּוֹתֵן א׳מְרֵי שָׁ׳פֶר, שֶׁהוּא גַּם־כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין כַּנַּ״ל:**

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אַיָּלָה שְׁלוּחָה לְבַשֵּׁל פֵּרוֹתֶיהָ. וְהַשְׁפָּעָתָהּ הוּא מִמִּדַּת אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת תִּפְאֶרֶת, בְּחִינוֹת תְּפִלִּין. וְהַיְנוּ ״הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״, כִּי שֶׁפֶר הוּא לְשׁוֹן פְּאֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין. וְיֵשׁ לְרַמֵּז, נַפְתָּלִי הוּא אוֹתִיּוֹת תְּפִלִּין:

וְעַל זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז גַּם כֵּן, (קֹהֶלֶת ט׳): **״רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה״. כִּי אִשָּׁ״ה רָאשֵׁי־תֵבוֹת הַ׳נּוֹתֵן א׳מְרֵי שָׁ׳פֶר. וְהַיְנוּ ״רְאֵה חַיִּים״, כִּי תְּפִלִּין נִקְרָאִין חַיִּים. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (מְנָחוֹת מד): **״ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״, דְּדָרְשׁוּ עַל תְּפִלִּין, כִּי בִּתְפִלִּין נֶאֱמַר** (דְּבָרִים כח): **״וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה׳ נִקְרָא עָלֶיךָ״ וְכוּ׳** (בְּרָכוֹת ו׳). **וְהַיְנוּ ״רְאֵה חַיִּים״, שֶׁהוּא תְּפִלִּין, ״עִם אִשָּׁ״ה״, רָאשֵׁי־תֵבוֹת הַ׳נּוֹתֵן א׳מְרֵי שָׁ׳פֶר, שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין כַּנַּ״ל:**

תְּפִלִּין כַּנַּ״ל: [הַיְנוּ שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק: ״רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה״, שֶׁמְּרַמֵּז, שֶׁעַל־יְדֵי דְּבֵקוּת שֶׁאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלִּין, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָמוֹת יַחַד, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן נו): רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, דַּיָּלָה אִתְמַר (בְּרֵאשִׁית ג, כב): ״וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם״; דְּאִיהוּ הֲוָה חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, חֵירוּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵירוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, חֵירוּ מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, מֵעַנְיוּתָא וְטִפְשׁוּתָא וְצַעֲרָא וְדַחֲקָא וְכַפְנָא, וַיָּלָה אִתְמַר (דְּבָרִים ח, ט): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״ וְגוֹ׳, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד תְּפִלִּין שֶׁנִּקְרֵאת פְּאֵר, שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת, מִדָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְטוֹעֲמִים מֵעֵץ הַחַיִּים וְחַי לְעוֹלָם, וְאָז נִצּוֹל מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת וּמֵעַנְיוּת, וְטִפְשׁוּת, וְצַעַר, וְדַחַק, וּרְעָבוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר (דְּבָרִים ח, ט): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״ וְגוֹ׳, כִּי אֵינוֹ אוֹכֵל לֶחֶם בִּשְׁבִיל עֲנִיּוּת, שֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, אֶלָּא שֶׁמּוֹצֵא אֶת כָּל הַטַּעֲמִים בַּלֶּחֶם, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ עַל יַעֲקֹב (תַּעֲנִית ה׃): יַעֲקֹב לֹא מֵת; כִּי מֵאַחַר שֶׁאָחַז בְּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁהִיא הַזְּעֵיר אַנְפִּין, עָלָיו

נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, כב): ״וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם״, וְזֶה ״רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ״, הַיְנוּ קְשׁוּר הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנִּקְרָא זְעֵיר אַנְפִּין — תִּפְאֶרֶת, אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה הַנִּקְרָא מַלְכוּת — נוּקְבָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁצְּרִיכִים לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה, וְאָז חַי לְעוֹלָם. וְכֵן מוּבָא (זֹהַר קְרַח קעז:): דְּבָעֵי בַּר נַשׁ לְאַכְלָא חַיִּים בַּאֲתַר דָּא, דָּא בְּלָא דָּא לָא אַזְלָא, וּבָעֵי בַּר נַשׁ לְאַכְלָא מִדַּת יוֹם בְּלֵילָה, וּמִדַּת לֵילָה בְּיוֹם, וְדָא הוּא ״רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ״, מַאי טַעֲמָא? בְּגִין כִּי הִיא חֶלְקֵךְ בַּחַיִּים, דְּחַיִּים לָא שָׁרָאן אֶלָּא עַל דָּא, עַיֵּן שָׁם. וּמִי שֶׁאוֹכֵל אֲכִילָתוֹ וּמוֹצֵא אֶת הָאֲלִקּוּת בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקַשֵּׁר רוּחָנִיּוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּרוּחָנִיּוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחַיִּים נִצְחִיִּים].

וְזֶהוּ (דְּבָרִים ח, ט): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״; כְּלוֹמַר ׳אֶרֶץ׳, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת. וְאָז הוּא בִּבְחִינוֹת הָאָרַת פָּנִים, וְאֵינוֹ בּוֹחֵר בְּתַפְנוּקִים. וְעַל כֵּן ׳לֹא בְמִסְכֵּנֻת׳, מֵחֲמַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת, ׳תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם׳, וְלֹא שְׁאָר מַעֲדַנִּים, רַק מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינוֹת אֱמֶת, וְהוּא מֵפְשָׁט מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, וְאֵינוֹ בּוֹחֵר רַק בְּלֶחֶם לֶאֱכֹל: וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ הַחַיִּים. כִּי הַשְׁפָּעָתָהּ מִמִּדַּת יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו: ׳יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת׳ (תַּעֲנִית ה:). וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים:

וְזֶהוּ, (דְּבָרִים ח׳): **״אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״. כְּלוֹמַר, ׳אֶרֶץ׳, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת. וְאָז הוּא בִּבְחִינוֹת הָאָרַת פָּנִים, וְאֵינוֹ בּוֹחֵר בְּתַפְנוּקִים. וְעַל כֵּן ׳לֹא בְמִסְכֵּנֻת׳, מֵחֲמַת דַּלּוּת וַעֲנִיּוּת, ׳תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם׳, וְלֹא שְׁאָר מַעֲדַנִּים. רַק מֵחֲמַת שֶׁהוּא בִּבְחִינוֹת אֱמֶת, וְהוּא מֵפְשָׁט מִתַּאֲוַת אֲכִילָה, וְאֵינוֹ בּוֹחֵר רַק בְּלֶחֶם לֶאֱכֹל: וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ הַחַיִּים. כִּי הַשְׁפָּעָתָהּ מִמִּדַּת יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו: ׳יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת׳** (תַּעֲנִית ה:). **וְהוּא גַּם כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים:**

נִמְצָא, כִּי הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת, אָז פַּרְנָסָתוֹ בְּרֶוַח, כִּי הַהַשְׁפָּעָה מִמִּדַּת אֱמֶת כַּנַּ״ל. וְזֶה רֶמֶז, (שַׁבָּת קד): **קְשָׁטָא קָאֵי. כִּי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דָּרְשׁוּ** (פְּסָחִים קיט) **עַל פָּסוּק: ״וְאֶת כָּל הַיְקוּם״ וְכוּ׳ — ׳זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ׳ וְכוּ׳. וְזֶהוּ ׳קְשָׁטָא׳, הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת, אָז ׳קָאֵי׳, זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו,**

נִמְצָא, כִּי הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת, אָז פַּרְנָסָתוֹ בְּרֶוַח, כִּי הַהַשְׁפָּעָה מִמִּדַּת אֱמֶת כַּנַּ״ל. וְזֶה רֶמֶז (שַׁבָּת קד.): קְשָׁטָא קָאֵי, כִּי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דָּרְשׁוּ (פְּסָחִים קיט.): עַל פָּסוּק: ״וְאֶת כָּל הַיְקוּם״ וְכוּ׳ — ׳זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ׳ וְכוּ׳. וְזֶהוּ ׳קְשָׁטָא׳, הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת, אָז ׳קָאֵי׳, זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו,

אֶרֶץ הַחַיִּים, כִּי הַשְׁפָּעָתָהּ מִמִּדַּת יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו: ׳יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת׳ (תַּעֲנִית ה:). וְהוּא גַּם־כֵּן בְּחִינוֹת תְּפִלִּין, שֶׁנִּקְרָאִים חַיִּים; הַיְנוּ שֶׁמְּפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק (דְּבָרִים ח, ט): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם״, שֶׁאוֹכְלִים לֶחֶם לֹא מֵחֲמַת מִסְכְּנוּת וְעֹנִי, אֶלָּא מֵרֹב אֱמֶת שֶׁנִּכְנְסָה בָּאָדָם שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא סוֹד הַתְּפִלִּין, שֶׁאָז חַי חַיִּים טוֹבִים וּנְעִימִים, כִּי אוֹחֵז בָּאֱמֶת, אַזַי לֹא צָרִיךְ שׁוּם תַּפְנוּקִים, אֶלָּא הוּא מַרְגִּישׁ אֶת כָּל הַטְּעָמִים בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, וְאֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל שׁוּם דָּבָר, כִּי הוּא מוֹצֵא אֶת אֲלִקּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, שֶׁזֶּה סוֹד (דְּבָרִים ח, ג): ״כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי הַוָ״ה יִחְיֶה הָאָדָם״, כִּי מוֹצֵא אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, וּבָזֶה הוּא כְּלָל שָׁבֵעַ.

וּפַרְנָסָתוֹ בְּרֶוַח. אַךְ ׳שִׁקְרָא לָא קָאֵי׳, כִּי הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת; הַיְנוּ בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י, י): ״וַה׳ אֱלֹקִים אֱמֶת, הוּא אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם״, אָז כְּבָר בָּאָה לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע וּבְרֶוַח, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בָּאוֹת רַק מִמִּדַּת הָאֱמֶת. וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: ״קֶשְׁטָא קָאֵי״, הָאֱמֶת עוֹמֶדֶת, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו. וְלָכֵן מִי שֶׁהוּא אוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת, אָז עוֹמֵד עַל בָּסִיס חָזָק בְּפַרְנָסָתוֹ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת נִצְרָךְ אֶל הַבְּרִיּוֹת, כִּי הוּא אוֹחֵז בָּאֱמֶת, שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁאוֹחֵז בְּשֶׁקֶר, אֶצְלוֹ הוּא הַסְתָּרַת פָּנִים, וְהוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֶת פַּרְנָסָתוֹ, וְגַם אַחַר הַיְגִיעָה וְהַטִּרְחָה אֵינוֹ מוֹצְאָהּ.

וְעַל־כֵּן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עַל עַם יִשְׂרָאֵל, תֵּכֶף־וּמִיָּד גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִין בְּצָרָה, הֵם בִּבְחִינוֹת הַסְתָּרַת פָּנִים, בְּחִינוֹת דִּינִים, כִּי זֶה עִקַּר הַצָּרָה, שֶׁנֶּעְלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מִן הָאָדָם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת, אָז הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, גִּלּוּי פָּנָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בָּא מֵחֲמַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, שֶׁאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו גּוּפוֹ הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, הַמַּעֲלִים וּמַסְתִּיר אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְצָא בּוֹ, וְעַל־כֵּן גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה. וַאֲזַי יִהְיֶה בְּחִינוֹת הֶאָרוֹת וּנְשִׁיאוּת פָּנִים, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּכְנִיעִים אֶת הַחֹמֶר הָעָב וְהַגַּס, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה אֵלָיו אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת פְּנֵי הַוָ״ה, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַמְתָּקַת וּבְטוּל הַדִּינִים כַּנַּ״ל, שֶׁזֶּה הַדָּרָשׁ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים שֶׁהֵן מְדַקְדְּקִין וְכוּ׳, שֶׁאֲפִלּוּ עַל כְּזַיִת וּכְבֵיצָה כְּבָר מְבָרְכִין לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַמְתָּקַת וּבְטוּל הַדִּינִים, מֵאַחַר שֶׁמּוֹצֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכָּל דָּבָר.

׳קָאֵי׳, זֶה מָמוֹנוֹ שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו, וּפַרְנָסָתוֹ בְּרֶוַח. אַךְ ׳שִׁקְרָא לָא קָאֵי׳, כִּי הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים שֶׁהוּא בְּחִינוֹת אֱמֶת:

וְעַל כֵּן עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא, גּוֹזְרִין תַּעֲנִית. כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִין בְּצָרָה, הֵם בִּבְחִינוֹת הַסְתָּרַת פָּנִים, בְּחִינוֹת דִּינִים. וְעַל כֵּן גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה. וַאֲזַי יִהְיֶה בְּחִינוֹת הֶאָרוֹת וּנְשִׁיאוּת פָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינוֹת הַמְתָּקַת וּבְטוּל הַדִּינִים כַּנַּ״ל, וְכִי לֹא אֶשָּׂא פָּנִים שֶׁהֵן מְדַקְדְּקִין וְכוּ׳:

וּבָזֶה תָּבִין נִפְלָאוֹת בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כד), **שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק: ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים״ — ׳זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו׳. גַּם אָמְרוּ** (מְנָחוֹת קג:): **— ׳זֶה הַקּוֹנֶה מִן הַפַּלְטֵר׳. זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, כִּי אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וּשְׁנֵיהֶם דָּבָר אֶחָד. כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא תּוֹלֶה תְּפִלָּיו, וּפוֹגֵם בַּתְּפִלִּין, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת. אָז הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, וְנִתְמַעֵט**

וּבָזֶה תָּבִין נִפְלָאוֹת בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת כד.), שֶׁדָּרְשׁוּ עַל פָּסוּק: ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים״ — ׳זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו׳. גַּם אָמְרוּ (מְנָחוֹת קג:): ׳זֶה הַקּוֹנֶה מִן הַפַּלְטֵר׳, זֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ, כִּי אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וּשְׁנֵיהֶם דָּבָר אֶחָד. כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא תּוֹלֶה תְּפִלָּיו, וּפוֹגֵם בַּתְּפִלִּין, אָז הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים,

וְנִתְמַעֵט הַשֶּׂפַע שֶׁלּוֹ, וּמְזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין, וְצָרִיךְ לִקְנוֹת מִן הַפַּלְטֵר: וְעַל־כֵּן כְּתִיב עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (דְּבָרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״, כִּי ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״ (תְּהִלִּים קא, ז), אַךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מִדַּת אֱמֶת, ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ בָּהּ״ וְכוּ׳; שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁאָדָם אוֹחֵז בָּאֱמֶת, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמֵּאִיר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לוֹ הַשֶּׂפַע מִבְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא הַדְּבֵקוּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהוּא תּוֹלֶה אֶת תְּפִלָּיו, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, עַל־יְדֵי־זֶה חַיָּיו תְּלוּיִים בִּפְחָדִים, וְצָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֶל טוֹבוֹת בָּשָׂר־וָדָם, כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֶת פַּרְנָסָתוֹ, שֶׁזֶּה שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שְׁתֵּי דְּרָשׁוֹת עַל פָּסוּק: ״וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם, וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ, בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב, וּבָעֶרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בֹּקֶר, מִפַּחַד לְבָבְךָ אֲשֶׁר תְּפַחֵד, וּמִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה״, זֶה הַתּוֹלֶה תְּפִלָּיו, וְכֵן זֶה הַקּוֹנֶה מִן הַפַּלְטֵר. וּלְכְאוֹרָה אֵיזֶה קֶשֶׁר יֵשׁ בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא לְפִי הַנַּ״ל, כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בִּתְפִלִּין, שֶׁהִיא הַדְּבֵקוּת הָאֲמִתִּית הַמְאִירָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ גַּם־כֵּן בִּבְחִינַת אֱמֶת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ

הַשֶּׂפַע שֶׁלּוֹ, וּמְזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין, וְצָרִיךְ לִקְנוֹת מִן הַפַּלְטֵר: וְעַל כֵּן כְּתִיב עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים יא): **״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״. ״כִּי דֹּובֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״** (תְּהִלִּים קא), **אַךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מִדַּת אֱמֶת, ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ בָּהּ״ וְכוּ׳:**

וְהֵנָּה כְּשֶׁהַצַּדִּיק אוֹכֵל לְשַׂבֵּעַ נַפְשׁוֹ, וְלֹא מֻחֶמֶת תַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת. אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת נְשִׁיאוּת פָּנִים, וְנִזּוֹן מִמִּדַּת אֱמֶת. וְכַאֲשֶׁר בְּכֹחַ אֲכִילָה זוֹ, עוֹמֵד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה׳, אֲזַי יוֹצְאִין מִמֶּנּוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב, מִדַּת תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין. וְהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם. וְגַם כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַשְׁפָּעָתָהּ גַּם כֵּן מִמִּדַּת יַעֲקֹב כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן בְּכֹחַ זֶה, נַעֲשֶׂה שֶׁתַּף לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֱמֶת, בְּדִבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנּוֹבְעִים וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן בִּבְחִינַת אֱמֶת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ

לְהָבִיא פַּרְנָסָתוֹ, וְצָרִיךְ לָבוֹא אֶל הַפַּלְטֵר, שֶׁצָּרִיךְ טוֹבוֹת מִבָּשָׂר וָדָם.

וְהֵנָּה כְּשֶׁהַצַּדִּיק אוֹכֵל לְשַׂבֵּעַ נַפְשׁוֹ, וְלֹא מֻחֶמֶת תַּאֲוָה הַגַּשְׁמִיּוּת, אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת נְשִׁיאוּת פָּנִים, וְנִזּוֹן מִמִּדַּת אֱמֶת; הַיְנוּ בְּעֵת אֲכִילָתוֹ הוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמוֹצֵא אֶת הָאֱלֹקוּת בְּתוֹךְ הָאֹכֶל, וְכַאֲשֶׁר בְּכֹחַ אֲכִילָה זוֹ, עוֹמֵד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה׳, אֲזַי יוֹצְאִין מִמֶּנּוּ דִּבּוּרֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב, מִדַּת תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין; כִּי זֶה עִקַּר הַתִּפְאֶרֶת וְהַפְּאֵר שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי אֲכִילָתוֹ, וְהוּא עוֹמֵד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא שְׁתֵּי תֵּבוֹת: אֵשׁ וּמַיִם, שְׁנֵי הַפָּכִים: חֶסֶד וּגְבוּרָה, הַכְּלוּלִים בְּמִדַּת הַתִּפְאֶרֶת, וְגַם־כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַשְׁפָּעָתָהּ גַּם־כֵּן מִמִּדַּת יַעֲקֹב כַּנַּ״ל, הַיְנוּ שֶׁאוֹחֵז וְיוֹנֵק אֶת חִיּוּתוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוֹנֶקֶת מִסּוֹד הַתִּפְאֶרֶת שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וְעַל־כֵּן בְּכֹחַ זֶה, נַעֲשֶׂה שֶׁתַּף לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֱמֶת, בְּדִבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁנּוֹבְעִים וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ

לְמַעְלָה, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא ״אַיָּלָה שְׁלוּחָה״, וְהַיְנוּ ״הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״, כִּי הַנְּזוֹן מִבְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא ״אַיָּלָה שְׁלוּחָה״, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת אֵמֶּת, אֲזַי ״הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״, כְּלוֹמַר שֶׁנּוֹתֶנֶת מֵעַצְמָהּ וּמִכֹּחָהּ ״אִמְרֵי שָׁפֶר״ — לְשׁוֹן תִּפְאֶרֶת, שֶׁהֵם אִמְרֵי אֱמֶת. וְעַל־כֵּן יוּכַל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁהֵם גַּם־כֵּן מִמִּדַּת אֱמֶת כַּנַּ״ל. וְעָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה נא, טז): ״וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה״, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עֲבִדִי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי, אַף אַתֶּם וְכוּ׳ בְּמִלּוֹלָא כַּנַּ״ל (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ה.), כִּי בִּדְבָרִים הָאֲמִתִּיִּים, יוּכַל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ: [וְזֶה: ״וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי אִמְרֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמְרֵי צִיּוֹן, אִמְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה ״עַמִּי אַתָּה״, אַל תִּקְרֵי עַמִּי וְכוּ׳ כַּנַּ״ל]; הַיְנוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל אוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהִיא אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְדָבוּק רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִזּוֹן רַק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ בְּכֹחוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בּוֹנֶה שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים בָּעוֹלָם, כִּי בּוֹ בָּרַגַע שֶׁבּוֹרֵא שָׁמַיִם וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה מְהַפֵּךְ אֶת הַדִּינִים אֶל הָרַחֲמִים, כִּי הוּא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וְעוֹשֶׂה מוֹפְתִים בָּעוֹלָם. וְזוֹ הָיְתָה מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁהָיוּ כָּל־כָּךְ דְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁפָּעֲלוּ לַעֲשׂוֹת שִׁדּוּד הַמַּעֲרָכָה שִׁדּוּד הַטֶּבַע, וְגִלּוּ מוֹפְתִים בָּעוֹלָם.

שְׁלוּחָה״. וְהַיְנוּ ״הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״, כִּי הַנְּזוֹן מִבְּחִינוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא ״אַיָּלָה שְׁלוּחָה״, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת אֵמֶת, אֲזַי ״הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר״. כְּלוֹמַר שֶׁנּוֹתֶנֶת מֵעַצְמָהּ וּמִכֹּחָהּ ״אִמְרֵי שָׁפֶר״ — לְשׁוֹן תִּפְאֶרֶת, שֶׁהֵם אִמְרֵי אֱמֶת. וְעַל כֵּן יוּכַל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁהֵם גַּם כֵּן מִמִּדַּת אֱמֶת כַּנַּ״ל. וְעָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה נא): **״וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה״, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי. מָה אֲנָא עֲבִדִי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי, אַף אַתֶּם וְכוּ׳ בְּמִלּוֹלָא כַּנַּ״ל** (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר ה.), **כִּי בִּדְבָרִים הָאֲמִתִּיִּים, יוּכַל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ: (וְזֶה, ״וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן״, הַיְנוּ עַל יְדֵי אִמְרֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אִמְרֵי צִיּוֹן, אִמְרֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה ״עַמִּי אַתָּה״, אַל תִּקְרֵי עַמִּי וְכוּ׳ כַּנַּ״ל).**

וְכֵיוָן שֶׁיָּכוֹל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים, יוּכַל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ עַל פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, וְהַטֶּבַע הוּא עַל פִּי הַנְהָגַת הַגַּלְגַּלִּים כַּיָּדוּעַ. וְכֵיוָן שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לִבְרֹא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, אֲזַי הוּא מְשַׁנֶּה כָּל הַגַּלְגַּלִּים, וְעוֹשֶׂה טֶבַע חָדָשׁ. וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל

וְכֵיוָן שֶׁיָּכוֹל לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים, יוּכַל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג עוֹלָמוֹ עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, הַיְנוּ שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית בְּתוֹךְ הַטֶּבַע, וְהַטֶּבַע הוּא עַל־פִּי הַנְהָגַת הַגַּלְגַּלִּים כַּיָּדוּעַ וְהַמַּזָּלוֹת, אֲשֶׁר הֵם בְּעַצְמָם מִתְנַהֲגִים כְּפִי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית. וְכֵיוָן שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לִבְרֹא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, אֲזַי הוּא מְשַׁנֶּה כָּל הַגַּלְגַּלִּים, וְעוֹשֶׂה טֶבַע חָדָשׁ, כִּי הוּא מְגַלֶּה שֶׁהַטֶּבַע בְּעַצְמוֹ הוּא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְנַהֵג הַכֹּל עַל־פִּי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים, שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע. וְהָעִנְיָן פֶּלֶא וְדוֹ״ק:

וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ״, כְּלוֹמַר מַה שֶּׁתֹּאכְלוּ, הֵן מְעַט וְהֵן הַרְבֵּה, תִּשְׂבְּעוּ וְלֹא תִהְיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה. אֲזַי תִּהְיוּ בִּבְחִינַת נְשִׁיאוּת פָּנִים, שֶׁיִּתְגַּלֶּה לִפְנֵיכֶם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיוּ נִזּוֹנִין מִמִּדַּת אֱמֶת, שֶׁהִיא הֶאָרַת פְּנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְכֹחַ אֲכִילָה זוֹ, וְהַלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹהֵיכֶם כַּנַּ״ל, שֶׁתּוּכְלוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁזֶּה אִמְרֵי שָׁפֶר, וְעַל־יְדֵי אֲמִירַת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁבְּכָל פַּעַם תִּהְיוּ מִתְחַדְּשִׁים בְּהִלּוּל וּבְשֶׁבַח הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲזַי תִּהְיוּ שַׁתְּפִין לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּי עַל־יְדֵי אֲמִירוֹת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁאָדָם אוֹמֵר שְׁבָחִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּעֶצְמוֹ הַחִדּוּשִׁים שֶׁהָאָדָם מְחַדֵּשׁ בְּהִלּוּל וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת חֲדָשִׁים, וְזֶהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם, דְּהַיְנוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עָבִיד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוּלִי אַף אַתֶּם, וְכֵיוָן שֶׁתּוּכְלוּ לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֲזַי לְהַפְלִיא, שֶׁתּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת וּמוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְהַיְנוּ דְּסִיּם וְלֹא יֵבשׁוּ וְכוּ׳, כִּי בְּחִינַת הַבּוּשָׁה הוּא גַּם כֵּן כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי ׳אָז סָמְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא׳ (בָּבָא מְצִיעָא נח:), וּפָנָיו מְשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין. וְהוּא מִדַּת תִּפְאֶרֶת, מִמִּדּוֹת הַנְּפוּלִין. וּמַה מָּתְקוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְפִי זֶה (בְּרָכוֹת ו:): ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מְשֻׁתָּנֶה כִּכְרוּם׳, שֶׁמְּשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין; כִּי ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת׳, וְהַיְנוּ מִפְּנֵי שֶׁפָּגַם בְּמִדַּת אֱמֶת, וְנֶעֱקַר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם בִּטְחוֹנוֹ בְּבָשָׂר וָדָם, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כְּלָלוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן פָּנָיו מְשֻׁתָּנִין כִּכְרוּם לְכַמָּה גְּוָנִין, שֶׁהוּא גַּם־כֵּן מִדַּת תִּפְאֶרֶת מִמִּדּוֹת הַנְּפוּלִין. כִּי ״אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים, שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע. וְהָעִנְיָן פֶּלֶא וְדוּ״ק:

וְזֶה, וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ

**כְּלוֹמַר מַה שֶּׁתֹּאכְלוּ, הֵן מְעַט וְהֵן הַרְבֵּה, תִּשְׂבְּעוּ וְלֹא תִהְיוּ מְשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת אֲכִילָה. אֲזַי תִּהְיוּ בִּבְחִינַת נְשִׁיאוּת פָּנִים, וְנִזּוֹנִין מִמִּדַּת אֱמֶת. וּבְכֹחַ אֲכִילָה זוֹ, וְהַלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹהֵיכֶם כַּנַּ״ל, אֲזַי תִּהְיוּ שַׁתְּפִין לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְזֶהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם, דְּהַיְנוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא וְכוּ׳. וְכֵיוָן שֶׁתּוּכְלוּ לִבְרֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֲזַי לְהַפְלִיא, שֶׁתּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת וּמוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְהַיְנוּ דְּסִיּם וְלֹא יֵבשׁוּ וְכוּ׳, כִּי בְּחִינַת הַבּוּשָׁה הוּא גַּם כֵּן כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, כִּי ׳אָז סָמְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא׳ (בָּבָא מְצִיעָא נח:), וּפָנָיו מְשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין. וְהוּא מִדַּת תִּפְאֶרֶת, מִמִּדּוֹת הַנְּפוּלִין. וּמַה מָּתְקוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְפִי זֶה, (בְּרָכוֹת ו:): ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מְשֻׁתָּנֶה כִּכְרוּם׳ שֶׁמְּשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין. כִּי ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת׳, וְהַיְנוּ מִפְּנֵי שֶׁפָּגַם בְּמִדַּת אֱמֶת, וְהוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כְּלָלוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן פָּנָיו מְשֻׁתָּנִין כִּכְרוּם לְכַמָּה גְּוָנִין, שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִדַּת תִּפְאֶרֶת בְּקִדָּשָׁה, שֶׁהוּא מִתְפָּאֵר בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְחַבֵּר וּמְקַשֵּׁר חֶסֶד וּגְבוּרָה יַחַד, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ תִּפְאֶרֶת מִמִּדּוֹת הַנְּפוּלִין, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּאוּת וְגַדְלוּת וְיֵשׁוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַחֵק לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וּמַה מָּתְקוּ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְפִי זֶה (בְּרָכוֹת ו:): ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת פָּנָיו מְשֻׁתָּנֶה כִּכְרוּם׳, שֶׁמְּשֻׁתָּנֶה לְכַמָּה גְּוָנִין; כִּי ׳כֵּיוָן שֶׁנִּצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת׳, וְהַיְנוּ מִפְּנֵי שֶׁפָּגַם בְּמִדַּת אֱמֶת, וְנֶעֱקַר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם בִּטְחוֹנוֹ בְּבָשָׂר וָדָם, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בְּהַסְתָּרַת פָּנִים, שֶׁהוּא מִדַּת אֱמֶת כְּלָלוּת הַגְּוָנִין כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן פָּנָיו מְשֻׁתָּנִין כִּכְרוּם לְכַמָּה גְּוָנִין, שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִדַּת תִּפְאֶרֶת מִמִּדּוֹת הַנְּפוּלִין. כִּי ״אֶת זֶה

לְעֵמַת זֶה עָשָׂה" וְכוּ'. כִּי יֵשׁ נֶגֶד תִּפְאֶרֶת שֶׁמִּתְפָּאֵר בֶּאֱלֹקוּתוֹ, יֵשׁ תִּפְאֶרֶת שֶׁמִּתְפָּאֵר בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּה בָּא מִמִּדַּת הַנְּפוּלִין. וְעַתָּה הַמִּקְרָא הַזֶּה נִדְרָשׁ כְּמִין חֹמֶר, "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ", בִּבְחִינַת אֵמֶת כַּנַּ"ל. וְאָז תּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת, שֶׁזֶּה "אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא" כַּנַּ"ל, אָז עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁהוּא אוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה "וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם", כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם בִּבְחִינוֹת אֱמֶת, כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין, אֵינְכֶם צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ, שֶׁהִיא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין, בְּמִדּוֹת הַנְּפוּלִין. עַל־כֵּן וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם; וְלָכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁדָּבוּק לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, אֶלָּא מְקַבֵּל אֶת הַשְׁפָּעָתוֹ מִבְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אֱמֶת, אָז אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ נִצְרָךְ אֶל הַבְּרִיּוֹת, אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְבַיֵּשׁ אוֹתוֹ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶהוּ "וְנָתַתִּי עֶשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ", כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית כה: וּבַתִּקּוּנִים נא): 'עֶשֶׂב' הוּא מִמִּדּוֹת הַנְּפוּלִין. כִּי "אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה" וְכוּ'. וְעַתָּה הַמִּקְרָא הַזֶּה נִדְרָשׁ כְּמִין חֹמֶר, "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ", בִּבְחִינַת אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְאָז תּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת, אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא כַּנַּ"ל. אָז: "וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם", כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם בִּבְחִינוֹת אֱמֶת, כְּלָלוּת הַגְּוָנִין, אֵינְכֶם צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ. שֶׁהִיא כְּלָלוּת הַגְּוָנִין, בְּמִדּוֹת הַנְּפוּלִין. עַל כֵּן וְלֹא יֵבשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם:

וְזֶהוּ "וְנָתַתִּי עֶשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ".

כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית כה: וּבַתִּקּוּנִים נא), 'עֶשֶׂב' הוּא ע"ב שי"ן, תְּלַת רֵאשִׁין שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהוּא הַגְּוָנִין. וְהַיְנוּ "בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ", שֶׁתִּשַּׁדֵּד הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלְּךָ. "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ", לֶאֱכֹל וְלִשְׂבֹּעַ, רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמֵעָט, אָז "וְנָתַתִּי עֶשֶׂב":

מח

עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי וְכוּ' בְּמִי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר צִין וְכוּ' (דְּבָרִים לב: צִיְרֵי זֶה בְּחִינַת ע"ב שי"ן, ע"ב זֶה שֵׁם הַמֵּאִיר בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת, עֶצֶם גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, ש' זֶה תְּלַת רָאשִׁין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה קָוִין נֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהוּא הַגְּוָנִין חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, וְהַיְנוּ "בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ", שֶׁתִּשַּׁדֵּד הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלְּךָ, "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ", לֶאֱכֹל וְלִשְׂבֹּעַ, רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמֵעָט, אָז "וְנָתַתִּי עֶשֶׂב"; עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מְשַׁדֵּד אֶת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ, וְהוּא שָׂבֵעַ מֵאֲכִילָתוֹ, כִּי מוֹצֵא אֱלֹקוּת בְּתוֹךְ מַאֲכָלוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה "וְנָתַתִּי עֶשֶׂב", שֶׁהוּא ע"ב הָאָרַת עוֹלָם הַבָּא, עֶצֶם הָאֲצִילוּת, שֵׁם ע"ב: יו"ד, ה"י, וי"ו, ה"י, שֶׁמֵּאִיר בְּתוֹךְ הָאָבוֹת, שֶׁהֵם ש' תְּלַת גְּוָנִין, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וְדוֹ"ק.

מח

עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי וְכוּ' בְּמִי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר צִין וְכוּ' (דְּבָרִים לב: צִיְרֵי זֶה בְּחִינַת

וְאֵלּין אִינוּן נְקֻדִּין דִּמְחַיְבִין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, תִּשַׁע נְקֻדִּין אִינוּן חַד יקו״ק בְּקָמַ״ץ, תִּנְיָנָא יקו״ק בְּפַתַ״ח, תְּלִיתָאָה יקו״ק בְּצֵירֵ״י, רְבִיעָאָה יקו״ק בְּסֶגוֹ״ל, חֲמִישָׁאָה יקו״ק בִּשְׁוָ״א, שְׁתִיתָאָה יקו״ק בְּחוֹלָ״ם, שְׁבִיעָאָה יקו״ק בְּחִירֵ״ק, תְּמִינָאָה יקו״ק בְּשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, תְּשִׁיעָאָה יקו״ק בְּשׁוּרֵ״ק, מַלְכוּת יקו״ק כְּלִילָא מִכֹּלְהוּ. קָמַ״ץ אִתְקְרֵי בִּנְקֻדָּה דָּא מִסְטְרָא דְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ סָתִים כְּקָמַ״ץ, דְּאִיהוּ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, דְּלֹא יָדַע בַּר נַשׁ מַה דְּאִית בְּגַוֵּיהּ, וּמָאן דְּאִיהוּ לְגַו סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, עִלַּת הָעִלּוֹת קְרִינָן לֵיהּ, וְאִתְקְרֵי פַּתַ״ח כְּנֻקְדָּה דָּא — מִסְטְרָא דְּחָכְמָה, דְּבָהּ אֶתְפַּתַּח וְאִתְגַּלְיָא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, כְּגַוְנָא דָּא לְעֵילָּא כִּדְיוֹקְנָא דָּא א׳, לְתַתָּא כִּדְיוֹקְנָא דָּא א׳, וּתְרִין נְקֻדִּין אִתְגַּלְיאוּ בְּאִמָּא, בְּכִתְרָא עִלָּאָה סְתִימִין אִינוּן, וְאִתְעֲבִידוּ צֵירֵי יְקָרֵ״ק, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר: וַיְיצֶר ה׳, כִּי בְיָ״ה ה׳ צוּר עוֹלָמִים, צֵייר תְּרִין עָלְמִין: עַלְמָא דֵּין וְעַלְמָא דְּאָתֵי; (רַבֵּנוּ זַ״ל מַסְבִּיר מַה הִיא נְקֻדַּת צֵירֵי) **זֶה בְּחִינַת וַיְיצֶר, יְצִירָה לְטָב יְצִירָה לְבִישׁ,** הַיְנוּ כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, ז): ״וַיְיצֶר יְהוָ״ה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם״ וְגוֹ׳, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סא.): ״וַיְיצֶר יְהוָ״ה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם״ — בְּשֵׁנִי יוּדִ״ין, שְׁנֵי יְצָרִין בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֶחָד יֵצֶר טוֹב וְאֶחָד יֵצֶר רָע; וְכֵן מוּבָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כז.): וַיְיצֶר — חַד יְצִירָה דְּטוֹב, וְחַד יְצִירָה דְּרָע; וְכֵן הוּא (זֹהַר בְּהַר קיא.): וַיְיצֶר — יְצִירָה לְטַב יְצִירָה לְבִישׁ; הַיְנוּ **יְצִירָה לְשָׁכָר יְצִירָה לְעָנְשׁ,** שֶׁזֶּה בְּחִינַת דִּין וְרַחֲמִים; כִּי יֵצֶר רָע מַמְשִׁיךְ דִּינִים עַל הָאָדָם, שֶׁמַּעֲלִים וּמַסְתִּיר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵצֶר טוֹב מַמְשִׁיךְ חֲסָדִים וְרַחֲמִים עַל הָאָדָם, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת בִּינָה, הַיְנוּ שֶׁבִּסְפִירַת הַבִּינָה מֵאִיר שָׁם הַוָּיָ״ה בִּנְקֻדַּת צֵירֵי, וּבִינָה נִקְרֵאת אִמָּא, שֶׁשָּׁם נוֹצָר הַוָּלָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב, ג): ״כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא״, הַיְנוּ בִּינָה הִיא אִמָּא, וְשָׁם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת חֶסֶד וְדִין, כִּי מִשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין; הַיְנוּ מֵאִמָּא עִלָּאָה שֶׁהִיא הַבִּינָה, מִשָּׁם יוֹצֵא חֶסֶד וְדִין, וְהַכֹּל תָּלוּי כְּפִי שֶׁהָאָדָם מְצַיֵּר אֶת הַוָּלָד — אוֹ חֲסָדִים, אוֹ דִינִים, שֶׁהַכֹּל בָּא מִסְּפִירַת הַבִּינָה שֶׁנִּקְרֵאת אִמָּא, שֶׁשָּׁם הַוָּיָ״ה שֶׁמֵּאִיר בָּהּ הִיא מְנֻקֶּדֶת בִּנְקוּד צֵירֵי.

וְהִיא הַיְנוּ סְפִירַת הַבִּינָה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַוָּלָד, **זֶה בְּחִינַת סֵכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קלט, יג): ״תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי״; כְּמוֹ שֶׁהַוָּלָד מְסֻכָּךְ בְּבֶטֶן אִמּוֹ, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בְּתוֹךְ הַסֵּכָה, הוּא מְסֻכָּךְ מִבְּחִינַת אִמָּא עִלָּאָה, שֶׁהִיא הַבִּינָה, הָאָרַת עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא הַיְנוּ סוֹד הַסֵּכָה, שֶׁאָדָם נִכְנָס בְּתוֹךְ הַסֵּכָה, וְהוּא מְסֻכָּךְ עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ הַוָּלָד שֶׁמְּסֻכָּךְ בְּבֶטֶן אִמּוֹ, **זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַתְּפִלָּה מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכֹחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים לה, י): ״כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה״ וְגוֹ׳; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַכֹּחוֹת, שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּדִבּוּרוֹ בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק, וּבָזֶה מִתְחַבְּרִין כָּל עַצְמוֹתָיו יַחַד, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ

וַיְיצֶר, יְצִירָה לְטָב יְצִירָה לְבִישׁ, יְצִירָה לְשָׁכָר יְצִירָה לְעָנְשׁ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כז. וּבְרָכוֹת סא), **בְּחִינַת דִּין וְרַחֲמִים. וְזֶה בְּחִינַת בִּינָה, שֶׁשָּׁם נוֹצָר הַוָּלָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי ב׳): **״כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא״. וְשָׁם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת חֶסֶד וְדִין, כִּי מִשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין.**

וְהִיא בְּחִינַת סֵכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קלט): **״תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי״. וְהִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַתְּפִלָּה מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכֹחַ, ״כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה״ וְכוֹ׳** (תְּהִלִּים לה). **וְהוּא**

בְּדִבּוּרוֹ בְּכֹחַ גָּדוֹל, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְחַבְּרִין כָּל עַצְמוֹתָיו יַחַד, וְהוּא הֵינוּ תְּפִלָּה בְּכֹחַ הִיא בְּחִינַת סֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י, יא): ״וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֻׂכְּכֵנִי״; כִּי מַה שֶּׁהָאָדָם מַכְנִיס אֶת כָּל כֹּחוֹתָיו בַּתְּפִלָּה, וּמִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, זֶה כְּמוֹ שֶׁאָדָם נִכְנָס בְּתוֹךְ הַסֵּפֶר עִם הַגִּידִים וְהָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ, [שֶׁזֶּה: ״וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֻׂכְּכֵנִי״ — לְשׁוֹן סֵפֶר (וַעֲיַן וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ל׳, סִימָן יד): רַבִּי מָנִי פָּתַח (תְּהִלִּים לה, י): ״כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה, הֲוָיָ״ה מִי כָמוֹךָ״, לֹא נֶאֱמַר פָּסוּק זֶה, אֶלָּא בִּשְׁבִיל לוּלָב, הַשִּׁדְרָה שֶׁל לוּלָב דּוֹמָה לְשִׁדְרָה שֶׁל אָדָם, וְהֶהָדָס דּוֹמֶה לְעַיִן, וַעֲרָבָה דּוֹמָה לְפֶה, וְהָאֶתְרוֹג דּוֹמֶה לְלֵב, אָמַר דָּוִד: אֵין בְּכָל הָאֵיבָרִים גָּדוֹל מֵאֵלּוּ, שֶׁהֵן שְׁקוּלִין כְּנֶגֶד כָּל הַגּוּף, הֲוֵי: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״]; כִּי כֹּחַ שֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתֵבוֹת הַתְּפִלָּה, הֵם כ״ח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, הַיְנוּ בְּפָסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ״, יֵשׁ בּוֹ כ״ח אוֹתִיּוֹת, שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, כִּי הֵם סוֹד הַיָּדַיִם, כִּי יֵשׁ י״ד פְּרָקִין בְּיַד יָמִין, וְי״ד פְּרָקִין בְּיַד שְׂמֹאל, [הַיְנוּ בְּאֶצְבְּעוֹת הַיָּד שֶׁל הָאָדָם יֵשׁ י״ד עֲצָמוֹת, וּבִשְׁתֵּי הַיָּדַיִם יַחַד הֵן כ״ח עֲצָמוֹת, שֶׁנִּקְרָאִין פְּרָקִין, שֶׁשָּׁם מִתְכּוֹפְפוֹת הָאֶצְבָּעוֹת] וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם (אָבוֹת פֶּרֶק ה׳), שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד הָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, מְקַבְּלִין כֹּחַ מִכ״ח אַתְוָן אֵלּוּ; הַיְנוּ הַכ״ח אוֹתִיּוֹת שֶׁל פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה: ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ״, הֵם כְּנֶגֶד הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, כִּבְיָכוֹל הָעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, שֶׁבָּהֶן יֵשׁ כ״ח פְּרָקִין, כִּי ׳בְּרֵאשִׁית׳ נֶגֶד הַכֶּתֶר, אָרִיךְ אַנְפִּין, ׳בָּרָא אֱלֹקִים׳ נֶגֶד אַבָּא וְאִמָּא, חָכְמָה וּבִינָה, ׳אֵת הַשָּׁמַיִם׳ נֶגֶד זְעֵיר אַנְפִּין, הַשֵּׁשׁ סְפִירוֹת: חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, ׳וְאֵת הָאָרֶץ׳ נֶגֶד נוּקְבָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וּבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם].

בְּחִינַת סֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב י׳): **״בְּגִידִים וַעֲצָמוֹת תְּשֻׂכְּכֵנִי״. כִּי כֹּחַ שֶׁאָדָם מַכְנִיס בַּתֵּבוֹת, הֵם כ״ח אַתְוָן דְּעֶבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית, שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם** (אָבוֹת פֶּרֶק ה׳): **מְקַבְּלִין כֹּחַ מִכ״ח אַתְוָן אֵלּוּ. וְהַדִּבּוּרִים שֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּכֹחַ, הֵם**

וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכ״ח עִם כָּל עַצְמוֹתָיו, בָּזֶה הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַוֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי הוּא נִכְלָל בְּעֵת הַתְּפִלָּה בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מִסְתַּתֵּר בְּסֵכָּה. וְכָל זֶה הוּא סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת ה.): דָּרַשׁ בַּר קַפָּרָא, גְּדוֹלִים מַעֲשֶׂה צַדִּיקִים יוֹתֵר מִמַּעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּאִלּוּ בְּמַעֲשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ כְּתִיב (יְשַׁעְיָה מח, יג): ״אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ, וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם״, וְאִלּוּ בְּמַעֲשֶׂה יְדֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים כְּתִיב (שְׁמוֹת טו, יז): ״מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ הֲוָיָ״ה, מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ״, הֵשִׁיב בַּבְלִי אֶחָד וְרַבִּי חִיָּא שְׁמוֹ (תְּהִלִּים צה, ה): ״וְיַבֶּשֶׁת יָדָו יָצָרוּ״, יָדוֹ כְּתִיב, וְהָכְתִיב יָצָרוּ, אָמַר רַבִּי נַחְמָן בַּר יִצְחָק: יָצָרוּ אֶצְבְּעוֹתָיו כְּדִכְתִיב (תְּהִלִּים ח, ד): ״כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ, יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה״, מֵיתִיבִי (תְּהִלִּים יט, ב): ״הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ״, הֲכִי קָאָמַר מַעֲשֶׂה יְדֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים; הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַכְנִיס אֶת כָּל כֹּחוֹתָיו עַצְמוֹתָיו וְגִידָיו בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, אָז הוּא מְסַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ עִם שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּסֵכָּה, וְנִכְלָל בְּבִינָה אִמָּא עִלָּאָה, עָלְמָא דְּאָתֵי, וּבָזֶה הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁזּוֹ גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים, שֶׁעַל־יְדֵי תְּפִלָּתָם הֵם מַמְשִׁיכִים שֶׁפַע וְגִלּוּי אֱלֹקוּת עַל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ.

וְהַדִּבּוּרִים שֶׁאָדָם מְדַבֵּר בְּכֹחַ, הֵם עַצְמָן

הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אִלּוּ הַדִּבּוּרֵי תְּפִלָּה שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הֵם בְּעַצְמָם דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נא, טז) ״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ״, כִּי הֵם עַצְמָם דִּבֵּר ה׳, הַיְנוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ מִתְיַחֲדִים כְּבְיָכוֹל עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם בְּעַצְמָם הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, [שֶׁזֶּה סוֹד (דְּבָרִים כו, יז): ״אֶת יְהוָ״ה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹקִים וְגוֹ׳, וַיהוָ״ה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה״ וְגוֹ׳, הַיְנוּ הָאֲמִירוֹת שֶׁהָאָדָם אוֹמֵר בְּעֵת הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל, לִהְיוֹת נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, ״לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹקִים״, עַל־יְדֵי־זֶה ״וַיהוָ״ה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם״, שֶׁאִלּוּ הַדִּבּוּרִים כְּבְיָכוֹל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתְךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה, כִּי בְּעֵת הַתְּפִלָּה הוּא מַעֲלֶה מַיִן נוּקְבִין, שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק לַעֲלוֹת וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה מַשְׁפִּיעַ עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַיִן דּוּכְרִין, שֶׁיּוֹרְדִים עָלָיו בְּעֵת הַתְּפִלָּה מֹחִין לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל־יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, שֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה, נַעֲשֶׂה אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא, הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַעְלָה בָּאָה עָלָיו], וְהֵם הַיְנוּ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵם ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו״ (תְּהִלִּים קיא, ו) שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בָּזֶה שֶׁהָאָדָם מַעֲלֶה הִשְׁתּוֹקְקוּת וְנַחַת־רוּחַ מִלְּמַטָּה, עַל־יְדֵי־זֶה מַשְׁפִּיעַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת מִלְּמַעְלָה, וְהַמַּאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, ג): ״כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה״; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת הַתְּפִלָּה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹתָיו, בָּזֶה נִמְשָׁכִים עָלָיו חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים. וְהַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת סֵכָּה, כִּי כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בְּתוֹךְ הַסֵּכָּה, הוּא מְסֻבָּב עִם אֱלֹקוּת, שֶׁאָז הַחֶסֶד מְסַבְּבוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חִבּוּק, שֶׁכְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַבֵּק אֶת הָאָדָם, וְזֶה ״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ״, שֶׁעַל־יְדֵי הַדִּבּוּרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ בְּפִיו שֶׁל הָאָדָם בְּעֵת הַתְּפִלָּה, אָזַי עַל־יְדֵי־זֶה ״וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ״, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵכָּה, הוּא מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָדָם מִתְחַבֵּא בְּתוֹךְ הַסֵּכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת צֵל יָד, שֶׁהוּא מִסְתַּתֵּר בְּצֵל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכִבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַבֵּק אוֹתוֹ בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, בְּחִינַת חִבּוּק יַד יָמִין (זֹהַר פִּינְחָס ריד:) [זֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר: פָּתַח וְאָמַר (יְשַׁעְיָה נב, י): ״חָשַׂף יהו״ה אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ״, דָּא דְּרוֹעָא חַדָּא, דְּבֵיהּ תַּלְיָא יְשׁוּעָה, דְּבֵיהּ תַּלְיָא נוּקְמָא, דְּבֵיהּ תַּלְיָא פּוּרְקָנָא, וְלָמָּה? לְמֵיקַם לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲפָרָא, וּלְקַבְּלָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, לְאִזְדַּוְגָא כַּחֲדָא, וְכַד הַאי אִתְעַר לְקַבְּלָהּ, כְּמָה דְּחִילוּ שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, עַד דְּיָנַח הַהוּא דְּרוֹעָא תְּחוֹת רֵישָׁא לְאִתְחַבְּרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ו): ״שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי״ וְגוֹ׳, וּכְדֵין נַיְחָא דִּילָא, וּמְכַפֵּר חוֹבִין. לְבָתַר אָתֵי יְמִינָא לְחַבְּקָא, כְּדֵין חֲדָוָתָא שַׁרְיָא בְּעַלְמָא, וְכָל אַנְפִּין

עַצְמָן הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְזֶה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נא): **״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ״, כִּי הֵם עַצְמָם דְּבַר ה׳, וְהֵם ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו״** (תְּהִלִּים קיא). **וְהַמַּאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, הֵם בְּחִינַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים פט): **״כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה״. וְהַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת סֵכָּה, בְּחִינַת חִבּוּק, וְזֶה ״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ״, אָזַי ״וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ״, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת צֵל יָד, חִבּוּק יַד יָמִין** (זֹהַר פִּינְחָס ריד:):

נְהִירִין, לְבָתַר אִזְדַּוְּגַת בְּגוּפָא, וּכְדֵין כֻּלָּא אִקְרֵי אֶחָד בְּלָא פְּרוּדָא, כְּדֵין הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלָּא, וְחֶדְוָתָא דְּכֻלָּא, וַאֲחִידוּ וַדַּאי וְכוּ׳, בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּחַג, יְתֵעַר יְמִינָא לְקַבְּלָהּ, בְּגִין לְחַבְּקָא, וּכְדֵין כָּל חֶדְוָה וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין, וְחֶדְוָתָא דְּמַיִם צְלִילָן לַנְסָכָא עַל מִדְבְּחָא, וּבַעְיָן בְּנֵי נָשָׁא לְמֶחֱדֵי בְּכָל זִינִין דְּחֶדְוָה, דְּהָא יְמִינָא גָּרִים, בְּכָל אֲתַר דְּשָׁארֵי יְמִינָא, חֶדְוָתָא אִצְטָרִיךְ בְּכֻלָּא, כְּדֵין חֶדְוָתָא הִיא לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא. לְבָתַר בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה, חֶדְוָתָא דְּאוֹרַיְתָא הוּא, דְּהָא כְּדֵין זַוְגָא דְּגוּפָא הוּא, זַוְגָא דְּכֻלָּא, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חַד, וְדָא הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלָּא, וְדָא יוֹמָא דְּיִשְׂרָאֵל אִיהוּ וַדַּאי, וְעַדְבָא דִּידְהוּ בִּלְחוֹדַיְהוּ, דְּלֵית בֵּיהּ חוּלָקָא לְאַחֲרָא].

אֲבָל הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, וְאֵינוֹ שָׁם לֵב שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְהוּא שׁוֹקֵד עַל שְׁפָתָיו, כִּי אֵין לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ מְסֻכָּךְ בִּשְׂכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא כְּמוֹ סֻכָּה הַמְסַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם, כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁלּוֹ אֵינָם דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה, אֶלָּא סְתָם דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֲזַי עַל־יְדֵי־זֶה **גּוֹרֵם שֶׁנִּתְעוֹרֵר סֵכַּת נוֹצְרִים, סֵכַּת עַכּוּ״ם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** [עַיֵּן סֻכָּה ח: שֶׁיֵּשׁ סֵכַּת גנב״ך, סֵכַּת גּוֹיִם וְכוּ׳, שֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם סֻכָּה, עַיֵּן שָׁם; וְעַיֵּן בָּבָא בַּתְרָא סח: וְאֶת הַשּׁוֹמִירָה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה בְּטִיט, וּפֶרֶשׁ הָרַשְׁבַּ״ם: סֵכַּת נוֹצְרִים, הַיְנוּ סֻכָּה שֶׁעוֹשִׂים לְשֹׁמְרָה בַּשָּׂדוֹת, עַיֵּן שָׁם]. הַיְנוּ כְּשֶׁמַּפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, אֵינוֹ נִכְנָס בְּסֻכָּה כְּשָׁרָה, שֶׁהוּא מְסֻבָּב בִּשְׂכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא הוּא נִכְנָס בְּסֵכַּת חֻלִּין, כְּגוֹן שֶׁל נוֹצְרִים, שֶׁזֶּה שְׁמִירָה בַּשָּׂדוֹת, אוֹ סֻכָּה שֶׁל עַכּוּ״ם שֶׁבָּנוּ לְעַצְמָם, אֲשֶׁר סֻכָּתָם אֵינָהּ לְשֵׁם מִצְוָה, אֶלָּא סְתָם שֶׁל חֻלִּין, כְּמוֹ־כֵן מִי שֶׁמַּפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, וְאֵינוֹ שָׁם לֵב שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא שָׁם בְּעֵת שֶׁמְּדַבֵּר, אֲזַי הוּא שָׁרוּי בְּשֶׁקֶר כְּמוֹ הָעַכּוּ״ם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמד, ח): ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר״, כִּי הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִשְּׂכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן הַדִּבּוּר שֶׁלָּהֶם שָׁוְא וָשֶׁקֶר, וְלֹא שַׁיָּךְ אֶצְלָם עִנְיַן חִבּוּק דְּקְדֻשָּׁה, אַדְרַבָּה הֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא חִבּוּק דְּסִטְרָא אָחֳרָא; הַיְנוּ כִּי הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאֶצְלָם לֹא שַׁיָּךְ עִנְיַן שֶׁל חִבּוּק, שֶׁהַשְּׂכִינָה מְחַבֶּקֶת אוֹתָם [עַיֵּן בָּבָא בַּתְרָא מה. דְּסְתָם עוֹבֵד כּוֹכָבִים אַנָּס הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר״, וְכֵן עַיֵּן יְרוּשַׁלְמִי פְּסָחִים, פֶּרֶק ח׳, הֲלָכָה ו׳: מִי שֶׁהִבְטִיחָהוּ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְכוּ׳, אִם חֲבָשׁוּהוּ עַכּוּ״ם (אֵין לְהַאֲמִין לָהֶם, כִּי) ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא, וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר״]. וְלָכֵן אִם אָדָם מַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ שְׂכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא הַסֻּכָּה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה פִּרוּשׁ (תְּהִלִּים לא, כא): ״תִּצְפְּנֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת״; כִּי כְּשֶׁלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם גּוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ שֶׁאָדָם אֵינוֹ נִזְהָר בְּדִבּוּרוֹ, אֶלָּא מַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, וּבִפְרָט שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׂפַת עַכּוּ״ם: קְלָלוֹת וְנִבּוּל פֶּה, לְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת, אֲזַי הַשְּׂכִינָה **הִיא רִיב עִם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא**, כִּבְיָכוֹל מַפְרִיד

אֲבָל הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, אֲזַי גּוֹרֵם שֶׁנִּתְעוֹרֵר סֵכַּת נוֹצְרִים, סֵכַּת עַכּוּ״ם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמד): **״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר״, שֶׁהוּא חִבּוּק דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְזֶה פֵּרוּשׁ,** (שָׁם לא): **״תִּצְפְּנֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת״. כִּי כְּשֶׁלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם גּוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הַשְּׂכִינָה הִיא רִיב עִם קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב**

עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל שׁוֹרָה בּוֹ הַשְׁכִינָה, כִּי הוּא חֵלֶק אֱלַקֵּי מִמַּעַל, וְדִבּוּרוֹ הוּא דִּבּוּר הַשְׁכִינָה, וּכְשֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ אוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא גּוֹרֵם יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ, כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הַדִּבּוּר, עוֹלָה עַד הַבִּינָה, שֶׁהִיא הַמַּחֲשָׁבָה, הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ, וּכְשָׁעָה שֶׁהוּא מְדַבֵּר, הוּא חוֹשֵׁב אָז מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל יָדוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִזְהָר מְאֹד אֵיךְ שֶׁהוּא מְדַבֵּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ, וּמַעֲלֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, וְהוּא מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַסָּכָּה, שֶׁהוּא מְסֻכָּךְ בֶּאֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, צְלָא דְּמְהֵימְנוּתָא, לֹא־כֵן כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ, וּמְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן שֶׁל עַכּוּ״ם, שֶׁמַּפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ בְּנִבּוּל פֶּה וּלְשׁוֹן־הָרָע וּקְלָלוֹת וְדִבּוּרִים אֲסוּרִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אָז הַשְׁכִינָה רִיב עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא, דַּף מד:) ״שִׁמְעוּ הָרִים רִיב״ — ׳דְּאִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא בְּגָלוּתָא׳; כִּי בַּגָּלוּת אָז יֵשׁ כִּבְיָכוֹל רִיב בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַשְׁכִינָה, לְבֵין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֵן מִזֶּה נִתְהַוּוּ כָּל הַמְּרִיבוֹת, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין הָאָדָם שָׂם לִפְנֵי עֵינָיו אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בְּגָלוּת גְּדוֹלָה, כִּי בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל אִיהִי רַבְּתִי (שָׁם דַּף מה:), שֶׁנִּתְהַפֵּךְ אַתְוָן רִי״ב וְנַעֲשֶׂה רַבְּ״י; כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׁם מִתְגַּלָּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי הַוָ״ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״; וְלָכֵן שָׁם מִתְגַּלֶּה עֻצְּם עַצְמִיּוּת אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁשָּׁם מִתְגַּלָּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיא, ו): ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״; שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ב׳): מָדָד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כָּל הָאֲרָצוֹת, וְלֹא מָצָא אֶרֶץ שֶׁרְאוּיָה לִנְתֵּן לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְכֵן אָמְרוּ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כג, סִימָן ז׳): אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה, הֵן הָאָרֶץ חֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יא, יב): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר הַוָ״ה אֱלֹקֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד״, וְיִשְׂרָאֵל חֲבִיבִין עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ז, ח): ״כִּי מֵאַהֲבַת הַוָ״ה אֶתְכֶם״, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲנִי אַכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן חֲבִיבִין עָלַי, לָאָרֶץ שֶׁחֲבִיבָה עָלַי, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לד, ב): ״כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנָעַן״; אֲבָל כְּשֶׁכֹּחַ הַזֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת סֻכָּה נִפְגָּם, אָז גּוֹבְרִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם, גּוֹבֵר יְמִין שֶׁקֶר, וְנַעֲשֶׂה מְרִבְּ״י רִי״ב, אָז אִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא, שֶׁגָּלוּ מִשֻּׁלְחַן אֲבִיהֶם וּמֵאַרְצָם יָצָאוּ; כִּי כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ עַל עַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה סוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, סוֹד הַסֻּכָּה, שֶׁהוּא מְסֻכָּךְ עִם אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּצִלָּא דְּמְהֵימְנוּתָא, וְכִבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַבֵּק אוֹתוֹ בִּימִינוֹ, בְּסוֹד (שִׁיר הַשִּׁירִים ח, ג): ״וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי״, וְאֵין לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם שְׁלִיטָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְנִתְגַּלֶּה

בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כ״א דַּף מד:): **״שִׁמְעוּ הָרִים רִיב״ — ׳דְּאִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא בְּגָלוּתָא׳. כִּי בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל אִיהִי רַבְּתִי** (שָׁם דַּף מה:), **שֶׁנִּתְהַפֵּךְ אַתְוָן רִי״ב וְנַעֲשֶׂה רַבְּ״י. וְעִקַּר אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קיא): **״כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״. אֲבָל כְּשֶׁכֹּחַ הַזֶּה, הַיְנוּ בְּחִינַת סֻכָּה נִפְגָּם, אָז גּוֹבְרִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם גּוֹבֵר יְמִין שֶׁקֶר. וְנַעֲשֶׂה מְרִבְּ״י רִי״ב, אָז אִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא, שֶׁגָּלוּ מִשֻּׁלְחַן אֲבִיהֶם וּמֵאַרְצָם יָצָאוּ:**

הָרַבִּי הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא־כֵן כְּשֶׁפּוֹגְמִים בַּדִּבּוּר, הוֹלְכִים בְּגָלוּת, וְנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, רַחְמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְנַעֲשֶׂה מֵרַבִּ״י רִי״ב, שֶׁבִּמְקוֹם שֶׁיַּרְגִּישׁ אֶת הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁמְּגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְעוֹד רָב עִמּוֹ, וְכֵן רָב עִם כָּל אֶחָד, כִּי נִתְהַפֵּךְ אֶצְלוֹ מֵרַבִּ״י — רִי״ב, שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵהָרַבִּי הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לִמְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת, וְנִשְׁאָרִים בַּחוּץ, בַּגָּלוּת, וְעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר.

וּבִשְׁבִיל זֶה סֵפֶה, הַיְנוּ תְּפִלָּה בְּכֹחַ, הִיא סְגֻלָּה לְבָנִים; כִּי כְּשֶׁאָדָם מְסַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ עִם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְשׁוֹמֵר עַל הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְסֻכָּךְ כְּמוֹ סֵפֶה בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ בְּכֹחַ גָּדוֹל, זֶה מְסֻגָּל לְבָנִים, כִּי בּוֹ בָּרֵעַ שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁמַּפְתֵּחַ שֶׁל בָּנִים נִמְצָא רַק בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (עַיִן תַּעֲנִית ב.), וְהוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְסַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ כַּסֵּפֶה הַזֹּאת שֶׁמְּסַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ, הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ, זוֹ סְגֻלָּה לְבָנִים. **וּבִשְׁבִיל זֶה, תֵּכֶף אַחַר סֵפוֹת אֲזַי חַג שְׂמִינִי עֲצֶרֶת**, וּמוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל (פְּרִי־עֵץ־חַיִּים בְּסוֹף בַּבָּנוֹת שְׂמִינִי עֲצֶרֶת), **שֶׁהַנּוֹקְבָא עוֹצֶרֶת וְקוֹלֶטֶת הַטִּפָּה שֶׁלֹּא תַּפִּיל**; הַיְנוּ שֶׁסֵּפָה הוּא בְּחִינַת זִוּוּג וְיִחוּד, בֵּין דּוּכְרָא לְנֻקְבָא, וּבִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת קוֹלֶטֶת אֶת הַטִּפָּה שֶׁלֹּא תַּפִּיל. וְזֶה בְּחִינַת: ״תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי בְּחִינַת סֵפָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עִבּוּר, כִּי אָז נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם בֵּין זְעֵיר אַנְפִּין לְנֻקְבָא, הַוָ״ה אַדנ״י (הָעוֹלֶה כְּמִסְפַּר סוּכָּ״ה), נִמְצָא שֶׁסֵּפָה הִיא סוֹד בֶּטֶן אִמִּי, וְעַל־יְדֵי מְצִיאוּת סֵפָה, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עִבּוּר, וְלָכֵן עַל־יְדֵי מְצִיאוּת סֵפָה זוֹכִים לְבָנִים. **וּבִשְׁבִיל זֶה כְּתִיב** (שְׁמוּאֵל־א׳ א׳, י׳): ״**וַתִּתְפַּלֵּל [חַנָּה] עַל הַוָ״ה**״ ״**עַל׳ דַּיְקָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵפָה**; כִּי הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב ״אֶל׳ הַוָ״ה, וּמַהוּ ״עַל׳ הַוָ״ה? אֶלָּא שֶׁהִיא הָיְתָה מְסֻכֶּכֶת בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ סֵפָה [עַיִן סְתָרֵי תּוֹרָה יִתְרוֹ: וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה׳, ״עַל׳ דַּיְקָא, לְעֵילָא לְעֵילָא. אַתְרָא דְּמַזְלָא עִלָּאָה, וּמַזָּל הָעֶלְיוֹן הוּא הַכֶּתֶר, אֲשֶׁר שָׁם תָּלוּי הוֹלָדַת הַבָּנִים, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זֹהַר הַאֲזִינוּ רצב:): בָּנַי חַיַּי וּמְזוֹנֵי, לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, וְכֹלָּא תַּלְיָן בְּהַאי מַזָּלָא; שֶׁהוּא סוֹד הַכֶּתֶר שֶׁמְּסַבֵּב אֶת הָאָדָם כְּסֵפָה, וּמְשָׁם נִמְשָׁךְ הַבָּנִים].

גַּם אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל סְגֻלָּה לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה טז:): **״לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ״, וְשָׁם תִּזְכֶּה לְבָנִים. כִּי ״נַחֲלַת ה׳ בָּנִים״** (תְּהִלִּים קכז), **וְזֶה בְּחִינַת: ״תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי״, הַיְנוּ בְּחִינַת סֵפָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת עִבּוּר. וּבִשְׁבִיל זֶה, ״וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה עַל ה׳״** (שְׁמוּאֵל־א׳ א׳). **״עַל׳ דַּיְקָא. שֶׁהִיא בְּחִינַת סֵפָה:**

גַּם אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל סְגֻלָּה לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה טז:) **״לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ״, וְשָׁם תִּזְכֶּה לְבָנִים. כִּי** (תְּהִלִּים קכז, ג): **״נַחֲלַת ה׳ בָּנִים״**, וּמַהִי נַחֲלַת הַשֵּׁם? זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנָּחַל אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן נַחֲלַת הַשֵּׁם — שֶׁהִיא אֶרֶץ

יִשְׂרָאֵל, הֵיא ׳בָּנִים׳, כִּי שָׁם זוֹכִים לְבָנִים. וְזֶה מֵחֲמַת ״שָׁכָר פְּרִי הַבֶּטֶן״, שְׁכַר סֻכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת: ״תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי״; כִּי עִקַּר אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל־יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ׳ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת״ וְכוּ׳. וְכֹחַ הַזֶּה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה, ״כָּל עֲצֻמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״, בְּחִינַת: ״בְּגִידִים וַעֲצָמוֹת תְּסוֹכְכֵנִי״, בְּחִינַת: ״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךְ, וּבְצֵל יָדַי כִּסִּיתִיךְ״; הַיְנוּ שֶׁהַכֹּל מְרַמֵּז עַל שֶׁאָדָם מְסֻכָּךְ עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּסֻכָּה, וְכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּאִירָה שָׁם אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, הֵיא בְּחִינַת סֻכָּה, וּמִי שֶׁנִּכְנָס שָׁם, מַרְגִּישׁ חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כִּי מִסְתַּתֵּר בְּצֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְסֻגָּל לְבָנִים, כִּי הוּא מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צִלּוֹ יִתְבָּרַךְ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה בְּחִינַת (מִיכָה ו, ח): ״הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב, וּמָה ה׳ דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ, כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ״, זֶה הַדִּין (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, מַכּוֹת כד.) הַיְנוּ בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ו): ״שְׂמאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי״, שֶׁזּוֹ מִדַּת הַדִּין, שֶׁבָּאָה מִצַּד שְׂמאל. ״וְאַהֲבַת חֶסֶד״, זֶה בְּחִינוֹת חֲסָדִים הַפְּנִימִיִּים, שֶׁבָּא מִצַּד יָמִין, בְּסוֹד: ״וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. ״וְהַצְנֵעַ לֶכֶת״, זֶה בְּחִינוֹת מַקִּיפִים, בְּחִינַת סֻכָּה. כִּי דַּפְנוֹת הַסֻּכָּה הֵם שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן, שֶׁהֵם: נֶצַח וְהוֹד, וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח (סֻכָּה ו:), שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יְסוֹד. וְזֶה בְּחִינוֹת: ״וְהַצְנֵעַ לֶכֶת״, ׳וְהַצְנֵעַ׳ — זֶה בְּחִינוֹת יְסוֹד, ׳מְגַלֶּה טֶפַח וּמְכַסֶּה טֶפַח׳ (נְדָרִים כ:), ׳לֶכֶת׳ — זֶה בְּחִינוֹת נֶצַח וְהוֹד. ״עִם ה׳ אֱלֹקֶיךָ״ — זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי ׳כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק׳ (כְּתֻבּוֹת קי:), כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ״ל; הַיְנוּ שֶׁבָּא לְפָרֵשׁ, שֶׁסֻּכָּה, וּתְפִלָּה בְּכֹחַ, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְסֻגָּלוֹת לְבָנִים. וּמַלְבִּישׁ אֶת זֶה בְּפָסוּק: ״הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב״, שֶׁזֶּה סוֹד

מֵחֲמַת, ״שָׁכָר פְּרִי הַבֶּטֶן״, שְׁכַר סֻכָּה, בְּחִינַת: ״תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי״. כִּי עִקַּר אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו וְכוּ׳ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת״ וְכוּ׳. וְכֹחַ הַזֶּה הוּא בְּחִינַת סֻכָּה, ״כָּל עֲצֻמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״, בְּחִינַת: ״בְּגִידִים וַעֲצָמוֹת תְּסוֹכְכֵנִי״, בְּחִינַת: ״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךְ וּבְצֵל יָדַי כִּסִּיתִיךְ״:

וְזֶה בְּחִינַת (מִיכָה ו׳): ״הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה ה׳ דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט״, זֶה הַדִּין (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַכּוֹת כד), בְּחִינַת: ״שְׂמאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי״ (שִׁיר הַשִּׁירִים ב׳). ״וְאַהֲבַת חֶסֶד״, זֶה בְּחִינוֹת חֲסָדִים הַפְּנִימִיִּים. ״וְהַצְנֵעַ לֶכֶת״, זֶה בְּחִינוֹת מַקִּיפִים, בְּחִינַת סֻכָּה. כִּי דַּפְנוֹת הַסֻּכָּה הֵם שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן, שֶׁהֵם נֶצַח וְהוֹד, וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח (סֻכָּה ו:), שֶׁהוּא בְּחִינוֹת יְסוֹד. וְזֶה בְּחִינוֹת: ״וְהַצְנֵעַ לֶכֶת״, ׳וְהַצְנֵעַ׳, זֶה בְּחִינוֹת יְסוֹד, ׳מְגַלֶּה טֶפַח וּמְכַסֶּה טֶפַח׳ (נְדָרִים כ:). וְ׳לֶכֶת׳, זֶה בְּחִינוֹת נֶצַח וְהוֹד. ״עִם ה׳ אֱלֹקֶיךָ״ זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי ׳כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹקִי׳ (כְּתֻבּוֹת קי:), כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ״ל:

הַתְּפִלָּה, שֶׁהָאָדָם מַגִּיד אֶת שִׁבְחוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים טוֹבִים, שֶׁאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר בְּכֹחַ, הֵם עַצְמָן הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הֵם דִּבַּר הַשֵּׁם מַמָּשׁ, בְּסוֹד: ״וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ״, ״וּמָה הֲוָיָ״ה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ, כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט״ — שֶׁזֶּה הַדִּין, שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים, שֶׁאָז גּוֹרֵם שֶׁיִּהְיֶה: ״שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי״, שֶׁזֶּה שְׂמֹאל דּוֹחֶה, ״וְאַהֲבַת חֶסֶד״ — אֵלּוּ הַחֲסָדִים הַפְּנִימִיִּים, כִּי אִם מְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, נִמְשָׁךְ עָלָיו חֶסֶד, שֶׁזֶּה סוֹד: ״וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי״, ״וְהַצְנַע לֶכֶת״ — שֶׁזֶּה סוֹד הַסֵּפָה, שֶׁהוּא מְסֻכָּךְ עִם מַקִּיפִים, שֶׁשָּׁם מָקוֹם מֻצְנָע, וְסֵפָה מְרַמֵּז עַל הַזִּוּוּג, כִּי שְׁעוֹר סֵפָה הֵם שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן, שֶׁזֶּה נֶצַח וְהוֹד, וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח, שֶׁזֶּה הַיְסוֹד, שֶׁהַזִּוּוּג צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּצְנִיעוּת גְּדוֹלָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (נִדָּרִים כ׳): מְגַלֶּה טֶפַח וּמְכַסֶּה טֶפַח, שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל עִנְיַן זִוּוּג, עַיֵּן שָׁם. ״עִם אֱלֹהֶיךָ״ — זֶה סוֹבֵב עַל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי (כְּתֻבּוֹת קי׳): כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל דּוֹמֶה כִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלוֹק; כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמְּאִירָה שָׁם יוֹתֵר מִכָּל מָקוֹם: ״תָּמִיד עֵינֵי הֲוָיָ״ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״, הֵינוּ אִם אָדָם זוֹכֶה רַק לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָס בְּצִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, וּמִתְחַבֵּא בַּסֵּפָה, שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת חִבּוּק יַד יָמִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו מַקִּיפִין, חֲסָדִים הַפְּנִימִיִּים, שֶׁזּוֹ גַּם הָאָרַת קֶרֶשֶׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְאָז אִם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בִּצְנִיעוּת כָּזוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַרְגִּישׁ שֶׁאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצֵאת שָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְבָנִים, כִּי הַדִּבּוּרִים שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר אֶת הַדִּבּוּר אֶל הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁזּוֹ תְּפִלָּה בְּכֹחַ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא עוֹלֶה עַד הַבִּינָה, וּמְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לְטוֹב — יְצִירָה לְטַב, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְבָנִים.

וְלֶעָתִיד לָבוֹא שֶׁיִּתְנַסּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם עַל־יְדֵי מְצֻוַת סֵפָה, אָז נִתְקַיֵּם (צְפַנְיָה ג׳): **״אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה״. שָׂפָה רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל שָׂכָר פְּרִי הַבֶּטֶן, הֵינוּ בְּחִינַת סֵפָה כַּנַ״ל:**

גַּם אָז נִתְהַפֵּךְ רִיב לְשׁוֹנוֹת, וְלֹא יִהְיֶה בְּחִינַת רִיב כַּנַ״ל, וְיִהְיֶה שָׂפָה אַחַת לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. וְאָז יִתְגַּבֵּר אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יב): **״שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד״. הֵינוּ, אֲפִלּוּ עַכּוּ״ם יַחֲזְרוּ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד:** וְזֶה (בְּרֵאשִׁית ד׳): **״אִם**

וְלֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁיִּתְנַסּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם,
יִתְנַסּוּ עַל־יְדֵי מְצֻוַת סֵפָה
[עַיֵּן עֲבוֹדָה זָרָה ג. מִיָּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל וְהוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה סֵפָה בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַקְדִּיר עֲלֵיהֶם חַמָּה בְּתִקּוּפַת תַּמּוּז, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מְבַעֵט בְּסֵפָתוֹ וְיוֹצֵא וְכוּ׳]. וְלָמָּה דַּיְקָא יִתְנַסּוּ עַל־יְדֵי מְצֻוַת סֵפָה? כִּי אָז נִתְקַיֵּם (צְפַנְיָה ג, ט): **״אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה״. שָׂפָ״ה — רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל: ״שָׂ׳כָר פְּ׳רִי הַ׳בֶּטֶן״, הֵינוּ בְּחִינַת סֵפָה כַּנַ״ל, וְיִרְצוּ לִרְאוֹת, אִם אֵיזוֹ אֻמָּה מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה, וְתִקְּנוּ אֶת דִּבּוּרָם, שֶׁגַּם הֵם יִזְכּוּ לְסוֹד הַסֵּפָה, שֶׁיִּהְיוּ מְסֻכָּכִים בִּשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם אָז נִתְהַפֵּךְ רִיב לְשׁוֹנוֹת, וְלֹא יִהְיֶה בְּחִינַת רִיב כַּנַ״ל, וְיִהְיֶה שָׂפָה אַחַת לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד, וְאָז יִתְגַּבֵּר אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי יב, יט): **״שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד״. הֵינוּ אֲפִלּוּ עַכּוּ״ם יַחֲזְרוּ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד; כִּי גַּם לָהֶם תִּתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ, שֶׁזֶּה שׂ׳כ׳ם׳ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: ״שֵׁ׳ם כִּ׳בוֹד מַ׳לְכוּתוֹ״, אָח״ד הֵינוּ, שֶׁאֲפִלּוּ עַכּוּ״ם יַחֲזְרוּ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד, [וְלָכֵן

יִנָּשֵׂא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמִצְוַת סֵכָה, וְאֵלּוּ הֲעַכּוּ״ם שֶׁיִּבְעֲטוּ בְּסֻכָּתוֹ וְיֵצְאוּ, אֵלּוּ הֵם הָאֻמּוֹת אֵין לָהֶם תִּקּוּן, וְלָכֵן הֵם יִכְלוּ מִן הָעוֹלָם, אֲבָל שְׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָרְגוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הֵם יִשָּׂאֲרוּ בַּסֵּכָּה, וְגַם לָהֶם תִּהְיֶה עֲלָיָה]. וְזֶה (בְּרֵאשִׁית ד, ז): ״אִם תֵּיטִיב שְׂאֵ״ת״ — רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: שְׂ׳פַת אֱ׳מֶת תִּ׳כּוֹן. ״וְאִם לֹא תֵיטִיב״, לַ׳פֶּתַח חַ׳טָּאת רֹ׳בֵץ — רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: רָחֵ״ל, לְמַפְרֵעַ בַּחֲזָרַת אַנְפִּין, בְּחִינַת רֵיב. שֶׁהִיא רֵיב בְּגָלוּתָא, דְּמִתְגַּבְּרִין אִמִּין דְּעָלְמָא, רֵיב לְשׁוֹנוֹת, אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וְכוּ׳; הַיְנוּ אֵלּוּ שֶׁיֵּיטִיבוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם וְיַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה ״אִם תֵּיטִיב״ אָז שְׂאֵ״ת — רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: שְׂ׳פַת אֱ׳מֶת תִּ׳כּוֹן, שֶׁעַל־יְדֵי דִּבּוּר אֱמֶת שֶׁלָּהֶם, תִּהְיֶה לָהֶם תַּקָּנָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן ״וְאִם לֹא תֵיטִיב״, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יֵיטִיבוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וְלֹא יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה ״וְאִם לֹא תֵיטִיב״, אֲזַי לַ׳פֶּתַח חַ׳טָּאת רֹ׳בֵץ — רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רָחֵ״ל, לְמַפְרֵעַ בַּחֲזָרַת אַנְפִּין, בְּחִינַת רֵיב. הַיְנוּ דַּע לְךָ, אֲשֶׁר לְפִתְחֵי פִּיךָ כְּבָר חַטָּאת רוֹבֵץ, שׁוֹרֶה הַיֵּצֶר הָרָע לְהַכְשִׁילְךָ בְּרִיב וּבְמַחֲלֹקֶת.

(עַכְשָׁו יִפָּרֵשׁ וְיִלְבַּשׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בַּפָּסוּק שֶׁהִתְחִיל בּוֹ): וְזֶה פֵּרוּשׁ ״בְּמִי מְרִיבַת״, זֶה בְּחִינַת מִי הַחֲסָדִים, בְּחִינַת סֻכָּה, שֶׁמַּצֶּלֶת מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת״ כַּנַּ״ל: הַיְנוּ אִם הָיוּ מְדַבְּרִים אֶל הַסֶּלַע, הָיוּ נִמְשָׁכִים עֲלֵיהֶם חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים, וְהָיוּ מְסֻכָּכִים כְּסֻכָּה בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא הָיוּ בָּאִים לִידֵי מְרִיבָה. ״קָדֵשׁ״ — תַּרְגּוּמוֹ רֶקֶם, לְשׁוֹן רִקּוּם וְצִיּוּר, בְּחִינַת צֵירֵי כַּנַּ״ל, שֶׁמְּמֻנּוּ יְצִירַת הַוָּלָד; הַיְנוּ אִם לֹא הָיוּ רַבִּים עִם מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ב): ״וַיָּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ, תְּנוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה״, אָז הָיוּ עוֹלִים עַד הַבִּינָה, שֶׁשָּׁם יְצִירַת הַוָּלָד, וְהָיוּ זוֹכִים לִהְיוֹת מְסֻכָּכִים כַּסֻּכָּה הַזּוֹ, שֶׁהִיא צִלָּא דִּמְהֵימְנוּתָא, וְיַצַּן שֶׁלֹּא זָכוּ, אֶלָּא רָבוּ עִם מֹשֶׁה, עַל־יְדֵי־זֶה ״מִדְבַּר צִן״ — לְשׁוֹן צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל, לְשׁוֹן תְּמָרִים (סֻכָּה לב:) [כַּמּוּבָא שָׁם, שֶׁמִּדַּמֶּה צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל לְלוּלָב, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ״י: צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל — לוּלָבִין שֶׁלָּהֶן הֶעָלִין מוּעָטִין בַּשִּׁדְרָה מְרֻחָקִין זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה הַרְבֵּה, וְעוֹד שֶׁקְּטַנִּים הֵן לְאָרְכָּן, וּפְעָמִים אֵין מַגִּיעַ רֹאשׁוֹ שֶׁל עָלֶה זֶה לְעִקָּרוֹ שֶׁל זֶה, עַיֵּן שָׁם]. וּתְמָרִים הִיא לְשׁוֹן תְּמוּרָה וְחִלּוּף, פֵּרוּשׁ כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִוָּה לָהֶם שֶׁיְּדַבְּרוּ אֶל הַסֶּלַע, כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ יִשְׂרָאֵל קַל־וָחֹמֶר עַל שָׂכָר וְעֹנֶשׁ כְּפֵרוּשׁ רַשְׁ״י, וְהֵם

תֵּיטִיב שְׂאֵת״, רָאשֵׁי־תֵּבוֹת שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן. ״וְאִם לֹא תֵיטִיב״, לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רָחֵל לְמַפְרֵעַ בַּחֲזָרַת אַנְפִּין, בְּחִינַת רֵיב. שֶׁהִיא רֵיב בְּגָלוּתָא, דְּמִתְגַּבְּרִין אִמִּין דְּעָלְמָא, רֵיב לְשׁוֹנוֹת, אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וְכוּ׳:

וְזֶה פֵּרוּשׁ בְּמִי מְרִיבַת, זֶה בְּחִינַת מֵי הַחֲסָדִים, בְּחִינַת סֻכָּה. שֶׁמַּצֶּלֶת מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת״ כַּנַּ״ל: קָדֵשׁ תַּרְגּוּמוֹ רֶקֶם, לְשׁוֹן רִקּוּם וְצִיּוּר. בְּחִינַת צֵירֵי כַּנַּ״ל, שֶׁמְּמֻנּוּ יְצִירַת הַוָּלָד: מִדְבַּר צִין לְשׁוֹן (סֻכָּה לב:) **צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל. לְשׁוֹן תְּמָרִים לְשׁוֹן תְּמוּרָה וְחִלּוּף. פֵּרוּשׁ כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִוָּה לָהֶם שֶׁיְּדַבְּרוּ אֶל הַסֶּלַע, כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ יִשְׂרָאֵל קַל־וָחֹמֶר עַל שָׂכָר וְעֹנֶשׁ**

[פָּגְמוּ] בְּהַדִּבּוּר, וְגָרְמוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הִתְגַּבְּרוּת יְמִין שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא״ וְכוּ׳. וְזֶה פֵּרוּשׁ צִין — לְשׁוֹן תְּמוּרָה, תְּמוּרַת קֹדֶשׁ, תְּמוּרַת צֵירֵי, תְּמוּרַת סָפָה דְּקְדֻשָּׁה, נַעֲשָׂה סָפָה בְּקִלְפָּה, חַס וְשָׁלוֹם. וּבִשְׁבִיל זֶה עָנְשָׁם: ״כִּי מְנֻגָּד תִּרְאֶה וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא״, כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הוּא מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ״ל; הַיְנוּ ״עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר צִין״, שֶׁהִכִּיתֶם אֶת הַסֶּלַע ״עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ לְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה נִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי, כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ לוֹקְחִים קַל־וָחֹמֶר עַל שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, וּמֵחֲמַת שֶׁפָּגְמוּ בְּהַדִּבּוּר, שֶׁלֹּא דִּבְּרוּ אֶל הַסֶּלַע, עַל־יְדֵי־זֶה הָיָה עָנְשָׁם: ״כִּי מְנֻגָּד תִּרְאֶה אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל״, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא סוֹד סָפָה, גִּלּוּי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, סוֹד רַבִּ״י, הֵפֶךְ רִי״ב, כִּי שָׁם אֵין מְרִיבוֹת, כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁמִּתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַכֹּל מֵשִׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מְסֻכָּכִים כַּסָּפָה הַזּוֹ, צְלָא דְּמְהֵימְנוּתָא, וְאָז שְׁמוּרִים מִן הַכֹּל.

[פָּגְמוּ] בְּהַדִּבּוּר, וְגָרְמוּ, חַס וְשָׁלוֹם, הִתְגַּבְּרוּת יְמִין שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא״ וְכוּ׳. וְזֶה פֵּרוּשׁ צִין, לְשׁוֹן תְּמוּרָה, תְּמוּרַת קֹדֶשׁ, תְּמוּרַת צֵירֵי, תְּמוּרַת סָפָה דְּקְדֻשָּׁה, נַעֲשָׂה סָפָה בְּקִלְפָּה, חַס וְשָׁלוֹם. וּבִשְׁבִיל זֶה עָנְשָׁם, כִּי מְנֻגָּד תִּרְאֶה וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא, כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הוּא מִכֹּחַ מַעֲשָׂיו כַּנַּ״ל:

מט

לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ וְכוּ׳ (תְּהִלִּים יט):

א כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין סוֹף. וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ, וְאֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עַם, וְהֶצְרֵךְ לִבְרֹא בְּנֵי אָדָם, שֶׁיְּקַבְּלוּ עַל מַלְכוּתוֹ. וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶלָּא עַל־יְדֵי הַמִּדּוֹת מַשִּׂיגִין אֶלְקוּתוֹ, וְיוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג: וְצִמְצֵם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף לְצַדְדִין, וְנִשְׁאַר חָלָל פָּנוּי. וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בָּרָא הָעוֹלָמוֹת (כַּמְבֹאָר בְּ״עֵץ־חַיִּים״ בְּתִחִלָּתוֹ, בְּהֵיכַל א׳, עָנָף ג׳), [אַף שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ לִכְלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִבְרֹא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, הָיָה מֻכְרָח לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף עַל־יְדֵי הַמִּדּוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי הַמִּדּוֹת מַשִּׂיגִין אֶלְקוּתוֹ, וְיוֹדְעִין שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג: וְצִמְצֵם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף לַצַּדְדִין, וְנִשְׁאַר חָלָל פָּנוּי. וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בָּרָא הָעוֹלָמוֹת** (כַּמְבֹאָר בְּ״עֵץ־חַיִּים״ בְּתִחִלָּתוֹ בְּהֵיכַל א׳ עָנָף ג׳), **וְהֵן הֵן מִדּוֹתָיו:**

לְצָדְדִין, וְנִשְׁאָר חָלָל הַפָּנוּי, וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, עִם כָּל זֹאת מְגַלֶּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל סוֹד נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, אֵיךְ שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ גַּם אֲצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בִּפְרָטִיּוּת].

וְהֵן הֵן מִדּוֹתָיו, הַיְנוּ הָעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, הֵן הֵן מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵן הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת: כֶּתֶר, חָכְמָה, בִּינָה, חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת. שֶׁהֵם הַחָמְשָׁה פַּרְצוּפִים אָרִיךְ אַנְפִּין, אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר וְנוּקְבָא, שֶׁהֵם עוֹלָם אֶחָד, הַיְנוּ הַוָּיָ״ה אַחַת, שֶׁמִּשָּׁם מִתְפַּשְּׁטִים לְרִבֵּי רְבָבוֹת רְבָבוֹת, עַד אֵין מִסְפָּר עוֹלָמוֹת, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הֵן הֵן מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ.

וְהַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת, הַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לא, ו): **״וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב״ וְכוּ׳. וְעִקַּר הַיְצִירָה הָיְתָה בְּחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קד, כד): **״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״. נִמְצָא שֶׁהַלֵּב הוּא הַצַּיָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם עג, כו): **״צוּר לְבָבִי״; הַיְנוּ הַלֵּב שֶׁל הָאָדָם בּוֹעֵר תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִצַּד הָאֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְשָׁם מִצְטַיְּרוֹת הַמִּדּוֹת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֵן הַסְּפִירוֹת וְהָעוֹלָמוֹת, שֶׁאֵלּוּ הַצְּמָצוּמִים שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ, וְיִקָּנֶה לְעַצְמוֹ מִדּוֹת טוֹבוֹת, וְכָל זֶה תָּלוּי בְּהַלֵּב, שֶׁשָּׁם מִצְטַיְּרוֹת הַמִּדּוֹת שֶׁלּוֹ.**

וְאִית יְצִירָה לְטַב וּלְבִישׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סא.): **״וַיִּיצֶר״ בִּשְׁנֵי יוּדִין וְכוּ׳.** [הַיְנוּ כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, ז): ״וַיִּיצֶר הַוָּיָ״ה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם״ וְגוֹ׳, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת סא.): וַיִּיצֶר הַוָּיָ״ה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם — בִּשְׁנֵי יוּדִי״ן, שְׁנֵי יְצָרִין בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶחָד יֵצֶר טוֹב וְאֶחָד יֵצֶר רָע], **וְהֵם שְׁנֵי יְצָרִין, יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר הָרָע. הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת — הֵם יֵצֶר טוֹב. וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת — הֵם יֵצֶר הָרָע. כִּי עִקַּר הַיְצָרִים, הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁבַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ו׳): **כִּי ״יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ״** וְגוֹ׳, **הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת בָּאוֹת מִן הַלֵּב, אִם אָדָם רַק חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, זֶה בָּא מֵהַיֵּצֶר טוֹב, וּלְהֵפֶךְ אִם אָדָם חוֹשֵׁב רַק מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, זֶה בָּא מֵהַיֵּצֶר הָרָע, וְלָכֵן הָאָדָם בְּעַצְמוֹ הוּא מְיַצֵּר אֶת הַיֵּצֶר טוֹב וְאֶת הַיֵּצֶר הָרָע, אִם הוּא רַק חוֹשֵׁב מֵרָע, וְיוֹמָם וָלַיְלָה רַק דּוֹאֵג וְרוֹאֶה רַק רָע, עַל־יְדֵי־זֶה הוֹלֵךְ לוֹ רָע, כִּי הוּא מְיַצֵּר אֶת הָרָע, שֶׁזֶּה יֵצֶר הָרָע, וּלְהֵפֶךְ אִם הוּא רַק חוֹשֵׁב בְּטוֹב, וְיוֹמָם וָלַיְלָה רַק שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ וְרוֹאֶה רַק טוֹב, עַל־יְדֵי־זֶה הוֹלֵךְ לוֹ בְּטוֹב, כִּי הוּא מְיַצֵּר אֶת הַטּוֹב, שֶׁזֶּה יֵצֶר טוֹב. וְהַכְּלָל, שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁשָּׁם מִתְהַוּוֹת הַמַּחֲשָׁבוֹת, וְשָׁם הוּא מְיַצֵּר אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרָע, שֶׁזֶּה ״כִּי יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ״, שֶׁבְּתוֹךְ הַלֵּב טְמוּנוֹת הַמַּחֲשָׁבוֹת, הֵן הַטּוֹבוֹת וְהֵן הָרָעוֹת כְּפִי שֶׁהוּא מְיַצֵּר אוֹתָם.**

וּכְשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הוּא מְטַמְטֵם אֶת הֶחָלָל שֶׁל הַבְּרִיאָה, הֵן שֶׁלּוֹ וְהֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ [וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לִשְׁמֹר עַל מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ לֹא לְטַמְטֵם אֶת חֲלַל לִבּוֹ, וְכֵן אֶת חֲלַל הָעוֹלָם], כִּי בַּלֵּב שֶׁשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת, כִּי הַלֵּב הוּא צוּר הָעוֹלָמִים, הַיְנוּ צוּר הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵן הַסְּפִירוֹת (כִּי כָּל סְפִירָה הִיא מִדָּה אַחֶרֶת), וְלָכֵן הָאָדָם צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת מִדּוֹתָיו, וּלְצַיֵּר אוֹתָם לְטוֹב, וְהַמִּדּוֹת הֵן הַצְּמָצוּם שֶׁמְּצַמְצֵם בָּהֶם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי לְפִי אוֹר לַהֲבִיּוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁבּוֹעֵר תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּלּוֹת מֵהַמִּדּוֹת, כִּי אוֹר לַהֲבִיּוּתוֹ, הוּא עַד אֵין סוֹף, הַיְנוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשּׁוּקָתוֹ, שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְרוֹצֶה לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי רוֹצֶה לַחֲזֹר אֶל שָׁרְשׁוֹ מֵרֹב תַּבְעֶרֶת לִבּוֹ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ.

וְצָרִיךְ לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת, כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר בַּלֵּב חָלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט, כב): **״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״. וְעַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁל הַהִתְלַהֲבוּת, יוּכַל לָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת מֵהַמִּדּוֹת, הַיְנוּ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וּמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּלֵּב, הֵן יְצָרִין טָבִין. שֶׁעַל יָדָן נִתְגַּלִּין פְּעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְהַיְנוּ יְצִירָה לְטָב. וּכְשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הוּא מְטַמְטֵם הַלֵּב, בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב. וּמְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ** וְהָאָדָם רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמֵרֹבוּי הַהִתְלַהֲבוּת אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם, [וְלָכֵן לְפְנֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה הִזְהִיר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת יט, כא): ״פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל הָעָם״ לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב״, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוֹרְסִים אֶת הַגְּבוּל לִרְאוֹת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נוֹפֵל לְגַמְרֵי, כִּי רָצָה רַב, הַיְנוּ לַחֲטֹף בְּבַת אַחַת הַרְבֵּה מְאֹד, וְזֶה גָּרַם לוֹ שֶׁיִּפֹּל, וּכְמוֹ־כֵן צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְצַמְצֵם אֶת הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה].

וּמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּלֵּב, הֵן יְצָרִין טָבִין, שֶׁעַל יָדָן נִתְגַּלִּין פְּעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְהַיְנוּ יְצִירָה לְטָב; וְזֶה שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ וּבְמַחֲשַׁבְתּוֹ רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה הַיְצָר טוֹב, שֶׁמְּגַלֶּה לוֹ אֶת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלּוֹת אֶצְלוֹ הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַמַּחֲשָׁבָה טוֹבָה שֶׁתִּהְיֶה לוֹ, וְזוֹ הַמַּעֲלָה שֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נוֹתֵן כֹּחַ לְהַיְצָר טוֹב שֶׁיִּשְׁלֹט בּוֹ, אֲבָל לְהֵפֶךְ וּכְשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, הוּא מְטַמְטֵם הַלֵּב, בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב, וּמְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, הַיְנוּ הַחָכְמָה

שֶׁבַּלֵּב, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע הוּא טִפְּשׁוּת הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י, טז): ״וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳יָת טִפְּשׁוּת לִבְכוֹן׳. ׳וְטִפְּשׁוּת׳, הוּא קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא עַל־יְדֵי הַחָכְמָה; הַיְנוּ כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ וּבְמַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, בָּזֶה הוּא מְטַמְטֵם אֶת לִבּוֹ, וְנַעֲשֶׂה לִבּוֹ עָרְלַת לֵב, וּמְקַלְקֵל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הַתְּלוּיָה בּוֹ, וּבִמְקוֹם חָכְמָה נִתְמַלֵּא לִבּוֹ בִּכְסִילוּת וְטִפְּשׁוּת, וְלִבּוֹ נַעֲשֶׂה כְּמוֹ לֵב הָאֶבֶן, נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּלִבּוֹ אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נַעֲשֶׂה לִבּוֹ, בִּבְחִינַת: ״צוּר לְבָבִי״, שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל יִתְגַּלּוּ פְּעֻלּוֹתָיו. וְעַל יְדֵי פְּעֻלּוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים, יִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה; כִּי הַכֹּל תָּלוּי אֵיךְ שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת לִבּוֹ, וְאֵינוֹ מְטַמְטְמוֹ בְּטִפְּשׁוּת וּבִכְסִילוּת, כִּי הָעִקָּר צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁלִּבּוֹ תָּמִיד יִבְעַר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּצִמְצוּם וּבְהַדְרָגָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּלּוּ מִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק) וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים פז, ז): ״וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ״; ׳וְשָׁרִים׳, זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת, בְּחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ׳ (בְּרָכוֹת יג.) [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: שָׂרַי הִיא שָׂרָה, בִּתְחִלָּה נַעֲשֵׂית שָׂרַי לְאֻמָּתָהּ, וּלְבַסּוֹף נַעֲשֵׂית שָׂרָה לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ], הַיְנוּ שֶׁתֹּבֶת ׳שָׂרִים׳ מוֹרָה עַל מִדַּת הַמַּלְכוּת, שֶׁמּוֹלֵךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, בְּחִינַת (זְכַרְיָה יד, ט): ״וְהָיָה ה׳ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד״, ׳כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ׳, הַיְנוּ לְפִי הֶחָלָל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי מַחְשְׁבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, כֵּן הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, שֶׁזֶּה ׳כְּחֹלְלִים׳, שֶׁהוּא לְשׁוֹן חָלָל, ׳כָּל מַעְיָנַי בָּךְ׳, כְּפִי שֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו, וּמְעַיֵּן וְחוֹשֵׁב תָּמִיד רַק בְּךָ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא עוֹשֶׂה חָלָל, וּבְתוֹכוֹ מִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמּוֹלֵךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁבּוֹ יִשְׂרָאֵל חוֹשֵׁב וּמְעַיֵּן תָּמִיד בֶּאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב. כִּי הַיֵּצֶר הָרָע הוּא טִפְּשׁוּת הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י׳): **״וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳יָת טִפְּשׁוּת לִבְכוֹן׳. ׳וְטִפְּשׁוּת׳, הוּא קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא עַל־יְדֵי הַחָכְמָה:**

נִמְצָא כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּלִבּוֹ אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נַעֲשֶׂה לִבּוֹ, בִּבְחִינַת: ״צוּר לְבָבִי״, וּבִבְחִינַת: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל יִתְגַּלּוּ פְּעֻלּוֹתָיו. וְעַל יְדֵי פְּעֻלּוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים, יִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה:

וְזֶה פֵּרוּשׁ, (תְּהִלִּים פז) **״וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים״ וְכוּ׳. ׳וְשָׁרִים׳, זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת, בְּחִינַת ׳שָׂרָה עַל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ׳** (בְּרָכוֹת יג), **בְּחִינַת** (זְכַרְיָה יד): **״וְהָיָה ה׳ לְמֶלֶךְ וְכוּ׳. כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ״, הַיְנוּ לְפִי הֶחָלָל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי מַחְשְׁבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, כֵּן הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ:**

ב. וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרִים יא, יג): ״וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ב.): ׳אֵיזֶהוּ עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זֶה תְּפִלָּה׳, כִּי הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת עִם כָּל הַלֵּב, שֶׁיְּכַוֵּן בְּלִבּוֹ אֶל מַה שֶּׁהוּא מִדַּבֵּר, הַיְנוּ לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל לִבּוֹ, שֶׁיַּחְשֹׁב בְּדַעְתּוֹ מַה הוּא מִדַּבֵּר, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט, ד): ״וַאֲנִי תְּפִלָּה״, וַאֲנִי זוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה סוֹד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁאָמַר עַל עַצְמוֹ: ״וַאֲנִי תְּפִלָּה״, כָּל כֵּלִי הִיא תְּפִלָּה, וְעִקַּר הַתְּפִלָּה תָּלוּי בַּלֵּב, שֶׁיָּשִׂים כָּל לִבּוֹ עָלֶיהָ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כט, יג): ״וּבְשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבָּם רִחַק מִמֶּנִּי״, כִּי תְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב, הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בְּתוֹךְ הַמִּדּוֹת, בְּתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת; כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לִהְיוֹת עִם כָּל לִבּוֹ, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁהוּא מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ, שֶׁרַק הוּא יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְמִצְא אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְלַבֵּשׁ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵן הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת וּבְתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת, כִּי כָּל עֶשֶׂר סְפִירוֹת הֵן פַּרְצוּף אֶחָד שֶׁל עוֹלָם אֶחָד, עַתִּיק, וְאָרִיךְ אַנְפִּין, אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר וְנוּקְבָא, נְמָצָא, כְּשֶׁאָבַר יִשְׂרָאֵל מִתְפַּלֵּל אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל לִבּוֹ, וּמְכַוֵּן מַה שֶּׁהוּא מִדַּבֵּר, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַמְצֵם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי, וּמַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמִּדּוֹת וּבְתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְעַנֵּג בְּזִיו הַשְׁכִינָה.

ב וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרִים יא): **״וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם״, ׳אֵיזֶהוּ עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זֶה תְּפִלָּה׳** (תַּעֲנִית ב). **כִּי תְּפִלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קט): **״וַאֲנִי תְּפִלָּה״. וְעִקַּר הַתְּפִלָּה תָּלוּי בַּלֵּב, שֶׁיָּשִׂים כָּל לִבּוֹ עָלֶיהָ. שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת** (יְשַׁעְיָה כט): **״בִּשְׂפָתָם כִּבְּדוּנִי וְלִבָּם רִחַק מִמֶּנִּי״. כִּי תְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב, הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בְּתוֹךְ הַמִּדּוֹת, בְּתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת:**

ג וְזֶה בְּחִינַת ה״א, כִּי דָּל״ת הָיְתָה, וְאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה״א. כִּי דָּלֶת הַוַּיִת, לְשׁוֹן דַּלָּה וַעֲנִיָּה. הַיְנוּ כְּשֶׁמְּטַמְטֵם לִבּוֹ בְּטִפְּשׁוּת, ׳וְאֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת׳ (נְדָרִים מא), **וְאָז הִיא בְּחִינַת דָּל״ת. וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלֵית קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה** (מְגִלָּה כג:) **[״וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לֹא יְהֵא פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה], וְהִיא בְּחִינַת יו״ד** (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן י׳) **[וְלֵית קְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה דְּאִיהִי י׳], שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַדָּל״ת, וְנַעֲשֵׂית ה׳: הַיְנוּ ה׳ הָאוֹת הָאַחֲרוֹנָה מִשֵּׁם הַוָּי״ה, שֶׁהִיא מְרַמֶּזֶת עַל הַמַּלְכוּת עָלְמָא תַּתָּאָה, בֵּיתָא תַּתָּאָה, הָיְתָה קֹדֶם בְּחִינַת דַּלָּה וַעֲנִיָּה, הַיְנוּ אִם אָדָם מְטַמְטֵם אֶת לִבּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּטִפְּשׁוּת וּבְהִרְהוּרִים רָעִים, אֲזַי הוּא נֶעֱקָר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְנִשְׁמָתוֹ הִיא דַּלָּה וַעֲנִיָּה, רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא נִקְרָא עָנִי, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִי**

שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת, כִּי אִם יֵשׁ לָאָדָם דַּעַת, וְהוּא מַכִּיר שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי לֹא יֶחְסַר לוֹ שׁוּם דָּבָר, וְלָכֵן כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְעִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא י', כִּי י' עַל שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמְרָה, שֶׁהִיא נְקֻדָּה זְעֵירְתָא, חִיּוּת עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְחַיָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּמַמְשִׁיךְ אֶת זֶה בְּתוֹךְ הַדָּלֶת, אֲזַי נִשְׁלְמָה הַמַּלְכוּת וְנַעֲשֶׂה ה', [כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיסִים י' בְּתוֹךְ ד', נַעֲשֶׂה מִזֶּה ה', שֶׁזֶּה סוֹד אִם אָדָם מְקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל לִבּוֹ, וְחוֹשֵׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם אוֹת ה' שֶׁל שֵׁם הַוָּי"ה בָּרוּךְ הוּא].

ד. **וּכְשֶׁמְּקִים הַתְּפִלָּה, אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת, בִּבְחִינַת: "וְלָעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם", הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְכַוֵּן הֵיטֵב בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ אֶל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, זֶה בְּחִינַת** (וַיִּקְרָא ו, ב): **"הִיא הָעֹלָה", הַיְנוּ שֶׁאוֹת ה' עוֹלָה לְמַעְלָה [שֶׁזֶּה סוֹד הַקָּרְבָּנוֹת, וּתְפִלָּה הִיא בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת, וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מוּכָן וּמְזֻמָּן לְהִשָּׁרֵף עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, שֶׁזֶּה "הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה", אֲזַי אוֹת ה' שֶׁל שֵׁם הַוָּי"ה, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת נִשְׁמָתוֹ, עוֹלֶה לְמַעְלָה, וּמִתְחַבֶּרֶת אֶל הַבִּינָה], שֶׁזֶּה בְּחִינַת** (שִׁיר הַשִּׁירִים ח, ה): **"מִי זֹאת עֹלָה", 'מִי עִם זֹאת עֹלָה'**, הַיְנוּ מ"י הִיא הַבִּינָה, זֹא"ת הִיא הַמַּלְכוּת, כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל מְכַוֵּן הֵיטֵב בִּתְפִלָּתוֹ, הוּא מְחַבֵּר אֶת הַמַּלְכוּת, ה' תַּתָּאָה, אֶל הַבִּינָה, שֶׁהִיא ה' עִלָּאָה, כִּי הוּא מְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִיא בִּינָתוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ, הַיְנוּ שֶׁמִּתְבּוֹנֵן אֶל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, שֶׁזֶּה הַיִּחוּד בֵּין מ"י לְזֹא"ת, בִּינָה לְמַלְכוּת, וְהֵם שְׁנֵי בָּתִּים, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵיהֶם עֲלִיָּה, כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקָרְבְּךָ קָדוֹשׁ.

[פְּרוֹשׁ כִּי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים דָּרְשׁוּ (תַּעֲנִית ה.) **עַל פָּסוּק זֶה** (הוֹשֵׁעַ יא, ט): **"בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר", 'נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁלֹּא יִכְנֹס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה'. וְאִיתָא בִּכְתְבֵי הָאַרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַכַּוָּנָה עַל־פִּי סוֹד הוּא, שֶׁבִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, בֵּיתָא עִלָּאָה, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. וּמַלְכוּת, בֵּיתָא תַּתָּאָה, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁאֵין הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת בֵּיתָא תַּתָּאָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.**

ד וּכְשֶׁמְּקִים הַתְּפִלָּה, אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת, בִּבְחִינַת: "וְלָעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם", זֶה בְּחִינַת: "הִיא הָעוֹלָה" (וַיִּקְרָא ו'): **בְּחִינַת** (שִׁיר הַשִּׁירִים ח'): **"מִי זֹאת עוֹלָה", 'מִי עִם זֹאת עוֹלָה'** (הַקְּדָמַת הַזֹּהַר י' וְתִקּוּן כ"א ל לח סט). **וְהֵם שְׁנֵי בָּתִּים בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, שֶׁיֵּשׁ לִשְׁנֵיהֶם עֲלִיָּה, כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקָרְבְּךָ קָדוֹשׁ:**

[פְּרוֹשׁ כִּי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דָּרְשׁוּ (תַּעֲנִית ה'): **עַל פָּסוּק זֶה** (הוֹשֵׁעַ יא): **"בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר", 'נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁלֹּא יִכְנֹס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה, עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה'. וְאִיתָא בִּכְתְבֵי הָאַרִ"י, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַכַּוָּנָה עַל־פִּי סוֹד הוּא, שֶׁבִּינָה אִמָּא עִלָּאָה, בֵּיתָא עִלָּאָה, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. וּמַלְכוּת, בֵּיתָא תַּתָּאָה, הִיא בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה. שֶׁאֵין הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲלִיַּת בֵּיתָא תַּתָּאָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.**

עֲלִיַּת בֵּיתָא עִלָּאָה נִשְׁלָם, עַד שֶׁנִּבְנֶה וְנִשְׁלָם בְּחִינַת מַלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲלִיַּת בֵּיתָא תַּתָּאָה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ״ל, מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ׳, כִּי בִּינָה לְבָא הִיא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, בְּחִינַת מִי. וּמַלְכוּת, הִיא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת זֹאת. וְעַל־יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַנַּ״ל הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַזֹּאת, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים אֵלּוּ עֲלִיָּה, שֶׁהֵם בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִי עִם זֹאת, אֲשֶׁר זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁיִּתְחַבֵּר הַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה אֶל הַלֵּב, וּפִיו וְלִבּוֹ יִהְיוּ שָׁוִים, שֶׁיְּכַוֵּן אֶל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין סְפִירַת הַבִּינָה לִסְפִירַת הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה מִתְחַבֶּרֶת עִם יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמְּצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּי, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, וְלֹא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר, זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, רַק לַחֲשֹׁב תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב, בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב. שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְצַיֵּר הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי נִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, וְאָז יֵשׁ עֲלִיָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בֵּיתָא תַּתָּאָה, אֲזַי דַּיְקָא עוֹלֶה גַּם בֵּיתָא עִלָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה לְבָא, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, וְאַחַת תְּלוּיָה בַּחֲבֶרְתָּהּ; וְזֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁמִּי שֶׁמְּקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְרַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר, וְהוּא שָׁשׁ וְשָׂמֵחַ עִם כָּל נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְאֵינוֹ חָפֵץ לֵילֵךְ בִּגְדוּלוֹת, אֶלָּא בְּכָל דָּבָר הוּא עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ, שֶׁזֶּה חִבּוּר בֵּין בִּינָה לְמַלְכוּת, שֶׁהוּא מִתְבּוֹנֵן אֶל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא אֵינוֹ יוֹצֵא מֵהַצְמְצוּם, אֶלָּא שָׁשׁ וְשָׂמֵחַ עִם כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא אַף פַּעַם לֹא יָבוֹא לִידֵי רִבּוּי אוֹר, לְאֹ־כֵן מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת

וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ׳. כִּי בִּינָה לְבָא. הִיא בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, בְּחִינַת מִי. וּמַלְכוּת, הִיא בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, בְּחִינַת זֹאת. וְעַל־יְדֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ הַנַּ״ל הַנֶּאֱמָרִים בַּתּוֹרָה הַזֹּאת, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לִשְׁנֵי בָּתִּים אֵלּוּ עֲלִיָּה. שֶׁהֵם בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה. שֶׁהֵם בְּחִינַת מִי עִם זֹאת. הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמְּצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּי, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וּמְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, רַק לַחֲשֹׁב תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת. שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב, בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב. שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְצַיֵּר הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי נִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה. וְאָז יֵשׁ עֲלִיָּה לִבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בֵּיתָא תַּתָּאָה. אֲזַי דַּיְקָא עוֹלֶה גַּם בֵּיתָא עִלָּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה לְבָא. כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם אֶחָד, וְאַחַת תְּלוּיָה בַּחֲבֶרְתָּהּ:

מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלִבּוֹ מָלֵא טִפְּשׁוּת שֶׁל מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַרְהוּרִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה כְּשֶׁמִּתְלַהֵב לַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֵין לוֹ שׁוּם צְמְצוּם, כִּי הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת גְּבוֹהוֹת, שֶׁאָז בָּא לִידֵי רִבּוּי אוֹר, וְנִשְׁבְּרוּ אֶצְלוֹ הַכֵּלִים, כִּי לֹא חָשׁוּב אֶצְלוֹ הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת.

[וּלְבָאֵר הָעִנְיָן קְצָת (זֶה לְשׁוֹן מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל), צְרִיכִין לַחֲזוֹר וּלְבָאֵר עִנְיַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וּכְלָל הַתּוֹרָה הִיא, כִּי מְבאָר בְּ״עֵץ חַיִּים״ בִּתְחִלָּתוֹ, שֶׁכְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין סוֹף, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת. וְהֶצְרֵךְ כְּבָיְכוֹל לְצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף לִצְדָדִין, וְנַעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי. וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי הַזֶּה, בָּרָא כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ עַל־יְדֵי חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״. וְעִקַּר תַּכְלִית בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיָה בִּשְׁבִיל הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַצְמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כָּל זֶה מְבאָר בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים (שֶׁזֶּה סוֹד כָּל פְּרִצוּף הָעוֹלָמוֹת מְרוּם גָּבְהֵי מְרוֹמִים עַד הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי הַזֶּה, וְכָל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַצְמְצוּמִים, שֶׁכְּבָיְכוֹל צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ, הַכֹּל הָיָה כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְיִזְכֶּה לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ כָּל הַצְמְצוּמִים עַד הִתְגַּלּוּת וַעֲשִׂיַּת הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי).

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן קְצָת, צְרִיכִין לַחֲזוֹר וּלְבָאֵר עִנְיַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וּכְלָל הַתּוֹרָה הִיא, כִּי מְבאָר בְּ״עֵץ־חַיִּים״ בִּתְחִלָּתוֹ, שֶׁכְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין סוֹף, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת. וְהֶצְרֵךְ כְּבָיְכוֹל לְצַמְצֵם אוֹר הָאֵין סוֹף לִצְדָדִין, וְנַעֲשָׂה חָלָל הַפָּנוּי. וּבְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי הַזֶּה, בָּרָא כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרְאוּ עַל־יְדֵי חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״. וְעִקַּר תַּכְלִית בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיָה בִּשְׁבִיל הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה הַצְמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כָּל זֶה מְבאָר בַּזֹּהַר וּבַכְּתָבִים.

וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מְבָאֵר כָּל זֶה בְּכָל אָדָם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וְעִקַּר הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּלֵב. וְהָאֱלֹקוּת שֶׁבְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אוֹר לַהֲבִיּוֹתוֹ הוּא עַד (הַיְנוּ מַה שֶּׁהָאֲרִיזַ״ל מְגַלֶּה, אֵיךְ שֶׁהָיוּ כָּל הַצְמְצוּמִים בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, וּבְתוֹכָם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, עַד הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיַקַּבְּלוּ אֶת מַלְכוּתוֹ), כָּל זֶה שַׁיָּךְ גַּם בְּכָל אָדָם, אֲשֶׁר בִּשְׁבִילוֹ נִבְרְאָה כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וְעִקַּר הָאֱלֹקוּת שֶׁבְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אוֹר

לַהֲבִיאוֹ הוּא עַד אֵין סוֹף, הַיְנוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ. וּלְפִי גֹּדֶל הַהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת שׁוּם מִדָּה טוֹבָה, כִּי מִגֹּדֶל הִתְלַהֲבוּתוֹ עַד אֵין סוֹף, אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַמִּתְלַהֲבִים יוֹתֵר מִדַּי, אֶצְלָם הָאוֹר בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר, וְגוֹרֵם לָהֶם שְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ שׁוּם מִצְוָה לֹא חֲשׁוּבָה בְּעֵינֵיהֶם, וְכֵן שׁוּם לִמּוּד אֵינוֹ מַסְפִּיק לָהֶם, כִּי מֵחֲמַת תַּבְעֶרֶת הַלֵּב שֶׁבּוֹעֵר עַד אֵין סוֹף — חוֹשְׁבִים, שֶׁכְּדֵי לְהַשִּׂיג אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֵילּוּ מִצְוֹת מְיֻחָדוֹת, אֲשֶׁר אֵין בְּכֹחַ הָאָדָם לְקַיְּמָן, אוֹ לִלְמֹד לְמוּדִים כָּאֵלּוּ, שֶׁאֵין בִּיכֹלֶת הָאָדָם לִלְמֹד כָּל־כָּךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּתְחִילַת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה, מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף כַּנַּ״ל. כִּי בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, הֵן הֵן הַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ בְּעֲבֹדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם כַּנַּ״ל.

אֵין סוֹף, הַיְנוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ. וּלְפִי גֹּדֶל הַהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת שׁוּם מִדָּה טוֹבָה. כִּי מִגֹּדֶל הִתְלַהֲבוּתוֹ עַד אֵין סוֹף, אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּתְחִילַת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה מָקוֹם לַבְּרִיאָה, מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף כַּנַּ״ל. כִּי בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, הֵן הֵן הַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ בְּעֲבֹדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם כַּנַּ״ל.

בַּשָּׁמַיִם זֶה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְלִשְׁמֹחַ עִם כָּל מִצְוָה שֶׁצִּוָּנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל הַנְּהָגָה טוֹבָה שֶׁמִּתְנַהֵג כִּבְיָכוֹל עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל לִמּוּד שֶׁרַק לוֹמֵד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲפִלּוּ פָּסוּק אֶחָד, אוֹ מִשְׁנָה אַחַת, אוֹ מֵימְרָא אַחַת, אוֹ הֲלָכָה אַחַת, צָרִיךְ לִהְיוֹת מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינָיו, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ בְּעֲבֹדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם כַּנַּ״ל, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַצּוֹת עִם כָּל עֲבוֹדָה קְטַנָּה שֶׁרַק עוֹבֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלִשְׁמֹחַ עִם כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ עִם שִׂמְחָה אֵין סוֹפִית, שֶׁזֶּה סוֹד הַצִּמְצוּם, שֶׁאָדָם מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ עִם דְּבָרִים קְטַנִּים, וְעוֹבֵד בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, אֵיךְ שֶׁבְּנֵי־אָדָם מִתְרַחֲקִים מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, רַק מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁהִתְלַהֲבוּת לִבָּם כָּל־כָּךְ גְּדוֹלָה, שֶׁאֵינָם מִסְתַּפְּקִים בִּדְבָרִים קְטַנִּים, אֶלָּא רוֹצִים לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַרְבֵּה מְאֹד, כְּפִי תַּבְעֶרֶת לִבָּם שֶׁהִיא עַד אֵין סוֹף, וּלְבַסּוֹף אֵינָם עוֹשִׂים שׁוּם דָּבָר, כִּי רִבּוּי הָאוֹר גּוֹרֵם שְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁמִּזֶּה בָּא, שֶׁאָדָם מְזַלְזֵל בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁצִּוָּנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְיכוֹלִים לְקַיֵּם אֶת זֶה

בְּקַלּוּת, וְכֵן הָאָדָם מְקַיֵּם אֶת זֶה, וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם טַעַם, כְּגוֹן: מְצוַת צִיצִית שֶׁנִּמְצֵאת עַל הָאָדָם כָּל הַיּוֹם, אוֹ זָקָן וּפֵאוֹת, תְּפִלִּין, מְזוּזָה וְכוּ׳, וְכוּ׳, שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה זוֹרַעַת אוֹרוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְרָקֵד כָּל הַיּוֹם, שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי הָאוֹר, נִדְמֶה לוֹ אִלּוּ הַמִּצְוֹות כְּאִלּוּ הֵן כְּלוּם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם בָּאִים לִכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְעוֹוְבִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֶת כָּל הַמִּצְוֹות וְאֶת הַיַּהֲדוּת, שֶׁזֶּה הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּמְצָאוֹת בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי, וְדוֹ״ק].

וּכְשֶׁמְּצַמְּצֵם אֶת אוֹר לַהֲבִיּוּת לִבּוֹ, אֲזַי נִשְׁאָר חָלָל פָּנוּי בַּלֵּב. בְּחִינַת: ״וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי״. (שֶׁזֶּהוּ סוֹד חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה). וּבְתוֹךְ זֶה הֶחָלָל הַפָּנוּי, נִתְגַּלִּין מִדּוֹתָיו הַטּוֹבוֹת, שֶׁהֵם סוֹד בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי הַנַּ״ל. כִּי הַמִּדּוֹת הֵן הֵן הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ״ל, הַיְנוּ כִּי עַל־יְדֵי הַצִּמְצוּם שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, בְּחִינַת: ״וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי״. עַל־יְדֵי־זֶה הוּא עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵן הָעוֹלָמוֹת, בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב. וְעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיָה עַל־יְדֵי חָכְמָה כַּנַּ״ל, וְזֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לִזְכּוֹת לְמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, הוּא הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב. שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר

בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵן הָעוֹלָמוֹת, בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב. [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר, שֶׁזֶּה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְלֵב נִשְׁבָּר, זֶה בְּעַצְמוֹ סוֹד: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, כִּי יֵשׁ לוֹ חָלָל בַּלֵּב, וּמַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, יֵשׁ לָזֶה עֵרֶךְ, כִּי הוּא מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ הֵכִי רָחוֹק, וְלָכֵן חֲשׁוּבָה אֶצְלוֹ כָּל מִדָּה וּמִדָּה טוֹבָה, וְכָל הַנְהָגָה וְהַנְהָגָה יְשָׁרָה שֶׁמִּתְנַהֵג בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְדַיְקָא אֶצְלוֹ שׁוֹרָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ה.): ׳אֲנִי אֶת דַּכָּא׳, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ אֶלָּא בְּמָקוֹם נָמוּךְ, בְּאָדָם שֶׁמַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְלֹא כְּלוּם, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הֶחָלָל בַּלֵּב, וְלָכֵן דַּיְקָא מִי שֶׁהוּא בְּלֵב נִשְׁבָּר, בְּנָקֵל לוֹ לְהַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ אֶצְלוֹ]. וְעִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הָיָה עַל־יְדֵי חָכְמָה כַּנַּ״ל, וְזֶה הוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לִזְכּוֹת לְמִדּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, הוּא עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵר הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא

הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד בְּחִינַת חָכְמַת לֵב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַיְצָרִין. כִּי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֶר טוֹב, וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֶר הָרָע, הַיְנוּ כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, אֲזַי עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא הַמִּדּוֹת, בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי, עַל־יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ״ל. אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא מְקַלְקֵל הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא סוֹד חָלָל הַפָּנוּי, וַאֲזַי הוּא מְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב וְכַנַּ״ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהָיָה עַל־יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ״ל; הַיְנוּ כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁמְּקוֹרוֹ הוּא בַּלֵּב, כִּי הַחָכְמָה הִיא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כח, ג): ״וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי לֵב, אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה״, וּכְתִיב (שְׁמוֹת לא, ו): ״וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה״, וּכְתִיב (קֹהֶלֶת א, יז): ״וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה״, עַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹרֶה בּוֹ יִצְרוֹ הַטּוֹב, וְזוֹכֶה לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהַגִּיעַ לְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְהוּא שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, מֵאַחַר שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת אוֹר הִתְלַהֲבוּתוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן, כְּשֶׁאָדָם מְטַמְטֵם אֶת הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, עַל־יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת בּוֹ יֵשׁוּת וְגַאֲוָה, וּמְרַחֵק מִמֶּנּוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה, וְאֵין בּוֹ שׁוּם מְדָּה טוֹבָה, מֵאַחַר שֶׁלִּבּוֹ רֵיק מֵחָכְמָה, וְעַל־כֵּן הַכֹּל אָצְלוֹ בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר.

מִאֹד הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמַת לֵב, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַיְצָרִין. כִּי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֶר טוֹב, וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֶר הָרָע. הַיְנוּ כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, אֲזַי עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהִיא הַמִּדּוֹת, בְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי, עַל־יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ״ל. אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הוּא מְקַלְקֵל הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהוּא סוֹד חָלָל הַפָּנוּי, וַאֲזַי הוּא מְטַמְטֵם הֶחָלָל שֶׁבַּלֵּב, בִּבְחִינַת עָרְלַת לֵב וְכַנַּ״ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִלְקוּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהָיָה עַל־יְדֵי הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ״ל.

וְכָל עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁצְּרִיכִין לַצְמְצוֹם הַנַּ״ל, וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, כָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת עַל־יְדֵי כָּל הַנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי בְּרִיאַת

וְכָל עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁצְּרִיכִין לַצְמְצוֹם הַנַּ״ל, וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת

כָּל זֶה הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיָה עִקַּר הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת עַל־יְדֵי כָּל הַנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי בְּרִיאַת

הָעוֹלָמוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, עַל־יְדֵי הַחָכְמָה וְכַנַּ״ל. וְהַכְּלָל, שֶׁבְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ וְכַנַּ״ל, וְהָבֵן הֵיטֵב: [כִּי מַה שֶּׁמּוּבָא עַל כְּלָלִיּוּת הַבְּרִיאָה, שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת צִמְצוּם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָמוֹת, כָּךְ צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּהְיֶה צִמְצוּם בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, הַמְטַמְטְמִים אֶת לִבּוֹ, שֶׁאָז נִכְנֶסֶת בּוֹ יֵשׁוּת וְגַאוּת, וְאֵין מָקוֹם בְּלִבּוֹ לְהַשִּׂיג אֶת אֱלֹקוּתוֹ וּלְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ].

הָעוֹלָמוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, עַל־יְדֵי הַחָכְמָה וְכַנַּ״ל. וְהַכְּלָל שֶׁבְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, הֵם בְּחִינָה אַחַת מַמָּשׁ וְכַנַּ״ל. וְהָבֵן הֵיטֵב:

וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ בְּתוֹךְ הֶחָלָל שֶׁבְּלִבּוֹ כַּנַּ״ל, זֶהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת שְׁנֵי הַבָּתִּים הַנַּ״ל, מִי עִם זֹאת, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה כַּנַּ״ל. כִּי הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁשָּׁם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּכְלָלִיּוּת, וְכֵן אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּלִבּוֹ, שֶׁמְּתַקֵּן אֶת מִדּוֹתָיו, וּמְגַלֶּה אֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, זֶה נִקְרָא בֵּיתָא תַּתָּאָה. זֹאת, מִדַּת הַמַּלְכוּת, וּתְחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב, הַיְנוּ אֵיךְ שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְהַוּוֹת צִמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, זֶה נִקְרָא בֵּיתָא עִלָּאָה, מִ״י מִדַּת הַבִּינָה, שֶׁעִקַּר כַּוָּנַת הַצִּמְצוּם הָיָה בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן אֵין נִשְׁלָם תִּקּוּן וַעֲלִיַּת בֵּיתָא עִלָּאָה, עַד שֶׁעוֹלֶה בֵּיתָא תַּתָּאָה, דְּהַיְנוּ עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה. וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא יֵשׁ עֲלִיָּה לְבֵיתָא עִלָּאָה. כִּי אָז דַּיְקָא עוֹלִים מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִתְנַהֵג עַל־פִּי הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה שֶׁהוּא לוֹקֵחַ עַל עַצְמוֹ מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

(עַכְשָׁו יַסְבִּיר מַה הַקֶּשֶׁר לְהַצִּמְצוּם שֶׁבַּבְּרִיאָה אֶל מַה שֶּׁהִתְחִיל בֵּין עֲלִיַּת שְׁנֵי הַבָּתִּים מִ״י עִם זֹאת), זֶהוּ בְּחִינַת עֲלִיַּת שְׁנֵי הַבָּתִּים הַנַּ״ל, מִי עִם זֹאת, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה כַּנַּ״ל. כִּי הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא תַּתָּאָה, הַיְנוּ מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁשָּׁם נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּכְלָלִיּוּת, וְכֵן אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּלִבּוֹ, שֶׁמְּתַקֵּן אֶת מִדּוֹתָיו, וּמְגַלֶּה אֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם, זֶה נִקְרָא בֵּיתָא תַּתָּאָה. זֹאת, מִדַּת הַמַּלְכוּת, וּתְחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב, הַיְנוּ אֵיךְ שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְהַוּוֹת צִמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי, זֶה בְּחִינַת בֵּיתָא עִלָּאָה, זֶה נִקְרָא בֵּיתָא עִלָּאָה, מִ״י מִדַּת הַבִּינָה, שֶׁעִקַּר כַּוָּנַת הַצִּמְצוּם הָיָה בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן אֵין נִשְׁלָם תִּקּוּן וַעֲלִיַּת בֵּיתָא עִלָּאָה, עַד שֶׁעוֹלֶה בֵּיתָא תַּתָּאָה, דְּהַיְנוּ עַד שֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר תַּכְלִית כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה, וְאָז כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז דַּיְקָא יֵשׁ עֲלִיָּה לְבֵיתָא עִלָּאָה, כִּי אָז

שְׁנֵיהֶם יַחַד, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, בִּבְחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִכְנָס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלִמְעָלָה, שֶׁהִיא בִּינָה לְבָא וְכוּ׳ כַּנַּ״ל, עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלִמַּטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל: [הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁבִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה הָיָה הַהֶכְרֵחַ לְהַצְמְצוּם, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָמוֹת, וּכְמוֹ־כֵן אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, קִיּוּם מִצְוֹתָיו, הוּא צָרִיךְ לְצַמְצֵם אֶת הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּבָאָר (שָׁם בְּעֵץ חַיִּים, שַׁעַר א׳), שֶׁהַצִּמְצוּם הוּא בְּסוֹד הָעִגּוּלִים, וּבְתוֹכָם בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהֵם כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּסוֹד הַיֹּשֶׁר, וּלְפִי זֶה הָעִגּוּלִים נִקְרָאִים בֵּיתָא עִלָּאָה, סוֹד מ״י הַבִּינָ״ה, וְהַיֹּשֶׁר נִקְרָאִים בֵּיתָא תַּתָּאָה, סוֹד זֹא״ת הַמַּלְכוּ״ת, שֶׁזֶּה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, מ״י זֹא״ת עוֹלָה, לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִכְנָס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלִמַּעְלָה, שֶׁהִיא סוֹד הָעִגּוּלִים, עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלִמַּטָּה, שֶׁהוּא סוֹד הַיֹּשֶׁר, וְדוֹ״ק].

שְׁנֵיהֶם יַחַד, בֵּיתָא עִלָּאָה וּבֵיתָא תַּתָּאָה, בִּבְחִינַת מִי זֹאת עוֹלָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. כִּי לֹא אָבוֹא בְּעִיר עַד דִּבְקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִכְנָס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלִמַּעְלָה, שֶׁהִיא בִּינָה לְבָא וְכוּ׳ כַּנַּ״ל, עַד שֶׁיִּבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלִמַּטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל:

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב. כִּי תְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב, הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, שֶׁבְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ״ל. וְהֶבֵן מְאֹד, כִּי הַדְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד, וְרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, קִצֵּר כָּאן וְדִבֵּר הַכֹּל בְּרֶמֶז, כְּמָאן דְּמַחְוֵי בְּמָחוֹג, וְהַדְּבָרִים נְכוֹחִים לַמֵּבִין, וְהָעִקָּר לְקַיְּמָם כִּפְשׁוּטָן, לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, כִּי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, בְּחִינַת יְצִירָה לְבִישׁ. עַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד, וּלְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ תָּמִיד לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב, גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ,

וְכָל זֶה הַיְנוּ הַחִבּוּר בֵּין בֵּיתָא עִלָּאָה לְבֵין בֵּיתָא תַּתָּאָה (הָעִגּוּל וְהַיֹּשֶׁר), הוּא בְּעַצְמָם סוֹד בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב. כִּי תְּפִלָּה שֶׁבַּלֵּב, הִיא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, שֶׁבְּתוֹךְ חָלָל הַפָּנוּי שֶׁבַּלֵּב כַּנַּ״ל; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל דִּבּוּרוֹ, וְחוֹשֵׁב אֶל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, זוֹ שְׁלֵמוּת הַחִבּוּר בֵּין בֵּיתָא עִלָּאָה לְבֵין בֵּיתָא תַּתָּאָה, בֵּין הָעִגּוּל וְהַיֹּשֶׁר, כִּי בְּתוֹךְ לִבּוֹ עוֹשֶׂה חָלָל, וְאֵינוֹ מַשְׁאִיר שָׁם שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, רַק מְקַשֵּׁר דִּבּוּרוֹ אֶל מַחֲשַׁבְתּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, וְהֶבֵן מְאֹד, כִּי הַדְּבָרִים עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד, וְרַבֵּנוּ זַ״ל קִצֵּר כָּאן וְדִבֵּר הַכֹּל בְּרֶמֶז, כְּמָאן דְּמַחְוֵי בְּמָחוֹג, וְהַדְּבָרִים נְכוֹחִים לַמֵּבִין, וְהָעִקָּר לְקַיְּמָם כִּפְשׁוּטָן, לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בְּעֵת הַתְּפִלָּה וּבְכָל זְמַן, כִּי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵן עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִירָה לְבִישׁ, שֶׁמְּצַיֵּר הַכֹּל לְרָע, וְהוּא מְטַמְטֵם אֶת לִבָּבוֹ וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה, עַל־כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד, וּלְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ תָּמִיד לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵצֶר טוֹב, גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ,

שֶׁמְּצַיֵּר שֶׁהַכֹּל טוֹב, וְהַכֹּל בָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה, אֲזַי וְלִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת עַל־יְדֵי־זֶה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ׳, וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה; כִּי בּוֹ בָּרֵעַ שֶׁאָדָם מְטַהֵר אֶת לִבּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ מִכָּל מִינֵי הִרְהוּרִים רָעִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָר לְגַמְרֵי, וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים, וּלְקָנוֹת לְעַצְמוֹ מִדּוֹת טוֹבוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הֶעָבָר, וּבְתַחְלָה צְרִיכִין לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִבְעַר יוֹתֵר מִדַּי, כִּי צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה דַּיְקָא. וּשְׁאָר כָּל הַדְּרָכִים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, וְעֵצוֹת נְכוֹנוֹת, שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹצִיא מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת. [וְהַכְּלָל, שֶׁמַּה שֶּׁהָאֲרִיזַ״ל מֵבִיא בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, מְחַדֵּשׁ רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁהוּא שַׁיָּךְ גַּם בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר הָיָה לִבְרֹא אֶת הַבְּרִיאָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי צִמְצוּם, כִּי הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף, כְּמוֹ־כֵן אֵצֶל הָאָדָם הַפְּרָטִי, גַּם־כֵּן לְבָבוֹ בּוֹעֵר עַד מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וּמֵחֲמַת שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מְאֹד, אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם, וְלָכֵן צְרִיכִים אֶת הַצִּמְצוּם, שֶׁיְּצַמְצֵם אֶת הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, וְיוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם כָּל נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכָּל בְּרָכָה וְכָל תְּפִלָּה שֶׁרַק מְבָרֵךְ וּמִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינָיו, וְכֵן כָּל מִצְוָה שֶׁאָדָם מְקַיֵּם, יִהְיֶה שָׁשׂ וְשָׂמֵחַ עִמָּהּ, וְכֵן עִם כָּל לִמּוּד וְלִמּוּד שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד, וְכָךְ יִזְכֶּה לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר כָּל יְמֵי חַיָּיו]. וְעוֹד לֶאֱלוֹק מִלִּין בְּכָל זֶה, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר קָצָת. (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ז׳; רֹאשׁ חֹדֶשׁ, הֲלָכָה ד׳; נְדָרִים, הֲלָכָה ג׳; מִילָה, הֲלָכָה ב׳; שֶׁשָּׁם מְבָאֵר מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל בָּאֵר הֵיטֵב אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל הָאֵלּוּ), כִּי לֹא יַסְפִּיקוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת לְבָאֵר דִּבּוּר אֶחָד מִדִּבּוּרָיו הַנּוֹרָאִים, וְדַי בָּזֶה כָּעֵת:] (וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן רִאשׁוֹן).

טוֹב. וְלִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת עַל־יְדֵי־זֶה מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ׳, וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וּבַתְּחִלָּה צְרִיכִין לְצַמְצֵם הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ שֶׁלֹּא יִבְעַר יוֹתֵר מִדַּי, כִּי צְרִיכִין לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָגָא וּבְמִדָּה דַּיְקָא. וּשְׁאָר כָּל הַדְּרָכִים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, וְעֵצוֹת נְכוֹנוֹת, שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹצִיא מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת. וְעוֹד לֶאֱלוֹק מִלִּין בְּכָל זֶה, וְיִתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר קָצָת. כִּי לֹא יַסְפִּיקוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת לְבָאֵר דִּבּוּר אֶחָד מִדִּבּוּרָיו הַנּוֹרָאִים, וְדַי בָּזֶה כָּעֵת:] (וְנַחֲזֹר לְעִנְיַן רִאשׁוֹן):

וּבִשְׁבִיל זֶה, נִקְרָא נִיסָן אָבִיב, אָלֶ״ף עִם בֵּי״ת, יוּ״ד עִם בֵּית. וְזֶה יְחוּדָא עִלָּאָה, וְיִחוּדָא תַּתָּאָה:

(וּמֵחֲמַת שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל גָּלָה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, הוּא מְקַשֵּׁר אֶת זֶה בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה): **וּבִשְׁבִיל זֶה, נִקְרָא נִיסָן אָבִיב,** כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יג, ד): ״הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב״, וְתֵיבַת אָבִי״ב זֶה אָלֶ״ף עִם בֵּי״ת, יוּ״ד עִם בֵּית. וְזֶה יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה: הֵינוּ שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ נִיסָן אָבִי״ב, כִּי תֵּבַת אָבִי״ב נֶחֱלֶקֶת לִשְׁתֵּי תֵּבוֹת: אָלֶ״ף עִם בֵּי״ת, יוּ״ד עִם בֵּי״ת, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה יא.): בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל; וְאָמְרוּ (שָׁם ב.): בְּאֶחָד בְּנִיסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַמְּלָכִים; שֶׁזֶּה

סוֹד עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת בֵּיתָא תַּתָּאָה. וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית כא:): כַּד נַפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִסְטָרָא דְּיוֹבְלָא הֲוָה; שֶׁהִיא בִּינָה בֵּיתָא עִלָּאָה (עַיֵּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה); נִמְצָא, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא נִיסָן חֹדֶשׁ הָאָבִיב, שֶׁאָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין בִּינָה לְמַלְכוּת, מ״י עִם זא״ת, חִבּוּר בֵּין בֵּיתָא עִלָּאָה לְבֵיתָא תַּתָּאָה. וְעַיֵּן שַׁעַר הַפְּסוּקִים (פָּרָשַׁת שְׁמוֹת): ״וַיַּעֲבִידוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ״ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת הוּא אָבִי״ב, לְרָמֵז כִּי נִגְאֲלוּ בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, שֶׁהוּא חֹדֶשׁ נִיסָן, וְדִלֵּג עֲלֵיהֶם אֶת הַקֵּץ, שֶׁהָיוּ ת׳ שָׁנָה, וְהוֹצִיאָם קֹדֶם בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, לְסִבָּה מַה שֶּׁשִּׁעְבְּדוּם בְּפָרֶךְ יוֹתֵר מִדַּי, עַיֵּן שָׁם.

**ה. וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד; כִּי בְּעֵת הַגְּאֻלָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִגְאַל אֶת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, מוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא): עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנָשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבָּעָה סִטְרִין וְכוּ׳, מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבָּעָה סִטְרִין וְכוּ׳, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְמְחוּן חַיָּבַיָּא מֵעָלְמָא, סַלְקָא צְלוֹתָא בְּנִגּוּנָא בְּאַרְבַּע מִינִין, דְּאִנּוּן שִׁיר פָּשׁוּט וְדָא י׳, שִׁיר כָּפוּל וְדָא י״ק, שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ וְדָא יק״ו, שִׁיר מְרֻבָּע וְדָא יקו״ק, בְּשִׁמְא דיקו״ק סַלְקָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, וְהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא. כִּי עַל־יְדֵי סוֹד הָעֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא, יִהְיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִים מֵהַגָּלוּת, [מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק, אֶת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ״ל לְתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל יָדוֹ נִגְאָלִים מֵהַגָּלוּת, כִּי עַל־יְדֵי פֶּגֶם הַבְּרִית, הַמִּחִין חֲרֵבִים לְגַמְרֵי, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְתַפֵּס אֱלֹקוּת, כִּי מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, נִגְרַם לוֹ שְׁבִירַת הַכֵּלִים, וְעַל־יְדֵי עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם תִּקּוּן הַכְּלָלִי, נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּם, דֶּרֶךְ הָעֲשֶׂר סְפִירוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִבְנָה לוֹ הַמֹּחִין, י׳ סוֹד הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא אוֹר פָּשׁוּט, שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, י״ה סוֹד חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁהוּא אוֹר כָּפוּל, יה״ו סוֹד חֲגַ״ת (חֶ׳סֶד, גְּ׳בוּרָה, תִּ׳פְאֶרֶת), שֶׁהוּא אוֹר מְשֻׁלָּשׁ, יהו״ה סוֹד נְהִי״ם (נֶ׳צַח, ה׳וֹד, יְ׳סוֹד, מַ׳לְכוּת), שֶׁהוּא אוֹר מְרֻבָּע, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַחִבּוּר וְהַיִּחוּד בֵּין בֵּיתָא עִלָּאָה לְבֵין בֵּיתָא תַּתָּאָה], זֶה בְּחִינַת הֵא, שֶׁהִיא דָּלֶת עִם יוּד. כִּי אוֹת ה׳ הִיא כְּלוּלָה מֵאוֹת ד׳ וְאוֹת י׳ (הֵינוּ כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אוֹת י׳ בְּאוֹת ד׳, נַעֲשֶׂה מִזֶּה ה׳), דָּלֶ״ת, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע; הֵינוּ בָּאוֹת ד׳ בְּעַצְמָהּ מְרֻמָּז סוֹד הַגְּאֻלָּה, כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא): עָתִיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנָשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבָּעָה סִטְרִין וְכוּ׳, שֶׁיְּקַבֵּץ אֶת כָּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי אוֹת יוּד, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא, הֵינוּ י׳, י״ה, יה״ו, יהו״ה, שֶׁתִּכָּנֵס הָאוֹת י׳, שֶׁהִיא עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּסוֹד פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה סִטְרִין דְּעַלְמָא, שֶׁשָּׁם נִתְפַּזְּרוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלֶמֶת אוֹת ה׳, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְזֶה עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד יַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, כִּי יִטַּהֵר וְיִזְדַּכֵּךְ מֵחַ־מַּחֲשַׁבְתּוֹ, וְיִהְיֶה נָקִי לְגַמְרֵי מִפֶּגֶם הַבְּרִית, פֶּגֶם הַמֹּחַ, כִּי יָאִירוּ בּוֹ הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, וְאָז יַחֲזִיק בִּשְׁלֵמוּת בִּבְחִינַת שָׁרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁיַּרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְשָׂרָה, זֶה בְּחִינַת שִׁיר, כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת,

ה וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, וְהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע. וְהֵם עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא. זֶה בְּחִינַת הֵא, שֶׁהִיא דָּלֶת עִם יוּד. דָּלֶ״ת, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע. יוּד, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנָא. וְזֶה עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ, בִּבְחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם. וְשָׂרָה, זֶה בְּחִינַת שִׁיר, בְּחִינַת:

יְגָאֲלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "וְשָׁרִים כְּחוֹלְלִים", הַיְנוּ עַל־יְדֵי שִׁירָה וְזִמְרָה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה לִבּוֹ חָלָל בְּקִרְבּוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד חָלָל הַפָּנוּי, וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת "נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל", כִּי דָּוִד הִיא הַמַּלְכוּת, וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ, אֲשֶׁר יִגְלֶה אֶת הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁעַל יָדָם יִהְיוּ נִגְאָלִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר): וְזֶה פֶּרוּשׁ (בָּבָא מְצִיעָא נט.): 'אִתְתָךְ גוּצָא גְחֹן וּלְחִישׁ, פֶּרֶשׁ רַשִׁ"י: 'שְׁמַע עֲצָתָהּ'; כִּי בֶּאֱמֶת "אִשָּׁה יִרְאַת ה'", הִיא בְּחִינַת עֵצָה. [עַיֵּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה), וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין כב.): מִי שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ בְּיָמָיו עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת; כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאִשָּׁה הִיא יִרְאַת הַשֵּׁם שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, כְּשֶׁעוֹלָה עַד הַבִּינָה, שֶׁשָּׁם מְקוֹר הָעֵצָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כא, יב): "כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ", שֶׁזֶּה סוֹד (מִשְׁלֵי יב, ד): "אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ"]. כְּשֶׁהַתְּפִלָּה הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת מַלְכוּת, בְּסוֹד (תְּהִלִּים קט, ד): "וַאֲנִי תְּפִלָּה"; דָּלָה וַעֲנִיָּה שׁוֹאֶלֶת אֶת צָרְכֶיהָ, כְּשֶׁהִיא בְּשִׁפְלוּת וּבְקַטְנוּת, בִּבְחִינַת 'אִתְתָךְ גוּצָא', בְּחִינַת קְטַנָּה", בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א'): "אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן", בִּבְחִינַת עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת (סַנְהֶדְרִין כב עַיֵּן שָׁם). צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָהּ, בִּבְחִינַת "אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד". וְסֻכָּה זוֹ שָׂרָה, שֶׁסָּכְתָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ (מְגִלָּה יד), וְשָׂרָה זֶה מַלְכוּת, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יט): "עֲצַת ה' הִיא תָקוּם", בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א'): "שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים". וְזֶה: 'וּלְחִישׁ לָהּ', תְּקַבֵּל עֲצָתָהּ. וְזֶה עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ. שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב:

"וְשָׁרִים כְּחוֹלְלִים". וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁמוּאֵל־ב כג):

וְזֶה פֶּרוּשׁ (בָּבָא מְצִיעָא נט): 'אִתְתָךְ גוּצָא גְחֹן וּלְחִישׁ', פֶּרֶשׁ רַשִׁ"י: 'שְׁמַע עֲצָתָהּ'; כִּי בֶּאֱמֶת "אִשָּׁה יִרְאַת ה'", הִיא בְּחִינַת עֵצָה. כְּשֶׁהַתְּפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּשִׁפְלוּת וּבְקַטְנוּת. בִּבְחִינַת 'אִתְתָךְ גוּצָא', בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח'): "אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה", בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א'): "אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן", בִּבְחִינַת עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת (סַנְהֶדְרִין כב עַיֵּן שָׁם). צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָהּ, בִּבְחִינַת (עָמוֹס ט'): "אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד". וְסֻכָּה זוֹ שָׂרָה, שֶׁסָּכְתָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ (מְגִלָּה יד), וְשָׂרָה זֶה מַלְכוּת. בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יט): "עֲצַת ה' הִיא תָקוּם", בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א'): "שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים". וְזֶה: 'וּלְחִישׁ לָהּ', תְּקַבֵּל עֲצָתָהּ. וְזֶה עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ. שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב:

בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח'): "אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה", בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית א'): "אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן", בִּבְחִינַת עֲצָתוֹ נוֹפֶלֶת (סַנְהֶדְרִין כב.), הַיְנוּ כְּשֶׁהַמַּלְכוּת חָכְמָה תַּתָּאָה, שֶׁהִיא סוֹד הַתְּפִלָּה בְּקַטְנוּת, וּמָלֵא מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁזֶּה הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר עָלָיו, כִּי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵן הַיֵּצֶר הָרָע, וְקָשֶׁה עָלָיו הַתְּפִלָּה, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָהּ, בִּבְחִינַת (עָמוֹס ט, יא): "אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד", שֶׁהִיא בְּחִינַת וְסֻכָּה זוֹ שָׂרָה (מְגִלָּה יד.), שֶׁסָּכְתָה בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, הַיְנוּ גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב, וְשָׂרָה זֶה מַלְכוּת, כִּי שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יט, כא): "עֲצַת ה' הִיא תָקוּם", הַיְנוּ כְּשֶׁמַּגְבִּיהִים וּמְרִימִים אֶת "אִשָּׁה יִרְאַת הַשֵּׁם", שֶׁהִיא סוֹד הַמַּלְכוּת תְּפִלָּה, שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁפָּעוֹת הָעֵצוֹת, שֶׁזֶּה "עֲצַת הַשֵּׁם הִיא תָקוּם", כְּשֶׁמְּקִימִים אֶת עֲצַת הַשֵּׁם, אֶת הָאִשָּׁה, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, אֲזַי הִיא נַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א, טז): "שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדֹלִים", שֶׁזֶּה סוֹד (יְשַׁעְיָה ל, כו): "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", שֶׁמִּתְחַבֵּרֶת הַמַּלְכוּת — בֵּיתָא תַּתָּאָה, עִם הַבִּינָה — בֵּיתָא עִלָּאָה, אָז נִשְׁלֶמֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְזֶה: 'וּלְחִישׁ לָהּ', תְּקַבֵּל עֲצָתָהּ. וְזֶה עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה

שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב (הַיְינוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶל מַה שֶּׁהִתְחִיל), כִּי הַשְׁלֵמוּת הִיא לְקַשֵּׁר אֶת הַמַּלְכוּת אֶל הַבִּינָה, בֵּיתָא תַּתָּאָה אֶל בֵּיתָא עִלָּאָה, שֶׁזֶּה יִהְיֶה לֶעָתִיד בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאָז יִתְעַר הַשִּׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁיִּתְגַּלֶּה לְעֵינֵי כֹּל גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, עַל־יְדֵי הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁזֶּה י׳ י״ה יה״ו יהו״ה (בְּתוֹךְ הָעִגּוּלִים יָאִיר הַיֶּשֶׁר), אָז תִּתְבַּטֵּלְנָה כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּאוֹת עַל־יְדֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא בַּעֲוֹנוֹתָיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁבִירַת הַכֵּלִים, חֶלֶל הַפָּנוּי, שֶׁפְּנָה מִשָּׁם אֱלֹקוּתוֹ, וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבְקוּת עֲצוּמָה, שֶׁזּוֹ תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ, כִּי מֵרֹב דְּבֵקוּתוֹ וְהִתְבַּלְּלוּתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָזַי יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, כִּי תִּהְיֶה אֶצְלוֹ כְּבָר הַשְׁלֵמוּת. ו. [(עַיֵּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה), עַד עַתָּה דִּבַּרְנוּ מִתִּקּוּן וַעֲלִיַּת הַמַּלְכוּת, עַל־יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר עַצְמוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְיַמְשִׁיךְ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת לְתוֹךְ לִבּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָבוֹא לִפְעָלוֹת וּלְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּלֶּה שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, וְכֵן דִּבַּרְנוּ מִתִּקּוּן וַעֲלִיַּת הַמַּלְכוּת עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנַת הַלֵּב, וְעַכְשָׁו מַתְחִיל לְדַבֵּר מִמִּי שֶׁכְּבָר פָּגַם בִּבְחִינַת הַמַּלְכוּת, עַל־יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו, חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הָעֲוֹנוֹת בָּאִים עַל־יְדֵי הַיְצָרִין רָעִין, שֶׁהֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם לָזֶה יֵשׁ תִּקּוּן עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה תָּלוּי בַּלֵּב]. **וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שְׁמוּאֵל־ב כ׳ כג, א): **״הֵקֵם עָל״ — ׳עֲלֵה שֶׁל תְּשׁוּבָה׳** (מוֹעֵד קָטָן טז:). **וְתִשׁוּבָה הִיא אוֹתִיּוֹת תָּשׁוּב ה׳, שֶׁנַּעֲשֵׂית מִדָּלֶת ה׳. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה תָּלוּי בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה ו׳): **״וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב״. וְזֶה בְּחִינַת: מִי זֹאת עוֹלָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה. עֲלֵה שֶׁל תְּשׁוּבָה, עֲלִיָּתָהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה, עִם מִי:**

(מוֹעֵד קָטָן טז:), הַיְינוּ מִי שֶׁפָּגַם וְנָפַל בְּעִמְקֵי עֲמָקִים בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו, עַל־יְדֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁטִּמְטְמוּ עַל־יְדֵי־זֶה אֶת לִבּוֹ, וְגָרַם שֶׁיִּהְיֶה אֶצְלוֹ חָלָל הַפָּנוּי, שֶׁשָּׁם פָּנָה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים לָאָדָם קְשָׁיוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת הָאָדָם יָכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. וּתְשׁוּבָה הִיא אוֹתִיּוֹת תָּשׁוּב ה׳, שֶׁנַּעֲשֵׂית מִדָּלֶת ה׳, כִּי קֹדֶם שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה הָיָה בִּבְחִינַת דָּלֶת וַעֲנִיּוּת, וְרָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, הִמְשִׁיךְ אֶת הַי׳ שֶׁהִיא הַמַּחֲשָׁבָה בְּתוֹךְ הַדָּלֶת, וְנַעֲשָׂה ה׳, [שֶׁזֶּה יִחוּד בֵּין בִּינָה לְמַלְכוּת, שֶׁהֵם סוֹד ה׳ ה׳ בֵּיתָא תַּתָּאָה וּבֵיתָא עִלָּאָה]. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה תָּלוּי בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו׳, י׳): ״וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב״, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּלִבּוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וְקַשְׁיוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בָּא מֵחֶלֶל הַפָּנוּי, וְזֶה בְּחִינַת: מִי זֹאת עוֹלָה, מִי עִם זֹאת עוֹלָה, הַיְינוּ עֲלֵה שֶׁל תְּשׁוּבָה, עֲלִיָּתָהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה, עִם מִי, שֶׁזֶּה חִבּוּר שְׁנֵי הֵי״ן מִשֵּׁם הֲוָ״ה בָּרוּךְ הוּא, הַיְינוּ הִתְחַבְּרוּת הַבִּינָה אֶל הַמַּלְכוּת, בֵּיתָא עִלָּאָה אֶל בֵּיתָא תַּתָּאָה, שֶׁזּוֹ הַשְׁלֵמוּת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לָזֶה, שֶׁזֶּה סוֹד גְּאֻלָּה פְּרָטִית שֶׁל הָאָדָם, שֶׁנַּעֲשֶׂה בֶּן חוֹרִין, שֶׁמְּאִירָה אֶצְלוֹ תָּמִיד אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, בְּלִי שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת כְּלָל, וְכֵן תִּהְיֶה גְּאֻלָּה בִּכְלָלִיּוּת, שֶׁכָּל זֶה מְרֻמָּז בְּמָה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא פו:): גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמְּקָרֶבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נט, כ): ״וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב״, מַה טַּעַם וּבָא לְצִיּוֹן

גּוֹאֵל? מִשּׁוּם דְּשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב; כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּלּוּיָה בְּדָבָר זֶה, שֶׁתִּתְחַבֵּר הַבִּינָה אֶל הַמַּלְכוּת, בֵּיתָא עִלָּאָה אֶל בֵּיתָא תַּתָּאָה, וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא תָּשׁוּב ה׳, שֶׁמַּחֲזִיר אֶת ה׳ תַּתָּאָה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, אֶל ה׳ עִלָּאָה שֶׁהִיא הַבִּינָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת (יוֹמָא פו.): ׳גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד׳, הַיְנוּ שֶׁהַמַּלְכוּת מַגַּעַת עַד הַבִּינָה, שֶׁשָּׁם כִּסֵּא הַכָּבוֹד עוֹלָם הַבְּרִיאָה, וְזֶה (שָׁם): ׳גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמְּקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה׳, שֶׁיִּהְיֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַהִתְגַּלּוּת, שֶׁכָּל אֶחָד יִרְאֶה בְּעֵינָיו הַגַּשְׁמִיּוּת רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה (יְשַׁעְיָה כה, ט): ״וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹקֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ, זֶה ה״ה קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ״; כִּי כָּל אֶחָד יוּכַל לְהַרְאוֹת עִם אֶצְבָּעוֹ עַל אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא כָּל־כָּךְ, כִּי לֶעָתִיד לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בִּלְי שׁוּם לְבוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נח, יד): ״אָז תִּתְעַנַּג עַל ה׳״, עַל ה׳ דַּיְקָא, שֶׁכָּל זֶה הוּא עַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁמֵּאִיר סוֹד הַכֶּתֶר עַל הַתִּפְאֶרֶת, וְזֶה עִקַּר עִנְגּ שַׁבָּת, שֶׁאָז מֵאִיר עֶצֶם עַצְמִיּוּת גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּלְי שׁוּם לְבוּשִׁים, וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר (יִתְרוֹ פח:): מַהוּ שַׁבָּת, שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִכָּל סִטְרוֹי; וְשַׁבָּת זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל, ב): ״וְשַׁבְתָּ עַד ה׳ אֱלֹקֶיךָ״, כִּי בְּשַׁבָּת אָז הָאָדָם עוֹלֶה עַד הַוַּי״ה אֱלֹקֶיךָ, שֶׁזֶּה סוֹד תְּשׁוּבָה, וְזֶה בְּחִינַת גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁמַּעֲלָה תְּשׁוּבָה מִבְּחִינַת אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, מִבְּחִינַת ׳אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה׳, לִבְחִינַת גְּדוֹלָה, לִבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ל, כו): ״וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה״, שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהִיא הַבִּינָה, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יַגִּיעַ וְיַשִּׂיג אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁבָּאָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ עַד מְאֹד, כִּי מֵרֹב הַפַּשְׁטוּת שֶׁיּוֹצֵא מֵאוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, כִּי שָׁם יֵשׁ גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, בִּלְי שׁוּם לְבוּשִׁים, וְלָכֵן לֹא רוֹאִים שׁוּם דָּבָר, כִּי הַכֹּל מְכֻסֶּה. וְזֶה ׳כִּסֵּא הַכָּבוֹד׳, הַיְנוּ שֶׁהַבִּינָה נִקְרֵאת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁזֶּה לְשׁוֹן שֶׁמְּכַסִּין אוֹתָהּ, הַיְנוּ כִּסֵּא הוּא מִלְּשׁוֹן כִּסּוּי, שֶׁמְּכַסֶּה אֶת הַכָּבוֹד הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כז, כו): ״וּכְבָשִׁים לִלְבוּשֶׁךָ״, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיוּ תַּחַת לְבוּשֶׁךָ (חַגִּיגָה יג.) שֶׁמְּכַסִּין אוֹתָהּ, שֶׁזֶּה

וְזֶהוּ בְּחִינַת (יוֹמָא פו): **׳גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד׳, וְזֶה** (שָׁם): **׳גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמְּקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה׳. כִּי לֶעָתִיד לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה נח): **״אָז תִּתְעַנַּג עַל ה׳״ — עַל ה׳ דַּיְקָא, הוּא עַתִּיקָא סְתִימָאָה** (זֹהַר וַיְחִי ריט עַיֵּן שָׁם), **וְזֶה עִקַּר עִנְגּ שַׁבָּת. וְשַׁבָּת זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים ל): **״וְשַׁבְתָּ עַד ה׳ אֱלֹקֶיךָ״. וְזֶה בְּחִינַת גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁמַּעֲלָה תְּשׁוּבָה מִבְּחִינַת אֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, מִבְּחִינַת ׳אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה׳. לִבְחִינַת גְּדוֹלָה, לִבְחִינַת** (יְשַׁעְיָה ל׳): **״וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה״. שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יַגִּיעַ וְיַשִּׂיג אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה. וְזֶה ׳כִּסֵּא הַכָּבוֹד׳, שֶׁמְּכַסִּין אוֹתָהּ. בִּבְחִינַת** (מִשְׁלֵי כז): **״וּכְבָשִׁים לִלְבוּשֶׁךָ״, דְּבָרִים שֶׁהֵם כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיוּ תַּחַת לְבוּשֶׁךָ** (חַגִּיגָה יד).

בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כה, ב): ״כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר״, כִּי מֵרֹב הַגִּלּוּי הוּא נִרְאֶה מְאֹד פָּשׁוּט, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל בְּהֶסְתֵּר, וְזֶה ׳כְּסֵא הַכָּבוֹד׳, שֶׁמְּכַסִּין מִפְּנֵי כְּבוֹד אֱלֹקִים, וְאַתָּה תַּגִּיעַ וְתַשִּׂיג אוֹתָהּ, הַיְנוּ כִּי הַגִּלּוּי אֱלֹקוּת שֶׁיּוֹצֵא מֵעַתִּיקָא סְתִימָאָה, הוּא גִּלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, עַד שֶׁמֵּרֹב הַפַּשְׁטוּת לֹא מַשִּׂיגִים כְּלוּם, וּבֶאֱמֶת שָׁם מֻנָּחִים כָּל הַסּוֹדוֹת, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא כְּסֵא הַכָּבוֹד, שֶׁמְּכַסֶּה אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁדַּיְקָא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁצַּדִּיקִים מְגַלִּים עַד שֶׁנִּרְאֶה כְּדָבָר פָּשׁוּט, וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין אֶת זֶה וּלְהַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, אַךְ מֵרֹב פַּשְׁטוּתוֹ, אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִין אֶת הָעֹמֶק שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר, וּכְעֵין הָאָוִיר, שֶׁבְּלִי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן זֶה כָּל־כָּךְ פָּשׁוּט לָאָדָם, עַד שֶׁהוּא אֵינוֹ מֵבִין יִקְרַת הָאָוִיר, שֶׁבִּלְעָדָיו אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, מִתְנַהֲגִים בְּפַשְׁטוּת גְּמוּרָה, וּמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן הֲכִי פָּשׁוּט, שֶׁזֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁבָּא מִסּוֹד עַתִּיק שֶׁבְּעַתִּיקִין, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם לְבוּשׁ, וְהַכֹּל פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת, וְלָכֵן אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְתָפְסוֹ וּלְהַשִּׂיג בִּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הַמְגַלִּים גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁזֶּה ״כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר״, הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִסְתַּתֵּר מֵעֵינֵי כֹּל, מֵרֹב פַּשְׁטוּתוֹ, שֶׁזֶּה כְּסֵא הַכָּבוֹד, שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מִתְכַּסֶּה מֵעֵינֵי כֹּל, וְדוֹ״ק].

שֶׁמְּכַסִּין אוֹתָהּ, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כה): **״כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר״. וְזֶה ׳כְּסֵא הַכָּבוֹד׳, שֶׁמְּכַסִּין מִפְּנֵי כְּבוֹד אֱלֹקִים, וְאַתָּה תַּגִּיעַ וְתַשִּׂיג אוֹתָהּ: וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בֵּי״ת רֵאשִׁית, הַיְנוּ שְׁנֵי רֵאשִׁית. וְהֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִיסָן, שֶׁגַּם נִיסָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים** (תִּקּוּן כא מה.): **׳וְהִיא נִקְרֵאת קַבָּלָה, כַּד אִיהִי בֵּין תְּרִין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא׳. וּ׳תְרִין דְּרוֹעִין׳, הֵם תִּשְׁרֵי וְנִיסָן. וְהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בָּם הוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי ׳בְּנִיסָן עֲתִידִין לְגָאלֵ׳** (רֹאשׁ־הַשָּׁנָה בְּתִקּוּנֵי־זֹהַר מְקַשֵּׁר פֶּסַח שֶׁהוּא יָמִין, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא שְׂמֹאל, וּמְשַׁנֵּיהֶם יוֹצְאִים סוֹד קַבָּלָה, שֶׁהוּא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, כִּי נִיסָן וְתִשְׁרֵי הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, וּכְשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר עָלָיו גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁזֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא דְּפִסְחָא מִסְטָרָא דִּימִינָא, צְלוֹתָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא וְכוּ׳, וְכַד סְלִיקַת בְּגוּפָא בְּתֵרִין דְּרוֹעוֹי דְּמַלְכָּא אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה וְכוּ׳, וּבְגִינֵיהּ שְׂמֹאל דּוֹחֶה לְבֵינוֹנִיִּים דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין מְקָרֶבֶת לוֹן בִּתְיוּבְתָּא דְּאִיהוּ פֶּסַח], וְהֵם נִיסָן וְתִשְׁרֵי יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בָּם הוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי ׳בְּנִיסָן עֲתִידִין לְגָאלֵ׳ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בֵּי״ת רֵאשִׁית, הַיְנוּ שְׁנֵי רֵאשִׁית. וְהֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִיסָן, שֶׁגַּם נִיסָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא מה.): **׳וְהִיא נִקְרֵאת קַבָּלָה, כַּד אִיהִי בֵּין תְּרִין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא׳. וּ׳תְרִין דְּרוֹעִין׳, הֵם תִּשְׁרֵי וְנִיסָן. וְהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בָּם הוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי ׳בְּנִיסָן עֲתִידִין לְגָאלֵ׳** (רֹאשׁ־הַשָּׁנָה

בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי כה, ב): ״כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר״, כִּי מֵרֹב הַגִּלּוּי הוּא נִרְאֶה מְאֹד פָּשׁוּט, אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל בְּהֶסְתֵּר, וְזֶה ׳כְּסֵא הַכָּבוֹד׳, שֶׁמְּכַסִּין מִפְּנֵי כְּבוֹד אֱלֹקִים, וְאַתָּה תַּגִּיעַ וְתַשִּׂיג אוֹתָהּ, הַיְנוּ כִּי הַגִּלּוּי אֱלֹקוּת שֶׁיּוֹצֵא מֵעַתִּיקָא סְתִימָאָה, הוּא גִּלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, עַד שֶׁמֵּרֹב הַפַּשְׁטוּת לֹא מַשִּׂיגִים כְּלוּם, וּבֶאֱמֶת שָׁם מֻנָּחִים כָּל הַסּוֹדוֹת, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא כְּסֵא הַכָּבוֹד, שֶׁמְּכַסֶּה אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁדַּיְקָא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁצַּדִּיקִים מְגַלִּים עַד שֶׁנִּרְאֶה כְּדָבָר פָּשׁוּט, וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין אֶת זֶה וּלְהַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, אַךְ מֵרֹב פַּשְׁטוּתוֹ, אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִין אֶת הָעֹמֶק שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר, וּכְעֵין הָאָוִיר, שֶׁבְּלִי זֶה אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן זֶה כָּל־כָּךְ פָּשׁוּט לָאָדָם, עַד שֶׁהוּא אֵינוֹ מֵבִין יִקְרַת הָאָוִיר, שֶׁבִּלְעָדָיו אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, מִתְנַהֲגִים בְּפַשְׁטוּת גְּמוּרָה, וּמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֹפֶן הֲכִי פָּשׁוּט, שֶׁזֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁבָּא מִסּוֹד עַתִּיק שֶׁבְּעַתִּיקִין, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם לְבוּשׁ, וְהַכֹּל פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת, וְלָכֵן אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְתָפְסוֹ וּלְהַשִּׂיג בִּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים הַמְגַלִּים גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁזֶּה ״כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דָּבָר״, הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

יא), וְאֵין הַגְּאֻלָּה אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נט, כ): ״וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל״ וְכוּ׳ (יוֹמָא פו:) וְעִקַּר יְדִיעַת הַקַּבָּלָה, הַיְנוּ יְדִיעַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, הוּא יִהְיֶה לֶעָתִיד, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא, בִּבְחִינַת תַּעֲנוּג שַׁבָּת, בִּבְחִינַת: ״אָז תִּתְעַנַּג עַל ה׳״. וְזֶה לְשׁוֹן תִּשְׁרֵי, לְשׁוֹן שִׁירָה, וּלְשׁוֹן פֶּסַח, פֶּה־סָח (שַׁעַר הַבְּחִינוֹת, דַּף פב). כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ל, כט): ״הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג״. כִּי יִתְעַר שִׁיר וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא, בִּבְחִינַת פֶּ״ה סָ״ח, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל, יג): ״לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם״, ׳וְלֹא יִדֹּם׳ דַּיְקָא, הַיְנוּ פֶּה סָח. ׳כָּבוֹד׳, זֶה בְּחִינַת ״מֶלֶךְ הַכָּבוֹד״ (תְּהִלִּים כד, ז), בְּחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בְּחִינַת שִׁיר שֶׁלֶּעָתִיד; הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר בֵּין נִיסָן לְתִשְׁרֵי, שֶׁשְּׁנֵיהֶם יְמֵי תְּשׁוּבָה, וּמִשְּׁנֵיהֶם יוֹצְאִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְנִגּוּנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ הָאוֹר שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, קַבָּלָה בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים, וְכֻלָּם יִזְכּוּ לִרְאוֹת וּלְהַרְגִּישׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד.

יא), וְאֵין הַגְּאֻלָּה אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נט) **: ״וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל״ וְכוּ׳** (יוֹמָא פו:). **וְעִקַּר יְדִיעַת הַקַּבָּלָה, הַיְנוּ יְדִיעַת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, הוּא יִהְיֶה לֶעָתִיד. שֶׁאָז יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא, בִּבְחִינַת תַּעֲנוּג שַׁבָּת, בִּבְחִינַת: ״אָז תִּתְעַנַּג עַל ה׳״. וְזֶה לְשׁוֹן תִּשְׁרֵי, לְשׁוֹן שִׁירָה. וּלְשׁוֹן פֶּסַח, פֶּה סָח** (שַׁעַר הַבְּחִינוֹת דַּף פב). **כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה ל׳) **: ״הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג״. כִּי יִתְעַר שִׁיר וְנִגּוּנָא בְּעָלְמָא, בִּבְחִינַת פֶּ״ה סָ״ח. בִּבְחִינַת** (תְּהִלִּים ל׳) **: ״לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם״, ׳וְלֹא יִדֹּם׳ דַּיְקָא, הַיְנוּ פֶּה סָח. ׳כָּבוֹד׳, זֶה בְּחִינַת מֶלֶךְ הַכָּבוֹד** (תְּהִלִּים כד), **בְּחִינַת שָׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם, בְּחִינַת שִׁיר שֶׁלֶּעָתִיד:**

ז וְזֶה בְּחִינַת צִיצִית, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלִי כְּלָא וְשָׁצֵי כְּלָא. כִּי עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, יִתְבַּטֵּל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבוּקִים בָּהּ, בְּחִינַת צִיצִית, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלִי כְּלָא וְשָׁצֵי כְּלָא, כִּי עִקַּר הַצִּיצִית הוּא הַפְּתִיל תְּכֵלֶת שֶׁבּוֹ, וּתְכֵלֶת הוּא לְשׁוֹן שֶׁמְּכַלֶּה הַכֹּל, הַיְנוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): מַה נִּשְׁתַּנָּה תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁהַתְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם, וְיָם דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד; נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְכַלֶּה וּמְבַטֵּל אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצוֹת לְהִתְאַחֵז בּוֹ, שֶׁהֵם כְּלַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵם הַיְצָרִין רָעִין. [וּבָזֶה מְקֻשָּׁר אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו, שֶׁמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם הַיֵּצֶר הָרָע, וּמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם הַיֵּצֶר טוֹב]. כִּי עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יִתְבַּטֵּל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, מִתְעַטֵּף אֶת עַצְמוֹ עִם אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֶּלֶת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי זֶה עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, שֶׁמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, שֶׁזֶּה הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵן הַיֵּצֶר הָרָע, רוֹצוֹת לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְעַל־יְדֵי אוֹר מְצוַת צִיצִית, שֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף עַצְמוֹ בָּהֶם, וּמִתְבּוֹנֵן עַל הָאֱלֹקוּת שֶׁמְּסַבֵּבֶת אוֹתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִשְׂרָאֵל

ז. (עַכְשָׁו יְקֻשַּׁר אֶל הַשָּׂגָתוֹ עִנְיַן צִיצִית) וְזֶה

הַדְּבוּקִים בָּהּ בְּמִצְוַת צִיצִית, יְקַבְּלוּ חִיּוּתָם מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף נא.) ״וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה׳ אֱלֹקֵיכֶם״, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, כִּי עִקַּר הַצִּיצִית הוּא פְּתִיל תְּכֵלֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא, מְכַלֶּה וּמְבַטֵּל אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁרוֹצִים לְהִתְאַחֵז בּוֹ, עַל־יְדֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵם הַיְצָרִין רָעִין, אַף־עַל־פִּי־כֵן חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף עִם צִיצִית, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת צִיצִית (בַּמִּדְבָּר טו, לט): ״וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם״, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת בָּא מִשָּׁם, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְסִתַּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה (שָׁם): ״וּרְאִיתֶם אֹתוֹ״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט בַּמִּדְבָּר, פֶּרֶק טו, רֶמֶז תשנ): ׳וּרְאִיתֶם אוֹתָם׳ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא ׳וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ׳, מַגִּיד הַכָּתוּב, שֶׁכָּל הַמְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הִקְבִּיל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה; בִּבְחִינַת: ׳דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם׳ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כה.), שֶׁהוּא בְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת, גִּלּוּי אֱלֹקוּת שֶׁנִּשְׁאָר תָּמִיד, וְלֹא יְכוֹלִים לְבַטֵּל אוֹתָם, כִּי מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ רַק לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִכְלָל בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁחַי וְקַיָּם, וְזֶה בְּחִינַת כַּלָּה, בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא; וּלְהֶפֶךְ — מִי שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר עַל מַחְשְׁבוֹתָיו, וּמְהַרְהֵר הִרְהוּרִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ כַּלָּה, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא, אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ, וְשׁוֹמְרִים אֶת מַחֲשַׁבְתָּם, וְחוֹשְׁבִים רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְעַטְּפִים תָּמִיד בְּצִיצִית, עַל־יְדֵי־זֶה חַיִּים וְקַיָּמִים, כִּי הֵם נִכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה בְּחִינַת (יִרְמְיָה ל, יא): ״כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם״, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְאַחֲזִים בְּהַשְׁכִינָה, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ הַגּוֹיִם, וְלֹא יוּכְלוּ לְהִתְאַחֵז בּוֹ. וְזֶה (שְׁמוּאֵל־ב׳ יג, לט): ״וַתְּכַל נֶפֶשׁ דָּוִד״, ׳נֶפֶשׁ דָּוִד׳, הִיא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא, שֶׁזֶּה לְשׁוֹן וַתְּכַל — לְשׁוֹן תְּכֵלֶת, וּלְשׁוֹן כְּלָיוֹן, כִּי דָּוִד הָיָה מַטְרוֹנִיתָא דִּשְׁכִינְתָּא, כִּי הָיָה דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי־זֶה חַי וְקַיָּם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה לוֹ כֹּחַ לְכַלּוֹת אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַמִּתְאַחֲזוֹת בָּאָדָם.

יְקַבְּלוּ חִיּוּתָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף נא.): **״וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה׳ אֱלֹקֵיכֶם״, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא, אַף־עַל־פִּי־כֵן חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת בָּא מִשָּׁם, מִבְּחִינַת: ׳דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם׳** (רֹאשׁ־הַשָּׁנָה כה.):

וְזֶה בְּחִינַת כַּלָּה, בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בָּהּ, חַיִּים וְקַיָּמִים. וְזֶה בְּחִינַת (יִרְמְיָה ל׳): **״כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם״ וְכוּ׳. וְזֶה** (שְׁמוּאֵל־ב יג): **״וַתְּכַל נֶפֶשׁ דָּוִד״. ׳נֶפֶשׁ דָּוִד׳, הִיא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, דְּאָכְלֵי כֹּלָּא וְשָׁצֵי כֹּלָּא:**

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ג׃): **׳רוּחַ צָפוֹן הָיָה מְנַשֶּׁבֶת בִּכְנוֹר שֶׁל דָּוִד, וְהָיָה מְנַגֵּן׳. ׳רוּחַ צָפוֹן׳, זֶה בְּחִינַת דִּינִים גְּבוּרוֹת, בְּחִינַת**

הַדְּבֵקִים בָּהּ, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַמִּתְאַחֲזוֹת בָּאָדָם.

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ג׃): ׳רוּחַ צָפוֹן הָיָה מְנַשֶּׁבֶת בִּכְנוֹר שֶׁל דָּוִד, וְהָיָה מְנַגֵּן׳. ׳רוּחַ צָפוֹן׳, זֶה בְּחִינַת דִּינִים גְּבוּרוֹת, כִּי (יִרְמְיָה א, יד): ״מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה״, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַדִּינִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּכֵלֶת, שֶׁהוּא הַצְּמָצוּם שֶׁמִּשָּׁם

בָּאִים הַדִּינִים, מִשָּׁם הַנְּגִינָה [כִּי כֹּחַ הַנְּגִינָה גַּם־כֵּן בָּא שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת הַקּוֹלוֹת מִכְּלֵי הַנְּגִינָה, וְכָךְ יוֹצֵא הַקּוֹל (וּמֵבִיא רָאָיָה מִפָּסוּק)]: בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כד, טז): ״מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ״, ׳מִכְּנַף׳ דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, שֶׁמַּגָּח עַל כַּנְפֵי הַבֶּגֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר טו, לח): ״עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת״, וְשָׁם בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ דַּיְקָא מֵהַצְמָצוּם יוֹצֵא הַנְּגִינָה. וְזֶה בְּחִינַת ה — דָּלֶ״ת עִם יוּ״ד. דָּלֶת, זֶה בְּחִינַת דָּלֶת כְּנָפוֹת, שֶׁזֶּה הַצִּיצִית שֶׁבּוֹ חוּט שֶׁל תְּכֵלֶת שֶׁהוּא הַצְמָצוּם, בְּחִינַת מִכְּנַף הָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת שֶׁהוּא הַצְמָצוּם. יוּד, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגוּנָא, שֶׁהֵן הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, בְּחִינַת הַיֵּשׁ הַנִּכְנָס בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, בְּחִינַת זִמְרַת שָׁמַעְנוּ, הַיְנוּ כְּנוֹרוֹ שֶׁל דָּוִד נִכְנָס בּוֹ רוּחַ צָפוֹן, שֶׁהוּא הַצְמָצוּם, סוֹד הַתְּכֵלֶת, שֶׁזֶּה דָּלֶת, דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם, שֶׁזֶּה הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁמִּשָּׁם כְּבְיָכוֹל פָּנָה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵם הַיְצָרִין רָעִין, הַבָּאִים עַל הָאָדָם לְבַלְבְּלוֹ וּלְבַטְּלוֹ וּלְנַתְּקוֹ מִלְּהַשִּׂיג אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנָס סוֹד יוּד בְּתוֹךְ הַדָּלֶת, הַיְנוּ הַקּוֹ שֶׁל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם סוֹד הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל יֵשׁ, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁנִּמְשָׁכִים בְּתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יוֹצֵא הַנְּגוּן בִּשְׁלֵמוּת, וְלָכֵן נַעֲשֶׂה מִדָּלֶת ה׳, שֶׁזֶּה סוֹד הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְגַּבְּרִים עַל יִצְרָם, וְחוֹשְׁבִים רַק מַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאוֹת הַמִּדּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא הֵם זוֹכִים לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, אֲשֶׁר זֶה בְּעַצְמוֹ: ״מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ״, דַּיְקָא מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ, שֶׁשָּׁם הוּא הַצְמָצוּם, דַּיְקָא מִשָּׁם ״זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ״, שֶׁזֶּה הַשָּׂגַת הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּבַטְּלִים אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּחִינַת דָּלֶת, דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם, וְדַיְקָא שָׁם נִכְנָס הַיּוּד, שֶׁהֵן הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת דְּיֹשֶׁר, וּמוֹצְאִים אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתוֹךְ גַּשְׁמִיּוּת הָאָרֶץ [כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמְּצַמְצְמִים אֶת אוֹר הַתַּלְהֲבוּת לְבָד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא שׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁאֵינָם מִתְגַּבְּרִים עַל מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְנִמְשָׁכִים אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכוֹת מִשְּׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁזֶּה בָּא מֵרִבּוּי אוֹר, כִּי הֵם רוֹצִים לָדַעַת הַכֹּל קֹדֶם שֶׁשּׁוֹבְרִים אֵיזוֹ מִדָּה רָעָה אוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה, וְעַל־כֵּן מְכַלֶּה אוֹתָם וְשׁוֹרֵף אוֹתָם, שֶׁזֶּה דְּאָכְלֵי כְּלָא וְשָׁצֵי כְּלָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַם יִשְׂרָאֵל מְצַמְצְמִים אֶת הָאוֹר עַל־יְדֵי קִיּוּם מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וּבִפְרָט עַל־יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, וּמְסַלְּקִים אֶת חָכְמָתָם הַמְּדֻמָּה, וּמִתְגַּבְּרִים עַל מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה אֲלֵיהֶם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּצִמְצוּם וּבְהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, וּמִתְחַבְּרִים יַחַד בֵּיתָא עִלָּאָה בְּבֵיתָא תַּתָּאָה]:

תְּכֵלֶת. מִשָּׁם הַנְּגִינָה, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כד): ״מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ״. ׳מִכְּנַף׳ דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכֵלֶת, וְשָׁם בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל: וְזֶה בְּחִינַת ה דָּ״לֶת עִם יוּד. דָּלֶת, זֶה בְּחִינַת דָּלֶת כְּנָפוֹת, בְּחִינַת מִכְּנַף הָאָרֶץ. יוּד, זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגוּנָא, בְּחִינַת זִמְרַת שָׁמַעְנוּ:

וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּמִדְבַּר כח): **״וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה״ וְכוּ׳. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַכַּלָּה, הַיְנוּ כֹּחַ בְּחִינַת תְּכֵלֶת, הִיא**

וְזֶה פֵּרוּשׁ (בְּמִדְבַּר כח, ה): ״וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה״ וְכוּ׳. כִּי עִקַּר כֹּחַ הַכַּלָּה, הַיְנוּ כֹּחַ בְּחִינַת תְּכֵלֶת, הִיא מְקַבֶּלֶת בִּבְחִינַת

אִמָּא אוֹזְפַת מָאנְהָא לִבְרַתָּהּ (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר דַּף ב.); **כִּי בִינָה, דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ** (זֹהַר וַיְחִי רכ: וַיִּקְרָא י: אַחֲרֵי סה), **וְהִיא שָׁרְשָׁן, שֶׁעַל יָדָהּ נִמְתָּקִין. וְזֶה** (בְּרֵאשִׁית ו, ו): **״וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ״, בְּבְחִינַת דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ. ״וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד״** (שָׁם ח, כא), **בְּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן** (הֵינוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶל הַשָּׁגָתוֹ קָרְבָּן תָּמִיד שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ מַכְנִיסִים שָׁם עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן), שֶׁעִקַּר כֹּחַ הַכַּלָּה, שֶׁהִיא סוֹד תְּכֵלֶת, מְקַבֶּלֶת מֵהַבִּינָה, שֶׁזֶּה יְחוּד בֵּין שְׁתֵּי הֵהֵי״ן, ה׳ עִלָּאָה שֶׁהִיא בִּינָה, ה׳ תַּתָּאָה שֶׁהִיא מַלְכוּת, שֶׁזֶּה אִמָּא אוֹזְפַת מָאנְהָא לִבְרַתָּהּ, וְאֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה כא, סִימָן כא): תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּלַּיְלָה, וְשֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּיּוֹם; כִּי עִקַּר עֲבֵרוֹת הֵם בָּאִין מֵהַיְצָרִין רָעִין, שֶׁהֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁנִּכְנָסוֹת בָּאָדָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ הַצִּמְצוּם, וְנִשְׁאָר אֶצְלוֹ רַק הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת כָּל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, וּסְפֵקוֹת בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָאָדָם מְקֻלָּל, כִּי אֵין עוֹד צַעַר וְיִסּוּרִין, וְאֵין עוֹד אָדָם מְקֻלָּל, כְּמִי שֶׁאָבַד אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאֵינוֹ שָׂם לֵב, שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן בָּזֶה שֶׁמַּקְרִיבִין אֶת הַתָּמִיד שֶׁל שַׁחַר וְאֶת הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְכַּפֵּר לוֹ עַל אֲשֶׁר פָּגַם בְּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבְהִרְהוּרִים רָעִים בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם, כִּי קֹדֶם נֶאֱמַר: ״וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ״, שֶׁמִּשָּׁם דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ, כִּי אֵין צִמְצוּם בַּלֵּב, אֲבָל אַחַר הֲבָאַת קָרְבָּן תְּמִידִין, נֶאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ, לֹא אוֹסִיף עוֹד לְקַלֵּל״.

מְקַבֶּלֶת בְּבְחִינַת אִמָּא אוֹזְפַת מָאנְהָא לִבְרַתָּהּ (הַקְדָּמַת הַזֹּהַר דַּף ב.). **כִּי בִינָה, דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ** (זֹהַר וַיְחִי רכ:, וַיִּקְרָא י:, אַחֲרֵי סה), **וְהִיא שָׁרְשָׁן, שֶׁעַל יָדָהּ נִמְתָּקִין. וְזֶה** (בְּרֵאשִׁית ו): **״וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ״, בְּבְחִינַת דִּינִין מִתְעָרִין מִנָּהּ. ״וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ לֹא אוֹסִיף עוֹד לְקַלֵּל״** (שָׁם ח׳), **בְּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן.**

וְזֶה פֵּרוּשׁ: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. אֵיפָה, אִי פֶּ״ה. מַלְכוּת פֶּ״ה. בְּחִינוֹת כְּבוֹד אֱלֹקִים, מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. כַּד אִיהִי סְלִיקִית מַלְאָכַיָּא שְׁאֵלִין בְּגִינָהּ אִי פֶּ״ה, ״אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כד וּבְתִקּוּן י׳). **וַעֲשִׂירִית, זֶה בְּחִינַת יו״ד, בְּחִינַת קְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל. הֵינוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה לְתוֹךְ** שׁוּם צִמְצוּם, לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁזֶּה כָּל הָעִנְיָן שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁמֹּרֶב אוֹר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלוּם, עַד שֶׁנִּדְמֶה, שֶׁמִּשָּׁם סִלֵּק אֱלֹקוּתוֹ, וְלָכֵן הַמַּלְאָכִים, שֶׁאֶצְלָם אֵין שׁוּם צִמְצוּם, הֵם שׁוֹאֲלִים: אִי פֶּ״ה, הֵינוּ ״אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״, אַיֵּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וַעֲשִׂירִית, זֶה בְּחִינַת יו״ד, שֶׁזֶּה עֶשֶׂר סְפִירוֹת, בְּחִינַת קְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל, כִּי לֵית קְדֻשָּׁה אֶלָּא עֲשָׂרָה, הֵינוּ כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה לְתוֹךְ מַלְכוּת,

(עַכְשָׁו יָבֹא לָמָּה הִכְנִיסוּ בְּתוֹךְ קָרְבְּנוֹת הַתְּמִידִין עֲשִׂירִית הָאֵיפָה) **וְזֶה פֵּרוּשׁ: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, הֵינוּ אֵיפָה הֵן שְׁתֵּי תֵּבוֹת: אֵי פֶּה, שֶׁמְּרַמֶּזֶת עַל מַלְכוּת פֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינוֹת כְּבוֹד אֱלֹקִים, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר** (מִשְׁלֵי כה, ב): ״הַסְתֵּר דָּבָר״, שֶׁזֶּה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, אַף שֶׁכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מָלֵא כָּל הָעוֹלָם, עִם כָּל זֹאת הִיא בְּבְחִינַת מֶלֶךְ, מַלְכוּת שֶׁמִּסְתַּתֶּרֶת, וְזֶה (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כד.): **כַּד אִיהִי סְלִיקִית מַלְאָכַיָּא שְׁאֵלִין בְּגִינָהּ אִי פֶּ״ה, ״אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״**, כִּי מֵרוֹב הָאוֹר הָאֵין סוֹף הַמֵּאִיר בְּלִי

כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ בִּבְחִינַת אֵי פֶּה, שֶׁשּׁוֹאֲלִין ״אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״, כִּי קֹדֶם שֶׁמַּמְשִׁיכִין אֶת הַיֵּשׁ, שֶׁזֶּה הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, אֲזַי מִשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַקְּשָׁיוֹת וְהַסְּפֵקוֹת, שֶׁהֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַיְצָרִין רָעִין הַמִּתְגַּבְּרִין עַל הָאָדָם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה: סֹלּוּ לְמִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְחַבֵּר שְׁנֵי בָּתִּים לִהְיוֹת אֶחָד, בֵּיתָא עִלָּאָה — נִקְרָא סֹלֶת לְמִנְחָה. מִנְחָה — זֶה בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת (בְּרָכוֹת כו:): ׳יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה׳, שֶׁאָז הוּא עֵת הַדִּינִים הַמִּתְגַּבְּרִים בָּעוֹלָם. סֹלֶת — לְשׁוֹן (תְּהִלִּים קיט, קיח): ״סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ״, הַיְנוּ לְבַטֵּל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י: רָמַסְתָּ — נְתַתָּם לְמִרְמָס, שֶׁבֵּיתָא עִלָּאָה מַמְתִּיק וּמְשַׁבֵּר הַדִּינִים כַּנַּ״ל, הַמִּתְאַחֲזִין בְּבֵיתָא תַּתָּאָה, בִּבְחִינַת (שָׁם קו, ב): ״מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳״, הַיְנוּ הַבִּינָה הַמִּתְקָרֵאת מ״י, יְמַלֵּל [הַיְנוּ יְמַלֵּל הוּא לְשׁוֹן (מַעֲשְׂרוֹת פֶּרֶק ד׳): הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת, שֶׁמְּרַסֵּק חִטִּים], גְּבוּרוֹת ה׳, הַיְנוּ מִדַּת הַגְּבוּרָה, וְצָרִיךְ שֶׁיְּבַלֵּל וְיַעֲרֵב יַחַד בֵּיתָא עִלָּאָה עִם בֵּיתָא תַּתָּאָה, הַנִּקְרָא שֵׁמֶן, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה מוֹשְׁחִין אֶת

מַלְכוּת, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ בִּבְחִינַת אֵי פֶּה, סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן, צָרִיךְ לְחַבֵּר שְׁנֵי בָּתִּים לִהְיוֹת אֶחָד. בֵּיתָא עִלָּאָה. נִקְרָא סֹלֶת לְמִנְחָה. מִנְחָה, זֶה בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת (בְּרָכוֹת כו:): **׳יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה׳. סֹלֶת, לְשׁוֹן** (תְּהִלִּים קיט): **״סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ״. שֶׁבֵּיתָא עִלָּאָה מַמְתִּיק וּמְשַׁבֵּר הַדִּינִים כַּנַּ״ל, בִּבְחִינַת** (שָׁם קו): **״מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה׳״. וְצָרִיךְ שֶׁיְּבַלֵּל בֵּיתָא עִלָּאָה עִם בֵּיתָא תַּתָּאָה, הַנִּקְרָא שֵׁמֶן, בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם מה): **״עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹקִים אֱלֹקֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן״. וְעַל יְדֵי זֶה, רְבִיעִת הַהִין, נַעֲשֶׂה מִדַּלְתֵּין הַהִין:**

וְזֶה פֵּרוּשׁ: לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא שֶׁמֶשׁ, כְּמַאֲמַר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין עב:): **׳עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי׳ וְכוּ׳, ״וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ״. וּזְרִיחָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, הַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי יִשְׂרָאֵל. כְּמַאֲמַר** (שְׁמוֹת לב, ז): **״לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים** (בְּרָכוֹת לב.): **׳כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה — אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל׳; נִמְצָא, שֶׁכָּל גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק הִיא רַק בִּזְכוּת עַם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ הַגָּנוּז כַּשֶּׁמֶשׁ**

וּזְרִיחָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, הַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי יִשְׂרָאֵל. כַּמַּאֲמָר (שְׁמוֹת לב): **״לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ״, ׳כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל׳** (בְּרָכוֹת לב.). **וְזֶהוּ:**

(שָׁם מה, ח): ״עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹקִים אֱלֹקֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן״, וְעַל־יְדֵי־זֶה רְבִיעִת הַהִין, נַעֲשֶׂה מִדַּלְתֵּין הַהִין; הַיְנוּ שֶׁרְבִיעִית שֶׁהִיא דָּלֶת, דַּלָּה וַעֲנִיָּה, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִין בָּהּ יוּד, נַעֲשֵׂית בְּסוֹד ה׳, שֶׁזֶּה ״רְבִיעִית הַהִין״, קֹדֶם הָיְתָה רְבִיעִית, וַעֲכְשָׁיו נַעֲשֵׂית ה׳ בִּשְׁלֵמוּת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק שֶׁהִתְחִיל בּוֹ): וְזֶה פֵּרוּשׁ: לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם, כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא שֶׁמֶשׁ, כְּמַאֲמַר חַכְמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין עב:): ׳עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל עֵלִי׳ וְכוּ׳, ״וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ״. וּזְרִיחָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, הַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי יִשְׂרָאֵל. כְּמַאֲמַר (שְׁמוֹת לב, ז): ״לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת לב.): ׳כְּלוּם נָתַתִּי לְךָ גְּדֻלָּה — אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל׳; נִמְצָא, שֶׁכָּל גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק הִיא רַק בִּזְכוּת עַם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ הַגָּנוּז כַּשֶּׁמֶשׁ

בַּצָּהֳרַיִם. וְזֶהוּ: ״אֹהֶל בָּהֶם״. ׳אֹהֶל׳ לְשׁוֹן זְרִיחָתוֹ, כְּמוֹ (אִיּוֹב כט, ג): ״בְּהִלּוֹ נֵרוֹ״. וְזֶהוּ: ״בָּהֶם״, עַל־יְדֵי יִשְׂרָאֵל; כִּי כָּל זְרִיחַת הַצַּדִּיק הִיא רַק בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיס אַהֲבָתוֹ שֶׁהִשִּׂיג בְּאוֹר אֵין סוֹף — אֶל תּוֹךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, נִכְנָסִין בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הָאֻמּוֹת, אֲזַי נוֹפֵל הַצַּדִּיק מֵהַשָּׂגָתוֹ, וְנִתְחַפֶּה וְנִתְכַּסֶּה הַשָּׂגָתוֹ, כִּי כָּל עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק הוּא רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וְאִם הֵם נוֹפְלִין לְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, חָכְמוֹת הָאֻמּוֹת, גּוֹרְמִין שֶׁהַצַּדִּיק יִתְחַשֵּׁךְ אוֹרוֹ הַגָּדוֹל, וּכְשֶׁיּוֹצְאִין יִשְׂרָאֵל מֵחָכְמָתָן שֶׁל הָאֻמּוֹת, אֲזַי וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵהַחֻפָּה, הַיְנוּ הַצַּדִּיק יוֹצֵא מֵהַחֻפָּה וְהַמְכֻסֶּה שֶׁהָיָה לוֹ עַד עַכְשָׁו, וְאָז יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, כִּי הוּא יָרוּץ לְהַחְדִּיר אֱמֻנַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּכְלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם בְּסוֹד (תְּהִלִּים קג, כ): ״גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ, לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״, מֵאַחַר שֶׁהֵם כָּל־כָּךְ דְּבוּקִים בְּאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִשְׁמֹעַ קוֹלוֹת מֵאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה ״מִכְנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ״, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהַחְדִּיר בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁנִּתְרַחֲקוּ בְּתַכְלִית הָרְחוֹק, אֶת אֱמֻנַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם דְּבֵקִים בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחוֹת לְהַחְדִּיר אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בַּהֲכִי רְחוֹקִים, כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כְּדֵי לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נְזוּפִים, וְעַכְשָׁו רָצִים בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ; רָצָה לוֹמַר, כִּי אֵלּוּ שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים עַד עַכְשָׁו מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהָיוּ נְזוּפִים מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם הַמְרֻבִּים, וְלָכֵן הַצַּדִּיק מְזַדֵּרז וְרָץ בִּמְהִירוּת לְהַשְׁלִים אֶת הָאוֹרוֹת שֶׁהֵם בְּזִבְזוּ וְאִבְּדוּ עַד עַכְשָׁו, עַל־יְדֵי שֶׁהָיוּ נְזוּפִים וּרְחוֹקִים. וְהִתְגַּבְּרוּת הַזֹּאת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַצַּדִּיקִים לָרוּץ וּלְהַחְדִּיר בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת אֱמֻנַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הִיא בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת תְּכֵלֶת כַּנַּ״ל, בְּחִינוֹת מַקִּיפִים; הַיְנוּ הַצִּיצִית הִיא בְּסוֹד אוֹר מַקִּיף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, ב): ״עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״, וְזֶה מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ, בְּחִינוֹת מַקִּיפִים, וְעִם בְּחִינַת תְּכֵלֶת הַזֹּאת, מְכַלִּים וְשָׁצִים הָעַכּוּ״ם, כִּי הֵם

״אֹהֶל בָּהֶם״. ׳אֹהֶל׳ לְשׁוֹן זְרִיחָתוֹ, כְּמוֹ (אִיּוֹב כט): ״בְּהִלּוֹ נֵרוֹ״. וְזֶהוּ: ״בָּהֶם״, עַל־יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, נִכְנָסִין בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הָאֻמּוֹת, אֲזַי נוֹפֵל הַצַּדִּיק מֵהַשָּׂגָתוֹ, וְנִתְחַפֶּה וְנִתְכַּסֶּה הַשָּׂגָתוֹ. וּכְשֶׁיּוֹצְאִין יִשְׂרָאֵל מֵחָכְמָתָן שֶׁל הָאֻמּוֹת.

אֲזַי וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, הַצַּדִּיק יוֹצֵא מֵהַחֻפָּה וְהַמְכֻסֶּה שֶׁהָיָה לוֹ עַד עַכְשָׁו. וְאָז יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם ״גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ״ (תְּהִלִּים קג). כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת כְּדֵי לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נְזוּפִים, וְעַכְשָׁו רָצִים בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ. וְהִתְגַּבְּרוּת הַזֹּאת, הִיא בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת תְּכֵלֶת כַּנַּ״ל, בְּחִינוֹת מַקִּיפִים.

וְזֶה מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ, בְּחִינוֹת מַקִּיפִים. וְעִם בְּחִינַת תְּכֵלֶת הַזֹּאת, מְכַלִּים וְשָׁצִים הָעַכּוּ״ם, בְּבְחִינַת: ״כִּי

מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי כְּשֶׁמַּאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָאֲרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵין לָהֶם שְׁלִיטָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, **בִּבְחִינַת** (יִרְמְיָה ל, יא): **״כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם״**, כִּי נִתְבַּטְּלוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִים הַיְצָרִין רָעִין. וְזֶה וְאֵין נִסְתָּר מֵחֲמָתוֹ, מֵחֲמָתוֹ — זֶה בְּחִינַת כַּלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נט, יד): ״כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁאָכְלֵי כֹּלָא וְשָׁצֵי כֹּלָא, שֶׁנִּתְבַּטְּלִין כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֵחֲמַת עֲוֹונוֹתָיו, שֶׁהֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַקַּו אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הֶחָלָל הַפָּנוּי, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְהַשָּׂגַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא, שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים כְּלָל, **בִּבְחִינַת** עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַ״ל, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם לְבוּשׁ. וְזֶה תּוֹרַת ה׳ תְּמִימָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה דְּעַתִּיקָא, שֶׁהִיא תְּמִימָה עֲדַיִן, שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ מִמֶּנָּה כְּלוּם, מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ, הַיְנוּ כְּשֶׁיְּזַכּוּ לְהַגִּיעַ לַתִּקּוּנִים הָאֵלּוּ, אָז יִתְגַּלֶּה אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם לְבוּשׁ, עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁאָדָם מִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ:

[מֻחְלָמַת שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר אֶת הַמַּאֲמָר הַזֶּה בְּשַׁבָּת ג׳ ניסן תקס״ג, אַחַר שֶׁהָיָה נִשּׂוּאֵי בִּתּוֹ שָׂרָה זַ״ל, רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, וְלָכֵן קָשֶׁר עִנְיְנֵי חֲתֻנָּה וְחָתָן וְכַלָּה וְכוּ׳ אֶל הַמַּאֲמָר שֶׁגִּלָּה].

וְזֶה טַעַם לָמָּה שׁוֹלַחַת הַכַּלָּה לְהֶחָתָן טַלִּית (כִּי כֵּן מִנְהַג יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַכַּלָּה שׁוֹלַחַת טַלִּית לְהֶחָתָן), כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל גְּבוּרָתוֹ עַל־יְדֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **״לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם״**; כִּי הַצַּדִּיק נִקְרָא שֶׁמֶשׁ כַּנַּ״ל, וְהֶחָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו (מִדְרָשׁ שְׁמוּאֵל, פָּרָשָׁה יז), וְלָכֵן נִקְרָא צַדִּיק, כִּי אֵין לוֹ עֲוֹונוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְעַטֶּפֶת בְּתִיק, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁרֹף אֶת הָעוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן ו׳): גַּלְגַּל חַמָּה יֵשׁ לוֹ נַרְתִּיק וּבְרֵכָה שֶׁל מַיִם לְפָנָיו, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא יוֹצֵא, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַתִּישׁ כֹּחוֹ בְּמַיִם, שֶׁלֹּא יֵצֵא וְיִשְׂרֹף אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיק מְעֻטָּף עִם טַלִּית שֶׁזֶּה הַצִּמְצוּם, שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהַשִּׂיגוּ, וְהַכַּלָּה הִיא בְּחִינַת דְּאָכְלֵי כֹּלָא וְשָׁצֵי כֹּלָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּבוּרָה, וְלָכֵן הִיא שׁוֹלַחַת לְהֶחָתָן טַלִּית לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר שֶׁהוּא הַגְּבוּרָה (כִּי רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם לִשְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת הַגְּבוּרָה).

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים עָלָא עַל הַחֲתָנָה [(עֵין שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן פו), שֶׁאוֹמְרִים עַל הַחֲתָנָה מִילְתָא דִּבְדִיחוּתָא, וְאוֹמְרִים מִקֹּדֶם ״עֵלָא״], הַיְנוּ כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ צוֹעֲקִים ״עֵלָא״, וְהַסּוֹד עַל זֶה, עַל שֵׁם הִיא הָעוֹלָה כַּנַּ״ל, הַיְנוּ רֶמֶז שֶׁאִשָּׁה עוֹלָה עִמּוֹ,

אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם״. וְזֶה, וְאֵין נִסְתָּר מֵחֲמָתוֹ. מֵחֲמָתוֹ, זֶה בְּחִינַת כַּלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נט): **״כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ״. וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְהַשָּׂגַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא, בִּבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּנַּ״ל. וְזֶה, תּוֹרַת ה׳ תְּמִימָה. שֶׁהִיא תּוֹרָה דְּעַתִּיקָא, שֶׁהִיא תְּמִימָה עֲדַיִן, שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיגוּ מִמֶּנָּה כְּלוּם. מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, זֶה בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי בוֹ שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:**

וְזֶה טַעַם לָמָּה שׁוֹלַחַת הַכַּלָּה לְהֶחָתָן טַלִּית, כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל גְּבוּרָתוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם״:

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים עָלָה עַל הַחֲתָנָה, עַל שֵׁם הִיא הָעוֹלָה כַּנַּ״ל, כִּי

וְאֵינָהּ יוֹרֶדֶת עִמּוֹ (כְּתֻבוֹת סא.), כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד, ח): ״נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי״, וְהַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת, וְזֶה בְּחִינַת: ״מִי זֹאת עוֹלָה״, מִי עִם זֹאת עוֹלָה, הַיְנוּ מ״י זוֹ הַבִּינָה, זֹא״ת הִיא הַמַּלְכוּת, וּבְעֵת הַחֲתֻנָּה, שֶׁאָז הוּא הַיִּחוּד בֵּין הֶחָתָן וְהַכַּלָּה, הֵם מִתְיַחֲדִין יַחַד עַל־יְדֵי עוֹלָה, שֶׁצּוֹעֲקִין ״עֲלָא״. וּזְמִירוֹת שֶׁמְּזַמְּרִין עַל הַחֲתֻנָּה זֶה ה״א, דָּל״ת עִם יו״ד, הַיְנוּ קֹדֶם הַכַּלָּה הִיא בְּחִינַת דָּלֶת, דְּלִית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם, וּכְשֶׁמִּתְיַחֶדֶת עִם הֶחָתָן, שֶׁזֶּה ד׳ עִם י׳, כִּי הַי׳ נִכְנֶסֶת בְּתוֹךְ הַד׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם אוֹת ה׳, וְהַזְּמִירוֹת שֶׁמְּזַמְּרִין זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל וּמְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע כַּנַּ״ל, שֶׁזֶּה סוֹד י׳ סְפִירוֹת שֶׁנִּשְׁלָמֶת עִם הַמַּלְכוּת, י׳ — כֶּתֶר, י״ה — חָכְמָה, בִּינָה, יה״ו — חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, יהו״ה — נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת: וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין שַׁבָּת, כְּשֶׁהַבַּדְחָן אוֹמֵר בַּדְחָנוּת, הוּא צוֹעֵק בְּכָל פַּעַם ״שַׁבָּת״, וְהַטַּעַם לָזֶה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַיְנוּ הַזְּמִירוֹת וְהָרִקּוּדִין שֶׁבְּתוֹךְ הַחֲתֻנָּה, זוֹכִין לְעִנְּג שַׁבָּת, שֶׁאָז מְאִירָה הֶאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּגִלּוּי רַב מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְאוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא כַּנַּ״ל, גִּלּוּי אֲלָקוּת בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁין, שֶׁזֶּה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁבּוֹ תְּלוּיִים כָּל הַיִּחוּדִים: וּמַה שֶּׁנּוֹתְנִין מָעוֹת כְּשֶׁקּוֹרְאִין שַׁבָּת, כִּי כָּךְ הַמִּנְהָג בְּשָׁעָה שֶׁהַבַּדְחָן צוֹעֵק שַׁבָּת, וְהוֹלְכִין לְרַקְּדִין, נוֹתְנִין לוֹ מָעוֹת, כִּי בְּאוֹרַיְתָא שֶׁל עַכְשָׁו יֵשׁ יָמִין וּשְׂמֹאל, ״וּבִשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר״ (מִשְׁלֵי ג, טז). אֲבָל בְּעַתִּיקָא, לֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן, כַּמּוּבָא (זֹהַר נָשֹׂא קכט), וְלָכֵן דַּיְקָא בְּעֵת הָרִקּוּדִין, אָז נִתְגַּלֶּה הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, סוֹד עַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין יִשְׂרָאֵל בְּשׂוֹרַת הַתּוֹרָה דְּעַתִּיקָא, כִּי עַכְשָׁו הוֹלְכִין לִרְקֹד עִם הַכַּלָּה, וּמְבַטְּלִין אֶת מִדַּת הַגְּבוּרָה, לָכֵן נוֹתְנִין אֶת הַמָּעוֹת, כִּי אֵין צָרִיךְ לְמָעוֹת, כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא לֵית אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה (בְּרָכוֹת יז.), וְלָכֵן אָדָם מוֹצִיא אֶת מָעוֹתָיו, לְהוֹרוֹת שֶׁכְּבָר אֵינוֹ צָרִיךְ אֶת הַמָּעוֹת, כִּי הִגִּיעַ עַכְשָׁו זְמַן שֶׁל עַתִּיקָא קַדִּישָׁא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה רַק גִּלּוּי אֲלָקוּת. וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים סח): ״מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן״, הַיְנוּ הֵם מְרַקְּדִין, הַיְנוּ הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם נִקְרָאִים מַלְאָכִים, בְּחִינַת ״מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ״, שֶׁהֵם מְדַדִּין וְרוֹקְדִין בִּמְרוּצָה וּבִמְהִירוּת, כְּדֵי לָרוּץ אוֹרַח, וְזֶה רִקּוּדִין, וְנָת בַּ״יִת תִּ׳חַלֵּק

הַשִּׂמְחָה הִיא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד׳): ״נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי״. וְזֶה בְּחִינַת: ״מִי זֹאת עוֹלָה״, מִי עִם זֹאת עוֹלָה:

וּזְמִירוֹת שֶׁמְּזַמְּרִין עַל הַחֲתֻנָּה, זֶה ה״א, דָּל״ת עִם יו״ד, שִׁיר פָּשׁוּט וְכוּ׳ כַּנַּ״ל: וְזֶה שֶׁצּוֹעֲקִין שַׁבָּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְעַנֵּג שַׁבָּת, לְאוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא כַּנַּ״ל:

וּמַה שֶּׁנּוֹתְנִין מָעוֹת כְּשֶׁקּוֹרְאִין שַׁבָּת, כִּי בְּאוֹרַיְתָא שֶׁל עַכְשָׁו יֵשׁ יָמִין וּשְׂמֹאל, ״וּבִשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר״ (מִשְׁלֵי ג׳). אֲבָל בְּעַתִּיקָא, לֵית שְׂמֹאל וְלֵית עֹשֶׁר תַּמָּן (זֹהַר נָשֹׂא קכט). וּבִשְׁבִיל זֶה כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין יִשְׂרָאֵל בְּשׂוֹרַת הַתּוֹרָה דְּעַתִּיקָא, נוֹתְנִין אֶת הַמָּעוֹת. כִּי אֵין צָרִיךְ לְמָעוֹת, כִּי בָּעוֹלָם הַבָּא לֵית אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה (בְּרָכוֹת יז). וְזֶה פֵּרוּשׁ (תְּהִלִּים סח): ״מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן״, הַיְנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם ״מַלְאָכָיו גִּבּוֹרֵי כֹחַ״ שֶׁהֵם מְדַדִּין בִּמְרוּצָה וּבִמְהִירוּת, כְּדֵי לָרוּץ

שָׁ׳לָל, וְיִשְׂרָאֵל הֵם מְחַלְּקִים הַמָּעוֹת, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין צָרִיךְ לְמָעוֹת, וְאֵין שָׁם בִּבְחִינַת עַתִּיקָא שְׁמֹאל, בַּ״יִת תְּ׳חַלֵּק שָׁ׳לָל — רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: שַׁ״בָּ״ת׳; כִּי רִבּוּי הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ בְּעֵת הָרְקוּדִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה סוֹד עַתִּיק, וְשָׁם אֵין שׁוּם שְׁמֹאל, שֶׁזֶּה עֲשִׂירוּת, כִּי מְבַטְּלִין הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי נִתְגַּלֶּה אָז הָאוֹר אֵין סוֹף בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים, וְלָכֵן צוֹעֲקִין שַׁבָּת, וְנוֹתְנִין אֶת הַמָּעוֹת, לְהוֹרוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר אֵינֶנּוּ צְרִיכִין אֶת הַמָּעוֹת: עִנְיָן אַחֵר לָמָּה נוֹתְנִין מָעוֹת בְּשַׁעַת הָרְקוּדִין עִם הַכַּלָּה — לְהוֹרוֹת וַתְּרָנוּת גָּדוֹל בָּזֶה שֶׁמְּחַלְּקִין מָעוֹת, כִּי כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת, שֶׁהַבַּעַל יִהְיֶה וַתְּרָן לְאִשְׁתּוֹ, לְהוֹרוֹת שֶׁהַכַּלָּה הִיא בְּחִינַת ה״א, שֶׁמְּדָלֶ״ת נַעֲשֵׂית ה״א, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בָּא עֲשִׂירוּת גָּדוֹל, כִּי הַבַּעַל מְקַדְּשָׁהּ בְּכֶסֶף, וּבָזֶה נַעֲשֵׂית מְדָלֶת — דְּלִית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם — ה׳, שֶׁהוּא הַשֶּׁפַע, בִּבְחִינוֹת: ׳וַהֲרִיקוֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת לב:): ׳עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם מִלּוֹמַר דַּי׳, וְתֵבַת דַּ״י זֶה ד׳ עִם י׳, וְלָכֵן בָּזֶה שֶׁמְּחַלְּקִין הַמָּעוֹת, מוֹרֶה שֶׁהִגִּיעוּ לְזֹאת הַבְּרָכָה, עַד שֶׁהַמָּעוֹת אֵין חָשׁוּב אֶצְלָם, וּמְחַלֵּק אֶת זֶה. וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״וַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה״, ׳עֲשִׁירִית׳ שֶׁזֶּה לְשׁוֹן עֲשִׁירוּת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֵי פֶּה, הַיְנוּ שֶׁבָּלוּ פִּיהֶם מִלּוֹמַר דַּי, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל־כָּךְ עֲשִׁירוּת עַד בְּלִי דַּ״י, שֶׁהַי׳ נִכְנָס לְתוֹךְ הַד׳, שֶׁזֶּה שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵרְבִיעִית הַהִין, הַיְנוּ מִדָּלֶ״ת שֶׁהִיא רְבִיעִית — ה״א כַּנַּ״ל; בָּזֶה שֶׁאָדָם מַשְׁפִּיעַ אֶת הַשֶּׁפַע, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם הַד׳ וְנַעֲשֶׂה ה׳:

עִנְיָן אַחֵר לְהוֹרוֹת וַתְּרָנוּת גָּדוֹל בָּזֶה שֶׁמְּחַלְּקִין מָעוֹת, לְהוֹרוֹת שֶׁהַכַּלָּה הִיא בְּחִינַת ה״א, שֶׁמְּדָלֶ״ת נַעֲשֵׂית ה״א. שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בָּא עֲשִׂירוּת גָּדוֹל, בִּבְחִינוֹת: ׳וַהֲרִיקוֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי, עַד שֶׁיִּבְלוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם׳ וְכוּ׳ (שַׁבָּת לב:). שֶׁמְּחַלְּקִין הַמָּעוֹת, מוֹרֶה שֶׁהִגִּיעוּ לְזֹאת הַבְּרָכָה, עַד שֶׁהַמָּעוֹת אֵין חָשׁוּב אֶצְלָם. וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״וַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה״. ׳עֲשִׁירִית׳, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אֵי פֶּה, הַיְנוּ שֶׁבָּלוּ פִּיהֶם מִלּוֹמַר דַּי, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל כָּךְ עֲשִׁירוּת, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵרְבִיעִית הַהִין, מִדָּלֶ״ת הֵ״א כַּנַּ״ל:

(מִסִּימָן ל״ב עַד כָּאן, כָּל זֶה הוּא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, לְבַד בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהוֹסַפְתִּי שָׁם קְצָת דְּבָרִים, כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, אוֹ מִפִּי כְּתָבוֹ. כַּנִּרְשָׁם כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ — זֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל):

(עוֹד שָׁמַעְתִּי דְּבָרִים הַשַּׁיָּכִים לַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְזֶהוּ):

(מִסִּימָן ל״ב עַד כָּאן, כָּל זֶה הוּא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. לְבַד בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת שֶׁהוֹסַפְתִּי שָׁם קְצָת דְּבָרִים, כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְהֵבַנְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, אוֹ מִפִּי כְּתָבוֹ. כַּנִּרְשָׁם כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ):

(עוֹד שָׁמַעְתִּי דְּבָרִים הַשַּׁיָּכִים לַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְזֶהוּ):

הָרוֹצֶה שֶׁיִּנַּסֵּךְ יַיִן עַל־גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ יְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַיִן (יוֹמָא עא.); כִּי עִקַּר הָאֱלִקוּת הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צוּר לְבָבִי", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל־א׳ ב, ב): "וְאֵין צוּר כֵּאלֹקֵינוּ", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת י.): 'אֵין צַיָּר כֵּאלֹקֵינוּ', כִּי הַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת, הַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' כַּנַּ״ל. כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין סוֹף וְכוּ' כַּנַּ״ל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. [הַיְנוּ בְּמַאֲמָר זֶה כְּשֶׁמַּתְחִיל אֶת הַגִּלּוּי הַזֶּה, שֶׁקֹּדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין סוֹף, וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ, וְלָכֵן צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ, שֶׁזֶּה סוֹד הֶחָלָל הַפָּנוּי, דָּבָר זֶה שַׁיָּךְ אֲצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁלּוֹ הוּא עַד אֵין סוֹף, עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, וְלָכֵן הֶהְכְרֵחַ לוֹ לְצַמְצֵם אֶת הַהִתְלַהֲבוּת, וְשָׁם דַּיְקָא יוּכַל לְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת. וְהָעִקָּר לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְלַחֲשֹׁב רַק מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת]. נִמְצָא, כְּשֶׁהַלֵּב בְּבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בְּבְחִינוֹת "צוּר לְבָבִי" כַּנַּ״ל, הוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם; כִּי הַתַּכְלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה הָיְתָה כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁהַלֵּב אָטוּם, בְּבְחִינַת עָרְלַת לֵב, וְהוּא מָלֵא מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, כַּמְבאָר לְמַעְלָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַל־כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁלִּבּוֹ פָּתוּחַ בְּחָכְמָה, בְּבְחִינַת "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בְּחִינוֹת: "צוּר לְבָבִי", עַל־כֵּן עַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְחַדֵּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים (בִּבְרַכַּת הַמָּאוֹרוֹת): "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית", 'וּבְטוּבוֹ', זֶה הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג, י): "אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב" (יוֹמָא לח:), כִּי לֵב הַצַּדִּיק הַנַּ״ל, הוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ״ל; כִּי הַצַּדִּיק דָּבוּק תָּמִיד אֶל עֻצֶּם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עִם כָּל זֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר, הוּא מְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר שֶׁזֶּה הֶחָלָל הַפָּנוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", הַיְנוּ אַף שֶׁהַצַּדִּיק הוּא תָּמִיד בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל עֻצֶּם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר אֲצִלּוֹ, וְלֹא יָבוֹא לִידֵי שְׁבִירַת כֵּלִים, הוּא שָׁבוּר

הָרוֹצֶה שֶׁיִּנַּסֵּךְ יַיִן עַל־גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ יְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַיִן (יוֹמָא עא.). כִּי עִקַּר הָאֱלִקוּת הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צוּר לְבָבִי", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל־א׳ ב, ב): "וְאֵין צוּר כֵּאלֹקֵינוּ", 'אֵין צַיָּר כֵּאלֹקֵינוּ' (בְּרָכוֹת י.). כִּי הַלֵּב הוּא הַצַּיָּר שֶׁל הַמִּדּוֹת. הַיְנוּ הַחָכְמָה שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' כַּנַּ״ל. כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה אוֹר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין סוֹף וְכוּ', כַּנַּ״ל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא כְּשֶׁהַלֵּב בְּבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בְּבְחִינוֹת צוּר לְבָבִי כַּנַּ״ל, הוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁהַלֵּב אָטוּם, בְּבְחִינַת עָרְלַת לֵב, הוּא מְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיאָה, כַּמְבאָר לְמַעְלָה עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁלִּבּוֹ פָּתוּחַ בְּחָכְמָה, בְּבְחִינַת: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי", בְּחִינוֹת: "צוּר לְבָבִי". עַל כֵּן עַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְחַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית". 'וּבְטוּבוֹ', זֶה הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

בְּלִבּוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁבִירָה, כִּי מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְלֹא כְלוּם, וְתָמִיד חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הֲכִי גָּרוּעַ, כִּי גְּדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים הַבְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, הֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם לְלֹא כְלוּם, עַד שֶׁהֵם בְּטֵלִים לְגַמְרֵי בְּעֵינֵי עַצְמָם, שֶׁזֶּה ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהֵם מַשִּׂיגִים יוֹתֵר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְהֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם לְלֹא כְלוּם, שֶׁעוֹשִׂים חָלָל בְּתוֹךְ לִבָּם, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ כְּלוּם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּכָל פַּעַם נִתְחַדֵּשֶׁת הַבְּרִיאָה, וְהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת פְּלִאֵי פְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל פַּעַם נִתְחַדְּשׁוֹת אֵצְלָם הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה פֵּרוּשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֶפֶר מט.): ״חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן״, אֵלּוּ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּנַקְּבִין וּמְחֻלָּלִים עַד הַתְּהוֹם, הַיְנוּ בְּחִינוֹת: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, כִּי ׳תְּהוֹם דָּא לְבָא׳, כְּמוּבָא בַּזֹּהַר (רַעְיָא מְהֵימְנָא פִּנְחָס רכז:), וְזֶה ׳חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׳, מַעֲשֵׂי יְדֵי אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם, בְּחִינוֹת ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״ כַּנַּ״ל, זֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ״ל. וְזֶה מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן, אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בְּחִינוֹת וְלִבִּי חָלַל וְכוּ׳, בְּחִינוֹת חֲלָאִים שֶׁמְּחֻלָּלִין וְכוּ׳ כַּנַּ״ל, הוּא מַמָּשׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי זֶה הוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ״ל. וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לַעֲשׂוֹת נִסִּים בָּעוֹלָם כַּנַּ״ל, וְזֶהוּ ׳שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם׳, הַיְנוּ בְּחִינוֹת נִסִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רות א׳): ״וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר״, שֶׁעַל דָּבָר נִסִּי הַכֹּל תְּמֵהִין; הַיְנוּ כְּמוֹ בְּעֵת הַבְּרִיאָה רָאוּ אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָפְלוּ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה כַּדּוּר הָעוֹלָם שֶׁחוֹפְרִין יְכוֹלִים לָרֶדֶת עַד הַתְּהוֹם, כִּי יֵשׁ שָׁם חָלָל, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּכְלָלִים לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לִפְנֵי מַרְאֵה עֵינֵיהֶם רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם תָּמִיד שְׁבוּרִים, וְלִבָּם שָׁבוּר לְגַמְרֵי, כִּי הֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם לִכְלוּם, שֶׁזֶּה סוֹד הֶחָלָל שֶׁבְּתוֹךְ לִבָּם, בְּחִינַת: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, עַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהֵם מַשִּׂיגִים יוֹתֵר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַכֹּל אֵין סוֹף, וְהֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם לְלֹא כְלוּם, שֶׁעוֹשִׂים חָלָל בְּתוֹךְ לִבָּם, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ כְּלוּם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּכָל פַּעַם נִתְחַדֵּשֶׁת הַבְּרִיאָה, וְהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת פְּלִאֵי פְלָאוֹת בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל פַּעַם נִתְחַדְּשׁוֹת אֵצְלָם הַשָּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה פֵּרוּשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֶפֶר מט.): ״חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן״, אֵלּוּ הַשִּׁיתִין שֶׁמְּנַקְּבִין וּמְחֻלָּלִים עַד הַתְּהוֹם, הַיְנוּ בְּחִינוֹת: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, כִּי ׳תְּהוֹם דָּא לְבָא׳, כְּמוּבָא בַּזֹּהַר (רַעְיָא מְהֵימְנָא פִּנְחָס רכז:), וְזֶה ׳חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׳, מַעֲשֵׂי יְדֵי אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם, בְּחִינוֹת: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״ כַּנַּ״ל, זֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ״ל. וְזֶה מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן, אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בְּחִינוֹת וְלִבִּי חָלַל וְכוּ׳, בְּחִינוֹת חֲלָאִים שֶׁמְּחֻלָּלִין וְכוּ׳ כַּנַּ״ל, הוּא מַמָּשׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי זֶה הוּא בְּחִינוֹת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כַּנַּ״ל. וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לַעֲשׂוֹת נִסִּים בָּעוֹלָם כַּנַּ״ל, וְזֶהוּ ׳שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם׳, הַיְנוּ בְּחִינוֹת נִסִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (רות א׳): ״וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר״

יְדֵי־זֶה הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, שֶׁכֻּלָּם תְּמֵהִין — אֵיךְ יֵשׁ לָהֶם אֶת הַכֹּחַ הַזֶּה, לְהַמְשִׁיךְ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת. [וּבֶאֱמֶת הַצַּדִּיקִים נִדְמֶה לָהֶם תָּמִיד כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְהֵם בְּעֵינֵיהֶם כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, שְׁבוּרִים וּרְצוּצִים, וְהֵם כְּלֹא בְּעֵינֵי עַצְמָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא הֵם זוֹכִים לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם, וְזֶה מַה שֶּׁמֵּבִיא אוֹתָם לַעֲשׂוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת]. וְזֶהוּ: ׳הָרוֹצֶה לְנַסֵּךְ יַיִן וְכוּ׳ יְמַלֵּא גְּרוֹנָם׳ וְכוּ׳, כִּי ׳גְּרוֹנָם׳, הוּא בְּחִינַת שִׁיתִּין שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם, הֵם קָנֶה וְלִבָּא, (וְעַל־יְדֵי הַיַּיִן נִפְתָּח חֲלַל הַלֵּב, בְּבְחִינַת: ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, כִּי (סַנְהֶדְרִין ע.): חַמְרָא וְרֵיחָנִי פָּקְחִין), וְעַל־כֵּן כָּל הַמְמַלֵּא גְּרוֹנָם וְכוּ׳, כְּאִלּוּ מְנַסֵּךְ יַיִן עַל־גַּבֵּי הַשִּׁיתִּין שֶׁמְּנֻקָּבִין וּמְחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם כַּנַּ״ל: (כָּאן חָסֵר קְצָת דְּבָרִים, כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ, וְנִשְׁכַּח קְצָת); כִּי לְמַעְלָה דִּבֵּר מִסּוֹד קָרְבַּן הָעוֹלָה וּמִסּוֹד קָרְבַּן הַמִּנְחָה, וְעַכְשָׁו מְרַמֵּז סוֹד הַנְּסָכִים, שֶׁזֶּה ׳הָרוֹצֶה לְנַסֵּךְ יַיִן׳ וְכוּ׳, וּבָזֶה יִהְיֶה מְקֻשָּׁר הַגְּלוּי הַזֶּה אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו. וְהַכְּלָל — שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַכֹּל אֶצְלוֹ אוֹר אֵין סוֹף, עִם כָּל זֹאת הוּא עוֹשֶׂה חָלָל בְּלִבּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לְצַיֵּר

שֶׁעַל דָּבָר נִסֵּי הַכֹּל תְּמֵהִין. וְזֶהוּ: ׳הָרוֹצֶה לְנַסֵּךְ יַיִן וְכוּ׳ יְמַלֵּא גְּרוֹנָם׳ וְכוּ׳. כִּי ׳גְּרוֹנָם׳, הוּא בְּחִינַת שִׁיתִּין שֶׁמְּחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם, הֵם קָנֶה וְלִבָּא. (וְעַל־יְדֵי הַיַּיִן נִפְתָּח חֲלַל הַלֵּב, בְּבְחִינַת: וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי, כִּי (סַנְהֶדְרִין ע׳): חַמְרָא וְרֵיחָנִי פָּקְחִין). וְעַל כֵּן כָּל הַמְמַלֵּא גְּרוֹנָם וְכוּ׳, כְּאִלּוּ מְנַסֵּךְ יַיִן עַל־גַּבֵּי הַשִּׁיתִּין שֶׁמְּנֻקָּבִין וּמְחֻלָּלִין עַד הַתְּהוֹם כַּנַּ״ל: (כָּאן חָסֵר קְצָת דְּבָרִים, כִּי לֹא נִכְתַּב בִּזְמַנּוֹ. וְנִשְׁכַּח קְצָת):

שַׁיָּךְ לְעֵיל. ״יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח״ וְכוּ׳. כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְכוּ׳ לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נְזוּפִים וְעַכְשָׁו רָצִים בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ וְכוּ׳ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. בְּעֵת שֶׁאָמַר זֹאת הַתּוֹרָה, שָׁמַעְתִּי אָז מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ עִנְיָן זֶה לְעִנְיַן בְּנֵי אָדָם

אֶת הַמִּדּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּכָל פַּעַם הוּא מִתְחַדֵּשׁ, וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת רַבּוֹת, נִסִּים וּפְלָאִים, וְהַמַּשְׂכִּיל הַמֵּבִין וּמְתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, יִרְאֶה בְּמַאֲמָר זֶה נִפְלָאוֹת הַבְּרִיאָה, כִּי מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם כְּלַל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ־כֵן נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּכָל פַּעַם הֵם מַשִּׂיגִים, שֶׁהַכֹּל אוֹר אֵין סוֹף, וּכְכָל שֶׁמַּשִּׂיגִים אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלָם חָלָל בְּלִבָּם, בְּסוֹד ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, וְהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת נִפְלָאוֹת רַבּוֹת פְּלָאִי פְּלָאוֹת, אַשְׁרֵיהֶם וְאַשְׁרֵי דְּבֵקֵיהֶם).

שַׁיָּךְ לָעֵיל (אֶל מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק: ״לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם״, וּבָזֶה יוּבַן הֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק): ״יָשִׁישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח״ וְכוּ׳, כִּי צָרִיךְ הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל וְכוּ׳ לָרוּץ אֹרַח הַזֶּה, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נְזוּפִים, וְעַכְשָׁו רָצִים בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ וְכוּ׳, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. בְּעֵת שֶׁאָמַר זֹאת הַתּוֹרָה, שָׁמַעְתִּי אָז מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ עִנְיָן זֶה בְּבֵאוּר יוֹתֵר, שֶׁאָמַר בְּפֵרוּשׁ עִנְיָן זֶה, לְעִנְיַן בְּנֵי־אָדָם הַזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הֶעָבָר. וְאָמַר, שֶׁאַף־עַל־פִּי

שֶׁזּוֹכִים לְתַקֵּן מַה שֶּׁעָבַר, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן הָיָה הוּא אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וּבְוַדַּאי צְרִיכִים לְתַקֵּן זֹאת, דְּהַיְנוּ לְהַשְׁלִים וּלְמַלְאוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל אוֹתוֹ הָעֵת שֶׁהָיוּ נְזוּפִים מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ. עַל־כֵּן אַחַר שֶׁזּוֹכִין לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה, צְרִיכִין זְרִיזוּת גָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָרוּץ מְאֹד מְאֹד, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל־יְדֵי זְרִיזוּת עֲבוֹדָתוֹ לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים גַּם חֶסְרוֹן הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ. כִּי עַכְשָׁו צָרִיךְ לָרוּץ בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁהָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהָיָה רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; הַיְנוּ זֶה שֶׁהָיָה נִשְׁקָע בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבְהִרְהוּרִים רָעִים, וְטִמְטֵם אֶת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְלִבּוֹ נַעֲשָׂה לֵב הָאֶבֶן, שֶׁטִּמְטֵם וְלִכְלֵךְ אֶת לִבּוֹ עִם כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵם הַיְצָרִין רָעִין, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, הוּא צָרִיךְ לְהִזְדָּרֵז מְאֹד, כְּדֵי לְמַלֹּא אֶת מַה שֶּׁהֶחְסִיר עַד עַכְשָׁו, כִּי הֵן אֱמֶת שֶׁתְּשׁוּבָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְחָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת כְּדֵי לְהַשְׁלִים מַה שֶּׁהֶחְסִיר, הוּא צָרִיךְ לָרוּץ בִּמְהִירוּת גְּדוֹלָה, וּלְהַשְׁלִים אֶת מַה שֶּׁהֶחְסִיר בְּעֵת שֶׁהָיָה נָזוּף מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָמַר לַאֲנָשָׁיו בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אִיר דַּאךְפְט זִיךְ זִייעֶר יָאגִין אִיר זָאלְט נָאךְ קֶענִין עֶפִּיס חַאפִּין (אַתֶּם צְרִיכִים לְהִזְדָּרֵז מְאֹד כְּדֵי שֶׁתּוּכְלוּ לַחֲטֹף עוֹד מַשֶּׁהוּ). [שֶׁזֶּה מַה שֶּׁבַּעַל תְּשׁוּבָה אָסוּר לוֹ לְהִתְעָרֵב בְּשׁוּם דָּבָר, אֶלָּא יִהְיֶה עָסוּק בִּתְשׁוּבָתוֹ, וְיַתְמִיד בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּבִלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ עֵסֶק עִם אַף אֶחָד, כִּי הַלְוַאי שֶׁיּוּכַל לָרוּץ בִּזְרִיזוּת עֲבוֹדָתוֹ לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים אֶת חֶסְרוֹן הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ לוֹ, שֶׁלֹּא הִנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ׳, וְלֹא שָׁמַר שַׁבָּת וְכוּ׳, וְאָכַל טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וְכוּ׳, וְלָכֵן אָסוּר לוֹ לְהִתְעָרֵב בְּמַחֲלֹקֶת, אֶלָּא יֵשֵׁב תַּחַת מְקוֹמוֹ, וְיַעֲסֹק בִּתְשׁוּבָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁלִים אֶת מַה שֶּׁהֶחְסִיר, וְדָבָר זֶה יְסוֹד גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ, רַק לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְקִיּוּם מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וְכֵן יַעֲסֹק בְּקֵרוּב רְחוֹקִים, כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ אֶת הָעָבָר הַמְלֻכְלָךְ, עָלָיו לַעֲסֹק בְּקֵרוּב אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים עַד עַכְשָׁו, וְיִרְבֶּה לְדַבֵּר עִמָּהֶם בֶּאֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִדְבָּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא].

הַזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הֶעָבָר. וְאָמַר, שֶׁאַף־עַל־פִּי שֶׁזּוֹכִים לְתַקֵּן מַה שֶּׁעָבַר, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן הָיָה הוּא אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. וּבְוַדַּאי צְרִיכִים לְתַקֵּן זֹאת, דְּהַיְנוּ לְהַשְׁלִים וּלְמַלֹּאת אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל אוֹתוֹ הָעֵת שֶׁהָיוּ נְזוּפִים מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ. עַל־כֵּן אַחַר שֶׁזּוֹכִין לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה, צְרִיכִין זְרִיזוּת גָּדוֹל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָרוּץ מְאֹד מְאֹד, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל־יְדֵי זְרִיזוּת עֲבוֹדָתוֹ לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים גַּם חֶסְרוֹן הָעֲבוֹדָה שֶׁל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ. כִּי עַכְשָׁו צָרִיךְ לָרוּץ בִּמְהִירוּת גָּדוֹל זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁהָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ בִּזְמַן שֶׁהָיָה רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: וְאָמַר לַאֲנָשָׁיו בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אִיר דַּאךְפְט זִיךְ זִייעֶר יָאגִין אִיר זָאלְט נָאךְ קֶענִין עֶפִּיס חַאפִּין.

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

נ׳

הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה (תְּהִלִּים כב, כא):

כִּי כָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית, אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לה, י): ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״, הַיְנוּ שֶׁיְּרַגִּישׁ אֶת תְּפִלָּתוֹ בְּתוֹךְ עַצְמוֹתָיו, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תּוֹסֶפְתָּא בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ו׳, הֲלָכָה ז׳) עַל פָּסוּק (דְּבָרִים ו, ה): ״בְּכָל נַפְשְׁךָ״, בְּכָל נֶפֶשׁ וָנֶפֶשׁ שֶׁבָּרָא בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיט, קעה): ״תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ״, וְאוֹמֵר: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה הַוָי״ה מִי כָמוֹךָ״, הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל, שֶׁכָּל עַצְמוֹתָיו יְרַגִּישׁוּ אֶת הַתְּפִלָּה, וְכֵן הוּא (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים יח), שֶׁקִּלֵּס דָּוִד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל אֵיבָרָיו, וְאֶל הַשְּׁלֵמוּת הַזֶּה אָדָם צָרִיךְ לִזְכּוֹת, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה עִם כָּל עַצְמוֹתָיו, שֶׁיְּרַגִּישׁ בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּכְשֶׁאֵין מִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי״, ׳אַזַי כַּלְבָּא נָחֵת וְאָכֵל קַרְבָּנֵהּ׳, הַיְנוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ הָיְתָה הָאֵשׁ רוֹבֶצֶת כְּדֶגְמַת אַרְיֵה, וְאָז יָדְעוּ שֶׁנִּתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ, וְאִם הָאֵשׁ הָיְתָה רוֹבֶצֶת כְּדֶגְמַת כֶּלֶב, יָדְעוּ שֶׁלֹּא נִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ, וּמוּבָא בַּזֹּהַר (פִּנְחָס רכד:): אִי זָכוּ — הַוָה נָחִית כְּמוֹ אַרְיֵה, דְּאֶשָׁא לְמֵיכַל קָרְבָּנִין, וְאִי לָא — הַוָה נָחִית תַּמָּן כְּמִין כַּלְבָּא דְּאֶשָׁא; הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ. וְעַכְשָׁו אֵין לָנוּ קָרְבָּנוֹת, אֲזַי הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם קָרְבָּן, וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל וְטוֹעֵם מִתִּיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרֵאת ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״, כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם טַעַם מְתִיקוּת תֵּבֵת הַתְּפִלָּה, זֶה נִקְרָא שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם כָּל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁאָז יוֹרֵד אוֹרָ״ה, שֶׁהוּא סוֹד יִרְאָ״ה, וּמְקַבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, כִּי הוּא מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא מְדַבֵּר בִּתְפִלָּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֶלֶת עָלָיו יִרְאָה, וְטוֹעֵם מְתִיקוּת בִּתְפִלָּתוֹ, אֲבָל וְאֵין יָכוֹל לִטְעֹם מְתִיקוּת בַּתְּפִלָּה, אֶלָּא כְּשֶׁתִּתְקַן פְּגַם הַבְּרִית, כִּי מַיִן מְתִיקִין, מַעְיָן מְתִיקוּת שֶׁיּוֹרֵד עַל הָאָדָם בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, זֶה בְּחִינַת מַיִן דְּדַכְיָן, מַעְיָן טָהוֹר שֶׁיּוֹרֵד אָז עַל הָאָדָם, וְזֶה בָּא רַק עַל־יְדֵי זֶרַע קֹדֶשׁ, הַיְנוּ שְׁמִירַת הַבְּרִית; כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ לֹא לִפְגֹּם בּוֹ, אָז דַּיְקָא מַרְגִּישׁ מַיִן מְתַקְּנִין, בְּעֵת שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְאָז יֵדַע שֶׁתְּפִלָּתוֹ מְקֻבֶּלֶת. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין, שֶׁמַּרְגִּישׁ מְתִיקוּת בְּעֵת הַתְּפִלָּה, אֲזַי דִּבּוּרָיו מְתוּקִים וְטוֹבִים, וּכְשֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה, אֲזַי וּמַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו מַה שֶּׁמְּדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת טו.): ״שְׁמַע״ — הַשְׁמַע לְאָזְנֶךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל,

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

נ

הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב וְכוּ׳ (תְּהִלִּים כב):

כִּי כָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית, אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״ (תְּהִלִּים לה). **וּכְשֶׁאֵין מִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי״, ׳אֲזַי כַּלְבָּא נָחֵת וְאָכֵל קָרְבָּנוֹ׳, הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ. וּכְשֶׁמִּתְפַּלֵּל וְטוֹעֵם מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרֵאת ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״. וְאֵין יָכוֹל לִטְעֹם מְתִיקוּת בַּתְּפִלָּה, אֶלָּא כְּשֶׁתִּתְקַן פְּגַם הַבְּרִית. כִּי מַיִן מְתִיקִין, זֶה בְּחִינַת מַיִן דְּדַכְיָן, זֶרַע קֹדֶשׁ שְׁמִירַת הַבְּרִית.**

וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין, אֲזַי דִּבּוּרָיו מְתוּקִים וְטוֹבִים. וּכְשֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו וּמַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת טו): ׳הַשְׁמַע

צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב אֶל מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, שֶׁיָּשִׂים לִבּוֹ אֶל תֵּבוֹת הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִכְנָסִים מְתִיקוּת הַמַּיִן לְתוֹךְ עַצְמוֹתָיו, וְאָז כְּשֶׁאוֹחֵז בָּזֶה, הוּא מַרְגִּישׁ מְתִיקוּת בְּתוֹךְ עַצְמוֹתָיו, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי טו, ל): ״וּשְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם״, עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ הֵיטֵב דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, הוּא מְדַשֵּׁן עַצְמוֹתָיו, וּכְשֶׁעַצְמוֹת מַרְגִּישִׁין מְתִיקוּת הַדִּבּוּרִים, זֶה בְּחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״. וְאָז אַרְיֵה נָחֵת וְאָכֵל קָרְבָּנֵהּ, כִּי עֶצֶם זֶה בְּחִינַת אַרְיֵה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ג׳, בְּהַי״א תִּקּוּנִים הָאַחֲרוֹנִים), שֶׁמַּרְגִּישׁ מְתִיקוּת בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, וְאֵין לוֹ חֵשֶׁק לְהִתְפַּלֵּל, כִּי הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְרִירִין, מַעְיָן מָרוֹר, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת טו, כג): ״וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה, כִּי מָרִים הֵם״, כִּי הֵם הָיוּ שְׁרוּיִין בְּמְרִירוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת אֶת הַמַּיִם, [שֶׁזּוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁנִּקְרֵאת מַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב, יט): ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ״, וּכְתִיב (שְׁמוּאֵל־א׳ ז, ו): ״וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי הַוָ״ה״, וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית, פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה ז׳): וְכִי מַיִם שָׁפְכוּ? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁשָּׁפְכוּ אֶת לִבָּם כַּמַּיִם; וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים קיט): וְאֵיזוֹ מַיִם הָיוּ שׁוֹאֲבִים וְשׁוֹפְכִים? אֶלָּא שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה, וְשָׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה]. כִּי כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בִּבְרִיתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְסַבֵּבֶת אוֹתוֹ מְרִירוּת עֲצוּמָה, בְּחִינַת מַיִן מְסָאָבִין, מַעְיָן טָמֵא, זֶרַע טָמֵא שֶׁהוֹצִיא לְבַטָּלָה, אֲזַי אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״, כִּי הוּא מָלֵא מְרִירוּת, וְקָשֶׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל, וְאָז כַּלְבָּא נָחֵת, יוֹרֵד כֶּלֶב וְחוֹטֵף אֶת תְּפִלָּתוֹ, הַיְנוּ שֶׁאֵינָהּ מְקֻבֶּלֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין, מֻחֲמַת שֶׁהוּא שָׁרוּי בִּמְרִירוּת, וְהַכֶּלֶב שֶׁצּוֹוֵחַ הַב הַב, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה נו, יא): ״לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה״, וְהוּא בְּחִינַת מָרָה דְּאִית לָהּ תְּרֵי פְּיוֹת, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (מִשְׁלֵי ל, טו): ״לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב״ [עַיֵּן זֹהַר (נָשֹׂא קכו.): דַּרְגָּא דְּעֵשָׂו סַמָּאֵ״ל אִתְקְרֵי כֶּלֶב, מִמַּנָּא דְּגֵיהִנּוֹם, דְּצָוַח הַב הַב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ל, טו): ״לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב״], וְהוּא בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ה, ד): ״חֶרֶב פִּיּוֹת״ שֶׁבְּיַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה לְהוֹצִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, הוּא בָּא עִם חֶרֶב שֶׁל שְׁתֵּי פְּיוֹת, בְּחִינַת גֵּיהִנּוֹם דְּאִית לָהּ תְּרֵי בָּנוֹת, שֶׁצּוֹוְחִין הַב הַב (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים שָׁם), לְהַכְנִיסוֹ בְּגֵיהִנּוֹם, שֶׁשָּׁם צוֹעֲקִין הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם סַמָּאֵ״ל וְנוּקְבָא דִּלֵיהּ לִילִי״ת: הַב הַב — תָּבִיא עוֹד נְפָשׁוֹת לַגֵּיהִנּוֹם; כִּי אִם אָדָם

לְאָזְנֵךְ״ וְכוּ׳, אֲזַי נִכְנָסִים מְתִיקוּת הַמַּיִן לְתוֹךְ עַצְמוֹתָיו, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי טו): **״וּשְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם״. וּכְשֶׁעַצְמוֹת מַרְגִּישִׁין מְתִיקוּת הַדִּבּוּרִים, זֶה בְּחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״. וְאָז אַרְיֵה נָחֵת וְאָכֵל קָרְבָּנֵהּ, כִּי עֶצֶם זֶה בְּחִינַת אַרְיֵה** (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים תִּקּוּן ג׳, בְּהַי״א תִּקּוּנִים הָאַחֲרוֹנִים).

אֲבָל מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, הוּא בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין, בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת טו): **״וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה. מַיִן מְסָאָבִין, זֶרַע טָמֵא. אֲזַי אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת: ״כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה״. וְאָז כַּלְבָּא נָחֵת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַיִן מְרִירִין, שֶׁצּוֹוֵחַ הַב הַב. וְהוּא בְּחִינַת מָרָה דְּאִית לָהּ תְּרֵי פְּיוֹת, וְהוּא בְּחִינַת: ״חֶרֶב פִּיּוֹת״** (מִשְׁלֵי ה׳), **בְּחִינַת גֵּיהִנּוֹם דְּאִית לָהּ תְּרֵי בָּנוֹת, שֶׁצּוֹוְחִין הַב הַב** (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

אֵינוֹ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לַסַּמְאֵ״ל וְנוּקְבָא דִּלֵּיהּ לִילִי״ת שְׁלִיטָה עָלָיו, וּמַכְנִיסוֹ בְּגֵיהִנּוֹם, שֶׁשָּׁם שׁוֹרָה הַמְּרִירוּת. [וְזֶה שַׁיָּךְ עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם, אִם אֵינוֹ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, אֲזַי טוֹעֵם מְרִירוּת דִּמְרִירוּת בְּחַיָּיו, וּמָרִים וּמְרוֹרִים לוֹ הַחַיִּים, כִּי שַׁלְטָא מָרָה עַל עָרְקִין דִּילֵהּ, וּמִתְגַּבְּרָא בְּחוֹבִין, שֶׁמִּזֶּה מַרְגִּישׁ מְרִירוּת בְּכָל עַצְמוֹתָיו. וְלָכֵן מִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, הוּא תָּמִיד מְמֹרָמָר]. וְזֶה בְּחִינַת חוֹלַאַת שֶׁקּוֹרִין בְּרֶעכְעניש, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁשּׁוֹבֵר עַצְמוֹת שֶׁל אָדָם, הַיְנוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲלָה, שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁעַצְמוֹתָיו נִשְׁבָּרוֹת, כִּי דּוֹקְרוֹת לוֹ מְאֹד עַצְמוֹתָיו, וְזֶה מֵחֲמַת קִלְקוּל הַמֹּחַ שֶׁבְּעַצְמוֹת, כִּי סִימָן שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, כִּי בְּתוֹךְ הָעַצְמוֹת נִמְשָׁךְ מֹחַ מִמֹּחוֹ, וְעַל־יְדֵי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, שֶׁיָּצָא זֶרַע מִמֹּחוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַרְגִּישׁ כְּאִבֵי עַצְמוֹת, כִּי זֶה בָּא מֵחֲמַת שֶׁנִּתְקַלְקֵל הַמֹּחַ שֶׁבְּעַצְמוֹתָיו, וַאֲזַי יוֹרֵד עָלָיו בְּחִינַת מַיִן מְסָאָבִין, מַעְיָן טָמֵא, מַיִן מְרִירִין, מַעְיָן מָרוֹר, שֶׁמִּזֶּה בָּאָה הַחוֹלַאַת הַזֹּאת שֶׁנִּקְרֵאת בְּרֶעכְעניש, שֶׁנִּשְׁבָּרוֹת עַצְמוֹתָיו מֵחֲמַת תַּאֲוַת נאוף שֶׁנִּכְשָׁל בָּהּ.

וְזֶה בְּחִינַת חוֹלַאַת שֶׁקּוֹרִין בְּרֶעכְנִישׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁשּׁוֹבֵר עַצְמוֹת שֶׁל אָדָם. וְזֶה מֵחֲמַת קִלְקוּל הַמֹּחַ שֶׁבְּעַצְמוֹת, בְּחִינַת מַיִן מְסָאָבִין, מַיִן מְרִירִין, שֶׁבָּא הַחוֹלַאַת הַזֹּאת מֵחֲמַת תַּאֲוַת נאוף.

וְזֶה שֶׁנִּצְטַוִּינוּ בְּקָרְבַּן פֶּסַח (שְׁמוֹת יב): **״וְעָצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ״, [וְכָתוּב בַּזֹּהַר** (בֹּא מא:): **שֶׁהָיוּ מְקַיְּמִין בָּעַצְמוֹת ״לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ״, וְזֶה הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְהַמִּצְרִים עַיִן שָׁם] כְּדֵי שֶׁיִּבְחֲרוּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶת עַצְמוֹ, אִם בְּרִיתוֹ עַל תִּקּוּנוֹ. כִּי בַּפֶּסַח כְּתִיב בּוֹ** (שָׁם): **״וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ״, כִּי עִקַּר הַפֶּסַח תָּלוּי בְּמִצְוַת מִילָה כַּיָּדוּעַ. וּכְשֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶת עַצְמוֹתָיו לַכְּלָבִים, וְרָאוּ אִם שָׁלְטוּ בָּהֶם הַכְּלָבִים, חַס וְשָׁלוֹם, הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁאֵין הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, עַל תִּקּוּנוֹ:**

וְזֶה מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר (פָּרָשַׁת קְדוֹשִׁים דַּף פ.): **״אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד״ לְעִנְיַן טֻמְאַת הַבְּרִית, ״אֵין הָבִין״, וּמֵבִיא הַפָּסוּק: ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ״, עַיִן שָׁם, כְּתִיב הָכָא ״אֵין הָבִין״, וּכְתִיב הָתָם** (יְשַׁעְיָה נו, יא): ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין, בְּכֵן מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכְּלָבִים וּמֵחֶרֶב, שֶׁלֹּא יִנָּשְׁכוּ אוֹתוֹ, כִּי מִי שֶׁפָּגַם

וְזֶה שֶׁנִּצְטַוִּינוּ בְּקָרְבַּן פֶּסַח (שְׁמוֹת יב, מו): **״וְעָצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ״, (וְכָתוּב בַּזֹּהַר** (בֹּא מא:), שֶׁהָיוּ מְקַיְּמִין בָּעַצְמוֹת: **״לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ״, וְזֶה הָיָה קָשֶׁה מְאֹד לְהַמִּצְרִים, עַיִן שָׁם); וְהַטַּעַם שֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶת הָעַצְמוֹת לְהַכֶּלֶב, כְּדֵי שֶׁיִּבְחֲנוּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶת עַצְמוֹ, אִם בְּרִיתוֹ עַל תִּקּוּנוֹ, כִּי בַּפֶּסַח כְּתִיב בּוֹ** (שָׁם מח): **״וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ״, כִּי עִקַּר הַפֶּסַח תָּלוּי בְּמִצְוַת מִילָה כַּיָּדוּעַ, וּכְשֶׁהִשְׁלִיכוּ אֶת עַצְמוֹתָיו לַכְּלָבִים, וְרָאוּ אִם שָׁלְטוּ בָּהֶם הַכְּלָבִים, חַס וְשָׁלוֹם, הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁאֵין הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, עַל תִּקּוּנוֹ, וְכָךְ הָיוּ יְכוֹלִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.**

וְזֶה מַה דְּאִיתָא בַּזֹּהַר (קְדוֹשִׁים פ.) **עַל פָּסוּק** (תְּהִלִּים לב, ט): **״אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד״, לְעִנְיַן טֻמְאַת הַבְּרִית, [אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד — דְּאִינּוּן מָארֵי זְנוּתָא], ״אֵין הָבִין״, וּמֵבִיא הַפָּסוּק: ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ״, עַיִן שָׁם, כְּתִיב הָכָא ״אֵין הָבִין״, וּכְתִיב הָתָם** (יְשַׁעְיָה נו, יא): ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין, בְּכֵן מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכְּלָבִים וּמֵחֶרֶב, שֶׁלֹּא יִנָּשְׁכוּ אוֹתוֹ, כִּי מִי שֶׁפָּגַם

בַּבְּרִית, יֵשׁ לְהַכְּלָבִים שְׁלִיטָה עָלָיו, וְכֵן יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵחֶרֶב, שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּסֵךְ עִם גּוֹיִים, שֶׁהֵם מִסְטָרָא דְּעֵשָׂו, אֲשֶׁר שָׂרוֹ הוּא סַמְאֵ״ל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כז, מ): ״וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה״.

וְזֶה: ״הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי וּמִיַּד כֶּלֶב״, [עַיֵּן (רַעְיָא מְהֵימְנָא, פִּנְחָס רכד:): כַּד מִית בַּר נַשׁ, אִי זָכֵי — נָחִית בִּדְמוּת אַרְיֵה לְקַבְלָא נַפְשֵׁיהּ, וְאִי לָאו — בִּדְמוּת כֶּלֶב, דְּאָמַר דָּוִד עָלֵיהּ (תְּהִלִּים כב, כא): ״הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי״], וְלָכֵן אָמַר דָּוִד ״הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי״, תַּצִּיל אוֹתִי מֵחֶרֶב מַלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִיַּד כֶּלֶב, שֶׁרוֹצֶה לְהִתְאַחֵז בִּי, אֲבָל הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה, הַיְנוּ כְּשֶׁאַרְיֵה יֹאכַל קָרְבָּנִי, זֶה לִי לִישׁוּעָה, כִּי זֶה סִימָן שֶׁנִּתְקַבְּלָה תְּפִלָּתִי וּתְשׁוּבָתִי, וְתֵצֵא נִשְׁמָתִי בִּבְחִינַת אַרְיֵ״ה — יְרָאָ״ה, לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶהוּ אֲצֶל חֶרֶב וְכֶלֶב כְּתִיב לְשׁוֹן הַצָּלָה, שֶׁמְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּצִּיל אוֹתוֹ מֵחֶרֶב שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמִכֶּלֶב שֶׁלֹּא יַחֲטֹף אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְאֶצֶל אַרְיֵה כְּתִיב יְשׁוּעָה, כִּי זֶה עִקַּר הַיְשׁוּעָה — שֶׁזּוֹכֶה שֶׁאַרְיֵה נָחִית וְאָכִיל קָרְבָּנֵיהּ.

וְדַע, שֶׁעַזֵּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר, הֵן הֵן הַכְּלָבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו, יא): ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ״, וְהֵן עוֹמְדִין וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁעַדַיִן לֹא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת; הַיְנוּ שֶׁלָּאוֹ דַּוְקָא צְרִיכִים לִפְחֹד מִכְּלָבִים מַמָּשׁ, אֶלָּא עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר — הֵם הַכְּלָבִים, שֶׁמֵּהֶם צְרִיכִים מְאֹד לִשְׁמֹר, כִּי הֵם עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא תִּקֵּן אֶת בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת; כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל פְּגָמֵי הַבְּרִית שֶׁלּוֹ, שֶׁגּוֹרְמִים לוֹ מַיִן מְרוֹרִין, מַיִן מְסָאֲבִין, וּמַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה אֶת הַתְּפִלּוֹת הַקְּבוּעוֹת שֶׁלּוֹ, וְכֵן מַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, תְּחִנּוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּבָאִים עַזֵּי פָּנִים שֶׁהֵם הַכְּלָבִים, וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ — מַה לְּךָ לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לְהִתְבּוֹדֵד, הֲרֵי זֶה לֹא יָבִיא אוֹתְךָ לִשׁוּם דָּבָר, גַּם אֲנַחְנוּ נִסְּינוּ, וְזֶה לֹא הָלַךְ לָנוּ, וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי פִּתּוּיִים וַהֲסָתוֹת שֶׁמַּסִּיתִים וּמְפַתִּים אֵלּוּ הַכְּלָבִים הָעַזֵּי פָּנִים אֶת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁרוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְהֵם עוֹמְדִים וּמְבַטְּלִים אוֹתוֹ וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לְהִזָּהֵר מֵהַכְּלָבִים הָאֵלּוּ, שֶׁלְּבַל יַחֲלִישׁוּ אֶת דַּעְתּוֹ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְיַרְבֶּה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, סוֹף כָּל סוֹף יֵצֵא מִמַּיִן מְרוֹרִין, וְיַגִּיעַ לְמַיִן מְתוּקִין, וְיַרְגִּישׁ כָּל מִינֵי עֲרֵבוּת וּמְתִיקוּת בִּתְפִלָּתוֹ, וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵאֵלּוּ הַכְּלָבִים, שֶׁהֵם הָעַזֵּי פָּנִים הַחוֹלְקִין עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעַלּוֹת בְּרוּחָנִיּוּת.

בִּבְרִיתוֹ, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכְּלָבִים וּמֵחֶרֶב:

וְזֶה: ״הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי וּמִיַּד כֶּלֶב. אֲבָל הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה. הַיְנוּ כְּשֶׁאַרְיֵה יֹאכַל קָרְבָּנִי, זֶה לִי לִישׁוּעָה. וְזֶהוּ אֶצֶל חֶרֶב וְכֶלֶב כָּתוּב לְשׁוֹן הַצָּלָה, וְאֶצֶל אַרְיֵה כְּתִיב יְשׁוּעָה:

וְדַע שֶׁעַזֵּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר, הֵן הֵן הַכְּלָבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו): ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ״. וְהֵן עוֹמְדִין וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁעַדַיִן לֹא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת: וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית יא:): ׳צוּרְבָּא מֵרַבָּנָן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, לֵיכוּל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא׳.

עוֹמְדִים וּמְבַטְּלִים אוֹתוֹ וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד לְהִזָּהֵר מֵהַכְּלָבִים הָאֵלּוּ, שֶׁלְּבַל יַחֲלִישׁוּ אֶת דַּעְתּוֹ, כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְיַרְבֶּה בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, סוֹף כָּל סוֹף יֵצֵא מִמַּיִן מְרוֹרִין, וְיַגִּיעַ לְמַיִן מְתוּקִין, וְיַרְגִּישׁ כָּל מִינֵי עֲרֵבוּת וּמְתִיקוּת בִּתְפִלָּתוֹ, וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵאֵלּוּ הַכְּלָבִים, שֶׁהֵם הָעַזֵּי פָּנִים הַחוֹלְקִין עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעַלּוֹת בְּרוּחָנִיּוּת.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית יא:): ׳צוּרְבָּא מֵרַבָּנָן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, לֵיכוּל

כַּלְבָּא שִׁירוּתָא׳, וְלָמָּה דַּיְקָא כֶּלֶב יֹאכַל אֶת סְעֻדָּתוֹ (כְּלוֹמַר שֶׁאֵין מוֹעִילָה לוֹ הַתַּעֲנִית כְּלָל, וַחֲבָל לְצַעֵר אֶת גּוּפוֹ), כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק אֲכִילָתוֹ הִיא יְקָר הָעֶרֶךְ, כִּי מַשְׁבִּיעַ אֶת נֶפֶשׁ דְּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יג, כה): ״צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ״, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיק אוֹכֵל, וְהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת כָּל הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, וְהַאי צוֹרְבָא מֵרַבָּנָן דְּמַרְעִיב אֶת נַפְשׁוֹ, וְאֵין יוֹדֵעַ לְהַשְׁבִּיעַ נַפְשׁוֹ, הַתַּלְמִיד חָכָם הַזֶּה שֶׁמִּתְעַנֶּה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַשְׁבִּיעַ נַפְשׁוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁיַּעֲלֶה אֶת כָּל הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, בִּשְׁבִיל זֶה לֵיכוֹל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא, שֶׁיֹּאכַל הַכֶּלֶב אֶת סְעֻדָּתוֹ, שֶׁגַּם בָּהֶם כְּתִיב: ״לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה״, כִּי גַּם הוּא אֵין יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת נַפְשׁוֹ הַיְקָרָה [וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קנה:): לֵית דְּעַנְיָא מִכַּלְבָּא], וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא כֶּלֶב בְּשֵׁם שֶׁגָּל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (רֹאשׁ־הַשָּׁנָה ד.) עַל פָּסוּק (נְחֶמְיָה ב, ו): ״וְהַשֶּׁגֶל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ״, מַה שֶּׁגָּל וְכוּ׳ כַּלְבְּתָא, כִּי הוּא בָּא עַל תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל כַּנַּ״ל: וְלָשׁוֹן נוֹפֵל עַל לָשׁוֹן, הַיְנוּ הַכֶּלֶב נִקְרָא שֶׁגָּל, כִּי הוּא מִתְאַחֵז בְּאָדָם שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, וּמַה גַּם שֶׁכֶּלֶב שָׁרוּי בְּנֹאוף יוֹתֵר מִכָּל הַחַיּוֹת. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה מב, סִימָן ט׳): חָצוּף בַּחַיּוֹת כֶּלֶב; כִּי מִי שֶׁמִּשְׁתַּקֵּעַ בְּנֹאוף, הוּא חָצוּף וְעַז פָּנִים, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּעֲנִית ז:): כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת פָּנִים, בְּיָדוּעַ שֶׁנּוֹכְשַׁל בַּעֲבֵרָה.

כִּי בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק אֲכִילָתוֹ הִיא יְקָר הָעֶרֶךְ, כִּי מַשְׁבִּיעַ אֶת נֶפֶשׁ דְּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יג): **״צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ״. וְהַאי צוֹרְבָא מֵרַבָּנָן דְּמַרְעִיב אֶת נַפְשׁוֹ, וְאֵין יוֹדֵעַ לְהַשְׁבִּיעַ נַפְשׁוֹ, בִּשְׁבִיל זֶה לֵיכוֹל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא, שֶׁגַּם בָּהֶם כְּתִיב: ״לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה״, כִּי גַּם הוּא אֵין יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת נַפְשׁוֹ הַיְקָרָה: וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא כֶּלֶב בְּשֵׁם שֶׁגָּל** (רֹאשׁ־הַשָּׁנָה ד), **כִּי הוּא בָּא עַל תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל כַּנַּ״ל:**

וְדַוְקָא שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִתְעַנֶּה, אֲזַי לֵיכוֹל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא. אֲבָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִצְוָה הוּא. וְזֶה בְּחִינַת דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, יְתִיב דַּיְקָא, יְתִיב הוּא מוֹרֶה עַל הַדָּבָר שֶׁאֵין מִשְׁתַּנֶּה כַּמּוּבָא:

(עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה)

וְדַוְקָא שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִתְעַנֶּה, אֲזַי לֵיכוֹל כַּלְבָּא שִׁירוּתָא. אֲבָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִצְוָה הוּא. וְזֶה בְּחִינַת דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, יְתִיב דַּיְקָא, יְתִיב הוּא מוֹרֶה עַל הַדָּבָר שֶׁאֵין מִשְׁתַּנֶּה כַּמּוּבָא; וְלָכֵן מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, כְּגוֹן הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לְהִתְעַנּוֹת, וְהִיא מִצְוָה רַבָּה לֹא לַעֲבֹר עַל רְצוֹן חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, כְּגוֹן: הַד׳ תַּעֲנִיּוֹת — עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, י״ז בְּתַמּוּז, תִּשְׁעָה בְּאָב, צוֹם גְּדַלְיָה וְתַעֲנִית אֶסְתֵּר (שֶׁעַל זֶה הִקְפִּיד רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד לְהִתְעַנּוֹת, אֲבָל שֶׁאָדָם יִקַּח עַל עַצְמוֹ תַּעֲנִיּוֹת מֵעַצְמוֹ, עַל זֶה הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד, שֶׁלֹּא לָקַחַת תַּעֲנִיּוֹת בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן).

(עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה)

נא

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״:

כִּי הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ג, טז): ״וּמְשַׁקְּרוֹת עֵינָיִם״. [מֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק, שֶׁהָעֵינַיִם מְשַׁקְּרוֹת, וּכְמַאֲמָרָם ז״ל (תַּנְחוּמָא נָשֹׂא): לְשׁוֹן שֶׁקֶר וְכוּ׳]; כִּי כְּשֶׁהָעֵינַיִם כֵּהוֹת הֵם מְשַׁקְּרִין, שֶׁאֵינָם מַרְאִין הַדָּבָר כְּמוֹת שֶׁהוּא. כְּגוֹן עַל דָּבָר גָּדוֹל מַרְאֶה שֶׁהוּא קָטָן, וְעַל אֶחָד — שֶׁהוּא שְׁנַיִם, הֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת; וְכֵיוָן שֶׁנִּמְצָא, שֶׁהָעֵינַיִם מְשַׁקְּרוֹת אוֹתוֹ כְּשֶׁנַּעֲשׂוֹת כֵּהוֹת, שֶׁעַל דָּבָר גָּדוֹל מַרְאוֹת שֶׁהוּא קָטָן, וְעַל אֶחָד — שֶׁהוּא שְׁנַיִם, וְזֶהוּ שֶׁהַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת, כִּי הָעֵינַיִם נַעֲשׂוּ כֵּהוֹת מִן הַדְּמָעוֹת, כְּמַאֲמָרָם חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת קנא:) עַל פָּסוּק (קֹהֶלֶת יב, ב): ״וְשָׁבוּ הָעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם״, זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבְּכִי, כְּשֶׁבּוֹכִים נֶחֱלָשֶׁת הָרְאִיָּה, וּדְמָעוֹת הֵן מִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁהַטֶּבַע דּוֹחֶה אוֹתָם לַחוּץ דֶּרֶךְ הָעֵינַיִם; הַיְנוּ כְּשֶׁהַדְּמָעוֹת בָּאוֹת מֵחֲמַת מָרָה שְׁחוֹרָה וְיֵאוּשׁ, וְהוּא בְּכַעַס וּבְרֹגֶז עָלָיו יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו צָרוֹת, אָז נֶחֱלָשׁוֹת עֵינָיו, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם בּוֹכֶה אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְכַבֵּס וּמְנַקֶּה אֶת עֵינָיו. וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, הִיא שׁוֹאֶבֶת מֵעֲכִירַת הַדָּמִים. וַעֲכִירַת הַדָּמִים, הוּא עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר; כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שֶׁקֶר, עַד שֶׁיְּעַכֵּר אֶת דָּמָיו. וֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, כִּי אִם כְּשֶׁמְּזַכֵּךְ מִקֹּדֶם אֶת הַדָּמִים; הַיְנוּ שֶׁמָּרָה שְׁחוֹרָה בָּאָה מֵחֲמַת הַמְּרִירוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁמִּתְמַרְמֵר עַל הַנְּהָגוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ הֵפֶךְ מִרְצוֹנוֹ, וְזֶה מְעַכֵּר אֶת דָּמָיו, וְהוּא שָׁרוּי בְּשֶׁקֶר, וְאָז הוּא מְדַבֵּר שֶׁקֶר, כִּי הוּא מְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה גַּם בְּרוּחָנִיּוּת הָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ מְשַׁקְּרוֹת, כְּאִלּוּ אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה אוֹתוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם מְזַכֵּךְ אֶת הַדָּמִים, וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — זֶה לְטוֹבָתוֹ, אֲזַי רוֹאֶה רַק אֶת הָאֱמֶת. וְלָכֵן הַשֶּׁקֶר, שֶׁבָּא מֵחֲמַת עֲכִירוּת הַדָּמִים, שֶׁנּוֹבַעַת מִמָּרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת וּמְרִירוּת, שֶׁהוּא

נא

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״ *):

כִּי הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ג): **״וּמְשַׁקְּרוֹת עֵינָיִם״. כִּי כְּשֶׁהָעֵינַיִם כֵּהוֹת הֵם מְשַׁקְּרִין, שֶׁאֵינָם מַרְאִין הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא. כְּגוֹן עַל דָּבָר גָּדוֹל מַרְאֶה שֶׁהוּא קָטָן, וְעַל אֶחָד — שֶׁהוּא שְׁנַיִם, הֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת. כִּי הָעֵינַיִם נַעֲשׂוּ כֵּהוֹת מִן הַדְּמָעוֹת, כְּמַאֲמָרָם חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (שַׁבָּת קנא:): **״וְשָׁבוּ הָעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם״, ׳זֶה הָרְאוּת שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַבְּכִי׳. וּדְמָעוֹת הֵן מִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁהַטֶּבַע דּוֹחֶה אוֹתָם לַחוּץ דֶּרֶךְ הָעֵינַיִם. וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, הִיא שׁוֹאֶבֶת מֵעֲכִירַת הַדָּמִים. וַעֲכִירַת הַדָּמִים, הוּא עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שֶׁקֶר, עַד שֶׁיְּעַכֵּר אֶת דָּמָיו. וֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר, כִּי־אִם כְּשֶׁמְּזַכֵּךְ מִקֹּדֶם אֶת הַדָּמִים.**

מִתְמָרְמֵר עַל הַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לִידֵי שֶׁקֶר.

כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ו): ״**נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ**״; כִּי בְּהַדִּבּוּר שֶׁל הָאָדָם, בּוֹ מִתְגַּלֶּה נַפְשׁוֹ (וְלָכֵן יְכוֹלִים לְהַכִּיר אֶת הָאָדָם עַל־יְדֵי דִּבּוּרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב, ו): ״מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה״, כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּר יְכוֹלִים לְהַכִּיר אֶת נַפְשׁוֹ וּפְנִימִיּוּת נַפְשׁוֹ). וְהַנֶּפֶשׁ הוּא הַדָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יב, כג): ״כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ״; כִּי מַה שֶּׁמַּחֲזִיק אֶת הָאָדָם זֶה הַדָּם שֶׁבּוֹ, שֶׁזּוֹרֵם בְּכָל הָאֵבָרִים, וּבְרוּר וְזָכוּךְ הַדָּם זֶה עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְזַכֵּךְ, אֲזַי דִּבּוּרוֹ מְזֻכָּךְ וְשָׁמוּר, וְאָז גַּם דָּמוֹ שֶׁזּוֹרֵם בּוֹ מְזֻכָּךְ. נִמְצָא, כְּשֶׁאוֹמֵר שֶׁקֶר, יֵשׁ לוֹ עֲכִירַת הַדָּמִים, כִּי שֶׁקֶר בָּא מִצַּד הַטֻּמְאָה, שֶׁאָז מִתְעַבֵּר דָּמָיו, וּמִזֶּה בָּאָה הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, כִּי כְּשֶׁמִּתְעַבֵּר דָּמָיו, עַל־יְדֵי־זֶה הָאָדָם נִכְנָס בְּמָרָה שְׁחוֹרָה, שֶׁזֶּה הַשֶּׁקֶר, הָרִחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא תָּמִיד בְּשִׂמְחָה. וּמִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה נִתְהַוּוּ הַדְּמָעוֹת, כִּי הַדְּמָעוֹת שֶׁהָאָדָם בּוֹכֶה מִצַּעֲרוֹ, וְיֵשׁ לוֹ כַּעַס עָלָיו יִתְבָּרַךְ, מִשָּׁם נִתְהַוֶּה הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, כִּי כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, וְהוּא מֵשִׂגַּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, אֲזַי לֹא יִתְלוֹנֵן, וְיִהְיֶה תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁאָדָם רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַכְּרִים דָּמָיו, כִּי מִשָּׁם בָּא הַשֶּׁקֶר, וְעַל־יְדֵי־זֶה כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו אֵיזֶה מַשְׁבֵּר, הוּא בּוֹכֶה בִּטְעָנוֹת וּבִתְלוּנוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָעֵינַיִם כֵּהוֹת; כִּי כְּשֶׁהַבְּכִיָּה הִיא מֵחֲמַת צַעַר וּתְלוּנָה עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה עֵינָיו כֵּהוֹת. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה בְּחִינַת (אִיּוֹב ל, ד): ״הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עַלֵי שִׂיחַ״, ״מַלּוּחַ״, זֶה בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם מַיִם מְלוּחִים, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי שִׂיחָה; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר מַה שֶּׁאֵינוֹ צָרִיךְ, שִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִזֶּה שׁוּם דָּבָר, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַכְּרִים דָּמָיו, וְנִכְנָס בְּמָרָה שְׁחוֹרָה, וְיֵשׁ לוֹ טְעָנוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא בּוֹכֶה מֵחֲמַת צַעַר וְכַעַס שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ דְּמָעוֹת מְלוּחוֹת.

כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה): **״נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ״. וְהַנֶּפֶשׁ הוּא הַדָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (וַיִּקְרָא יז): **״כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ״. נִמְצָא כְּשֶׁאוֹמֵר שֶׁקֶר יֵשׁ לוֹ עֲכִירַת הַדָּמִים וּמִזֶּה בָּאָה הַמָּרָה שְׁחוֹרָה. וּמִמּוֹתְרֵי הַמָּרָה שְׁחוֹרָה נִתְהַוּוּ הַדְּמָעוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָעֵינַיִם כֵּהוֹת. וְזֶה בְּחִינַת** (אִיּוֹב ל): **״הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עַלֵי שִׂיחַ״, ״מַלּוּחַ״, זֶה בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם מַיִם מְלוּחִים, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי שִׂיחָה:**

וְזֶה בְּחִינַת ׳אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם׳, שֶׁהוּא אַזְהָרָה עַל שֶׁקֶר. (כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר: ״דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן״ וְכוּ׳) **׳מַיִם מַיִם׳, הֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם מַיִם מְלוּחִים. כִּי הַשּׁוֹתֶה מַיִם, מַרְוֶה צְמָאוֹנוֹ, אַךְ הַשּׁוֹתֶה מַיִם מְלוּחִים, לֹא דַּי**

וְזֶה בְּחִינַת: ׳אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם׳, שֶׁהוּא אַזְהָרָה עַל שֶׁקֶר. (כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּם שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״ [עֵינַי דַּיְקָא, כִּי הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם]); **׳מַיִם מַיִם׳, הֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵם מַיִם מְלוּחִים. כִּי הַשּׁוֹתֶה מַיִם, מַרְוֶה צְמָאוֹנוֹ, אַךְ הַשּׁוֹתֶה מַיִם מְלוּחִים, לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מַרְוֶה**

צְמְאוֹנוֹ, אֶלָּא שֶׁמּוֹסִיף צְמָאוֹן עַל צְמְאוֹנוֹ, עַד שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתּוֹת מַיִם אֲחֵרִים, לְכַבּוֹת צְמְאוֹנוֹ. וְעַל־כֵּן נִקְרָא הַשֶּׁקֶר ׳מַיִם מַיִם׳, כִּי הוּא צָרִיךְ תָּמִיד לִשְׁתּוֹת עוֹד וָעוֹד, כְּדֵי לְרַוּוֹת צְמְאוֹנוֹ. וְזֶהוּ ׳אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם׳, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״; כִּי הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם, וּכְשֶׁאָדָם בּוֹכֶה מֵחֲמַת צַעַר הַכְּפִירוֹת שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ, זֶה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ דְּמָעוֹת שֶׁל כַּעַס, דְּמָעוֹת כָּאֵלּוּ הֵם דֶּגְמַת מַיִם מְלוּחִים, שֶׁהַשּׂוֹטֶה אוֹתָם צָרִיךְ עוֹד מַיִם, כְּדֵי לְרַוּוֹת אֶת צְמְאוֹנוֹ, כָּךְ מִי שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ אֵיזוֹ קֻשְׁיָה אַחֲרֵיהֶן יִתְבָּרַךְ, וְזֶה מַה שֶּׁגּוֹרֵם לוֹ לִבְכּוֹת, זֶה בָּא מִשֶּׁקֶר, וְעַל זֶה אָמְרוּ (זֹהַר חָדָשׁ רוּת): לָאו כָּל דִּמְעִין עָאלִין קָמֵיהּ מַלְכָּא, דִּמְעִין דְּרִגְזָא, וְדִמְעִין דְּמוֹסֵר דִּין עַל חֲבֵרוֹ לָא עָאלִין קָמֵיהּ דְּמַלְכָּא; כִּי אֵלּוּ דְּמָעוֹת שֶׁל רֹגֶז, וְלָכֵן הֵן דְּמָעוֹת שֶׁל שֶׁקֶר. וְהִתְהַוּוּת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הָרָע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, הוּא מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד; כִּי מִי שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְרַק רוֹצֶה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם רָצוֹן אַחֵר, הוּא נֶאֱחָז בֶּאֱמֶת וְטוֹב, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עֶצֶם הָאֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י, י): ״וַה׳ אֱלֹקִים אֱמֶת הוּא אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם״, וְעֶצֶם הַטּוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, ט): ״טוֹב

שֶׁאֵינוֹ מַרְוֶה צְמְאוֹנוֹ, אֶלָּא שֶׁמּוֹסִיף צְמָאוֹן עַל צְמְאוֹנוֹ, עַד שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתּוֹת מַיִם אֲחֵרִים, לְכַבּוֹת צְמְאוֹנוֹ. וְעַל־כֵּן נִקְרָא הַשֶּׁקֶר, ׳מַיִם מַיִם׳. וְזֶהוּ ׳אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם׳, שֶׁהוּא הַשֶּׁקֶר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״:

וְהִתְהַוּוּת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא הָרָע, שֶׁהוּא הַטֻּמְאָה, הוּא מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֶחָד. כִּי הָרָע הוּא נֶגֶד רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם הוּא רַע. וּבְאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ נֶגְדִּיּוּת, אֶלָּא כֻּלּוֹ טוֹב. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים נ): **׳בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד וְכוּ׳, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב׳, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ רַע. וְעַל־כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא**

הֲוָיָ״ה לַכֹּל״, וּלְהֵפֶךְ — מִי שֶׁרָחוֹק מֵאֱמֶת, אֲזַי אֶצְלוֹ מִתְהַוֶּה הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרָע וְהַטֻּמְאָה. כִּי הָרַע הוּא נֶגְדִּיּוּת, לְמָשָׁל, כָּל מַה שֶּׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנוֹ שֶׁל אָדָם הוּא רָע; כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה מַשֶּׁהוּ וְאֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת זֶה, וְאַדְרַבָּה זֶה הוֹלֵךְ נֶגֶד רְצוֹנוֹ, זֶה נִקְרָא רָע, כִּי הוּא מַרְגִּישׁ שֶׁאֵין רוֹצִים אוֹתוֹ, כִּי לֹא רוֹצִים לָתֵת לוֹ, שֶׁזֶּה נֶגְדִּיּוּת, שֶׁכֻּלָּם כְּנֶגְדּוֹ, וְזֶה הָרָע וְהַטֻּמְאָה, וּמַרְאֶה שֶׁהִתְרַחֵק מֵאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ נֶגְדִּיּוּת, אֶלָּא כֻּלּוֹ טוֹב; כִּי מִי שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁם אֵין רָע כְּלָל, וְלָכֵן אֵין שַׁיָּךְ נֶגְדִּיּוּת, כִּי הוּא מְקַבֵּל בְּאַהֲבָה אֶת כָּל מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ, וְשָׁשׂ וְשָׂמֵחַ כִּפְי הַהַנְהָגָה שֶׁמַּנְהִיגִים עִמּוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים נ.): ״בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה הַוָיָ״ה אֶחָד״ [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (שָׁם): אָטוּ הָאִידָּנָא לָאו אֶחָד הוּא, אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא, לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא, הָעוֹלָם הַזֶּה עַל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת אוֹמֵר: ׳בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב׳, וְעַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת אוֹמֵר: ׳בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת׳, לָעוֹלָם הַבָּא כֻּלּוֹ ׳הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב׳]; ׳שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב׳, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ רָע, וְלָכֵן כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד לְכֻלָּם, שֶׁהַכֹּל אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל בָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז יֵרְאוּ שֶׁאֵין רָע כְּלָל, וְלָכֵן יְבָרְכוּ רַק ׳הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב׳, וְעַל־כֵּן לֶעָתִיד

לָבוֹא יְקָרִים (משלי יב, יט): "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד", כִּי יִהְיֶה אָז כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב; וְלָכֵן תִּהְיֶה רַק שִׂפַת אֱמֶת, וְתִתְבַּטֵּל כָּל הַנֶּגְדִּיּוֹת, מֵאַחַר שֶׁאָדָם נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ וָעֵד שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְלָכֵן אֵין לוֹ שׂוּם טְעָנוֹת וְקֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ. וְלָכֵן נֶאֱמַר עַל הָעֵת הַהִיא (ישעיה כד, ח): "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, וּמָחָה אֲדֹנָי אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים", כִּי עָלָיו שׁוּב לֹא תִּהְיֶה עוֹד בְּכִיָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַיִם מְלוּחִים, וְלֹא יִהְיוּ לְאַף אֶחָד טְעָנוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא כָּל אֶחָד יְקַבֵּל אֶת כָּל הַבָּא עָלָיו בְּאַהֲבָה, כִּי יֵדַע שֶׁהַכֹּל מֵחֲמַת אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד,
לְמָשָׁל: עַל כְּלִי כֶּסֶף כְּשֶׁאוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף — הוּא הָאֱמֶת, אֲבָל כְּשֶׁאוֹמְרִין עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב — הוּא שֶׁקֶר. נִמְצָא שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֱמֶת רַק שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף לֹא יוֹתֵר. אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה, כִּי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב, וּכְלִי נְחֹשֶׁת וּשְׂאָר שֵׁמוֹת. נִמְצָא, שֶׁהַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת "בִּקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים" (קהלת ז). וּבְשִׁבְיל זֶה לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְבַּטֵּל הָרָע, וְיִתְבַּטֵּל הַהִתְנַגְּדוּת, וְיִתְבַּטֵּל הַדְּמָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא): "לֹא יָרֵעוּ" וְכוּ', הַיְנוּ בְּטוּל הָרָע. וּכְתִיב (שם): "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי" וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַהִתְנַגְּדוּת. וּכְתִיב (שם כה): "וּמָחָה ה' אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים", הַיְנוּ בְּטוּל הַדְּמָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל. כִּי אָז "יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד", שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג, ב): "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ"; כִּי אָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב יד, ד): "מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד". [פֵּרוּשׁ, הוּא מִבְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת מֵאֶחָד]:

כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד, לְמָשָׁל, עַל כְּלִי כֶּסֶף כְּשֶׁאוֹמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף, הוּא הָאֱמֶת אֲבָל כְּשֶׁאוֹמְרִין עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב, הוּא שֶׁקֶר. נִמְצָא שֶׁהָאֱמֶת הוּא אֶחָד, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֱמֶת רַק שֶׁהוּא כְּלִי כֶּסֶף לֹא יוֹתֵר. אֲבָל הַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה, כִּי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא כְּלִי זָהָב, וּכְלִי נְחֹשֶׁת וּשְׂאָר שֵׁמוֹת. נִמְצָא שֶׁהַשֶּׁקֶר הוּא בִּבְחִינַת "בִּקְּשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים" (קהלת ז). וּבְשִׁבְיל זֶה לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְבַּטֵּל הָרָע, וְיִתְבַּטֵּל הַהִתְנַגְּדוּת, וְיִתְבַּטֵּל הַדְּמָעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא): "לֹא יָרֵעוּ" וְכוּ', הַיְנוּ בְּטוּל הָרָע. וּכְתִיב (שם): "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי" וְכוּ', הַיְנוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַהִתְנַגְּדוּת. וּכְתִיב (שם כה): "וּמָחָה ה' אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים", הַיְנוּ בְּטוּל הַדְּמָעוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ"ל. כִּי אָז "יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד", שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, כֻּלּוֹ אֱמֶת כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְבַּטֵּל הַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זכריה יג): "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ". כִּי אָז יִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב יד): "מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד". [פֵּרוּשׁ שֶׁעִקַּר אַחִיזַת הַטָּהֳרָה וְהַטֻּמְאָה, הוּא מִבְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת מֵאֶחָד]:

שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, הוּא מִבְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת מֵאֶחָד]; הַיְנוּ אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֱמֶת, רַק עַל דָּבָר אֶחָד שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּבְיָכוֹל, שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת, כַּמַּאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת נה.): חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֱמֶת; וּמִי שֶׁאוֹחֵז בֶּאֱמֶת שֶׁהוּא אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא שַׁיֶּכֶת אֵצְלוֹ שׁוּם הִתְנַגְּדוּת, כִּי הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב, וְלֹא שַׁיָּךְ לֹא טֻמְאָה וְלֹא טָהֳרָה, כִּי אֵצֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁם הוּא רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וְאֵין שָׁם שׁוּם בְּכִיָּה, וְאֵין הָאָדָם רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר, רַק לְהִתְעַנֵּג מִזִּיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֻלָּם יְכוֹלִים לָגוּר יַחַד בְּלִי שׁוּם פֵּרוּדִים, כִּי רַק כְּשֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵעֶצֶם הָאֱמֶת, אָז הוּא בְּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ז, כט) ״בִּקְשׁוּ חֶשְׁבֹּנוֹת רַבִּים״, שֶׁמַּתְחִילִים לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹנוֹת אֵצֶל רַבִּים, וּמִשָּׁם יוֹצֵאת הַהִתְנַגְּדוּת, כִּי בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ מְקַבֵּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, אָז הוּא מִתְנַגֵּד לַדּוֹלֶת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָזַי אֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר.

**כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה, קֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כְּשֶׁעָדַיִן הַכֹּל הָיָה בִּבְחִינַת נְקֻדָּה זְעִירְתָא, הַיְנוּ כְּשֶׁהָיָה הַבְּרִיאָה בְּכֹחַ, כִּבְיָכוֹל, שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְרֹא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, מֵרֵישׁ נְקֻדַּת הָאֲצִילוּת עַד סוֹף נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלַם הָעַשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי הַזֶּה, קֹדֶם שֶׁהוֹצִיא אֶל הַפֹּעַל אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד, וְכֻלּוֹ אֱמֶת, וְכֻלּוֹ טוֹב, וְכֻלּוֹ קֹדֶשׁ. כִּי הַכֹּל הָיָה עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם לְבוּשׁ כְּלָל, וְלָכֵן אֲפִלּוּ שֵׁם טָהוֹר לֹא הָיָה שַׁיָּךְ לוֹמַר, כִּי טָהוֹר אֵין שַׁיָּךְ אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל לו, כה): ״וּטְהַרְתִּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״; אֲבָל כְּשֶׁכֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁעֲדַיִן הָיָה הַכֹּל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, גִּלּוּי עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָזַי עֲדַיִן אֵין שָׁם בְּחִינַת חֶשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, כִּי אֵין מֵשִׂג כָּזֶה רַבִּים, כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּתַכְלִית הָאַחְדּוּת, כִּי לִפְנֵי הַבְּרִיאָה הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד, גִּלּוּי עֶצֶם עַצְמִיּוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אַחַר הַבְּרִיאָה כְּבָר הָיוּ נִבְרָאִים שֶׁשָּׁם שַׂיָּכִים חֶשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים, שֶׁהוּא עִקַּר הָרָע וְהַטֻּמְאָה כַּנַּ״ל; כִּי הַטָּהֳרָה הוּא בְּחִינַת הַמְמֻצָּע בֵּין הַקֹּדֶשׁ וְהַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּטְהַרְתִּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״. וְהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין שְׁנֵי דְּבָרִים. וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ קֹדֶם הַטֻּמְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּטְהַרְתִּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״, וְהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין שְׁנֵי דְּבָרִים, הַיְנוּ בֵּין קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁאָז הָיָה הַכֹּל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִכְלָל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבֵין אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁהַכֹּל מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁים: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁרוֹאִים לִפְנֵי הָעֵינַיִם כָּל מִינֵי דּוֹמְמִים, הָרִים וּגְבָעוֹת, אַרְצוֹת וּמְדִינוֹת, וְכָל מִינֵי צְמָחִים וּפֵרוֹת וּפְרָחִים, קוֹצִים וְדַרְדָּרִים, וְכָל מִינֵי בַּעֲלֵי חַיִּים קְטַנִּים וּגְדוֹלִים, מֵהָרְאֵם עַד בֵּיצֵי כִּנִּים לְאֵין סְפֹר, וְכָל מִינֵי בְּנֵי אָדָם, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אַחַר שֶׁנִּבְרְאוּ כְּבָר לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת

בְּגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, אֲשֶׁר הֵם גַּם־כֵּן אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל זֶה יֵשׁ בְּחִירָה, לְהַאֲמִין שֶׁגַּם אַחַר הַבְּרִיאָה הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא. וְזֶה אֵין שַׁיָּךְ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁאָז הָיָה כֻּלּוֹ אֶחָד, כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ בְּחִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיָה הַכֹּל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר הַבְּרִיאָה, כְּבָר הַכֹּל מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁים.

וּכְשֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַבְּרִיאָה מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אֲזַי נִתְהַוָּה תֻּכָּף בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, כִּי כְּשֶׁהוֹצִיא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים, בְּחִינַת הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה; הַיְנוּ הָאֶחָד זֶה קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁאָז לֹא הָיָה שׁוּם נִבְרָא רַק עֶצֶם גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַבְּרִיאָה זֶה כְּבָר אַחַר שֶׁנִּתְהַוָּה דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁהַכֹּל מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ גַּשְׁמִי וְחָמְרִי, עַב וְגַס, וְאָז שַׁיָּךְ בְּחִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה. שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין הָאֶחָד, כִּי הוּא סָמוּךְ לוֹ, וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְחִשְׁבְּנוֹת רַבִּים, שֶׁהוּא הָרָע וְהַטֻּמְאָה, אַךְ הוּא רֹשֶׁם וְסִימָן עַל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, שֶׁיּוּכַל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל וְיַגִּיעַ עַד שֶׁיִּהְיֶה רַע וְטֻמְאָה. וְעַל־כֵּן כָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף מח. וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת): שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא. כִּי הַטָּהֳרָה מְרַמֶּזֶת שֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה, וְהוּא סִימָן שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה טֻמְאָה. וְעַל־כֵּן אֶפְשָׁר לְזַכֵּךְ וּלְהַעֲלוֹת הַטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ נִשְׁתַּלְשְׁלָה מִטָּהֳרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה כַּנַּ״ל. וְהַטָּהֳרָה הוּא בְּחִינַת שְׁמֹאל, בְּחִינַת לֵוִי, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר ח׳): ״וְטִהַרְתָּ אֶת בְּנֵי לֵוִי״, וְלֵוִי הוּא בְּחִינַת עַד שֶׁיִּהְיֶה רַע וְטֻמְאָה; הַיְנוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּמוּךְ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ שָׁם גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַגִּלּוּי, שָׁם שׁוֹרוֹת אֱמֶת וְטָהֳרָה, כִּי נִכְלָל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְכָל שֶׁמִּתְרַחֵק מֵהָאֶחָד, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל הַשֶּׁקֶר וְהַטֻּמְאָה, וְהֵמָּה בְּקִשּׁוּחִשְׁבְּנוֹת רַבִּים, שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן כָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית מח.), שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה הוּא מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, הַיְנוּ אַחַר הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה נִקְרָא שְׂמֹאל, דִּין, כִּי הַטָּהֳרָה מְרַמֶּזֶת שֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה, וְהוּא סִימָן שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה טֻמְאָה. וְעַל־כֵּן אֶפְשָׁר לְזַכֵּךְ וּלְהַעֲלוֹת הַטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ נִשְׁתַּלְשְׁלָה מִטָּהֳרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״. נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה כַּנַּ״ל. וְהַטָּהֳרָה הוּא בְּחִינַת שְׁמֹאל, בְּחִינַת לֵוִי. בְּחִינַת: ״וְטִהַרְתָּ אֶת בְּנֵי לֵוִי״. וְלֵוִי

בְּחִינַת הַטָּהֳרָה.

וּכְשֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּרִיאָה מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, אֲזַי נִתְהַוָּה תֻּכָּף בְּחִינַת הַטָּהֳרָה כִּי כְּשֶׁהוֹצִיא מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים, בְּחִינַת הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה. וְאָז שַׁיָּךְ בְּחִירָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה. שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין הָאֶחָד, כִּי הוּא סָמוּךְ לוֹ, וַעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְחִשְׁבְּנוֹת רַבִּים, שֶׁהִיא הָרָע וְהַטֻּמְאָה. אַךְ הוּא רֹשֶׁם וְסִימָן עַל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, שֶׁיּוּכַל לְהִשְׁתַּלְשֵׁל וְיַגִּיעַ עַד שֶׁיִּהְיֶה רַע וְטֻמְאָה. וְעַל־כֵּן כָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף מח. וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת): **שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא. כִּי הַטָּהֳרָה מְרַמֶּזֶת שֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה, וְהוּא סִימָן שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל עַד שֶׁיִּהְיֶה טֻמְאָה. וְעַל־כֵּן אֶפְשָׁר לְזַכֵּךְ וּלְהַעֲלוֹת הַטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ נִשְׁתַּלְשְׁלָה מִטָּהֳרָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם״. נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה, מִבְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּחִירָה כַּנַּ״ל. וְהַטָּהֳרָה הוּא בְּחִינַת שְׁמֹאל, בְּחִינַת לֵוִי. בְּחִינַת: ״וְטִהַרְתָּ אֶת בְּנֵי לֵוִי״. וְלֵוִי**

שְׁמֹאל, כַּיָּדוּעַ. וְעַל־כֵּן עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה הוּא מִבְּחִינַת שְׁמָאלָא, כִּי שְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת הַטָּהֳרָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה כַּנַּ״ל; הַיְנוּ אַחַר הַבְּרִיאָה שֶׁיָּךְ כְּבָר שֶׁאָדָם יִשְׂמַח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁנִּמְצָא בְּעוֹלָם גַּשְׁמִי וְחָמְרִי הַמְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשִׁין עָבִים וְגַסִּים, עַד שֶׁלֹּא רוֹאִים אֶת אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, דִּין, כִּי עִקַּר הַדִּין הוּא רַק כְּשֶׁנֶּעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ, וְאָז צְרִיכִים לַעֲסֹק בְּטָהֳרָה, לְטַהֵר אֶת הָעוֹלָם מִכָּל מִינֵי שְׁקָרִים הַמַּעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ בְּעַצְמָהּ הַטֻּמְאָה, כִּי אִם הָיָה מִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז לֹא הָיְתָה שַׂיֶּכֶת שׁוּם טֻמְאָה כְּלָל.

וְכָל זֶה, הַיְנוּ בְּחִינַת שְׂמֹאל, בְּחִינַת טָהֳרָה, בְּחִינַת הַבְּחִירָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הָרָע וְהַהִתְנַגְּדוּת, בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ״ל. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה, אַחַר שֶׁיָּצָא הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. שֶׁאָז הָיָה כְּבָיכוֹל שְׁנֵי בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ הָאֶחָד וְהַבְּרִיאָה וְכַנַּ״ל. נִמְצָא שֶׁעִקַּר אֲחִיזַת הַשֶּׁקֶר, שֶׁהִיא הַטֻּמְאָה וְכוּ׳, הוּא מֵחֲמַת הָרְחוֹק מֵאֶחָד כַּנַּ״ל, הַיְנוּ מִבְּחִינַת אַחַר הַבְּרִיאָה וְכַנַּ״ל:

וְעַל יְדֵי הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ אַחַר הַפְּעֻלָּה,

הָעוֹלָם״, וַאֲפִלּוּ אַחַר שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עֲדַיִן מְקַבֶּלֶת הַבְּרִיאָה אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ מִבְּחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין קֶדֶם הַבְּרִיאָה לְאַחַר הַבְּרִיאָה, כִּי הַכֹּל אֱלקוּת גָּמוּר הוּא, כִּי אֲפִלּוּ דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם גַּם־כֵּן לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְהֶפֶךְ — יֵשׁ לָאָדָם בְּחִירָה, לִבְחֹר הַהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ לְנַתֵּק אֶת הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאת כָּל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן.

וְעַל־יְדֵי הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִם אָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וְאֵין טֶבַע וּמִקְרֶה כְּלָל, כִּי כָּל גַּרְגֵּר עָפָר מֻנָּח עַל אוֹתוֹ מָקוֹם מִסִּבּוֹת שֶׁגְּזָרָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁם, וְכָל עָלֶה מֵהָאִילָן אֵינוֹ נוֹפֵל אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁגְּזָרָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל בַּעַל־חַיִּים רָץ וּמִסְתּוֹבֵב בְּמָקוֹם שֶׁגְּזָרָה חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מְדַבֵּר מֻשְׂגָּח בְּהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית פְּרָטֵי פְּרָטִית לְמָקוֹם שֶׁיֵּלֵךְ שָׁם, וּמַה יִּקָּרֵה לוֹ, וּבְאֵין עֵרֶךְ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בָּנָיו יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֻשְׂגָּח בְּהַשְׂגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה עַד מְאֹד, וְאֵין שׁוּם טֶבַע וּמִקְרֶה וּמַזָּל כְּלָל, אֶלָּא הַכֹּל מִתְנַהֵג בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק, אֲפִלּוּ אַחַר הַפְּעֻלָּה, שֶׁהוֹצִיא

הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, הַיְנוּ שֶׁנִּמְצֵאת כְּבָר כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְנֶאֱצְלוּ כְּבָר כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְנִבְרְאוּ כְּבָר כָּל הַבְּרוּאִים, וְנִדְמֶה כְּאִלּוּ הֵם נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִים לָדַעַת, אֲשֶׁר כָּל הַדְּבָרִים הֵם עֲדַיִן בְּאַחְדוּת עִמּוֹ. וְהָרָע שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְהַטָּעֲיוֹת שֶׁנִּמְצָאוֹת בֵּין בְּנֵי־אָדָם, יוֹנֵק מֵהַשְׁאָרַת הַהַשְׁגָּחָה, הַיְנוּ מֵאֲחוֹרֵי כַּתְפֵּהּ כַּיָּדוּעַ [עַיֵּן זֹהַר חֻקַּת קפד. שָׁוֶה סוֹד (מְלָכִים־א׳ יח, לז): ״וְאַתָּה הַסַּבְתָּ אֶת לִבָּם אֲחֹרַנִּית״, שֶׁנָּתַן בְּלִבָּם מָקוֹם לְטָעוֹת בְּהַבַּעַל, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָדָם מְסַתֵּכֵל רַק מֵאֲחוֹרָהּ, בָּתַר כַּתְפּוֹי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הַמַּטְעִים אֶת הָעוֹלָם], וְהוּא רָחוֹק מֵאֶחָד, וְלָכֵן הַכֹּל שֶׁקֶר וְכָזָב, כִּי בָּרֵגַע שֶׁמְּנַתֵּק הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שׁוֹרִים עָלָיו הַטֻּמְאָה וְהַשֶּׁקֶר, וְעַל־יְדֵי אֱמֶת שֶׁאָדָם נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קא, ו): ״עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ״; הַיְנוּ עֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאִלּוּ שֶׁחֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה, אֲשֶׁר גַּם בָּאַרְצִיּוּת נִמְצֵאת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרָע, מֵסִיר מִמֶּנּוּ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ז): ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״, וְאֵין חִיּוּתוֹ אֶלָּא מֵאֲחוֹרֵי כַּתְפָּא; כִּי גַּם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת יוֹנְקִים וּמְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הַחִיּוּת הַזֹּאת נִשְׁפַּעַת דֶּרֶךְ לְבוּשׁ, בִּבְחִינַת אֲחוֹרֵי כַּתְפָּא, כַּנִּזְכָּר — הַיְנוּ שֶׁאֵין רוֹאִים שָׁם פָּנִים אֶל פָּנִים אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַיְּשׁוּת וְהַפְּעֻלָּה שֶׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁיַּחֲזִיר אֶת אַחַר הַבְּרִיאָה לְקַדְמָתָהּ, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן בְּאֶחָד, כִּבְיָכוֹל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יד, א): ״בָּנִים אַתֶּם לַהֲוָי״ה אֱלֹקֵיכֶם״, שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כְּאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם כְּשֶׁהָיָה בְּכֹחַ, קֹדֶם שֶׁיָּצָא הַבֵּן מִמֹּחַ אָבִיו, הָיָה אֶחָד עִמּוֹ, כְּמוֹ־כֵן קֹדֶם שֶׁנִּבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, הַכֹּל הָיָה בְּאַחְדוּת אַחַת עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וְאֵיךְ זוֹכִים עַכְשָׁו כְּשֶׁכְּבָר יֵשׁ בְּרִיאָה לַחֲזוֹר וּלְהִכָּלֵל בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה? זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם יִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִשֶּׁקֶר, שֶׁלֹּא יְדַבֵּר שֶׁקֶר, וְלֹא יִתְנַהֵג בְּשֶׁקֶר, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, וְאָז יִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁיִּכָּלֵל בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

שֶׁהוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, כָּל הַדְּבָרִים הֵם בְּאַחְדוּת עִמּוֹ. וְהָרָע יוֹנֵק מֵהַשְׁאָרַת הַהַשְׁגָּחָה, הַיְנוּ מֵאֲחוֹרֵי כַּתְפֵּהּ כַּיָּדוּעַ. וְהוּא רָחוֹק מֵאֶחָד. וְעַל־יְדֵי אֱמֶת הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קא): **״עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אָרֶץ״. וְעַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרָע, מֵסִיר מִמֶּנּוּ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שָׁם): **״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״, וְאֵין חִיּוּתוֹ אֶלָּא מֵאֲחוֹרֵי כַּתְפָּא. נִמְצָא מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחַר הַיְּשׁוּת וְהַפְּעֻלָּה שֶׁהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִקֹּדֶם כְּשֶׁהָיָה בְּכֹחַ, קֹדֶם יִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִשֶּׁקֶר, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, וַאֲזַי כֻּלּוֹ אֶחָד:**

וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, עַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קא, ו): ״עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ״; הַיְנוּ עֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאִלּוּ שֶׁחֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה, אֲשֶׁר גַּם בָּאַרְצִיּוּת נִמְצֵאת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁהוּא הָרָע, מֵסִיר מִמֶּנּוּ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ז): ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר שֶׁהִתְחִיל בּוֹ): וְזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּשֶׁאַתֶּם

מַגִּיעִים לְאַבְנִי שַׁיִשׁ טָהוֹר. שַׁיִשׁ טָהוֹר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַפְּעֻלָּה, שֶׁהוּא יֵשׁ, הַיְנוּ שַׁיִשׁ הוּא לְשׁוֹן שֶׁיֵּשׁ, וְאָז שַׁיָּךְ שֵׁם טָהוֹר כַּנַּ״ל, אִם תִּרְצֶה שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ קֹדֶם הַפְּעֻלָּה שֶׁהָיָה בְּכֹחַ, שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כְּאֶחָד. וְזֶהוּ, כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְאַבְנִי, הוּא בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, [אַבְנִי זֶה שְׁתֵּי תֵּבוֹת בְּיַחַד: אָב בֵּן], שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה בְּכֹחַ, שֶׁהָיָה הַכֹּל אֶחָד, שֶׁאָז הָיָה נִכְלָל אָב וּבֵן כְּאֶחָד, [הַיְנוּ דֶּגֶמֶת קֹדֶם שֶׁנּוֹלַד הַבֵּן שֶׁהוּא כָּלוּל בְּמֹחַ הָאָב, כְּמוֹ־כֵן קֹדֶם הַבְּרִיאָה הָיוּ הַכֹּל נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאֶחָד]. שַׁיִשׁ טָהוֹר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַפְּעֻלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁוּת וְטָהֳרָה, הַיְנוּ כִּי אַחַר הַבְּרִיאָה כְּבָר נִתְהַוֶּה יֵשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַטָּהֳרָה, אִם תִּרְצוּ לְהַגִּיעַ שַׁיִשׁ טָהוֹר, שֶׁזֶּה אַחַר הַבְּרִיאָה לְאַבְנִי, שֶׁהִיא קֹדֶם הַבְּרִיאָה, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ״ל, שֶׁהוּא הַצְּמָאוֹן שֶׁהָאָדָם מְכַבֶּה אֶת צְמָאוֹנוֹ עִם מַיִם מְלוּחִים, שֶׁזֶּה שֶׁקֶר, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁקֶר הוּא מֵסִיר מֵעָלָיו הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רָחוֹק מֵאֶחָד. אַךְ עַל־יְדֵי אֱמֶת, הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו. וְעַל־יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, כֻּלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל:

כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִים לְאַבְנִי שַׁיִשׁ טָהוֹר. שַׁיִשׁ טָהוֹר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַפְּעֻלָּה, שֶׁהוּא יֵשׁ, וְאָז שַׁיָּךְ שֵׁם טָהוֹר כַּנַּ״ל. אִם תִּרְצֶה שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ קֹדֶם הַפְּעֻלָּה שֶׁהָיָה בְּכֹחַ, שֶׁיִּהְיֶה אָב וּבֵן כְּאֶחָד. וְזֶהוּ, כְּשֶׁאַתֶּם מַגִּיעִין לְאַבְנִי. הוּא בְּחִינַת אָב וּבֵן כַּחֲדָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה שֶׁהָיָה בְּכֹחַ, שֶׁהָיָה הַכֹּל אֶחָד. שַׁיִשׁ טָהוֹר, הוּא בְּחִינַת אַחַר הַפְּעֻלָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יֵשׁוּת וְטָהֳרָה. אִם תִּרְצוּ לְהַגִּיעַ שַׁיִשׁ טָהוֹר, לְאַבְנִי. אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, הוּא בְּחִינַת שֶׁקֶר כַּנַּ״ל. שֶׁנֶּאֱמַר: ״דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁקֶר הוּא מֵסִיר מֵעָלָיו הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רָחוֹק מֵאֶחָד. אַךְ עַל־יְדֵי אֱמֶת, הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו. וְעַל־יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, כֻּלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל:

וְעַל כֵּן שִׁכַּר עוֹלָם הַבָּא, ״עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ״ (יְשַׁעְיָה סד, ג). כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, לֹא יִהְיֶה עַיִן שֶׁיִּרְאֶה, רַק ״אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ״:

מִתְנַהֵג עַצְמוֹ בְּשֶׁקֶר, שֶׁזֶּה מִי שֶׁמַּרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְאֵינוֹ מְקַיְּמָהּ, וַאֲדַרְבָּה הוּא מְחַלְּלָהּ, אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד שֶׁקֶר וְשַׁקְרָן כָּמוֹהוּ, לָכֵן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהָאֱמֶת, אַךְ עַל־יְדֵי אֱמֶת, שֶׁאָדָם מְדַבֵּר אֱמֶת, וּמְקַיֵּם אֶת תּוֹרַת אֱמֶת וּמִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז נֶאֱחָז בָּאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, וְעַל־יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה שֶׁמְּאִירָה עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל בְּכֻלּוֹ אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל; שֶׁזּוֹ הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרְאוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פָּנִים אֶל פָּנִים, וּלְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה אֶל קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, כִּי אֵין יִחוּד כָּמוֹהוּ.

וְעַל־כֵּן שִׁכַּר עוֹלָם הַבָּא
(יְשַׁעְיָה סד, ג):
״עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ״, כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, לֹא יִהְיֶה עַיִן שֶׁיִּרְאֶה, רַק ״אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ״, שֶׁלֹּא יִרְאוּ רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה ״עַיִן לֹא רָאֲתָה״, הָעַיִן לֹא תִּרְאֶה, אֶלָּא ״אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ״, שֶׁגַּם הַטַּבַ״ע שֶׁעוֹלֶה כְּמִסְפַּר אֱלֹהִי״ם, שָׁם גָּנוּז אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲמִתַּת

מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשַׁעֲשׁוּעֵי עוֹלָם הַבָּא, וְאָמַר אָז רַבֵּנוּ ז״ל, שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ קֻשְׁיָא מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, כִּי אִם־כֵּן אֵיךְ יִהְיֶה חִלּוּק הַשָּׂכָר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וּלְפִי עֲבוֹדָתוֹ וִיגִיעָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי גַּם בְּהַסּוֹף הָאַחֲרוֹן, לֹא יִהְיוּ כֻּלָּם שָׁוִים, וּמֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, אֵיךְ שַׁיָּךְ חִלּוּק בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. אַךְ יֵשׁ בָּזֶה סוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ, וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים; הַיְנוּ אִם אֲנַחְנוּ מְגַלִּים שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל אֶחָד, וְתִתְגַּלֶּה רַק אַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה אַחַר הַבְּרִיאָה מְחֻבָּר וּמְשֻׁלָּב אֶל קֹדֶם הַבְּרִיאָה, נִמְצָא שֶׁלִּכְאוֹרָה כֻּלָּם יַשִּׂיגוּ יַחַד אוֹתָהּ הַשָּׂגָה, וְזֶה אֵינוֹ, כִּי יֵשׁ אֶלֶף אַלְפֵי אַלְפִּים וְרִבֵּי רִבְבוֹת מַדְרֵגוֹת מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וְכָל אֶחָד יַשִּׂיג בְּאַחְדּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מֵכִין לְעַצְמוֹ כֵּלִים לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, וְאֵין כָּל הַהַשָּׂגוֹת שָׁווֹת, כְּדֶגֶמֶת מַה שֶּׁרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁאֵין הַשָּׂגַת שֵׂכֶל הַתִּינוֹק כְּהַשָּׂגַת הַמְבֻגָּר, כְּמוֹ־כֵן כָּל אֶחָד רַק יַשִּׂיג כְּפִי הַהֲכָנָה שֶׁהֵכִין אֶת עַצְמוֹ, וּכְפִי הַכֵּלִים שֶׁבָּנָה לְעַצְמוֹ.

(שַׁיָּךְ לְעֵיל): וּבִשְׁבִיל זֶה הַשֶּׂכֶר מְזִיק לָעֵינַיִם, כִּי עַל־יְדֵי הַשֶּׂכֶר מְסַלֵּק הַשְׂגָּחַת עֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּפוֹגֵם בְּעֵינַיִם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה כַּנַּ״ל. [שָׁזֶה (זְכַרְיָה ד, י): ״עֵינֵי הַוָּיָ״ה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ״, כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַתֵּכֵל בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מֵאַרְצִיּוּת הַבְּרִיאָה, וְכֵן מָסַר אֶת עֵינָיו הַיְנוּ עֵינֵי הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית אֶל הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, יח): ״עֵין הַוָּיָ״ה אֶל יְרֵאָיו״, כִּי הֵם מְסַתְּכְּלִים תָּמִיד עַל הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה. וְלָכֵן הֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים]. מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּשֶׂכֶר — פּוֹגֵם בָּעֵינַיִם, כִּי הַשֶּׂכֶר נִמְשָׁךְ מֵרָחוֹק מֵאֶחָד, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אַחְיַזַּת הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הָרָע, שֶׁהוּא הַשֶּׂכֶר, כַּנַּ״ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ פּוֹגֵם עַל־יְדֵי שֶׂכֶר בְּהַשְׂגָּחָה, וּמְסַלֵּק הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעָלָיו; כִּי עַל־יְדֵי הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַכֹּל אֶחָד, אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה, וְעַל־יְדֵי הַשֶּׂכֶר פּוֹגֵם בְּאֶחָד, כִּי

וְאָמַר אָז, שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ קֻשְׁיָא מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין. כִּי אִם כֵּן אֵיךְ יִהְיֶה חִלּוּק הַשָּׂכָר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ, וּלְפִי עֲבוֹדָתוֹ וִיגִיעָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּוַדַּאי גַּם בְּהַסּוֹף הָאַחֲרוֹן, לֹא יִהְיוּ כֻּלָּם שָׁוִים. וּמֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד, אֵיךְ שַׁיָּךְ חִלּוּק בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. אַךְ יֵשׁ בָּזֶה סוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲבִינוֹ, וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים:

**(שַׁיָּךְ לְעֵיל): וּבִשְׁבִיל זֶה הַשֶּׂכֶר מְזִיק לָעֵינַיִם, כִּי עַל־יְדֵי הַשֶּׂכֶר מְסַלֵּק הַשְׂגָּחַת עֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּפוֹגֵם בָּעֵינַיִם, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַשְׂגָּחָה כַּנַּ״ל. כִּי הַשֶּׂכֶר נִמְשָׁךְ מֵרָחוֹק מֵאֶחָד, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אַחְיַזַּת הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא הָרָע, שֶׁהוּא הַשֶּׂכֶר, כַּנַּ״ל. וּמֵחֲמַת זֶה בְּעַצְמוֹ, פּוֹגֵם עַל־יְדֵי שֶׂכֶר בְּהַשְׂגָּחָה, וּמְסַלֵּק הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעָלָיו. כִּי עַל־יְדֵי הַשְׂגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַכֹּל אֶחָד, אַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ קֹדֶם הַבְּרִיאָה. וְעַל־יְדֵי הַשֶּׂכֶר פּוֹגֵם בְּאֶחָד בְּוַדַּאי בְּהַסּוֹף הָאַחֲרוֹן, כִּי הַשֶּׂכֶר נִמְשָׁךְ מֵרָחוֹק מֵאֶחָד כַּנַּ״ל. עַל כֵּן מְסַלֵּק הַהַשְׂגָּחָה עַל־יְדֵי הַשֶּׂכֶר, וּמַפְרִיד,

הַשֶּׁקֶר רָחוֹק מֵאֶחָד כַּנַּ״ל. עַל־כֵּן מְסַלֵּק הַהַשְׁגָּחָה עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר, וּמַפְרִיד, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה כַּנַּ״ל. אֲבָל עַל־יְדֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז הַכֹּל אֶחָד. כִּי עַל־יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ׳ כַּנַּ״ל: וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הַמַּאֲמָר הַזֶּה הֵיטֵב, תְּחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ, וְסוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וְכֵן בְּאֶמְצָעוּתוֹ, וְהָבֵן הֵיטֵב:

[וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְכָל זֶה, הַיְנוּ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, לְקַשֵּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה: ״אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְאַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם״, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה־מָשִׁיחַ, שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ לַהֲפֹךְ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה מְקֻשָּׁר אַחַר הַבְּרִיאָה לִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה יִהְיֶה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, וְאָז יִקַּיֵּם (יִרְמְיָה לא, לג): ״וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר דְּעוּ אֶת הַוָ״ה, כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם נְאֻם הַוָ״ה, כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכָּר עוֹד״].

חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר הַבְּרִיאָה מִקֹּדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַטֻּמְאָה כַּנַּ״ל. אֲבָל עַל־יְדֵי אֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֻּלּוֹ אֶחָד, כֻּלּוֹ טוֹב עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז הַכֹּל אֶחָד. כִּי עַל־יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה, נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ׳ כַּנַּ״ל: וּבָזֶה מְקֻשָּׁר הַמַּאֲמָר הַזֶּה הֵיטֵב, תְּחִלָּתוֹ בְּסוֹפוֹ, וְסוֹפוֹ בִּתְחִלָּתוֹ וְכֵן בְּאֶמְצָעוּתוֹ, וְהָבֵן הֵיטֵב:

נב

רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר, הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה, וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה, הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ג):

כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת. וּלְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה הַמְשֻׁבֶּשֶׁת, נִדְמֶה לָהֶם שֶׁיֵּשׁ עַל־זֶה רְאָיוֹת וּמוֹפְתִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִמִּנְהַג הָעוֹלָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, כִּי רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת, אֲבָל כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם הֵם אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מֵאַיִן, וּבִיכָלְתּוֹ וְכֹחוֹ וְאֶפְשָׁרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה לְבָרְאָם אוֹ

נב

רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר: הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה, וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה, הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳):

כִּי יֵשׁ אֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת. וּלְפִי דַּעְתָּם הָרָעָה הַמְשֻׁבֶּשֶׁת, נִדְמֶה לָהֶם שֶׁיֵּשׁ עַל־זֶה רְאָיוֹת וּמוֹפְתִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִמִּנְהַג הָעוֹלָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי בֶּאֱמֶת הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת. כִּי רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת, אֲבָל כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם הֵם אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָאָם יֵשׁ מֵאַיִן, וּבִיכָלְתּוֹ וְכֹחוֹ וְאֶפְשָׁרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה לְבָרְאָם אוֹ

בָּרָאם יֵשׁ מֵאַיִן, וּבִיכָלְתּוֹ וְכֹחוֹ וְאֶפְשָׁרוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה לְבָרְאָם אוֹ שֶׁלֹּא לְבָרְאָם, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת. [לְכְאוֹרָה מַה צָּרִיךְ לְפָרֵשׁ מַה שֶּׁהָאֶפִּיקוֹרְסִים אוֹמְרִים, שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, וְהוּא קַדְמוֹן, כְּדֵעוֹתֵיהֶם הַמְשֻׁבָּשׁוֹת, וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁיֵּשׁ עַל זֶה רְאָיוֹת, שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ כְּבָר קַיָּמִים מִלְיוֹנֵי שָׁנִים, מַה זֶּה אִכְפַּת לִיהוּדִי שֶׁמַּאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַה שֶּׁהָאֶפִּיקוֹרְסִים אוֹמְרִים? אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר, כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי קַטְנוּת דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ, וּכְפִי שֶׁפָּגַם בְּמַעֲשָׂיו, עַל־יְדֵי־זֶה קִלְקֵל אֶת מֹחוֹ, וְגַם הוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּטָעֲיוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁיִּכָּנְסוּ בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הֶבֶל, דֵּעוֹת זָרוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים, כְּאֵלּוּ הָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת שֶׁהוּא קַדְמוֹן, וְעַל זֶה בָּא רַבֵּנוּ זַ״ל לְלַמֵּד אֶת דֵּעוֹתֵיהֶם הַמְשֻׁבָּשׁוֹת מִנַּיִּה וּבֵיהּ, מִתּוֹךְ דִּבְרֵיהֶם לְהוֹכִיחַ הֵפֶךְ דַּעְתָּם, וְיִגָּלֶה מֵהֵיכָן בָּאָה לָהֶם טָעוּתָם].

**אַךְ מֵאַיִן נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת, שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, חַס וְשָׁלוֹם? דַּע, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת עַתָּה נֶאֱצְלוּ וְנִמְשְׁכוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַתָּה בְּוַדַּאי הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הַכֹּל לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כַּיָּדוּעַ [עַיֵּן (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן ו׳): הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל; וְכֵן הוּא (יַלְקוּט יְשַׁעְיָהוּ, רֶמֶז תנב): רַבִּי בְּרֶכְיָה אָמַר, לֹא נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶלָּא בִּשְׁבִיל יַעֲקֹב, שֶׁשְּׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית א, א): ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים״, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ב, ג): ״קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַהֲוָיָ״ה רֵאשִׁית תְּבוּאָתהּ״]. וְיִשְׂרָאֵל מוּשְׁלִין בָּעוֹלָם עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁקִּבְּלוּ בְּהַר סִינַי, וּמְקַיְּמִים אוֹתָהּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל־ב׳ כג, ג): ״אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ב׳): מִי מוֹשֵׁל בִּי? צַדִּיק, שֶׁאֲנִי גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטְּלָהּ, הֲרֵי אוֹמֵר: ״צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹהִים״, וְאֵיזֶה צַדִּיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאַת אֱלֹהִים? זֶה הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וּמְקַיְּמִים אוֹתָהּ, וּמִתְגַּבְּרִים עַל יִצְרָם, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מוּשְׁלִים בָּעוֹלָם, נִמְצָא, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ לֹא נִבְרְאָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן ט׳): אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, כְּתִיב (יְשַׁעְיָה סה, כב): ״כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי״, וְאֵין עֵץ אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, יח): ״עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ״, וְכִי מִי נִבְרָא בִּשְׁבִיל מִי — הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אוֹ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל תּוֹרָה, לֹא תּוֹרָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁנִּבְרֵאת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי הִיא קַיֶּמֶת לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְרְאוּ בִּזְכוּתָהּ — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מַלְכוּת נִכְנֶסֶת וּמַלְכוּת יוֹצֵאת, וְיִשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְעוֹלָם, הֲוֵי (קֹהֶלֶת א׳): ״וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמָדֶת״; וְעַל־כֵּן

שֶׁלֹּא לְבָרְאָם, עַל־כֵּן בְּוַדַּאי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הוּא אֶפְשָׁרִי הַמְצִיאוּת.

אַךְ מֵאַיִן נִמְשָׁךְ הַטָּעוּת, שֶׁיְּכוֹלִין לִטְעוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת, חַס וְשָׁלוֹם. דַּע שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵחֲמַת שֶׁבֶּאֱמֶת עַתָּה נֶאֱצְלוּ וְנִמְשְׁכוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַתָּה בְּוַדַּאי הָעוֹלָם הוּא בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְצִיאוּת. כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ הַכֹּל לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ. וְיִשְׂרָאֵל מוּשְׁלִין בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי עַתָּה אַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ

בְּוַדַּאי עַתָּה אַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ וְנִבְרְאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּבָיכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ מֵכְרָח לִבְרֹא וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם. כִּי עַל מְנַת כֵּן הֶאֱצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לִבְרֹא בִּשְׁבִילָם כָּל הָעוֹלָמוֹת; וּמִשָּׁם נִמְשְׁכָה טָעוּתָם, כְּאִלּוּ הָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת, וְהוּא קַדְמוֹן, כִּי חֲרֵי כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם הוּא רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ג:): כְּשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלֹא רוּחוֹת, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לָעוֹלָם בְּלֹא יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן מִשָּׁם נִמְשְׁכָה טָעוּתָם, שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת, כִּי עַכְשָׁו כְּשֶׁיֵּשׁ כְּבָר בָּעוֹלָם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא הָעוֹלָם, וּבִשְׁבִילָם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמַחֲזִיק אֶת הָעוֹלָם, מִשָּׁם נִמְשְׁךְ טָעוּתָם. אַךְ בֶּאֱמֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כְּשֶׁנֶּאֱצְלוּ, הָיוּ הֵם בְּעַצְמָן עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם, הַכֹּל הָיָה אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, כִּי הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהַאֲצִילָם וּלְבָרְאָם אוֹ שֶׁלֹּא לְבָרְאָם. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַאֲצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי הָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת. כִּי מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי כְּבָיכוֹל הוּא מְחֻיָּב לְהַמְצִיא הָעוֹלָם, כִּי עַל־מְנַת כֵּן נֶאֱצְלוּ נִשְׁמָתָן, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת יִבָּרְאוּ בִּשְׁבִילָן, וְהֵם יִמְשְׁלוּ בַּכֹּל. וְהֶבֶן הַיְטֵב. וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל הָאֶפִּיקוּרְסִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת. אֲבָל בֶּאֱמֶת רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת, אֲבָל כָּל הַדְּבָרִים הֵם אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל; הַיְנוּ אַפִלּוּ קֹדֶם שֶׁבָּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל, הָיוּ הֵם וְכָל הָעוֹלָמוֹת אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, אִם לְבָרְאָם אוֹ לֹא לְבָרְאָם, כִּי הַכֹּל הָיָה תָּלוּי רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְרָאָם רַק כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתוֹ, כַּמּוּבָא (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר א׳): כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, כִּי הַתַּכְלִית הִיא בִּבְרִיאַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת פח.): דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, מַאי דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, לא): ״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי״, הֵ״א יְתֵרָה לָמָּה לִי? מְלַמֵּד, שֶׁהִתְנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאָמַר לָהֶם: אִם יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה, אַתֶּם מִתְקַיְּמִין וְאִם לָאו, אֲנִי מַחֲזִיר אֶתְכֶם לְתֹהוּ וָבֹהוּ; וְעַל־

וְנִבְרְאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּבָיכוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ מֵכְרָח לִבְרֹא וּלְקַיֵּם הָעוֹלָם. כִּי עַל־מְנַת כֵּן הֶאֱצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לִבְרֹא בִּשְׁבִילָם כָּל הָעוֹלָמוֹת. אַךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן כְּשֶׁנֶּאֱצְלוּ, הָיוּ הֵם בְּעַצְמָן עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם, הַכֹּל הָיָה אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת, כִּי הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהַאֲצִילָם וּלְבָרְאָם אוֹ שֶׁלֹּא לְבָרְאָם. אַךְ תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַאֲצִיל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי הָיָה כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת. כִּי מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי כְּבָיכוֹל הוּא מְחֻיָּב לְהַמְצִיא הָעוֹלָם, כִּי עַל־מְנַת כֵּן נֶאֱצְלוּ נִשְׁמָתָן, שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת יִבָּרְאוּ בִּשְׁבִילָן, וְהֵם יִמְשְׁלוּ בַּכֹּל. וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל וְנִמְשָׁךְ הַטָּעוּת שֶׁל הָאֶפִּיקוּרְסִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הוּא, חַס וְשָׁלוֹם, מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת. אֲבָל בֶּאֱמֶת רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד הוּא מְחֻיָּב הַמְּצִיאוּת, אֲבָל כָּל הַדְּבָרִים הֵם אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל:

כִּי מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱצְלוּ יְדֵי הַתּוֹרָה מַכִּירִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

שֶׁהוּא נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ זֶה עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בַּלְבוּשׁ הַזֶּה שֶׁלְּמַרְאֶה עֵינֵינוּ: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁהַכֹּל לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף.

וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְשֶׁיַּחְזְרוּ וְיִדְבְּקוּ בְּשָׁרְשָׁן, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְזְרוּ וְיַכְלְלוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. נִמְצָא, כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְנִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִילָם, בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת. כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל זֶה, שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה מְחַיֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל, לִבְרֹא וּלְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ״ל, כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן אָז דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ, נִכְלָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יוֹתֵר, הֵם נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם חוֹזְרִין וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, וְאָז נִכְלָלִין עִמָּהֶם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשָׁם, בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל; כִּי הַתַּכְלִית הָיְתָה, שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל יְקַיְּם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא כּוֹלֵל אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא חָכְמָתוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְקַיְּם אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, כִּי הוּא מְגַלֶּה שֶׁבְּדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, גַּם־כֵּן נִמְצֵאת תּוֹרָה, שֶׁהִיא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

אַךְ אֵיךְ יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לָזֶה הַיְנוּ לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה זוֹ לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בְּאַחְדּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,

וְעִקַּר הַכַּוָּנָה שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, הָיָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ, וְשֶׁיַּחְזְרוּ וְיִדְבְּקוּ בְּשָׁרְשָׁן. דְּהַיְנוּ שֶׁיַּחְזְרוּ וְיַכְלְלוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל. נִמְצָא כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְנִכְלָלִין בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת. עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בִּשְׁבִילָם, בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת. כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא בִּשְׁבִיל זֶה, וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה מְחַיֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל, לִבְרֹא וּלְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ״ל, כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן אָז דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ, נִכְלָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יוֹתֵר, הֵם נִכְלָלִין בְּיוֹתֵר עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם חוֹזְרִין וְנִכְלָלִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, וְאָז נִכְלָלִין עִמָּהֶם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשָׁם, בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל:

אַךְ לִזְכּוֹת לָזֶה לְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל

שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת? זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת, כִּי אִם עַל־יְדֵי בִּטּוּל, שֶׁיִּבָּטֵל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת כָּל יֵשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה כִּמְצִיאוּת בְּעֵינָיו כְּלָל.

וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל כָּזֶה, כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל הַמַּאֲוַוּת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ, וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ; הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ בְּשִׂפַת הָאֵם שֶׁלּוֹ, וְיִרְבֶּה לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וְיִהְיֶה רָגִיל כָּל־כָּךְ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַד שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר בְּלִי שֶׁיְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ קֹדֶם, וְהַדִּבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׂפַת הָאֵם שֶׁלּוֹ, זֶה נִקְרָא הִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁמְּפָרֵישׁ אֶת עַצְמוֹ מִבְּנֵי־אָדָם וּמְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

אַךְ עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא בַּלַּיְלָה, בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם פָּנוּי מִטִּרְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי בַּיּוֹם עַל־יְדֵי שֶׁרוֹדְפִין הָעוֹלָם אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מְבַטֵּל וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ טָרוּד, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם טְרוּדִים אָז, וְרוֹדְפִים אָז אַחַר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה קָשֶׁה אָז לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל; כִּי אָז בַּלַּיְלָה כְּשֶׁכֻּלָּם יְשֵׁנִים, וְאֵין מִי שֶׁיַּפְרִיעַ לוֹ, אָז עִקַּר הַזְּמַן לְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁאָדָם יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְסַפֵּר לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאָז יִהְיֶה נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי כְּשֶׁהָעוֹלָם שָׁקֵט מִכָּל הַטְּרָדוֹת, אָז הוּא הַזְּמַן הֲכִי טוֹב לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוּכַל לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְגַם צְרִיכִין אִם אָדָם רוֹצֶה לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַבִּטּוּל, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְבּוֹדְדוּת בְּמָקוֹם מְיֻחָד, דְּהַיְנוּ חוּץ מֵהָעִיר

בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת. זֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת, כִּי־אִם עַל־יְדֵי בִּטּוּל. שֶׁיִּבָּטֵל עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל, כִּי־אִם עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל הַמַּאֲוַוּת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ, וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ:

אַךְ עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא בַּלַּיְלָה, בְּעֵת שֶׁהָעוֹלָם פָּנוּי מִטִּרְדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּי בַּיּוֹם, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹדְפִין הָעוֹלָם אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מְבַטֵּל וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ טָרוּד, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם טְרוּדִים אָז, וְרוֹדְפִים אָז אַחַר הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה קָשֶׁה אָז לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל:

וְגַם צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְבּוֹדְדוּת בְּמָקוֹם מְיֻחָד, דְּהַיְנוּ חוּץ

בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי־אָדָם אֲפִלּוּ בַּיּוֹם, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי־אָדָם בַּיּוֹם, הָרוֹדְפִים אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה, אַף־עַל־פִּי שֶׁכָּעֵת אֵינָם הוֹלְכִים שָׁם, הוּא מְבַלְבֵּל גַּם־כֵּן הַהִתְבּוֹדְדוּת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ לְבַדּוֹ בַּלַּיְלָה, בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי אָדָם אֲפִלּוּ בַּיּוֹם, וְשָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד, וְיַפְנֶה לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, וְיבַטֵּל הַכֹּל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבְחִינַת בְּטוּל בֶּאֱמֶת; הַיְנוּ שֶׁבִּתְחִלָּה יַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת בַּלַּיְלָה בְּדֶרֶךְ יְחִידִי כַּנַ״ל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל זֶה הַדָּבָר, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל מִדָּה וְתַאֲוָה זֹאת, וְאַחַר־כָּךְ יַרְבֶּה עוֹד בַּהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ״ל, עַד שֶׁיְּבַטֵּל מִדָּה וְתַאֲוָה אַחֶרֶת. וְכֵן יִנְהַג זְמַן רַב בְּהִתְבּוֹדְדוּת, בַּזְּמַן הַנַּ״ל, וּבַמָּקוֹם הַנַּ״ל, עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַכֹּל; הַיְנוּ כִּי מַה שֶּׁמַּפְרִיד בֵּין הָאָדָם לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה גַּשְׁמִיּוּת גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם, שֶׁמָּלֵא תַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמַּעֲלִים וּמַסְתִּיר וּמְכַסֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת רָעוֹת, הֵן הַמַּבְדִּילוֹת בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ קֹדֶם לִשְׁבֹּר מִדָּה אַחַת, וְאַחַר־כָּךְ עוֹד מִדָּה, עַד שֶׁיְּבַטֵּל אֶת כָּל הַמִּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְאַחַר־כָּךְ עֲדַיִן נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ אֵיזֶה דָּבָר וְכוּ׳, וְאַחַר־כָּךְ מְבַטְּלִין גַּם זֶה, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם.

מֵהָעִיר בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי אָדָם. כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלְכִים שָׁם בְּנֵי אָדָם בַּיּוֹם, הָרוֹדְפִים אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה, אַף־עַל־פִּי שֶׁכָּעֵת אֵינָם הוֹלְכִים שָׁם, הוּא מְבַלְבֵּל גַּם הַהִתְבּוֹדְדוּת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ לְבַדּוֹ בַּלַּיְלָה, בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם אָדָם. וְשָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד, וְיַפְנֶה לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, וְיבַטֵּל הַכֹּל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבְחִינַת בְּטוּל בֶּאֱמֶת. הַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה יַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת בַּלַּיְלָה בְּדֶרֶךְ יְחִידִי כַּנַ״ל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל זֶה הַדָּבָר, דְּהַיְנוּ לְבַטֵּל מִדָּה וְתַאֲוָה זֹאת. וְאַחַר־כָּךְ יַרְבֶּה עוֹד בַּהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ״ל, עַד שֶׁיְּבַטֵּל מִדָּה וְתַאֲוָה אַחֶרֶת. וְכֵן יִנְהַג זְמַן רַב בְּהִתְבּוֹדְדוּת, בַּזְּמַן הַנַּ״ל, וּבַמָּקוֹם הַנַּ״ל עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַכֹּל. וְאַחַר־כָּךְ עֲדַיִן נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ אֵיזֶה דָּבָר וְכוּ׳, וְאַחַר־כָּךְ מְבַטְּלִין גַּם זֶה, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם.

[פֵּרוּשׁ כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת אַחַר שֶׁבִּטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, עֲדַיִן נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם. דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא בִּטֵּל לְגַמְרֵי הַגַּאוּת וְהַגַּסּוּת, עַד שֶׁנִּחְשָׁב בְּעֵינָיו לְאֵיזֶה דָּבָר. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וּלְהַרְבּוֹת בַּהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ״ל, עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מָה בֶּאֱמֶת, שֶׁלֹּא יַחֲזִיק

[פֵּרוּשׁ, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת אַחַר שֶׁבִּטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, עֲדַיִן נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, דְּהַיְנוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא בִּטֵּל לְגַמְרֵי הַגַּאוּת וְהַגַּסּוּת, עַד שֶׁנִּחְשָׁב בְּעֵינָיו לְאֵיזֶה דָּבָר; כִּי אֲפִלּוּ שֶׁאָדָם כְּבָר זוֹכֶה לִשְׁבֹּר אֶת כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת מִמֶּנּוּ, עֲדַיִן נִשְׁאֶרֶת אֶצְלוֹ הַיְשׁוּת, שֶׁחוֹשֵׁב אֶת עַצְמוֹ לְיֵשׁ וְלִמְצִיאוּת, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ וּלְהַרְבּוֹת בַּהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ״ל, עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מָה בֶּאֱמֶת, שֶׁלֹּא יַחֲזִיק

מֵעַצְמוֹ כְּלוּם, אֶלָּא יַרְגִּישׁ שֶׁהוּא הַנִּבְרָא הַכִּי שָׁפֵל בָּעוֹלָם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת בִּטּוּל בֶּאֱמֶת; כִּי רַק זֶה נִקְרָא בִּטּוּל בֶּאֱמֶת, שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מַחֲזִיק מֵעַצְמוֹ כְּלוּם].

וְאַזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבִטּוּל בֶּאֱמֶת, וְאַזַי נִכְלָל נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, אֲזַי נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בּוֹ כַּנַּ״ל, וְאַזַי נַעֲשֶׂה כָּל הָעוֹלָם עַל יָדוֹ בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל:

**וְעַתָּה תִּרְאֶה פְּלָאִי פְּלָאוֹת, אֵיךְ כָּל זֶה מְבֹאָר עַתָּה בְּהַמִּשְׁנָה הַנַּ״ל בָּאֵר הֵיטֵב. וְזֶהוּ הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה כְּפִשּׁוּטוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא נֵעוֹר בַּלַּיְלָה, וּמִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַיְנוּ כַּנַּ״ל, שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי דַּיְקָא, בִּמְקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם כַּנַּ״ל, כִּי אָז הַיְקָא יְכוֹלִין לָבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה — דְּהַיְנוּ שֶׁמְּפַנֶּה לִבּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה — לְבַטָּלָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ״ל. וְאָז זוֹכֶה שֶׁיִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בַּמְּחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל, וַאֲזַי נִכְלָלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם נַפְשׁוֹ בְּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: הֲרֵי זֶה בְּחוּשׁ, אֵיךְ שֶׁמַּלְכוּת נִכְנֶסֶת וּמַלְכוּת יוֹצֵאת, וְרַק עַם יִשְׂרָאֵל נִשְׁאָרִים חַיִּים וְקַיָּמִים, כִּי הֵם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְאֶת זֶה הָאֶפִּיקוֹרְסִים אֵינָם מְבִינִים, וְלָכֵן מִשָּׁם נִמְשְׁכָה לָהֶם הַטָּעוּת שֶׁבָּהּ הֵם נִמְצָאִים].

וְעַתָּה תִּרְאֶה פְּלָאִי פְּלָאוֹת, אֵיךְ כָּל זֶה מְבֹאָר עַתָּה בְּהַמִּשְׁנָה הַנַּ״ל בָּאֵר הֵיטֵב. וְזֶהוּ הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה כְּפִשּׁוּטוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא נֵעוֹר בַּלַּיְלָה, וּמִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַיְנוּ כַּנַּ״ל, שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי דַּיְקָא, בִּמְקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי־אָדָם הוֹלְכִים שָׁם כַּנַּ״ל, כִּי אָז הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהִתְבּוֹדְדוּת. בַּלַּיְלָה, וּבְדֶרֶךְ יְחִידִי דַּיְקָא כַּנַּ״ל, כִּי אָז דַּיְקָא יְכוֹלִין לָבוֹא לִבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּפַנֶּה לִבּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְבַטָּלָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לִבְחִינַת בִּטּוּל כַּנַּ״ל, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז זוֹכֶה שֶׁיִּכָּלֵל נַפְשׁוֹ בְּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל, וַאֲזַי נִכְלָלִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם נַפְשׁוֹ בְּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: הֲרֵי זֶה

מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁנִּכְלָל כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת עִם נַפְשׁוֹ. כִּי עַל־יְדֵי הַהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ״ל, זָכָה לִבְחִינַת בְּטוּל, עַד שֶׁנִּכְלָל נַפְשׁוֹ בִּחְיוּב הַמְּצִיאוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹ בְּחִיוּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל, וְנַעֲשֶׂה נַפְשׁוֹ וְכָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל, וְזֶהוּ: 'הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ' כַּנַּ״ל; שֶׁזָּכָה לְהַגִּיעַ אֶל מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת.

(וְהֵא לְךָ לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּתְבָה בְּתַכְלִית הַקִּצּוּר. וְזֶהוּ):

הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ': דַּע, שֶׁעִקַּר הַבִּטּוּל, שֶׁאָדָם מְבַטֵּל יֵשׁוּתוֹ וְנַעֲשֶׂה אַיִן, וְנִכְלָל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת. וְהַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ מָקוֹם וּזְמַן מְיֻחָד, שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתוֹ הַמּוֹנְעִים. וְהַזְּמַן הוּא בַּלַּיְלָה, הַיְנוּ 'הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה', שֶׁאָז הַכֹּל יְשֵׁנִים. וְהַמָּקוֹם הוּא בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, וְלֹא בְּדֶרֶךְ הָרַבִּים, שֶׁלֹּא יְפַסִּיקֻנּוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, אֶלָּא דַּיְקָא בְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין רַבִּים הוֹלְכִים שָׁם, שָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד עַצְמוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַיְנוּ 'וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי', וְאָז יָכוֹל לְפַנּוֹת לִבּוֹ מִכֹּל וָכֹל, וְיָכוֹל לָבוֹא לְבִטּוּל כָּל הַיֵּשׁוּת, וְהַיְנוּ 'וְהַמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה', וְאָז כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, אָזַי הוּא נִכְלָל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז הוּא בָּא לִבְחִינַת מְחַיֵּב, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, וְכָל הַדְּבָרִים הֵם אֶפְשָׁר הַמְּצִיאוּת, וּכְשֶׁנִּתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ, אָזַי הוּא יוֹצֵא מִבְּחִינַת אֶפְשָׁר, וְנִכְלָל בְּמְחַיֵּב, וְזֶה בְּחִינַת: 'הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ', הַיְנוּ

הָעוֹלָמוֹת עִם נַפְשׁוֹ בַּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁנִּכְלָל כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת עִם נַפְשׁוֹ. כִּי עַל־יְדֵי הַהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ״ל, זָכָה לִבְחִינַת בְּטוּל, עַד שֶׁנִּכְלָל נַפְשׁוֹ בִּחְיוּב הַמְּצִיאוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשׁוֹ בִּחְיוּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל, וְנַעֲשֶׂה נַפְשׁוֹ וְכָל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת כַּנַּ״ל, וְזֶהוּ: 'הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ' כַּנַּ״ל:

(וְהֵא לְךָ לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁכָּתְבָה בְּתַכְלִית הַקִּצּוּר. וְזֶהוּ):

הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ': דַּע שֶׁעִקַּר הַבִּטּוּל, שֶׁאָדָם מְבַטֵּל יֵשׁוּתוֹ וְנַעֲשֶׂה אַיִן, וְנִכְלָל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת. וְהַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ מָקוֹם וּזְמַן מְיֻחָד, שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתוֹ הַמּוֹנְעִים. וְהַזְּמַן הוּא בַּלַּיְלָה, הַיְנוּ הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז הַכֹּל יְשֵׁנִים. וְהַמָּקוֹם הוּא בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, וְלֹא בְּדֶרֶךְ הָרַבִּים, שֶׁלֹּא יַפְסִיקֻנּוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, אֶלָּא דַּיְקָא בְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין רַבִּים הוֹלְכִים שָׁם, שָׁם יֵלֵךְ וְיִתְבּוֹדֵד, וְהַיְנוּ וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי. וְאָז יָכוֹל לְפַנּוֹת לִבּוֹ מִכֹּל וָכֹל, וְיָכוֹל לָבוֹא לְבִטּוּל כָּל הַיֵּשׁוּת, וְהַיְנוּ וְהַמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה. וְאָז כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, אָזַי הוּא נִכְלָל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז הוּא בָּא לִבְחִינַת מְחַיֵּב, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת, וְכָל הַדְּבָרִים הֵם אֶפְשָׁר הַמְּצִיאוּת, וּכְשֶׁנִּתְבַּטֵּל בְּאַחְדוּתוֹ, נִכְלָל בַּמְחַיֵּב, וְזֶה בְּחִינַת: הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:

שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת אֶל מְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת.

[וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה נִפְלָאוֹת, פְּלִאֵי פְלָאוֹת, מִי גִּלָּה אֶת הַמַּאֲמָר הַזֶּה שֶׁרִבְּנוּ זַ״ל הִלְבִּישׁ בְּמַאֲמָרוֹ אֶת הַסּוֹד הַנּוֹרָא, אֵיךְ שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל אֲמִתִּי, אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ אַיִן לְגַמְרֵי, וְיִכָּלֵל בְּמְחַיֵּב הַמְּצִיאוּת? זֶה הָיָה רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי, וּבָזֶה תָּבִין הֵיטֵב אֶת מַה שֶּׁסִּפְּרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת סב:): רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי הֲוָה קָאָזִיל לְבֵי רַב בְּשִׁלְהֵי הִלּוּלֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אָמַר לֵיהּ: אִיעַכַּב לִי עַד דְּאָתֵי בַּהֲדָךְ לָא אִיעַכְּבָא לֵיהּ אָזַל יָתִיב תְּרֵי סְרֵי שְׁנֵי בְּבֵי רַב, עַד דְּאָתֵי אִישְׁתַּנּוּ שְׁבִילֵי דְּמָתָא, וְלָא יָדַע לְמֵיזַל לְבֵיתֵיהּ אָזַל יָתִיב אֲגוּדָּא דְּנַהֲרָא, שָׁמַע לְהַהִיא רְבִיתָא דַּהֲוּוּ קָרוּ לָהּ בַּת חֲכִינַאי, בַּת חֲכִינַאי מַלִּי קוֹלָתֵךְ וְתָא נֵיזִיל, אָמַר שְׁמַע מִינָּהּ הַאי רְבִיתָא דִּידָן, אָזַל בַּתְרָהּ הֲוָה יְתִיבָא דְּבֵיתְהוּ, קָא נַהֲלָה קְמְחָא דָּל עֵינָהּ חֲזִיתֵיהּ סַנֵּי לְבָּהּ פָּרַח רוּחָהּ, אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֲנִיָּה זוֹ, וְזֶה שְׂכָרָהּ, בָּעָא רַחֲמֵי עֲלָהּ וְחָיָה; כִּי הוּא דַּיְקָא זָכָה לְהַגִּיעַ לְבִטּוּל כָּזֶה, עַל־יְדֵי שֶׁפָּרַשׂ מִבֵּיתוֹ שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה, עַד שֶׁכִּשְׁחַזַּר כְּבָר לֹא הִכִּיר אֶת עִירוֹ, כִּי מֵרֹב הִתְבַּלְּלוּתוֹ בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּבָר לֹא הִכִּיר שׁוּם דָּבָר בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהֻצְרַךְ לִשְׁמֹעַ שֶׁקּוֹרִין אֶת בִּתּוֹ: 'בַּת חֲכִינַאי', וְכָךְ יָדַע שֶׁזּוֹ בִּתּוֹ, וְהָלַךְ אַחֲרֶיהָ, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְבֵיתוֹ, וְדוֹ״ק.

נג

(גַּם זֶה לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל):

עִקַּר הוֹלָדָה תָּלוּי בְּהֵ״א, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מז): **״הֵא לָכֶם זֶרַע״. וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה לֹא הוֹלִידוּ,** כִּי אִם בְּהֵ״א שֶׁבְּשִׁמְהוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יז, ה): ״וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם״, וְכֵן (שָׁם, טו): ״וְלֹא תִקָּרֵא עוֹד אֶת שְׁמֵךְ שָׂרַי וְהָיָה שְׁמָהּ שָׂרָה״, וְאַחַר־כָּךְ אָמְרָה: ״הִנֵּה אַמָּתִי בִּלְהָה בּוֹא אֵלֶיהָ, וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה״, כִּי בָּהּ נִכְפְּלוּ הֵהִי״ן, וְנִמְצָא הֱיוֹת בָּהּ חֶלְקָהּ וְחֵלֶק רָחֵל, וְזֶהוּ ״וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה״, כִּי בְּנִין הַבָּנִים שֶׁלִּי נִתַּן בָּהּ לִהְיוֹת אַמָּתִי, וּמִמֶּנָּה אֶקַּח כֹּחַ בִּנְיַן הַבָּנִים הַנִּתּוֹנִים בָּהּ מֵחֶלְקִי, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בָּאַלְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק (שְׁמוּאֵל־א׳ א, ב): ״שֵׁם אַחַת חַנָּה״, יָדוּעַ מֵחַכְמֵי אֱמֶת, כִּי אוֹת הֵ״א רוֹמֶזֶת אֶל בְּחִינַת כֹּחַ עֶלְיוֹן נוֹרָא, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצְאִים הַבָּנִים, כִּי עַל־כֵּן לְמַעַן יוֹלִידוּ אַבְרָהָם וְשָׂרָה הֶטְבָּלָה אוֹת הֵ״א בְּשֵׁם כָּל אֶחָד מֵהֶם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם]. ״וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה לֹא הוֹלִידוּ״, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לַהֵ״א הַזֹּאת [עַיֵּן (תַּנְחוּמָא שׁוֹפְטִים): אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד, שָׂרַי אֵינָהּ מוֹלֶדֶת, שָׂרָה מוֹלֶדֶת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן (זֹהַר פִּנְחָס רטז:): תָּא חֲזֵי כָּל בִּרְיָן דְּעָלְמָא קַדֶּם דְּאִתְיַהֲבַת אוֹרַיְתָא לְיִשְׂרָאֵל, הֲווּ תַּלְיָן בְּמַזְלָא, וַאֲפִלּוּ בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, אֲבָל בָּתַר דְּאִתְיַהֲבַת אוֹרַיְתָא לְיִשְׂרָאֵל, אַפִּיק לוֹן מֵחִיּוּבָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזְלֵי, וְדָא אוֹלִיפְנָא מֵאַבְרָהָם, בְּגִין דְּהָווּ עֲתִידִין בְּנוֹי לְקַבְּלָא ה׳ מֵאַבְרָהָם, דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, דְּאִתְמַר בֵּהּ (בְּרֵאשִׁית ב, ד): ״אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם״, בְּהֹ׳ בְּרָאָם, אָמַר לְאַבְרָהָם: בְּגִין הַאי ה׳ דְּאִתּוֹסֵף בְּשִׁמְךָ, הַשָּׁמַיִם תַּחְתָּךְ, וְכָל כּוֹכְבַיָּא וּמַזְלֵי דִּנְהִירִין בַּהּ׳, וְלֹא יִזּוֹקוּן מִנָּךְ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִינּוּן לְטָבָא עַל־יְדֵי ה׳ זוֹכִים לְהוֹלָדָה [עַיֵּן סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת בָּנִים, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳: ה״א הַנַּעֲשֶׂה מִכֶּסֶף, מְסֻגָּל לְפִרְיָה וּרְבִיָּה; וְעַיֵּן בְּשִׁמּוֹנָה שְׁעָרִים, שַׁעַר ד׳, הַנִּקְרָא שַׁעַר הַפְּסוּקִים, פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא, בְּפָסוּק (בְּרֵאשִׁית ל, כב): ״וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ״, טַעַם הֱיוֹת רָחֵל עֲקָרָה וְלֹא שְׁאָר הָאִמָּהוֹת: לֵאָה, וּבִלְהָה, וְזִלְפָּה, כִּי בָּהֶם הָיָה ה״א, וּבְרָחֵל נֶחְסְרָה הַה״א, שֶׁהִיא כֹּחַ הַלֵּדָה,

עוֹד, אֶלָּא דְּאִתְמַר בֵּהּ (שָׁם מז, כג): ״ה״א לָכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם״ בְּה״א (שָׁם כא, יב): ״כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע״]; כִּי עִקַּר הוֹלָדָה עַל־יְדֵי הַדַּעַת, בִּבְחִינַת (שָׁם ד, כה): ״וַיֵּדַע אָדָם״ וְגוֹ', כִּי הַזֶּרַע בָּא מֵהַמֹּחַ, וְקָטָן אֵינוֹ מוֹלִיד׳ (סַנְהֶדְרִין סח:), כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְבַּשֵּׁל הַזֶּרַע בְּמֹחוֹ. וְעִקַּר הַדַּעַת, שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם, שֶׁאָז כְּבָר נִתְבַּשֵּׁל הַזֶּרַע, וּבָא לִידֵי הַכָּרָה, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ, כִּי לֹא מַסְפִּיק שֶׁהַדַּעַת הִיא בְּכֹחַ, אֶלָּא צְרִיכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁיּוֹצִיא אֶת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, כְּמוֹ לְהוֹלִיד בָּנִים, צְרִיכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַשֵּׂכֶל וְעִם הַדַּעַת, כְּמוֹ־כֵן לְהַפְרוֹת וּלְהַרְבּוֹת בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, זֶה גַּם־כֵּן בְּחִינַת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת, הַיְנוּ לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֶת שִׂכְלוֹ, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בְּדַעְתּוֹ, כִּי גַּם לְקָטָן יֵשׁ דַּעַת, אֲבָל אֵצֶל הַקָּטָן עֲדַיִן הַדַּעַת בְּכֹחַ וְלֹא בְּפֹעַל, כִּי לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא הוֹצִיא אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל.

[וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק חֹמֶר הָעָוֹן שֶׁל הָרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים, כִּי לֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל לְהַפְרוֹת וּלְהַרְבּוֹת, אֶלָּא מְדַמְיֵן כָּל מִינֵי דְּמְיוֹנוֹת מְגֻנִּים, שֶׁזֶּה מֵבִיא עַד שֶׁהִגִּיעוּ לַהֶ״א הַזֹּאת. כִּי עִקַּר הוֹלָדָה עַל־יְדֵי הַדַּעַת, בִּבְחִינַת (שָׁם ד): ״וַיֵּדַע אָדָם״ וְכוּ', וְקָטָן אֵינוֹ מוֹלִיד׳ (סַנְהֶדְרִין סח:). וְעִקַּר הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁיּוֹצִיא אֶת שִׂכְלוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי גַּם לְקָטָן יֵשׁ דַּעַת, אֲבָל אֵצֶל הַקָּטָן עֲדַיִן הַדַּעַת בְּכֹחַ וְלֹא בְּפֹעַל, כִּי לֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא הוֹצִיא אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וּמִי שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוֹצִיא אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְהִשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְדַעַת הָאָדָם לְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ, אֲזַי הוּא קָרוֹב לְדַעַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין חִלּוּק בֵּין דַּעַת הָאָדָם לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא חֲמִשָּׁה דְּבָרִים כַּמּוּבָא. וְאָז דַּעְתּוֹ יוֹנֵק מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת ה״א, וְאָז מוֹלִיד:

וּלְהַשְׁלִים אֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בְּדַעַת, אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל־יְדֵי עֵסֶק שֶׁעוֹסֵק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ. כִּי הֵם מְחַדְּדִין דַּעְתּוֹ, בִּבְחִינוֹת

אוֹתוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, לְהֶפֶךְ מֵהַדַּעַת]. וּמִי שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוֹצִיא אוֹתוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְהִשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְדַעַת הָאָדָם לְהַשִּׂיג בְּדַעְתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁכָּל מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ הוּא לִהְיוֹת דָּבוּק אֶל חַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁרַק זֶה נִקְרָא דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים ד, לה): ״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ״, אֲזַי הוּא קָרוֹב לְדַעַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין חִלּוּק בֵּין דַּעַת הָאָדָם לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא חֲמִשָּׁה דְּבָרִים, כַּמּוּבָא (בְּסִפְרֵי הַקְּדוּמוֹנִים), וְאָז דַּעְתּוֹ יוֹנֵק מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת ה״א, וְאָז מוֹלִיד; הַיְנוּ כִּי מִי שֶׁמְּנַקֶּה אֶת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וּמַדְבִּיק אוֹתוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתָמִיד רַק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מוֹצִיא אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְנִשְׁלֶמֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁאָז מוֹלִיד. [אֲבָל יֵשׁ ה׳ דְּבָרִים שֶׁאֵין בְּכֹחַ אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג, ה׳ דַּיְקָא, שֶׁהֵם כְּבְיָכוֹל דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ כְּדַעְתֵּנוּ].

וּלְהַשְׁלִים אֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בְּדַעַת, אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל־יְדֵי עֵסֶק שֶׁעוֹסֵק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ. כִּי הֵם מְחַדְּדִין דַּעְתּוֹ, בִּבְחִינוֹת

(מַפּוֹת י׳): 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּן', וּבְשִׁבִיל זֶה תַּלְמִידִים נִקְרָאִים בָּנִים [(עַיֵּן יַלְקוּט דְּבָרִים, רֶמֶז תתמא): "וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ", לְבָנֶיךָ אֵלּוּ תַּלְמִידֶיךָ, וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַתַּלְמִידִים קְרוּיִים בָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים־ב׳ ב, ג): "וַיֵּצְאוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בֵּית אֵל", וְכִי בְּנֵי הַנְּבִיאִים הָיוּ, וַהֲלֹא תַּלְמִידִים הָיוּ? אֶלָּא מִכָּאן שֶׁהַתַּלְמִידִים קְרוּיִים בָּנִים וְכוּ', וּכְשֵׁם שֶׁהַתַּלְמִידִים קְרוּיִים בָּנִים, כָּךְ הָרַב קָרוּי אָב, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם יב): "וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק: אָבִי, אָבִי"]; כִּי עַל יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה: כִּי הָרַב נִקְרָא אָב, שֶׁהוּא מוֹלִיד אֶת הַתַּלְמִיד, וְלָכֵן כְּשֶׁאֶחָד מְלַמֵּד תַּלְמִידִים, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַדֵּד מֹחוֹ, כִּי הַתַּלְמִידִים מַקְשִׁים וְשׁוֹאֲלִים, וְהָרַב צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לַהֲשִׁיבָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַשְׂלִים אֶת דַּעְתּוֹ, וְכֵן מַשְׂלִים אֶת דַּעַת הַתַּלְמִידִים, נִמְצָא, כְּשֶׁאֶחָד עוֹסֵק עִם תַּלְמִידִים, הֲרֵי זֶה נִשְׁלֶמֶת דַּעְתּוֹ.

וּבְשִׁבִיל זֶה אַבְרָהָם וְשָׂרָה טָרְחוּ אֶת עַצְמָן לְגַיֵּר גֵּרִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה פד, סִימָן ד׳): אַבְרָהָם הָיָה מְגַיֵּר אֶת הָאֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת אֶת הַנָּשִׁים; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה הִשְׁלִימוּ דַּעְתָּם, וְנִתְקָרְבוּ לַהַ״א הַזֹּאת, הֵינוּ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזָכוּ לְבָנִים. כִּי עַל־יְדֵי גֵּרִים נִתְגַּדֵּל דַּעְתָּם, בִּבְחִינַת 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם': אֲבָל מִי שֶׁאֵין שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, וְהוּא רָחוֹק מִדַּעַת הָאָדָם, כָּל שֶׁכֵּן מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ״א, וַאֲזַי הוּא קָטָן וְאֵין מוֹלִיד; יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד אֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת, וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד בְּרוּחָנִיּוּת, וַאֲפִלּוּ שֶׁמּוֹלִיד, אֲבָל הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בְּקַטְנוּת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים, שֶׁיִּהְיוּ כֵּלִים לְגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים מְיַגְּעִים אֶת עַצְמָן, וְרוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם, בִּבְחִינוֹת 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם': כִּי לִכְאוֹרָה הָיָה טוֹב לָהֶם לָשֶׁבֶת בְּבֵיתָם, וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְקִיּוּם מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת בִּדְבֵקוּת עֲצוּמָה, וּמַה לָּהֶם וְלַעֲבוֹדָה הַזֹּאת, לְהוֹרִיד אֶת עַצְמָם אֶל קְטַנִּים וּפְחוּתֵי עֵרֶךְ, וְלָצֵאת לַחוּץ דַּיְקָא לְקָרֵב רְחוֹקִים? אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מוֹרִיד אֶת

יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ. כִּי הֵם מְחַדְּדִין דַּעְתּוֹ, בִּבְחִינוֹת 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּן' (מַפּוֹת י׳). **וּבְשִׁבִיל זֶה תַּלְמִידִים נִקְרָאִים בָּנִים** (סִפְרִי פָּרָשַׁת וְאָתְחַנַּן עַל־פָּסוּק וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ), **כִּי עַל יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה:**

וּבְשִׁבִיל זֶה אַבְרָהָם וְשָׂרָה טָרְחוּ אֶת עַצְמָן לְגַיֵּר גֵּרִים, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה הִשְׁלִימוּ דַּעְתָּם, וְנִתְקָרְבוּ לַהַ״א הַזֹּאת, הֵינוּ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזָכוּ לְבָנִים. כִּי עַל־יְדֵי גֵּרִים נִתְגַּדֵּל דַּעְתָּם, בִּבְחִינַת 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם': אֲבָל מִי שֶׁאֵין שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, וְהוּא רָחוֹק מִדַּעַת הָאָדָם, כָּל שֶׁכֵּן מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ״א, וַאֲזַי הוּא קָטָן וְאֵין מוֹלִיד:

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים מְיַגְּעִים אֶת עַצְמָן, וְרוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם, בִּבְחִינוֹת 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם':

[שֶׁשְּׁלֵמוּתוֹ בְּה׳ דְּבָרִים יוֹתֵר מִשֶּׁכָּל אֱנוֹשִׁי], וְזָכוּ לְבָנִים; כִּי עַל־יְדֵי גֵּרִים נִתְגַּדֵּל דַּעְתָּם, בִּבְחִינַת: 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם', כִּי בָּזֶה שֶׁיָּגְעוּ וְטָרְחוּ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְנֵי אָדָם, וְגִירוּ גֵּרִים, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלְמָה דַּעְתָּם וְהוֹלִידוּ. אֲבָל מִי שֶׁאֵין שָׁלֵם בְּדַעְתּוֹ, וְהוּא רָחוֹק מִדַּעַת הָאָדָם, כָּל שֶׁכֵּן מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ״א, וַאֲזַי הוּא קָטָן וְאֵין מוֹלִיד; יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד אֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת, וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד בְּרוּחָנִיּוּת, וַאֲפִלּוּ שֶׁמּוֹלִיד, אֲבָל הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בְּקַטְנוּת, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים, שֶׁיִּהְיוּ כֵּלִים לְגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים מְיַגְּעִים אֶת עַצְמָן, וְרוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם, בִּבְחִינוֹת 'וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם': כִּי לִכְאוֹרָה הָיָה טוֹב לָהֶם לָשֶׁבֶת בְּבֵיתָם, וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְקִיּוּם מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת בִּדְבֵקוּת עֲצוּמָה, וּמַה לָּהֶם וְלַעֲבוֹדָה הַזֹּאת, לְהוֹרִיד אֶת עַצְמָם אֶל קְטַנִּים וּפְחוּתֵי עֵרֶךְ, וְלָצֵאת לַחוּץ דַּיְקָא לְקָרֵב רְחוֹקִים? אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מוֹרִיד אֶת

עַצְמוֹ אֶל בְּנֵי־אָדָם הָרְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְקָרְבָם וּלְהַעֲלוֹתָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלֶמֶת דַּעְתּוֹ, כִּי כְּפִי רִבּוּי הָאֲנָשִׁים שֶׁזּוֹכֶה לְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן נִתְגַּדֵּל שֵׂכֶל וְדַעַת הַצַּדִּיק, וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים מְיַגְּעִים אֶת עַצְמָם וְטוֹרְחִים בִּיגִיעוֹת וּבְטָרְחוֹת עֲצוּמוֹת לָרוּץ אַחַר בְּנֵי־אָדָם לְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הַכֹּל כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת דַּעְתָּם.

וּבִשְׁבִיל זֶה בְּיַד הַצַּדִּיקִים לִפְקֹד עֲקָרוֹת

[עַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט, סִימָן יא): אַבְרָהָם הָיָה מִתְפַּלֵּל עַל עֲקָרוֹת וְהֵן נִפְקָדוֹת, וְעַל הַחוֹלִים וְהֵם מַרְוִיחִים; וְכֵן עַיֵּן (שָׁם פָּרָשָׁה עז, סִימָן א׳): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, וֶאֱלִישָׁע פּוֹקֵד עֲקָרוֹת; וְכֵן עַיֵּן בַּמִּדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה י׳, סִימָן ג׳): כָּל מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה הַצַּדִּיקִים עוֹשִׂין, כֵּיצַד? הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, וֶאֱלִישָׁע פּוֹקֵד אֶת הַשּׁוּנַמִּית]; כִּי הֵם שְׁלֵמִים בַּדַּעַת, כִּי הֵם נִכְלָלִים לְגַמְרֵי מֵרֹב דְּבֵקוּתָם בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם קְרוֹבִים לְדַעַת עֶלְיוֹן, וְאֵין בֵּין דַּעְתָּם לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶלָּא חֲמִשָּׁה דְּבָרִים כַּנַּ״ל. וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, הֵיא הִיא דַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה; הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁאֵין בְּדַעַת שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגָם, רַק שַׁיָּךְ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁלְּגַמְרֵי נִכְלָלִים בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, גַּם עֲלֵיהֶם נִשְׁפָּעִים חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁהֵם דַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם יְכוֹלִים גַּם־כֵּן לְהַמְשִׁיךְ הוֹלָדָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַצַּדִּיקִים לִפְקֹד עֲקָרוֹת.

וּבִשְׁבִיל זֶה בְּיַד הַצַּדִּיקִים לִפְקֹד עֲקָרוֹת, כִּי הֵם שְׁלֵמִים בְּדַעַת, וּקְרוֹבִים לְדַעַת עֶלְיוֹן. וְאֵין בֵּין דַּעְתָּם לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶלָּא חֲמִשָּׁה דְּבָרִים כַּנַּ״ל. וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, הֵיא הִיא דַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּשָּׁם הַהוֹלָדָה:

וְזֶה (בְּרָכוֹת נז:): **׳שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מַרְחִיבִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם, אִשָּׁה נָאָה, וְדִירָה, וְכֵלִים׳. אִשָּׁה, הַיְנוּ הַחֹמֶר מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אִשָּׁה. שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֹמֶר מִמֵּזֶג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְקַבֵּל שֵׂכֶל; וְדִירָה נָאָה, הַיְנוּ הַיִּרְאָה, כְּמַאֲמַר** (שַׁבָּת לא:): **׳חֲבָל עַל מָאן דְּלֵית לֵהּ דַּרְתָּא׳, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יִרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ** (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳). **וְכֵלִים, הַיְנוּ תַּלְמִידִים הַגּוּנִים שֶׁיְּקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל אֵלּוּ הַבְּנוֹת, יָכוֹל לָבוֹא לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת; כִּי בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לִלְמֹד עִם אֲחֵרִים, וּלְקָרֵב אוֹתָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּדֵי שֶׁתִּשְׁלַם דַּעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, הוּא צָרִיךְ** שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֹמֶר מִמֵּזֶג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, שֶׁלֹּא יִכְעַס וְיַקְפִּיד עַל אֵלּוּ שֶׁמִּקָּרְבָם אֶל כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה, כִּי כְּשֶׁמְּלַמְּדִים עִם אֲחֵרִים, צְרִיכִים סַבְלָנוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁיִּהְיֶה בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת פֶּרֶק ב׳): ׳וְלֹא הַקַּפְדָּן מְלַמֵּד׳; כִּי עִם תַּלְמִידִים צְרִיכִים הַרְבֵּה סַבְלָנוּת, וּבִפְרָט כְּשֶׁעוֹסְקִין לְקָרֵב רְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶל אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ צְרִיכִים

הַרְבֵּה סַבְלָנוּת. וְכֵן צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה, כְּדֵי שֶׁדְּבָרָיו יִהְיוּ נִשְׁמָעִין לְהַתַּלְמִידִים, שֶׁאוֹתָם הוּא מְקָרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ברכות ו:): כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם — דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין; וַאֲזַי יִתְחַבְּרוּ אֵלָיו תַּלְמִידִים הֲגוּנִים לִלְמֹד מִמֶּנּוּ, כִּי אִם יֵשׁ לָאָדָם סַבְלָנוּת גְּדוֹלָה לְקָרֵב רְחוֹקִים, וְאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם, אֶלָּא הַחֹמֶר שֶׁלּוֹ מְמֻזָּג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה, וְיֵשׁ לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְחַבְּרִים אֵלָיו תַּלְמִידִים הֲגוּנִים, שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת דְּבָרָיו, וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָאֵלּוּ, אֲזַי הוּא יָכוֹל לְקָרֵב רְחוֹקִים, וְתֵשָׁלֵם דַּעְתּוֹ, עַד שֶׁתִּהְיֶה דַּעְתּוֹ נִכְלֶלֶת לְגַמְרֵי בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְאֵלּוּ הֵן חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁנִּבְדָּל מַדָּעוֹ מִן מַדָּעֵנוּ. הָרִאשׁוֹן, שֶׁבְּמַדָּעוֹ הָאֶחָד יוֹדֵעַ יְדִיעוֹת רַבּוֹת, וְאֵין רִבּוּי בְּמַדָּעוֹ: הַשֵּׁנִי, יוֹדֵעַ הַדְּבָרִים קֹדֶם הִמָּצְאָם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לָהֶם הֲוָיָה כְּלָל: וְהַשְּׁלִישִׁי, שֶׁמַּדָּעוֹ מַקִּיף דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם תַּכְלִית: וְהָרְבִיעִי, שֶׁאֵין שִׁנּוּי בִּידִיעָתוֹ. וְאֵין שִׁנּוּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הַדָּבָר בְּכֹחַ, וְאַחַר־כָּךְ שָׁב פּוֹעֵל: וְהַחֲמִישִׁי שֶׁיְּדִיעָתוֹ אֵין מוֹצִיא הַדָּבָר מֵאֶפְשָׁרוּתוֹ:

(עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:)

(וְהֵא לְךָ נֶסְחָא שְׁנִיָּה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעַצְמִי קְצָת מִזֶּה כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְזֶהוּ:)

כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לָדַעַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר, אֲזַי יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעַת הָאָדָם בִּשְׁלֵמוּת, לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּחָמֵשׁ בְּחִינוֹת. וְהֵם מְפֹרָשִׁים בַּסְּפָרִים וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁאֵלּוּ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ. שֶׁאֵלּוּ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לָדַעַת, אִם לֹא מִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמִּין אֱנוֹשִׁי.

תַּכְלִית, כִּי הַכֹּל שַׁיָּךְ לוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהָרְבִיעִי, שֶׁאֵין שִׁנּוּי בִּידִיעָתוֹ, וְאֵין שִׁנּוּי כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הַדָּבָר בְּכֹחַ, וְאַחַר־כָּךְ שָׁב פּוֹעֵל, כִּי הוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן, וְאֵין מִלְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל; וְהַחֲמִישִׁי, שֶׁיְּדִיעָתוֹ אֵין מוֹצִיא הַדָּבָר מֵאֶפְשָׁרוּתוֹ, כִּי הֲרֵי הַכֹּל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

(עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:)

(זוֹ לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל: וְהֵא לְךָ נֶסְחָא שְׁנִיָּה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעַצְמִי קְצָת מִזֶּה כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי וְזֶהוּ:)

כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לָדַעַת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר, כִּי דַּעַת הָאָדָם הִיא מֻגְבֶּלֶת, כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, אֲזַי יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעַת הָאָדָם בִּשְׁלֵמוּת לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — בְּחָמֵשׁ בְּחִינוֹת. וְהֵם מְפֹרָשִׁים בַּסְּפָרִים, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁאֵלּוּ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ. שֶׁאֵלּוּ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִי אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לָדַעַת, אִם לֹא מִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמִּין אֱנוֹשִׁי.

אֶפְשָׁר לְשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לָדַעַת, אִם לֹא מִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמִּין אֱנוֹשִׁי; הַיְנוּ כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְמִיתִים אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיּוֹצְאִים מִגֶּדֶר אֱנוֹשִׁי, וְנִכְלָלִין בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה גַּם לָהֶם יֵשׁ הַכֹּחַ לְפַקֵּד עֲקָרוֹת.

אַךְ לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, הוּא עַל־יְדֵי גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ׳הַרְבֵּה לָמַדְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם׳. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מַקְשֶׁה וְשׁוֹאֵל, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיךְ לְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד עַל שְׁאֵלָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ; וּשְׁלֵמוּת הַדַּעַת הוּא שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִמְשָׁכוֹת עָלָיו יְדִיעוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג לְפָנֵי זֶה, כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִים לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּלְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד כְּפִי קֻשְׁיוֹתָיו שֶׁקָּשֶׁה לוֹ, וּלְתָרֵץ אֶת סְפֵקוֹתָיו, וּלְהוֹרִיד מִמֶּנּוּ אֶת הַמְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לַעֲזֹר לְהַוּולַת, הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו שֵׂכֶל וְדַעַת מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהָבִין, שֶׁזּוֹ הַמַּעֲלָה שֶׁל אָדָם הָעוֹסֵק לְקָרֵב וְחוֹקְקִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁלִים לוֹ אֶת דַּעְתּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב אֶת כֻּלָּם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, זוֹכֶה לְבָנִים. כִּי קָטָן אֵינוֹ מוֹלִיד, כִּי אֵין לוֹ דַּעַת הַשָּׁלֵם. אַךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת הַשָּׁלֵם, זוֹכֶה לְבָנִים. וְעַל־כֵּן בְּאַבְרָהָם, שֶׁהוּא הָיָה מְגַיֵּר אֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת נָשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט), עַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁלֹּא הָיָה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא אֵלּוּ הַחָמְשָׁה דְּבָרִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְהַהַ״א הַנַּ״ל. וְעַל־כֵּן ׳אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד׳ (שָׁם פָּרָשָׁה מד), כִּי עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ״א, זָכָה לְהוֹלִיד; וּבִשְׁבִיל זֶה הוֹסִיפוּ לְאַבְרָהָם וְשָׂרָה ה׳ עַל שְׁמוֹתָם, כִּי הֵם מָסְרוּ אֶת נַפְשָׁם לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכֻלָּם, וְגִירוּ גֵּרִים, וְהֵצִרְכוּ לְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד אֶת שְׁאֵלוֹתָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלְמָה דַּעְתָּם, וְגַם הֵם זָכוּ לַחָמְשָׁה דְּבָרִים, שֶׁאֵין בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגָם [וְהַכְּלָל הוּא, שְׁמִי שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּת יִתְבָּרַךְ, נִשְׁלֶמֶת לוֹ דַּעְתּוֹ, עַד שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת כְּלַל הַבְּרִיאָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז גַּם

אַךְ לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, הוּא עַל־יְדֵי גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ׳הַרְבֵּה לָמַדְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וּמִתַּלְמִידַי יוֹתֵר מִכֻּלָּם׳. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד מַקְשֶׁה וְשׁוֹאֵל, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מְנִיעָה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיךְ לְהָשִׁיב לְכָל אֶחָד עַל שְׁאֵלָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ.

וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְבָנִים. כִּי קָטָן אֵינוֹ מוֹלִיד, כִּי אֵין לוֹ דַּעַת הַשָּׁלֵם. אַךְ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְדַעַת הַשָּׁלֵם, זוֹכֶה לְבָנִים. וְעַל־כֵּן בְּאַבְרָהָם שֶׁהוּא הָיָה מְגַיֵּר אֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת נָשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה לט), עַל־יְדֵי זֶה זָכָה לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁלֹּא הָיָה הֶפְרֵשׁ בֵּין דַּעְתּוֹ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא אֵלּוּ הַחָמְשָׁה דְּבָרִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְהַהַ״א הַנַּ״ל. וְעַל־כֵּן ׳אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד אַבְרָהָם מוֹלִיד׳ (שָׁם פָּרָשָׁה מד), כִּי עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ״א, זָכָה לְהוֹלִיד:

הוּא זוֹכֶה לַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁנִּבְצָר מִשֵּׁכֶל אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגָם, מֵאַחַר שֶׁהוּא יָצָא כְּבָר מִכְּלַל שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי, כִּי נִדְבָּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּבְנַפְשׁוֹ הַדָּבָר — לְקָרֵב אֶת כְּלַל הַבְּרִיאָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְאָדָם שֶׁאוֹחֵז בָּזֶה, גַּם הוּא זוֹכֶה לְהַשְׂלִים אֶת דַּעְתּוֹ בְּשִׁלֵּמוּת].

נד

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים, וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר, וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת וְכוּ׳ (בְּרֵאשִׁית מא, א):

[תּוֹרָה זוֹ נֶאֱמְרָה בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה, שְׁנַת תקס״ה, עַל פָּסוּק זֶה: ״וַיְהִי מִקֵּץ״, שֶׁהָיָה פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ שֶׁל שַׁבָּת חֲנֻכָּה, וּכְדֵי לְהָבִין הֵיטֵב פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק, הַקְּדִים פָּסוּק זֶה]:

ה׳ אֱלַקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ, עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה (תְּהִלִּים קד, א)

א. כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזְּכָרוֹן, שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשְׂחָקָה, בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב; כִּי עִקַּר הָאָדָם הוּא הַלֵּב, וּבְהַלֵּב שָׁם מִשְׁכַּן הַיֵּצֶר, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת נד:): ״בְּכָל לְבָבְךָ״ — בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ; כִּי הֵן הַיֵּצֶר הָרָע וְהֵן הַיֵּצֶר טוֹב, נִמְצָאִים בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וּכְתִיב (קֹהֶלֶת י׳, ב): ״לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ״, כִּי הֶחָכָם תָּמִיד נוֹטֶה כְּלַפֵּי יָמִין, לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְהֶפֶךְ הַכְּסִיל נוֹטֶה כְּלַפֵּי שְׂמֹאל, לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי תַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (מִשְׁפָּטִים קז:): בְּלִבָּא אִית תְּרִין הֵיכָלִין, בְּחַד דָּמָא וּבְחַד רוּחָא, הַהוּא חַד דְּמַלְיָא דָּמָא, בֵּיהּ דְּיוֹרָא לַייֵצֶר הָרָע וְכוּ׳; וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן ט׳): וְלָמָּה כּוֹתְשִׁין עַל הַלֵּב מֵימָר דְּכֻלָּא תַּמָּן; כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְשָׁם גְּנוּזָה כָּל חָכְמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט מְשָׁלִי, רֶמֶז תתקכט):

נד

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת וְכוּ׳ (בְּרֵאשִׁית מא):

ה׳ אֱלַקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה (תְּהִלִּים קד):

א כִּי צְרִיכִין לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזְּכָרוֹן, שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשְׂחָקָה, בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב. וְעִקַּר הַזְּכָרוֹן הוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד. וְעַל־יְדֵי מַה שֶּׁמִּדַּבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד ה׳ אֱלַקַי הַנַּ״ל: (כִּי ה׳ אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת הָרָע וְכוּ׳; וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן ט׳): וְלָמָּה כּוֹתְשִׁין עַל הַלֵּב מֵימָר דְּכֻלָּא תַּמָּן; כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְשָׁם גְּנוּזָה כָּל חָכְמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט מְשָׁלִי, רֶמֶז תתקכט):

מִפְּנֵי מַה נִּתְּנָה חָכְמָה בַּלֵּב? לְפִי שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים תְּלוּיִים בַּלֵּב; וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵר עַל הַזִּכָּרוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה לִבּוֹ חַי וּבוֹעֵר וּמִתְלַהֵב אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ שִׁכְחָה, הַלֵּב מִתְקָרֵר מִיִּרְאַת שָׁמַיִם וּמֵת לְגַמְרֵי, וְאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם חֵשֶׁק לְשׁוּם דָּבָר.

וְעִקַּר הַזִּכָּרוֹן הוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד; הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לִזְכֹּר בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב שֶׁנִּמְצָא כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה לָנֶצַח, וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּל אֲשֶׁר לִבּוֹ חָפֵץ, אֶלָּא עָלָיו לִזְכֹּר שֶׁיֵּשׁ עוֹד עוֹלָם, וְהוּא עוֹלָם הַבָּא, רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בּוֹחֵן לִבּוֹת שֶׁל בְּנֵי־אָדָם, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סַנְהֶדְרִין קו:): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִיבָּא בָּעֵי, דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל־א׳ טז, ז): ״וַהֹוָ״ה יִרְאֶה לַלֵּבָב״; וְלָכֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל שׁוֹמֵר עַל הַזִּכָּרוֹן, וְיוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ עוֹד עוֹלָם, וּכְבָר עָכְשָׁו בְּעוֹדוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מְקַשֵּׁר עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה לִבּוֹ בּוֹעֵר וּמִתְלַהֵב תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.

וְעַל־יְדֵי מַה שֶּׁמִּדַּבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד ה׳ אֱלַקַי

הַנַּ״ל: (כִּי ה׳ אֱלֹקִים הוּא בְּחִינַת שֵׁם מָלֵא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּמּוּבָא. וְכֵן מְבֹאָר בְּסָבָא מִשְׁפָּטִים, דַּף צ״ח עַל פָּסוּק זֶה. ה׳ אֱלֹקַי, דָּא שְׁרוּתָא דִּמְהֵמְנוּתָא, סְלִיקוּ דִּמַחֲשָׁבָה דְּעָלְמָא דְּאָתֵי): הַיְנוּ שֵׁם הַוָּ״ה הוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁשָּׁם מֵאִיר רַק רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, הָיָה, הֹוֶה וְיִהְיֶה, וּבָעוֹלָם הַזֶּה מֵאִיר שֵׁם אֱלֹקִי״ם שֶׁעוֹלֶה הַטֵּב״ע, שֶׁנִּדְמֶה לָאָדָם שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, אֲבָל כְּשֶׁמְּקַשְּׁרִים שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת יַחַד — הַוָּ״ה אֱלֹקִי״ם, וְיוֹדְעִים שֶׁגַּם בְּהַטֶּבַע שָׁם גָּנוּז אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, זֶה נִקְרָא יִחוּד הַשָּׁלֵם, שֶׁזֶּה הַוָּ״ה אֱלֹקִ״י בְּיִחוּד אֶחָד, זוֹ שִׂירַת הָאֱמוּנָה, שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הַיְנוּ אֲפִלּוּ שֶׁמִּסְתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, הַנִּדְמֶה שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁגַּם שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מִסְתַּתֵּר. וְזֶה נִקְרָא יִחוּד שָׁלֵם בֵּין הַוָּ״ה וּבֵין אֱלֹקִי״ם.

[וּבָזֶה תָּבִין קֶשֶׁר הַדְּבָרִים, עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם שׁוֹמֵר אֶת הַזִּכָּרוֹן, וְזוֹכֵר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא מַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל־יְדֵי־זֶה לִבּוֹ חַם וּבוֹעֵר וּמְלֹהָב תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ שׁוֹמֵר עַל הַזִּכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, אֶלָּא חוֹשֵׁב שֶׁאֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד, עַל־יְדֵי־זֶה מֵת לִבּוֹ, וְאֵינוֹ בוֹעֵר וּמְלֹהָב אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת י״ח:): רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶן קְרוּיִין מֵתִים; מֵאַחַר שֶׁנִּתְקוּ אֶת עַצְמָן מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָכֵן לְבָם מֵת לְגַמְרֵי. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לד, סִימָן י׳): הָרְשָׁעִים הֵן בִּרְשׁוּת לְבָן, אֲבָל הַצַּדִּיקִים לְבָן בִּרְשׁוּתָן; כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּרוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה לִבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, וְהוּא יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַנְהִיג אֶת לִבּוֹ, כִּי לִבּוֹ בּוֹעֵר תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ].

ב. **וּבְחִינָה זוֹ, הַיְנוּ לִזְכֹּר תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הוּא בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. בִּכְלָלִיּוּת כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת מִנְהַג יִרְאֵי הַשֵּׁם, תֵּכֶף בַּבֹּקֶר בַּהַקִיצוֹ, קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל שׁוּם דָּבָר, יִזְכֹּר מִיָּד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאַחַר־כָּךְ יַעֲשֶׂה זֹאת בִּפְרָטִיּוּת, כִּי כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא הִתְלַבְּשׁוּת** שֵׁם מָלֵא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי כַּמּוּבָא. וְכֵן מְבֹאָר בְּסָבָא מִשְׁפָּטִים דַּף צ״ח עַל פָּסוּק זֶה. ה׳ אֱלֹקַי, דָּא שְׁרוּתָא דִּמְהֵמְנוּתָא, סְלִיקוּ דִּמַחֲשָׁבָה דְּעָלְמָא דְּאָתֵי):

**ב וּבְחִינָה זוֹ, לִזְכֹּר תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא, דְּהַיְנוּ לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הוּא בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. בִּכְלָלִיּוּת כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת מִנְהַג יִרְאֵי הַשֵּׁם, תֵּכֶף בַּבֹּקֶר בַּהַקִיצוֹ, קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל שׁוּם דָּבָר, יִזְכֹּר מִיָּד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי; הַיְנוּ תֵּכֶף כְּשֶׁרַק פּוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, כְּבָר יַחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. [וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּסֵּפֶר ״סֵדֶר הַיּוֹם״: בְּקוּמוֹ יֹאמַר מִיָּד ״מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ סֶלָה״; כְּדֵי שֶׁיַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁהֶחֱזִיר לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְרָאוּי לְבַקֵּשׁ אָז, שֶׁיִּזְכֶּה לַחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל הַיּוֹם, וְלֹא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ].

וְאַחַר־כָּךְ יַעֲשֶׂה זֹאת בִּפְרָטִיּוּת, הַיְנוּ כְּשֶׁכְּבָר קָם, יַמְשִׁיךְ אֶת עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר פְּרָטִי שֶׁרַק עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיַּחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל הָעוֹלָם

הַזֶּה, הוּא הִתְלַבְּשׁוּת מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל מַה שֶּׁקּוֹרֶה בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, הֵינוּ בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, זֶה נִקְרָא רַגְלִין לְגַבֵּי כָּל פַּרְצוּף הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם בְּדֻגְמַת אָדָם, וּמַה שֶּׁקּוֹרֶה בְּזֶה הָעוֹלָם, זֶה נִקְרָא בְּחִינַת רַגְלִין, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סו, א): ״וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי״; הֵינוּ שֶׁהָאָרֶץ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אַרְצִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה, זֶה כְּמוֹ שֶׁרַפְרַף לָשׁוֹם אֶת רַגְלָיו [(עֵין חֲגִיגָה יב.) כְּתִיב: ״הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי״, הֵינוּ הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא זְעִיר אַנְפִּין, רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, נִקְרָא בְּחִינַת כִּסֵּא, וְהָאָרֶץ נִקְרָא שְׁרַפְרַף], אַף שֶׁגַּם מַדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, יֵשׁ מֵהֶם גַּם־כֵּן הִתְגַּלּוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְשׁוּם דָּבָר אֵין לוֹ קִיּוּם בִּלְעֲדֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְגַּלֶּה מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, אַף שֶׁאֵין הַהִתְגַּלּוּת מִתְלַבֶּשֶׁת בְּעֶצֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם הֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בִּבְחִינַת רַגְלִין; כִּי כָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל מְכֻסֶּה, וְלֹא רוֹאִים אֶת הַהִתְגַּלּוּת בְּאִתְגַּלְיָא, אֲבָל בִּבְחִינַת רַגְלִין, מִתְגַּלִּין בְּעֶצֶם בְּזֶה הָעוֹלָם; הֵינוּ בְּהִתְלַבְּשׁוּת שָׁם מִתְגַּלֶּה עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל זֶה בְּהִתְלַבְּשׁוּת, וּצְרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בְּכָל דָּבָר אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַגָּנוּז בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה.

מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, הֵינוּ בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה סו) **״וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי״. אַף שֶׁגַּם מַדְרֵגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, יֵשׁ מֵהֶם גַּם כֵּן הִתְגַּלּוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה. אַךְ שֶׁאֵין הַהִתְגַּלּוּת מִתְלַבֵּשׁ בְּעֶצֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם הֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בִּבְחִינַת רַגְלִין. אֲבָל בְּחִינַת רַגְלִין, מִתְגַּלִּין בְּעֶצֶם בְּזֶה הָעוֹלָם.**

**וְכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית. עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, וּמַזְמִין לוֹ לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי בְּחִינַת הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, אַף שֶׁאֵין הַהִתְגַּלּוּת מִתְלַבֵּשׁ בְּעֶצֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם הֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בִּבְחִינַת רַגְלִין; כִּי כָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל מְכֻסֶּה, וְלֹא רוֹאִים אֶת הַהִתְגַּלּוּת בְּאִתְגַּלְיָא, אֲבָל בִּבְחִינַת רַגְלִין, מִתְגַּלִּין בְּעֶצֶם בְּזֶה הָעוֹלָם; הֵינוּ בְּהִתְלַבְּשׁוּת שָׁם מִתְגַּלֶּה עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל זֶה בְּהִתְלַבְּשׁוּת, וּצְרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בְּכָל דָּבָר אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַגָּנוּז בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה.

וְכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה לוֹ עַד עַכְשָׁו, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל רֶגַע וָרֶגַע, מִשְׁתַּנִּים כָּל פַּרְצוּפֵי הָעוֹלָמוֹת [בַּמּוּבָא בָּעֵץ חַיִּים (שַׁעַר א׳, עֲנַף ה׳), שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְׁתַּנִּים הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין שָׁעָה זוֹ דּוֹמָה לְשָׁעָה זוֹ, וּמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִנְיַן הִלּוּךְ הַמַּזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וְשִׁנּוּי מַצָּבָן וּמַעֲמָדָן, וְאֵיךְ בְּרֶגַע אֶחָד הֵם בְּאֹפֶן אַחֵר, וְהַנּוֹלָד בּוֹ יִקָּרֵא לוֹ מְאוֹרָעוֹת שׁוֹנִים מֵהַנּוֹלָד בָּרֶגַע שֶׁקֹּדֶם לָזֶה, וּמִזֶּה יִסְתַּכֵּל וְיָבִין בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאֵין לָהֶם קֵץ וּמִסְפָּר. וְאִם תִּפְקַח עֵינֵי שִׂכְלְךָ, תֵּדַע וְתַשְׂכִּיל זוֹ מִמּוֹצָא דָּבָר, כִּי אֵין שֵׂכֶל בְּלֵב אָדָם לַעֲמֹד עַל כָּל הַפְּרָטִים וְכוּ׳. וְכֵן מוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כב): וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לָבִישׁ בְּצַפְרָא, לָא לָבִישׁ בְּרַמְשָׁא, וּלְבוּשָׁא דְּלָבִישׁ בְּיוֹמָא דָּא, לָא לָבִישׁ בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא; הֵינוּ כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע בִּלְבוּשִׁים אֲחֵרִים, שֶׁזֶּה מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, שֶׁבָּאוֹת בְּכָל פַּעַם אֶל הָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת וְדִבּוּרִים וַעֲשִׂיּוֹת אֲחֵרוֹת].

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֱלֹקוּתוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַגַּשְׁמִי, שֶׁעוֹמֵד עָלָיו הָאָדָם בְּעֵת וּבְשָׁעָה וּבְרֶגַע זֶה, וּמַזְמִין לוֹ לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה אַחֵר, לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי

הַמָּקוֹם; כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה אֲחֵרִים, מַה שֶּׁאֵין לַחֲבֵרוֹ, כִּי אֵין אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כְּלָל, וּמַלְבִּישׁ לוֹ בְּזֹאת הַמַּחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁמַּזְמִין לוֹ לְכָל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ וּמַדְרֵגָתוֹ וְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, רְמָזִים כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קוֹרֵא אֶת כָּל אֶחָד וּמְדַבֵּר אֵלָיו בְּכָל יוֹם, וּבְכָל שָׁעָה, וּבְכָל רֶגַע, עַל־יְדֵי כָּל מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁשּׁוֹלֵחַ אֵלָיו, בְּכֵן צָרִיךְ לְהַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה, וּלְהַגְדִּיל בִּינָתוֹ, וּלְהָבִין מַהוּ הָרְמִיזוֹת בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁמְּלַבֵּשׁ בְּזֹאת הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל זֶה הַיּוֹם, שֶׁהִזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵן מִלָּאכָה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן, וְכָל מַה שֶּׁמַּזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, צָרִיךְ לְהַעֲמִיק וּלְהַגְדִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה, כְּדֵי לְהָבִין רְמִיזָתָיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: [הֵינוּ כִּי לְכָל אָדָם יֵשׁ בְּכָל יוֹם מְלָאכָה אַחֶרֶת, מַשָּׂא וּמַתָּן אַחֵר, עֲסָקִים שׁוֹנִים, וּפוֹגֵשׁ אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, וְשׁוֹמֵעַ מֵהֶם דִּבּוּרִים וְסִפּוּרִים אֲחֵרִים, אֲשֶׁר לֹא שָׁמַע, וְהוּא צָרִיךְ לְהַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ, וּלְהַגְדִּיל בִּינָתוֹ, וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר מַה יֵּשׁ בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת, דִּבּוּרִים וּמַעֲשִׂים, וּמַה מְּרַמְּזִים לוֹ, וְאָז כְּשֶׁהָאָדָם יַעֲמִיק בְּכָל יוֹם בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, מַה הַמַּחֲשָׁבָה אוֹ הַדִּבּוּר אוֹ הַמַּעֲשֶׂה מְרַמְּזִים לוֹ, אָז יִתְגַּלּוּ לוֹ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת סִתְרֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּבוּאָה, שֶׁזּוֹכִים הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא].

שֶׁמַּזְמִין לוֹ רְמָזִים כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ. בְּכֵן צָרִיךְ לְהַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה, וּלְהַגְדִּיל בִּינָתוֹ, וּלְהָבִין מַהוּ הָרְמִיזוֹת בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁמְּלַבֵּשׁ בְּזֹאת הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל זֶה הַיּוֹם, שֶׁהִזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הֵן מְלָאכָה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן, וְכָל מַה שֶּׁמַּזְמִין לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, צָרִיךְ לְהַעֲמִיק וּלְהַגְדִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה, כְּדֵי לְהָבִין רְמִיזָתָיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

אַךְ הַהַגְדָּלוֹת הַשִּׂכֶל בָּזֶה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה. רַק לְפִי שִׂכֶל אֱנוֹשִׁי שֶׁלּוֹ, כֵּן יַגְדִּיל הַמַּחֲשָׁבָה בָּזֶה. וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בָּזֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, כִּי 'בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ' (חַגִּיגָה יג.).

וְזֶה גָּדַלְתָּ מְאֹד, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. הֵינוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְקַח דָּבָר מִזֶּה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת ״הוֹד וְהָדָר

אַךְ הַהַגְדָּלוֹת הַשִּׂכֶל בָּזֶה, הֵינוּ לְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר לְהָבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, רַק לְפִי שִׂכֶל אֱנוֹשִׁי שֶׁלּוֹ, כֵּן יַגְדִּיל הַמַּחֲשָׁבָה בָּזֶה; כִּי רִבּוּי הָאוֹר יָבִיא לוֹ שְׁבִירַת הַכֵּלִים, וְיוּכַל לָצֵאת מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְכֵן יוּכַל לָצֵאת לְגַמְרֵי מֵהַיַּהֲדוּת, שֶׁזֶּה גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עַל־יְדֵי רִבּוּי אוֹר, לֹא יִהְיֶה מֻגְבָּל בְּשׁוּם הַגְבָּלוֹת, שֶׁזֶּה קִיּוּם הַמִּצְוֹות, וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בָּזֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, כִּי 'בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ' (חַגִּיגָה יג.); כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה לְבַסּוֹף הוּא מִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, כִּי אֵין לוֹ שׁוּם צְמִצּוּם, וְלָכֵן אַף שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לוֹ, אֲבָל זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּדֶרֶךְ צְמִצּוּם וּבְהַגְבָּלָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ, שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק לְגַמְרֵי מֵהַיַּהֲדוּת וּמִקִּיּוּם מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה ״גָּדַלְתָּ מְאֹד, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ״; הֵינוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְקַח דָּבָר מִזֶּה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת ״הוֹד וְהָדָר

לָבַשְׁתָּ״, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין הַמִּלְבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם*, יִהְיֶה בִּבְחִינַת גָּדְלָתָּ מְאֹד, הַיְנוּ שֶׁהַהַגְדָּלַת הַשֵּׂכֶל יִהְיֶה בְּמִדָּה וּבִצְמְצוּם. וְזֶה מְאֹד, שֶׁהוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ הַצִּמְצוּם. [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָבָא שָׁם. מְאֹד, דָּא הוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא].

*(כִּי הָרַגְלִין הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָבָא הַנַּ״ל: ״הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ״, אֵלּוּ תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, בְּחִינַת רַגְלִין, כַּיָּדוּעַ):

דָּבָר מִזֶּה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ״, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלִין הַמִּלְבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם*, יִהְיֶה בִּבְחִינַת גָּדְלָתָּ מְאֹד. הַיְנוּ שֶׁהַהַגְדָּלַת הַשֵּׂכֶל, יִהְיֶה בְּמִדָּה וּבִצְמְצוּם. וְזֶה מְאֹד, שֶׁהוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא שֶׁמִּמֶּנּוּ הַצִּמְצוּם. [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָבָא שָׁם. מְאֹד, דָּא הוּא סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא].

*(כִּי הָרַגְלִין הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָבָא הַנַּ״ל, ״הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ״, אֵלּוּ תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם. שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד בְּחִינַת רַגְלִין כַּיָּדוּעַ):

וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין בָּזֶה, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר. וְאִם כֵּן יִרְצֶה לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲסֹק רַק בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מֵאַחַר שֶׁהוּא מֵבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז בָּהֶם. אַף בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם, רַק בַּמֶּה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּהֶכְרֵחִיּוּת מִזֶּה הָעוֹלָם.

וּמִסְתָּר אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶּה ״הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ״, הוֹד וְהָדָר זֶה נֶצַח וְהוֹד, הַיְנוּ הָרַגְלִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁשָּׁם מִלְבֻּשֶׁת כָּל הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּחִינַת רַגְלִין שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּסוֹד אָדָם קַדְמוֹן, פַּרְצוּף כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלָכֵן אִם יִרְצֶה לָקַחַת מַשֶּׂהוּ מִזֶּה הָעוֹלָם, צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת ״גָּדְלָתָּ מְאֹד״, מְאֹד הוּא הַצִּמְצוּם, הַיְנוּ הַגְדָּלַת הַשֵּׂכֶל צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל וּבִצְמְצוּם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא מִדַּעְתּוֹ, וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ.

**וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין בָּזֶה, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, וּמַה גַּם שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ רִבּוּי אוֹר, וְאִם־כֵּן יִרְצֶה לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲסֹק רַק בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מֵאַחַר שֶׁהוּא מֵבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז בָּהֶם, וְיוֹכַל לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכָּל דָּבָר, מֵאַחַר שֶׁמֵּבִין אֶת הָרְמָזִים מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, נִמְצָא, שֶׁהוּא מְקַיֵּם (מִשְׁלֵי ג, ו): ״בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ״. אַף בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, שֶׁאָסוּר לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם, רַק בַּמֶּה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּהֶכְרֵחִיּוּת מִזֶּה הָעוֹלָם; הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְעַסֵּק

בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה אֲפִלּוּ שֶׁמְּבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ מִכָּל דָּבָר, וְזוֹכֶה לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁקּוֹרֵא אוֹתוֹ מִכָּל דָּבָר, וְהוּא מֵבִין אֶת הַסּוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פְּרָט מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, עִם כָּל זֹאת צָרִיךְ לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם רַק בַּמֶּה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּהֶכְרֵחַ. וְזֶה מֵחֲמַת שְׁנֵי טְעָמִים. א. מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא בְּחִינַת רַגְלִין. וְהִיא קְדֻשָּׁה נְמוּכָה, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים מט, ו): ״עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי״, שֶׁהַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין אוֹתָהּ תָּמִיד, וְרוֹצִין לִינֹק מֵהֶם, עַל־כֵּן הוּא מָקוֹם מְסֻכָּן; כִּי כָּל דָּבָר שֶׁל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁזֶּה עֲקֵבִים, צְרִיכִים לֵידַע שֶׁשָּׁם מְסֻבָּבוֹת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁמֵּהֶן בָּאִים הָעַוונוֹת, שֶׁזֶּה ״עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי״, הַיְנוּ הָעֲקֵבִים מְסֻבָּבִים עִם עַוונוֹת, כִּי שָׁם יְכוֹלִים לְהִכָּשֵׁל מְאֹד מְאֹד, בִּכְדֵי צָרִיךְ לְהִסְתַּפֵּק רַק בְּהֶכְרֵחִיּוּת, רַק מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה. וְעוֹד, טַעַם שֵׁנִי לָמָּה שֶּׁאָסוּר לַעֲסֹק הַרְבֵּה בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, אֲפִלּוּ שֶׁמְּבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מִזּוֹ, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מִמֶּנָּה, וְצָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת וְהַקְּדֻשׁוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִזֶּה.

וְזֶה מֵחֲמַת שְׁנֵי טְעָמִים. א. מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא בְּחִינַת רַגְלִין. וְהִיא קְדֻשָּׁה נְמוּכָה. בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים מט): ״עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי״. שֶׁהַקְּלִפּוֹת מְסַבְּבִין אוֹתָהּ תָּמִיד, וְרוֹצִין לִינֹק מֵהֶם, עַל כֵּן הוּא מָקוֹם מְסֻכָּן. בְּכֵן צָרִיךְ לְהִסְתַּפֵּק רַק בְּהֶכְרֵחִיּוּת. וְעוֹד, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מִזּוֹ, שֶׁהוּא קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מִמֶּנָּה, וְצָרִיךְ לַעֲבֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת וְהַקְּדֻשׁוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִזֶּה.

[הַיְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק וְהֶחָכָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל דָּבָר בְּכָל יוֹם, אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי חֹל. וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי חֹל. וְאִם כֵּן יִרְצֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, דְּהַיְנוּ בְּעִסְקֵי חֹל, מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, וְיָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם; כִּי זוֹ מַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מְאֹד לְהַשִּׂיג אֶת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אָסוּר לְהַרְבּוֹת בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין הָרְמָזִים הַנַּ״ל, מֵחֲמַת שְׁנֵי הַטְּעָמִים הַנַּ״ל: א. מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הָעֲבוֹדָה בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא מָקוֹם מְסֻכָּן מְאֹד וְכוּ׳ כַּנַּ״ל; כִּי

[הַיְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק וְהֶחָכָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל דָּבָר בְּכָל יוֹם, אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי חֹל. וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ בְּעִסְקֵי חֹל. וְאִם כֵּן יִרְצֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲסֹק רַק בָּזֶה, דְּהַיְנוּ בְּעִסְקֵי חֹל. מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, וְיָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אָסוּר לְהַרְבּוֹת בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין הָרְמָזִים הַנַּ״ל. מֵחֲמַת שְׁנֵי הַטְּעָמִים הַנַּ״ל. א, מֵחֲמַת שֶׁזֹּאת הָעֲבוֹדָה בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא מָקוֹם

הַסִּטְרָא אָחֳרָא מְסַבֵּבֶת אֶת הַקְּדֻשָּׁה, וּבְנֶקֶל יָכוֹל לִפֹּל לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְהַב׳. מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מִזֶּה, דְּהַיְנוּ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, וְאֵין לְךָ דָּבָר יוֹתֵר גָּדוֹל מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵן לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת בְּתַמִּימוּת וּבְפְשִׁיטוּת, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הָרְמָזִים הַנַּ״ל, הוּא צָרִיךְ הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחִיּוּת לְבַד כַּנַּ״ל, כָּל מַה שֶּׁהַהֶכְרֵחַ לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, יַעֲסֹק רַק בְּהֶכְרֵחִיּוּת, וְגַם אָז יִסְתַּכֵּל עַל הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לוֹ, וְכֵן יִשְׁמַע אֶת הַקּוֹלוֹת שֶׁקּוֹרְאִין אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֲבָל עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק תּוֹרָה וּתְפִלָּה, לְהַרְבּוֹת בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת בְּפֹעַל מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה מְקַשֵּׁר וּמְדַבֵּק אוֹתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא].

וְהַהִסְתַּפְּקוּת זֶה שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִסְתַּפֵּק מֵעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהֶכְרֵחִיּוּת בִּלְבָד, **הוּא בְּחִינַת ״עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה״**, כְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הָאוֹר הַגָּנוּז בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כַּשַּׂלְמָה, כְּמוֹ שִׂמְלָה שֶׁאָדָם מִתְלַבֵּשׁ עַצְמוֹ בָּהּ, הַיְנוּ **בְּחִינַת אוֹר מָלֵא**, זֶה נִקְרָא אוֹר מָלֵא [הַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מִסְתַּפֵּק מֵעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה רַק מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהֶכְרֵחִיּוּת, וְגַם הָרוּחָנִיּוּת שֶׁבְּתוֹךְ עוֹלָם הַזֶּה, הוּא מִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ, זֶה נִקְרָא אוֹר מָלֵא, כִּי הוּא מָלֵא אוֹר, וְהוּא תָּמִיד שָׂמֵחַ, וְלֹא חָסֵר לוֹ כְּלוּם, מֵאַחַר שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, וּבְכָל עִנְיָנוֹ] כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין לָהֶם הִסְתַּפְּקוּת, **בִּבְחִינַת** (מִשְׁלֵי יג, כה): ״וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר״, אֲצָלָם מְאוֹרֹת חָסֵר. [כִּי מְאוֹרֹת חָסֵר כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א, יד): ״יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ״ (עַיֵּן זֹהַר וַיִּשְׁלַח קסט:): וּכְדֵין אִתְבָּרֵי סִיהֲרָא חָסֵר, נְהוֹרָא דְּאַזְעִירַת גַּרְמָהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי מְאֹרֹת חָסֵר וָא״ו, אִתְיְהִיב דּוּכְתָּא לְשַׁלְטָאָה כָּל רוּחִין וְשֵׁדִין וְעַלְעוֹלִין וּמַזִּיקִין, וְכָל רוּחֵי מְסָאֲבֵי כֻּלְּהוּ סַלְקִין וְשָׁאטִין בְּעָלְמָא לְאַסְטָאָה וְכוּ׳, וּמִשָּׁם יוֹנְקִים כָּל הָרְשָׁעִים], **בִּבְחִינַת** (שָׁם ג, לג) ״מְאֹרֹת ה׳ בִּבְּית רָשָׁע״.

מְסֻכָּן מְאד וְכוּ׳ כַּנַּ״ל; וְהַב׳. מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדָה גְּבוֹהָה מִזֶּה, דְּהַיְנוּ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ הָרְמָזִים הַנַּ״ל, הוּא צָרִיךְ הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם בְּהֶכְרֵחִיּוּת לְבַד כַּנַּ״ל].

וְהַהִסְתַּפְּקוּת הוּא בְּחִינַת עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹר מָלֵא. כִּי הָרְשָׁעִים שֶׁאֵין לָהֶם הִסְתַּפְּקוּת, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי יג) **״וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר״, אֲצָלָם מְאוֹרֹת חָסֵר. בִּבְחִינַת** (שָׁם ג) **״מְאֹרַת ה׳ בִּבְּית רָשָׁע״. אֲבָל בַּצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הַהִסְתַּפְּקוּת, בִּבְחִינַת: ״צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ״** (שָׁם יג), **אֲצָלָם הוּא אוֹר מָלֵא. בִּבְחִינַת** (בְּרֵאשִׁית א) **״וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב״, אֵין אֲבָל בַּצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הַהִסְתַּפְּקוּת בַּמֶּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּין בִּגַּשְׁמִיּוּת וּבֵין בִּרוּחָנִיּוּת, וְהֵם תָּמִיד שְׂמֵחִים דְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי לֹא חָסֵר לָהֶם כְּלוּם, בִּבְחִינַת: ״צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ״** (שָׁם יג, כה), **אֲצָלָם הוּא אוֹר מָלֵא,** כִּי תָּמִיד מוֹצְאִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל עִנְיָנָם, **בִּבְחִינַת** (בְּרֵאשִׁית א, ד): **״וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב״, אֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק,** שֶׁנֶּאֱמַר

(יְשַׁעְיָה ג, י): ״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״ (יוֹמָא לח:); כִּי הָאוֹר נִקְרָא טוֹב, וְכֵן הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר אֵלָיו תָּמִיד, וְלָכֵן אֶצְלוֹ הָאוֹר הוּא אוֹר מָלֵא, שֶׁלֹּא חָסֵר לוֹ שׁוּם דָּבָר, כִּי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְשָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, כִּי הוּא תָּמִיד דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבְקִיּוּם מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה. וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפֵהּ, צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לִצְדָקָה. [אֲפִלּוּ הַצַּדִּיק שֶׁזּוֹכֶה לְאוֹר מָלֵא, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכָּל דָּבָר, וּמְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר בַּעֲדוֹ, וְהוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, גַּם מִזֶּה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה, הַיְנוּ לְהָאִיר מֵאוֹרוֹ שֶׁהִשִּׂיג לְהַשְׂכִּיל אֲחֵרִים, וּלְהַחְדִּיר בָּהֶם גַּם־כֵּן אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ].

וְזֶה בְּחִינַת: ״נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״, כִּי אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי, הִיא תַּחַת הַיְרִיעָה, וְהַיְרִיעָה מַשְׁפִּיעַ לַאֲרוֹן הַבְּרִית, וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה; הַיְנוּ עֶשֶׂר הַיְרִיעוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן, הֵן כְּדֶגֶמֶת עֲשָׂרָה הָרָקִיעִין (עֵין זֹהַר תְּרוּמָה קסד:), שֶׁבָּהֶם נִתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּבְרִיאַת עוֹלָמוֹ (סוֹד עֶשֶׂר סְפִירוֹת דְּעִגּוּלִים), שֶׁזֶּה ״עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״, וּבְתוֹךְ יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן הָיָה אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁשָּׁם הָיוּ גְּנוּזִים הַלּוּחוֹת, שֶׁבָּהֶם הָיְתָה נִכְלֶלֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ה.): מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ הֲלָכוֹת וְאַגָּדוֹת, מִלְּמֵד שֶׁכֻּלָּם נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה מִסִּינַי; כִּי הַתּוֹרָה הִיא הִתְלַבְּשׁוּת עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. [כִּי מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מִדְרָשׁ מְדַבְּרִים מִכָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁזֶּה כְּלַל הַלְּכוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלַיִן, אֲבָל הֵם מְקֻשָּׁרִים אֶל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כִּי כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁשַּׁיָּכוֹת לְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, מְלֻבָּשׁ בָּהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ], וְזֶה שֶׁהַיְרִיעָה, שֶׁהִיא אוֹר הַמַּקִּיף, הַמַּשְׁפִּיעַ לַאֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהִיא אוֹר הַפְּנִימִי, זֶה בְּחִינַת צְדָקָה, הַיְנוּ בְּהַתּוֹרָה מִתְלַבֵּשׁ לְבוּשׁ אַחַר לְבוּשׁ: מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, שֶׁהָאוֹר מַקִּיף נִכְנָס לְהָאוֹר הַפְּנִימִי. וּמֵאַחַר שֶׁתָּמִיד עוֹשִׂים מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי, עַל־יְדֵי־זֶה נִקְרָא צְדָקָה, כִּי הַמַּשְׁפִּיעַ לְהַמְקַבֵּל נִקְרָא צְדָקָה. וְלָכֵן הָאוֹר הַמַּקִּיף, עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּכְנָס תָּמִיד לִפְנִימִי, לַאֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁשָּׁם מֻנָּחִים הַלּוּחוֹת, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, שֶׁהֵם כְּלַל הַלָּכוֹת שֶׁשַּׁיָּכִים לְעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, הַכְּלוּלִים בְּדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וְלָכֵן נִקְרָא צְדָקָה. כִּי הֶעָנִי מְקַבֵּל מֵהַמַּשְׁפִּיעַ, הַיְנוּ הַיְרִיעָה מַשְׁפִּיעָה לַאֲרוֹן הַבְּרִית. [וּמֻרְחָק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ זֶה מְקֻשָּׁר לִתְחִלַּת דְּבָרָיו, שֶׁצְּרִיכִים לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לְהַמְשִׁיךְ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֵידַע כִּי כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הִתְלַבְּשׁוּת מַדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה כְּלַל הַהֲלָכוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, שֶׁזֶּה הַגְּמָרָא הַמְפָרֶשֶׁת אֶת הַמִּשְׁנָה הַמְבָאֶרֶת אֶת הַמִּקְרָא, שֶׁבָּהֶם הַתַּרַ״ג מִצְווֹת, וְדוֹ״ק].

[פְּרוֹשׁ, כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ הַנּוֹתֵן לְהַמְקַבֵּל, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּחִינַת צַדִּיק מַשְׁפִּיעַ טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ג): **״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״** (יוֹמָא לח:): **וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפֵהּ, צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לִצְדָקָה. וְזֶה בְּחִינַת: נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. כִּי אֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת עָנִי, הִיא תַּחַת הַיְרִיעָה, וְהַיְרִיעָה מַשְׁפִּיעַ לַאֲרוֹן הַבְּרִית, וְזֶה בְּחִינַת צְדָקָה.**

[פְּרוֹשׁ, כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁמַּשְׁפִּיעַ הַנּוֹתֵן לְהַמְקַבֵּל, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּחִינַת צַדִּיק מַשְׁפִּיעַ

לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַיְרִיעָה לַאֲרוֹן הַבְּרִית, בְּחִינַת: ״נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״, כַּנַּ״ל]; הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהַיְרִיעָה הִשְׁפִּיעָה לַאֲרוֹן הַבְּרִית, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיק הַדָּבוּק בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ כְּרֶגַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עָלָיו לְהַשְׁפִּיעַ אֶת הַשָּׂגָתוֹ לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה סוֹד צַדָּקָה, הַיְנוּ כִּי מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מַשְׁפִּיעַ גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, זֶה סוֹד הַשְׁפָּעוֹת הָעֶשֶׂר יְרִיעוֹת לַאֲרוֹן הַבְּרִית, שֶׁשָּׁם הָיוּ הַלּוּחוֹת, שֶׁהֵן כְּלַל הַתּוֹרָה: מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, לְגַלּוֹת אֵיךְ שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הָרַגְלִין שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, גַּם שָׁם יֵשׁ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד (יְשַׁעְיָה סו, א): ״הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי״, שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד שָׁמַיִם וָאָרֶץ (וּבָזֶה מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו).

ג. וַהֲמוֹן עַם, שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל לְהַעֲמִיק בְּכָל זֶה, לְהָבִין הָרְמָזִים כַּנַּ״ל, כִּי הֵם אֵינָם דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם רְחוֹקִין מִדָּבָר זֶה שֶׁמַּחֲשַׁבְתָּם תִּהְיֶה דְּבוּקָה בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, נַעֲשֶׂה אֶצְלָם כָּל זֶה מִמֵּילָא, עַל־יְדֵי שֵׁנָה, וְצִיצִית, וּתְפִלִּין, וְתוֹרָה, וּתְפִלָּה, וּמַשָּׂא וּמַתָּן; הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אֵצֶל פְּשׁוּטֵי־עַם נַעֲשִׂים הַיְחוּדִים הָאֵלּוּ מִמֵּילָא, אֲפִלּוּ בְּלֹא יוֹדְעִים. כִּי הַשֵּׁנָה הִיא בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָלִיּוּת כַּנַּ״ל, בְּחִינַת ה׳ אֱלֹקַי הַנַּ״ל, כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה, הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶה נַעֲשֶׂה אֵצֶל כָּל אֶחָד, כִּי בְּעֵת שֶׁהוֹלֵךְ לִישֹׁן, הוּא מַפְקִיד נִשְׁמָתוֹ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה (תְּהִלִּים לא): ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״. וְצִיצִית וּתְפִלִּין, שֶׁכָּל אֶחָד מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּמִתְעַטֵּר בִּתְפִלִּין, הֵם בְּחִינַת ״גָּדַלְתָּ מְאֹד״, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל הַנַּ״ל (כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ [כִּי שָׁם מִתְגַּלֶּה יִחוּד הֲוָיָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, וְנִסֵּי יְצִיאַת מִצְרַיִם], הַיְנוּ בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם כַּנַּ״ל). וְצִיצִית הוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּם הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאֹד הַנַּ״ל, כִּי תְּכֵלֶת כַּרְסַיָּא דְּדִינָא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שְׁלַח לְךָ, דַּף קעה), שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם. [כִּי הַצִּיצִית הִיא בְּחִינַת ״עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה״], וְעַל־כֵּן צִיצִית

צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּחִינַת צַדִּיק מַשְׁפִּיעַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁפָּעַת הַיְרִיעָה לַאֲרוֹן הַבְּרִית, בְּחִינַת: ״נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״ כַּנַּ״ל]:

ג וַהֲמוֹן עַם, שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל לְהַעֲמִיק בְּכָל זֶה, לְהָבִין הָרְמָזִים כַּנַּ״ל. נַעֲשֶׂה אֶצְלָם כָּל זֶה מִמֵּילָא, עַל־יְדֵי שֵׁנָה, וְצִיצִית, וּתְפִלִּין, וְתוֹרָה, וּתְפִלָּה, וּמַשָּׂא וּמַתָּן.

כִּי הַשֵּׁנָה, הִיא בְּחִינַת לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָלִיּוּת כַּנַּ״ל, בְּחִינַת ה׳ אֱלֹקַי הַנַּ״ל. כִּי בִּשְׁעַת שֵׁנָה, הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי:

וְצִיצִית וּתְפִלִּין, הֵם בְּחִינַת: ״גָּדַלְתָּ מְאֹד״. כִּי תְּפִלִּין, הֵם בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל הַנַּ״ל.
(כִּי תְּפִלִּין, הֵם בְּחִינַת הַמֹּחִין כַּיָּדוּעַ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַשֵּׂכֶל לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמֵּז לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם כַּנַּ״ל).
וְצִיצִית, הוּא בְּחִינַת הַצְּמָצוּם הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאֹד הַנַּ״ל. כִּי תְּכֵלֶת כַּרְסַיָּא דְּדִינָא (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שְׁלַח לְךָ דַּף קעה), **שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמָצוּם. וְעַל כֵּן צִיצִית קוֹדֶם לִתְפִלִּין, בִּבְחִינַת** (שִׁיר

קוֹדֵם לִתְפִלִּין, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ו): ״שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי״, וְאַחַר־כָּךְ: ״וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי״ [כִּי שְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת צְמָצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית בַּנַּ״ל, וְיָמִין הוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת תְּפִלִּין בַּנַּ״ל]; כִּי קֹדֶם שֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהֵם סוֹד הַמֹּחִין תְּפִלִּין, הַמְשָׁכַת יִחוּדוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹךְ מֹחוֹ, צְרִיכִים לְהִתְעַטֵּף עִם צִיצִית שֶׁזֶּה הַצְּמָצוּם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ אֶלָּא עַל־יְדֵי צְמָצוּם, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְעַטֵּף קֹדֶם בְּצִיצִית, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר הַמַּקִּיף, סוֹד הַצְּמָצוּם, וְאַחַר־כָּךְ מַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁהוּא אוֹר הַפְּנִימִי הַמֹּחִין שֶׁמַּשִּׂיג, כִּי אֶפְלוּ פְּשׁוּטֵי עַם מַרְגִּישִׁים אֵיזוֹ הֶאָרָה בְּעֵת הִתְעַטְּפָם בְּצִיצִית וְהִתְעַטְּרָם בִּתְפִלִּין. וְתוֹרָה, הִיא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים דְּמָזוֹן לְכֻלָּא בֵּיהּ. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד דֵּי סִפּוּקוֹ מִמֶּנָּה, נִמְצָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת; כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּקָרֵר וּמַלְבִּישׁ אֶת הַדִּבֵּקוּת וְהַבְּטוּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיִּהְיֶה בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל כְּמוֹ לְמוּד הַתּוֹרָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת תָּמִיד בָּטֵל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן בְּעֵת שֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ דֵּי סִפּוּקוֹ מִמֶּנָּה, כִּי הַתּוֹרָה מְצַמְצֶמֶת אֶת הַהִתְלַהֲבוּת וְהַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה מֵהַשָּׂגָתוֹ וְגִדְרוֹ. וְגַם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, יֵשׁ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב׳): ׳לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר׳. וְעַל־כֵּן לְמוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל; הַיְנוּ גַּם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי צְרִיכִים לָתֵת נַיְחָא לַמֹּחִין, וַאֲפִלּוּ הֶהָמוֹן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד, הֵם מְקַיְּמִין עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּמֶּה שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת־שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת צט:) [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, אֲפִלּוּ לֹא קָרָא אָדָם אֶלָּא קְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, קַיֵּם ׳לֹא יָמוּשׁ׳, וְדָבָר זֶה אָסוּר לְאָמְרוֹ בִּפְנֵי עַם־הָאָרֶץ].

וְתוֹרָה, הִוא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים דְּמָזוֹן לְכֻלָּא בֵּיהּ. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד דֵּי סִפּוּקוֹ מִמֶּנָּה, נִמְצָא שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת; וְגַם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, יֵשׁ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) **׳לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר׳. וְעַל כֵּן, לְמוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל. וַאֲפִלּוּ הֶהָמוֹן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד, הֵם מְקַיְּמִין עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּמֶּה שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת־שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (מְנָחוֹת צט:):

וּתְפִלָּה, הוּא בְּחִינַת: ״הוֹד וְהָדָר״ הַנַּ״ל. כִּי תְּפִלָּה הִיא חַיֵּי שָׁעָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שַׁבָּת י׳), **הַיְנוּ בְּחִינַת:** חֲזִיהּ לְרַב הַמְנוּנָא דְּקָא מַאֲרִיךְ בִּצְלוֹתֵיהּ, אָמַר מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם, וְעוֹסְקִים בְּחַיֵּי שָׁעָה] הַיְנוּ

״שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי״, וְאַחַר־כָּךְ: ״וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי״. (כִּי שְׂמֹאל הוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת צְמָצוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית בַּנַּ״ל. וְיָמִין הוּא בְּחִינַת מֹחִין, בְּחִינַת תְּפִלִּין בַּנַּ״ל):

וְתוֹרָה, הִוא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים דְּמָזוֹן לְכֻלָּא בֵּיהּ. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד דֵּי סִפּוּקוֹ מִמֶּנָּה, נִמְצָא שֶׁהִיא בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת. וְגַם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, יֵשׁ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב) **׳לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר׳. וְעַל כֵּן, לְמוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל. וַאֲפִלּוּ הֶהָמוֹן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד, הֵם מְקַיְּמִין עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּמֶּה שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת־שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (מְנָחוֹת צט:):

וּתְפִלָּה, הוּא בְּחִינַת: ״הוֹד וְהָדָר״ הַנַּ״ל. כִּי תְּפִלָּה הִיא חַיֵּי שָׁעָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שַׁבָּת י׳), **הַיְנוּ בְּחִינַת:**

הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ, יֵשׁ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ב׳): ׳לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר׳. וְעַל־כֵּן לְמוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת הַהִסְתַּפְּקוּת הַנַּ״ל; הַיְנוּ גַּם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי צְרִיכִים לָתֵת נַיְחָא לַמֹּחִין, וַאֲפִלּוּ הֶהָמוֹן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִלְמֹד, הֵם מְקַיְּמִין עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּמֶּה שֶׁקּוֹרִין קְרִיאַת־שְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת צט:) [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, אֲפִלּוּ לֹא קָרָא אָדָם אֶלָּא קְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, קַיֵּם ׳לֹא יָמוּשׁ׳, וְדָבָר זֶה אָסוּר לְאָמְרוֹ בִּפְנֵי עַם־הָאָרֶץ].

וּתְפִלָּה הוּא בְּחִינַת: ״הוֹד וְהָדָר״ הַנַּ״ל. כִּי תְּפִלָּה הִיא חַיֵּי שָׁעָה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שַׁבָּת י׳.) [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם: רַבָּא

בְּחִינַת: ״הָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלַי״ הַנַּ״ל, הַיְנוּ בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמִּלְבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ״ל; כִּי תְּפִלָּה הִיא הִשְׁתּוֹקְקוּת, שֶׁאָדָם מוֹצִיא אֶת רְצוֹנוֹתָיו וְכִסּוּפָיו שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מִכָּל צָרוֹתָיו וְיִסּוּרָיו וּמַכְאוֹבָיו הָרַבִּים, הוּא זוֹעֵק מִנַּהֲמַת לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּרְחִיב לוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר, וְלָכֵן תְּפִלָּה הִיא חַיֵּי שָׁעָה, רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֲרֵי הָאָדָם נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, שֶׁהֵם רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, עִם כָּל זֹאת אֵינוֹ נִשְׁבָּר מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, אֶלָּא הוּא בּוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, וּמַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת עָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה הוֹד וְהָדָר, הֵיפִי שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִשּׁוּם דָּבָר, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, עִם כָּל זֹאת הוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּחַיֵּי שָׁעָה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין הֲוָ״ה לְאלקֵי.

וּמַשָּׂא וּמַתָּן, הֵיא בְּחִינַת: ״נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״ הַנַּ״ל, הַיְנוּ בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ״ל. כִּי צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן. הַצַּדִּיק נִקְרָא מַשָּׂא, כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת הָעוֹלָם, ״כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק״ (בְּמִדְבַּר יא). **וְהוּא נוֹשֵׂא כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי י): **״וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ**

וּמַשָּׂא וּמַתָּן [זֶה שֶׁהַמּוֹן־עַם עוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, בְּזֶה גַּם־כֵּן נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד בֵּין עוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, כִּי בְּעֵת עִסְקוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, הוּא צָרִיךְ לְחַשֵּׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וְלֹא לְהַסִּיחַ דַּעַת כְּלָל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת לא.) בְּשָׁעָה שֶׁמַּכְנִיסִין אָדָם לְדִין, אוֹמְרִים לוֹ: נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה; שֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ, אִם בְּעֵת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ עָסַק בֶּאֱמוּנָה, הֵינוּ לְבָרֵר אֶת הַנִּצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ תּוֹךְ הָעֵסֶק שֶׁהוּא עוֹסֵק בּוֹ, כִּי בְּכָל עֵסֶק שֶׁאָדָם עוֹסֵק, יֵשׁ בָּזֶה כַּוָּנָה עֲמֻקָּה, וְהוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת עִסְקוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַלִּים כָּל הַנִּצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִים לְשָׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, כִּי בְּכָל פְּרָט מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, גָּנוּז שָׁם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בִּלְבוּשׁ].

״הָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלַי״ הַנַּ״ל, הַיְנוּ בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמִּלְבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ״ל:

וּמַשָּׂא וּמַתָּן, הִיא בְּחִינַת: ״נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״ הַנַּ״ל, הַיְנוּ בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ״ל. כִּי צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן. הַצַּדִּיק נִקְרָא מַשָּׂא, כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת הָעוֹלָם, ״כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק״ (בְּמִדְבַּר יא). **וְהוּא נוֹשֵׂא כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי י): **״וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ**

הִיא בְּחִינַת: ״נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״ הַנַּ״ל, כִּי עֵצֶם הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הִיא בְּחִינַת ״נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה״, כִּי הָאֱמוּנָה הוּא אוֹר הַמַּקִּיף, שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁמְּסַבְּבוֹת אֶת הָאָדָם כְּמוֹ הַשָּׁמַיִם הַמְסַבְּבִים אֶת הָאָרֶץ, הַיְנוּ בְּחִינַת יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנַּ״ל. וְאָז כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, הוּא מְקַשֵּׁר אֶת הַפְּנִימִי אֶל הַמַּקִּיף, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ סוֹד יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל [הַיְנוּ שֶׁהַמּוֹן־עַם כְּשֶׁעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, נַעֲשֶׂה עַל יָדָם גַּם־כֵּן אוֹתוֹ יִחוּד שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא יָדְעוּ מִזֶּה, כִּי נַעֲשֶׂה מֵאֵלָיו עַל־יְדֵי מַשָּׂאָם וּמַתָּנָם בֶּאֱמוּנָה].

(**וּבָזֶה** יִהְיֶה מְקֻשָּׁר אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו עִנְיַן יִרְאֵי הַשֵּׁם, שֶׁתֹּכֶף כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִין מֵהַשְּׁנָה, מְדַבְּקִים אֶת מַחֲשַׁבְתָּם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי); כִּי צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן. הַצַּדִּיק נִקְרָא מַשָּׂא, כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת הָעוֹלָם, ״כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק״ (בַּמִּדְבָּר יא), שֶׁזֶּה הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁטָּעַן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: ״לָשׂוּם אֶת מַשָּׂא כָּל הָעָם הַזֶּה עָלָי״, וּמֵאַחַר שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אֶת כָּל הָעָם עָלָיו, הוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם אֶת כָּל הִצְטָרְכוּתָם, כִּי הוּא נוֹשֵׂא כָּל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י, ו): ״בְּרָכוֹת

לְרֹאשׁ צַדִּיק״, שֶׁאֵצֶל הַצַּדִּיק נִמְצָאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת, מֵאַחַר שֶׁהוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כד, ה): ״יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה׳״; כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת בָּאוֹת רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהַצַּדִּיק אֲשֶׁר דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת לַהֲמוֹן־עַם, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה, הוּא כְּבָר מַדְבִּיק אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה צָנוֹר וּמַשְׁפִּיעַ טוֹב לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְהוּא מַמְשִׁיךְ אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת עֲלֵיהֶם, וּמַה גַּם וְהוּא נוֹשֵׂא הַטְּפָּה זַרְעִיּת שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת, בִּבְחִינַת (שָׁם קכו, ו): ״נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע״, וּמַשְׁפִּיעַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֵינוּ כְּמוֹ בְּעֵת הַזִּוּוּג שֶׁהָאָדָם מַמְשִׁיךְ אֶת טִפַּת הַזֶּרַע בָּהּ, כְּמוֹ־כֵן הַצַּדִּיק מַמְשִׁיךְ אֶת הַבְּרָכוֹת מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת, מֵאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְכָלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְהִיא נוֹתֶנֶת לְכָל הָעוֹלָם; כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת יוֹרְדוֹת קֹדֶם לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמֵהֶם נִמְשָׁךְ לְכָלַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַתָּן, כִּי הֵם נוֹתְנִים אַחַר־כָּךְ אֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁבָּאָה עֲלֵיהֶם גַּם לִשְׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם יוֹנְקִים מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הֵם נִקְרָאִים מַתָּן, עַל שֵׁם (מִשְׁלֵי לא, טו): ״וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ״. וְלָכֵן יִחוּד שֶׁל צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן; הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁהַמּוֹן־עַם נַעֲשֶׂה אֶצְלָם הַיִּחוּד מְמֵילָא בָּזֶה שֶׁעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, כְּמוֹ־כֵן יִרְאֵי הַשֵּׁם, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, גַּם אֶצְלָם יֵשׁ בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁזֶּה יִחוּד בֵּין הַצַּדִּיק לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי עֶצֶם הָעֲבוֹדָא שֶׁהַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל כְּלַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמֵאִיר בָּהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת וִישׁוּעוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶהוּ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל הַצַּדִּיק, כִּי הוּא נִקְרָא מַשָּׂא, כִּי הוּא נוֹשֵׂא עָלָיו אֶת טִרְחַת הָעָם, וּמַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת וִישׁוּעוֹת. וּכְלַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נִקְרָא מַתָּן, כִּי הֵם מְקַבְּלִים אֶת הַהַשְׁפָּעוֹת מֵהַצַּדִּיק, וּמֵהֶם נִמְשָׁךְ הָלְאָה לְכָלַל הָעוֹלָם.

צַדִּיק״, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כד): **״יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה׳״. וְהוּא נוֹשֵׂא הַטְּפָּה זַרְעִיּת שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת, בִּבְחִינַת** (שָׁם קכו): **״נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע״, וּמַשְׁפִּיעַ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא נוֹתֶנֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מַתָּן, עַל שֵׁם** (מִשְׁלֵי לא): **״וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ״. וְיִחוּד שֶׁל צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן:**

כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, יֵשׁ בּוֹ נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ בִּשְׁעַת שְׁבִירָה. וּשְׁבִירָה, הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לְכָל דָּבָר וְדָבָר מִזֶּה הָעוֹלָם. וְכָל דָּבָר

כִּי כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, יֵשׁ בּוֹ נִצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ בִּשְׁעַת שְׁבִירָה. וּשְׁבִירָה, הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לְכָל דָּבָר וְדָבָר מִזֶּה הָעוֹלָם; כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, וְכָל דָּבָר בָּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ שֵׁם, וְהַשֵּׁם הוּא בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת, שֶׁבָּהֶם נִבְרָא אוֹתוֹ הַדָּבָר. וְהָאוֹתִיּוֹת הֵם הַכֵּלִים וְהַלְּבוּשִׁים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹרוֹת מֵהָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַוֶּה אֶת זֶה הַדָּבָר. וּמֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, אֵין כֹּחַ בַּכֵּלִים לְקַבֵּל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבָּרִים. וְזוֹ עֲבוֹדַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, לְמָצֹא אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ זֶה הַדָּבָר, שֶׁהוּא נִבְרָא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ מִכָּל דָּבָר בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלֶה אֶת הָאוֹתִיּוֹת, וְנַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל, כִּי נִתְחַבֵּר זֶה

הַדָּבָר שֶׁנִּבְרָא אֶל הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְרוֹאֶה שֶׁבְּתוֹךְ זֶה הַדָּבָר, יֵשׁ שָׁם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל דָּבָר יֵשׁ לוֹ שָׁעָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת פֶּרֶק ד׳): אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם; וְצָרִיךְ לָבוֹא בְּשָׁעָה זוֹ לָאָדָם זֶה, שֶׁהוּא מִשְׁרָשׁ אֶחָד עִם אוֹתָן הַנִּצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר; וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זֶה הַדָּבָר לָאָדָם זֶה, וְהוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִזֶּה הַדָּבָר, הַיְנוּ מֵהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁבָּרִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָלִין הָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁבָּרִים בְּזֶה הָאָדָם, בַּחִיּוּת שֶׁלּוֹ, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וּמִתְפַּשֵּׁט בַּחִיּוּת שֶׁל כָּל הַגּוּף. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָמִין הָאוֹתִיּוֹת, וְיֵשׁ לָהֶם שְׁלֵמוּת; הַיְנוּ שֶׁבְּכָל דָּבָר מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, הֵן בְּמֶה שֶׁהוּא עוֹסֵק קוֹנֶה אוֹ מוֹכֵר, אוֹ דְּבָרִים שֶׁקּוֹנֶה לְבֵיתוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, יֵשׁ בָּזֶה חֶשְׁבּוֹן מְדֻיָּק כַּמָּה זְמַן זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת אֶצְלוֹ, כִּי הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ שַׁיָּכִים לְשָׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְהוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן אוֹתָם, הַיְנוּ לִמְצֹא אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְחַבֵּר וּלְיַחֵד אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַשַּׁיָּכוֹת לְדָבָר זֶה, וַיְמַשִּׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת אֱלֹקוּת עַל הַדְּבָרִים הַנַּשְׁמִיִּים הָאֵלּוּ. וְצָרִיךְ לִשְׁהוֹת הַדָּבָר אֶצֶל זֶה הָאָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁנִּפְסָקִין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִין לְשָׁרְשׁוֹ. וְאַחַר־כָּךְ יוֹצֵא מִרְשׁוּתוֹ לְאָדָם אַחֵר, שֶׁהִגִּיעַ הָעֵת שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיָה לְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרִים, שֶׁהֵם מִשְׁרָשׁ אֶחָד עִם הָאָדָם הָאַחֵר, וְעַל־כֵּן יוֹצֵא לִרְשׁוּתוֹ. וְלִפְעָמִים חוֹזֵר הַדָּבָר וּבָא לְאוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁהָיָה שְׁלּוֹ מִתְּחִלָּה, כִּי מֻחְמַת שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אָז חֶלְקֵי נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה אֵלּוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל אָז לְהַשְׁלִים הָאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ, עַד עַתָּה שֶׁהִגִּיעוּ לוֹ אֵלּוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה, שֶׁעַל יָדָם יָכוֹל לְהַשְׁלִים אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרִים. וּבֵין כָּךְ, הֻכְרַח לִשְׁהוֹת אֶצֶל אַחֵר. [וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, אֵיךְ שֶׁבְּכָל דָּבָר יֵשׁ שָׁם נִצוֹצוֹת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַשַּׁיָּךְ לְשָׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ, הַכֹּל שַׁיָּךְ לְשָׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּבָזֶה שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּזֶה, הוּא מַעֲלֶה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, וְלִפְעָמִים יוֹצֵא הַדָּבָר אֶל אַחֵר, כִּי

יֵשׁ לוֹ שָׁעָה. וְצָרִיךְ לָבוֹא בְּשָׁעָה זוֹ לְאָדָם זֶה, שֶׁהוּא מִשְׁרָשׁ אֶחָד עִם אוֹתָן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הַדָּבָר. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זֶה הַדָּבָר לְאָדָם זֶה, וְהוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מִזֶּה הַדָּבָר, הַיְנוּ מֵהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁבָּרִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם. עַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָלִין הָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁבָּרִים בְּזֶה הָאָדָם, בַּחִיּוּת שֶׁלּוֹ, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וּמִתְפַּשֵּׁט בַּחִיּוּת שֶׁל כָּל הַגּוּף. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָמִין הָאוֹתִיּוֹת, וְיֵשׁ לָהֶם שְׁלֵמוּת. וְצָרִיךְ לְשָׁהוֹת הַדָּבָר אֶצֶל זֶה הָאָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁנִּפְסָקִין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת הַשַּׁיָּכִין לְשָׁרְשׁוֹ. וְאַחַר־כָּךְ יוֹצֵא מִרְשׁוּתוֹ לְאָדָם אַחֵר, שֶׁהִגִּיעַ הָעֵת שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיָה לְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרִים, שֶׁהֵם מִשְׁרָשׁ אֶחָד עִם הָאָדָם הָאַחֵר, וְעַל־כֵּן יוֹצֵא לִרְשׁוּתוֹ. וְלִפְעָמִים חוֹזֵר הַדָּבָר וּבָא לְאוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁהָיָה שְׁלּוֹ מִתְּחִלָּה, כִּי מֻחְמַת שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אָז חֶלְקֵי נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה אֵלּוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל אָז לְהַשְׁלִים הָאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ, עַד עַתָּה שֶׁהִגִּיעוּ לוֹ אֵלּוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה, שֶׁעַל יָדָם יָכוֹל לְהַשְׁלִים אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הַנִּשְׁאָרִים. וּבֵין כָּךְ, הֻכְרַח לִשְׁהוֹת אֶצֶל אַחֵר.

עֲדַיִן אֵין לוֹ אֶת הַכֵּלִים לְתַקֵּן לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹרוֹת בְּדָבָר זֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַדָּבָר יוֹצֵא מֵאַחֵר, וְאַחַר־כָּךְ חוֹזֵר אֵלָיו, וְכָל זֶה מִפְּלְאֵי הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, אֵיךְ שֶׁכָּל דָּבָר גַּשְׁמִי שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, הַכֹּל שַׁיָּךְ לוֹ מִצַּד שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהוּא צָרִיךְ לִמְצֹא אֶת הַחִיּוּת אֶלְקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּדָבָר זֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַעֲלֶה אֶת הַדְּבָרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מְגַלֶּה שָׁם נִמְצֵאת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גְּנוּזָה].

וּכְשֶׁמַּשְׁלִים הָאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ, נִתּוֹסֵף לוֹ הֶאָרָה בְּנֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ, מֵחֲמַת הֶאָרוֹת אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו וְנִשְׁלְמוּ אֶצְלוֹ. וְעַל־יְדֵי הֶאָרָה זוֹ, מֵאִיר בְּשֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בְּצַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שָׁרְשֵׁי כָּל הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ״ל. וְעַל־יְדֵי הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת־יִשְׂרָאֵל, הַנִּקְרָאִים מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ״ל. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מִקָּח וּמִמְכָּר, וְכָל הַדְּבָרִים, וְכָל הַלְּמוּד, מַשָּׂא וּמַתָּן. כִּי עַל יָדָם נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַנִּקְרָאִים מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ״ל:

ד וּכְדֵי לִשְׁמוֹר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ״ל, צָרִיךְ לִשְׁמוֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן, לִבְחִינַת

וְעַל־יְדֵי הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת־יִשְׂרָאֵל, הַנִּקְרָאִים מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ״ל, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִקָּח וּמִמְכָּר, כִּי הוּא קוֹנֶה דְּבָרִים שֶׁשַּׁיָּכִים לְשׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּמוֹכֵר לְאַחֵר שֶׁכְּבָר לֹא שַׁיָּךְ אֵלָיו כַּנַּ״ל. וְכָל הַדְּבָרִים, שֶׁאָדָם רוֹאֶה וּמִתְבּוֹנֵן בָּהֶם, וְכֵן כָּל הַלְּמוּד שֶׁהוּא לוֹמֵד עַכְשָׁו, הוּא צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ מֵאֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עַכְשָׁו, וּמֵאֵלּוּ הַלְּמוּדִים שֶׁהוּא לוֹמֵד עַכְשָׁו, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן, כִּי עַל יָדָם נִתְיַחֵד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַנִּקְרָאִים מַשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ״ל; הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הַצַּדִּיק עִנְיַן מַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁהוּא מְחַבֵּר וּמְיַחֵד אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ אֶל הֲמוֹן־עַם, כְּמוֹ־כֵן הֲמוֹן־עַם שֶׁעוֹסְקִים בְּעֶצֶם מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים עָוֶל לְהַזּוֹלֶת, וְלֹא גּוֹנְבִים וְלֹא עוֹשְׁקִים וְלֹא מְשַׁקְּרִים, וְכֵן מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבְּכָל דָּבָר יֵשׁ נִצּוֹצֵי אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה גַּם עַל יָדָם נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל מְאֹד.

ד. וּכְדֵי לִשְׁמוֹר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ״ל, צָרִיךְ לִשְׁמוֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן, כִּי מִדָּה רָעָה, זֶה נִמְצָא כִּמְעַט אֵצֶל כָּל אָדָם שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעַיִן רָעָה עַל הַזּוֹלֶת, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא שׁוֹכֵחַ מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, נִדְמֶה לוֹ שֶׁלְּהַזּוֹלֶת יֵשׁ יוֹתֵר

מִמֶּנּוּ, וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּרַע עַיִן בְּהַזּוּלַת וּמְקַנֵּא בּוֹ, זֶה מֵבִיא אוֹתוֹ לִבְחִינַת מִיתַת הַלֵּב, שֶׁלִּבּוֹ מַפְסִיק לִבְעֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ מָקוֹם לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁתָּמִיד רַק יַחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלִבּוֹ יִבְעַר בְּתַכְלִית עֲצוּמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ רַע עַיִן עַל הַזּוּלַת, אֲזַי לִבּוֹ מֵת, וְאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם חֵשֶׁק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן תּוֹלֶה בָּעַיִן, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יג, ט): ״וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ״; וְלָכֵן כְּשֶׁהוּא מְסִתַּכֵּל תָּמִיד בְּטוּב עַיִן עַל הַזּוּלַת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא זוֹכֶה לִזְכּוֹר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כִּי הַשִּׁכְחָה בָּא עַל־יְדֵי רַע עַיִן, עַל־יְדֵי מִיתַת הַלֵּב, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לא, יג): ״נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב״; כִּי רַע עַיִן וּמִיתַת הַלֵּב הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי שׁוֹרְשָׁא דְּעֵינָא בִּלְבָּא תַּלְיָא (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה כח:), כִּי הַלֵּב וְהָעַיִן תְּלוּיִין זֶה בָּזֶה, וְלָכֵן כְּפִי שֶׁעֵינָיו מִסְתַּכְּלוֹת רַק עַל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, כָּךְ לִבּוֹ בּוֹעֵר תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁאָדָם מְטַמֵּא אֶת עֵינָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת בְּלִבּוֹ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, שֶׁזּוֹ מִיתַת הַלֵּב, שֶׁהַלֵּב מֵת לְגַמְרֵי, וְאֵין לוֹ כְּבָר תְּשׁוּקָה אֶל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. [וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יב:): ״אַחֲרֵי לְבַבְכֶם״ — זוֹ מִינוּת וְכוּ׳, ״אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם״ — זֶה הִרְהוּר עֲבֵרָה; וְאָמְרוּ (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ה׳): לְבָא וְעֵינָא תְּרֵין סַרְסוּרֵי דַּחֲטָאָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אִי יְהָבִית לִי לְבָא וְעֵינָא, אֲנָא יָדַע דְּאַתְּ לִי; כִּי הָעֵינַיִם וְהַלֵּב תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה]; וְעַל־כֵּן נָבָל שֶׁהָיָה רַע עַיִן, שֶׁחָרָה לוֹ שֶׁשָּׁלַח אֵלָיו דָּוִד אֶת עֲבָדָיו, שֶׁיִּתֵּן לָהֶם מֵעָשָׂרוֹ וְכוּ׳, וְהוּא עָנָה בְּעַזּוּת מֵצַח וְכוּ׳, וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁאִשְׁתּוֹ אֲבִיגַיִל נָתְנָה מֵעָשָׂרוֹ אֶל דָּוִד וַאֲנָשָׁיו, נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוּאֵל־א׳ כה, לז): ״וַיְהִי לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ״; כִּי מֵחֲמַת רַע לְבָבוֹ וְעֵינוֹ הָרָעָה בְּהַזּוּלַת, עַל־יְדֵי־זֶה מֵת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְסִתַּכֵּל בְּרַע עַיִן עַל הַזּוּלַת, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲזֹר לְזוּלָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נֶהְפָּךְ לְבָבוֹ אֶל לֵב הָאֶבֶן, וּכְבָר אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת, שֶׁבָּא רַק מֵחֲמַת כְּלִי שֶׁל נְדִיבוּת לֵב].

מִיתַת הַלֵּב. כִּי עִקַּר הַזִּכָּרוֹן תּוֹלֶה בָּעַיִן, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יג) **: ״וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ״. כִּי הַשִּׁכְחָה בָּא עַל־יְדֵי רַע עַיִן, עַל־יְדֵי מִיתַת הַלֵּב, בִּבְחִינַת** (תְּהִלִּים לא) **״נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב״. כִּי רַע עַיִן וּמִיתַת הַלֵּב הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי שׁוֹרְשָׁא דְּעֵינָא בִּלְבָּא תַּלְיָא** (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה כח:). **וְעַל כֵּן נָבָל שֶׁהָיָה רַע עַיִן, נֶאֱמַר בּוֹ** (שְׁמוּאֵל־א כ״ה) **: ״וַיְהִי לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ״. וּמִיתַת הַלֵּב, הִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת. לֵב, הוּא בְּחִינַת לוּחוֹת. בִּבְחִינַת** (מִשְׁלֵי ג) **: ״כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ״. וְשִׁכְחָה הִיא עַל־יְדֵי שִׁבְרֵי לוּחוֹת, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה,** (עֵרוּבִין נד) **׳אִלְמָלֹא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא הָיְתָה שִׁכְחָה בָּעוֹלָם׳. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַשִּׁכְחָה, הִיא עַל־יְדֵי רַע עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׁכְחָה כַּנַּ״ל:**

וּמִיתַת הַלֵּב, הִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת. לֵב, הוּא בְּחִינַת לוּחוֹת, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ג, ג) **: ״כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ״; וְשִׁכְחָה הִיא עַל־יְדֵי שִׁבְרֵי לוּחוֹת, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (עֵרוּבִין נד.) **: ׳אִלְמָלֹא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא הָיְתָה שִׁכְחָה בָּעוֹלָם׳. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַשִּׁכְחָה, הוּא עַל־יְדֵי רַע**

עַיִן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁבְרֵי לוּחוֹת, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַשִּׂכְחָה כַּנַּ״ל: [מֵבִיא רְאָיָה, שֶׁשִּׂכְחָה זֶה מִיתַת הַלֵּב, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי רַע עַיִן, כִּי הַלֵּב הוּא סוֹד הַלּוּחוֹת, שֶׁנִּתְּנוּ בְּהַר סִינַי, שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נֶחְקְקָה עַל לִבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי הָעֵגֶל שֶׁזֶּה רַע עַיִן, כִּי אָמְרוּ (שְׁמוֹת לב, א): ״עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ״, שֶׁזֶּה רַע עַיִן בְּמֹשֶׁה וּבְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה גָּרְמוּ שֶׁיִּשְׁבֹּר מֹשֶׁה אֶת הַלּוּחוֹת, שֶׁזֶּה הֵבִיא שִׂכְחָה בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב, כִּי צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ בְּכָל פַּעַם מֻחְדָּשׁ לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה, וְאִלְמָלֵא לֹא הָיוּ נִשְׁבָּרִים הַלּוּחוֹת, לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ כְּלָל, אֶלָּא הַכֹּל הָיָה נֶחְקָק עַל לוּחַ לִבּוֹ שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה זוֹכֵר אֶת מַה שֶּׁלָּמַד].

וְאַבְשָׁלוֹם שֶׁהָיָה עֵינוֹ רָעָה בְּמַלְכוּת אָבִיו, וְרָצָה לִירֹשׁ אֶת אָבִיו בַּחַיִּים, כִּי קִנֵּא בְּאָבִיו, עַל־יְדֵי־זֶה נֶאֱמַר בּוֹ מִיתַת הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל־ב׳ יח, יד): ״וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים, וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם״; כִּי נֶהֱרַג בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, שֶׁתָּקְעוּ שְׁלֹשָׁה חִצִּים בְּלִבּוֹ [נִמְצָא, עַל־יְדֵי רַע עַיִן שֶׁלּוֹ, מֵת בְּלִבּוֹ דַּיְקָא (כִּי הָעַיִן תָּלוּי בַּלֵּב), כִּי נִתְגַּלְגֵּל שֶׁתָּקְעוּ שְׁלֹשָׁה חִצִּים בְּלִבּוֹ דַּיְקָא], וְעַל־כֵּן לֹא הִנִּיחַ בֵּן זָכָר (שָׁם וְעַיֵּן סוֹטָה יא), כִּי פָּגַם בַּזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת זָכָר, עַל־יְדֵי רַע עַיִן כַּנַּ״ל; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ רָעָה בְּמַלְכוּת אָבִיו, וּפָגַם בַּמַּלְכוּת עַל־יְדֵי הַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁלּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא הִנִּיחַ בֵּן זָכָר, שֶׁהוּא סוֹד הַזִּכָּרוֹן.

וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּרַח אָז מִמַּלְכוּתוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם, וְקִלֵּל אוֹתוֹ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, וְאָמַר (שָׁם טז, יב): ״אוּלַי יִרְאֶה ה׳ בְּעֵינִי״. ״בְּעֵינִי״ דַּיְקָא, כִּי מִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁנּוֹפֵל לְרַע עַיִן, אִם אֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוֹכַל לַעֲמֹד בָּזֶה לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ. [וְלָכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁרָאָה שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד נֶגֶד בְּנוֹ, שֶׁהִגְבִּיר אֶת הָרַע עַיִן נֶגְדּוֹ, וְאַבָּא מְרַחֵם עַל בְּנוֹ, וְלָכֵן רָאָה שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד נֶגֶד הָרַע עַיִן שֶׁל בְּנוֹ, וְלָכֵן בָּרַח, וְאָז עַל הַדֶּרֶךְ קִלֵּל אוֹתוֹ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, וְדַיְקָא אָז הִדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָמַר: ״אוּלַי יִרְאֶה הַוָיָ״ה בְּעֵינִי״, שֶׁיִּסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הָרַע עַיִן שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו — הֵן מִצַּד בְּנוֹ, וְהֵן מִצַּד שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא]. אֲבָל מִי שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן אֶת הָרַע עַיִן, אֲזַי צָרִיךְ לְתַקֵּן. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת מַהוּת בְּחִינַת הָרַע עַיִן, כְּדֵי לֵידַע הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן עַל יָדוֹ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת רַע עַיִן, וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְרַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת, שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ,

צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ בְּהַשְׁרָשׁ שֶׁל הַהִתְנַשְּׂאוּת, הַיְנוּ בְּשֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ. וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, בְּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל־א׳ ב, י): ״וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ״; וְהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בְּבְחִינַת (שָׁם טז, יב): ״יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי״, הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ: [כִּי בֶּאֱמֶת שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, זֶה בְּעַצְמוֹ גִּלּוּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִים אֲשֶׁר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֵבֶּשֶׁת בְּכָל דָּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֲזַי מִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדְעִים כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם, וּכְשֶׁמִּתְגַּלָּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, אֲזַי תִּתְגַּלֶּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ, כִּי עִקַּר מַלְכוּת מָשִׁיחַ תִּהְיֶה לְגַלּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל כָּל אֶחָד לְמְצֹא וּלְהָבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל דָּבָר מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס רַע עַיִן בְּהִתְנַשְּׂאוּת עַל הַזּוּלַת, נִפְגֶּמֶת אֶצְלוֹ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא מַלְכוּת מָשִׁיחַ, בְּטוּל עַצְמִיּוּתוֹ לְגַמְרֵי, וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ה.): כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם (וּבָזֶה מְקֻשָּׁר עִנְיַן הִתְנַשְּׂאוּת אֶל תְּחִלַּת דְּבָרָיו, כִּי לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְהַמְלִיךְ עַל עַצְמוֹ מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה סוֹד נְקֻדַּת מָשִׁיחַ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי כב, ט): ״טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ״, וְכֵינָן שֶׁהָאָדָם מִתְנַשֵּׂא בְּעַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא דּוֹחֶה אֶת רַגְלֵי שְׁכִינָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא כְּבָר אֵינוֹ יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרְמָזִים שֶׁל כָּל דָּבָר), וְזֶה הָיָה פְּגָמוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם שֶׁרָדַף אֶת אָבִיו, כִּי קִנֵּא בְּאָבִיו, וְהִכְנִיס רַע בְּהִתְנַשְּׂאוּת אָבִיו, כִּי הוּא רָצָה לְהִתְנַשְּׂאוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה גָּרַם לְעַצְמוֹ מִיתַת הַלֵּב, שֶׁנֶּהֱרַג עַל־יְדֵי שֶׁתָּקְעוּ שְׁלֹשָׁה חִצִּים בְּלִבּוֹ, וְלֹא הִנִּיחַ זֵכֶר שֶׁהוּא זְכָרוֹן בָּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד בָּזֶה, כִּי הָיָה בְּנוֹ, וְאַבָּא מְרַחֵם עַל בְּנוֹ, וְלָכֵן הֵצַרְךָ לִבְרֹחַ, כִּי לְהֵפֶךְ אִם אָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה מַלְכוּת מָשִׁיחַ, עַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אַדְרַבָּה, מִי שֶׁדָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא בְּבְחִינַת ״יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי״, כִּי מִסְתַּכֵּל תָּמִיד בְּעַיִן טוֹבָה עַל הַזּוּלַת, וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם זֶה בְּנוֹ, אֵינוֹ יָכוֹל בָּזֶה, כִּי (תַּנְחוּמָא חַיֵּי שָׂרָה): הַזְּקֵנָה קוֹפֶצֶת עַל הָאָדָם מִפְּנֵי כַּעַס בָּנִים, וְאָדָם אֵינוֹ מִסְגָּל לַהֲרֹג אֶת בְּנוֹ, כִּי סְתָם אַבָּא מְרַחֵם עַל בְּנוֹ].

שֶׁל חֲבֵרוֹ, צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ בְּהַשְׁרָשׁ שֶׁל הַהִתְנַשְּׂאוּת. הַיְנוּ בְּשֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ. וְהוּא שֹׁרֶשׁ הַמַּלְכוּת, בְּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל־א ב): ״וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ״. וְהוּא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, בְּבְחִינַת (שָׁם טז): ״יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי״, הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ:

(לְשׁוֹן הַגְּמָרָא נְדָה כד:)

תַּנְיָא: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי. פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מֵתַּחְתַּי, וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, עַד חָטְמִי. כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, אָמְרוּ עַיִן שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הַוָּה:

(לְשׁוֹן הַגְּמָרָא נְדָה כד:) **תַּנְיָא: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי. פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מֵתַּחְתַּי, וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, עַד חָטְמִי. כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, אָמְרוּ עַיִן שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הַוָּה:**

[עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת כָּל הַשָּׂגָתוֹ בְּמַאֲמָר) (לְשׁוֹן

וְזֶה שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל, 'קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי'; כִּי אַבָּא שָׁאוּל הִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן תָּמִיד אֶת הָרַע עַיִן, הַנִּקְרָא מִיתָה כַּנַּ״ל; הַיְנוּ לִקְבֹּר אֶת הַמֵּת שֶׁנִּקְרָא רַע עַיִן, כִּי אִם יֵשׁ לָאָדָם רַע עַיִן, עַל־יְדֵי־זֶה מֵת לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ, וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהָבִין בְּהָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לוֹ מִכָּל דָּבָר. 'פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מִתַּחְתַּי'; מְעָרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת דְּבֵקוּת, כִּי מְעָרָה נִקְרֵאת דְּבֵקוּת, בְּחִינַת: "כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת" (מְלָכִים־א׳ ז, לו) [וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא נד.): מַאי כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת, אָמַר רַבָּה בַּר רַב שִׁילָא כְּאִישׁ הַמְעוֹרֶה בַּלְוָיָה שֶׁלּוֹ, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: הַנִּדְבָּק וְחָבוּק בְּאִשְׁתּוֹ בֵּין זְרוֹעוֹתָיו; כָּךְ אָדָם נִדְבָּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, שֶׁזֶּה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ]. מִתַּחְתַּי, הַיְנוּ בְּחִינַת אֲמֶת, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פה, יב): "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח"; כִּי הָאֱמֶת מֻנָּחַת תַּחַת הָאָדָם, וּכְכָל שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת יֵשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי, וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת אֶרֶץ, שֶׁכֻּלָּם דָּשִׁים עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְתַּחַת לוֹ דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֶה לִרְאוֹת וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ מִכָּל דָּבָר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה זוֹ לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא כְּשֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בִּבְחִינַת אַיִן, וְאָז הוּא זוֹכֶה שֶׁמֵּאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ לוֹ טוֹב עַיִן, וְהוּא יָכוֹל לְבָרֵךְ אֶת כֻּלָּם, כִּי "טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ" (מִשְׁלֵי כב, ט), וְהַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה סה, טז): "הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹקֵי אָמֵן". [כִּי הַבְּרָכוֹת תְּלוּיוֹת רַק בָּאָדָם, שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כָּאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהִיא נִדָּשֶׁת מִכֻּלָּם]. וְזֶה שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל, שֶׁעַל־יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, כִּי הָיָה עוֹסֵק לִקְבֹּר מֵתִים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רַע־עַיִן, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְתְּחָה לוֹ דְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. 'וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת עַד חָטְמִי', הַיְנוּ מְחַמַּת הַדְּבֵקוּת, הֶעֱמַדְתִּי עַצְמִי בְּסַכָּנָה לְכָנֵס בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, הַיְנוּ בְּרַע עַיִן, עַד שֶׁהֶצְרַכְתִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַיִן. וְזֶה עַד חָטְמִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה׳" (אֵיכָה ד, כ); הַיְנוּ אַף שֶׁהָיָה עוֹסֵק תָּמִיד לְקַבֵּר אֶת הָרַע עַיִן, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתַת הַלֵּב, עִם כָּל זֹאת הֶעֱמִיד אֶת עַצְמוֹ בְּסַכָּנָה, כִּי פַּעַם נִכְנַס בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, הַיְנוּ בְּרַע עַיִן, שֶׁמִּי שֶׁנִּכְנַס בּוֹ, הוּא מְסֻכָּן שֶׁלֹּא יִפֹּל גַּם־כֵּן בְּרַע עַיִן הַזֶּה,

וְזֶה שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל, קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי. כִּי אַבָּא שָׁאוּל הִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן תָּמִיד אֶת הָרַע עַיִן, הַנִּקְרָא מִיתָה כַּנַּ״ל. פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה מִתַּחְתַּי. מְעָרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת דְּבֵקוּת, בְּחִינַת: "כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת" (מְלָכִים־א ז). מִתַּחְתַּי, הַיְנוּ בְּחִינַת אֱמֶת. בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים פה): "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח". כִּי "טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ" (מִשְׁלֵי כב), וְהַבְּרָכוֹת הֵם בְּחִינַת אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה סה): "הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹקֵי אָמֵן". וְזֶה שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל, שֶׁעַל־יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, נִפְתְּחָה לוֹ דְּבֵקוּת. וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת עַד חָטְמִי, הַיְנוּ מְחַמַּת הַדְּבֵקוּת, הֶעֱמַדְתִּי עַצְמִי בְּסַכָּנָה לְכָנֵס בְּגַלְגַּל עֵינוֹ שֶׁל מֵת, הַיְנוּ בְּרַע עַיִן. עַד שֶׁהֶצְרַכְתִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע עַיִן. וְזֶה עַד חָטְמִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה׳" (אֵיכָה ד).

וְהֵצַרְךָ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר: ״טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ״, כִּי מָשִׁיחַ זֶה סוֹד בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, יְחִידָה דִּיחִידָה, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם רַע עַיִן נִמְצָא, כִּי שָׁם הוּא עֵינָא חֲדָא דְּרַחֲמֵי, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לִבְחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּטוּל לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא כְּבָר אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל אַף אֶחָד בְּרַע עַיִן, אֶלָּא הוּא מְבָרֵךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. ׳וּכְשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי׳, כְּשֶׁחָזַרְתִּי מֵהַדְּבֵקוּת, ׳אָמְרוּ לִי עֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה׳, זֶה הַמָּקוֹם שֶׁנִּכְנַסְתָּ בּוֹ הַיְנוּ בְּרַע עַיִן, זוֹ הָיְתָה עֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם, הַיְנוּ שֶׁאַבְשָׁלוֹם נָפַל לִבְחִינַת הָרַע עַיִן הַזֶּה; כִּי הָיְתָה עֵינוֹ צָרָה בְּמַלְכוּת אָבִיו דָּוִד, וְזֶהוּ ׳כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי׳, הַיְנוּ אַחַר הַתִּקּוּן, שֶׁחָזַרְתִּי בְּחִינַת מָשִׁיחַ לִמְקוֹמוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁחָזַר מֵהַדְּבֵקוּת, עֲדַיִן נִשְׁאֲרָה אֶצְלוֹ הֶאָרַת הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, יְחִידָה דִּיחִידָה, לִבְחִינַת אֲחוֹרַי, הַיְנוּ אַחַר הַתִּקּוּן כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַדְּבֵקוּת, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז, ו): ״מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים״, ׳בְּרָהִיטֵי מֹחִין׳ (תִּקּוּן ו׳, דַּף כא); הַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמֹחוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁחוֹזֵר מֵהַבְּטוּל, עֲדַיִן הַדְּבֵקוּת שֶׁהָיְתָה דְּבוּקָה מִקֹּדֶם, נִשְׁאֲרָה אֶצְלוֹ אֲפִלּוּ אַחַר־כָּךְ, שֶׁזֶּה לַאֲחוֹרַי. ״אָסוּר״, הַיְנוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין; אֲפִלּוּ שֶׁחָזַר מֵהַבְּטוּל וְהַדְּבֵקוּת עֲדַיִן גַּם אֲחוֹרָיו, שֶׁזֶּה כְּלַל עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא אֲחוֹרַיִם, עֲדַיִן הַדְּבֵקוּת נִשְׁאֲרָה אֶצְלוֹ, וְהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר הוּא נִמְצָא בְּעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, הוּא יָכוֹל לִרְאוֹת אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לוֹ מִכָּל דָּבָר, כִּי עֶצֶם הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, זֶה נִקְרָא בְּחִינַת פָּנִים יְחִידָה דִּיחִידָה, שֶׁשָּׁם לֹא שַׁיָּךְ רַע עַיִן, אֲבָל כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַבְּטוּל וְהַדְּבֵקוּת, וְהוּא בְּחִינַת כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, עֲדַיִן נִשְׁאָר אֶצְלוֹ הַמֹּחִין שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהֵם הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה (שְׁמוּאֵל־א׳ כה, כט): ״וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים״, הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד, הַיְנוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חַיִּים, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְנָחוֹת מד.): ׳כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״. וְעַל כֵּן לֹא אָמְרוּ לוֹ שֶׁעֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה, עַד שֶׁחָזַר לַאֲחוֹרָיו. כִּי אִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ

וּכְשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, אָמְרוּ לִי עֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה, הַיְנוּ שֶׁאַבְשָׁלוֹם נָפַל לִבְחִינַת הָרַע עַיִן הַזֶּה. וְזֶהוּ כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, הַיְנוּ אַחַר הַתִּקּוּן, שֶׁחָזַרְתִּי בְּחִינַת מָשִׁיחַ לִמְקוֹמוֹ, לִבְחִינַת אֲחוֹרַי. כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז): **״מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים״, ׳בְּרָהִיטֵי מֹחִין׳** (תִּקּוּן ו׳ דַּף כא). **״אָסוּר״, הַיְנוּ בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲחוֹרַי, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (בְּרָכוֹת ז): **״וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי״, זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וְזֶה** (שְׁמוּאֵל־א כה): **״וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים״, הַנֶּאֱמָר בְּדָוִד. הַיְנוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. כִּי תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת חַיִּים, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (מְנָחוֹת מד) **׳כָּל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין זוֹכֶה לְחַיִּים׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ״. וְעַל כֵּן לֹא אָמְרוּ לוֹ שֶׁעֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה, עַד שֶׁחָזַר לַאֲחוֹרָיו. כִּי אִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ**

מִקֹּדֶם מִזֶּה, אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא הָיָה מְסַכֵּן עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ לִכְנֹס בְּרַע עַיִן כָּזֶה, כִּי הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה; כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה בִּשְׁלֵמוּת לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבִשְׁבִיל זֶה מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת נֶצַח, וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא מָשִׁיחַ, שֶׁיְּגַלֶּה אֶת הָאֲרַת יְחִידָה דִּיחִידָה, בְּטוּל לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף, שֶׁזֶּה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁהוּא סוֹד הַדְּבֵקוּת, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה, הוּא חַי חַיִּים נִצְחִיִּים, וְלָכֵן כְּשֶׁנִּכְנָס בְּעֵינוֹ שֶׁל אַבְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה רַע עַיִן, אָז רָאָה בְּאֵיזוֹ סַכָּנָה הָיָה נִמְצָא, כִּי לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהִכָּנֵס בְּתוֹךְ הָרַע עַיִן שֶׁל הָרְשָׁעִים, כִּי הִיא סַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁהֵם לֹא יַפִּילוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ נוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. [וְהַכְּלָל, כְּשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל דָּבוּק בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי הָרַע עַיִן לֹא יָכוֹל לְהַזִּיקוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁחוֹזֵר מֵהַדְּבֵקוּת, אָז הוּא מְסֻכָּן מְאֹד, שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע עַיִן שֶׁל הָרְשָׁעִים].

ה. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָעַיִן מִכֹּחַ הַמַּדְמֶה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן, צָרִיךְ לִשְׁמֹר מִזֶּה. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאִיָּה יָפָה, יָכוֹל לִטְעוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאֶה מֵרָחוֹק, וְנִדְמֶה לוֹ לְהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת, עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה לָזֶה; הַיְנוּ אֲפִלּוּ אָדָם שֶׁכְּבָר זָכָה לְטוֹב עַיִן, וְהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּכֹחַ הַמַּדְמֶה, כִּי בְּנָקֵל אָדָם יָכוֹל לְדַמּוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא כְּבָר דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהַדְּבֵקוּת, וְחַי בְּדִמְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים מְאֹד. וְלָזֶה צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד, שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, שֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁהוּא כְּבָר דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי.

מִקֹּדֶם מִזֶּה, אֶפְשָׁר לֹא הָיָה מְסַכֵּן עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ לִכְנֹס בְּרַע עַיִן כָּזֶה, כִּי הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה:

ה וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָעַיִן מִכֹּחַ הַמַּדְמֶה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן, צָרִיךְ לִשְׁמֹר מִזֶּה. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאִיָּה יָפָה, יָכוֹל לִטְעוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאֶה מֵרָחוֹק, וְנִדְמֶה לוֹ לְהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת. עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה לָזֶה.

וְהַכֹּחַ הַמַּדְמֶה בָּא עַל־יְדֵי לְשׁוֹן הָרָע, כִּי כֹּחַ הַמַּדְמֶה הוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה. וְהַמּוֹצִיא דִּבָּה הוּא נוֹפֵל לְבַהֲמִיּוּת, וְעַל כֵּן נִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. כִּי ״מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל״ (מִשְׁלֵי י׳), **וּכְשֶׁהַדַּעַת נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, נוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם**

וְהַכֹּחַ הַמַּדְמֶה בָּא עַל־יְדֵי לְשׁוֹן הָרָע, כִּי כֹּחַ הַמַּדְמֶה הוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכֹּחַ הַמַּדְמֶה. וְהַמּוֹצִיא דִּבָּה נוֹפֵל לְבַהֲמִיּוּת, וְעַל כֵּן נִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. כִּי ״מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל״ (מִשְׁלֵי י׳); וְזֶה הַסִּימָן אִם אָדָם עַדַיִן רָחוֹק מֵהַדְּבֵקוּת, כִּי אִם מְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע עַל הַזּוּלַת, סִימָן שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא שָׁרוּי בְּכֹחַ הַמַּדְמֶה, שֶׁהַכֹּל דִּמְיוֹן אֶחָד גָּדוֹל, כִּי מִי שֶׁהוּא דָּבוּק לְגַמְרֵי בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא אַף פַּעַם לֹא יְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, כִּי לְשׁוֹן־הָרָע הוּא בְּחִינַת כְּפִירוּת, כִּי הָאָדָם לֹא יְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, עַד שֶׁכּוֹפֵר בָּעִקָּר, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה א׳): זֶה שֶׁהוּא אָמַר לְשׁוֹן־הָרָע, אֵינוֹ אוֹמֵר עַד שֶׁהוּא כּוֹפֵר בָּעִקָּר, וּמַה טַּעֲמָא (תְּהִלִּים יב, ה): ״אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ״; וּכְשֶׁהַדַּעַת נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַדַּעַת הוּא הַדְּבֵקוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, לה): ״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְהוָ״ה הוּא

הָאֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ״, אֲזַי נוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת, וְנִמְשָׁךְ אַחַר כֹּחַ הַמְדַמֶּה, בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ ד, ו): ״כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ״, בָּזֶה שֶׁאַתָּה מוֹאֵס בְּהַדַּעַת שֶׁהִיא הַדִּבְקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה ״וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי״; כַּהֵן, הַיְנוּ בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה מא, ח): ״אַבְרָהָם אֹהֲבִי״, שֶׁנִּקְרָא כֹּהֵן, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי, ד): ״אַתָּה כֹהֵן״, כִּי הוּא הָיָה דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה רֹאשׁ לַמַּאֲמִינִים, בְּחִינַת: ״וְקָמַץ הַכֹּהֵן״ (וַיִּקְרָא ה, יב), שֶׁנִּצְטַמְצֵם בְּחִינַת הַכֹּהֵן שֶׁבּוֹ, שֶׁהִיא הַדִּבְקוּת, וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, בִּבְחִינַת (שָׁם בְּהוֹשֵׁעַ): ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת״, ״נִדְמוּ״, הַיְנוּ כֹּחַ הַמְדַמֶּה; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ רוֹצֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ עַד לְשׁוֹן־הָרָע, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְהוּא שׁוֹרֶה בְּדִמְיוֹן גָּדוֹל, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְבַסּוֹף הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי, ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת״, שֶׁכֹּחַ הַמְדַמֶּה שׁוֹרֶה בּוֹ. [וְלָכֵן בָּזֶה יֵדַע אָדָם אִם כֹּחַ הַמְדַמֶּה מִתְגַּבֵּר בּוֹ, וְהוּא רָחוֹק מֵהַדִּבְקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא — אִם הוּא מְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע, וְעַל־כֵּן כָּל הַבָּא לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְרוֹצֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיְּקַבֵּל כָּל הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לוֹ אֲפִלּוּ מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ שֶׁיִּזָּהֵר מְאֹד לֹא לְדַבֵּר לְשׁוֹן־הָרָע].

יְתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת. בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ ד): **״כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ, וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי״. כַּהֵן, הַיְנוּ בְּחִינַת** (יְשַׁעְיָה מא): **״אַבְרָהָם אוֹהֲבִי״. בְּחִינַת** (תְּהִלִּים קי): **״אַתָּה כֹהֵן״, בְּחִינַת: ״וְקָמַץ הַכֹּהֵן״** (וַיִּקְרָא ה). **וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. בִּבְחִינַת** (שָׁם בְּהוֹשֵׁעַ): **״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת״, ״נִדְמוּ״, הַיְנוּ כֹּחַ הַמְדַמֶּה:**

ו וְזֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הוּא מְבַקֵּשׁ תָּמִיד כְּלִי לִשְׁכֹּן שָׁם, וְעַל־כֵּן הוּא מַחֲזִיר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל־פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת. וְעַל־כֵּן אִם הֵם מְחַדְּשִׁים דָּבָר בַּתּוֹרָה, הוּא חִדּוּשׁ נָאֶה וּמִתְקַבֵּל (בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז גְּלַייְךְ). **כִּי הוּא בָּא מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא, הַיְנוּ כְּמוֹ בִּקְדֻשָּׁה, חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים בָּאִים מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁמִּתְאַחֲזוֹת בּוֹ הַקְּלִפּוֹת, כִּי הֵן מִתְגָּרוֹת בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל** (סַנְהֶדְרִין נב.) **וּבְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יוֹתֵר מִכֻּלָּם; וּבְפָרָט תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמְּחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, עֲלֵיהֶם מִתְפַּשְּׁטוֹת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵן כֹּחַ הַמְדַמֶּה בְּיוֹתֵר, אַךְ שֶׁהָרָע שֶׁבּוֹ הוּא יוֹתֵר מֵהַטּוֹב; הַיְנוּ אֲפִלּוּ שֶׁמְּחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁזֶּה דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, עִם כָּל זֹאת הָרָע שֶׁיֵּשׁ בְּהַחִדּוּשִׁים הוּא יוֹתֵר מֵהַטּוֹב. וְאֵלּוּ הַחִדּוּשִׁים מַזִּיקִים לְפַרְנָסָה, כִּי**

ו. וְזֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הוּא מְבַקֵּשׁ תָּמִיד כְּלִי לִשְׁכֹּן שָׁם, כִּי הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁמִּתְאַחֲזִים בָּאָדָם, הֵם הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֶחְמַת עֲוֹנוֹתָיו, וְהֵם מְחַפְּשִׂים מָקוֹם לְהִתְאַחֵז בּוֹ, וְעַל־כֵּן הוּא מַחֲזִיר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל־פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ו.): הַאי דּוֹחֲקָא דְּהָוֵי בְּכַלָּה מְנַיְּיהוּ הָוֵי, הָנֵי בִּרְכֵי דְּשַׁלְהֵי מְנַיְּיהוּ הָנֵי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ מֵחֲפָיָא דִּידְהוּ; כִּי הֵם בְּיוֹתֵר רוֹצִים לְהִתְאַחֵז בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַשּׁוֹנִים הֲלָכוֹת, וְעַל־כֵּן אִם הֵם מְחַדְּשִׁים דָּבָר בַּתּוֹרָה, הוּא חִדּוּשׁ נָאֶה וּמִתְקַבֵּל (בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז גְּלַייְךְ). כִּי הוּא בָּא מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא, הַיְנוּ כְּמוֹ בִּקְדֻשָּׁה, חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים בָּאִים מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁמִּתְאַחֲזוֹת בּוֹ הַקְּלִפּוֹת,

כִּי עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִבְרָאִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נא, טז): "וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עַבְדֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי וְכוּ' [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בַּהַקְדָּמָה, דַּף ה'. וְזֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר שָׁם: מָה אֲנָא בְּמִלּוֹלָא דִּילִי עָבְדִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים לג, ו): "בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ", אוֹף הָכִי אַתְּ]; וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח, יב): "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'; כִּי הַהַשְׁפָּעוֹת בָּאוֹת מֵהַשָּׁמַיִם, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בּוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, וּמִשָּׁם נִשְׁפַּעַת פַּרְנָסָה. אַךְ כְּשֶׁהַחִדּוּשִׁים הֵם עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְאֵין בָּהֶם אֱמֶת, אֲזַי נִבְרָאִין רְקִיעִין דְּשָׁוְא (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר שָׁם), וְעַל יָדָם בָּא רָעָב לָעוֹלָם; כִּי בָּרָא בְּחִדּוּשָׁיו רְקִיעִין דְּשָׁוְא, וְאַף שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם־כֵּן טוֹב, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׂבַע, אַךְ מֻחְמַת שֶׁהָרָע יוֹתֵר מֵהַטּוֹב, עַל־כֵּן הָרָע גּוֹבֵר, וְהַטּוֹב נִתְבַּטֵּל, בִּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה" (בְּרֵאשִׁית מא), שֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב עַל בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרָע עַל הַטּוֹב. עַד שֶׁאֵין נִכָּר הַטּוֹב מִפְּנֵי הָרָע, בִּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע" וְכוּ' כַּנַּ"ל:

עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִבְרָאִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נא): **"וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עַבְדֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי וְכוּ'** (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בַּהַקְדָּמָה דַּף ה). **וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים כח): **"יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'. אַךְ כְּשֶׁהַחִדּוּשִׁים הֵם עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, אֲזַי נִבְרָאִין רְקִיעִין דְּשָׁוְא** (בַּזֹּהַר שָׁם), **וְעַל יָדָם בָּא רָעָב לָעוֹלָם. וְאַף שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם כֵּן טוֹב, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׂבַע. אַךְ מֻחְמַת שֶׁהָרָע יוֹתֵר מֵהַטּוֹב, עַל כֵּן הָרָע גּוֹבֵר, וְהַטּוֹב נִתְבַּטֵּל. בִּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה"** (בְּרֵאשִׁית מא), **שֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב עַל בְּחִינַת שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הָרָע עַל הַטּוֹב. עַד שֶׁאֵין נִכָּר הַטּוֹב מִפְּנֵי הָרָע, בִּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע" וְכוּ' כַּנַּ"ל:**

וּמַה שֶּׁמְּחַזֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה לִשְׁרוֹת עַל־פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת, וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, וְלֹא נִבְרָא לוֹ גּוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף מ"ז מ"ח, וּבְפָרָשַׁת תְּרוּמָה דַּף קנה:) **עַל פָּסוּק** (בְּרֵאשִׁית ב, ג): **"אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת"**

וּמַה שֶּׁמְּחַזֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה לִשְׁרוֹת עַל־פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת, וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, וְלֹא נִבְרָא לוֹ גּוּף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (בְּרֵאשִׁית דַּף מז ומח, וּבְפָרָשַׁת תְּרוּמָה דַּף קנה:) עַל פָּסוּק: "אֲשֶׁר

כִּי עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִבְרָאִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נא, טז): "וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה", אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא עַבְדֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא בְּמִלּוֹלִי וְכוּ' [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בַּהַקְדָּמָה, דַּף ה'. וְזֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר שָׁם: מָה אֲנָא בְּמִלּוֹלָא דִּילִי עָבְדִית שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים לג, ו): "בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ", אוֹף הָכִי אַתְּ]; וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח, יב): "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם וְכוּ'; כִּי הַהַשְׁפָּעוֹת בָּאוֹת מֵהַשָּׁמַיִם, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בּוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, וּמִשָּׁם נִשְׁפַּעַת פַּרְנָסָה. אַךְ כְּשֶׁהַחִדּוּשִׁים הֵם עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְאֵין בָּהֶם אֱמֶת, אֲזַי נִבְרָאִין רְקִיעִין דְּשָׁוְא (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר שָׁם), וְעַל יָדָם בָּא רָעָב לָעוֹלָם; כִּי בָּרָא בְּחִדּוּשָׁיו רְקִיעִין דְּשָׁוְא, וְאַף שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם־כֵּן טוֹב, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׂבַע, אַךְ מֻחְמַת שֶׁהָרָע יוֹתֵר מֵהַטּוֹב, עַל־כֵּן הָרָע גּוֹבֵר, וְהַטּוֹב נִתְבַּטֵּל, בִּבְחִינַת: "וְלֹא נוֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל קִרְבָּנָה" (בְּרֵאשִׁית מא), שֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם,

לַעֲשׂוֹת״, שֶׁמְּבאָר שָׁם, שֶׁהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכּחַ הַמְּדַמֶּה, נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּבְתוֹךְ כָּךְ קִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, וְנִשְׁאֲרוּ רוּחַ בִּלא גּוּף וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַל־כֵּן זֶה הַכּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהוּא רוּחַ בִּלא גּוּף, הוּא מְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ גּוּף לִשְׁרוֹת בּוֹ, וְהוֹלֵךְ אֵצֶל הַשּׁוֹנֵי הֲלָכוֹת, כִּי הֵם בּוֹרְאִים הַכֹּל בְּדִבְרֵי תּוֹרָתָם. עַל־כֵּן הוּא הוֹלֵךְ וְשׁוֹרֶה אֶצְלָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא לוֹ גּוּף לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ עַל יָדָם; וְלָכֵן כָּל אֵלּוּ שֶׁהֵם מְחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, צְרִיכִים תָּמִיד לִרְאוֹת לְהַכְנִיס אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַחִדּוּשִׁים שֶׁלָּהֶם, כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת, כִּי בִּמְקוֹם הָאוֹר אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה כְּלָל, וְלָכֵן כְּשֶׁמְּחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, וּמַזְכִּירִים תָּמִיד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן (תְּהִלִּים צ, י), וְאֵין לָהֶם שְׁלִיטָה עַל זֶה שֶׁמְּחַדֵּשׁ אֶת הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ״ל): ״וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם״, הַיְנוּ מַה שֶּׁהַחֲלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת כּחַ הַמְּדַמֶּה, הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ לִשְׁרוֹת עַל הַשּׁוֹנֵה הֲלָכוֹת. ״כִּי נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹהִים, וּמְמַהֵר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ. זֶה בְּחִינַת: ״אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת״ הַנַּ״ל, שֶׁהָיָה נָכוֹן הַכֹּל עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְקִדֵּשׁ הַיּוֹם, וּמְהֵר אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹתוֹ בִּלא גּוּף, וּמֻחֲמַת זֶה הוּא מַחֲזִיר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל הַשּׁוֹנֵה הֲלָכוֹת כַּנַּ״ל; הַיְנוּ לָמָּה הַכּחַ הַמְּדַמֶּה שׁוֹרֶה רַק עַל הַשּׁוֹנֵה הֲלָכוֹת, כִּי מִי שֶׁמְּחַדֵּשׁ בַּהֲלָכָה, הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת חֲדָשִׁים, וְאִם אֵינָם דְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הֲרֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עָלָיו כּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַשֵּׁדִים שֶׁנִּבְרְאוּ עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, שֶׁאֵין לָהֶם גּוּפִים, וְלָכֵן הֵם מְחַפְּשִׂים מָקוֹם לִשְׁרוֹת בָּהֶם. וְזֶה ״חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא״ (שָׁם כה); הַיְנוּ חֲלוֹם פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כּחַ הַמְּדַמֶּה, כֹּחַ בָּטֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ה, ד): ״תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם״; וּלְבַטֵּל אוֹתָם מֵעֲבוֹדָתָם, הוּא בָּא מֵאֶחָד, הַיְנוּ מֵאַהֲבָה [כִּי אֶחָד הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה,

בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת״. שֶׁמְּבאָר שָׁם, שֶׁהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַכּחַ הַמְּדַמֶּה, נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּבְתוֹךְ כָּךְ קִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם, וְנִשְׁאֲרוּ רוּחַ בִּלא גּוּף וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן זֶה הַכּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהוּא רוּחַ בִּלא גּוּף, הוּא מְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ גּוּף לִשְׁרוֹת בּוֹ. וְהוֹלֵךְ אֵצֶל הַשּׁוֹנֵי הֲלָכוֹת, כִּי הֵם בּוֹרְאִים הַכֹּל בְּדִבְרֵי תּוֹרָתָם. עַל כֵּן הוּא הוֹלֵךְ וְשׁוֹרֶה אֶצְלָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא לוֹ גּוּף לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ עַל יָדָם:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם בַּפָּרָשָׁה הַנַּ״ל) וְעַל הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם, הַיְנוּ מַה שֶּׁהַחֲלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת כּחַ הַמְּדַמֶּה, הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ לִשְׁרוֹת עַל הַשּׁוֹנֵה הֲלָכוֹת. כִּי נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹהִים, וּמְמַהֵר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ. זֶה בְּחִינַת: ״אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת״ הַנַּ״ל, שֶׁהָיָה נָכוֹן הַכֹּל עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְקִדֵּשׁ הַיּוֹם, וּמְהֵר אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹתוֹ בִּלא גּוּף, וּמֻחֲמַת זֶה הוּא מַחֲזִיר תָּמִיד לִשְׁרוֹת עַל הַשּׁוֹנֵה הֲלָכוֹת כַּנַּ״ל: וְזֶה, ״חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא״ (שָׁם). הַיְנוּ חֲלוֹם פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כּחַ הַמְּדַמֶּה, כֹּחַ בָּטֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ה): ״תַּפְרִיעוּ אֶת הָעָם״. הוּא בָּא מֵאֶחָד, הַיְנוּ מֵאַהֲבָה, [כִּי אֶחָד הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה,

כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ד׳]; הַיְנוּ מֵאַהֲבָה נְפוּלָה כַּנַּ״ל, בְּחִינַת: ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת, כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ״ וְכוּ׳, כַּנַּ״ל; רָצָה לוֹמַר, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים, שֶׁכֹּחַ הַמְדַמֶּה מִשְׁתַּדֵּל לִשְׁרוֹת עַל הַשּׂוֹנֶה הֲלָכוֹת דַּיְקָא, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה כח:): כָּל הַשּׂוֹנֶה הֲלָכוֹת מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא׳; נִמְצָא, מִי שֶׁשּׂוֹנֶה הֲלָכוֹת וּמְחַדֵּשׁ בָּהֶן, הֲרֵי הוּא בּוֹנֶה רְקִיעִין חֲדָשִׁים, וְזוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת ׳מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא׳, וְכֹחַ הַמְדַמֶּה רוֹצֶה לַעֲקֹר אוֹתוֹ מֵהַזְּכָרוֹן דִּקְדֻשָּׁה. וְלָכֵן הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שׂוֹרֶה עַל הַשּׂוֹנֶה הֲלָכוֹת דַּיְקָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת פַּרְעֹה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֹּחַ בָּטֵל, אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁכוֹת אַהֲבוֹת הַנְּפוּלוֹת, כִּי (כְּתֻבוֹת נט.): הַבַּטָּלָה מְבִיאָה לִידֵי זִמָּה; שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ כֹּחַ הַמְדַמֶּה, חֲלוֹם פַּרְעֹה. [וּמֵרָחוֹק תָּבִין לָמָּה נָקַט פַּרְעֹה, שֶׁהוּא גַּם מִלְּשׁוֹן פֶּה־רַע, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה בָּא עַל־יְדֵי דִּבּוּר לְשׁוֹן הָרַע. (וּבָזֶה יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו)]; שֶׁזֶּה ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת״, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה מִתְגַּבֵּר עַל אָדָם שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת בִּידִיעוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ (דְּבָרִים ד, לה): ״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ״, שֶׁזֶּה ״כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ״, מִמֵּילָא מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי בֶּאֱמֶת אִם אָדָם הָיָה מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי יִתְפָּרְדוּ מִמֶּנּוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהֵם כְּלַל הַדְּמְיוֹנוֹת מֵהָאָדָם, וְהָיָה דָּבוּק רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, עַל־יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי לְשׁוֹן־הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל״, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְאַהֲבוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת, וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וְעַל־יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לְשִׁכְחָה; כִּי הוּא שׁוֹכֵחַ לְגַמְרֵי מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד, וּכְאִלּוּ שֶׁיִּשָּׁאֵר פֹּה בָּזֶה הָעוֹלָם לָנֶצַח.

אַהֲבָה כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר]. הַיְנוּ מֵאַהֲבָה נְפוּלָה כַּנַּ״ל. בְּחִינַת: ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת, כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל:

נִמְצָא עַל־יְדֵי הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי לְשׁוֹן הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל״, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת. עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְאַהֲבוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת. וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וְעַל־יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לְשִׁכְחָה: וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה, מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים עַתָּה קֶשֶׁר כָּל הַמִּקְרָא הַזֶּה: ״נִדְמוּ עַמִּי״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ, נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת, שֶׁעַל יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ, כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי. כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, נוֹפֵל מֵאַהֲבוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ״ל, וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, בְּחִינַת ״נִדְמוּ

וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה, מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים עַתָּה קֶשֶׁר כָּל הַמִּקְרָא הַזֶּה: ״נִדְמוּ עַמִּי״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת״, שֶׁעַל־יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, מִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ ״כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי״; כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, נוֹפֵל מֵאַהֲבוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּהֵן כַּנַּ״ל, וְאָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַכֹּחַ

הַמְדַמֶּה, בְּחִינַת ״נִדְמוּ עַמִּי״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ שֶׁשִּׂים שָׁם בְּפָסוּק זֶה: ״וַתִּשְׁפַּח תּוֹרַת אֱלֹקֶיךָ״. וַתִּשְׁפַּח וַדַּאי, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן, וּבָא לִשְׁכְחָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ ״אֶשְׁכָּחֵךְ בָּנֶיךָ גַּם אָנִי״, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בַּזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לִשְׁכְחָה, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ בֵּן זָכָר, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לָעֵיל לְעִנְיַן אַבְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא זָכָה לְבֵן זָכָר, מֵחֲמַת זֶה שֶׁפָּגַם בַּזִּכָּרוֹן כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: ״אֶשְׁכָּחֵךְ בָּנֶיךָ גַּם אָנִי״ כַּנַּ״ל: [וּבָזֶה תָּבִין בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק אֶת הַפָּסוּק (הוֹשֵׁעַ ד, ו): ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת, כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי, וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ, אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי״, אֶל כְּלַל הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה, וְאֵיךְ שֶׁמְּקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה, כִּי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה בָּא לָאָדָם רַק עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹאֵס בְּהַדַּעַת גְּלוּי אֱלֹקוּת בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה ״וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹקֶיךָ״, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁמָּאֵס בַּתּוֹרָה, נִפְגָּם הַדַּעַת אֶצְלוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה — ״נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדַּעַת״, וְשׁוֹכֵחַ מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יִשָּׁאֵר אַחֲרָיו בֵּן זָכָר — ״אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ״, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה].

וְעַל־כֵּן גָּזַר פַּרְעֹה עַל הַזְּכָרִים דַּיְקָא, כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ בָּטֵל כַּנַּ״ל, שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר עַל הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר כַּנַּ״ל. כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם וּמְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ (שְׁמוֹת א, כב): ״וַיְצַו פַּרְעֹה וְכוּ׳ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ״. ״הַיְאֹרָה״ דַּיְקָא, כִּי יְאוֹר מִצְרַיִם זֶה פִּישׁוֹן (כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית), הַיְנוּ בְּחִינַת ׳פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת׳ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כו: וּבְתִקּוּן נה), שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לִפְגֹּם הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר, עַל־יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הַשּׁוֹרֶה עַל־פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת כַּנַּ״ל: [יַסְבִּיר לָמָּה גָּזַר פַּרְעֹה עַל הַזְּכָרִים דַּיְקָא? כִּי זָכָר

עַמִּי״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ שֶׁשִּׂים שָׁם בְּפָסוּק זֶה, וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹקֶיךָ. וַתִּשְׁכַּח וַדַּאי, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן וּבָא לִשְׁכְחָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ, אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בַּזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לִשְׁכְחָה, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ בֵּן זָכָר, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא לְעֵיל לְעִנְיַן אַבְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא זָכָה לְבֵן זָכָר מֵחֲמַת זֶה שֶׁפָּגַם בַּזִּכָּרוֹן כַּנַּ״ל, וְזֶהוּ: ״אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי״ כַּנַּ״ל:

וְעַל כֵּן גָּזַר פַּרְעֹה עַל הַזְּכָרִים דַּיְקָא, כִּי פַּרְעֹה הוּא בְּחִינַת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ בָּטֵל כַּנַּ״ל. שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר עַל הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר כַּנַּ״ל. כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא פּוֹגֵם וּמְבַטֵּל, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַזִּכָּרוֹן כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ, (שְׁמוֹת א): ״וַיְצַו פַּרְעֹה וְכוּ׳ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ״. ״הַיְאֹרָה״ דַּיְקָא, כִּי יְאוֹר מִצְרַיִם, זֶה פִּישׁוֹן (כַּמּוּבָא בְּפֵרַשׁ״י פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית). הַיְנוּ בְּחִינַת ׳פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת׳ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית כו ע״ב וּבְתִקּוּן נה), שֶׁשָּׁם שׁוֹרֶה הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל. הַיְנוּ שֶׁרָצָה לִפְגֹּם הַזִּכָּרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּן זָכָר, עַל יְדֵי הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הַשּׁוֹרֶה עַל פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת כַּנַּ״ל:

הוּא לְשׁוֹן זְכָרוֹן, הַיְנוּ לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְהֵפֶךְ כֹּחַ הַמְדַמֶּה הוּא שִׁכְחָה, לְהַשְׁכִּיחַ מֵהָאָדָם אֶת עָלְמָא דְּאָתֵי, כְּאִלּוּ אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד, וְזֶה בָּא עַל־יְדֵי פַּרְעֹה, שֶׁהוּא כֹּחַ בָּטֵל, וְלָכֵן גָּזַר עַל הַזְּכָרִים דַּיְקָא, שֶׁהוּא זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְגָזַר שֶׁיַּשְׁלִיכוּ אֶת הַזָּכָר הַיְאֹרָה, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): יְאוֹר מִצְרַיִם זֶה פִּישׁוֹן, הַיְנוּ פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, כִּי הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שׁוֹרוֹת רַק עַל זֶה שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, וְרוֹצֶה לְבַטֵּל אוֹתוֹ מִזִּכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָכֵן ׳כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא׳].

וּלְהַכְנִיעַ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת יָד (מֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק, שֶׁכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל בְּחִינַת נְבוּאָה, שֶׁהוּא זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, תָּלוּי בַּיָּד): **בְּחִינַת** (הוֹשֵׁעַ יב, יא): **״וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה״.** (וּמַהוּ עִנְיַן הַיָּד שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ עַל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נְבוּאָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה). **וְיָד, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׁמְחָה, בְּחִינַת** (דְּבָרִים יב, ז): **״וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל מִשְׁלַח יֶדְכֶם״** (הַיְנוּ עַל־יְדֵי תִּקֻּף הַשִּׂמְחָה שֶׁתָּלוּי בַּיָּד, הוּא מְבַטֵּל אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו). **וְזֶה בְּחִינַת כְּלִי זֶמֶר שֶׁמְּנַגְּנִין בַּיָּד דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹרָה הַנְּבוּאָה עַל הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מְלָכִים־ב ג): **״קְחוּ לִי מְנַגֵּן״ וְכוּ׳. כִּי הַכְּלִי הוּא הִתְאַסְּפוּת הָרוּחַ, וְהוּא מְעָרָב טוֹב וָרַע. כִּי יֵשׁ עַצְבוּת רוּחַ, רוּחַ נְכֵאָה. רוּחַ רָעָה, כַּנֶּאֱמָר בְּשָׁאוּל** (שְׁמוּאֵל־א טז): **״וּבְעַתָּתוּ רוּחַ רָעָה״. וְיֵשׁ רוּחַ טוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (תְּהִלִּים קמג): **״רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר״. וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ.**

וַתְּהִי עָלָיו יַד הַוָּיָ״ה״; הַיְנוּ יָד דַּיְקָא, הֵן שֶׁמְּנַגְּנִין בִּכְלֵי זֶמֶר עִם הַיָּד, וְהֵן שֶׁעַל־יְדֵי שִׂמְחָה נִמְשָׁךְ עָלָיו גִּלּוּי אֱלֹקוּת, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל עַל־יְדֵי ״יַד הַוָּיָ״ה״, וְאָז כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל ״יַד הַוָּיָ״ה״, זֶה סוֹד הַנְּבוּאָה, וְהוּא תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, כִּי בְּוַדַּאי הַכֹּל לְטוֹבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו, וְכֵן כָּל הַכְּלֵי זֶמֶר שֶׁמְּזַמְּרִים, הוּא עַל־יְדֵי יָד דַּיְקָא, כִּי הַכְּלִי הוּא הִתְאַסְּפוּת הָרוּחַ, וְהוּא מְעָרָב טוֹב וָרַע. כִּי יֵשׁ עַצְבוּת רוּחַ, רוּחַ נְכֵאָה, שֶׁהוּא רוּחַ נְכֵאָה, שֶׁמַּרְגִּישׁ עַצְמוֹ נְחוּת דַּרְגָּא, וּכְאִלּוּ אֵינוֹ שָׁוֶה לְשׁוּם דָּבָר, שֶׁזֶּה רוּחַ רָעָה שֶׁנִּכְנְסָה בָּאָדָם, כַּנֶּאֱמַר בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל־א׳ טז, יד): ״וּבְעַתָּתוּ רוּחַ רָעָה״; וְלָכֵן הִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁחָשַׁב שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ רוֹצֶה לָקַחַת מִמֶּנּוּ אֶת הַמְּלוּכָה, וְלָכֵן רָצָה לַהֲרֹג אוֹתוֹ. וְהַכֹּל בָּא לוֹ מֵחֲמַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלָיו, שֶׁזֶּה הָרוּחַ רָעָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הָאָדָם, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁרוֹצִים לְהַזִּיק לוֹ. וּלְהֵפֶךְ וְיֵשׁ רוּחַ טוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמג, י): ״רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר״, וְהוּא בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ; כִּי כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְרוּחוֹ יִתְבָּרַךְ טוֹבָה, וְלָכֵן ״תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר״, הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר תָּמִיד, וְזֶה סוֹד רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ וָעֶד,

שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, זֶה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, ״יַד הַוָּיָ״ה״, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע אֱלֹקִי בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁזֶּה רוּחַ נְבוּאָה, וְכֵן מַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִזֶּה זֶה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, רוּחַ הַבָּאָה מֵהַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא תָּמִיד שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ. וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת יָד, שֶׁהוּא שִׂמְחָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בַּכֹּל מִכֹּל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הַכֹּל מִיַּד הַוָּיָ״ה, וְאֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחָה זוֹ, שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, זֶה מֵשְׁגִּיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ה.): ׳כֹּל שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָפֵץ בּוֹ מְדַכְּאוֹ בְּיִסּוּרִין׳, וְהַשִּׂמְחָה הַזּוֹ מַכְנַעַת אֶת הָרוּחַ רָעָה, שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁנִּכְנַס בָּאָדָם.

אַךְ כְּשֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרַע, אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל נְבוּאוֹת אֱמֶת. כִּי נְבוּאָה אֲמִתִּית הִיא רַק כְּשֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, וְהוּא נִכְלָל רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מְעֹרָב בְּטוֹב וְרַע, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ שׁוּם הַשָּׂגָה כְּלָל בְּרוּחָנִיּוּת, וְעַל־כֵּן כָּתוּב בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל־א׳ יט, כד): ״וַיִּתְנַבֵּא וְכוּ׳ וַיִּפֹּל עָרֹם״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: ׳לְשׁוֹן מְשֻׁגָּע׳. כִּי הָיָה מְעֹרָב בְּרוּחַ שְׁטוּת, עַצְבוּת רוּחַ. וְזֶה שֶׁמְּנַגֵּן בְּיָד עַל הַכְּלִי, הוּא מְקַבֵּץ וּמְלַקֵּט בְּיָד אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, מִתּוֹךְ עַצְבוּת רוּחַ. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת יוֹדֵעַ נַגֵּן, שֶׁיֵּדַע לְקַבֵּץ וּלְלַקֵּט וְלִמְצֹא חֶלְקֵי הָרוּחַ אַחַת לְאַחַת, כְּדֵי לִבְנוֹת הַנִּגּוּן, הַיְנוּ לִבְנוֹת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא הֶפֶךְ עַצְבוּת רוּחַ. כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ עַל הַכְּלִי שֶׁמְּנַגֵּן, כְּדֵי לִכְוֵן לִבְנוֹת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵימוּת: וּכְשֶׁהַנָּבִיא שׁוֹמֵעַ זֶה הַנִּגּוּן מֵהַיּוֹדֵעַ נַגֵּן, אֲזַי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁקִּבֵּץ זֶה בְּיָדוֹ מִתּוֹךְ הָעַצְבוּת רוּחַ. וְזֶה: ״וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ״ (שָׁם בִּשְׁמוּאֵל־א׳ יט); כִּי לִזְכּוֹת לִנְבוּאָה אֲמִתִּית, צְרִיכִים לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, שֶׁזֶּה טוֹב גָּמוּר, וְשָׁלֹא יִהְיֶה שָׁם מְעָרָב שׁוּם עַצְבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא רוּחַ שְׁטוּת, וְזֶה שֶׁמְּנַגֵּן בְּיָד עַל הַכְּלִי, הוּא מְקַבֵּץ וּמְלַקֵּט בְּיָד אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, מִתּוֹךְ עַצְבוּת רוּחַ. כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ עַל הַכְּלִי שֶׁמְּנַגֵּן, כְּדֵי לִכְוֵן לִבְנוֹת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת; הַיְנוּ כְּדֵי לִזְכּוֹת לִנְבוּאָה אֲמִתִּית, צְרִיכִים לִהְיוֹת מְאֹד מְאֹד שָׂמֵחַ, וְעִם כְּלֵי זֶמֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם): ״חֶבֶל נְבִיאִים יוֹרְדִים מֵהַבָּמָה וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל וְתֹף וְחָלִיל וְכִנּוֹר וְהֵמָּה מִתְנַבְּאִים״; כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִנְבוּאָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי כְּלֵי זֶמֶר, שֶׁיִּהְיֶה שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ מְאֹד, וְזֶה נַעֲשֶׂה בְּדֶרֶךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי כְּלֵי זֶמֶר, שֶׁמְּשַׂמְּחִים אֶת הָאָדָם.

וּכְשֶׁהַנָּבִיא שׁוֹמֵעַ זֶה הַנִּגּוּן מֵהַיּוֹדֵעַ נַגֵּן, אֲזַי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁקִּבֵּץ זֶה בְּיָדוֹ מִתּוֹךְ הָעַצְבוּת־רוּחַ; כִּי עַל כָּל אָדָם נוֹפֵל תָּמִיד עַצְבוּת וּמְרִירוּת וְדַכָּאוֹן, וּכְשֶׁשּׁוֹמֵעַ קוֹל שִׂמְחָה מִכְּלֵי זֶמֶר, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַלֶּה וְנִדְבָּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה: ״וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ״ (שָׁם בִּשְׁמוּאֵל־א׳ יט);

אַךְ כְּשֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרַע, אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל נְבוּאוֹת אֱמֶת. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל־א יא): ״וַיִּתְנַבֵּא וְכוּ׳ וַיִּפֹּל עָרֹם״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: ׳לְשׁוֹן מְשֻׁגָּע׳. כִּי הָיָה מְעֹרָב בְּרוּחַ שְׁטוּת, עַצְבוּת רוּחַ. וְזֶה שֶׁמְּנַגֵּן בְּיָד עַל הַכְּלִי, הוּא מְקַבֵּץ וּמְלַקֵּט בְּיָד אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, מִתּוֹךְ עַצְבוּת רוּחַ. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת יוֹדֵעַ נַגֵּן, שֶׁיֵּדַע לְקַבֵּץ וּלְלַקֵּט וְלִמְצֹא חֶלְקֵי הָרוּחַ אַחַת לְאַחַת, כְּדֵי לִבְנוֹת הַנִּגּוּן, הַיְנוּ לִבְנוֹת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא הֶפֶךְ עַצְבוּת רוּחַ. כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ עַל הַכְּלִי שֶׁמְּנַגֵּן, כְּדֵי לִכְוֵן לִבְנוֹת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵימוּת:**

וּכְשֶׁהַנָּבִיא שׁוֹמֵעַ זֶה הַנִּגּוּן מֵהַיּוֹדֵעַ נַגֵּן, אֲזַי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁקִּבֵּץ זֶה בְּיָדוֹ מִתּוֹךְ הָעַצְבוּת רוּחַ. וְזֶה: ״וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ״ (שָׁם בִּשְׁמוּאֵל־א׳ יט);

״וְטוֹב לָךְ״ דַּיְקָא, שֶׁמְּלַקֵּט וּמְצָרֵף הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרָע. וְעִקַּר הִתְקַבְּצוּת וּבְנְיַן הָרוּחַ נְבוּאָה, הוּא עַל־יְדֵי הַיָּד. כִּי שָׁם פְּקִדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לא, ו): ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב יב, י): ״אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי, וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ״; וְזֶה (שָׁם בְּמִלְכִים): ״וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה׳״; הַיְנוּ דַּיְקָא עַל־יְדֵי כְּלֵי זֶמֶר שֶׁאָדָם מְשַׁמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֶּלֶת הָרוּחַ רָעָה, עַצְבוּת רוּחַ, וְנִדְבָּק בְּשִׂמְחָה אֲמִתִּית, שֶׁזֶּה יַד הֲוָיָ״ה, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. וְאֵין לְךָ עוֹד שִׂמְחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל בָּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּבוּאָה שֶׁנִּדְבֶּקֶת נִשְׁמָתוֹ בָּאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל יַד הֲוָיָ״ה. שֶׁכָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה, שֶׁזֶּה ״וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן, וַתְּהִי עָלָיו יַד הֲוָיָ״ה״.

**נִמְצָא עַל־יְדֵי שֶׁמְּנַגֵּן בַּיָּד עַל הַכְּלֵי זֶמֶר, עַל־יְדֵי־זֶה מְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ״ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמִּדָּמֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ רָעָה, רוּחַ שְׁטוּת, שֶׁרוֹצֶה לִפְגֹּם וּלְבַלְבֵּל אֶת בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה. וְהוּא נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל, עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַבָּאָה עַל־יְדֵי הַמְנַגֵּן בַּיָּד כַּנַּ״ל. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמִּדָּמֶה הוּא עַל־יְדֵי עַצְבוּת, כִּי הַמִּדָּמֶה הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ, רוּחַ נְכָאָה, רוּחַ רָעָה, שֶׁהוּא מְבַלְבֵּל אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן הַנַּ״ל, בְּחִינַת לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי הַנַּ״ל; וְעַל־כֵּן אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כִּי־אִם עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנַגֵּן בַּיָּד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה׳״, בְּחִינַת: ״וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל: [רָעָה לוֹמַר, שֶׁכָּל עִנְיַן כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁמּוֹרִיד אוֹתוֹ אֶל עַצְבוּת־רוּחַ וּמְרִירוּת וְדַכָּאוֹן, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, וּמְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וּכְאִלּוּ כָּל עִנְיָנָיו תְּלוּיִים

יט). ״וְטוֹב לָךְ״ דַּיְקָא, שֶׁמְּלַקֵּט וּמְצָרֵף הַטּוֹב מִתּוֹךְ הָרָע. וְעִקַּר הִתְקַבְּצוּת וּבְנְיַן הָרוּחַ נְבוּאָה, הוּא עַל־יְדֵי הַיָּד. כִּי שָׁם פְּקִדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לא): ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב יב): ״אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ״. וְזֶה (שָׁם בְּמִלְכִים): ״וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה׳״:

נִמְצָא עַל־יְדֵי שֶׁמְּנַגֵּן בַּיָּד עַל הַכְּלֵי זֶמֶר, עַל־יְדֵי־זֶה מְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה כַּנַּ״ל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת הַכְנָעַת הַמִּדָּמֶה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּחַ רָעָה, רוּחַ שְׁטוּת, שֶׁרוֹצֶה לִפְגֹּם וּלְבַלְבֵּל אֶת בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה. וְהוּא נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל, עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַבָּאָה עַל־יְדֵי הַמְנַגֵּן בַּיָּד כַּנַּ״ל. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמִּדָּמֶה הוּא עַל־יְדֵי עַצְבוּת, כִּי הַמִּדָּמֶה הוּא בְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ, רוּחַ נְכָאָה, רוּחַ רָעָה, שֶׁהוּא מְבַלְבֵּל אֶת הָרוּחַ טוֹבָה, רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן הַנַּ״ל, בְּחִינַת לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי הַנַּ״ל. וְעַל־כֵּן אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כִּי־אִם עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְנַגֵּן בַּיָּד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה׳״, בְּחִינַת: ״וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל:

בִּידֵי בָּשָׂר וָדָם, וְשׁוֹכֵחַ מֵהַזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, אֶלָּא עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה, שֶׁמְּבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, וְאָז נִדְבָּקֶת נִשְׁמָתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹכֶה לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפַּעַת עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כָּל אֶחָד כְּפִי נִשְׁמָתוֹ [וְשָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה].

וְזֶה הַמְנַגֵּן, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ נַגֵּן כַּנַּ״ל. גַּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי בִּשְׁלֵמוּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְעָרֶב טוֹב וָרַע בְּבַת אַחַת. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ נַגֵּן, וְגַם שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי שֶׁמְּנַגְּנִין עָלֶיהָ שָׁלֵם. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵר וּלְכַוֵּן הַנִּגּוּן בִּשְׁלֵמוּת פָּרָאוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה. מִן הָעַצְבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא רוּחַ רָעָה כַּנַּ״ל. כִּי כְּשֶׁאֵין הַכְּלִי שָׁלֵם, אוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ נַגֵּן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּיָדוֹ, לְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, עָלָיו נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי כט): **״כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל״, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיא כָּל הָרוּחַ בְּבַת אַחַת, וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵין נִבְנֶה הַנִּגּוּן. כִּי עִקַּר נְעִימַת הַנִּגּוּן, נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בֵּרוּר הָרוּחַ (שֶׁהוּא הָאֲוִיר שֶׁמִּשָּׁם הַקּוֹל, כַּיָּדוּעַ לְחַכְמֵי הַנִּגִינָה); הַיְנוּ שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הַנִּגּוּן הוּא, עַל־יְדֵי בֵּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה. וּכְשֶׁיּוֹצֵא כָּל הָרוּחַ בְּבַת אַחַת, יוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרַע, וַאֲזַי אֵין נִבְנֶה הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה, וְאֵין נִכְנָע הַמְדַמֶּה.** [מְגַלֶּה אֵיךְ שֶׁהַכֵּלִי זֶמֶר צְרִיכִים לִהְיוֹת בִּשְׁלֵמוּת, וְכֵן הַיּוֹדֵעַ נַגֵּן, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְנַגֵּן, אָז דַּיְקָא מְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, וְזוֹכֶה לְהַדְבִּיק אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפַּעַת עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): **וְזֶה בְּחִינַת** (תְּהִלִּים קמו, ד): **״תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ״. ״לְאַדְמָתוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְדַמֶּה, הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא כָּל הָרוּחַ, שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, אֲזַי חוֹזֵר הַמְדַמֶּה לְאַדְמָתוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְדַמֶּה. הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא כָּל הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה. וּכְשֶׁיּוֹצֵא כָּל הָרוּחַ בְּבַת אַחַת, יוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב וָרַע, וַאֲזַי אֵין נִבְנֶה הַנִּגּוּן וְהַשִּׂמְחָה, וְאֵין נִכְנָע הַמְדַמֶּה.**

וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמו): **״תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ״. ״לְאַדְמָתוֹ״, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמְדַמֶּה. הַיְנוּ כְּשֶׁיּוֹצֵא כָּל**

וְשָׁב אֶל הַמְּדַמֶּה, כִּי לֹא נִכְנָע הַמְּדַמֶּה, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְלַקֵּט וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, וְיוֹצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְּעָרֶב טוֹב וָרַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁאָר אֶצְלוֹ כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, מֵאַחַר שֶׁלֹּא בֵּרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת יָד הַנַּ״ל, הַמְלַקֵּט וּמְבָרֵר בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, אֲזַי מַכְנִיעַ הַמְּדַמֶּה, בִּבְחִינַת: ״וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה״ כַּנַּ״ל. כִּי עִקַּר בְּחִינַת הַנְּבוּאָה, הוּא מִבְּחִינַת הַיָּד הַנַּ״ל, שֶׁמְּבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה הַמְּעָרֶב בְּרוּחַ טוֹבָה כַּנַּ״ל; רָצָה לוֹמַר, כִּי אֵצֶל כָּל אָדָם יֵשׁ רוּחַ טוֹבָה מְצַד נִשְׁמָתוֹ, שֶׁמַּמְשֶׁכֶת אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְרוֹצָה לְהַדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מְצַד נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִי שֶׁבּוֹ, וּלְעֻמַּת זֶה יֵשׁ גַּם אֵצֶל כָּל אָדָם רוּחַ רָעָה מְצַד גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם, נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁבּוֹ, שֶׁמַּמְשֶׁכֶת אוֹתוֹ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּעַצְבוּת, בִּמְרִירוּת וּבְדָכָאוֹן, וּמַרְאֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁיּוֹדֵעַ נֵגֶן מְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, עַל־יְדֵי בְּחִינַת ״יַד הַנַּ״ל״, שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּחַיָּיו הַפְּרָטִיִּים, וּמְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָלֵי זֶמֶר, עַל־יְדֵי־זֶה נִרְבֶּקֶת נִשְׁמָתוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָז נִמְשֶׁכֶת עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ אֱלֹקִית, וְנִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ הַמְּדַמֶּה; כִּי בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁאָדָם שָׁבוּר, וְנֶחְלָשֶׁת דַּעְתּוֹ מִכָּל דָּבָר, זֶה בָּא רַק מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמְּבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל ״יַד הַנַּ״ל״, אֲזַי נִכְנֶסֶת בּוֹ שִׂמְחָה, כִּי אֵין לְךָ שִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַנְהִיג אוֹתוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְעַל־יְדֵי שִׂמְחָה זוֹ נִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁזֶּה הִזִּיק לוֹ, אוֹ זֶה צִעֵר אוֹתוֹ, אוֹ זֶה גָּרַם לוֹ הֶפְסֵד מָמוֹן, אוֹ מָקוֹם זֶה לֹא טוֹב בַּעֲדוֹ, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים בָּאִים מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה.

רָעָה. וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ רָעָה הַמְּעָרֶב בְּרוּחַ טוֹבָה כַּנַּ״ל:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ל): **״מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה, מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ״. ׳מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד׳, זֶה בְּחִינַת הַמְנַגֵּן. כִּי זֶה הַמְנַגֵּן, הוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד בַּנְּגִינָה. כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּמִדַּת הַנִּימִין, כְּפִי מִשְׁקַל הַשִּׁיר, כְּדֵי לְקַבֵּץ הָרוּחַ: וְזֶה, מִי**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ל, ד): ״מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד, מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה, מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ״; ׳מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד׳, זֶה בְּחִינַת הַמְנַגֵּן, כִּי זֶה הַמְנַגֵּן, הוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד בְּנְגִינָה, כִּי צָרִיךְ לַעֲלוֹת וְלֵירֵד בְּמִדַּת הַנִּימִין, כְּפִי מִשְׁקַל הַשִּׁיר, כְּדֵי לְקַבֵּץ הָרוּחַ; [שֶׁזֶּה הַתָּוִין שֶׁל הַנְּגִינָה שֶׁרוֹשְׁמִים, כְּדֵי לִזְכֹּר אֶת מִשְׁקַל הַשִּׁיר, שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד (כַּיָּדוּעַ לַבְּקִיאִים בְּחָכְמַת הַנְּגִינָה)]. וְזֶה, ׳מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו׳, בְּחָפְנָיו מַמָּשׁ, שֶׁהֵם

הַיָּדַיִם, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הָרוּחַ כַּנַּ״ל, שֶׁל הַנְּגִינָה, שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הָרוּחַ הוּא בַּיָּדַיִם, שֶׁשָּׁם פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת כַּנַּ״ל, כִּי מִי שֶׁמְּזַמֵּר בְּכָל מִינֵי כְּלֵי שִׁיר, הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם יָדָיו. וְזֶה ׳מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה׳, מַיִם, בְּחִינַת לֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב, יט): ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ״, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁמְּלַקֵּט הָרוּחַ, הוּא צוֹרֵר מַיִם בַּשִּׂמְלָה, שֶׁשּׁוֹמֵר הַלֵּב שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו הַמְדַמֶּה; הַיְנוּ עַל־יְדֵי הַנְּגִינָה שֶׁמְּנַגֵּן בִּכְלֵי זֶמֶר עִם יָדָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת שִׂמְחָה בִּלְבּוֹ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ד, ח): ״נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי״; וְזֶה ׳מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ׳, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מֵקִים בְּחִינַת רַגְלִין הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, הוּא מְגַלֶּה גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא סוֹד רַגְלִין. ״אַפְסֵי״, זֶהוּ בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מז, ג): ״וַיַּעֲבִרֵנִי בַּמַּיִם מֵי אֲפָסִים״, שֶׁעָבַר בְּמַיִם עַד קַרְסוֹלָיו [נִמְצָא, שֶׁאֲפָסִים זֶה בְּחִינַת רַגְלִין, שֶׁעָבַר אֶת הַמַּיִם, וְהָיָה כְּאֶפֶס אֶצְלוֹ]; כִּי עַל־יְדֵי נִגּוּן בְּיַד הַנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע הַמְדַמֶּה, וְנַעֲשָׂה אֶצְלוֹ כְּאֶפֶס וְכָאַיִן, וַאֲזַי זוֹכֶה לְזִכְרוֹן הַנַּ״ל, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנָע הַמְדַמֶּה, וְתוֹפֵס שֶׁהַכֹּל אֶפֶס וְאַיִן וְדִמְיוֹן גָּדוֹל, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּמִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִיּוּת אֱלֹקוּת, הַמְלֻבָּשׁ בְּכָל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, כִּי כָּל עִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה הֵם בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁגַּם שָׁם מֵאִיר הָאוֹר אֵין סוֹף, הַמְלֻבָּשִׁים בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ״ל. וּכְשֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְעַלֶּה רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה אֶל שָׁרְשָׁהּ. וְזֶהוּ ״מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ״, שֶׁמַּעֲלֶה וּמֵקִים בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם, כַּנַּ״ל; שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁאָדָם יִהְיֶה כָּל־כָּךְ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁלֹּא יִרְאֶה מִשּׁוּם דָּבָר רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִמֵּילָא עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַמְדַמֶּה הָרוֹצִים לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי כֹּחַ הַנְּגִינָה בַּיָּד, בְּחִינַת ״בְּיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה״, הַיְנוּ עַל־יְדֵי ״יַד הַוָּ״ה״, שֶׁהוּא שִׂמְחָה, מַכְנִיעִים אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְזוֹכִים

אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו. בְּחָפְנָיו מַמָּשׁ, שֶׁהֵם הַיָּדַיִם, כִּי שָׁם שֹׁרֶשׁ הָרוּחַ כַּנַּ״ל. שֶׁעִקַּר בְּחִינַת הָרוּחַ הוּא בַּיָּדַיִם, שֶׁשָּׁם פִּקְדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת כַּנַּ״ל: וְזֶה, מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה. מַיִם, בְּחִינַת לֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב): ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ״. הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁמְּלַקֵּט הָרוּחַ, הוּא צוֹרֵר מַיִם בַּשִּׂמְלָה, שֶׁשּׁוֹמֵר הַלֵּב שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט עָלָיו הַמְדַמֶּה:

וְזֶה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מֵקִים בְּחִינַת רַגְלִין הַמְלֻבָּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם. ״אַפְסֵי״, בְּחִינַת רַגְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מז): ״וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי אֲפָסִים״. כִּי עַל־יְדֵי נִגּוּן בְּיַד הַנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע הַמְדַמֶּה. וַאֲזַי זוֹכֶה לְזִכְרוֹן הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ לְהָבִין כָּל הָרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חִיּוּת אֱלֹקוּת, בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, הַמְלֻבָּשִׁים בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: ״מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ״, שֶׁמַּעֲלֶה וּמֵקִים בְּחִינַת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמְלֻבָּשִׁין בְּזֶה הָעוֹלָם כַּנַּ״ל:

אֶל נְבוּאָה, לְהַדְבִּיק אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, לְהָכֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֵידַע שֶׁיֵּשׁ עוֹד עוֹלָם, בְּסוֹד (תְּהִלִּים צ, ב): ״וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל״.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק שֶׁהִתְחִיל בּוֹ): וְזֶהוּ, ״וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים״, ׳שְׁנָתַיִם יָמִים׳, הוּא בְּחִינַת מוֹצִיאֵי דִּבָּה, שֶׁהֵם הַמְרַגְּלִים, שֶׁדִּבְּרוּ רַע, הַנֶּאֱמָר בָּהֶם (בְּמִדְבַּר יד, לד): ״יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה״; [מֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁהֵם דִּבְּרוּ רַע עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם זוֹכִים לְהַגִּיעַ אֶל זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יב): ״אֶרֶץ אֲשֶׁר ה׳ אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד, עֵינֵי ה׳ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״. וְעָנְשָׁם הָיָה ״יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה״, שֶׁזֶּה שְׁנָתַיִם יָמִים (פַּעֲמַיִם יוֹם)], שֶׁעַל יָדָם נִתְקַלְקֵל וְנִפְגַּם בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַמְרַגְּלִים כָּפְרוּ בָּעִקָּר, שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה לה.): כְּבָיְכוֹל אֲפִלּוּ בַּעַל־הַבַּיִת אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא כֵּלָיו מִשָּׁם; וְעַל־יְדֵי־זֶה עָקְרוּ אֶת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״וְקָמַץ הַכֹּהֵן״ כַּנַּ״ל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר ״אַתָּה כֹהֵן״, וְזֶה ׳מִקֵּץ׳, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֹּגֶם הַקֶּמֶץ; כִּי מִקֵּץ פֵּרוּשׁוֹ בְּסוֹף, שֶׁהוּא פֹּגֶם הַדַּעַת, ״כִּי אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וָאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי״. ׳וּפַרְעֹה חוֹלֵם׳, הַיְנוּ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, שֶׁזֶּה חוֹלֵם הַחֲלוֹם, וּמַכְנִיס בּוֹ עַצְבוּת, רוּחַ נְכָאָה, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ כְּבָר תִּקְוָה, כִּי הוּא אוֹחֵז בַּסּוֹף. ׳וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאוֹר׳; הַיְאוֹר, זֶה פִּישׁוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת פִּי שׁוֹגֶה הַלָּכוֹת, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל. ׳וְהִנֵּה מִן הַיְאוֹר׳ וְכוּ׳, הַיְנוּ שֶׁעַל יָדָם בָּא שֶׁבַע שְׁנֵי שָׂבָע וְשֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב, הַיְנוּ טוֹב וְרָע כַּנַּ״ל. וְהָרַע מִתְרַבֶּה וְגוֹבֵר עַל הַטּוֹב, בִּבְחִינַת: ״וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה״. [מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל סוֹד חֲלוֹם פַּרְעֹה, שֶׁקֹּדֶם רָאָה שֶׁבַע פָּרוֹת בְּרִיאוֹת בָּשָׂר וִיפוֹת תֹּאַר, וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים מְלֵאוֹת וְטוֹבוֹת, וְאַחַר־כָּךְ בָּאוּ שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת, דַּלּוֹת וְרָעוֹת תֹּאַר, וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים צְנוּמוֹת דַּקּוֹת שְׁדוּפוֹת קָדִים וְכוּ׳, שֶׁבָּלְעוּ אוֹתָם, שֶׁזֶּה סוֹד הָרוּחַ טוֹבָה וְהָרוּחַ רָעָה, שֶׁנִּמְצֵאת בְּכָל אָדָם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה, וּצְרִיכִים לִפְתֹּר אֶת הַחֲלוֹם לְטוֹבָה, הַיְנוּ לְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, שֶׁזֶּה שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן א׳) עַל הַפָּסוּק (אִיּוֹב כח, ג): ״קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ״, זְמַן נָתַן לָעוֹלָם כַּמָּה שָׁנִים יַעֲשֶׂה בָּאֲפֵלָה, וּמַאי טַעַם קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ? שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיֵּצֵר הָרָע בָּעוֹלָם, אֹפֶל וְצַלְמָוֶת בָּעוֹלָם, דִּכְתִיב (שָׁם): אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת נֶעֱקָר יֵצֶר הָרָע מִן הָעוֹלָם, אֵין אֹפֶל וְצַלְמָוֶת בָּעוֹלָם; שֶׁזֶּה כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כָּל זְמַן שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם, הוּא מַחֲשִׁיךְ אֶת עֵינֵי בְּנֵי־אָדָם, שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ עַל רוּחָנִיּוּת

וְזֶהוּ, וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים. שְׁנָתַיִם יָמִים, הוּא בְּחִינַת מוֹצִיאֵי דִּבָּה, הַנֶּאֱמָר בָּהֶם (בְּמִדְבַּר יד): **״יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה״. שֶׁעַל יָדָם נִתְקַלְקֵל וְנִפְגַּם בְּחִינַת אַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת: ״וְקָמַץ הַכֹּהֵן״ כַּנַּ״ל. וְזֶה מִקֵּץ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פֹּגֶם הַקֶּמֶץ. וּפַרְעֹה חֹלֵם, הַיְנוּ הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל. וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאוֹר. הַיְאוֹר, זֶה פִּישׁוֹן. הַיְנוּ בְּחִינַת פִּי שׁוֹגֶה הַלָּכוֹת, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל. וְהִנֵּה מִן הַיְאוֹר וְכוּ׳, הַיְנוּ שֶׁעַל יָדָם בָּא שֶׁבַע שְׁנֵי שָׂבָע וְשֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב, הַיְנוּ טוֹב וְרַע כַּנַּ״ל. וְהָרַע מִתְרַבֶּה וְגוֹבֵר עַל הַטּוֹב, בִּבְחִינַת: ״וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה״. וְתִקּוּנוֹ הוּא**

חִיּוּת אֱלֹקוּת, וְלֹא יִזְכְּרוּ בְּזִכָּרוֹן עָלְמָא דְּאָתֵי, וְעוֹשֶׂה קֵץ וְסוֹף מִן הָאָדָם, כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקָּוָה מִמֶּנּוּ]. וְתִקּוּנוֹ הוּא יוֹסֵף, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל, כג): ״אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי״, שֶׁהוּא מַמְתִּיק אֶת הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָעָב, בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל לו, ל): ״אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם״; וְהוּא בְּחִינַת: ״אָסַף רוּחַ״ וְכוּ׳, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מא, לח): ״אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ״, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שָׁם מו, ד): ״וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ״, שֶׁעַל־יְדֵי הַיָּד, נִשְׁמָר הָעַיִן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל; כִּי יוֹסֵף הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁיּוֹדֵעַ נֵגֶן, וְהוּא טוֹב רְאִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לט, ו): ״וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה״, וְלָכֵן הָיָה יָכוֹל לְבָרֵר אֶת הַטּוֹב מֵהָרָע, וְלָכֵן הָיָה יָכוֹל לָזוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. [וְכָזֶה מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו אֶל מַה שֶּׁאָמַר לְמַעְלָה מִדָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר אָצְלוֹ: ״יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי״, וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁמְּדַבֵּר פֹּה מִמָּשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁשְּׁנֵיהֶם זָכוּ לְטוֹב עַיִן, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהוֹצִיא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְלָבוֹא אֶל הַשֵּׂכֶל, לְזָכְרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְדוֹ״ק].

יוֹסֵף, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל): **״אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי״. שֶׁהוּא מַמְתִּיק אֶת הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרָעָב, בִּבְחִינַת** (יְחֶזְקֵאל לו): **״אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם״. וְהוּא בְּחִינַת: ״אָסַף רוּחַ״ וְכוּ׳, בְּחִינַת** (בְּרֵאשִׁית מא): **״אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ״. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ,** (שָׁם מו): **״וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ״. שֶׁעַל־יְדֵי הַיָּד, נִשְׁמָר הָעַיִן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה כַּנַּ״ל: עַיִן בְּסָבָא** (מִשְׁפָּטִים דַּף צח.) **מַה שֶּׁדָּרַשׁ עַל פָּסוּק: ״ה׳ אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד״ וְכוּ׳:**

וְזֶה בִּבְחִינַת: (תְּהִלִּים עז): **״אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי״. בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז הוּא פְּקֻדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, בִּבְחִינַת: ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״ הַנַּ״ל, אֲזַי הַזְּמַן לְקַבֵּץ הָרוּחַ טוֹבָה מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. הַיְנוּ שֶׁאָז עִקַּר הַזְּמַן שֶׁל הַהִתְבּוֹדְדוּת, לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לָשׂוּחַ עִם לִבּוֹ, וּלְחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹבָה, דְּהַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, לְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִגּוּן הַנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן**

עַיִן בְּסָבָא (מִשְׁפָּטִים דַּף צח.) מַה שֶּׁדָּרַשׁ עַל פָּסוּק: ״ה׳ אֱלֹקַי גָּדַלְתָּ מְאֹד״ וְכוּ׳ [זוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: פָּתַח וְאָמַר (תְּהִלִּים קד, א): ״הַוָּיָ״ה אֱלֹהַ״י גָּדַלְתָּ מְאֹד, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ״, הַוָּיָ״ה אֱלֹהַ״י, דָּא שֶׁיְּרוּתָא דִּמְהֵימְנוּתָא, סְלִיקוּ דְּמַחֲשָׁבָה, וְעָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ׳, עַיִן שָׁם. כִּי שִׁיר הָאֱמוּנָה שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ עוֹלָה עַד עָלְמָא דְּאָתֵי, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכֵר תָּמִיד בָּעוֹלָם הַבָּא].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק): **וְזֶה בְּחִינַת** (תְּהִלִּים עז, ז): **״אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי״; ׳בַּלַּיְלָה׳, שֶׁאָז הוּא פְּקֻדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת, שֶׁרוּחַ כָּל אֶחָד עוֹלָה לְמַעְלָה, בְּחִינַת: ״בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי״ הַנַּ״ל, אֲזַי הַזְּמַן לְקַבֵּץ הָרוּחַ טוֹבָה מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה, הַיְנוּ שֶׁאָז עִקַּר הַזְּמַן שֶׁל הַהִתְבּוֹדְדוּת, לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לָשׂוּחַ עִם לִבּוֹ, וּלְחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹבָה, דְּהַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, לְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נִגּוּן הַנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמָר**

הַזְּכָרוֹן כַּנַּ״ל. דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִזְכּוֹר תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן לָעוֹלָם הַבָּא, וְלַחֲשֹׁב תָּמִיד עַל סוֹפוֹ, וּלְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתִּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ״ל; הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לָקוּם בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה, וּמִתְבּוֹדֵד עַצְמוֹ עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְפָרֵשׁ אֶת שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְחוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, אָז דַּיְקָא זוֹכֶה לְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְווֹת כָּרִמּוֹן, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת נז.) עַל הַפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, ז): ״כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ״, מַאי רַקָּתֵךְ? אֲפִלּוּ רֵיקָנִין שֶׁבָּךְ מְלֵאִים מִצְווֹת כָּרִמּוֹן; וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁאָדָם מוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְרוֹאֶה שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת בּוֹ שִׂמְחָה, וּמְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, שֶׁרָצָה לְיַאֲשׁוֹ כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, כִּי הַשָּׁנָה זֶה בְּחִינַת הַיֵּאוּשׁ, הָרוּחַ רָעָה שֶׁנִּכְנֶסֶת בּוֹ כְּאִלּוּ כְּבָר לֹא יִרְאֶה טוֹב בְּחַיָּיו, וְהִתְעוֹרְרוּת מֵהַשָּׁנָה זֶה בְּחִינַת הַתִּקְוָה, הָרוּחַ טוֹבָה שֶׁנִּכְנֶסֶת בּוֹ, שֶׁעוֹד יִרְאֶה טוֹב הַרְבֵּה בְּחַיָּיו.

וְזֶהוּ: ״אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי״; אִם תְּדַקְדֵּק בַּמִּקְרָא הַזֶּה, תִּמְצָא שֶׁבְּכָל הַמִּלּוֹת הָאֵלֶּה בְּכֻלָּם מְבֹאָר כָּל עִנְיַן הַנַּ״ל. ׳אֶזְכְּרָה׳ זֶה בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ״ל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶה בְּחִינַת ׳נְגִינָתִי׳, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב מִן הָרָע כַּנַּ״ל, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְשִׂמְחָה, יְכוֹלִין לִזְכּוֹר עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא, עַל־יְדֵי נִגּוּן בַּיָּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ ׳בַּלָּיְלָה׳, כִּי עִקַּר בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה הוּא בַּלָּיְלָה, שֶׁאָז הוּא פְּקֻדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: ׳עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה׳, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן שִׂמְחָה הַנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמָר הַלֵּב מִכֹּחַ הַמַּדָּמָה כַּנַּ״ל. וְאָז יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה׳, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: ״מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה״ הַנַּ״ל, בִּבְחִינַת:

כַּנַּ״ל. דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִזְכּוֹר תַּכְלִיתוֹ הָאַחֲרוֹן לָעוֹלָם הַבָּא, וְלַחֲשֹׁב תָּמִיד עַל סוֹפוֹ וּלְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתִּיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת זִכָּרוֹן כַּנַּ״ל.

וְזֶהוּ: ״אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי״. אִם תְּדַקְדֵּק בַּמִּקְרָא הַזֶּה, תִּמְצָא שֶׁבְּכָל הַמִּלּוֹת הָאֵלֶּה בְּכֻלָּם מְבֹאָר כָּל עִנְיַן הַנַּ״ל. ׳אֶזְכְּרָה׳ זֶה בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן הַנַּ״ל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶה בְּחִינַת ׳נְגִינָתִי׳, דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הַנִּגּוּן הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הַטּוֹב מִן הָרָע כַּנַּ״ל. כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְשִׂמְחָה, יְכוֹלִין לִזְכּוֹר עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא. כִּי שְׁמִירַת הַזִּכָּרוֹן הוּא, עַל־יְדֵי נִגּוּן בַּיָּד, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ ׳בַּלָּיְלָה׳, כִּי עִקַּר בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה הוּא בַּלָּיְלָה, שֶׁאָז הוּא פְּקֻדּוֹנוֹת הָרוּחוֹת כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ: ״עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה״. כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְשִׂמְחָה הַנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמָר הַלֵּב מִכֹּחַ הַמַּדָּמָה כַּנַּ״ל. וְאָז יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה׳, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת: ״מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה״ הַנַּ״ל, בִּבְחִינַת: ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח

״שִׂפְכִי כַּמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה׳״; כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִמְצָא נֹכַח פְּנֵי הַשֵּׁם מַמָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַכְנִיעַ אֶת כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁרוֹצֶה לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ ״עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי״, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִין לָשׂוּחַ עִם לְבָבוֹ מִתַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא, וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה שֶׁבְּקִרְבּוֹ, כְּדֵי לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ רָעָה, וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה כַּיָּדוּעַ; כִּי עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹת שֶׁל הָאָדָם, נִכְנֶסֶת בּוֹ הָרוּחַ רָעָה, שֶׁהִיא רוּחַ שְׁטוּת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת; וּכְשֶׁאָדָם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יוֹצֵא מֵרוּחַ שְׁטוּת, שֶׁהִיא רוּחַ רָעָה, וְנִכְלָל בְּרוּחַ טוֹבָה, בְּחִינַת שִׂמְחָה, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל ״יַד הַוָי״ה״.

וְזֶה בְּחִינַת קִימָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁמַּעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי שׁוֹבֵר אֶת הַשֵּׁנָה שֶׁהוּא עֲצָבוּת, רוּחַ רָעָה, וְנִתְעוֹרֵר וְיוֹצֵא מֵהַשֵּׁנָה שֶׁהִיא שִׂמְחָה, רוּחַ טוֹבָה, וְזֶה סוֹד שֶׁדָּוִד קָם דַּיְקָא בְּעֵת חֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, סב): ״חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ״, וְכָל זֶה וָזֶה, עַל־יְדֵי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ נַגֵּן, כִּי כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה, הָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל, בְּרָכוֹת ג׃); הַיְנוּ שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה, אָז נִתְעוֹרֵר בְּחִינוֹת הַנִּגּוּן דִּקְדֻשָּׁה, הַנִּמְשָׁךְ מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן אָז הַזְּמַן לְהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לָקוּם אָז לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אָז עִקַּר הַבֵּרוּר עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן בַּכְּלִי הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁמְּנַגֵּן אָז כַּנַּ״ל. וְהַבֵּן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה: [שֶׁאֵין עוֹד זְמַן יוֹתֵר מַתְאִים לָאָדָם לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלִשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִכְלֹל אֶת הַזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי כְּמוֹ בִּזְמַן חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁאָז כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ יְשֵׁנִים, וְהוּא עֵר וְדָבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹפֵךְ אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אָז רוּחַ נְבוּאָה].

זֹאת הַתּוֹרָה נֶאֱמְרָה בְּשַׁבָּת חֲנֻכָּה. וְאַחַר שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה פְּנֵי ה׳״. וְזֶהוּ, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי. שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִין לָשׂוּחַ עִם לְבָבוֹ מִתַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי לָעוֹלָם הַבָּא, וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, בְּחִינַת הָרוּחַ טוֹבָה שֶׁבְּקִרְבּוֹ, כְּדֵי לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא, לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ רָעָה, וּלְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה כַּיָּדוּעַ:

וְזֶה בְּחִינַת קִימָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כִּי כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה הָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל בְּרָכוֹת ג׃). **הַיְנוּ שֶׁבַּחֲצוֹת לַיְלָה אָז נִתְעוֹרֵר בְּחִינוֹת הַנִּגּוּן דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר הָרוּחַ טוֹבָה וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן אָז הַזְּמַן לְהִתְגַּבֵּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לָקוּם אָז לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אָז עִקַּר הַבֵּרוּר עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן בַּכְּלִי הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁמְּנַגֵּן אָז כַּנַּ״ל. וְהַבֵּן הֵיטֵב דְּבָרִים אֵלּוּ לְמַעֲשֶׂה:**

(שְׁנַת תקס״ה), וְאַחַר שֶׁאָמַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת אָמַר: אֲנִי אָמַרְתִּי עַתָּה, אֵיךְ מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת: 'לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינָא' (זֹהַר בְּרֵאשִׁית ל״א, וַיִּקְרָא ז' שְׁמִינִי ל״ז, אֱמֹר פ״ח ק״ד, בְּהַעֲלוֹתְךָ קנ״ד), ״שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ״ (שְׁמוֹת ל, כה), שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת הַנַּ״ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן הַנַּ״ל; וְלֹא בֵּאֵר יוֹתֵר: [כִּי הַיְוָנִים רָצוּ לְהַשְׁכִּיחַ מֵעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָכֵן (רֹאשׁ הַשָּׁנָה יח:) גָּזְרָה מַלְכוּת יָוָן גְּזֵרָה, שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם עַל פִּיהֶם; וְאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ב', סִימָן ד'): וְחֹשֶׁךְ זֶה גָּלוּת יָוָן, שֶׁהֶחֱשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּגְזֵרוֹתֵיהֶן, שֶׁהָיְתָה אוֹמֶרֶת לָהֶם כִּתְבוּ עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר, שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל; וְשֶׁמֶן זֶה סוֹד הַדַּעַת, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה א', סִימָן כא): שֶׁמֶן מִתְגַּדֵּל עַל כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּשַׁמְנוֹ שֶׁל תּוֹרָה, וְאָמְרוּ (בְּרָכוֹת נז.): הָרוֹאֶה שֶׁמֶן זַיִת בַּחֲלוֹם יְצַפֶּה לְמָאוֹר הַתּוֹרָה; וְלָכֵן עִם שֶׁמֶן שֶׁמַּדְלִיקִין אֶת נֵר חֲנֻכָּה, בָּזֶה מַכְנִיעִים אֶת טֻמְאַת יָוָן, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁרָצְתָה לְהַשְׁכִּיחַ אֶת הַזְּכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָכֵן טִמְּאוּ אֶת כָּל הַשְּׁמָנִים, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (שַׁבָּת כא:): כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יְוָנִים לַהֵיכָל, טִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּהֵיכָל, וּכְשֶׁגָּבְרָה מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנַאי וְנִצְּחוּם, בָּדְקוּ וְלֹא מָצְאוּ אֶלָּא פַּךְ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן, שֶׁהָיָה מֻנָּח בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד, נַעֲשָׂה בּוֹ נֵס וְהִדְלִיקוּ מִמֶּנּוּ שְׁמוֹנָה יָמִים; וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁזֶּה הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת].

הַזֹּאת אָמַר: אֲנִי אָמַרְתִּי עַתָּה, אֵיךְ מַדְלִיקִין נֵר חֲנֻכָּה, בְּחִינַת: 'לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא וּלְאַדְלָקָא בּוּצִינָא' (זֹהַר בְּרֵאשִׁית לא וַיִּקְרָא ז שְׁמִינִי לז אֱמֹר פח קד בְּהַעֲלוֹתְךָ קנד), ״שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ״ (שְׁמוֹת ל), שֶׁהוּא הַדַּעַת כַּיָּדוּעַ. הַיְנוּ בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת הַנַּ״ל שֶׁהוּא בְּחִינַת זְכָרוֹן הַנַּ״ל; וְלֹא בֵּאֵר יוֹתֵר:

(שַׁיָּךְ לְעֵיל): מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קמז): ״יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם״. עַל־יְדֵי יַשֵּׁב רוּחוֹ, שֶׁמְּלַקֵּט וּמְאַסֵּף הָרוּחַ בְּיָדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְלוּ מָיִם. בְּחִינַת מִי צָרַר מַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב, בְּחִינַת: ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ״ כַּנַּ״ל, עַיֵּן שָׁם:

כְּלַל הָעִנְיָן, הוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סו, נְדָה יט:) אֵין אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ. כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ, וְהוּא מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה. שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא כַּנַּ״ל,

(שַׁיָּךְ לְעֵיל): מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה וְכוּ׳ כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קמז): ״יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם״; עַל־יְדֵי יַשֵּׁב רוּחוֹ, שֶׁמְּלַקֵּט וּמְאַסֵּף הָרוּחַ בְּיָדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְלוּ מָיִם, בְּחִינַת מִי צָרַר מַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַלֵּב, בְּחִינַת: ״שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ״ כַּנַּ״ל, עַיֵּן שָׁם; כִּי כְּשֶׁאָדָם מְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מֵהָרוּחַ רָעָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת שִׂמְחָה בְּלִבּוֹ, וְהוּא יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ אֶת לִבּוֹ כַּמַּיִם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע כֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ.

כְּלַל הָעִנְיָן שֶׁל כָּל הַמַּאֲמָר הַזֶּה, הוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים סו. נְדָה יט:): אֵין אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ, וְהוּא מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא כַּנַּ״ל,

עַיִן שָׁם. עַל־כֵּן אָסוּר לָדוּן גְּזֵרָה שָׁוָה, הַיְנוּ לְדַמּוֹת מִלְּתָא לְמִלְּתָא מֵעַצְמוֹ. אֶלָּא אִם־כֵּן קִבְּלָהּ מֵרַבּוֹ, וְרַבּוֹ מֵרַבּוֹ, עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מִפִּי הַגְּבוּרָה, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה [הַיְנוּ אֲפִלּוּ אִלּוּ שְׁיוֹדְעִים לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, שֶׁזֶּה סוֹד מְדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא, כִּי (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, פֶּרֶק ג׳, הֲלָכָה ה׳) דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹם זֶה, וַעֲשִׁירִים בְּמָקוֹם אַחֵר; וְצָרִיךְ לְחַבֵּר דִּבְרֵי תוֹרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי מְחַבְּרִים דִּבְרֵי תוֹרָה מִמְּקוֹמוֹת מְפֻזָּרִים, שֶׁהֵם רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וּמְחַבְּרִים אוֹתָם יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַחִדּוּשׁ שֶׁמְּחַדְּשִׁים. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל־יְדֵי הַבַּר דַּעַת (עַיֵּן לְקַמָּן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פט); וְלָכֵן כָּל אִלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, צְרִיכִים לְחַדֵּשׁ עַל יְסוֹדוֹת חֲזָקִים, שֶׁזֶּה סוֹד ׳קִבְּלָהּ מֵרַבּוֹ, וְרַבּוֹ מֵרַבּוֹ, עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁקִּבֵּל מִפִּי הַגְּבוּרָה׳, כִּי אִם אֶחָד מְחַדֵּשׁ מִדַּעַת עַצְמוֹ בְּלִי הַקְּדָמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים הַקּוֹדְמִים, עָלָיו לֵידַע שֶׁהַכֹּל בָּא מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, וְיָכוֹל לִטְעוֹת מְאֹד], וְהָבֵן:

נה

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

אִיתָא בַּגְּמָרָא (נְדָה כד:): אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי, פַּעַם אַחַת רָצְתִּי אַחַר צְבִי, וְנִכְנַסְתִּי בְּקוֹלִית שֶׁל מֵת וְכוּ׳:

אִיתָא בַּגְּמָרָא (נְדָה כד:) **אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי, פַּעַם אַחַת רָצְתִּי אַחַר צְבִי, וְנִכְנַסְתִּי בְּקוֹלִית שֶׁל מֵת וְכוּ׳:**

א. דַּע, כִּי לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים, זֶה מְדַבֵּר עַל כְּלָלִיּוּת וְעַל פְּרָטִיּוּת; בִּכְלָלִיּוּת — רְשָׁעִים אֲרוּרִים הַמְדַבְּרִים פָּתוּחַ נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְפִיצִים טֻמְאָתָם רַעַל וָאֶרֶס, מִינוּת כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת בָּעוֹלָם, וּבִפְרָטִיּוּת — רְשָׁעִים שֶׁקָּמִים עָלָיו, וְרוֹצִים לְבַטְּלוֹ וּלְשָׁבְרוֹ וּלְעָקְרוֹ מֵהַקְּדֻשָּׁה, וּכְשֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן, זֶה אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה; כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְאִירָה הָאֱמוּנָה בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה״; כִּי כְּשֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל הָרְשָׁעִים בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת, כִּי בָּרֵגַע שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְנִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי.

(וּמֵבִיא רְאָיָה מִפָּסוּק, שֶׁעַל־יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָאוֹיְבִים וְלַשּׂוֹנְאִים הָרְשָׁעִים מַפָּלָה) בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי, א): ״שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ״; יָמִין — זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בִּנְיָמִין, בֶּן יָמִין, שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל [עַיֵּן מְכִילְתָּא יִתְרוֹ: כָּל

בְּחִינַת בִּנְיָמִין, בֶּן יָמִין, שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (בְּמוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח):

ב וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְאֵין יְכֹלֶת בִּקְדֻשָּׁתָהּ לְהִתְגַּלּוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן יְכוֹלִין לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁתָהּ אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה. בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כו): **"וְאַף גַּם זֹאת בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם", הַיְנוּ אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הַמַּר, יְכוֹלִין לְגַלּוֹת בְּחִינַת גַּם זֹאת. וְעַל־יְדֵי מָה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת אוֹר זְכוּת אָבוֹת.**

ב. וּלְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אָחֳרָא, וְאֵין יְכֹלֶת בִּקְדֻשָּׁתָהּ לְהִתְגַּלּוֹת, כִּי מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ, וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ [עַיֵּן זֹהַר (וַיִּגַּשׁ רי.): כַּד אִתְחָרֵב בֵּי מִקְדָּשָׁא וְגָרְמוּ חוֹבִין וְאִתְגַּלּוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, אֶסְתַּלַּק קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא לְעֵילָא וְכוּ', בְּגִין דְּשָׁלְטָא עֲלֵהּ סִטְרָא אָחֳרָא דְּשַׁלְטָא עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא וְכוּ', וּמַלְכוּת חַיָּבָא אִתְגַּבַּר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם]. אַף־עַל־פִּי־כֵן יְכוֹלִין לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁתָהּ אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כו, מד): "וְאַף גַּם זֹאת בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם", הַיְנוּ אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הַמַּר, יְכוֹלִין לְגַלּוֹת בְּחִינַת גַּם זֹאת, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא בְּתִקּוּנֵי זֹהַר (תִּקּוּן יט): וְכַד שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת 'זֹאת' עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (וַיִּקְרָא שָׁם): "וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם" וְגוֹ', עֲלֵהּ אִתְמַר (תְּהִלִּים לב, ו): "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא" וְכוּ'. וְיַעֲקֹב בָּרִיךְ לִבְנוֹי בְּ'זֹאת', הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מט, כח): "וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם", וְדָוִד בְּ'זֹאת' הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵה', כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים כז, ג): "אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ", וְהַנָּבִיא כְּשָׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בַּעֲבוּר 'זֹאת', וְכֵן פּוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל לֹא יֵיתֵי אֶלָּא בְּזֹאת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (אֵיכָה ג, כא): "זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל", וִיהוּדָה לֹא אִתְבָּרִיךְ אֶלָּא בְּ'זֹאת', הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים לג, ז) "וְזֹאת לִיהוּדָה"; וּמֹשֶׁה לֹא בָּרִיךְ אֵת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּ'זֹאת' (שָׁם א'): "וְזֹאת הַבְּרָכָה", וּמִי שֶׁלֹּא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָ'זֹאת', עָלֶיהָ כְּתִיב (תְּהִלִּים צב, ז) "אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת"; וְעַל־יְדֵי מַה יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לְמְצֹא אֶת הָאֲלוּקוּת שֶׁשְּׁרוּיָה בְּתוֹכָהּ? עַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת אוֹר זְכוּת אָבוֹת, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם נִזְהָר לְהִתְפַּלֵּל אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁתִּתְקַנּוּ הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת כו:):

תְּפִלּוֹת אָבוֹת תִּקָּנוּם; אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית וְכוּ׳, יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה וְכוּ׳, יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ זְכוּת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בּוֹ. כְּמַאֲמַר הַזֹּהַר (שְׁלַח קעד.): **׳בַּאֲתַר דְּאִית תַּמָּן אָבוֹת, אִית תַּמָּן שְׁכִינְתָּא׳**, בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כו, מב): **״וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב**, וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק, וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר״, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁתִּקְּנוּ הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, אֲזַי נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה ״וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר״, וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה וְלֹא דַּי שֶׁהָאָדָם נִצּוֹל מֵהָרָשָׁע, אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בְּהָרָשָׁע מַה שֶּׁהָרָשָׁע רָצָה לִרְאוֹת בּוֹ; כִּי מִי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְפַּלֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁהָאָדָם נִצּוֹל מֵהָרָשָׁע שֶׁרוֹדֵף אוֹתוֹ, וְרוֹצֶה אֶת רָעָתוֹ, אֶלָּא הוּא גַּם זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּמַפֶּלֶת הָרָשָׁע, הַיְנוּ שֶׁהָרִשְׁעוּת שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת לְךָ, נָפְלָה חֲזָרָה עַל רֹאשׁוֹ [עַיֵּן (בְּרָכוֹת ז׃): כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אוֹיְבָיו נוֹפְלִים תַּחְתָּיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל־ב׳ ז, י): ״וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו, וְשָׁכַן תַּחְתָּיו, וְלֹא יִרְגַּז עוֹד, וְלֹא יוֹסִיפוּ בְּנֵי עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה״].

כְּמַאֲמַר הַזֹּהַר (שְׁלַח דַּף קעד.) **׳בַּאֲתַר דְּאִית תַּמָּן אָבוֹת, אִית תַּמָּן שְׁכִינְתָּא׳. בִּבְחִינַת** (שָׁם): **״וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ׳ וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר״, כְּשֶׁמִּתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת, אֲזַי נִתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וְלֹא דַּי שֶׁהָאָדָם נִצּוֹל מֵהָרָשָׁע, אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בְּהָרָשָׁע מַה שֶּׁהָרָשָׁע רָצָה לִרְאוֹת בּוֹ:**

ג כִּי הָרְשָׁעִים מַמְשִׁיכִים בְּחִינַת רַע עַיִן עַל שׂוֹנְאֵיהֶם, בְּחִינַת (בְּרָכוֹת ז׃) **׳וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁרוֹאֶה בְּשׂוֹנְאָיו׳. וְהָאָדָם נִצּוֹל מֵרַע עַיִן הַזֶּה, עַל־יְדֵי לְמוּד זְכוּת שֶׁלְּמֵד עַל הָרָשָׁע. כִּי גַּם הַקָּדוֹשׁ־**

ג. **כִּי הָרְשָׁעִים מַמְשִׁיכִים בְּחִינַת רַע עַיִן עַל שׂוֹנְאֵיהֶם, בְּחִינַת** (בְּרָכוֹת ז׃): **׳וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁרוֹאֶה בְּשׂוֹנְאָיו׳** [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא (שָׁם): אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים י, ה): ״יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת״, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ״, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁרוֹאֶה בְּצָרָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם״; וְלָכֵן כְּשֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לְהָרָשָׁע, צְרִיכִים לִשְׁמֹר מֵהֶם, וְלֹא לְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים רַע עַיִן עַל מִי שֶׁמִּתְגַּבְּרִים, וְהָרַע עַיִן הוּא, שֶׁנִּכְנָסִים בָּאָדָם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת דָּבָר כָּזֶה, שֶׁהָרָשָׁע הָאָרוּר וְהַטָּמֵא, שֶׁתִּהְיֶה הַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, וְיוּכַל לְהִתְעַלֵּל בְּהַצַּדִּיק הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא]. **וְהָאָדָם הַצַּדִּיק נִצּוֹל מֵרַע עַיִן הַזֶּה שֶׁל הָרָשָׁע, שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בּוֹ אֵיזוֹ קֻשְׁיָה וּסְפֵקָא עָלָיו יִתְבָּרַךְ — אֵיךְ זוֹכֶה הָרָשָׁע בַּדִּין, עַל־יְדֵי לְמוּד זְכוּת שֶׁלְּמֵד עַל הָרָשָׁע**; הַיְנוּ הַצַּדִּיק שֶׁהָרָשָׁע חוֹלֵק עָלָיו, מִלַּמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע, שֶׁהוּא רַק שָׁלִיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְהָרַע לוֹ, וּבָזֶה שֶׁמְּלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע, שֶׁהוּא רַק שָׁלִיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מֵהָרַע עַיִן שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בּוֹ שׁוּם קֻשְׁיָה עָלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא יֵדַע, שֶׁהוּא צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי הָרָשָׁע שֶׁרוֹדֵף אוֹתוֹ, זֶה רַק מַקֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁמְּלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא יָכוֹל לִכָּנֵס בּוֹ הָרַע עַיִן שֶׁל **הָרָשָׁע, כִּי גַּם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל**

הָרָשָׁע, בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע: [רָצָה לוֹמַר, כְּבָיְכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע שֶׁרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁזֶּה שֶׁהָרָשָׁע רוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, הוּא מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בְּהַצַּדִּיק אֵיזֶה פְּגָם שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן, כִּי אַחֶרֶת לֹא הָיְתָה לְהָרָשָׁע שׁוּם שְׁלִיטָה עַל הַצַּדִּיק, וּבָזֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע שֶׁרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן בְּהַצַּדִּיק אֵיזֶה פְּגָם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן, וְהַלִּמּוּד זְכוּת הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵהָרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס אֵיזֶה רַע עַיִן בְּהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיזוֹ קֻשְׁיָה וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ — אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת, שָׁרָשָׁע אָרוּר וְטָמֵא יִזְכֶּה בַּדִּין]. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם): ׳וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין׳, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים י, ה): ״מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ״. הַיְנוּ שֶׁהָרָשָׁע שֶׁרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, עוֹד זוֹכֶה בַּדִּין, וּבְשָׁמַיִם עוֹד מְזַכִּים אוֹתוֹ, וְזֹאת הַזְּכִיָּה שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין, שֶׁמְּלַמְּדִין עָלָיו זְכוּת, שֶׁמַּה שֶּׁהָרָשָׁע רוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, הוּא כְּדֵי שֶׁהַצַּדִּיק יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְיִתַּקֵּן מַה שֶּׁעָלָיו לְתַקֵּן, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע, שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס בּוֹ קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ — לָמָּה הָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין. וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ לִסְבֹּל סֵבֶל כָּל־כָּךְ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, כִּי לְסַלֵּק הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט לְגַמְרֵי מֵהַצַּדִּיק, צָרִיךְ לָזֶה הִתְגַּלּוּת הַיָּד, הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁנֶּאֱרַע לוֹ מֵהָרָשָׁע, יֵשׁ בָּזֶה יַד הַשֵּׁם, כִּי לֹא יְמָלֵט, שֶׁהָרָשָׁע אֵינוֹ שָׁלִיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בְּחִינַת מַקֵּל לְהַכּוֹת אֶת הַצַּדִּיק, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לב, מא): ״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי״, הַיְנוּ בַּמִּשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹפְטִים עַכְשָׁו אֶת הַצַּדִּיק, יֵשׁ שָׁמָּה יַד הַשֵּׁם, שֶׁלֹּא לִשְׁלֹט עַל הָרָשָׁע, שֶׁאֵינוֹ נֶעֱנָשׁ תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּשָׁעָה שֶׁמְּצַעֵר אֶת הַצַּדִּיק, כִּי הוּא בִּבְחִינַת מַקֵּל לְהַכּוֹת אֶת הַצַּדִּיק שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיָּבוֹא אֶל בְּטוּל לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה לְהַצַּדִּיק שֶׁהַכֹּל לַכֹּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו מֵהָרָשָׁע, זֶה יַד ה׳, אֲזַי נַעֲשֶׂה צַל, שֶׁבּוֹ נִתְכַּסֶּה הַצַּדִּיק מֵהָאֹרֶס שֶׁל הָרַע עַיִן, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נא) ״וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ״. כִּי הָרְשָׁעִים בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, עֵינֵיהֶם לְטוּשִׁים כִּרְאִי מוּצָק. וְאֹרֶס עֵינָיו מַבִּיטִים לְמֶרְחוֹק, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כב): ״הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי״. וְעַל־יְדֵי הַצֵּל כָּהוּ מְאוֹר עֵינָיו וְאֹרֶס עֵינָיו מַבִּיטִים לְמֶרְחוֹק, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כב, יח): ״הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי״. וְהֵם רוֹצִים לְהַכְנִיס אֶת הָרַע עַיִן שֶׁלָּהֶם בְּהַצַּדִּיק, כְּדֵי שֶׁיִּתְרַהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ — לָמָּה לְהָרְשָׁעִים הוֹלֵךְ בְּטוֹב, וְהַצַּדִּיקִים צְרִיכִים לִסְבֹּל כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה מֵהָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, אֲבָל וְעַל־יְדֵי הַצֵּל

בָּרוּךְ־הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע, בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שָׁם) **׳וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין׳, שֶׁנֶּאֱמַר: ״מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ״. וְזֹאת הַזְּכִיָּה שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין, שֶׁמְּלַמְּדִין עָלָיו זְכוּת, שֶׁמַּה שֶּׁהָרָשָׁע רוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, הוּא כְּדֵי שֶׁהַצַּדִּיק יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיָּבוֹא אֶל בְּטוּל לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁנִּתְגַּלֶּה לְהַצַּדִּיק שֶׁהַכֹּל לַכֹּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו מֵהָרָשָׁע, זֶה יַד ה׳, אֲזַי נַעֲשֶׂה צַל, שֶׁבּוֹ נִתְכַּסֶּה הַצַּדִּיק מֵהָאֹרֶס שֶׁל הָרַע עַיִן, בִּבְחִינַת** (יְשַׁעְיָה נא) **״וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ״. כִּי הָרְשָׁעִים בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, עֵינֵיהֶם לְטוּשִׁים כִּרְאִי מוּצָק. וְאֹרֶס עֵינָיו מַבִּיטִים לְמֶרְחוֹק, בִּבְחִינַת** (תְּהִלִּים כב) **: ״הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי״. וְעַל־יְדֵי הַצֵּל כָּהוּ מְאוֹר עֵינָיו**

שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם כָּהוּ מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הָרָשָׁע וְנֶחֱשָׁכִים, שֶׁאֵין הָאֶרֶס שֶׁלָּהֶם יָכוֹל לְהַזִּיק לְהַצַּדִּיקִים, אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּאוֹר עֵינֵיהֶם בַּזְּמַן הַזֶּה קָטָן, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מב, יט): ״מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם״; כִּי עַכְשָׁו בְּהַגָּלוּת הַמָּר וְהַנִּמְהָר, עֵינֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים קָטָן, כִּי אֵינָם יְכוֹלִים לִרְאוֹת תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶת יַד הַשֵּׁם, כִּי רוֹאִים רַק אֶת הַצְּלָחַת הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, שֶׁהֵם הַמַּצְלִיחִים בְּכָל דָּבָר, וּמִי שֶׁרַק רוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, הוּא לְמַעְלָה וְהוּא מַצְלִיחַ, אֲבָל וְעַל־יְדֵי הַצַּל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַסְתִּירוֹ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינֵיהֶם, כְּדֶרֶךְ חֲלוּשֵׁי הָרְאוּת, שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִרְאוֹת הֵיטֵב כְּשֶׁאוֹר חָזָק וְגָדוֹל, וּצְרִיכִים לְצֵל, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִרְאוֹת; הַיְנוּ עַכְשָׁו הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הֵם יוֹשְׁבִים בָּרֹאשׁ, וּמִתְעַלְּלִים וּמְצַיְּקִים וּמְצַעֲרִים אֶת הַצַּדִּיקִים, וְכֻלָּם נוֹתְנִים לָהֶם אֶת הַצֶּדֶק, וְקָשֶׁה לְהָבִין זֹאת, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה צֵל, וּמַסְתִּיר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא תַּזִּיק לוֹ הַצְלָחַת הָרָשָׁע, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס בּוֹ אֵיזוֹ בְּחִינַת רַע־עַיִן, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֵיזוֹ קְשִׁיָּה עָלָיו יִתְבָּרַךְ — לָמָּה הָרָשָׁע מַצְלִיחַ בַּדִּין, וְהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְסֹבֶל כָּל־כָּךְ מִמֶּנּוּ.

וְנֶחֱשָׁכִים, שֶׁאֵין הָאֶרֶס שֶׁלָּהֶם יָכוֹל לְהַזִּיק. אֲבָל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּאוֹר עֵינֵיהֶם בַּזְּמַן הַזֶּה קָטָן, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה מב): **״מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם״. וְעַל־יְדֵי הַצֵּל נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינֵיהֶם, כְּדֶרֶךְ חֲלוּשֵׁי הָרְאוּת שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִרְאוֹת הֵיטֵב כְּשֶׁאוֹר חָזָק וְגָדוֹל, וּצְרִיכִים לְצֵל, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִרְאוֹת:**

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים לז) **צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ, הַיְנוּ עִם רַע עַיִן כַּנַּ״ל, וַה׳ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ. ״בְיָדוֹ״ דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּהִתְגַּלּוּת יַד ה׳ כַּנַּ״ל. וְעַל־יְדֵי מָה נִתְגַּלֶּה יַד ה׳, עַל־יְדֵי וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ. עַל־יְדֵי בְּחִינַת: ״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי״, בְּחִינַת: ״מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ״ כַּנַּ״ל. כִּי עַל־יְדֵי־זֶה כָּהוּ מְאוֹר עֵינֵי הָרָשָׁע, בִּבְחִינַת** (יְשַׁעְיָה כח): **״שָׁגּוּ בְרִאָיָה, עַל־יְדֵי פָּקוּ פְלִילִיָּה״, זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין. עַל־יְדֵי־זֶה שָׁגוּ בְּרִאָיָה, נֶחֱשָׁךְ מְאוֹר עֵינָיו כַּנַּ״ל:**

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים לז) **צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ, הַיְנוּ עִם רַע עַיִן כַּנַּ״ל, וַה׳ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ. ״בְיָדוֹ״ דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּהִתְגַּלּוּת יַד ה׳ כַּנַּ״ל. וְעַל־יְדֵי מָה נִתְגַּלֶּה יַד ה׳, עַל־יְדֵי וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ״, הַיְנוּ שֶׁהָרָשָׁע אֵינוֹ נֶעֱנָשׁ תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשֶׂה שְׁפָטִים בְּהַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי בְּחִינַת: ״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי״, כִּי בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁעוֹשֶׂה הָרָשָׁע בְּהַצַּדִּיק, יֵשׁ שָׁם יַד הַשֵּׁם, בְּחִינַת: ״מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ״ כַּנַּ״ל, אֶלָּא וְלֹא עוֹד שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה כָּהוּ מְאוֹר עֵינֵי הָרָשָׁע, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִים בְּהָרְשָׁעוּת שֶׁלּוֹ אֶת יַד הַשֵּׁם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ כָּהוּ עֵינָיו מִלְּהַזִּיק אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ רָע עֵינוֹ, שֶׁהֵם קְשִׁיּוֹת וּסְפֵקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כח, ח): ״שָׁגּוּ בָּרוֹאֶה״, עַל־יְדֵי ״פָּקוּ פְלִילִיָּה״, זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין, עַל־יְדֵי־זֶה שָׁגוּ בְּרִאָיָה, נֶחֱשָׁךְ מְאוֹר עֵינָיו כַּנַּ״ל [עַיֵּן מְצוּדוֹת (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶהוּ (תְּהִלִּים לז, לב): ״צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ״, הַיְנוּ עִם רַע־עַיִן כַּנַּ״ל, שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס בַּצַּדִּיק קְשִׁיּוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הָרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע, אֲבָל ״וַה׳ לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ״, ׳בְּיָדוֹ׳ דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּהִתְגַּלּוּת יַד ה׳ כַּנַּ״ל, שֶׁנִּתְגַּלֶּה לְהַצַּדִּיק, שֶׁכָּל מַה שֶׁעּוֹבֵר עָלָיו מֵהָרָשָׁע, הַכֹּל יֵשׁ בּוֹ יַד הַשֵּׁם, שֶׁיִּשּׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְכֵן שֶׁיִּתְמָרְקוּ עֲוֹנוֹתָיו הַמְרֻבִּים, וְיִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי. וְעַל־יְדֵי מַה נִּתְגַּלֶּה יַד ה׳, עַל־יְדֵי ״וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ״, הַיְנוּ שֶׁהָרָשָׁע אֵינוֹ נֶעֱנָשׁ תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשֶׂה שְׁפָטִים בְּהַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי בְּחִינַת: ״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי״, כִּי בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט שֶׁעוֹשֶׂה הָרָשָׁע בְּהַצַּדִּיק, יֵשׁ שָׁם יַד הַשֵּׁם, בְּחִינַת: ״מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ״ כַּנַּ״ל, אֶלָּא וְלֹא עוֹד שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה כָּהוּ מְאוֹר עֵינֵי הָרָשָׁע, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיסִים בְּהָרְשָׁעוּת שֶׁלּוֹ אֶת יַד הַשֵּׁם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ כָּהוּ עֵינָיו מִלְּהַזִּיק אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ רָע עֵינוֹ, שֶׁהֵם קְשִׁיּוֹת וּסְפֵקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כח, ח): ״שָׁגּוּ בָּרוֹאֶה״, עַל־יְדֵי ״פָּקוּ פְלִילִיָּה״, זֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁזּוֹכֶה בַּדִּין, עַל־יְדֵי־זֶה שָׁגוּ בְּרִאָיָה, נֶחֱשָׁךְ מְאוֹר עֵינָיו כַּנַּ״ל [עַיֵּן מְצוּדוֹת

דָּוִד: ׳שָׁגוּ בָּרוֹאֶה׳, שָׁגְגוּ בְּדַעְתָּם בְּעִנְיַן הָרְאִיָּה, כְּדֶרֶךְ הַשִּׁכּוֹר, שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ מַסְפֶּקֶת לַאֲמִתַּת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה. ׳פִּקּוּ פְּלִילִיָּה׳ הִכְשִׁילוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט וְלֹא דָּנוּהוּ דִּין אֱמֶת]; כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ, שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, מְבִינִים תֵּכֶף־וּמִיָּד שֶׁהִיא לֹא מִצִּדְקָתוֹ, וְאֵין בָּזֶה דִּין אֱמֶת, אֶלָּא הוּא צָרִיךְ לְהַכּוֹת וּלְצַעֵר אֶת הַצַּדִּיק, כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְיִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, וְאָז כְּשֶׁהַצַּדִּיק יִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, תִּהְיֶה מַפָּלָה גְּדוֹלָה לְהָרְשָׁעִים. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְשִׁיךְ צֶל עַל הַצַּדִּיק, שֶׁיֵּדַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, זֶה רַק כְּדֵי לְזַכּוֹת וּלְעוֹרְרוֹ, שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְעַל־יְדֵי הַצֶּל שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו, נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק כַּנַּ״ל, וְיָכוֹל לִרְאוֹת לְמֶרְחוֹק, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קכא, א): ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״, וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג צִדְקָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין כִּי ה׳ הַצַּדִּיק, אַף־עַל־פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת וְאֵין זֶה מִמִּדַּת הַצֶּדֶק, שֶׁהָרָשָׁע מַצְלִיחַ בַּדִּין, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק תָּמִיד מִסְתַּכֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, זֶה רַק עַל־יְדֵי יַד הַשֵּׁם, שֶׁנִּכְנַס בְּהָרָשָׁע שֶׁיַּעֲשֶׂה בַּצַּדִּיק שְׁפָטִים, כְּדֵי לְזַכּוֹת וּלְמָרְקוֹ מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְרוֹאֶה שֶׁהַצַּדִּיק־בָּרוּךְ־הוּא מַצְדִּיק אֶת הָרָשָׁע בַּמִּשְׁפָּט, זֶהוּ צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כג, ז): ״כִּי לֹא אַצְדִּיק רָשָׁע״, שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין זֶה הַצֶּדֶק בָּרָשָׁע, אֶלָּא הוּא כְּמוֹ מַקֵּל שֶׁיַּכֶּה בְּהַצַּדִּיק שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. וְזֶהוּ: ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״, שֶׁמִּסְתַּכֵּל רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶהוּ בְּחִינַת צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁרוֹאֶה שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הַכֹּל בִּצֶּדֶק וּבְמִשְׁפָּט, כְּדֵי לְמָרֵק עֲוֹנוֹתָיו, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לו, ז): ״צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל״, אַף־עַל־פִּי שֶׁמִּשְׁפָּטֶיךָ כָּבוּשׁ בְּתְהוֹם רַבָּה עַכְשָׁו, כִּי הָרְשָׁעִים זוֹכִים בַּדִּין, אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלְּבַסּוֹף יִפְלוּ נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְיִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, אֲבָל לְעֵת עַתָּה כָּל כֹּחָם לְהָרַע לְהַצַּדִּיק, הוּא רַק כְּדֵי שֶׁתִּתְבַּטֵּל יְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי, וְיִהְיֶה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי לֵב נִשְׁבָּר שֶׁנִּכְנָס בּוֹ, שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין.

וְעַל־יְדֵי הַצֶּל נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק כַּנַּ״ל, וְיָכוֹל לִרְאוֹת לְמֶרְחוֹק, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קכא): **״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״, וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג צִדְקָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין כִּי ה׳ הַצַּדִּיק, אַף־עַל־פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, וְאֵין זֶה מִמִּדַּת הַצֶּדֶק. וְרוֹאֶה שֶׁהַצַּדִּיק שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצְדִּיק אֶת הָרָשָׁע בַּמִּשְׁפָּט, זֶהוּ צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בִּבְחִינַת** (שְׁמוֹת כג): **״כִּי לֹא אַצְדִּיק רָשָׁע״: וְזֶהוּ, ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״, זֶהוּ בְּחִינַת צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. בִּבְחִינַת** (תְּהִלִּים לו): **״צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל״, אַף־עַל־פִּי שֶׁמִּשְׁפָּטֶיךָ כָּבוּשׁ בְּתְהוֹם רַבָּה:**

ד וְעַל יְדֵי חִזּוּק הָרְאִיָּה שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁרוֹאֶה צִדְקַת ה׳. נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל. כִּי לִבּוֹ נִתְפַּשֵּׁט מֵעַקְמִימוּתוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ קֹדֶם

ד. וְעַל־יְדֵי חִזּוּק הָרְאִיָּה שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁרוֹאֶה צִדְקַת ה׳, הַיְנוּ אַף שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר ״צַדִּיק ה׳ בְּכָל דְּרָכָיו״, וְהַכֹּל בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו זֶה לְמָרֵק עֲוֹנוֹתָיו וְכוּ׳, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ, וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל. כִּי לִבּוֹ נִתְפַּשֵּׁט מֵעַקְמִימוּתוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ

קֹדֶם שֶׁרָאָה צִדְקַת ה'; כִּי אָז לִפְנֵי שֶׁהָיָה לוֹ טוֹב עַיִן, רְאִיָּה טוֹבָה, הָיָה נִדְמֶה לוֹ, שֶׁיֵּשׁ פֹּה עִוָּוֹת הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ שֶׁאֵין מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְנִכְנְסוּ בּוֹ קַשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה קָשֶׁה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁזּוֹכֶה לְחִזּוּק הָרְאִיָּה, שֶׁרוֹאֶה רַק צִדְקוּת הַשֵּׁם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — זֶה חֶסֶד וְרַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְפַּשֵּׁט לִבּוֹ מִכָּל מִינֵי עַקְמִימִיּוּת וּסְפֵקוֹת, כִּי עַל־יְדֵי הַצִּדְקוּת שֶׁל ה' שֶׁרוֹאֶה, נִתְפַּשֵּׁט הַלֵּב מֵעַקְמִימִיּוּתוֹ וְנִתְיַשֵּׁר, בִּבְחִינַת (שָׁם יא): "וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב"; כִּי מִתְּחִלָּה נֶעֱקַם לִבּוֹ מִלְּהַאֲמִין בִּשְׁלֵמוּת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה נִדְמֶה לוֹ, שֶׁעִוָּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַדִּין. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁרוֹאֶה צִדְקוֹת ה', נִתְיַשֵּׁר לִבּוֹ בִּשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה, וְאָז מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא לְטוֹבָתוֹ, כִּי בְּוַדַּאי כָּל כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ הִיא רַק לְטוֹבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט לִבּוֹ מִכָּל מִינֵי עַקְמִימִיּוּת וּסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים שֶׁהָיוּ לוֹ עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַחֵב לִבּוֹ, וּמִתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו; כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲפִלּוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, כִּי "צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו", וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיט, ז): "אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב", הַיְנוּ עַל־יְדֵי יִשְׁרַת לֵב, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם עַקְמִימִיּוּת בְּלִבּוֹ, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלָּה; הַיְנוּ שֶׁיָּכוֹל כְּבָר לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹת בְּמַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, הֵן בִּכְלָלִיּוּת, שֶׁהָרְשָׁעִים שֶׁמְּצִיקִים לוֹ יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָיו וְיִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, וְהֵן בִּפְרָטִיּוּת — הָרָע שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע הַבּוֹעֵר בּוֹ וְרוֹצֶה לְהַחֲטִיאוֹ, יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ; כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא הָאָרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יִתְבַּטֵּל הָרָע מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי.

שָׁרָאָה צִדְקַת ה'. כִּי עַל־יְדֵי הַצִּדְקוּת שֶׁל ה' שֶׁרוֹאֶה, נִתְפַּשֵּׁט הַלֵּב מֵעַקְמִימִיּוּתוֹ, וְנִתְיַשֵּׁר, בִּבְחִינַת (שָׁם): **"וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב". כִּי מִתְּחִלָּה נֶעֱקַם לִבּוֹ מִלְּהַאֲמִין בִּשְׁלֵמוּת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הָיָה נִדְמֶה לוֹ שֶׁעִוָּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַדִּין. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁרוֹאֶה צִדְקוֹת ה', נִתְיַשֵּׁר לִבּוֹ בִּשְׁלֵמוּת אֱמוּנָה, וְאָז מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וּמִתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו. כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲפִלּוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. וְאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, כִּי צַדִּיק ה'. וְזֶהוּ בְּחִינַת** (תְּהִלִּים קיט): **"אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב", עַל־יְדֵי יִשְׁרַת לֵב, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלָּה:**

וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אַדְמָה, כְּמַאֲמַר הַזֹּהַר (חֻקַּת דַּף קפ:) **'פָּרָה דְּקָבִילַת מְשׁוֹר'. פָּרָה, זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת** (הוֹשֵׁעַ יד): **"וּנְשַׁלְּמָה**

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּסוֹד פָּרָה אַדְמָה): וְזֶהוּ בְּחִינַת פָּרָה אַדְמָה, כְּמַאֲמַר הַזֹּהַר (חֻקַּת דַּף קפ:): 'פָּרָה דְּקָבִילַת מְשׁוֹר'; [זוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: פָּרָה דְּקָבִילַת מִן שְׁמָאלָא, וּמָאן הוּא לִשְׁמָאלָא? שׁוֹר, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (יְחֶזְקֵאל א, י): "וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל"]; פָּרָה, זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ יד, ג): "וּנְשַׁלְּמָה פָרִים

שְׁפָתֵינוּ״; כִּי הָעִקָּר הִיא תְּפִלָּה, לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהִיא בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת, וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא רַק מְסַתֵּכֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בְּזֶה הָעוֹלָם אַף אֶחָד שֶׁיָּכוֹל לַעֲזֹר לוֹ — רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וַאֲפִלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים מְרֻבִּים אֲרוּרִים, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֵין לְמִי לִפְנוֹת רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר: פָּרָה דְּקֻבִּילַת מְשׁוֹר, כִּי שׁוֹר הִיא בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, לְשׁוֹן (בְּמִדְבַּר כד, יז) ״אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב״; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא בּוֹרֵחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת פָּרָה, ״וְנִשְׁלְמָה פָּרִים שְׂפָתֵינוּ״, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה אֲצִלּוֹ בְּחִינַת שׁוֹר, שֶׁהוּא לְשׁוֹן הִסְתַּכְּלוּת, שֶׁמִּסְתַּכֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מִסְתַּכֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה פָּרָה דְּקֻבִּילַת מְשׁוֹר, כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל [רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִסְתַּכֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת תְּהִלִּים קכא, א): ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״ כַּנַּ״ל, כִּי הוּא מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה ״מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי״, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁעֶזְרִי מֵעִם ה׳ עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ״, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לִרְאוֹת לְמֶרְחוֹק, וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג דְּקָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין שֶׁהַשֵּׁם הַצַּדִּיק, אַף־עַל־פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, וְזֶהוּ ״אֲדָמָה תְּמִימָה״, ׳אֲדָמָה׳ — דָּא גְּזֵרַת דִּינָא, הַיְנוּ דִּין קָשֶׁה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם. ׳תְּמִימָה׳ — דָּא שׁוֹר תַּם, דִּינָא רַפְיָא, דִּין חַלָּשׁ שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שָׁם: שׁוֹר תַּם וְשׁוֹר מוּעָד, שׁוֹר תַּם דִּינָא רַפְיָא, שׁוֹר מוּעָד דִּינָא קַשְׁיָא]; רָצָה לוֹמַר, הֵן דִּין קָשֶׁה וְהֵן דִּין חַלָּשׁ שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם מֵרָשָׁעִים אֲרוּרִים נִמְתָּק עַל־יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַחֲלִישׁ כֹּחַ הַדִּין, הַיְנוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בִּתְפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִתְחַבֵּא בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשֶׂה עָלָיו צֵל, שֶׁהָרַע־עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע אֵינוֹ יָכוֹל לְהַזִּיק לוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא רוֹאֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַחֲלִישׁ אֶת כֹּחַ הַדִּין מֵהָרָשָׁע שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, הֵן בְּדִין קָשֶׁה וְהֵן בְּדִין חַלָּשׁ, בִּבְחִינַת ״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפֶּט יָדִי״, בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ יַד הַשֵּׁם, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הַכֹּל זֶה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. ״אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל״, דָּא שְׁלוּמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל [גַּם זֶה שָׁם בַּזֹּהַר הַנַּ״ל: ״אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל״, ׳עָל׳ כְּתִיב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוּאֵל־ב׳ כג, א): ״וּנְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַם ׳עָל׳״, מַאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּהִיא (שָׁם כ, יט): ״שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל״]; הַיְנוּ זֶהוּ בְּחִינַת חִזּוּק אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי חִזּוּק הָרְאִיָּה כַּנַּ״ל, בְּחִינַת ״וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב״ כַּנַּ״ל. [הַיְנוּ

פָּרִים שְׂפָתֵינוּ״. דְּקֻבִּילַת מְשׁוֹר, בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, לְשׁוֹן (בְּמִדְבַּר כד): **״אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב״. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת: ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״ כַּנַּ״ל, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת תְּפִלָּה. וְזֶהוּ: ״אֲדָמָה תְּמִימָה״. ׳אֲדָמָה׳, דָּא גְּזֵרַת דִּינָא. ׳תְּמִימָה׳, דָּא שׁוֹר תָּם, דִּינָא רַפְיָא** (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר שָׁם). **הַיְנוּ שֶׁרוֹאֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַחֲלִישׁ כֹּחַ הַדִּין, בִּבְחִינַת: ״וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפֶּט יָדִי״: ״אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל״, דָּא שְׁלוּמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל** (גַּם זֶה שָׁם בַּזֹּהַר הַנַּ״ל). **זֶהוּ בְּחִינַת חִזּוּק אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי חִזּוּק הָרְאִיָּה כַּנַּ״ל, בְּחִינַת: ״וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב״ כַּנַּ״ל:**

עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה, שֶׁבָּזֶה הוּא מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הָאָבוֹת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ אַגָּדָה): ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״, אַל תִּקְרֵי הָרִים אֶלָּא הוֹרִים, שֶׁהֵם: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב; עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק אֶצְלוֹ הָרְאִיָּה, וְרוֹאֶה צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת ״וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב״, כִּי נִתְיַשֶּׁרֶת עַקְמִימִיּוּת שֶׁבִּלְבּוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ קָשֶׁה עַד עַכְשָׁו — לָמָּה הָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, אֲבָל בָּזֶה שֶׁרוֹאֶה אֶת צִדְקַת הַשֵּׁם, עַל־יְדֵי תִּקֻּף הָאֱמוּנָה שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ. וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁמְּטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהִיא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, הַיְנוּ מִי שֶׁנָּפַל בִּסְפֵקוֹת וּבְקֻשְׁיוֹת וּבְעַקְמִימִיּוּת לֵב עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת הֵם טֻמְאַת מֵת, עַל־יְדֵי פָּרָה אֲדֻמָּה יָכוֹל לְהִטָּהֵר, הַיְנוּ פָּרָה דְּקָבִילַת מְשׁוֹר. פָּרָה זוֹ תְּפִלָּה, וְשׁוֹר זֶה הִסְתַּכְּלוּת, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּה סוֹד הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִטְהָר מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפֵקוֹת וְהַהִרְהוּרִים וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ].

ה. וְזֶהוּ בְּחִינַת עָפָר וָאֵפֶר הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה; כִּי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, צְרִיכָה לְבְחִינַת עָפָר וָאֵפֶר. כִּי צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע, הֵן בִּפְרָט הֵן בִּכְלָל, תַּחַת הַטּוֹב, בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁבָּזֶה הוּא מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הָאָבוֹת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ אַגָּדָה): ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״, אַל תִּקְרֵי הָרִים אֶלָּא הוֹרִים, שֶׁהֵם: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב; עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק אֶצְלוֹ הָרְאִיָּה, וְרוֹאֶה צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת ״וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב״, כִּי נִתְיַשֶּׁרֶת עַקְמִימִיּוּת שֶׁבִּלְבּוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ קָשֶׁה עַד עַכְשָׁו — לָמָּה הָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, אֲבָל בָּזֶה שֶׁרוֹאֶה אֶת צִדְקַת הַשֵּׁם, עַל־יְדֵי תִּקֻּף הָאֱמוּנָה שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ. וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁמְּטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהִיא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, הַיְנוּ מִי שֶׁנָּפַל בִּסְפֵקוֹת וּבְקֻשְׁיוֹת וּבְעַקְמִימִיּוּת לֵב עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת הֵם טֻמְאַת מֵת, עַל־יְדֵי פָּרָה אֲדֻמָּה יָכוֹל לְהִטָּהֵר, הַיְנוּ פָּרָה דְּקָבִילַת מְשׁוֹר. פָּרָה זוֹ תְּפִלָּה, וְשׁוֹר זֶה הִסְתַּכְּלוּת, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּה סוֹד הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִטְהָר מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפֵקוֹת וְהַהִרְהוּרִים וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ].

**ה וְזֶהוּ בְּחִינַת עָפָר וָאֵפֶר הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה. כִּי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, צְרִיכָה לְבְחִינַת עָפָר וָאֵפֶר. כִּי צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע, הֵן בִּפְרָט הֵן בִּכְלָל, תַּחַת הַטּוֹב, בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁבָּזֶה הוּא מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּה סוֹד הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק אֶצְלוֹ הָרְאִיָּה, וְרוֹאֶה צִדְקָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת ״וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב״, כִּי נִתְיַשֶּׁרֶת עַקְמִימִיּוּת שֶׁבִּלְבּוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ קָשֶׁה עַד עַכְשָׁו — לָמָּה הָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, אֲבָל בָּזֶה שֶׁרוֹאֶה אֶת צִדְקַת הַשֵּׁם, עַל־יְדֵי תִּקֻּף הָאֱמוּנָה שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ. וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה סוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁמְּטַהֶרֶת מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהִיא אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה, הַיְנוּ מִי שֶׁנָּפַל בִּסְפֵקוֹת וּבְקֻשְׁיוֹת וּבְעַקְמִימִיּוּת לֵב עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַסְּפֵקוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת הֵם טֻמְאַת מֵת, עַל־יְדֵי פָּרָה אֲדֻמָּה יָכוֹל לְהִטָּהֵר, הַיְנוּ פָּרָה דְּקָבִילַת מְשׁוֹר. פָּרָה זוֹ תְּפִלָּה, וְשׁוֹר זֶה הִסְתַּכְּלוּת, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּה סוֹד הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִטְהָר מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפֵקוֹת וְהַהִרְהוּרִים וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ].

בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, צְרִיכָה לְבְחִינַת עָפָר וָאֵפֶר. כִּי צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע, הֵן בִּפְרָט הֵן בִּכְלָל, תַּחַת הַטּוֹב, בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה (מַלְאָכִי ג, כא): ״וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים, כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם״, וְזֶה בְּחִינַת אֵפֶר שֶׁיֵּשׁ בִּבְחִינַת הַתְּפִלָּה. וְרֶגֶל, זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים כו, יב): ״רַגְלִי עָמְדָה״ וְכוּ׳; הָרַע שֶׁבַּפִּרְט, הַיְנוּ גּוּפוֹ הַמְּגֻשָּׁם וְחָמְרוֹ, יְבַטֵּל בִּשְׁעַת תְּפִלָּה, כְּמוֹ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁהָיָה לָהֶם בִּשְׁעַת תְּפִלָּה הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת; [הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁפִּרֵשׁ שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּסוֹד פָּרָה אֲדֻמָּה, יְפָרֵשׁ עַכְשָׁו מַה זֶּה עָפָר וָאֵפֶר הַנֶּאֱמָר בְּפָרָה. ״וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֶת אֵפֶר הַפָּרָה״ וְגוֹ׳, ״וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת״ וְגוֹ׳, כִּי בְּעֵת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁבּוֹ, הַיְנוּ גּוּפוֹ הַמְּגֻשָּׁם וְהַחֹמֶר הָעַב שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ עָלָיו, יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי בְּעֵת הַתְּפִלָּה, שֶׁתִּהְיֶה אָז הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת לְגַמְרֵי, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְכֵן צָרִיךְ לְבַטֵּל בִּתְפִלָּתוֹ אֶת הָרַע שֶׁבְּכָלַל הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִמָּהֶם, כִּי כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בּוֹ מִתְפַּלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ תְּפִלָּה (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר קְרִיאַת שְׁמַע, פְּרִיתוּת ו׳:): כָּל תַּעֲנִית שֶׁאֵין בּוֹ מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ תַּעֲנִית, שֶׁהֲרֵי חֶלְבְּנָה רֵיחָהּ רַע, וּמָנָאָה הַכָּתוּב עִם סַמְמָנֵי קְטֹרֶת; שֶׁזֶּה עָפָר, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּעָפָר הַזֶּה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין עָלָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְבַטֵּל אֶת הָרַע הַפְּרָטִי שֶׁלּוֹ, וְכֵן צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁיִּהְיוּ אֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, ״כִּי יִהְיוּ אֵפֶר

תַּחַת רַגְלֵיכֶם״ (עֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה יז.), לְאַחַר שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ גּוּפָן כֻּלָּהּ וְנִשְׁמָתָן נִשְׂרֶפֶת וְרוּחַ מְפַזַּרְתָּן תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי צַדִּיקִים. וְלָכֵן בַּר יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל, צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּבְחִינַת עָפָר בְּעֵינֵי בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּה עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת הָרָע שֶׁבּוֹ, וְכֵן מַכְנִיעַ אֶת הָרָע שֶׁל הָרְשָׁעִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עִמּוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֵפֶר]. נִמְצָא, שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם, צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת הָרָע שֶׁבַּפָּרָט שֶׁלּוֹ וְהָרַע שֶׁבַּכְּלָל, הַיְנוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִמָּהֶם יְבַטֵּל הָרָע שֶׁלָּהֶם, וְיַעֲשֶׂה מֵהָרָע כִּסֵּא לַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת אֵפֶר שֶׁבַּתְּפִלָּה; שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם אֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, וְעָפָר שֶׁבַּתְּפִלָּה, שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת יֻשּׁוּתוֹ וְחָמְרוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה עָפָר בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, מִלְּבַד זֹאת עָלָיו לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ אֶל הַצַּדִּיקִים, הַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בִּכְלָל וּבִפְרָט עִם נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר, וְיעוֹרֵר אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כו, יט): ״הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר״, שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ הַצַּדִּיקִים. וְזֶהוּ (אֵיכָה ג, כט): ״יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ״, כְּלוֹמַר שֶׁיְּקַשֵּׁר דִּבּוּרוֹ עִם שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ״ל: [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל שֶׁהַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם, בָּזֶה מִתְקַשֵּׁר עִם הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, שֶׁהֵם תִּקְּנוּ אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת].

וְהָרַע שֶׁבַּכְּלָל, הַיְנוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִמָּהֶם יְבַטֵּל הָרָע שֶׁלָּהֶם, וְיַעֲשֶׂה מֵהָרָע כִּסֵּא לַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה בְּחִינַת אֵפֶר שֶׁבַּתְּפִלָּה: וְעָפָר שֶׁבַּתְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בִּכְלָל וּבִפְרָט, עִם נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר. וְיעוֹרֵר אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה כו): **״הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר״. וְזֶהוּ,** (אֵיכָה ג): **״יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ״. כְּלוֹמַר שֶׁיְּקַשֵּׁר דִּבּוּרוֹ עִם שׁוֹכְנֵי עָפָר כַּנַּ״ל: וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבְרָהָם בִּתְפִלָּתוֹ** (בְּרֵאשִׁית יח): **״הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל ה׳ וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר״, כִּי זֶה צָרִיךְ לִבְחִינַת הַתְּפִלָּה:**

וְזֶהוּ נִקְרָא תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, כִּי אוֹתִיּוֹת צִבּוּר רָאשֵׁי־תֵבוֹת צַדִּיקִים, בֵּינוֹנִים, רְשָׁעִים. ׳בֵּינוֹנִי׳, הוּא הַמִּתְפַּלֵּל, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין מ:): **׳לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ רְשָׁעִים; כִּי שְׁלָשְׁתָּן בָּאִים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת. ׳בֵּינוֹנִי׳, הוּא הַמִּתְפַּלֵּל, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (קִדּוּשִׁין מ:): **׳לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבְרָהָם בִּתְפִלָּתוֹ** (בְּרֵאשִׁית יח, כז): **״הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל ה׳ וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר״, כִּי זֶה צָרִיךְ לִבְחִינַת הַתְּפִלָּה; הַיְנוּ לִהְיוֹת עָפָר בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וָאֵפֶר שֶׁיִּכְוֵן לְהִשְׁתָּרֵף עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים.**

(וּמֵאַחַר שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר מֵהַמִּשְׁכַּת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זְכוּת הָאָבוֹת, שֶׁזֶּה הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאָרַת הַשְּׁכִינָה, וְלָכֵן יְקַשֵּׁר עַכְשָׁו אֶל דְּבָרָיו מַה זּוֹ תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, כִּי יָדוּעַ מַעֲלַת הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּצִבּוּר דַּיְקָא, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ח.): **אֵימָתַי עֵת רָצוֹן? בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין); וְזֶהוּ נִקְרָא תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, כִּי אוֹתִיּוֹת צִבּוּר — רָאשֵׁי תֵבוֹת: צַדִּיקִים, בֵּינוֹנִים, רְשָׁעִים; כִּי שְׁלָשְׁתָּן בָּאִים לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת. ׳בֵּינוֹנִי׳, הוּא הַמִּתְפַּלֵּל, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (קִדּוּשִׁין מ:): **׳לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ**

חֲצִיוֹ זַכַּאי וְחֲצִיוֹ חַיָּב, עָשָׂה מִצְוָה אַחַת — אַשְׁרָיו, שֶׁהִכְרִיעַ עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, עָבַר עֲבֵרָה אַחַת — אוֹי לוֹ, שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְכַף חוֹבָה; נִמְצָא, שֶׁזֶּה שֶׁבָּא לְהִתְפַּלֵּל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, הוּא מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה, וְתָמִיד יַחֲשֹׁב אֶת עַצְמוֹ חֲצִיוֹ חַיָּב וְחֲצִיוֹ זַכַּאי, אִם מְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, הוּא מְזַכֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, לְהֵפֶךְ, שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, הוּא מְחַיֵּב אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. נִמְצָא, שֶׁזֶּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל הוּא בְּחִינַת בֵּינוֹנִי. ׳צַדִּיקִים׳, זֶהוּ בְּחִינַת עָפָר; כִּי שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיקִים, שֶׁתָּמִיד מַרְגִּישִׁים אֶת עַצְמָם כְּעָפָר הַנִּדּוֹשׁ לִפְנֵי כֹּל, וּמַה גַּם שֶׁתָּמִיד חוֹשְׁבִים מִיּוֹם הָאַחֲרוֹן, אֵיךְ שֶׁיִּהְיוּ קְבוּרִים תַּחַת עָפָר, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ה.), אֲשֶׁר צַדִּיק הוּא מִי שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁכֵן לֶעָפָר בְּחַיָּיו; ׳רְשָׁעִים׳, זֶהוּ בְּחִינַת אֹפֶר כַּנַּ״ל; אִם הֵם בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, עֲלֵיהֶם לַחֲשֹׁב שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּמָקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהָיוּ שׂוֹרְפִים אוֹתָם עַל הַמִּזְבֵּחַ. וְלָכֵן גַּם הֵם, שֶׁחוֹזְרִים עַכְשָׁו בִּתְשׁוּבָה, וּמִתְחָרְטִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם הָרָעִים, וּמִתְפַּלְּלִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, עֲלֵיהֶם לְכַוֵּן, שֶׁבְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה רָאוּי לָהֶם לְהִשָּׂרֵף וְלֵעָשׂוֹת אֹפֶר, וּשְׁלָשְׁתָּם — צַ׳דִּיקִים, בֵּ׳ינוֹנִים וּר׳שָׁעִים הַמִּתְפַּלְּלִים יַחַד, זֶה נִקְרָא תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, וְרָאוּי לִשְׁלָשְׁתָּם לְכַוֵּן בְּעֵת תְּפִלָּתָם וּלְעוֹרֵר שׁוֹכְנֵי עָפָר, שֶׁזֶּה יֵשׁ בִּפְרָט וּבִכְלָל. בִּפְרָט כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל, רָאוּי לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה עִם חֶלְקֵי נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁבָּאוּ כְּבָר בְּגִלְגּוּל וְנִתְקַן; הַיְנוּ שֶׁרָאוּי לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כָּזוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁהָיָה כְּבָר בְּזֶה הָעוֹלָם כַּמָּה פְּעָמִים בְּגִלְגּוּל, הֵן מִצַּד נַפְשׁוֹ וְהֵן מִצַּד נִשְׁמָתוֹ, שֶׁתִּתְעַלֶּה עַכְשָׁו תְּפִלָּתוֹ. וּבִכְלָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל, רָאוּי לוֹ לְהִתְקַשֵּׁר עִם כְּלַל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, שֶׁכְּבָר הָיוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, הַיְנוּ נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר אֲחֵרִים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, רָאוּי לוֹ לְעוֹרֵר אוֹתָם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ, וְכָךְ תִּהְיֶה עֲלֵיָה לִתְפִלָּתוֹ.

עַצְמוֹ כְּאִלּוּ חֲצִיוֹ זַכַּאי׳ וְכוּ׳. ׳צַדִּיקִים׳, זֶהוּ בְּחִינַת עָפָר. ׳רְשָׁעִים׳, זֶהוּ בְּחִינַת אֹפֶר כַּנַּ״ל: וּלְעוֹרֵר שׁוֹכְנֵי עָפָר, זֶה יֵשׁ בִּפְרָט וּבִכְלָל. בִּפְרָט, הַיְנוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ שֶׁבָּאוּ כְּבָר בְּגִלְגּוּל וְנִתְקַן. וּבִכְלָל, הַיְנוּ נֶפֶשׁ־רוּחַ־נְשָׁמָה שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר אֲחֵרִים, לְעוֹרֵר אוֹתָם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁבְעָה שֶׁבְּעָה הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה, שֶׁכָּל עִנְיָנָהּ שִׁבְעָה. הַיְנוּ כַּמּוּבָא (בַּזֹּהַר אַחֲרֵי עו: וּבְמִדְבַּר רַבָּה פָּרָשָׁה יט) **שִׁבְעָה כִּבּוּסִין, שִׁבְעָה כֹּהֲנִים וְכוּ׳** [עַיֵּן בַּמִּדְבָּר רַבָּה (פָּרָשָׁה יט, סִימָן ב׳): רַבִּי חָנִין בֶּן פַּזִּי פָּתַח קְרָא בְּפָרָשַׁת פָּרָה, שֵׁישׁ בָּהּ מִשִּׁבְעָה שִׁבְעָה, שֶׁבַע פָּרוֹת, שִׁבְעָה שְׁרֵפוֹת, שִׁבְעָה הַזָּאוֹת, שִׁבְעָה כִּבּוּסִין, שִׁבְעָה טְמֵאִין, שִׁבְעָה טְהוֹרִין, שִׁבְעָה כֹּהֲנִים וְכוּ׳; וְעַיֵּן זֹהַר (אַחֲרֵי עו:): בְּגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּהּ כֻּלָּא בְּשֶׁבַע, שֶׁבַע פָּרוֹת, שֶׁבַע שְׁרֵפוֹת, שֶׁבַע הַזָּאוֹת, שֶׁבַע כִּבּוּסִים, שֶׁבַע טְמֵאִים, שֶׁבַע טְהוֹרִים, שֶׁבַע כֹּהֲנִים וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]. זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת **״שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ״**: [זֶה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא וַיֵּרָא): שָׁלֹשׁ רֹאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת וּשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, כֻּלָּן לְצָרְכּוֹ שֶׁל אָדָם, וּלְפִיכָךְ אֵין מִתְפַּלְּלִין בְּשַׁבָּת שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, שֶׁאִם יִהְיֶה לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, (תְּהִלִּים קיט, קסד): **״שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ״**

נִזְכָּר בְּ״רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל״, וְהוּא מֵצַר, וְהַשַּׁבָּת נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל לְקָדֵשָׁה, לְעֹנֶג וְלִמְנוּחָה, וְלֹא לְצַעַר, לָכֵן מִתְפַּלֵּל שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְהַמְּנוּחָה בָּאֶמְצַע, וּלְפִיכָךְ אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים קיט, קעד): ״שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ״ — אֲפִלּוּ ז׳ בְּרָכוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּשַׁבָּת, וְאֵיזֶה זֶה, יוֹם הַמְיֻחָד וְהַמְנוּחָה, שֶׁאֵין בַּיּוֹצֵא בּוֹ; הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁקִּשֵּׁר פָּרָה לִתְפִלָּה, עַל שֵׁם: ״וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ״, מֵבִיא שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת ״שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ״, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, אָז מִתְפַּלְּלִין שֶׁבַע בְּרָכוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה בְּשַׁבָּת מְטַהֶרֶת כְּמוֹ אֵפֶר פָּרָה. וְכֵן מוּבָא (יַלְקוּט תְּהִלִּים קכא, רֶמֶז תתעח): תָּנוּ רַבָּנָן, בַּשַּׁחַר מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ; רַבִּי יְהוּדָה בַּר אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵוִי עַל שֵׁם ״שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ״, שֶׁבְּכָל יוֹם בַּשַּׁחַר מְבָרֵךְ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת לִפְנֵי קְרִיאַת שְׁמַע, וְאַחַת אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע, וּבָעֶרֶב שְׁתֵּי בְּרָכוֹת לִפְנֵי קְרִיאַת שְׁמַע, וּשְׁתֵּי בְּרָכוֹת אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע. וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא גִּלּוּי הָאֱמוּנָה, וְלָכֵן מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם שֶׁבַע בְּרָכוֹת לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם, בַּשַּׁחַר וּבָעֶרֶב. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַקְּרִיאַת שְׁמַע, יֵשׁ בָּהּ שֶׁבַע בְּרָכוֹת. וּבָזֶה מְקֻשֶּׁרֶת פָּרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שִׁבְעָה, וְכֵן תְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שֶׁבַע].

ו. גַּם צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת.

[מֵאַחַר שֶׁהִתְחִיל אֶת הַשָּׁגָתוֹ, אֲשֶׁר לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִתְגַּלּוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי זְכוּת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת הַשְׁכִּינָה עָלָיו. מְגַלֶּה עַכְשָׁו, שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת מֵרָשָׁעִים שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם וּלְהַפִּילוֹ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לז, לד): ״צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ״, עַל־יְדֵי הָרַע עַיִן שֶׁלּוֹ, שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת, שֶׁבָּזֶה שׁוֹבֵר אֶת הָאָדָם]. וְהֵם בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ה, ב): ״קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים״, שֶׁמַּכְנִיסִים בָּאָדָם כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁנִּדְבָּקוּ בָּהֶם, כְּגוֹן בְּדוֹר הַמַּבּוּל, וַהֲפִלָּגָה, וּבְמִצְרַיִם, וּשְׁאָר הָרְשָׁעִים שֶׁהֶרְבּוּ בְּהֶבְלֵיהֶם, וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁהָיוּ בָּהֶם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ה׳, סִימָן א׳), שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל דּוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁהוֹצִיאוּ מִפִּיהֶם וְאָמְרוּ (אִיּוֹב כא, טו): ״מַה שַׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ״ וְגוֹ׳; וְעַל דּוֹר הַפַּלָּגָה שֶׁאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית יא, ד): ״וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם״ וְגוֹ׳, וְעַל הַמִּצְרִיִּים שֶׁאָמְרוּ (שְׁמוֹת ה, ב): ״מִי ה׳ אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ״ וְגוֹ׳, וְעַל סַנְחֵרִיב שֶׁחֵרֵף וְגִדֵּף, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה לו, כ): ״מִי בְכָל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת אַרְצָם״ וְגוֹ׳ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁקָּמִים רְשָׁעִים אֲרוּרִים, וּמַרְבִּים בְּהֶבְלֵיהֶם, וּמַאֲמִינִים בֶּאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, וּמְדַבְּרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּבְחִינַת (שְׁמוֹת לב, יח): ״קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: קוֹל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין הַמְעַנִּין אֶת נֶפֶשׁ שׁוֹמְעָן כְּשֶׁנֶּאֱמָרִין לוֹ. [עַיֵּן אֵיכָה רַבָּה (פָּרָשָׁה א׳, סִימָן כח): אָמַר רַבִּי אַחָא, קוֹל קְלוּס עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים אָנֹכִי שֹׁמֵעַ]; וּבְחִינַת קוֹל, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מד): ״כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף״ וְכוּ׳; שֶׁהָרְשָׁעִים מְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים וּמְבַזִּים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמַּאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְקַיְּמִים אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,

וְגַם צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בְּחִינַת שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת. בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ה): **״קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים״, וּבְחִינַת** (שְׁמוֹת לב): **״קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ״, וּבְחִינַת קוֹל, בְּחִינַת** (תְּהִלִּים מד): **״כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וְכוּ׳ מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף״: וְזֶהוּ**

הֵם בָּאִים בִּשְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת, וְאֶת זֶה צְרִיכִים לְהַכְנִיעַ בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ. [וּמֵרָחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הֵם אֲבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁמַּאֲמִינִים בֶּאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וּטְפֵלוֹת, וְכֵן יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סִפְרֵי עֵקֶב): מְלַמֵּד, שֶׁהָאֱמוּרִי מִשְׁבְּעָה עַמָּמִים גָּדוֹל וְקָשֶׁה כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל; כִּי הֵם הָיוּ שְׁקוּעִים בְּיוֹתֵר בְּדַרְכֵי הֶבְלֵיהֶם, וְהִגְבִּיהוּ אֶת עַצְמָם כָּאֹרֶז הַזֶּה, שֶׁהוּא הַגָּבוֹהַּ בְּהָאִילָנוֹת. וְהַגְּבוֹהִי קוֹמָה, עַל־פִּי הָרֹב הֵן כְּסִילִים; כִּי מֻחֲמַת גֹּבַהּ קוֹמָתָן, הָעֲשָׂנִים הָעוֹלִים מֵהַלֵּב אֶל הַמֹּחַ לְהִתְבַּשֵּׁל בַּמֹּחַ, וּלְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת, הָעֲשָׂנִים הָאֵלּוּ נֶחֱלָשִׁים בְּרֹב הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ מֵהַלֵּב אֶל הַמֹּחַ, מֻחֲמַת גֹּבַהּ קוֹמָתָם, וְאֵינָם בִּיכָלְתָּם לְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת שִׂכְלִיּוֹת. וּמֻחֲמַת זֶה הַגְּבוֹהִי קוֹמָה הֵם שׁוֹטִים. וְזֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי אֱמוּרִי, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל, מֻחֲמַת ״כִּי גְבֹהָה אֲרָזִים גָּבְהוֹ״, כִּי הֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם גָּבֹהַּ מִכֻּלָּם, בִּשְׁבִיל זֶה, הֵם מַאֲמִינִים אֱמוּנוֹת רַבּוֹת כּוֹזְבִיּוֹת; וְעַל־כֵּן מָצִינוּ, שֶׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין שַׁבָּת סז.) הִזְהִירוּ מְאֹד מִדַּרְכֵי אֱמוּרִי דַּיְקָא, כִּי הֵם הֶאֱמִינוּ בְּכָל מִינֵי אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, וְלָכֵן בַּתְּפִלָּה מַכְנִיעִים אֶת דַּרְכֵי הָאֱמוּרִי, שֶׁהֵם בְּחִינַת ״קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים״.

בְּחִינַת עֵץ אֹרֶז, וְאֵזוֹב, וּשְׁנֵי תוֹלַעַת, הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה:

אֹרֶז זֶה בְּחִינַת: ׳קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים, בְּרֹב הַהַנְהָגוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת׳. שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, כִּי ״פִּתִּי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר״ (מִשְׁלֵי יד). **וְזֶהוּ בְּחִינַת אֹרֶז, בְּחִינַת** (עָמוֹס ב): **״וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ״. וְהַגְּבוֹהִי קוֹמָה, עַל־פִּי הָרֹב הֵן כְּסִילִים. כִּי מֻחֲמַת גֹּבַהּ קוֹמָתוֹ, הָעֲשָׂנִים הָעוֹלִים מֵהַלֵּב אֶל הַמֹּחַ לְהִתְבַּשֵּׁל בַּמֹּחַ, וּלְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת. הָעֲשָׂנִים הָאֵלּוּ נֶחֱלָשִׁים בְּרֹב הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּשׁ מֵהַלֵּב אֶל הַמֹּחַ, מֻחֲמַת גֹּבַהּ קוֹמָתָם, וְאֵינָם בִּיכָלְתָּם לְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת שִׂכְלִיּוֹת. וּמֻחֲמַת זֶה, הַגְּבוֹהִי קוֹמָה הֵם שׁוֹטִים. וְזֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי אֱמוּרִי, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם שֵׂכֶל, מֻחֲמַת ״כִּי כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ״. בִּשְׁבִיל זֶה, הֵם מַאֲמִינִים אֱמוּנוֹת רַבּוֹת כָּזְבִיּוֹת:**

אֹרֶז זֶה בְּחִינַת: ׳קוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים, בְּרֹב הַהַנְהָגוֹת וֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבוֹת׳; שֶׁהֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי, כִּי ״פִּתִּי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר״ (מִשְׁלֵי יד, טו). וְזֶהוּ בְּחִינַת אֹרֶז, בְּחִינַת (עָמוֹס ב, ט): ״וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי וְכוּ׳ אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ״; כִּי דַּרְכָּם שֶׁל הָאֱמוֹרִי הָיְתָה אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, שֶׁהֶאֱמִינוּ לְכָל

וְאָזוֹב הוּא כְּנֶגֶד וְקָטַנְּיָ קוֹמָה, שֶׁהָעֲשָׂנִים שֶׁלָּהֶם נִתְבַּשְּׁלִים הֵיטֵב, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת שִׁכְלִיּוֹת. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁשִּׁכְלָם יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, בְּחִינַת (אָבוֹת, פֶּרֶק ג׳): ׳כָּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו׳, עַל־יְדֵי־זֶה, כְּשֶׁהַמַּחֲשָׁבָה שִׁכְלִיּוֹת חוֹזֶרֶת אֶל לִבָּם, אֵין כֹּחַ בְּלִבָּם לְהָכִיל אֶת הַשֵּׂכֶל, וּמֵחֲמַת זֶה הֵם כּוֹפְרִים בַּכֹּל; כִּי שִׂכְלָם מְרֻבֶּה מֵחָכְמָתָם, וּמְדַבְּרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, שֶׁזֶּה ״קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ״, כִּי עִקַּר חִזּוּק הַלֵּב, שֶׁיּוּכַל לְהָכִיל בּוֹ אֶת הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, מַחֲשָׁבוֹת שִׁכְלִיּוֹת, דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הוּא עַל־יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים. אֲבָל לְהֶפֶךְ, כְּשֶׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם בְּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי יז, טז): ״לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אָיִן״, וּבָאִים לִידֵי כְּפִירוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּרֻבֶּה מִמַּעֲשָׂיו — הֵם מַחֲטִיאִים, וְהֵן הֵן הַפִּילוֹסוֹפִים, שֶׁאֵין לָהֶם לֵב טוֹב וְטָהוֹר, וְאֵינָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיט, יא): ״בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא לָךְ״, וּמֵחֲמַת זֶה הַשֵּׂכֶל מַחֲטִיאִים בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם מִשְׁתַּמְּשִׁים עִם שִׂכְלָם בִּלְי מַעֲשִׂים, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם חוֹטְאִים וּמַחֲטִיאִים אֶת אֲחֵרִים. וְהֵן בְּחִינַת (מְלָכִים־א׳ ה, יג): ״הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יוֹצֵא בַּקִּיר״. ׳אֵזוֹב׳ — זֶה בְּחִינַת קְטַנְּיָ קוֹמָה, אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת הֵם בַּעֲלֵי הַשֵּׂכֶל, אֲבָל הַלֵּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַצְפִּין כֹּחַ הַשֵּׂכֶל בְּתוֹכוֹ, כִּי לִבָּם חָלָשׁ וְחָסֵר, עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לִידֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וּבִפְרָט הַנּוֹאֲפִים הָעוֹסְקִים בְּחָכְמַת פִּילוֹסוֹפְיָה, שֶׁמְּאֹד מְאֹד מַזִּיק לָהֶם, כִּי לִבָּם חָסֵר, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ו, לב): ״נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר לֵב״; וּמֵאַחַר שֶׁאֵין בְּלִבּוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, רַק הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַהִרְהוּרִים רָעִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה הַנּוֹאֲפִים הָעוֹסְקִים בְּחָכְמַת פִּילוֹסוֹפְיָה, בָּאִים לִידֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְזֶהוּ: ״אֵזוֹב הַיּוֹצֵא בַּקִּיר״, הַיְנוּ בְּקִירוֹת הַלֵּב, שֶׁהַשֵּׂכֶל יוֹצֵא דֶּרֶךְ קִירוֹת הַלֵּב, וְאֵין הַלֵּב יָכוֹל לְהָכִיל בְּתוֹכוֹ אֶת הַשֵּׂכֶל, בִּבְחִינַת: ״בְּלִבִּי צָפַנְתִּי״ וְכוּ׳; עַל־יְדֵי־זֶה הֵם בָּאִים לִידֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְחוֹטְאִים

וְקָטַנְּיָ קוֹמָה, שֶׁהָעֲשָׂנִים שֶׁלָּהֶם נִתְבַּשְּׁלִים הֵיטֵב, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם מַחֲשָׁבוֹת שִׁכְלִיּוֹת. אֲבָל מֵחֲמַת שֶׁשִּׁכְלָם יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, בְּחִינַת (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): ׳כָּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו׳. עַל־יְדֵי־זֶה, כְּשֶׁהַמַּחֲשָׁבָה שִׁכְלִיּוֹת חוֹזֶרֶת אֶל לִבָּם, אֵין כֹּחַ בְּלִבָּם לְהָכִיל אֶת הַשֵּׂכֶל, כִּי עִקַּר חִזּוּק הַלֵּב, הוּא עַל־יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים. עַל־יְדֵי־זֶה הֵם בְּבְחִינוֹת (מִשְׁלֵי יז): ״לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אָיִן״, וְעַל־יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל הֵם מַחֲטִיאִים, וְהֵן הֵן הַפִּילוֹסוֹפִים, שֶׁאֵין לָהֶם לֵב טוֹב וְטָהוֹר. וְאֵינָם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיט): ״בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא לָךְ״, וּמַחֲמַת זֶה הַשֵּׂכֶל מַחֲטִיאִים בְּיוֹתֵר. וְהֵן, בְּחִינַת (מְלָכִים־א ה): ״אֵזוֹב הַיּוֹצֵא בַּקִּיר״. ׳אֵזוֹב׳, זֶה בְּחִינַת קְטַנְּיָ קוֹמָה. הֵם בַּעֲלֵי הַשֵּׂכֶל, אֲבָל הַלֵּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַצְפִּין כֹּחַ הַשֵּׂכֶל בְּתוֹכוֹ, כִּי לִבָּם חָלָשׁ וְחָסֵר. וּבִפְרָט הַנּוֹאֲפִים הָעוֹסְקִים בְּחָכְמַת פִּילוֹסוֹפְיָא, שֶׁמְּאֹד מְאֹד מַזִּיק לָהֶם. כִּי לִבָּם חָסֵר, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ו): ״נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר לֵב״. וְזֶהוּ: ״אֵזוֹב הַיּוֹצֵא בַּקִּיר״, הַיְנוּ בְּקִירוֹת הַלֵּב. שֶׁהַשֵּׂכֶל יוֹצֵא דֶּרֶךְ קִירוֹת הַלֵּב, וְאֵין הַלֵּב יְכוֹלָה לְהָכִיל בְּתוֹכָהּ אֶת הַשֵּׂכֶל, בִּבְחִינַת: ״בְּלִבִּי

וּמַחֲטִיאִים אֶת הָרַבִּים. וְזֶהוּ בְּחִינַת: ״קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ״, קוֹל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, שֶׁמְּגַדְּפִין כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּחָכְמָתָם, כַּיָּדוּעַ, שֶׁזֶּה כְּלַל חָכְמוֹת הַפִּילוֹסוֹפְיָה וְהַחֲקִירוֹת, שֶׁהֵם חוֹקְרִים אַחַר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ז, טז): ״וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר״; כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין בְּלִבָּם מָקוֹם לְהָכִיל אֶת הַחָכְמָה, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂים כּוֹפְרִים גְּמוּרִים, וְחוֹטְאִים וּמַחֲטִיאִים אֶת הָרַבִּים.

וּשְׁנִי תּוֹלַעַת, זֶהוּ בְּחִינַת קוֹל שְׁלִישִׁי. שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּזִיונוֹת וַחֲרָפוֹת מְשׁוֹנְאִים, בִּבְחִינַת: ״כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבוּשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי, מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף״. וְזֶהוּ תּוֹלַעַת בְּחִינַת (תְּהִלִּים כב): **״וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם״:**

וּשְׁנִי תּוֹלַעַת, זֶהוּ בְּחִינַת קוֹל שְׁלִישִׁי. שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּזִיונוֹת וַחֲרָפוֹת מְשׁוֹנְאִים, בִּבְחִינַת: ״כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבוּשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי, מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף״. וְזֶהוּ תּוֹלַעַת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים כב, ז): ״וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם״: כִּי עִקַּר הָעֵצָה נֶגֶד הַבְּזִיונוֹת וְהַחֲרָפוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מֵהַשּׁוֹנְאִים, לְהַקְטִין עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת, וְלֹא לַעֲנוֹת לָהֶם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַצֵּל שֶׁמִּסְתַּתֵּר וּמִתְכַּסֶּה שָׁם הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ אֶרֶס עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה לוֹ.

[נִמְצָא, שֶׁאֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תּוֹלַעַת,

צָפַנְתִּי״ וְכוּ׳. וְזֶהוּ בְּחִינַת: ״קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ״, קוֹל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין. שֶׁמְּגַדְּפִין כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּחָכְמָתָם כַּיָּדוּעַ. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, (קֹהֶלֶת ז): **״וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר:**

לִרְאוֹת בְּמַפָּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, הַמְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים כְּלַפֵּי מַעְלָה].

וְזֶהוּ ׳שְׁחִיטָה׳, ׳שְׁרֵפָה׳, ׳אֲסִיפָה׳, הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ; שֶׁהֵם גַּם־כֵּן לְבַטֵּל אֶת הַשְּׁלֹשָׁה קוֹלוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְחֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, שֶׁיּוֹצְאִים מֵהָרָשָׁעִים, וּכְדֵי לְבַטֵּל אוֹתָם, צְרִיכִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵפֶר פָּרָה, שֶׁהִיא סוֹד הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת: ״וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ״, וְלָכֵן הָיוּ בַּפָּרָה שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: שְׁחִיטָה, שְׂרֵפָה, אֲסִיפָה, וְהַכֹּל כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת קוֹלוֹת הָרָשָׁעִים.

׳שְׁחִיטָה׳, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֱמוּנַת כְּסִילִים, בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ ה, ב): ״וְשַׁחָטָה שָׁטִים הֶעְמִיקוּ״; שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל יָרְבָעָם בֶּן נְבָט, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט עָמוֹס, רֶמֶז תקמב), שֶׁחָטָא וְהֶחְטִיא אֶת הָרַבִּים, וּבָדָה מִלִּבּוֹ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁזֶּה כְּלַל הָאֱמוּנוֹת הַכּוֹזְבִיּוֹת שֶׁל הַכְּסִילִים, שֶׁבּוֹדִים לְעַצְמָם כָּל מִינֵי חַגִּים אֲשֶׁר לֹא נִצְטַוִּינוּ, וּבָזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, וּמוֹכָן לְהִשָּׁחֵט אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטֵּל אֶת אֱמוּנוֹת הַכְּסִילִים.

׳שְׁרֵפָה׳, זֶהוּ בְּחִינַת חִזּוּק הַלֵּב, שֶׁיּוּכַל לְהָכִיל אֶת דִּבְרֵי הַחָכְמָה בְּתוֹכוֹ, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לט): **״חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי״. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנֶּעֱצָר**

׳אֲסִיפָה׳, הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָה, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ. ׳שְׁחִיטָה׳, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֱמוּנַת כְּסִילִים, בִּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ ה): **״וְשַׁחָטָה שָׁטִים הֶעְמִיקוּ״: ׳שְׂרֵפָה׳, זֶהוּ בְּחִינַת חִזּוּק הַלֵּב, שֶׁיּוּכַל לְהָכִיל אֶת דִּבְרֵי הַחָכְמָה בְּתוֹכוֹ, בִּבְחִינַת** (תְּהִלִּים לט): **״חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי״. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנֶּעֱצָר**

שֶׁיֵּשׁ בַּהֲוָאַת הַפָּרָה, לְטַהֵר אֶת הַטְּמֵא־מֵת, שֶׁסּוֹבֵב עַל מִי שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ קוֹלוֹת הָרָשָׁעִים, וְלִרְאוֹת בְּמַפָּלְתָּם, נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת דַּיְקָא, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאָבוֹת, וְעַל יָדָם זוֹכִים

וְחַטָּאת בְּמַפָּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים

(תְּהִלִּים לט, ד): ״חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי; כְּי עַל־יְדֵי שֶׁנֶּעֱצָר דִּבְרֵי הַשֵּׂכֶל בַּלֵּב, נִתְחַמֵּם הַלֵּב, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא כְּאֵשׁ עָצוּר. וְזֶהוּ ׳שִׂרְפָה׳; בָּזֶה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בַּחֲמִימוּת וְתַבְעֶרֶת לִבּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק לִבּוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מוֹכֵן וּמְזֻמָּן לְהִשָּׂרֵף עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, עַד שֶׁלִּבּוֹ בּוֹעֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַבְעֶרֶת הַלֵּב עֲצוּמָה.

וְ׳אֲסִיפָה׳, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַבְּזִיּוֹנוֹת שֶׁל הַשּׂוֹנְאִים, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל, כג): ״אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי״, זֶה בְּחִינַת בְּטוּל קוֹל שְׁלִישִׁי כַּנַּ״ל; הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁהִכְנִיעַ אֶת קוֹלוֹת הַכְּסִילִים שֶׁדִּבְּרוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְנִמְשְׁכוּ אַחַר חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא אוֹסֵף אֶת חֶרְפָּתוֹ, הַיְנוּ מֵרֹב הִתְכַּלְּלוּתוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, וּמוֹכֵן וּמְזֻמָּן לְהִשָּׁחֵט וּלְהִשָּׂרֵף עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר אֵינוֹ שָׁם לֵב אֶל הַחֲרוּפִין וְהַגִּדּוּפִין, הָעֲלָבוֹנוֹת וְהַבְּזִיּוֹנוֹת שֶׁמְּבַזִּים וּמְחָרְפִים אוֹתוֹ הָרְשָׁעִים, כִּי כְּבָר אֵינוֹ רוֹאֶה אוֹתָם.

דִּבְרֵי הַשֵּׂכֶל בַּלֵּב, נִתְחַמֵּם הַלֵּב, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא כְּאֵשׁ עָצוּר. וְזֶהוּ ׳שִׂרְפָה׳: וַ׳אֲסִיפָה׳, זֶהוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַבְּזִיּוֹנוֹת שֶׁל הַשּׂוֹנְאִים, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל): ״אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי״, זֶה בְּחִינַת בְּטוּל שְׁלִישִׁי כַּנַּ״ל:

**ז וְכָל זֶה, צָרִיךְ הַמִּתְפַּלֵּל לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ. לְהַעֲלוֹת אֶת הַנּוֹפְלִים בֶּאֱמוּנוֹת כְּזִבְיוֹת, לְהַעֲלוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ לֶאֱמוּנָה אֲמִתִּית שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, וְלִקְבֹּעַ בְּלִבָּם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה: וּלְתַקֵּן אֶת לֵב הַמְחַקְּרִים הַחַכְמֵי פִילוֹסוֹפְיָא, שֶׁיּוּכַל לִבָּם לְהָכִיל אֶת שִׂכְלָם, שֶׁלֹּא יַחֲטִיא אוֹתָם, בִּבְחִינַת: ״בְּלִבִּי צָפַנְתִּי״ וְכוּ׳. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי כַּוָּנַת הַלֵּב שֶׁבִּתְפִלָּה, מְתַקֵּן אֶת לִבָּם, וְלַהֲפֹךְ כָּל הַבְּזִיּוֹנוֹת וְהַחֲרָפוֹת, לַהֲפֹךְ לְכָבוֹד; כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל, וְאֵין רוֹאֶה שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא אֶת הַמֶּלֶךְ רוֹאֶה. בְּוַדַּאי כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֵיזֶהוּ חֶרְפָּה וּבִזּוּי, הוּא מְפָרֵשׁ אֶת הַחֶרְפָּה וְהַבִּזּוּי לְפִרּוּשׁ שֶׁל כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא אֶחָד לְתוֹךְ הֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, וִיבַזֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא בְּוַדַּאי אֵלּוּ דְּבָרִים הֵם דִּבּוּרֵי כָּבוֹד, וּמִתְבּוֹנֵן בְּהַדִּבּוּרִים אֵיךְ לְפָרֵשׁ הַמֶּלֶךְ רוֹאֶה. בְּוַדַּאי כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֵיזֶהוּ חֶרְפָּה וּבִזּוּי, הוּא מְפָרֵשׁ אֶת הַחֶרְפָּה וְהַבִּזּוּי לְפִרּוּשׁ שֶׁל כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא אֶחָד לְתוֹךְ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וִיבַזֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא בְּוַדַּאי אֵלּוּ דְּבָרִים הֵם דִּבּוּרֵי כָּבוֹד. וּמִתְבּוֹנֵן

ז וְכָל זֶה צָרִיךְ הַמִּתְפַּלֵּל לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, לְהַעֲלוֹת אֶת הַנּוֹפְלִים בֶּאֱמוּנוֹת כְּזִבְיוֹת, לְהַעֲלוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ לֶאֱמוּנָה אֲמִתִּית שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, וְלִקְבֹּעַ בְּלִבָּם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, וּלְתַקֵּן אֶת לֵב הַמְחַקְּרִים, הַחַכְמֵי פִילוֹסוֹפְיָה, שֶׁיּוּכַל לִבָּם לְהָכִיל אֶת שִׂכְלָם, שֶׁלֹּא יַחֲטִיא אוֹתָם, בִּבְחִינַת: ״בְּלִבִּי צָפַנְתִּי״ וְכוּ׳. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי כַּוָּנַת הַלֵּב שֶׁבִּתְפִלָּה, מְתַקֵּן אֶת לִבָּם, וְלַהֲפֹךְ כָּל הַבְּזִיּוֹנוֹת וְהַחֲרָפוֹת, לַהֲפֹךְ לְכָבוֹד; כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל, וְאֵין רוֹאֶה שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא אֶת הַמֶּלֶךְ רוֹאֶה. בְּוַדַּאי כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֵיזֶהוּ חֶרְפָּה וּבִזּוּי, הוּא מְפָרֵשׁ אֶת הַחֶרְפָּה וְהַבִּזּוּי לְפִרּוּשׁ שֶׁל כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹא אֶחָד לְתוֹךְ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וִיבַזֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא בְּוַדַּאי אֵלּוּ דְּבָרִים הֵם דִּבּוּרֵי כָּבוֹד. וּמִתְבּוֹנֵן

וּלְצָרֵף אוֹתָם, שֶׁיִּתְהַוּוּ מֵהֶם כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ. וְאֵין לַחְשֹׁב, שֶׁמָּא אִלּוּ הַחֲרָפוֹת עָלָיו נֶאֱמָרִים. זֶה אֵינוֹ, כִּי מִי הוּא, הֲלֹא יֵשׁוּתוֹ נִתְבַּטֵּל, וְאֵין כָּאן אֶלָּא הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ. וְזֶהוּ (תְּהִלִּים כט, ט): ״וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד״; כָּל הָאֲמִירוֹת, צָרִיךְ לְצָרְפָם לְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם כָּבוֹד. וּבִשְׁעַת הַתְּפִלָּה, הָאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, בִּבְחִינַת (שָׁם נא, יז): ״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, אֲדֹנָי זֶהוּ הֵיכָל, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי זֹהַר, תִּקּוּן יח); בְּכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִכָּל הַבְּזָיוֹנוֹת צְרוֹפֵי כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ; הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכַוָּנָה עֲצוּמָה וּבְבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, וּמְכַוֵּן בְּעֵת תְּפִלָּתוֹ, שֶׁהוּא מוּכָן לְהִשָּׁחֵט וּלְהִשָּׂרֵף עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְהוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שׁוּם חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת מֵאֵלּוּ הָרְשָׁעִים, שֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא נִכְלָל בִּתְפִלָּתוֹ בְּהֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, כִּי בְּעֵת הַתְּפִלָּה הוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה רַק אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא רַק הֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְלָכֵן כָּל מַה שֶּׁמְדַבְּרִים הָרְשָׁעִים עָלָיו, וּמְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים אוֹתוֹ בְּחֹרוּפִין וְגִדּוּפִין, עַל־יְדֵי שֶׁהוּא מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וְאֵינוֹ רוֹאֶה רַק הֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, אֲזַי הֵם כְּבָר לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר, כִּי נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ: ״וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד״, כִּי כְּשֶׁנִּמְצָא כְּבָר בְּהֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, שֶׁרוֹאֶה רַק אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה ״וּבְצֵל יָדַי כִּסִּיתִיךָ״, עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר, וַאֲפִלּוּ שֶׁמְּחָרְפִין וּמְבַזִּין אוֹתוֹ, הוּא מְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת, וּמוֹצִיא בְּדִבּוּרֵיהֶם שְׁבָחִים עֲצוּמִים לְכְבוֹד הַמֶּלֶךְ [וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ מַפָּלָה לְהָרְשָׁעִים, שֶׁרָצוּ לִרְאוֹת אֶת רָעָתוֹ, וְהוּא רוֹאֶה בְּהָרְשָׁעִים מַה שֶּׁרָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ, וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁמִּסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא סוֹד הַתְּפִלָּה, שֶׁשָּׁם נִתְגַּלֶּה יַד הַוָּיו״ה, שֶׁהַכֹּל מֻשְׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ ״צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ״, אֲבָל ״וַהֲוָיו״ה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ״, בְּיָדוֹ דַּיְקָא, כִּי נִתְגַּלֶּה אֵלָיו, אֲשֶׁר הַכֹּל יַד הַוָּיו״ה, וְהַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית כַּמָּה שֶׁצָּרִיךְ לְסֵבֶל מֵאֵלּוּ הָרְשָׁעִים, עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי].

בְּהַדִּבּוּרִים אֵיךְ לְפָרֵשׁ וּלְצָרֵף אוֹתָם, שֶׁיִּתְהַוּוּ מֵהֶם כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ. וְאֵין לַחְשֹׁב, שֶׁמָּא אִלּוּ הַחֲרָפוֹת עָלָיו נֶאֱמָרִים. זֶה אֵינוֹ, כִּי מִי הוּא, הֲלֹא יֵשׁוּתוֹ נִתְבַּטֵּל, וְאֵין כָּאן אֶלָּא הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ. וְזֶהוּ (תְּהִלִּים כט): **״וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד״. כָּל הָאֲמִירוֹת, צָרִיךְ לְצָרְפָם לְהִתְהַוּוֹת מֵהֶם כָּבוֹד. וּבִשְׁעַת הַתְּפִלָּה, הָאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. בִּבְחִינַת** (שָׁם נא): **״אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח״, אֲדֹנָי זֶהוּ הֵיכָל** (תִּקּוּן יח דף לא:). **בְּכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִכָּל הַבְּזָיוֹנוֹת, צְרוֹפֵי כָּבוֹד לְהַמֶּלֶךְ:**

ח וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ, מִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת, בִּבְחִינַת: ׳חָלָה זְכוּת אָבוֹת׳

ח. וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ, שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּעֵת הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, כִּי הוּא נִמְצָא בְּהֵיכַל־הַמֶּלֶךְ, וְהוּא מוּכָן לִשָּׁחֵט וְלִשָּׂרֵף אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת הַתְּפִלָּה (כְּעֵין שְׁחִיטַת וּשְׂרֵפַת אֵפֶר הַפָּרָה וַאֲסֵפָתָהּ), עַל־יְדֵי־זֶה **מִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת עָלָיו, בִּבְחִינַת: ׳חָלָה זְכוּת אָבוֹת׳** [עַיֵּן בְּזֹהַר שְׁלַח קעד. שֶׁשָּׁם מְקֻשָּׁרִים כַּמָּה עִנְיָנִים יַחַד, וְרַבֵּנוּ זַ״ל

מְגַלֶּה אֶת סוֹדָן שֶׁל דְּבָרִים, וּמְקַשְּׁרָם בְּתוֹךְ הַשָּׂגָתוֹ. וְזֶה לְשׁוֹן הָרַעְיָא מְהֵימָנָא שָׁם: (בְּמִדְבַּר טו, כ): ״רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה״ וְגוֹ׳, פְּקוּדָא דָּא לְהַפְרִישׁ חַלָּה לַכֹּהֵן, חַלָּ״ה הָכִי חוּשְׁבָּנֵיהּ, מ״ג בֵּיצִים וְחֹמֶשׁ בֵּיצָה, חַד מֵחָמֵשׁ, וְאִית חֹמֶשׁ חַד מִן חֲמִשִּׁין דְּאִיהוּ ן׳, וְדָא סִימָן מָגֵ״ן, דְּאִיהוּ מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, נוּרִיאֵל, חַלָּה שְׁכִינְתָּא, דְּבַאֲתַר דְּאִלֵּין מַלְאָכִין תַּמָּן אֲבָהָן תַּמָּן, וּבְאַתְרָא דַּאֲבָהָן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא תַּמָּן. וּבָהּ וַיְחַל, בָּהּ צָלִינָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שְׁמוֹת לב, יא): ״וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יהו״ה אֱלֹהָי״ו״; (דְּבָרִים ג, כד): ״אֲדֹנָ״י הֱוֵ״ה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדֶּךָ״, וּבָהּ חָלָה זְכוּת אָבוֹת, וּבָהּ תַּמָּה זְכוּת אָבוֹת לָרָשָׁעִים, דְּהֶווּ מְקַבְּלִים אַגְרַייְהוּ בְּהַאי עָלְמָא. דְּמִסְטָרָא דִּימִינָא דְּתַמָּן י׳ דְּאִיהוּ חָכְמָה, שֵׁירוּתָא דְּשָׁמָא דְּיהו״ה, דְּאִיהִי אֶחֱזֵי זְכוּתָא עַל בְּנָהָא מִימִינָא, דְּתַמָּן רְמַ״ח פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, מִסְטָרָא דְּאָת ה׳ בַּתְרָאָה, דְּאִיהִי לִשְׁמָאלָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן לֹא תַּעֲשֶׂה דְּאִינּוּן שְׁסָ״ה, דְּתַמָּן נְהוֹנִין רְשָׁעִים גְּמוּרִים, תַּמָּה לוֹן זְכוּת אָבוֹת, וְאִתְהַפַּךְ לוֹן שֵׁם יהו״ה, הוה״י, וְאוֹלִיפְנָא מֵהָתָם הָרָשָׁע (אֶסְתֵּר ה, יג): ״וְכָל זֶ״ה אֵינֶנּ׳ שׁוֶ״ה לִ״י״, עַיֵּן שָׁם. (וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁבָּנָה מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל בִּנְיָן נִפְלָא עַל־פִּי דְּבָרִים אֵלּוּ בְּלִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת פּוּרִים, הֲלָכָה ה׳, עַיֵּן שָׁם וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת, כִּי הָמָן רָצָה לְהַכְנִיס רַע עַיִן בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם): ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי ׳רֹאֶה׳ אֶת מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ״, רוֹאֶה דַּיְקָא, שֶׁרָצָה לְהַכְנִיס אֶת עֵינוֹ הָרָעָה בְּמָרְדֳּכַי וּבְכְלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל].

[עַיֵּן בְּזֹהַר שְׁלַח, הַנַּ״ל (בְּאוֹת ב)]. **וְזֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹת כְּתִקּוּנוֹ, כִּי חָלָה זְכוּת אָבוֹת, עַל־יְדֵי: ״וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת״ וְכוּ׳** (שְׁמוֹת לב) **עַל־יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה. וּבַאֲתַר דְּאָבוֹת תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַלָּה, שֶׁהִיא גַּם זֹאת. כִּי גַּם בְּחִינַת חַלָּה, שֶׁהִיא שְׁעוּר מ״ג בֵּיצִים. וְהוּא בְּחִינַת יֶרֶשׁ אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי זֹאת הַמְּצוָה נִצְטַוּוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ תֹּכֶף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּמִדְבַּר טו): **וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹת כְּתִקּוּנוֹ, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם** מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וּמִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ זְכוּת אָבוֹת, כִּי חָלָה עָלָיו זְכוּת אָבוֹת, עַל־יְדֵי (שְׁמוֹת לב, יא): ״וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יהו״ה אֱלֹהָי״ו״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת לב.): אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְלַמֵּד שֶׁעָמַד מֹשֶׁה בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַד שֶׁהֶחֱלָהוּ וְכוּ׳. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, מְלַמֵּד שֶׁמָּסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם לב): ״וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ״ וְכוּ׳, תַּנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, מְלַמֵּד שֶׁעָמַד מֹשֶׁה בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַד שֶׁאֲחָזָתוּ אֲחִילוּ, מַאי אֲחִילוּ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר — אֵשׁ שֶׁל עֲצָמוֹת. מַאי אֵשׁ שֶׁל עֲצָמוֹת? אָמַר אַבַּיֵּי — אֶשְׁתָּא דְּגַרְמֵי וְכוּ׳; נִמְצָא, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁהֶחֱלָה אֶת עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם, וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה עֲלֵיהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלָּה כָּזוֹ נִתְגַּלָּה עָלָיו זְכוּת הָאָבוֹת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמַר (שָׁם יג): ״זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ״, **וּבַאֲתַר דְּאָבוֹת תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, שֶׁהִיא בְּחִינַת חַלָּה, הַיְנוּ הַשְׁכִּינָה נִקְרֵאת חַלָּה** (עַיֵּן תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן טז, חַלָּה אִיהִי שְׁכִינְתָּא), **שֶׁהִיא גַּם זֹאת, הַיְנוּ זֹא״ת הִיא הַמַּלְכוּת, וְגַ״ם הִיא חַלָּ״ה, כִּי גַּם בְּחִינַת חַלָּה, שֶׁהִיא שְׁעוּר מ״ג בֵּיצִים, וְהוּא בְּחִינַת יֶרֶשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי זֹאת הַמְּצוָה שֶׁל הַפְרָשַׁת חַלָּה, נִצְטַוּוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ תֹּכֶף כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (בְּמִדְבַּר טו, יט): ״וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ

תְּרוּמָה רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה״, כִּי ׳בַּאֲתַר דַּאֲבָהָן תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן׳. דְּהִיא בְּחִינַת חַלָּה, הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא דַּי שֶׁנִּצּוֹל מֵרַע עַיִן שֶׁל רָשָׁעִים, אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בָּהֶם מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ, וּבָהּ תָּמָה זְכוּת אָבוֹת לָרָשָׁעִים, דְּהָווּ מְקַבְּלִים אַגְרַייהוּ בְּהַאי עַלְמָא; וְעַד עַכְשָׁו ״עָבְרוּ מַשְׁכִּיּוֹת לְבָם״, שֶׁהִשִּׂיגוּ יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהִתְאַוּוּ, כִּי רָצוּ לְהַכְנִיס רַע עַיִן בְּהַצַּדִּיקִים, וְעַכְשָׁו עַל־יְדֵי ״וַיְחַל״, שֶׁהִיא תְּפִלָּה בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ עַד שֶׁנֶּחֱלָה, עַל־יְדֵי־זֶה חָלָה זְכוּת אָבוֹת עֲלֵיהֶם, וְאֵיךְ? עַל־יְדֵי מְצָוַת הַפְרָשַׁת חַלָּה תְּרוּמָה, שֶׁזּוֹ הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ לְקַיֵּם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נַעֲשָׂה לְבָם שֶׁל רָשָׁעִים (מִשְׁלֵי יג, יב): ״תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב״, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁנִּצּוֹל מֵרַע־עַיִן שֶׁל רָשָׁעִים, אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בָּהֶם מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶהוּ (תְּהִלִּים לז, לד): ״קַוֵּה אֶל הַוָי״ה, וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה״; זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, כִּי תְּפִלָּה הִיא קִוּוּי אֶל הַשֵּׁם, וְ׳דַרְכּוֹ׳ הִיא בְּחִינַת דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מח, כד): ״בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: לְשׁוֹן תְּפִלָּה; וְהֵן תִּלַּת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֹשָׁה צְבָעִים: חִוַּר, סֹמֶק, יָרֹק, שֶׁהֵם אוֹר הָאָבוֹת הַמִּתְנוֹצֵץ כַּנַ״ל, עַל־יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה ״וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ״, זֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁזּוֹכֶה לִירֵשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה״, שֶׁתִּרְאֶה בְּמַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, עַל־יְדֵי בְּחִינַת: ״שֵׁב לִימִינִי״ וְכוּ׳ כַּנַ״ל; כִּי יָמִין זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ (תְּהִלִּים שָׁם ב׳): ״שָׁכַן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה״; עַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; [וּבָזֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק לְפָרֵשׁ אֶת כָּל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה, שֶׁמְּגַלֶּה כְּרִיתוּת הָרְשָׁעִים, עַל־יְדֵי שֶׁמִּסְתַּתֵּר עַצְמוֹ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־פִּי כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת: ״אַל תִּתְחַר בַּמְרֵעִים, אַל תְּקַנֵּא בְּעוֹשֵׂי

״וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה מֵרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְרוּמָה״. כִּי ׳בְּאַתַר דַּאֲבָהָן תַּמָּן, שְׁכִינְתָּא תַּמָּן׳. דְּהִיא בְּחִינַת חַלָּה, הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא דַּי שֶׁנִּצּוֹל מֵרַע עַיִן שֶׁל רָשָׁעִים, אֶלָּא גַּם רוֹאֶה בָּהֶם, מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ. וְעַד עַכְשָׁו ״עָבְרוּ מַשְׁכִּיּוֹת לְבָם״. שֶׁהִשִּׂיגוּ יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהִתְאַוּוּ. וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי ״וַיְחַל״, עַל יְדֵי חַלָּה זְכוּת אָבוֹת, עַל יְדֵי חַלָּה תְּרוּמָה, עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה לְבָם, ״תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלַת לֵב״ (מִשְׁלֵי יג):

וְזֶהוּ, (תְּהִלִּים לז) ״קַוֵּה אֶל ה׳ וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ״. זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת, בְּחִינַת הַתְּפִלָּה. וְהֵן תִּלַּת גְּוָנִין דְּקֶשֶׁת, שֶׁהֵם אוֹר הָאָבוֹת הַמִּתְנוֹצֵץ כַּנַ״ל. עַל יְדֵי זֶה, ״וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ״, זֶהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי זֶה, ״בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה״, בְּחִינַת: ״שֵׁב לִימִינִי״ וְכוּ׳ כַּנַ״ל: וְזֶהוּ: ״שָׁכַן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה״ (תְּהִלִּים שָׁם). עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

עַוְלָה״ וְגוֹ׳, ״אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ, בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת״ וְגוֹ׳, ״כִּי מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקֹוֵי הַוָ״ה הֵמָּה יִירְשׁוּ אָרֶץ״ וְגוֹ׳, ״כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים הַוָ״ה״ (עַיֵּן שָׁם כָּל הַמִּזְמוֹר, שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל הַגְּלוּיִ הַזֶּה שֶׁגָּלָה רַבֵּנוּ זַ״ל אֵיךְ נִכְרָתִין הָרְשָׁעִים, עַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, ״כִּי הַוָ״ה אוֹהֵב מִשְׁפָּט, וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ, וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת״ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם.)].

ט. **וְדַע, שֶׁלָּאו כָּל אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן קוֹלוֹת הַנַּ״ל שֶׁל הָרְשָׁעִים** הַמִּתְגַּבְּרִים עַל הַצַּדִּיקִים, **בִּתְפִלָּתוֹ**, הַיְנוּ אַף שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ זְכוּת הָאָבוֹת, **כִּי לְפָעָמִים הַקּוֹלוֹת הַנַּ״ל שֶׁל הָרְשָׁעִים, כָּל־כָּךְ חֲזָקִים, עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל בִּתְפִלָּתוֹ לְהַכְנִיעַ אוֹתָם, כִּי הַקּוֹלוֹת הֵם יוֹצְאִים מֵרְשָׁעִים גְּדוֹלִים כָּל־כָּךְ, עַד כִּי כָּל מִי שֶׁעוֹמֵד כְּנֶגְדָּם, הוּא מְסַכֵּן נַפְשׁוֹ**; כִּי הַקּוֹלוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם מְלֵאִים כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְקָשֶׁה מְאֹד לַעֲמֹד נֶגְדָּם, כִּי הֵם מְסֻכָּנִים מְאֹד, **וְצָרִיךְ לָזֶה תְּפִלָּה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ תְּפִלַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם**, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ אַגָּדָה): אֵין לְךָ תְּפִלָּה גְּדוֹלָה כְּמוֹ תְּפִלַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה יָרֵא מֵעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, כִּי אַחִיזַת עוֹג הָיָה סָמוּךְ לְיָמִין, שֶׁהוּא אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה: ״אַל תִּירָא אוֹתוֹ״ (בְּמִדְבַּר כא) כִּי אָמַר: ׳הָא יְמִינָא דִּילִי אִסְתַּלַק׳, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (חֻקַּת דַּף קפד). **וְעוֹג אַחִיזָתוֹ בִּימִין, שֶׁהוּא מִבְּנֵי בִּיתָא דְּאַבְרָהָם. וְאַרְצוֹ סָמוּךְ לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה יָרֵא מֹשֶׁה** יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא תָּגֵן עָלָיו זְכוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה (בְּמִדְבַּר כא, לד): ״אַל תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת כָּל עַמּוֹ וְאֶת אַרְצוֹ, וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן״; כִּי מֹשֶׁה אָמַר: ׳הָא יְמִינָא דִּילִי אֶסְתַּלַק׳, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (חֻקַּת דַּף קפד) [זוֹ לְשׁוֹן הַזֹּהַר: עוֹג דְּאִתְדַּבַּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאֲנָשֵׁי בֵּיתֵיהּ הֲוָה, וְכַד אֶתְגַּזַּר אַבְרָהָם, מַה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יז, כו): ״בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם״ וְגוֹ׳, ״וְכָל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ יְלִיד בַּיִת״ וְגוֹ׳ ״נִמְלוֹ אִתּוֹ״, דָּא עוֹג דְּאִתְגַּזַּר עַמֵּיהּ, וְקַבִּיל הַאי אוֹת קַדִּישָׁא, כֵּינָן דְּחָמָא עוֹג דְּיִשְׂרָאֵל מְקָרְבִין גַּבֵּיהּ, אָמַר הָא וַדַּאי אֲנָא אַקְדִּימְנָא זְכוּתָא דְּקָאִים לוֹן, וְדָא שָׁוֵי לְקַבְּלֵיהּ, בֵּיהּ שַׁעֲתָא דָּחִיל מֹשֶׁה, הֵיךְ יָכִיל לְאַעֲקָרָא רְשִׁימָא דְּרָשִׁים אַבְרָהָם, אָמַר וַדַּאי הָא יְמִינָא דִּילִי מַיִת, דְּהָא יְמִינָא בְּעָא לְהַאי וְכוּ׳, מִיָּד אָמַר קַדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא: ״אַל תִּירָא אוֹתוֹ״, וְלֹא תִּדְחַל לְהַהוּא אוֹת דִּילֵיהּ, וַאֲפִלּוּ לִימִינָא לָא אֶצְטָרִיךְ, ״כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי״, שְׁמָאלָא דִּילָךְ יַעֲקֹר לֵיהּ מֵעַלְמָא, דְּהָא הוּא פָּגִים רְשִׁימָא דִּילֵיהּ, וּמָאן דְּפָגִים לְהַאי אוֹת, אִתְחֲזִי לְאִתְעַקָּרָא מֵעָלְמָא]. **וְעוֹג אַחִיזָתוֹ בִּימִין, שֶׁהוּא מִבְּנֵי בִּיתָא דְּאַבְרָהָם** וְנִמּוֹל אֶצְלוֹ, **וְאַרְצוֹ סָמוּךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה יָרֵא מֹשֶׁה** מִמֶּנּוּ לְהִתְגָּרוֹת, עַד

שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: ״אַל תִּירָא אוֹתוֹ״, כָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי־אָדָם, אָסוּר לְהִתְגָּרוֹת עִם רְשָׁעִים, כִּי הֵם מְאֹד מְסֻכָּנִים, וְיכוֹלִים לְהַפִּילוֹ עַל־יְדֵי קוֹלוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם מְלֵאִים כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְקֻשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלָכֵן צָרִיךְ מְאֹד לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ, וּלְהָבִין שֹׁרֶשׁ הָרָשָׁע אֵיךְ אֲחִיזָתוֹ, אִם יוּכַל לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ, וּלְשִׁיצָאָה לוֹ לְבַטֵּל אוֹתוֹ לְגַמְרֵי מִזֶּה הָעוֹלָם.

מִמֶּנּוּ לְהִתְגָּרוֹת, כָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, שֶׁצָּרִיךְ מְאֹד לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ, וּלְהָבִין שֹׁרֶשׁ הָרָשָׁע אֵיךְ אֲחִיזָתוֹ, אִם יוּכַל לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ, וּלְשִׁיצָאָה לוֹ:

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר אַבָּא שָׁאוּל: ״קוֹבֶר מֵתִים הָיִיתִי״ — **שֶׁהָיְתָה הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ תָּמִיד לִרְאוֹת בְּהֶכֶרֵת ״רְשָׁעִים שֶׁבְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִין מֵתִים״** (בְּרָכוֹת יח:). **פַּעַם אַחַת רָצְתִּי אַחַר צְבִי, כִּי עִקֵּר מַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, הוּא עַל־יְדֵי יְרֵשַׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת: ״שֵׁב לִימִינִי״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל, וְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל ״צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת״** (יְחֶזְקֵאל כ). **וְנִכְנַסְתִּי בְּקוּלִית שֶׁל מֵת, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְתַקֵּן קוֹלוֹת הַנַּ״ל. וְרָצְתִּי אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, וְעַל יָדָם מִתְנוֹצֵץ אוֹר שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רַגְלֵי הַכִּסֵּא, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת צְבִי הַנַּ״ל. וּצְבִי לֹא הִגַּעְתִּי, וְקוּלִית לֹא כָּלְתָה. שֶׁלֹּא הִשִּׂיג בְּחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה, בִּבְחִינַת: ״שֵׁב לִימִינִי״ וְכוּ׳, יָמִין זֶה אֶרֶץ לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים. וּצְבִי לֹא הִגַּעְתִּי, וְקוּלִית שֶׁכָּתוּב** (יְחֶזְקֵאל כ, ו): ״בַּיּוֹם הַהוּא נָשָׂאתִי יָדִי לָהֶם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ אֲשֶׁר תַּרְתִּי לָהֶם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ, צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת״. וְנִכְנַסְתִּי בְּקוּלִית שֶׁל מֵת, הַיְנוּ שֶׁרָצָה לְתַקֵּן קוֹלוֹת הַנַּ״ל. [שֶׁזֶּה לְשׁוֹן קוּלִית, בְּחִינַת קוֹלוֹת שֶׁל מֵת, הַיְנוּ הָרְשָׁעִים הַנִּקְרָאִים מֵתִים], וְרָצְתִּי אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת, הַיְנוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת אֲשֶׁר וְעַל יָדָם מִתְנוֹצֵץ אוֹר שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת, שֶׁהֵם תִּקְנוּ אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, וְהָאָבוֹת הֵם בִּבְחִינַת רַגְלֵי הַכִּסֵּא שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וְהַמִּתְפַּלֵּל אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁכֶת עָלָיו זְכוּת אָבוֹת, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הָרְשָׁעִים, וְלָכֵן הִתְפַּלֵּל אַבָּא שָׁאוּל אֶת הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת רָצְתִּי אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת צְבִי הַנַּ״ל, כְּדֵי

לֹא כָּלְתָה', הַיְנוּ שֶׁלֹּא הִשִּׂיג בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּטוּל קוֹלוֹת הַנַּ"ל, שֶׁאַחַר כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַטְרָחוֹת לֹא הִצְלִיחַ לְבַטֵּל אֶת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁמַּכְנִיסִים כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וּמְדַבְּרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה. 'וּכְשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי', הַיְנוּ אַחַר גְּמַר תְּפִלָּתִי, שֶׁאָז פּוֹסֵעַ הָאָדָם לַאֲחוֹרָיו שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת [עַיֵּן (יוֹמָא נג.): הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיַּפְסִיעַ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לַאֲחוֹרָיו]; 'אָמְרוּ לִי, שֶׁל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הִיא', וְאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן קוֹלוֹת כָּאֵלּוּ, כִּי אֲחִיזָתוֹ בִּימִין, וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה יָרֵא מִפָּנָיו, עַד שֶׁהִבְטִיחוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אַל תִּירָא אוֹתוֹ; [כִּי עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָיָה רָשָׁע גָּדוֹל מְאֹד, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת נד:): אֶבֶן שֶׁבְּקֶשׁ עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן לִזְרֹק עַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אָמַר: מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל כַּמָּה הֲוֵי? תִּלְתָּא פַּרְסֵי, אִיזִיל וְאֵיעַקַר טוּרָא בַּר תִּלְתָּא פַּרְסֵי, וְאֵישְׁדֵי עֲלַיְיהוּ וְאֵיקְטְלִינְהוּ, אָזַל עָקַר טוּרָא בַּר תִּלְתָּא פַּרְסֵי, וְאַיְיתֵי עַל רֵישֵׁיהּ, וְאַיְיתֵי קֶדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵיהּ קַמְצֵי וְנָקְבוּהָ, וְנָחִית בְּצַוָּארֵיהּ הֲוָה בָּעֵי לְמִשְׁלָפָה מָשְׁכֵי שִׁנַּיְיהּ לְהַאי גִּיסָא וּלְהַאי גִּיסָא וְלָא מָצֵי לְמִשְׁלָפָה, וְהַיְנוּ דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ג, ח): "שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ", וּכְדַרְבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, מַאי דִּכְתִיב: "שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ", אַל תִּקְרֵי שִׁבַּרְתָּ, אֶלָּא שִׁרְבַּבְתָּ מֹשֶׁה כַּמָּה הֲוָה עָשֶׂר אֲמוֹת שָׁקִיל נַרְגָּא בַּר עֶשֶׂר אַמָּן שָׁוֵור עֶשֶׂר אַמָּן וּמְחַיֵּיהּ בְּקַרְסוֹלֵיהּ וְקַטְלֵיהּ]; וְלָכֵן כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה רָשָׁע גָּדוֹל — חֲזֹר לַאֲחוֹרֶיךָ, כִּי לֹא תוּכַל לְהַכְנִיעַ אוֹתוֹ.

יִשְׂרָאֵל, בְּטוּל קוֹלוֹת הַנַּ"ל. וּכְשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, הַיְנוּ אַחַר גְּמַר תְּפִלָּתִי, שֶׁאָז פּוֹסֵעַ הָאָדָם לַאֲחוֹרָיו שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת. אָמְרוּ לִי שֶׁל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הִיא, וְאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן קוֹלוֹת כָּאֵלּוּ, כִּי אֲחִיזָתוֹ בִּימִין, וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה יָרֵא מִפָּנָיו, עַד שֶׁהִבְטִיחוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אַל תִּירָא אוֹתוֹ כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (שָׁם):

וּבְשִׁבְיל זֶה, בְּחִינַת רָשָׁע כְּעוֹג, נִקְרָא פָּלִיט. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד) **"וַיָּבֹא הַפָּלִיט" — זֶה עוֹג** (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לְךְ־לְךָ פָּרָשָׁה מב וְעַיֵּן נְדָה סא וּבַתּוֹסָפוֹת שָׁם וְעַיֵּן מִדְרָשׁ רַבָּה דְּבָרִים פָּרָשָׁה א). **שֶׁרָצָה שֶׁיֵּהָרֵג אַבְרָהָם וְיִשָּׂא אֶת שָׂרָה. וְהוּא בִּבְחִינַת: "צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, אַבְרָהָם וְכוּ', ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ", בִּבְחִינַת: "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדָי". וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כָּבַשׁ מִשְׁפָּטוֹ מִמֶּנּוּ זְמַן רַב, עַד זְמַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וּבְשִׁבְיל זֶה נִקְרָא פָּלִיט, בִּבְחִינַת** (אִיּוֹב כג): **"וַאֲפַלְטָה** (שָׁם):

וּבְשִׁבְיל זֶה, בְּחִינַת רָשָׁע כְּעוֹג, נִקְרָא פָּלִיט. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד) **"וַיָּבֹא הַפָּלִיט" — זֶה עוֹג** (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לְךְ־לְךָ פָּרָשָׁה מב, סִימָן ח'), **שֶׁרָצָה שֶׁיֵּהָרֵג אַבְרָהָם, וְיִשָּׂא אֶת שָׂרָה. וְהוּא בִּבְחִינַת: "צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק" — אַבְרָהָם, שֶׁיֵּהָרֵג וְיִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ, אֲבָל "ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ", עַל־יְדֵי בִּחִינַת "וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדָי". הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שָׁמַר אֶת אַבְרָהָם מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא יוּכַל עוֹג לַעֲשׂוֹת לוֹ רַע, כִּי הִמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ אֶת יַד הַוָּי"ה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כָּבַשׁ מִשְׁפָּטוֹ מִמֶּנּוּ זְמַן רַב, עַד זְמַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם. שֶׁאָז הִכְנִיעוֹ מֹשֶׁה בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁהָרָגוֹ. וּבְשִׁבְיל זֶה נִקְרָא פָּלִיט, בִּבְחִינַת** (אִיּוֹב כג, ז): **"וַאֲפַלְטָה לָנֶצַח מִשְׁפָּטִי", שֶׁנִּמְלַט**

מֵהַמִּשְׁפָּט זְמַן כַּבִּיר; כִּי הָרְשָׁעִים בַּהַתְחָלָה זוֹכִים בַּדִּין, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף יֵשׁ לָהֶם מַפָּלָה, עַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִים אֶת יַד הַשֵּׁם, שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ.

וְעַל־יְדֵי־זֶה, הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עוֹשֵׂי טוֹב, שֶׁמִּסְתַּתְּרִים בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵינָם שׁוֹאֲלִים לָמָּה הָרְשָׁעִים זוֹכִים בַּדִּין, אֶלָּא מִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִפְנֵי ה׳, שֶׁנִּתְגַּלֶּה לָהֶם, כְּבָיכוֹל, פָּנָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁמַּרְגִּישִׁים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּחִינַת יַד הַשֵּׁם, כִּי קֹדֶם פְּרִיתוּת הָרְשָׁעִים, הָיָה פְּנֵי ה׳ מְכֻסֶּה וּמֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רַע, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַכְרִיתָם, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לד, יז): ״פְּנֵי ה׳ בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית״. וְעַכְשָׁו תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאִים בִּכְרִיתוּת רְשָׁעִים, תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה פְּנֵי ה׳ לְעוֹשֵׂי טוֹב; וְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִים יַד הַשֵּׁם, וּמִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מֵהָרְשָׁעִים, הֵם תָּמִיד מַמְשִׁיכִים בְּעַצְמָם יַד הַשֵּׁם.

וְזֶהוּ (שָׁם קה, ד): ״בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד״. כִּי עַל־יְדֵי תָּמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יב): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״, עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תִּזְכּוּ לִמְצֹא פְּנֵי ה׳. כִּי עַל־יְדֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, תִּזְכּוּ לִרְאוֹת בְּהַכְּרִיתוּת רְשָׁעִים כַּנַּ״ל;

לָנֶצַח מִשְׁפָּטִי״, שֶׁנִּמְלַט מֵהַמִּשְׁפָּט זְמַן כַּבִּיר:

וְעַל־יְדֵי־זֶה, הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עוֹשֵׂי טוֹב, זוֹכִים לִפְנֵי ה׳. כִּי קֹדֶם כְּרִיתוּת הָרְשָׁעִים, הָיָה פְּנֵי ה׳ מְכֻסֶּה וּמֻסְתָּר בְּעוֹשֵׂי רַע, כְּדֵי לְהַכְרִיתָם, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לד): ״פְּנֵי ה׳ בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִיתָם״. וְעַכְשָׁו, תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאִים בִּכְרִיתוּת רְשָׁעִים, תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה פְּנֵי ה׳ לְעוֹשֵׂי טוֹב: וְזֶהוּ, (שָׁם קה): ״בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד״. כִּי עַל־יְדֵי תָּמִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא): ״תָּמִיד עֵינֵי ה׳ אֱלֹקֶיךָ בָּהּ״. עַל יְדֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, תִּזְכּוּ לִמְצֹא פְּנֵי ה׳. כִּי עַל־יְדֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, תִּזְכּוּ לִרְאוֹת בְּהַכְּרִיתוּת רְשָׁעִים כַּנַּ״ל:

וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת מַלְאָךְ סנד״ל בַּמַּלְאָךְ מט״ט שַׂר הַפָּנִים, כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בִּיצִירָה; כִּי בַּעֲשִׂיָּה שָׁם מֵאִיר הַמַּלְאָךְ, בְּסוֹד סנדלפו״ן, כִּי שָׁם הָרַגְלַיִן, וְלָכֵן מִי שֶׁנִּמְצָא בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל מַחֲשַׁבְתּוֹ הִיא רַק לַחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מֵאִיר בּוֹ הַמַּלְאָךְ, שֶׁהוּא בְּסוֹד סנד״ל, שֶׁהוּא שְׁמִירָה עַל הָרַגְלַיִם, כִּי סנדלפו״ן הוּא אָרִיךְ דַּעֲשִׂיָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעוֹלָם הַיְצִירָה, שָׁם מֵאִיר מַלְאָךְ מטטרו״ן, וְכֵן בַּעֲשִׂיָּה, שָׁם מְאִירָה הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאָדָם, וּבִיצִירָה שָׁם מְאִירָה הָרוּחַ שֶׁל הָאָדָם, וּכְדֵי לְקַשֵּׁר אֶת הַנֶּפֶשׁ אֶל הָרוּחַ, עַל זֶה הָאָדָם צָרִיךְ לְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה; כִּי אִם נִכְנָס בָּאָדָם בִּידִיעָה בְּרוּרָה, שֶׁכָּל נְשִׁימָה שֶׁהוּא נוֹשֵׁם מִצַּד נַפְשׁוֹ, מַמְשֶׁכֶת רוּחַ דִּלְעֵילָא, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְיַחֲדִים יַחַד מַלְאָךְ סנדלפו״ן וּמַלְאָךְ מטטרו״ן, הֵינוּ כְּלָלִיּוּת עֲשִׂיָּה בִּיצִירָה, וְזֶה סוֹד שֶׁכּוֹפְלִים בַּתְּפִלָּה פָּסוּק (תְּהִלִּים קנ, ו): ״כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל״, שֶׁהוּא

[וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים קה): אַתָּה מְבַקֵּשׁ לִרְאוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, עֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״דִּרְשׁוּ הַוָ״ה וְעֻזּוֹ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד״].

רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם קָדוֹשׁ מֵע״ב שֵׁמוֹת: כה״ת, שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה מַצִּיל מֵרָשָׁעִים, וּבַשֵּׁם הַזֶּה הִכָּה מֹשֶׁה אֶת הַמִּצְרִי, בְּסוֹד (שְׁמוֹת ב, יג): ״לָמָּה תַּכֶּ״ה רֵעֶךָ״, וְלָכֵן כְּשֶׁאוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה אֶת הַמְּזֻמּוֹר (תְּהִלִּים קג, ו), שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֲשָׂרָה הִלּוּלִים, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁנִּמְשָׁכִים אֶל הַמַּלְכוּת, עַל־יְדֵי שֶׁכּוֹפְלִין הַפָּסוּק ״כֹּל הַנְּשָׁמָה״ (כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת, פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַזְּמִירוֹת, פֶּרֶק ה׳); וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יד, סִימָן ט׳) **בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת ה׳.** [רַבִּי לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה שֶׁאָדָם נוֹשֵׁם צָרִיךְ לְקַלֵּס לַבּוֹרֵא, מַאי טַעֲמָא (תְּהִלִּים קנ): ״כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ״, כָּל הַנְּשִׁימָה תְּהַלֵּל יָהּ]; עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל הָרַע עַיִן, כִּי עַל־יְדֵי עַיִן הָרָע נִכְפָּל הַנְּשִׁימָה, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם עַיִן הָרָע, אֲזַי מְגַהֵק וּפוֹתֵחַ פִּיו לְקַבֵּל נְשִׁימָה כְּפוּלָה, כִּי מֵרֹב עַיִן הָרָע שֶׁנִּכְנַס בּוֹ עַל הַזּוּלַת, הוּא מְגַהֵק וּפוֹתֵחַ פִּיו, וְנוֹשֵׁם כָּל נְשִׁימָה כְּפוּלָה, מֵרֹב עַיִן הָרָע. וּכְשֶׁהַנְּשִׁימָה כְּפוּלָה, אֲזַי צְרִיכִים לִרְאוֹת, שֶׁגַּם הַהַלֵּל צָרִיךְ לִכְפֹּל כַּנַ״ל. וּבִפְרָט שֶׁצָּרִיךְ לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַה׳, שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ מֵעַיִן הָרָע הַזֹּאת, וְהוּא רוֹאֶה בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מט״ט שַׂר הַפָּנִים מֵאִיר לַעֲשִׂיָּה שֶׁם סנד״ל, הַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂי טוֹב זוֹכִין לִפְנֵי ה׳ כַּנַ״ל, שֶׁנִּתְגַּלֶּה לָהֶם שֶׁהַכֹּל יַד הַשֵּׁם, שֶׁבָּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי כְּרִיתוּת הָרַע עַיִן, שֶׁגָּרְמוּ לִכְפִילַת הַנְּשִׁימָה:

הַנְּשָׁמָה״ (כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת). **בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה, צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת ה׳** (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה פָּרָשָׁה יד). **וְעַל־יְדֵי עַיִן הָרָע נִכְפָּל הַנְּשִׁימָה, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם עַיִן הָרָע, אֲזַי מְגַהֵק וּפוֹתֵחַ פִּיו לְקַבֵּל נְשִׁימָה כְּפוּלָה. וּכְשֶׁהַנְּשִׁימָה כְּפוּלָה, גַּם הַהַלֵּל צָרִיךְ לִכְפֹּל כַּנַ״ל. וּבִפְרָט שֶׁצָּרִיךְ לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַה׳, שֶׁהִצִּיל אוֹתוֹ מֵעַיִן הָרָע הַזֹּאת, וְהוּא רוֹאֶה בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת מט״ט שַׂר הַפָּנִים מֵאִיר לַעֲשִׂיָּה, הַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂי טוֹב זוֹכִין לִפְנֵי ה׳ כַּנַ״ל, עַל־יְדֵי כְּרִיתוּת הָרַע עַיִן, שֶׁגָּרְמוּ לִכְפִילַת הַנְּשִׁימָה:**

(עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

וּבָזֶה תָּבִין מַה שֶּׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַזְּמִירוֹת, פֶּרֶק ה׳): וְזֶה סוֹד (תְּהִלִּים צא, ח): ״רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּי״ט״, עִם ד׳ אוֹתִיּוֹת, עוֹלֶה כה״ת וְכוּ׳, הֲרֵי כה״ת ב׳ עֵינַיִם, שֶׁבָּהֶם מַבִּיט, בְּכֹחַ הַשֵּׁם הַזֶּה הָיוּ מְסַתַּכְּלִים בָּרָשָׁעִים וּמַעֲנִישִׁים. וְזֶה סוֹד (שָׁם ח׳): ״וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה״. [וּמֻרְחָק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁבָּזֶה שֶׁאָדָם כּוֹפֵל אֶת הַפָּסוּק: ״כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל״, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ כֹּחַ אֱלֹקִי, שֶׁם כה״ת, שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה תַּכֶּ״ה אֶת הָרְשָׁעִים הַמְצִיקִים לְךָ, כִּי זוֹ שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה — שֶׁהוּא מְקֻשָּׁר נֶפֶשׁ דַּעֲשִׂיָּה אֶל רוּחַ דִּיצִירָה, וְעַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָהּ. וּבְאָמְרוֹ מִזְמוֹר זֶה, הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן עֲשָׂרָה הִלּוּלִים שֶׁנִּזְכָּרִים בַּמִּזְמוֹר, אֶל סוֹד הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא שֵׁם אֲדנָ״י, וְלָכֵן כָּ״ל ה׳נְּשָׁמָה׳ תְּ׳הַלֵּל׳ — גִּימַטְרִיָּה סוֹפֵי תֵּבוֹת: שֵׁם אֲדנָ״י, וְרָאשֵׁי תֵּבוֹת: תַּכֶּ״ה, שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה מַכְנִיעִים הָרְשָׁעִים וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו. וּבִשְׁלֵמוּת זֶה יִהְיֶה בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ, שֶׁהוּא יַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְלָכֵן שֵׁם הַזֶּה תַּכֶּ״ה עוֹלֶה כְּמִסְפַּר מָשִׁי״חַ בֶּ״ן דָּוִ״ד עִם הַכּוֹלֵל, כִּי הוּא יַכְנִיעַ אֶת כָּל הָרְשָׁעִים הַמְצִיקִים לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הָרַע יִפְלוּ וְיִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מֵהֶם כְּלוּם, וְהַטּוֹב יִתְבָּרֵר בְּתַכְלִית הַבְּרוּר, וְדוֹ״ק].

(עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה):

נו

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה׳ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (בַּמִּדְבָּר כח, כו):

א. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת, מִצַּד נִשְׁמָתוֹ הַדְּבוּקָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא מְאִירָה בּוֹ מִדַּת הַמַּלְכוּת, וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינוֹת מַלְכוּת; כִּי אֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּמִדַּת הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ. יֵשׁ שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וִילָדִים, וְהוּא שׁוֹרֵר עֲלֵיהֶם, כִּי יֵשׁ לוֹ מִדַּת הַמַּלְכוּת עֲלֵיהֶם, וְיֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן: מְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת אוֹ רֹאשׁ יְשִׁיבָה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדַּת הַמַּלְכוּת עַל הַתַּלְמִידִים שֶׁשּׁוֹרֵר עֲלֵיהֶם, וּכְגוֹן: רַב שֶׁל קְהִלָּה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִדַּת הַמַּלְכוּת עַל כָּל הַקְּהִלָּה, וּכְגוֹן: רֹאשׁ הָעִיר אוֹ רֹאשׁ מְדִינָה, שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָעִיר אוֹ עַל הַמְּדִינָה. וְכֵן יֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא מֶלֶךְ בַּכִּפָּה [עַיֵּן יַלְקוּט מְלָכִים, רֶמֶז רי״א: עֲשָׂרָה מְלָכִים מָלְכוּ בַּכִּפָּה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם]; כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כֵּן הוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם תַּחְתָּיו, בִּבְחִינוֹת "שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת"; הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׂרִים עַל אֲלָפִים, וְיֵשׁ שָׂרִים עַל מֵאוֹת, וְיֵשׁ שָׂרִים עַל חֲמִשִּׁים, וְיֵשׁ שָׂרִים עַל עֲשָׂרוֹת, כָּל אֶחָד כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּכְפִי הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵן תַּחְתָּיו.

וּבְחִינוֹת הַמַּלְכוּת הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד, הַיְנוּ הִתְגַּלּוּת נִשְׁמָתוֹ שֶׁבְּתוֹכוֹ הִיא בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא. כִּי כָּל דָּבָר בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת: הֵן גִּלּוּי, וְהֵן נִסְתָּר, הַגִּלּוּי זֶה רַק מַה שֶּׁרוֹאִים בָּעֵינַיִם בְּעֵינֵי בָּשָׂר, וְהַנִּסְתָּר זֶה בְּאֵין עֵרֶךְ כְּלָל, וְלֹא נִרְאֶה בְּעֵינֵי בָּשָׂר אֶלָּא בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל לְזַכֵּי הָרְאוּת, וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּכָל דָּבָר גַּשְׁמִי בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּאֵין עֵרֶךְ הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד, הִיא בְּגִלּוּי וּבְנִסְתָּר. בְּאִתְגַּלְיָא, הַיְנוּ מֶמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים בְּאִתְגַּלְיָא, כְּפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ כַּנַּ״ל; כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, אֶחָד מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ וְאֶחָד מוֹשֵׁל עַל יוֹתֵר אֲנָשִׁים, וְזֶה דָּבָר הַנִּרְאֶה לְעֵין כֹּל, שֶׁהָאָדָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל אֵלּוּ אֲנָשִׁים. וּבְאִתְכַּסְיָא הוּא, כִּי גַּם יֵשׁ לְכָל

נו

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה׳ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ

(בְּמִדְבַּר כח, כו):

א כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת, וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינוֹת מַלְכוּת. יֵשׁ שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, וְיֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּיוֹתֵר, וְכֵן יֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הָעוֹלָם, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ. בִּבְחִינוֹת: "שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת" (שְׁמוֹת יח):

וּבְחִינוֹת הַמַּלְכוּת הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד, הִיא בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא. בְּאִתְגַּלְיָא, הַיְנוּ הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים בְּאִתְגַּלְיָא, כְּפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ כַּנַּ״ל. וּבְאִתְכַּסְיָא הוּא, כִּי גַּם יֵשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי

אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא, דְּהַיְנוּ שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא נִרְאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים, עִם כָּל זֶה בְּאִתְכַּסְיָא וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים. כִּי נִשְׁמָתָם הֵם תַּחְתָּיו, וְנִכְנָעִים תַּחְתָּיו; כִּי כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלֹקִי מִמַּעַל מַמָּשׁ, וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּצְּלוֹת עוֹד נְשָׁמוֹת הַשַּׂיָכוֹת אֶל נִשְׁמָתוֹ, וְאַף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִזֶּה, וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁיּוֹנְקוֹת מִנִּשְׁמָתוֹ, וְהוּא מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶן, אֵינָן יוֹדְעוֹת אֵיזוֹ נְשָׁמָה מוֹשֶׁלֶת עֲלֵיהֶם, וְזֶה נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים. וְגַם זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא, הִיא לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, בִּבְחִינַת: ״שָׂרֵי אֲלָפִים, וְשָׂרֵי מֵאוֹת״ וְכוּ׳; הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁבָּהֶן תְּלוּיוֹת אַלְפֵי נְשָׁמוֹת, וְיֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁבָּהֶן תְּלוּיוֹת מֵאוֹת נְשָׁמוֹת, וְיֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁבָּהֶן תְּלוּיוֹת עֲשָׂרוֹת נְשָׁמוֹת, וְכָל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הֵן אֵינָן יוֹדְעוֹת מִי מוֹשֵׁל עֲלֵיהֶן, כִּי הַכֹּל בְּאִתְכַּסְיָא. וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה, שֶׁזּוֹ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק מִיְּחִידֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה, וְאֵין לוֹ שׁוּם חֲשִׁיבוּת בָּעוֹלָם כְּלָל, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן בְּאִתְכַּסְיָא וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא, שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַדּוֹר, וַאֲפִלּוּ עַל כָּל צַדִּיקֵי הַדּוֹר. כִּי כָּל נִשְׁמוֹתֵיהֶם הֵם כֻּלָּם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וּמַלְכוּתוֹ, וְכֻלָּם נִכְנָעִים וּכְפוּפִים אֵלָיו, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, מֵחֲמַת הִתְכַּלְלוּתוֹ שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, עַד שֶׁעָלָה לְמָקוֹם שֶׁעָלָה, שֶׁאֵין מַעֲלָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, כִּי הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן כָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵן כֻּלָּן תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ, וְכֻלָּם נִכְנָעִים וּכְפוּפִים אֵלָיו, וַאֲפִלּוּ כָּל צַדִּיקֵי הַדּוֹר יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, וְאַף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִזֶּה, בִּבְחִינוֹת (מַלְאָכִי א, יא): ״בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי״, שֶׁאַף שֶׁהֵם עוֹבְדִים עֲבוֹדַת אֱלִילִים, עַל כָּל זֶה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, הֵם כֻּלָּם נִכְנָעִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל. [וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ״י: ״גָּדוֹל שְׁמִי בַגּוֹיִם בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה״, ״כִּי גָּדוֹל שְׁמִי בַגּוֹיִם״, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (מְנָחוֹת קי.): דִּקְרוּ לֵיהּ אֱלָהָא דְּאֱלָהָיָא, אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲכוּ״ם, יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹהַּ שֶׁהוּא עַל כֻּלָּם, וּבְכָל מָקוֹם מִתְנַדְּבִים לִשְׁמִי אַף הָעַכּוּ״ם]; כְּמוֹ־כֵן זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא, שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא

בְּחִינָתוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא. דְּהַיְנוּ שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא נִרְאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים, עִם כָּל זֶה בְּאִתְכַּסְיָא וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים. כִּי נִשְׁמָתָם הֵם תַּחְתָּיו, וְנִכְנָעִים תַּחְתָּיו. וְגַם זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא, הִיא לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בִּבְחִינַת: ״שָׂרֵי אֲלָפִים, וְשָׂרֵי מֵאוֹת״ וְכוּ׳:

וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן בְּאִתְכַּסְיָא וּבְהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַדּוֹר, וַאֲפִלּוּ עַל כָּל צַדִּיקֵי הַדּוֹר. כִּי כָּל נִשְׁמוֹתֵיהֶם הֵם כֻּלָּם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וּמַלְכוּתוֹ, וְכֻלָּם נִכְנָעִים וּכְפוּפִים אֵלָיו. רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, בִּבְחִינוֹת (מַלְאָכִי א): ״בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי״. שֶׁאַף שֶׁהֵם עוֹבְדִים עֲבוֹדַת־אֱלִילִים, עַל כָּל זֶה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל הֵם כֻּלָּם נִכְנָעִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל. כְּמוֹ כֵן זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל מַלְכוּת בְּאִתְכַּסְיָא, שֶׁאַף שֶׁבְּאִתְגַּלְיָא אֵין לוֹ שׁוּם

אֵין לוֹ שׁוּם מֶמְשָׁלָה, עִם כָּל זֶה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹלֵךְ עֲלֵיהֶם, וְהֵם כֻּלָּם תַּחְתָּיו וְנִכְנָעִים אֵלָיו; הַיְנוּ מֵאַחַר שֶׁהַנְּשָׁמָה הַכְּלָלִית הַזֹּאת, שֶׁהִיא נִכְלֶלֶת לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, זָכְתָה לַעֲלוֹת עַד יְחִידָה דִּיחִידָה בְּבְטוּל אֶל אֵין סוֹף לְגַמְרֵי, כָּל הַנְּשָׁמוֹת יוֹנְקִים מִמֶּנָּה, וְאַף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁכָּל כֹּחוֹ וְחִיּוּתוֹ הוּא מֵהַנְּשָׁמָה הַזֹּאת. [וּמֵבִיא רְאָיָה מֵהַפָּסוּק (מַלְאָכִי א׳): ״בְּכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי״, כְּמוֹ שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם אַף שֶׁהֵם עוֹבְדֵי אֱלִילִים, אֲבָל בְּדַקּוּת שֶׁבְּדַקּוּת הֵם יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹהַּ, שֶׁהוּא עַל כֻּלָּם].

ב. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, לְבִלְי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת אֶצְלוֹ כְּעֶבֶד לְמַלֹּאת תַּאֲוָתוֹ, רַק שֶׁתִּהְיֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, בִּבְחִינַת בֶּן חוֹרִין. בִּבְחִינַת בֶּן חוֹרִין (קֹהֶלֶת י׳, יז): ״אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין״, שֶׁהַמַּלְכוּת יִהְיֶה אֶצְלְךָ בֶּן חוֹרִין, לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לַהֲנָאָתְךָ; הַיְנוּ כָּל אֶחָד כְּפִי הַמֶּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ, צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּגַדְלוּת, שֶׁהוּא בֶּן חוֹרִין, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלֵּט עַל אֵלּוּ שֶׁהֵם תַּחְתָּיו, וְשֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לַהֲנָאָתוֹ הַפְּרָטִית לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, אֶלָּא צָרִיךְ לָלֶכֶת בְּגַדְלוּת הַמֹּחִין, וּלְהָאִיר בְּהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן תַּחְתָּיו אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַגְדִּיל וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן תַּחְתָּיו.

מֶמְשָׁלָה, עִם כָּל זֶה בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, הוּא מוֹלֵךְ עֲלֵיהֶם, וְהֵם כֻּלָּם תַּחְתָּיו וְנִכְנָעִים אֵלָיו:

ב וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד, לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ. שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת אֶצְלוֹ כְּעֶבֶד לְמַלֹּאת תַּאֲוָתוֹ, רַק שֶׁתִּהְיֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בִּבְחִינַת בֶּן חוֹרִין. בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת י׳): ״אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִין״, שֶׁהַמַּלְכוּת יִהְיֶה אֶצְלְךָ בֶּן חוֹרִין, לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְהַנָּאָתְךָ:

וְזֶה בְּחִינַת מָרְדָּכַי, בְּחִינַת מָר דְּרוֹר (חֻלִּין קלט:). שֶׁהַמָּרוֹת, הַיְנוּ הַמַּלְכוּת, יֵשׁ לָהּ דְּרוֹר וְחֵרוּת, שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינוֹת (עֹבַדְיָה א׳): ״וְהָיְתָה לַה׳ הַמְּלוּכָה״. דְּהַיְנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּכְנָעִים אֵלָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא. הֵן אִם הוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ, צָרִיךְ לְהַזְהִיר

וְזֶה בְּחִינַת מָרְדָּכַי, שֶׁדָּרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): מָרְדָּכַי מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? דִּכְתִיב (שְׁמוֹת ל, כג): ״מָר דְּרוֹר״; הַיְנוּ בְּחִינַת מָר דְּרוֹר, שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁהַמָּרוֹת, הַיְנוּ הַמַּלְכוּת, יֵשׁ לָהּ דְּרוֹר וְחֵרוּת, שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם שֶׁהֵם תַּחְתָּיו אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינוֹת (עֹבַדְיָה א, כא): ״וְהָיְתָה לַה׳ הַמְּלוּכָה״, שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, דְּהַיְנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּכְנָעִים אֵלָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינוֹת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא, הֵן אִם הוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ, צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ, שֶׁיְּקַבְּלוּ עַל עַצְמָם עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ,

וְתָמִיד יְדַבֵּר עִמָּהֶם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְאֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מוֹשֵׁל בָּעוֹלָם. וְאִם יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה יוֹתֵר, מֵטָּל עָלָיו לְהַזְהִיר יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלָקוּת גָּמוּר, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נָתְנוּ לוֹ אֶת הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיִּמְשֹׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים, שֶׁיּוּכַל לְהַחְדִּיר בָּהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, עָלָיו לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לָהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בַּכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־א׳ כט, יב): ״וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל״, וְזֶה בְּעַצְמוֹ סוֹד, שֶׁהַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת בֶּן חוֹרִין, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמְּגַלִּים לְאֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן תַּחְתָּיו, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלָקוּת גָּמוּר הוּא, זוֹ שְׁלֵמוּת הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא עוֹשֶׂה אֶת הָאֲנָשִׁים בְּנֵי חוֹרִין, מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלָּה לָהֶם שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, וְהֵם אֵינָם תְּלוּיִים תַּחַת אַף אֶחָד. [וּלְפִי זֶה הֵם אֵינָם לוֹקְחִים אֶת הַמֶּמְשָׁלָה לְעַצְמָם, אֶלָּא חוֹזְרִים וּמוֹסְרִים אֶת זֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מֵאַחַר שֶׁמְּגַלִּים לְאֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם תַּחְתָּיו, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ, וְהוּא מוֹשֵׁל בַּכֹּל, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ נַעֲשִׂים בְּנֵי חוֹרִין. וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל, שֶׁתָּפַס אֶת מָרְדֳּכַי הַיְּקָא, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (אֶסְתֵּר ג, ב): ״וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן ב׳): כְּשֶׁצָּוָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְהָמָן, חָקַק עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַל לִבּוֹ, וְנִתְכַּוֵּן כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּחֲווּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּכְשֶׁהָיָה רוֹאֶה הָמָן, שֶׁאֵין מָרְדֳּכַי מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, נִתְמַלֵּא חֵימָה. וּמָרְדֳּכַי אוֹמֵר לוֹ: יֵשׁ אָדוֹן הַמִּתְגָּאֶה עַל כָּל גְּאִים, הֵיאָךְ אֲנִי מַנִּיחוֹ, וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים; וּלְפִי שֶׁיִּחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, נִקְרָא יְהוּדִי, לוֹמַר יְהוּדִי יְחִידִי; וְלָכֵן דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל מָרְדֳּכַי הַיְּקָא, מָרְדֳּכַי מִן הַתּוֹרָה, מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כג): ״מָר דְּרוֹר״, שֶׁהוּא הָיָה בֶּן חוֹרִין, וְלֹא הִתְפַּעֵל מֵהָמָן הָרָשָׁע שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וְלָכֵן קִבֵּץ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְגִלָּה לָהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלָּה הַסִּתָּרָה שֶׁכֻּלָּם הִכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ].

וּלְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה יוֹתֵר, מֵטָּל עָלָיו לְהַזְהִיר יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ:

ג. וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אַרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינוֹת (פְּסָחִים פז:): **׳הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ׳. כִּי כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הוּא בְּחִינַת צוֹפֶה, שֶׁמֵּטָּל עָלָיו לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם מִשָּׁרְשׁוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת עֲלֵיהֶם. וְאִם הוּא מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָם, אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה אֶת** (פְּסָחִים פז:): ׳הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ׳. כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת לְצָרְכּוֹ וּלְכְבוֹדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ. [וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נה.): מִפְּנֵי מַה מֵת יוֹסֵף קֹדֶם לְאֶחָיו? מִפְּנֵי שֶׁהִנְהִיג עַצְמוֹ בָּרַבָּנוּת]. **כִּי כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הוּא בְּחִינַת צוֹפֶה, שֶׁמֵּטָּל עָלָיו לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם מִשָּׁרְשׁוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת עֲלֵיהֶם, וּלְגַלּוֹת לָהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁהוּא מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכֹל מָשָׁלָה, וְאִם הוּא מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָם, וּמְגַלֶּה לָהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ, וּמַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ**

שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל ג׳): ״צוֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא שָׁב מֵרִשְׁעוֹ וְגוֹ׳, הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ״; מֵאַחַר שֶׁהוּא גּוֹלֶה לָהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה הִזְהִיר אֶת הָרְשָׁעִים וְהַחוֹטְאִים שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, מֵאַחַר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, אֲזַי הוּא עָשָׂה אֶת שֶׁלּוֹ, וְאִם הֵם לֹא רָצוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, הִצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ, אֲבָל אִם אֵינוֹ מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָם, רַק מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת לְכִבּוּדוֹ וּלְצָרְכּוֹ, אֲזַי הָעֹנֶשׁ עָלָיו (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: ״וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ״), וְהוּא נִכְנָס תַּחְתָּם. וְעַל־כֵּן ׳הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ׳, כִּי אִם אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְהַדְרִיכָם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, אֲזַי הוּא נִכְנָס תַּחְתָּם, וּמֵת קֹדֶם זְמַנּוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קמט:): כֹּל שֶׁחֲבֵרוֹ נֶעֱנָשׁ עַל יָדוֹ, אֵין מַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּמִחִיצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַדְרִיךְ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם תַּחְתָּיו בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְגוֹרֵם לָהֶם שֶׁהֵם יֵעָנְשׁוּ, אֲזַי עָנְשׁוֹ, שֶׁאֵין מַכְנִיסִים אוֹתוֹ בְּמִחִיצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְנִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיּוּכַל לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִתְאָרֵךְ כָּל יוֹם עַד מְאֹד, כִּי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ תָּמִיד גִּלּוּי אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל יוֹם וָיוֹם מִתְאָרֵךְ אֶצְלוֹ בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁאֵין מַכְנִיס בְּהַיּוֹם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ קִצּוּר יָמִים, כִּי אֵין לוֹ חִיּוּת בְּתוֹךְ הַיּוֹם. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵחַיָּיו, כִּי עִקַּר

שֶׁלּוֹ, וּמַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל ג׳): **״צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְכוּ׳, וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא שָׁב מֵרִשְׁעוֹ וְכוּ׳, הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ״. אֲבָל אִם אֵינוֹ מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָם, אֲזַי הָעֹנֶשׁ עָלָיו** (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם), **וְעַל כֵּן ׳הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ׳. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיּוּכַל לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם:**

אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לָהֶם, וְגַם אֵינָם אֻצְלוֹ לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לָזֶה דַּעַת, כְּדֵי לֵידַע אֵיךְ לְהוֹכִיחָם. וְלָבוֹא לַדַּעַת הַזֶּה, הוּא גַּם־כֵּן עַל־יְדֵי אֲרִיכַת יָמִים בְּעַצְמוֹ, שֶׁיַּאֲרִיךְ כָּל יוֹם, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמַּחְדִּירִים בְּעַצְמָם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדְעִים וְעַד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו

אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַדְרִיכָן בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, וְזוֹכֶה שֶׁהוּא מַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ.

**אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם, הַיְנוּ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בִּנְשָׁמָתוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, כִּי הֲרֵי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לָהֶם, כִּי הֵם רַבִּים מְאֹד, כְּגוֹן שָׂרֵי אֲלָפִים וְכוּ׳, אוֹ זֶה שֶׁשּׁוֹלֵט עַל כָּל הָעוֹלָם, וְגַם אֵינָם אֻצְלוֹ לְהוֹכִיחַ אוֹתָם, וְאֵיךְ יָכוֹל לָדַעַת מֶה חָסֵר לָהֶם, וּמַה הֵם צְרִיכִים; וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לָזֶה דַּעַת עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד, כְּדֵי לֵידַע אֵיךְ לְהוֹכִיחָם לְקָרְבָם וּלְהַגְבִּיהָם וּלְהַחֲיוֹתָם, וּלְהַחְדִּיר בָּהֶם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָבוֹא לְדַעַת הַזֶּה, הוּא גַּם־כֵּן עַל־יְדֵי אֲרִיכַת יָמִים בְּעַצְמוֹ, שֶׁיַּאֲרִיךְ כָּל יוֹם, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמַּחְדִּירִים בְּעַצְמָם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדְעִים וְעַד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְאָרֵךְ כָּל יוֹם עַד מְאֹד, כִּי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ תָּמִיד גִּלּוּי אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל יוֹם וָיוֹם מִתְאָרֵךְ אֶצְלוֹ בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּלְהֶפֶךְ כְּשֶׁאֵין מַכְנִיס בְּהַיּוֹם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ קִצּוּר יָמִים, כִּי אֵין לוֹ חִיּוּת בְּתוֹךְ הַיּוֹם. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵחַיָּיו, כִּי עִקַּר

הַיְדִיעָה הוּא מֵחַיִּים, הַיְנוּ מַאֲרִיכוּת יָמִים; כִּי בָּזֶה שֶׁמַּכְנִיס יְדִיעוֹת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה חַי חַיִּים אֲרֻכִּים, הַיְנוּ שֶׁכָּל יוֹם מִתְאָרֵךְ אֶצְלוֹ, מֵאַחַר שֶׁהַיּוֹם דָּבוּק וּמְאֻחָד בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָבוֹא לָאֲרִיכוּת יָמִים, עַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַיּוֹם, זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה; כִּי לָבוֹא לָאֲרִיכוּת יָמִים, הוּא עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תִּקּוּן י׳, דַּף כה:); כִּי הַתּוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶחָד הֵם. וְלָכֵן בָּזֶה שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶצְלוֹ, כִּי עַל־יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מַמְשִׁיכִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלָיו, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה נִכְנָס בְּתוֹךְ חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשֶׂה אֶחָד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל, וּכְמוֹ כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת אֶחָד קוֹרִין אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ, כִּי אַחֶרֶת הוּא לֹא יַעֲנֶה אוֹתָךְ, כִּי הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה קוֹרֵא אוֹתוֹ, כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים, אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, וְלָכֵן צָרִיךְ לִקְרוֹת אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ כִּבְיָכוֹל, וּשְׁמוֹ הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ״ל, כִּי הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ

הַיְדִיעָה הוּא מֵחַיִּים, מֵאֲרִיכוּת יָמִים:

כִּי לָבוֹא לַאֲרִיכוּת יָמִים, הוּא עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה. כִּי אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תִּקּוּן י׳ דַּף כה:), **וּכְמוֹ כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת אֶחָד קוֹרִין אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ, כֵּן כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת חֵי הַחַיִּים, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, צָרִיךְ לִקְרוֹת אוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ כִּבְיָכוֹל, וּשְׁמוֹ הוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ״ל. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, קוֹרִין אֶת הָאֲרִיכוּת יָמִים. וְעַל כֵּן מֵזֶהָר הַמֶּלֶךְ עַל עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁהוּא צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הָאֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ״ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ** (דְּבָרִים יז): **״וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ״. וְזֶה: ״וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו״, ״וְקָרָא״ בּוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, הוּא קוֹרֵא אֶת הַחַיִּים כַּנַּ״ל, הַיְנוּ אֶת חֵי הַחַיִּים, שֶׁהוּא אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה ״יְמֵי חַיָּיו״, יְמֵי חַיָּיו דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁאֵצֶל הַמֶּלֶךְ דַּיְקָא כָּתוּב ״וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו״, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי חַיָּיו דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיַּאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, הַיְנוּ

[וְכָל תֵּבָה מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא צְרוּף אַחַר מִצְּרוּפֵי שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֵן בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה כָּל הֲלָכָה וְדִין הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה, הוּא צְרוּפֵי שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ]. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁאָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה קוֹרִין אֶת הָאֲרִיכוּת יָמִים, הַיְנוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִתְאָרֵךְ כָּל יוֹם בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מְאֹד. וְעַל־כֵּן מֵזָהָר הַמֶּלֶךְ עַל עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם, כִּי הַמֶּלֶךְ מוֹשֵׁל וּמוֹלֵךְ עַל כֻּלָּם, וְכֻלָּם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ, וְלָכֵן מֵחֲמַת שֶׁהוּא צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הָאֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ״ל, כִּי כֻּלָּם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ, עַל־כֵּן הוּא צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְהִזָּהֵר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכֻּלָּם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ (דְּבָרִים יז, יט־כ): ״וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ״. וְזֶה: ״וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו״, ״וְקָרָא״ בּוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, הוּא קוֹרֵא אֶת הַחַיִּים כַּנַּ״ל, הַיְנוּ אֶת חֵי הַחַיִּים, שֶׁהוּא אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה ״יְמֵי חַיָּיו״, יְמֵי חַיָּיו דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁאֵצֶל הַמֶּלֶךְ דַּיְקָא כָּתוּב ״וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו״, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי חַיָּיו דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁיַּאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, הַיְנוּ

שֶׁיִּזְכֶּה לְהַאֲרִיךְ כָּל יָמָיו, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֲרִיכוּת יָמָיו. וְלָמָּה צְרִיכִים שֶׁכָּל יוֹם יַמְשִׁיךְ בּוֹ אֲרִיכוּת יָמִים דַּיְקָא? אֶלָּא כִּי כְּשֶׁמְּקַבְּלִין אֶת הַחִיּוּת, צָרִיךְ לְקַבְּלָם בְּמִדָּה, כִּי בְּלֹא מִדָּה וְצִמְצוּם אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל הַחִיּוּת בְּמִדָּה, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם כִּי כָּל יוֹם הוּא מִדָּה וְצִמְצוּם אַחֵר. [וְלָכֵן בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה מְאִירָה סְפִירָה אַחֶרֶת, שֶׁהִיא מִדָּה וְצִמְצוּם לְקַבֵּל בּוֹ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, שֶׁזֶּה (תְּהִלִּים לט, ה): ״וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא״]; כִּי הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהַשֵּׁם הוּא הַכְּלִי שֶׁל הַדָּבָר, שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה נִגְבָּל הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, יט): ״נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ״, שֶׁבַּשֵּׁם נִגְבָּל הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁקּוֹרִין אֶת הָאָדָם בִּשְׁמוֹ, הוּא מְזַמֵּן תֵּכֶף אֶצְלוֹ, מֵחֲמַת שֶׁבַּשֵּׁם נִגְבָּל כָּל הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁלּוֹ; הַיְנוּ כְּשֶׁקּוֹרִין אֶת הָאָדָם בִּשְׁמוֹ, הוּא כְּבָר בָּא, כִּי בְּתוֹךְ הַשֵּׁם שֶׁלּוֹ מֻגְבָּל וּמְצֻמְצָם כָּל הָאָדָם. וְכֵן הַתּוֹרָה הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם נִגְבָּל הַחִיּוּת מֵחַי הַחַיִּים; כִּי עֶצֶם הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מִדּוֹת, כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת וּפְסוּקִים וּפָרָשִׁיּוֹת וּסְדָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדּוֹת וְצִמְצוּמִים, שֶׁבָּהֶם נִגְבָּל הַחִיּוּת אֱלֹקוּת בְּמִדָּה וְצִמְצוּם, שֶׁכָּל אֶחָד יוֹכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדּוֹת, כִּי כָּל שֵׁם זֶה בְּחִינַת צִמְצוּם שֶׁל סְפִירָה אַחַת, וְעַל־כֵּן יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת בְּמִדָּה וּבְצִמְצוּם, כִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִים אֶת הַחַיִּים, וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט, ה): ״וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא״, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו, כ): ״מָה

> כְּשֶׁמְּקַבְּלִין אֶת הַחִיּוּת, צָרִיךְ לְקַבְּלָם בְּמִדָּה. כִּי בְּלֹא מִדָּה וְצִמְצוּם אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת רִבּוּי אוֹר, כִּי רִבּוּי הַשֶּׁמֶן גּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל הַחִיּוּת בְּמִדָּה, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה.
>
> כִּי הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהַשֵּׁם הוּא הַכְּלִי שֶׁל הַדָּבָר, שֶׁבְּהַשֵּׁם הַזֶּה נִגְבָּל הַחִיּוּת שֶׁל הַדָּבָר הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב): ״נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ״, שֶׁבְּהַשֵּׁם נִגְבָּל הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר. וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹרִין אֶת הָאָדָם בִּשְׁמוֹ, הוּא מְזַמֵּן תֵּכֶף אֶצְלוֹ, מֵחֲמַת שֶׁבְּהַשֵּׁם נִגְבָּל כָּל הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוּת שֶׁלּוֹ. וְכֵן הַתּוֹרָה הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם נִגְבָּל הַחִיּוּת מֵחַי הַחַיִּים. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת מִדּוֹת, כִּי יֵשׁ בְּהַתּוֹרָה אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת וּפְסוּקִים וּפָרָשִׁיּוֹת וּסְדָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדּוֹת, שֶׁבָּהֶם נִגְבָּל הַחִיּוּת בְּמִדָּה. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִדּוֹת, יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת. כִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרִים אֶת הַחַיִּים, וּמַמְשִׁיכִין אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָמִים. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט, ה): ״וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא״, הַיְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו): ״מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים

הָעֵדוּת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים״, הִיא בְּחִינַת מִדּוֹת וְיָמִים כַּנַּ״ל, שֶׁעַל יָדָהּ קוֹרִין אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים, שֶׁבְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַחִיּוּת מֵחֻמַת רִבּוּי אוֹר. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אֵצֶל הַמֶּלֶךְ: ״וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו״, שֶׁעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה קוֹרֵא אֶת הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל; כִּי בָּזֶה שֶׁלּוֹמְדִים בְּכָל יוֹם תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְצַמְצְמִים בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל אֶת עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְכָךְ הָאָדָם יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּגְבוּל וְצִמְצוּם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶצְלוֹ רִבּוּי אוֹר.

וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּפֶה דַּיְקָא, כִּי כְּשֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת אֶחָד בִּשְׁמוֹ צָרִיךְ לִקְרוֹתוֹ בְּפֶה דַּיְקָא, וְאִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹתוֹ בִּשְׁמוֹ בְּמַחֲשָׁבָה בְּעָלְמָא. כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹת אֶת חַי הַחַיִּים בִּשְׁמוֹ, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַפֶּה, וְלֹא עַל־יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה לְבַדָּהּ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין נד): **״כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצָאֵיהֶם״ — ׳לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה׳. לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְחַיִּים כַּנַּ״ל. נִמְצָא עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים, וְאָז זוֹכֶה לְדַעַת. כִּי הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הוּא בְּעַצְמוֹ הַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (קֹהֶלֶת ז): **״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ״**, כִּי הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ, כִּי עוֹשֶׂה כְּלִי, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא כְּלִי, וְלָכֵן הַמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם, כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁהָאָדָם מַשִּׂיג אֶת כְּשֶׁרוֹצִים לִקְרוֹת, כִּבְיָכוֹל, אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, צְרִיכִים לִקְרֹא אוֹתוֹ בְּפֶה מָלֵא, עַל־יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה דַּיְקָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲרוּבִין נד.): ״כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצָאֵיהֶם״ — ׳לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה׳, לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה, שִׁינְנָא פְּתַח פּוּמֵיךְ קְרֵי, פְּתַח פּוּמֵיךְ תְּנֵי, כִּי הֵיכִי דְּתִתְקְיֵים בֵּיךְ וְתוֹרִיךְ חַיֵּי, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ד, כב): ״כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא״, אַל תִּקְרֵי לְמֹצְאֵיהֶם אֶלָּא לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה]; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁלּוֹמְדִים בַּפֶּה דַּיְקָא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְחַיִּים כַּנַּ״ל; כִּי מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עַל־יְדֵי לְמוּדוֹ אֶת חַי הַחַיִּים. נִמְצָא, עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם מִתְאָרֵךְ אֶצְלוֹ מְאֹד, עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בִּדְבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז זוֹכֶה לְדַעַת. כִּי הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל הוּא בְּעַצְמוֹ הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (קֹהֶלֶת ז, יב): **״הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ״**, כִּי הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר הוּא כְּלִי, וְלָכֵן הַמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם, כִּי הַשֵּׂכֶל שֶׁהָאָדָם מַשִּׂיג אֶת

אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא עִקַּר הַחִיּוּת, שֶׁבּוֹ הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ וְנִתְרַחֶבֶת דַּעְתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה הַדַּעַת, שֶׁנִּכְנַס בּוֹ דַּעַת עֶלְיוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְקָרֵב וּלְהוֹכִיחַ אֶת מִי שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹכִיחַ; כִּי בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל אֶחָד כְּבָר מְקַבֵּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֵית מַחְשָׁבָה תְּפִיסָה בֵּיהּ כְּלָל, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל, שֶׁהוּא נִסְתָּר מִבְּנֵי מְדִינָתוֹ, וְאֵין רוֹאִים אוֹתוֹ, רַק יוֹדְעִים אוֹתוֹ עַל־יְדֵי הַשֵּׁם לְבַד, כְּמוֹ־כֵן אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, לֵית דְּיָדַע בֵּהּ כְּלָל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצַּד רַחֲמָיו, כְּדֵי שֶׁנּוּכָּה לְהַכִּירוֹ, צִמְצֵם עַצְמוֹ בְּכַמָּה צִמְצוּמִים, עַד שֶׁעָשָׂה לְעַצְמוֹ שֵׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט, י): ״וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה״, עַד שֶׁיְּכוֹלִים לֵידַע מִמֶּנּוּ עַל־יְדֵי שְׁמוֹ לְבַד שֶׁיּוֹדְעִים אוֹתוֹ עַל שְׁמוֹ, שֶׁיֵּשׁ אָדוֹן מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ חִיּוּת לְכָל אֶחָד, וְלָכֵן כְּשֶׁמְּגַלִּים אֶת זֶה לְכֻלָּם, אָז כָּל אֶחָד יוֹנֵק כְּפִי צִמְצוּמָיו וּמֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, כִּי אִם מְגַלִּים רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי כָּל אֶחָד כְּבָר יוֹדֵעַ מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וְהוּא מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אֵיךְ לָצֵאת מֵהַיְרִידוֹת וְהַסְּתָרוֹת שֶׁנִּמְצָא בָּהֶן.

כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי הַסְּתָרוֹת, שֶׁמַּעֲלִימוֹת וּמַסְתִּירוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. הַסְּתָרָה אַחַת: שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מַעֲלִים וּמַסְתִּיר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי רוֹאִים לִפְנֵי הָעֵינַיִם רַק עוֹלָם גַּשְׁמִי וְחָמְרִי: דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר גַּשְׁמִיִּים, וְאַף אֶחָד אֵינוֹ שָׂם לֵב, שֶׁהֵם רַק לְבוּשׁ לְגִלּוּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַמִּתְלַבֵּשׁ בְּתוֹכָם. הַסְּתָרָה שְׁנִיָּה: שֶׁגּוּפוֹ שֶׁל אָדָם מְכַסֶּה עַל נִשְׁמָתוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה אַחַת, שֶׁלֹּא רוֹאִים אֶת הָאֱלֹקוּת הַמִּסְתַּתֵּרֶת בְּתוֹךְ דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל רַק לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, גַּם־כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ, כִּי כָּל־כָּךְ נִדְמֶה לָאָדָם שֶׁהַכֹּל מְצִיאוּת לְבַדּוֹ, בִּלְי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְאִלּוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּתֵּר בְּאֵיזֶה מָקוֹם בַּשָּׁמַיִם, כִּי אַף אֶחָד אֵינוֹ שָׂם לֵב, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבִלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה קַיּוּם לְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וְלָכֵן מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת זֶה, קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, כִּי נִדְמֶה כְּאִלּוּ הַכֹּל נִפְרָד, וְהַכֹּל מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן, כְּשֶׁהוּא נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה אַחַת בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, וְנִדְמֶה שֶׁהַכֹּל נִפְרָד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּכְאִלּוּ זוֹ מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, עִם כָּל זֹאת אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁיִּרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלָיו, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְהוּא אֵינוֹ עוֹזֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבוֹכֶה וּמְבַקֵּשׁ שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלָיו, שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וּלְהַרְגִּישׁ, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאֵין לְהַבְּרִיאָה מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, כִּי הַכֹּל לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וַאֲזַי אִם יִהְיֶה חָזָק בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה, וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְמָצְאוֹ, אָז לְבַסּוֹף יִתְגַּלֶּה אֵלָיו מֶלֶךְ

כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא עִקַּר הַחִיּוּת. וְעַל־יְדֵי־זֶה הַדַּעַת, יְכוֹלִים לְקָרֵב וּלְהוֹכִיחַ: כִּי יֵשׁ שְׁנֵי הַסְּתָרוֹת. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה אַחַת, גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ. אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן, כְּשֶׁהוּא נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה אַחַת, אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר

עֶלְיוֹן בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד. אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה תּוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי גַּם נִשְׁמָתוֹ נֶעֱלָמָה וְנִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל מַהוּתוֹ וּמְצִיאוּתוֹ זֶה אֱלֹקוּת מַמָּשׁ, הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא אֶת הָאֱלֹקוּת בְּעַצְמוֹ, שֶׁגּוּפוֹ מְכַסֶּה וּמַעֲלִים אֶת נִשְׁמָתוֹ, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל לְמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה נִקְרָא הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, לֹא דַּי שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ, שֶׁעֶצֶם הַבְּרִיאָה — דּוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתַחַת הַלְּבוּשׁ זֶה רַק אֱלֹקוּת, שֶׁזּוֹ הַסְתָּרָה אַחַת, אֶלָּא אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ בְּעַצְמוֹ נִשְׁמָתוֹ נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מִצַּד הַגּוּף, שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אוֹתוֹ, וְכָל מַה שֶּׁקּוֹרֶה עִמּוֹ זֶה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה נִקְרָא הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כִּי נִשְׁמָתוֹ כָּל־כָּךְ נִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ גּוּפוֹ, עַד שֶׁנִּתַּק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ זֶה דָּבָר מְנֻתָּק לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵת שֶׁיַּעֲזְבוּ עַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (דְּבָרִים לא, טז־יח): ״וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֵכַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ, וַעֲזָבַנִי וְהֵפֵר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ, וְחָרָה אַפִּי בוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וַעֲזַבְתִּים וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לֶאֱכֹל, וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת, וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא, הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה, כִּי פָנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים״. מַהִי הַקְּלָלָה שֶׁל ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, אַחֲרֵי שֶׁעָזְבוּם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? אֶלָּא שֶׁאַסְתִּיר הַהַסְתָּרָה, הַיְנוּ הַסְתֵּר אַסְתִּיר, שֶׁלֹּא יֵדְעוּ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר, שֶׁאַף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא מִסְתּוֹבֵב בָּעוֹלָם הַתֹּהוּ, כִּי נִדְמֶה לוֹ, שֶׁהַכֹּל טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, וְגַם הוּא מְנֻתָּק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת כַּנַּ״ל; וְזוֹ הַקְּלָלָה הַכִּי גְּדוֹלָה, כִּי כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בּוֹ בְּעַצְמוֹ, וְגוּפוֹ לְבוּשׁ לְגַבֵּי נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, הִיא לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי מָרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, וְהוֹלֵךְ נָע וָנָד, מֵאַחַר שֶׁהִפְרִיד אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁצְּרִיכִים לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

מִמֶּנּוּ. אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה תּוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲזַי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל לְמְצֹא אוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לא): **״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, דְּהַיְנוּ שֶׁאַסְתִּיר הַהַסְתָּרָה, שֶׁלֹּא יֵדְעוּ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר. וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת כַּנַּ״ל. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ**

אֲבָל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לֵידַע, שֶׁאֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּוַדַּאי

גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלְעָדָיו חִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ קִיּוּם כְּלָל. וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל, רַק הָאָדָם אֵינוֹ שָׂם לֵב אֶל דָּבָר זֶה, כִּי אֶצְלוֹ נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת לְגַמְרֵי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא נִפְרָד, וְכֵן הַבְּרִיאָה נִפְרֶדֶת, וְהִיא מְצִיאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וַאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבַר עֲבֵרָה, שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין קִיּוּם בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל. כִּי בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הָאֵלּוּ, שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם, לֹא יְכוֹלִים לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּגָלוּי, [כִּי בְּוַדַּאי זֶה שֶׁנָּפַל לְעִמְקֵי עֲמָקִים, לַשְׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, יֵשׁ בָּזֶה כַּוָּנָה עֲמֻקָּה עַד מְאֹד, וְהִיא מִתַּעֲלוּמוֹת דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ]. וְהַתּוֹרָה הִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, כִּי בְּכָל דָּבָר גַּשְׁמִי וְחָמְרִי יֵשׁ תּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, יֵשׁ הֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם — דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהָאָדָם רַק חוֹשֵׁב, אֲפִלּוּ מַחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ שָׁם גַּם־כֵּן הַתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, בִּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת; כִּי בְּוַדַּאי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְלֹא מִבָּעֵי שֶׁבְּכָל מַעֲשֶׂה וְדִבּוּר, שֶׁעוֹשֶׂה וּמְדַבֵּר, יֵשׁ בּוֹ תּוֹרָה וְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, כִּי אֲפִלּוּ בַּעֲבֵרוֹת יֵשׁ תּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּלָל הַלָּאוִין — ה׳לֹא תַעֲשֶׂה׳ שֶׁל עֲבֵרָה, הוּא גַּם־כֵּן גּוּפוֹ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁמַּזְהֶרֶת שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה דָּבָר זֶה, כְּגוֹן: שֶׁלֹּא תֹּאכַל טְרֵפוֹת, לֹא תְּחַלֵּל שַׁבָּת, לֹא תִּנָּאֵף, לֹא תִּגְנֹב וְכוּ׳, אֶלָּא אֲפִלּוּ מַחֲשָׁבָה רָעָה וְהִרְהוּר רַע שֶׁעוֹבֵר לָאָדָם בְּמֹחוֹ וּבְמַחֲשַׁבְתּוֹ, גַּם שָׁם גְּנוּזָה תּוֹרָה, כִּי הֲרֵי הִזְהִירָנוּ (וַיִּקְרָא יט, ד): ״אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קמט.): אַל תִּפְנוּ אֶל מִדַּעְתְּכֶם; נִמְצָא, שֶׁאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מְהַרְהֵר הִרְהוּרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, הוּא עוֹבֵר עַל ״אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים״, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ תּוֹרָה, שֶׁמַּזְהִירִים אוֹתוֹ, לְבַל יְפַנֶּה אֶל מִדַּעְתּוֹ.

(עַכְשָׁו יָסְבִּיר מֵהֵיכָן בָּאָה הַסְתָּרָה וְכֵן הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה): כִּי ׳עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר׳, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פו:), דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הָעֲבֵרוֹת הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים

הַסְתָּרָה, בְּוַדַּאי גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלְעָדָיו חִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ קִיּוּם כְּלָל. וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבְיָכוֹל. וַאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבַר עֲבֵרָה, שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל. וְהַתּוֹרָה הִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר, נִמְצָא שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אֲפִלּוּ מַחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ שָׁם גַּם כֵּן הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, בִּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת:

כִּי ׳עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר׳, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פו:), דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הָעֲבֵרוֹת הוּא

מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְעוֹשֶׂה צְרוּפִים אֲחֵרִים בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה, כ): ״הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע, שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ, שָׂמִים מָר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמַר״; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאֶחָד חוֹטֵא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשּׁוֹנֶה פַּעַם אַחַר פַּעַם אֶת הָעֲבֵרָה, אֲזַי נִתְהַפְּכִים לוֹ הַצְּרוּפִים, וְעוֹשֶׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר, כִּי עֲבֵרוֹת מְטַמְטְמוֹת אֶת לִבּוֹ, עַד שֶׁמְּהַפֵּךְ מַר לְטוֹב וּמְחַשֵּׁךְ לְאוֹר וּמְמַר לְמָתוֹק, כִּי מִי שֶׁהִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לַחֲטֹא, רַחֲמָנָא לִישְׁזְבָן, אֲזַי נִתְהַפְּכִים אֶצְלוֹ כָּל הַצְּרוּפִים, וְנַעֲשֶׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, עַד שֶׁהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהָפַךְ אֶת צְרוּפֵי הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הָעֲבֵרוֹת מְלֻבָּשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם. דְּהַיְנוּ שֶׁמַּחֲמַת הָעֲבֵרוֹת, הָפַךְ הַצְּרוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר כַּנַּ״ל, עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּהַסְתָּרָה אַחַת, דְּהַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ״ל שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר. אֲבָל עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר. עַל־כֵּן אַף שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וּכְבָר נַעֲשָׂה לוֹ הָעֲבֵרוֹת כְּהֶתֵּר. עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיָּשִׁיב אֶל לִבּוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנָּפַל וְהִגִּיעַ לִבְחִינַת נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וִיבַקֵּשׁ וְיַחְתֹּר עַד שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה, מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים יוֹדֵעַ מִזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר.

כְּדֵי לְהַתִּיר לְעַצְמוֹ מַה שֶּׁעוֹשֶׂה רַע מִן הַתּוֹרָה דַּיְקָא, וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת, שֶׁהוֹצִיא לְעַצְמוֹ הֶתֵּר מִן הַתּוֹרָה, בְּדִיּוּק הַהֵפֶךְ מִמַּה שֶּׁהִיא הָאֱמֶת. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּהַסְתָּרָה אַחַת, דְּהַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ״ל, שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, גַּם־כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וְאַפִלּוּ שֶׁיִּרְצוּ לְגַלּוֹת לוֹ שֶׁהוּא טָעֶה בַּהֲלָכָה, וְהָפַךְ מֵאִסּוּר לְהֶתֵּר מֵרֹב טָעוּתוֹ, מֵחֲמַת שֶׁנִּשְׁקַע בַּעֲבֵרוֹת, קָשֶׁה מְאֹד לְמְצֹא אֶת הָאֱמֶת שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, הֲלָכָה הָאֲמִתִּית, אֲבָל עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, עַל־יְדֵי שֶׁיְּבָרְרוּ לוֹ שֶׁהוּא טוֹעֶה בַּהֲלָכָה וְחַי בְּטָעוּת, וְהָפַךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, עַל־כֵּן אַף שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי שֶׁטָּעָה בַּהֲלָכָה, וּכְבָר נַעֲשָׂה לוֹ הָעֲבֵרוֹת כְּהֶתֵּר, כִּי כָּךְ הִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ עַל־יְדֵי שֶׁטָּעָה בַּהֲלָכָה, עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיָּשִׁיב אֶל לִבּוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁיְּבָרְרוּ לוֹ אֶת הָאֱמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנָּפַל וְהִגִּיעַ לִבְחִינַת נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וִיבַקֵּשׁ וְיַחְתֹּר עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין לוֹ שֶׁהָפַךְ אֶת הָאֱמֶת, וְזֶה יִגְרֹם עַד שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה,

מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ מִזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין לוֹ אֶת הַהֲלָכָה הָאֲמִתִּית.

אֲבָל דַּע, שֶׁיֵּשׁ עוֹד בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר, רַק כָּל הַדְּבָרִים רָעִים דּוֹמוֹת לוֹ לְמִישׁוֹר גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם. הַיְנוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שֶׁעָבַר וְשָׁנָה, עוֹשֶׂה יוֹתֵר עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ זֹאת, שֶׁיֵּדַע שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, רַק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מְשׁוּם נִדְנוּד אִסּוּר, וְהַכֹּל הוּא יָשָׁר בְּעֵינָיו. [שֶׁהוּא עַם הָאָרֶץ גָּמוּר, וְאֵינוֹ לוֹמֵד וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ, כִּי לֹא לָמַד כְּלָל, וְלֹא שַׁיָּךְ אֲפִלּוּ לְהִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ, כִּי הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה זֶּה אִסּוּר, מֵאַחַר שֶׁלֹּא לָמַד]. וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת כַּנַּ״ל. [מֵחֲמַת שֶׁאַף פַּעַם לֹא לָמַד, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה אָסוּר וּמַה מֻתָּר, וְכָל הַדְּבָרִים רָעִים דּוֹמִים לוֹ לְהֶתֵּר גָּמוּר]. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בִּלְעָדָיו אֵין חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר כַּנַּ״ל, רַק שֶׁעַל־יְדֵי רִבּוּי הָעֲבֵרוֹת הָפַךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים לְגַמְרֵי, עַד שֶׁגַּם הַתּוֹרָה לִפְתָיוּת, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אֲפִלּוּ זֶה בְּעַצְמוֹ, שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר כַּנַּ״ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּנַּ״ל. [כִּי יִלְמְדוּ עִמּוֹ וְיַגִּידוּ לוֹ, שֶׁעוֹשֶׂה הַכֹּל הֵפֶךְ מֵהָאֱמֶת, הַיְנוּ הֵפֶךְ מֵהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הֵפֶךְ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ].

אֲבָל דַּע, שֶׁיֵּשׁ עוֹד בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה. דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר, רַק כָּל הַדְּבָרִים רָעִים דּוֹמוֹת לוֹ לְמִישׁוֹר גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם. הַיְנוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שֶׁעָבַר וְשָׁנָה, עוֹשֶׂה יוֹתֵר עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ זֹאת, שֶׁיֵּדַע שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, רַק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מְשׁוּם נִדְנוּד אִסּוּר, וְהַכֹּל הוּא יָשָׁר בְּעֵינָיו. וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת כַּנַּ״ל. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בִּלְעָדָיו אֵין חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר כַּנַּ״ל. רַק שֶׁעַל־יְדֵי רִבּוּי הָעֲבֵרוֹת הָפַךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים לְגַמְרֵי, עַד שֶׁגַּם הַתּוֹרָה לִפְתָיוּת. עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אֲפִלּוּ זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר כַּנַּ״ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּנַּ״ל.

עַל כֵּן צָרִיךְ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרוֹת

הַנַּ״ל, הַיְנוּ הַסְתָּרָה אַחַת, וְהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת כַּנַּ״ל, הַיְנוּ שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְאָרֵךְ הַיָּמִים, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַדַּעַת הָאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

עַל כֵּן צָרִיךְ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרוֹת הַנַּ״ל, וְזֶה עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא

(דְּבָרִים ד׳): ״אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ״; וְעַל־יְדֵי זֶה הַדַּעַת, יוּכַל לֵידַע שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה; כִּי אוֹרַיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד [כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (מִשְׁפָּטִים קכד.): אוֹרַיְתָא כֻּלָּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמָאן דְּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, כְּמָאן דְּמִשְׁתַּדֵּל בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּאוֹרַיְתָא כֻּלָּא חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא הוּא]. וּמֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִתְגַּלִּין הַהַסְתָּרוֹת, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין קַיּוּם לְשׁוּם דָּבָר בִּלְי תּוֹרָה שֶׁמְּחַיֶּה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וְהַתּוֹרָה הִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בְּכָל דָּבָר יְכוֹלִים לִמְצֹא תּוֹרָה, וַאֲפִלּוּ מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, נַעֲשֶׂה תּוֹרָה. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ תּוֹרָה כַּנַּ״ל, רַק מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם, זֶה בְּעַצְמוֹ הַבְּחִינַת הַהַסְתָּרוֹת. וְתֵכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּעַת, וְהֶחְזְרָה הַתּוֹרָה שֶׁנִּסְתָּר כָּאן, לְדַעַת, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם. וְכֵיוָן שֶׁנֶּחֱזָר הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה לְדַעַת, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה תּוֹרָה, אֲזַי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם, בִּבְחִינַת: ׳אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי׳ (זֹהַר שְׁמִינִי לו, אַחֲרֵי נח, נָשָׂא קכו).

כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת וּמוֹכִיחָה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּעַת, שֶׁהִיא גִּלּוּי אֱלֹקוּת, שֶׁיֵּדַע שֶׁבְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, גַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַנֶּעֱלָמִים וְהַנִּסְתָּרִים, וְהֶחְזְרָה הַתּוֹרָה שֶׁנִּסְתָּר כָּאן, לְדַעַת, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהַתּוֹרָה, וְלָכֵן מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְכֵיוָן שֶׁנֶּחֱזָר הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה לְדַעַת, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה תּוֹרָה, אֲזַי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם, בִּבְחִינַת: ׳אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ׳ (מִשְׁלֵי א, כב): ״עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי״, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַהֲרָהוּרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ אִלּוּ שֶׁנָּפְלוּ כְּבָר לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, וְהֵם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם בָּהֶם נִכְנַס הֲרָהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, כִּי נִשְׁמָתָם שׁוֹמַעַת אֶת הַכְּרוּז: ״עַד מָתַי פְּתָיִים תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי״. כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת וּמוֹכִיחָה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי א׳):

״בְּרֹאשׁ הַמְּיוּת תִּקְרָא וְכוּ׳, עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהֲבוּ״ וְכוּ׳. רַק שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, מֵחֲמַת הַהַסְתָּרוֹת הַנַּ״ל. [עַיֵּן זֹהַר (נשא קכו): כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נַשׁ לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּרוֹזָא קָארֵי, וְאָמַר (מִשְׁלֵי א, כב): ״עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהַבוּ פֶּתִי״ וְגוֹ׳, וְלֵית מָאן דְּיַרְכִין אוֹדְנֵיהּ, אוֹרַיְתָא קָא מַכְרָזָא קַמַּיְיהוּ, וְלֵית מָאן דְּיִשְׁגַּח]; וּמֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנֶחְזְרוּ הַהַסְתָּרוֹת וְנַעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה, עַל־יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ״ל, שֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הַדַּעַת הָאֱמֶת, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה, הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם ״עַד מָתַי פְּתָיִם״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל: כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּמוֹצֵא בְּכָל דָּבָר אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת, וְשׁוֹמֵעַ אֶת הַכְּרוּזִים שֶׁמַּכְרִיזִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, ״עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהַבוּ פֶּתִי״. [וְכֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְעוֹרֵר אֶת כָּל אֶחָד שֶׁהוּא תַּחַת מִשְׁמַעְתּוֹ. וּבָזֶה מְקֻשָּׁרִים תְּחִלַּת דְּבָרָיו, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת, וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם שֶׁיַּחְזְרוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁמְּגַלֶּה לָהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ].

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק) : וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם לא): ״פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה״, שֶׁעַל־יְדֵי הַחָכְמָה וְדַעַת הַנַּ״ל, לֵידַע שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרוֹת, וְעוֹשִׂין מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ״ל, עַל־יְדֵי־זֶה ״פִּיהָ פָּתְחָה״, הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְיהוּ, שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ פּוֹתַחַת פִּיהָ וּמוֹכִיחָה אוֹתָם כַּנַּ״ל, שֶׁיָּשׁוּבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כִּי עַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְדַעַת כַּנַּ״ל. עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֲפִלּוּ אֶת הָרְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּנַּ״ל: [וּבָזֶה תָּבִין אֶת הֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק: ״פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ״, כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּפֶּה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם״, לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה דַּיְקָא

שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי א): **״בְּרֹאשׁ הַמְּיוּת תִּקְרָא וְכוּ׳ עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהַבוּ״ וְכוּ׳. רַק שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, מֵחֲמַת הַהַסְתָּרוֹת הַנַּ״ל. וּמֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנֶחְזְרוּ הַהַסְתָּרוֹת וְנַעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה, עַל־יְדֵי הַדַּעַת כַּנַּ״ל, אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה, הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם ״עַד מָתַי פְּתָיִם״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל:**

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם לא): **״פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה״, שֶׁעַל־יְדֵי הַחָכְמָה וְדַעַת הַנַּ״ל שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרוֹת, וְעוֹשִׂין מֵהֶם תּוֹרָה כַּנַּ״ל, עַל יְדֵי זֶה ״פִּיהָ פָּתְחָה״. הַיְנוּ בְּחִינַת אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְיהוּ, שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ פּוֹתַחַת פִּיהָ וּמוֹכִיחָה אוֹתָם כַּנַּ״ל: נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, כִּי עַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְתוֹךְ הַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְדַעַת כַּנַּ״ל. עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֲפִלּוּ אֶת הָרְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כַּנַּ״ל:**

כַּנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא קוֹרֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁבָּזֶה מִתְגַּלָּה הַהַסְתָּרָה, וְיוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל הוּא דַּעַת, הַיְנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאָז שׁוֹמֵעַ אֶת הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמַּכְרֶזֶת: ״עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֶהֲבוּ פֶּתִי״]. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה פְּרוּשׁ (אֶסְתֵּר ב׳): ״וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים״ וְכוּ׳. ׳מָרְדֳּכַי׳ — זֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ״ל, בְּחִינַת מָר דְּרוֹר, הַיְנוּ הַמַּלְכוּת יֵשׁ לָהּ דְּרוֹר וְחֵרוּת, שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל. ׳וּבְכָל יוֹם וָיוֹם׳ — זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל; כִּי עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּים שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים חִיּוּת בְּכָל יוֹם וָיוֹם. ׳חֲצַר בֵּית׳ — זֶה בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וּפְנִימִיּוּת, כִּי חָצֵר הִיא חִיצוֹנִיּוּת, וּבַיִת הוּא פְּנִימִיּוּת, הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁזֶּה פְּנִימִיּוּת, מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ, וְדִבּוּרִים שֶׁהֵם חִיצוֹנִיּוּת, מַה שֶּׁאָדָם מְדַבֵּר וּמְגַלֶּה לַחוּץ מַה שֶּׁהוּא חוֹשֵׁב, שֶׁבְּכֻלָּם נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה, אֲשֶׁר אַף הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּכֻלָּם מְלַבֶּשֶׁת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִכֹּל שֶׁכֵּן בְּהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, נִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּת, כִּי הַצַּדִּיקִים רַק חוֹשְׁבִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְכָל דִּבּוּרָם הוּא רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, גִּלּוּי אֱלֹקוּת, וְכֵן עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְגַּלֶּה, שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים בְּתוֹךְ מַחֲשַׁבְתָּם וְדִבּוּרָם, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים בִּמְקוֹר הַטֻּמְאָה, גַּם שָׁם מְלַבֶּשֶׁת אֱלֹקוּת, אִם מְגַלִּים אֶת הַהַסְתָּרָה.

וְזֶה חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים, מִלְּשׁוֹן שֶׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ קְצָת אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁכְּבָר שָׂכְחוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַנָּשִׁים, לְשׁוֹן שִׁכְחָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא) כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים וְכוּ׳, שֶׁכְּבָר שָׂכְחוּ אֶת

וְזֶה פְּרוּשׁ (אֶסְתֵּר ב): ״וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים״ וְכוּ׳. ״מָרְדֳּכַי״ — זֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת כַּנַּ״ל, בְּחִינַת מָר דְּרוֹר, הַיְנוּ הַמַּלְכוּת יֵשׁ לָהּ דְּרוֹר וְחֵרוּת, שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל. ״וּבְכָל יוֹם וָיוֹם״ — זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת כַּנַּ״ל; כִּי עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת הַמַּלְכוּת, הַיְנוּ שֶׁמְּגַלִּים שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים חִיּוּת בְּכָל יוֹם וָיוֹם. ״חֲצַר בֵּית״ — זֶה בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וּפְנִימִיּוּת, כִּי חָצֵר הִיא חִיצוֹנִיּוּת, וּבַיִת הוּא פְּנִימִיּוּת, הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁזֶּה פְּנִימִיּוּת, מַה שֶּׁהָאָדָם חוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ, וְדִבּוּרִים שֶׁהֵם חִיצוֹנִיּוּת, מַה שֶּׁאָדָם מְדַבֵּר וּמְגַלֶּה לַחוּץ מַה שֶּׁהוּא חוֹשֵׁב, שֶׁבְּכֻלָּם נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם, הַיְנוּ עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה, אֲשֶׁר אַף הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּכֻלָּם מְלַבֶּשֶׁת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִכֹּל שֶׁכֵּן בְּהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, נִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל אֱלֹקוּת, כִּי הַצַּדִּיקִים רַק חוֹשְׁבִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְכָל דִּבּוּרָם הוּא רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, גִּלּוּי אֱלֹקוּת, וְכֵן עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְגַּלֶּה, שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים בְּתוֹךְ מַחֲשַׁבְתָּם וְדִבּוּרָם, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים בִּמְקוֹר הַטֻּמְאָה, גַּם שָׁם מְלַבֶּשֶׁת אֱלֹקוּת, אִם מְגַלִּים אֶת הַהַסְתָּרָה.

וְזֶה חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים, מִלְּשׁוֹן שֶׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ קְצָת אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁכְּבָר שָׂכְחוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַנָּשִׁים, לְשׁוֹן שִׁכְחָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא) כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים וְכוּ׳, שֶׁכְּבָר שָׂכְחוּ אֶת

׳חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים׳,

כִּי נָשִׁים הֵם מִלְּשׁוֹן שֶׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם (מִלְּשׁוֹן גִּיד הַנָּשֶׁה, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ גִּיד הַנָּשֶׁה? לְפִי שֶׁנָּשָׂה מִמְּקוֹמוֹ וְעָלָה, וְהוּא לְשׁוֹן קְפִיצָה, וְכֵן (יִרְמְיָה נא): ״נָשְׂתָה גְּבוּרָתָם״, וְכֵן (בְּרֵאשִׁית מא): ״כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים אֶת כָּל עֲמָלִי״), הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ קְצָת אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁכְּבָר שָׂכְחוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵרֹב הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר עֲלֵיהֶם, וּמַסְתִּיר מֵהֶם אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַנָּשִׁים — לְשׁוֹן שִׁכְחָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא): ״כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים״ וְכוּ׳, שֶׁכְּבָר שָׂכְחוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם הַהַסְתָּרָה. וְיֵשׁ שֶׁגַּם עַתָּה

זוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם, וְאֵין לָאֵל יָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם; הַיְנוּ אַף שֶׁזּוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם יִצְרָם, עַד שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוָתָם. וּבִשְׁבִיל זֶה הָרְחוֹקִים נִקְרָאִים בְּשֵׁם נָשִׁים, מֵחֲמַת שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ״ל, בְּחִינַת שֶׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ וְכוּ׳, וְיֵשׁ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת שִׁכְחָה וְכוּ׳, וְיֵשׁ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת נָשְׁתָּה גְּבוּרָתָם כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מֵהֶם בְּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת הַנַּ״ל; הַיְנוּ יֵשׁ שָׁלֹשׁ מַדְרֵגוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים, שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מֵהֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. א׳ — שֶׁנִּפְלוּ כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁשָּׁכְחוּ לְגַמְרֵי אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי נָפְלוּ בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה. ב׳ — שֶׁנִּפְלוּ בִּבְחִינַת שִׁכְחָה, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, חוֹזְרִים וְשׁוֹכְחִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוּ הַסְתָּרָה אַחַת. ג׳ — שֶׁזּוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֲבָל מֵרֹב הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוָתָם אֵין לָאֵל יָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם. ׳וּמָרְדָּנִי׳ — הַיְנוּ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא מָר דְּרוֹר, וְהוּא מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַמֶּמְשָׁלָה, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁתַּחְתָּיו, הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ וּלְהַזְהִיר אוֹתָם, עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (מִצֹּרַע נג:): אַמַּאי אִקְרֵי תּוֹרָה? בְּגִין דְּאוֹרֵי וְגָלֵי בְּמַאי דַּהֲוָה סָתִים דְּלָא אִתְיְדַע; וְלָכֵן מִי שֶׁזָּכָה אֶל הַמַּלְכוּת, וְהִיא אֶצְלוֹ מָר דְּרוֹר, שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַהֲנָאָתוֹ, אֶלָּא מְגַלֶּה תּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת כַּנַּ״ל; כִּי הַתּוֹרָה מִתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַיָּמִים, עַל־יְדֵי הַמִּדּוֹת וְהַצִּמְצוּמִים שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה כַּנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְדַעַת, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁעַל־יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה מִגְלִין הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה תּוֹרָה כַּנַּ״ל, וַאֲזַי אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ כַּנַּ״ל; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה מְגַלֶּה תּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, דַּעַת הָאֱמֶת, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁגַּם שָׁם יֵשׁ תּוֹרָה בְּגִלּוּי אֱלֹקוּת, וַאֲזַי עַל־יְדֵי יְדִיעָה זוֹ, הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מַכְרֶזֶת לִפְנֵיהֶם: ״עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהַבוּ פֶּתִי״.

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ שֶׁגַּם עַתָּה זוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם. וְאֵין לָאֵל יָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם. וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם נָשִׁים, מֵחֲמַת שָׁלֹשׁ בְּחִינַת הַנַּ״ל. בְּחִינַת שֶׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ וְכוּ׳, וְיֵשׁ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת שִׁכְחָה וְכוּ׳, וְיֵשׁ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת נָשְׁתָּה גְּבוּרָתָם כַּנַּ״ל. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מֵהֶם בְּבְחִינַת הַסְתָּרוֹת הַנַּ״ל. וּמָרְדָּנִי, הַיְנוּ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת. הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ וּלְהַזְהִיר אוֹתָם, עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יָמִים וּמִדּוֹת כַּנַּ״ל. שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְדַעַת, שֶׁעַל־יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה תּוֹרָה כַּנַּ״ל, וַאֲזַי אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ כַּנַּ״ל.

[מִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל מֵרָחוֹק, אֵיךְ שֶׁהַצַּדִּיק, שֶׁלּוֹ יֵשׁ הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה, מְגַלֶּה גִּלּוּי אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ לָהָרְחוֹקִים וְאֶל הַנְּפוּלִים וְהַמַּשְׁלָכִים בְּתַאֲוֹתֵיהֶם וּבְמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, עַד שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מֵהֶם לְגַמְרֵי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם נִמְצָאִים בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, הַיְנוּ בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת נָשִׁים, שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּרְחוֹקִים כַּנַּ״ל, הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה,

וְהַסְתָּרָה אַחַת, וַאֲפִלּוּ שֶׁזּוֹכֵר, אֵין כֹּחַ בְּיָדוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְעַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּמֵבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַיְרוּדִים וְהַנְּפוּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים שָׁם, שׁוֹמְעִים אֶת הַכְּרוּז שֶׁאוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ: ״עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֶהֲבוּ פֶּתִי״, וְחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה].

וְזֶה ׳לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר׳, הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁמָּרְדֳּכַי שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַמֶּמְשָׁלָה, מַכְנִיס בְּאֵלּוּ שֶׁהֵם תַּחְתָּיו, אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה דַּעַת, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר, גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה שָׁלוֹם, שֶׁמּוֹצְאִים גַּם שָׁם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם (שַׁבָּת י׳); **וְזֶה ׳וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ׳ — שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַסְתָּרָה, בְּחִינַת מָה, הַיְנוּ תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת מָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״מָה הָעֵדוֹת״ וְכוּ׳ כַּנַּ״ל; כִּי מִזֶּה בְּעַצְמוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה דַּעַת, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, וַאֲזַי אוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ כַּנַּ״ל:** [וְלָכֵן נִקְרֵאת מְגִלַּת אֶסְתֵּר, שֶׁעַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי מִתְגַּלֶּה אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ז׳): שָׁלְחָה לָהֶם אֶסְתֵּר לַחֲכָמִים קִבְּעוּנִי לְדוֹרוֹת; כִּי מִכָּל הַסִּפּוּר שֶׁהָיָה אָז, שֶׁהָמָן הִתְגַּבֵּר עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהָיְתָה אָז הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי כֹּחַ שֶׁל מָרְדֳּכַי, גִּלָּה אֶת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה, שֶׁזּוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר. וְכֵן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד, בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עָלָיו הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא מָר דְּרוֹר, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁגַּם בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה נִמְצֵאת שָׁם תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לָצֵאת לְחֵרוּת].

וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה, שֶׁמֻּטָּל עָלָיו עַל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל אֲנָשִׁים, לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ כַּנַּ״ל, כִּי גּוֹרֵם עַל־יְדֵי הַדַּעַת, שֶׁהַתּוֹרָה תּוֹכִיחַ אוֹתָם כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹכָחָה הַזֹּאת, הוּא מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ, שֶׁזֶּהוּ כְּשֶׁאֵין מוֹכִיחַ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם וְכוּ׳, כַּנַּ״ל.

וְזֶה, לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר.

שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה דַּעַת, מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּחִינַת הַסְתֵּר אַסְתִּיר. וְזֶה, וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ. שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַהַסְתָּרָה, בְּחִינַת מָה, הַיְנוּ תּוֹרָה, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה תּוֹרָה, שֶׁזּוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר. וְכֵן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד, בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עָלָיו הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה דַּעַת, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, וַאֲזַי אוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ כַּנַּ״ל:

וְזֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתּוֹכָחָה שֶׁמֻּטָּל עָלָיו לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ כַּנַּ״ל, כִּי גּוֹרֵם עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהַתּוֹרָה תּוֹכִיחַ אוֹתָם כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹכָחָה הַזֹּאת, הוּא מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת הָרַבָּנוּת מְקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ, שֶׁזֶּהוּ כְּשֶׁאֵין מוֹכִיחַ אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה

עֲלֵיהֶם וְכוּ׳, כַּנַּ״ל; כִּי לֹא בְּחִנָּם נָתְנוּ לוֹ מֶמְשָׁלָה, רַק כְּדֵי שֶׁיְּחַזֵּק וְיעוֹדֵד וְיַשְׂמֵחַ אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם תַּחְתָּיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַנַּ״ל, שֶׁהוּא מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם תּוֹרָה, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם תּוֹרָה, כִּי בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה יֵשׁ שָׁם הֲלָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי יְדִיעָה זוֹ מַמְשִׁיךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת דַּעַת וְכוּ׳, עַד אֲשֶׁר אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ, וּמוֹכִיחָה אוֹתָם, נִמְצָא שֶׁיּוֹצֵא יְדֵי תּוֹכָחָה, אֲזַי אֵין הָרַבָּנוּת וְהַמַּלְכוּת מְזֻזָּקֶת לוֹ כַּנַּ״ל, כִּי מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, עַל־יְדֵי הַתּוֹכָחָה כַּנַּ״ל. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי אֲרִיכוּת יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ״ל לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ״ל: [הֵינוּ בָּזֶה שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַמֶּמְשָׁלָה עַל הָאֲנָשִׁים, מַמְשִׁיךְ לָהֶם דַּעַת בִּידִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֵיךְ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלָקוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלָּה הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מוֹכִיחַ אוֹתָם, וְנִכְנָסִים בָּהֶם הָרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁאוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ ״עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֶהֲבוּ פֶּתִי״, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵין הָרַבָּנוּת וְהַמַּלְכוּת מְזֻזָּקֶת לוֹ, אַדְרַבָּה הוּא נִתְגַּלֶּה וְנִתְפָּרְסֵם בָּעוֹלָם].

אֲבָל עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים בְּחִינַת דַּעַת וְכוּ׳, עַד אֲשֶׁר אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ, וּמוֹכִיחָה אוֹתָם, נִמְצָא שֶׁיּוֹצֵא יְדֵי תּוֹכָחָה, אֲזַי אֵין הָרַבָּנוּת וְהַמַּלְכוּת מְזֻזָּקֶת לוֹ כַּנַּ״ל, כִּי מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה כַּנַּ״ל. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי אֲרִיכוּת יָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁמַּמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מַמְשִׁיכִין אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ״ל לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת כַּנַּ״ל:

ד וְדַע, שֶׁהַתּוֹרָה הַמְּלֻבָּשׁ תּוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, הִיא תּוֹרָה גְּבוֹהַּ דַּיְקָא, הֵינוּ סִתְרֵי תּוֹרָה. כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמְקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלּוּ, הֵינוּ אֵצֶל אֵלּוּ שֶׁעָבְרוּ הַרְבֵּה, עַד שֶׁנִּסְתָּר מֵהֶם בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַל כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַחֲשָׁבוֹת לִבְלִי לְהַלְבִּישׁ שָׁם פְּשָׁטֵי תּוֹרָה, לְבַל יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינֹק מִשָּׁם הַרְבֵּה. בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יב): **״וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא הַשָּׂלִיחַ, אֲנִי ה׳ וְלֹא״**

ד. וְדַע, שֶׁהַתּוֹרָה הַמְּלֻבָּשׁ תּוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, הִיא תּוֹרָה גְּבוֹהַּ דַּיְקָא, הֵינוּ סִתְרֵי תּוֹרָה. כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמְקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלּוּ, הֵינוּ אֵצֶל אֵלּוּ שֶׁעָבְרוּ הַרְבֵּה עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת מְאֹד, עַד שֶׁנִּסְתָּר מֵהֶם הָאוֹר אֵין סוֹף לְגַמְרֵי בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַל־כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַחֲשָׁבוֹת לִבְלִי לְהַלְבִּישׁ שָׁם פְּשָׁטֵי תּוֹרָה, לְבַל יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינֹק מִשָּׁם הַרְבֵּה, וְיִהְיֶה הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד. עַל־כֵּן הוּא מַסְתִּיר וּמַלְבִּישׁ שָׁם תּוֹרָה גְּבוֹהַּ דַּיְקָא, סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרַת ה׳ בְּעַצְמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינֹק מִשָּׁם הַרְבֵּה. בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יב): ״וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא הַשָּׂלִיחַ, אֲנִי ה׳ וְלֹא״

הַשָּׁלִיחַ, אֲנִי ה׳ וְלֹא אַחֵר״; כִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שָׁם מְקוֹם הַקְּלִפּוֹת מְאֹד, עַל־כֵּן שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ וּמֻסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, הַיְנוּ תּוֹרַת ה׳ מַמָּשׁ, סִתְרֵי תּוֹרָה. עַל־כֵּן דַּיְקָא מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כְּשֶׁחוֹזֵר וּמְהַפְּכָהּ לְדַעַת, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּיְקָא תּוֹרַת ה׳ מַמָּשׁ, כִּי שָׁם נִסְתָּר תּוֹרַת ה׳, סִתְרֵי תּוֹרָה כַּנַּ״ל. רָצָה לוֹמַר, כְּמוֹ שֶׁבְּמִצְרַיִם הָיוּ עַם יִשְׂרָאֵל בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת, כִּי אֻמַּת מִצְרַיִם הָיְתָה מְזֻהֶמֶת מְאֹד בְּכִשָּׁפִים וּבְנִאוּף, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ז׳): אֵין לְךָ אֻמָּה בָּעוֹלָם, שֶׁהָיְתָה שְׁטוּפָה בְּדָבָרִים מְכֹעָרִים וַחֲשׁוּדִין בְּכִשָּׁפִים וּבְזִמָּה וּבְכָל מַעֲשִׂים רָעִים, אֶלָּא הַמִּצְרִיִּים בִּלְבָד; כִּי שָׁם הָיָה מְקוֹר הַטֻּמְאָה, מָקוֹם מָלֵא קְלִפּוֹת, וְלָכֵן לֹא הָיָה אַף אֶחָד מְסֻגָּל לְהוֹצִיא אוֹתָם — לֹא מַלְאָךְ וְלֹא שָׁלִיחַ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ. נִמְצָא, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ טֻמְאָה גְּבוֹהָה וּגְדוֹלָה מְאֹד, שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל נְשָׁמָה וּמְכַסָּה אוֹתָהּ בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אִם הַנְּשָׁמָה הַזּוֹ תַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּלֶּה אֵלֶיהָ גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה כָּזוֹ, שֶׁלְּצַדִּיקִים גְּדוֹלִים לֹא מִתְגַּלֶּה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת לד.): בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין, שָׁם אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד; כִּי לִפְנֵיהֶם מִתְגַּלֶּה אוֹר גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים, שֶׁשָּׁם דַּיְקָא מִתְגַּלִּים סִתְרֵי תּוֹרָה בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים, וְלָכֵן הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי — מָר דְּרוֹר, מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ לִקְרֹא דְּרוֹר לְכָל הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַקְּטָנוּת וְהַצְּמְצוּם שֶׁלָּהֶם, וְיַחְזְרוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מְגַלֶּה לָהֶם תּוֹרָה בְּמָקוֹם שֶׁהֵם נִמְצָאִים שָׁם, בְּאֹפֶן כָּזֶה, שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים, כִּי עוֹשִׂים מִתּוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה סִתְרֵי תּוֹרָה דַּיְקָא.

וכו׳. כִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שָׁם מְקוֹם הַקְּלִפּוֹת מְאֹד, עַל כֵּן שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ וּמֻסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הַיְנוּ תּוֹרַת ה׳ מַמָּשׁ, סִתְרֵי תּוֹרָה. עַל כֵּן דַּיְקָא מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כְּשֶׁחוֹזֵר וּמְהַפְּכָהּ לְדַעַת, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּיְקָא תּוֹרַת ה׳ מַמָּשׁ. כִּי שָׁם נִסְתָּר תּוֹרַת ה׳, סִתְרֵי תּוֹרָה. כַּנַּ״ל:

ה. עִם כָּל זֹאת שֶׁיְּכוֹלִים לַהֲפֹךְ מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הסתרה, וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה סִתְרֵי תּוֹרָה, צְרִיכִים לְדַעַת אֲשֶׁר (קֹהֶלֶת ז׳): ״אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים״, כִּי וּכְנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד): ״רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק״. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת: ״מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת״ (שָׁם י׳), וּמְקָרֶבֶת אֶת כָּל הָרְחוֹקִים, וּמְגַלֶּה לָהֶם, שֶׁבַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְשָׁם טְמוּנִים סִתְרֵי תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יב): ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא״, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כַּמָּה שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): ׳אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת׳, הַיְנוּ שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת סוֹף

ה וּכְנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד): ״רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק״. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת: ״מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת״ (שָׁם י׳), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יב): ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא״. זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (אָבוֹת פֶּרֶק ג׳): ׳אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת׳. הַיְנוּ שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת סוֹף דָּבָר, בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת:

דָּבָר, בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה; כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק עַל הַנְּשָׁמוֹת הִיא, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, אֶלָּא לְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, וּלְהַכְנִיס בָּהֶם גִּלּוּי אֱלֹקוּת, שֶׁגַּם לָהֶם תָּאִיר הַמַּלְכוּת, וְיִזְכּוּ לְיִרְאָה, לִירֹא מִפֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, שֶׁזֶּה הָיָה בְּחִינַת מַחֲנֵה דָן, שֶׁהוּא מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְכָל אֵלּוּ שֶׁאִבְּדוּ אֵילוּ אֲבֵדוֹת, עַל־יְדֵי תַּאֲוָתָם וּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, כֹּחַ הַמַּלְכוּת שֶׁבְּמֶמְשֶׁלֶת הַצַּדִּיק הוּא לְהַגְבִּיהָם וּלְהַחֲזִירָם לְשָׁרְשָׁם, כִּי ׳דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא׳ (גִּטִּין י: בָּבָא קַמָּא קיג). כִּי הַדִּין נִמְסָר בְּיַד הַמַּלְכוּת, וּכְמוֹ שֶׁהַמַּלְכוּת רוֹצָה כָּךְ נַעֲשֶׂה הַדִּין, וְלָכֵן מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מוֹצִיאָה אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ לְעִמְקֵי עֲמָקִים לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתִּיו, לְתוֹךְ הַסִּטְרָה שְׁבִתּוֹךְ הַסִּטְרָה, וּמְגַלָּה לָהֶם סִתְרֵי תּוֹרָה, וּלְהֵפֶךְ וּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן; כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא יָרֵא, שֶׁלֹּא יוֹצִיאוּ בִּלְעוֹ מִפִּיו, הַיְנוּ הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ, עַל־כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְאַסֵּף מָמוֹן, שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה. כִּי הֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין, שֶׁיֵּשׁ בְּזָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת שֶׁהֵם הַמָּמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת עֲשִׁירוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל כֵּן עָמָלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה): ״וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים״, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַ אֱלֹקִים כַּנַּ״ל, לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכֶּסֶף שֶׁעָבַד וְיָגַע וְטָרַח וְעָמַל לְהַעֲלוֹתוֹ אֶל שָׁרְשׁוֹ, לְקִנְיָנוֹת בָּזֶה מִצְוֹת, וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד, וּלְהַרְחִיב אֶת דַּעְתּוֹ בָּזֶה לִלְמֹד תּוֹרָה, כִּי מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, הוּא הִפּוּךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי, מָר דְּרוֹר, שֶׁרוֹצֶה לְהָבִיא דְּרוֹר וְחֵרוּת לַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה נִקְרָא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־כֵּן נֶגֶד מָרְדֳּכַי קָם הָמָן, וְנֶגֶד מַחֲנֵה דָן עוֹמֵד עֲמָלֵק, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עִלָּאִין, שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱלֹקוּת, כִּי עִם הַכֶּסֶף הַזֶּה יְכוֹלִים לִקְנוֹת וְלַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מִצְוֹת, שֶׁהֵם בְּעַצְמָם הַגְּוָנִין הָעִלָּאִין, וְלָכֵן הִסְטְרָא אָחֳרָא רוֹדֶפֶת לְבַלֵּעַ אֶת הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּגַּע וְטָרַח עַל זֶה יָמִים וְשָׁנִים, וּלְהַכְנִיסָם בִּרְשׁוּתָם, וְזֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת עֲשִׁירוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, הַיְנוּ מִצַּד הַסִּטְרָא אָחֳרָא יֵשׁ לָאָדָם תַּאֲוָה לְהַרְבּוֹת בְּכֶסֶף וְזָהָב וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּזֶה לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ וּלְתַאֲוָתוֹ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ מַלְכוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא, מֵאַחַר שֶׁמְּנַתְּקִים אֶת הָעֲשִׁירוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה. וְעַל־כֵּן עָמָלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה): ״וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים״, דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַ אֱלֹקִים כַּנַּ״ל. כִּי מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, הוּא הִפּוּךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה.

הִיא בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מְקָרֵב אֶת כָּל אֵלּוּ הָרְחוֹקִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וּמַלְכוּת הָמָן עַמָּלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הוּא בְּחִינַת מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַ״ל, כִּי מִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כְּדֵי לִתְפֹּס כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ״ל, וְרוֹצֶה לְהַפְרִיד אֶת הַנְּשָׁמוֹת מִמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁטָּעַן הָמָן עֲמָלֵק (אֶסְתֵּר ג׳): ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ, וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם, וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים, וְלַמֶּלֶךְ אֵין שׁוֶה לְהַנִּיחָם״, אַף אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ כְּלָל, כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, לְהוֹצִיא מֵאִתּוֹ כָּל הַמָּמוֹן, וְכָל הַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּלַע, וְיַעֲשׂוּ מֵהַמָּמוֹן צְדָקָה וָחֶסֶד וּמִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהַטֻּמְאָה שְׁלִיטָה עַל הַקְּדֻשָּׁה.

(עַכְשָׁו יָלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמַר): וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י׃): ״כִּי לָאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וָדַעַת״ — ״זֶה מָרְדֳּכַי״. הַיְנוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ״ל, נָתַן לוֹ חָכְמָה וָדַעַת כַּנַ״ל. וְזֶה טוֹב לְפָנָיו, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי ״אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה״ (אָבוֹת פֶּרֶק ו׳). ״וְלַחוֹטֵא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס״ — ״זֶה הָמָן״. הַיְנוּ שֶׁהָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא כַּנַ״ל, הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַ״ל. וְזֶה: ״לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים״, בְּחִינַת הַתּוֹרָה. שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כַּנַ״ל. כִּי מָרְדֳּכַי מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ׳): ״חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ״. וְעוֹשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, שֶׁנִּקְרֵאת: ״אֵשֶׁת חַיִל״ (מִשְׁלֵי לא), הַיְנוּ הָמָן־עֲמָלֵק מִתְגַּבֵּר עַל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ בְּעִמְקֵי עֲמָקִים, בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית שֶׁבַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא דַּעַת, שֶׁהִיא תּוֹרָה הַגְּנוּזָה, וְזֶה טוֹב לְפָנָיו, בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה, כִּי ״אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה״ (אָבוֹת פֶּרֶק ו׳), ״וְלַחוֹטֵא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס״ — ״זֶה הָמָן״. הַיְנוּ שֶׁהָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא כַּנַ״ל, הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַ״ל, לְהוֹצִיא מִשָּׁם אֶת הַגְּוָנִין הָעֲלָאִין שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, עַל־יְדֵי כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁיֵּשׁ לוֹ. וְזֶה: ״לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים״, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרֵאת טוֹב, שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כַּנַ״ל; כִּי מָרְדֳּכַי מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ׳): ״חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ״. וְעוֹשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, שֶׁנִּקְרֵאת: ״אֵשֶׁת חַיִל״ (מִשְׁלֵי לא):

כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, הוּא בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת דִּקְדֻשָּׁה. וּמַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הוּא בְּחִינַת מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַ״ל. כִּי מִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כְּדֵי לִתְפֹּס כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה כַּנַ״ל. אַךְ אַף־עַל־פִּי כֵן, אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ כְּלָל. כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, לְהוֹצִיא מֵאִתּוֹ כָּל הַמָּמוֹן, וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּלַע:

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה י׃) ״כִּי לָאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וָדַעַת״ — ״זֶה מָרְדֳּכַי״. הַיְנוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַ״ל, נָתַן לוֹ חָכְמָה וָדַעַת כַּנַ״ל. וְזֶה טוֹב לְפָנָיו, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי ״אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה״ (אָבוֹת פֶּרֶק ו׳). ״וְלַחוֹטֵא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנֹס״ — ״זֶה הָמָן״. הַיְנוּ שֶׁהָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּסְטְרָא אָחֳרָא כַּנַ״ל, הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן כַּנַ״ל. וְזֶה: ״לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים״, בְּחִינַת הַתּוֹרָה. שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כַּנַ״ל. כִּי מָרְדֳּכַי מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ׳): ״חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ״. וְעוֹשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, שֶׁנִּקְרֵאת: ״אֵשֶׁת חַיִל״ (מִשְׁלֵי לא):

וּמִתַּחְתָּיו עַל־יְדֵי תַּאֲוֹתֵיהֶם וּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, וְנֶעֱלָם מֵהֶם הָאוֹר הָאֱלֹקִי, עַד שֶׁנָּפְלוּ בְּהַסִּתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה, וְיָרְדוּ לְתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁרָצִים וְרוֹדְפִים יוֹמָם וָלַיְלָה אַחַר הַמָּמוֹן, שֶׁזּוֹ הַקְלִפָּה הֲכִי קָשָׁה, שֶׁמַּעֲלֶמֶת וּמַסְתֶּרֶת אֶת הַקְּדֻשָּׁה. אֲבָל מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַמְּמְשָׁלָה וְהַמַּלְכוּת עַל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם תַּחְתָּיו, וְהוּא מוֹצִיא אוֹתָם מִתַּחַת הַשִּׁעְבּוּד, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים לְיִצְרָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מָר דְּרוֹר, וְלָכֵן הוּא מוֹצִיאָם מִתַּאֲוַת מָמוֹן, וּמְגַלֶּה לָהֶם, שֶׁגַּם בַּמָּמוֹן הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, יֵשׁ שָׁמָּה גְּנָזִין עִלָּאִין, שֶׁיְּכוֹלִים עִם הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב לִקְנוֹת מִצְווֹת, וְלַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְלִמּוֹד תּוֹרָה בְּשַׁלְוָה, שֶׁכָּל זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא לַהֲפֹךְ אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה אֶל הַדַּעַת, בְּסוֹד: ״אַתָּה הָרְאֵיתָ לָדַעַת, כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ״. וְלָכֵן נֶגֶד מָרְדֳּכַי יֵשׁ הָמָן, כִּי נֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יֵשׁ מַלְכוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְנֶגֶד מַחֲנֵה דָן שֶׁהוּא מְאַסֵּף כָּל הַמַּחֲנוֹת וּמַכְנִיסָם בִּקְדֻשָּׁה, יֵשׁ עֲמָלֵק שֶׁרוֹצֶה לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת ״יֶשְׁנוֹ עַם מְפֻזָּר וּמְפֹרָד״.

ו. וּלְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, שֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנֶקֶל. כִּי פַּרְנָסָה בְּנֶקֶל תּוֹלָה בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר יא): **״שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ״ — 'בְּשִׁטוּתָא'** (זֹהַר בְּשַׁלַּח סב, סג); **הֵינוּ אֲלוּ שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם הַדַּעַת הָאֱמֶת, שֶׁהַכֹּל בָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הָיוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת רָחוֹק וּלְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד, עַד שֶׁיַּשִּׂיגוּ אֶת הַמָּן, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהָיְתָה לָהֶם דַּעַת שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, בָּא לָהֶם עַד פֶּתַח בֵּיתָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל** (יוֹמָא עה.): **צַדִּיקִים — יָרַד עַל פֶּתַח בָּתֵּיהֶם, בֵּינוֹנִים — יָצְאוּ וְלָקְטוּ, רְשָׁעִים — שָׁטוּ וְלָקְטוּ, שֶׁהֵצְרִכוּ לַעֲמֹל וּלְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד עַד שֶׁמָּצְאוּ אֶת הַמָּן, כִּי כָּל מִי שֶׁחָסֵר דַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ אַחַר הַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ אֶת הַדַּעַת הָאֱמֶת, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא זָן וּמְפַרְנֵס אֶת כֻּלָּם, לָכֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ אַחַר פַּרְנָסָה, כִּי חוֹשֵׁב שֶׁבְּכֹחוֹ וּבְעֹצֶם יָדוֹ יַשִּׂיג אֶת הַחַיִל הַזֶּה.**

גַּם לְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. כִּי שָׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא): **״וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי וְגוֹ׳ וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה וְגוֹ׳, לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת הַוָ״ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים״; כִּי אָז בְּעֵת שֶׁתִּתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ, וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ, וְיֹאמַר כָּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ הַוָ״ה מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, דַּיְקָא אָז יִהְיֶה שָׁלוֹם נִפְלָא בָּעוֹלָם, שֶׁיּוּכְלוּ לָגוּר בְּיַחַד שְׁנֵי הַפָּכִים, מֻחְמַת גֹּדֶל הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה אָז, שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי זֶה עִקַּר הַדַּעַת הַשָּׁלֵם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ, וְיִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי יוֹדֵעַ וְעֵד שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ,**

ו וּלְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנֶקֶל. כִּי פַּרְנָסָה בְּנֶקֶל תּוֹלָה בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר יא): **״שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ״ 'בְּשִׁטוּתָא'** (זֹהַר בְּשַׁלַּח סב סג). **כִּי כָּל מִי שֶׁחָסֵר דַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ אַחַר הַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר:**

גַּם לְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת, כֵּן נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. כִּי שָׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא): **״וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְכוּ׳ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה״. שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם נִפְלָא בָּעוֹלָם, שֶׁיּוּכְלוּ לָגוּר בְּיַחַד שְׁנֵי הַפָּכִים, מֻחְמַת גֹּדֶל הַדַּעַת שֶׁיִּהְיֶה**

כִּי עַל־יְדֵי הַדַּעַת נִגְדָּל הַשָּׁלוֹם, כִּי נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְהָאַכְזָרִיּוּת עַל־יְדֵי הַדַּעַת, כִּי כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת הוּא מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז): ״כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ״; כִּי חוֹשֵׁב שֶׁהַכֹּל טָבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, וְלָכֵן הוּא בְּכַעַס וּבְאַכְזָרִיּוּת, כְּשֶׁאֶחָד מְצַעֵר אוֹתוֹ וּמַזִּיק לוֹ, וּלְהֶפֶךְ וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבֶּה הַדַּעַת, מִתְרַבֶּה הָרַחֲמָנוּת וְהַשָּׁלוֹם, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְלָכֵן הוּא מְרַחֵם עַל כֻּלָּם, וְהוּא בְּשָׁלוֹם עִם כֻּלָּם. וְעַל־כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמז): ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם, חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״; בָּזֶה שֶׁאָדָם בְּשָׁלוֹם עִם כֻּלָּם, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל מֵמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּה ״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם״, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה בְּנָקֵל, שֶׁזֶּה ״חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״.

ז. (עַכְשָׁו יְקֻשַּׁר הַשָּׁגָתוֹ בְּעִנְיַן חַג הַשָּׁבוּעוֹת): וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת, כִּי שָׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת שֶׁכֶל גָּדוֹל וְגָבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים. כִּי גֹּדֶל הָרַחֲמִים תָּלוּי בְּגֹדֶל הַדַּעַת כַּנַּ״ל. כִּי ׳בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, נִרְאָה לָהֶם כְּזָקֵן מָלֵא רַחֲמִים׳ (מְכִילְתָּא פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח, וּפָרָשַׁת יִתְרוֹ, וְהוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י פָּרָשַׁת יִתְרוֹ). וְזָקֵן הוּא בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת, וּבָזֶה תָּלוּי גֹּדֶל הָרַחֲמִים כַּנַּ״ל, וְעַל־כֵּן שָׁבוּעוֹת הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים, כִּי כָּל עִנְיַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא לְגַלּוֹת, אֲשֶׁר בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, וְזֶה עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה — לְגַלּוֹת אֲשֶׁר בְּדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, גַּם־כֵּן נִמְצָא אֱלֹקוּת, כִּי בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, יֵשׁ בָּזֶה הֲלָכוֹת, לְהוֹרוֹת כִּי אֵין הָעוֹלָם הֶפְקֵר, וְהַכֹּל מְקֻשָּׁר אֶל הַתּוֹרָה. וְלָכֵן בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת אַחַר שֶׁסָּפְרוּ מ״ט יוֹם מִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁשָּׁם הָיְתָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, סָפְרוּ שֶׁבַע פַּעַם שֶׁבַע יָמִים, כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַיָּמִים, הַיְנוּ לִזְכּוֹת לָאֲרִיכוּת יָמִים, עַד שֶׁבְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדוֹ מַאֲרִיכִים אֶת הַיָּמִים, וְנִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּמִשָּׁם הַמַּלְכוּת מְקַבֶּלֶת אֶת הַחִיּוּת, שֶׁאָז נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם יִשּׁוּב הַדַּעַת, לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הַכֹּל זֶה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְנִתְגַּלֶּה עָלָיו חֶסֶד וְרַחֲמִים עֶלְיוֹנִים וּגְדוֹלִים מְאֹד, שֶׁזֶּה גִּלּוּי שֶׁנִּתְגַּלֶּה, שֶׁגַּם בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל תּוֹרָה, וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁכִים עָלָיו רַחֲמִים וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים.

אָז. כִּי עַל־יְדֵי הַדַּעַת נִגְדָּל הַשָּׁלוֹם, כִּי נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְהָאַכְזָרִיּוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת. כִּי כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת הוּא מֵהֶעְדֵּר הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז): **״כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ״. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבֶּה הַדַּעַת, מִתְרַבֶּה הָרַחֲמָנוּת וְהַשָּׁלוֹם. וְעַל כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל, בִּבְחִינַת** (תְּהִלִּים קמז): **״הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם, חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ״:**

ז וְזֶה בְּחִינַת שָׁבוּעוֹת. כִּי שָׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת שֶׂכֶל גָּדוֹל וְגָבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים. כִּי גֹּדֶל הָרַחֲמִים, תָּלוּי בְּגֹדֶל הַדַּעַת כַּנַּ״ל. כִּי ׳בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה, נִרְאָה לָהֶם כְּזָקֵן מָלֵא רַחֲמִים׳ (מְכִילְתָּא פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח, וּפָרָשַׁת יִתְרוֹ, וְהוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י פָּרָשַׁת יִתְרוֹ). **וְזָקֵן הוּא בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת, וּבָזֶה תָּלוּי גֹּדֶל הָרַחֲמִים כַּנַּ״ל, וְעַל כֵּן שָׁבוּעוֹת הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים:**

וְזֶה בְּחִינַת הַמְּקֻוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת מְקֻוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שַׁעַר הָעֶלְיוֹן מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּכַוָּנוֹת שָׁבוּעוֹת), שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שֵׂכֶל וְדַעַת עֶלְיוֹן, בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים כַּנַּ״ל; וְעַל־כֵּן הַמְּקֻוֶה מוֹשִׁיעַ בְּכָל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה יד): ״מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה״; כִּי הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁמּוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת; הֵינוּ מִי שֶׁנִּמְצָא בְּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַטֻּמְאָה שֶׁמְּסַבֶּבֶת אֶת הָאָדָם, כִּי אֵין לְךָ טֻמְאָה כְּמוֹ הַכְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וַאֲפִלּוּ בַּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, גַּם שָׁם גָּנוּז אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּכְדֵי לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִטֻּמְאָה זוֹ, עָלָיו לִטְבֹּל בַּמְּקֻוֶה. וְלָכֵן דַּיְקָא בְּשָׁבוּעוֹת בְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, הוּא עִנְיָן גָּדוֹל מְאֹד לִטְבֹּל בַּמְּקֻוֶה, שֶׁאָז יוֹרֶדֶת עָלָיו דַּעַת מִשַּׁעַר נ׳, שֶׁהוּא שַׁעַר הָעֶלְיוֹן מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָר מֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְהַזְּהֻמּוֹת, וְעַל־כֵּן הַמְּקֻוֶה מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל לו): ״וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם״, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁטּוֹבֵל בַּמְּקֻוֶה כָּאן לְמַטָּה, אֲזַי נִשְׁמָתוֹ נִטְבֶּלֶת לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּעַת וְשֵׂכֶל עֶלְיוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא כְּבָר אֵינוֹ חוֹטֵא, כִּי עִקַּר הַחֵטְא הוּא עַל־יְדֵי שִׁגָּעוֹן וְחִסָּרוֹן דַּעַת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת; וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים עָלָיו כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, כִּי ׳אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן׳ (שַׁבָּת נה), וְעַל־כֵּן הַמְּקֻוֶה שֶׁמּוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת וּמִכָּל הַיִּסּוּרִים, הוּא מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַחֲטָאִים, וְלָכֵן קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה טוֹבְלִים בַּמְּקֻוֶה, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּעַת מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, כִּי הַתּוֹרָה מְגַלָּה, שֶׁגַּם בַּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזּוֹ הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה.

וְזֶה בְּחִינַת הַמְּקֻוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינוֹת מְקֻוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא שַׁעַר הָעֶלְיוֹן מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת שָׁבוּעוֹת). **שֶׁהוּא בְּחִינוֹת שֵׂכֶל וְדַעַת עֶלְיוֹן, בְּחִינַת חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים כַּנַּ״ל: וְעַל כֵּן הַמְּקֻוֶה מוֹשִׁיעַ בְּכָל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יִרְמְיָה יד): **״מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה״. כִּי הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן, שֶׁמּוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת.**

וְעַל כֵּן הַמְּקֻוֶה מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל לו): **״וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם״** וְכוּ׳. **כִּי ׳אֵין יִסּוּרִין בְּלֹא עָוֹן׳ וְכוּ׳** (שַׁבָּת נה), **וְעַל כֵּן הַמְּקֻוֶה שֶׁמּוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת וּמִכָּל הַיִּסּוּרִים, הוּא מְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַחֲטָאִים: וְזֶה בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת מְקֻוֶה שֶׁל שַׁעַר הַנּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, כִּי הַמָּן בְּחִינַת דַּעַת:**

וְזֶה בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת מְקֻוֶה שֶׁל שַׁעַר הַנּוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, כִּי הַמָּן בְּחִינַת דַּעַת; כִּי כָּךְ אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא בְּשַׁלַּח): לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה לִדְרֹשׁ אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם צָרָךְ לֹא לִמְלָאכָה וְלֹא לְסִחוֹרָה, כִּי פַּרְנָסָה בְּנָקֵל בָּאָה לְפִי הַגְדָּלַת הַדַּעַת, וְלָכֵן מֵאַחַר שֶׁטָּבְלוּ בַּמְּקֻוֶה, וְהִמְשִׁיכוּ עַל עַצְמָם נ׳ שַׁעַר בִּינָה, שֶׁהוּא דַּעַת גָּדוֹל, וְלָכֵן יָרַד עֲלֵיהֶם מָן, שֶׁהוּא לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁלֹּא הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ עַל זֶה, וְכָךְ

הָיוּ יְכוֹלִים לִלְמֹד תּוֹרָה, וּלְגַלּוֹת שֶׁבַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלָּה הַמַּלְכוּת, וְהָיוּ יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ

בְּמַאֲמָר) : וְזֶה בְּחִינַת (שָׁבָּת קד) : ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ נֶאֱמָן פָּשׁוּט׳ [זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם : מ״ם פְּתוּחָה מ״ם סְתוּמָה, מַאֲמָר פָּתוּחַ, מַאֲמָר סָתוּם. נו״ן כְּפוּפָה, נו״ן פְּשׁוּטָה, נֶאֱמָן כָּפוּף, נֶאֱמָן פָּשׁוּט] ; ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ׳ זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב׳) : ״מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה״, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּדַבֵּר וּמְגַלֶּה מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ בְּדַעְתּוֹ, וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ מַה הוּא חוֹשֵׁב, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַדִּבּוּר, וּבְמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ו׳) : ״וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״, לֹא יָדַעְתִּי אֶת הַוְיָ״ה״], הָיָה גַּם הַדִּבּוּר בְּגָלוּת (זֹהַר וָאֵרָא כה:), בִּבְחִינַת : ״כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן״ (שָׁם ד׳), [זֶה לְשׁוֹן הַזֹּהַר שָׁם : תָּא חֲזִי, כָּל זִמְנָא דְּדִבּוּר הֲוָה בְּגָלוּתָא קָלָא אֶסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וּמִלָּה הֲוָה אָטִים בְּלָא קוֹל, כַּד אָתָא מֹשֶׁה אָתָא קוֹל, וּמֹשֶׁה הֲוָה קוֹל בְּלָא מִלָּה, בְּגִין דַּהֲוָה בְּגָלוּתָא, וְכָל זִמְנָא דְּדִבּוּר הֲוָה בְּגָלוּתָא מֹשֶׁה אָזִיל קָלָא בְּלָא דִּבּוּר. וַהֲכִי אָזִיל עַד דְּקָרִיבוּ לְטוּרָא דְּסִינַי וְאִתְיַהִיבַת אוֹרַיְתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְחַבַּר קָלָא בְּדִבּוּר, וּכְדֵין מִלָּה מָלֵל וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם] ; וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁיָּצְאָה הַדַּעַת מֵהַגָּלוּת, יָצָא וְנִפְתַּח הַדִּבּוּר. וְזֶה בְּחִינַת ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ׳, שֶׁנִּפְתַּח הַדִּבּוּר וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת. וְעַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִכַּר שֶׁהוּא נֶאֱמָן מַבְטִיחַ וְעוֹשֶׂה, כִּי הִבְטִיחַ שֶׁיּוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ו׳) : ״וַעֲתָּה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה, כִּי בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם, וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ״ ; וְזֶה בְּחִינַת ׳נֶאֱמָן פָּשׁוּט׳, שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַּ״ל, שֶׁכֻּלָּם הֶאֱמִינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד׳) : ״וַיַּאֲמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד הַוְיָ״ה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִי רָאָה אֶת עָנְיָם, וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ״. אֲבָל בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, עַד שֶׁלֹּא גִּלָּה לָהֶם מֹשֶׁה אֶת זְמַן פְּקֻדָּתָם, לֹא נִתְפַּשֵּׁט וְנִתְגַּלָּה נֶאֱמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכֵיוָן שֶׁבָּא מֹשֶׁה, וְגִלָּה לָהֶם זְמַן פְּקֻדָּתָם — הֶאֱמִינוּ. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י : ״וּשְׁמִי ה׳ לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם״, ׳לֹא נִכַּרְתִּי בְּמִדַּת אֲמִתִּית שֶׁלִּי׳.

וְזֶה בְּחִינַת, (שָׁבָּת קד) : **׳מַאֲמָר פָּתוּחַ נֶאֱמָן פָּשׁוּט׳. ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ׳ — זֶה בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת. כִּי הַדִּבּוּר הוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (מִשְׁלֵי ב׳) : **״מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה״. וּבְמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שְׁמוֹת ו׳) : **״וּשְׁמִי ה׳ לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם״, הָיָה גַּם הַדִּבּוּר בְּגָלוּת** (זֹהַר וָאֵרָא כה:), **בִּבְחִינַת : ״כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן״** (שָׁם ד׳). **וּכְשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁיָּצָא הַדַּעַת מֵהַגָּלוּת, יָצָא וְנִפְתַּח הַדִּבּוּר וְזֶה בְּחִינַת ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ׳, שֶׁנִּפְתַּח הַדִּבּוּר וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת. וְעַל יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִכַּר שֶׁהוּא נֶאֱמָן מַבְטִיחַ וְעוֹשֶׂה. וְזֶה בְּחִינַת ׳נֶאֱמָן פָּשׁוּט׳, שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַּ״ל. אֲבָל בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, לֹא נִתְפַּשֵּׁט וְנִתְגַּלָּה נֶאֱמָנוּתוֹ. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י : ״וּשְׁמִי ה׳ לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם״ —**

שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הַדַּעַת בְּמִצְרַיִם, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְגִלָּה לָהֶם שֶׁהוֹלְכִים לְהִגָּאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא נִכַּר נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַ״ל, כִּי הַחֶסֶד תָּלוּי בְּדַעַת כַּנַ״ל; וְאָז בְּגָלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְגִלָּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִגְאַל אוֹתָם. וְזֶה בְּחִינַת ״אָנֹכִי״ — יַ׳הִיבָא כְּ׳תִיבָא נֶ׳אֱמָנִים אַ׳מָרֵיהָ (שַׁבָּת קה), שֶׁעַל־יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה — נִפְתָּח הַמַּאֲמָר, וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת כַּנַ״ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַ״ל. וְזֶה בְּחִינַת ׳נֶאֱמָנִים אֲמָרֵיהָ׳, בְּחִינַת ׳נֶאֱמָן פָּשׁוּט מַאֲמָר פָּתוּחַ׳, כַּנַ״ל: הַיְנוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): ״אָנֹכִי״, שֶׁבָּזֶה מַתְחֶלֶת קַבָּלַת הַתּוֹרָה [כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן טו): תַּרַי״ג אוֹתִיּוֹת יֵשׁ מִן אָנֹכִי עַד אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ, כְּנֶגֶד תַּרַי״ג מִצְוֹות]; ״אָנֹכִי״ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: יַ׳הִיבָא כְּ׳תִיבָא נֶ׳אֱמָנִים אַ׳מָרֵיהָ, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה יָ׳הִיבָא כְּ׳תִיבָא, כִּי (תַּנְחוּמָא בְּרֵאשִׁית): הַתּוֹרָה הָיְתָה כְּתוּבָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה בְּאֵשׁ שְׁחוֹרָה, נֶ׳אֱמָנִים אַ׳מָרֵיהָ, שֶׁנִּתְפַּשְּׁטָה נֶאֱמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּגְאַל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְיִתֵּן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ג׳): ״בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה״. וְזֶה בְּחִינַת מָן — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַ׳אֲמָר נֶ׳אֱמָן, בְּחִינַת: ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ נֶאֱמָן פָּשׁוּט׳ כַּנַ״ל, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל כַּנַ״ל. וְעַל־כֵּן ״אָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה״ (שְׁמוֹת טז), כִּי ׳בֵּן אַרְבָּעִים לְבִינָה׳ (אָבוֹת פֶּרֶק ה׳). [רָצָה לוֹמַר, מֵאַחַר שֶׁהַזְּכִיר, שֶׁמָּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מ׳קְוֵה נ׳, הַיְנוּ עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה מַמְשִׁיכִים דַּעַת עֶלְיוֹן, שֶׁהִיא סוֹד קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּא לְפַרְנָסָה בְּנָקֵל, מֵחֲמַת גֹּדֶל הַדַּעַת, הוּא מְקַשֵּׁר שֶׁמָּן רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַ׳אֲמָר פָּתוּחַ נֶ׳אֱמָן פָּשׁוּט, הַיְנוּ כִּי הַמָּן שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, הִכְנִיס בָּהֶם דַּעַת עֶלְיוֹן, כִּי בֵּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, שֶׁהוּא שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁשָּׁם הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן, לְגַלּוֹת שֶׁבַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. (וּבָזֶה יִהְיוּ מְקֻשָּׁרִים דְּבָרָיו יַחַד). וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא עה:): אַל תִּקְרֵי אבירים, דָּבָר שֶׁנִּבְלַע בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים; וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה לָהֶם בְּכָל מָקוֹם בּוֹאָם, אֲפִלּוּ בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁגַּם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא].

׳לֹא נִכַּרְתִּי בְּמִדַּת אֲמִתִּית שֶׁלִּי׳. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הַדַּעַת בְּמִצְרַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא נִכַּר נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַ״ל, כִּי הַחֶסֶד תָּלוּי בְּדַעַת כַּנַ״ל:

וְזֶה בְּחִינַת ״אָנֹכִי״ — יַ׳הִיבָא כְּ׳תִיבָא נֶ׳אֱמָנִים אַ׳מָרֵיהָ (שַׁבָּת קה). **שֶׁעַל יְדֵי נְתִינַת הַתּוֹרָה, נִפְתָּח הַמַּאֲמָר, וְנִתְגַּלֶּה הַדַּעַת כַּנַ״ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוּתוֹ כַּנַ״ל, וְזֶה בְּחִינַת ׳נֶאֱמָנִים אֲמָרֵיהָ׳, בְּחִינַת ׳נֶאֱמָן פָּשׁוּט מַאֲמָר פָּתוּחַ׳ כַּנַ״ל:**

וְזֶה בְּחִינַת מָן רָאשֵׁי־תֵּבוֹת מַאֲמַר נֶאֱמָן, בְּחִינַת: ׳מַאֲמָר פָּתוּחַ נֶאֱמָן פָּשׁוּט׳ כַּנַ״ל, כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל כַּנַ״ל. וְעַל כֵּן ״אָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה״ (שְׁמוֹת טז) **כִּי ׳בֵּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה׳** (אָבוֹת פֶּרֶק ה):

ח **וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (קִדּוּשִׁין לח) **׳אֶת**

ח. (עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּמַאֲמָר): **וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה** (קִדּוּשִׁין

לח.): ׳אֶת הַמָּן אָכְלוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה, וַהֲלֹא אַרְבָּעִים שָׁנָה חָסֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, כִּי הַמָּן הִתְחִיל לֵירֵד בְּשִׁשָּׁה־עָשָׂר בְּאִיָּר, אֶלָּא עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן׳. כִּי הַמַּצּוֹת שֶׁאָפוּ בְּמִצְרַיִם הָיָה בָּהֶם טַעַם מָן, כִּי בֶּאֱמֶת הַמָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, הַנִּמְשָׁכַת מִשַּׁעַר הַנ׳, בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאכְלוּ אוֹתוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּשְׁלֵמוּת. כִּי אַרְבָּעִים, הוּא בְּחִינַת בִּינָה וְדַעַת כַּנַּ״ל שֶׁשָּׁם הוּא שַׁעַר נ׳, דְּהַיְנוּ תֵּכֶף שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, שֶׁאָז נִפְתְּחוּ לָהֶם הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וְהִשִּׂיגוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאכְלוּ הַמָּן תֵּכֶף, כִּי הַמָּן בָּא מִשַּׁעַר נ׳, גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל זֶה תֵּרְצוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, הַיְנוּ הַמַּצּוֹת, טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן, כִּי גַּם הַמַּצּוֹת שֶׁאָפוּ בְּמִצְרַיִם, הָיָה בָּהֶם הַטַּעַם שֶׁל מָן, כִּי טָעֲמוּ בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים, כִּי הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת וְכַנַּ״ל, וְזֶה שֶׁאָכְלוּ אֶת הַמָּן, נִכְנַס בָּהֶם דַּעַת, וְלֹא הֻצְרְכוּ לְהִתְגַּעֵ אַחַר הַמָּן, כִּי בָּא לָהֶם לְפֶתַח בֵּיתָם,

הַמָּן אָכְלוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַהֲלֹא אַרְבָּעִים שָׁנָה חָסֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֶלָּא עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן׳. כִּי בֶּאֱמֶת הַמָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאכְלוּ אוֹתוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּשְׁלֵמוּת. כִּי אַרְבָּעִים, הוּא בְּחִינַת בִּינָה וְדַעַת כַּנַּ״ל. דְּהַיְנוּ תֵּכֶף שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת, הָיָה רָאוּי שֶׁיֹּאכְלוּ הַמָּן תֵּכֶף. וְעַל זֶה תֵּרְצוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, הַיְנוּ הַמַּצּוֹת, טָעֲמוּ בָּהּ טַעַם מָן. כִּי הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בְּדַעַת וְכַנַּ״ל, וּמַחֲלֹקֶת הוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת. אַךְ יֵשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד, יוֹתֵר מֵהַדַּעַת שֶׁל שָׁלוֹם. כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַמַּחֲלֹקֶת, הִיא אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל:): ״אֶת וָהֵב בְּסוּפָהּ״ — ׳לֹא זָזוּ מִשָּׁם עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ אוֹהֲבִים זֶה לָזֶה׳. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה): ׳מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם׳, הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת הִיא אַהֲבָה כַּנַּ״ל. וְזֶה: ׳סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם׳, בְּחִינַת אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כא): ״אֶת וָהֵב בְּסוּפָהּ״ כַּנַּ״ל.

וּמַחֲלֹקֶת הוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִלּוּ שֶׁהָיוּ חֲסֵרִים בְּדַעַת, הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ, עַד שֶׁמָּצְאוּ אֶת הַמָּן, בִּבְחִינַת שֶׁטוּ הָעָם, מִלְּשׁוֹן שְׁטוּת, כִּי רַבּוּ, הֱיוֹת שֶׁכָּל אֶחָד חָשַׁב שֶׁהוּא יָקָר יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ. אַךְ יֵשׁ מַחֲלֹקֶת שֶׁהוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת דַּעַת גָּדוֹל מְאֹד, יוֹתֵר מֵהַדַּעַת שֶׁל שָׁלוֹם; כִּי בֶּאֱמֶת זֶה הַמַּחֲלֹקֶת הִיא אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (קִדּוּשִׁין ל:): ״אֶת וָהֵב בְּסוּפָהּ״ — ׳לֹא זָזוּ מִשָּׁם עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ אוֹהֲבִים זֶה לָזֶה׳; כִּי מַה שֶּׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים רַבִּים בֵּינֵיהֶם כְּדֵי לְבָרֵר אֶת הַהֲלָכָה, כִּי זֶה אוֹמֵר בְּכֹה וְזֶה אוֹמֵר בְּכֹה, וְהַכֹּל הוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדֵי לְבָרֵר אֶת הַהֲלָכָה כְּמוֹת שֶׁהִיא, וְלָכֵן אַף שֶׁהֵם רַבִּים בֵּינֵיהֶם, לֹא זָזוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ אוֹהֲבִים זֶה לָזֶה, כְּשֶׁנִּתְבָּרְרָה לָהֶם הַהֲלָכָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (אָבוֹת פֶּרֶק ה׳): ׳מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם׳; הַיְנוּ שֶׁבֶּאֱמֶת הִיא אַהֲבָה כַּנַּ״ל, וְזֶה: ׳סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם׳, בְּחִינַת אַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כא,

יד): ״אֶת וַהֵב בְּסוּפָה״ כַּנַּ״ל; הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת בַּהֲלָכָה, זֶה אוֹמֵר בְּכֹה וְזֶה אוֹמֵר בְּכֹה, וְהַכֹּל סוֹבֵב סְבִיב הַהֲלָכָה, זוֹ נִקְרֵאת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, לְדַעַת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן מַחֲלֹקֶת כָּזוֹ סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם, שֶׁכָּל אֶחָד הוֹלֵךְ כְּפִי שָׂרְשׁוֹ, אֲבָל נִשְׁאֶרֶת אַהֲבָה בֵּינֵיהֶם. וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְגִלָּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ וְשָׂרְשׁוֹ, עִם כָּל זֹאת כָּל אֶחָד הֵבִין אַחֶרֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁכָּל אֶחָד הֵבִין כְּפִי שָׂרְשׁוֹ, וְעַל־כֵּן מ״שֶׁ״ה הוּא רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: מַ״חֲלֹקֶת שַׁ״מַאי הִ״לֵּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם; כִּי שַׁמַּאי הָלַךְ כְּפִי מִדָּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה, וְלָכֵן הֶחְמִיר, וְהִלֵּל הָלַךְ כְּפִי מִדָּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַחֶסֶד, וְלָכֵן הֵקֵל, וּשְׁנֵיהֶם קִבְּלוּ מִמֹּשֶׁה, עִם כָּל זֹאת הָיְתָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְבָמוֹת יג:): אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵלּוּ אוֹסְרִים וְאֵלּוּ מַתִּירִין, אֵלּוּ פּוֹסְלִין וְאֵלּוּ מַכְשִׁירִין, לֹא נִמְנְעוּ בֵּית שַׁמַּאי מִלִּשָּׂא נָשִׁים מִבֵּית הִלֵּל וְלֹא בֵּית הִלֵּל מִבֵּית שַׁמַּאי; כִּי מִצַּד הֲלָכָה הָיְתָה בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁכָּל אֶחָד הֶחֱזִיק כְּפִי שָׂרְשׁוֹ וּמִדָּתוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בֵּינֵיהֶם הַיְנוּ מַה שֶּׁלֹּא שַׁיָּךְ לַהֲלָכָה הָיְתָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, עַד שֶׁהִשְׁתַּדְּכוּ בֵּינֵיהֶם, שֶׁאֵין לְךָ אַהֲבָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ; וְעַל־כֵּן הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל־יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדַּעַת, אַף שֶׁהָיָה אָז שְׁנֵי הַפָּכִים, כִּי נַעֲשׂוּ אָז קֹדֶם קְרִיעַת יַם סוּף כִּתּוֹת, אֵלּוּ רָצוּ לַחֲזֹר לְמִצְרַיִם וְאֵלּוּ רָצוּ לִלְחֹם וְכוּ׳ (כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים יַלְקוּט שְׁמוֹת, רְמֶז רלג): אַרְבַּע כִּתּוֹת נַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, אַחַת אוֹמֶרֶת: נִפֹּל לַיָּם. וְאַחַת אוֹמֶרֶת: נַחֲזֹר לְמִצְרַיִם. וְאַחַת אוֹמֶרֶת: נַעֲשֶׂה מִלְחָמָה כְּנֶגְדָּן. וְאַחַת אוֹמֶרֶת: נִצְוַח כְּנֶגְדָּן. וּמֹשֶׁה אָמַר לָהֶם: אַל תִּירְאוּ, הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת הַוָּ״ה, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַיּוֹם וְגוֹ׳. מֹשֶׁה אֶחָד בֵּינֵיהֶם, כִּי הוּא הַדַּעַת; כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל־יְדֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז, ו): ״וִידַעְתֶּם כִּי ה׳ הוֹצִיא אֶתְכֶם״ וְכוּ׳, (וַיִּקְרָא כג, מג): ״לְמַעַן יֵדְעוּ״ וְכוּ׳, כִּי דַּעַת מְחַבֶּרֶת בֵּין שְׁנֵי הַפָּכִים, וְזֶה הָיָה בְּעֵת גְּאֻלַּת מִצְרַיִם, שֶׁאָז נִתְגַּלָּה תִּקֻּף הַדַּעַת, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַבְּרוּ כֻּלָּם יַחַד, וְכָךְ נִגְאֲלוּ מִמִּצְרַיִם.

וְזֶה בְּחִינַת מֹשֶׁה, כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה הוּא רָאשֵׁי־תֵּבוֹת מַחֲלוֹקֶת שַׁמַּאי הִלֵּל. שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְעַל כֵּן הָיָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם עַל־יְדֵי מֹשֶׁה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל־יְדֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז) **״וִידַעְתֶּם כִּי ה׳ הוֹצִיא אֶתְכֶם״ וְכוּ׳,** (וַיִּקְרָא כג): **״לְמַעַן יֵדְעוּ״ וְכוּ׳.**

[וּמִכָּל זֶה תָּבִין וְתַשְׂכִּיל אֵיךְ שֶׁבְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (בְּרֵאשִׁית א, כו): ״נַעֲשֶׂה אָדָם״, וּמוּבָא (מְגִלָּה עֲמֵקוֹת וָאֶתְחַנַּן, אֹפֶן ע״ד): נַעֲשֶׂ״ה רָאשֵׁי תֵּבוֹת: נ׳מְלָךְ ע׳ם שׁ׳מַאי הִ׳לֵּל, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל נִשְׁמוֹת צַדִּיקִים, (הַלָּלוּ מְטַהֲרִים וְהַלָּלוּ מְטַמְּאִים), לָכֵן נִקְרְאוּ אָבוֹת הָעוֹלָם, שַׁמַּאי מִשְּׁמֹאל הַמֶּרְכָּבָה, הִלֵּל מִימִין הַמֶּרְכָּבָה, מ״שֶׁ״ה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַ״חֲלֹקֶת שַׁ״מַאי הִ״לֵּל, הַ״כֹּל שָׁ״מְעוּ מִ״סִּינַי; שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם, שֶׁאַף שֶׁאֵלּוּ מְטַמְּאִים וְאֵלּוּ מְטַהֲרִים, עִם כָּל זֹאת זוֹ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁמְּחַבְּרִים יַחַד אֵשׁ וּמַיִם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ז׳): נָטַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵשׁ וּמַיִם וּפְתָכָן זֶה בָּזֶה, וּמֵהֶן נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם; שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, כִּי חֶסֶד וּגְבוּרָה כְּשֶׁמִּתְאַחֲדִים יַחַד, מִזֶּה

יוֹצֵא דַּעַת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה, שֶׁגַּם בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, גַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאַף שֶׁזֶּה שְׁנֵי הֲפָכִים, כִּי הֵן בַּהַסְתָּרָה וְהֵן בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, לֹא רוֹאִים גִּלּוּי אֱלֹקוּת כְּלָל, עִם כָּל זֶה יֵשׁ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, לְגַלּוֹת גַּם שָׁם בְּתַכְלִית הַהֶפֶךְ, בְּחֹשֶׁךְ כָּפוּל וּמְכֻפָּל, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא סִתְרֵי וְרָזֵי תּוֹרָה, וְגַם מִשָּׁם יְכוֹלִים לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ].

וְזֶה בְּחִינַת עוּגָה, דְּהַיְנוּ מַצּוֹת, שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם. כִּי מַצָּה הִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מא): ״אַנְשֵׁי מַצֶּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן״. וְזֶהוּ: ׳שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם׳, ׳שֶׁהוֹצִיאוּ׳ דַּיְקָא. כִּי בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי זֶה תָּלוּי בְּדַעַת כַּנַּ״ל. וְזֶה: ׳עוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם׳, הַיְנוּ שֶׁהַמַּצָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת, שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁשָּׁם הָיָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, טָעֲמוּ בָּהֶם טַעַם מָן. כִּי לְאַחַר שֶׁהוֹצִיאוּ בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת מִן הַגָּלוּת מִצְרַיִם, הָיָה בָּהֶם טַעַם מָן, שֶׁהִיא בְּחִינַת דַּעַת גָּדוֹל, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ״ל:

לוֹמַר, כִּי בְּעֵת גָּלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה הַדַּעַת בְּגָלוּת, וְלָכֵן כָּל הַמַּחֲלֹקֶת עַל מֹשֶׁה הָיְתָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ מַחֲלֹקֶת דָּתָן וַאֲבִירָם, וְקֹרַח וַעֲדָתוֹ. וּבֶאֱמֶת הָיְתָה בְּמִצְרַיִם הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כִּי הָיְתָה נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת שָׁם דַּעַת גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, עַד שֶׁמֹּשֶׁה בְּעַצְמוֹ אָמַר (שְׁמוֹת ד, א): ״וְהֵן לֹא יַאֲמִינוּ וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי, כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ הָוָ״ה״ וְגוֹ׳, כִּי הַהַסְתָּרָה הָיְתָה גְּדוֹלָה מְאֹד, הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ הוֹצִיאָם וְגָאַל אוֹתָם, בְּבְחִינַת ״אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף״ וְכוּ׳, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, זָכוּ לְמֹחִין גְּדוֹלִים, שֶׁהִיא דַּעַת עֶלְיוֹן, עַל־יְדֵי הַמַּצָּה, שֶׁהִיא הָעוּגָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, שֶׁטָּעֲמוּ בָּזֶה טַעַם מָן, שֶׁהוּא מֹחִין שֶׁל שַׂעַר הַחֲמִשִּׁים, וְזֶה הַמֹּחִין שֶׁמֵּאִירִים בְּלֵיל פֶּסַח, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, וְנִתְגַּלּוֹת כָּל הַהַסְתָּרוֹת, וְאֶת הַמַּצָּה אָכְלוּ עַד ט״ו בְּאִיָּר, וְטָעֲמוּ בָּזֶה טַעַם מָן, וְאַחַר־כָּךְ הִתְחִיל לֵירֵד מָן. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא בְּשַׁלַּח): לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה לִדְרֹשׁ אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן, וּבְהַתּוֹרָה אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, שֶׁהִיא מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְעַל־כֵּן מָצִינוּ (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה כה, סִימָן י׳): וַיּוֹתִירוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ, אֵלּוּ מְחַסְּרֵי אֱמוּנָה שֶׁהָיוּ בָּהֶם, וְאֵלּוּ הָיוּ דָּתָן וַאֲבִירָם, כִּי הַמָּן הוּא דַּעַת עֶלְיוֹן גָּדוֹל מְאֹד,

שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְדָתָן וַאֲבִירָם מַחֲלֹקְתָם הָיְתָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְלָכֵן דַּיְקָא הֵם הוֹתִירוּ אֶת הַמָּן, שֶׁהִיא דַּעַת עֶלְיוֹן, שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וְהֵם כְּפָרוּ בַּכֹּל — הֵן בַּתּוֹרָה וְהֵן בְּמשֶׁה.

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז, ד): ״לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם״ הַנֶּאֱמַר בַּמָּן, לְשׁוֹן מִלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לה, א): ״לְחַם אֶת לוֹחֲמָי״, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת. הַיְנוּ שֶׁהַמָּן, שֶׁהוּא הַדַּעַת, הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם כַּנַּ״ל. וְעַל־כֵּן דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁחָלְקוּ עַל מֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת, פָּגְמוּ גַּם־כֵּן בְּהַמָּן, וְהוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ. כִּי הַמָּן הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, בְּחִינַת מֹשֶׁה כַּנַּ״ל; הַיְנוּ בִּשְׁבִיל זֶה הַמָּן נִקְרָא לֶחֶם, ״לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם״, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מַחֲלֹקֶת, ״לְחַם אֶת לוֹחֲמָי״, כִּי הַמָּן הוּא הַדַּעַת הָעֶלְיוֹנָה, שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁשָּׁם מִתְאַחֲדִים שְׁנֵי הַפָּכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שֶׁדָּבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, אֵיךְ דַּיְקָא בְּמָקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ תִּהְיֶה קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁיִּהְיוּ גְּנוּזִים שָׁם סִתְרֵי תוֹרָה. וְזוֹ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִין אֵיךְ דַּיְקָא שֶׁנָּפַל בְּמָקוֹם שֶׁנָּפַל בַּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, גַּם מִשָּׁם יְכוֹלִים לָצֵאת וּלְהַשִּׂיג סִתְרֵי תוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁהוּא עֲדַיִן יָכוֹל לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁבִּמְקוֹמוֹ אֵין אֱלֹקוּת, אֲבָל עַל־יְדֵי הַדַּעַת שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהִיא אֲכִילַת מָן, מִתְגַּלֶּה שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, שֶׁמִּצַּד יְרִידָתוֹ נָפַל לְהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה. אֲבָל עָלָיו לֵידַע, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁזֶּה סִתְרֵי תוֹרָה, וְאִם יַחֲזֹר גַּם מִמְּקוֹמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי יַשִּׂיג סִתְרֵי וְרָזֵי תוֹרָה, וְעַל זֶה חָלְקוּ דָּתָן וַאֲבִירָם וְקֹרַח וַעֲדָתוֹ, וְלָכֵן נִבְלְעוּ בַּאֲדָמָה דַּיְקָא, שֶׁשָּׁם הַהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה. וְלָכֵן מָצִינוּ, שֶׁדָּתָן וַאֲבִירָם דַּיְקָא הֵם הָרְשָׁעִים, שֶׁהוֹתִירוּ אֶת הַמָּן, כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ, שֶׁגַּם מִתּוֹךְ הַהַסְּתָרָה יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּצַּוֶּה דַּף קפג:) **כִּי ׳מַצָּה הִיא אַסְוָתָא׳, כִּי מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ״ל, הוּא רְפוּאָה. כִּי שָׁלוֹם הוּא רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה נז): ״שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה׳ וּרְפָאתִיו״. כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הַשָּׁלוֹם, הַיְנוּ

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּצַּוֶּה דַּף קפג:): **כִּי ׳מַצָּה הִיא אַסְוָתָא׳, כִּי מַצָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּחִינַת דַּעַת, בְּחִינַת שָׁלוֹם כַּנַּ״ל, הוּא רְפוּאָה, כִּי שָׁלוֹם הוּא רְפוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (יְשַׁעְיָה נז, יט): ״שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה׳ וּרְפָאתִיו״. כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא מֵחֲמַת הֶעְדֵּר הַשָּׁלוֹם, הַיְנוּ

מַחֲלֹקֶת הַיְסוֹדוֹת, שֶׁיְּסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל חֲבֵרוֹ, וְשָׁלוֹם הוּא רְפוּאָה; הַיְנוּ בְּשִׁבְיל זֶה מַצָּה הִיא רְפוּאָה, כִּי עִקַּר הַחוֹלַאַת בָּא מֵחֲמַת הָאֵבֶר הַשָּׁלֵם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם, עָפָר, שֶׁיְּסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל הַשֵּׁנִי, מִזֶּה נֶחֱלָה הָאָדָם, אֲבָל תִּכְלִית־וּמְיָד כְּשֶׁמַּשְׁלִים בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִרְפוּאָה, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין הָאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁאֵין יְסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל חֲבֵרוֹ, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי גֹּדֶל הַדַּעַת, שֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאַפְלוּ שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ לְהַפֵּךְ מִמַּה שֶּׁרָצָה, הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּה סוֹד מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי לֹא לְכָל אֶחָד הוֹלֵךְ כְּפִי שֶׁהוּא רוֹצֶה, שֶׁזּוֹ הִתְגַּבְּרוּת יְסוֹד אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ יֵשׁ אֶחָד כְּשֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה, מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הָאֵשׁ, וְנַעֲשֶׂה בְּכַעַס, וְיֵשׁ אֶחָד כְּשֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה, מִתְגַּבֵּר עָלָיו כֹּחַ הֶעָפָר, שֶׁנִּכְנָס בְּעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת, אֲבָל בָּזֶה שֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲפִלּוּ שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ הֵפֶךְ רְצוֹנוֹ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהוּא מַכְנִיעַ שֶׁהַכֹּל מֵהַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַיְסוֹדוֹת וְנִתְרַפֵּא. (וְהַכְּלָל, שֶׁאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לָדַעַת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאַף שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה, שֶׁזֶּה יְסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל יְסוֹד שֵׁנִי, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הַחוֹלַאַת הַבָּאָה לָאָדָם, אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הַדַּעַת הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מַשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוּת, שֶׁזֶּה הַשָּׁלוֹם, וּמִזֶּה מִתְרַפֵּא מִכָּל הֶחָלְאִים).

שֶׁיְּסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל חֲבֵרוֹ, וְשָׁלוֹם הוּא רְפוּאָה:

וְזֶה שֶׁנִּקְרָא מַצָּה, "לֶחֶם עֹנִי" (דְּבָרִים טז). **'כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת'** (נְדָרִים מא). **וְזֶה בְּחִינַת חוֹלֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (שְׁמוּאֵל־ב יג): **"מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ". 'וּמַצָּה הִיא אַסְוָתָא' כַּנַּ"ל, וְזֶה: "לֶחֶם עֹנִי", שֶׁהוּא רְפוּאָה לְהֶעָנִי כַּנַּ"ל; כִּי**

ט וְלָבוֹא לְמַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, צָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת

וְזֶה שֶׁנִּקְרָא מַצָּה "לֶחֶם עֹנִי" (דְּבָרִים טז, ג), 'כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת' (נְדָרִים מא.), וְזֶה בְּחִינַת חוֹלֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב' יג, ד): "מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ". 'וּמַצָּה הִיא אַסְוָתָא' כַּנַּ"ל, וְזֶה: "לֶחֶם עֹנִי", שֶׁהוּא רְפוּאָה לְהֶעָנִי כַּנַּ"ל; כִּי כָּל הָעֲנִיּוּת שֶׁעוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם, זֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִדַּעַת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכוֹת הַמַּחֲלוֹת וָחֳלָאִים עַל הָאָדָם, כִּי דָּל זֶה גַּם חֹלִי, כְּמוֹ שֶׁנָּתַן יוֹנָדָב עֵצָה לְאַמְנוֹן שֶׁיֵּחֶלֶה אֶת עַצְמוֹ, וְעַל־יְדֵי מַצָּה שֶׁהִיא מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁמְּבִיא דַּעַת גָּדוֹל — זוֹכֶה לִרְפוּאָה. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ג.): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, הֵפֶךְ הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן. וְלָכֵן אַמְנוֹן שֶׁעָשָׂה עֲבֵרָה, שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַדַּעַת, וְלֹא חָזַר בּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נֶהֱרַג לְבַסּוֹף, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת הַדַּעַת הָאֱמֶת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הָרְפוּאָה, שֶׁהִיא חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה, לְבַסּוֹף מִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִיתָה.

ט. וְלָבוֹא לְמַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, צָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם הוּא מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁכְּלוּל מִשְּׁנֵי הַפָּכִים, חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא חֶסֶד וּגְבוּרָה (וְלָכֵן שָׁמַיִם הֵן שְׁתֵּי תֵּבוֹת אֵשׁ וּמַיִם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֲגִיגָה יב.): מַאי שָׁמַיִם וְכוּ' אֵשׁ וּמַיִם, מְלַמֵּד שֶׁהֲבִיאָן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּטְרָפָן זֶה בָּזֶה, וְעָשָׂה מֵהֶן רָקִיעַ). וְלָכֵן כְּדֵי שֶׁאֵלּוּ וָאֵלּוּ יִהְיוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, צָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא חָכְמָה

וּבִינָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ, ג): ״אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת״, הַיְנוּ עֲנָנִים דִּמְכַסִּין עַל עֵינָא, כִּי בֶּאֱמֶת מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעַד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, אָצְלוֹ הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא מֵחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ מְזֻכָּךְ וּמְטֻהָר, וּשְׁנֵי הֲפָכִים יְכוֹלִים לִהְיוֹת בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, שֶׁזֶּה שָׁמַיִם, הַיְנוּ אֵשׁ וּמַיִם, לֵידַע שֶׁאַף שֶׁמְּצַד אֶחָד הַשְׁלֵמוּת לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַדְּבֵקוּת, וְלִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַךְ מִצַּד שֵׁנִי, אֲפִלּוּ שֶׁנָּפַל כְּבָר בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עָלָיו לֵידַע, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשָׁם יֵשׁ סִתְרֵי תוֹרָה, וְגַם מִשָּׁם יְכוֹלִים לַחֲזֹר. מַה שֶּׁאֵין כֵּן, כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם ״קַדְרוּת״, הַיְנוּ עֲנָנִים שֶׁמְּכַסִּין אֶת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא מֵחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמָר וָחֹשֶׁךְ לוֹ, וְנִמְצָא בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁשָּׁם לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגָלוּי. וּלְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַשָּׁמַיִם, אֵיךְ זוֹכִים לְטַהֵר אֶת מֵחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, הַיְנוּ אֵשׁ וּמַיִם, לֵידַע שֶׁאַף שֶׁמְּצַד אֶחָד הַשְׁלֵמוּת לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַדְּבֵקוּת, וְלִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַךְ מִצַּד שֵׁנִי, אֲפִלּוּ שֶׁנָּפַל כְּבָר בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עָלָיו לֵידַע, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשָׁם יֵשׁ סִתְרֵי תוֹרָה, וְגַם מִשָּׁם יְכוֹלִים לַחֲזֹר. מַה שֶּׁאֵין כֵּן, כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם ״קַדְרוּת״, הַיְנוּ עֲנָנִים שֶׁמְּכַסִּין אֶת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא מֵחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמָר וָחֹשֶׁךְ לוֹ, וְנִמְצָא בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁשָּׁם לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגָלוּי. וּלְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַשָּׁמַיִם, אֵיךְ זוֹכִים לְטַהֵר אֶת מֵחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, הֵיא עַל־יְדֵי אֲנָחָה בֶּאֱמֶת, שֶׁאָדָם מִתְאַנֵּחַ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוּחוֹת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ אֵיךְ נָפַל לְחֹשֶׁךְ כְּזֶה, שֶׁהַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ. (וּמַה הַקֶּשֶׁר לַאֲנָחָה וְטָהֳרַת הַמֹּחַ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם): כִּי יֵשׁ בַּלֵּב רוּחַ הַדֹּפֶק, שֶׁהִיא מִתְחַלַּת הַתּוֹלָדָה, וְהוּא נוֹשֵׂא עָלָיו כָּל הַלֵּחוֹת וְכָל הַדָּמִים וְכָל הַמִּיצוֹת (שֶׁקּוֹרִין זַאפְטִין), וְהָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַזֶּה הוֹלֵךְ וְנוֹקֵשׁ בְּכָל הָאֵיבָרִים, וְעַל־יְדֵי הַלִּיכָתוֹ וְנִשּׁוּבוֹ בָּהֶם, הוּא מְנַעְנֵעַ וּמְנַשֵּׁב וּמְנַפֵּץ אוֹתָם מִן הָעִפּוּשׁ, שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ. כְּמוֹ הָרוּחַ הַמְנַשֵּׁב בַּיָּם, שֶׁהוּא מְנַפֵּץ וּמְנַשֵּׁב וּמְהַפֵּךְ וּמֵגִיס הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ. וְעִקַּר נְשׁוּב הָרוּחַ הַדּוֹפֵק בְּהַיָּדִים, כִּי מֻחֲמַת שֶׁהַיָּדִים עַסְקָנִיּוֹת, צָרִיךְ לְנַשֵּׁב וּלְנַפֵּץ אוֹתָם בְּיוֹתֵר. וְעַל־כֵּן הַדָּאקְטוֹר, כְּשֶׁמַּנִּיחַ יָדוֹ עַל הַדֹּפֶק, יוֹדֵעַ כָּל עִנְיַן הַחוֹלֶה, מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם בַּיָּדִים, עִקַּר הִלּוּךְ הָרוּחַ הַדֹּפֶק שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהוּא נוֹשֵׂא הַכֹּל עָלָיו כַּנַּ״ל. וְצָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ זֶה הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, תְּנוּעָה מְסֻדֶּרֶת כְּתִקּוּנוֹ וּכְסִדּוּרוֹ; הַיְנוּ מֵעֵת שֶׁהָאָדָם נוֹלָד, כְּבָר נוֹשֵׂם אֲוִיר, וּבָזֶה גּוֹרֵם שֶׁכָּל הַלֵּחוֹת וְכָל הַדָּמִים יַעַבְרוּ דֶּרֶךְ כָּל הָאֵיבָרִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁבַּיָּם, אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): בָּרָא

הַשָּׁמַיִם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה נ, ג): ״אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת״. וּלְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַשָּׁמַיִם, הֵיא עַל־יְדֵי אֲנָחָה בֶּאֱמֶת. כִּי יֵשׁ בַּלֵּב רוּחַ הַדּוֹפֵק, שֶׁהִיא מִתְחַלַּת הַתּוֹלָדָה, וְהוּא נוֹשֵׂא עָלָיו כָּל הַלֵּחוֹת, וְכָל הַדָּמִים, וְכָל הַמִּיצוֹת (שֶׁקּוֹרִין זַאפְטִין) וְהָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַזֶּה, הוֹלֵךְ וְנוֹקֵשׁ בְּכָל הָאֵיבָרִים. וְעַל־יְדֵי הַלִּיכָתוֹ וְנִשּׁוּבוֹ בָּהֶם, הוּא מְנַעְנֵעַ וּמְנַשֵּׁב וּמְנַפֵּץ אוֹתָם מִן הָעִפּוּשׁ, שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ. כְּמוֹ הָרוּחַ הַמְנַשֵּׁב בַּיָּם, שֶׁהוּא מְנַפֵּץ וּמְנַשֵּׁב וּמְהַפֵּךְ וּמֵגִיס הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ. וְעִקַּר נְשׁוּב הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, בְּהַיָּדִים. כִּי מֻחֲמַת שֶׁהַיָּדִים עַסְקָנִיּוֹת, צָרִיךְ לְנַשֵּׁב וּלְנַפֵּץ אוֹתָם בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן הַדָּאקְטֹר, כְּשֶׁמַּנִּיחַ יָדוֹ עַל הַדֹּפֶק, יוֹדֵעַ כָּל עִנְיַן הַחוֹלֶה. מֻחֲמַת שֶׁשָּׁם בַּיָּדִים, עִקַּר הִלּוּךְ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהוּא נוֹשֵׂא הַכֹּל עָלָיו כַּנַּ״ל. וְצָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ זֶה הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, תְּנוּעָה מְסֻדֶּרֶת כְּתִקּוּנוֹ וּכְסִדּוּרוֹ.

הַמַּיִם וְכוּ׳, כְּמוֹ־כֵן הָאָדָם יֵשׁ בּוֹ רוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁם בְּתוֹכוֹ, וְהָרוּחַ הוֹלֵךְ וְנוֹקֵשׁ בְּכָל הָאֵיבָרִים, שֶׁלֹּא יִתְעַפְּשׁוּ הַדָּמִים, אֶלָּא יִזְרֹם בְּכָל מָקוֹם. וְלָכֵן כְּשֶׁהָרוֹפֵא רוֹצֶה לִבְדֹּק אֶת הָאָדָם, הוּא מַנִּיחַ יָדוֹ עַל הַדֹּפֶק, וְשָׁם יָכוֹל לְהַרְגִּישׁ אֵיךְ הָרוּחַ דּוֹפֵק בָּאָדָם (עֵין תִּקּוּנִים תִּקּוּן סט: פֶּה דְּמִינֵה הֲבָלִים נַפְקִין וְקָלִין וְדִבּוּרִין, כֻּלְּהוּ אִתְכַּלִּילָן בֵּהּ, וְאִיהִי לֵב דְּכֻלְּהוּ בֵּהּ אִתְכָּלִילָן, וּמִינֵהּ נַפְקִין דְּפִיקוּ דְּרוּחָא לְכָל עָרְקִין דְּדָרוֹעָא, כַּד רוּחָא דָּפִיק בְּמַיָּא דְּאִיהִי לִימְנָא, אִתְמַר בֵּיהּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ב): ״קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי״, לְהַהִיא דְּאִתְמַר בֵּהּ (מִשְׁלֵי ז, ד): ״אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ״, וְכַד דָּפִיק לִשְׁמָאלָא דְּאִיהִי אֻשָּׁא, אִתְמַר בֵּהּ רַעְיָתִי, דְּבֵיהּ אִתּוֹקַד בְּכַמָּה רְשָׁפִי״ם דְּאִינּוּן שְׁרָפִי״ם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ וְכוּ׳.

וְיֵשׁ נָחָשׁ, שֶׁעַל יָדָהּ בָּא עַצְבוּת רוּחַ, שֶׁזֶּה הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁהֵסִית אֶת חַוָּה וְאֶת אָדָם לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַלְקְלוּ, הַיְנוּ בְּחִינַת ל״ט מְלָאכוֹת, שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ מְאֹד בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, שֶׁהוּא בָּא עַל־יְדֵי זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא מֵהָעַצְבוּת רוּחַ, וְחוֹזֵר הָרוּחַ הַדֹּפֵק, וּמְנַשֵּׁב עַצְבוּת רוּחַ, כִּי עַל־יְדֵי אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, זֶה מַכְנִיס בָּאָדָם שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּלְהֶפֶךְ — וְעַל־יְדֵי עַצְבוּת רוּחַ, אֵין הָרוּחַ דּוֹפֵק כְּסִדּוּרוֹ, וַאֲזַי נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים, מֵחֲמַת שֶׁאֵין רוּחַ הַדֹּפֵק מְנַשֵּׁב בָּהֶם כְּסֵדֶר, וַאֲזַי הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יז, יב): ״וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים״; שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (שָׁם יא): ״וְכַאֲשֶׁר יַנִּיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק״, כִּי עִקַּר הַכְּבֵדוּת בְּהַיָּדַיִם, שֶׁשָּׁם עִקַּר רוּחַ הַדֹּפֵק כַּנַּ״ל. וְזֶה בְּחִינַת עִצְבוֹן יָדַיִם, כִּי עִקַּר מְזִיק הָעַצְבוּת רוּחַ לְהַיָּדַיִם כַּנַּ״ל. וּכְשֶׁהָאֵיבָרִים כְּבֵדִים, אֲזַי מַכְבִּידִין יוֹתֵר עַל הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, וְנֶחֱלָשׁ עוֹד יוֹתֵר, וְעַל־יְדֵי שֶׁנֶּחֱלָשׁ יוֹתֵר הָרוּחַ הַדֹּפֵק, נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים עוֹד יוֹתֵר. וְכֵן עַל־יְדֵי שֶׁנַּעֲשִׂים הָאֵיבָרִים עוֹד יוֹתֵר כְּבֵדִים, נֶחֱלָשׁ הָרוּחַ הַדֹּפֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה, עַד שֶׁיּוֹצֵאת נַפְשׁוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, וְלָכֵן בּוֹדְקִים אֶת הַחוֹלֶה בְּדֹפֶק יָדוֹ. וְעַל־יְדֵי הָאֲנָחָה, שֶׁאָדָם מִתְאַנֵּחַ עַל גֹּדֶל רְחוּקוֹ מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְחַיֶּה וּמַבְרִיא אֶת הָרוּחַ הַדֹּפֵק, וְנִצּוֹל מֵהָעַצְבוּת רוּחַ. וְחוֹזֵר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק וּמְנַשֵּׁב כְּסֵדֶר בְּכָל

וְיֵשׁ נָחָשׁ, שֶׁעַל יָדָהּ בָּא עַצְבוּת רוּחַ הַיְנוּ בְּחִינַת ל״ט מְלָאכוֹת, שֶׁהוּא זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא עַצְבוּת רוּחַ, אֵין הָרוּחַ דּוֹפֵק כְּסִדּוּרוֹ. וַאֲזַי נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים, מֵחֲמַת שֶׁאֵין רוּחַ הַדּוֹפֵק מְנַשֵּׁב בָּהֶם כְּסֵדֶר. וַאֲזַי הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת יז): **״וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים״. כִּי עִקַּר הַכְּבֵדוּת בְּהַיָּדַיִם, שֶׁשָּׁם עִקַּר רוּחַ הַדּוֹפֵק כַּנַּ״ל. וְזֶה בְּחִינַת עִצְבוֹן יָדַיִם. כִּי עִקַּר מְזִיק הָעַצְבוּת רוּחַ לְהַיָּדַיִם כַּנַּ״ל. וּכְשֶׁהָאֵיבָרִים כְּבֵדִים, אֲזַי מַכְבִּידִין יוֹתֵר עַל הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, וְנֶחֱלָשׁ עוֹד יוֹתֵר. וְעַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱלָשׁ יוֹתֵר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים עוֹד יוֹתֵר. וְכֵן עַל־יְדֵי שֶׁנַּעֲשִׂים הָאֵיבָרִים עוֹד יוֹתֵר כְּבֵדִים, נֶחֱלָשׁ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה, עַד שֶׁיּוֹצֵאת נַפְשׁוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל־יְדֵי הָאֲנָחָה, הוּא מְחַיֶּה וּמַבְרִיא אֶת הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, וְנִצּוֹל מֵהָעַצְבוּת רוּחַ. וְחוֹזֵר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק וּמְנַשֵּׁב כְּסֵדֶר בְּכָל**

כְּסֵדֶר בְּכָל הָאֵיבָרִים, וּבִפְרָט בְּהַיָּדַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְזַכֵּךְ אֶת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הַמֹּחִין, אֵשׁ וּמַיִם שְׁנֵי הֲפָכִים, שֶׁזּוֹ הַדַּעַת, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָר מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְזוֹכֶה שֶׁיָּדָיו קַלִּים. כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל; מִצַּד יָמִין זֶה חֶסֶד — בְּחִינַת מַיִם, וּמִצַּד שְׂמֹאל זוֹ גְּבוּרָה, בְּחִינַת אֵשׁ.

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁגָתוֹ בְּפָסוּק): וְזֶה (אֵיכָה ג, מא): "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפֵּינוּ אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם", שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא אֶת הַלֵּב, הַיְנוּ הָרוּחַ הַדָּפֵק שֶׁבַּלֵּב, אֶל הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה: "אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם", כִּי מִזֶּה נִזְדַּכֵּךְ הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל; כִּי עַל־יְדֵי תִּקֻּף תַּבְעֶרֶת הַלֵּב אֲלֵיהוּ יִתְבָּרַךְ, נִטְהָר וְנִזְדַּכֵּךְ הַדַּעַת וְהַמֹּחִין שֶׁנִּקְרָאִים שָׁמַיִם. וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרִים לב, מ): "כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי", שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא אֶת הַיָּדַיִם, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁאָדָם מַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו רַק אֶל הַשָּׁמַיִם, וְהוּא מַרְאֶה, שֶׁאֵין לוֹ בַּחַיִּים רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָר מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו אֶל הַשָּׁמַיִם, שֶׁבָּזֶה מַשְׁלִים אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם כַּנַּ"ל.

וּכְשֶׁמְּזַכֵּךְ אֶת הַיָּדַיִם, בְּחִינַת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכְּכִין הַיָּדַיִם וְהַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁנֵי הַפָּכִים בְּנוֹשֵׁא אֶחָד, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, כִּי כָּל הַדִּבּוּרִים מְקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, פט): "לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם", שֶׁהַדִּבּוּרִים בָּאִים מֵהַשָּׁמַיִם, הַיְנוּ מֵאֵשׁ וּמַיִם, וְהַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם, מְקַבְּלִין מִן הָרְעָמִים. בְּחִינַת (שָׁם יח, יד): "יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה'", בְּחִינַת (אִיּוֹב לז, ה): "יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת", הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁאָדָם מַדְבִּיק אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִיא הַדַּעַת, שֶׁכְּלוּלָה מֵאֵשׁ וּמַיִם בָּאֱמֶת סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מִשָּׁם יוֹרְדִים הַדִּבּוּרִים, כִּי הַדִּבּוּרִים בָּאִים כְּפִי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב, ו): "מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה", כִּי אִם אָדָם

הָאֵיבָרִים, וּבִפְרָט בְּהַיָּדַיִם. וְעַל יְדֵי זֶה מְזַכֵּךְ אֶת הַשָּׁמַיִם, כִּי הַיָּדַיִם הֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל:

וְזֶה (אֵיכָה ג): "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפֵּינוּ אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם". שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא אֶת הַלֵּב, הַיְנוּ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁבַּלֵּב, אֶל הַיָּדַיִם כַּנַּ"ל. וְזֶה: "אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם", כִּי מִזֶּה נִזְדַּכֵּךְ הַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל: וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרִים לב): "כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי", שֶׁצָּרִיךְ לִשָּׂא אֶת הַיָּדַיִם, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל:

וּכְשֶׁמְּזַכֵּךְ אֶת הַיָּדַיִם, בְּחִינַת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי אֲנָחָה. שֶׁעַל יָדָהּ נוֹשֵׂא הָרוּחַ שֶׁבַּלֵּב אֶל הַיָּדַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכְּכִין הַיָּדַיִם וְהַשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם. כִּי כָּל הַדִּבּוּרִים מְקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט): "לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם". וְהַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם, מְקַבְּלִין מִן הָרְעָמִים. בְּחִינַת (שָׁם יח): "יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה'", בְּחִינַת (אִיּוֹב לז): "יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת".

דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, מִשָּׁם יוֹרְדִים הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ הַמֹּחִין, וְהַדִּבּוּרִים יֵשׁ לָהֶם חֵן. וּלְהֵפֶךְ אִם אֵינוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי הַדִּבּוּרִים בְּלִי דַּעַת, נִמְצָא, שֶׁמְּקַבְּלִין הַדִּבּוּרִים מֵהַיָּדַיִם, כִּי הֵן הֵן בְּחִינַת שָׁמַיִם, שֶׁכְּלוּלִים מֵאֵשׁ וּמַיִם, שְׁתֵּי יָדַיִם, שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּבּוּרִים. וְעִקַּר הַקַּבָּלָה עַל־יְדֵי בְּחִינַת רְעָמִים, הַיְנוּ בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק, שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי אֲנָחָה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְנַשְּׂאִים הַיָּדַיִם לַשָּׁמַיִם. כִּי הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁהוֹלֵךְ וּמְנַשֵּׁב וּמְנַפֵּץ הַכֹּל, וְעִקַּר בְּהַיָּדַיִם, זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת: "יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה'" כַּנַּ"ל; כִּי הַיָּדַיִם הֵן בִּבְחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְשָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, בְּחִינַת: "לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמַיִם" כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁמְּקַבְּלִין הַדִּבּוּרִים מֵהַיָּדַיִם. וְזֶה בְּחִינַת: "כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד", הַנֶּאֱמָר בְּמשֶׁה וּבִשְׁאָר נְבִיאִים, כִּי שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין אוֹתָם כַּנַּ"ל: רָצָה לוֹמַר, כִּי בָּזֶה שֶׁהַנָּבִיא מַדְבִּיק אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכָּלוּל מֵאֵשׁ וּמַיִם, מִשָּׁם נִמְשָׁךְ דִּבּוּר הַנְּבוּאָה. וְלָכֵן עַל־יְדֵי אֲנָחָה שֶׁמִּתְאַנְּחִים לְהִתְעַלּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּרוּחָנִיּוּת, עַל־יְדֵי־זֶה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין נִטְהָר הַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה, וְזוֹכֶה לְדִבּוּרִים שֶׁיּוֹרְדִים אֵלָיו מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּבוּאָה, שֶׁנִּכְנָס הַדִּבּוּר לְתוֹךְ פִּי הַנָּבִיא. וּלְהֵפֶךְ — כְּשֶׁאָדָם מְזֹהָם וּמֹחוֹ מְבֻלְבָּל, שֶׁאָז עֲנָנִין מְכַסִּין עַל עֵינֵי הַשֵּׂכֶל, הַיְנוּ עֲנָנִין מְכַסִּין אֶת הַשָּׁמַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה יוֹרְדִים אֵלָיו דִּבּוּרִים, שֶׁהֵם מֵהֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִזֶּה שׁוּם דָּבָר. וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת יַדַיִם, בְּחִינַת שָׁמַיִם, בְּחִינַת רְעָמִים. אֵין לְגַנּוֹת אֶת הַמְקַבֵּל, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁקִּבְּלָם מִן הַשָּׁמַיִם; הַיְנוּ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי, וְדַעְתָּם דְּבוּקָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁמַיִם, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַדִּבּוּר, הַיְנוּ מֵאֵשׁ וּמַיִם, חֶסֶד וּגְבוּרָה, עִם כָּל זֹאת יֵשׁ חִלּוּקִים בֵּין הַצַּדִּיקִים, כִּי יֵשׁ שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת דִּבּוּרָם מִן הַשָּׁמַיִם, וּמִתְקַבְּלִים דִּבְרֵיהֶם בָּעוֹלָם, כִּי הֲלָכָה כְּמוֹתָם, וּלְהֵפֶךְ — יֵשׁ שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת הַדִּבּוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵין מִתְקַבְּלִים דִּבְרֵיהֶם בָּעוֹלָם, כִּי אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתָם, וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים (עֵרוּבִין יג:), וּמַה שֶּׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, זֶה אִי אֶפְשָׁר וּלְהַשִּׂיג, כִּי זֶה לְמַעְלָה

נִמְצָא שֶׁמְּקַבְּלִין הַדִּבּוּרִים מֵהַיָּדַיִם, כִּי הֵן הֵן בְּחִינַת שָׁמַיִם, שֶׁשָּׁם כָּל הַדִּבּוּרִים. וְעִקַּר הַקַּבָּלָה עַל־יְדֵי בְּחִינַת רְעָמִים, הַיְנוּ בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק. שֶׁנִּתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי אֲנָחָה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְנַשְּׂאִים הַיָּדַיִם לַשָּׁמַיִם. כִּי הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁהוֹלֵךְ וּמְנַשֵּׁב וּמְנַפֵּץ הַכֹּל, וְעִקַּר בְּהַיָּדַיִם, זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, בְּחִינַת: "יַרְעֵם בַּשָּׁמַיִם ה'" כַּנַּ"ל. כִּי הַיָּדַיִם הֵן בִּבְחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל. וְשָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, בְּחִינַת: "לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמַיִם" כַּנַּ"ל, נִמְצָא שֶׁמְּקַבְּלִין הַדִּבּוּרִים מֵהַיָּדַיִם. וְזֶה בְּחִינַת: "כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד", הַנֶּאֱמָר בְּמשֶׁה וּבִשְׁאָר נְבִיאִים. כִּי שָׁם כָּל הַדִּבּוּרִים, וּמִשָּׁם מְקַבְּלִין אוֹתָם כַּנַּ"ל:

וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם, הַיְנוּ מִבְּחִינַת יַדַיִם, בְּחִינַת שָׁמַיִם, בְּחִינַת רְעָמִים. אֵין לְגַנּוֹת אֶת הַמְקַבֵּל, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁקִּבְּלָם מִן הַשָּׁמַיִם. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים (עֵרוּבִין יג:). **וּמַה שֶּׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, זֶה אִי אֶפְשָׁר**

מֵהַשָּׂגָתֵנוּ, כִּי הֲרֵי שְׁנֵיהֶם מְקַבְּלִים אֶת דִּבְרֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם, מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן מְאֹד, עִם כָּל זֹאת אֶחָד זוֹכֶה שֶׁדְּבָרָיו מִתְקַבְּלִים בָּעוֹלָם, וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְאֶחָד אֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁדְּבָרָיו יִתְקַבְּלוּ בָּעוֹלָם, וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. כִּי זֶה בְּחִינַת רָעָמִים, הַיְנוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַשָּׁמַיִם הֵם כְּמוֹ רְעָמִים, שֶׁנּוֹגְעִים הֶעָבִים בֵּינֵיהֶם, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הָרַעַם, כְּמוֹ־כֵן עַל־יְדֵי הַדִּבֵּקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְחַבֵּר יַחַד אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁמִּשָּׁם קִבֵּל הַדִּבּוּרִים, שֶׁעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר: ״יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת״, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהָבִין — לָמָּה צַדִּיק זֶה דִּבּוּרָיו מִתְקַבְּלִים בָּעוֹלָם, וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְצַדִּיק זֶה אֵין דִּבּוּרָיו מִתְקַבְּלִים בָּעוֹלָם, וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי הֵם שְׁנֵי הַפָּכִים, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהֶם, כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, הַיְנוּ בְּחִינַת: ״צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ״, שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הִשִּׂיג זֹאת, וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ (שְׁמוֹת לג, יג): ״הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ״, לָנוּ לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג. כִּי זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁמִּשָּׁם קִבֵּל הַדִּבּוּרִים, שֶׁעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר: ״יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת״. דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת. כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, הַיְנוּ בְּחִינַת: ״צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ״, שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הִשִּׂיג זֹאת, וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ (שְׁמוֹת לג) : ״הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ״. כִּי ״צַדִּיק וְטוֹב לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. ״צַדִּיק וְרַע לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁאֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. ״רָשָׁע וְטוֹב לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הָרָשָׁע שֶׁמְּקֹרָב לְהַצַּדִּיק שֶׁהַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. ״רָשָׁע וְרַע לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הָרָשָׁע שֶׁמְּקֹרָב לְהַצַּדִּיק שֶׁאֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא הִשִּׂיג זֹאת, כִּי הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁהֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְּקַבְּלִים דִּבּוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם, מִבְּחִינַת יָדַיִם, בְּחִינַת רְעָמִים כַּנַּ״ל, אֵין לְגַנּוֹת אוֹתוֹ, אַף אִם אֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. כִּי זֶה בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁבֶּאֱמֶת אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, לָמָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבָר כָּזֶה ״צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ״, כִּי ״צַדִּיק וְטוֹב לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק, שֶׁהַלָּכָה כְּמוֹתוֹ, ״צַדִּיק וְרַע לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁאֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. ״רָשָׁע וְטוֹב לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הָרָשָׁע שֶׁמְּקֹרָב לְהַצַּדִּיק שֶׁהַלָּכָה כְּמוֹתוֹ, ״רָשָׁע וְרַע לוֹ״, זֶה בְּחִינַת הָרָשָׁע שֶׁמְּקֹרָב לְהַצַּדִּיק שֶׁאֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ. וַאֲפִלּוּ מֹשֶׁה לֹא הִשִּׂיג זֹאת, כִּי הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי הֵם בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג זֹאת. כִּי זֶה בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁמִּשָּׁם קִבֵּל הַדִּבּוּרִים, שֶׁעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר: ״יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת״, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהָבִין — לָמָּה צַדִּיק זֶה דִּבּוּרָיו מִתְקַבְּלִים בָּעוֹלָם, וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְצַדִּיק זֶה אֵין דִּבּוּרָיו מִתְקַבְּלִים בָּעוֹלָם, וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת, כִּי הֵם שְׁנֵי הַפָּכִים, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהֶם, כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, הַיְנוּ בְּחִינַת: ״צַדִּיק וְטוֹב לוֹ צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ״, שֶׁאֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הִשִּׂיג זֹאת, וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ (שְׁמוֹת לג, יג): ״הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ״,

כִּי הוּא נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, בְּחִינַת רְעָמִים כַּנַּ״ל: [וּמֶרְחוֹק תָּבִין וְתַשְׂכִּיל קֶשֶׁר דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי לָמָּה דַּיְקָא מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ ״הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דַּרְכֶּךָ״? כִּי מ׳שֶׁ׳ה׳ — רָאשֵׁי תֵּבוֹת: מַ׳חֲלֹקֶת שַׁ׳מַאי הִ׳לֵּל, שֶׁאֶחָד הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְאֶחָד אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וּמֹשֶׁה הוּא סוֹד דַּעַת הָעֶלְיוֹן. וְלָכֵן דַּיְקָא מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ לֵידַע — לָמָּה צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְצַדִּיק וְרַע לוֹ, שֶׁהֲלָכָה אֵינָהּ כְּמוֹתוֹ, כִּי שְׁנֵיהֶם יוֹצְאִים מֵהַדַּעַת שֶׁהִיא מֹשֶׁה].

וְזֶה פֵּרוּשׁ (אִיּוֹב כו, יג-יד): ״בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלָלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ, הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָיו, וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן״; ׳בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה׳, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, הַמְנַשֵּׁב בַּיָּדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת: ״בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה״, כִּי עַל־יְדֵי הָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, הוּא מְזַכֵּךְ וּמְשַׁפֵּר הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת: ״נְשָׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם״ כַּנַּ״ל: ״חֹלָלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ׳, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה חָלָל בְּהַיָּדַיִם, שֶׁהָיוּ כְּבֵדִים וּסְתוּמִים עַל־יְדֵי הָעֲצָבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ״ל: וַאֲזַי כְּשֶׁמְּבַטֵּל בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְהָרוּחַ הַדּוֹפֵק מְנַשֵּׁב כְּסֵדֶר, וַאֲזַי נִתְנַשְּׁאִין הַיָּדַיִם, וְנִזְדַּכֵּךְ הַשָּׁמַיִם, וַאֲזַי מְקַבְּלִין מֵהֶם דִּבּוּרִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כַּנַּ״ל. וְזֶה ׳הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָיו׳, הַיְנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, בְּחִינַת: ״צַדִּיק וְטוֹב״ וְכוּ׳, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ״ל, בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁהֵם נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים כַּנַּ״ל. וְזֶה ׳וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמָע בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן׳, הַיְנוּ שֶׁבְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם

כִּי הוּא נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים, בְּחִינַת רְעָמִים כַּנַּ״ל:

וְזֶה פֵּרוּשׁ (אִיּוֹב כו): ״בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלָלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ, הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָיו וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן״. **בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה, הַיְנוּ בְּחִינַת הָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, הַמְנַשֵּׁב בַּיָּדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם כַּנַּ״ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת: ״בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה״, כִּי עַל־יְדֵי הָרוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, הוּא מְזַכֵּךְ וּמְשַׁפֵּר הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם הַיָּדַיִם בִּבְחִינַת: ״נְשָׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם״ כַּנַּ״ל:**

וְזֶה חֹלָלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה חָלָל בְּהַיָּדַיִם, שֶׁהָיוּ כְּבֵדִים וּסְתוּמִים עַל־יְדֵי הָעֲצָבוּת רוּחַ, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ כַּנַּ״ל: וַאֲזַי כְּשֶׁמְּבַטֵּל בְּחִינַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְהָרוּחַ הַדּוֹפֵק מְנַשֵּׁב כְּסֵדֶר. וַאֲזַי נִתְנַשְּׁאִין הַיָּדַיִם, וְנִזְדַּכֵּךְ הַשָּׁמַיִם. וַאֲזַי מְקַבְּלִין מֵהֶם דִּבּוּרִים, בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים כַּנַּ״ל. וְזֶה הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָו, הַיְנוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, בְּחִינַת: ״צַדִּיק וְטוֹב״ וְכוּ׳, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כַּנַּ״ל, בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁהֵם נִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים כַּנַּ״ל.

וְזֶה: וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, הַיְנוּ שֶׁבְּאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּקַבְּלִין מִן הַשָּׁמַיִם

הַנַּ״ל, אֵין בָּהֶם שׁוּם גְּנוּת, וְאָסוּר לְגַנּוֹת אֶת הַמְקַבֵּל, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כַּנַּ״ל. וְזֶה: ׳וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר׳ וְכוּ׳, הַיְנוּ שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם גְּנוּת, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, כִּי ׳וְרַעַם גְּבוּרָתָיו מִי יִתְבּוֹנָן׳, כִּי מִי יוּכַל לְהָבִין רַעַם גְּבוּרוֹתָיו, שֶׁהֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, בְּחִינַת: ״יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת״, כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, רַק שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳ כַּנַּ״ל; הַיְנוּ בְּפָסוּק זֶה מְרֻמָּזֶת כָּל הַשָּׂגָתוֹ, כִּי עַל־יְדֵי אֲנָחָה שֶׁמִּתְאַנֵּחַ, שֶׁרוֹצֶה לְגַלּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ שֶׁהוּא מֻנָּח בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְעַל־יְדֵי הָאֲנָחָה שֶׁהוּא מִתְאַנֵּחַ, עַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ הָרוּחַ הַדַּק הַמְנַשֵּׁב בַּיְדַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִזְדַּכֵּךְ הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הַמֹּחַ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה חָלָל בְּהַיְדַיִם, שֶׁהָיוּ עַד עַכְשָׁו כְּבֵדִים וְסָתוּמִים עַל־יְדֵי עַצְבוּת־רוּחַ, שֶׁבָּא מִזֶּהַמַּת הַנָּחָשׁ, וְאָז כְּשֶׁהָרוּחַ הַדַּק מְנַשֵּׁב כְּבָר כִּסֵּדֶר, אֲזַי נִתְנַשְּׂאִים הַיְדַיִם אֶל הַשָּׁמַיִם, וַאֲזַי מְקַבְּלִים כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וּדְבֵקוּתוֹ בָּאִין סוֹף בָּרוּךְ הוּא אֶת הַדִּבּוּרִים, וּמִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁאֶחָד מְטַהֵר וְאֶחָד מְטַמֵּא, וְאֶחָד הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְאֶחָד אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, שֶׁדִּבָּרִים אֵלּוּ נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, ״וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ, וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן״, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין לָמָּה זֶה זֶכָה, שֶׁדִּבָּרָיו נִתְקַבְּלִים בָּעוֹלָם וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְזֶה אֵין מִתְקַבְּלִים דְּבָרָיו, וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, וְאָסוּר לַחֲקֹר בָּזֶה, כִּי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת דַּרְכֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וְדוֹ״ק.

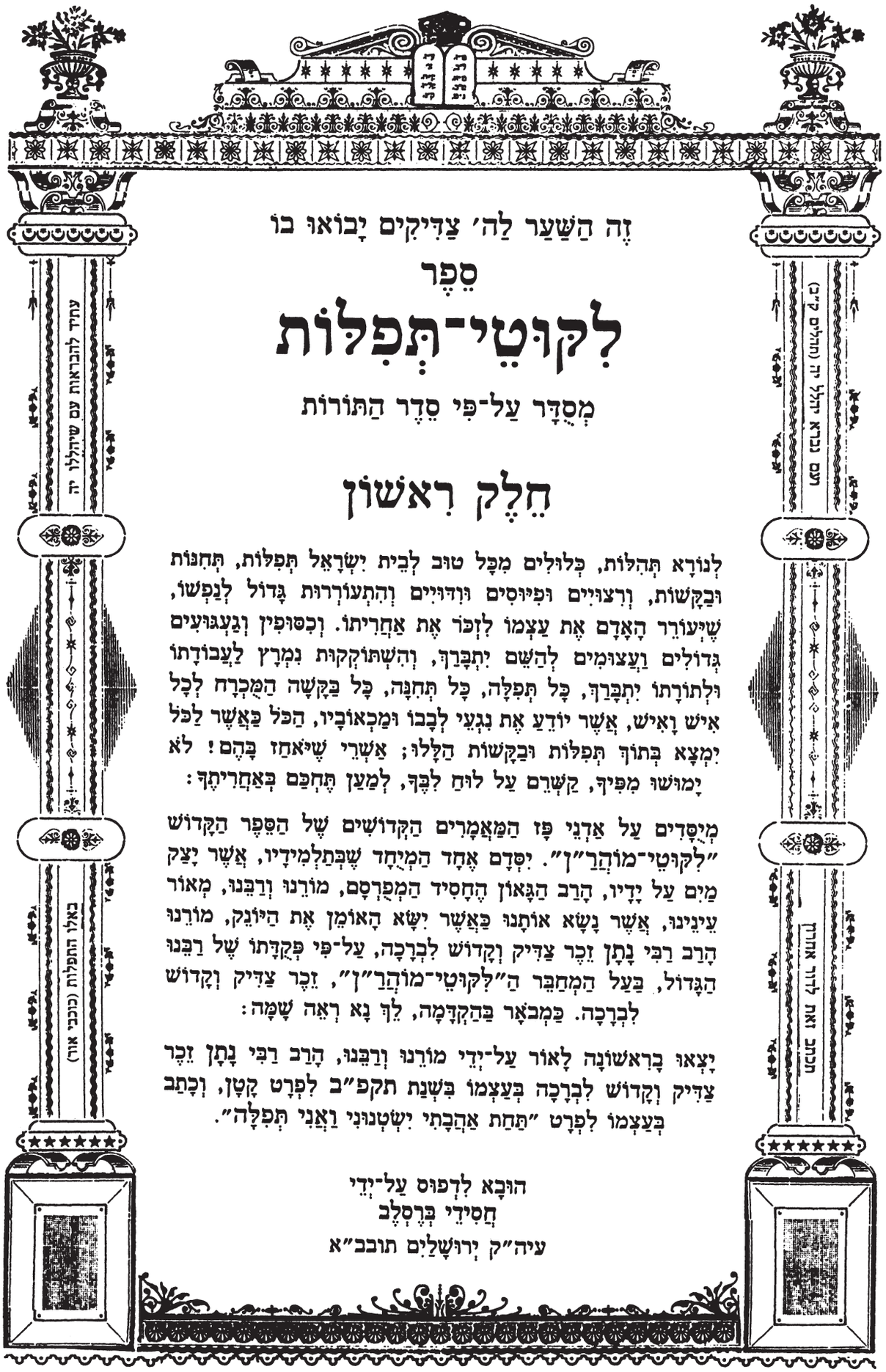
הַנַּ״ל, אֵין בָּהֶם שׁוּם גְּנוּת, וְאָסוּר לְגַנּוֹת אֶת הַמְקַבֵּל, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. כִּי זֶה בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳, בְּחִינַת רְעָמִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כַּנַּ״ל. וְזֶה: וּמַה שֶּׁמֶץ דָּבָר וְכוּ׳, הַיְנוּ שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם גְּנוּת, אַף אִם אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ. כִּי וְרַעַם גְּבוּרָתָו מִי יִתְבּוֹנָן, כִּי מִי יוּכַל לְהָבִין רַעַם גְּבוּרוֹתָיו, שֶׁהֵם נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, בְּחִינַת: ״יַרְעֵם (ה׳) אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת״. כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, רַק שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, כִּי הוּא בְּחִינַת דַּרְכֵי ה׳ כַּנַּ״ל:

(עַכְשָׁו יַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׂגָתוֹ בְּפָסוּק שֶׁהִתְחִיל בּוֹ): וְזֶה פֵּרוּשׁ: ׳וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים׳ — זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, כח): ״אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ״. נִמְצָא, שֶׁבְּכוֹר הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, (כִּי בְּכוֹר הוּא בְּחִינַת בִּכּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁהַבְּכוֹר בָּא קֹדֶם לִשְׁאָר הַיְלָדִים שֶׁעֲתִידִין לְהִוָּלֵד, כָּךְ הַבִּכּוּרִים בָּאִים קֹדֶם לְכָל הַפֵּרוֹת שֶׁעֲתִידִים לִצְמֹחַ). ׳בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה״, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה חֲדָשָׁה, תּוֹרַת ה׳, שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת הַנַּ״ל, הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁהַמַּלְכוּת מִסְתַּכֶּלֶת בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁל הָאֲנָשִׁים שֶׁעִבּוּדוֹ, וּמוֹצִיא מִשָּׁם הַנִּצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה כַּנַּ״ל, וְזֶה ׳חֲדָשָׁה לַה״, שֶׁבִּתְחִלָּה הָיְתָה בְּהֶסְתֵּר גָּדוֹל, וְעַכְשָׁו שֶׁנִּתְגַּלָּה, נַעֲשָׂה חֲדָשָׁה לַה׳, הַיְנוּ תּוֹרַת

וְזֶה פֵּרוּשׁ: וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט): **״אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ״. בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה׳, זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה חֲדָשָׁה. תּוֹרַת ה׳, שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת**

הַנַּ״ל: בְּשָׁבוּעֹתֵיכֶם, זֶה בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ״ל. בְּחִינַת מָן, בְּחִינַת מְקֹוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא מְקֹוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ״ל. וְעַל כֵּן נִקְרָא שָׁבוּעוֹת עֲצֶרֶת, מִלְּשׁוֹן מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל־א ט): **״זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי״: מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, זֶה בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל. הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, כְּדֵי לְהַנְצֵל מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, ל״ט מְלָאכוֹת, עַצְבוּת רוּחַ כַּנַּ״ל. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ, לְבַטֵּל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, ל״ט מְלָאכוֹת, עִצְּבוֹן יָדַיִם, כְּמָה שֶׁכָּתוּב** (בְּרֵאשִׁית ה): **״זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ״. הַכֹּל כַּנַּ״ל:**

הַשֶּׁם, הַיְנוּ סִתְרֵי תּוֹרָה כַּנַּ״ל (כְּתַב יַד רַבֵּנוּ ז״ל). ׳בִּשְׁבוּעֹתֵיכֶם׳, שֶׁאָז הוּא זְמַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדַּעַת כַּנַּ״ל, שֶׁמְּשָׁם נִמְשֶׁכֶת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת מָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקֹוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת, שֶׁהוּא מְקֹוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ״ל, שֶׁזּוֹ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁבָּאָה מִשַּׁעַר נ׳, שֶׁשָּׁם נִתְגַּלָּה הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן, שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְגַם הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה יוֹנֶקֶת מֵהַתּוֹרָה, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ תּוֹרָה. וְעַל־כֵּן נִקְרָא שָׁבוּעוֹת עֲצֶרֶת, מִלְּשׁוֹן מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל־א׳ ט, יז): ״זֶה יַעֲצֹר בְּעַמִּי״, [וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י: יִמְשֹׁל; וּבְתַרְגּוּם יוֹנָתָן: דֵּין יַעֲדֵי מָרוֹתָא מִן עַמִּי; וְכֵן הוּא בְּמִצְודוֹת: יַעֲצֹר — יִמְשֹׁל, עַל שֵׁם שֶׁעוֹצֵר וּמְעַכֵּב בְּעַמּוֹ מִלַּעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת]; ׳מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׳, זֶה בְּחִינַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת אֶת הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת רוּחַ הַדּוֹפֵק הַנַּ״ל, שֶׁעַל־יְדֵי הָאֲנָחוֹת קְדוּשׁוֹת הַנַּ״ל נִשְׁפָּר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁל הַיָּדַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁמַיִם, וּמְקַבֵּל מִשָּׁם דִּבּוּרֵי קֹדֶשׁ, וְזֶה בְּחִינַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ״ל (כְּתַב יַד רַבֵּנוּ ז״ל); הַיְנוּ כְּדֵי לְהַנְצֵל מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה עַצְבוּת־מְשָׁךְ כָּל הַל״ט מְלָאכוֹת, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה עַצְבוּת־רוּחַ כַּנַּ״ל, וְעַל־יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא דַּעַת עֶלְיוֹן, שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, עַל־יְדֵי־זֶה ׳כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׳, כִּבָר לֹא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ אַחַר פַּרְנָסָתוֹ, כִּי עַל־יְדֵי גֹּדֶל הַדַּעַת, הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַל״ט מְלָאכוֹת, עִצְּבוֹן יָדַיִם, כְּמָה שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ה): ״זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ״, הַכֹּל כַּנַּ״ל; הַיְנוּ מֵעִצְּבוּת רוּחַ, הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ יְצַיְּלֵנוּ מֵעִצְּבוּת רוּחַ שֶׁל הַנָּחָשׁ, אָמֵן (כְּתַב יַד רַבֵּנוּ ז״ל). כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא דַּעַת עֶלְיוֹן, מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטֵּל אֶת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמַּכְנִיס בָּאָדָם הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַד שֶׁלֹּא יִרְאֶה וְלֹא יָבִין וְלֹא יַשְׂכִּיל, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּבְכָל פְּרָט וּפְרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, יֵשׁ בּוֹ תּוֹרָה, שֶׁהִיא גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁמִּשָּׁם נִטְהָר הַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה, עַד שֶׁנִּדְבָּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה וְקוֹל מִן הַשָּׁמַיִם, וְכָל אֶחָד מְקַבֵּל כְּפִי בְּחִינָתוֹ, וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים.

זֶה הַשַּׁעַר לַה׳ צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ

סֵפֶר

לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת

מְסֻדָּר עַל־פִּי סֵדֶר הַתּוֹרוֹת

חֵלֶק רִאשׁוֹן

לְנוֹרָא תְּהִלּוֹת, כְּלוּלִים מִכָּל טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל תְּפִלּוֹת, תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְרִצּוּיִים וּפִיּוּסִים וּוִדּוּיִים וְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לְנַפְשׁוֹ, שֶׁיְּעוֹרֵר הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ לִזְכֹּר אֶת אַחֲרִיתוֹ. וְכִסּוּפִין וְגַעְגּוּעִים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לַעֲבוֹדָתוֹ וּלְתוֹרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל תְּפִלָּה, כָּל תְּחִנָּה, כָּל בַּקָּשָׁה הַמְכֻרָּח לְכָל אִישׁ וָאִישׁ, אֲשֶׁר יוֹדֵעַ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל יִמְצָא בְּתוֹךְ תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַלָּלוּ; אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּהֶם! לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ, קַשְׁרֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ, לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ:

מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז הַמַּאֲמָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן". יְסֹדָם אֶחָד הַמְיֻחָד שֶׁבְּתַלְמִידָיו, אֲשֶׁר יָצַק מַיִם עַל יָדָיו, הָרַב הַגָּאוֹן הֶחָסִיד הַמְפֻרְסָם, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, מְאוֹר עֵינֵינוּ, אֲשֶׁר נָשָׂא אוֹתָנוּ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק, מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, עַל־פִּי פְּקֻדָּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל, בַּעַל הַמְחַבֵּר ה"לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן", זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה. בַּמִּבְאָר בַּהַקְדָּמָה, לֵךְ נָא רְאֵה שָׁמָּה:

יָצְאוּ בָּרִאשׁוֹנָה לָאוֹר עַל־יְדֵי מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, הָרַב רַבִּי נָתָן זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ בִּשְׁנַת תקפ"ב לִפְרָט קָטָן, וְכָתַב בְּעַצְמוֹ לִפְרָט "תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה".

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תובב"א

עתיד להבראות עם שיהללו יה
באלו התפלות (כוכבי אור)
מכתב זאת לדור אחרון
(ב"ב עה, ב) תהא אדם

מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לוֹמַר תְּפִלּוֹת אֵלּוּ

א) כָּל מַאֲמָר וּמַאֲמָר שֶׁבַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, יֵשׁ עָלָיו תְּפִלָּה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא "לִקּוּטֵיתְּפִלּוֹת". בְּלָמְדְךָ מַאֲמָר אֶחָד בַּסֵּפֶר "לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן", תִּאמַר אַחֲרָיו אֶת הַתְּפִלָּה מִסֵּפֶר "לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת".

ב) וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁטּוֹב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד אוֹ שׁוֹמֵעַ אֵיזֶה מַאֲמַר תּוֹרָה מִצַּדִּיק הָאֱמֶת, אָזַי יַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר: מָתַי יִזְכֶּה גַּם הוּא לָבֹא לְכָל זֶה, וְכַמָּה הוּא רָחוֹק מִזֶּה. וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָבֹא לְכָל הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר. וְהַמַּשְׂכִּיל וְהֶחָפֵץ בָּאֱמֶת, יוֹלִיכוֹ ה' בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְיָבִין בְּעַצְמוֹ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה דְּבָרָיו דִּבְרֵי חֵן וּטְעָנוֹת נְכוֹנוֹת, לְרָצוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וְעִנְיַן הַשִּׂיחָה זוֹ, עוֹלֶה לְמָקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד, וְאָמַר: כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, נַעֲשִׂים מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא עָלוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים כָּאֵלּוּ מִימוֹת עוֹלָם.

ג) וְכָל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם נִצּוֹצֵי הַנְּשָׁמוֹת, וְהֵם נִתְלַבְּשִׁים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּמְאִירִים זֶה לָזֶה.

ד) וְעַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים מִתּוֹרוֹת אֵלּוּ תְּפִלּוֹת, נִתְחַבְּרִים וְנִתְיַחֲדִים הַי"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם עִם הַי"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וְזוֹכֶה שֶׁנִּמְחָלִים עֲוֹונוֹתָיו.

ה) כִּי הַתְּפִלָּה הִיא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה. וְעִקַּר הִתְהַוּוּת הַצְּרוּפִים, שֶׁמֵּהֶם נֶאֱרְגָה כָּל הַתּוֹרָה, הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה. וְעַל־כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָבֹא לְשׁוּם הַשָּׂגָה בַּתּוֹרָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה; עַל־כֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, דְּהַיְנוּ

כְּשֶׁלּוֹמֵד אֵיזֶה תּוֹרָה, וְהוּא רָחוֹק עֲדַיִן מֵאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, כִּי עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לְקַיְמָהּ, אוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא קִיְּמָהּ בִּשְׁלֵמוּת וְכוּ', הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה בִּשְׁלֵמוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְמָהּ. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ, שֶׁעָבַר עַל אֵיזֶה תּוֹרָה, הוּא צָרִיךְ בְּוַדַּאי לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְקַיֵּם כָּל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה יִזְכֶּה לְתַקֵּן הַכֹּל. כִּי עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה, יַחֲזִיר וִיתַקֵּן וְיַעֲשֶׂה הַצְּרוּפִים, וְיַחֲזִירָם עַל מְכוֹנָם בְּיֶתֶר שְׂאֵת.

ו) מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל אָמַר, שֶׁעַכְשָׁו שֶׁיָּצְאוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָם, עֲתִידִין לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן כְּשֶׁהוֹלֵךְ יוֹם שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתָם.

ז) וְאָמַר, שֶׁעַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ נֶאֱמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים קב, יט): "תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ"; עָתִיד לְהִבָּרְאוֹת עַם שֶׁיְּהַלְלוּ יָהּ בְּאֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת.

ח) וּפַעַם אַחַת הָיָה מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל, וְאָמַר שָׁם תְּפִלָּה אַחַת מִ"לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת". וּכְשֶׁהָלַךְ מִשָּׁם, עָנָה וְאָמַר (בִּלְשׁוֹן תִּמַּהּ): הֵם — הַמִּתְנַגְּדִים, שׁוֹאֲלִים: אִם יֵשׁ בְּהַתְּפִלּוֹת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ?! וּבֶאֱמֶת הֵם גְּבוֹהִים מֵרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כִּי הֵם נִמְשָׁכִים מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים.

ט) וְאָמַר, שֶׁהַרְבֵּה אֲנָשִׁים זָכוּ כְּבָר לְגַן־עֵדֶן עַל־יְדֵי שֶׁהָיוּ שׁוֹקְדִים בֶּאֱמִירַת אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת.

י) עַל־כֵּן, אֲהוּבִי, אָחִי, אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן! וּרְאֵה וְהָבֵן וַחֲכָם מַה לְפָנֶיךָ. וּבִפְרָט עַכְשָׁו, שֶׁזָּכִינוּ בְּסַעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּדְפַּס ה"לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת", מְסֻדָּר עַל־פִּי סֵדֶר הַתּוֹרוֹת וְהַמַּאֲמָרִים שֶׁבְּ"לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן". וְכֵן זָכִינוּ שֶׁנִּדְפַּס סֵפֶר "שִׂפַת הַנַּחַל", וְהוּא פֵּרוּשׁ נִפְלָא עַל כָּל תּוֹרָה וּמַאֲמָר בְּ"לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן", שֶׁמְּטָרָתוֹ הִיא לְהוֹצִיא לְעַצְמֵנוּ עֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת אֵיךְ לַעֲמֹד עַל עָמְדֵנוּ, וּלְקַיֵּם עֲצוֹת רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכָל הַדְּקְדּוּקִים בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת גָּמוּר, וּלְהוֹצִיא סָתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ בְּגִלּוּיִים חֲדָשִׁים, לְהָאִיר נַפְשֵׁנוּ בְּהֶאָרַת נֹעַם עֲרֵבוּת זִיו

שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְנִדְפְּסוּ הַשְּׁלֹשָׁה סְפָרִים יַחַד, וְרֹאֵה גַּם רְאֵה לִהְיוֹת רָגִיל לִלְמֹד מַאֲמָר וְתוֹרָה וּבְאוּרוֹ עָלֶיהָ, וְאַחַר־כָּךְ תֹּאמַר הַתְּפִלָּה הַשַּׁיָּכָה אֵלֶיהָ, אָז עוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ, וְתַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹר שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִתְלַהֵב לְבָבְךָ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּתִשּׁוּקָה עֲצוּמָה, וְתִזְכֶּה לְכָל טוּב אֲמִתִּי וְנִצְחִי בָּזֶה וּבַבָּא.

לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת

מְסֻדָּר עַל פִּי סֵדֶר הַתּוֹרוֹת

לא

"חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה, לְדוֹר וָדוֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי". וַהֲרִינִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּיִחוּדְךָ וְאַחְדוּתְךָ וּבְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וּבְצַדִּיקֵיךָ הָאֲמִתִּיִּים וּבְתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּבְכָל סִפְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וּבִכְלָלִיּוּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּהֶם בָּחַרְתָּ. כִּי אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים. אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. וּבָרָאתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן עָלָיָה בָּרָאתָ בְּשִׁשָּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַתָּ וְנַחְתָּ וְהִרְגַּעְתָּ. וּמֵאַהֲבָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּמֵחֶמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. נָתַתָּ לָנוּ אֶת יוֹם מְנוּחָתְךָ לְנַחֲלָה, יוֹם מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה, יוֹם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ וְנוֹרָא, יוֹם שְׁבִיתָה וּמְנוּחָה וּמַרְגּוֹעַ לְהַגּוּפוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, יוֹם עֲלִיַּת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתָן עַד תַּכְלִית מַדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, עַד תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה, עַד רַעֲוָא דְרַעֲוִין רָצוֹן שִׁבְרְצוֹנוֹת, יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם אֲחִיזַת דִּין וְשׁוּם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא־אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת כְּלָל, יוֹם

שֶׁכָּלוּ שַׁבָּת וְטוֹב וְרָצוֹן וְאַהֲבָה וָחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וּפְשׁוּטִים, יוֹם שֶׁכָּלוּ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא. אֲשֶׁר מֵעֹצֶם קְדֻשַּׁת עֲצוּמוֹ שֶׁל יוֹם קָדֵשׁ, אָנוּ יְכוֹלִים לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ וּלְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתְךָ, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה:

וּבְכֵן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, שֶׁתְּחָנֵּנִי בַּחֲסָדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַעְזְרֵנִי בְּכָל עֹז, שֶׁאֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה רַבָּה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, כָּרָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי לָגִיל וְלָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בְּכָל עֹז בְּיוֹם הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, בְּיוֹם שַׁבָּת קֹדֶשׁ, יוֹם שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, יוֹם הִלּוּלָא רַבָּא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם עַצְבוּת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה כְּלָל, יוֹם שֶׁאַפְלוּ חַיְבֵי גֵּיהִנָּם נָיְחִין בֵּיהּ, יוֹם שֶׁכָּלוּ אוֹר וָטוֹב, יוֹם שֶׁמֵּאִיר בּוֹ נְהִירוּ עִלָּאָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ בּוֹ נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרָאוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֲדִירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רָחְשֵׁנוּ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ תָּמִיד וְעָזְרֵנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת כָּרָאוּי. וְנִזְכֶּה לְכַבֵּד וּלְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל מִינֵי כָבוֹד וָעֹנֶג, חֵן כְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ מַאֲכָלִים וּמַשְׁקוֹת טוֹבִים וְכָל מִינֵי

מַעֲדַנִּים וְכָל מִינֵי תַּעֲנוּגִים. וְלֹא יִהְיֶה אֶצְלֵנוּ שׁוּם קְפִידָא עַל הוֹצָאוֹת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. וְנִהְיֶה בְּטוּחִים בְּךָ שֶׁתְּמַלֵּא לָנוּ כָּל מַה שֶּׁנּוֹצִיא עַל כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב קֹדֶשׁ. וְחֵן בְּמַלְבּוּשֵׁי כָּבוֹד, שֶׁנִּזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְבִגְדֵי שַׁבָּת הַרְבֵּה, לְבָגָדִים יְקָרִים נְקִיִּים וְקְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים. וּתְזַכֵּנוּ לְדִירָה נָאָה לִכְבוֹד שַׁבָּת קֹדֶשׁ, וּלְהַרְבּוֹת בְּנֵרוֹת בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ:

וּתְזַכֵּנִי וְתִשְׁמְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, מִכָּל הַל״ט [הַשְּׁלוֹשִׁים וְתִשְׁעָה] אָבוֹת מְלָאכוֹת וּמִתּוֹלְדוֹתֵיהֶן. וְתָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְתַצִּילֵנוּ שֶׁלֹּא נִכָּשֵׁל בְּשׁוּם מְלָאכָה דְאוֹרַיְיתָא וּבְשׁוּם שְׁבוּת דְּרַבָּנָן בְּיוֹם שַׁבָּת קֹדֶשׁ. וְתַעֲזֵרנוּ לְקַדֵּשׁ אֶת פִּינוּ וְדִבּוּרֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרֵנוּ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרֵנוּ שֶׁל חוֹל. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלֵינוּ וְקַדְּשֵׁנוּ בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת שֶׁל שַׁבָּת קֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, וּבִיְרָאָה וְאַהֲבָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ, וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחוֹל. וְנִזְכֶּה לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת תָּמִיד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ״:

וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת תָּמִיד. שֶׁנִּזְכֶּה לְהַאֲמִין בְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וּבְתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּתַבְתָּ וּבָעַל פֶּה, אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ נֶאֱמָן בֵּיתֶךָ, וּבְכָל צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבְכָל צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה, וּבִכְלָלִיּוּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר אַתָּה מִתְפָּאֵר

בָּהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכֻלָּם אָזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה חֲזָקָה וּנְכוֹנָה, וְאֶעֱמֹד קַיָּם בֶּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, וְאֶהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָתְךָ "כְּרָאִי מוּצָק כַּל אֱמוֹט לְעוֹלָם":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת לְבָבִי הַמַּר וְהַנִּמְהָר, אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת צָרוֹת נַפְשֵׁנוּ הַמְּרֻבִּים מְאֹד מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסַבְלָם. אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת מְרִירוּת אַנְחוֹתֵינוּ וְצָרוֹתֵינוּ הַמְּרֻבּוֹת מְאֹד וְדָחֲקֻנוּ וְעָנִּינוּ וַעֲמָלֵנוּ וְלַחֲצֻנוּ. אֲהָהּ יְהוָה, אֲהָהּ עַל נַפְשֵׁנוּ, אוֹי לְרוּחֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ, אוֹי וָמַר לְגוּפֵנוּ. הֲרֵי אָנוּ צוֹעֲקִים וְנֶאֱנָחִים לְפָנֶיךָ מֵעֲמֻקֵי הַגָּלוּת, מֵעֲמֻקֵי עֲמָקִים, כְּאִישׁ אֲשֶׁר עָבְרוּ בּוֹ כָּל מֵינֵי חִצִּים וּרְמָחִים וַחֲרָבוֹת, וְכֻלָּם תְּחוּבִים עֲדַיִן בְּגוּפוֹ. וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר תְּחוּבִים כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת חִצִּים וּרְמָחִים וּקְשָׁתוֹת מְשׁוּחִים בְּכָל מִינֵי סַמִּים מָרִים וְאַרְסִיִּים קָשִׁים, וְכַמָּה חַיּוֹת רָעוֹת וּנְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים סוֹבְבִים אוֹתוֹ מִכָּל צַד, וְהוּא מְסֻגָּר בְּמַסְגֵּר עַל מַסְגֵּר, וְאַלְפֵי אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שׁוֹמְרִים וְאוֹרְבִים עוֹמְדִים עָלָיו, וְשׁוֹמְרִים אֶת עֲקֵבוֹ, וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתוֹ לְהָרִים רֹאשׁוֹ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, אֲפִלּוּ רֶגַע קַלָּה. וְסוֹתְמִין אֶת פִּיו וּמְעַרְבְּבִין אֶת דִּבְרוֹתָיו, וּמְעַקְּמִין אֶת לְבָבוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע לְבַל יִצְעַק אֵלֶיךָ, וּלְבַל יִסְתַּכֵּל לְרַחֲמֶיךָ, וּלְבַל יְצַפֶּה לִישׁוּעָתֶךָ. וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב, גָּרוּעַ הַרְבֵּה מִכָּל זֶה שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְפָנֶיךָ. וְצָרוֹתַי וּכְאֵבֵי נַפְשִׁי וְנִגְעֵי לְבָבִי מְרֻבִּים הַרְבֵּה הַרְבֵּה מְאֹד מִכָּל זֶה. כִּי אֵין שׁוּם לָשׁוֹן בָּעוֹלָם שֶׁאוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי עַל יָדוֹ. מַר לִי מְאֹד רִבּוֹנוֹ דְּעָלְמָא כְּלָא, מַר לִי מְאֹד אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מַר לִי מְאֹד מִכָּל מִינֵי מְרִירוּת שֶׁבָּעוֹלָם. נַפְשִׁי מָרָה לִי,

הוֹמָה עָלַי לִבִּי, "מֵעַי מֵעַי אוֹחִילָה. יְהוָה מָה רַבּוּ צָרָי, רַבִּים קָמִים עָלָי", וְאַף־עַל־פִּי שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ קְצָת מִכָּל זֶה, אֵיךְ הִתְרַחֲקוּתִי וְנִפְילָתִי עֲמֻקָּה מֵעִמְקֵי תְּהוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, מַה שֶּׁאֵינִי יָכוֹל לָדַעַת כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל עֵת שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְדַבֵּר מִצָּרוֹתַי הַמְרֻבּוֹת, בָּאִים עָלַי פְּנִיּוֹת וְגַסּוּת הָרוּחַ וּבִלְבּוּלִים עַד שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְדַבֵּר אֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד בְּלִי פְּנִיּוֹת וּשְׂקָרִים הַרְבֵּה. וְעַתָּה "מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי". מֵאַיִן אֲבַקֵּשׁ מָנוֹחַ לִי אֲשֶׁר יִיטַב לִי לָעַד, מֵאַיִן אֲבַקֵּשׁ הַצָּלָה וּמָנוֹס. הַבִּיטָה בְעָנְיִי כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבַי וְצָרוֹת לְבָבִי. רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי. וּבְחַסְדְּךָ לְבַד תְּחַיֵּינִי. "עַד אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם. עַד אָנָה יָרוּם אוֹיְבִי עָלָי":

וְהִנֵּה בְעָנְיִי הַמַּר וְדָחְקִי וְלַחֲצִי וְעִרְבּוּבִי וּבִלְבּוּלִי, אֲשֶׁר נִתְרַחַקְתִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחַקְתִּי, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֲנִי זוֹכֶה לִפְעָמִים לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, הוּא מָלֵא פְּצָעִים, עֲצָבוּת וּבִלְבּוּלִים וּפְנִיּוֹת וְשִׁגָּעוֹן וְטֵרוּף הַדַּעַת הָרַבֶּה מְאֹד. וּבְעֹצֶם גָּלוּתִי הַמַּר, אֵין לִי שׁוּם חַיּוּת וְנֶחָמָה וְתִקְוָה כִּי אִם עַל אֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה וְהַתְּמִימָה. "זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי", מַה שֶּׁזָּכִיתִי עַל כָּל פָּנִים לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּךָ, מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים. עַל כֵּן בָּאתִי לִשְׁטֹחַ כַּפַּי לְרַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, אַל תַּעַזְבֵנִי וְאַל תִּטְּשֵׁנִי. "גְּמֹל עַל עַבְדְּךָ וְאֶחְיֶה". גְּמֹל עָלַי בַּחֲסָדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, וְחָנֵּנִי בֶּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד, שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת קַיָּם וְחָזָק בֶּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד, בְּלִי שׁוּם בִּלְבּוּל וּטְרִידָה כְּלָל. כִּי אֵין לָנוּ שׁוּם חַיּוּת וְתִקְוָה, כִּי

אִם עַל אֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת עֹצֶם רִבּוּי הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁו בָּעֵת הַזֹּאת בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּעוּקְבָא דִּמְשִׁיחָא, אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיָתָה מִימוֹת עוֹלָם, וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ. וְאַתָּה חִבַּטְתָּנוּ אוֹתָנוּ, "אֲבָדָה עֲצָה מִבָּנִים נִסְרָחָה חָכְמָתָם", שֶׁכְּשֶׁאֵין בְּיִשְׂרָאֵל מִי שֶׁיַּעֲמֹד וְיָשִׁיב לָאֶפִּיקוֹרְסִים אֲזַי נִסְרָחָה חָכְמָתָם שֶׁל הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים גַּם כֵּן. וְעַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִכִּיתָ אוֹתָנוּ מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְתוּבָה בַּתּוֹרָה, וְהִפְלֵאתָ אֶת מַכּוֹתֵינוּ מִכָּל הַצְּדָדִים, כִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ לָנוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה דִּקְדֻשָּׁה, נִסְתַּלְּקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ. וְכַת הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים מִתְגַּבְּרִים עַכְשָׁו בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁהֵם זוֹרְקִים חִצֵּיהֶם הָרָעוֹת. וּפוֹרְשִׁים רְשָׁתוֹת וּמְכְמוֹרוֹת גַּם עַל הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים, הַקְּרוֹאִים וְהוֹלְכִים לְתָמָּם. כִּי הֵם מַטְעִים אוֹתָם, וּמַרְאִין עַצְמָן לִפְנֵיהֶם כִּכְשֵׁרִים וּכְאִלּוּ רוֹצִים בְּטוֹבַת וְתַקָּנַת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁנֶּאֱחָזִין גַּם כַּמָּה נְשָׁמוֹת כְּשֵׁרוֹת בָּרְשָׁתוֹת שֶׁלָּהֶם, וּמַכְנִיסִים כְּפִירוֹת וּפִילוֹסוֹפְיָא וְאַפִּיקוֹרְסִית בְּלֵב יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ. וּמִתְגַּבְּרִים לְהַרְגִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי הָעַכּוּ"ם, לְהִתְלַבֵּשׁ בִּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵיהֶם, וְלִלְמֹד סִפְרֵיהֶם וּלְשׁוֹנוֹתֵיהֶם. "אוֹי לָנוּ כִּי שָׁדַדְנוּ", כִּי צָרָה כָּזֹאת לֹא הָיְתָה עַדַיִן לְיִשְׂרָאֵל מִימוֹת עוֹלָם. וְעַל מִי לָנוּ לְהִשָּׁעֵן, אֶל מִי נָנוּס לְעֶזְרָה, וְאַיֵּה הַמָּקוֹם לְהִתְחַבֵּא מִפְּנֵיהֶם, וּלְהַצִּיל אֶת בָּנֵינוּ וְזַרְעֵינוּ וְכָל זֶרַע עַמְּךָ בֵּית

יִשְׂרָאֵל מֵרִשְׁתּוֹתֵיהֶם וּמֵחִצֵּיהֶם. מִי יָגוּר לָנוּ אֵשׁ אוֹכְלָה,
מִי יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם, מִי יָחוּם עָלֵינוּ, מִי יְרַחֵם עָלֵינוּ,
מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרֵנוּ.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה לְבַד יָדַעְתָּ עֹצֶם הַצָּרָה הַזֹּאת. עָזְרֵנִי
כִּי עָלֶיךָ נִשְׂעָנּוּ, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה. חוּם וְרַחֵם
עָלֵינוּ וְעָזְרֵנוּ לִהְיוֹת חָזָק וְקַיָּם בֶּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד,
כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְלֹא יַעֲלֶה עַל לִבֵּי שׁוּם סְבָרָה מִסְּבָרוֹתֵיהֶם
וְשׁוּם קְשָׁיָא מִקְּשָׁיוֹתֵיהֶם וְשׁוּם דֶּרֶךְ מִדַּרְכֵיהֶם. רַק אֶזְכֶּה
אֲנִי וְזַרְעִי וְכָל חֶבְרָתֵנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לֵילֵךְ תָּמִיד
בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד, וּבְדַרְכֵי כָּל הַנְּבִיאִים הָאֲמִתִּיִּים
רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים וְתַנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים. וּבְדַרְכֵי כָּל
הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְהַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר
וָדוֹר. וּבְזִכּוּתָם מַלְּטֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל מִינֵי כְּפִירוֹת
וּבִלְבּוּלִים וּסְפֵקוֹת. וְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וַחֲזָקָה
בֶּאֱמֶת בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה לָעֲנִיִּים הַגּוֹנִים
הַרְבֵּה, וְאֶזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה מְאֹד בְּפִזּוּר גָּדוֹל
מְאֹד. וְתַעֲזְרֵנִי לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים
צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד". וּתְזַכֵּנִי לִצְדָקָה שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁאֶזְכֶּה
לִתֵּן לָעֲנִיִּים הַגּוֹנִים עַל צָרְכֵי שַׁבָּת קֹדֶשׁ, וּלְהַכְנִיס אוֹרְחִים
הַגּוֹנִים עַל שֻׁלְחָנִי בְּכָל שַׁבָּת קֹדֶשׁ. וְאֶזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלַי
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת תָּמִיד, וְעַל יְדֵי זֶה אֶזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה
לְהַאֲמִין וְלִבְטֹחַ בְּךָ תָּמִיד, וּלְפַזֵּר מָמוֹן הַרְבֵּה לִצְדָקָה בְּלֵב

טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. עַד שֶׁתֹּאמַר חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ מְאֹד מִצְוַת הַצְּדָקָה שֶׁלִּי, עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁתְּזַכֵּנִי. שֶׁהִיא עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת וְהַשְּׁלֵמוּת שֶׁל הַצְּדָקָה וְשֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְיֵקַיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְהֶאֱמִין בַּיהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה". וְאָזְכֶּה שֶׁתָּאִיר אוֹר הַצְּדָקָה שֶׁלִּי בְּאוֹר גָּדוֹל עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ. וְיֵקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ".

וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּרָכָה מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת. וְתִהְיֶה נִמְשֶׁכֶת הַבְּרָכָה מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּמְשֶׁכֶת בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ עַל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה. וְיִמְשַׁךְ עָלֵינוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וָדַעַת וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוּב עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְתַזְמִין לָנוּ פַּרְנָסוֹתֵינוּ בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה, קֹדֶם שֶׁנִּצְטָרֵךְ לָהֶם, בְּנַחַת וְלֹא בְּצַעַר, בְּהֶתֵּר וְלֹא בְּאִסּוּר, בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבִזּוּי מִתַּחַת יָדְךָ הָרְחָבָה וְהַמְּלֵאָה. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם:

וְעָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְהַצִּילֵנִי מֵעַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, וְתִשְׁמְרֵנִי בַּחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים, מִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁלֹּא אֶפָּגֵם בְּטִפֵּי הַמֹּחַ חָם וְשָׁלוֹם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. וּמְחוֹל לִי וְסַלַּח לִי וְכַפֵּר לִי עַל מַה שֶׁפָּגַמְתִּי בִּבְרִית קֹדֶשׁ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְזַכֵּנִי מְהֵרָה לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב:

וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִסַּכָּנַת דְּרָכִים. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי צַעַר וְיִסּוּרִין וְעִכּוּב בַּדֶּרֶךְ, וּמִכָּל אוֹרֵב וְאוֹיֵב וּמַסְטִין. וְתִהְיֶה תָּמִיד עִמִּי בְּשִׁבְתִּי בְּבֵיתִי, וּבְלֶכְתִּי בַּדֶּרֶךְ. בְּשִׁמְךָ אֵצֵא לַדֶּרֶךְ לְשָׁלוֹם, וּבְשִׁמְךָ אֶעֱבֹר הַדֶּרֶךְ בְּשָׁלוֹם, וְאָשׁוּב לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם. וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי הֶזֵּיקוֹת וְהֶפְסֵד בַּדֶּרֶךְ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. וּשְׁמֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּתְזַכֵּנִי לִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם צֵאתִי לַדֶּרֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו", וְעַל יְדֵי זֶה תִּכּוֹן לְפָנַי הַדֶּרֶךְ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תֵּלֵךְ לְפָנַי לְהַנְחוֹתִי הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֵלֵךְ בָּהּ. וְתָאִיר לְפָנַי בְּאוֹרְךָ הַגָּדוֹל. וּתְבִיאֵנִי וְתַגִּיעֵנִי לִמְחוֹז חֶפְצִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב:

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וּתְחָנֵּנִי בַּחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי אִסּוּרִים דְּאוֹרַיְתָא וּדְרַבָּנָן, וּתְזַכֵּנִי לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד יוֹמָם וָלָיְלָה. וְתַעֲזְרֵנִי לִלְמֹד בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים. וְתִהְיֶה עִמִּי תָּמִיד, וּתְחָנֵּנִי מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל, לְבָרֵר כָּל דִּינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְאֶזְכֶּה לֵידַע בְּבֵרוּר כָּל הַדִּינִים לַאֲמִתָּתָן, עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרָע, הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל, הַטָּהוֹר מִן הַטָּמֵא, הַמֻּתָּר מִן הָאָסוּר. וּתְזַכֵּנִי לִלְמֹד בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְאֶזְכֶּה לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן בֶּאֱמֶת. וּתְזַכֵּנִי לִשְׁמִירַת וְתִקּוּן הַבְּרִית בְּכָל הַבְּחִינוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת,

לִשְׁמִירַת בְּרִית עֶלְאָה וְלִשְׁמִירַת בְּרִית תַּתָּאָה, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת:

וּבְכֵן תְּחָנֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַעְזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי תָּמִיד. וּתְזַכֵּנִי לְכַוְּנִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאֶהְיֶה נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אֵלֶיךָ, וּמִתְגַּעְגֵּעַ לַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת לְיִרְאָתְךָ וְאַהֲבָתְךָ. וְכָל הַיּוֹם כְּלוֹ תִּהְיֶה תְּשׁוּקָתִי וְתִקְוָתִי וְכִסּוּפִי וְגַעְגּוּעַי רַק אֵלֶיךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת. וְעֵינַי יִהְיוּ כָּלוֹת כָּל הַיּוֹם לְהַשִּׂיג עֲבוֹדָתְךָ הָאֲמִתִּיּוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי. כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי. נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי. כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם. צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם. צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים":

אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל, אָבִי אָבִי אֲדוֹנִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי, צוּר לְבָבִי וּקְדוֹשִׁי, אַתָּה יוֹדֵעַ עֻצֶּם רְחוּקֵינוּ מִמְּךָ עַכְשָׁו אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְכַנּוֹת הַהַרְחָקָה בְּשׁוּם לָשׁוֹן שֶׁבָּעוֹלָם. וְאֵין לָנוּ שׁוּם סְמִיכָה כִּי אִם לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ אֵלֶיךָ וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתְךָ וּלְקַוּוֹת לְרַחֲמֶיךָ, כַּאֲשֶׁר גָּלִיתָ לָנוּ עַל-יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת דִּקְדֻשָּׁה הֵם בְּעַצְמָם טוֹבִים מְאֹד. עַל כֵּן בָּאתִי לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. הֶחָפֵץ בִּתְקוּנִי וְהַמְשַׁתֵּדֵל בְּהַצָּלָתִי, שֶׁתְּזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַרְגִּילֵנִי לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ אֵלֶיךָ תָּמִיד, בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְתַצִּילֵנִי

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְמַלֵּט נַפְשִׁי מִכָּל מִינֵי כְּסוּפִין רָעִים וּמִכָּל מִינֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת וְגַעְגּוּעִים רָעִים, וּמִכָּל מִינֵי תַּאֲוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים. וְלֹא יַעֲלֶה עַל לִבִּי שׁוּם כְּסוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת רָעִים כְּלָל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וְתַעְזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁאֶזְכֶּה לְדַבֵּר וּלְהוֹצִיא בְּפִי אֶת הַכְּסוּפִין וְהַגַּעְגּוּעִים טוֹבִים שֶׁלִּי. וְתַעְזְרֵנִי תָּמִיד לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ. וְאֶזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּבְשִׂיחָה בֵּינִי לְבֵין קוֹנִי תָּמִיד. וְאֶזְכֶּה לִשְׁפֹּךְ כָּל שִׂיחִי לְפָנֶיךָ תָּמִיד. וְכָל אֲשֶׁר עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה לְפָנֶיךָ מָלֵא רַחֲמִים, בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת, בְּכְסוּפִין גְּדוֹלִים וְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ אֵלֶיךָ, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת רַבּוֹת הִקְדֵּשָׁה עַל יְדֵי הַכְּסוּפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלִּי שֶׁאֶזְכֶּה לְהוֹצִיאָם וּלְפָרְטָם בְּפִי בְּפֵרוּשׁ בְּכָל יוֹם וָיוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר. וְאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי זֶה נְקֻדּוֹת קְדוֹשׁוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּלְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְיִהְיוּ נַעֲשִׂים אֶצְלִי כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה סַם חַיִּים. וְאֶזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ וּבַעֲבוֹדָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי תָּמִיד, שֶׁלֹּא יִתְגַּלְגֵּל וְלֹא יִתְדַּבֵּק בִּי וּבְזַרְעִי שׁוּם נֶפֶשׁ רָעָה חַס וְשָׁלוֹם הַיּוֹצֵאת וְנַעֲשֵׂית מִכְּסוּפִין רָעִים חַס וְשָׁלוֹם. וְתַעְזְרֵנִי שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנִּי תָּמִיד נְפָשׁוֹת קְדוֹשׁוֹת וְטוֹבוֹת הַרְבֵּה, עַל יְדֵי כְּסוּפִין הַטּוֹבִים שֶׁלָּנוּ. שֶׁנּוֹצִיאָם בְּפִינוּ. וְיִתְגַּבְּרוּ אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת, וְיַעוֹרְרוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ כֻּלָּם אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת:

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלֵינוּ. וְתוֹשִׁיעֵנוּ וּתְזַכֵּנוּ לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה

וְנוֹרָאָה עַד שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים.
וְתַעֲזְרֵנוּ שֶׁכָּל הָעַפּוּ"ם וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת יִהְיוּ כֻּלָּם
טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסוֹתֵינוּ. וְתָסִיר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם, וְיִקַּיֵּם
מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם וַיהוָה אִתָּנוּ אַל תִּירָאֵם".
וּתְבַטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע מִן הָעוֹלָם. וְתַעֲקֹר וּתְשַׁבֵּר וּתְבַטֵּל
דֵּעוֹתֵיהֶם הַמְּטֻעוֹת מִן הָעוֹלָם. וְתִתְגַּלֶּה מַלְכוּתְךָ וְהַשְׁגָּחָתְךָ
לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְיֵדְעוּ הַכֹּל שֶׁאֵין שׁוּם טֶבַע בָּעוֹלָם כְּלָל, רַק
הַכֹּל מִתְנַהֵג בְּהַשְׁגָּחָתְךָ לְבַד. וְתָאִיר עָלֵינוּ בְּאוֹר פָּנֶיךָ וְאַל
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. "הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי
בְּחַסְדֶּךָ". וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי
אַתָּה יְצַרְתּוֹ. וְיֵדְעוּ הַכֹּל כִּי אַתָּה מַשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת
עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע.
וְאֵין שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע בָּעוֹלָם כְּלָל. רַק הַכֹּל מֵאִתְּךָ לְבַד.
"פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ.
פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ. נְסָה עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ
יְהוָה". וּתְבַטֵּל חָכְמַת הַטֶּבַע חָכְמַת הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מִן
הָעוֹלָם, הַנִּמְשָׁכִין מֵהַסְתָּרַת פְּנֵי יְהוָה. וּתְגַלֶּה אֲמִתַּת
חָכְמַת הַנְהָגַת פְּנֵי הַשְׁגָּחָתְךָ בָּעוֹלָם אֵיךְ אוֹר פְּנֵי יְהוָה
חוֹפֵף עָלֵינוּ כָּל הַיּוֹם. וּמַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִיּוּת
בְּחָכְמָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, וּמַסְתִּיר
עַכְשָׁו הַנְהָגָתוֹ בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע. וְיֵדְעוּ הַכֹּל שֶׁגַּם הַטֶּבַע
בְּעַצְמָהּ אַתָּה מַנְהִיג בְּהַשְׁגָּחָתְךָ לְבַד, וְגַם הַטֶּבַע הִיא
הַשְׁגָּחָה. וְתִמָּלֵא רַחֲמִים עָלֵינוּ, וְתַמְשִׁיךְ גַּם עַכְשָׁו הַהַנְהָגָה
שֶׁתִּהְיֶה לָעֲתִיד, שֶׁאָז תְּבַטֵּל הַטֶּבַע לְגַמְרֵי, וְתַנְהִיג אֶת
עוֹלָמְךָ בְּהַשְׁגָּחָתְךָ לְבַד. וְנִזְכֶּה שֶׁגַּם עַכְשָׁו תַּנְהִיג אוֹתָנוּ
בְּהַשְׁגָּחָתְךָ לְבַד, בְּלִי שׁוּם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל. וְתַעֲזְרֵנוּ

שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ. עַד שֶׁיִּהְיֶה הַשֻּׁלְחָן שֶׁלָּנוּ מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ. וְיִהְיֶה נֶאֱמָר עַל הַשֻּׁלְחָן שֶׁלָּנוּ "זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה:"

וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם. וְתָבִיא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְתִבְנֶה לָנוּ בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ. וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵנוּ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: "שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר, בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבוּעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת. וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְהוָה רֵיקָם, אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כִּבְרַכַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ". וְנִזְכֶּה לְסַדֵּר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֶחֶם הַפָּנִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד. וְתוֹצִיא חַמָּה מִנַּרְתִּיקָהּ וְתִתְגַּלֶּה הַשֶּׁמֶשׁ בְּתָקְפָּהּ, וּתְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל עָצֶם אוֹר הַחַמָּה שֶׁתִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד בְּתָקְפָּהּ וּבִגְבוּרָתָהּ. וְתִרְפָּאֵנוּ עַל יָדָהּ מִכָּל תַּחֲלוּאֵינוּ וּמִכָּל מַכְאוֹבֵינוּ, רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף. וּתְתַקֵּן בְּרַחֲמֶיךָ כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְנוּ לְפָנֶיךָ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ". וְתַכְנִים אֶת הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה מִן הַחוּץ לִפְנִים לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה וְלֹא תֵּלֵךְ עוֹד רְבוּי הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה לְהָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל הַשֶּׁפַע טוֹבָה וְהַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת יִהְיֶה נִמְשָׁךְ לָנוּ מֵאִתְּךָ. וּתְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "יִפְתַּח יְהוָה לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה. כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ. וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט. וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ":

חוּם וַחֲמֹל עָלֵינוּ. וּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים, וְזַכֵּנוּ לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ, וְלִשְׁמִירַת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת. וְלִשְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר, וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת. וּתְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדַעַת. וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ מִדַּת הָרַחֲמָנוּת תָּמִיד. וְנִזְכֶּה לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת לְתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה לַעֲנִיִּים הַגּוֹנִים הַרְבֵּה. וְעָזְרֵנוּ וְזַכֵּנוּ לְכִסּוּפִין דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ לְשִׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת תָּמִיד. וְתֵן לָנוּ פַּרְנָסוֹתֵינוּ בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה מִיָּדְךָ הַמְּלֵאָה וְהָרְחָבָה, לְמַעַן נִזְכֶּה לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ וּבַעֲבוֹדָתְךָ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. עַד אֲשֶׁר נִזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּךָ תָּמִיד לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת בְּאוֹר פָּנֶיךָ. "אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה". וְתִשְׁמֹר לָנוּ חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים. וּתְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "לְעוֹלָם אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ". וְנִרְאֶהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן". וְנֶאֱמַר: "וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר". וְנֶאֱמַר: "וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ. וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ". יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי":

לב

"אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ". רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲדוֹן הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה אֲשֶׁר הַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנֶךָ.

וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים בָּרֹאת שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה חָתָן וְכַלָּה, גִּילָה וְרִנָּה דִּיצָה וְחֶדְוָה, זַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁאֶזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת הַכְנָסַת כַּלָּה לַחֻפָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְאֶזְכֶּה בְּכָל עֵת לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, לְשַׂמְּחָם בְּכָל עֹז וְחֶדְוָה, לְהַרְבּוֹת בְּכָל מִינֵי שִׂמְחָה לִפְנֵיהֶם, וְלָרְקֹד לִפְנֵיהֶם בְּכָל כֹּחִי בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה. וְאֶזְכֶּה עַל־יְדֵי הָרִקּוּדִין לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְתִתֵּן שִׂמְחָה בְּלִבִּי עַד שֶׁיִּתְנַשְּׁאוּ רַגְלַי עַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַלֵּב. לְרָקֹד הַרְבֵּה לִפְנֵי חָתָן וְכַלָּה. וּלְפַזֵּז וּלְכַרְכֵּר בְּכָל עֹז לִפְנֵיהֶם. וְאֶזְכֶּה עַל יְדֵי הָרִקּוּדִין לְהַמְשִׁיךְ ה׳ [חַמְשָׁה] אַלְפִין שֶׁבִּבִינָה, לְהַמְתִּיק עַל יְדֵי זֶה כָּל הַשַּׁ״ךְ דִּינִים, וְיִתְחַפֵּךְ הַדִּין לְרַחֲמִים פְּשׁוּטִים. וְנִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ כָּל הַה׳ [הַחֲמִשָּׁה] קוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וְיִקַּיֵּם מֵהֶרָה מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: ״עוֹד יִשָּׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַיִם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה, קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה, קוֹל אוֹמְרִים הוֹדוּ אֶת יְהוָה צְבָאוֹת, כִּי טוֹב יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ״. וְאֶזְכֶּה תָּמִיד לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְיַחֵד וּלְחַבֵּר חָתָן וְכַלָּה הָעֶלְיוֹנִים. וּתְרַחֵם עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדְשֶׁךָ, רַעְיָתְךָ הַמְּשׁוּכָה אַחֲרֶיךָ, כַּלָּה קְרוּאָה בְּנְעִימָה בְּאַהֲבָתְךָ וּבְחֶמְלָתֶךָ, וְתַמְתִּיק וּתְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּנַשְּׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת. וּתְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתְךָ תָּמִיד, וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ, וְתַעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, וְתִבְנֶה בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ. וְיִקַּיֵּם מֵהֶרָה מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: ״אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו. וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן, וְנִחַמְתִּים, וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם״. וְנִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּנֹעַם זִיוֶךָ, בָּעֵת

שֶׁתִּתְעַטֵּר בַּעֲטָרַת תִּפְאֶרֶת עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. כָּאָמוּר: "צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ", בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

לג

רִבּוֹן עָלְמִין אַנְתְּ הוּא חַד וְלָא בְּחִשְׁבָּן. אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָה בָּךְ כְּלָל. אַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנָּךְ כְּלָל, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ, וּמַלְכוּתְךָ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. כָּל צְבָא מַעְלָה וְכָל צְבָא מַטָּה, כָּל הַהֵיכָלִין וְהַמַּדְרֵגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְכָל הַמַּדְרֵגוֹת וְהַהֵיכָלִין שֶׁל הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא. וַאֲפִלּוּ בְּעֶשֶׁר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא מְלָבֵשׁ חַיּוּתְךָ יִתְבָּרַךְ לָעַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. וְאֵין שׁוּם סִטְרָא אַחֲרָא וּקְלִפָּה וְטֻמְאָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְלֻבָּשׁ בָּהֶם חַיּוּתְךָ יִתְבָּרַךְ, כִּי אַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָהֶם שׁוּם חַיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל. וַאֲפִלּוּ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּבְכָל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּכָל הָעֲבֵרוֹת וְהָאִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה, מְלֻבָּשׁ וּמְסֻתָּר חַיּוּתְךָ יִתְבָּרַךְ, כִּי מַלְכוּתְךָ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

עַל כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. אֲדוֹן כֹּל. לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פָּנֶיךָ. וְלִשְׁטֹחַ כַּפַּי לְרַחֲמֶיךָ וַחֲנִינוּתֶיךָ. שֶׁתְּחָנֵּנִי בַּחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים. וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי שֵׂכֶל וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה. וְכֹחַ וּגְבוּרָה מֵאִתְּךָ. שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עַל

יִצְרִי הָרַע וּלְכוֹפוֹ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לְךָ בֶּאֱמֶת וְאָזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתְךָ וּלְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ בְּכָל מָקוֹם, בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְמוּ חַס וְשָׁלוֹם, תָּמִיד אֶתְקָרֵב אֵלֶיךָ. וְאָזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר", וּלְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד. וּתְזַכֵּנִי וְתַעְזְרֵנִי לְהַכִּיר אוֹתְךָ וּלְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ מִמָּקוֹם שֶׁאֲנִי שָׁם עַכְשָׁו בָּעֵת הַזֹּאת. וְאִם בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים נָפַלְתִּי לְמָקוֹם שֶׁנָּפַלְתִּי וְיָרַדְתִּי לְמָקוֹם שֶׁיָּרַדְתִּי, אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. שֶׁגַּם בִּמְקוֹמִי שֶׁאֲנִי שָׁם עַכְשָׁו בָּעֵת הַזֹּאת. גַּם שָׁם אַתָּה נִמְצָא. כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנָּךְ. וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתֶּךָ.

עַל כֵּן חוּס וַחֲמֹל עָלַי, וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת הַלָּלוּ הַמְגֻנִּים מְאֹד, "גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ". מָלֵא רַחֲמִים, "מַעֲשֵׂי יָדֶךָ אַל תֶּרֶף", אֱחֹז בִּי וְהוֹצִיאֵנִי מֵהֶרָה מִכָּל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁפָלִים וְהַמְגֻנִּים. וְתַעְזְרֵנִי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ תָּמִיד בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁאֲנִי שָׁם. וְאָזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ" וְתִהְיֶה נִמְצָא עִמִּי תָּמִיד בְּכָל עֵת, וּתְקָרְבֵנִי אֵלֶיךָ בְּרַחֲמֶיךָ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי זוֹכֶה לִדְרֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ כָּרָאוּי. וּתְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "נִדְרַשְׁתִּי לְלֹא שָׁאָלוּ, נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי, אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי לֹא־קָרָא בִשְׁמִי. שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפַּי פֵּרַשְׁתִּי יָדַי כָּל הַיּוֹם. נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה, אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמַיִם, חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז. כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ.

דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶיךָ. קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ, וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ. חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי". וּמַהֵר לְחַלְּצֵנִי וּלְהוֹצִיאֵנִי מִכָּל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הַמְּגֻנִּים וְהַמְטֻנָּפִים וְהַנְּמוּכִים וְהַמְגֻשָּׁמִים מְאֹד. "אַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְאַל תֶּאְטַר עָלַי בְּאֵר פִּיהָ" וּמַהֵר לְגָאֳלֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ וּלְהוֹצִיאֵנִי וּלְהַעֲלוֹתֵנִי וּלְטַהֲרֵנִי מִכָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי לְפָנֶיךָ עַל יְדֵי כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּשׁוֹגֵג וּבְמֵזִיד בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן.

חוּם וַחֲמֹל עָלַי וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי כֹּחַ וּגְבוּרָה דִּקְדֻשָּׁה מִן הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר זָכוּ לִכְלֹל אֶת יִצְרָם, אֲשֶׁר הֵם דּוֹמִים לְמַלְאַךְ יְהוָה צְבָאוֹת מַמָּשׁ. וְעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת רַבּוֹת אֵין מִסְפָּר, וְכָבְשׁוּ אֶת תַּאֲוָתָם, וְכָפוּ אֶת יִצְרָם תַּחְתָּם, עַד אֲשֶׁר שָׁבְרוּ וּבִטְלוּ אֶת יִצְרָם לְגַמְרֵי. וְזָכוּ לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ בֶּאֱמֶת בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה וְהַשְׁלֵמוּת. שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וּבִזְכוּתָם וְכֹחָם הַגָּדוֹל נִשְׁעָנְתִּי, שֶׁתָּחֹס וְתַחְמֹל עָלַי בִּזְכוּתָם, וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי מִכֹּחָם וּגְבוּרָתָם, וְתַעְזְרֵנִי שֶׁאָזְכֶּה גַּם כֵּן לָכֹל וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל אֶת יִצְרִי הָרָע, שֶׁאָזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת לְגַמְרֵי, וְלֹא יִשָּׁאֵר בִּי שׁוּם רָע כְּלָל. וְאָזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְתַעְזְרֵנִי שֶׁהָרַע שֶׁנֶּאֱחַז בִּי יִפֹּל וְיִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי. וְהַטּוֹב וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּעֲלָם וְנִסְתָּר בִּי וּבְמִדּוֹתַי, הַכֹּל יִתְבָּרֵר וְיִתְגַּלֶּה וְיִתּוֹסֵף עָלָיו אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא, עַד שֶׁאָזְכֶּה לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר כָּל הַטּוֹב שֶׁבִּי. וּתְזַכֵּנִי לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, עַד

שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ וּלְהִתְדַּבֵּק בְּךָ וּבְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בֶּאֱמֶת וּבִתְמִימוּת. וְתִפְתַּח לִי אוֹר הַדַּעַת שֶׁאֶזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתְךָ וּלְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד בְּאַהֲבָה יְתֵרָה, בְּאַהֲבָה רַבָּה וְאַהֲבַת עוֹלָם בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה. וּתְמַעֵט הַצְּמְצוּמִים וְהַלְּבוּשִׁים וְהַמְּסָכִים הַמַּבְדִּילִים, וּתְזַכֵּנִי לֵידַע וּלְהַכִּיר אוֹתְךָ בְּלִי צְמְצוּמִים וּלְבוּשִׁים רַבִּים, וּתְקָרְבֵנִי אֵלֶיךָ בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל וּבְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

אָנָּא יְהוָה רַחֲמָן מָלֵא רַחֲמִים, פּוֹדֶה וּמַצִּיל, גּוֹאֵל חָזָק, חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמְּךָ נִדָּח, עֲמֹד עַל יְמִינִי וְסָמְכֵנִי וְעָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לָכוּף אֶת יִצְרִי לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ. וְאֶזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹות וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בִי. וּתְזַכֵּנִי מֵעַתָּה לִימֵי טוֹב, וְאֶזְכֶּה לְהַגְבִּיר יְמֵי טוֹב עַל יְמֵי רָע, לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל יְמֵי רָע תַּחַת יְמֵי טוֹב. וְאֶזְכֶּה לְהָבִין וְלִרְאוֹת וּלְמְצֹא וּלְגַלּוֹת הַטּוֹב הַמִּלְבָּשׁ בִּימֵי רָע, וּלְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרָע. וְתָחוֹס וְתַחְמֹל עָלַי מֵעַתָּה, וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ תָּמִיד מִימֵי רָע. שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עָלַי חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בַּעֲוֹנוֹתַי כָּבְרוּ עָלַי יְמֵי רָע הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדַּי, עַד אֲשֶׁר "כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל". חוּס וַחְמֹל עָלַי מֵעַתָּה וְהַצִּילֵנִי וּמַלְּטֵנִי וּפְדֵה נַפְשִׁי מִן הַיְמֵי רָע. וְעָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל הַיְמֵי רָע תַּחַת הַיְמֵי טוֹב. וְהַצִּילֵנִי מִכָּל רָע, מִכָּל מִכְשׁוֹל עָוֹן, וּמִכָּל הַתַּאֲוֹות וּמִדּוֹת רָעוֹת. וְאֶזְכֶּה לְקַדֵּשׁ עַצְמִי בַּמֻּתָּר לִי בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְאֶזְכֶּה מֵעַתָּה שֶׁיִּהְיוּ כָּל יָמַי טוֹבִים, וַאֲבַלָּה יָמַי בַּטּוֹב הָאֲמִתִּי, וּשְׁנוֹתַי בְּנֹעַם

הָעֶלְיוֹן, שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲסֹק כָּל יְמֵי בַּעֲבוֹדָתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ בֶּאֱמֶת, וּלְהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּךָ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ". וְאֶזְכֶּה לְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם תָּמִיד, שֶׁיִּהְיֶה לִי שָׁלוֹם בְּמִדּוֹתַי וּבְמַאוֹרָעוֹתַי, שֶׁתָּמִיד אֶמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל אָדָם. וּתְזַכֵּנִי תָּמִיד שֶׁאֶהְיֶה רוֹדֵף שָׁלוֹם, לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ, בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְתַעְזְרֵנִי שֶׁאֶהְיֶה בְּכָלָל הָעוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם:

וּתְזַכֵּנִי לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד. וְעַל יְדֵי זֶה תְּקָרְבֵנִי בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר אֶל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם". וְתַעְזְרֵנִי לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם כָּל הַתַּרי"ג מִצְוֹת דְּאוֹרַיְיתָא וְכָל הַמִּצְוֹת דְּרַבָּנָן, עִם כָּל עַנְפֵיהֶם הַיּוֹצְאִים מֵהֶם וְעִם כָּל פְּרָטֵיהֶם וְדִקְדּוּקֵיהֶם. וַאֲפִלּוּ הַמִּצְוֹת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְכָל אָדָם לְקַיְּמָם עַכְשָׁו, תְּזַכֵּנִי לִלְמֹד וְלַהֲגוֹת בָּהֶם, וּלְקַיְּמָם בְּרוּחָנִיּוּת עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי כְּלָלִיּוּת שֶׁל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי עֶצֶם הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם שֶׁיִּהְיֶה בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְאֶהְיֶה נִכְלָל בְּתוֹכָם בִּכְלָלִיּוּת גָּדוֹל עַד שֶׁנִּהְיֶה אֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ נֶחְשָׁבִים כְּאִישׁ אֶחָד:

וְתַעֲלֶה אוֹתִי מַעֲלָה מַעֲלָה חִישׁ קַל מְהֵרָה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת כֻּלּוֹ [כְּלִי] טוֹב בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ

וּבְכֹחַ הַגָּדוֹל וּבְכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר וְלִמְצֹא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ וְנִסְתָּר בֵּין כָּל הָרְשָׁעִים וַאֲפִלּוּ בֵּין הָעַכּוּ"ם. עַד שֶׁאַפִלּוּ כְּשֶׁאַדַּבֵּר עִם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, אוֹ כְּשֶׁאֶרְאֶה מִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת אוֹ כְּשֶׁאֶהְיֶה מֻכְרָח לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה עֵסֶק אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן עִם הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, אֲזַכֶּה תָּמִיד לִמְצֹא וּלְגַלּוֹת חַיּוֹת אֱלֹהוֹת הַשּׁוֹכֵן וְנִסְתָּר בְּקִרְבָּם בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבְכָל מִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. וְתַעֲזֹרֵנִי שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁאַדַּבֵּר אוֹ אֶהְיֶה עוֹסֵק עִמָּהֶם, יִפֹּל הָרָע לְפָנַי. וְהַטּוֹב וְהַקְּדֻשָּׁה הַשּׁוֹכֵן שָׁם יִתְגַּלֶּה וְיָאִיר בְּאוֹר גָּדוֹל. וְיִהְיוּ נִתְגַּלִּין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַמִּלְבָּשִׁין שָׁם שֶׁהֵם מְחַיִּין כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְהָאוֹתִיּוֹת יִהְיוּ בּוֹלְטוֹת וּמִצְטָרְפוֹת וְיִתּוֹסֵף עֲלֵיהֶם אוֹר רַב מִלְּעֵלָּא. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְלַקֵּט וּלְבָרֵר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם וּמִכָּל מִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, וְלִבְנוֹת מֵהֶם בִּנְיָנִים שְׁלֵמִים דִּקְדֻשָּׁה. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו, גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ, לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ. בָּרְכוּ יְהוָה כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ. בָּרְכוּ יְהוָה כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי לֹא הָיָה עוֹלֶה עַל דַּעְתִּי לְבַקֵּשׁ כָּל אֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ כָּל הִתְרַחֲקוּתִי מִמְּךָ, אֲבָל אַפִלּוּ לְפִי מְעַט יְדִיעָתִי מֵהִתְרַחֲקוּתִי מִמְּךָ, גַּם כֵּן לֹא הָיָה עוֹלֶה עַל דַּעְתִּי לְבַקֵּשׁ עַל מְעַט מֵאֵלֶּה. אַךְ אַתָּה יְהוָה יָדַעְתָּ אֶת לִבִּי, כִּי כָּל דִּבְרֵי תְּחִנּוֹתַי וּבַקָּשׁוֹתַי וְכָל תִּקְוָתִי וּמִבְטָחִי עֲדַיִן. הוּא רַק עַל זְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר אָנוּ חוֹסִים בְּצֵל

כַּנְפֵיהֶם. עַל כֵּן עֲלֵיהֶם אֲנִי נִשְׂעָן לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ כָּל אֵלֶּה, כִּי כֹחָם הַגָּדוֹל מַסְפִּיק אֲפִלּוּ עָלַי, אֲפִלּוּ בְּהִתְרַחֲקוּתִי הֶעָצוּם מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר וָעֵרֶךְ, אַף עַל פִּי כֵן בְּכֹחָם הַגָּדוֹל אֲנִי בָּטוּחַ וְנִשְׂעָן וְנִסְמָךְ וְנֶאֱחָז, שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לִי תִּקְוָה לִזְכוֹת לְכָל מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתִּי מִלְּפָנֶיךָ, וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִזֶּה. כִּי רַחֲמֶיךָ לֹא כָלִים. וְזִכּוּת וְכֹחַ וּגְבוּרַת כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם. וְאֵין שׁוּם סִטְרָא דִּמְסָאֲבָא שֶׁתּוּכַל לַעֲמֹד נֶגֶד קְדֻשָּׁתָם וּמַעֲלָתָם וְגָבְהָם וְתָקְפָּם וְחָזְקָם וְכֹחָם וּגְבוּרָתָם. וְזִכּוּתָם וְכֹחָם הַגָּדוֹל יַעֲזֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לָנוּ וּלְכָל הַחוֹסִים בָּהֶם, כִּי גְּדוֹלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם, וְהֵם נִקְרָאִים חַיִּים תָּמִיד. וּתְזַכֵּנִי לִהְיוֹת רָגִיל בְּיוֹתֵר לָבוֹא עַל צִיּוֹן קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, וּלְהִשְׁתַּטֵּחַ שָׁם, וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לִפְנֵיהֶם בֶּאֱמֶת, כְּאִלּוּ הָיוּ בַּחַיִּים חַיּוֹתָם וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאֶזְכֶּה לְעוֹרֵר רַחֲמֵי לִבָּם עָלַי. וְיֶהֱמוּ וְיִכְמְרוּ רַחֲמֵיהֶם עָלַי, אֲשֶׁר אֲנִי כָּלוּא וְסָגוּר כָּל כָּךְ שָׁנִים בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ חָרְחוֹקִים מִמְּךָ כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּבֵרוּר כָּל עִנְיָנֵינוּ וּמַחוֹתֵנוּ בָּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. וְהֵם יוֹדְעִים עֹצֶם הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל הָאָדָם הָעוֹבֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה "כְּאוֹרֵחַ נָטָה לָלוּן", וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב עַל אַחֲרִיתוֹ מַה יֵּעָשֶׂה בָּעוֹלָם הָעוֹמֵד וְהַקַּיָּם לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים. מָרָא דְּעָלְמָא כְּלָא, הַגּוּף שֶׁלְּךָ וְהַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ חוֹסָה עַל עָמָלְךָ וַעֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, וְעָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה וַאֲמִתִּיּוֹת:

וְזַכֵּנִי לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד בֶּאֱמֶת, וּלְהַכִּיר אַהֲבָתְךָ הַגְּדוֹלָה שֶׁאַתָּה אוֹהֵב אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ

בְּמִצְוֹתֶיךָ, אֲשֶׁר בָּהֶם מִלְבָּשׁ אַהֲבָתְךָ הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר אַתָּה אוֹהֵב אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, אַהֲבָה אֲמִתִּית אַהֲבָה וְחֶמְלָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ וְתַכְלִית, אֲשֶׁר מֵאַהֲבָתְךָ הַגְּדוֹלָה וּמֵחֶמְלָתְךָ הָאֲמִתִּית עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, צִמְצַמְתָּ אֱלֹהוּתְךָ כְּבֵיכוֹל וְהִלְבַּשְׁתָּ אַהֲבָתְךָ בְּהַתּוֹרָה וּמִצְוֹת הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ בְּאַהֲבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ נֶאֱמָן בֵּיתֶךָ, אֲשֶׁר כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הִיא שִׁעוּר וְצִמְצוּם הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל עַל יְדֵי זֶה לְהַכִּיר אוֹתְךָ וּלְהַשִּׂיג אוֹתְךָ וּלְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה. חוּס וְחָנֵּנִי וְזַכֵּנִי לְקַיֵּם כָּל מִצְוֹתֶיךָ בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, וְתַעֲזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁאָזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהוּא סִתְרֵי תוֹרָה שֶׁהִיא אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁהִיא הָאַהֲבָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה בֵּינְךָ וּבֵין יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ קֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר הָאַהֲבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אוֹר הָאַהֲבָה הַזֹּאת כִּי אִם עַל יְדֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַכּוֹפִים אֶת יִצְרָם, וּמְבַטְּלִים כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל וְלִבָּם בִּרְשׁוּתָם.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, עָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְדַּבֵּק וּלְהִכָּלֵל בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ הַכֹּחַ הַזֶּה לְהַכְנִיס וּלְהָאִיר גַּם בָּנוּ אוֹר הָאַהֲבָה הַזֹּאת שֶׁבַּדַּעַת. וּתְחָנֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתַעֲזְרֵנִי שֶׁאָזְכֶּה גַּם כֵּן בִּזְכוּתוֹ וְכֹחוֹ לָכֹף וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל אֶת יִצְרִי הָרָע, וּלְסַלֵּק וּלְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת. וְיִהְיֶה לִבִּי בִּרְשׁוּתִי תָּמִיד, וַאֲקַשֵּׁר כָּל הַמִּדּוֹת וְהַיָּמִים שֶׁבַּלֵּב אֶל הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ. וּכְמוֹ

שֶׁבְּהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַמְשֹׁרָשׁ בָּנוּ, אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ, עַד אֲשֶׁר כְּפִי מְעַט הִתְנוֹצְצוּת הַדַּעַת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ בָּנוּ מִגְּדֻלָּתֶךָ וְרוֹמְמוּתֶךָ וְיִחוּדֶךָ וְאַחְדוּתֶךָ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ הָיוּ מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת כֻּלָּם, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָרִים אֶת יָדֵינוּ וְאֶת רַגְלֵינוּ בִּלְעָדֶיךָ, כֵּן תַּעְזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַשֵּׁר אֶת הַלֵּב וּמִדּוֹתָיו אֶל הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. וְיִהְיֶה לִבִּי בִּרְשׁוּתִי, עַד שֶׁאֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְשַׁבֵּר וּלְסַלֵּק וּלְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל הַתַּאֲוֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת, וְיִהְיֶה נִכְלָל הַלֵּב וּמִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים בְּהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, וְיַקְבֵּל לִבִּי וּמִדּוֹתַי מֵאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה גַּם בְּזִמַּן וּבְיָמִים וּבְמִדּוֹת לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין וּלְטָעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז שֶׁהוּא אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת. וְאֶזְכֶּה לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג סִתְרֵי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים, וּתְזַכֵּנִי וְתַעְזְרֵנִי לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ וְאֶל תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְאֶל הַשָּׁלוֹם בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאֶזְכֶּה תָּמִיד לְהַשִּׂיג סִתְרֵי תוֹרָה הַגְּבוֹהִים יוֹתֵר:

וְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים. וְאִם אָמְנָם אֵין הָעוֹלָם כְּדַאי עַכְשָׁו לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים. אַף־עַל־פִּי־כֵן תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, וּתְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים עָלֵינוּ, וְתַעְזְרֵנוּ בְּטוּבוֹתֶיךָ וַחֲנִינוֹתֶיךָ הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלּוּ לָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים וְהַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁאֵין לָנוּ עַכְשָׁו שׁוּם סְמִיכָה וְתִקְוָה כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים וְהַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה. כִּי

הֵם לְבַדָּם מְגִנִּים עָלֵינוּ עַכְשָׁו בְּעֹמֶק הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה,
בְּעוּקְבָא דִמְשִׁיחָא, חוּסָה עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ יֶהֱמוּ מֵעֶיךָ עָלֵינוּ,
וְעָזְרֵנוּ לְכַבֵּשׁ אֶת יִצְרֵנוּ, לָסוּר מֵרָע לְגַמְרֵי כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב,
וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ תָּמִיד עַד שֶׁנִּזְכֶּה לֶהָנוֹת וְלִטְעֹם גַּם
בָּעוֹלָם הַזֶּה מֵאוֹר הַגָּנוּז וְצָפוּן וְזָרוּעַ לַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב: "אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה". וּכְתִיב:
"אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ". וְתַמְשִׁיךְ
שָׁלוֹם עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם, וּתְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת מִן
הָעוֹלָם עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַשָּׁלוֹם יִמָּשְׁכוּ וְיִתְקָרְבוּ כָּל
הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתְךָ וּלְיִרְאָתְךָ בֶּאֱמֶת. אַפְלוּ הָרְחוֹקִים מִן
הַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית הָרְחוֹק אֲפִלּוּ הַמְשֻׁקָּעִים
וְהַמְלֻכְלָכִים בְּכָל מִינֵי תּוֹעֵבוֹת וְטִנּוּפִים וְלִכְלוּכִים. כֻּלָּם
יִתְעוֹרְרוּ בֶּאֱמֶת. וְיָשׁוּבוּ אֵלֶיךָ מִמָּקוֹם שֶׁהֵם. עַל יְדֵי כֹּחַ
הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים תָּמִיד לְגַלּוֹת אֱלֹהוּתְךָ
וּלְפַרְסֵם אַדְנוּתְךָ עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין
יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְתַמְשִׁיךְ גַּם עַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה
הַשָּׁלוֹם הַנִּפְלָא שֶׁאַתָּה עָתִיד לְגַלּוֹת לֶעָתִיד לָבוֹא, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב: "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל
וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם. לֹא יָרֵעוּ וְלֹא
יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי. כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְהוָה
כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". וּתְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "בּוֹרֵא נִיב
שְׂפָתָיִם, שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו.
שָׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל. יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ
יִתֵּן, יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם". אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד:

לד

״פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְּבוּנוֹת. אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי פִי. נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי. הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי. שְׁמַע יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר קָדְשֶׁךָ. אַל תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרֶשַׁע אֶת אִישִׁים פּוֹעֲלֵי אָוֶן וּבַל אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם. לֵבָב עָקֹשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי, רָע לֹא אֵדָע. הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע. לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי״.

עָזְרֵנִי רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָרָא דְעַלְמָא כְּלָא שֶׁאָזְכֶּה לְקַשֵּׁר אֶת לִבִּי לְאִמְרֵי פִי, וְיִהְיֶה כְּפִי כֵּן לִבִּי. וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר לְפָנֶיךָ שִׂפְתֵי מִרְמָה וְלֹא יִהְיֶה חָלָק לִבִּי מֵאִמְרֵי פִי. וְאֶזְכֶּה לְשִׁפְכָּה שִׂיחִי וּתְפִלָּתִי וּתְחִנָּתִי וּבַקָּשָׁתִי לְפָנֶיךָ בְּפֶה מָלֵא וּבְלֵב שָׁלֵם, עַד שֶׁיִּתְקַשֵּׁר לִבִּי לְאִמְרֵי פִי בִּתְחִנּוֹתַי וּבַקָּשׁוֹתַי. וְתִהְיֶה עִמִּי תָּמִיד וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתַעֲזְרֵנִי וּתְזַכֵּנִי לְפָרֵשׂ כָּל שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ תָּמִיד בְּכָל לֵב, וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה לְפָנֶיךָ תָּמִיד בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְאֶזְכֶּה לְהַרְבּוֹת מְאֹד בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּבְשִׂיחָה בֵּינִי לְבֵין קוֹנִי, עַד שֶׁתִּתְגַּלֶּה וְתָאִיר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַמְּשֹׁרֶשֶׁת בִּי שֶׁהִיא בְּחִינַת צַדִּיק מוֹשֵׁל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ׳וְעַמֵּךְ (יִשְׂרָאֵל) כֻּלָּם צַדִּיקִים׳, וְהַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת תָּאִיר וְתִמְשֹׁל עַל יְדֵי אִמְרֵי פִי בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת. וְאֶזְכֶּה לְקַשֵּׁר לִבִּי לַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק, עַד שֶׁתָּאִיר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת מִפִּי לְלִבִּי

עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הָאַהֲבָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַשִּׂם יִתְבָּרַךְ הַמְּשֹׁרֶשֶׁת בִּי. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל וְיִפֹּל מִלִּבִּי חֶרְפַּת לֵב עָרְלַת לֵב שְׁבִירַת לֵב, שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹות רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּכְלִבּוּלִים, הַשּׁוֹרִין עַל לִבִּי עַד אֲשֶׁר כָּל לִבִּי נִשְׁבַּר וְנִשְׁחַת וְנִתְקַלְקֵל מְאֹד מְאֹד עַל יְדֵי רִבּוּי הַחֲרָפוֹת הַלָּלוּ. וְכֻלָּם יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנִּי לְגַמְרֵי עַל יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּי, שֶׁתְּזַכֵּנִי שֶׁתִּתְגַּלֶּה וְתָאִיר מִפִּי לִלִּבִּי עַל יְדֵי דִּבְרֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת אֵלֶיךָ וְלַעֲבוֹדָתֶךָ שֶׁאֶזְכֶּה לֵאָמְרָם בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם מֵעוּמְקָא דְּלִבָּא בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

אָנָּא יְהוָה מָלֵא רַחֲמִים רַבִּים, חוֹמֵל דַּלִּים, שׁוֹמֵעַ אֶנְקַת אֲבִיוֹנִים, רוֹאֶה בְּעָלְבּוֹן עֲלוּבִים, הֶחָפֵץ בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים וְאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָם, "אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ כָּל צוֹרְרָי. חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי". הֲרִינִי לְפָנֶיךָ מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה. מָלֵא חֶרְפּוֹת וּבְזָיוֹנוֹת. מָה אוֹמַר מָה אֲדַבֵּר וּמָה אֶצְטַדָּק. חוּם וַחֲמֹל עָלַי. "הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים". זַכֵּנִי לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת. זַכֵּנִי לְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם בְּאֹפֶן שֶׁאוּכַל לְעוֹרֵר הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בִּי. וְתָאִיר בִּי מִפִּי לִלִּבִּי בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת לִבִּי הַפָּגוּם מְאֹד, וְאֶזְכֶּה לְחַסֵּיר וּלְבַטֵּל מִלִּבִּי כָּל הַחֶרְפּוֹת לֵב וְכָל הָעֲרָלַת לֵב, וְכָל הָעַקְמִימִיּוֹת שֶׁבִּלִּבִּי, כִּי לִבִּי מָלֵא עַקְמִימִיּוֹת רַע מְאֹד בִּלִי שִׁעוּר וָעֵרֶךְ וּמִסְפָּר. "עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי יֵדָעֶנּוּ". וְאַתָּה יְהוָה חוֹקֵר לֵב וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת, רְפָא אֶת שִׁבְרִי, וַחֲבֹשׁ

אֶת מַכְאוֹבֵי נַפְשִׁי הַמְרֻבִּים מְאֹד. חוּס וַחֲמֹל עָלַי רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ רֹעַ לִבָּבִי וְהָעַקְמִימִיּוּת הָרָע שֶׁנֶּאֱחַז וְנִתְעָרֵב בִּלִבִּי, עַד שֶׁכָּל לִבִּי מָלֵא הִרְהוּרִים וְתַאֲוֹת וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד, בְּלִי שִׁעוּר וָעֵרֶךְ וּמִסְפָּר, עַד שֶׁקָּשֶׁה לִי לָנוּחַ וְלִשְׁקֹט שָׁעָה אַחַת. כִּי בְּכָל עֵת וְשָׁעָה רוֹדְפִין הַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים אַחֲרַי וּמְחָרְפִין וּמְשַׁבְּרִין אֶת לִבִּי. עַד אֲשֶׁר אֵינִי יוֹדֵעַ שׂוּם דֶּרֶךְ וְנִתִּיב וְעֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לְהִמָּלֵט מֵהֶם. וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁמִּתְנוֹצֵץ לִי עֲדַיִן אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת עֵצוֹת טוֹבוֹת, אֵינִי מְקַיְּמָם מֵעֹצֶם הַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת וּפְזוּר הַלֵּב וְהַנֶּפֶשׁ.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַר לִי מְאֹד. אַתָּה יָדַעְתָּ מְרִירוּתִי הֶעָצוּם.

אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וְרֹעַ לִבָּבִי בְּכָל בְּחִינוֹתֶיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ. וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְרַפְּאוֹת אוֹתִי כִּי אִם אַתָּה לְבַד, יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, בַּחֲסָדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים לְבַד, בְּחֶסֶד חִנָּם לְבַד. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי זוֹכֶה לְדַבֵּר אֲפִלּוּ דְּבָרִים אֵלּוּ בֶּאֱמֶת, כַּאֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ, כִּי מְחָרְפִים אוֹתִי בְּכָל מִינֵי חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת. "כָּל רוֹאַי יַלְעִיגוּ לִי, יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ. כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבוּשַׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי. מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם". וּבְכָל עֵת וָרֶגַע מְעֹרָכָב בְּדַעְתִּי וְלִבִּי כָּל מִינֵי חֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת. וְלֹא דַי שֶׁמְּחָרְפִים אוֹתִי וּמְשַׁבְּרִים אֶת לִבִּי בְּכָל מִינֵי תַּאֲוֹת רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים, אַף גַּם בְּתוֹךְ כָּךְ כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְשָׂא עֵינַי מְעַט אֵלֶיךָ וּלְצַפְּצֵף אִמְרָתִי לְרַחֲמֶיךָ וַחֲנִינוֹתֶיךָ, בְּתוֹךְ כָּךְ מָלֵא לִבִּי בִּכְפָנִיּוֹת וּבִלְבּוּלִים גְּדוֹלִים וְגַסּוֹת הָרוּחַ אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה תְּפִלָּתִי נִמְאֶסֶת מֵאִתְּךָ

חַם וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל גְּבַהּ לֵב".
וְעַתָּה מָה אֶעֱשֶׂה וּמָה אֶפְעַל, לִהְיוֹת אָנוּס לְעָזְרָה, הַבִּיטָה
בְעָנְיִי כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבַי וְצָרוֹת לְבָבִי. אַךְ אַתְּ־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי
מְקַוֶּה וּמְיַחֵל לְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְלַחֲסָדֶיךָ הַגְּנוּזִים, כִּי אַתָּה
יוֹדֵעַ צְפוּן לְבָבִי וְעֶצֶם שֹׁרֶשׁ נִקְדָּתִי הַטּוֹבָה. אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת
לַאֲמִתּוֹ יֵשׁ בִּי שֹׁרֶשׁ נִקְדָּה טוֹבָה וּקְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה, כִּי אֲנִי
מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִשְׁמָתִי מְשֹׁרֶשֶׁת בִּנְשִׁמַת הַצַּדִּיק
הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כְּלָלִיוּת נִשְׁמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל כֵּן
בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בִּפְנִימִיּוּת שֹׁרֶשׁ נִקְדָּתִי הַטּוֹבָה, אֲנִי צוֹעֵק
אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם שֶׁתָּחֹס עָלַי וּתְרַחֵם עָלַי. וּתְחָנֵּנִי
מֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם. וְתַעֲזְרֵנִי לְהָסִיר מִמֶּנִּי עָרְלַת לִבִּי
וּשְׁבִירַת לִבִּי וְחֶרְפַּת לִבִּי. וְאָזְכֶּה לְהַטּוֹת לְבָבִי אֵלֶיךָ
בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל מִלִּבִּי כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת
וּמִדּוֹת רָעוֹת וַעֲקֻמִּימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְרוֹעַ הַלֵּב. וְתַחֲזִירֵנִי
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְאָזְכֶּה מְהֵרָה
לְלֵב טָהוֹר לְלֵב טוֹב לְלֵב קָדוֹשׁ לְלֵב שָׁלֵם כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב:

וּבְכֵן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, מוֹשֵׁל בַּכֹּל,
אֲשֶׁר בָּרָאתָ עוֹלָמְךָ בִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ, כְּדֵי שֶׁיְּקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ
לְמָשְׁלָ בְּךָ כְּבִיכוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת
אֱלֹהִים". וּכְתִיב: "יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו". עַל כֵּן אוֹתְךָ אֶדְרֹשׁ
אוֹתְךָ אֲבַקֵּשׁ, לְפָנֶיךָ אֶתְחַנַּן, לְפָנֶיךָ אֶשְׁתַּטֵּחַ בְּקִידָה
בִּכְרִיעָה בְּהִשְׁתַּחֲוָיָה, בִּכְפִיפַת רֹאשׁ בִּכְנִיעַת חָיִל, בְּאֵימָה
בְּיִרְאָה בְּרִתֵּת וְזִיעַ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, נֶאֱנַח וְנִדְכָּא,
מְמֻשָּׁךְ וּמְמֹרָט. צוּר יִשְׂרָאֵל וּקְדוֹשׁוֹ, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל, רַחֵם

עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ וְזַכֵּנוּ בַּחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְקַשֵּׁר לַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּתְזַכֵּנִי לְדַבֵּר עִמָּם פֶּה אֶל פֶּה, וְלִשְׁמֹעַ מִפִּיהֶם הַקָּדוֹשׁ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים. וִידַבְּרוּ עַל לִבִּי דְּבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִין עַל הַלֵּב. וְאֶזְכֶּה לְקַשֵּׁר אֶת לִבִּי, לְדִבְרֵי פִיהֶם הַקְּדוֹשִׁים לִנְקֻדָּתָם הַקְּדוֹשָׁה. וְתִמְשֹׁל וְתָאִיר נְקֻדָּתָם הַקְּדוֹשָׁה מִפִּיהֶם לְלִבִּי. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל מִלִּבִּי כָּל הַחֻרְפּוֹת לֵב וְכָל הָעֲרַלַת לֵב וְכָל הָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב, וְיִהְיֶה לִבִּי יָשָׁר עִם יְהוָה תָּמִיד:

וּבְכֵן תְּזַכֵּנִי לְדַבֵּר עִם כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל עַם קָדְשֶׁךָ בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְקַבֵּל הֶאָרָה טוֹבָה וְהִתְעוֹרְרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ. וְנִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירַאת שָׁמַיִם עַד שֶׁכֻּלָּנוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל נִהְיֶה נִכְלָלִים זֶה בָּזֶה בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת. וְכָל אֶחָד יְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ הִתְעוֹרְרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. וְנַקְבֵּל זֶה מִזֶּה, וְנֵעוֹרֵר זֶה אֶת זֶה לַעֲבוֹדָתְךָ וּלְתוֹרָתְךָ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ:

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. אוֹתִי וְאֶת זַרְעִי וְאֶת זֶרַע זַרְעִי וְאֶת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. שֶׁנִּזְכֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְנֵעוֹרֵר לִבֵּנוּ לְיִרְאַת שָׁמַיִם. וְנִזְכֶּה תָּמִיד לְפָרֵשׁ שִׂיחָתֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּכָל יוֹם וָיוֹם בִּלָּשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים גְּדוֹלִים, וּבִדְבְרֵי רְצוּיִים

וּפִיּוּסִים הַרְבֵּה, וּבְטַעֲנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת נְכוֹנוֹת, וּבְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בֶּאֱמֶת, וּבְדִבְרֵי חֵן וְתַחֲנוּנִים, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקַשֵּׁר לִבֵּנוּ אֶל הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ שֶׁהִיא בְּחִינַת "צַדִּיק מוֹשֵׁל". וְנִזְכֶּה לְהַעֲתִּיר הַרְבֵּה לְפָנֶיךָ, וּלְהַרְבּוֹת מְאֹד בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּשִׂיחָה זוֹ תְּפִלָּה. וְנִזְכֶּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כַּמָּה וְכַמָּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּוִדּוּיִם וּתְפִלּוֹת וְהַפְצָרוֹת. וְנִתְחַזֵּק וְנִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּכָל עֹז וְתַעֲצוּמוֹת. וְאַל נִתֵּן דֳּמִי לָךְ עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ נִקְרָא אֵלֶיךָ עַד שֶׁתַּעֲנֵנוּ. עַד שֶׁנְּעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים עָלֵינוּ. וְנִזְכֶּה לְנַצֵּחַ אוֹתְךָ בִּתְפִלָּתֵנוּ וּתְחִנּוֹתֵינוּ וְשִׂיחָתֵינוּ, שֶׁתָּשִׁיב פָּנֶיךָ אֵלֵינוּ וּתְרַחֵמֵנוּ, וּתְשִׁיבֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ.

וּתְזַכֵּנוּ שֶׁיָּאִירוּ בָּנוּ כָּל הַשְּׁלֹשָׁה נְקֻדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵם הָאָרַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי, וְהָאָרַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד יָאִיר בַּחֲבֵרוֹ הָאָרַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, וְהָאָרַת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ. שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יְקַבֵּל מִנְּיהּ וּבְיהּ מֵהַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁתָּאִיר מִפִּיו לְלִבּוֹ עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב, בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וּתְחִנָּה וּבַקָּשָׁה בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה נִזְכֶּה שֶׁיָּאִיר הָאָרַת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם בְּלִבֵּנוּ. וְנִזְכֶּה שֶׁיִּתְקַשֵּׁר לְבָבֵנוּ בֶּאֱמֶת בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק לְעוֹלְמֵי עַד לְאוֹר שְׁלֹשָׁה נְקֻדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ אֲשֶׁר שָׁם אוֹר הָאַהֲבָה וְהַחֶסֶד הַקָּדוֹשׁ שׁוֹרֶה עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה כָּל הַחֻרְפּוֹת הַשּׁוֹרִין

עַל הַלֵּב הַנִּקְרָאִין עָרְלַת לֵב שְׁבִירַת לֵב. שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹות רָעוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים. וְאָזְכֶּה שֶׁיִּטָּהֵר לִבִּי בֶּאֱמֶת מִכָּל הָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וּמִכָּל מִינֵי כְּפִירוֹת שֶׁבַּלֵּב וּמִכָּל רַע הַלֵּב. וְתַעְזְרֵנִי לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹות רָעוֹת וְכָל הַהִרְהוּרִים רָעִים וְכָל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְכָל מִינֵי בִּלְבּוּלִים, וְכָל מִינֵי פְּסֹלֶת וַעֲכִירוֹת שֶׁבַּלֵּב, עַד שֶׁאָזְכֶּה לְלֵב טָהוֹר לְלֵב קָדוֹשׁ, לְלֵב טוֹב, לְיַשְׁרוּת לֵב בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כִּרְצוֹנְךָ וְכִרְצוֹן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. וְיִהְיֶה לִבִּי יָשָׁר עִם יְהוָה תָּמִיד עַד שֶׁאָזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ וּלְהִכָּלֵל בִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וּבְאַהֲבָתְךָ הַגְּדוֹלָה תְּכַסֶּה עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה". וְתִמְחֹל וְתִסְלַח וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטָּאֵינוּ וַעֲוֹונוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ, וְתֶאֱסֹף אֶת חֶרְפָּתֵנוּ. וּמֵעַתָּה תִּהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ שֶׁלֹּא נֶחֱטָא עוֹד לְעוֹלָם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל מִינֵי פְּגָמִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְנִזְכֶּה לִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת:

וּתְזַכֵּנִי לְקַדֵּשׁ אֶת פִּי בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים. וְתַעְזֹר לִי לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי בְּפִי, עַד שֶׁאָזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה פִּי מָלֵא בְּרָכַת יְהוָה וְיִמָּלֵא פִּי תְּהִלָּתֶךָ. וְיִהְיוּ כְּלֵי הַשָּׁפַע שֶׁלִּי שֶׁהֵם אִמְרֵי פִּי בְּשִׁלְמוּת גָּדוֹל עַד שֶׁאָזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ תָּמִיד שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי אִמְרֵי פִּי. וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ תָּמִיד, וּתְבַטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנֵנוּ וְנִגְזַר אֹמֶר וְיָקוּם. וּתְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ". וְתַעְזְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁנִּזְכֶּה מְהֵרָה לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת. וְנִזְכֶּה

לְתַקֵּן כָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַמְנוּ עַד הֵנָּה. וּזְכוּת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן וּזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת רַבּוֹת אֵין מִסְפָּר וְכָפוּ אֶת יִצְרָם לְמַעַן שִׁמְךָ יָגֵנּוּ עָלֵינוּ. וּבִזְכוּתָם וְכֹחָם תַּעֲזוֹר לִי מֵעַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁאָזְכֶּה גַּם כֵּן לָכֹף אֶת יִצְרִי וְתַאֲוָתִי. וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּעוֹלָם. וְלֹא אֵבוֹשׁ וְלֹא אֶכָּשֵׁל בְּשׁוּם מִכְשׁוֹל וְחֶרְחוּר רָע כְּלָל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּתְזַכֵּנִי מְהֵרָה לְתִקּוּן הַבְּרִית בֶּאֱמֶת וּבִשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְאֶזְכֶּה לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת בְּרִית הַלָּשׁוֹן וּבְרִית הַמָּעוֹר. וּתְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה. וְאֶזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. חוּם וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי":

לה

בְּרֹאשׁ חוֹמִיּוֹת אֶקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרַי אֹמֵר.

בְּקוֹל גָּדוֹל בְּקוֹל חָזָק בְּקוֹל מַר אָרִים קוֹלִי וְאֶקְרָא לָאֵל עָלַי גּוֹמֵר. הֵנִּי בְיָדְךָ כְּמוֹ בְיַד הַיּוֹצֵר חֹמֶר. שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה מַה מִּלֵּיל שׁוֹמֵר. אֲשׁוֹטְטָה "בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי" וְאֶזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וְאֶתְמַרְמֵר וְאוֹמַר. "קוֹלִי אֶל יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה. אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי. אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן".

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲדוֹן הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת הַצּוֹפֶה לָרָשָׁע
וְחָפֵץ בְּהִצָּדְקוֹ. הַפּוֹתֵחַ שַׁעַר לְדוֹפְקֵי בִּתְשׁוּבָה.
זַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁאָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ חִישׁ
כָּל מְחֵרָה עַל כָּל חַטָּאַי וַעֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי
וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְאַל תִּטְרֹף עָלַי אֶת
הַשָּׁעָה. "שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ. הַשִּׂיבֵנוּ
יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם". כִּי מֵרֹאשִׁית כָּזֹאת
הוֹדַעְתָּ וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלִּיתָ. כִּי קֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם
בְּחָכְמָתְךָ הַקְּדוּמָה, הִקְדַּמְתָּ אֶת הַתְּשׁוּבָה תְּחִלָּה. כִּי
תְּשׁוּבָה קָדְמָה לָעוֹלָם. כִּי יָדַעְתָּ כִּי בָּשָׂר וָדָם אֲנַחְנוּ,
וּמֵחֹמֶר קַרַצְנוּ. "הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי".
וְאַתָּה יָדַעְתָּ יִצְרֵנוּ כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ. עַל־כֵּן הִקְדַּמְתָּ תְּעָלָה
לְמַכּוֹתֵינוּ וּצְרִי לְמַכְאוֹבֵינוּ. כִּי אַתָּה חָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם,
וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בְּהַשְׁחָתַת הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן מִתְחַלָּה
עָלְתָה זֹאת בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנֶיךָ שֶׁתְּקַבֵּל תְּשׁוּבָתֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּכָל
עֵת שֶׁנָּבֹא אֵלֶיךָ. אֲבָל מַה נֹּאמַר וּמַה נְּדַבֵּר כִּי כְבָר
נִתְאַחֲזוּ וְנִתְפְּסוּ בָּנוּ כָּל כָּךְ יֵוֶן מְצוּלַת הַחֲטָאִים, וְגַשְׁמִיּוּת
עֲכִירַת הַחֹמֶר, עַד אֲשֶׁר תַּשׁ כֹּחֵנוּ וּמָטָה יָדֵינוּ מְאֹד, וְקָשָׁה
לָנוּ בְּעַצְמֵנוּ לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת. וְאֵין לִי שׁוּם תִּקְוָה כִּי אִם
עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ תְּשִׁיבֵנוּ וְתַחֲזִירֵנוּ
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. וְיַעֲלֶה וְיֵרָאֶה לְפָנֶיךָ אֲנָקוֹתֵינוּ
וְאַנְחוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ וּתְחִנּוֹתֵינוּ, מַה שֶּׁאָנוּ מִתְאַנְּחִים
וּמִצַּפִּים וּמְחַכִּים וְזוֹעֲקִים בְּכָל עֵת אֵלֶיךָ שֶׁתְּשִׁיבֵנוּ אֵלֶיךָ
בֶּאֱמֶת, כְּאִלּוּ עָשִׂינוּ כָּל מַה שֶּׁמּוּטָל עָלֵינוּ, כְּאִלּוּ
נִתְעוֹרַרְנוּ וְעָשִׂינוּ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל, עַל כָּל
חַטָּאֵינוּ וַעֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ. כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַה

לַעֲשׂוֹת, וְאֵיךְ לְהִנָּצֵל מִמַּה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ לְהִנָּצֵל מֵעַתָּה, לְבַל אֶעֱשֶׂה עוֹד מַה שֶּׁעָשִׂיתִי עַד הֵנָּה, לְבַל אֶכְפֹּם עוֹד מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי, בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה. וְאֵין לִי שׂוּם סְמִיכָה וְתִקְוָה כִּי אִם עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים שֶׁאַתָּה בְּעַצְמְךָ תַּעֲסֹק בְּתִקּוּנֵנוּ. בִּזְכוּת צַדִּיקֵי אֱמֶת "קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם", בִּזְכוּתָם וְכֹחָם חֲשִׁיבֵנִי אֵלֶיךָ וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה אֱלֹהַי. וְעָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁלֹּא אָשׁוּב עוֹד לְאִוַּלְתִּי. וְאֶעֱזֹב אֶת דַּרְכֵי הָרָע וּמַחְשְׁבוֹתַי הַמְגֻנּוֹת, וְדֵעוֹתַי הַמְעֹרְבָבוֹת, וְכָל בִּלְבּוּלֵי הַדַּעַת הַמְרֻבִּים, אֲשֶׁר עַל יָדָם בָּאוּ לִי כָּל מַעֲשַׂי הָרָעִים וּפְעֻלּוֹתַי הַזָּרִים. כֻּלָּם אֶזְכֶּה לַעֲזֹב וּלְסַלֵּק מֵעָלַי לְגַמְרֵי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

עָזְרֵנִי מֵעַתָּה לְתַקֵּן אֶת חָכְמָתִי. וְאֶזְכֶּה לִשְׁמֹר אֶת מוֹחִי וּמַחֲשַׁבְתִּי וְחָכְמָתִי וְשִׂכְלִי מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְשִׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיִּים. וְלֹא אַנִּיחַ לִכְנֹס בְּדַעְתִּי שׂוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה וְשׂוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה כְּלָל, הֵן חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל חֲקִירוֹת הַפִּילוֹסוֹפְיָא, וְהֵן שֶׁאָר עִנְיְנֵי חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלִים עַל הַמּוֹחַ לְבַלְבֵּל מַעֲבוֹדָתֶךָ, לַחֲקֹר בְּעִנְיְנֵי הַנְהָגוֹתֶיךָ וּדְרָכֶיךָ חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ לְהָרְהֵר חַס וְשָׁלוֹם אַחַר צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּכְשֵׁרֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, וְכֵן שֶׁאָר כָּל עִנְיְנֵי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְלֵיצָנוּת הַנְּהוּגִים בָּעוֹלָם, וּבִפְרָט בַּדּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר הֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים. וּבֶאֱמֶת כָּל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת אֵינָם חָכְמוֹת כְּלָל, כִּי "בִּדְבַר יְהוָה מָאָסוּ וְחָכְמַת מֶה לָהֶם". וְכֵן מִשְׁאָר כָּל מִינֵי חָכְמוֹת וְשִׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לַעֲבוֹדָתְךָ הָאֲמִתִּיּוֹת, וּמִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת

חִיצוֹנִיּוֹת וּמִכָּל מִינֵי הָרְהוּרִים וּבִלְבּוּלִים וְעֵרְבּוּב הַדַּעַת, מִכֻּלָּם תַּצִּילֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי. וְתִהְיֶה עִמִּי תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע. וְתָגֵן בַּעֲדִי וְתִשְׁמֹר אֶת מֹחִי וְחָכְמָתִי וּמַחֲשַׁבְתִּי, שֶׁלֹּא אַתְחִיל לְהַנִּיחַ לְכִנּוֹס חַס וְשָׁלוֹם בְּדַעְתִּי וּמוֹחִי וּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מַחֲשָׁבָה מֵאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְלֹא שׁוּם מַחֲשָׁבָה זָרָה וְחִיצוֹנָה כְּלָל. וְאָזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אֶת מֹחִי וּמַחֲשַׁבְתִּי תָּמִיד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה:

כִּי לְפָנֶיךָ נִגְלֶה יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁכָּל מַעֲשַׂי הָרָעִים וְכָל הַחַטָּאִים וְהָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, כֻּלָּם בָּאוּ אֵלַי רַק עַל יְדֵי זֶה לְבַד. עַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַרְתִּי לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתִּי, לֶאֱחֹז אֶת מַחֲשַׁבְתִּי לְתָפְסָהּ וּלְקָשְׁרָהּ, לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְכִנּוֹס בָּהּ שׁוּם בִּלְבּוּל הַדַּעַת וְשׁוּם הִרְהוּר שֶׁבָּעוֹלָם. וְלֹא שָׁמַרְתִּי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ, עַד שֶׁהִנַּחְתִּי לְפַזֵּר אֶת דַּעְתִּי וּמַחֲשַׁבְתִּי בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל שְׁטוּת וָהֶבֶל. וְכָל מַה שֶּׁהִכְנַסְתִּי מַחֲשָׁבָה זָרָה בַּמֹּחַ, כְּמוֹ כֵן נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלִי. וְעַל זֶה נִבְנָה כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכָל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת שֶׁנִּתְפַּסְתִּי בָּהֶם מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עַד אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם עַכְשָׁו כְּאִישׁ אֲשֶׁר עָבְרוּ בּוֹ כָּל מִינֵי חִצִּים וּרְמָחִים, וְעַדַיִן תְּחוּבִים בְּגוּפוֹ, וְעַדַיִן כָּל הָאוֹרְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו, וְסוֹבְבִים וְאוֹרְבִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וָרֶגַע לְבַל יִבְרַח לְאֵיזֶה מָקוֹם הַצָּלָה וּמָנוֹס. "גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי". וְכָל זֶה עַל יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּמֹּחַ, אֲשֶׁר הִרְבֵּיתִי לִפְשֹׁעַ מְאֹד בָּזֶה, עַד אֲשֶׁר נִתְפַּזֵּר דַּעְתִּי מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁכְּמַעַט חַס וְשָׁלוֹם נִתְמַלֵּא כָּל מֹחִי וְדַעְתִּי

מִבִּלְבּוּלִים רָעִים וּמְגֻנִּים וְזָרִים, וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד. "רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי. כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי. חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תְּנַצְּרֵנִי". כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִי לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתִי, כִּי אֵין שׁוּם לָשׁוֹן בָּעוֹלָם שֶׁאוּכַל לְכַנּוֹת בּוֹ פְּנָמֵי נֶגְדְּךָ וְהִתְרַחֲקוּתִי מִמְּךָ. וַאֲנִי דּוֹמֶה כִּתְוֹעֶה בְּעִמְקֵי מְצוּלוֹת יָם. וַאֲנִי בְּעַצְמִי הַחַיָּב בְּכָל זֶה. אֲבָל עַל זֶה בָּאתִי לְבַקֵּשׁ וְלִשְׁאֹל וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּחָנֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ לְבַל אֶהְיֶה חַיָּב עוֹד. וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תַּעֲשֶׂה אוֹתִי זַכַּאי וְלֹא חַיָּב:

רַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ. וַעֲזֹר לִי מֵעַתָּה לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתִּי תָּמִיד. כִּי אַתְּ־עַל־פִּי שֶׁכָּל מֹחִי מָלֵא עֲרֻבּוֹבִים וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה מְאֹד. וְעוֹלִים עַל מַחֲשַׁבְתִּי הִרְהוּרִים רָעִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְשִׁכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיִּים הַרְבֵּה מְאֹד. אַתְּ־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לִי תִּקְוָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם בְּכֹחַ הַגָּדוֹל, לְגָרְשָׁם וּלְסַלְקָם מֵעָלַי וּמֵעַל גְּבוּלִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. עַל כֵּן בָּאתִי לְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי, וְלִשְׁטֹחַ כַּפַּי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. כִּי אַתָּה טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וּמָלֵא רַחֲמִים אֲמִתִּיִּים וַחֲסָדִים עֲצוּמִים בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע. חוּס וַחֲמֹל עָלַי. וֶהְיֵה עִמִּי תָּמִיד. וְעָזְרֵנִי וְשָׁמְרֵנִי לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתִּי וְחָכְמָתִי תָּמִיד. וְאָזְכֶּה לֶאֱחֹז וְלִתְפֹּס אֶת מוֹחִי וְדַעְתִּי וּמַחֲשַׁבְתִּי, וְלֹא אַנִּיחַ לְכִנּוֹס בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה כְּלָל. וְאָזְכֶּה לִגְעֹר בָּהֶם וּלְגָרְשָׁם מֵעָלַי וּמֵעַל גְּבוּלִי, וּלְהַפִּיחַ דַּעְתִּי מֵהֶם לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "גְּעַר חַיַּת קָנֶה", בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לְסַלְקָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם מִמֶּנִּי בְּבִטּוּל גָּמוּר מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְאָזְכֶּה לִקְנוֹת חָכְמָה קְנֵה בִינָה דִּקְדֻשָּׁה:

וְתַעֲזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לָשׁוּב מְהֵרָה לַמָּקוֹר אֲשֶׁר נֶחְצַבְתִּי מִשָּׁם. וְתָשִׁיב נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי אֶל מָקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֲהָלָה בַּתְּחִלָּה, אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה, לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, שֶׁהוּא חָכְמָה עִלָּאָה דִּקְדֻשָּׁה, אֲשֶׁר מִשָּׁם נֶחְצַבְנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ". וּתְזַכֵּנִי שֶׁלֹּא אֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂכְלִי בְּשׁוּם דָּבָר וְעֵסֶק כְּלָל, לֹא בְּשׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה וְלֹא בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה כְּלָל. כִּי אִם בְּהִתְבּוֹנְנוּת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְיִהְיֶה שִׂכְלִי הוֹלֵךְ וְגָדֵל. וְאֶזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אֶת שִׂכְלִי תָּמִיד, וּלְהוֹסִיף חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל עֵת וָעֵת. וְאֶזְכֶּה תָּמִיד לָצֵאת וְלַעֲלוֹת מִמִּחִין דְּקַטְנוּת לְמִחִין דְּגַדְלוּת, בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְאֶזְכֶּה לְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם הַשָּׂגַת עֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר וּבִקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה יְתֵרָה. עַד שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת:

וְעָזְרֵנִי לְחַדֵּשׁ אֶת מֹחִי וְשִׂכְלִי וְנִשְׁמָתִי תָּמִיד. וְתוֹרֵנִי וְתַלְמְדֵנִי תָּמִיד אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן הַשָּׁנָה בְּאֹפֶן שֶׁאוּכַל לְחַדֵּשׁ אֶת מֹחִי תָּמִיד. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֲנַחְנוּ מֻכְרָחִים לִשְׁמֹר אֶת הַשָּׁנָה מְאֹד כְּדֵי לְחַדֵּשׁ אֶת מֹחֵנוּ וְשִׂכְלֵנוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל דַּעְתֵּנוּ חַס וְשָׁלוֹם. וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ עִצֶּם הַהֶפְסֵד שֶׁל רִבּוּי שָׁנָה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמַּפְסִידִין חֲזִמַּן הַיָּקָר מִכָּל הוֹן. אֲשֶׁר הַשָּׁעָה שֶׁנֶּאֱבַד מֵהַזְּמַן בְּשָׁנָה אוֹ בְּהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, אֵין לָהּ תְּמוּרָה בָּעוֹלָם. וְאֵין שׁוּם אֲבֵדָה בָּעוֹלָם, כְּמוֹ אֲבֵדַת הַזְּמַן. וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדַע כְּלָל. אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, בְּעִנְיַן הַנְהָגוֹת הַשָּׁנָה כְּלָל:

עַל כֵּן אֲנִי מְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ, וַאֲנִי מוֹסֵר עַצְמִי עָלֶיךָ לְבַד, "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת", שֶׁתִּשְׁמֹר צֵאתִי וּבוֹאִי, וְתִהְיֶה עִמִּי תָּמִיד, וְתַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ. וּתְלַמְּדֵנִי בְּכָל עֵת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן הַשָּׁנָה, לִישַׁן בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזִמְנוֹ בְּעֵת הַהֶכְרֵחַ לְבַד כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, וְתַעֲזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְמַעַט בְּשֵׁנָה. וּתְקַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וּתְגָרֵשׁ כָּל מִינֵי בִלְבּוּלִים מִמֹּחִי וּמַחֲשַׁבְתִּי עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי מְעַט שֵׁנָה לָתֵת נַיְחָא לְהַמֹּחִין שֶׁלִּי. וְיִתְחַדְּשׁוּ הַמֹּחִין וְהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי, וְיִתְחַזְּקוּ מַעֲיָנוֹתָם, עַל יְדֵי מְעַט שֵׁנָה בְּתַכְלִית הַמְּעוּט.

וּתְזַכֵּנִי לִישׁוֹן בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, וּתְרַחֵם עָלַי וְתַעֲזְרֵנִי, וְתִפְתַּח לִנְשָׁמָתִי שַׁעֲרֵי רַחֲמִים וָחֶסֶד. וּתְצַוֶּה לְמַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיְּיַחֲדוּ אֶת נִשְׁמָתִי. שֶׁתִּכָּנֵס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה בְּשַׁעַת שְׁנָתִי, וְתַעֲלֶה וְתִכָּנֵס נִשְׁמָתִי וְשִׂכְלִי לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּשַׁעַת שְׁנָתִי. וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ אֶת שִׂכְלִי וְנִשְׁמָתִי בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה בְּשַׁעַת שֵׁנָה וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ". וְאֶזְכֶּה לְקַבֵּל תָּמִיד שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה.

וּתְזַכֵּנִי לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת. וְאֶזְכֶּה לְהִתְוַדּוֹת עַל כָּל חַטֹּאתַי וַעֲוֹונוֹתַי וּפְשָׁעַי קֹדֶם הַשֵּׁנָה. וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאֶזְכֶּה לְקַבֵּל עָלַי בֶּאֱמֶת שֶׁלֹּא אָשׁוּב עוֹד לְאִוַּלְתִּי.

וְאֶזְכֶּה לְקַבֵּל עָלַי קֹדֶם הַשָּׁנָה תָּמִיד אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְאַתָּה תְּרַחֵם עָלַי וְתִמְחֹל וְתִסְלַח לִי וּתְכַפֵּר לִי עַל כָּל מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי נֶגְדֶּךָ. וּתְטַהֵר אֶת נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי, וּתְצַוֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לִפְתֹּחַ לִנְשָׁמָתִי שַׁעֲרֵי הָרַחֲמִים, שַׁעֲרֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְתִכְנֹס נִשְׁמָתִי לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּשִׁעַת שֵׁנָה, עַד שֶׁתַּעֲלֶה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה לְאוֹר הַפָּנִים דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ אֶת נִשְׁמָתִי וְשִׂכְלִי, לְהַמְשִׁיךְ עָלַי וּלְקַבֵּל בְּכָל פַּעַם שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר פָּנֶיךָ דֶּרֶךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְזַכֵּנִי לְכָל זֶה בִּזְכוּת צַדִּיקֵי אֱמֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם אֵין שׂוּם שַׁעַר סָגוּר. בִּזְכוּתָם וְכֹחָם תְּטַהֲרֵנִי וּתְקַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, וְתִפְתַּח לִי כָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. עַד שֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתִי לְאוֹר הַפָּנִים. "פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבוֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. הָאִירָה פָּנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ. פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ". וְזַכֵּנִי לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל נְשָׁמָה חֲדָשָׁה וְשֵׂכֶל חָדָשׁ מִשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאֶזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וְתָאִיר עֵינַי בְּמָאוֹר תּוֹרָתֶךָ. וּתְזַכֵּנִי לִרְאוֹת תָּמִיד בְּכָל עֵת אוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, לְקַבֵּל פְּנֵיהֶם תָּמִיד. וְיָאִירוּ פְּנֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים עָלַי בְּרַחֲמִים וְחֶסֶד גָּדוֹל, וּבְאַהֲבָה וְחִבָּה גְּדוֹלָה, בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְקַבֵּל נְשָׁמָה חֲדָשָׁה וְשֵׂכֶל חָדָשׁ מֵאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים:

וְרַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְזַכֵּנוּ אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּזָּכֶה לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּךָ תָּמִיד בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה בִּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְנִזָּכֶה לְקַיֵּם מִצְוַת "וּבוֹ תִדְבָּק" בִּשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בִּתַכְלִית הַמַּעֲלָה הָעֲלִיוֹנָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְנִזָּכֶה לָתֵת נַיְחָא לְמֹחֵנוּ וְשִׂכְלֵנוּ. וּבְעֵת שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַמֹּחַ מֵחֲמַת גֹּדֶל הַדְּבֵקוּת. נִזָּכֶה לַעֲסֹק אָז בִּפְשָׁטֵי אוֹרַיְיתָא בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְנִזָּכֶה לַהֲגוֹת בְּתוֹרָתְךָ תָּמִיד וְלִלְמֹד הַרְבֵּה שַׁ"ס וּפוֹסְקִים. וְעַל יְדֵי זֶה יַחְזְרוּ וְיִתְחַדְּשׁוּ מֹחֵנוּ וְשִׂכְלֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ. וְנִזָּכֶה לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים הַקְּדֻשָּׁה. עַל יְדֵי לְמוּד פִּשְׁטֵי אוֹרַיְיתָא בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה:

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּתְזַכֵּנוּ לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה גְּדוֹלָה. וְלֹא נַעֲבֹר וְלֹא נְשַׁנֶּה דִּבּוּרֵנוּ לְעוֹלָם אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל הוֹן רָב. וְנִזָּכֶה לִלְמֹד וּלְקַיֵּם כָּל הַדִּינִים הַשַּׁיָּכִים וְנוֹגְעִים לְמַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁהֵם כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת. וְנִזָּכֶה לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתֵּנוּ אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וּמַחֲשַׁבְתֵּנוּ תִּהְיֶה קְשׁוּרָה בְּדִינֵי הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשִׁין בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, וְתַצִּילֵנוּ שֶׁלֹּא נִכָּשֵׁל בַּעֲוֹן מִדּוֹת וּמִשְׁקוֹלוֹת לְעוֹלָם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. וְלֹא אַטְעֶה אֶת חֲבֵרַי שׁוּם אוֹנָאַת מָמוֹן וְאוֹנָאַת דְּבָרִים בָּעוֹלָם. וְאָזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְתַעֲזְרֵנוּ שֶׁנִּזָּכֶה לְקַיֵּם בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן "וְדִבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" כְּרַב סַפְּרָא. וְלֹא נְשַׁנֶּה לְעוֹלָם מִכְּפִי מַה שֶּׁנִּגְמַר בִּלְבָבֵנוּ,

רַק נִזְכֶּה לְקַיֵּם הַמִּקְח כְּפִי מַה שֶּׁנִּגְמַר בִּלְבָבֵנוּ לְמָכְרוֹ אוֹ לִקְנוֹתוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה תְּזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְתִפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַמְשִׁיךְ בְּרַחֲמֶיךָ אוֹר הַחַשְׁמַ״ל הַקָּדוֹשׁ מֵעוֹלָם הַבִּינָה לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ זָר. וְנִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת תָּמִיד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל־יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה, לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים. וּתְזַכֵּה אוֹתָנוּ שֶׁנִּהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל נִכְלָלִים זֶה בָּזֶה. עַד שֶׁעֲשִׂיַּת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שֶׁל הַסּוֹחֲרִים הַכְּשֵׁרִים. יִהְיֶה טוֹבָה לְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים. וּלְהַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים הַבְּטֵלִים מִכָּל עִסְקֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה תָּמִיד. שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ שִׂכְלָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל הַסּוֹחֲרִים הַכְּשֵׁרִים הָעוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. עַד שֶׁנִּזְכֶּה כֻּלָּנוּ לְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל בְּכָל עֵת שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים:

וְתַעֲזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ בֵּין הַקְּלִפּוֹת בַּחֲטָאֵינוּ וַעֲוֹונוֹתֵינוּ הַמְּרֻבִּים. וְנִזְכֶּה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כֻּלָּם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וּתְרַחֵם עַל כָּל הַנִּדָּחִים, עַל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנְּפוּצִים וּמְפֻזָּרִים בֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהָעַכּוּ״ם, וְתַחֲזֹר וּתְקַבְּצֵם וְתַכְנִיסֵם בְּתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וּתְטַהֲרֵם וּתְקַדְּשֵׁם בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, עַד שֶׁיִּזְכּוּ לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת לְפָנֶיךָ וְלֵאוֹר בְּאוֹר פָּנֶיךָ:

וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ לְקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין כָּרָאוּי עִם כָּל פָּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְי"ג מִצְוּוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ, וּבְלֵב טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבְיִרְאָה וְאַהֲבָה עֲצוּמָה. וְתַעֲזֹרֵנוּ שֶׁלֹּא אַפְסִיחַ אֶת דַּעְתִּי מִן הַתְּפִלִּין לְעוֹלָם. וְאָזְכֶּה שֶׁיָּאִיר עָלַי אוֹר פָּנֶיךָ עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת מִצְוַת תְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים. וְיִקַּיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ". וְאָזְכֶּה שֶׁיִּמְשַׁךְ עָלַי אוֹר הַחַשְׁמַ"ל הַקָּדוֹשׁ עַל יְדֵי הָרְצוּעוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין. וְעַל יְדֵי זֶה אֶזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת תָּמִיד. וְאָזְכֶּה לְהִתְקַשֵּׁר וּלְהִתְדַּבֵּק בְּךָ בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי קְשִׁירַת הַתְּפִלִּין בְּרֹאשִׁי וּבִזְרוֹעִי, וּתְזַכֵּנִי לְהַמְשִׁיךְ עָלַי תָּמִיד קְדֻשַּׁת אוֹר הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, וּלְקַבֵּל תָּמִיד שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים:

וְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתּוֹקֵעַ הָגוּן וְכָשֵׁר. וְיִהְיֶה לָנוּ כֹּחַ בְּשִׁעַת הַתְּקִיעוֹת לְעוֹרֵר אוֹרוֹת מִפָּנִים עֶלְיוֹנִים, עַד שֶׁיָּאִיר אוֹר פְּנֵי הַתּוֹקֵעַ בְּאוֹר פָּנֶיךָ. וְנִזְכֶּה לְהִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל יְדֵי הַתְּקִיעוֹת, וּלְחַדֵּשׁ שִׂכְלֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ אָז, וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל עָלֵינוּ שֵׂכֶל וְחָכְמָה חֲדָשָׁה וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יְהוָה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן". אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אֲדוֹן נִסָּה, וְהַעֲלֵנוּ מְהֵרָה אֶל הַבַּיִת נָכוֹן וְנִשָּׂא. וּמַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף וְהַמָּמוֹן, אֲשֶׁר כֻּלָּם חֵם בְּגָלוּת גָּדוֹל עַכְשָׁו. חוּם וַחֲמֹל עַל פְּלֵיטַת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּמַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וְתָבִיא לָנוּ אֶת

מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, בֶּן דָּוִד יָבוֹא וְיִגְאָלֵנוּ. וְתִבְנֶה חָרְבוֹת יְרוּשָׁלַיִם. עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה. וְתָאִיר עָלֵינוּ בְּאוֹר פָּנֶיךָ. וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לִבְנוֹת בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ, וְשָׁם נַקְרִיב לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. וְנִזְכֶּה לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וּבְמִקוֹמוֹ כְּהִלְכָתוֹ, וּלְהַקְטִיר קְטֹרֶת בְּזְמַנָּהּ, וַעֲלֵי־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק. לְכַלּוֹת וּלְבַעֵר הַקּוֹצִים מִן הַכֶּרֶם, לְהַכְרִית וְלַעֲקֹר וּלְבַטֵּל כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים אֶת הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֲלִיוֹנָה, וּלְהַעֲלוֹת כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת וְהָעַכּוּ״ם, וְכֻלָּם יִתְדַּבְּקוּ וְיִתְאַחֲזוּ בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְיִתְבָּרְרוּ וְיַעֲלוּ מַעְלָה מַעְלָה עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ לַעֲלוֹת וּלְהִתְחַדֵּשׁ בְּאוֹר הַפָּנִים. וְכִסֵּא דָּוִד מְהֵרָה תָּכִין, וְיִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם. וְתִתֶּן לָנוּ מֶלֶךְ אֶחָד וְרוֹעֶה אֶחָד כִּלְבָבְךָ, הוּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וְתִתְגַּלֶּה מַלְכוּתְךָ עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם וְתִתְגַּדֵּל וְתִתְנַשֵּׂא וְתִתְרוֹמַם אֱמוּנָתְךָ וּמַלְכוּתְךָ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַל כָּל יְצוּרֵי עוֹלָם. וְכֻלָּם יִכְסְפוּ וְיִשְׁתּוֹקְקוּ לֶאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. וְתִמְלֹךְ אַתָּה יְהוָה מְהֵרָה לְבַדְּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ, כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: ״יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד״. וְנֶאֱמַר: ״וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד״:

לו

״שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי. יְהוָה שִׂמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי. יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִי הַאֲזִינָה קוֹלִי בְּקָרְאִי לָךְ. מִבֶּטֶן

שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי. קוֹלִי שָׁמָעְתָּ, אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי. אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אַתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנַי". רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, "צִירִים אֲחָזוּנִי. כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה. כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ. כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה". כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ, כִּי מִנְּעוּרֵינוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה הִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ מְאֹד עַל הַגָּלוּת הַמַּר שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, שֶׁהֵם תַּאֲוֹתֵיהֶם וּמְדוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוָה הָרָעָה בְּיוֹתֵר, שֶׁהוּא הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, שֶׁהִיא תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל. אֲשֶׁר זֹאת הַתַּאֲוָה הָרָעָה וְהַמָּרָה מְאֹד הִתְגַּבְּרָה וְהִתְפַּשְּׁטָה עָלֵינוּ מְאֹד. וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלֵינוּ עַל־יְדֵי־זֶה, אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ יִכְלוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת. וְכַמָּה פְּעָמִים צָעַקְתִּי אֵלֶיךָ בְּכַמָּה מִינֵי קוֹלוֹת וַאֲנָחוֹת וּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים, וַעֲדַיִן אֵין לִי יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה, הֵן אֱמֶת יָדַעְתִּי, שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחַלְתִּי לִצְעֹק כְּלָל חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף וּרְבָבָה כָּרָאוּי לִי לִצְעֹק, אַךְ מָה אֶעֱשֶׂה אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִי כְּלָל לִזְעֹק קוֹל הָרָאוּי לִי. כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵינָם מַסְפִּיקִים לִי לִצְעֹק וְלִזְעוֹק עַל צָרוֹת נַפְשִׁי הַמְּרֻבִּים מְאֹד:

וְעַתָּה אֲשֶׁר בָּאתִי אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים שֶׁתָּחֹס וְתַחְמֹל עָלַי כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ, וְתַעֲשֶׂה עִמִּי כְּגֹדֶל נִפְלְאוֹתֶיךָ, וְתוֹצִיאֵנִי וְתַצִּילֵנִי וְתַעֲלֵנִי מִן הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁל שִׁבְעִין אֻמּוֹת. וּתְרַחֵק וּתְגָרֵשׁ וּתְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל תַּאֲוֹתֵיהֶם וּמְדוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. וּבִפְרָט תַּאֲוַת נְאוּף תְּרַחֵק וּתְגָרֵשׁ וּתְשַׁבֵּר וּתְבַטֵּל מִמֶּנִּי

בְּבִטּוּל גָּמוּר. וְתַאֲזִין קוֹלִי הַפָּגוּם וְתַקְשִׁיב שַׁוְעָתִי הַמְקֻלְקֶלֶת. וְתִשְׁמַע צַעֲקָתִי, וְתַחְמֹל עַל אַנְחָתִי אֲשֶׁר אֲנִי נֶאֱנָח וְנִדְכָּא מְאֹד בִּשְׁבִרוֹן מָתְנַיִם. וְתִתֵּן בִּלְבִּי שֶׁאֶזְעַק וְאֶצְעַק אֵלֶיךָ תָּמִיד "קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף". וְלֹא אֶתֵּן דָּמִי לָךְ עַד שֶׁתַּעֲנֵנִי וְתַחְמֹל עָלַי וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתַצִּילֵנִי. וְתִתֵּן בִּלְבִּי חָכְמָה בִּינָה וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה וְעֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל מֵעָלַי לְגַמְרֵי תַּאֲוַת נאוּף עִם כָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת. וְאֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְהוֹצִיא וּלְמַלֵּט אֶת נַפְשִׁי מִגָּלוּת שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, לְטַהֲרָהּ וּלְקַדְּשָׁהּ וּלְזַכְּכָהּ מִכָּל תַּאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת, וּבִפְרָט מִתַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁהִיא תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל:

אָנָּא יְהוָה שְׁמַע קוֹלִי הַפָּגוּם. הַטֵּה אָזְנְךָ לְקוֹל צַעֲקָתִי, לְקוֹל אַנְחָתִי, לְקוֹל דִּמְעָתִי, לְקוֹל תַּחֲנוּנָי. בְּכָל מִינֵי קוֹלוֹת אֲנִי צוֹעֵק אֵלֶיךָ. שׁוֹמֵעַ צְעָקָה, שְׁמַע קוֹל צַעֲקָתֵנוּ, וְיַעֲלֶה וְיֵרָאֶה קוֹלִי הַמַּר וְהַפָּגוּם וְהַמְקֻלְקָל לְפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, מָלֵא רַחֲמִים תָּמִיד, כְּאִלּוּ אֲנִי צוֹעֵק לְפָנֶיךָ שִׁבְעִין קָלִין רְצוּפִים כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּדָה. "קוֹלִי אֶל יְהוָה אֶזְעָק, קוֹלִי אֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן. קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה, קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי. הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי". אֵלֶיךָ שִׁטַּחְתִּי אֶת כַּפֵּי הַצֵּל הַצֵּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, הוֹשִׁיעָה אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, עָזְרֵנִי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מַלְטֵנִי אָבִי אָב הָרַחֲמָן, רְאֵה דִּמְעַת הָעֲשׁוּקִים, רְאֵה בְּעֶלְבּוֹן עֲלוּבִים. עֲזֹר וְהַצֵּל נִרְדָּף כָּמוֹנִי, עָלוּב כָּמוֹנִי, אֲשֶׁר אֲנִי נִרְדָּף מִמֶּנִּי בְעַצְמִי. וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל אֵיךְ לְהַצִּיל אֶת עַצְמִי, לְמַלֵּט נַפְשִׁי מִנִּי שָׁחַת.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. "דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם. יְהוָה עָשְׁקָה לִּי עָרְבֵנִי. עָרוֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעֲשְׁקוּנִי זֵדִים". קוּמָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי מִגָּלוּת הַמַּר שֶׁל שִׁבְעִין אֻמּוֹת, שֶׁהֵם מִדּוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, וּבִפְרָט מִתַּאֲוָה הַזֹּאת שֶׁהִיא תַּאֲוָה הַכְּלָלִיוּת שֶׁלָּהֶם. כִּי כַּוָּנָתְךָ הָיְתָה לְטוֹבָתֵנוּ. וְהִכְנַסְתָּ אוֹתָנוּ בַּגָּלוּת הַזֶּה שֶׁל תַּאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת, כְּדֵי לְנַסּוֹת וּלְצָרֵף נַפְשֵׁנוּ עַל יְדֵי הַגָּלוּת הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְצִרּוּף הַזֶּה שֶׁל תַּאֲוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן, וּבִפְרָט בְּתַאֲוָה הַכְּלָלִיוּת שֶׁהִיא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצִּרּוּף שֶׁל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְשׁוּם הִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁנִּתְנַסִּין וְנִצְטָרְפִין בְּתַאֲוָה הַכְּלָלִיוּת הַזֹּאת, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נָאוּף. אֲבָל מָה אוֹמַר מָה אֲדַבֵּר, כִּי "בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה, צְרַפְתָּנִי בַל תִּמְצָא, זַמֹּתִי בַּל יַעֲבֹר פִּי". וְהִנֵּה בָּאתִי בְּעֹמֶק הַגָּלוּת, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא זָכִיתִי לְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לְפִּרְיִ, וְלֶאֱכֹל הַפְּרִי אַחַר כָּךְ, לִזְכּוֹת לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, אַף גַּם פָּגַמְתִּי עַל יְדֵי זֶה מְאֹד עַד אֲשֶׁר "כָּלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹּחִי וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ":

אֲבָל אֲנִי יָדַעְתִּי גּוֹאֲלִי חַי. "וְאַחֲרוֹן עַל עָפָר יָקוּם". וַעֲדַיִן יֵשׁ לִי תִּקְוָה גַּם עַכְשָׁו. וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. עַל כֵּן כָּל עוֹד נַפְשִׁי בִּי אֶצְעַק אֵלֶיךָ. כָּל עוֹד רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲצַפְּצֵף לְרַחֲמֶיךָ כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי אֲצַפֶּה וַאֲקַוֶּה וַאֲיַחֵל לִתְשׁוּעָתֶךָ:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, וֵאלֹהֵי כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל, שֶׁתַּעֲזְרֵנִי בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ, בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, גִּבּוֹרֵי כֹחַ, אֲשֶׁר עָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת רַבּוֹת אֵין מִסְפָּר, וְכָפוּ אֶת יִצְרָם, וְזָכוּ לְהִתְגַּלּוֹת הַתּוֹרָה, בִּזְכוּתָם וְכֹחָם עָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל תַּאֲוָה הַכְּלָלִיּוֹת מִמֶּנִּי שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף. וְתִהְיֶה בְּעֶזְרִי תָּמִיד בְּכָל עֵת בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל תַּאֲוָה זוֹ מִמֶּנִּי לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל. וְאֶזְכֶּה לְקְדֻשַּׁת הַבְּרִית וּלְפְרִישׁוּת גָּדוֹל בֶּאֱמֶת, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית הַפְּרִישׁוּת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי". וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשָּׁתוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה; וּתְזַכֵּנוּ בִּזְכוּתוֹ וּבִזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים לְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל מֵאִתָּנוּ לְגַמְרֵי תַּאֲוַת נְאוּף. וְנִזְכֶּה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְזַרְעֵנוּ לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים בֶּאֱמֶת, בִּקְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

וְתַחְמֹל עָלֵינוּ וְתַעְזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ וּתְזַכֵּנוּ, וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, וְתָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְתִהְיֶה עִמָּנוּ תָּמִיד, שֶׁנִּזְכֶּה בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל בְּכֹחַ וּזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּבְכֹחַ וּזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, לְגָרֵשׁ וּלְשַׁבֵּר וְלַעֲקוֹר וּלְכַלּוֹת וּלְבַטֵּל קְלִפַּת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִן הָעוֹלָם, שֶׁהִיא הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהָיָה שָׁטוּף בְּזִמָּה

בְּיוֹתֵר. וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ תָּמִיד קְדֻשַּׁת מִשֶּׁה רַבֵּנוּ וּקְדֻשַּׁת כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. וּתְזַכֵּנוּ מְהֵרָה לָצֵאת מִגָּלוּת שֶׁל הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, שֶׁהוּא תַּאֲוַת נַאוּף וְכָל שַׁאֲרֵי הַתַּאֲוֹוֹת רָעוֹת. וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ לְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל כֻּלָּם מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל גְּבוּלֵנוּ, חִישׁ קַל מְהֵרָה.

וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁתַּחֲזֹר נַפְשֵׁנוּ לְשָׁרְשָׁהּ. וְתִהְיֶה נַפְשֵׁנוּ נִכְלֶלֶת בְּרַחֲמֶיךָ בְּתוֹךְ הָעִי"ן נְפָשׁוֹת שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב, בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, בְּתוֹךְ אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר שָׁם הוּא שֹׁרֶשׁ נַפְשֵׁנוּ וְרוּחֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ. וְאָזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הָעִי"ן פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וּתְזַכֵּנִי לָבוֹא מְהֵרָה לְהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, וְתָאִיר עֵינַי בְּתוֹרָתֶךָ וּתְזַכֵּנִי לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה תָּמִיד חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים, חִדּוּשִׁים הַנִּמְשָׁכִין מֵעִי"ן פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, חִדּוּשִׁים הַמְּבִיאִין לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, חִדּוּשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם מִגָּלוּת שֶׁל עִי"ן אֻמּוֹת מִתַּאֲוֹוֹתֵיהֶן וּמִדּוֹתֵיהֶן הָרָעוֹת, וּלְקָרְבוֹ אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הָעֲבוֹדָה, חִדּוּשִׁין שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְכָל הַשּׁוֹמְעִין אֶת הַחִדּוּשִׁין הַלָּלוּ:

וְעָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקַבֵּל עָלַי תָּמִיד עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה. וְאָזְכֶּה לְהַצִּיל אֶת נַפְשִׁי מֵהַרְהוּרִים רָעִים עַל יְדֵי אֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁל קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. שֶׁהֵם: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד. בָּרוּךְ

שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד״. וּתְזַכֵּנִי לִהְיוֹת רָגִיל תָּמִיד לוֹמַר בְּכָל פַּעַם אֵלּוּ הַפְּסוּקִים בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ. וּתְעוֹרֵר אֶת לִבָּבִי בְּאַהֲבָה וּתְשׁוּקָה וַחֲפֵצָה גְּדוֹלָה אֵלֶיךָ, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת בְּשַׁעַת קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים הָאֵלּוּ. וְאֶזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ עָלַי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וְלַעֲקֹר וּלְבַטֵּל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִן הָעוֹלָם שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא אִשָּׁה זוֹנָה. וְתִבְרַח הַשִּׁפְחָה מִפְּנֵי גְּבִרְתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בוֹרַחַת״. וְאֶזְכֶּה בְּכֹחַ לְהַגְבִּיר וּלְהַמְלִיךְ ״אִשָּׁה יִרְאַת יְהוָה״ עַל הָאִשָּׁה זוֹנָה. וְתִכָּנַע וְתִפֹּל הַשִּׁפְחָה לִפְנֵי גְּבִרְתָּהּ וְתִבְרַח מִפָּנֶיהָ, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְבַטֵּל מִמֶּנִּי תַּאֲוַת נְאוּף, וּלְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַהֶרְהוּרִים רָעִים, לְגָרְשָׁם וּלְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם מֵעָלַי בְּבִטּוּל גָּמוּר מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְאֶזְכֶּה עַל יְדֵי אֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנֵים עָשָׂר תֵּבוֹת שֶׁתִּהְיֶה נַפְשִׁי נִכְלֶלֶת עַל יְדֵי זֶה בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ. שֶׁהֵם כְּלָלִיּוֹת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי הַמ״ט [הָאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע] אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, אֶזְכֶּה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּתוֹךְ מ״ט [אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע] אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ:

וְתַעְזְרֵנִי לְתַקֵּן פִּגַּם הָעֵינַיִן. וְלֹא אָתוּר אַחַר לִבָּבִי וְאַחַר עֵינָי. וְתִשְׁמֹר אֶת עֵינַי תָּמִיד מִכָּל מִינֵי פִּגַּם הָרָאוּת. וְלֹא אֶסְתַּכֵּל בְּשׁוּם דָּבָר הַמֵּבִיא לִידֵי הִרְהוּר חֵם וְשָׁלוֹם. ״הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי. גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ״:

וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ, וְתִגְעַר בְּהָרוּחַ שְׁטוּת
וְשִׁגָּעוֹן שֶׁנִּדְבַּק בָּנוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים.
וּתְגָרְשׁוֹ וּתְסַלְּקוֹ מֵאִתָּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ שֶׁכָּל תַּאֲוֹתֵינוּ הָרָעוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוָה הָרָעָה
שֶׁל נאוף, כֻּלָּם נִמְשָׁכִין רַק עַל יְדֵי הָרוּחַ שְׁטוּת וְהַשִּׁגָּעוֹן
שֶׁנֶּאֱחַז בָּנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַד אֲשֶׁר אָנוּ דּוֹמִים כְּאִישׁ
שׁוֹלָל וְכִמְשֻׁגָּע מַמָּשׁ עַל יְדֵי חַטָּאֵינוּ הַמְּרֻבִּים.

אָנָּא יְהוָה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת, חוּם וְחָנֵנוּ וְזַכֵּנוּ לְגָרֵשׁ וּלְשַׁבֵּר
וְלַעֲקוֹר וּלְבַטֵּל כָּל הָרוּחַ שְׁטוּת וְהַשִּׁגָּעוֹן מֵאִתָּנוּ.
וְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְרוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה
וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה, בְּאֹפֶן שֶׁאֲזָכֶה לְתַקֵּן
הַבְּרִית בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, חִישׁ קַל מְהֵרָה. וְאֲזָכֶה
שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁלָם דַּעְתִּי בֶּאֱמֶת בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה.
אָנָּא יְהוָה חוּם וַחֲמֹל עָלַי, וּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתַי בְּרַחֲמִים.
וְעָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי לְהַגִּיעַ מְהֵרָה לְכָל מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתִּי מִלְּפָנֶיךָ:

וְעָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁאֲזָכֶה לִשְׁמֹעַ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים, מִפִּי
צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ
לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְכָל הַשּׁוֹמְעִים דִּבְרֵי תוֹרָתָם
הַקְּדוֹשָׁה. וְאֲזָכֶה בְּרַחֲמֶיךָ לְהַמְשִׁיךְ עָלַי וּלְקַבֵּל נְשָׁמָה
חֲדָשָׁה קְדוֹשָׁה בְּכָל עֵת, עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁאֲזָכֶה
לִשְׁמֹעַ מִפִּיהֶם, וּלְלִמּוֹד בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל צַדִּיקִים
אֲמִתִּיִּים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים. וְתַעֲזְרֵנִי שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה אֲצִלִּי
מֵחִדּוּשֵׁי תוֹרָתָם סַם חַיִּים. וְאֲזָכֶה לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר הַפָּשׁוּט
הַבָּא מִלְּמַעְלָה, בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְטוּבָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי

כְּדַאי לָזֶה. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת עִצָּם הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים שֶׁפָּגַמְתִּי וְקִלְקַלְתִּי אֶת כְּלֵי הַמַּחְיִן שֶׁלִּי מְאֹד. עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת. וּמֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי לְצַיֵּר אֶת הָאוֹר לִבְרָכָה. אַף־עַל־פִּי־כֵן עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֲנִי בּוֹטֵחַ, וְעַל חַסְדֶּיךָ אֲנִי נִשְׁעָן, וִלְישׁוּעָתְךָ אֲנִי מְצַפֶּה, וְלִסְלִיחוֹתֶיךָ אֲנִי מְקַוֶּה, שֶׁתַּעֲשֶׂה עִמִּי כַּחֲסָדֶיךָ וְנִפְלְאוֹתֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים, וְתִמָּלֵא עָלַי רַחֲמִים, וְתַעֲשֶׂה עִמִּי נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת, וּתְצַיֵּר בְּעַצְמְךָ הָאוֹר הַבָּא מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וְחַיִּים וְטוֹב. וְיֶמְשַׁךְ עָלֵינוּ הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ מִלְמַעְלָה לִבְרָכָה וְלֹא לִקְלָלָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה". וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְלֹא אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם. וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ". כִּי אֵין לִי שׁוּם תִּקְוָה וּמָנוֹס וּמִבְטָח וּמִשְׁעָן, כִּי אִם עָלֶיךָ לְבָד. וְעַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר אָנוּ נִשְׁעָנִים עֲלֵיהֶם תָּמִיד, בְּכֹחָם נִשְׁעָנְתִּי לִצְעֹק אֵלֶיךָ תָּמִיד, וּלְצַפּוֹת לְרַחֲמֶיךָ וְלִישׁוּעָתֶךָ. עֲשֵׂה עִמִּי מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה, בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה בְּחַיֵּי חַיִּים כָּל מְהֵרָה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְאָזְכֶּה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה. עַד שֶׁאָזְכֶּה לִשְׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי. עֲנֵנִי אֱלֹהַי עֲנֵנִי. עֲנֵנִי אָבִי עֲנֵנִי. עֲנֵנִי בּוֹרְאִי עֲנֵנִי. עֲנֵנִי גּוֹאֲלִי עֲנֵנִי (וכו'). מַלְכִּי וֵאלֹהַי יוֹצְרִי וּקְדוֹשִׁי עֲנֵנִי. מַשְׁמִיעֵי צְעָקָה הַשְׁמִיעוּ צַעֲקָתֵנוּ לִפְנֵי שׁוֹמֵעַ צְעָקָה. מַכְנִיסֵי דִּמְעָה הַכְנִיסוּ דִּמְעוֹתֵינוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ מִתְרַצֶּה בִּדְמָעוֹת. מַשְׁמִיעֵי אֲנָחָה הַשְׁמִיעוּ אַנְחוֹתֵינוּ לִפְנֵי

שׁוֹמֵעַ אֲנָחוֹת. הַחוֹמֵל עַל דַּל חֲמֹל עַל דַּלּוּתִי, וּרְאֵה שְׁפָלוּתִי וְאֹרֶךְ גָּלוּתִי, וְהֵטִיבָה אַחֲרִיתִי, וְהָשֵׁב אֶת שְׁבוּתִי חִישׁ קַל מְהֵרָה. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. "הָאִירָה פָּנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ. אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה. פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ". רַחֲמָנָא דְעָנֵי לַעֲנִיֵּי עֲנִינָא. רַחֲמָנָא דְעָנֵי לְתַבִּירֵי לִבָּא עֲנִינָא. רַחֲמָנָא דְעָנֵי לְמַכִּיכֵי רוּחָא עֲנִינָא. רַחֲמָנָא עֲנִינָא. רַחֲמָנָא עֲנִינָא. רַחֲמָנָא חוּס. רַחֲמָנָא פְּרֹק. רַחֲמָנָא שְׁזִיב. רַחֲמָנָא רַחֵם עָלָן. רַחֲמָנָא רַחֵם עָלָן. הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

לז

"נַפְשִׁי בִּשְׁאֲלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי. הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, אַל תֶּעָר נַפְשִׁי" כִּי בְךָ חָסִיתִי. כִּי אַתָּה תִּקְוָתִי וְאַתָּה אֱיָלוּתִי. "שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ. חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְהוָה תְּשׁוּעָתִי". תִּיקַר נָא נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. יְגוֹלְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ, יֶהֱמוּ וְיִכְמְרוּ רַחֲמֵי לְבָךְ עַל נַפְשִׁי הָאֻמְלָלָה וְהָעֲלוּבָה מְאֹד מְאֹד, עַל נַפְשִׁי הָרַעֲבָה וְהַצְּמֵאָה וְהָעֲיֵפָה מְאֹד, עַל נֶפֶשׁ מָרָה כָּזוֹ, נֶפֶשׁ הַלְכוּדָה בִּכְבֶלֵי עֹנִי וּבַרְזֶל בַּאֲלָפִים וּרְבָבוֹת רְשָׁתוֹת וּמְצוּדוֹת כִּצְפָּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח, נֶפֶשׁ הָעֲשׁוּקָה מְאֹד. מָלֵא רַחֲמִים, מַלֵּא רַחֲמִים, רוֹאֶה בְּעֶלְבּוֹן עֲלוּבִים, הַבִּיטָה נָא וּרְאֵה "דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים" הַצּוֹעֲקִים וּבוֹכִים וְנֶאֱנָקִים וְנֶאֱנָחִים, "וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ

וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם". בְּכוֹ יִבְכּוּ הַרְבֵּה בֶּכֶה וְדִמְעָתָם עַל לֶחֱיָם. רַחֲמָן אֲמִתִּי. אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִשַּׁוְעָתָם, וְאַל תֶּאֱטֹם אָזְנְךָ מִצַּעֲקָתָם, וְאַל תַּעְלִים עֵינֶיךָ מִדִּמְעָתָם.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. "אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא. פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה. כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי. הוֹשִׁיבַנִי בְּמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם. וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד מָתָי. שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ. כְּסוּם עָגוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה. דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם יְהוָה עָשְׁקָה לִי עָרְבֵנִי. עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים. פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ". אָנָּא יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי מִכָּל תַּאֲוֹת הַגּוּף וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים. עֲזֹר וְהוֹשִׁיעָה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים בְּרַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים אֶת נַפְשִׁי הָאֻמְלָלָה, וְתֵן לָהּ כֹּחַ וּגְבוּרָה מֵאִתְּךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל הַגּוּף. וְתִתְגַּבֵּר נַפְשִׁי עַל גּוּפִי, צוֹרָתִי עַל חָמְרִי, עַד שֶׁאָזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל אֶת הַגּוּף וְהַחֹמֶר לְגַמְרֵי, וְתִתְגַּלֶּה הָאָרַת נַפְשִׁי וְצוֹרָתִי הַקְּדוֹשָׁה, וְיִמְשַׁךְ עָלַי צֶלֶם אֱלֹהִים, צֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ.

וּתְזַכֵּנִי לְאוֹר הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, לְחָכְמָה בִּינָה וָדַעַת. וְאֶזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל מִינֵי סִכְלוּת וּכְסִילוּת שֶׁל הַגּוּף וְהַחֹמֶר. וְתוֹצִיאֵנִי מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל, מִכְּסִילוּת וְחֹשֶׁכַת שֶׁל חֻמְרִיּוּת הַגּוּף הָעָכוּר וְהַמְגֻשָּׁם, לְהָאָרַת הַחָכְמָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה. וְתֵן חֶלְקִי בְּתוֹרָתֶךָ, וְאֶזְכֶּה לִלְמֹד וְלַהֲגוֹת בְּתוֹרָתְךָ וּבַעֲבוֹדָתְךָ יוֹמָם וָלָיְלָה. וְתֵן בְּלִבִּי בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל, לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר

וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְהָאֵר עֵינַי בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבִּי בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתַפְרִישֵׁנִי וְתַבְדִּילֵנִי מִן הַתּוֹעִים בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וְתָגֵן בַּעֲדִי וּבְעַד זַרְעִי תָּמִיד, וּבְעַד כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא נַעֲסֹק לְעוֹלָם בְּשׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה כְּלָל. וְלֹא נָשִׂים עַיִן וְלֹא נִלְמַד בְּשׁוּם סֵפֶר מִסִּפְרֵי הַחֲקִירוֹת כְּלָל, הֵן בְּסִפְרֵי חֲקִירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵן בְּסִפְרֵי חֲקִירוֹת שֶׁל הָעַכּוּ"ם. וְתַעֲזֹר לָנוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּדַעְתֵּנוּ וּמַחֲשַׁבְתֵּנוּ שׁוּם חֲקִירָה מֵחֲקִירוֹתֵיהֶם, וְלֹא שׁוּם סְבָרָה וְדֵעָה מִסִּבְרוֹתֵיהֶם וְדֵעוֹתֵיהֶם הַזָּרוֹת וְהַמָּרוֹת, הַצָּדִים בִּרְשָׁתָם נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת. אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת כָּל חָכְמוֹתֵיהֶם הַחִיצוֹנִיּוֹת הֵם רַק כְּסִילוּת וְסִכְלוּת וּשְׁטוּת וְהֶבֶל גָּמוּר בֶּאֱמֶת וְנִמְשָׁכִים רַק מִכְּסִילוּת וְחֶשְׁכַת חָמְרִיּוּת הַגּוּף, וּמִתַּאֲוֹתֵיהֶם וּמִדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת. אֲשֶׁר מֵחֲמַת תִּקֻּף הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוֹת גּוּפָם וְחָמְרָם הָעָב וְהַמְגֻשָּׁם וְהַמְּזֹהָם וְהַמְשֻׁקָּע מְאֹד מְאֹד בְּתַכְלִית הַזֻּהָמָה וְהַטִּנּוּף וְהַמְּאוּם, מְשָׁם נִתְעַבֵּר וְנִתְקַלְקֵל וְנִשְׁחַת דַּעְתָּם וְלִבָּם הֶעָרֵל, עַד שֶׁנִּתְעוּ וְנָבוֹכוּ מִדֵּעָה לְדֵעָה וּמִסְּבָרָא לְסִבְרָא, עַד שֶׁבָּאוּ לִידֵי טָעוּת וּשְׁטוּת חָכְמוֹתֵיהֶם הַחִיצוֹנִיּוֹת:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רַחֵם עָלֵינוּ וְעַל זַרְעֵנוּ וְעַל פְּלֵטָתֵנוּ, אֲשֶׁר נִשְׁאַרְנוּ כַּתֶּרֶן בְּרֹאשׁ הָהָר בְּאֵין עוֹזֵר וְסוֹמֵךְ, וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ. הַצֵּל הַצֵּל וְהוֹשִׁיעָה וּמַלֵּט אוֹתָנוּ וְאֶת זַרְעֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִכָּל מִינֵי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָנוּ שׁוּם חֵלֶק וְעֵסֶק בָּהֶם. וְתִהְיֶה יָדֵנוּ וְשִׂכְלֵנוּ וְלִבֵּנוּ מְסֻלָּקֶת מֵהֶם. כִּי לֹא בְּאֵלֶּה חֶלְקֵנוּ, וְלֹא בְּאֵלֶּה גּוֹרָלֵנוּ. כִּי אֲנַחְנוּ מִזֶּרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מַאֲמִינִים בְּנֵי

מַאֲמִינִים. וַאֲנַחְנוּ זָכִינוּ לַעֲמֹד עַל הַר סִינַי וּלְקַבֵּל תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֲךָ נֶאֱמָן בֵּיתֶךָ. עָזְרֵנוּ שֶׁיִּהְיֶה חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד; "תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ. עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי". חוּם וְחֶמְלֹ עָלֵינוּ. יֶהֱמוּ נָא מֵעֶיךָ עַל בָּנֶיךָ צֹאן מַרְעִיתֶךָ, וּשְׁמֹר אוֹתָנוּ בְּעֵת צָרָה הַזֹּאת בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא, וְהַצֵּל וּמַלֵּט נַפְשֵׁנוּ וְנֶפֶשׁ בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא נַעֲסֹק לְעוֹלָם בְּשׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה כְּלָל. וְתֵן לָנוּ כֹּחַ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל וְלַעֲקֹר כָּל הָאַפִּיקוֹרְסִים וְהַכּוֹפְרִים מִן הָעוֹלָם. "יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל יִכָּתֵבוּ". וְכָל הָעוֹסְקִים בְּפִילוֹסוֹפְיָא וַחֲקִירוֹת שֶׁל חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת, יִהְיֶה נִמְחָ שְׁמָם וְזִכְרָם מִן הָעוֹלָם. יַכֶּרֶת יְהוָה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲסֹק בַּחֲקִירוֹתֵיהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם עֵר וְעוֹנֶה. "יִהְיוּ בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה. יְהִי אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם. יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבוֹתָיו אֶל יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל תִּמָּח. יִהְיוּ נֶגֶד יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם" וְיִתְבַּטְּלוּ סְבָרוֹתֵיהֶם וְדֵעוֹתֵיהֶם מִן הָעוֹלָם, וְלֹא יַעֲלוּ עוֹד עַל לֵב וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד בִּשְׁמָם.

וּתְרַחֵם עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. וְתַעֲלֶה וּתְנַשֵּׂא וּתְרוֹמֵם וּתְגַלֶּה וְתָאִיר חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם. וְנָשׁוּב כֻּלָּנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְנִזְכֶּה לְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לֶאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב; וְנִזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתְךָ בֶּאֱמֶת גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּלְכַבֵּד אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בְּכָל עֵת, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה בָּרָאתָ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, בִּגְיַן דְּיִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ. כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב: "כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו". עֲזֹר וְרַחֵם וְהוֹשִׁיעָה, וַעֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וּלְמַעַן כְּבוֹד תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. שֶׁתִּתְגַּבֵּר חָכְמַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא, עַל חָכְמוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת, וְיִתְבַּטְלוּ כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כְּנֶגֶד אוֹת אֶחָד מִתּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה וְהַתְּמִימָה, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְיָשׁוּבוּ כֻלָּם לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ וּלְיִרְאָתְךָ בֶּאֱמֶת בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ:

אָנָּא יְהוָה רַחֲמָן מָלֵא רַחֲמִים, חוּסָה עַל נַפְשִׁי הָאֻמְלָלָה מְאֹד. וֶהְיֵה בְעֶזְרִי תָּמִיד. וְחַזֵּק וְאַמֵּץ אֶת נַפְשִׁי בְּכָל מִינֵי עֹז וְתַעֲצוּמוֹת, בְּאֹפֶן שֶׁתִּתְגַּבֵּר נַפְשִׁי הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה עַל הַגּוּף וְתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַפְשִׁיט אֶת נַפְשִׁי מִכָּל מִינֵי תַּאֲוֹת הַגּוּף וּמִדּוֹתָיו. וַאֲטַהֵר וַאֲקַדֵּשׁ אֶת נַפְשִׁי וְגוּפִי בְּכָל מִינֵי טָהֳרוֹת וּקְדֻשּׁוֹת. וְאֶזְכֶּה לְהוֹצִיא אֶת נַפְשִׁי מִכָּל הַתַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִים מֵאַרְבַּע יְסוֹדוֹת חָמְרִיִּים שֶׁל הַגּוּף:

וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תּוֹצִיאֵנִי וְתַעֲלֵנִי מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, מִגּוּף לְנֶפֶשׁ, מֵחֹמֶר לְצוּרָה, מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר, מִמַּכְלוּת לְחָכְמָה, מֵחָכְמוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, מִשִּׁכְחָה לְזִכָּרוֹן. וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי מֵאוֹתְךָ כֹּחַ הַזִּכָּרוֹן. וְאֶזְכֶּה לִזְכֹּר תָּמִיד הֵיטֵב אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ וַעֲבוֹדָתְךָ, הֵן מַה שֶּׁאֲנִי לוֹמֵד בִּסְפָרִים קְדוֹשִׁים, הֵן מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי אוֹ מַה שֶּׁאֲנִי עָתִיד לִשְׁמֹעַ מִפִּי רַבּוֹתַי וַחֲבֵרַי. כָּל הַדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַנּוֹגְעִים לְיִרְאַת יְהוָה

וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְתוֹרָתוֹ, כֻּלָּם אֶזְכֶּה לִזְכֹּר תָּמִיד הֵיטֵב בְּכֹחַ הַזִּכָּרוֹן הַקְּדֻשָּׁה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְלֹא אֶשְׁכַּח שׁוּם דָּבָר מִמִּשְׁנָתִי. וְאֶזְכֶּה לִזְכֹּר תָּמִיד הֵיטֵב הֵיטֵב אֶת אַחֲרִיתִי וְסוֹפִי. וְלָשׂוּם לִבִּי הֵיטֵב עַל מָה אֲתִינָא לְהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה, וּמַה יִּהְיֶה בְּסוֹפִי וְאַחֲרִיתִי, כַּאֲשֶׁר יָבֹא קִצִּי. וְלֹא אֶשְׁכַּח זֹאת כָּל יְמֵי חַיַּי; וְאֶזְכֶּה לִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי כָּל יָמֵינוּ וּשְׁנוֹתֵינוּ הֵם הֶבֶל, כַּחֲלוֹם יָעוּף, וּכְצֵל עוֹבֵר, כְּעָנָן כָּלָה, וּכְרוּחַ נוֹשָׁבֶת, וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ. וְאִי אֶפְשָׁר לְהִמָּלֵט מִן הַמִּיתָה בְּשׁוּם אֹפֶן, "וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה". וּמַה נַּחְשֹׁב עַל יְהוָה, וּמַה נַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה. "זָכוֹר תִּזְכֹּר וְתָשׂוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי. זְכוֹר אַל תִּשְׁכַּח אֶת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ" מִנְּעוּרֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כִּי אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְאֵין נֶעְלָם מִנֶּגֶד עֵינָיו. עָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי לִזְכֹּר אֶת כָּל זֹאת תָּמִיד, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְרַחֵם עָלַי מֵעַתָּה לְמַלֵּט נַפְשִׁי מִנִּי שָׁחַת, וּלְהָכִין צַדָּה לְדַרְכִּי. אֹרְחָא רַחִיקָא וַאֲפִלּוּ זַוְדִין קַלִּילָא לֵית לָן.

וְעָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׁכֹּחַ אֶת כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכָל מִינֵי הִרְהוּרִים רָעִים וְעַקְמִימִיּוֹת שֶׁבַּלֵּב שֶׁנִּדְבָּקוּ בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים. וְכָל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלִים מַעֲבוֹדָתְךָ הָאֲמִתִּיּוֹת, כֻּלָּם אֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְהַעֲבִירָם מִדַּעְתִּי וְלִבִּי לְגַמְרֵי, וּלְשָׁכְחָם לְגַמְרֵי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּמֵעַתָּה אֶזְכֶּה לִזְכֹּר אוֹתְךָ תָּמִיד בְּכָל עֵת בְּשִׁבְתִּי בְּבֵיתִי וּבְלֶכְתִּי בַדֶּרֶךְ בְּשָׁכְבִי וּבְקוּמִי. וּלְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתִּי אֵלֶיךָ תָּמִיד, וּלְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת

בִּירְאָה וְאַהֲבָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאָזְכֶּה שֶׁיִּתְדַּבֵּק לִבִּי וּמַחֲשַׁבְתִּי אֵלֶיךָ וּלְתוֹרָתְךָ וּלְמִצְוֹתֶיךָ בֶּאֱמֶת, בִּדְבֵקוּת גָּדוֹל וּבְהִתְקַשְּׁרוּת אַמִּיץ וְחָזָק מְאֹד. עַד שֶׁאָזְכֶּה לְזָכֹר הֵיטֵב אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ וַעֲבוֹדָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְלֹא אֶשְׁכַּח שׁוּם דָּבָר מִדִּבְרֵי תוֹרָה וַעֲבוֹדָה לְעוֹלָם. רַק אָזְכֶּה לְזָכְרָם תָּמִיד בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, וֵאלֹהֵי כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וֵאלֹהֵי כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַיּוֹדֵעַ כָּל תַּעֲלוּמוֹת לֵב, שֶׁתְּרַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וּתְחָנֵּנִי מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל. וְתוֹרֵנִי וְתַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ תָּמִיד. וּתְזַכֵּנִי בְּכָל עֵת לָדַעַת בֶּאֱמֶת הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָנֵי תַּעֲנִיּוֹת נְדָבָה. אִם לְהִתְעַנּוֹת אִם לַחְדֵּל. וּתְזַכֵּנִי לֵידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וּלְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, כִּי לִבִּי הוֹלֵךְ אָנָה וָאָנָה בְּעִנְיָן זֶה. עַל כֵּן הִנְנִי מַשְׁלִיךְ עַצְמִי עָלֶיךָ לְבַד, וַחֲרִינִי מוֹסֵר גּוּפִי וְנַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי אֵלֶיךָ לְבַד. שֶׁתַּעֲשֶׂה עִמִּי מַה שֶּׁתִּרְצֶה וְכִרְצוֹנְךָ אֶעֱשֶׂה. וְתַעַזְרֵנִי שֶׁלֹּא אֶבָּלְבֵּל דַּעְתִּי הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה, רַק אָזְכֶּה תָּמִיד לְעֵצָה שְׁלֵמָה מֵהָרָה. וְתַשְׁפִּיעַ לִי עֵצָה טוֹבָה מֵאִתְּךָ כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. וְאָזְכֶּה לֵידַע וּלְהָבִין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן הַתַּעֲנִיּוֹת. וְאֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לָמוּר מֵרָע וּלְהַכְנִיעַ הַגּוּף וְהַחֹמֶר לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה. וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ וּבַעֲבוֹדָתְךָ תָּמִיד בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב מֵעַתָּה

וְעַד עוֹלָם. "הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי בְךָ בָטָחְתִּי. הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ זוּ אֵלֵךְ כִּי אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי":

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.
שֶׁתַּעֲזְרֵנִי לִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה לַעֲנִיִּים הַגּוּנִים הַרְבֵּה.
וְתַחְמֹל עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְהָעֲצוּמִים,
וְתַעֲזְרֵנִי לִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לִתְמֹךְ וּלְסַיֵּעַ
בְּסִיּוּעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ לַעֲנִיִּים הַגּוּנִים הַדָּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
וְאָזְכֶּה לְהִכָּלֵל עַל יְדֵי זֶה בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בָּאֲוִיר
הַקָּדוֹשׁ בְּהָאֲוִיר וְהַהֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. וְנִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה
לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל מִינֵי דִינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל. וְנִזְכֶּה תָּמִיד לִדְחוֹת וּלְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וְהַסְּכָלוּת
וְכָל מִינֵי חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִן הָעוֹלָם. וְתַעֲזְרֵנוּ לְהַגְבִּיר
וּלְהַעֲלוֹת וּלְנַשֵּׂא הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְתָאִיר
עָלֵינוּ אוֹר הַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה, וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חֲסָדִים טוֹבִים
מֵאִתְּךָ תָּמִיד. וְנִזְכֶּה לְזָכְרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ מֵאִתְּךָ
שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה, חַיִּים חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְכָל
טוּב. וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תִּזְכֹּר לָנוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. וּתְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָכַרְתִּי
אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק, וְאַף אֶת בְּרִיתִי
אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר":

וְתַעֲזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְגַדֵּל וּלְהַעֲלוֹת נַפְשֵׁנוּ לְפָנֶיךָ. וְנִזְכֶּה
לְקַדֵּשׁ וּלְקַשֵּׁט נַפְשֵׁנוּ. בְּאֹפֶן שֶׁתּוּכַל נַפְשֵׁנוּ
לַעֲלוֹת לְהַשְׁכִּינָה בִּבְחִינַת מַיִן נוּקְבִין. וְתִתְפָּאֵר הַשְׁכִּינָה
לְפָנֶיךָ עִם נַפְשׁוֹתֵינוּ, "חֲזִי בַּמָּה בְּרָא קָאֲתִינָא לְגַבָּךְ".

וְנִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי נַפְשׁוֹתֵינוּ שֶׁיַּעֲלוּ לְטוֹבָה לְפָנֶיךָ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃

וּתְזַכֵּנוּ שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה תָּמִיד. וּבִפְרָט בְּשֶׁאָנוּ אוֹכְלִין דָּבָר מִן הַחַי תַּעֲזְרֵנוּ לְהִתְקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר בְּשָׁעַת אֲכִילָתֵנוּ, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הַמִּלְבָּשׁ בַּחַי שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים, לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ מֵחַי לְמִדַּבֵּר, עַל יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין עַל אֲכִילָתֵנוּ. וְנִזְכֶּה לוֹמַר כָּל הַבְּרָכוֹת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת׃

וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתַצִּילֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת. וְלֹא יָבֹא לְתוֹךְ פִּינוּ שׁוּם דָּבָר הָאָסוּר לָנוּ. וְלֹא נִכָּשֵׁל לְעוֹלָם בִּנְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת, אַפְלוּ בְּשׁוֹגֵג וּבְאֹנֶס. וְתַצִּיל אוֹתָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ מִשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים. וְתַפְרִישׁ אוֹתָנוּ וְתַבְדִּיל אוֹתָנוּ מִכָּל מִינֵי נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת דְּאוֹרַיְיתָא וּדְרַבָּנָן. וְתַזְמִין לָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ תָּמִיד שׁוֹחֲטִים הֲגוּנִים וּכְשֵׁרִים. וְתִהְיֶה עִמָּהֶם תָּמִיד וְתִשְׁמֹר אוֹתָם וְאוֹתָנוּ שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עַל יָדָם לְעוֹלָם בִּנְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְתַעֲזֹר לְהַשּׁוֹחֲטִים שֶׁיְּכַוְּנוּ תָּמִיד הֵיטֵב בִּבְרַכַּת הַשְּׁחִיטָה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכּוּ לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הַמִּלְבָּשׁ בְּהַחַי, מֵחַי לְמִדַּבֵּר. עַד שֶׁיַּעֲלוּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת הָעֲשׂוּקוֹת הַמְּגֻלְגָּלִים בְּחַיּוֹת וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת אֶל הַשְּׁכִינָה. וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יָדָם. וְנִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה עָלֵינוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְנִזְכֶּה לְפַרְנָסָה טוֹבָה בְּכָבוֹד בְּלִי שׁוּם יְגִיעָה

וְטֶרְחָא וְטִרְדָּא כְּלָל. אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם גּוֹמֵל לַחַיָּבִים טוֹבוֹת, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בָּנוּ כֹּחַ לִשְׁמֹר עַצְמֵנוּ מִשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם הַגּוּנִים הַמְצוּיִים עַכְשָׁו הַרְבֵּה מְאֹד. וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ וְיִשְׁתַּדֵּל בִּתְקוּן נַפְשׁוֹתֵינוּ, וְיַצִּיל אוֹתָנוּ מִפֶּגֶם הַשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם הַגּוּנִים הַגּוֹרְמִים מַה שֶּׁגּוֹרְמִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ, וּלְמַעַן שְׁכִינַת עֻזֶּךָ, וּלְמַעַן אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וּלְמַעַן כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְעָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ וּמַלְּטֵנוּ מִשּׁוֹחֲטִים רָעִים, מִשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם הַגּוּנִים. וְשָׁמְרֵנוּ תָּמִיד שֶׁלֹּא יָבוֹא לְתוֹךְ פִּינוּ שׁוּם מִכְשׁוֹל נְבֵלָה וּטְרֵפָה, כִּי אַתָּה "כֹּל תּוֹכָל וְלֹא יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה", וּבְיָדְךָ הַכֹּל. וְאַתָּה יָכוֹל לִשְׁמֹר אוֹתָנוּ גַּם עַכְשָׁו בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ מִנְּבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת וּמִשּׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם הַגּוּנִים. חוּם וַחֶמְלְךָ עָלֵינוּ, לְמַעַנְךָ וְלֹא לְמַעֲנֵנוּ, וְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתֶךָ, וְהַבְדִּילֵנוּ מִן מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי". וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ, לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אוֹתוֹ" וּכְתִיב: "וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי". וְיֵקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו, יִזְכּוֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ":

וְעָזְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתַזְמִין לָנוּ מְלַמְּדִים טוֹבִים וַהֲגוּנִים לְבָנֵינוּ שֶׁיִּהְיוּ עוֹסְקִים בִּמְלַאכְתָּם בֶּאֱמוּנָה, לִלְמֹד הַרְבֵּה עִם בָּנֵינוּ בַּתַּכְלִית הַמּוֹעִיל בֶּאֱמֶת. וְיִהְיוּ כָּל הַמְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים שֶׁלֹּא

וְקַלְקְלוּ חַם וְשָׁלוֹם אֶת הַהֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, שֶׁהוּא הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. וְיַעֲלֶה וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע לְפָנֶיךָ הַהֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. וְעַל יְדֵי זֶה תִּזְכֹּר אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ, וְתַמְתִּיק וּתְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּזֵרוֹת שֶׁאֵינָם טוֹבוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל אוֹ בִּפְרָט, בֵּין שֶׁהוּא קֹדֶם גְּזַר דִּין בֵּין שֶׁהוּא לְאַחַר גְּזַר דִּין. כֻּלָּם תַּמְתִּיק וּתְבַטֵּל בִּזְכוּת הֶבֶל פֶּה שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא שֶׁל הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּתְקַדְּשֵׁנוּ בְּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, וּתְזַכֵּנוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ. וְנִזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת כָּל אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ. וְנִזְכֶּה לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף, עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ. וְנִזְכֶּה לִתֵּן צְדָקָה הַרְבֵּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁנִּהְיֶה נִכְלָלִים בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּהַהֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. עַד שֶׁנִּזְכֶּה כֻּלָּנוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה הֶבֶל פִּינוּ הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא כְּמוֹ אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. וְתַעֲזֹר לְהַשּׁוֹחֲטִים שֶׁיְּקַדְּשׁוּ וְיטַהֲרוּ עַצְמָן בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּהְיֶה הֶבֶל פִּיהֶם גַּם כֵּן הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַמְּגֻלְגָּלוֹת בְּהָחַי. לְהַעֲלוֹתָם לְשָׁרְשָׁם שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל בִּרְכַּת הַשְּׁחִיטָה. כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ עִצְּם הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל נְפָשׁוֹת הַמְּגֻלְגָּלוֹת בִּבְעָלֵי חַיִּים. חוּסָה נָא בְּרַחֲמֶיךָ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ, וַעֲשֵׂה לְמַעַנְךָ, וְעָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַמְּגֻלְגָּלוֹת לְשָׁרְשָׁן הָעֶלְיוֹן שֶׁבִּקְדֻשָּׁה:

רַחֲמָן מָלֵא רַחֲמִים, חוֹמֵל דַּלִּים, שׁוֹמֵעַ אֶנְקַת אֲבִיוֹנִים, רַחֵם עָלֵינוּ וְעַל נַפְשׁוֹתֵינוּ הָעֲשׁוּקוֹת כַּצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפָּח, כַּאֲשֶׁר נִגְלָה לְפָנֶיךָ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, וְעָזְרֵנִי לְמַלֵּט נַפְשִׁי מִנִּי שָׁחַת. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת גֹּדֶל יְקַר וַהֲדַר תִּפְאֶרֶת נַפְשִׁי בְּשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן. וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת רִבּוּי הַטִּנּוֹפֶת וְהַלְכְלוּכִים שֶׁלְּכַלַּכְתִּי וְטִנַּפְתִּי נַפְשִׁי הָעֲלוּבָה מְאֹד מְאֹד. וּלְפָנֶיךָ נִגְלָה עִצֻּם הָרַחֲמָנוּת שֶׁעַל נַפְשִׁי הָאֻמְלָלָה מְאֹד, הַיְגֵעָה מְאֹד, הַנִּדְכֵּאת וְהַמְטֹרֶפֶת מְאֹד בֵּין שְׁנֵי הַכְּפִירִים. פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם אָמְרוּ בִלָּעֲנוּ. וְאָנוּ צוֹעֲקִים אֵלֶיךָ זֶה זְמַן רַב, וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ הָיִינוּ אַכְזָרִיִּים עַל נַפְשֵׁינוּ. אֲבָל אַתָּה יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת נַפְשֵׁינוּ בְּתִקֻּף חֶמְלָתְךָ, שֶׁתַּחֲפֹּךְ אֶת לְבָבֵנוּ לְטוֹבָה, וְתַטֵּה אֶת לְבָבֵנוּ אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת; וְתִתֶּן לָנוּ שֵׂכֶל וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה וְכֹחַ וּגְבוּרָה וְעֻצָּה. בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהַגְבִּיר הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף תָּמִיד עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַגּוּף וְתַאֲוֹתָיו לְגַמְרֵי. וְאָז נִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת וּלְנַשֵּׂא נַפְשִׁי תָּמִיד בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.

אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן חֲמֹל עַל כְּבוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ בָּנוּ. כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת עִצֻּם יִפְי קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה הַיְקָרָה הַנֶּעֱלֶמֶת בָּנוּ. עָזְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁנִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ בֶּאֱמֶת, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת הַתּוֹרָה הַנֶּעֱלֶמֶת בָּנוּ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְהַצִּילֵנוּ מֵחֶרְפּוֹת וּבְזָיוֹנוֹת. וְלֹא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם וְלֹא נִכָּשֵׁל לָעוֹלָם וָעֶד. וְזַכֵּנוּ לְכָבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַכָּבוֹד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, לְשִׁמְךָ וּלְכִבּוּדְךָ הַגָּדוֹל לְבַד. וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ עִם

הַכָּבוֹד בִּשְׁבִילֵנוּ כְּלָל, רַק לְשִׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת, בְּלִי שׂוּם פְּנִיָּה וּמַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה כְּלָל. וְנִזְכֶּה לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ. וְתַעֲזְרֵנוּ עַל יְדֵי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה שֶׁתְּחָנֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת חִדּוּשֵׁי תוֹרָה הַרְבֵּה הַנֶּעְלָמִים בְּנַפְשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְתִהְיֶה עִמָּנוּ תָּמִיד, וְלֹא נֹאמַר דָּבָר שֶׁלֹּא כִּרְצוֹנֶךָ. וְתִהְיֶה עִם פִּינוּ בְּעֵת הַטִּיפֵנוּ וְעִם יָדֵינוּ בְּעֵת מַעֲבָדֵנוּ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם חוּסָה עַל נַפְשִׁי הֶעָנִיָּה וְהַדַּלָּה, הָרְעֵבָה וְהַצְּמֵאָה וְהֶעָיֵפָה מְאֹד, וּמְלֵא מִשְׁאֲלוֹתַי בְּרַחֲמִים. שֶׁתִּתְגַּבֵּר נַפְשִׁי עַל גּוּפִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְתִתְעַלֶּה וְתִתְנַשֵּׂא נַפְשִׁי לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּחָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה, בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּיִרְאָה וּבְאַהֲבָה וּבִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב: "שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמְנוּחָיְכִי כִּי יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי. כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת. נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב, יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ. לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי, בְּצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי. וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי, וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צוֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ. וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ. הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ כִּי יַכְתִּירוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי":

לח

"דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ. דָּבַקְתִּי בְעֵדוּתֶיךָ יְהוָה אַל תְּבִישֵׁנִי". אָבִי אָב הָרַחֲמָן עָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים, שֶׁאֶזְכֶּה לְדַבֵּק עַצְמִי אֵלֶיךָ תָּמִיד בְּכָל עֵת בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּבִרְעָה נְכוֹנָה וּמְיֻשֶּׁבֶת. בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְאֶזְכֶּה לְפַשְׁפֵּשׁ עַצְמִי בְּכָל עֵת אִם אֲנִי דָבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת "וּבוֹ תִדְבָּק" בֶּאֱמֶת, בִּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב:

וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין כָּרָאוּי בְּכָל פָּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ. וְאֶזְכֶּה לְהָנִיחַ בְּכָל יוֹם תְּפִלִּין כְּשֵׁרִים וּקְדוֹשִׁים מִסּוֹפֵר הָגוּן וְצַדִּיק אֲמִתִּי. וְיִהְיוּ נִכְתָּבִין בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּבְכַוָּנָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה כָּרָאוּי, לְכַוֵּן בְּשָׁעַת כְּתִיבַת הַתְּפִלִּין וְתִקּוּנָן וּכְתִיבַת הַפָּרָשִׁיוֹת וְתִקּוּן הַבָּתִּים וְהָרְצוּעוֹת, וּתְפִירָתָן בְּגִידִין וְכָל תִּקּוּנֵי הַתְּפִלִּין, הַכֹּל יִהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב וְנָאוֹת כְּפִי דִינֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְיִהְיוּ הַתְּפִלִּין שֶׁלִּי כְּשֵׁרִים תָּמִיד בְּכָל פָּרָטֵי דִינֵיהֶם וְנָאִים בְּיוֹתֵר בִּתַכְלִית הַנּוֹי וְהַיֹּפִי, וּקְדוֹשִׁים בִּתַכְלִית הַקְּדֻשָּׁה. וְאֶזְכֶּה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַשּׁ"י וּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ־תָּם. בְּכָל יוֹם וָיוֹם. וְאֶזְכֶּה לַהֲנִיחָם בִּמְקוֹמָם הָרָאוּי עַל הָרֹאשׁ וְעַל הַזְּרוֹעַ בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה, וּבְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. עַד שֶׁאֶזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלַי קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, עַל יְדֵי הֲנָחַת תְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד. וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ

עָלַי קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין מִשְׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לִדְבֵקוּת גָּדוֹל אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי מִצְוַת תְּפִלִּין. וְלֹא אַפְסִיחַ דַּעְתִּי מִן הַתְּפִלִּין לְעוֹלָם, וְלֹא אֲדַבֵּר שׁוּם שִׂיחָה בְּטֵלָה בָּעֵת שֶׁאֲנִי מְכֻתָּר בִּתְפִלִּין בְּכִתְרֵי דְמַלְכָּא עִלָּאָה, בַּחֲגִירַת זַיְינָא עִלָּאָה, וְאֶזְכֶּה לְהִתְעַטֵּר בְּנֶזֶר עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בְּלֵב טוֹב וּבְשִׂמְחָה רַבָּה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין בִּשְׁלֵמוּת הָרָאוּי כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין הַנּוֹרָאִים.

אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם חוֹמֶל דַּלִּים חֲמֹל עָלֵינוּ, וְעָזְרֵנוּ וְחָנֵּנוּ בִּקְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין. וּכְשֵׁם שֶׁזִּכִּיתָ אוֹתָנוּ וְנָתַתָּ לָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִצְוָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת וּבִשְׁלֵמוּת גָּדוֹל מִצְוָה זֹאת שֶׁל תְּפִלִּין. וְנִזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד, וְאַל יִגְרְמוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ לְהַפְסִיק חַס וְשָׁלוֹם בֵּינֵינוּ לְבֵינְךָ. כִּי אַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת, וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תְּזַכֵּנוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת. וְנִזְכֶּה לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמְּךָ תָּמִיד בֶּאֱמֶת עַל עֶצֶם פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ נֶגְדְּךָ תִּתְבָּרַךְ. וּבְחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל תִּמְחֹל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וַחֲטָאֵנוּ וּפְשָׁעֵינוּ שֶׁחָטָאנוּ וְשֶׁעָוִינוּ וְשֶׁפָּשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתֵינוּ עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְתַתְקֵן בְּרַחֲמֶיךָ כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְנוּ בִּשְׁמְךָ הַגָּדוֹל. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ תָּמִיד קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד בִּדְבֵקוּת נִפְלָא וְעָצוּם, בְּתִשּׁוּקָה וְחִשְׁקָה וַחֲפֵצָה וְחֶמְדָּה וְאַהֲבָה גְּדוֹלָה אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ

יְחָלְתִּי. כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם. אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ״:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲזְרֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי מִדִּבּוּרִים רָעִים וְלֹא אֶפְגֹּם אֶת דִּבּוּר פִּי לְעוֹלָם. וְלֹא יֵצֵא מִפִּי שׁוּם דִּבּוּר רָע עַל שׁוּם יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּעוֹלָם. וְלֹא אֶחְקֹר אַחַר חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם, רַק תַּעֲזְרֵנִי וְתַטֶּה אֶת לְבָבִי שֶׁאֶזְכֶּה לַחֲקֹר תָּמִיד אַחַר כָּל זְכוּת וָטוֹב שֶׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים. וְאֶזְכֶּה לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ אַחַר זֶה, לַחְתֹּר לִמְצֹא אֵיזֶה זְכוּת אֲפִלּוּ בְּהַפָּחוֹת שֶׁבַּפְּחוּתִים. וְתִהְיֶה עֵמִי תָּמִיד וְתַעֲזְרֵנִי שֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדִי שֶׁאֶזְכֶּה לִמְצֹא בָּהֶם תָּמִיד צַד זְכוּת וָטוֹב. וְאֶזְכֶּה לָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד. וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מֵעָוֹן הַגָּדוֹל וְהֶחָמוּר מְאֹד, שֶׁהוּא עָוֹן לְשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת הֶחָמוּר בְּיוֹתֵר, הַשָּׁקוֹל כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ הָעֲבֵרוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וַעֲוֹן לְשׁוֹן־הָרָע שָׁקוֹל כְּנֶגֶד כֻּלָּם.

מָרָא דְּעָלְמָא כֻּלָּא, רַחֵם עָלַי לְמַעַנְךָ, וֶהְיֵה עִם פִּי תָּמִיד בְּעֵת דִּבּוּרִי. וְזַכֵּנִי שֶׁאֶשְׁמֹר פִּתְחִי פִּי, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִפִּי שׁוּם דִּבּוּר לְשׁוֹן הָרָע וַאֲבַק לְשׁוֹן הָרָע עַל שׁוּם יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּעוֹלָם, וְלֹא דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן. וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי דִּבּוּרִים רָעִים, מִלָּשׁוֹן הָרָע וּמֵרְכִילוּת וּמִדְּבָרִים בְּטֵלִים וּמִלֵּיצָנוּת וּמֵחֲנִיפוּת וּמִשְׁקָרִים, וּמִלְּגַלּוֹת סוֹד שֶׁאֵין צְרִיכִים לְגַלּוֹת, וּמִנִּבּוּל פֶּה, וּמִלְּגַלּוֹת וְלוּמַר דִּבְרֵי תוֹרָה

וְיִרְאַת שָׁמַיִם בְּמָקוֹם וּבִזְמַן שֶׁאֵין רָאוּי לְאָמְרָם וּלְגַלּוֹתָם. וּמִכָּל מִינֵי דִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם טוֹבִים, וּמִכָּל מִינֵי הֶבֶל פֶּה הַפּוֹגְמִין אֶת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים, כִּי מֵרֹב רְגִילוּתֵנוּ בְּדִבּוּרִים פְּגוּמִים, אֵין אָנוּ יוֹדְעִים שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לְהַרְחִיק עַצְמֵנוּ מֵהֶם מֵעַתָּה. עַל כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתַּעְזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ וְתַדְרִיכֵנִי וְתוֹרֵנִי דֶּרֶךְ יְשָׁרָה, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׁמֹר עַצְמִי בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁלֹּא אֶכָּשֵׁל בְּשׁוּם דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ טוֹב. וְלֹא אוֹמַר דָּבָר שֶׁלֹּא כִּרְצוֹנֶךָ. וְתַזְכֵּנִי לִהְיוֹת טוֹב לַכֹּל תָּמִיד. וְלֹא אֶחְקֹר לְעוֹלָם אַחַר חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא אֶזְכֶּה לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּכָל כֹּחַ וָעֹז וּגְבוּרָה לִמְצֹא תָּמִיד זְכוּת וְטוֹב בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ, אֲפִלּוּ בְּהַפָּחוֹת שֶׁבַּפְּחוּתִים, וַאֲפִלּוּ בְּהַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים, אֲפִלּוּ בְּהַחוֹלְקִים וְהָרוֹדְפִים אוֹתִי. כֻּלָּם אֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְדוֹנָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד. וְתִתֶּן לִי שֵׂכֶל וָדַעַת מֵאִתְּךָ, אֵיךְ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בָּהֶם זְכוּת וְנְקִדּוֹת טוֹבוֹת תָּמִיד:

וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִסִּטְרָא דְּ"קֵץ כָּל בָּשָׂר", מִכָּל בְּנֵי אָדָם הָרָעִים, שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, הַחוֹקְרִים וּמְחַפְּשִׂים תָּמִיד אַחַר חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם. וּמְבַקְשִׁים תָּמִיד לִמְצֹא חֹב וּפְגַם בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הַצִּילֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם, וְאַל תִּשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם וְאַל יַעֲלֶה

קְטֹרֶת נָתְנוּ לְפָנֶיךָ כְּלָל. וְתִסְתֹּם הַפַּרְגּוֹד בִּפְנֵי דִבְרֵיהֶם הָרָעִים, וְאַל יִכָּנְסוּ דִבְרֵיהֶם בְּאָזְנֶךָ כְּלָל. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת לִבָּם הָרָע, וְהֵם עוֹמְדִים עָלֵינוּ בְּכָל עֵת וּמְקַטְרְגִים עָלֵינוּ, וְרוֹצִים לְרַחֲקֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם מֵעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת. וּמֵהֶם נִמְשְׁכוּ וּבָאוּ עָלֵינוּ כָּל הַקְּטֶרוּגִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים אֲשֶׁר עַל יָדָם נִתְרַחֲקְנוּ מֵעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלֵינוּ עַד הֵנָּה. וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בְּכָל עֵת בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה. כִּי רַבִּים קָמוּ עָלֵינוּ מְאֹד. "יְהוָה מָה רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי. סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד". וְהָאֱמֶת יָדַעְתִּי יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, כִּי "בִּי אֲנִי אֲדוֹנִי הָעָוֹן", וְאָנֹכִי סַבּוֹתִי בִּנַפְשִׁי כָּל אֵלֶּה, עַל יְדֵי שֶׁלֹּא שָׁמַרְתִּי אֶת עַצְמִי וּפָגַמְתִּי בִּבְרִית הַלָּשׁוֹן וּבִבְרִית הַמָּעוֹר. אֲשֶׁר עַל יְדֵי הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה, נִמְשַׁךְ לָהֶם דִּבּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְדַבֵּר וּלְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג עָלֵינוּ חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּבָר הִבְטַחְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁאַתָּה חָפֵץ חֶסֶד, וְאַתָּה מַרְבֶּה לְהֵטִיב, וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בְּמִיתָתָם, וְאַתָּה שׁוֹנֵא וּמְמָאֵס בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה וְהַמְּאוֹס אֶת כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְעוֹרֵר דִּין וּלְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג חַס וְשָׁלוֹם עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, ו)בִּפְרָט בְּשָׁעָה שֶׁהֵם נְזוּפִים מִלְּפָנֶיךָ עַל־יְדֵי חֲטָאֵיהֶם וּפְשָׁעֵיהֶם וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם, אַף־עַל־פִּי שֶׁחָטְאוּ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין רְצוֹנְךָ שֶׁיִּתְקַטְרְגוּ עַל יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם. וְאַתָּה בּוֹחֵר וּמְקָרֵב וּמְחַבֵּב אֶת מִי שֶׁמְּרַחֵם אָז עַל יִשְׂרָאֵל וְעוֹסֵק לְלַמֵּד זְכוּת עֲלֵיהֶם בְּעֵת הַהִיא, וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ לְהַעְתִּיר עֲבוּרָם, וּלְהַפְצִיר אוֹתְךָ

בִּשְׁבִילָם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁעָשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ שָׁמַעְתָּ תְּפִלָּתוֹ תָּמִיד, וְחִבַּבְתָּ אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי חִבָּה בִּשְׁבִיל זֶה.

וְהִנֵּה עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ "אָבַד חָסִיד מִן הָאָרֶץ וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן". וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ. וְלֹא דַי לָנוּ בְּכָל זֶה, כִּי אִם עוֹד רַבִּים קָמִים עָלֵינוּ, רַבִּים מְאֹד, כַּאֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ. עַל מִי לָנוּ לְהִשָּׁעֵן עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. הַחוֹמֵל עַל דַּל חֲמֹל עַל דַּלּוּתֵנוּ, וּרְאֵה שִׁפְלוּתֵנוּ וּבְזְיוֹנֵנוּ. הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה כִּי הָיִינוּ לַעַג וָקֶלֶס. "כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי. מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם". הַבִּיטָה בְּעָנְיֵינוּ. כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבֵינוּ וְצָרוֹת לְבָבֵנוּ. חוּסָה עָלֵינוּ בְּאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ, וְאַל תִּשְׁפֹּךְ חֲרוֹנְךָ עָלֵינוּ כִּי עַמְּךָ אֲנַחְנוּ בְּנֵי בְרִיתֶךָ. עָזְרֵנוּ כִּי עָלֶיךָ נִשָּׁעֲנוּ. "מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ", הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אוֹיְבִי, וּמֵרוֹדְפַי הַצִּילֵנִי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם. הַצִּילֵנִי נָא גּוֹאֵל חָזָק. פּוֹדֶה וּמַצִּיל הַצִּילֵנוּ וּמַלְּטֵנוּ, וּפְדֵנוּ מִכָּל מִינֵי שׂוֹנְאִים וּמַלְשִׁינִים וּמְקַטְרְגִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. חוּסָה עָלֵינוּ לְמַעַנְךָ וּלְמַעַן אֲבוֹתֵינוּ וּלְמַעַן כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, אֲשֶׁר אָנוּ חוֹסִים בָּהֶם תָּמִיד. יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, רַחֵם רַחֵם, הַצֵּל הַצֵּל, הוֹשִׁיעֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ "מֵחָרֵב מִפְּיהֶם, וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן".

וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ כֹּחַ וּגְבוּרָה מֵאִתְּךָ בִּזְכוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל עַדֵי אָרֶץ כָּל הַמִּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת. וְנִזְכֶּה לַעֲקֹר

וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמְקַטְרְגִים וְהַמַּלְשִׁינִים עַל הָרְחוֹקִים הַבָּאִים לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ; אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָנוּ כְּדַאִים לְהִתְקָרֵב אֵלֶיךָ לְפִי מַעֲשֵׂינוּ, אַף עַל פִּי כֵן, "רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה" רַחֲמֶיךָ רַבִּים מְאֹד, עֲשֵׂה אַתָּה עִמָּנוּ מַה שֶּׁתִּרְצֶה וְכִרְצוֹנְךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ. וּמִי יֹאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה, אֲבָל מִי שָׁם אוֹתָם לְדַיָּן וְשׁוֹפֵט, לָדוּן אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם, וּלְקַטְרֵג עָלֵינוּ חָלִילָה. מִי בִּקֵּשׁ זֹאת מִיָּדָם לִרְמֹס עַל הַנִּרְדָּפִים חָלִילָה. "כִּי אַתָּה אֲשֶׁר הִכִּיתָ רָדָפוּ, וְאֶל מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ. אֶפְלָה נָא בְיַד יְהוָה כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שׁוֹמֵעַ צְעָקָה מֵעֲמִקֵּי הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת וּמִתַּחְתָּיו, שְׁמַע צַעֲקָתִי וְנַאֲקָתִי וְאַנְחָתִי הַמָּרָה מְאֹד, הַכְּבֵדָה מְאֹד הָעֲמוּקָה מְאֹד. אִי שָׁמַיִם הָקִיצוּ לְצַעֲרִי וּרְדִיפָתִי, מַה שֶּׁאֲנִי בְעַצְמִי רוֹדֵף אֶת עַצְמִי בְיוֹתֵר, וְגַם אֲחֵרִים רוֹדְפִים אוֹתִי מְאֹד מְאֹד, וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה עָלַי פָּנִים וְאָחוֹר. "שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ" אֲהָהּ יְהוָה, אֲהָהּ יְהוָה, שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפַּי מֵעֲמִקֵּי עֲמָקִי עֲמָקִים, מֵעֲמִקֵּי עֲמִקֵּי הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, מֵאֲלָפִים וּרְבָבוֹת הַסְּתָרוֹת, צַר לִי מְאֹד אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, צַר וּמַר לִי מְאֹד, צַר וּמַר לִי מְאֹד, וְאֵין לִי שׂוּם לָשׁוֹן בָּעוֹלָם לְפָרֵשׁ בּוֹ שִׂיחָתִי וְצַעֲרִי. "קוֹלִי שָׁמָעְתָּ, אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי". חָנֵּנִי וְעָזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְאַכְפִּיא הַסִּטְרָא אַחֲרָא, סִטְרָא "דְּקִין כָּל בָּשָׂר", תַּחַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. וְאֶזְכֶּה לְהוֹצִיא בִּלְעָם מִפִּיהֶם, לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַדִּבּוּרִים רָעִים וְכָל הַדִּבּוּרִים פְּגוּמִים שֶׁיִּנָּקוּ מֵהֶם עַל יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר שֶׁפָּגַמְתִּי

בּוֹ בְּשׂוֹגֶג וּבְמֵזִיד בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן, וְכֻלָּם אֲזָכֶה לְתַקֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, עַד שֶׁאֲזָכֶה לְהוֹצִיא כָּל הַדִּבּוּרִים מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְלַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם לְשָׁרְשָׁם שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. עַד אֲשֶׁר הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כֶּעָשָׁן תִּכְלֶה וְעוֹלָתָהּ תִּקָּפֵץ פִּיהָ. כִּי "יִסָּכֵר פִּי כָּל דּוֹבְרֵי שָׁקֶר". וּתְמַלֵּא פִּיהֶם חָצִיץ. וּתְעַקֵּם וְתַעֲקֹר אֶת פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם שֶׁל כָּל הַמְקַטְרְגִים וּמַלְשִׁינִים וְדוֹבְרִים רָעוֹת עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְתִתֵּן בְּלִבָּם שֶׁיָּשׁוּבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה, וְיָטוּ לִבָּם בֶּאֱמֶת אֶל הָאֱמֶת, וְיִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו, וְיָשׁוּב אֶל יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ, וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ":

וּבְכֵן תְּזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן, וְתַעְזְרֵנוּ לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה. וְלֹא אוֹבַד שׁוּם לַיְלָה מִלֵּילוֹתַי בְּלִי לִמּוּד וְעֵסֶק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, כָּל יְמֵי חַיַּי. וְתַעְזְרֵנִי לְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינַי לִלְמֹד הַרְבֵּה תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, וְלַעֲסֹק בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה וּבְכָל יוֹם וָיוֹם. וְתִהְיֶה בְּעֶזְרִי תָּמִיד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם בִּטּוּל בָּעוֹלָם לְבַטְּלֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם מִן הַתּוֹרָה וּמִן הָעֲבוֹדָה. וַאֲפִלּוּ בָּעֵת כְּשֶׁצָּר לָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת חָלִילָה, נִזְכֶּה גַּם כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה תָּמִיד, וְלֹא נִהְיֶה בְּטֵלִים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה לְעוֹלָם. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִרְאֶה בְּעָנְיֵנוּ וְדַחְקֵנוּ וַעֲמָלֵנוּ, וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חוּט שֶׁל חֶסֶד בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבְחַסָּדֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְיִמְשַׁךְ עָלֵינוּ אוֹר הַחֶסֶד מִבְּקָר דְּאַבְרָהָם. וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח עָלֵינוּ אוֹר הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים

וְהַחֶמְלָה וְהַחֲנִינָה. "יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי". וְעַל יְדֵי אוֹר הַחֶסֶד בִּקֵּר וְאַבְרָהָם שֶׁתַּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, עַל יְדֵי זֶה תְּזַכֵּנוּ לְהַכְנִיעַ וּלְאַכְפְּיָא סִטְרָא דְּקֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁהוּא הָרוּחַ סְעָרָה, תַּחַת הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְּבָרוֹ". וְיִתְבַּטְּלוּ מִן הָעוֹלָם מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל גְּבוּלֵנוּ כָּל הַדִּבּוּרִים רָעִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְנִזְכֶּה לְדִבּוּר דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, וּלְתַקֵּן פְּגַם הַדִּבּוּר. וְנִזְכֶּה שֶׁיֵּצֵא הַדִּבּוּר בִּקְדֻשָּׁה מִפִּינוּ בְּשִׁיר וָשֶׁבַח וְרַנֵּן וְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּתְזַכֵּנוּ מַעֲתָּה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִפִּינוּ שׁוּם דִּבּוּר פָּגוּם כְּלָל. רַק כָּל דִּבּוּרֵנוּ יִהְיוּ רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ, וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. "יְמַלֵּא פִּי תְּהִלָּתֶךָ כָּל הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ. תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וַאֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ, כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ. אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי, וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ, כִּי יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשּׁוֹפְטֵי נַפְשׁוֹ":

וּבְכֵן תַּעֲזֹרְנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים וְטוֹבוֹתֶיךָ הָעֲצוּמוֹת, וַחֲנִינוֹתֶיךָ הָאֲמִתִּיוֹת, וְחֶמְלָתְךָ הַחֲזָקָה, וְאַהֲבָתְךָ הַגְּדוֹלָה עָלֵינוּ תָּמִיד. וּתְזַכֵּנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְהַעֲלוֹת אֶת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה אֶצְבָּעוֹת שֶׁבִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה. וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ תָּמִיד בְּכָל יוֹם בֶּאֱמֶת וּבְלֵב

שָׁלֵם. וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת וּבְהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב מְאֹד מְאֹד. וְאָזְכֶּה לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, לְעוֹרֵר לִבִּי אֵלֶיךָ וּלְדַבֵּר בֵּינִי לְבֵין קוֹנִי בְּשַׂלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת, וּלְהִתְעוֹרֵר לַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת. וְאָזְכֶּה לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וְלִרְאוֹת פְּחִיתוּתִי וְשִׁפְלוּתִי וּכְאֵבִי הֶעָצוּם וְהַמַּר. כְּאֵב עֲוֹנוֹתַי וַחֲטָאַי וּפִשָּׁעַי, שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וְתַעֲזֵרְנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלַי בּוּשָׁה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מֵאִתְּךָ, וְאָזְכֶּה לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנֶיךָ מְאֹד מְאֹד עַל רִבּוּי וְעֹצֶם פְּשָׁעַי וַעֲוֹנוֹתַי, כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין רַב וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא וּלְעֵלָּא מִן כֹּלָּא וְלֵית לְעֵלָּא מִנֵּיהּ. מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין, וּבְתוֹךְ כָּל עָלְמִין, וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ, אֲשֶׁר כָּל בְּרוּאֵי מַעְלָה וְכָל בְּרוּאֵי מַטָּה, כֻּלָּם יִרְעָדוּן וְיִפְחָדוּן מֵאֵימַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ, וְכֻלָּם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ בְּאַהֲבָה בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וּבְפַחַד גָּדוֹל. מִי לֹא יִירָא מִפָּנֶיךָ מִי לֹא יִרְעַד מִשְּׁמֶךָ. וּבַעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים הִרְבֵּיתִי לִפְשֹׁעַ נֶגְדְּךָ תִּתְבָּרַךְ עַד אֲשֶׁר נִטְמְטֵם לִבִּי כָּל כָּךְ. עַד שֶׁאֵינִי יָכוֹל אֲפִלּוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמְּךָ כָּרָאוּי. גַּם בּוּשׁ לֹא אֵבוֹשׁ גַּם הַכְלִים לֹא אֵדָע. וְעַתָּה בַּמֶּה יְכַפְּרוּ עֲוֹנוֹתַי הַמְרֻבִּים. וּבַמֶּה אֲרַצֶּה וַאֲפַיֵּם אוֹתְךָ, יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.

חוּם וַחֲמֹל עָלַי, וְחָנֵּנִי מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל. בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנֶיךָ מְאֹד עַל גֹּדֶל פְּשָׁעַי נֶגְדְּךָ.

וְאָזְכֶּה לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל, בִּרְשִׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ לוֹהֵט, מֵעֹמֶק הָאֱמֶת שֶׁבַּלֵּב. וְכָל דִּבְרֵי יִהְיוּ כְּגַחֲלֵי אֵשׁ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "חַם לִבִּי בְקִרְבִּי, בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ, דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי". וְאָזְכֶּה לְעוֹרֵר לִבִּי בֶּאֱמֶת לַעֲבוֹדָתְךָ וּלְיִרְאָתְךָ וּלְתוֹרָתְךָ, וּלְדַבֵּר תָּמִיד בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב. וּתְזַכֵּנִי לִנְקֻדַּת מִבְחַר רֹאשׁ הָאֱמֶת, שֶׁיִּהְיוּ כָּל דִּבְרֵי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּתַכְלִית נְקֻדַּת הָאֱמֶת שֶׁאַתָּה חָפֵץ בּוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ". וְאָזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרֵי אֱמֶת בְּכָל יוֹם בְּשַׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה בַּחֲמִימוּת הַלֵּב, עַד שֶׁאֶתְעוֹרֵר בֶּאֱמֶת לַעֲבוֹדָתְךָ. וְיִמְשָׁךְ עָלַי בּוּשָׁה וְיִרְאָה גְּדוֹלָה בְּכָל עֵת מִפָּנֶיךָ.

וְאָזְכֶּה מְהֵרָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל חַטָּאַי וַעֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי הַמְרֻבִּים. וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תִּמְחֹל וְתִסְלַח וּתְכַפֵּר לִי עַל כֻּלָּם. אַף עַל פִּי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִי בְּשׁוּם אֹפֶן לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כָּרָאוּי עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי הָעֲצוּמִים. כִּי כָּל יָמַי לֹא יַסְפִּיקוּ לִי לְתַקֵּן חֵטְא אֶחָד וּפֶגֶם אֶחָד מֵעֲוֹנוֹתַי הַמְרֻבִּים. אַף עַל פִּי כֵן תְּרַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ, וּתְזַכֵּנִי שֶׁאֶזְכֶּה עַל כָּל פָּנִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה כְּפִי כֹּחִי. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תְּקַבֵּל תְּשׁוּבָתִי לְפָנֶיךָ בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן, עַד שֶׁאֶזְכֶּה שֶׁתַּעֲבִיר וְתָסִיר וּתְגָרֵשׁ וּתְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל הָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁנִּדְבַּק בִּי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי הָרָעִים. וּתְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים עָלַי, וְתִגְעוֹר בְּהָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבִּי, וּתְגָרְשׁוֹ וּתְרַחֲקוֹ וּתְבַטְּלוֹ מִמֶּנִּי בְּבִטּוּל גָּמוּר. וּתְזַכֵּנִי לְרוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַכִּיר וְלָדַעַת אוֹתְךָ

בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְעַל יְדֵי זֶה אֶזְכֶּה שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה בְּפֹעַל עַל פָּנַי, כִּי עַכְשָׁו נִטְמְטֵם לִבִּי וְשִׂכְלִי כָּל כָּךְ עַל יְדֵי עֲוֹונוֹתַי הַמְרֻבִּים. עַד שֶׁאֵין לִי שׁוּם דַּעַת וְשֵׂכֶל אֲפִלּוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנֶיךָ בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי לִי לְהִתְבַּיֵּשׁ, כַּאֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.

אָנָּא יְהוָה, אַל תַּעֲשֶׂה עִמִּי כְּרֹעַ מַעֲלָלַי. חוּס וְרַחֵם וַחֲמֹל עָלַי, וְזַכֵּנִי מְהֵרָה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה בְּפֹעַל עַל פָּנַי. וְאֶזְכֶּה לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנֶיךָ בֶּאֱמֶת בְּבוּשָׁה גְּדוֹלָה בְּתַכְלִית הַבּוּשָׁה, כַּאֲשֶׁר רָאוּי לִי לְהִתְבַּיֵּשׁ מִפָּנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת, אֲשֶׁר גְּמַלְתַּנִי טוֹבוֹת כָּאֵלֶּה בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וְחָשַׁבְתָּ מֵרָחוֹק לְהֵטִיב אַחֲרִיתִי. וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה, רָעוֹת רַבּוֹת וַחֲטָאִים וַעֲוונוֹת וּפְשָׁעִים וּפְגָמִים רַבִּים עֲצוּמִים וְנוֹרָאִים בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם מַמָּשׁ. מָה אוֹמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם, וּמָה אֲסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים, הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ.

צוּר עוֹלָמִים עָזְרֵנִי פְדֵנִי וְחָנֵּנִי, הַצִּילֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי, בְּאוֹר פָּנֶיךָ הַחֲיֵנִי וְקַוְּמֵנִי. זַכֵּנִי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלַי קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים מִשְׁרָשָׁם הָעֶלְיוֹן. וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּד שִׂכְלִי בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד. וְאֶזְכֶּה תָּמִיד בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל־יְדֵי הֲנָחַת תְּפִלִּין לְמֹחִין חֲדָשִׁים וּלְהַכָּרָה חֲדָשָׁה בְּהַשָּׂגַת אֱלֹהוּתְךָ וְיִדִּיעַת רוֹמְמוּתְךָ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שִׁמְךָ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים, וְתַמְשִׁיךְ עָלַי בּוּשָׁה גְּדוֹלָה מִפָּנֶיךָ תָּמִיד,

וְתִהְיֶה יִרְאָתְךָ עַל פָּנַי זוֹ הַבּוּשָׁה לְבִלְתִּי אֶחֱטָא מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְתָאִיר עָלַי בְּאוֹר פָּנֶיךָ, וְיִהְיוּ פָּנַי מְאִירוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי אוֹר הַבּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה שֶׁתַּמְשִׁיךָ עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים, עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ וְיִבָּהֲלוּ מִפָּנַי כָּל רוֹאַי שֶׁיִּפֹּל עֲלֵיהֶם בּוּשָׁה וְיִרְאָה גְּדוֹלָה מִפָּנַי, עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁתַּמְשִׁיךָ עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ, וְיִתּוֹסֵף לָהֶם יְדִיעָה גְּדוֹלָה וְהַכָּרָה חֲדָשָׁה דִּקְדֻשָּׁה וְיִרְאָה וּבוּשָׁה גְּדוֹלָה, עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אוֹר הַפָּנִים שֶׁתַּמְשִׁיךָ עָלַי בְּחָמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה. וְיִקַּיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ:"

וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מֵעַזֵּי פָנִים, וְתַעְזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתִמְלְטֵנִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִי שׁוּם עַזּוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא כְּלָל. וּתְזַכֵּנִי מְהֵרָה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל עַזּוּת הַגּוּף וְתַאֲוָתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים. וּתְרַחֵם עָלַי וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּעוֹלָם, בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, בִּרְאִיַּת הָעַיִן וּבִשְׁמִיעַת הָאֹזֶן וּבְשְׁאָר חוּשִׁים, בִּכְלָלָם אֲזָכֶה לִהְיוֹת קָדוֹשׁ וְטָהוֹר בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת, כָּרָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי, אֲשֶׁר בָּהֶם בָּחַרְתָּ:

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה, בִּגְילָה רִנָּה דִּיצָה וְחֶדְוָה אַהֲבָה וְאַחְוָה וְרֵעוּת וְשָׁלוֹם גָּדוֹל. וְתַעְזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, וְתַצִּילֵנִי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ מִכָּל מִכְשׁוֹל הַל"ט [הַשְּׁלוֹשִׁים וְתִשְׁעָה] אָבוֹת מְלָאכוֹת וּמִתּוֹלְדוֹתֵיהֶן, וּמִכָּל

הַשְּׁבוּתִים דְּרַבָּנָן. וְיִהְיֶה אָז בְּעֵינַי כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתִּי עֲשׂוּיָה. וְלֹא אֶהֱרְהֵר אָז אַחַר שׁוּם מְלָאכָה וְעֵסֶק וּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְלֹא בְּשׁוּם חֶפְצֵי חֹל כְּלָל. וְאֶזְכֶּה לְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרַי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ בְּקֻדָּשָׁה יְתֵרָה וַעֲצוּמָה. וְלֹא יִהְיֶה דִּבּוּרִי שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרִי שֶׁל חֹל, וְלֹא יֵצֵא מִפִּי שׁוּם דִּבּוּר בָּטֵל בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ. וְתַעֲזְרֵנִי וּתְזַכֵּנִי לְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת, וּלְכַבְּדוֹ בְּכָל מִינֵי כָּבוֹד וָעֹז וּפְאֵר, בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וּכְסוּת נָקִי, וּבְדִירָה נָאָה וְכֵלִים נָאִים בְּנַשְׁמִיּוּת, וּבְדִירָה נָאָה וְכֵלִים נָאִים, כְּלִבִּי וְאֵבָרַי, וּבְשִׁיר וָשֶׁבַח וְרַנֵּן וְזִמְרָה בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה רַבָּה וַעֲצוּמָה, וּבִדְבֵקוּת נִפְלָא וְעָצוּם לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת קֹדֶשׁ עַל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, עַד שֶׁכָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה יִהְיוּ טְהוֹרִים וּקְדוֹשִׁים בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ. וְאֶזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל זְהֲמַת הַנָּחָשׁ מִכָּל הַל"ט [הַשְּׁלוֹשִׁים וְתֵשַׁע] מְלָאכוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל, עַד שֶׁכָּל הַל"ט [הַשְּׁלוֹשִׁים וְתֵשַׁע] מְלָאכוֹת וְכָל הָעֵסָקִים וְהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלִּי, יִהְיוּ מְזֻדָּכִים בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בִּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת קֹדֶשׁ. וּתְזַכֵּנִי שֶׁאֶזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת תָּמִיד, וּלְהָכִין מָנָה יָפָה לְשַׁבָּת מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת. וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ, עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי, וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד, וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר. אָז תִּתְעַנַּג עַל יְהוָה, וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ, וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר". מָלֵא רַחֲמִים חוֹמֵל דַּלִּים, צוּר יִשְׂרָאֵל וְקָדוֹשׁוֹ, קוּמָה בְּעֶזְרָתֵנוּ וּמַלֵּא

מִשְּׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים, וְזַכֵּנוּ לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּךָ תָּמִיד בְּכָל עֵת בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם". אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד:

לט

"עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו", אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם, מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְתָשִׂים שָׁלוֹם בֵּין כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. וּתְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלוֹקוֹת מִן הָעוֹלָם. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ רִבּוֹנוֹ דְּעָלְמָא כְּלָא, כַּמָּה רָעוֹת וְצָרוֹת גָּרְמוּ לָנוּ הַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט הַמַּחֲלֹקֶת הָעֲצוּמָה שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה עַכְשָׁו בְּעוּקְבָא דְּמְשִׁיחָא, בֵּין כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר, וְנַעֲשָׂה קַטֵּגוֹרְיָא בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. רַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ וּתְשַׁכֵּךְ כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ, וְתַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם. וְתִתֵּן בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיְּרַחֵם עַל חֲבֵרוֹ, וְיֶאֱהַב אֶת חֲבֵרוֹ בֶּאֱמֶת אַהֲבַת נֶפֶשׁ. וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", בְּכָל לֵב בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, אֲשֶׁר מִצְוָה זֹאת הִיא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. וּתְבַטֵּל כָּל מִינֵי שִׂנְאָה וְקִנְאָה וְקִנְטוּר וְנִצָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא מִן הָעוֹלָם. וְלֹא יַעֲלֶה קִנְאַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְאָתִי עַל אֲחֵרִים, רַק יִהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל וְאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת בֵּין כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלֵינוּ, וְתַעְזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר מֵאִתָּנוּ תַּאֲוַת אֲכִילָה. וְנִזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתֵנוּ בְּצִמְצוּם רַק כְּפִי הַהֶכְרֵחַ לְקִיּוּם הָאָדָם לְבַד. וּנְמַעֵט תַּאֲוַת טִבְעֵנוּ, וְנִזְכֶּה לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה לְשִׁמְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְתָסִיר מִמֶּנּוּ חֶרְפַּת רָעָב, וְלֹא נַרְגִּישׁ שׁוּם רַעֲבוֹן בְּקִרְבֵּנוּ לְעוֹלָם. וְנִזְכֶּה לְשַׁדֵּד וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת שֶׁל גּוּפֵנוּ. וְתָסִיר מֵאִתָּנוּ כָּל מִינֵי חֶרְפּוֹת וּבְזָיוֹנוֹת שֶׁהֵם תַּאֲוֹת הַגּוּף, שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין כָּל הַחֶרְפּוֹת. וּתְקַדְּשֵׁנוּ בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת:

וְתַעְזְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל לְגַמְרֵי בֶּאֱמֶת. וּתְזַכֵּנוּ לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כָּרָאוּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר בָּהֶם בָּחַרְתָּ בְּאַהֲבָה. וְתִהְיֶה עִמָּנוּ תָּמִיד, וְתוֹשִׁיעֵנוּ וְתַעְזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ בְּמֻתָּר לָנוּ, וְיִהְיֶה זִוּוּגֵינוּ רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה. וְנִזְכֶּה לְשַׁבֵּר נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה שֶׁבְּקִרְבֵּנוּ, שֶׁהוּא תַּאֲוַת הַבַּהֲמִיּוֹת. וְיִהְיֶה זִוּוּגֵינוּ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּלִי שׁוּם תַּאֲוֹת הַגּוּף כְּלָל, וְיִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינֵינוּ כְּאִלּוּ כּוֹפֶה שֵׁד. וְנִזְכֶּה לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִקְּדֻשָּׁה לִקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. וְנִזְכֶּה לְשַׁבֵּר כָּל תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת, הֵן תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל, הֵן תַּאֲוַת אֲכִילָה, הֵן כָּל הַתַּאֲוֹת, כֻּלָּם נִזְכֶּה לְשַׁבְּרָם וּלְבַטְּלָם לְגַמְרֵי מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל גְּבוּלֵנוּ. וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה מִמְּקוֹר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. וְנִזְכֶּה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה תָּמִיד, וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת. וְנִזְכֶּה לָסוּר מֵרָע לְגַמְרֵי וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ הַטּוֹב תָּמִיד.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ. וְקַדְּשֵׁנוּ בְּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְתַזְמִין לָנוּ פַּרְנָסָתֵינוּ בְּרֶוַח מֵאִתְּךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם. וְתִפְתַּח לָנוּ אוֹצָרְךָ הַטּוֹב, וְתַשְׁפִּיעַ לָנוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם עַד עוֹלָם. וּתְבָרֵךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְאֶת פְּרִי בִטְנֵנוּ וְיִהְיוּ בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ חַיִּים וְקַיָּמִים בַּעֲבוֹדָתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ וּבְיִרְאָתְךָ לְאֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים. וּתְרַחֵם עַל צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. (וּבִפְרָט עַל צֶאֱצָאֵי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי וְכוּ׳). וְתַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם חַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים. וְיִהְיוּ כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ מַאֲרִיכִים יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָם וְיִרְבּוּ פְּאֵרוֹתָם, וְיִהְיוּ צֶאֱצָאֵיהֶם כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ. וְתַצִּילֵם בְּרַחֲמֶיךָ מִצַּעַר גִּדּוּל בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם, רַק כֻּלָּם יִזְכּוּ לְגַדֵּל בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים. הֵן הַנּוֹלָדִים כְּבָר, הֵן הָעֲתִידִים לְהִוָּלֵד לָהֶם, כֻּלָּם יַאֲרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, וְכֻלָּם יַשְׁאִירוּ שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ. וְיִתְרַבּוּ צֶאֱצָאֵיהֶם כְּחוֹל הַיָּם וּכְכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב, לָעַד וּלְדוֹרוֹת עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. הַבִּיטָה בְעָנְיָם. וּרְאֵה מַכְאוֹבָם. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת לִבָּם. אַתָּה יָדַעְתָּ צַעֲרָם וְצָרוֹתֵיהֶם הַמְּרֻבּוֹת שֶׁסָּבְלוּ עַד הֵנָּה. מָרָא דְעָלְמָא כֹּלָּא, אֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָהֶם רַחֲמִים, הָאוֹמֵר לְעוֹלָמוֹ דַּי. יֹאמַר לְצָרוֹתֵיהֶם דַּי. עֲשֵׂה לְמַעַן זְכוּת אֲבוֹתֵיהֶם, וְשַׂמַּח לְבָבֵיהֶם וְעָזְרֵם מֵעַתָּה שֶׁיִּרְבּוּ צֶאֱצָאֵיהֶם, וְיִזְכּוּ לְגַדֵּל כָּל בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם, וְיַאֲרִיכוּ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם, יִרְבּוּ וְיִגְדְּלוּ וְיִצְמְחוּ כָּל הוֹרוֹתֵיהֶם.

וְיִקַּיֵּם בָּנוּ וּבָהֶם "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר (מֵרֹב). וְהָיָה, בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם, יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי":

וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּרָכָה מֵאִתְּךָ, וְתַשְׂפִּיעַ שֹׂבַע גָּדוֹל בָּעוֹלָם, וְתִשְׁלַח שְׂבִיעָה בְּמֵעֵינוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱכֹל מְעַט וְלִשְׂבֹּעַ מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע וישַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם". וְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם, וְקָרָאתִי אֶל הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ, וְלֹא אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב. וְהִרְבֵּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה, לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם".

אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם חֲמֹל עָלֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ, וְעָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּחֶמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה עָלֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה מְהֵרָה לָבוֹא לְכָל מַה שֶּׁבִּקַּשְׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ. שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר לְגַמְרֵי תַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל וְתַאֲוַת הָאֲכִילָה וְכָל תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת. וְיִהְיֶה זִוּוּגֵנוּ וַאֲכִילָתֵנוּ וְכָל הַנְהָגוֹתֵינוּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְתַאֲרִיךְ יְמֵי בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְכָל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ. כֻּלָּם יַאֲרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, יִבְלוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֵיהֶם בַּנְּעִימִים. וְיַעַסְקוּ תָּמִיד כָּל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת יְהוָה בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. "עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ".

וּתְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת מִן הָעוֹלָם. וְתַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְשׂוֹבַע וּבְרָכָה וְשֶׁפַע טוֹבָה עָלֵינוּ וְעַל כָּל

עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְאָהַבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ, דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ. שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ". וְנֶאֱמַר: "כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ. הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ". וְנֶאֱמַר: "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא, וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם. וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד, וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם. יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם":

מ

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתְּרַחֵם עָלַי וְתַהֲיֶה עִמִּי תָּמִיד, בְּשִׁבְתִּי בְּבֵיתִי, וּבְלֶכְתִּי בַדֶּרֶךְ, בְּשָׁכְבִּי וּבְקוּמִי, בְּצֵאתִי וּבְבוֹאִי. וְתוֹרֵנִי וְתַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וּתְלַמְּדֵנִי תָּמִיד בְּכָל עֵת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָנֵי הַנִּסְיעוֹת לַדְּרָכִים, אִם אֶסַּע וְאִם אֶחָדֵל, וְאֵיךְ לִסַּע וּמָתַי לִסַּע, וּלְהֵיכָן וּלְאֵיזֶה מָקוֹם וָעִיר לִנְסֹעַ, וְכַמָּה אֶתְעַכֵּב בְּדַרְכִּי, וְכָל פְּרָטֵי הַנִּסְיעוֹת לְאֵיזֶה דֶּרֶךְ גָּדוֹל וְקָטָן אֹרֶךְ וְקָצָר. הַכֹּל תּוֹדִיעֵנִי וּתְלַמְּדֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים. וְתוֹלִיכֵנִי בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר תָּמִיד בְּכָל עֵת.

אֲדוֹן כֹּל, "גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְנֵי אָדָם", וְיוֹדֵעַ וּמֵבִין מַחְשְׁבוֹתָם וְסוֹדָם, יְעוֹרְרוּ רַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים עָלַי. וְזַכֵּנִי וְלַמְּדֵנִי תָּמִיד בְּכָל עֵת

אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיְנֵי נְסִיעוֹת לַדְּרָכִים. וּכְשֶׁם שֶׁהָיִיתָ עִם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, וְהָיוּ כָּל נְסִיעָתָם עַל פִּיךְ כִּרְצוֹנְךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עַל פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל פִּי יְהוָה יִסָּעוּ", כֵּן תְּרַחֵם עָלַי, וְתִהְיֶה תָּמִיד עִמִּי. וַאֲנִי מוֹסֵר עַצְמִי עָלֶיךָ לְבַד בֶּאֱמֶת עִם כָּל תְּנוּעוֹתַי תָּמִיד. עַל פִּיךְ אֶחֱנֶה בְּבֵיתִי, וְעַל פִּיךְ אֶסַּע. וְתִשְׁמֹר צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּתְרַחֵם עָלַי תָּמִיד בְּכָל עֵת שֶׁאֲנִי מְכֻרָּח לִנְסֹעַ לְאֵיזֶה דֶּרֶךְ עַל פִּי רְצוֹנְךָ הַטּוֹב, שֶׁתִּהְיֶה עִמִּי תָּמִיד, וְתוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַדְרִיכֵנִי לְשָׁלוֹם, וְתַגִּיעֵנִי לִמְחוֹז חֶפְצִי לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. וְתַצִּילֵנִי מִכַּפּ כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ, וְתִתְּנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאַי וְתִגְמְלֵנִי חֲסָדִים טוֹבִים תָּמִיד. וּתְשִׁיבֵנִי לְשָׁלוֹם לְבֵיתִי. שָׁלוֹם בְּגוּפִי וּבְנַפְשִׁי וּבְמָמוֹנִי וּבְתוֹרָתִי, וְתִשְׁמְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִכָּל מִכְשׁוֹל חֵטְא וְעָוֹן, וּמִכָּל מִינֵי הִרְהוּרִים רָעִים וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וּמִכָּל הִסְתַּכְּלוּת רָעִים תָּמִיד. וּבִפְרָט בְּעֵת הִלּוּכִי בַּדֶּרֶךְ. וְתַצִּילֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִסַּכָּנַת דְּרָכִים לְעוֹלָם. בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן.

"הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי.
הַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי, כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי, אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם. טוֹב וְיָשָׁר יְהוָה עַל כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ. יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ. כָּל אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנוֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדוֹתָיו. הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אַהֲלֵךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. דְּבְקָה לְעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּינִי כִּדְבָרֶיךָ. דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ.

דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ. דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ. דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי. דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי. דָּבַקְתִּי בְעֵדוֹתֶיךָ יְהוָה אַל תְּבִישֵׁנִי. דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי. הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב. הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתְךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב. הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי בוֹ חָפָצְתִּי. הַט לִבִּי אֶל עֵדוֹתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע. הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי. הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ. הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים. הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקּוּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי״׃

חוּסָה עָלַי כְּרֹב רַחֲמֶיךָ, ״חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מְשׂוֹנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת״, כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת מְרִירוּת לִבִּי וּפְזוּר נַפְשִׁי. ״וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי, בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ, טָמְנוּ פַּח לִי. הַבֵּט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר, אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי, אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי״. חוּס וַחֲמֹל עָלַי, חוּס וְחָנֵּנִי וְחַצִּילֵנִי מִמַּה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ לְהִנָּצֵל, מַלְּטֵנִי מִמַּה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ לְהִמָּלֵט, ״חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי״. עָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי וֶהְיֵה עִמִּי תָּמִיד, וְחַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמְרוֹדְפַי, בְּשִׁבְתִּי בְּבֵיתִי וּבְלֶכְתִּי בַּדֶּרֶךְ. וּתְזַכֵּנִי בְּכָל עֵת שֶׁאֶהְיֶה מֻכְרָח לִנְסֹעַ וְלֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ עַל פִּי רְצוֹנְךָ הַטּוֹב, שֶׁיִּהְיֶה הֲלוּכִי וְנִסְיָעָתִי בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה וּבְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת, וְאֶהְיֶה נִשְׁמָר מִכָּל דָּבָר רָע. וּתְזַכֵּנִי וְתַעְזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי נְסִיעוֹתַי לְתַקֵּן אֶת פְּגַם הָאֱמוּנָה. וְהַגָּלוּת וְהַטִּלְטוּל שֶׁלִּי בַּדֶּרֶךְ יְכַפֵּר עַל פְּגַם הָאֱמוּנָה שֶׁפָּגַמְתִּי לְפָנֶיךָ, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה גָּרַמְתִּי טִלְטוּל לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם.

אָנָּא יְהוָה, עֵינֶיךָ חֲלוֹא לֶאֱמוּנָה, "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי". עָזְרֵנִי וְחָנֵנִי. וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי אֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְלֹא יָבוֹא עָלַי שׁוּם כְּפִירָה וּבִלְבּוּל בְּדַעְתִּי כְּלָל. וְתַעֲזְרֵנִי מֵעַתָּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תִּמְחֹל וּתְכַפֵּר וְתִסְלַח, אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת, חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ, עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי בֶּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. וּתְזַכֵּנִי לְתַקֵּן בְּחַיַּי כָּל הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה עַל כָּל מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בֶּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, בֵּין בִּגְלִגּוּל זֶה בֵּין בִּגְלִגּוּל אַחֵר. הַכֹּל אֶזְכֶּה לְתַקֵּן בִּשְׁלֵמוּת חִישׁ קַל מְהֵרָה, וְאֶזְכֶּה מֵעַתָּה לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בֶּאֱמֶת וּבִשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב.

וּתְרַחֵם עָלֶיךָ וְעַל בָּנֶיךָ, הַנְּעִים וְנָדִים בְּגָלוּת גָּדוֹל זֶה כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים, צֹאן נִדָּח וְאֵין מְקַבֵּץ, וְהַשְּׁכִינָה כְּבְיָכוֹל עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ", וּבְצוֹק הָעִתִּים, עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל נָעִים וְנָדִים, מְטֹרָפִים וּמְבֻלְבָּלִים. מָרָא דְעָלְמָא כֻּלָּא רְאֵה עָנְיָם וַעֲמָלָם, וַחֲמֹל עַל טִלְטוּלָם. קַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּם מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ. וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה, וְזַכֵּנִי לֵילֵךְ וְלִנְסַע וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחַיַּי חִישׁ קַל מְהֵרָה.

וְעָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה לִשְׁמָהּ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה. וְתַעֲזְרֵנִי לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְתַקֵּן מְהֵרָה בְּחַיַּי אֶת כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי נֶגְדְּךָ עַל יְדֵי חֵטְא וְעָוֹן הַגָּדוֹל שֶׁל בִּטּוּל תּוֹרָה. אֲשֶׁר הָיִיתִי בָּטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה

יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה. רַחֵם עָלַי לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה, וְזַכֵּנִי מֵעַתָּה לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ וּבַעֲבוֹדָתְךָ לִשְׁמָהּ תָּמִיד בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְלֹא אֶתֵּן שֵׁנָה לְעֵינָי וּלְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה, כִּי אִם בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְהַהֶכְרֵחַ הַגָּדוֹל בְּשִׁבְיל קִיּוּם הַגּוּף. הַצִּילֵנִי מִפַּח יוֹקְשִׁים, הַצִּילֵנִי "כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ". עָזְרֵנִי כִּי עָלֶיךָ נִשָּׁעַנְתִּי. כִּי כְבָר הִתְחַלְתָּ לְהוֹשִׁיעֵנִי הַרְבֵּה וְאֵין נָאֶה לְךָ לְעָזְבֵנִי. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וּלְמַעַן הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, "קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה", אֲשֶׁר בִּזְכוּתָם לְבַד נִשָּׁעַנְתִּי, וּבְכֹחָם חָסִיתִי.

וְתַעֲזְרֵנִי שֶׁאֶהְיֶה שָׁלֵם בֶּאֱמוּנָה וּבְבִטָּחוֹן בְּךָ תָּמִיד. וְלֹא אֶעֱשֶׂה שׁוּם פְּעֻלָּה וְלֹא אֶעֱסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק וְלֹא אֶפַּע שׁוּם נְסִיעָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כְּלָל, רַק אֶזְכֶּה לֵידַע וּלְהַאֲמִין בְּךָ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּבְבִטָּחוֹן חָזָק שֶׁאַתָּה תְּכַלְכְּלֵנִי. וְתַזְמִין לִי פַּרְנָסָתִי בְּשַׁלְמוּת בְּבֵיתִי בְּלִי שׁוּם נְסִיעָה וְטִלְטוּל בָּעוֹלָם כְּלָל, וּבְלִי שׁוּם עֲשִׂיָּה וְעוֹבְדָא וְעֵסֶק כְּלָל. וְכָל נְסִיעָתִי לְאֵיזֶה דֶּרֶךְ וְכָל עֲסָקַי וּפְעֻלּוֹתַי לֹא יִהְיוּ כִּי אִם לִשְׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת. וְכִרְצוֹנְךָ אֶעֱשֶׂה, וְלֹא אֲכַוֵּן בִּנְסִיעָתִי וַעֲסָקַי שׁוּם תּוֹעֶלֶת עַצְמִי כְּלָל. כִּי הַכֹּל שֶׁלְּךָ. הַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ וְהַגּוּף שֶׁלְּךָ, וּבִלְעָדֶיךָ לֹא אָרִים אֶת יָדִי וְאֶת רַגְלִי לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם נְסִיעָה בָּעוֹלָם. "כִּי אַתָּה אֱלוֹהֵי רוּחַ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר". וְתַזְמִין לִי פַּרְנָסָתִי מֵאִתְּךָ לְבַד בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהּ, בְּאֹפֶן שֶׁאוּכַל לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ וַעֲבוֹדָתְךָ תָּמִיד. וְלֹא יִהְיֶה לִי שׁוּם בִּלְבּוּל חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה כְּלָל. וְתִפְתַּח לָנוּ אוֹצָרְךָ הַטּוֹב, וְתִתֵּן הַמָּטָר בְּעִתּוֹ לִבְרָכָה וּלְחַיִּים

וְלָשֹׂבַע. וְתַשְׂפִּיעַ שֹׂבַע וָזוּל בָּעוֹלָם. וְלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לְעַם אַחֵר. וְתַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם, חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ". וְתִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ תָּמִיד, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְבַלּוֹת יָמֵינוּ בַּטּוֹב הָאֲמִתִּי, בַּטּוֹב הַנִּצְחִי, לַעֲסֹק כָּל יָמֵינוּ בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדַת יְהוָה בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְלֹא נָסוּר מִדִּבְרֵי הַתּוֹרָה יָמִין וּשְׂמֹאל. וְתוֹרֵנִי וּתְלַמְּדֵנִי תָּמִיד אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה. "אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי, אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי. חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְהוָה תְּשׁוּעָתִי":

מא

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּרַחֵם עָלַי וּתְזַכֵּנִי לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְאָזְכֶּה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ תָּמִיד בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. וְאָגִיל וְאָשְׂמַח בְּךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּמִיד עַל כָּל הַחֲסָדִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ. אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ. וְאָזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְזָכֹר הַטּוֹבָה וְהַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה תָּמִיד, וְלִשְׂמֹחַ בָּזֶה מְאֹד תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וּבְיוֹתֵר בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. כִּי אֵין שִׁעוּר וָעֵרֶךְ לְרִבּוּי הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר אַתָּה גּוֹמֵל עִמִּי בְּכָל עֵת. מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמִּי. "מָה אָשִׁיב לַיהוָה כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי". אִלּוּ כָּל הַיָּמִים דָּיוֹ וְכָל אֲגַמִּים קְלָמוֹסִין, וּבְנֵי אָדָם לַבְלָרִים וּלְשׁוֹנוֹת מְקַלְּסִים, לֹא יַסְפִּיקוּ לְבָאֵר וּלְסַפֵּר אַחַת מִנִּי אֶלֶף וּרְבָבוֹת, רִבּוּי הַטּוֹבוֹת

וְהַחֲסָדִים וְהַהַצָּלוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת, נִסִּים רַבִּים וְנִפְלָאוֹת, פְּלֵאִי פְּלָאִי פְּלָאוֹת, אֲשֶׁר הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמָּנוּ אֲדוֹן הַצְּבָאוֹת, אֲשֶׁר הִצִּיל נַפְשֵׁנוּ מִכָּל הַתְּלָאוֹת וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת. "רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי, נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ. אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר". עַל כֵּן בְּוַדַּאי חוֹבָה עָלַי בְּכָל עֵת לְזָכֹר טוּבוֹתֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ הַתְּמִידִיּוֹת וְהַמִּתְחַדְּשׁוֹת עָלַי בְּכָל עֵת תָּמִיד, וְלִשְׂמֹחַ בִּישׁוּעָתְךָ תָּמִיד.

נָא אָב הָרַחֲמָן עָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי שֶׁאֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְאָזְכֶּה לְעוֹרֵר עַצְמִי תָּמִיד לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. בִּפְרָט בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. וְאָזְכֶּה שֶׁיִּתְלַהֵב לִבִּי מְאֹד מְאֹד עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה בְּהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב וּבְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וּבִתְשׁוּקָה וְחֶשְׁקָה וַחֲפֵצָה וְחֶמְדָּה גְּדוֹלָה לְשִׂמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. עַד שֶׁיִּמְשַׁךְ הַהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב לְתוֹךְ רַגְלַי, עַד שֶׁאָזְכֶּה לְהָרִים אֶת רַגְלַי בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְאָזְכֶּה לִרְקוֹדִין דִּקְדֻשָּׁה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. וּבְפְרָט בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְיָמִים שֶׁעָשִׂיתָ בָּהֶם נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל.

וְתַצִּילֵנִי מִשִּׁכְרוּת תָּמִיד, וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִיַּיִן הַמְשַׁכֵּר וּמֵהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב וְרִקּוּדִין הַנִּמְשָׁכִין מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא חַס וְשָׁלוֹם. וְלֹא יִהְיֶה לִי שׁוּם הִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר לְשׁוּם תַּאֲוָה כְּלָל. וּתְזַכֵּנִי לְיַיִן "הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים". וּבְכָל עֵת שֶׁיִּהְיֶה הַהֶכְרֵחַ לִשְׁתּוֹת יַיִן וְשֵׁכָר בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וּבְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, תְּזַכֵּנִי שֶׁתִּהְיֶה

שְׁתִיָּתִי בְּצִמְצוּם גָּדוֹל רַק כְּדֵי לְהַרְחִיב דַּעְתִּי בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, וְלָבוֹא לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, לְשִׂמְחָה אֲמִתִּיִּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי זֶה, לְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁיִּתְלַהֵב לִבִּי בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְשִׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִשְּׁתִיָּה מְרֻבָּה וְלֹא אָבוֹא לִידֵי שִׁכְרוּת לְעוֹלָם. חוּם וְרַחֵם עָלַי, וְזַכֵּנִי שֶׁיִּהְיֶה לִי כֹּחַ לְעוֹרֵר שֹׁרֶשׁ יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ". וּתְשַׂמַּח אֶת לְבָבִי תָּמִיד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְרִקּוּדִין דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל יְדֵי הָרִקּוּדִין בְּהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ. אֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִין בַּעֲקֵבִים וּבְרַגְלַיִן. וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ לְבַטְּלָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהַמְתִּיקָם וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ שֹׁרֶשׁ הַבְּכוֹרָה וְהַבְּרָכָה, וְיֵקַיִם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל". וְנֶאֱמַר: "אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ". וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוּב תָּמִיד. וְתַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וּתְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת מִן הָעוֹלָם.

וּתְזַכֵּנִי לִתֵּן תָּמִיד מָעוֹת עַל פִּדְיוֹן לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים.

וּתְעוֹרֵר בְּרַחֲמֶיךָ שֹׁרֶשׁ הַיָּדַיִם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּבִּינָה שֶׁהֵם יָד הַגְּדוֹלָה וְיָד הַחֲזָקָה וְיָד הָרָמָה. וְיִתְעוֹרֵר בְּרַחֲמֶיךָ שֵׁם שֶׁל מ"ב [מֵם בֵּית], שֶׁהוּא: אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה. קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא. נָא גִּבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם. בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵי צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם. חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ. יָחִיד גֵּאֶה

לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ. שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. וּבִזְכוּת כָּל הַשִּׁבְעָה שִׁמּוֹת שֶׁכָּל אֶחָד שֶׁל שִׁשָּׁה אוֹתִיּוֹת הַמִּצְטָרְפִים בִּתְפִלָּה זוֹ בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל מ״ב, עַל יְדֵי זֶה יִמְתְּקוּ הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. וּתְעוֹרֵר בְּרַחֲמֶיךָ רַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים מֵאוֹר הַפָּנִים, וּתְעוֹרֵר ש״ע [שִׁין עַיִן] נְהוֹרִין שֶׁל הַפָּנִים הָעֶלְיוֹנִים ״וְחֵית חִוְרְתָּא״ שֶׁהֵם מִסְפַּר בַּשָּׁלוֹ״ם. וְעַל יְדֵי זֶה תַּמְתִּיק וּתְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, וְתַמְשִׁיךְ וּתְחַבֵּר וּתְקַשֵּׁר הַוָּוי״ן שֶׁל הַשִּׁבְעָה שֵׁמוֹת אֵלּוּ עִם הָעֲמוּדִים. וְיִתְחַבְּרוּ וְיִתְקַשְּׁרוּ יַחַד בְּסוֹד ״וָו״י הָעֲמוּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף״. וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא סוֹד הַכֶּסֶף הַטָּהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל זַרְעֵנוּ וּמֵעַל כָּל זֶרַע עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם. וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ. (וּבִפְרָט לְפְלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי וְכוּ׳ אֵל נָא רְפָא נָא לוֹ) וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵיהֶם וּלְכָל מַכְאוֹבֵיהֶם, וּתְשִׁיבֵם לְאֵיתָנֵיהֶם בְּקָרוֹב. וְתִשְׁלַח לָהֶם מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף. כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְתַעֲזֹר לָנוּ וּתְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ מֵאִתְּךָ שֶׁיִּהְיֶה לְאֵל יָדֵינוּ גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹן לְהַמְתִּיק דִּינִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוֹת וּבִפְרָטִיּוֹת, וּלְהַמְשִׁיךְ חֶסֶד לְכָל הַצְּרִיכִים חֶסֶד, עַל יְדֵי שֶׁאֲקַבֵּל כֶּסֶף הַפִּדְיוֹן לְתוֹךְ יָדַי, אוֹ עַל־יְדֵי שְׁתִיַּת יַיִן הַמְשֻׁמָּח בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה. וְאָזְכֶּה לְהָרִים יָדַי וְרַגְלַי לַיהוָה ״אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ״ בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּבְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב דִּקְדֻשָּׁה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ

הַטּוֹב. וְתַמְשִׁיךְ עָלַי הַשְׁמִירָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּמְשָׁךְ מֵחַשְׁמַ"ל הָעֶלְיוֹן. וּתְטַהֵר אוֹתִי וְאֶת לְבוּשַׁי וּבְגָדַי בְּנִשְׁמִיוּת וּבְרוּחָנִיוּת. וְתִשְׁמֹר צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁאֶזְכֶּה לְמַלְאוֹת גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, וְאֶזְכֶּה שֶׁיָּבוֹאוּ לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל יָדִי. וְתַעֲזֹר לִי וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתַרְחִיב אֶת יָדַי שֶׁאֶזְכֶּה לִתֵּן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מָעוֹת הַרְבֵּה עַל פִּדְיוֹן נַפְשִׁי וְנֶפֶשׁ בָּנַי וּבְנוֹתַי וְכָל יוֹצְאֵי חֲלָצַי בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹת כְּלָלִיּוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁנִּזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁיִּהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. וְיִתְגַּבֵּר מִדַּת הַחֶסֶד עַל מִדַּת הַדִּין. וּתְעוֹרֵר בְּרַחֲמֶיךָ הַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן עָלֵינוּ. וּמִשָּׁם יִהְיוּ נִמְשָׁכִין עָלֵינוּ חֲסָדִים טוֹבִים תָּמִיד, וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ הַטּוֹב. וְיִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְיָקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. שָׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל. וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ. לְמַעַן בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ. יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם":

מב

"שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי". עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי.

שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה רַבָּה וְהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב בֶּאֱמֶת. וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתַעֲזְרֵנִי לְסַדֵּר תְּפִלָּתִי לְפָנֶיךָ בְּקוֹל גִּילָה וְרַנֵּן; וְאֶזְכֶּה לְנַגֵּן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וְקוֹל הַנְּגִינָה יִהְיֶה יָפֶה וְזַךְ וָצַח בְּזַכּוּת וּבְטָהֳרוּת גָּדוֹל, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַלְבִּישׁ אֶת שְׁכִינַת עֻזֶּךָ בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין. וְעַל יְדֵי זֶה תִּמָּלֵא רַחֲמִים עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, וְתִרְאֶה בְּצָרוֹתֵינוּ וְעָנְיֵינוּ וַעֲמָלֵנוּ וְדָחְקֵנוּ בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, וְתָשִׁיב חֶמְתְּךָ מֵאִתָּנוּ. וְיִקַּיֵם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם". וְתִזְכֹּר בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, וּתְרַחֵם עָלֵינוּ בִּזְכוּתָם. וְתַאֲזִין תְּפִלָּתֵנוּ וְתַקְשִׁיב שַׁוְעָתֵנוּ, וְיֵרָאֶה לְפָנֶיךָ רִנּוֹנֵנוּ. וְיִקַּיֵם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם". וְתַמְתִּיק וּתְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוּב, וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים תָּמִיד. וּבְכֵן תְּזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, וּתְזַכֵּנוּ לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים בִּתְכִלִּית הַשְּׁלֵמוּת. וְאֶזְכֶּה לְהַאֲמִין בַּחֲכָמִים וְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט אֶלָּא יֵשׁ בָּהֶם רָזִין. וְאֶזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְאַנְהָרָא לְמַטְרוֹנִיתָא וּלְהַפְשִׁיט מִנָּהּ לְבוּשִׁין דְּקַדְרָנוּתָא דְּפַשְׁטִין, וּלְהַלְבִּישׁ אוֹתָהּ בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין דְּאִנּוּן רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא. וְעַל־יְדֵי־זֶה אֶזְכֶּה לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וְעָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְהַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים, לְכַסּוֹת

וּלְהַלְבִּישׁ עֲנִיִּים טוֹבִים וַהֲגוּנִים. וּתְזַכֵּנִי וְתַעֲזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה
לַעֲשׂוֹת לְבוּשִׁים נָאִים לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. וְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ
לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתּוֹךְ הֶגוֹן וְכָשֵׁר וְיֵרָא
אֱלֹהִים מֵרֹב. וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ קוֹל הַתְּקִיעָה
וְהַשְּׁבָרִים וְהַתְּרוּעָה. וְיעוֹרְרוּ אֶת זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיַעֲקֹב. וְתַבִּיט בִּזְכוּתָם, וְעַל יְדֵי זֶה תְּשַׁכֵּךְ וְתַמְתִּיק
וּתְבַטֵּל חֲמָתְךָ מֵעָלֵינוּ. וְתָשִׁיב אֵלֵינוּ וְתָאִיר פָּנֶיךָ בָּנוּ.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, חוֹם וַחֲמֹל עָלֵינוּ, וְעָזְרֵנוּ לָבוֹא לְכָל מַה
שֶּׁבִּקַּשְׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ. עָזְרֵנִי עָזְרֵנִי, חָנֵּנִי חָנֵּנִי, כִּי עָלֶיךָ לְבַד
נִשְׁעָנְתִּי. "אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא. אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא".
הַצְלִיחָה נָּא לְעַבְדְּךָ מֵהַיּוֹם. וְעָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי לְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ עַל
כָּל הַבְּלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו חִישׁ קַל מְהֵרָה. וְאֶזְכֶּה
לְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק וּלְהִתְדַּבֵּק
בַּעֲבוֹדָתְךָ תָּמִיד יוֹמָם וָלָיְלָה. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ עֲשֵׂה לְמַעַן
יְמִינֶךָ. כִּי צְרֵכִינוּ הֵמָּה מְרֻבִּים, וְדַעְתֵּנוּ קְצָרָה לְבָאֵר
וּלְפָרֵשׁ. וְכָל דָּבָר גָּדוֹל וְקָטָן שֶׁאֲנַחְנוּ צְרִיכִים בַּעֲבוֹדַת
יְהוָה, לֹא יַסְפִּיקוּ יָמֵינוּ לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ אֶת עִצֹּם רִבּוּי
הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים שָׁיֵשׁ עַל זֶה. וְלֹא יַסְפִּיקוּ כָּל יָמֵינוּ
לְבַקֵּשׁ וּלְחַנֵּן וּלְהַעְתִּיר וּלְהַפְצִיר אוֹתְךָ עַל זֶה. שֶׁתְּזַכֵּנוּ
לְשַׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת. וּלְזַכּוֹת לְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי
אֲנִי יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת שֶׁאֲנִי רָחוֹק מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה
בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים. אַךְ עָלֶיךָ לְבַד נִשְׁעָנְתִּי. וְעֵינַי תְּלוּיוֹת
לְרַחֲמֶיךָ בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע וָרֶגַע. "דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם, יְהוָה
עָשְׁקָה לִּי עָרְבֵנִי. עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב, אַל יַעַשְׁקוּנִי זֵדִים".
עָזְרֵנִי בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וּבִזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים.
בִּזְכוּתָם לְבַד נִשְׁעָנְתִּי וּבָהֶם חָסִיתִי, שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֲנִי רָחוֹק

מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כֵּן תְּחָנֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ, וּתְקַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה, וְתַעֲזְרֵנִי וּתְזַכֵּנִי לְהַגִּיעַ מְהֵרָה לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאָזְכֶּה לָסוּר מֵרָע לְגַמְרֵי בֶּאֱמֶת. וְאָזְכֶּה תָּמִיד לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וּבִגְמִילוּת חֲסָדִים תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיַּי. וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁאָזְכֶּה לָדַעַת וּלְכַוֵּן לַעֲסֹק בְּיוֹתֵר בְּהַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתִי. וְנַפְשִׁי תִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת בְּיוֹתֵר אַחַר אוֹתָהּ הַמִּצְוָה הַשַּׁיָּכָה לְשָׁרְשִׁי הָעֶלְיוֹן. וְאָזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּמִצְוָה זוֹ תָּמִיד בְּכָל עֵת, בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לְתַקֵּן בְּחַיַּי אֶת כָּל אֲשֶׁר שִׁחַתְתִּי. וְתִמָּלֵא רַחֲמִים עָלַי תָּמִיד וּתְשַׁכֵּךְ חֲמָתְךָ מֵאִתִּי. וְאַל תַּעֲשֶׂה עִמִּי כַּחֲטָאַי, וְאַל תְּדִינֵנִי כְּמִפְעָלַי. "שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ. הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ, וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ. קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ, וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ. אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, בְּיוֹם צַר לִי, הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי. וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי. אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ, בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָּךְ. אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. עֲזִי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי":

מג

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ וְתִשְׁמְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתַרְחִיקֵנוּ מִלְּהִתְחַבֵּר עִם רְשָׁעִים. וְתִשְׁמֹר אוֹתִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁמָע לְאָזְנַי לְעוֹלָם דִּבּוּרִים שֶׁל רְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּנֵי דֵעָה, אֲשֶׁר

דִּבּוּרֵיהֶם הֵם אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נָאוּף, וּמוֹלִידִים נָאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ דִּבְרֵיהֶם. אָנָּא יְהוָה רַחֵם עָלַי וְהַרְחִיקֵנִי מִדִּבּוּרִים אֵלּוּ. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי בָּשָׂר וָדָם אָנֹכִי, וְאִי אֶפְשָׁר לִי בְּעַצְמִי לִהְיוֹת נִשְׁמָר מֵהֶם. וְגַם "כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ" וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְהַבְחִין וְלֵידַע מִי הוּא הַצַּדִּיק, וּמִי הוּא הָרָשָׁע לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. עַל כֵּן עָלֶיךָ אֲנִי מַשְׁלִיךְ אֶת יְהָבִי, שֶׁאַתָּה תִּשְׁמְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַרְחִיקֵנִי מִן הָרְשָׁעִים. וְלֹא אֲדַבֵּר עִמָּהֶם לְעוֹלָם, וְלֹא אֶשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם בְּשׁוּם פַּעַם, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּהְיֶה הַהֶכְרֵחַ לְדַבֵּר עִמָּם, תָּגֵן בַּעֲדִי בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל, וְתִפְרֹס עָלַי סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, וְתַסְתִּירֵנִי בְּצֵל כְּנָפֶיךָ. בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵאָרֹס דִּבְרֵיהֶם. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי שֶׁלֹּא יִכְנֹס בִּי אַרְסֵיהֶם וְחִצֵּיהֶם. וְלֹא יַזִּיקוּ לִי פְּגַם דִּבְרֵיהֶם, וְתְקַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה.

וְתִזַּכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בֶּאֱמֶת. וְתַחְמֹל עָלֵינוּ וְתִהְיֶה עִמָּנוּ תָּמִיד, וּבְחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל תּוֹשִׁיעֵנוּ וְתַעְזְרֵנוּ וְתַכְנִיעַ וְתִשְׁבֹּר וְתַעֲקֹר וְתְבַטֵּל קְלִפַּת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִן הָעוֹלָם, שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת נָאוּף. וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּקְדֻשַּׁת כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בֶּאֱמֶת. בִּזְכוּתָם תְּחַיֵּנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה גַּם כֵּן לִהְיוֹת שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בֶּאֱמֶת. וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתַצִּילֵנוּ מֵעַתָּה מִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית וּמִכָּל מִינֵי הִרְהוּרִים רָעִים וּמִכָּל מִינֵי בִּלְבּוּלִים וְעֵרְבּוּב הַדַּעַת. וְתִזַּכֵּנוּ לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית וְלִקְדֻשַּׁת הַדַּעַת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת:

וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְתַצִּילֵנוּ תָּמִיד מִן הַכַּעַס וּמִן הַקְּפֵדוֹת. וְנִזְכֶּה לִהְיוֹת טוֹב לַכֹּל תָּמִיד. וְלֹא יִהְיֶה בִּלְבָבֵנוּ שׁוּם כַּעַס וּקְפֵדָא וְשׁוּם קִנְטוּר בָּעוֹלָם כְּלָל. וּתְקָרְבֵנוּ לַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת. וְנִזְכֶּה לְהִתְקַשֵּׁר בֶּאֱמֶת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְאֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּלְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בֶּאֱמֶת וּבִתְמִימוּת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּהִתְקַשְּׁרוּת אֲמִיץ וְחָזָק לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. "טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָע", קַדְּשֵׁנוּ וְטַהֲרֵנוּ מִכָּל מִינֵי טֻמְאוֹת וְזִהֻמּוֹת. וּבִפְרָט מִפֻּגַם זְהֻמַּת תַּאֲוַת נְאוּף. "הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה, אִנָּצְלָה מִשּׂוֹנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם". הַעֲלֵינִי "מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן". הַצִּילֵנִי מִפֻּגַם הַדַּעַת. הַצִּילֵנִי מַלְּטֵנִי פְּדֵנִי מֵהֶרְהוּרִים רָעִים מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. עָזְרֵנִי כִּי עָלֶיךָ נִשָּׁעָנְתִּי, כִּי אֵין לִי עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְקַיֵּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם, מִכָּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה, אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי. חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְהוָה תְּשׁוּעָתִי. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי":

מד מה מו

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. שֶׁתְּזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתַעְזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ תָּמִיד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ. בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה. בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וּבִירָאָה וּבְאַהֲבָה וּבְמַחֲשָׁבָה זַכָּה וּנְכוֹנָה. וְתַצִּילֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ מִכָּל מִינֵי

מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּתְזַכֵּנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתֵנוּ תָּמִיד עַל אַדְמַת קֹדֶשׁ. שֶׁנִּזְכֶּה לְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּתְעוֹרֵר אֶת לְבָבִי בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. וְאָזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וְנוֹרָא, עַד אֲשֶׁר יִתְעוֹרְרוּ יָדַי בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. וְאָזְכֶּה לְחָרִים יָדַי לַיהוָה וּלְהַכּוֹת כַּף אֶל כַּף בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, בְּשִׂמְחָה רַבָּה וּבְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא לְשִׁמְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת. וְעַל יְדֵי הַמְּחָאַת כַּף אֶל כַּף אָזְכֶּה שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ כֹּחַ יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהֵם כ״ח [כָּף־חֵית] פִּרְקִין דִּידַיִם הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם כ״ח [כָּף־חֵית] אָתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְטַהֵר וּלְזַכֵּךְ אֶת אֲוִיר הַמָּקוֹם שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים בּוֹ בִּבְחִינַת ׳אֲוִירָא דְּאַרְעָא יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים׳, שֶׁהוּא אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, לְגָרֵשׁ אֲוִיר הַטֻּמְאָה שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וּלְהַמְשִׁיךְ אֶל הַמָּקוֹם שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ, אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי הַכֹּל שֶׁלְּךָ. וּבְכֹחֲךָ בָּרָאתָ עוֹלָמְךָ בִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. בכ״ח [בְּכָף־חֵית] פִּרְקִין דִּידַיִם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם כ״ח [כָּף־חֵית] אָתְוָן דְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם״. וּכְתִיב: ״בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם״. וּבִרְצוֹנְךָ הַטּוֹב נָתַתָּ כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ לְכִבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִיַּד הַשִּׁבְעָה עַמְמִין, וּלְטַהֵר אֶת הָאָרֶץ לְגָרֵשׁ מִשָּׁם אֲוִיר הַטֻּמְאָה שֶׁל הָעַמִּים, וּלְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ, לְקַדֵּשׁ הָאָרֶץ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם״. כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תְּזַכֵּנוּ וּתְחָנֵּנוּ וּתְאַמְּצֵנוּ, וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ וּגְבוּרָה מֵאִתְּךָ, שֶׁנִּזְכֶּה בְּכָל מָקוֹם שֶׁנַּעֲמֹד שָׁם לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ,

לְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא עַל יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם. לְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ וּלְהַמְשִׁיךְ לְשָׁם אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּלְגָרֵשׁ מִשָּׁם אֲוִיר הַטָּמֵא שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ. וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְזַכֵּךְ אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וּלְטַהֲרָהּ מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וּמִכָּל הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה וּכְפִירוֹת. מִכֻּלָּם תַּצִּילֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים.

וּתְזַכֵּנוּ לִתֵּן צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכֶּה לְהַחֲזִיק יְדֵי עֲנִיִּים הַגּוֹנִים הַדָּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁנִּהְיֶה נִכְלָלִים בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְגָרֵשׁ מִי הַמַּבּוּל מֵאִתָּנוּ, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַמְבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ תָּמִיד, וּמוֹנְעִים אוֹתָנוּ מֵעֲבוֹדָתְךָ הָאֲמִתִּיִּת, וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁכֻּלָּם בָּאִים עָלֵינוּ וּמְבַלְבְּלִים אֶת תְּפִלּוֹתֵינוּ מְאֹד, עַד אֲשֶׁר "כְּשֵׁל כֹּחַ הַסַּבָּל". כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים גָּבְרוּ הַמַּיִם "מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַיְכֻסּוּ כָּל הֶהָרִים הַגְּבוֹהִים", עַד אֲשֶׁר קָשֶׁה לַעֲמֹד נֶגֶד בִּלְבּוּלִים וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת רַבּוֹת כָּאֵלֶּה, כִּי הִרְבִּינוּ לִפְשֹׁעַ מְאֹד:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָרָא דְּעָלְמָא כֻּלָּא, אַתָּה יָדַעְתָּ מִי וָמִי עוֹמְדִים עָלֵינוּ, בִּפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת לִבֵּנוּ. רְאֵה נָא בְּעָנְיֵנוּ וְדָחְקֵנוּ וַעֲמָלֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ. "הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ. טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד. בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שִׁטְפָתְנִי":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. "אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְאַל תֶּאְטַר עָלַי בְּאֵר פִּיהָ. הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה, אִנָּצְלָה מִשּׂוֹנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם". אָנָּא יְהוָה חוּם וְרַחֵם עָלַי, חוּסָה עָלַי כִּרְב רַחֲמֶיךָ, הַצִּילֵנִי נָא, מַלְּטֵנִי נָא, פְּדֵנִי נָא, חָנֵּנִי נָא, אֲהָהּ יְהוָה הַצֵּל הַצֵּל, "שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי", כִּי בִתְהוֹמוֹת וּבִלְבוּלִים כָּאֵלֶּה אֲשֶׁר גָּבְרוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה, אֵינִי יוֹדֵעַ שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל, כִּי אִם עָלֶיךָ לְבַד נִשְׁעָנְתִּי. כִּשֵּׁם שֶׁהִצַּלְתָּ אֶת אַוִּיר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמֵּי הַמַּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֶרֶץ לֹא גֻשְּׁמָה בְּיוֹם זָעַם", כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תְּזַכֵּנִי שֶׁיִּהְיֶה הַמָּקוֹם שֶׁאֶתְפַּלֵּל עָלָיו קָדוֹשׁ בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְתַעֲבִיר וּתְסַלֵּק מִשָּׁם מֵי הַמַּבּוּל מַיִם הַזֵּדוֹנִים, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַמְבַלְבְּלִים אֶת הַתְּפִלָּה. וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם בִּלְבּוּל וְלֹא לְשׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּכְפִירוֹת לְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתִי חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם בִּלְבּוּל שֶׁבָּעוֹלָם. וְתִהְיֶה תְּפִלָּתִי זַכָּה וּנְכוֹנָה צַחָה וּנְקִיָּה. וְתַעֲלֶה לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ, עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנוֹת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וְתִתְפָּאֵר וְתִתְנַשֵּׂא עִם תְּפִלּוֹתֵינוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְיִהְיֶה לְךָ שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מִתְּפִלּוֹתֵינוּ וּתְחִנּוֹתֵינוּ וּבַקָּשָׁתֵינוּ. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד יְהוָה, וּצְנִיף מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהָיִךְ. שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבוֹאוּ. "שְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶנְקוֹתֵינוּ וְאַנְחוֹתֵינוּ מֵעֲמָקֵי עֲמָקִים. וְאַל תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מֵאִתָּנוּ. וְאַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ מִשַּׁוְעָתֵנוּ וְצַעֲקָתֵנוּ. "אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה, אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי, חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְהוָה תְּשׁוּעָתִי":

מה

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם בִּתְפִלָּה, לְעוֹרֵר עַל־יְדֵי־
זֶה כְּנָפַיִם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם כַּנְפֵי רַאֲה, לְהוֹצִיא דִּבּוּרִים
שְׁלֵמִים וּקְדוֹשִׁים לְפָנֶיךָ בִּתְפִלָּתִי וּתְחִנָּתִי וּבַקָּשָׁתִי. וְעַל־
יְדֵי הַכָּאַת חֲמִשָּׁה אֻצְבְּעוֹת יַד יְמִין בַּחֲמִשָּׁה אֻצְבְּעוֹת
שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל, וַחֲמִשָּׁה אֻצְבְּעוֹת שֶׁבְּיַד שְׂמֹאל, בַּחֲמִשָּׁה
שֶׁבְּיַד יְמִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לְעוֹרֵר לְמַעְלָה הַכָּאַת הָאוֹרוֹת
זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים הָאוֹרוֹת יַחַד. וְיִתְעוֹרְרוּ חֲמִשִּׁים
שַׁעֲרֵי בִינָה שֶׁהוּא יוֹבֵל הַגָּדוֹל. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה
שְׁלֵמָה, בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת. וּלְהוֹצִיא הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה
מֵהַגָּלוּת. וְנִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לַעֲשׂוֹת וּלְהָכִין וּלְתַקֵּן פֶּה קָדוֹשׁ
לְכָל הַדִּבּוּרִים בִּתּוֹכוֹ, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן
לְפָנֶיךָ תָּמִיד בְּפֶה מָלֵא וּבְדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים וּשְׁלֵמִים,
בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְיַעֲלוּ אֲמָרֵנוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי כִּסֵּא
כְּבוֹדֶךָ. וּתְמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה בְּרַחֲמִים:

מו

וּתְזַכֵּנוּ עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם.
וְנִזְכֶּה לְעוֹרֵר שְׁלֹשָׁה הַיָּדַיִם הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלְּמַעְלָה.
שֶׁהֵם יַד הַגְּדוֹלָה וְיַד הַחֲזָקָה וְיַד הָרָמָה. שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה
שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים יקו״ק. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל
כָּל הַדִּינִים הַיּוֹצְאִים מִשָּׁלֹשׁ אֱלֹהִים שֶׁבַּגְּרוֹן. וְנִזְכֶּה
לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֹשָׁה הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים יקו״ק אֶל הַשָּׁלֹשׁ אֱלֹהִים

לְהַמְתִּיקָם עַל־יְדֵי־זֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְתְּקוּ וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְנִזְכֶּה לִדְחוֹת מִחִין דְּקַטְנוּת מֵאִתָּנוּ. וְתַעֲבִיר וּתְסַלֵּק הַשִּׁכְחָה מֵאִתָּנוּ. וּתְזַכֵּנוּ לְמֹחִין קְדוֹשִׁים דִּגְדֻלּוּת וּלְזָכְרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, לִזְכֹּר אֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תָּמִיד, וְלֹא אֶשְׁכַּח דָּבָר מִמִּשְׁנָתִי לְעוֹלָם:

וְנִזְכֶּה לְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת מִן הָעוֹלָם, וְיִהְיֶה נִכְלָל שְׂמֹאל בִּימִין, וְתַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם גָּדוֹל בָּעוֹלָם, וּתְבַטֵּל חֶרֶב וְהֶרֶג וַאֲבִדּוֹן מִן הָעוֹלָם. וּתְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם". חוּס וַחֲמֹל עָלֵינוּ וְזַכֵּנוּ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּלֵב וָנֶפֶשׁ וּבְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל, בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה גְּדוֹלָה וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ מֵאַהֲבָה, וּבְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה וַעֲצוּמָה, וּבְמַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת וּנְכוֹנוֹת. וְתִגְעוֹר בְּכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה לְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם. מָלֵא רַחֲמִים, זַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקָדֵשׁ הַמַּחֲשָׁבָה תָּמִיד, וּבְיוֹתֵר בְּשָׁעַת תְּפִלּוֹתֵינוּ וּתְחִנּוֹתֵינוּ וּבַקָּשׁוֹתֵינוּ, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה. וְאֵין לָנוּ עַכְשָׁו שׁוּם סְמִיכָה כִּי אִם עַל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, עָזְרֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וּבְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, עַד שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יָדֵי לַיהוָה. וְנִזְכֶּה לְהַמְחָאַת כַּף בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה. "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמַיִם, פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה. נַפְשִׁי בְכַפִּי תָּמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי".

וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּץ מָקוֹם לִתְפִלָּתֵנוּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם בְּעֶזְרֵנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה בִּזְכוּתוֹ לְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם שֶׁאָנוּ עוֹמְדִים

עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְיִהְיֶה מְחֻנּוּ וְשִׂכְלֵנוּ צַח וְזַךְ כַּפֶּסַח הַטָּהוֹר בְּלִי שׁוּם תַּעֲרֹבֶת סִיג וּפְסֹלֶת וּבְלִי שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבִלְבּוּל הַדַּעַת כְּלָל. כִּי בְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל. "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ יְהוָה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר". חַזְּקֵנוּ וְאַמְּצֵנוּ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת אֱדוֹם הָרְשָׁעָה. וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְגָאֳלֵנוּ. וְנִזְכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חִישׁ קַל מְהֵרָה בְּשָׁלוֹם בְּלִי פֶּגַע. וְתָבִיא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לִהְיוֹת אֶחָד, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

מז

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, עָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּזְכֶּה לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה מֵאִתָּנוּ לְגַמְרֵי. וְנִסְתַּפֵּק בְּמֻעָט, לֶאֱכֹל מְעַט כְּדֵי חִיּוּנִי בְּצִמְצוּם וּבִדְקְדּוּק גָּדוֹל, וְלִשְׂבֹּעַ מִמֶּנּוּ. וְתָסִיר וְתְגָרֵשׁ וּתְבַטֵּל הָרָעָבוֹן מִקִּרְבֵּנוּ. וְתַעְזְרֵנוּ לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ וּלְהַשְׁבִּיעַ נַפְשֵׁנוּ בַּאֲכִילָה מֻעֶטֶת. וְאֶזְכֶּה לְדַקְדֵּק בַּאֲכִילָתִי מִבַּזַּיִת וְעַד כְּבֵיצָה. וּמְעַט אֲכִילָתִי יִהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וּתְזַכֵּנִי שֶׁאַמְשִׁיךְ מְזוֹנוֹתַי וּפַרְנָסָתִי וְכָל הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שֶׁהוּא אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אֶרֶץ הַחַיִּים, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַחַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת:

וּבְכֵן תַּעֲזְרֵנִי וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת נִכְלָל בְּמִדָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמִּדָּתוֹ אֱמֶת. וְאֶזְכֶּה לְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמֶת תָּמִיד, וְלֹא יֵצֵא שׁוּם דִּבַּר שֶׁקֶר מִפִּי לְעוֹלָם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. וּתְשַׁמְּרֵנִי וְתַצִּילֵנִי, שֶׁלֹּא אֶהְיֶה נִכְשָׁל בְּשׁוּם דִּבַּר שֶׁקֶר אֲפִלּוּ בְּטָעוּת. וְאֶזְכֶּה לְהַרְחִיק עַצְמִי מִדִּבְרֵי שֶׁקֶר בְּתַכְלִית הָרְחוּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק". וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לִהְיוֹת אִישׁ אֱמֶת בְּכָל הָעִנְיָנִים; לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, וּלְדַבֵּר אֱמֶת בִּלְבָבִי. וְלֹא אֶטֶּה וְלֹא אָסוּר מִמֶּרְכַּז נְקֻדַּת הָאֱמֶת יָמִין וּשְׂמֹאל.

מָלֵא רַחֲמִים, חוֹנֵן דַּלִּים, רַב חֶסֶד וּמַרְבֶּה לְהֵטִיב, תֵּן לִי בְּמַתְּנַת חִנָּם וְנִדְבַת חֶסֶד מִדַּת אֱמֶת. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם". וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַחַיִּים, וְנִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה מִשָּׁם. שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה וְכָל טוּב מֵאִתְּךָ עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְתַזְמִין לָנוּ פַּרְנָסָתֵנוּ בְּרֶוַח מֵאִתְּךָ קֹדֶם שֶׁנִּצְטָרֵךְ לָהֶם, בְּהֶתֵּר וּבְנַחַת וּבְכָבוֹד. וְאַל תַּצְרִיכֵנוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם.

אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן. "יְהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם". מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים וְזַכֵּנוּ מְהֵרָה לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה מִקִּרְבֵּנוּ, כִּי לְפָנֶיךָ נִגְלֶה הַכֹּל וְאַתָּה יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת לִבֵּנוּ, וְכַמָּה אֲלָפִים מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים שֶׁיֵּשׁ

לִי עַל זֶה מִכַּמָּה צְדָדִים, עַד אֲשֶׁר אֵינִי יוֹדֵעַ לָשִׂית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי עַל זֶה כְּלָל. עֲשֵׂה עִמִּי כְּחַסְדֶּךָ אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאַל תִּגְמְלֵנִי כְּמִפְעָלִי. חָנֵּנִי חָנֵּנִי בְּמַתְּנַת חִנָּם, וְקַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֲלִיּוֹנָה בִּנְבִכַת חֶסֶד. וְזַכֵּנִי מְהֵרָה לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה בֶּאֱמֶת, כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וּמְעַט אֲכִילָתִי יִהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל לְבַד בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, בְּלִי שׂוּם תַּאֲוַת הַגּוּף כְּלָל. וְאֶזְכֶּה בְּכֹחַ אֲכִילָתִי בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ תָּמִיד, וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמֶת תָּמִיד, וּלְפָאֵר לְיוֹצְרִי עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל־יְדֵי דִּבּוּרִי בֶּאֱמֶת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בִּכְלָל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אַנְשֵׁי מוֹפֵת, הַבּוֹרְאִים שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה בְּדִבּוּרֵיהֶם הָאֲמִתִּיִּים, וְעוֹשִׂים מוֹפְתִים גְּדוֹלִים אֲמִתִּיִּים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְאֶזְכֶּה גַּם כֵּן בְּכֹחַ הַגָּדוֹל לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים אֲמִתִּיִּים בָּעוֹלָם, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֱלֹהוּתְךָ וַאֲדָנוּתְךָ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ וְגָדְלְךָ וְתִפְאַרְתְּךָ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. וְיֵדְעוּ כֻּלָּם כִּי אַתָּה לְבַד מַנְהִיג עוֹלָמְךָ בִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְיָכִירוּ עַצְמָם אַהֲבָתְךָ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נָתַתָּ לָהֶם כֹּחַ לְבַטֵּל וּלְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע בִּתְפִלָּתָם, וְלַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָם. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, "שִׂשְׂחִתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי". עֲשֵׂה עִמִּי מַה שֶּׁתִּרְצֶה בְּרַחֲמֶיךָ, בְּאֹפֶן שֶׁתְּזַכֵּנִי לֵילֵךְ בְּחֻקֶּיךָ וְלִשְׁמֹר מִשְׁפָּטֶיךָ וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב תָּמִיד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וְזַכֵּנִי לֵילֵךְ וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְאֶרֶץ הַחַיִּים לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, חִישׁ קַל מְהֵרָה. לְהִתְגּוֹלֵל בַּעֲפָרָהּ וּלְנַשֵּׁק רִגְבוֹתֶיהָ וּלְשָׁאֹב מֵאֲוִירָהּ הַקָּדוֹשׁ וּלְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלָּהּ. חוּס

וְחָנֵּנִי וְרַחֵם עָלַי, וְזַכֵּנִי לָבוֹא מְהֵרָה לְשָׁלוֹם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת, אֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה בַּעֲשָׂרָה קְדֻשׁוֹת. אֶרֶץ הַחַיִּים, "אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. אֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה":

חוּם וְחָנֵּנִי וְרַחֵם עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי, וְזַכֵּנִי לָבוֹא מְהֵרָה לְכָל מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתִּי מִלְּפָנֶיךָ, לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה לְגַמְרֵי, וְלִזְכּוֹת לְמִדַּת אֱמֶת בֶּאֱמֶת, וְלָבוֹא לְשָׁלוֹם מְהֵרָה לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִן הָעֲנִיּוּת וּמִן הַחֹסֶר, וְתַמְשִׁיךְ תָּמִיד לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי וּלְכָל חֶבְרָתֵנוּ וּלְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. שֹׂבַע טוֹבָה וּבְרָכָה וּפַרְנָסָה טוֹבָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוּב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְנִזְכֶּה שֶׁתִּתְפָּאֵר בָּנוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר". וְתַצִּיל אוֹתָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִכָּל מִינֵי חֶרְפּוֹת וּבוּשׁוֹת. וְאַל תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מֵאִתָּנוּ. וְתִמָּלֵא רַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, וְתַמְתִּיק וּתְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ. וְתַצִּילֵנוּ וּתְמַלְּטֵנוּ מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְרָעוֹת. וְתָשִׁיב פָּנֶיךָ אֵלֵינוּ, וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ. הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ. אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה". וְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ, וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא, וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם. וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי, וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

וְאֵין עוֹד, וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם. יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת
הֲשִׁיבֵנוּ, הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה". אָמֵן וְאָמֵן:

מח

"שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבוֹאוּ. הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי
וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי. שְׁמַע יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנַי
בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר קָדְשֶׁךָ". צוּר עוֹלָמִים,
יוֹצֵר הַכֹּל, עָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ
הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁנְּזָכֶה תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת בְּכָל כֹּחֵנוּ.
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ".
וְנִזְכֶּה לְהַכְנִיס כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ בַּעֲצָמוֹת וְגִידִים וּבָשָׂר
וְכָל שְׁאָר הַכֹּחוֹת שֶׁבְּגוּפִי וְנַפְשִׁי כֻּלָּם אֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ
לְהַכְנִיסָם בְּתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁאֶזְכֶּה לְהוֹצִיא כָּל דִּבּוּר
וְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה בְּכֹחַ גָּדוֹל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, עַד
שֶׁאֶזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ הַדִּבּוּר בְּכָל עַצְמוֹתַי וְאֵבָרַי. חוּס וְחָנֵּנִי
וְרַחֵם עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי וְזַכֵּנִי לְתִפְלָה בְּכֹחַ וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה
בֶּאֱמֶת, כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד, וְאַתָּה
חָפֵץ בֶּאֱמֶת; וְאַתָּה יוֹדֵעַ כַּמָּה אֲנִי רָחוֹק מִדִּבּוּר אֶחָד שֶׁל
הַתְּפִלָּה. וְלֹא דַי שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ וּבְכַוָּנָה בֶּאֱמֶת,
כָּרָאוּי אַף גַּם בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים אֲנִי רָחוֹק מִתְּפִלָּה בְּתַכְלִית
הָרִחוּק. "דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם". רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, "שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ
כַּפַּי. אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא", וְאֵינִי יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ
בְּאֵיזֶה אֹפֶן, בְּאֵיזֶה תַּחְבּוּלָה, לְבַקֵּשׁ וּלְרָצוֹת וּלְפַיֵּס אוֹתָךְ.
וְאֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל לָשִׂית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי, בְּאֵיזֶה אֹפֶן אֶזְכֶּה
לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בִּי, וְאֵיךְ לִמְצֹא הַטּוֹב

שֶׁנִּסְתַּלֵּק מִמֶּנִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים וְהַגְּדוֹלִים מְאֹד בְּמַהוּת וְכַמּוּת וְאֵיכוּת. וּבִפְרָט מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בִּפְגַם הַדִּבּוּר הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי לֹא שָׁמַרְתִּי פִּתְחֵי פִי. וְדִבַּרְתִּי כַּמָּה וְכַמָּה דִּבּוּרִים פְּגוּמִים מִיּוֹם חֶיוֹתִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עַד אֵין שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וּמִסְפָּר, דִּבְרִים בְּטֵלִים וּלְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת וּשְׂקָרִים וְנִבּוּל פֶּה, וּשְׁאָר דִּבְרִים פְּגוּמִים הַרְבֵּה מְאֹד. וְגַם אֲפִלּוּ כָּל הַדִּבּוּרִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלִּי כֻּלָּם פְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד, עַד אֲשֶׁר חִשַּׁבְתִּי דַּרְכִּי אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא יָצָא מִפִּי עֲדַיִן דִּבּוּר שָׁלֵם בְּלִי שׁוּם פְּגָם. וּמַחֲמַת זֶה הִתְגַּבְּרוּ עָלֵינוּ מְאֹד רִיב לְשׁוֹנוֹת, אֲשֶׁר רַבִּים קָמִים עָלֵינוּ, רַבִּים מְאֹד. "יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ. שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ". יֵצֵא עָתָק מִפִּיהֶם וְדוֹבְרִים סָרָה עַל יְהוָה וְעַל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְעַל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר בָּהֶם בָּחָרְתָּ.

מָרִיהּ דְּעָלְמָא כֹּלָּא. "שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם, פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר, אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר". אוֹי לְנַפְשִׁי כִּי אֲנִכִי גָּרַמְתִּי כָּל זֶה בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים וְהֶאֱרַכְתִּי אֶת הַגָּלוּת, וּפָגַמְתִּי בְּסֵכֶת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת. וְלֹא דַי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדַּלְתִּי לְהָקִים סֵכֶת דָּוִד. אַף גַּם בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים הוֹסַפְתִּי לְהַפִּילָהּ יוֹתֵר וְהִגְבַּרְתִּי סֵכֶת נוֹצְרִים לְשׁוֹנוֹת הָעַכּוּ"ם, עַד אֲשֶׁר בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים הַשְּׁכִינָה וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּגָלוּת גָּדוֹל, וְהִיא רִיב בְּגָלוּתָהּ עַל בִּנָהָא אֲשֶׁר גָּלוּ מִשֻּׁלְחַן אֲבִיהֶם וּמֵאַרְצָם יָצָאוּ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רְאֵה בְּצָרוֹתֵינוּ הַמְּרֻבּוֹת מְאֹד, וְהַכְּבֵדוֹת מְאֹד, הָאֲרֻכּוֹת מְאֹד. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם אָנוּ צוֹעֲקִים

וּמִתְחַנְּנִים לְפָנֶיךָ, שֶׁתַּחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וַעֲדַיִן לֹא שַׁבְנוּ מִטָּעוּתֵנוּ וּשְׁטוּתֵנוּ. מָלֵא רַחֲמִים עֲזֹר וְהוֹשִׁיעַ וְרַחֵם וְהַצֵּל, חוּם וַחֲמֹל חוּם וַחֲמֹל עַל מִטְבָּע בְּיוֹן מְצוּלוֹת תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. עַל מִגְרָשׁ מֵאֶרֶץ הַחַיִּים כָּמוֹנִי. עַל פֶּגוּם כָּמוֹנִי, עַל לֵב "עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל" כָּמֹנִי. הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ כְּלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד. עָזְרֵנִי עָזְרֵנִי. הוֹשִׁיעֵנִי הוֹשִׁיעֵנִי. חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי, "מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ" הַצִּילֵנִי וּמַלְּטֵנִי וּפְדֵנִי. "יְהוָה עָשְׂקָה לִּי עָרְבֵנִי".

אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם רַחֵם עָלַי. אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם חֲמֹל עָלַי. אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם הֱיֵה בְּעֶזְרִי. וְחַזְּקֵנִי וְאַמְּצֵנִי. וַעֲשֵׂה אֶת אֲשֶׁר בְּחֶקֶיךָ אֱלֹהֶיךָ וְאֶת מִשְׁפָּטֶיךָ אֶשְׁמֹר, שֶׁלֹּא אוֹבַד אֶת עוֹלָמִי בְּחִנָּם חַס וְשָׁלוֹם. כִּי כָּל יָמֵינוּ הֵם הֶבֶל וָרִיק, כַּחֲלוֹם יָעוּף וּכְצֵל עוֹבֵר, וּכְעָנָן כָּלָה, וּכְרוּחַ נוֹשֶׁבֶת, וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ. אוֹי אוֹי אוֹי, אוֹי וַאֲבוֹי, אֲהָהּ אֲדוֹנִי, אֲהָהּ אָבִי, רַחֲמָן אֲמִתִּי רַחֵם עָלַי, חַסְדָּן אֲמִתִּי, עֲשֵׂה עִמִּי חֶסֶד חִנָּם, וְתֵן לִי חֲנִינָה וְלֹא אוֹבַד. גּוֹאֵל חָזָק לְמַעַנְךָ גְּאָלֵנִי. חָנֵּנִי בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּמַתְּנַת חִנָּם וְנִדְבַת חֶסֶד, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין לִי שׁוּם תִּקְוָה כִּי אִם לִצְעֹק אֵלֶיךָ וְלִזְעֹק לַחֲנִינוֹתֶיךָ. קָרוֹב לְכָל קוֹרְאָיו עֲנֵנִי. מָרוֹם לְעוֹלָם יְהוָה עָזְרֵנִי. קָדוֹשׁ עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת בִּקְדֻשָּׁתְךָ קַדְּשֵׁנִי. יְהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת זַכֵּנִי לִקְדֻשָּׁתְךָ בֶּאֱמֶת. הָקֵם סֻכָּתְךָ הַנּוֹפֶלֶת נְפִילָה אַחַר נְפִילָה בְּלִי שִׁעוּר וָעֵרֶךְ וּמִסְפָּר, עַד אֲשֶׁר אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לַהֲקִימָהּ כִּי אִם אַתָּה לְבַד בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הַגְּנוּזִים.

הֲקִימָה מְהֵרָה תְּקוּמָה אַחַר תְּקוּמָה, מְבִירָא עֲמִיקְתָּא לְאוּגְרָא רָמָא.

מָלֵא רַחֲמִים מַרְבֶּה לְהֵטִיב, חֲפֹץ אֶת לְבָבִי מֵרַע לְטוֹב. הַט לִבִּי אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. עָזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְקַדֵּשׁ עַצְמִי בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. וּבִפְרָט בִּקְדֻשַּׁת בְּרִית הַלָּשׁוֹן וּבְרִית הַמָּעוֹר. עָזְרֵנִי שֶׁלֹּא יֵצֵא שׁוּם דִּבּוּר שֶׁקֶר מִפִּי לְעוֹלָם, וְלֹא שׁוּם דִּבּוּר פְּגוּם. וְאֶזְכֶּה לִשְׁמֹר פִּתְחֵי פִי. וְזַכֵּנִי לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתִי לְפָנֶיךָ בְּכָל כֹּחִי וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאֶהְיֶה נִכְלָל בְּךָ בְּשָׁעַת תְּפִלָּתִי, עַד שֶׁכָּל דִּבְרֵי תְּפִלָּתִי יִהְיוּ דִּבְרֵי יְהוָה בְּעַצְמָן. וְיִתְעוֹרְרוּ עַל יְדֵי תְּפִלָּתִי כ״ח [כְּפִ־חִית] אָתְוָן דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וְעַל יְדֵי זֶה תַּמְשִׁיךְ חַסְדְּךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ, וְתִפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, וּתְחַבֵּק אוֹתָנוּ בִּימִינֶךָ, וְנִזְכֶּה לְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלְּךָ הַקָּדוֹשׁ. וְתָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל אוֹיְבֵנוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ בְּנַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: ״שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי״.

וְתַעֲזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ וּבַחֲסָדֶיךָ הָרַבִּים שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת סֻכָּה בִּזְמַנָּהּ כָּרָאוּי עִם כָּל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְי״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ, וּבְלֵב טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. וְתַכְנִיעַ וְתַשְׁפִּיל וּתְמַגֵּר וְתַעֲקֹר וּתְבַטֵּל סִפַּת נוֹצְרִים סֻכַּת עַכּוּ״ם ״אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר״. וּתְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם, וְתַגְבִּיר הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וְתָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: ״שִׂפַת

אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שֶׁקֶר״. וְתַסְתִּיר וְתַצְפִּין אוֹתָנוּ בְּסֵתֶר הַקְּדוּשָׁה, וּתְסוֹכֵךְ עָלֵינוּ בְּצִלְךָ הַקָּדוֹשׁ, וְתַצִּילֵנִי מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם כֹּחַ עָלֵינוּ כְּלָל. וְתַעֲקֹר הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם, וּתְגַלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם. וּתְזַכֵּנִי מְהֵרָה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה חִישׁ קַל מְהֵרָה:

וְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְבָנִים חַיִּים וְקַיָּמִים. לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ וּלְתוֹרָתֶךָ. (כשרוצה להתפלל על מי שיש לו צער גידול בנים ר״ל יזכירו כאן ויאמר ובפרט לפב״פ וכו׳) חוּס וַחֲמֹל וְרַחֵם וְתֵן לְבָנֵינוּ וְלִבְנוֹתֵינוּ וּלְכָל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ. חַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים. (ובפרט להַיֶּלֶד פב״פ וכו׳. וּלְהַיַּלְדָּה פב״פ וכו׳). רַחֵם עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ בִּזְכוּת אֲבוֹתָם, וְתֵן לָהֶם חַיִּים טוֹבִים וַאֲרֻכִּים, וְתַאֲרִיךְ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם. יֶחֱמוּ נָא וְיִכְמְרוּ נָא רַחֲמֶיךָ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ, וְתֹאמַר דַּי לְצָרוֹתָם. ״הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם״. יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילָם שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָם. ״אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה״ בִּרְחוֹבוֹתָם, לָעַד וּלְדוֹרוֹת, וּלְדוֹרוֹת דּוֹרוֹתָם. רֵאשִׁיתָם מִצְעָר, יִשְׂגֶּה מְאֹד אַחֲרִיתָם. כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה, כֵּן יַעֲמֹד זַרְעָם וּשְׁמוֹתָם. וְתַצִּיל אוֹתָם וְכָל יַלְדֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַיִן הָרָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִכָּל מִינֵי נֶגַע וּמַחֲלָה. וְתִשְׁלַח לָהֶם רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם לְכָל רְמַ״ח אֵבְרֵיהֶם וּשְׁסָ״ה גִּידֵיהֶם. וְיִזְכּוּ לִהְיוֹת חַיִּים בְּרִיאִים וְקַיָּמִים. וְיִבְלוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֵיהֶם בַּנְּעִימִים וְנִזְכֶּה שֶׁיֵּצְאוּ מֵהֶם דּוֹרוֹת הַרְבֵּה. וְדוֹרֵי דוֹרוֹת עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. רַחֵם עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ, וּתְגַדְּלֵם לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, לְאֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים. ״עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשִׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ״:

מָלֵא רַחֲמִים. צָרְכֵינוּ מְרֻבִּים וְדַעְתֵּנוּ קְצָרָה לְבָאֵר וּלְפָרֵשׁ.
אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל מַחְסוֹרֵינוּ. מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה בְּרַחֲמִים לְמַעַנְךָ וְלֹא לְמַעֲנֵנוּ. חוּס וַחֲמֹל עָלַי וְזַכֵּנִי לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת כָּל יְמֵי חַיַּי, וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה. "אִם אָוֶן פָּעַלְתִּי לֹא אוֹסִיף" רַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים וְזַכֵּנִי לִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּתְגַלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וְיָשׁוּבוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם אֵלֶיךָ לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת בִּיִרְאָה וְאַהֲבָה. וְיִקַּיֵּם מְהֵרָה מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף. גַּם יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ. חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ".
וּבְרַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים תְּפַיֵּס וּתְרַצֶּה אֶת שְׁכִינַת עֻזֶּךָ וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁתָּשִׁיב פָּנֶיהָ אֵלֶיךָ. וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, פָּנִים בְּפָנִים. וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵאִתָּנוּ עוֹד. וְתִשְׁלַח לָנוּ צַדִּיקִים וְרַבָּנִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיּוֹרוּ לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה. וְתַצִּיל אוֹתָנוּ מֵהַמַּנְהִיג וְרַבִּי שֶׁל שֶׁקֶר. קָרְבֵנוּ לִישׁוּעָתֶךָ, עָזְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ, הַחֲיֵנוּ בְּאוֹר פָּנֶיךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וַחֲסָדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, גְּמֹל עָלֵינוּ חֲסָדִים טוֹבִים, "חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים". וּמְאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם חָנֵנוּ. וְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה". חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ בְּרַחֲמִים. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה. "יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו", הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

מט

צוּר לְבָבִי וּקְדוֹשִׁי, צוּר עוֹלָמִים, יוֹצֵר הַכֹּל, רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת, יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמוֹת, אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת לְבָבִי. אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת עַצְמָם תַּבְעֶרֶת קְדֻשַּׁת אוֹר הָאֱלֹהוּת הַשּׁוֹפֵעַ בְּלִבִּי, כִּי אֲנַחְנוּ חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וּשְׁכִינַת אֱלֹהוּתְךָ בְּתוֹךְ לְבָבֵנוּ. עַל כֵּן הוֹמָה עָלַי לִבִּי, לִבִּי כַּכִּנּוֹר יֶהֱמֶה. "כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם. נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה, לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי". וְרִשְׁפֵּי שַׁלְהֶבֶת לְבָבִי הַבּוֹעֵר וְנִכְסָף אֵלֶיךָ, מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹתָהּ וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ, כִּי אוֹר לְבָבִי מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר בְּאוֹרְךָ הַגָּדוֹל הָאֵין סוֹף. עַל כֵּן אוֹר לַהֲבִיוֹת לְבָבִי הוּא עַד אֵין סוֹף. כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשּׁוּקָתִי אֵלֶיךָ, וְגַעְגּוּעַי וְחֻפְצִי וְכִסְפִּי חָזָק וְאַמִּיץ אֵלֶיךָ בְּלִי שִׁעוּר וָעֶרֶךְ. עַד אֲשֶׁר לְפִי עַצְמָם אוֹר לַהֲבִיוֹת הַלֵּב עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה כְּלָל, כִּי אוֹר קְדֻשַּׁת לְבָבִי, בּוֹעֵר וּמִתְלַהֵב אֵלֶיךָ בְּחֵשֶׁק נִמְרָץ וּבְרָצוֹן חָזָק, לִהְיוֹת דָּבוּק וְנִכְלָל בְּךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד; אַךְ אַתָּה גָּלִיתָ לָנוּ עַל יְדֵי חָכְמָתְךָ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר אֵין רְצוֹנְךָ בָּזֶה, וְלֹא זֹאת הָיְתָה כַּוָּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה בִּבְרִיאָתֵנוּ. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי בָּשָׂר וָדָם אֲנַחְנוּ, וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּךָ תָּמִיד, וְאַתָּה חָפַץ בַּעֲבוֹדָתֵנוּ בְּעֲבֹדוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל לַעֲבֹד אוֹתְךָ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת. עַל כֵּן גָּזַרְתָּ עָלֵינוּ לִבְלִי לְהָרֵם לַעֲלוֹת אֶל יְהוָה, וְלִבְלִי לִבְעֹר אֵלֶיךָ יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה. וְגָזַרְתָּ עָלֵינוּ לְצַמְצֵם אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁבְּלִבֵּנוּ, וְלַעֲשׂוֹת

חָלָל פָּנוּי בַּלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי". כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לְצַיֵּר בִּלְבָבֵנוּ כָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וּקְדוֹשׁוֹת, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ עַל עֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת, וְלָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ הַטּוֹבִים, וּלְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשׁוֹת, וְלַעֲבֹד אוֹתְךָ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַבֵּל עָלֵינוּ עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, וּלְגַלּוֹת מַלְכוּתְךָ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, אֲשֶׁר זֶה הָיָה כַּוָּנָתְךָ בִּבְרִיאַת הָאָדָם. כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתְךָ בָּעוֹלָם:

וּבְכֵן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, וֵאלֹהֵי כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים וֵאלֹהֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, יֶהֱמוּ נָא וְיִכְמְרוּ נָא רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ עָלַי, עַל פָּגוּם וּמְבֻלְבָּל כָּמוֹנִי, וְתוֹרֵנִי וְתַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וּתְלַמְּדֵנִי, שֶׁאֶזְכֶּה לָדַעַת בֶּאֱמֶת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן זֶה, בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ בְּאֵיזֶה אֹפֶן לְצַמְּצֵם הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֲנִי צָרִיךְ לִכְסֹף אֵלֶיךָ תָּמִיד, וּלְהִשְׁתּוֹקֵק אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְלָרוּץ אֵלֶיךָ "כִּגְבוֹר לָרוּץ אֹרַח" הַזֶּה שֶׁהָיִיתִי יָכֹל לֵילֵךְ בַּזְּמַן שֶׁהָיִיתִי נָזוּף מִלְּפָנֶיךָ. כִּי כְּבָר כִּלִּיתִי יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה בְּהֶבֶל וָרִיק. מָה אוֹמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם וּמָה אֲסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. אֵין לִי פֶּה לְהָשִׁיב וְלֹא מֵצַח לְהָרִים רֹאשׁ. וּבְמִקּוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁנִּתְפַּסְתִּי בָּהֶם בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים, בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דֶּרֶךְ לָצֵאת מֵהֶם בְּהַדְרָגָה כְּסֵדֶר. וּבְוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ לִבְרֹחַ מִשָּׁם מְהֵרָה, וְלָרוּץ מִשָּׁם בְּמְהִירוּת וּבְזְרִיזוּת גָּדוֹל, לְמַהֵר לְהִמָּלֵט עַל נַפְשִׁי, וְלִבְלִי לְהַבִּיט אַחֲרַי, כִּי לֹא אוּכַל לְהִתְמַהְמֵהַּ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם אֲפִלּוּ כְּרֶגַע.

וְאַתָּה צָרִיךְ לְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים עָלַי, הַגְּנוּזִים אֶצְלְךָ, וּלְהוֹצִיאֵנִי מְהֵרָה בְּזֵרוֹעַ עֻזֶּךָ, וְלִשָּׂא אוֹתִי עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. וּלְהָבִיא אוֹתִי אֵלֶיךָ, לְקָרְבֵנִי לַעֲבוֹדָתֶךָ חִישׁ קַל מְהֵרָה. כִּי עַדַיִן לֹא אָבְדָה תִּקְוָתִי וְתוֹחַלְתִּי מֵיהוָה. כִּי "חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא תָמְנוּ, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו", אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי מֻכְרָח לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לְבָבִי כַּאֲשֶׁר נִגְלָה לְפָנֶיךָ אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כִּי גָלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ לְכַמָּה פְּגָמִים בָּאתִי עַל יְדֵי רִבּוּי הִתְלַהֲבוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה. "וַאֲנִי בַּעַר וְלֹא אֵדָע, בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ". עַל כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ אָבִי אָבִי, אֲדוֹנִי אֲדוֹנִי, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל וְקָדוֹשִׁי, צוּר לְבָבִי, הֲרֵינִי מַשְׁלִיךְ עַצְמִי עָלֶיךָ. הֲרֵינִי מוֹסֵר גּוּפִי וְנַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי אֵלֶיךָ לְבַד, "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת. אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא". וַאֲנִי מוֹסֵר כָּל לְבָבִי עָלֶיךָ לְבַד. "הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אַהֲלֵךְ בַּאֲמִתֶּךָ, יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ". הוֹרֵנִי וְלַמְּדֵנִי אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן הַתְּשׁוּקָה וְהַהִתְלַהֲבוּת אֵלֶיךָ. וְאֵיךְ לְצַמְצֵם אֶת הַהִתְלַהֲבוּת, בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, וְלֵילֵךְ בִּדְרָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וּלְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתֶיךָ הַטּוֹבוֹת. וּלְקַבֵּל עָלַי תָּמִיד עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן, בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, וְלַעֲבֹד אוֹתְךָ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יוֹדֵעַ כִּי אִי אֶפְשָׁר לִי לְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ בִּשְׁלֵמוּת בְּשׁוּם אֹפֶן, בִּפְרָט בְּעִנְיַן זֶה; עָזְרֵנִי עָזְרֵנִי, הוֹשִׁיעֵנִי הוֹשִׁיעֵנִי, חָנֵּנִי חָנֵּנִי, פְּדֵנִי גְּאָלֵנִי, מַלְּטֵנִי הַצִּילֵנִי, הַצִּילֵנִי נָא בְּרַחֲמֶיךָ מִן הַיֵּצֶר

חָרָע. הַצִּילֵנִי מִטִּפְּשׁוּת לֵב, מֵעֲרַלַּת לֵב, פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי וּמַלְּטֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מֵחָכְמוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב. חוּם וַחֲמֹל עָלַי, חוּם וְחָנֵּנִי. גּוֹאֵל מְמָוֶת וּפוֹדֶה מִשַּׁחַת, פְּדֵנִי מִמְּצוּלוֹת יָם, פְּדֵנִי מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, מַלְּטָה נַפְשִׁי מֵהִרְהוּרִים רָעִים, הַפּוֹגְמִים בְּנֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל מְאֹד מְאֹד, כַּאֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. הַצִּילֵנִי מַלְּטֵנִי מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבִלְבּוּלִים אֲשֶׁר הֵם הֵם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב, אֲשֶׁר הֵם עָרְלַת לֵב, שֶׁהֵם מְטַמְטְמִין אֶת הַלֵּב, וְרַק הֵם הָיוּ בְּעוֹכְרַי, כִּי עַל יָדָם נִתְפַּסְתִּי וְנִלְכַּדְתִּי בַּעֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי הָעֲצוּמִים, שֶׁחָטָאתִי וְשָׁעִוִיתִי וְשָׁפַשְׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אֲשֶׁר כֻּלָּם בָּאוּ עָלַי, רַק עַל יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהַרְתִּי לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתִּי בְּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת, וְהָלַכְתִּי אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבִּי. וַהֲרַעוֹתִי אֶת מַעֲשַׂי עַל יְדֵי רִבּוּי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים רַבִּים אֲשֶׁר הִנַּחְתִּי לִכְנֹס בְּלִבִּי. וְלֹא הִתְגַּבַּרְתִּי לְגָרְשָׁם מִמֶּנִּי עַד אֲשֶׁר הִשְׁתָּרְגוּ עָלַי עַל צַוָּארִי הִכְשִׁילוּ כֹּחִי. עַד אֲשֶׁר עַל יָדָם בָּאתִי לְכָל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי נֶגְדְּךָ, וּלְכָל הַהִתְרַחֲקוּת אֲשֶׁר נִתְרַחַקְתִּי מִמְּךָ עַד הֵנָּה. עַד אֲשֶׁר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת נֶעְלְמוּ מִמֶּנִּי, וְאֵינִי יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לָצֵאת וּלְהִמָּלֵט מֵהֶם. וְעַתָּה מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, מֵאַיִן תָּבֹא תְּשׁוּעָתִי. מֵאַיִן אֲבַקֵּשׁ מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב לִי לָעַד. אֲהָהּ יְהוָה, עֲזֹר עֲזֹר, הַצֵּל הַצֵּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, "הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ". הוֹשִׁיעֵנִי טַהֲרֵנִי קַדְּשֵׁנִי. קַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתִּי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֲצוּמָה, בִּקְדֻשָּׁתְךָ הַגְּדוֹלָה, בִּקְדֻשָּׁתְךָ הַנּוֹרָאָה, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם סִטְרָא אַחֲרָא יְכוֹלָה לַעֲמֹד נֶגֶד קְדֻשָּׁתְךָ הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה.

אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם גָּרֵשׁ מִפְּנֵי קְדֻשָּׁתְךָ כָּל הַטִּפְּשׁוּת שֶׁבְּלִבִּי, כָּל עֲרְלַת לְבָבִי, וְקַיֵּם לִי בְּרַחֲמֶיךָ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ, לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ". זַכֵּנִי לְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת. הַצִּילֵנִי מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. הַצִּילֵנִי נָא מֵהַרְהוּרִים רָעִים. הַצִּילֵנִי הַצִּילֵנִי. קַדֵּשׁ אֶת מַחֲשַׁבְתִּי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, בְּרַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים. יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת חֲמֹל עָלַי, מָלֵא רַחֲמִים יֶהֱמוּ וְיִכְמְרוּ מֵעֶיךָ עָלַי. קְדוֹשׁ יַעֲקֹב קַדְּשֵׁנִי וְטַהֲרֵנִי. קָדוֹשׁ עַל כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת. תֶּן לִי בְּמַתָּנַת חִנָּם וְנִדְבַת חֶסֶד קְדֻשָּׁתְךָ הַנּוֹרָאָה, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְקַבָּלָה. זַכֵּנִי מְהֵרָה שֶׁיִּהְיֶה לִבִּי פָּנוּי וְחָלָל מִכָּל מִינֵי עֲרְלַת לֵב, מִכָּל מִינֵי טִפְּשׁוּת הַלֵּב, מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵהַיֵּצֶר הָרָע.

וְעָזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ לִבִּי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת, מַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת וְנְכוֹנוֹת, מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הַטּוֹב. וְתִתֶּן לִי כֹּחַ לְהַגְבִּיר הַיֵּצֶר טוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע, לְהַגְבִּיר הַמַּחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, לְגָרֵשׁ וּלְסַלֵּק מִלִּבִּי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְאֶזְכֶּה לַחְשֹׁב בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי אֵיךְ לַעֲבֹד אוֹתְךָ בֶּאֱמֶת בְּמַחֲשָׁבָה זָכָה וְצָחָה בְּלִי שׁוּם בִּלְבּוּל הַדַּעַת כְּלָל. וְאַתָּה תִּהְיֶה עִמִּי תָּמִיד, וְתוֹרֵנִי וּתְלַמְּדֵנִי דְּרָכֶיךָ הַטּוֹבִים, וּתְדַבְּקֵנִי בְּמִדּוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשׁוֹת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְקַבֵּל עָלַי עֹל מַלְכוּתְךָ בִּשְׁלֵמוּת, בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה

בְּקָדֶשׁ וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, וְלָשׁוּב אֵלֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, וּלְהִתְדַּבֵּק בְּךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. וְאָזְכֶּה לָרוּץ מְהֵרָה כָּל הָאֹרַח הַזֶּה שֶׁהָיִיתִי יָכוֹל לֵילֵךְ בַּזְּמַן שֶׁהָיִיתִי נָזוּף מִלְּפָנֶיךָ. וְתַעֲזֶרְנִי שֶׁאָזְכֶּה לְתַקֵּן מְהֵרָה בְּחַיַּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. עַל־יְדֵי חַטָּאַי וַעֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים:

חוּם וְחָנֵּנִי וְרַחֵם עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי חִישׁ קַל מְהֵרָה יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה וַאֲמִתִּיּת. יְשׁוּעַת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף בֶּאֱמֶת. יְשׁוּעָה הַנִּצְחִיּת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֵצַח נְצָחִים. עָזְרֵנִי כִּי עָלֶיךָ נִשְׁעָנְתִּי. הוֹשִׁיעֵנוּ כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עָלֵינוּ. אַל תַּנִּיחֵנוּ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ וְאַל תַּעַזְבֵנוּ. "זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ. טַהֵר לְבָבִי לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. "עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר". עוּרָה נָא עוֹרְרִי נָא קוּמִי נָא עִמְדִי נָא חַלִּי נָא פְּנֵי אֵל בְּמֵיטַב הְגָיוֹן, אוּלַי יָחֹס אוּלַי יְרַחֵם אוּלַי יָחוֹס עַם עָנִי וְאֶבְיוֹן אוּלַי יְרַחֵם אוּלַי יְרַחֵם, אוּלַי יְרַחֵם. "דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם יְהוָה עָשְׁקָה לִי עָרְבֵנִי". מָרָא דְעָלְמָא כְּלָא, אֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל מַה לְדַבֵּר, "כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻּלָּהּ", רַק בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי מָלֵא רַחֲמִים, לִשְׁטֹחַ כַּפַּי אֵלֶיךָ, וְלִשָּׂא עֵינַי לִמְעוֹן קָדְשָׁתֶךָ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה. תֵּן לִי תִּקְוָה טוֹבָה חִישׁ קַל מְהֵרָה. תֵּן לִי חַיִּים אֲמִתִּיִּים. הָסֵר מִמֶּנִּי יָגוֹן וַאֲנָחָה. "שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא". זַכֵּנִי מְהֵרָה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת, וְאָזְכֶּה לָשׁוּב לַמָּקוֹר שֶׁנֶּחְצַבְתִּי מִשָּׁם. וְאָזְכֶּה עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָתִי לְיַחֵד יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה:

וּתְזַכֵּנִי לְקַדֵּשׁ עַצְמִי בְּיוֹתֵר בִּשְׁנֵי הֶחָדָשִׁים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם
שְׁנֵי רָאשֵׁי שָׁנִים שֶׁל הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם נִיסָן וְתִשְׁרֵי שֶׁהֵם יְמֵי
תְּשׁוּבָה, שֶׁאָזְכֶּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לָשׁוּב בָּהֶם בִּתְשׁוּבָה
שְׁלֵמָה, וּלְהִתְקַדֵּשׁ בָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה.
וְאָזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלַי קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה תָּמִיד
מִשְּׁנֵי הַחֳדָשִׁים הָאֵלּוּ עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וּתְזַכֵּנִי לְעוֹרֵר
וּלְגַלּוֹת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה. וְאָזְכֶּה מֵחָרָה לְסַדֵּר לְפָנֶיךָ בְּכָל
יוֹם תָּמִיד שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה בְּקוֹל גִּילָה וְרַנֵּן לְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ, בְּשִׁיר וָשֶׁבַח וְנִגּוּן וְזִמְרָה וָעֹז וְחֶדְוָה, בְּכָל
עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הַקְּדוֹשִׁים, עַד שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁיִּתְעַר עַל יָדֵינוּ
הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לָעָתִיד, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ
מְרֻבָּע. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג".
וְיִקָּיֵם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי בָּךְ".
וּתְזַכֵּנוּ לֵידַע וּלְהַשִּׂיג סוֹדוֹת הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁאָזְכֶּה
לְהַשִּׂיג וְלֵידַע אוֹרַיְיתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דַּעֲתִידָא
לְאִתְגַּלְיָא לֶעָתִיד לָבוֹא:

וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל
פְּרָטֶיהָ וּדְקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם
בָּהּ וּבְלֵב טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. וִיהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ שֶׁתְּהֵא
חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִית שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין מִצָּמֶר לָבָן כְּאִלּוּ קַיַּמְנוּ
גַּם מִצְוַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁרְצוֹנֵנוּ
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ, וְאָנוּ חֲפֵצִים וּמִתְגַּעְגְּעִים לְקַיֵּם מִצְוַת
תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית. וְאִם הָיִינוּ זוֹכִים לְמִצְוָא תְּכֵלֶת לְצִיצִית
הָיִינוּ מְפַזְּרִים הוֹן רַב כְּדֵי לְקַיֵּם הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת. אַךְ
בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, וְנִתְעַלֵּם הַחִלָּזוֹן

בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ. וּמֵאָז וָהָלְאָה אֵין אָנוּ זוֹכִים לְקַיֵּם מִצְוָתְךָ בִּשְׁלֵמוּת. עַל כֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִית לָבָן לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְנוּ מִצְוַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית. וְרַחֵם עָלֵינוּ וּבְנֵה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם לָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְזַכֵּנוּ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְגַּלֶּה הַחִלָּזוֹן. וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּכָּלֶה וּתְשַׁבֵּר וְתַעֲקֹר וּתְמַגֵּר מַלְכוּת הָרִשְׁעָה מִן הָעוֹלָם. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ, וְיֵדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מוֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה":

וּתְזַכֵּנוּ אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לִהְיוֹת דְּבוּקִים בְּךָ תָּמִיד. וּלְקַבֵּל עָלֵינוּ אֶת עֹל מַלְכוּתְךָ בְּאַהֲבָה. וְתַמְשִׁיךְ וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ חַיִּים אֲרוּכִים טוֹבִים וְקַיָּמִים. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם". וְתַמְתִּיק וּתְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וַעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וַהֲרִיקוֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי":

וְזַכֵּנוּ לְשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. וְעָזְרֵנוּ לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה הַכְּשֵׁרִים, לְשַׂמְּחָם בְּכָל מִינֵי שְׂמָחוֹת, וּלְזַמֵּר וּלְרַקֵּד לִפְנֵיהֶם בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְנִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְיַחֵד חָתָן וְכַלָּה הָעֲלִיוֹנִים, וּלְחַבֵּר אֵשֶׁת נְעוּרִים עִם דּוֹדָהּ בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת. וְנִזְכֶּה לְיַחֵד יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, וְיִתְחַבְּרוּ יַחַד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל

שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. וְיֵקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ
וְלֹא אָבֹא בָּעִיר":

וְזַכֵּנִי לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. וְתַעֲזֹר אוֹתִי וְאֶת כָּל
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּזְכֶּה לָצֵאת מֵחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת
שֶׁל הָעַכּוּ"ם, וְלֹא נַטֶּה מַחֲשַׁבְתֵּנוּ לְשׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה
כְּלָל, רַק מַחֲשַׁבְתֵּנוּ תִּהְיֶה דְּבוּקָה בְּךָ וּבְתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה
תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה אוֹר הַצַּדִּיקִים
הָאֲמִתִּיִּים וְיִזְכּוּ לְהַשִּׂיג תָּמִיד הַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנוֹת חֲדָשׁוֹת.
וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקַבֵּל וְלֵהָנוֹת מֵאוֹרָם הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ.

וְזַכֵּנוּ לְקַדֵּשׁ שַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת בְּשִׂמְחָה
גְּדוֹלָה וּבְחֶדְוָה רַבָּה וַעֲצוּמָה, בְּשִׁיר וָשֶׁבַח הַלֵּל
וְזִמְרָה בְּגִילָה רִנָּה וִיצָה וְחֶדְוָה, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה בֶּאֱמֶת
וּבֶאֱמוּנָה בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. וְנִזְכֶּה בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת
שַׁבָּת לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל תַּאֲוַת מָמוֹן מֵאִתָּנוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָנוּ
שׁוּם תַּאֲוָה וְחֶמְדָּה לְמָמוֹן כְּלָל. רַק נִזְכֶּה לְהִתְאַוּוֹת וּלְכְסֹף
תָּמִיד לְתַכְלִית הַנִּצְחִי, לִהְיוֹת מְקֻשָּׁט לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת
וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

מָלֵא רַחֲמִים רַחֵם עָלֵינוּ וּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים,
שֶׁנִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְגָרֵשׁ וּלְבַעֵר וּלְבַטֵּל כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת
רָעוֹת מִלְּבָבֵנוּ. וְנַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת
זַכּוֹת וּנְכוֹנוֹת. וְנַתְחִיל מֵעַתָּה לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת בְּהַדְרָגָה
וּבְמִדָּה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא וּלְהַגִּיעַ מְהֵרָה

לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, לַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי. אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הוֹרֵנוּ דַרְכֶּיךָ, לַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ, קָרְבֵנוּ אֵלֶיךָ, "שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה, רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה. מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ, אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ". חוֹמֵל דַּלִּים חֲמֹל עָלֵינוּ, וּתְמַהֵר וְתָחִישׁ לְנָאֳלֵנוּ בִּכְלָלִיּוֹת וּבִפְרָטִיּוֹת, בְּנַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְתָבִיא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. "הֲשִׁיבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה [יְהוָה] אֱלֹהָי. שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ. הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה, חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי". אָמֵן אָמֵן:

נ

"חַצֵּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי. כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי". רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הַצִּילֵנִי מִפֻּגַּם הַבְּרִית. הַצִּילֵנִי מִבְּאֵר שַׁחַת מִטִּיט הַיָּוֵן. הַצִּילֵנִי מִדִּין גֵּהִנֹּם הַקָּשֶׁה הַמַּגִּיעַ עַל פֻּגַּם הַבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם. חוּס וְחָמֹל עָלַי, "זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה". זְכֹר וְרַחֵם וְהַצֵּל וְהוֹשִׁיעָה אֶת נַפְשִׁי הָאֻמְלָלָה מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ הַצַּעַר וְהָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא זָכָה לְתַקֵּן בְּחַיָּיו, שֶׁיּוּרַד לַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל שְׁאוֹל בְּאֵין עוֹזֵר וְסוֹמֵךְ. אֲשֶׁר אִי

אֶפְשָׁר לָנוּ לְשַׁעֵר בְּדַעְתֵּנוּ עֹצֶם הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים וְהַמָּרִים מְאֹד מְאֹד, וְעֹצֶם הָרַחֲמָנוּת שֶׁעָלָיו. רַק אַתָּה לְבַד יוֹדֵעַ זֹאת. וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁשָּׁם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי אֵין מוֹעִיל שׁוּם רַחֲמָנוּת בָּעוֹלָם, כִּי שָׁם אֵין אַתָּה וַתְּרָן כְּלָל. וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת שֶׁלְּךָ הוּא מַה שֶּׁאַתָּה חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת, לְבַל יִדַּח מִמְּךָ נִדָּח. וְאַתָּה שׁוֹלֵחַ וּמְזַמִּין הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְאַתָּה פּוֹשֵׁט יָד לְקַבֵּל שָׁבִים. וְאַתָּה מְסַיֵּעַ וְעוֹזֵר לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת לְכָל הַבָּאִים לִטָּהֵר.

עַל כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, הַצּוֹפֶה לָרָשָׁע וְחָפֵץ בְּהִצָּדְקוֹ, חוּס וַחֲמֹל עַל נַפְשִׁי הַיְקָרָה. חוּס וַחֲמֹל עָלַי, חוּס וְחָנֵּנִי וּפְדֵנִי מִפֶּגֶם הַבְּרִית. "הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשּׂוֹנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם. אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה וְאַל תֶּאְטַר עָלַי בְּאֵר פִּיהָ". הַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִמְּרִירוּת חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּאִית לָהּ תְּרֵי פְּיוֹת. הַצִּילֵנִי מִן הַמַּלְאָכִי חַבָּלָה הַקָּשִׁים וְהָאַכְזָרִיִּים הַנִּקְרָאִים כְּלָבִים, הַטּוֹרְפִים נַפְשׁוֹ שֶׁל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית חַס וְשָׁלוֹם, וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ לְגֵיהִנֹּם וְצוֹוְחִין הַב הַב. הַצִּילֵנִי מִפַּחְדָּם הַקָּשֶׁה, הַצִּילֵנִי מִדִּינָם הַקָּשֶׁה, מִדִּינָם הַמַּר בְּתַכְלִית הַמְּרִירוּת. הַצִּילֵנִי מִמַּיִן מְרִירִין מִמַּיִן מְסָאֲבִין. חוּס וַחֲמֹל, חוּס וְרַחֵם, חוּס וְהַצֵּל, חוּס וּפְדֵה נַפְשִׁי הֲעֲשׂוּקָה מְאֹד. וְעָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי מֵעַתָּה שֶׁלֹּא אֶפְגֹּם עוֹד בִּבְרִיתִי כְּלָל, חֵן בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, חֵן בִּרְאִיָּה וּבִשְׁמִיעָה וּבְשֹׁאָר חוּשִׁים, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. וְלֹא אָתוּר אַחַר לְבָבִי וְאַחַר עֵינַי, וְלֹא אֵלֶךְ עוֹד בִּשְׁרִירוּת לִבִּי. וְתִתֶּן לִי כֹּחַ וּגְבוּרָה מֵאִתְּךָ

לְשַׁבֵּר אֶת יִצְרִי הָרָע, וְלִכְבּשׁ אֶת תַּאֲוָתִי. וְתִתֶּן לִי יֵצֶר טוֹב, וְיִהְיֶה לְבָבִי בִּרְשׁוּתִי:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם חוּס וְרַחֵם עָלַי. חוּס וְחָנֵּנִי. חָנֵּנִי יְהוָה חָנֵּנִי כִּי רַב שָׂבַעְתִּי בוּז. רַבַּת שָׂבְעָה לָהּ נַפְשִׁי הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים. רַבַּת שָׂבַעְתִּי מְרִירוּת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו. "חָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי". חָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה מְעַט. בְּעַמַל יָדְךָ אַל תִּבְעַט. חֲרִי אֲנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ כְּעָנִי בַּפֶּתַח. כְּעֵין הָעֶבֶד אֶל אֲדוֹנָיו. כְּעֵין הַשָּׁבוּי הַחַיָּב. הַמְצַפֶּה לְמַתְּנַת חִנָּם, שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, וְעֵינָיו כָּלוֹת כָּל הַיּוֹם לִנְדֹבַת חֶסֶד, כֵּן עֵינַי תָּמִיד אֶל יְהוָה עַד שֶׁיְּחָנֵּנִי, וְיֹשִׁיבֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו בֶּאֱמֶת. "פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל הַיּוֹם נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה". וְאִם אָמְנָם גַּם דְּבָרַי אֵלֶּה מְעֹרָבִים בִּפְנִיּוֹת הַרְבֵּה, מָה אֶעֱשֶׂה אֲדוֹנִי, לִהְיוֹת אֶבְרַח.

מָרִיהּ דְּעָלְמָא כְּלָא "אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן, מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת, הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ". עֲשֵׂה עִמִּי מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, בְּאֹפֶן שֶׁתַּצִּילֵנִי מֵעַתָּה מִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית שֶׁבָּעוֹלָם. וְתִגְעַר בְּהָרוּחַ שְׁטוּת וְהַשְׁגָּעוֹן. וּתְגָרְשֵׁהוּ וְתַרְחִיקֵהוּ וּתְבַטְּלוֹ מֵעָלֵינוּ בְּבִטּוּל גָּמוּר מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְכָל מַה שֶּׁחָטָאתִי וְעָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ בִּפְגַם הַבְּרִית מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְכָל טִפָּה וְטִפָּה קְרִי שֶׁיָּצָא מִמֶּנִּי לְבַטָּלָה בְּשׁוֹגֵג וּבְמֵזִיד בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן, עַל הַכֹּל תִּמְחֹל וְתִסְלַח לִי אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת, חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ, וּתְקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ,

וְתַחֲזֹר וּתְקַבְּצֵם בִּקְדֻשָּׁה שֵׁנִית, וּתְמַלֵּא כָּל הַשְּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בִּשְׁמְךָ הַגָּדוֹל. וְתִהְיֶה עִמִּי תָּמִיד בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְאֶזְכֶּה מֵעַתָּה לְהִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת, וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה. וְלֹא אֶעֱשֶׂה עוֹד הָרַע בְּעֵינֶיךָ. וְאֶזְכֶּה לְהוֹסִיף תָּמִיד קְדֻשָּׁה עַל קְדֻשָּׁה, וּלְקַדֵּשׁ עַצְמִי בְּמַתָּר לִי, בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
שֶׁתִּהְיֶה בְּעֶזְרִי תָּמִיד, וְתַעְזְרֵנִי לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתִי לְפָנֶיךָ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאֶזְכֶּה לְכַוֵּן הֵיטֵב בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא יֵצֵא שׁוּם דִּבּוּר מִפִּי בִּתְפִלָּתִי שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה. וְאַשְׁמִיעַ לְאָזְנַי הֵיטֵב הֵיטֵב מַה שֶּׁאֲנִי מוֹצִיא מִפִּי בִּתְפִלָּתִי וּתְחִנָּתִי וּבַקָּשָׁתִי, וּבְכָל מִינֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, שֶׁאֶזְכֶּה לְסַדֵּר לְפָנֶיךָ בְּכָל יוֹם תָּמִיד. וּתְזַכֵּנִי לְמַיֵּן מְתֻיָּקִין עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ מְתִיקַת וַעֲרֵבוּת וְנָעִימוּת דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה. וְאֶזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ מְתִיקוּת כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּתוֹךְ כָּל עַצְמוֹתַי. וִידֻשְּׁנוּ כָּל עַצְמוֹתַי עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשִׁים. וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ, מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ". וְתַעֲלֶה תְּפִלָּתִי לְפָנֶיךָ לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְיֵרֵד אַרְיֵה שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה הָעֶלְיוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה לֶאֱכֹל אֶת תְּפִלָּתִי וּלְהַעֲלוֹתָהּ לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תַּצִּיל אֶת תְּפִלָּתִי מִן הַכְּלָבִים עַזֵּי

נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא יִטְרְפוּ אֶת תְּפִלָּתִי חֵם וְשָׁלוֹם. וְתַצִּילֵנִי מֵעַזֵּי פָּנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים. שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בִּתְפִלָּתִי עַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, וְלֹא יַחֲלוֹקוּ עַל תְּפִלָּתִי. וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. הַחוֹלְקִים וּמְקַטְרְגִים עַל תְּפִלָּתֵנוּ. וְרוֹצִים לְבַלְבֵּל אוֹתָנוּ מִתְּפִלָּתֵינוּ חֵם וְשָׁלוֹם. וְתַעְזְרֵנוּ לְהַכְנִיעָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהַשְׁפִּילָם עַד עָפָר. כְּלָם יִכָּרְעוּ וְיִפְּלוּ לְפָנֶיךָ, וְיָשׁוּבוּ אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וְיַכִּירוּ כֹּחַ מַלְכוּתֶךָ, כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם, כִּי אִם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבְכֹחֲךָ הַגָּדוֹל, וּבְכֹחַ וְזְכוּת הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, אֲשֶׁר עָסְקוּ בִּתְפִלָּה כָּל יְמֵיהֶם, אֲשֶׁר כֹּחַ קְדֻשָּׁתָם יְכוֹלָה לְהָגֵן גַּם עָלֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה בִּזְכוּתָם לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמֵנוּ בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת, וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ וּבְשִׂמְחָה רַבָּה, וּלְהַצִּיל אֶת תְּפִלָּתֵנוּ מִן כָּל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. "מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן", חוּם וְחָנֵּנוּ וַחֲמֹל עָלֵינוּ, וּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ, כִּי שִׁמְךָ מְשָׁתָּ בְּשִׂמֵנוּ:

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלַי, וּתְזַכֵּנִי וְתוֹרֵנִי וּתְלַמְּדֵנִי, שֶׁאֶזְכֶּה לֵידַע בֶּאֱמֶת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיַן הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁאֲנִי מְחֻיָּב לְהִתְעַנּוֹת בְּשִׁבְיל תְּשׁוּבָה עַל עֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים. כִּי אַתָּה לְבַד יָדַעְתָּ אֶת כָּל הַמְנִיעוֹת וְכָל הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁיֵּשׁ לִי עַל זֶה, עַד שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ לָתֵת עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי כְּלָל בְּעִנְיַן זֶה שֶׁל תַּעֲנִיּוֹת. וְאַתָּה יוֹדֵעַ כַּמָּה אֲנִי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עַד אֲשֶׁר כָּל יָמַי לֹא יַסְפִּיקוּ לִי לְהִתְעַנּוֹת חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף וְרָבָבָה מִמַּה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עַל תִּקּוּן חֵטְא וּפְגַם אֶחָד מֵחֲטָאַי וּפְשָׁעַי וּפְגָמַי הַמְרֻבִּים מְאֹד. וְאֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ

עַד מָה, לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת לְיַשֵּׁב דַּעְתֵּנוּ כָּלָל בְּעִנְיָן זֶה, כַּאֲשֶׁר נִגְלָה לְפָנֶיךָ אֲדוֹן כֹּל. חוּם וְחָנֵּנִי וְרַחֵם עָלַי, וְהַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתְּךָ וְלַמְּדֵנִי הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעִנְיָן זֶה, וּבְכָל הָעִנְיָנִים וְהַהַנְהָגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לָצֵאת מֵרַע לְטוֹב, מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וְאֶזְכֶּה לִהְיוֹת כָּל יָמַי בִּתְשׁוּבָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת:

וּתְזַכֵּנִי שֶׁתִּהְיֶה אֲכִילָתִי בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה. בְּלִי שׁוּם תַּאֲוַת הַגּוּף כְּלָל, רַק לֶאֱכֹל מְעַט בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה לְהַשְׁבִּיעַ נַפְשִׁי דִּקְדֻשָּׁה. וְאֶזְכֶּה לִהְיוֹת בִּכְלָל הַצַּדִּיקִים הָאוֹכְלִים לְשֹׂבַע נַפְשָׁם דִּקְדֻשָּׁה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צַדִּיק אוֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ". רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָרֵא דְּעָלְמָא כְּלָא, שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפַּי לְךָ לִבַּד עֵינַי תְּלוּיוֹת, לְךָ לִבַּד רַעְיוֹנַי צוֹפִיוֹת, לְמַתְּנַת חִנָּם לִנְדֹבַת חֶסֶד לִתְשׁוּעַת יְהוָה, עֵינַי מְיַחֲלוֹת וְדוֹמִיּוֹת. "צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי. קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת. מִפֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי. קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי". וְאֶשֵּׁב וַאֲיַחֵל וַאֲצַפֶּה לְרַחֲמֶיךָ "עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא יְהוָה מִשָּׁמָיִם". עָזְרֵנִי כִּי עָלֶיךָ נִשְׁעָנְתִּי. "עֵינַי תָּמִיד אֶל יְהוָה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי". יִשְׁלַח עֶזְרִי מִקֹּדֶשׁ, וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֵנִי. וּמִכָּל מִינֵי טֻמְאוֹת וְזִהֲמוֹת מְהֵרָה יוֹצִיאֵנִי, וּבְכָל מִינֵי קְדֻשׁוֹת יְקַדְּשֵׁנִי. וּלְכָל מִינֵי תְּשׁוּבוֹת בֶּאֱמֶת יְזַכֵּנִי, וּלְחַיִּים טוֹבִים חַיִּים אֲרוּכִים חַיִּים נִצְחִיִּים מְהֵרָה יַגִּיעֵנִי. וְלָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה חוּשָׁה מְהֵרָה יְבִיאֵנִי. וּבְכָל הַתִּקּוּנִים יְתַקְּנֵנִי, וּמֵרִיב לְשׁוֹנוֹת בְּסִפּוֹ יְצַפְּנֵנִי. "אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה

בִּכְלוֹת כֹּחִי אַל תַּעַזְבֵנִי. אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי. אַל תַּעַזְבֵנִי יְהוָה, אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי. חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְהוָה תְּשׁוּעָתִי. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי״. אָמֵן וְאָמֵן:

נא

יְהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת, עָזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְהַצִּילֵנִי מִן הַשֶּׁקֶר, וֶהְיֵה עִמִּי תָּמִיד וְשָׁמְרֵנִי שֶׁלֹּא יֵצֵא שׁוּם דְּבַר שֶׁקֶר מִפִּי לְעוֹלָם בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. וְתַעַזְרֵנִי שֶׁלֹּא אֶהְיֶה נִכְשָׁל בְּשׁוּם דְּבַר שֶׁקֶר אֲפִלּוּ בְּטָעוּת. זַכֵּנִי לֶאֱמֶת בְּרַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים. חוּם וַחֲמֹל עָלַי וְהַעֲלֵנִי מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה מֵחֹל לְקֹדֶשׁ. קַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה בֶּאֱמֶת. ״חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי, כָּל מְצוּתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי. יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשִּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה. דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵנִי. לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי״. חָנֵּנִי וַעֲנֵנִי וּפְדֵה נַפְשִׁי הָאֻמְלָלָה מִן הָרַע וּמִן הַטֻּמְאָה וּמִן הַשֶּׁקֶר, וְתֵן לִי בְּמַתְּנַת חִנָּם אֱמֶת וָחֶסֶד. וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי מֵאִתְּךָ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה אֱמֶת וְטוֹב. הַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְזַכֵּנִי מֵעַתָּה לָצֵאת מִטֻּמְאָה מֵרַע לְטוֹב מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה מִשֶּׁקֶר לֶאֱמֶת, וְאֶזְכֶּה לְעָצֵם הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְתַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָתְךָ הַשְּׁלֵמָה עָלֵינוּ, וְתַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ בִּשְׁלֵמוּת בְּעֵין הַחָמְלָה וְהַחֲנִינָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּךָ בֶּאֱמֶת. וְיִתְאַחֲדוּ וְיִכָּלְלוּ אַחַר הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה עַל־יְדֵי הַשְׁגָּחָתְךָ הַשְּׁלֵמָה. וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ אֱמֶת:

וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִינֵי הִתְנַגְּדוּת. שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בִּי שׁוּם צַד הִתְנַגְּדוּת חַס וְשָׁלוֹם לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וְלֹא לְשׁוּם אָדָם כָּשֵׁר שֶׁבָּעוֹלָם. רַק אֶהְיֶה נִכְלָל בֶּאֱמֶת, בְּכָל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים וְהַקְּדוֹשִׁים. וְיִהְיֶה לִי אַהֲבָה אֲמִתִּיוּת וְאַחְדוּת פָּשׁוּט עִם כָּל הַכְּשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבַּדּוֹר, וְעִם כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְעִם כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בִּכְלָלִיּוּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁבִּכְלָלָם אֶהְיֶה נִכְלָל בְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וְאֶזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ בֶּאֱמֶת וּלְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתְךָ תָּמִיד. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֵצַח נְצָחִים:

וְתַצִּילֵנִי מִפְּגַם הָרְאוּת, וּתְקַדֵּשׁ אֶת עֵינַי תָּמִיד. וְלֹא אֶסְתַּכֵּל עוֹד בְּשׁוּם דָּבָר הַפּוֹגֵם אֶת הָרְאוּת, רַק אֶזְכֶּה לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינַי בְּתוֹרָתְךָ, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים. וְעַל כָּל הַדְּבָרִים הַמְקַדְּשִׁין אֶת הָעֵינַיִם, עַד שֶׁיִּהְיוּ עֵינַי קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים תָּמִיד בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. וְאֶזְכֶּה לְתַקֵּן מְהֵרָה אֶת כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי בְּעֵינַי. וְתַעְזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ וְתִשְׁמְרֵנִי מִקִּלְקוּל חוּשׁ הָרְאוּת חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא יִכְהוּ מְאוֹר עֵינַי לְעוֹלָם. "וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אַל תַּעַזְבֵנִי". וְתִשְׁמֹר אֶת אוֹר עֵינַי תָּמִיד, לְמַעַן אֶזְכֶּה לַהֲגוֹת בְּתוֹרָתְךָ יוֹמָם וָלָיְלָה, וּלְנַדֵּד שֵׁנָה מֵעֵינַי. וְלֹא יָגִיעַ לִי עַל יְדֵי זֶה שׁוּם חֻלְשָׁה וּמַחוּשׁ לְעֵינַי. וְיִהְיוּ עֵינַי מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ:

יָחִיד וּמְיֻחָד קָרְבֵנוּ אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְתִדְחֶה וְתַעֲבִיר וּתְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר וְהָרַע וְהַטֻּמְאָה מִן הָעוֹלָם. וּתְקַיֵּם מְהֵרָה מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ",

וּתְטַהֲרֵנוּ וּתְקַדְּשֵׁנוּ בְּכָל מִינֵי טָהֳרוֹת וּקְדֻשּׁוֹת. וּתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם, מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם". וּתְגַלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם חִישׁ קַל מְהֵרָה. וּתְקַיֵּם בְּיָמֵינוּ: "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף. חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ. הַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם. הוֹרֵינִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אַהֲלֵךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ. מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ, לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא, יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם. תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם. הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם". אָמֵן וְאָמֵן:

נב

"נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַלַּיְלָה. אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ. עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו. אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי". רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָרֵיהּ דְּעָלְמָא כֻּלָּא, אֲדוֹן הַכֹּל, אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה, אַתָּה בָּרָאתָ עוֹלָמְךָ בִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בְּשִׁבְיל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר בִּשְׁבִילָם בָּרָאתָ כָּל

הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת וְיִמְשְׁלוּ בָּעוֹלָם. לְמַעַן יוּכְלוּ עַל יְדֵי פְּעֻלָּתָם הַטּוֹבָה לְהַעֲלוֹת וּלְנַשֵּׂא כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. מִן תַּכְלִית הֶעָשִׂיָּה עַד תַּחְלַת הָאֲצִילוּת לְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ כֻּלָּם לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן. שֶׁיִּכְלְלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בְּאַחְדוּתְךָ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה לָעַד וּלְנֶצַח נְצָחִים. כִּי אַתָּה הוּא קֶדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא לְאַחַר שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּרַחֵם עָלַי וְתִהְיֶה בְּעֶזְרִי וּתְזַכֵּנִי לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת תָּמִיד. עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי הַהִתְבּוֹדְדוּת לְבַטֵּל עַצְמִי לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל יִשּׁוּתִי לְגַמְרֵי. וְאֶהְיֶה נִכְלָל בְּאַחְדוּתְךָ בֶּאֱמֶת. וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתַזְמִין לִי מָקוֹם מְיֻחָד וּזְמַן מְיֻחָד לְהִתְבּוֹדְדוּת, וְאֶזְכֶּה לִבְחֹר לִי הַמָּקוֹם הַמְּבֻחָר וְהַזְּמַן הַמְּבֻחָר לְהִתְבּוֹדְדוּת. שֶׁהוּא בַּלַּיְלָה בְּעֵת שֶׁבְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים. וּבְדֶרֶךְ יְחִידִי, שֶׁאֶזְכֶּה בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה לְהִתְבּוֹדֵד בְּמָקוֹם מְיֻחָד, לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ יְחִידִי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם אֲפִלּוּ בַּיּוֹם. וְשָׁם אֵלֵךְ וְאֶתְבּוֹדֵד בַּלַּיְלָה, וַאֲפָרֵשׂ כָּל שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ. וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבָּבִי אֶזְכֶּה לְבָאֵר וּלְפָרֵשׂ לְפָנֶיךָ בְּפֶה מָלֵא בְּפֵרוּשׁ. עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לִבָּבִי בֶּאֱמֶת אֵלֶיךָ בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה, וּבִבְכִיָּה רַבָּה וַעֲצוּמָה, בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ לִבְכּוֹת וּלְהִתְוַדּוֹת עַל עֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי הַמְּרֻבִּים וּלְהִתְחָרֵט עֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם. וּלְקַבֵּל עָלַי קַבָּלָה גְּמוּרָה בְּלֵב שָׁלֵם בֶּאֱמֶת. שֶׁלֹּא אָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה. וְלֹא יִהְיֶה בְּרוּחִי רְמִיָּה כְּלָל, אִם אָוֶן פָּעַלְתִּי לֹא אוֹסִיף. וְאֶזְכֶּה לְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָלַי,

שֶׁתְּחָנֵּנִי מֵאִתְּךָ בְּמַתְּנַת חִנָּם, וְתִהְיֶה בְּעֶזְרִי מֵעַתָּה תָּמִיד.
וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מֵחַטָּאִים וַעֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים.
וּמִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת רָעוֹת. וּבִפְרָט מִפֶּגֶם הַבְּרִית שֶׁהוּא כְּלַל כָּל
הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, תַּצִּילֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי תָּמִיד בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים
בְּרַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים. עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי
הַהִתְבּוֹדְדוּת בַּלַּיְלָה לְבַטֵּל עַצְמִי לְגַמְרֵי, לְבַטֵּל כָּל מִדָּה
וּמִדָּה רָעָה וְכָל תַּאֲוָה וְתַאֲוָה רָעָה, עַד שֶׁאֶהְיֶה נָקִי לְגַמְרֵי
מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמִכָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת. וְאֶזְכֶּה לְבַטֵּל כָּל מִינֵי
גַּאוּת וְגַבְהוּת וְגַסּוּת הָרוּחַ מִמֶּנִּי. עַד שֶׁאֶזְכֶּה לָבוֹא
לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, עַד שֶׁאֶזְכֶּה
לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתְךָ בֶּאֱמֶת. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם
עִם נַפְשִׁי בְּאַחְדוּתְךָ הַפָּשׁוּט. וְיִתְאַחֵד וְיִכְלַל אַחַר הַבְּרִיאָה
בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, אֶפְשָׁרֵי הַמְּצִיאוּת בְּחִיּוּב הַמְּצִיאוּת.
וְנִהְיֶה דְּבוּקִים וַאֲחוּדִים וּכְלוּלִים בְּךָ תָּמִיד בֶּאֱמֶת, וְלֹא
נִפָּרֵד מִמְּךָ אַפְלוּ כְּרֶגַע קַלָּה. וְיִתְגַּלֶּה אַחְדוּתְךָ הַפָּשׁוּט
בָּעוֹלָם. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי
אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כָּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. עָזְרֵנִי עָזְרֵנִי חָנֵּנִי חָנֵּנִי,
לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּבְשִׂיחָה בֵּינִי לְבֵין קוֹנִי בַּלַּיְלָה
בְּדֶרֶךְ יְחִידִי, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְתַכְלִית הַבִּטּוּל בֶּאֱמֶת, עַד
שֶׁאֶהְיֶה נִכְלָל בְּךָ בֶּאֱמֶת עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. וְנָשׁוּב
כֻּלָּנוּ אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם, "וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת
יְהוָה". יוֹמָם לֹא נָנוּחַ, לַיְלָה לֹא נִשְׁקֹט, עַד אֲשֶׁר נִזְכֶּה
לִמְצֹא אוֹתְךָ בְּכָל עֵת:

וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת "וּבוֹ תִּדְבָּק" בֶּאֱמֶת, בִּשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. חוּס וַחֲמֹל עָלֵינוּ, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ, חוּס וְחָנֵּנוּ וְזַכֵּנוּ לְכָל מַה שֶּׁבִּקַּשְׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁנִּזְכֶּה לְבַטֵּל עַצְמֵנוּ בֶּאֱמֶת. עַד שֶׁנִּהְיֶה כֻּלָּנוּ נִכְלָלִים בְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. כִּי בִּשְׁבִיל זֶה לְבַד בָּרָאתָ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כַּאֲשֶׁר גִּלִּיתָ לָנוּ עַל יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים. "שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ. יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה. הֲשִׁיבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה אֱלֹהָי. הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי":

נג

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה, חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדָעַת. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה, זַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְדַעַת שָׁלֵם וֶאֱמֶת, שֶׁאֶזְכֶּה לְהַשְׂלִים אֶת דַּעְתִּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. עַד שֶׁיִּהְיֶה דַּעְתִּי קָרוֹב וְסָמוּךְ לְדַעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, וְלֹא יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ בֵּינֵיהֶם כִּי אִם בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁנִּבְדָּל דַּעַת הָאָדָם מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגָם. וְאֶזְכֶּה לִינַק תָּמִיד מִדַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת.

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁיִּהְיֶה לִי חֹמֶר מְמֻזָּג בְּמֶזֶג הַשָּׁוֶה שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְקַבֵּל שֵׂכֶל, וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי יִרְאָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. וְתִהְיֶה יִרְאַת יְהוָה עַל פָּנַי לְבִלְתִּי אֶחֱטָא, וְתִהְיֶה יִרְאַת חֶטְאִי קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתִי, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּם חָכְמָתִי וְדַעְתִּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת:

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וַחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים, לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים הַגּוּנִים הַרְבֵּה לְהָאִיר בָּהֶם הַדַּעַת קָדוֹשׁ וַאֲמִתִּי, לְהַדְרִיכָם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, לְהוֹדִיעָם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ, כִּפִי מַה שֶּׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם. לְהָאִיר בָּהֶם עֲצוֹת נְכוֹנוֹת וְיִשָּׁרוֹת וּלְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם מִשְּׁנָתָם לְהַכְנִים בָּהֶם דַּעַת וְיִרְאַת שָׁמַיִם. בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכּוּ לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת בְּכָל לִבָּם וּבְכָל נַפְשָׁם וּבְכָל מְאֹדָם. "אֲלַמְּדָה פּוֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ". וְתַצִּילֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁלֹּא יַעֲלֶה בְּדַעְתִּי שׁוּם פְּנִיָּה וּמַחֲשֶׁבֶת חוּץ חַס וְשָׁלוֹם בְּעִנְיָן הִתְקָרְבוּת בְּנֵי אָדָם בִּשְׁבִיל לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדִי חַס וְשָׁלוֹם. רַק כָּל כַּוָּנָתִי תִּהְיֶה בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל כְּבוֹדְךָ כְּדֵי לְמַלֹּאת רְצוֹנֶךָ. וְתִתֵּן כֹּחַ לְיַעֵף כָּמוֹנִי לְסַבֵּל וּלְקַבֵּל בְּאַהֲבָה כָּל הַטִּרְחוֹת וְהַיְגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין בִּשְׁבִיל עֵסֶק זֶה, לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאָזְכֶּה לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם בְּכָל כֹּחִי לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְכָל כַּוָּנָתִי יִהְיֶה לִשְׁמְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת, כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתִּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְעַל יְדֵי זֶה תְּזַכֵּנוּ לְהוֹלִיד בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה לִשְׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתֶךָ. וְתַרְבֶּה זַרְעֵנוּ כְּחוֹל הַיָּם וּכְכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרוֹב.

וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ שֶׁנִּזְכֶּה לִפְקֹד עֲקָרוֹת בִּתְפִלָּתֵנוּ. וּתְלַמְּדֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁבִיל עֲקָרוֹת לְפָקְדָם לְטוֹבָה בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְתַאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ שֶׁיִּהְיוּ כָּל

הָעֲקֵרוֹת נִפְקָדוֹת לְטוֹבָה חִישׁ קַל מְהֵרָה, וְיוֹלִידוּ בְּרַחֲמֶיךָ בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים. וְיִתְרַבּוּ עַמְּךָ "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר". וּכְשֵׁם שֶׁגָּבְרוּ רַחֲמֶיךָ עַל אָבִינוּ הָרִאשׁוֹן "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם" אָבִינוּ וְאִשְׁתּוֹ שָׂרָה אִמֵּנוּ, אֲשֶׁר זְכַרְתָּם לְטוֹבָה וַתִּפְקְדֵם לְעֵת זִקְנוּתָם, וְנָתַתָּ לָהֶם אֶת יִצְחָק, וְהִבְטַחְתָּם לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, כֵּן יֶהֱמוּ נָא מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ עַל כָּל עֲקֵרוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עֵינֵיהֶם תְּלוּיוֹת אֵלֶיךָ לְבַד, שֶׁתִּתֵּן לָהֶם זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ. רַחֵם עֲלֵיהֶם לְמַעַנְךָ, וּפָקְדֵם לְטוֹבָה. וּמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתָם בְּרַחֲמִים וְתַעֲתֵר לָהֶם, וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתָם. וְתִתֵּן לָהֶם הֲרָיוֹן חִישׁ קַל מְהֵרָה, וְיִזְכּוּ לְהוֹלִיד זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא. וְיִשְׂמְחוּ אֲבִיהֶם וְאִמָּם בָּהֶם, וְיִזְכּוּ לְגַדְּלָם לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאָרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ, וְהִתְפַּתֵּה וְהִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לִתְפִלָּתֵנוּ. וּשְׁמַע קוֹל פְּגִיעָתֵנוּ. וְהַשְׁלֵם אֶת דַּעְתֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְנִזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתְךָ גַּם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וּלְהוֹדִיעַ גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתְךָ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם. לְהוֹדִיעַ לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים. אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. "הוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ יַגִּידוּ. אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ". וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ. לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד":

נד

"אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי.
זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וְאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ. אֶזְכֹּר מַעַלְלֵי יָהּ כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ. זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הָגִיתִי בְכָל פָּעָלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אָשׂוֹחֵחַ. בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי, אֶת יְהוָה זָכַרְתִּי. זָכוֹר תִּזְכֹּר וְתָשׁוּחַ עָלַי נַפְשִׁי".
וָאַעַן וָאֹמַר לְנַפְשִׁי, זְכוֹר אַל תִּשְׁכַּח שֶׁיֵּשׁ עָלְמָא דְאָתֵי, וְאֵין שׁוּם קְבִיעוּת בָּזֶה הָעוֹלָם. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה עוֹבֵר כְּהֶרֶף עַיִן, כְּצֵל עוֹבֵר, וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ, וּכְעָנָן כָּלָה, וּכְרוּחַ נוֹשֶׁבֶת, וְכַחֲלוֹם יָעוּף. וְעִקַּר הַחַיִּים וְעִקַּר הַקְּבִיעוּת הִירָה שֶׁל הָאָדָם הוּא רַק בְּעָלְמָא דְאָתֵי. חוֹסָה עָלֶיךָ וּשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הַיטֵב, שֶׁתִּזְכּוֹר תָּמִיד בְּכָל יוֹם בְּעָלְמָא דְאָתֵי וְלֹא תִּשְׁכַּח. וְהַדְבֵּק מַחֲשַׁבְתְּךָ בְּעָלְמָא דְאָתֵי וְאַל יָזוּז זִכָּרוֹן עָלְמָא דְאָתֵי מֵרַעְיוֹנֶךָ. הִסְתַּכֵּל עַל עַצְמְךָ הֵיטֵב הֵיטֵב, וְיַשֵּׁב דַּעְתְּךָ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וּזְכֹר וְתֵן לְלִבְּךָ מַה תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתֶךָ. בְּעֵת יָבֹא קִצְּךָ כְּהֶרֶף עַיִן. צַר לִי עָלֶיךָ אָחִי, חֲקִיצָה אָחִי מִשְׁנַת פְּתָיוּתֶךָ וַחֲמֹל עַל נַפְשֶׁךָ. "וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ":

וּבְכֵן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, לְהַפִּיל תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ רַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, וְלִשְׁא עֵינַי לַחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים, שֶׁתְּזַכֵּנִי לִשְׁמֹר אֶת הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה הֵיטֵב. שֶׁאֶזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְאָתֵי. וּלְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתִּי רַק בְּעָלְמָא דְאָתֵי בִּכְלָל וּבִפְרָט. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם בַּהַקִּיצִי מִשְׁנָתִי תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁאֶפְתַּח אֶת עֵינַי אֶזְכֶּה לִזְכֹּר מִיָּד בָּעוֹלָם הַבָּא,

שֶׁהוּא עוֹלָם הָעוֹמֵד וְהַקַּיָּם לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים, וְהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הֶבֶל וָרִיק. הֲבֵל הֲבָלִים אֵין בּוֹ מַמָּשׁ, "הֶבֶל נִדָּף. הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל". וְאֵין שׂוּם יִתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין שׂוּם תַּכְלִית וְטוֹב בָּעוֹלָם. כִּי אִם לִרְדֹּף תָּמִיד לְהַשִּׂיג הָעוֹלָם הַבָּא. וּתְזַכֵּנִי שֶׁאֶזְכֹּר זֹאת הַיטֵב בְּכֹחַ הַזִּכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה. וְאַחַר כַּךְ אֶזְכֶּה לְקַיֵּם זֹאת בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁאֶזְכֶּה לְהָבִין בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל מָקוֹם שֶׁבָּעוֹלָם אֶת כָּל הָרְמָזִים שֶׁאַתָּה מְרַמֵּז לִי בְּכָל עֵת לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת. כִּי בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל אַתָּה מְצַמְצֵם וּמְרַמֵּז רְמָזִים לְכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל עֵת לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתֶךָ, לְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הַשָּׁעָה וּלְפִי הָאָדָם. עָזְרֵנִי וְזַכֵּנִי וְתִפְתַּח אֶת דַּעְתִּי שֶׁאֶזְכֶּה לְהָבִין הַיטֵב בֶּאֱמֶת אֶת הָרְמָזִים הָאֵלֶּה, לְמַעַן אֶזְכֶּה לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, לִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ תָּמִיד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְתוֹרֵנִי וּתְלַמְּדֵנִי בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל וּבִגְבוּרָתְךָ הַנּוֹרָאָה, שֶׁאֶזְכֶּה לֵידַע וּלְהָבִין בֶּאֱמֶת אֵיךְ לְהַגְדִּיל אֶת דַּעְתִּי בְּעִנְיַן הָרְמָזִים הָאֵלֶּה. וְאֵיךְ לְצַמְצֵם אֶת דַּעְתִּי בִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַמִּדָּה. שֶׁלֹּא אֶדְרֹשׁ בַּמִּפְלָא מִמֶּנִּי וְלֹא אֶחְקֹר בַּמֻּכְסֶּה מִמֶּנִּי. רַק בַּמָּה שֶׁהֻרְשֵׁתִי אֶזְכֶּה לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהַגְדִּיל אֶת דַּעְתִּי בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה כְּפִי מַדְרֵגָתִי. לְהָבִין תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה אֶת כָּל הָרְמָזִים שֶׁאַתָּה מְרַמֵּז לִי תָּמִיד בְּרַחֲמֶיךָ עַל יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל יְדֵי כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים וְהָעֲשִׂיּוֹת שֶׁאַתָּה מַזְמִין לִי בְּכָל עֵת. אֲשֶׁר בְּכֻלָּם אֵין כַּוָּנָתְךָ שׂוּם דָּבָר כִּי אִם לְרַמֵּז לִי עַל יָדָם לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת:

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְמִדַּת הַהִסְתַּפְּקוּת, שֶׁאָזְכֶּה לִהְיוֹת מִסְתַּפֵּק בַּמְּעָט מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְלֹא אֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם מַה שֶּׁמְּכָרַח לְבַד בְּתַכְלִית הַצְּמְצוּם וְהַהִסְתַּפְּקוּת, בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ לְבַד. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁתְּזַכֵּנִי לְהַגְדָּלַת הַדַּעַת בֶּאֱמֶת, שֶׁאָזְכֶּה לְהָבִין מִכָּל הַדְּבָרִים אֶת הָרְמָזִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, אַף עַל פִּי כֵן, לֹא אֶהְיֶה נוֹטֶה כְּלָל לְהַרְבּוֹת חֵס וְשָׁלוֹם בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמוּעָט מְאֹד בְּצִמְצוּם גָּדוֹל בְּהֶכְרֵחִיּוֹת לְבַד, וּבִקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה לְשִׁמְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת. וְעִקַּר עִסְקִי יִהְיֶה רַק בַּעֲבוֹדַת יְהוָה לַעֲסֹק כָּל יָמַי בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְתַעְזְרֵנִי שֶׁאַפְלִיג מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת וְהַהֶכְרֵחִיּוֹת שֶׁתַּשְׁפִּיעַ לִי אֶזְכֶּה לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לִצְדָקָה. וְאֶזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט". וְאֶזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה לַעֲנִיִּים הַגּוּנִים הַרְבֵּה. וְעַל־יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁלִּי אֶזְכֶּה לְיַחֵד קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּיהוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם "יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד. הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ עָטָה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה". אַתָּה יָדַעְתָּ "כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי", וְאֵין לִי שׁוּם שֵׂכֶל לְהַגְדִּיל דַּעְתִּי בְּכָל זֶה. עַל כֵּן בָּאתִי לִפְרֹשׂ כַּפַּי אֵלֶיךָ מַלְכִּי וֵאלֹהָי, שֶׁתְּזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים אֶצְלֵנוּ כָּל הַתְּקוּנִים הָאֵלֶּה מִמֵּילָא עַל־יְדֵי הָעֲסָקִים וְהַמִּצְוֹת שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּכָל יוֹם, וְתִהְיֶה בְּעֶזְרִי וּתְזַכֵּנִי לְהַמְשִׁיךְ עָלַי קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה קֹדֶם הַשָּׁנָה. עַד שֶׁאָזְכֶּה לִישֵׁן בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, וּשְׁנָתִי תֶּעֱרַב לִי. עַד שֶׁאָזְכֶּה עַל־יְדֵי הַשָּׁנָה שֶׁתַּעֲלֶה

נִשְׁמָתִי וְתִתְדַּבֵּק בְּעָלְמָא דְאָתֵי, עַד שֶׁתִּהְיֶה מַחֲשַׁבְתִּי דְּבוּקָה בְּעָלְמָא דְאָתֵי תָּמִיד:

וְתַעֲזְרֵנִי וּתְזַכֵּנִי לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם מִצְוַת צִיצִית וּתְפִלִּין וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, בְּלֵב טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּבְמְסִירַת נֶפֶשׁ בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, עִם כָּל פְּרָטֵיהֶם וְדִקְדּוּקֵיהֶם וְכַוָּנוֹתֵיהֶם וְתַרי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהֶם. וּתְזַכֵּנִי לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה רַבָּה. וְאַחַר כַּךְ תַּנְחֵנִי בִּצְדָקָתֶךָ לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְבָרֵר בֵּרוּרִים קְדוֹשִׁים, וּלְהַשְׁלִים נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁאֶקְנֶה וְאֶמְכֹּר, וְאֶזְכֶּה לֵידַע וּלְכַוֵּן לִקְנוֹת וְלִמְכּוֹר כָּל דָּבָר בְּעִתּוֹ בְּמוֹעֲדוֹ וּבִזְמַנּוֹ, בָּעֵת שֶׁהַגִּיעַ הַשָּׁעָה שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר מֵרְשׁוּתִי לִרְשׁוּת אַחֵר, אוֹ לְהֵפֶךְ כִּפְי הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וּכְפִי חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁלִּי, בְּאֹפֶן שֶׁיִּשְׁלְמוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁלִּי עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. עַד שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלִּי וְעַל־יְדֵי כָּל הָעֲסָקִים שֶׁלִּי. וְנִזְכֶּה שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין אֶצְלֵנוּ מִמֵּילָא כָּל הַתִּקּוּנִים וְהַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לְזָכְרוֹן דִּקְדֻשָּׁה, לְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְאָתֵי תָּמִיד בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי מִשִּׂכְחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב, שֶׁלֹּא אֶשְׁכַּח אֶת תַּכְלִיתִי וְסוֹפִי. וְלֹא אַפְסִיחַ דַּעְתִּי לְעוֹלָם מִזִּכְרוֹן עָלְמָא דְאָתֵי:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתִּרְאֶה בְּעָנְיֵנוּ וְדָחֲקֵנוּ וַעֲמָלֵינוּ, וְתָשׁוּר בְּעָנְיֵנוּ
וְתַבִּיט בַּעֲמָלֵנוּ. וְתָצִיץ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ, וְתַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ
בְּעֵין חֶמְלָתֶךָ. וְתִשְׁמְרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַטּוֹבִים, וְתַצִּילֵנוּ תָּמִיד
מֵרַע עַיִן, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָנוּ שׁוּם עַיִן רָעָה עַל שׁוּם אָדָם
שֶׁבָּעוֹלָם. רַק נִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל כָּל אֶחָד בְּעַיִן טוֹבָה, וְנִזְכֶּה
לִהְיוֹת מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ
בָּהֶם שְׁלֹשָׁה מִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם עַיִן טוֹבָה וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה
וְרוּחַ נְמוּכָה. וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתַצִּילֵנוּ מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם
הָרָשָׁע שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שָׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עַיִן רָעָה וְרוּחַ
גְּבוֹהָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, אַדִּירֵנוּ, בּוֹרְאֵנוּ,
גּוֹאֲלֵנוּ, יוֹצְרֵנוּ, קְדוֹשֵׁנוּ, קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ, רוֹעֵה
יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל, טוֹב עַיִן בֶּאֱמֶת, זַכֵּנִי
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתֶיךָ הַטּוֹבִים לִהְיוֹת
טוֹב עַיִן בֶּאֱמֶת תָּמִיד. וְתַצִּילֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מֵעַיִן רָעָה
שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּנוּ שׁוּם עַיִן רָעָה מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם נִבְרָא
שֶׁבָּעוֹלָם. וְלֹא יִהְיֶה לְהָרַע עַיִן שׁוּם כֹּחַ וְשׁוּם שְׁלִיטָה. וְלֹא
יוּכַל לְהַזִּיק לָנוּ כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם לֹא בְּנַשְׁמִיּוֹת וְלֹא
בְּרוּחָנִיּוֹת:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָלֵא רַחֲמִים, טוֹב וּמֵטִיב
לַכֹּל, טוֹב עַיִן, אַתָּה לְבַד יוֹדֵעַ אֶת עַצְמָם הִתְגַּבְּרוּת
הָרַע עַיִן שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלֵינוּ מְאֹד. שֶׁעֵינוֹ רָעָה בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל
עַם קָדוֹשׁ. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ בְּיוֹתֵר בְּכַמָּה
תַּחְבּוּלוֹת לְהַרְחִיקֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם מֵעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת, וְרוֹדֵף
אוֹתָנוּ מְאֹד. מָלֵא רַחֲמִים, מָלֵא טוֹב, אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת

לְבָבֵנוּ, אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלֵינוּ עַל־יְדֵי הָרַע עַיִן שֶׁל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים הָרוֹדְפִים אַחַר הַבָּאִים לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְתוֹרָתֶךָ. וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ גֹּדֶל חֲלִישׁוּתֵנוּ לַעֲמֹד נֶגֶד עֵינָם הָרָעָה. וְעַתָּה הוֹדִיעֵנוּ נָא אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם אָנָּה מִפְּנֵיהֶם נִבְרַח, וְאַיֵּה אֵיפוֹא הַמָּקוֹם לְהִתְחַבֵּא וּלְהִטָּמֵן מִפְּנֵי עֵינָם הָרָעָה. הַבִּיטָה בְעָנְיֵינוּ כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבֵינוּ וְצָרוֹת לְבָבֵנוּ. "הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע. פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ, כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים". כִּי יָדַעְנוּ בֶּאֱמֶת כִּי אֲנַחְנוּ בְּעַצְמֵנוּ הַחַיָּבִים בְּכָל זֶה. כִּי לוּלֵא חֲטָאֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ הַמְרֻבִּים וְהָעֲצוּמִים, לֹא הָיִינוּ צְרִיכִים לְהִתְיָרֵא מִפְּנֵיהֶם כְּלָל. אֲבָל מַה נַּעֲשֶׂה אָבִינוּ, כִּי הִסְכַּלְנוּ הַרְבֵּה מְאֹד. חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וְסַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ. פְּעָמִים רַבּוֹת הִצַּלְתָּנוּ, וַאֲנַחְנוּ מָרִינוּ עֲצוֹתֶיךָ, "וַתִּמּוֹגֵנוּ בְּיַד עֲוֹנֵנוּ". וּבְכָל זֹאת אָנוּ חֲפֵצִים וּמִשְׁתּוֹקְקִים וּמְחַכִּים וּמְיַחֲלִים בְּכָל עֵת לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתֶךָ בֶּאֱמֶת, כִּי אַתָּה רוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה כִּי חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה וְקָרוֹב לְכָל קוֹרְאֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְעַתָּה הַצִּילֵנוּ נָא בְּרַחֲמֶיךָ מִן הָרַע עַיִן. כִּי אֵין לָנוּ שׁוּם כֹּחַ לַעֲמֹד נֶגֶד אֶחָד מִשּׂוֹנְאֵינוּ אַף כִּי נֶגֶד כֻּלָּם. וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, לְךָ לְבַד עֵינַי תְּלוּיוֹת, לְךָ לְבַד עֵינַי צוֹפִיּוֹת, "דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם". אוּלַי יִרְאֶה יְהוָה בְּעֵינַי, אוּלַי יָחוֹס אוּלַי יְרַחֵם. הַבֶּט נָא רַחֵם נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא צֹאן מַרְעִיתֶךָ. וְאַל יִמְשָׁל בָּנוּ הָרַע עַיִן כְּלָל. "הַבֶּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה" כִּי הָיִינוּ לַעַג וָקֶלֶס. "הַבֶּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזְּבוּל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ. הֲמוֹן מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ".

מָלֵא רַחֲמִים טוֹב לַכֹּל טוֹב וּמֵטִיב, טוֹב וּמֵטִיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים, טוֹב בֶּאֱמֶת תָּמִיד, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ, רַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְהַצִּילֵנוּ מֵרַע עַיִן מִכָּל הַבְּחִינוֹת. חֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָנוּ שׁוּם עַיִן רָעָה כְּלָל, חֵן שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּנוּ שׁוּם עַיִן רָעָה מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם נִבְרָא שֶׁבָּעוֹלָם. וְתַבִּיט עָלַי בְּעֵינְךָ הַטּוֹב בְּעֵינָא חָדָא דְּרַחֲמֵי וְתַמְשִׁיךְ וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי טוּב עַיִן. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵינִי רָעָה כְּלָל בִּגְדֻלַּת חֲבֵרַי וּבִגְדֻלַּת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְתַצִּילֵנִי מִפְּגַם הָרְאוּת וְתִשְׁמְרֵנִי תָּמִיד שֶׁלֹּא אֶסְתַּכֵּל בְּשׁוּם דָּבָר הַמֵּבִיא לִידֵי הִרְהוּרִים חַס וְשָׁלוֹם. וְלֹא בְּשׁוּם דָּבָר הַפּוֹגֵם אֶת הָעֵינַיִם. "הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּינִי". הַצִּילֵנִי מֵעַיִן נוֹאֶפֶת. "שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ". וְכָל מַה שֶׁחָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וּפָגַמְתִּי בְּעֵינַי בְּשׁוּגֵג וּבְמֵזִיד בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן, וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עַל הַכֹּל תִּמְחֹל וּתְכַפֵּר וְתִסְלַח לִי, אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ. וּתְזַכֵּנִי מֵעַתָּה לִהְיוֹת טוֹב עַיִן בְּכָל הַבְּחִינוֹת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת:

וְתַצִּילֵנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּנוּ שׁוּם עַיִן רָעָה מִשּׁוּם רַע עַיִן שֶׁבָּעוֹלָם. וְלֹא יָזִיק לָנוּ עֵינָם הָרָעָה כְּלָל. חֵן בְּגַשְׁמִיּוּת חֵן בְּרוּחָנִיּוּת. בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. וְתִשְׁמֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עָלֶיךָ לְבַד אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כִּי "אֲשׁוּרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ. צָרִי יִלְטֹשׁ עֵינָיו לִי. אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי

עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: כִּי אֵלֶיךָ אֱלֹהִים יְהוָה עֵינָי בְּךָ חָסִיתִי אַל תֵּעַר נַפְשִׁי. עֵינַי תָּמִיד אֶל יְהוָה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי. אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם. הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִירְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵנוּ. חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז".

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רְאֵה נָא בְּעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת לְבָבֵנוּ. כִּי צְרָכֵנוּ מְרֻבִּים מְאֹד וְדַעְתֵּנוּ קְצָרָה לְפָרֵשׁ. עָזְרֵנוּ כִּי עָלֶיךָ נִשְׁעָנּוּ. עֲנֵנוּ יְהוָה עֲנֵנוּ, כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְּעָתֵנוּ. כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת כָּל תְּלָאוֹתֵינוּ וּרְאֵה אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ. "זְכֹר יְהוָה מֶה הָיָה לָנוּ, הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ". חוּם וַחֲמֹל עָלֵינוּ. "שָׁמְרֵנִי מִיְּדֵי פַּח יָקְשׁוּ לִי, וּמוֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן. שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי, מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי, אוֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי. וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב" אֵין לִי שׁוּם בֵּית מָנוֹס כִּי אִם אֵלֶיךָ לְבַד. "אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל יְהוָה אֶתְחַנָּן. מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ. עֵינִי נִגְרָה, וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפֻגוֹת. עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא יְהוָה מִשָּׁמָיִם". הוֹשִׁיעֵנוּ מָלֵא רַחֲמִים. הוֹשִׁיעֵנוּ בְּעֵת צָרָה הַזֹּאת וְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ".

הַצִּילֵנִי וְשָׁמְרֵנִי מֵרַע עַיִן הַמֵּבִיא לִידֵי שִׂכְחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב שְׁבִירַת לֵב. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת

מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אוֹבֵד". עָזְרֵנִי שֶׁלֹּא אֶשְׁכַּח אֶת עוֹלָמִי הַנִּצְחִי וְהַקָּיָם לָעַד. חוּסָה עָלַי כְּרֹב רַחֲמֶיךָ, כְּרֹב יְשׁוּעָתֶךָ, כְּרֹב טוּבוֹתֶיךָ, כְּרֹב הַצָּלוֹתֶיךָ. יֶהֱמוּ מֵעֶיךָ עָלַי, עַל נִרְדָּךְ כָּמֹנִי, עַל חֲסַר דֵּעָה חֲסַר עֵצָה כָּמוֹנִי. אַמֵּץ וְחַזֵּק אֶת לִבָּבִי בְּיִרְאָתֶךָ וַעֲבוֹדָתֶךָ. וְזַכֵּנִי שֶׁאָשִׂים אֶל לִבִּי וְאֶזְכֹּר הֵיטֵב בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי תָּמִיד אֶת הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וְאֶזְכֶּה לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתִּי וְלִבָּבִי תָּמִיד בְּעָלְמָא דְאָתֵי. כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת גֹּדֶל הַצַּעַר וְהַבּוּשָׁה שֶׁיִּהְיֶה בְּעָלְמָא דְאָתֵי עַל מִי שֶׁלֹּא קִשֵּׁט עַצְמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְהוּא אֲבֵדָה שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לָעוֹלָם, כִּי שָׁם אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן מוֹעִיל כְּלָל. כִּי מִי שֶׁלֹּא טָרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַה יֹּאכַל בְּשַׁבָּת. "מְעָוֹת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת". וְאֵין מוֹעִיל שָׁם שׁוּם רַחֲמָנוּת בָּעוֹלָם. זַכֵּנִי עַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁאֶזְכֶּה לְזָכֹר עַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶת הָעוֹלָם הַבָּא תָּמִיד. וְאַל יַלְיִזוּ מֵעֵינַי וְלֹא אָסוּר מִדַּעְתִּי זִכָּרוֹן הָעוֹלָם הַבָּא תָּמִיד בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת. וְאֶזְכֶּה לְתַקֵּן בְּחַיַּי אֶת כָּל אֲשֶׁר שִׁחַתְתִּי בְּשׁוּגֵג וּבְמֵזִיד בְּאַף וּבְרָצוֹן. וּתְזַכֵּנוּ שֶׁיָּגֵן עָלֵינוּ זְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַצִּיל אוֹתָנוּ מִכָּל מִינֵי רַע עַיִן שֶׁבָּעוֹלָם. וְהֵם יִלָּחֲמוּ לְפָנֵינוּ, וְיַכְנִיעוּ וְיִשְׁבְּרוּ וִיבַטְּלוּ אֶת כָּל מִין רַע עַיִן בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְיַמְתִּיקוּ וִיבַטְּלוּ אֶת הָרַע עַיִן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת, עַל יְדֵי שֹׂרֶשׁ הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, "יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי". וְיִמְשְׁכוּ עָלֵינוּ אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁיָּבֹא בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וּמִכָּל צָרוֹתֵינוּ יוֹשִׁיעֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי מִלָּשׁוֹן הָרָע וּמֵאַבַק לָשׁוֹן הָרָע. וְלֹא אוֹצִיא דִּבָּה עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּעוֹלָם, חֵן עַל גְּדוֹלִים חֵן עַל קְטַנִּים, וְלֹא יֵצֵא מִפִּי שׁוּם דִּבּוּר רַע עַל שׁוּם יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּעוֹלָם. וְתַצִּילֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי שֶׁלֹּא אֶפְגֹּם אֶת דַּעְתִּי כְּלָל. וּתְזַכֵּנִי לְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה וְתַצִּילֵנִי מֵאַהֲבוֹת הַנְּפוּלוֹת מֵאַהֲבוֹת רָעוֹת. וְתַעְזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי וּתְזַכֵּנִי וְתִתֶּן לִי כֹּחַ לְשַׁבֵּר אֶת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. שֶׁאֶזְכֶּה מְהֵרָה לְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַתַּאֲוֹוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת מֵאִתִּי. וְתִשְׁמְרֵנִי מִן הַטָּעוּתִים הַבָּאִים עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁלֹּא אֶטְעֶה מִן הָאֱמֶת לְעוֹלָם עַל־יְדֵי הַטָּעוּת שֶׁל כֹּחַ הַמְדַמֶּה חַס וְשָׁלוֹם.

וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְשִׂמְחָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְתִתֶּן כֹּחַ בְּיָדִי לְלַקֵּט וּלְבָרֵר אֶת הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ נְכֵאָה מִן הָרוּחַ רָעָה מֵעַצְבוּת רוּחַ. וּתְזַכֵּנִי לַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר אֶת הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁבַּמְדַמֶּה וּלְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְאֶזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ וּלְבַטֵּל מִמֶּנִּי הָרוּחַ רָעָה, רוּחַ שְׁטוּת, עַצְבוּת רוּחַ, רוּחַ נְכֵאָה. וּתְזַכֵּנִי מְהֵרָה לְרוּחַ טוֹבָה דִּקְדֻשָּׁה. "כִּי אַתָּה אֱלֹהַי רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵינִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר. לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי. הָשִׁיבָה לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי". אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת שַׁלִּיט בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים תֵּן לִי רוּחַ טוֹבָה. "יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר" לְהַשְׁפִּיעַ עָלַי רוּחַ טוֹבָה רוּחַ

הַקְּדֻשָּׁה, "רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה", רוּחַ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, רוּחַ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה.

וְשָׁמְרֵנִי וְהַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִלְּהִתְקָרֵב וּמִלְּהִתְחַבֵּר לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם. וְלֹא אֶשְׁמַע שׁוּם דְּבַר תּוֹרָה מֵהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁלֹּא זָכוּ עֲדַיִן לְבָרֵר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה. אֲשֶׁר כָּל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם נִמְשָׁכִין מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה הַמְעָרֵב טוֹב וָרָע. וְהָרַע יוֹתֵר מִן הַטּוֹב. אֲשֶׁר עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁיהֶם נִפְסָד הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם וְגוֹרְמִים מַה שֶּׁגּוֹרְמִים חַס וְשָׁלוֹם. הַצִּילֵנִי מֵהֶם. שָׁמְרֵנִי מֵהֶם. זַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְחַבֵּר לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. אֲשֶׁר כָּל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתָם נִמְשָׁכִין מִן הַקְּדֻשָּׁה מִן הָרוּחַ טוֹבָה רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּלִי תַּעֲרֹבֶת שׁוּם פְּסֹלֶת כְּלָל. וְחָנֵּנִי מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל וְקַדְּשֵׁנִי בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה. וְעָזְרֵנִי שֶׁאָזְכֶּה גַּם כֵּן לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים הַנִּמְשָׁכִין מִן הַקְּדֻשָּׁה. וְעָזְרֵנִי שֶׁיִּהְיוּ כָּלָם טוֹב בְּלִי שׁוּם אֲחִיזַת הָרַע חַס וְשָׁלוֹם, וּבְלִי שׁוּם פְּסֹלֶת כְּלָל. חָנֵּנִי וּפְדֵנִי וְזַכֵּנִי מְהֵרָה שֶׁאָזְכֶּה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ עַצְמִי בֶּאֱמֶת. וְאָזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה וּלְבַטְּלוֹ וּלְגָרְשׁוֹ מֵאִתִּי. וְתִתֶּן לִי כֹּחַ וְעֵצָה וּגְבוּרָה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל מִמֶּנִּי אֶת כָּל תַּאֲוֹת הַמְדַמְּיוֹת. תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוֹת. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי מֵחֵטְא לְשׁוֹן הָרַע וּמֵאֲבַק לְשׁוֹן הָרַע. וּמִכָּל מִינֵי פְּגַם הַדִּבּוּר וּמִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית. בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לִקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה בֶּאֱמֶת. עַד שֶׁאָזְכֶּה לְחַדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים דִּקְדֻשָּׁה כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב.

אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם. הַצִּילֵנִי מִטּוּב הַמִּדָּמֶה, הַמָּרָה בְּאַחֲרוֹנָה כְּרֹאשׁ וְלַעֲנָה. זַכֵּנִי לְטוּבְךָ הָאֲמִתִּי. שַׂבְּעֵנִי מִטּוּבְךָ הַנִּצְחִי. וְזַכֵּנִי לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ. וּנְגִינוֹתַי אֲנַגֵּן כָּל יְמֵי חַיַּי עַל בֵּית יְהוָה. וְאֶזְכֶּה לְהָרִים קוֹל זִמְרָה וְנִגּוּן לְשִׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְאֶזְכֶּה לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת תָּמִיד כָּל הָעֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה. וּתְזַכֵּנִי לִשְׁמֹעַ קוֹל נִגּוּן וְזִמְרָה בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. מִמְּנַגֵּן כָּשֵׁר וָטוֹב. הַיּוֹדֵעַ נַגֵּן עַל הַכִּנּוֹר עַל כְּלֵי שִׁיר. נִגּוּנִים דִּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁכִים מִכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד. יְפֵה קוֹל וּמֵטִיב נַגֵּן. בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְבָּרֵר עַל יְדֵי הַמְנַגֵּן בִּכְלֵי שִׁיר הָרוּחַ טוֹבָה. רוּחַ נְבוּאָה. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רוּחַ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה. מֵעַצְבוּת רוּחַ. מֵרוּחַ נְכֵאָה. מֵרוּחַ רָעָה. עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְרוּחַ טוֹבָה בֶּאֱמֶת. וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְנִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלֶיךָ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּבְלֵב נִשְׁבָּר בֶּאֱמֶת. הַבָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְנִגּוּן דִּקְדֻשָּׁה. עַד שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׁפֹּךְ לִבִּי כַּמַּיִם נוֹכַח פְּנֵי יְהוָה בְּתִחְנָתִי וּבַקָּשָׁתִי. וְאֶזְכֶּה לְפָרֵשׂ כָּל שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ וּבִבְכִיָּה גְּדוֹלָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה:

וְתַעֲזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ. וְלֹא יַעֲבֹר עָלַי חֲצוֹת לַיְלָה בִּשְׁנָה לְעוֹלָם. רַק אֶזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר וְלָקוּם בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ כָּל יְמֵי חַיַּי לְעוֹלָם. חֹק וְלֹא יַעֲבֹר. וְאֶזְכֶּה אָז לְהִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בֶּאֱמֶת. "עוּרָה כְבוֹדִי, עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר, אָעִירָה שָׁחַר".

וְזַכֵּנוּ לְבָנִים זְכָרִים חַיִּים וְקַיָּמִים. וְיִהְיוּ עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ

וּמְקַיְמֵי מִצְוֹתֶיךָ, וְעוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ, כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם, הֵם וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד עוֹלָם. וְיִהְיֶה נִשְׁאָר זִכְרָנוֹ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. וְתִשְׁמְרֵם וְתַצִּילֵם מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן וְאַשְׁמָה, וְתַאֲרִיךְ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם וְיַגְדִּילוּ שִׁמְךָ עַד עוֹלָם:

אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים, וְהַצִּילֵנוּ מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה וּמְמִיתַת הַלֵּב וּמִשִּׁכְחָה וּמֵרַע עַיִן בְּכָל הַבְּחִינוֹת, וְזַכֵּנוּ לְזָכְרוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּזְכֶּה תָּמִיד לְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתֵּנוּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי בְּכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל מָקוֹם וּמָקוֹם בִּכְלָל וּבִפְרָט, וְלֹא נְאַבֵּד אֶת עוֹלָמֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם בְּחִנָּם, וְנִזְכּוֹר "אֶת יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל שֶׁבָּא הָבֶל", וְנִזְכּוֹר אֶת בּוֹרְאֵנוּ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֵינוּ, "עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם", וְנִזְכֶּה לִזְכֹּר אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְלֹא נִשְׁכַּח דָּבָר מִמִּשְׁנָתֵנוּ, וְלֹא נִשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵינוּ וַאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אָזְנֵינוּ מִפִּי חֲכָמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, וְנִזְכּוֹר בְּעָלְמָא דְאָתֵי תָּמִיד, עַד אֲשֶׁר נִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְלִהְיוֹת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב תָּמִיד; וְזָכָר לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ, וְקַיֵּם לָנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר, וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר". וְנֶאֱמַר: "וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה, וְנֶאֱמַר: "זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ, לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה", וְנֶאֱמַר: "הֲבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי

מִדֵּי דַּבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ, רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְהוָה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה, חַטֹּאת נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר לִי אַתָּה, לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה״.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ, וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם, וּזְכָר לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַהֲבַת הַצַּדִּיקִים הַקְּדָמוֹנִים, בִּזְכוּתָם תַּעֲזֹר וְתָגֵן וְתוֹשִׁיעַ אֶת הָאַחֲרוֹנִים. וְתִזְכֹּר אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַנְּפוּצִים עַל הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רוֹעֶה. ״זָכְרֵנוּ יְהוָה בְּרָצוֹן עַמֶּךָ, פָּקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ, לִרְאוֹת בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם נַחֲלָתֶךָ. לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעֲזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים. הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי״:

נה

״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ״. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, עֲשֵׂה לְמַעַן זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ, וְזַכֵּנִי לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חִישׁ קַל מְהֵרָה. וְעָזְרֵנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ וְזַכֵּנוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם עַכְשָׁו בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, אֲשֶׁר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אַחֲרָא, אַף־עַל־פִּי־כֵן בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, תִּגַּלֶּה קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה גַּם עַתָּה. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִזְכֶּה לְהַפִּיל

אֶת אוֹיְבֵינוּ תַּחְתֵּנוּ, וְיִקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ". וְזָכַר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר", וְנֶאֱמַר: "וְאַף גַּם זֹאת, בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יָדַעְתָּ מִי וָמִי עוֹמְדִים עָלֵינוּ, שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עוֹמֵד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא הַרְבֵּה מְאֹד עוֹמְדִים עָלֵינוּ. וּבְכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, "יְהוָה מָה רַבּוּ צָרָי, רַבִּים קָמִים עָלָי, רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹהִים סֶלָה. כָּל רוֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ, שָׁרְקוּ וַיַּחֲרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בִלָּעֵנוּ", וְעֵינֵיהֶם לְטוּשִׁים עָלֵינוּ, "הֶמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי", וְעֵינֵיהֶם רָעָה עָלֵינוּ כָּל הַיּוֹם.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמוֹת, אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת גֹּדֶל עָצְמָם עֵינָם הָרָעָה מְאֹד שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ חָלִילָה, אֲשֶׁר אֵין אָנוּ יוֹדְעִים אֵיךְ לְהִשָּׁמֵן וּלְהִסָּתֵר מִפְּנֵי אֶרֶס עֵינֵיהֶם הָרָעוֹת. "צָרַי יִלְטְשׁוּ עֵינָיו לִי, וְאָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים", פֶּגוּם וּמְקֻלְקָל הָרוֹם וְנִשְׂחָת, נָגוּעַ וּמְעֻנֶּה, מְטֹרָף וּמְבֻלְבָּל, חָלוּשׁ כֹּחַ חַסַר דֵּעָה, מְרֻחָק בְּתַכְלִית הָרְחוֹק, לִהְיוֹת אֶבְרַח לְהֵיכָן אָנוּס, אֵיזֶה עֵצָה אֵיזֶה תַּחְבּוּלָה אֲבַקֵּשׁ, לְקַבֵּל כֹּחַ לַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה. מָה אוֹמַר מָה אֲדַבֵּר מָה אֶצְטַדָּק, הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת עֲוֹנִי,

לְךָ יְהוָה הַצְּדָקָה וְלִי בֹשֶׁת הַפָּנִים כַּיּוֹם הַזֶּה, הַלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם, הַלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם, עֵינַי לְךָ תְּלוּיוֹת, עֵינַי לְךָ מְיַחֲלוֹת. "אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמַיִם, הַלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם, יְהוָה עָשְׂקָה לִי, עָרְבֵנִי. עֵינַי תָּמִיד אֶל יְהוָה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי. שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ":

וּבְכֵן תַּעְזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים, וְתוֹרֵנִי וְתַלְמְדֵנִי הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַנָּכוֹן בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵאֶרֶס עֵינֵיהֶם הָרָעָה שֶׁל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים, וּתְזַכֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בְּמִדּוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשׁוֹת, וְנִזְכֶּה לָדוּן אֶת כָּל הָרְשָׁעִים וְכָל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים, כֻּלָּם נִזְכֶּה לְדוֹנָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד, וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לִמְצֹא בָהֶם זְכוּת תָּמִיד, וְתִפְשֹׁט יָדְךָ הַגְּדוֹלָה, וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדְךָ וּתְפַלְּטֵם מִמִּשְׁפָּטָם זְמַן כַּבִּיר. וְעַל־יְדֵי צֵל יָדְךָ הַקְּדוֹשָׁה תְּכַסֶּה עָלֵינוּ וְתַצִּילֵנוּ מֵאֶרֶס עֵינֵיהֶם הָרָעוֹת, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ, וְתַכְהֶה וְתַחְשִׁיךְ מְאוֹר עֵינֵי הָרְשָׁעִים עַל־יְדֵי צֵל יָדְךָ הַקְּדוֹשָׁה, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוּם כֹּחַ לְאֶרֶס עֵינֵיהֶם הָרָעוֹת לְהַזִּיק לָנוּ כְּלָל, וְתָשִׂים פֶּרֶגוֹד וּמָסָךְ הַמַּבְדִּיל בֵּין עֵינֵיהֶם הָרָעוֹת וּבֵינֵינוּ, וּתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ", וּתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינֵינוּ, וּתְקַדֵּשׁ אֶת עֵינֵינוּ בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת, וְתַעְזְרֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי לְבַל אֶסְתַּכֵּל בְּשׁוּם דָּבָר הַפּוֹגֵם אֶת הָרְאוּת, וְאַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי בְּיָדָם חַס וְשָׁלוֹם, וְתַצִּיל עָנִי כָּמֹנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ", וּתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ, יְהוָה לֹא

יַעַזְבֵנוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֵנוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ", עָזְרֵנוּ שֶׁיִּתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינֵינוּ בִּקְרֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לִרְאוֹת לְמֵרָחוֹק, וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנַשִּׂיג צִדְקָתֶךָ וְיִשְׂרַת דַּרְכֶּךָ, וְנֵדַע וְנָבִין כִּי יְהוָה הַצַּדִּיק, אַף עַל פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְאַמֵּץ וְתִתְחַזֵּק אֱמוּנָתֵנוּ, וְנִזְכֶּה לְהַאֲמִין בְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל לֵב וָנֶפֶשׁ, וְתַפְשִׁיט לִבֵּנוּ מֵעַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבֵּנוּ, וְתָסִיר מֵאִתָּנוּ כָּל מִינֵי עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבֵּנוּ, וּתְיַשֵּׁר אֶת לִבֵּנוּ לְהַאֲמִין בְּךָ בִּשְׁלֵמוּת, אֱמוּנָה בְּלִי שׁוּם עַקְמִימִיּוּת כְּלָל, וְאָזְכֶּה לְחַזֵּק אֶת עַצְמִי עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל צָרְכֵי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבָּבִי אָשִׂיחָה וַאֲסַפֵּר לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת וּבְיִשְׂרַת לֵבָב, בְּלִי שׁוּם עַרְמִימִיּוּת וְעַקְמִימִיּוּת כְּלָל. וְאָזְכֶּה לְהַאֲמִין כִּי הַכֹּל בִּרְשׁוּתְךָ אֲפִלּוּ לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע, וְאֵין אַתָּה מְקֻפָּח שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה. כִּי צַדִּיק וְיָשָׁר יְהוָה, וְאָזְכֶּה תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל וּלְהוֹדוֹת לְךָ בְּיוֹשֶׁר לֵבָב בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּקְרֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם "הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל יְהוָה וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר", עָזְרֵנוּ שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת לְפָנֶיךָ, וְנִזְכֶּה עַל־יְדֵי תְּפִלָּתֵנוּ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבְּפֶרֶט וְשֶׁבִּכְלָל, וְתַעְזְרֵנוּ וּתְזַכֵּנוּ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עָצוּם מְאֹד בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל כָּל חֻמְרֵנוּ וְיִשּׁוּתֵנוּ וְגוּפֵנוּ הַמְגֻשָּׁם הַכֹּל יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי בִּשְׁעַת הִתְפַּלָּה. וְתִהְיֶה תְּפִלָּתֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ תְּפִלּוֹת הַחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיָה לָהֶם בִּשְׁעַת הִתְפַּלָּה הִתְפַּשְׁטוּת

הַנְּשָׁמִיּוֹת, וְגַם נִזְכֶּה בְּכֹחַ הַגָּדוֹל לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הָרַע שֶׁל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים וּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין עִמָּהֶם וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ לְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם וְלַעֲשׂוֹת מֵהָרַע כִּסֵּא לַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּהְיֶה אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם".

וְתוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שֶׁנִּזְכֶּה בִּתְפִלָּתֵנוּ לְקַשֵּׁר עַצְמֵנוּ בְּכְלָל וּבִפְרָט עִם נַפְשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר. וְנִזְכֶּה לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ אוֹתָם בִּתְפִלָּתֵנוּ, שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ כֻּלָּם עִמָּנוּ יַחַד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר". וּנְקַשֵּׁר הַהִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה עִם שׁוֹכְנֵי עָפָר, בְּכְלָל וּבִפְרָט, שֶׁנִּזְכֶּה לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כָּל חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁלָּנוּ שֶׁבָּאוּ כְּבָר בְּגִלְגּוּל וְנִתְתַּקְנוּ. וְגַם נִזְכֶּה לְעוֹרֵר וּלְהָקִיץ כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כָּל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, לְעוֹרֵר אֶת כֻּלָּם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמָּנוּ. וּבִזְכוּתָם תִּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ תָּמִיד, וְתַאֲזִין קוֹלֵנוּ, וְתַקְשִׁיב שַׁוְעָתֵנוּ, וְתְרַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַנָּם וְלֹא לְמַעֲנֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם".

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִהְיֶה בְּעֶזְרִי, וּתְזַכֵּנוּ בְּחַסְדֶּיךָ הָעֲצוּמִים וּבְכֹחַ הַגָּדוֹל, בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כָּל הַשְּׁלשָׁה קוֹלוֹת הָרָעוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם קוֹל כְּסִילוּת וּשְׁטוּתִים שֶׁל הַנּוֹפְלִים בֶּאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת, וְקוֹל חֵרוּפִים וְגִדּוּפִים שֶׁל

הַמְחַקְּרִים וְהָאַפִּקּוֹרְסִים, וְקוֹל הַבְּזָיוֹנוֹת שֶׁל הַמְחָרְפִים וְהַמְבַזִּים יִרְאֵי יְהוָה הָאֲמִתִּיִּים. שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ אֶת כָּל מִינֵי אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, אֱמוּנוֹת שֶׁל שְׁטוּת וָהֶבֶל וְכָל דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. כֻּלָּם נִזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ, וּלְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַנּוֹפְלִים בֶּאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת לֶאֱמוּנָה אֲמִתִּית דִּקְדֻשָּׁה, וּלְקַבֵּץ בְּלִבָּם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ, וְנִזְכֶּה לָשִׂים כָּל לִבֵּנוּ עַל תְּפִלּוֹתֵינוּ, וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בְּכַוָּנַת הַלֵּב בֶּאֱמֶת. עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי כַּוָּנַת הַלֵּב שֶׁבִּתְפִלָּה לְתַקֵּן אֶת לֵב הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁיּוּכַל לִבָּם לְהָכִיל אֶת שִׂכְלָם, שֶׁלֹּא יַחְטִיא אוֹתָם שִׂכְלָם. כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֶת עֹצֶם הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים וְהַחֻרְבָּנוֹת הָרַבִּים שֶׁגּוֹרְמִים לָנוּ הַמְחַקְּרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁהֵם "חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים". וְחָכְמָתָם וְשִׂכְלָם מְרֻבֶּה מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וּמֵחָמַת זֶה הֵם מַחֲטִיאִים עַל יְדֵי חָכְמָתָם וְשִׂכְלָם, וְהֵם חֲכָמִים "לְהָרַע, וּלְהֵטִיב לֹא יָדָעוּ", וּמִתְחַכְּמִים הַרְבֵּה עַד שֶׁמִּגַּדְּפִין כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּחָכְמָתָם וְהֵם מַזִּיקִים לְכָלַל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מְאֹד בְּחָכְמָתָם הָרָעָה. וּבִפְרָט שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם הֵם נוֹאֲפִים גְּדוֹלִים, וְעוֹסְקִים בְּחָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא וְלִבָּם חָסֵר וְקָטָן מֵהָכִיל אֶת חָכְמָתָם, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אָיִן", וְעַל כֵּן הֵם מַחֲטִיאִים בְּיוֹתֵר, עַל יְדֵי חָכְמָתָם וַחֲקִירָתָם הָרָעָה, וְלֹא דַּי שֶׁהֵם מַשְׁחִיתִים וּמְאַבְּדִים נַפְשׁוֹתָם עֲדֵי אוֹבֵד, אַף גַּם הֵם פּוֹרְשִׂים רְשָׁתוֹת וּמְכַמְּרוֹת לִשְׁאָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּרוֹבִים וְהוֹלְכִים לְתַמָּם, עַד אֲשֶׁר פָּשְׁתָה הַנֶּגַע וְהַמַּסְפַּחַת הָרָעָה הַזֹּאת בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, "אוֹי לָנוּ כִּי שָׁדַדְנוּ". אֲשֶׁר אַתָּה

לְבַד יָדַעְתָּ עִצָּם הַצָּרָה הַזֹּאת שֶׁבָּאָה עָלֵינוּ עַכְשָׁו בְּעוּקְבוֹת מְשִׁיחָא. אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה מִימוֹת עוֹלָם, וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי אִם עָלֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

חוּס וַחֲמֹל עָלֵינוּ, וְהַצֵּל אֶת שְׁאֵרִית עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַכִּתּוֹת שֶׁל הַמְחַקְרִים, וְהַפִּילוֹסוֹפִים הַצָּדִים נְפָשׁוֹת לְפִרְחוֹת לִבְאֵר שַׁחַת. וְלֹא יַעֲלֶה וְלֹא יָבֹא וְלֹא יַגִּיעַ לִלְבֵּנוּ וּלְלֵב כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל שׁוּם צַד סְבָרָה מִסְּבָרוֹתֵיהֶם, וְלֹא שׁוּם דֵּעָה וּמְבוּכָה מִדֵּעוֹתֵיהֶם וּמִמְּבוּכוֹתֵיהֶם, וְלֹא שׁוּם בִּלְבּוּל וְקִשְׁיָא מִקֻּשְׁיוֹתֵיהֶם. רַק תְּזַכֵּנוּ לְהַרְבּוֹת בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּתָמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גָּמוּר כָּל יָמֵינוּ לְעוֹלָם. וְנַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת אַחֲרֵי גֵּוֵנוּ, וְנִסְמֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. וְיִהְיוּ מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים מְרֻבִּים מֵחָכְמָתֵנוּ. וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל וְלַעֲקֹר וּלְכַלּוֹת אֶת כָּל דֵּעוֹת הַזָּרוֹת שֶׁל כָּל הַמְחַקְרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים. וְנִזְכֶּה לַהֲפֹךְ אֶת לִבָּם אֶל הָאֱמֶת, שֶׁיָּשׁוּבוּ כֻּלָּם לֶאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה וְהַתְּמִימָה:

וּתְזַכֵּנוּ וְתַעְזְרֵנוּ לְבַטֵּל כָּל הַבְּזְיוֹנוֹת וְהַחֶרְפּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ מִשּׁוֹנְאֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וְנִזְכֶּה עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ לַהֲפֹךְ כָּל הַחֶרְפּוֹת וְהַבְּזְיוֹנוֹת לְכָבוֹד. וְנִזְכֶּה בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה לְבַטֵּל עַצְמֵנוּ מִכֹּל וָכֹל וּלְכִנּוֹם וְלַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וּנְבַטֵּל אָז יְשׁוּתֵנוּ לְגַמְרֵי עַד שֶׁלֹּא נִרְאֶה אָז שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא אֶת הַמֶּלֶךְ יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ נִרְאֶה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְשֵׂכֶל הַקְּדֻשָּׁה לַהֲפֹךְ כָּל הַחֶרְפּוֹת לְכָבוֹד. וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל הַהִבּוּרִים שֶׁל הַמְחֻרְפִים וְהַמְגַדְּפִים, לְצָרְפָם

וּלְפָרְשָׁם שֶׁיִּתְחַוּוּ מֵהֶם אִמְרֵי כָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד". וְתִהְיֶה תְּפִלָּתֵנוּ בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ עַל־יְדֵי הַפָּרָה אֲדֻמָּה שֶׁשָּׂרַף מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּמִּדְבָּר. עַד שֶׁתִּזְכּוֹר בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ, וְיִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת עַל־יְדֵי תְּחִנּוֹתֵינוּ וּתְפִלּוֹתֵינוּ שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמְחַלִּים פָּנֶיךָ תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ תִּזְכֹּר אֶת שְׁכִינַת עֻזֶּךָ וּתְגַלֶּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה.

וּתְזַכֵּנוּ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ תָּמִיד לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִגְמֹר מַחֲשַׁבְתֵּנוּ וּלְהוֹצִיאָהּ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לִנְסֹעַ וְלַעֲלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, חִישׁ קַל מְהֵרָה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים. וְעַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵרַע עַיִן שֶׁל שׂוֹנְאֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ. וְגַם נִרְאֶה בָּהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים לִרְאוֹת בָּנוּ. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "קַוֵּה אֶל יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ, וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה. בִּטַּח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה":

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יָדַעְתָּ, כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ לַעֲמֹד נֶגֶד אֶחָד מִשּׂוֹנְאֵינוּ אַף כִּי נֶגֶד כֻּלָּם. וְאֵין לָנוּ כֹּחַ לְהַכְנִיעַ שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת הָאֵלּוּ, רַק בָּאנוּ לְפָנֶיךָ בִּזְכוּת וְכֹחַ צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁתִּזַּכֵּנוּ לְהִכָּלֵל בָּהֶם וְהֵם יִלָּחֲמוּ לְפָנֵינוּ, וְיַכְנִיעוּ בְּכֹחָם הַגָּדוֹל אֶת כָּל הַשְּׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הָאֵלּוּ, וְיַפִּילוּ לְפָנֵינוּ אֶת כָּל שׂוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ וְיִשַּׁבְרוּ וְיַעֲקְרוּ וְיִכָּלוּ

אֶת כָּל הַקָּמִים עָלֵינוּ לְרָעָה, אֶת כָּל הַמִּתְנַגְּדִים אֶל נִקְדַּת הָאֱמֶת, וְכָל הַמּוֹנְעִים אוֹתָנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִדַּרְךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, כֻּלָּם יִכָּרְעוּ וְיִפֹּלוּ, וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יָקָר יִתֵּנוּ. וְיֵקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ, יְהוָה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ":

וְתַעְזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ וּתְזַכֵּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת חִישׁ קַל מְהֵרָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת בִּכְלָל צַדִּיקִים עוֹשֵׂי טוֹב, וְנִזְכֶּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָנוּ פְּנֵי יְהוָה עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וּתְזַכֵּנוּ לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד":

וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת חַלָּה בִּשְׁלֵמוּת. וְלֹא נִכָּשֵׁל לְעוֹלָם וְלֹא יָבֹא לְתוֹךְ פִּינוּ לְעוֹלָם עִסָּה שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ. וְתָבִיא לָנוּ מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ מְהֵרָה וְנָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ בְּקָרוֹב, וְשָׁם נִזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת נְתִינַת חַלָּה טְהוֹרָה לְכֹהֵן, בִּשְׁלֵמוּת גָּמוּר בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה:

וְתַצִּילֵנוּ וְתִשְׁמְרֵנוּ אוֹתָנוּ וְאֶת זַרְעֵנוּ תָּמִיד שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בָּנוּ שׁוּם עַיִן הָרָע לְעוֹלָם, מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם נִבְרָא שֶׁבָּעוֹלָם. וְנִזְכֶּה לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְבָרֶכְךָ תָּמִיד, וְיִמָּלֵא פִּי תְּהִלָּתֶךָ, וְנוֹדֶה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תָּמִיד עַל כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה, "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ, מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ. הַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבֵי אֱלֹהָי,

מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי. חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע, מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי. כִּי אֵלֶיךָ אֱלֹהִים יְהוָה עֵינָי, בְּכָה חָסִיתִי אַל תְּעַר נַפְשִׁי. יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל רוֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי", וְיֵקוֹם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרֹב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי. יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ, כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ, כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ. הִנֵּה אֱלֹהִים עוֹזֵר לִי, יְהוָה בְּסוֹמְכֵי נַפְשִׁי, יָשִׁיב הָרַע לְשׁוֹרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם. בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה לָךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה כִּי טוֹב, כִּי מִכָּל צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאוֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ, כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ":

נו

"לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ. לָמָּה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעֲלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. עַד מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח, תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ חֲמָתֶךָ. עַד אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח, עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי, יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם, עַד אָנָה יָרוּם אוֹיְבִי עָלָי. אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי, הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי. מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר, "עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי" כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אָנִי, "אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי, וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי".

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מֶלֶךְ עוֹלָמִים, אֲדוֹן כֹּל, מוֹשֵׁל בַּכֹּל, אֵל

מִסְתַּתֵּר, מָלֵא רַחֲמִים, אַתָּה לִבַּד יוֹדֵעַ אֶת עַצְמָם תִּקַּח תַּעֲלוּמוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁהִתְגַּבְּרָה עַכְשָׁו מְאֹד בָּעִתִּים הַלָּלוּ בְּעוּקְבָא דִמְשִׁיחָא, "כִּי הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ, וַתְּמוֹגְגֵנוּ בְּיַד עֲוֹנֵינוּ", וְנִתְקַיֵּם בָּנוּ עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה", כִּי נִסְתַּרְתָּ מֵאִתָּנוּ מְאֹד מְאֹד, עַד אֲשֶׁר נֶעְלַם וְנִסְתַּר מֵאִתָּנוּ תָּקְפְּךָ וְגָדְלְךָ וְתִפְאַרְתְּךָ וּמַלְכוּתְךָ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בַּכֹּל מָשָׁלָה. כִּי חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְעָבַרְתִּי וְשָׁנִיתִי כַּמָּה פְּעָמִים, עַד אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לִי כְּהֶתֵּר וְהָפַכְתִּי דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, וְקִלְקַלְתִּי צִרּוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד אֲשֶׁר נַעֲשָׂה אָצְלִי מֵאִפּוּר הֶתֵּר. וְלֹא דַי לִי בָּזֶה, כִּי אִם עוֹד הוֹסַפְתִּי לַעֲשׂוֹת תּוֹעֵבוֹת גְּדוֹלוֹת מֵאֵלֶּה, וְכָפַלְתִּי וְשִׁלַּשְׁתִּי בָּהֶם כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ, עַד אֲשֶׁר נִלְאֵיתִי מִלְּסַפֵּר רֹב חֲמוֹן יְמֵי חַטֹּאתָי. כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הִכְעַסְתִּיךָ, עַד אֲשֶׁר הִשְׁתָּרְגוּ עָלוּ עַל צַוָּארִי עֲוֹנוֹתַי הַמְּרֻבִּים וְהָעֲצוּמִים מְאֹד מְאֹד "עַד כִּי חָדַל לְסַפֵּר כִּי אֵין מִסְפָּר", עַד אֲשֶׁר בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים הִתְגַּבְּרָה עָלַי הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, כִּי נִסְתַּרְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד בְּכַמָּה וְכַמָּה הַסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרוֹת. כִּי גַּם הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מֵאִתָּנוּ, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל, אֲפִלּוּ זֹאת שֶׁאַתָּה נִסְתָּר מֵאִתָּנוּ, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים מִמְּךָ כְּלָל, וְהָעֲוֹנוֹת נִתְהַפְּכוּ אֶצְלֵנוּ לְמִישׁוֹר. "אוֹי לָנוּ כִּי שָׁדַדְנוּ", מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ.

וְעַתָּה אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם מַה נַּעֲשֶׂה וּמַה נְּפַעֵל, וּבְפֶרֶט אֲנֹכִי
הַדַּל וְהָאֶבְיוֹן, מֵאַיִן אֲבַקֵּשׁ עֵזֶר לִי לְגַלּוֹת עִצֶּם
הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אֲשֶׁר נִסְתַּרְתָּ מִמֶּנִּי מְאֹד מְאֹד,
עַד אֲשֶׁר שָׁכַחְתִּי אֶת טוֹבָתִי וְנָשִׁיתִי אֶת קְדֻשָּׁתִי, "וַתִּזְנַח
מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה", כִּי נָשִׁיתִי מְמֻקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם,
וְגַם אִם עֲדַיִן אֲנִי זוֹכֵר לִפְעָמִים קְצָת מִגֹּדֶל אֱלֹהוּתְךָ וְתָקְפְּךָ
וְגָדְלְךָ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ וְרוֹמְמוּתְךָ תִּתְבָּרַךְ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים,
וְנַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים מְאֹד מְאֹד וְכָסְפִי וּתְשׁוּקָתִי
וְגַעְגּוּעִי חָזָק וְאַמִּיץ מְאֹד מְאֹד לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת, אֲבָל
נָשְׁתָּה גְּבוּרָתִי וְאֵין לְאֵל יָדִי לְהִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוֹתַי הָרָעוֹת
וְהַמָּרוֹת מְאֹד, אֲשֶׁר "כָּלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה".
וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְהֵיכָן אֶבְרַח הֵיכָן אֶטָּמֵן, מִפְּנֵי תַּאֲוֹתַי הָרָעוֹת
וּבִלְבּוּל דַּעְתִּי הֶעָצוּם, וְהָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שֶׁחוֹרָה שֶׁהִתְגַּבְּרוּ
כֻּלָּם עָלַי יַחַד, לֹא יִתְּנוּנִי חָשֵׁב רוּחִי.

אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם רַחֵם עָלַי, וּרְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי, רְאֵה עָנְיִי
וּמְרוּדִי לַעֲנָה וְרוֹשׁ, "רְאֵה יְהוָה כִּי צַר לִי מֵעַי
חֻמַּרְמָרוּ, נֶהְפַּךְ לִבִּי בְקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי". רְאֵה יְהוָה, "כִּי
אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב", סַכְתָּה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר
תְּפִלָּה. סַכְתָּה בָאַף וַתִּרְדְּפֵנוּ", רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָלֵא
רַחֲמִים מָלֵא חֲסָדִים רַבִּים, "חָנֵּנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשּׂוֹנְאָי
מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת". זָכְרֵנִי נָא בִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב, זְכֹר נָא
בְּרַחֲמֶיךָ, אַחֲרֵי מִי אַתָּה רוֹדֵף, "אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל,
אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת, אַחֲרֵי פַּרְעוֹשׁ אֶחָד. הֶעָלֶה נִדְּךָ תַּעֲרֹץ, וְאֶת
קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף".

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵין לִי
פֶּה לְדַבֵּר וְלֹא מֵצַח לְהָרִים רֹאשׁ, "כִּי אֵין מִלָּה
בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻּלָּה, כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי, יְהוָה
בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּ לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל, עֲנֵנִי
יְהוָה כִּי טוֹב חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלָי, וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ
מֵעַבְדֶּךָ כִּי צַר לִי מַהֵר עֲנֵנִי, אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל יְהוָה
אֶתְחַנָּן, מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת, הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד
אֲמִתֶּךָ. שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה עוֹזֵר לִי", כִּי אֵין אֲנִי
יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לְגַלּוֹת עִצֹּם הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה
הַזֹּאת, הַכְּלוּלָה מֵאֲלָפִים וּרְבָבוֹת הִסְתָּרוֹת, עַד אֲשֶׁר אֵינִי
יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִמָּלֵט מֵהֶם וְאֵיךְ לְהַצִּיל נַפְשִׁי מִפַּח יוֹקְשִׁים:

אֲבָל בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים חָשַׁבְתָּ מֵרָחוֹק לְהֵטִיב אַחֲרִיתֵנוּ,
וְהִבְטַחְתָּנוּ שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה נִזְכֶּה
לִמְצֹא אוֹתְךָ תָּמִיד בְּכָל עֵת, אֲפִלּוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה,
בְּתֹקֶף הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאָנֹכִי
הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא [וכו׳,] וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת
לְפָנָיו לָעַד, כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ". עַל כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, מָלֵא רַחֲמִים מָלֵא חֲנִינוֹת, טוֹב
וּמֵטִיב לַכֹּל, הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת אֲשֶׁר רַחֲמֶיךָ עַל כָּל
מַעֲשֶׂיךָ, שֶׁתְּזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה
לִשְׁמָהּ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה, בְּאֹפֶן
שֶׁאָזְכֶּה עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְגַלּוֹת הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ
הַסְּתָרָה, וְלִמְצֹא אֱלֹהוּתְךָ תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן וּבְכָל
מָקוֹם, וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ לְשׁוּם דָּבָר וּלְשׁוּם עִנְיָן שֶׁבָּעוֹלָם
לְהַסְתִּיר מִמֶּנִּי אֱלֹהוּתְךָ וְהַשְׁגָּחָתְךָ וְרוֹמְמוּתְךָ יִתְבָּרַךְ.

וְתַעֲזֹר לִי וְתוֹשִׁיעֵנִי לַעֲסֹק בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה מָלֵא,
לְהוֹצִיא דִּבְרֵי תוֹרָה בְּפִי בִּשְׁלֵמוּת. וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ לִקְרוֹת
אוֹתָךְ חַי הַחַיִּים עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הִיא שְׁמֶךָ,
וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַיִּים טוֹבִים
וַאֲרוּכִים מֵאִתְּךָ, כִּי אַתָּה חַי הַחַיִּים וְאַתָּה מְחַיֶּה כָּל
הָעוֹלָמוֹת מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר
הִיא שְׁמֶךָ, כִּי הִיא חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ. וּתְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל הַחַיִּים
בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, עַל־יְדֵי הַמִּדּוֹת וְהַכֵּלִים הַקְּדוֹשִׁים הַנַּעֲשִׂים
עַל־יְדֵי הַפַּרְשִׁיּוֹת וְהַפְּסוּקִים וְהַסְּדָרִים וְהַתֵּבוֹת וְהַטְּעָמִים
וְהַנְּקֻדּוֹת וְהַתָּגִין וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנִזְכֶּה עַל
יָדָם לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים וְרַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם קָרוֹב לְקוֹרְאָיו בֶּאֱמֶת, זַכֵּנוּ לִקְרֹא אוֹתְךָ
בֶּאֱמֶת בְּאֹפֶן שֶׁתַּעֲנֵנוּ מְהֵרָה. וְנִקְרָאֲךָ וְתַעֲנֵנוּ,
נַעֲתִיר לְךָ וְתֵעָתֵר לָנוּ. חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל, זַכֵּנוּ
לְהַמְשִׁיךְ מֵאִתְּךָ עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה חַיִּים טוֹבִים
וַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, וְחָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה, בְּאֹפֶן
שֶׁנִּזְכֶּה לָדַעַת שֶׁאַתָּה נִמְצָא תָּמִיד בְּכָל זְמַן וּבְכָל אָדָם
וּבְכָל מָקוֹם. וַאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה גַּם שָׁם
אַתָּה נִמְצָא. כִּי אַתָּה בְּעַצְמְךָ נִסְתָּר בְּתוֹךְ כָּל הַהַסְתָּרוֹת
שֶׁבָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וַאֲפִלּוּ בְּאַלְפֵי
אַלָּפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת הַסְּתָרוֹת עַד אֵין קֵץ, גַּם שָׁם אַתָּה
נִמְצָא כִּי לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנָּךְ. "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם",
וּבִלְעָדֶיךָ אֵין שׁוּם חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ כָּל
הַקְּלִפּוֹת וְכָל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל הַמַּטְרִין אַחֲרָנִין, וְכָל
הַהַסְתָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַמַּסְתִּירִים אֱלֹהוּתְךָ, כֻּלָּם אֵין לָהֶם

חַיּוּת וְכֹחַ כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים מִמְּךָ בְּעַצְמְךָ תִּתְבָּרַךְ לָנֶצַח. "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל, וּמַלְכוּתְךָ בַּכֹּל מָשָׁלָה". וּבִלְעָדֶיךָ אֵין כֹּחַ לְשׁוּם הַסְתָּרָה שֶׁבָּעוֹלָם לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אוֹתְךָ תִּתְבָּרַךְ. וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לָדַעַת כָּל זֹאת בִּידִיעָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה, עַד שֶׁאָזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וּלְהָפְכָהּ לְדַעַת, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִן כָּל הַהַסְתָּרוֹת תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְתִתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנֶּעְלֶמֶת שָׁם בְּתוֹךְ תֹּקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְנִזְכֶּה לְהִתְגַּלּוֹת סִתְרֵי תוֹרָה לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג רָזִין דְּאוֹרַיְתָא עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׁמֹעַ קוֹל הַכְּרוּז הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר הִיא שׁוֹאֶגֶת וְקוֹרֵאת תָּמִיד בְּקוֹל גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד מְאֹד, "בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא, עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֶהֱבוּ פֶּתִי", וּבַעֲוֹנֵינוּ הָרַבִּים אֵין אָנוּ שׁוֹמְעִים קוֹל הַכְּרוּז הַזֶּה.

עַל כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ, וְזַכֵּנוּ לַעֲסֹק בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּפֶה מָלֵא בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׁמֹעַ קוֹל הַכְּרוּז הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה קוֹל דִּבְרֵי "אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם, קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף", וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ תּוֹכִיחַ אוֹתָנוּ בְּתוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתֶּרֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ". עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת חִישׁ קַל מְהֵרָה, וּתְקָרְבֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְתַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ וּתְזַכֵּנוּ לְגַלּוֹת וּלְהַעֲלוֹת צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת וְלַחֲזֹר וּלְהָפְכָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְלַהֲשִׁיבָם עַל מְקוֹמָם וּמְכוֹנָם הָרִאשׁוֹן, וּלְצָרְפָם

בְּצֵרוּפִים דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה עַל יָדָם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים. וְתִגַּלֶּה לָנוּ סִתְרֵי אוֹרַיְתָא, נִפְלָאוֹת וְנִסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר צָפַנְתָּ וְגָנַזְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְנִזְכֶּה לֵידַע וּלְהַבְדִּיל בֵּין אָסוּר וּמֻתָּר בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר, וּבֵין כָּשֵׁר לַפָּסוּל. וְתַעְזְרֵנוּ לְהַפְרִישׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַע וְהָאָסוּר לְגַמְרֵי, וּלְדַבֵּק עַצְמֵנוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לָסוּר מֵרָע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ תָּמִיד כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת, וְתִזַּכֵּנוּ לְדַעַת שָׁלֵם דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְקַשֵּׁט עַצְמֵנוּ וּלְקַשֵּׁט גַּם אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי עִסְקֵנוּ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְעוֹרֵר גַּם אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מֵאִתָּנוּ מְאֹד, לְהוֹצִיאָם מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר מֵחֹל לְקֹדֶשׁ.

וְתַעְזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת שֶׁלָּנוּ, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֵיזֶה חֵלֶק בִּבְחִינַת מַלְכוּת, בְּאִתְגַּלְיָא וּבְאִתְכַּסְיָא. וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת שֶׁלָּנוּ לְצָרְךָ עַצְמֵנוּ כְּלָל, וְלֹא תִּהְיֶה הַמַּלְכוּת אֶצְלֵנוּ כְּעֶבֶד, רַק נִזְכֶּה שֶׁתִּהְיֶה הַמַּלְכוּת אֶצְלֵנוּ בֶּן חוֹרִין. וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי אִם לְשִׁמְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת. וּתְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ שֶׁכָּל וָדַעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁנִּזְכֶּה לֵידַע אֵיךְ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁהֵם תַּחַת מֶמְשַׁלְתֵּנוּ, הֵן בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וַאֲנְשֵׁי בֵּיתֵינוּ, הֵן אַחֵינוּ וְרֵעֵינוּ וּשְׁאָר אֲנָשִׁים הַפְּרִים לְמִשְׁמַעְתֵּנוּ, כֻּלָּם נִזְכֶּה לְהוֹכִיחָם וּלְהַזְהִירָם בְּתוֹרַת יְהוָה, שֶׁיָּשׁוּבוּ אֶל יְהוָה בֶּאֱמֶת, וְלֹא יֵלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבָּם

הָרָע, רַק יִסְתַּכְּלוּ עַל עַצְמָם, וְיָחוֹסוּ עַל נַפְשָׁם, לְדַבֵּק עַצְמָם בְּדַרְכֵי תוֹרַת יְהוָה תָּמִיד, לָסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, וּלְבִלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמֹאל. וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתַצִּילֵנוּ וְתָגֵן בַּעֲדֵנוּ שֶׁלֹּא יָזִיק לָנוּ חַס וְשָׁלוֹם הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁלָּנוּ, רַק נִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ חַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, וְנִזְכֶּה לְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר כָּל הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְבִלִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת לִצְרָכֵינוּ כְּלָל, כִּי אִם לְשִׁמְךָ לְבַד בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה".

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַצִּילֵנוּ מִתַּאֲוַת מָמוֹן. וְתַעְזְרֵנוּ לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת הַנְּגִידוּת וְהָעֲשִׁירוּת, וְלֹא נַחְמוֹד וְלֹא נִתְאַוֶּה כְּלָל לֶאֱסֹף הוֹן, בָּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּנוּ. רַק נִזְכֶּה שֶׁכָּל תַּאֲוָתֵנוּ וּתְשׁוּקָתֵנוּ וְכָסְפֵּנוּ וְעִסְקֵנוּ יִהְיֶה רַק בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לִקְנוֹת חָכְמָה וְדַעַת שֶׁלֵּם דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהִתְדַּבֵּק בְּמִצְוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וּתְזַכֵּנוּ לְתַקֵּן בְּחַיֵּינוּ כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְנוּ לְפָנֶיךָ עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן. וְנִזְכֶּה לְהוֹצִיא כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבַּלְּעָה הַקְּלִפָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים עַל יְדֵי תַּאֲוֹתֵינוּ הָרָעוֹת וּבִפְרָט עַל יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן. וְיִקַּיֵּם מְהֵרָה מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֵנוּ מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל".

וְנִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל וְלִמְחוֹת וּלְכַלּוֹת וְלַעֲקֹר קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק מִן הָעוֹלָם, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, וּלְהוֹצִיא כָּל חַיּוֹת הַקְּדֻשָּׁה מִמֶּנּוּ וּלְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכָל חַיּוֹת הַקְּדֻשָּׁה לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן

שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וְלַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְנִזְכֶּה
לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ תָּמִיד קְדֻשַּׁת מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה. וְתַעֲזְרֵנוּ וּתְזַכֵּנוּ לְגַלּוֹת וּלְהָאִיר כָּל הַגָּוָנִין עֲלָאִין
שֶׁיֵּשׁ בְּכֶסֶף וְזָהָב וּנְחֹשֶׁת בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה גְּדוֹלָה כִּרְצוֹנְךָ
הַטּוֹב, וְתַחְמֹל עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ מִדַּת
הָרַחֲמָנוּת בֶּאֱמֶת. וְנִזְכֶּה לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וּלְהַרְבּוֹת
בִּצְדָקָה, וְאַתָּה תְּרַחֵם עָלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם, וְתַמְשִׁיךְ לָנוּ
פַּרְנָסָה וְשֶׁפַע טוֹבָה וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם
וְדַעַת שָׁלֵם וּקְדֻשָּׁה וְכָל טוּב. וּתְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת מִן הָעוֹלָם.
וְתַעֲבִיר כָּל מִינֵי שִׂנְאָה וְקִנְאָה וְקִנְטוּר וּמְרִיבוֹת מִכָּל עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם. וְתַמְשִׁיךְ רַחֲמָנוּת וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם,
שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֶּאֱמֶת בֵּין כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבְכָל
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְכָל בָּאֵי עוֹלָם כֻּלָּם יְרַחֲמוּ זֶה עַל זֶה בְּאַהֲבָה
גְּדוֹלָה וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים בֶּאֱמֶת. וְתִתֵּן לָנוּ פַּרְנָסָה טוֹבָה מִן
הַשָּׁמַיִם, וּכְשֵׁם שֶׁכִּלַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים
שָׁנָה, וְנָתַתָּ לָהֶם מִן לֶאֱכֹל וְכָל דָּבָר לֹא חָסְרוּ, כִּי הִסְפַּקְתָּ
לָהֶם כָּל צָרְכָּם, כֵּן תַּחְמֹל עָלֵינוּ בַּחֲסָדֶיךָ, וְתַשְׁפִּיעַ לָנוּ
פַּרְנָסָה טוֹבָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְתִתֶּן לָנוּ כָּל מַחְסוֹרֵנוּ בְּלִי שׁוּם
יְגִיעָה וְטִרְחָא וְטִרְדָּא כְּלָל, בְּאֹפֶן שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
וְלִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה
בְּלִי שׁוּם בִּטּוּל כְּלָל. כִּי כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וְיָמֵינוּ כְּצֵל
עוֹבֵר וְאִם לֹא עַכְשָׁו אֵימָתַי:

וְעָזְרֵנוּ וְזַכֵּנוּ וְחוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ בְּכָל
עֵת עַל יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה, וְנִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ
טָהֳרָה וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה, לְטַהֵר עַצְמֵנוּ

מִכָּל הַטֻּמְאוֹת מִכָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוונוֹת וְהַפְּשָׁעִים, שֶׁחָטָאנוּ וְשֶׁעָוִינוּ וְשֶׁפָּשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי הַמִּקְוֶה הַקְּדוֹשָׁה. וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ עַל יְדֵי זֶה דַּעַת גָּדוֹל וְרַחֲמִים רַבִּים. וְתִתֶּן לָנוּ כֹּחַ וְתַעֲזֵרְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְתִּיק עַל יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל זַרְעֵינוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּלְבַטֵּל כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת עַל יְדֵי זֶה. וְתוֹשִׁיעַ לָנוּ תָּמִיד עַל יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה מְאֹד, וְיֵקַיִם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה". וּתְזַכֵּנוּ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַמִּקְוֶה שֶׁל חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ, שֶׁאָז נִתְקָרְבוּ יִשְׂרָאֵל אֵלֶיךָ וְזָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יְדֵי טְבִילַת הַמִּקְוֶה, וְנִזְכֶּה כֻּלָּנוּ בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת לְטָבֵל עַצְמֵנוּ בַּמִּקְוֶה הָעֶלְיוֹנָה, בַּמִּקְוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא רַחֲמִים גְּדוֹלִים וְרַבִּים, וְחֶסֶד עֶלְיוֹן וְדַעַת גָּדוֹל מְאֹד. וְתַעֲזֵרְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת הַמִּקְוֶה הַזֹּאת בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְנִזְכֶּה לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ עַצְמֵנוּ תָּמִיד, וְלָצֵאת מִהֶרָה מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, וּלְכָנֵס בְּתוֹךְ הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. וְיֵקַיִם בָּנוּ מְהֵרָה מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם, מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם":

וְזַכֵּנִי לֶאֱמוֹנַת חֲכָמִים בֶּאֱמֶת, וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי דַּעַת שָׁלֵם, שֶׁאֶזְכֶּה לֵידַע וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, וְלֹא יְבַלְבֵּל אוֹתִי כְּלַל הַמַּחֲלֹקֶת הַגָּדוֹל שֶׁבֵּינֵיהֶם. וְאֶזְכֶּה לֵידַע וּלְהַאֲמִין כִּי בֶּאֱמֶת אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי

אֱלֹהִים חַיִּים, וְכָל דִּבְרֵיהֶם אֱמֶת וָצֶדֶק. וְלֹא אֲבַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם שׁוּם אֶחָד מֵהֶם, אֲפִלּוּ הַחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁאֵין הַלָּכָה כְּמוֹתָם. כִּי הֵם דַּרְכֵי יְהוָה, "נִפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים", וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג זֹאת. וְלֹא אֶחְקֹר בָּזֶה כְּלָל, רַק לְהַאֲמִין כִּי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים.

וְתַחְמֹל עָלַי, וְתַצִּילֵנִי מֵעַצְבוֹן יָדִים, וּתְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל מִינֵי עַצְבוּת וּדְאָגוֹת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, וּבִפְרָט עַצְבוּת וּדְאָגוֹת מִטִּרְדַּת הַפַּרְנָסָה תָּסִיר וּתְבַטֵּל מִמֶּנִּי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, כִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים מֵעֹצֶם הַכְּבֵדוּת וְהָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה אֲשֶׁר הִתְגַּבְּרָה עַל לִבִּי עַל יְדֵי תַּאֲוֹתַי הָרָעוֹת, וְנוֹסַף לָזֶה עֹל וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, עַל יְדֵי כָּל זֶה נִטְמְטֵם רוּחַ לִבִּי, עַד אֲשֶׁר רוּחַ הַדִּבּוּק שֶׁבְּלִבִּי אֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ תְּנוּעָה מְסֻדֶּרֶת בְּכָל הָאֲבָרִים כָּרָאוּי. וּמֵחֲמַת זֶה יָדַי וְאֵבָרַי כְּבֵדִים מְאֹד. וּמֵעֹצֶם הַכְּבֵדוּת נֶחְלַשׁ רוּחַ הַדִּבּוּק יוֹתֵר, וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה. עַד אֲשֶׁר מֵעֹצֶם הַכְּבֵדוּת וְהַחֲלִישׁוּת וְאֹטֶם הַלֵּב מִגֹּדֶל הָעַצְבוּת כִּמְעַט שֶׁתֵּצֵא נַפְשִׁי חַס וְשָׁלוֹם, "כִּי כְפֶשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת".

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל זֶה. אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת לְבָבִי הַמַּר וְהַנִּמְהָר, מְרִירוּת לְבָבִי עַד גָּבְהֵי שָׁמַיִם יַגִּיעַ, עַד אֲשֶׁר "כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל, אוֹי לִי אִמִּי כִּי יְלִדְתְּנִי". אוֹי לִי עַל נַפְשִׁי, אוֹי וּמַר לִי מְאֹד, אוֹי וַאֲבוֹי, אוֹי וַאֲבוֹי, אֲהָהּ יְהוָה, אִי שָׁמַיִם הַפְגִּינוּ בַּעֲדִי. מָלֵא רַחֲמִים חֲמֹל עָלַי, כִּי אֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל אֵיךְ לְהַתְחִיל וּלְדַבֵּר. כִּי אֵיכָכָה אֶפְצֶה פֶּה וְאֵיךְ אֶשָּׂא עַיִן, וְאֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר עִם

אֲדוֹנִי זֶה, כִּי "אָמְנָה, חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל". חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי, וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. "כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן לָעֵינָיִם", כֵּן עָשִׂיתִי לִי, כְּרוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת כֵּן הָיִיתִי עַל נַפְשִׁי, וְלֹא חַסְתִּי עָלַי כְּלָל. אוֹי עַל הַיָּמִים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלַי. אָבִי אָב הָרַחֲמָן, אָבִי אָב הַחֶסֶד, אָבִי צוּרִי פּוֹדִי וְגוֹאֲלִי, יוֹצְרִי וְעוֹשִׂי וּבוֹרְאִי, אֱלֹהַי מַלְכִּי וְקָדוֹשִׁי אֲשֶׁר אַתָּה חוֹשֵׁב לְהֵיטִיב אַחֲרִיתִי, לַמְּדֵנִי וְהוֹרֵנִי עֵצָה וְתַחְבּוּלָה שֶׁאָזְכֶּה לְקַיְּמָהּ, בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה לְעוֹלָם. כִּי אֵינִי יוֹדֵעַ שׁוּם תַּחְבּוּלָה, כִּי אִם לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ שֶׁתְּרַחֵם עָלַי, וְתַעֲזֹר לִי, וְתָכִנְתָּ אֶת יְצִרִי לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ בֶּאֱמֶת.

זַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לַאֲנָחָה אֲמִתִּית מֵעֹמֶק לִבִּי בֶּאֱמֶת, בְּאֹפֶן שֶׁאָזְכֶּה עַל יְדֵי אַנְחָתִי לָשׁוּב לְהַחַיּוֹת וּלְהַבְרוֹת אֶת הָרוּחַ הַהֹפֶךְ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבְּלִבִּי, וְיָשׁוּב הָרוּחַ הַהֹפֶךְ וְיֵלֵךְ וְינַשֵּׁב בְּכָל הָאֲבָרִים כְּסֵדֶר וּבִפְרָט בְּהַיָּדַיִם, עַד אֲשֶׁר יִתְתַּקְּנוּ וְיִטָּהֲרוּ יָדַי עַל יְדֵי זֶה. וְאָזְכֶּה מְהֵרָה לְתַקֵּן פִּגַּם הַיָּדַיִם, אֶת כָּל מַה שֶּׁפִּגַּמְתִּי בְּיָדַי מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עַד אֲשֶׁר אָזְכֶּה לָהָרִים וְלִשָּׂא יָדַי לַיהוָה, "אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ". וְאָזְכֶּה לְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם". וּתְזַכֵּנִי לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְלֹא יָבֹא עָלַי שׁוּם עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה כְּלָל, וְאָזְכֶּה לְקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה בֶּאֱמֶת, וְלַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, עַד אֲשֶׁר אָזְכֶּה בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, לְקַבֵּל דִּבּוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם. וְאָזְכֶּה לֵידַע וּלְהָבִין וּלְהַשִּׂיג אֶת הַמַּחֲלֹקֶת דִּקְדֻשָּׁה לָדַעַת אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵין זֶה מַחֲלֹקֶת כְּלָל, רַק אַהֲבָה וְאַחְוָה

וְרֵעוּת וְשָׁלוֹם גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד, כִּי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. וְתוֹדִיעֵנִי אֶת דְּרָכֶיךָ, וּתְזַכֵּנִי לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְדַּבֵּק בְּיוֹתֵר לְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתָם בְּכָל מָקוֹם:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִי לְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ בִּשְׁלֵמוּת בְּשׁוּם אֹפֶן. אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר אִבַּדְתִּי עַד הֵנָּה בַּעֲוֹנוֹתַי הָרַבִּים. מָלֵא רַחֲמִים אֱמֹר לְצָרוֹתַי דַּי, חֲמֹל עָלַי בְּחֶמְלָתְךָ הַגְּדוֹלָה, זַכֵּנִי נָא לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ מְהֵרָה, וְתֵן לִי פַּרְנָסָתִי מֵאִתְּךָ קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ, וְהַצִּילֵנִי מֵחוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הַצִּילֵנִי מֵעִצְּבוֹן יָדַיִם, הַצִּילֵנִי נָא מִטִּרְדַּת הַפַּרְנָסָה. נַחֲמֵנוּ נָא בִּזְכוּת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְתָבִיא לָנוּ אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ", עָזְרֵנוּ עָזְרֵנוּ חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ, פְּנֵה אֵלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ, "פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ. עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׂוֹנְאַי וְיֵבוֹשׁוּ, כִּי אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי", אָמֵן וְאָמֵן:

תִּיקוּן הַכְּלָלִי

קוֹדֵם שֶׁיַּתְחִיל בְּאֲמִירַת תְּהִלִּים יֹאמַר זֶה:

"לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה, נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה, בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים":

חֲרִינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוֹב לוֹמַר זֹאת לִפְנֵי אֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים:

חֲרִינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ. וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר. קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה. וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא. זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

*) וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כַּוָּנָתָם אֲנִי אוֹמֵר כָּל אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים, וּבִזְכוּתָם וְכֹחָם אֶזְכֶּה לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהֵם: אַשְׁרֵי, בְּרָכָה, מַשְׂכִּיל, שִׁיר, נְצוּחַ, נִגּוּן, תְּפִלָּה, הוֹדָאָה, מִזְמוֹר, הַלְלוּיָהּ. שֶׁהֵם שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשֵׁמְךָ הַמְיֻחָד הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. וּבִזְכוּת וְכֹחַ הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ בְּמִלּוּאָם, שֶׁהֵם אֵל אֱלֹהִים (כָּזֶה): אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, שֶׁהֵם עוֹלִים בְּמִסְפָּר תפ"ה, כְּמִסְפַּר תְּהִלִּים. בְּכֹחַ אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת תְּזַכֵּנִי לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי אָמֵן:

טז

א מִכְתָּם לְדָוִד, שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: ב אָמַרְתְּ לַיהוָה, אֲדֹנָי
אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: ג לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי, כָּל
חֶפְצִי בָם: ד יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם, אַחֵר מָהָרוּ, בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם,
וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: ה יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה
תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: ו חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה
עָלָי: ז אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה, אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי
כִלְיוֹתָי: ח שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: ט לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי, וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי
לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: יא תּוֹדִיעֵינִי אֹרַח חַיִּים,
שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

לב

א לְדָוִד מַשְׂכִּיל, אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה: ב אַשְׁרֵי אָדָם לֹא
יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי, בָּלוּ עַצְמָי,
בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ, נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי,
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי,
אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: ו עַל זֹאת
יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ, לְעֵת מְצֹא, רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא

יַגִּיעוּ: **ז** אַתָּה סֵתֶר לִי[1], מִצַּר תִּצְּרֵנִי, רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: **ח** אַשְׂכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: **ט** אַל תִּהְיוּ כְּסוּס, כְּפֶרֶד, אֵין הָבִין, בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם, בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ: יַרְבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: יא שִׂמְחוּ בַיהוָה, וְגִילוּ צַדִּיקִים, וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב:

מא

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: **ב** אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: **ג** יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ, וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ, וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: **ד** יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: **ה** אֲנִי אָמַרְתִּי, יְהוָה חָנֵּנִי, רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: **ו** אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי, מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: **ז** וְאִם בָּא לִרְאוֹת, שָׁוְא יְדַבֵּר, לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: **ח** יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי, עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: **ט** דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ, וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם: **י** גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי, אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי, הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: **יא** וְאַתָּה יְהוָה, חָנֵּנִי וְהָקִימֵנִי, וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: **יב** בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי: **יג** וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי, וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בָּרוּךְ יְהוָה, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

---

[1] כֵּאן צָרִיךְ לְהַפְסִיק מְעַט. (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן רי"ג).

מב

א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל, לִבְנֵי קֹרַח: ב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: ג צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים, לְאֵל חָי, מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה, בֵּאָמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֶזְכְּרָה, וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ, אֲדַדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה, הָמוֹן חוֹגֵג: ו מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז אֱלֹהַי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח, עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מִצְעָר: ח תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא, לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ, כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: ט יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: י אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי, לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי, לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: יא בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי, חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי, בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: יב מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי, וּמָה תֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת, פָּנַי וֵאלֹהָי:

נט

א לַמְנַצֵּחַ, אַל תַּשְׁחֵת, לְדָוִד מִכְתָּם, בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל, וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי, אֱלֹהָי, מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן, וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה

אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה: **ה** בְּלִי עָוֹן, יְרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ, עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה: **ו**וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם, אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: **ז**יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב, יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב, וְיסוֹבְבוּ עִיר: **ח** הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת בִּשְׂפָתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שֹׁמֵעַ: **ט**וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם: **י** עֻזּוֹ, אֵלֶיךָ אֶשְׁמָרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: **יא** אֱלֹהֵי חַסְדִּי, יְקַדְּמַנִי, אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי: **יב** אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי, הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ, וְהוֹרִידֵמוֹ, מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי: **יג** חַטַּאת פִּימוֹ, דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ, וְיִלָּכְדוּ בגְאוֹנָם, וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ: **יד** כַּלֵּה בְחֵמָה, כַּלֵּה, וְאֵינֵמוֹ, וְיֵדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה: **טו** וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב, יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב, וְיסוֹבְבוּ עִיר: **טז**הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל, אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ, וַיָּלִינוּ: **יז** וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ, וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי: **יח** עֻזִּי, אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז

א לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: **ב** קוֹלִי [2]אֶל אֱלֹהִים, וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים, וְהַאֲזִין אֵלָי: **ג** בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי, יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה, וְלֹא תָפוּג, מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: **ד** אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים, וְאֶהֱמָיָה,

[2] בְּאָמְרְךָ אֶל אֱלֹהִים תְּכַוֵּן הַמִּלּוּי כָּזֶה אָלֶ"ף לָמֶ"ד אָלֶ"ף לָמֶ"ד הֵ"י וּ"ו דָ"ם

אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: **ה** אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי, נְפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: **ו** חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים: **ז** אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי
בַלָּיְלָה, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: **ח** הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי,
וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: **ט** הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ, גָּמַר אֹמֶר לְדֹר
וָדֹר: **י** הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל, אִם קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: **יא** וָאֹמַר חַלּוֹתִי
הִיא, שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: **יב** אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ, כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם
פִּלְאֶךָ: **יג** וְהָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: **יד** אֱלֹהִים,
בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ, מִי אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: **טו** אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא,
הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ: **טז** גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף
סֶלָה: **יז** רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ, אַף יִרְגְּזוּ
תְהֹמוֹת: **יח** זָרְמוּ מַיִם עָבוֹת, קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים, אַף חִצָּיךָ
יִתְהַלָּכוּ: **יט** קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל, הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ
הָאָרֶץ: **כ** בַּיָּם דַּרְכֶּךָ, וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים, וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא
נֹדָעוּ: **כא** נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

ע

א תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדֹנָי מָעון אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר
וָדֹר: **ב** בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ, וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל, וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם
אַתָּה אֵל: **ג** תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא, וַתֹּאמֶר, שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: **ד** כִּי
אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה
בַלָּיְלָה: **ה** זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ, בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: **ו** בַּבֹּקֶר יָצִיץ,

וְחָלָף, לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: **ז** כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ, וּבַחֲמָתְךָ
נִבְהָלְנוּ: **ח** שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ, עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: **ט** כִּי כָל יָמֵינוּ
פָנוּ בְעֶבְרָתֶךָ, כִּלִינוּ שְׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה: **י** יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ, בָּהֶם שִׁבְעִים
שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָּם, עָמָל וָאָוֶן, כִּי גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: **יא** מִי יוֹדֵעַ, עֹז אַפֶּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ, עֶבְרָתֶךָ: **יב** לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן
הוֹדַע, וְנָבִא, לְבַב חָכְמָה: **יג** שׁוּבָה יְהוָה, עַד מָתָי, וְהִנָּחֵם עַל
עַבָדֶיךָ: **יד** שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר, חַסְדֶּךָ, וּנְרַנְּנָה, וְנִשְׂמְחָה, בְּכָל
יָמֵינוּ: **טו** שַׂמְּחֵנוּ, כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: **טז** יֵרָאֶה אֶל
עַבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ, וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: **יז** וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ,
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

קה

א הוֹדוּ לַיהוָה, קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: **ב** שִׁירוּ לוֹ,
זַמְּרוּ לוֹ, שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו: **ג** הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
מְבַקְשֵׁי יְהוָה: **ד** דִּרְשׁוּ יְהוָה, וְעֻזּוֹ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: **ה** זִכְרוּ
נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ: **ו** זֶרַע אַבְרָהָם, עַבְדּוֹ,
בְּנֵי יַעֲקֹב, בְּחִירָיו: **ז** הוּא יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו: **ח** זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צִוָּה, לְאֶלֶף דּוֹר: **ט** אֲשֶׁר כָּרַת
אֶת אַבְרָהָם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק: **י** וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב, לְחֹק, לְיִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם: **יא** לֵאמֹר, לְךָ, אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: **יב** בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר, כִּמְעָט, וְגָרִים בָּהּ: **יג** וַיִּתְהַלְכוּ

מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר: **יד** לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם,
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: **טו** אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי, וְלִנְבִיאַי אַל
תָּרֵעוּ: **טז** וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ, כָּל מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר: **יז** שָׁלַח
לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף: **יח** עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ, בַּרְזֶל בָּאָה
נַפְשׁוֹ: **יט** עַד עֵת, בֹּא דְבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה, צְרָפָתְהוּ: **כ** שָׁלַח מֶלֶךְ,
וַיַּתִּירֵהוּ, מֹשֵׁל עַמִּים, וַיְפַתְּחֵהוּ: **כא** שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמֹשֵׁל בְּכָל
קִנְיָנוֹ: **כב** לֶאְסֹר שָׂרָיו, בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקֵנָיו, יְחַכֵּם: **כג** וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל
מִצְרָיִם, וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם: **כד** וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעַצְמֵהוּ
מִצָּרָיו: **כה** הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ, לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: **כו** שָׁלַח מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ, אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: **כז** שָׂמוּ בָם, דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו, וּמוֹפְתִים
בְּאֶרֶץ חָם: **כח** שָׁלַח חֹשֶׁךְ, וַיַּחְשִׁךְ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ: **כט** הָפַךְ אֶת
מֵימֵיהֶם לְדָם, וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם: **ל** שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים, בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם: **לא** אָמַר, וַיָּבֹא עָרֹב, כִּנִּים, בְּכָל גְּבוּלָם: **לב** נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם
בָּרָד, אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: **לג** וַיַּךְ, גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיְשַׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם: **לד** אָמַר, וַיָּבֹא אַרְבֶּה, וְיֶלֶק, וְאֵין מִסְפָּר: **לה** וַיֹּאכַל כָּל
עֵשֶׂב בְּאַרְצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם: **לו** וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם,
רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם: **לז** וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאֵין בִּשְׁבָטָיו
כּוֹשֵׁל: **לח** שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: **לט** פָּרַשׂ
עָנָן, לְמָסָךְ, וְאֵשׁ, לְהָאִיר לָיְלָה: **מ** שָׁאַל, וַיָּבֵא שְׂלָיו, וְלֶחֶם שָׁמַיִם,
יַשְׂבִּיעֵם: **מא** פָּתַח צוּר, וַיָּזוּבוּ מָיִם, הָלְכוּ בַצִּיּוֹת נָהָר: **מב** כִּי זָכַר
אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ, אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: **מג** וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן, בְּרִנָּה

אֶת בְּחִירָיו: **מד** וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: **מה** בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז

א עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ, גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: **ב** עַל
עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: **ג** כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי
שִׁיר, וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה, שִׁירוּ לָנוּ, מִשִּׁיר צִיּוֹן: **ד** אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר
יְהוָה, עַל אַדְמַת נֵכָר: **ה** אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם, תִּשְׁכַּח
יְמִינִי: **ו** תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי, אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת
יְרוּשָׁלַיִם, עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: **ז** זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם, אֵת יוֹם
יְרוּשָׁלַיִם, הָאֹמְרִים, עָרוּ עָרוּ, עַד הַיְסוֹד בָּהּ: **ח** בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה,
אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ, אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: **ט** אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ
אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

קנ

א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: **ב** הַלְלוּהוּ
בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: **ג** הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ
בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: **ד** הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעֻגָב: **ה** הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: **ו** כֹּל
הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר שלשה פסוקים אלה:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְיָ שְׁבוּת עַמּוֹ, יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ, מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ:

זֹאת הַתְּפִלָּה מָצָאנוּ בְּאַמְתַּחַת הַכְּתָבִים וְהִיא מְעָט הַמַּמּוּת וְרָב הָאֵיכוּת:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת, אַנְתְּ לְעֵלָּא, לְעֵלָּא מִן כֹּלָא, וְלֵית לְעֵלָּא מִנָּךְ, דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בָּךְ כְּלָל, וּלְךָ דּוֹמְיָה תְּהִלָּה, וּמִרְמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוֹתְךָ אֲדָרֵשׁ, אוֹתְךָ אֲבַקֵּשׁ שְׁתַּחְתֵּר חֲתִירָה דֶּרֶךְ כִּבּוּשָׁה מֵאִתָּךְ, דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁלִּי בַּמָּקוֹם שֶׁאֲנִי עוֹמֵד, כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, וּבַדֶּרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה תָּאִיר עָלַי אוֹרֶךָ, לְהַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹן מִבְחָר הַבְּרוּאִים, לִבְלִי לַחֲשֹׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מַחֲשָׁבָת חוּץ וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה וּבִלְבּוּל שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנְךָ, רַק לְדַבֵּק בְּמַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת צַחוֹת וּקְדוֹשׁוֹת בַּעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת בְּהַשָּׂגָתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ. הַט לִבִּי אֶל עֵדוּתֶיךָ, וְתֶן לִי לֵב טָהוֹר לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. וּמִמְּצוּלוֹת יָם תּוֹצִיאֵנִי לְאוֹר גָּדוֹל חִישׁ קַל מְהֵרָה. תְּשׁוּעַת יְהוָה כְּהֶרֶף עַיִן, לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים כָּל יְמֵי הֱיוֹתִי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ נְעוּרַי, הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחשֶׁךְ, לְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְתִהְיֶה יְצִיאָתִי מִן הָעוֹלָם כִּבְיאָתִי, בְּלֹא חֵטְא. וְאֶזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, כֵּלוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד: